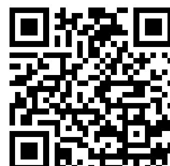
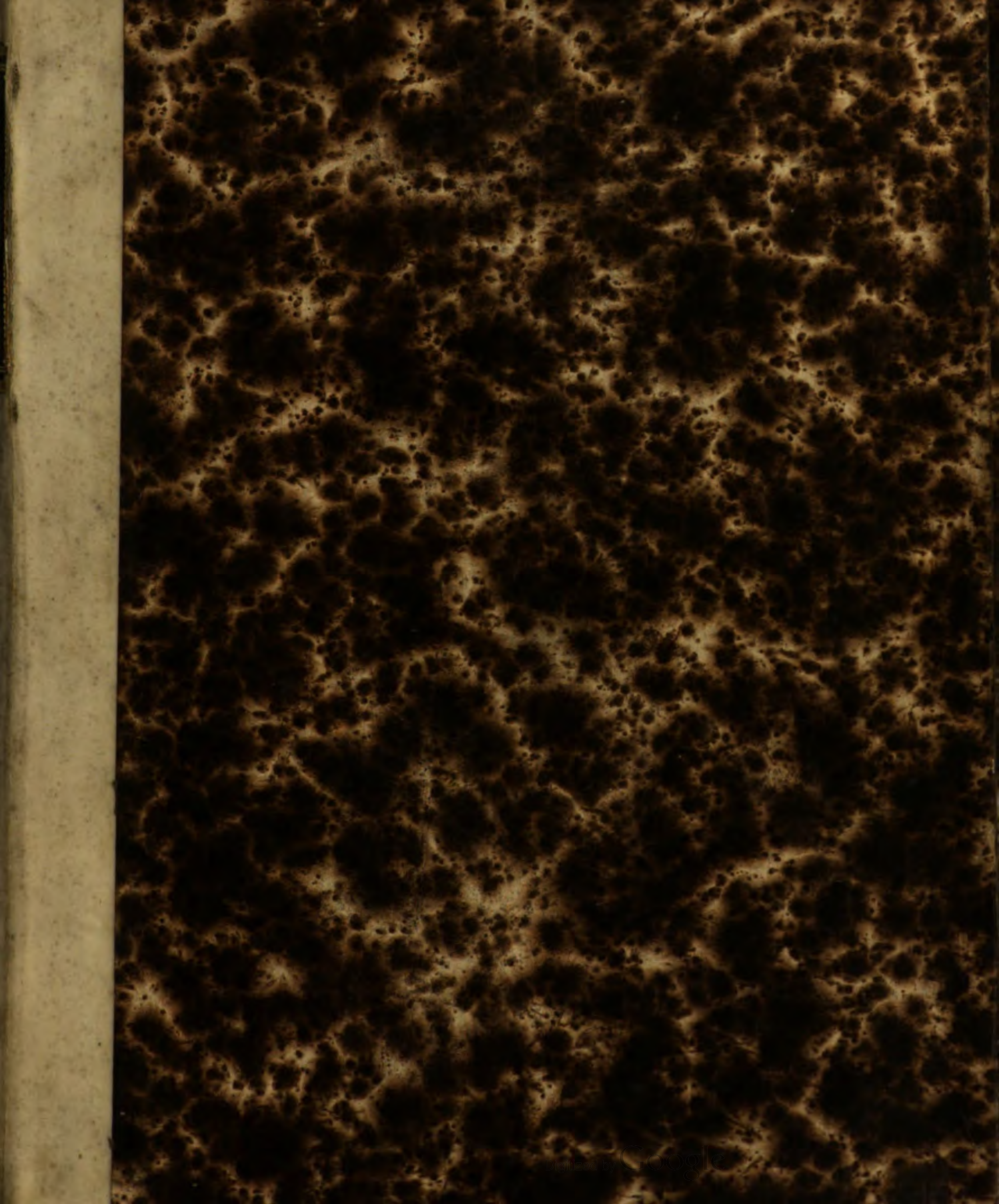

ZSITAK SZVECZEV

PO

MATHIU VOGL

NIGDA MASNIKU Z SZ. REDA TOVARUSTVA JEZUSEVOGA.

NA SZE SZVETACSNE, I DELATNE DNEVE CZELOGA LETA.

NA HERVACZKU RICS POSZTAVAN NA DUHOVNU HASZAN, I BATRENYE PRAVOVERNI KERSCHENIKOV KREZ JEDNOGA FARNIKA JURSZKE BISKUPIE.

Z MILOSZTIVNIM DOPUSCHENYEM JURSZKOGA BISKUPA.

PERVI DEL.

POZSONI 1864.

Z SZLOVAMI ALOIZIUSA SCHREIBER.

Predgovor.

Draga horvaczka bracha!

Zvasega sztalisa szam rojen, i potlye szam z skol van sztupil, szenek med vami, i zvami zsivim; zato vas sztalis dobro pozsnam, i sze potribsine nyigove. Csa vase szvitczke potribsine utiszka, od ovi govorit nechu. Ovde neg vase duhovne potribsine pred ocsima jimam.

Kut je za telo hrana, i oprava potribna, tako i nasa duhsa szvoju hranu, i opravu potribuje. Szaki dober Kerschan, komu je csa na szvojoi duhsi lezsano, za ovum duhovnum hranum zselyu jima. Vasi Duhovni Oczi vam ovu duhovnu hranu va Prodika, i kerschanszki nauki doszt obilyno udilyuju, i doszt vasz upomenyuju, da sze od onoga, csa szte Czrikvi csuli, i doma med szobum razgovarate, da prijete nauke tako vreda ne pozabite. Szaki dober hizsni Otacz, ali Mati, ki jima dobro urejen sztan, po nedilye, i Szvetke, szvoju druzsinu okolo szebe szpravi, ter je upita, csa szu sze Czrikvi naucsili. Ovo je sze dobro, i potribno, ovako bi moralo va szakom kerschanszkom sztanu bit. Vindar ali polag szega toga, neg vreda zvase glave proletu prijeti nauki; zcsim je vas Otacz dokonyal szvoi razgovor zvami, jur i pozabite prijete nauke. A ovi naukov nigdar nebi szmili pozabit. Zato, csa je za vasz potribno? Ja stimam, nai potribnije je za vasz, da szenek Prodikacse polag vasz jimate, ki bi vam nepresztano prodikoval. Nut

ovoga Prodikacsa vam ja szada va vase ruke dajem krez Knige zsitka Szveczev Bozsji. Ovoga szenek morete pri vasz jimat, ovoga morete va vasi ruka noszit, i akoprem ga va ruka noszili budete, vindar ne vi nyega, neg on che vasz noszit, i pelyat po Bozsji puti, i szpaszenya, i vasz, ako polag nyigovi naukov zsivili budete, oche noszit va nebeszku domovinu.

Ove Knige zsitka Szveczev Bozsji szu va szi jeziki po szem Kerschanszkom szvitu na szpaszenye duhs van dane, i nogu, i nogu duhovnu haszan szu naiperdoneszle. Nogi szu krez sztenye ovi Knig va pravoi veri ujacsani, nogi grihsniki na pokoru ganuti, nogi pravicsni va dobri sztalniji, nogi leni na gorlyivoszt va veri zbujeni, nogi zdvojni, i szlabi va ufanyi va Boga pocsverscheni, nogi betezsni, nogi ubogi, ali neszrichni na szterplyenoszt, nogi zatreni, i prognani ubatreni posztali. Zato, da za horvaczku brachu ovo batrenye, ova duhovna hrana manykala nebude, szam ove Knige Zsitka Szveczev Bozsji na nas lipi horvaczki jezik posztavil.

Primi je ada dragi pretely! zkerschanszkum lyubavum, ter je hasznuj na szpaszenye tvoje duhse. Nekasze sztrahsit, i ubavat potroskov, ke ches zanye van dat. Nogoputi csa vech, neg je potribno, na pilo, ali na czifru van podajes. Csa szi zapil, je proslo, lipa prates sze je na czanyak pokinula. Csa ali z ovi Knig na jilo, i pilo, na nakincsenye tvoje jedine, zkervlyum tvojega predragoga Jezusa odkuplyene duhse prijimal budes, ovo che ti szluzsit na vekovecsni zsitak. Z ovi Knig chedu dicza, i sztarczi, bogati, i ubogi, zdravi, i betezsni, szrichni, i neszrichni, pravicsni, i grihsniki, szaki, szaki che za sze peldu, i zverczalo na naszledovanye szvetoga, i blazsenoga zsitka prijet.

Jezus nas Szpaszitely je rekal: „budite szveti, kut szam i ja szvet.“ Ove ricsi Jezusa szu sze terszili, Szveczi Bozsji szpunit. Ovo mora i nase terszenye bit, ako ochemo on konacz doszechi, naimre vekovecsno blazsensztvo, zbog koga szmo sztvoreni. Ali mar ki che rech: Jezus je bil Bog, i cslovik szkupa, va kom ni bilo mlahavoszti, nit makule griha, kako chu ja, ki szam tako mlahav, ztulikum szkerblyum ublozsen, i tuliko od szi sztran szkusavan, tako szvet nasztat, kut je moi Jezus szvet bil? Dragi moi pretely! neka sze nist mutit. Tvojega Jezusa szvetoszti nigdar doszechi nemores. Ovoga Jezus od tebe ne potribuje. Zovimi ricsami: „budite szveti, kut szam i ja szvet“ je Jezus tuliko otil rech: da mi nyega va szvetoszti naszledujemo. Ovo szpunit mores, ako neg oches. Ako sze terszil budes Jezusa va szvetoszti naszledovat, mores szvet nasztat. Ovako szu Szveczi Bozsji csinili, ter szu szveti nasztali. A nut, oni szu ztela, i zkervi bili, kut szmo i mi, oni szu cslovicsanszkoi mlahavoszti podlozsni bili, kut i mi, oni szu tako, jos vech, szkusavani bili, kut i mi, a vindar szu szveti nasztali, zato, kad szu sze terszili Jezusa naszledovat. Szveti Augusztin va prodiki od szvetoga Stefana Mucsenika veli: „Ako szimate, da Jezusa nemorete naszledovat, ko naszledujte szvetoga Stefana, i druge Mucsenike, i oni szu neg lyudi bili, i vasi szluzsbeni tovarusi.“

Naszledujmo ada Szvecze Bozsje. Naszledujmo je nai naiper va pravoi, csversztoi veri Jezusa. Prava, csverszta vera va Jezusa je pocsetak szvetoszti. Prava vera je za tvoje mislenye, govorenye, i csinyenye, csa je voda za hribu, zrak za ticzu, i szuncze za tvoje polye, szinokose, i vinograde. Prez vere ni zvelicsenya. „Ki ne veruje, ta che szkvaren bit“ veli Jezus. Mark. 16. v. 16. Ali zi szamum verum neka bit zmi-

rom, ar szama vera jos nikogar ni szvetoga nacsinila, nikogar zvelicsila. Ktomu je potribno, da polag vire i zsivimo, da sze terszimo nasu duhsu zkerschanszkimi kriposchami nakincsiti. Ovako szu csinili Szveczi Bozsji, i szveti nasztali. Naszledujmo ada Szvecze Bozsje va veri, i drugi kerschanszki kriposzti, onda chemo naszledovat i nasega Jezusa, onda chemo szveti nasztat, onda chemo k Jezusu dojt, i zi Szveczi sze veszelit, veli szveti Augusztin.

Zato draga bracha! jos jednucs vasz zlyubavum pozivam, primite ove Knige zlyubavum. Stite rado zi snyi. Szpravlyatesze szkupa po Nedilye, i Szvetke, po duzsicske zimszke vecsere, i pri drugi prilika, kada szi csasza zet morete. Otacz, ali Mati, szin, ali kcher, szuszed, ali drugi pretelyi neka ste pred vami zovi Knig one lipe pelde szvetoga zsitka, i one nauke, ki szu knyim prilozsni. Ja vam dober sztojim zato, da che sze pri ovom stenyu vase szercze zi szvetim veszelyem, zi szvetum zselyum za szvetim zsitkom napuniti, i vasa volya zbudit na naszledovanye Pretelyov, i Szvetacz Bozsji. Bog daj! da sze krezave Knige noge, i noge duhse na szvet zsitak ganu, ter da sze zvelicsidu!

PERVI DEL.

Od pervoga Januara do zadnyega Aprila.

Va Ime Ocza, Szina; i Duha szvétoga. Amen.

Zsitak Szvéti.

Pervi dan Januara.

Na dan obrizóvanya Ditészeza Jezusa.

Jezus Krisztus nas Szpaszitely, i Odkupitely je Szvétacz szi Szvéczev, zvir, i pocsetnik szé szvétoszti. On je komu je med szimi Szvéti pervi dan léta nam na szvecsevanye oszebujno odrédjen. Z nyigóvoga najszvetijega zsitka nam Szvéta Mati Czrikva na denasny dan neg jednu szkrovnoszt pred ocsi posztavlya, a to onu szkrovnószt, ka nasz polag szvidocsansztva szvétoga Bernarda na csudenye, na lyubav, i na naszledovanye Jezusa poziva. Ova szkrovnószt je tako lyubezlyivoszti, kut i bolezlyivoszti puno obrizovanye Nyigóvo. Szvéto Evangyélye ovako od ovoga veli: „Kad je ószam dan szpunyeno bilo, dabi sze obrizalo dite; zvalo szeje Ime nyigovo Jezus, kó zvano bise od Angyela pervo neg je va utrobi Matere prijéto bilo.“ Da ové ricsi dobro razumimo, je potribno znat, da je Goszpodin Bóg szam va sztarom Zakóni obrizóvanye odrédil, i ovo ne szamo Otczu Abrahamu, nego i szemu nyigovomu pokolenyu zapovidal. Ovo je bilo zlamenye onoga Zavéza, aliti pogajischa, kó je Bóg z Abrahamom, i znyigovim pokolényem nacsinil; ovoje bil pecsat, ali potverdjévanye onoga ubechanya kó je nyemu Bog nacsinil; zlamenye krezako szeje lyucztvó bozsje od drugi nevérni, ali krivoverni razlucsevalo; ovoje bil nascin krezakoga je on, ki obrizan bise, odpuschenye iztocsnoga griha prijel.

Isztina je, Jezus nas Goszpodin ovoj zapovidi nebi bil podlózsan; ar On sze ni kut drugi szini Abrahama od cslovika, nego krez obsztrényе Duha Szvetoga va divojacskom teli Marie prijét prez oszkrunyenya divojacstva Matere szvojé navi szvit narodil; ali nas mladorojeni Szpaszitely szeje vindar ovoj teskoj zapovidi otil podlozsit, i to zi naszledni uzrokov, ke nam szveti Tomas Akvinas prepolazse. Pervics da krezato pokazse, da je pravo cslovicsanszko télo na sze zél, va kom che potlye, ne na sziny, ali na oko, kut szu nogi krivovèrczi govorili, nego za isztinu, kut drugi lyudi terpit. Drugics, da neda zsidovom prilike va tóm dvojit, da je pravi Meszias, krez zgovor, kut dabi sze nebi od pokolenya Abrahama rodil, od koga je moral polag ubechanya bozsjega izhajati; i da mu nebudu mogli ocsimetat, kut dabi zapovid ka je od szamoga Bóga dohajala, zanemermetal. Tretics, da nam pred ocsi posztavi szvoju neizkoncsanu ljubav knam, i nyigovu zi ove velike lyubavi van izhajajuchu zselyu za nase zvelicsenje terpit. Nam za lyubav je va divojacskom teli Marie cslovikom posztal. Nam za lyubav sze je va ostróm zimszkom vrimenu va zapuschanój stali narodil. Nam za lyubav prijimlye pri obrizóvanyu boleznu ranu, i perviput szvoju szvetu kerv prolyiva. Ovo nam kuto za zalog daje, da che jednucs va naj lipsoj dobi zsitka szvojega cslovicsanszkoga szu szvoju svétu kerv za nase zvelicsenye dat, i szvojemu Otczu Nebeszkomu na krizsnom drivu za nasz aldovat. Zselya nasega nóvorojenoga Szpaszitelya za nase zvelicsenye terpit je tako velika, da, kut szv. Bernard veli, csasza onoga kervavoga aldova, kóga je na konczu zsitka szvojega dokonyal odversit, kuto ni mogal docsekat; zato je otil velye va pocsétku zsitka szvojéga zacsét ov aldov kervavo odversavat. Zadnyics szeje nas predragi Szpaszitely i zato zapovidi obrizovanya podlozsil, da nasz z szvojum példum noge, nam jako potribne kriposzti ucsi, oszebujno veliku poniznószt, jakovolynu szterplyenószt, i zversenu poszluhsnószt. Oszebujno poniznoszt, ar sze niszamo do szpodobi szluge, nego do szpodobi grihsnika ponizil; szterplyenoszt, az je veliku ból na szvojem nekrivicsnom kerhkom télu radovolyno preterpil; poszluhsnoszt, ar je od szvojega Otcza nebeszkoga lyudém danu zapovid obrizovanya zverseno szpunil, bar

nyoj ni bil, kut drugi lyudi, podlozsan. Ové, i druge lipe kriposzti je nasz nas predragi Szpaszitely va szvojem obrizovanyu z szvojum peldum ucsit otil. Z szvojum peldum nam jur szada govori, csa je potlye z glasznum ricsum govoril; „Ucsitesze od mene. Ja szam vam peldu dal, da, kut szam ja csinil, tako da i vi csinite.“ Ucsitesze, kako sze pod rukum, bozsjum, i lyudi ponizit morate, sze szuprotivsine, sze teskoche szterplyeno podnasati, i zapovid bozsju, ku szte pod zgubitkom blazsensztva vasega duzsni szpunit, odversit morate. Blazseni szu oni, ki ov glasz bozsanszkoga Szpaszitelya poszluhnu, i szvoj zsitak polag nyéga rédu! Ovuliko od obrizovanya Jezusa szamoga, i od nyigovi uzrokov.

Csa meszto obrizovanya utiszka, to ni bilo drugo, neg Betlehem, kadi szeje Jezus narodil, kut szv. Epifanius, i drugi szveti Otczi szvidocsu. Csasz, ali vrime va kom szeje zgodalo, je bil oszmi dan po milosche punom narojényu Szpaszitelya, kut nasz ucsi szveto Evangyelye. Doje óv poszal obrizóvanya na Jezusu odversaval, ni znano. Tuliko znamo z szvetoga piszma, da ktomu ni potriban bil duhovni, ar Abraham, ki ni bil odréjen duhovni, je szina svojega Izmaela, i druge szvoje domache; Zefora, jedna zsena, je szina szvojega obrizala. Nogi stimaju, daje szveti Jósef, ali szama bozsanszka Mati Maria na bozsanszkom ditészezi ovo odversila. Drugi zopet stimaju, daje ki Levita, ali duhovni ktomu pozvan bil, ki je na oszam dan sztarom diteszczi zapovid bosju obrizovanya szpunil. Nekaje ali bar krez koga, doszt je, da znamo, da je Szpaszitely Jezus oszmi dan obrizan posztal.

Pri ovoj priliki obrizóvanya szeje novorojenomu Ditétu Ime dalo, polag zakona zsidovov. Otacz nebeszki je krez Angyela bozsanszkoj Materi, i szv. Jósefu zbog ovoga najper dal nazvisztit; ar Gabriel je govoril Marii: „Nut ti oches prijeti va utrobi tvojoj, i szina poroditi, i Ime nyigovo oches Jezus zvat.“ Szvetomu Jósefu zopet je ta iszti Angyel rekal: „Ona, naimre Maria, oche szina poroditi, i Nyega budes Jezusa zval.“ Uzrók, zacs sze oche ovako zvat, je Angyel velye prilozsil, zovimi ricsami: „Ar on che lyucztvo szvoje od grihov nyihovi oszlobodit.“ Kad je ada jedinorojeni Szin bozsji navi szvit dosal, da cslovicsanszko

lyucztvo odkupi, i zvelicsi, zato muje Ime Jezus dano bilo. Va sztarom Testamenti szu sze nemer ravnotako zovim Imenom zvali, naimre Jozsue naszlednik Moyzesa, jedan Szin Syracha, i Josedech poglavnik popóvszki. Biliszu jedni, ke szu Szpaszitelye jimenovali, kut na peldu: Jozsefa, Gedeona, i Samsona; ali ni jednomu csloviku sze ne prisztoji tako lasztovito, kut Jezusu Goszpodinu nasemu, ar ni jedan ni bil pravi Szpaszitely szega szvita, ni jedan ni mogal ni jednoga cslovika od grihov oszlobodit, odkupit. Jezus ada szam ovo Ime zpraviczom i isztinszki noszi, ar je on szam zpunoma odversil ono, csa ovo zmozsno Jime zlamenuje. On je z szvojum britkum mukum, i szmertjum vasz szvit od grihov odkupil.

Szveti Bernard, szv. Bernardin od Siena, szv. Bonaventura, i drugi szveti Muzsi szu nogo piszali od ovoga najszvetijega Jimena, od nyigóvoga velicsansztva, i kripószti. Zdavno pred ovimi je ali Szvéti Paval Apostol jur od ovoga Jimena piszal; ar on je ovako piszal: „Ovoje Jime zverhu szi Jimén, i dasże pri ovom Jimenu moradu sza kolena ugibati na Nebi, na zemlyi, i pod zemlyum.“ Kripószt ovoga Jimena nam szam Jezus raszlazsc, kada veli: da che nam Otacz nebeszki sza dati, ka proszili budemo, ako je va Nyigovo Jime proszili budemo. On nam polag toga kazse ona nóga, i velika csudocsinyénya, ka sze ote krez kriposzt ovoga Jimena godati, kada veli: „Va Jime moje óte vrage ziganyati, nóve jezike govoriti, kacse ziganyati, i ako csa na szmert jadovitoga pili budu, neche jim naskóditi, oni chedu na betezsne ruke polagati, i oni óte uzdraviti.“ Potverdjévanye ovoga nahajamo va csini, Apostolszki, i va zsitku nogi neizbrojni Szvéti. Od nogi Szvetacz je znano, da szu oszebujnu pobozsnoszt k ovomu Jimenu jimali, i ovó naj szvetije Jime nogokrat szprogovarali, ar je zverhu szega puno batrenya, i Szpaszenya za vérne lyudi, ali i sztrahovito za duhe paklénszke. Szveti Paval je va szvoji Piszmi ovó naj szvetije Jime vech od dvisztóvkrat ponavlyal. Szveti Apostoli szusze polag szvidocsansztva szvétoga Piszma veszelili, da szu zarad ovoga Jimena terpit mogli. Szveti Stefan je zazival ovo Jime, kad kamenovan bise: „Goszpodine Jezus! je zakriknul, primi duhsu moju.“ Zato odavlye dohaja narédno ón lipi zakón, da szí pravo

pobozsni Katholicsani pri szvojoj szkradnyoj uri ovo naj szvetije Jime vechkrat szveto szprogovaraju, i zazivaju. Ki ali ovo kani onda na szvoje duhsno szpaszenye ucsinit, ta sze neka csuva ovo naj szvetije Jime zaman prijimati, nego neka szagdar ovo Jime z naj vechum, pobozsnoschum, i zidi-tinszkim ufanyem zaziva. Oni ki szu va bratinsztvi precsisztoga prijécha B. D. Marie, ali v kom drugom bratinsztvi szkupa zdruzseni, dobivaju obilyno proschenye, ako na szkradnyu uru szvoju, ali zricsum, ako moru, ali va szerdczu, ako zi uszti nemoru, ovo szveto Jime pobozsno zazivaju; ovo sze ali szamo od oni razumi, ki sze pervo zsa-losztno szpovu, ali ako sze nemoru szpovidat, szverseno po-kajanye va szvojem szerdczu zbudu, i ovako va miloschu bozsju sztupu; ar donlye doklye cslovik ni va sztalisu mi-losche, doklye ga ki szmertni grih pritiszka, nist mu niti ovo, niti drugo proschénye ne prudi.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Jezus tvoj Szpaszitely, i Odkupitely sze denasz tebi za lyubav ponizsuje do szpodobi grihsnika. On sze ne szramuje od lyudi za grihsnika derzsan bit, bar je szama Szvétoszt. Zacs sze ti zverhu drugi izvisujes? Zacs bi ti rad od lyudi za pobozsnoga, i pravicsnoga derszan bit, bar szi pred Bogom grihsnik, a to morebit velik grihsnik? Je-zus terpi tebi za lyubav szterplyeno veliku muku na szvo-jem kerhkom, nekrivicsnom telu; kako sze ti ponasas, ako na tvojem grihsnom télu csa terpit moras? Jezus szpuni zapovid koj ni bil podlozsan: kako ti poszluhsas zapovidi bozsje, i czrikvéne, ké szi duzsan pod kastigum vekovecs-noga szkvarenya szpuniti? Jezus sze paschi tebi zlamenya szvoje lyubavi szkazsevati. Tebi za lyubav velye oszmi dan zsitka szvojega zemalyszkoga szvoju szvetu kerv pro-lyiva. Ti zsivis tuliko dnévov, miszeczov, i let; csa szi Je-zusu za lyubav ucsinil? Kako dugo ches jos stentat Nyemu zlamenya tvoje lyubavi izkazat? Ucsini to jos de-nasz krez csverszto naiperzimanye oné kriposzti naszledo-

vat, ké teje tvoj Szpasziteľy pri szvojem obrizovanyu ucsil. Neka sze zverhu drugi izvisavat, ar szi grihsnik. Neka sze kazat pred lyudi da szi pobozsan, i pravicsan, nego sze terszi pred Bogom bit pobozsan, i pravicsan. Terpi szterplyeno, ako tvoje grihsno telo csa terpit mora; ar je jur vech terpit zaszluzsilo. Budi podlozsan bozsjim zapovidam, i czrikvenim, ar drugacse ti neche prolyana kerv Jezusa Krisztusa na zvelicsenye szluzsit. „Szim onim, ki szu Nyemu poszluhsni, je uzrók vekovecsnoga zvelicsenya“ veli szveti Paval k zsidovom 5 d.

II.

Denasnyi dan, ki je krez pervu kaplyu predrage kervi Jezusa poszvechén, je pervi dan nóvoga léta. Tvoj Szpasziteľy alduje denasz Otczu szvomu Nébeszkomu pervinu szvoje rumene kervi tebi na zvelicsenye. Csa ti csinis? Poszveti naimanye denasnyi dan zizma, i zverseno krez bogovite csine, ter alduj pervinu ovoga leta Goszpodinu Bogu tvojemu. Alduj Goszpodinu Bogu tvojemu onu predragu zate denasz prolyanu kerv tvojega Szpasziteľya na hvaludavanye, da tije pocsétak novoga léta pred tiszuchi drugi dozsivit dopusztil. Prosziga za-jedno krezavu naiszvetiju kerv va naj vechoj poniznoszti za kripnu miloschu, ovo léto ne drugacse neg na diku bozsju i na szpaszenye duhsé tvojé prezsivit. Dobro znas, dabi ti Goszpodin Bog preminuto léto vechkrat va tvoji grihi bil mogal dat umrit, i na veke sze szkvarit, kut nogim tiszuchim. Ovo bi bil ztvojimi grihi i zaszluzsil. Ali óv od tebe tolikoputi zbantovani Bóg, jé nogo i nogoputi zbantovani Boge je tebi pred nogi tiszuchi i ovo léto dal dozsivit na pobojsanye zsitka tvojega, a to znyigóve prevelike miloszerdnoszti. Szpomensze vechkrat navu veliku miloszerdnoszt, ter va szpominanyu na nyu szluzsi marlyivo ovomu tvómu miloszerdnomu Bogu. Ovoje on za izstinu od tebe zaszluzsil. Dabi ti ali tuliko nezahvalan bil i ovó léto tvojéga milosztivnoga Bóga na nóvo zbantovat, onda bi bil naj odurnije, i za isztinu pakla naj zaszluzsnije sztvorenye szega szvita. Kako bisze Kain, kako bisze Judas, ki szu nemer szad jur na veke szkvareni, szuproti Bogu ponasali, dabi jim óv csasz, ovu

priliku dal, kuje tebi zprevelike miloszerdnoszti udilil? Bi jim moguche bilo ovoga dobrotivnoga Boga jos jednucs zbantovat? Bi bili kada léni, i nemarni va nyigovoj szluzsbi? Navo szi szam daj odgovor. Premiszli, da szi napotlye duzsan ravnotako sze proti Bogu tvojemu ponasat, kut bisze zpakla odkuplyen Kain, ali Judas ponasal. Jé ti szi Bogu tvojemu jos vech duzsan, ar toje vecha miloscha, da niszi va tvoji grihi szkvaren posztal, neg dabi po tvojem szkvarenyu od Boga iz pakla oszlobéjen posztal" veli szv. Krizosztomus.

III.

Denasz novo leto zacsinyes. Nyigóv pocsétak szi dozsivil, jeli ches ali i nyigov konacz dozsivit? Toga ti neznas. Pri nógi che ovo léto zadnye léto nyihovoga zsitka bit, che i pri tebi zadnye bit? Tebi more zadnye bit, kut je i drugim nógim, csa pak onda? Nógi, ki szu ovo léto zdravi veszeli zacseli, chedu pri konczu nyigovom va vekovecsnoszti bit. Jedni chedu pri konczu ovoga leta va Nebi bit, a jedni va pakli. Kadi ches ti bit? Mórebit jos na zemlyi, ali mórebit va vekovecsnoszti? a va kakovoj vekovecsnoszti? To je Bogu szamomu znano. Jeremias je moral jednómu krivomu Próroku szmert nazvisztit zovimi ricsami: „Va ovom leti ches umrit". Jerem. 28 d. Kako bi ti bilo, dabi ti Goszpodin Bóg krezame ztimi iztimi ricsami dal tvoju szmert nasvisztit, kako bi ti tvoj zsitak urédil? Nebi ti Goszpodinu Bogu tvojemu marlyivo szluzsil, za ucsinyene grihe pokoru csinil, i tebe csuval od szakoga griha, od szakoga bantovanya bozsjega, onoga iztoga Bóga, predakoga ches morat navredi sztupit, da odszudenye tvoje za czélu vekovecsnoszt csujes? To szada csini, neznas nemer da ches va ovom leti umrit, ali ti móres, kut i drugi. Ako va ovom leti ne umrés, ko sze neches kajat, da szi Bogu szluzsil, pokoru csinil, i od griha sze csuval. Ako pak umrés, ko ches naj veche batrenye od toga jimat, i csverszto ufanye, da ches sze zvelicsit. Ako ali toga ne ucsinis, csa szam ti szad rekal, ko jimas uzróka va ovom léti sze szmerti vech bojat, neg duglyega zsitka nadijat.

Szpoménisze nano figovo drivo Evangyélszko, kó tri léta ni szada donészlo. Goszpodin vinograda je zapovidal, da sze van szkercsi; Na prosnyu vertlyara je ubechal Goszpodin to drivo jos jedno léto osztaviti. Ako ali i va ovom léti szada ne doneszé, da sze prez milosche mora szkercsit. Luk. 18 d. Ti szi ovo drivo. Nógo lét niszi vridnoga szada pokóre, i drugi dobri csinóv donészal. Jur bi bil zdavno zaszluzsil poszicsen, i va vekovecsni ogany hitjen posztat. Ali Goszpodin Bog teje miloval. On ti jos csasza daje. Ako ali szada ne doneszés száda, tvoj zsitak ne pobojsas; sztrahsi sze, i jimas sze uzroka sztrahsit, da che te bantovani Bog jos va ovóm léti dat poszich, i va vekovecsni ogany hitit. Ako kanis ovój sztrahsnój kastigi ujt, ko jos denasz zacsni onako zsivit, kut szam ti rekal. Zbudi csverszto najperzimanye va tebi, Goszpodin Bóg che ti z szvojum szvétum miloschum na pomoch dojt. Reczi z Davidom: „Ja szam rekal, toje csverszto szam szi naiperzel, szad cshu zacsét, szad, jos denasz!“ Jacska 76.

Na dan drugoga Januara.

Szveti Makarius Alexandrinszki, i Szvéti Makarius Egyptomszki szi dva Puszteniki.

Va rimszki kniga Mucsenikóv, aliti va Kalendari szvéczév je szpominanye va ovóm miszeczi od dvi Pusztenikóv, ki szusze szi dva Makarius jimenovali. On od koga sze szpominanye denasz szveti, sze Alexandrinszki jimenuje, ar szeje va Alexandrii rodil. Nyigovi ubógi, ali bogabojechi Sztarji szu nyéga velye va ditinsztví na kripószt, i na délo ucsili. Tridészetom léti szvoje sztaroszti je isal va pusztinu, ter je pocsétak szvojéga szamotnoga zsitka z naj ostrijim posztom zacsel; ar szedam lét je szamo od diblyéga korenya zsivil. Va korizmenom csaszu nit ni jil, nit pil, odlag po Nedilye. Polag toga je szamoga szebe ostroval, i va szebi umaral zlo nagibanje, szebe zbujal na goruchu lyubav k Bógu, na poniznószt, na jaku szterplyenószt, i na druge kerschanszke kripószti. Ali pokidób da je stimal, da

je jos daleko od prave zversenószti, je va Kloster szvetoga Pakomiusa isal, dabi sze od ovoga velikoga Naucsitelya naucsil pravu zversenószt, i pravi put k szpaszenyu. Odavlye je isal na brige va Nitrii, dabisze pred lyudi jos bólye mogal szranit. Ali kadaje Patriarka Alexandrinszki od nyigóve kriposzti, i pobozsnószti noga pokazanya prijel bil, pozval gaje k szebi, i ovoga szlugu bozsjega za Masnika poszvetil, dabi zatuliko bólye i druge mogal na put kriposzti ucsit, i pelyat; ar bar je otil od lyudi odlucsen bit, vindar szu nógi knyemu hodili, dabi sze od nyega ucsili Bogu szluzsit, i nyemu povólyno zsivit.

Makarius je na upominanye od Boga ovu szkerb nasze zél, ter je nyé na sze ucsil csa cslovika k pravoj zversenoszti pelyat móre. I pokidob je ón oné kriposzti, nake je druge ucsil, i pelyal, szam obversaval, koje navredi szvoje Ucsenike kuto za szobum vlikal; tako da sze nemóre nit popiszat na kakov visanyak zversenoszti je ón szam, i nyigovi podlozsni dosli. Ni jim vech zrucsal, neg molitvu, i szamóga szébe ubladanye, ter zatajanye, va ovom dvojém je on szam z szvojum példum pred nyimi naivech szvitil; ar je molitvu tuliko lyubil, da ni szamo vech csasza po vadne, nego i po nochi va molitvi sztrosil prez toga dabisze bil utrudil ali kako dal zusztavit. Jedan zmed nyigovi Ucsenikov je jako ulenil va molitvi, i nyu nogokrat zamudil, ar zali duh gaje zi szakojacskim nistvridnim mislenyem, i szkusavanyem od molitve zusztavlyal. Kad szu ovo Makariusu dopovidali, je ovomu neszrichnomu ovako govoril: „Nedaj sze zusztavit, nego jos poduzsi tvoju molitvu, ter reczi zalomu duhu, kite krez nebesziu, i szkusavanye od molitve zusztavlya, i ki bi tebe rad csiszto od molitve odkinut: ne, ja nechu presztat, i ako i na miru nebudem mogal molit, ko chu vindar va molitvi sztalan osztat, i za volyu Krisztusa volit szténe moje hizse csuvat, neg dabitisze dal ubladat.“ Od nyigovoga szamoga szebe zatajanya szmo jur zgora govorili.

Ali toga neszmimo zamucsat, csaje ov glaszovit szveti Muzs na zatiranye krivoversztva, i na poveksavanye szvete Czrikve Krisztusa ucsinil. Ón je pri szakoj priliki krive nauke Ariusa, i nyigovi naszlednikov krez szvitlo razlaganye nase szvete vere ocsitno pokazal, i pospotal, tako da

szu nogi krivoverezi krez nyigovo razlaganye, i krez nyigov szvet zsitak ubladani, krivoversztvo osztavili, oszebuino Arianczi, i va na narucsaj prave Czrikve Jezusa naizad sztupili. Ovoga krivoverni Arianczi niszu mogli terpit, zato szu proszili Czeszara Valensa, ki je szam Arianacz bil, i rado poszlulmul obtuzsenye Makariusa, da ovoga va dalynu szamotu, va jednu sztrugu, va koj szu diblyi poganszki lyudi prebivali, posalye. Ali ravno ovo je noga prilika posztala za Makariusa pravu veru, i Czrikvu Jezusa i med ovimi pogani glaszit, i raszsirit. Krez milo zahajanye, i szvete ricsi ovoga novoga Apostola, krez csudocsinyenya, kaje krez kriposzt bozsju csinil, krez nyigov szveti zsitak szu ovi diblyi, poganszki lyudi neg vréda raszvicheni posztali, da szu szi csiszto poganszTvo, i sze krivoversztvo osztavili, ter pravu katholicsanszku veru nasze zéli. Ov dobitak nase szvete vere sze nikako ni dopadal nyigovim nepretelyom, zato szuga i odavlyen szpudili, kamoga je perlye nyihova zlocha prognala bila. Szveti Makarius je zopet va szvoju pervanyu pusztinu sze naizad szranil, i ovden navredi szvój szveti zsitak dokonyal va 99. léti zsitka szvoga.

* * *

Drugi szveti Makarius od koga je petnaisztoga ovoga miszecza va rimszki kniga Mucsenikov szpominak, nószi Ime Egyptomszki. Ov je trideszétom leti sztaroszti szvoje va pusztinu k szvetomu Antonu isal, i ztako velikum gorlyivoschum hlepil za kriposchum, da muje Goszpodin Bog dal dar csudocsinenya ne szamo na betesniki, nego i na mertvi, i dar zale duhe proganyati. Zale duhe je iz zauvraseni neg znikulikími ricsami proganyal. Jednu zsenu je od velikoga zla, koje va nyoj zali duh uzrokoval, neg zposkropenyem szvete vode oszlobodil; ali velye je nyoj i to preporucsil, da odszlye gorlyivija bude va prijimanyu szveti Szakramentov; ar uzrok, da je nyoj zali duh naskodit mogal, je szamo ta bil, da ona jur dugo ni Czrikvi bila, i szveti oltarszki Szakramenat zamudila prijimati.

Jedan nekrivicsan cslovik je na ocsitnoj czeszti nemilo umóren posztal. Jednoga cslovika szu krivili, da gaje umo-

ril, ki ali krivacz ni bil. Ov, kadaje vidil, da ga kanu ulovit, je pobignul va hizsiczu Makariusa. Ali hajduki szu i tamo za nyim potegnuli, ter nyega szilno van zvlikli, i va uzu odpelyali. Szveti Makarius szeje za nyega zél, i za nyigovu nekrivicsnoszt dober sztal, ali sze ovo nist ni prudilo. Onda je pun ufanya va Boga k grobu umorenoga isal, i nyega zjimenom zval, i nyemu zapovidal, da zgroba naiper dojde, i da ocsitno obsztoji, jeli je óv, koga za nyigovoga umornika derszu, za isztinu nyega umoril. Mertvi szeje velye zgroba sztal, i zglasznimi ricsami szvidocsil: Ne, ov ni, ki meje umoril. Szudacz, i szi ki szu na zocsi bili szusze preszenétili, i nekrivo ulovlyenoga odpusztili. Ali to szu proszili od Makariusa, dabi pital, ki je pravi umarnik? Ali on je jim odgovoril: meni je doszt, da je ov nekriv; ki je pravi umarnik to mene nist ne utiszka. Pri drugoj priliki zopet, je jednoga krivovereza ki je tajal téla gorisztajanye, uszramotil krezalo, da je zsnyim k grobu jednoga mertvoga isal, i ovoga nyemu na zocsi va zsitak prebudil.

Ova, i druga csudocsinyenya szu uzrokovala, daje nozsina lyudi k ovomu szvetomu muzsu setovala, dabi kod nyega batrenye, i pomoch va szvoji naligi jiszkala. Ali pokidob da je nyéga ovo va nyigovoj pobosnoszti bludilo, szije pod zemlyum szpravil jednu hutu, va ku szeje szranit mogal, daje mirno premislyavat mogal nebeszka dugovanya; ar je szam valoval, da nima vechega batrenya, neg va molitvi, i va premislyavanyu szvétoszti. Seszdeszét lét je sztrosil va naj vechoj ostróchi proti szebi, ku je Bogu aldoval na zadovolyschinu zana léta, kaje perlye na szvitu, bar i oni ni va grihoti, nego szamo va vechoj lenoszti va bozsjoj szluzsbi prezsivil. Nyigóv szveti zsitak je devedeszétom léti staroszti szvoje z szvétum szmertjum dokonyal.

Nauk, i Naszledovanye.

Pred szim szi kszerczu zami ón lipi nauk, koga je szveti Makarius Alexandrinszki onomu dal, ki je molitvu zbog bludenya mislenya zamudil. Zali duh, kut chuti i potlye jos povidati, pokidob da pozna potribsinu, i haszan

molitve, jische szakojacski cslovika, a oszebujno krez bludenye mislenya od molitve odvrachati. Ali cslovik mu neka neda poszluha, nego sze neka proti nyemu posztavi, i va molitvi gorlyiviji neka bude. Primi szada zsitka ovi dvi szveczev nauk na naszledovanye.

I.

Ovi dva Makariusi osztavu szvit zi szim csabi bili va nyem uzsivat mogli; isli szu va pusztinu, ter va naj vechoj ostrochi zsivu csa do koncza zsitka szvojega. Zacs? Oni pravadno ochedu Bogu sluzsit, i zvelicsenye jiszkat. Bógu szluzsit, i sze zvelicsit, je czily, ter konacz zbog koga szmo od Boga sztvoreni. Ni nijednoga cslovika, ki nebi zato sztvoren bil. Bog potribuje od nasz, da mu na ovóm szvitu szluzsimo, ter nam zato ubiche zvelicsenye za plachu. Bog nemer nase szluzsbe ni potriban, nego kut szveti Krizosztomus veli: „Bog zato potribuje nasu szluzsbu, ar je nezkoncsano dober, i nam szvoje dare rado udiliti oche, ako mu verno, i sztalno szluzsili budemo. Zato nam je neszrecseno veliku plachu za malu, i lahku, i jednu uvig durajuchu plachu, neg za kratko durajuchu szluzsbu ubechal. On od nasz nist ne potribuje, csabi nemoguche, ali pretesko bilo; ar polag nyigovi ricsa je nyigov jaram szladak, i nyigov nalóg lahgag. I da mi óv jaram, ov nalog laglye budemo noszit mogli, nam udilyuje zadosztnu, i ako szmo gorlyivi jos i obilynu miloschu, i kriposzt. Isztina je markada nam sze kazse szluzsba Bozsja teska; ali csa mora szluga jednoga szviczkoga goszpodina nogoputi terpit, i van sztat, za jednu malu, i nogoputi za negvisnu plachu, ar je znano, kulikoputi sze najvernijemu szlugi ubechana placha zkratki, ali utégne. Zacs pak nebi szluga bozsji i marké teskóche va szluzsbi nyigovoj preterpit otil, od koga sze neszkoncsano veliku, i vekovecsnu plachu sztanovito nadijat more? Navo sze neka szaki va szi teskocha szpoméne, onda che ga sze zlaglyega szpadat.

Nebi jimal volyu ovako zmozsnomu, dobromu, i darezslyivomu Goszpodinu marlyivo szluzsit? O szluzsimu, ako oches zvelicsen bit. Zato szi sztvoren. Ni toga potribno da ov szvit osztavis, i da va pusztini tvoj zsitak prebavis,

kut szuga ovi dva szveti Makariusi prebavili. Ti mores i va tvojém sztalisu oposzred med lyudi Bógu szluzsit, i sze zvelicsit, kut chu ti na drugom meszti pokazat. Denasz szi neg csverszto naiperzami Goszpodinu Bogu tvojemu verno, i sztalno ṡzluzsit. Placha ku ti obiche je vridna da mu verno szluzsis. Ako sze i nebi ufal plache, ko bi Goszpodin Bog zbog nyigovoga nezkoncsanoga velicsansztva vridan bil, da mu marlyivo szluzsis. „Szluga bozsji bit, je naivecha dika, veli szveti Hyeronimus, i csloviku szluzsi na najvechi dobitak:"

II.

Ovi dva szveti Makariusi sze szenek terszu za dobrimi deli, i druge ktomu opominaju. Oni ne osztavlyaju szvoju pusztinu, ter ne hlepu naizad na szvit. Szvitlo zlamenye, da szu Bogu szamomu, i sztalno szluzsili. Goszpodin Bog te je sztvoril, da nyemu szluzsis, a to nyemu szamomu, i sztalno. Je takovi lyudi, ki bi radi Bogu, i szvitu, telu i satanu zajedno szluzsit, ali denasz Bogu, a zutra szvitu, télu, i satanu; kut szu nigda oni csinili, od ki va kniga Kralyev piszano sztoji: „Ovo lyucztvo szeje nemer Bóga sztrahsilo, ali je vindar i szvojim bolvanom szluzsilo; i oni, ké je szveti Prorok Elias ostro karal, ar szusze vréda na jednu, vreda na drugu sztran obrachali, vreda pravoga Boga, vreda bolvana Baala molili." knig. kraly. 18 d. Ali pervo nemore bit, a drugo je veliko zlo pred Bogom. „Nigdor nemore dvim Goszpodinom szluzsit" veli Jezus. Toje takovim Goszpodinom zmed kimi jedan ove zapovidi van daje, a drugi, druge zmed kimi jedan zapovida, csa drugi prepovida. Ovako Goszpodin Bog ono prepovida, csa satan dopuscha. Bogu sztanovito na najveche zbantovanye szluzsi, ako denasz nyemu, a zutra vragu szluzsimo. Nyigova zapovid je, da nyemu szamomu, szagdar szluzsimo. „Boga Goszpodina sze bojite, veli krez Proroka Samuela, ter mu szluzsite isztinszki, i zi szega szercza vasega." I zopet: „hitite kraj sztrainszke boge, i Nyemu szamomu szluzsite," knig. kraly. 12 d. „Nekate odsztupit od Goszpodina, nego szluzsitemu od szega szercza vasega." Bóg óche sze szercze cslovika; niti szvit, nit telo,

nit satan neszmu dela od nyega jimat. Nyemu je moramo za sztan nakincsit, nyemu szamomu je moramo aldovat, od nyega ga ne odvernut, nyemu szamomu gorlyivo, vérno, i sztalno szluzsit. Ki polag ove volye, i zapovidi Goszpodina nebude csinil, ta sze nima szamo plache ne nadijat, nego ktomu sze vekovecsnoga szkvarenya bojat. „Nyihovo szercze je razdilyeno, oni chedu sze szkvariti.“ Ovako veli Goszpodin Bog pri Ozeasi 10 d.

Na dan tretoga Januara.

Szveta Divicza Genovefa, i szveta Groficza Genovefa.

Ona zbog lipi kriposzti, i csudni csinov va Franczószkom odicsena Divicza Genovefa szeje narodila blizu Pariza po Krisztusevom narojenyu 422 leta. Nye Sztarji szu bili Szeverus, ter Gerontia, ubogi nemer va jimanyi, ali bogati va kriposzti. Jur va nyé ditinsztvi szu szpoznali va nyoj angyelszku nekrivicsnoszt, zrel razum, i oszebujnu pobozsnoszt. Kada je szveti Germanus Biskup va Antisiodori na szvojem putovanyu nyu pri szvoji Sztarji szat vidil, je z nadahnenya bozsjega, nyim ovako govoril: „Blazseni szte vi ki szte Bogu tako dragolyubno dite porodili. Jimajte szu szkerb na nyu, da sze dobro odhrani; ar Goszpodin Bog szije ovo dite za szvoj aldov odibral. Drugi dan szeje zmalom Genovefom pominal, i nyoj nauk dal, da szviczkó osztavi, i da szi Jezusa za szvojega Zarucsnyaka ziberé. Mala divojcsicza je nato odgovorila, da je to nye csverszto najperzimanye, i jedina zselya. Szveti Biskup je nato nyoj jedan krizsich prikdal, dabiga meszto drugoga jungya na vrati noszila, i dabi sze pri pógledu nyigovom szagdar na nye najperzimanye szpomenula. Od ovoga csasza je Genovefa szaki dan vech va kriposzti raszla, malo szeje z lyudi pominala, szamotu, molitvu, i delo je lyubila, nikomur sze ni otila, neg szamomu Bogu dopadati. Jednucs je Mater szvoju jako proszila, dabi szmila z snyum Czrikvu pojt. Mat nyoj toga ni tila dopusztit, neg kada kchi ni presztala proszit, je nyu zapunyila. Navo je Mati velye uszlipila, i

szpoznala szvoju grihsku, i kajala sze zato. Kcheresicza puna pomilovanya k Materi, je na kolena upala, ter zdibine szercza k Jezusu molila, onda je van isla, ter je zdencza vode zvadila, ovu prekrizsila, zsnyum Matere ocsi ziprala, i nut szlipa Mati je velye szprogledala. Ovoje bilo pervo csudocsinyenye szvete Genovefe, ko szu noga druga naszledovala.

Csetemaisztom leti sztaroszti szvoje je zdrugimi dvimi divojcsiczami, k Biskupu isla, i nyega proszila, dabi je blagoszlovil i va kloster nuterzél. Uszlisena bise nye prosnya, va sereg szveti divicz prijeta, pri ki je priszegla vekovecsnu csisztochu obderzsati. Po szmerti nye sztarji je nyu Poglavaricza klostra k nye kumi Parisz poszlala. Goszpodin Bog je ovde nyu z boleznum zsucsi nevolyum pohodil. Kada je ali nye szterplyenoszt, i poniznoszt szkuszil bil, je nyoj zopet zdravlye naizad dal, i nyu krez velike csudne csine glaszovitu ucsinil. Attilla kraly Hunnov je on csasz i va Franczoszko udril, ter je nemilo sze csiszto za szobum szkoncsaval. I Parizianczi sze nist drugoga nadijali niszu, neg da che i z nyihovim tako poganszki zahajat, kut z drugimi varosi, i szeli; zato szu szi kanili pobignut. Genovefa je nye zusztavila, ali nato proszila, da bisze krez poszt, molitvu, i almustvo k Bogu obernuli, i pri nyem zaviche jiszkali, da ona nist ne dvoji va tom, da che Goszpodin Bog nyihov varos ubraniti. Poszluhnuli szuju. Genovefa je nye poszte, i molitvu zi obcsinszkum szkupa szklopila, i Bog je tako odredil, daje Attilla ov varos neuszkrunyen osztavil, i po drugom puti sze dal. Zopet pri drugoj priliki, kada je va ovom varosi velik glad bil, je ovomu varosu novu pomoch donészla. Széla je na plav, ter szeje na morji va druge orszage plaukala, zki je jedinaiszt plavi napunyeni z zernyem naizad doprimila, i ovako noge tiszuche od szmerti glada ucsuvala. Va ovom szvojem putovanyu, je noge csudne csine ucsinila. Ovako je jedan dan zi dvanaisztimi uvrazseni zaloga duha prognala. Santave uzdravila, Szlipim vid szproszila, jedno jos neukerscheno dite, ko szu va zdenacz hitili, va zsitak prebudila, i nogim betezsnim zdravlye naizad dala. Goszpodin Bog je ovoj szvetoj Diviczi dal dar csudocsinyenya. Uzrok zacs je nyu Goszpodin Bog tako odicsil, ni bil drugi, neg nye szveti zsitak. Nyé pervanyu nekrivics-

noszt je do szvoje szmerti neuzkrunyenu ucsuvala. Va nye divojacskoj csisztochi je vech bila Angyelom szpodobna, neg lyudem. Va ostrochi zsitka je noge pusztincze ubladala; ar polag drugoga je znano, da od petnaisztoga nye leta, do pedeszetoga je va tajedni szamo dvakrat, nedilju naimre, pak csetertak malo jarcsenoga kruha, pak farzsona na hranu szvoju uzsivala. Pedeszetom leti je morala na zapovid Biskupa va ovoj ostrochi popusztit. Ali i od onda ni nye jilis va drugom sztal, neg va nisto malo mlika, i hrib. Od vina szeje szenek zderzsavala. Nye szercze je ztako goruchum lyubavum napunyeno bilo k Bogu, da nigdar ni Neba pogledala, da nebi bila szuze tocsila. I zselya szvojega nebeszkoga zarucsnyaka uzsivati, je nyoj ove szuze van sztiszkala. Nist je ni ztezsjega sztalo, neg kada je csula, da sze Bog, koga je zverhu szega lyubila, i koga je zselyila, dabi ga i drugi lyubili, zbantuje. Odanyle je bilo, da sze je od szvetka tri Kralyi do csetertka va pervom tajedni korizme va szvoju komoru zaperla, i vasz csasz va molitvi, va poszti, i drugi csini pokore sztrosila; ar va ovom csaszu nogi Goszpodina Boga szlobodno neszramotno bantuju, ztim zgovorom, nemer je meszopuszt. Je meszopuszt ov poganszki, a ne kerschanszki czasz, ovo je, kut szveti Karolus Baromaeus veli: szvetak vraga. Jako na pocsetak meszopuszta naizad idemo, i kako nesramotno sze od nogi Kerschanov sztrosi, moramo zpoznat, da szveti Karolus ni prevech od nyega rekal.

Kada je ova bozsja szluzsbenicza oszamdeszet let sztara bila, jo nyoj Bog jedan betég poszlal, ki je nyoj poszalnik bil, da che na vredi z Jezusem bit ujedinana. Ona je umerla, kut je zsivila, va velikom glaszu szvétoszti. Varos Parizianszki nyu postuje, kut szvoju oszebujnu Patronu, ar je kriposzt nye zagovora pri Bogu va nogi nevolya ukuszil. Klodovaeus Kraly, i nyigova szveta zsena Klotildis zsu szverhu nye groba lipu Czrikvu zgradili. Nye kip sze nacsinya va desznoj ruki maczicznu kiticzu, i dva klyucsi, a va livoj goruchu szvichu derzsecha. Krez macziczu sze zlamenuje nye neubladana csisztocha, krez klyucse on csudni csin koga je krez molitvu od Boga dobila, onda, kada je k Kralyu Kilderikusu van otila pojt, ki je zvan varosa bil, da za nike, ki szu na szmert odszudjeni bili, za

miloschu proszi. Vrata varoska szu bila na zapovid kralya zaperta; kada je ali Genovefa dosla, szusze ova na zocsi voschanov, ki szu pri nyi virosztovali od szebe odperla, i ona je szlobodno pred kralya sztupila. Krez goruchu szvichu sze zlamenuje nye raszvichena vera, z ke kriposchum je tulika csuda csinila. Ovo neka bude doszt na hvalu szvete Genovefe, ka je nigda Parizi zsivila.

* * *

Va duhovni, i szviczki kniga pripetenya je szpominanye od jedne druge Genovefe, ka je bila zsena Pfalcz Grofa Szigfrida. Va pervi leti nye histva je bila nerodecha, ali krez prosnyu Divicze Marie je prijela ono, csa szi je zselyila. Szigfrid nye muzs ni znal, da je noszecha, i pokidob da je va boj moral pojt, je nyu zrucsil pod obrambu szvojega naj bolyega pretelya z jimenom Golo. Ali ov je bil kruto zlocseszt cslovik. Ov neszramni cslovik je tuliko prezét bil, da je ovu csisztu zsenu Genovefu sze uszegural na oduran grih histva prekersenya nagovarat, i drazsit. Ona sze je presztrahsila nad tulikom zlochum, i je velye ovomu neszramnyaku prepovidala, nyega ostro ukarajuch, da nima odszlyen od takove zloche knyoj govorit. Ali Golo sze ni dal zisztrahsiti, nego po nikuliki tajedni je falesno piszmo napiszal, va kom ovoj pobozsnoj Genovefi nazvischuje, kut dabi nye múzs va boji ub zsitak bil dosal. Ov nistvridnyak je stimal, da che krezavo domislyeno poszalsztvo zatuliko laglye k szvojemu zlomu czilyu dojt. Ali Genovefa je i zatim tako csiszta, i szegurna osztala, kut je perlye bila. Onda je ov z Boga pozablyeni Golo szvoju necsisztu lyubav na fantenye, i nepretelysztvo preubernul. Kut je docsul, da Szigfrid z boja va domovinu naizad putuje, je predanyega isal, ter muje z zaszliplyivim pretelysztvom i turobnoschum povidal, da je zsena nyigova histvo prekersila, i dite porodila.

Szigfrid je veroval ovomu ugovorlyivomu csemernyaku, i prez toga dabi bil dugovanye prejiszkal, je dal szvojim szlugam zapovid, da Genovefu znye ditétem szkupa va blizsnyu lozu odpelyaju, i da ju va vodi utópu; na zlamenye da je za isztinu utoplyena je zapovidal, da joj jezik

zuszt van zrizsu, i ovoga nyemu naizad doneszu. Szluge szu nemer odpelyali ovu nekrivicsnu, kut drugu kerschanszku Zuzannu, z nye ditetem va lozu, ali niszu szpųnili onoga, csaje Szigfrid va jadovitoszti szvojoj zapovidal, neg szuju pomilovali, i nyu szlobodnu odpusztili, a Goszpodinu szvomu szu jezik jednoga kuczka odneszli, kut dabi bil jezik utóplyene Genovefe. Nekrivicsna od szvojega muzsa tako krivo odszudjena Groficza szeje k Bogu ubernula, i szterplyeno podala nyigovomu szkusavanyu, i Nyega za szvidoka szvoje nekrivicsnoszti, i za pomoch zazivala. Dugo je po lozi bludila, doklye je k jednoj skulyi med szkalami dosla, i ovu szije za szvoje prebivalische odibrala. Va ovoj je seszt let, i tri miszecze prebivala. Zkorenyem, i zelischem szeje zsivarila, dite szvoje je zmlikom jedne jelenicze, toje jelenszke krave, ku je nyoj Goszpodin Bog poszlal, hranila. Sztalo sze je, da je po ovom csaszu Szigfrid grόf znyigovimi pretelyi va tu iztu lozu na diblyinu sztrilyat isal, onda je zagledal jeleniczu, za kum szu nyigovi kuczki bizsali, da szeje szranila va skulyu med szkale. Zato je za nyum potegnul, i nut csaje nasal polag jelenicze? Genovefu z nye ditetom. Od veliki posztov, i drugi nevόly je ova tako preminyena bila, da je ni mogal zpoznat. Ali kada je nyu ostro upital, do je? kako dugo jur ovde prebiva? csa za jime ima? je znyé odgovora, i drugi zlamény zpoznal, da je ona za isztinu nyigova tako krivo odszudjena, i zahitjena zsena.

Kakovo chutenye veszelya szeje va szerczi Szigfrida Grofa zbudilo, kada je szvoju nekrivu zsenu nasal, toga nijedan jezik nebi mogal razlozsit. Upal je predanyu na kolena, nyu proszil za oproschenye, i nyu, zditetem szkupa med naivechim veszelyem szi lyudi va szvoj grad naizad dopelyal. Onoga csemernyaka Golo je dal za kastigu krez csetire vole raszkinut. Tri miszecze je potlye ova szvéta Groficza va gradi muzsa szvojega zsivila, ali i va ovom csaszu ali ne drugacse neg kut je va lozi naucsna bila, ni drugi jilisov ukuszila, neg naucsno korenye, i zelische. Dicsila je nepresztano previdlyivoszt bozsju, ka, ako i prepuszti jedan csasz nekrivicsnoszti terpit, kut nigda csisztoj Zuzanni, vindar je neda zizma potlacsiti. Kada je ov kratak csasz va szvetoszti i pobozsnoszti sztrosila, je szvoj

zsitak va szvetószti dokonyala. Nyé mertvo télo bise va onoj czrikvi pokopano, ku je Szigfrid na prosnyu szvoje szvete zsené na diku nebészke Kralyicze na onom iztom meszti dal zgradit, kadi je ona va szamoti tnliko lét prebivala. Nogi csudni csini ki szusze onde godali szu szvidocsansztvo dali od szvetoszti, i veliki vridnoszti pri Bogu szvéte Genovefe Groficze.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Z Zsitka perve szvete Genovefe sze ucsi, da niti plemenitoszt kolena, nit bogatsztvo, ali dika szviczka, nego szama kriposzt, i pobozsnoszt cslovika pri Bogu va miloschu posztavi; je, i na ovom szvitu je szama kripószt, ka cslovika va velik, i dober glasz posztavit more. Ako szi ada i od niszkoga pokolenya, ko szi mores krez kriposzt, i pobozsnoszt pri Bogu véchu miloschu zadobit, neg dabi bil zkralyevszkoga, ali czeszarszkoga kolena, neg dabi va najvechoj diki, ali bogatsztvu plul. Zsitka druge szvete Genovefe sze ucsi: da Goszpodin Bog i nekrivicsne vechputi szkusava, ali daje vindar ne zapuszti. Zato neka zdvajat, ako nekrivo terpit moras; nego va Boga sze szpuschaj, i va nyega sze ufaj. On naj bolye zna, kada je csasz tvoju nekrivicsnoszt pred szvitom ocsitovat, i naplatit.

Jos jedno. Szi szi zapametil, csaje szveta Divicza Genovefa u csaszu meszopuszta csinila? Sti je jos jednucs, ter sze ucsi ztoga, ako szi szi csér najperzél polag czilya sztvorénya tvojega Bogu szamomu, i to sztalno szluzsit, da u csaszu meszopuszta ne budes z bludom diczé ovoga szvita derzsal; ar ovi sze odkinu od bosje szluzsbe, nebi radi Bogu sztalno, nego jedan csasz i szvitu, telu, i vragu szluzsit, oni szvoje szercze razdilyuju, ter bi radi Bogu, i szvitu jednako szluzsiti. Csesza sze ovi nadijat jimadu, to szi cser csul. Neka ti takó csinit, nekasze od Boga odlucsit, nego szluzsi mu za tuliko marlyivije, zcsim ga drugi vech bantuju.

II.

Ove dvi Genovefe zsivu va sztalnoj csisztochi, nigdar szmertno nezagrihsu, nego szenek dobre csine versu, oszebujno molitvu, poszt, i pokorenye szvojéga tela; one sze zlo terpu zvelikum szterplenoschum, perva velik betég, druga veliko ugovaranye, i spotno odpudenye z grada grofóvszkoga. Va ovom na kratki vidis, csa moras csinit, ako óehes pravo Bogu szlúzsit, ter sze zvelicsit Csuvaj sze naiper griha, ar ov ti szam more Nebo na véke pred tobum zatvorit, ki grih csini, ta je presztal Bogu szluzsit, nego szluzsi zalomu duhu szvojemu naivechemu népretelyu. Drugics odversavaj marlyivo, i sztalno dobre csine, oszebujno molitvu, budi zócsi pri bózsjoj szluzsbi, poszluhsaj Rics bozsju, primi vechkrat szvéte Szakraménte. Csér szi csul va zsitku drugoga szvetoga Makariusa, da Satan oné nai laglye ublada, ki ne lyubu molitve, rétkokrat Czrikvu hodu, i szvete Szakramente zamudu. Tretics terpi szterplyeno, ako ti Bog csa neugodnoga posalye; ar to je sztanovito, da krez szterplyenószt va Nébo dojt moremo, ov put nam je Jezus z ricsum, i z szvojum példum pokazal. Ove tri nauke primi va tvoje szercze, i va tvoju pamet, ter je vérno szpuni; onda ches szpunit dúzsnoszt tvoju, ku jimas, da Bogu szlúzsis, onda ches sztanovito prijét onu plachu, ku je Goszpodin Bog szvojim szlugam ubechal. „Ki lyubi zsitak, veli szveti Peter, ta sze neka zla csuva, a dobro csini.“ „Szterplyenoszt je vam potribna, da volyu bózsju szpunite, i ubechanye zadobite,“ veli szveti Paval. k zsid. 10 d.

Na dan csetertoga Januara.

Szveti Titus Biskup va morszkoj sztrugi Kreta, i szveti Gordius Kapitan, i Mucsenik.

Va piszmi pripeténya sze ne nahaja csuda popiszano od kriposzti, i zverseni csinóv szvotoga Titusa; ali ono csa va piszmi szvétoga Paula od nyega stémo, nam more doszt

bit, da nyega viszoko postujemo. Óv szvéti Apostol naimre Titusa jimenuje szvojéga brata, szvojega szina, tovarusa, i pomochnika. Ón med drugim i to povida, da muje szkerb biskupszku va Kreti prik dal. On je nyemu oszebujno piszmo poszlal, va kom ga ucsi, kako sze va ovoj szvojoj csaszti ponasat mora. Ovoszu sza takova zlamenya, da je óv Apostol nyigóvu kripószt, i szvetószt viszoko prostimaval. Titus szeje Korinthusi od poganszki sztarji narodil. Ón je od ditinsztva szvoga va poniznoszti, krotkochi, i csisztochi zsivil. Kada je szveti Paval pervi put Korinthus dosal, i Evangyelye Jezusa onde nazvischaval, je Titus jedan med pervi bil, ki szu va Krisztusa verovali, i od szvetoga Paula ukerscheni bit proszili. Szvéti Paval je veszélye imal va lipom ponasanyu, i drugi dobri zversenoszti Titusa, zato zcsim je va véri zadoszta ucsen bil, gaje pokersztil.

Titus ni ztim zadovolyan bil, da je szam k Jezusu povernut posztal, nego je i veliku gorlyivoszt imal, i druge na szpoznanye Jezusa naucsit. Zato szi gaje szvéti Paval za putnoga tovarusa zél, ter je otil nyega szenek polag szebe imat. Kad je szakidan bolye zpoznal nyigovu Apostolszku gorlyivoszt, je nyéga za Biskupa va Kreti, i drugi szuszédszki orszagi poszvetil. Poszlal ga je i va Dalmacziu, da onde Evangyelye prodikuje. Kulik trud, i szkerb je szveti Titus va putovanyu krez tulike orszage, oszebito va Kreti va nauku, i povrachanyu poganov imal, i kuliko prógonsztvo je zbog toga preterpil, i kulike tiszuche je na pravu veru ubernul, je Bogu szamomu znano. On szeje terszil sze ono szpuniti, csa je szvéti Paval va nyigovom piszmi nyému csinit zapovidal, da szvoj zsitak polag ovoga nauka urédi. I krezavo je k velikoj szvetoszti priszpil.

Ni potribno dvojit, da je pri glaszenyu Evangyélya noga csudocsinyenya csinil, krezaka szu pógani na zpoznanye Jezusa Krisztusa dopelyani posztali. Med drugimi je znano, csa szeje Kreti zgodalo. Kretanczi szu imali jedan drag kip krive bogicze Diane, óv kip molit, szi nikako niszu dali zabranit. Titus da je od ové krive vére odverne, szeje ubernul k molitvi, i nut krez kriposzt molitve je óv kip zviszokoga pilya, na kom posztavan bise, ztako velikum naglóschum doli szpal, da szeje na tiszuch ku-

szichev razdrobil. Onda szu zponali oni szlipi pogani, kako mlahavu bogiczu szu doszidób zmalyali. Drugi csasz je szvéti Titus mimo jednoga jako lipo zgrajenoga poganszkoga templna isal, koga je Poglavar Szekundus polag zapovidi Czeszara na diku krivoga bóga Jupitera dal zgradit Znadahnenya bosjega je ov szveti cslovik ta poganszki templ zaklel, kut je nigda Jezus ono figovo drivo zaklel, ko ni szada noszilo; i nut va hipczu szeje ov templ zrusil, prez toga dabi dó neg perszt na nyega bil polózsil. Ovi, i drugi csudni csini, ké je szvéti Titus csinil, szu odperli ocsi szlipi poganov, ter szu ocsitno zpoznali isztinu szvete vere Jezusa, i nyu zveszelyem prijeli.

Krez oszamtrideszet let je szveti Titus szvoju neutrudlyivu biskupszku szkerb odversaval. Kada je devedeszét i csetira léta sztar bil, je nyega Goszpodin Bog va vekovecsno prebivalische pozval. Angyeli szu sztupili knyemu pri szkradnoj uri, i nyega va vekovecsnu diku odprimili. Po nyigovoj szmerti szeje nyigov obraz liszkal od nebeszki zrakov. Szveti Krizoszthomus szvidocsi, da je nyigovu csiszóchu, ké veliku vridnoszt szeje zpiszam szvetoga Paula zpoznat naucsil, do szmerti ucsuval, i navu angyelszku kripószt nogoputi i szvoje poszluhnike upomenyival.

K kratkomu popiszanyu zsitka szvétoga Biskupa Titusa ochemu csa od Mucsenika szvetoga Kapitana Gordiusa prilózsit. Ov kerschanszki vitez szeje Czezarei va Kappadoczii narodil. Kada je doraszal, je voschan nasztal, ali takov, ki ni bil manye pobózsan neg szeresen. Nyigova szercsenoszt je nyega podvignula na csaszt Kapitana, a nyigova pobózsnoszt je nyega pri Bogu, i pri lyudi dragoga, i povólynoga ucsinila. Znyigovi uszt nigdar ni bilo csut pszószti, ali druge nedosztoine ricsi. Nisze nigdar upijal, ali jigral, kóczkal, kut je zakon pri voschani. Szaki najmanyi sziny necsisztóche je oduraval, i sze naj vech branil, i druge je od te zloche odvrachal. Ali csamu na naivechu diku szluzsi, bise nyigova vitezka sztalnoszt va pravoj veri. Va onom csaszu je Czeszarszka zapovid van dana bila, polag ké je ostro prepovidano bilo Goszpodina Jezusa valovat, i nyega molit; z druge sztrani je pod kastigom szmerti zapovidano bilo krive boge Orszacske molit, i nyim bozsanszku diku izkazsevat. Nezbrojne Kerschane, ki niszu otili posz-

luhsat, szu ulovili, i szakojacski zmucsene umorili. Nógi, ki szu kanili mukam ujt, szu pobignuli va gore. Gordius je osztavil szvoju csaszt, ter je prosal va pusztinu, da sze onde krez molitvu, pószt, vizosztovanye, i druge pobózsne csine pripravi kmuki, kaje, kut je chutil, na nyega csekala.

Po kratkom csaszi je z szvoje pusztine naiper dosal, i ravnim putom isal med szpravische lyucztva, ar Poglavnik Czeszarszki je ravno onda na diku bolvana Marsa nozsinu lyucztva pozval k jednomu razveszelényu, ko je derzsal va utikanyu z konyi. Odrival szeje Gordius med lyucztvo, i va szredinu med nyimi sztal, i zvelikim glaszom, kut nigda Prórók Jzaias, kricsal: „Ja szam najden posztal, od oni, ki me jiszkali niszu, ja szam zócsi dosal medoné, ki zame pitali niszu.“ Szi nazocsniszusze csudili nad nyim, i na ricsa nyigovi. Poglavnik je nyega pital: do je? odaklye je? i zacs na ovóm meszti te ricsi govori? Gordius je povidal Jime szvoje, szvoje pokolenye, i onu csaszt va koj je perlye sztal, i ktomu prilózsil, da je dosal medavo szpravische, da pokazse, da on onu zapovid czeszarszku van danu na zkoncsanye kerschansztva kut naj grihsniju, zanemermétje, i da Jezusa Krisztusa ocsitno valuje. Poglavnik szeje nato ktuto raszerdil, ter zacsel kricsat: „szimo hahar,“ szimo bicse, ólovne baticze, szablyu, kris, i diblyu sztvar szimo! bite, razebite, i zpalite ovoga, ki sze nasim bogom ukrivlya, on je zaszluzsan vech, neg jednu szmert.“ „Zato mi je zsal, veli Gordius, da nemorem vechkrat neg jednucs Jezusu za lyubav umrit.“ Onda szeje k Nébu ubernul, i rekal: „Goszpodin je moj pomochnik! nechusze sztrahsit onoga, csa mi cslovik ucsinit more.“ Onda szeje zopet k Poglavniku ubernul, i rekal: „Zacs stentate tako dugo? Mucsiteme, kako ochete, zcsim me vech mucsili budete, ztim chu vechu plachu prijét.“ Poglavnik bi sze bil szkoro od jada va zemlyu proszél, ali vindar szeje zderzsal, ter je ovoga szvetoga cslovika krez szakojacsko ubitanye, i zaszliplenye jiszkal na drugu miszal ubernut. Ali kada szeje Gordius na sze ovo neg szmijal, je ov Poglavnik velye szablyu szpuknul, ter je otil szudcztvo szmerti zverhu nyega szprogovorit. Onda szu naiper sztupili niki pretelyi, i rojaki szvecza, ter szuproszili, dabi odvlacsil jedan csasz szentencziu szmerti, da bi ga mogli morebit nato nagnut

da zapovid Czeszara szpuni. Sze szu ucsinili, csa szu neg mogli, jedni szu jos i szuze tocsili, i nyega proszili, dabi sze onim sztrahsnim mukam ugnul, da ni ktomu vech potribno, neg da zricsum Jezusa zataji, da ga va szerczi ravnotako dicsit, i zpoznat more, da mu Jezus toga neche tako viszoko zaracsunat. Ali Gordius je pun gorlyivoszti za veru nyim ovako odgovoril: „Ne, nigdar sze to neche zgodat, da on jezik, kogą szam od Krisztusa prijel, szvojega sztvoritelya zataji. Zi szerczem verujemo isztinu, a zi uszti valujemo na zvelicsenye.“ Onim ki szusze plakali, je rekal: „nekate sze plakat, ar ja szam pripravan ne jednucs, nego ako bi moguche bilo, tiszuchkrat za Jezusa umrit.“ Kada je ovo rekal, je szveti krizs nasze posztavil, i ne szamo prez szega sztraha, nego zveszelim obrazom isal k szvojoj sztrahsnoj muki dicsechi i hvalechi Boga, doklye je krez mah mecsa szvoj szvetí zsitak dokonyal. Szveti Bazilius je sze ovo, csa szmo szada csuli, va jednoj Prodiki, ku je Czezarei na diku szvetoga Gordiusa derzsal, povidal, va onom iztom varosi, kade szusze godala, tako da va isztini ovoga nist dvojit neszmimo.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Titus zsivi va sztalnoj csisztochi. Szveti Gordius odurava jos i sziny necsisztoche, i druge nato upomenyuje. Ako pravu volyu imas sze zvelicsit, lyubi polag sztalisa tvojega csisztochu, ter sze csuvaj i naimanyegá csa bi ju moglo uszkruniti, ar nijedan grih ni Bogu tako oduran, ni jedan csloviku tako skodlyiv, kut grih necsisztoche. Pakal che sze napunit z duhsami oni lyudi, ki szu ovomu grihu podlozsni; ar je malo zmed ovimi, ki sze zverseno pokaju, i krez pravu pokoru sze od nyega odlucsu. To nam szam Duh szveti kazse, ki je jednomu mladénczu rekal, da sze ne zpuscha va tovarustvo zsene, ka ukol nyega szlipi i nyega na grih drazsi. Uzrok ktomu velye prilazse zovimi ricsami: „Nye hizsa sze nagiblye na szkvarenye, nye puti pelyaju va pakal. Ni jedan, ki k nyoj nuter isal

bude, sze neche povernut, niti po puti zvelicsnya hodit.“ Knige prilik 2 d. Csa sze more sztrahsnijega rech? Nijedan, ki sze necsisztochi poda, sze neche povernut na put zvelicsenya, odlag ako Goszpodin Bog csuda zsnyim necsini. Sze móres nadijat, da che Bog ovakovo csudo ztobum ucsinit, ako szam velye va onom hipczu ne pobignes? ali ches prezétno va miloszerdnost bozsju grihsit?

II.

Szveti Titus szvoj jezik nato hasznuje, da druge na pravu veru uberne, i va nyoj ucsi. Szveti Gordius ni nigdar szvojega jezika zi pszoschum, proklinyanyem, nigdar zi neszramnimi ricsami, ali jacskami, z ugovaranyem, zlazsami, ali krivoszudenyem uszkrumil, ali na zatajanye prave vere hasznoval, nego je veru Jezusa szercseno prez szega sztraha ocsitno valoval, i Boga med pogani dicsil, i zvisaval. Kako szi ti tvoj jezik hasznoval? O kako rétkokrat na diku bozsju. Nego zdruge sztrani nogoputi na zbantovanye bozsje, na skodu blizsnyega tvojega! Pomiszli ina tvoje lazsi, ugovaranye, rasznasanye glaszi, na pszószt, i na druge grihe tvojega jezika. Ni ovo bilo zbantovanye bozsje? Pomiszli na tvoje neszramotne ricsi, i jacske, szi mogal ovo csinit prez zbantovanya bozsjega, i prez duhovne skode, i szpacsenya blizsnyega tvojega? O joj tebi! dabi denasz pred licze bozsje moral sztupit, i szamo za grihe tvojega jezika racsun dat, kako bi mogal obsztat? Zato szad doklye csasza imas pobojsajgrihe jezika tvojega. Ktomu je miloscha bozsja potribna, zato moli Boga za nyu, da ti ju udili, ter prilózsi knyoj tvoje terszenye, i csversztu volyu sze grihe jezikasztanovito osztaviti. Szveti Augusztin veli: „cslovik sze mora terszit, szvoj jezik ubuzdat, ali ktomu neka proszi miloschu bosju.“ Ov iszti Naucsitely Czrikve, kada je ricsi szvetoga Jakova: „Ni jedan cslovik ni va sztalisu jezika zisztrahsit“ premislyaval, je ovako piszal: „Ako nigdor med lyudi, nemore jezika zisztrahsit, ko je potribno, da ktomu pomoch pri Bogi jischemo, da ga on zisztrahsi. Zamiteszi peldu od nime sztvari, ku mi zisztrahsimo. Kony, lav, gamilya, vol, elefant, sze szam ne upitomi, nego da sze kony lav, i. t. d. upitomi, i zisztrahsi

ktomu je cslovik potriban; zato jischimo i mi Boga, da cslovika, toje jezik cslovika, upitomi, i zisztrahsi." To je tuliko nijedan cslovik nemore od szvoje mochi zloga jezika zisztrahsit, i od grihov odvernut. Ktomu je oszebujna miloscha potribna. Zaku moramo Boga ponizno proszit krez pobózsnu molitvu. Csini to!

Na dan pétoga Januara.

Szveti Simeon Stilita, to je sztupnyak i szveta Divicza Szinkletita.

Zsitak szvetoga Simeona Stilite je za isztinu takov, da sze nad nyim vech csudit moremo, neg nyega naszledovat. Ali nimamo uzroka nist dvojit va tom, csa chemo szada povidat; ar je od nogi veliki szvéczev, ki szu zlaschimi ocsima vidili, sze ovo potverdjeno. Goszpodin Bog je naimre otil szvitu pokazat, csa jedan mlahav cslovik sze ucsinit more, ako sze terszi z miloschum, i kriposchum bosjum csinit; polag toga je otil Bog krez jako pokorni zsitak ovoga Szveecza, nasu va pokori tamnoszt ukarat, i kastigat. Szveti Simeon stilita szeje rodil va szirii va varosichi Sziszan va leti po Krisztusevim narojenyem 392. Stilita to je sztupnyak sze zbog toga imenuje, ar je nogo lét na jednóm sztupi prezsivil. Nyigóv otacz je bil pasztir ovacz zato je moral i Simeon va szvojem ditinsztvi óvcze paszt. Trinaisztom leti sztaroszti szvoje je jednucs va Czrikvi ove ricsi Evangyelya csul: „blaseni szu ki ztuguju." Onda je pital jednoga sztaroga cslovika kako sze ove ricsi razumit moradu. Pri razlaganyu ovoga sztarcza, je znutra va szerczi szvojem chutil goruchu zselyu, va szamotu pojti, da bude laglye mogal szvoje grihe uplakati, i tako sze laglye zvelicsiti. On nemer ni imal teskoga griha nad szobum, ali nuternyemu nagibanyu ni mogal obsztat, prosal je va szamotu, i ovden szedam dan prez sze hrane va molitvi, i plakanyu sztrosil. Po tom je isal va jedan kloster, komu je szveti Heliodor preposztavan bil, i ovoga placsuch proszil,

dabiga va kloster zel, i kad szu nyigovu prosnyu uszlisili, je ovden deszet lét osztal. Ostrócha, zkum szeje pokoril, sze nemore popiszat. Med drugim szeje boke upaszal zkonopczem koga je zpalmovoga kitja szkupa szvil, ov konopacz mu szeje va deteszeti dnevi tako va mészo zaraszal, da szuga zklischami od nyega morali kinut. Zovoga klostra je zopet va szamotu prosal, kadi je tri leti va jednoj uszkoj huti prebival. Na ovom meszti je zpomochum bozsjum cseterdeszet dan prez jila, i pila prebavil. Ovako je i potlye korizmu vech neg oszamdvaiszet lét obderzsaval, kut szveti Theodoret, ki je ovoga szvecza poznal, szvidocsi. Po tri leti je zlizal na jedan viszok brig, kadi je pod vedrim nebom jedan csasz prebival. Onda szi je zmiszlil csa oszebujnoga na szvoje zpokorenye. On szi je naimre dal jedan sztup zpervine csetire lahkte viszok, potlye dvanaiszt, zadnyics dvaiszet lahat viszok nacsinit, Zgora na verhunczi je ov sztup jimal neg csetire posztole sirinu, ubjet je bil zgrajum tri posztole viszokum, lezsat na nyem ni mogal, zato je Simeon, ali sztat, ali klescat na nym moral. Na ovom sztupi je vech neg cseterdeszet let prez krova ali cseсsza drugoga, csabi ga bilo moglo od vruchine, od zime, od szniga, i godine branita prebival. Va tajedni je szamo jednucs jil. Vasz csasz je zpocsétka va molitvi, i va diki bosjoj sztrosil. Ali kada szeje glasz od nyigovoga mimoredno pokornoga zsitka raszsiril, je nozsina lyucztva knyemu setovala, zdaleki orszagov plemeniti, i ubogi, duhovni, i szviczki, krivoverczi, i pogani ki niszu mogli popaszt, csa szu vidili.

Simeon je pri ovakovoj priliki prodikoval od zanemermetanya szvita, od pokore, od vekovecsne plache, i kastige, i od drugi isztinov nase szvete vere. Krez nyigove prodike szu nogi krivoverczi nogi pogani k pravoj veri, nogi grihsniki na pokoru, i pobojsanye sitka ubernuti posztali. Szakomu je dal nauk polag sztalisa nyigovoga. Sze je upominal, da Nebo pogledaju, i da sze na nyihov zadnyi czily szpomenu. Vrime szije ovako razdilil: jutro je nikulike uri va premislyavanyu, i molitvi sztrosil. Onda je prodikoval lyucztvu. Po Prodiki je poszluhnul one, ki szu csa oszebitoga od nyega otili znat, i na nyihova pitanya odgovoril. Po tom je zopet k lyucztvu nauk derzsal, i po tom je

zacsel molit. Molitva nyigova je naj vechi del nochi durala, szpal je neg na kratki, i to klecse, ar drugacse na nyigovom sztupi ni moglo bit.

Nogim Pusztenikom sze zsitak Simeona ni dopadal, ar szu stimali da je morebit himbenoszt vraga pri tom. Zato szu va nyihovom szpravischi dokonyali, dva zmed nyi knyemu poszlat, ztum zapovidum: da ima velye z sztupa doli sztupit, ali ktomu szu velye prilozsili, ako Simeon navu zapovid bude otil velye doli sztupit, da mu na novo zapovu na sztupi osztat. Dabi sze kratil na pervu zapovid poszluhsan bit, da ga zszilum doli znamu; ako poszluhne zapovid je zlamenye da je od Boga, ako ne poszluhne, da je od vraga. Ovi dva poszalniki szu dosli knyemu, i zapovid szpravischa nazvisztili. Simeon sze ni zricsum ni kratil ovu zapovid szpuniti, nego je velye proszil skale, da doli bude mogal sztupit. Navu nyigovu poszluhsnoszt szusze raszveszelili ti dva poszalniki .i nyemu zapovidali, da neg na sztupi osztane. Daje ov zsitak Simoena Bogu povolyan bil, je Bog krezato pokazal, da je dal ovo mu szvetomu Muzsu dar csudocsinenya, i prihoducha dugovanya naipernazvischarati. Jednucs kada szeje jedna siba na nebi zkazala, je naiper povidal, da che bit velika szuhsa, i nato glad, i kuga. Drugoes je zopet naiper povidal da che nozsina konyichev dojt, i sze sztrosit. Sze csaje naiperpovidal, szeje szpunilo. Czeszar Theodosius ki szeje va nyigovu molitvu zrucsal, je krez nyigovu molitvu, i szuze ubladal Perziancze. Nogo ovakovoga je stat va nyigovom zsitku. Onda je Goszpodin Bog ovoga szvojega vernoga szlugu, koga je tako dugo csudnovito zderzsal va sitku, na vekovecsnu plachu k szebi pozval. Kad je preszveti Oltarszki Szakramenat prijel, je pokleknul k molitvi po zakonu, i molech duhsu szpusztil. Nyigovo mertvo telo je na zocsi Patriarke va Antiochii, drugi seszt Biskupop, i nogi Czeszarszki Csasztnikov zi sztupa doli zneto posztalo, i va Proczeszii va Antiochu, doneseno pokopano, pri koj priliki szu sze zopet noga csuda na betesni, i drugi nemochni godala. Jedan drugi Pusztinacz z imenom Daniel, je ravnotako zacsel zsivit na sztupi, kut Simeon, zato sze i on Stilita, toje sztupnyak imenuje. Nyigov szvetak sze obversava jedinaizstoga Deczembera.

Navi dan sze i szpominanye szvete Divicze Szinkletite szveti, ku nogi szveti Oczi zbog nye kriposzti viszoko prestimavaju. Rodila szeje Alexandrii od plemeniti Sztarji. Jur od ditinsztva je kazala oduravanye sze szviczke nebeszie Ni terpila czifru ter nebesziu va pratezsi, csuvala szeje tancza, i tovarustva zdrugom szpolom. Kad je doraszla, szu nikuliki zemanszki, i bogati mladenczi sze okolo nye mitili, dabi nye lyubav, i pretelysztvo mogli zadobit. Ali ona je szim zocsi govorila, da sze ona terszi szamo za lyubavum, i pretelysztvom bosjim, i da che ona Jezusu szamomu nye lyubav aldovat. Pred nyum nigdor ni szmil nit najmanyu neszramnu rics zrech, ako ni otil od nye ostro ukaran bit, ali nyu z tovarustva prognat. Po szmerti nye Sztarji je razprodala sze szvoje jimanye, ter je sze, csaje zato dosztala, med uboge razdililа. Onda szeje z nye szlipom szesztrom szranila va jednu raku, ka je na pokapanye nye sztricza szluzsila. Ovde je va najvechem sziromahstvi, i ostrochi zsivila. Nye hrana bise kruh, nye pilo voda, nye posztely tverda zemlya, nye zabavlyanye molitva, stenye szveti knig, szveti razgovori, ali polag toga i delo ruk nye, Noge druge Divicze krez nye peldu zbujene, szu knyoj dosle, ztim pitanyem, csabi jim bilo csinit, da sze zvelicsu? Ona je nyim za odgovor dala: „Csa mene pitate? Pitajte bolye Goszpodina Jezusa, ki veli: lyubi Goszpodina Boga tvojega, i blizsnyega tvojega.“ Ove zapovidi je tako lipo znala razlagat, da szuszi noge naiperzele nyu vech ne osztavit, nego po nye peldi zsivit. One szu tuliko pinez szkupa szpravile, da szuszi oszebujnu hizsu kupile, i ovu kut jedan klosterr uredile. Onda szu szi zibrale szvetu Szinkletitu za szvoju Poglavariczu, ku csaszt je ova szveta Divicza do oszamdeszetoga leta nye sztaroszti szveto obversavala. Ona je nye tovaruskinye nye szesztre naucsila na pobozsan zsitak, i oszebujno znye peldum pred nyimi szvitila.

Goszpodin Bog je szvetu Szinkletitu z szakojacskimi betegi pohodil. Med drugim je nyoj zubno meszo odgynilo, zubna bol je dan i noch durala, uszta, i licze je posztalo pozserano, na ubrazi je odurne rane dosztala. Od szmerdlyivoszti, kaje z ovi ran izhajala, szkoro nigdor ni mo-

pri nyoj obsztat, zato je nogoputi vasz dan zapuschana szama morala bit. Vindar je nigdar nigdor ni csul negzjednum ricsum ztugivat, jos i polaschine va szvojem betegi szi ni proszila. Jednucs szu nyoj vracsitelya dozvali, ona je ali nato rekla: „csa, vi bi meni radi moju plachu utegnut?“ Ali kad je vracsitely nyoj rekal, da joj neche nikarkovoga vracstva nuter dat, neg da che joj szamo gnyilo meszo kraj odrizat, da oni ki nyoj dvoru, ne ubetezsaju, velyen je privolyla, i je dala vracsitelyu rizat, kut je stimal, ar je ovako med velikum mukum novu priliku dosztala jos vech terpit. Bar je ovu, i druge nevolye nad szobum jimala, vindarje bila szenek veszela, i volyi bozsjoj podlozsna. Kada je ovako nye kripozst od Boga, kut zlato va ognyi, szkuszena bila, je Goszpodin Bog otil nye muki konacz, i veszelyu pocsetak nacsinít. Tri dni pred nye szmertjum je Bog knyoj poszal Angyele, i szvetc Divicze z Neba, ki szu nyu va vidjenyi pozvali va nebeszku domovinu, i nyoj ubechali, da chedu po tri dnevi zopet dojt. Sveta Divicza je nato Szvete Szakramente pobózsno prijela, i k szvojim tovaruskinyam ovako govorila: „drage szesztre! budite sztalne va dobrom, i szterplyene va nevolya. Moja muka je nemer velika bila, ali moj konacz je blizu.“ Onda szu joj sze zopet zkazali ti Angyeli, i szvete Divicze, ter szu odprimile ovu ztulikimi kriposchami nakincsenu duhsu knye nebeszkomu Zarucsnyaku va leti po narojenyem Krisztusevim 350-om.

Nauk, i Naszledovanye.

Szveti Simeon je vechputi ta Nauk dal, da Nebo csudakrat pogledamo, i da sze ovako na konacz nasega sztvorenya spomenemo. On szam je ovo marlyivo csinil, i krezato sze va ostrochi zsitka szvojega ukripil. Ravno tako je csinila i szveta Szinkletita va nye boleznom sztalisu. Naszleduj i ti ove dva Szvecze. Va krizsu, i nevolyi, i va szi teskocha poglej na Nebo, ter sze krezato ujacsaj va szterplyenoszti, i va szluzsbi bozsjoj. Polag toga zselyim, da sze pri pogledu Neba pitas: Ochu i ja va Nebo dojt, ali ne? Ochusze zvelicsit, ali szkvarit? Nut prava vera ucsi, di, szmo nemer szi na zvelicsenye odrédjeni, ali malo je ona

ki sze ote zvelicsit. „Nogi szu pozvani, veli Goszpodin, ali malo izibrani.“ Math. 20 d. Na drugom meszti zopet veli: pojte nuter na uszka vrata; ar siroka szu vrata, i siroka czeszta ka va szkvarenye pelya, i nogi szu, ki po nyoj hodu. O kako szu teszna vrata, i uszka czeszta ka va zsitak pelya, a malo je oni, ki ju najdu.“ Math. 7 d. Do sze neche sztrahsit, kada csuje ove ricsi Isztine vekovecsne, pokidob da nigdor nemore znat, jeli szlisi med nozsinu ka che szkvarena bit, ali med mali broj izibrani. Ali vindar o brate kerschanszki! neka szpusztis ufanya, nit ne zdvajaj. Zapameti szi na tvoje batrenye ove isztine: „szi lyudi szu sztvoreni na zvelicsenye. Bog oche, da sze szi zvelicsu. Szi sze moru zvelicsit. Goszpodin Bog szakomu da miloschu, da sze more zvelicsit. Ako sze ki ne zvelicsi, ako musze nebo zapre, ko je szam krivacz. Ako cslovik ono csini, csa Bog potribuje na zvelicsenye, ko che sze sztanovito i zvelicsit. Malo che szeji zvelicsit, ar je ji malo, ki ono csinu csa Bog zapovida na zvelicsenye. Nogi chedu sze szkvarit, ar onoga ne csinu, ali ravno szuprotivno csinu, csa Bog zapovida. Terszi sze ada, da nebudes szlisil med noge, nego med mali sereg. Csini csa Bog potribuje na zvelicsenye. Prikeser szam ti to pokazal. Ako ono csinis, ches sze sztanovito zvelicsit, bar je broj izibrani i malyahan. Zato csabi sze sztrahsil, ali zdvajal? Szvetoga sztraha ti nekratim, naimre onoga sztraha, ki te nato goni, csa szam ti rekal. Diboko va tvoje szercze primi ricsi szvetoga Kriszoszthomusa: zsivi kut mali sereg sivi, ko ches sze zsnynim zvelicsit. Ali, budi med malim brojem, ako sze oches zmalim brojem zvelicsit.“

II.

Szveta Szinkletita je od Angyelov va Nebo pozvana bila, i treti dan zaisztinu od nyi tamo odpelyana. Jedna csiszta Divicza, od csiszti Duhov. Szi ti kada csul, ali stal, da szeje ova dika, ova miloscha komu necsisztomu zgodala? Ne, za isztinu ne; ar necsisztim szu Nebeszah zaperta, i csiszti Duhi ove oduravaju. Neg szamo necsiszti duhi zovakovimi rado zahajadu. Od koga che tvoja duhsa va vekovecsnoszt bit zprohodjena? Ovako sze jame: poglej zkim

sze tovarusi, ko ches ga poznat, kakov je. Ako szisze z csisztimi Duhi tovarusil, ko znaj, da chedu te Angyeli va Nebo zprohajat. Ali ako szi sze znecsisztimi duhi tovarusil, onda joj tebi! Necsisztocha vraga veszeli, veli szvet, Bernardinus. Csisztocha cslovika Angyelom szpodobnoga nacsinya, veli szveti Bernard.

Na dan sesztoga Januara.

Szvetak tri Szveti Kralyi.

Troje szkrovnoszti nam denasz szveta Mati Czrikva na premislyavanye prepolazse, ka szu sze navi dan, ali ne va jednom leti zgodala. Perva je, prihod tri szveti Kralyev k novo rojenomu Szpaszitelyu, szvita. Druga je, kerszt Jezusa va Jordani. Treta je, csudnovito preubrachanye vode na vino, ovoje bilo pervo csudo, ko je Jezus csinil na veszelyi va Kani Galilei. Va ovi tri pripetenyi szeje Jezus nas Goszpodin szvitu zkazal. Pri pervom, Poganom krez zvezdu, va drugom, Ivanu, i nozsini lyucztva sidovszkoga krez glasz iz Neba od Ocza nebeszkoga, i krez szkazanyeDnha szvetoga va szpodobi Goluba. Va tretom, szvojim ucsenikom krez pervo csudo, ko je, kut szmo rekli, Kani Galilei csinil, da ucseniki nyigovo bozsansztvo zpoznaju, i va nyega veruju. Zato sze denasnyi szvetak, koga Katholicsanszka Czrikva jednoga zmed naj szvetacsniji prestimava, Szvetak Zkazanya Krisztusevoga imenuje. To je Szvetak, va kom szeje Jezus va cslovicsanszkom telu zkazal, i lyudem ocsitoval. Pervo zkazanye pokidob da szeje trim poganszkim Kralyom ucsinilo, sze i ov szvetak, szvetak tri Kralyi imenuje. Od koga chemo szad na kratki govorit.

Zcsim szeje jedinorojeni Szin bosji od Marie szagadar Divicze va stali narodil, szeje otil zsidovom, i poganom zkazati. Konim pobosnim pasztirom, ki szu na polyi blago paszli, je poszlal Angyela szvojega, da jim nyigovo narojenye nazviszti. Poganom od szuncsenoga izhoda je poszlal zvezdu, da jim pokazse, da je ona zvezda za isztinu proszvitila, ku je Prorok Balaam kod nyi zdavno nazvisztil, kut

sztoji va kniga Numeri 24 d. da sze je jedan Kraly va zsidovszkoj zemlyi narodil, ki che vasz szvit odkupiti; ar ovako sze od szveti otacz ricsi Balaama razlazsu, i razumu. Ona pri szuncsenom izhodu van izhajajucha zvezda je za csuda vechu szvitloszt jimala, neg one druge zvezde nebeszke. I Goszpodin Bog, ki je ovu zvezdu na nazvischavanye nyigovoga prihoda poszlal, je i znutra szercza tri Kralyi zaszvitil, da szvitlo razumu, da je ta izti od koga Balaam Prorok govori, nazvischeni Meszias, ali Kraly zsidovszki, krezavu zvezdu nazvischen. Ovi tri Kralyi, ki sze Gasper, Melkhior, i Balthazar jimenuju, szu velyen nuternye nadahnenye bosje poszluhnuli, ter szusze na put dali, koga jim je zvezda kazala. Ova zvezda bise nyihov putnik do Jeruzalema, ar onde je najednus szkersznula pred nyihovimi ocsima. Prig toga szusze kruto razturobili. I pokidob szu stimali da che Jeruzalem, kut najvechi varos zsidovszke zemlye, bit meszto narojenya Kralya Zsidovszkoga, zato szu prez sztraha nuter isli va Varos, ter szu pitali: kadi je, ki szeje narodil Kraly zsidovszki; ar mi szmo vidili zvezdu nyigovu, i szmo dosli moliti nyega. Sztanovniki Jeruzalema szusze navo pitanye preszenetili, i niszu jim znali nist odgovorit. Glasz od ovi tri Kralyi szeje velye po szem varosi raszsiril, tako, da je i Herodes Kraly od nyi docsul. Ov kraly, pokidob da je rado ladal, szeje velye ubojal, da che ov novorojeni Kraly nyega zthronusa hititi Zato je pozval sze duhovne poglavare, i piszmoznancze, i nye upital, kadi sze Meszias roditi oche. Ovi szu szi jedan odgovor dali: da sze Meszias polag prorokovanya Mikeasa Proroka va Bethlehemi varosi od pokolenya Jude naroditi mora. Zesim je Kraly ovo docsul, je dal k szebi dozvat one tri Kralye od szuncsenoga izhoda, i nye upital, kada jim szeje zvezda izkazala, i sze csa szeje z nyimi godalo. Onda je nyim rekal: „pojte Bethlehem, ter jischite marlyivo, dokle zvidite, kadi je novorojeno dite. I kad je naidete, dojdite naizad kmeni, da i ja pojem nyemu sze klanyati, i nyega moliti.“ Ovoga ov Kervozsajni kraly ni zato govoril, kut dabi volyu jimal novorojenoga Kralya za isztinu molit, nego da ga va otajnom bude mogal umorit, i szvoje kralyesztvo pocsversztit.

Tri szveti Kralyi szu zadovolyni bili ztim, csa jim je

Herodes rekal, ter szu z Jeruzalema zopet putovali Bethlehem. Kumaj szu z varoşa vani bili, jim szeje zopet nyihov putnik zkazal, zvezda, ka jim je od szuncsenoga izhoda szvitila, je zopet pred nyimi isla, do onoga meszta kadi je novorojeni Kraly bil. Veszelya nyihovoga, ko szu nad tim jimali nigdor nemore popiszat. Ali do bi sztoper to mogal zrech, csa szu chutili va szebi, kada szu za isztinu onoga nasli, koga szu tako zselyno jiszkali? Zvezda je zverhu stalicze sztoje osztala, i oni szu nuter sztupili puni szvetoga veszelya, i vidili va narucsji divojacske Matere bozsanszko diteszcze, ko je szvoje ocsi milosztivno na nye ubernulo. Va onom hipczu szu od Boga znutra raszvicheni posztali, da szu szpoznali, da je ovo dite za isztinu on veliki Kraly, i jedinorojeni Szin bozsji, ki je na zvelicsenye lyudi navi szvit prisal. Zato szu upali va naivechoj poniznoszti na szvoja kolena, i molili Nyega, kut szvojega Goszpodina Boga, ter szu otvorili kincse szvoje, i nyemu troje dare oldovali zlato, tamjan, ter myrhu. Zlato zato da zpoznavaju, da je pravi Kraly, tamjan da zpoznavaju, da je pravi Bog myrrhu, da zpoznavaju, da je pravi cslovik. Ovako szusze szpunile ricsi, ke szu prorokovane bile va 71 jacski: „Kralyi od Tharzusa, i od sztrugov ote dojti, Nyemu dare aldovati. Kralyi od Arabie, i Szaba ochedu mu dare doprineszti.“ Kako dugo szusze ovi tri Kralyi pri Jezusu zabavlyali, csa szusze z Mariom, i Jozsefom dogovarali. Zkakovimi nebeszkimi miloschami szu od Jezusa nadilyeni posztali, toga nam Evangyelye ne povida; ali miszlit szi moremo, da niszu velye odasli, da jim je Maria, i Jozsef sze povidala, csa szeje z bozsanszkim diteszezem doszidob godalo; i da je ove pobozsne Muzse novorojeni Szpaszitely zanu diku, ku szu mu izkazali, i za dare, ke szu mu doneszli z obilynom miloschom, i z szvetim veszelyem napunil.

Kada szu ovako szvoju pobozsnoszt odversili bili, szu miszlili po tom iztom puti va Jeruzalem najzad va domovinu pojt, da i Herodesu Kralyu nazvisztu meszto Mesziasa. Ali va sznuh jim szeje Angyel zkazal ki jim rekal, da ne idu naizad k Herodesu, neg da po drugom puti va domovinu idu. Navo upominanye szu po drugom, jos tesjem puti va domovinu odputovali. Nist neszmimo dvojit va tom,

da szu szvojim podlozsnim nazvisztili prihod Szpaszitelya szvita, i da szu szveto zsivili; zato szu i va Materi Czrikvi jako odicseni, i szagdar va szvetom szpominanyu.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Denasz je dan narojenya poganov na kerschansztvo, ar tri szveti Kralyi, ki szu Jezusa zpoznali, i va nyega verovat zacseli, szu bili pogani. Zato sze od szveti Otacz pervina Kerschansztva zovu. Nisti ni dosztojnijega, neg da denasnyi szvetak szvetacsno obdersavas, i Goszpodinu Bogu za miloschu pozivanya k pravoj veri ponizno hvalis. „Velika, od naj veche vridnoszti je ona miloscha, veli szveti Augusztin, da mi szeje Goszpodin Bog va onom vrimenu, i med takovimi lyudi dal narodit, med kimi szam na szpoznanye prave vere mogal dojti. — Ja vidim tiszuch, tiszuch lyudi, ki ove milosche niszu delniki posztali." Je tiszuchi, i tiszuchi jeszu jos va szlipom pogansztvi, va szakojacski krivi vera, ki chedu zbog toga, da niszu va pravoj veri, ako zbog lasche krivicze niszu pravu veru szpoznali, ochedu szkvareni posztati. Tebe je Goszpodin Bog z prevelike miloszerdnoszti velyen pri narojenyu tvojem k pravoj veri pozval, va koj sze sztanovito zvelicsit mores. O poklekni na kolena tvoja, moli, i dicsi bosju dobrotu zi uszti, i zi szerczem, zi szum tvojum mochum. Zcsim je vecha miloscha, ztim szi Bogu vechu zahvalnoszt duzsan.

II.

Tri szveti Kralyi szu veru szvoju velyen zcsinom pokazali; ar szu na kolena upali, i szu Jezusa, kut pravoga Boga va naivechoj poniznoszti molili, Nyemu zlato, tamjan, ter myrrhu aldovali, i nyega va szvoji orszagi szvojim podlozsnim nazvischavali Ravno on izti, koga szu tri szveti Kralyi tako ponizno molili, je va nasi Czrikva pod

kipom Kruha isztinszki na zocsi. Ti ovo verujes, nist ne dvojim va tom; ko pokazsi i ti z csinom da to verujes. Moli Boga tvojega na koleni va najvechoj poniznoszti, ter mu alduj na szluzsbu nyigovu sze kotrige telat vojega, sze kriposzti duhse tvoje. Neka naszledovat one merzle, ki niszu vridni jimena Kerschana, ki pri szvetoj Masi, ali kada je preszveti Oltarszki Szakramenat na molenye van posztavan sze nedosztojno ponasaju, ki szu leni pred szvojim Bogom szvoja kolena ugibati. Ovoje velika zlocha, i zlamenye, da ovi lyudi nimaju prave vere da je Jezus na nasi Oltari pod kipom Kruha isztinszki na zocsi, ali ne premiszlu da je ovden on izti Jezus, ki je nyihov Goszpodin, i Bog, i ki che nyihov szudacz bit. Joj ovakovim, oszebujno na nu uru, kada budu pred Jezusa, kut Szudcza szvojega morali sztupiti, ki neche onoga zbantovanya prez kastigé osztavit.

III.

Na naivech meszti sze po ovom Szvetki razveszelenya meszopusztna zacsinyu. Zacs ravno va ovom csaszu? Polag szvetoga Karolusa Boromaeusa, sze zali duh z szvojim poganszkitvom oposzred med kerschansztvom jos duglye zderzsat oche. Ar toje gvisno, da je meszopuszt poganszki szvetak, ki sze je nigda va skurini pogansztva onomu bolvanu Bachusu na diku med naj vechim upijanyem, i szakojacskim necsisztim, nedosztojnim, i raszpuschanim razveszelenyem szvetil. Ove szvetke Satan zi szum mochum oche i med kerschani zderzsat, i ravno va onom csaszu szvetit, va kom sze szveto zpominamo nano szrichno pripetenye, kada szu pervi pogani sze pervics k Jezusu ubernuli, i Nyega zpoznali. Zato szu nogi Naucsitelyi szvete Czrikve ovo tako razlagali, da on Kerschan, ki ov duzsicski meszopuszt od tri szveti Kralyi do csiszte szrede po zakonu poganov szveti, bar ne zricsum, vindar z csinom odpovida szvojemu kerschansztvu, ter sze k pogansztvu povracha. Zato szu pervo nigda onakove, ki szu kakov poganszki szvetak szvecsevali, za nevernyake, ki szu od prave vere odsztupili, derzsali. Zato szu pravadni Kerschani volili szaku muku, i traplyenye, je jos i szmert preterpit, neg dabi

bili ovakov poganszki szvetak szvecsevali. Ali csa sze va szedasnyi csaszi goda? Na siroki, i daleki ni vech takovoga tyranna, ki bi nasz z mukum, i progonsztvom sziloval na szvecsevanye ovakovi szvetkov; a vindar sze doszt kerschanov nahaja, ki od szvoje szlobodne volye ove szvetke szvetu, i ovako zcsínom odpovu kerschansztvu, onda, kadabi Bogu zanye naj vech hvalit morali. Je ni jedan szvetak ni va leti, koga bi tako rado, i tako dugo obdersavali. O kako veliko zbantovanye je ovo za Jezusa! kako velika, i zaklinyanya vridna zlocha! A csaje naj vech, kako malo jeji ki bi ovo za grih derzsali. Pervo nigda szu odpadanye od prave vere, ako szeje i zbog naj vechega mucsenya kadagod zgodalo, za najvechu pakla vridnu zlochu prestimavali, a szada, kad sze ovo zi szame objidnoszti goda, nigdor ovoga nebi rad ni za grih derzsat. Kakova szlipota je ovo?

Csa ti oches csinit? Oches sztalan osztat va tvojem Kerschansztvu, ali sze oches povernut k szlipomu pogansztvu? Oches ti Krisztusu veran osztat, ali oches Szatanu szluzsiti? Upomenujem te z ricsami szvetoga Paula, zkimi je Boromaeus szvoje Mailandcze upomenyival: „Nekate obcsinsztva jimati znerodovitimi csini skurine, nego je vech kastigajte.“ I na dalye: „Nekate jarma znevernimi vlichi, ar kakovo obcsinsztvo jima pravicza z kriviczom? Ali kakovo tovarustvo jima szvitloszt z skurinom? Kako sze pogaja Krisztus z Belialom? Ali kakov del jima pravoverni zkrivovernim? Kako sze more Czrikva bosja, z templni bolvanov szkupa szlagat?“ Ovo nemer, csa szmo doszidob rekli ne utiszka sze csiszto, naimre one, ki sze va dopuschanoj meri po kerschanszku razveszelu, i zabavlyaju, nego one, ki meszopuszt va prikorednom upijanyu, ki sze va nedosztojnom tanczu szami szebe umaraju, ki sze va blati griha necsisztoche valyaju, ki szpacsne jacske jacsiju, ki sze zjednum ricsum, kut pogani veszelu, ove ovo utiszka.

Na dan szedmoga Januara.

Sveti Luczian Mucsenik.

Dva Szvecze dicsi szveta Mati Czrikva va ovom miszeczi, ki sze Luczian jimenuju Pervi koga szpominak denass szvetimo szeje va varosi Szamozata va Szirii od kerschanszki sztarji rodil, ke je ali dvanaiszt let sztar krez szmert zaran pogubil. Va ovoj kerhkoj sztaroszti je tako veliku kerschanszku lyubav va szebi chutil, da je sze szvoje odvesztvo, jerbinsztvo, med uboge razdilil, i k szvetomu Optu Makariusu isal, dabi sze ne szamo va veri, nego i va kerschanszkoj zversenoszti krez nyigov nauk pocsverszti. Krez nauk koga je od ovoga szvetoga Opta prijel, i krez stenye knig od szveti Otacz, i szvetoga Piszma, je bil na vredi va sztalisu ne szamo druge Kerschane ucsit, nego i krivovercze krez deganye od szvete vere pospotat, i uszramotit. Polag toga je jako szveto zsivil ,lenoszt je oduraval, naj vech csasza va molitvi sztrosil, szaki dan je neg jednucs jil, od mesza, i od vina sze zderzsaval, szam proti szebi je bil oster, lyubezlyiv proti drugi, i va ricsa tako bojazlyiv, da sze od nist drugoga ni til pominat, i druge va razgovori neg szamo od Boga, i od bogoviti dugovanyi poszluhsat. Po csaszu je dosal va Antiochiu, kadi je zbog nyigove kriposzti od Biskupa za Masnika poszvechen posztal. Va ovom varosi je Skolu zacsel derzsat, va koj je mladinu na pobozsnoszt, i na szvetu znanoszt prez sze plache ucsil; ar nyigovo nakanyenye je bilo pobozsne, i sztalne kerschane odhranit, ki bisze brali szagdar za pravu veru, ku je on szam szuproti krivoverni krez noge knige branil. Od almustva je zsivil, a vindar je jos i od almustva, ko je od drugi prijel, rado ubogim nadilyal. Odatlye je dohajalo, da szuga kerschani kut szvojega ocza lyubili, i postovali, ali pogani, i krivoverczi nyega kut szvojega nepretelya oduravali, i nyega, sze bojali. Ovi szu bili krivi, da je nyega Czeszar Galerius Maximianus ulovlyenoga k szebi va Nikomediu dal dopelyat; ar szije naiperzel Kerschanszku veru csiszto zatert. Na ovom putu je szveti Luczian va jedno meszto dosal, kadi je cseterderszet voschanov zbog sztraha muke od prave vere odpalo bilo. Ovim je tako k szerczu govoril, da

szu szvoju nevernoszt uplakali, i zopet sze kpravoj veri naizad povernuli, i szvoj zsitak szercseno med velikimi mukami za Jezusa aldovali. Ovo izto je i va Nikomedii i z drugimi ucsinil, ki szu pravu veru osztavili bili.

Kadaje pred Czeszara sztupil, mu ov ni otil ni va licze pogledat, ar je ta glasz bil potekal, da szaki ki szvetomu Luczianu va licze pogleda, ako je pogan, kerschan nasztane. Zato je Czeszar med szobum, pak med Luczianom plahtu dal ubiszit, i ovako szeje zsnyim pominal, i nyega upital: do je? odakle je dosal? Koga sztalisa je? Na szako pitanye je szv. Luczian neg ovo odgovoril: „Ja szam kerschan.“ Nato szeje ov tyran raszszerdil, i nyemu sze z naj tezsjum mukum zagrozil. Ali Luczian je pri szvojem pervom odgovoru osztal; i tyran nist drugoga ni mogal zsnyega van ziszilit. Onda szeje jos vech raszerdil Czeszar, ter zapovidal nyega na mucsnu kladu povalit, i sze nyigove kotrige narazan razvlich. Shahari szu ovu zapovid prez pomilovanya szpumili. Onda szuga zmucsenoga na szi kotrigi skrecsenoga na bodlyivo csreplyé polosili, i cseternaiszt dan razpnetoga prez sze hrane lezsech osztavili, va tom mislenyu da che od glada, i bóli morat umrit. Vechputi szumu va ovom sztalisu ponujali od oni jilisov ke szu perlye nyihovim bolvanom aldovali; ali szvéti Mucsenik je nyim szagdar tako govoril, kut szu nigda brati Makabeus: da voli perlye umrit, neg odtakovi jilisov csa ukuszit. Petnaiszti dan je Czeszar jednoga dvorana poszlal pogledati, jeli Luczian zsivi? Óv szveti Mucsenik je ovomu rekal: „Poj, ter povi Czeszaru: Ja szam kerschan.“ Ové ricsi je dvakrat ponovil, i pri tretom ponavlyanyu je szvoju duhsu szpusztil. Czeszar je zapovidal na nyigovo mertvo telo tezsak kamen ubisziti, i va morje zatopit. Zapovid ova je zpunyena posztala, ali po nikuliki dnevi je mertvo telo csudnovito na szipi morja doneseno, i od Kerschanov dosztojno pokopano posztalo.

* * *

Drugi szveti Luczian od koga szveta Mati Czrikva na zutrasnyi dan szpominanye derzsi, je bil Ucsenik szvetoga Petra Apostola, on je zi szvetim Dionyziusem va Franczoszko putoval Evangyelye Jezusa Krisztusa glasziti. Óv po-

szal je ztulikum gorlyivoschum, i ztulikum hasznum szvoji poszluhnikov zpunyéval, da je neizbrojne pogane kpravoj veri ubernul, i nyé va veri tako ujacsal, da szu zveszélyem naj veche muke za véru preterpili. Poglavnik, ki je od Czeszara va Franczoszko poszlan bil, zcsim je to docsul, je zapovidal, da ga pojišchu, i velye umóru, ako nebude otil kerschanszkoj veri odpovidat. Zcsim szu nyega poszlani hahari zdvimi nyigovimi Ucseniki zasztignuli, szu velye nyigove dva tovaruse pred nyim umorili i nyega ovako zpitkavali: jeli je ón ta visacz, ki lyucztvo bludi, i od postovanya nyihovi bogov odvracha, i csa voli, onako umrit, kut szu ti dva umerli, ali Krisztusu odpovidat? „Ja niszam visacz, je ov Szveti odgovoril, nego ja szam szluga Jezusa Krisztusa, ki lyucztvu kazsem pravi put kzvelicsenyu. Csa ono drugo utiszka, szmerti sze ne bojim; ar Krisztus je moj zsitak, a szmert je moj dobitak.“ Ovi tvertokorni szlugenyega niszu otili velye umorit, kut nyigove Ucsenike, nego szuga perlye szakojacski mucsili. Ali kada szu vidili, da nist nemoru zsnyim zapocsét, onda szumu nazvisztili, da chedumu glavu odszich. Navo nazvischénye szeje kruto razveszelil, pokléknul, duhsu szvoju Goszpodinu Bogu preporucsil, i szmertni mah prez sztraha prijel. Va onom hipczu je csudnovita szvitloszt nyigovo szveto telo obszterla, i iz Neba je bilo csut ove ricsi: „Hodi dobri, i verni szluga, ter primi korunu, ka ti je pripravna.“ Nyigovo szv. telo bise od Kerschanov dosztojno pokopano, i po csaszu zverhu nyigovoga groba lipa Czrikva zgrajena.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Ovi dva szveti Lucziani sze terszu nevérne na pravu véru ubernuti, i pravoverne va nyój ujacsati. Krezavo szvoje terszenye szu nóge od vekovecsnoga szkvarenya ucsuvali, i kzvelicsenyu dopelyali. Szeda sze doszt takovi lyudi nahaja, ki krez nedosztojne ricsi od nase szvete vére, od nyé naukov, krez pospotanye Czrikveni zapovid, i Czeremoniov. krez ukrivlyanye, i pospótanye Duhovni, krez zanemerme-

tanye, proganyanye oni, ki szu katholicsanszkoj veri prik-sztupili, nevérne va nyihovoj nevernószti jos vech pocs-versztu, i nóge katholicsane va pravoj veri uszlabu. Kre-zavo moru lahko uzrók posztat, da neverni, i szlabi katho-licsani va vekovecsnó szkvarenye dojdu. Kako tezsak odgo-vor ochedu ovakovi lyudi jednucs pred Bogom jimat! Csuvaj sze, da i ti va broji ovakovi csemernyakov nebudes. Govori szagdar zdosztojnim postovanyem od szvéte vére, od nye szvéti kotrigov, od zapovidi, i Czeremoniov szvéte Czrikve, neka sze uszegurat na Duhovne krivo govorit, nyé szudit, nyim sze ukrivlyat. Neka sze uszegurat oné, ki szu-sze k nasoj szvetoj veri povernuli, oduravat, ali proga-nyat. Ako zdruge sztrami móres koga krivovercza krez lipe nauke ubernut, i naszpoznanye nase szvéte vére doprimit, ali koga mlahavoga Katholicsana va véri ujacsat, i ovako sze dva od szkvarenya ucsuvat, neka zamudit, Kulike duhse je ovako marki katholicsan, jos i szviczki, kjisztini szvéte vére dopelyal.

II.

Szi dva szveti Lucziani szu on, nyim od Boga prika-zan csasz na molitvu, na nauk blizsnyega, na nazvischa-vanye Evangyélya i na druge szvéte csine hasznovali. Ka-ko ti csasz hasznujes, koga ti je Goszpodin Bog z szvoje prevelike miloszerdnoszti va pocsétku léta pred nogimi dru-gimi kim ni dal pocsétka ovoga léta dozsivit, prikazal? Szkvarenya vridna zlocha bi bila, dabi sze nebi terszil za ovuliku dobrotu zahvalan bit, i óv tebi na zvelicsenye mi-losztivno prikazan csasz na diku Bosju, i na dobre csine ubernut. Povi mi, csabi jedna va preminutom leti va szkva-renye odszudjena duhsa ucsinila, dabi neg jednu uru od oni jimala, ké ti jimas? „Ona bi veli szveti Lovrénacz Jusz-tinian, szu diku, veszélye, i bogatsztvo szega szvita, dabi je jimala, neg za jednu uru dala: ar va ovom kratkóm csaszu bi sze mogla od ognya pakla odszlobodit, i Nebo szi zado-bit.“ Kako bi ali ona ovu uru, ku bi jimala, ali vech dnévov, dabi joj bili prikazani, sztrosila? Navo chu tebi szamomu dat odgovorit, ter szamo to velim, da i ti jimas uzróka tako csinit, kut bi ovakova duhsa csinila. Ti szi dúzsan csasz ovoga

zacsétoga léta bolye hasznovat, neg szeje doszlye sztalo, da sze paklenszkomu ognyu ugnes, i Nebeszko kralyesztvo zadobis. Va preminuti leti szi doszt csasza pogubil, i zanemarnil; ar ga niszi na tvoje zvelicsényе ubernul, nako ti gaje Goszpodin Bog prikazal. Szeda moras zgublyeni csasz zopet naizad dobit, kut szveti Paval k Efez. 5 d. pise, i tebe upomenyiva. „Csasz koga cslovik va grihu sztrosi, veli szv. Thomas, je zgublyen.“ Kako chega cslovik naizad dobit? Navo je ta odgovor: Ako ga odszidob zatuliko gorlyivijéva zversavanyu dobri csinov sztrósi. Budi i ti gorlyiv, pervo neg nóch dojde, i vech csasza nebude.

Na oszmi dan Januara.

Szveti Fulgenczius Biskup, i szveti Opt Odilo.

Plemeniti kerschanszki sztarji szu szvétoga Fulgencziusa ovoga szercsenoga branitelya szvéte Katholicsanszke Czrikve va varosi Karthago va Afriki navi szvit rodili. Goszpodin Bog je nyemu velye va mladoszti nebesziju ovoga szvita, i szega csa je proiduche tako szvitlo dal szpoznat, da je csverszto va szebi dokonyal sze szviczkó osztaviti, ter va kóm klostri duhovni zsitak zsiviti. Da ovo zatuliko laglye bude szpunit mogal, szeje csuval szega zloga tovarustva, jigre, i razveszelényа, lyubil je szamotu, ter sze zabavlyal z molitvum, zucsnyum, i sténуem szveti knig. Zcsim je ta léta doszignal, da je va kloster sztupit mogal, je prósal, osztavlyajuch sze szvoje ocsinsztvo, k szvétomu Biskupu Fausztusu, ki je va jednóm klostri bil, ter je nyéga placsuch proszil, dabi ga va szvéto tovarustvo nuter zél. Nyigova prosnya bise uszlisena, on szeje va ovom klostri tuliko terszil za duhovnum zversenoschum, da je po kratkom csaszu szim duhovnim na példu kriposzti szluzsil. Va szém szamóga szebe ubladat, je bila nyigova najvecha szkerb; zato nigdar ni otil jiszt od takovi jilisov, ki bi bili nyigovomu télu ugajali. Na vredi po tóm, je ón, i Biskup Fausztus zbog prógónsztva Vandalszkoga kralya Trazimunda zklóstra pobignut moral. Po nikuliki léti je zopet naizad dosal, i je naiper

za Masnika, potlye za Biskupa plemenitoga varosa Ruspa poszvechén posztal. Ovu viszoku csaszt je neg zposzluhsnoszti proti szvojimi Preposztavni, pak zi szvete zselye szvétu veru Katholicsanszku szuprot krivovérczev Arianusov branit, nasze zel; i bar je Biskup bil, vindar ni szvoje klosterszke oprave kraj vergal, nit sze ni va ostróchi kloster szkoga zsitka nit naimanye preminil. Szu szvoju móch je nato ubernul, da szvétu veru szuprot krivoverczev brani, i da szvoje ovcsicze va sztalnoszti va pravoj veri med velikim progonsztvom ujacsa. Ali ravno zbog toga je nyéga, i nóge druge Biskupe kraly Trazimund csar va Szardiniu va najvechu nevolyu odpudil. Nist ga va ovoj nevolyi ni vech zsalosztilo, neg daje szvoju predragu diczu vérne szvoje ovcsicze osztavit moral; ali kad ni drugacse bilo, neg da szeje moral od nyi odlucsiti, ko je nye preporucsil naj vechemu Pasztiru Jezusu Krisztusu va szvojoj szakidanyoj goruchoj molitvi. Szu nevolyu je rado va csudnovitoj poniznoszti, i podavanyu va volyu bosju preterpil. On je i druge, ki szu zsnyim ulóvlyeni bili, batril, ter je noge knige szpiszal, va ki je szu bludnoszt Arianszke vére tako szvitlo razlózsil, da ni jedan krivoveracz ni szegurnoszti jimal nyemu odgovorit, i pogovorit. Po szmerti Trazimunda je ón, i szi drugi Biskupi ki szu zsnyim odpudjeni bili, dopuszt dosztali va szvoje Biskupie naizad dojt. Ovako je i szveti Fulgenczius va szvoju Biskupiu Ruspa naizav dosal. Z kako velikim veszelyem szu nyega verni Katholiki prijeli, sze laglye miszlit, neg popiszat more. Szveti Biskup je szvoje vérne upomenul, da Bogu zsnyim hvalu daju, za vu veliku miloschu, ter je velye zacsel duzsnószti szvojé Apostolszke csaszti zvechum gorlyivoschum nog perlye szpunyévati. Krez szakidanye prodike, i Nauke je zgublyene ovcsicze jiszkal, i povrachal va ovcsarniczu Jezusa Krisztusa, grihsnike na pokoru zbujat, mlahave ajacsat, dvojeche zbujat, i podvizat, nevolyne batrit, ubóge pomagat, z jednum ricsum sze ono szpunit, csa jedan Apostol Jezusa polag duzsnoszti szvoje szpunit mora. Csa je va zsitku ovoga szvetoga Biskupa naivech szvitilo, je bila nyigova csudnovita poniznoszt, krotkocha, i szterplyenoszt. Znyigóvi uszt nigdar ni bilo csut ricsi, zkum bisze bil szamoga szebe dicsil, nigdar ostre, ali zernaszte ricsi zkum bi bil blisnyega raztuzsil, ali zbantoval. Nigdar na

nyem ni bilo viditi nikarkovu neszterplyenószt i va naivechi nevolya, i va najvechem progonsztvu. Ktomu ona velika lyubav, i szkerblyivoszt k szvojim ovcsiczam va szém csa nyihovu szviczku, i duhovnu szrichu utiszk a. Ove, i druge kriposzti szu szvétoga Fulgencziusa Bogu, i lyudem dragoga ucsinile. Lyudi szu nyemu dug zsitak zselyili dabi nyigovu lyubav, i szkerblyivoszt dugo uzsivat mogli. Goszpodin Bog je ali otil ovoga vérnoga szlugu k szebi va vekovecsno blazsensztvo pozvat, da ga zkorunum nebeszkum naplati, zato muje krez oszebujno ocsitovanye nyigovu szmert nazvisztil. Da sze ada kovoj zatuliko bolye pripravit bude mogal, je ov szveti Mus znikimi pobozsnimi duhovni va jednu blisnyu szamotu prosal. Ali ne dugo po tom je nozsina nyigovi klosterszki tovarusev knyému dosla, ki szuga z szuznimi ocsima proszili, da bi naizad dosal va kloster, i nyigov zsitak med nyimi dokonyal na nyihovo batrenye, i duhovno ujacsanye. Szvéti Fulgenczius je uszlisil prosnyu szvoji vérni klosterszki tovarusev, je naizad dosal va szvoj kloster; ali na vredi je tako jako ubetézsal, da je cseterdészet dan, i nochi med naivechum mukum lezsal, da nit naimanyega prcosivka ni jimal. Va ovóm velikom i duzsicskom betegu szeje nyigova szterplyenoszt naj bolye pokazala. Ni sze nigdar tuzsil, nit na velikum boleznoschum, nit na nyigovim dugoduranyem; nego je ocsi k Nebu podvizal, i ovako zdihaval: „Goszpodine! daj mi ovde szterplyenószt, onda pak oproschénye, miloschu, i miloszerdnoszt.“ Va ovom duzsicskom betégu je sze szvoje upomenyival na sztalnoszt va pravoj veri, i na gorlyivoszt va szluzsbi bosjoj; onda je zapovidal, sze csaje jos od nyigovi dohodkov zvise med uboge razdilit. Onda je preporucsil Bogu szvoju duhsu, i sztupila je ova va Nebeszku diku va seszdeszetom leti nyigovoga zemalyszkoga zsitka.

* * *

Navi izti dan je szvój szvéti zsitak dokonyal szvéti Opt Odilo. Rojén je bil z Arvenie, plemenit vitez va szvojem pokolenyu, ali jos plemenityi va kripószti, i szvetószti. Va ditinsztvi szvojem je na jednucs szvoju móch tako pogu-

bil, da sze niti sztat, nit hodit ni mogal. Szluzsbena, ka gaje na ruka noszit morala, je va poszli nikamor morala pojt, ter je poszadila malóga Odilo pri czrikvéni vrati pri ki je mimo isla, isla je va szuszedszku hizsu, da onde poszal upravi. Odilo szejé ubernul, ter szej odpruzsal va Czrikvu do Oltara preblazsene najcsisztije Divicze Marie; onde je po kratkoj molitvi na preszenétenye szi okolo sztojechi od nevólye szvoje, naimre od zsucsi na jednucs uzdraven posztal, ter je csiszto zdrav domóm isal. Od ove ure je oszebujno veliku pobózsnoszt knajcsisztijoj Diviczi Boga Rodiczi va szvojém szerczu ponasal, ar je szpoznal, da je na nyé prosnyu szvoje zdravlye naizad prijel. Kada je doraszal je pri Optu Majolusu ne szamo va znanoszti szviczkoj, nego oszebujno va znanoszti duhovnoj, va znanoszti szpaszenya naucsen posztal, i je nyéga proszil, dabiga va kloster prijel. Majolus je uszlisil nyigovu prosnyu, i Odilo je na vredi va kriposzti tako zversen posztal, da je po szmerti szvétoga Opta Majolusa za Poglavara klostra za Opta nyigóvoga Namesztnika odibran posztal.

Ali ov ponizni szluga bosji szeje kratil ovu viszoku csaszt na sze zéti. Ali kada je szpoznal da je ovo volya bósja, szeje ponizno podlozsil. Szvoje podlozsne je rédil vech zszvojum példum, neg zricsum. Na kórusi va molitvi, i jacska je pervi bil, va pokórenyu nai ostriji, va odversavanyu jos i naj odurnijega dela naj marlyiviji, va nosnyi teskóche naj szterplyeniji, va ricsa, i va csini naj ponizniji. Nigdar sze ni hvalil. Proti ubógi je tako milosztivan bil, da je vechkrat ne szamo zernye klostra do zadnyega zerna razdilil, nego u csaszu glada je jos i czrikvéne zlate, i szreberne poszude, i drugu czrikvenu dragochu zalozsil, da neg gladnim hranu udilit móre, ku je Goszpodin Bog va ruka szvojéga szluge csudnovito poveksaval. Pri razdilényu almustva je uboge upomenyival, da sze od oni grihov, va ke ubogi markada zapadu, marlyivo csuvadu, i da szterplyeni budu, po peldi pobosnoga Tobiasa, i pravicsnoga Lazara. Proti grihsnikov bise kruto milosztivan, ako je pri nyi pravo pokajanye vidil, ar je vechputi rekal, da voli pred Bogom jednucs racsun davati za krotkochu, i miloszerdnószt, neg za szvoju preveliku ostróchu. Odavlye je bilo,

da szu naj vechi grihsniki zselyili szvoju szpovid pri nyém odversit, kim je ne szamo osztru pokóru, nego i gustyu szpovid, ter pobojsanye zsitka k szerczu prilósil. Ovi i drugi pobozsni csini szu nyega va szoj krajini glaszovitoga nacsinili. Ali csaje nyega va szém kerschansztvu naj glaszovitijega nacsinilo, je bila nyigova nepresztana molitva za duhse purgatoriumszke, zkum je Boga proszil, dab jim sze szmiloval. Óv szvéti Opt je bil pervi, ki je va szvojém klóstri odredil, da sze pervi dan po Szvétku szi szveti szpominanye za sze pravoverne mertve obversava; da sze navi dan szveta Masa, i druge molitve za duhse purgatoriumszke Goszpodinu Bogu alduju. Ovu urédbu ni szamo szveti otacz Rimszki Papa potverdil, nego je zapovidal, da sze po szém szvitu katholicsanszkom ov zakon szagdir i szagdar na ubatrenye, i pomoch mertvi vérni obversava. Nyigova szmertna ura je nyemu od Bogu nazvischena posztala. Knyoj szeje ov szvéti Opt szvéto pripravil, ter je dokonyal szvoj zsitak va szvojem oszamdeszét szédnom léti. On je jimal tu miloschu nóge krez nyigove molitve odkuplyene duhse pred szmertjum viditi, ké szuga va Nebo pózvale, i va nye szprohodile.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Poniznoszt, krotkócha, i szterplyenószt szu za isztinu tri poglavite kriposzti, ké szu szveti Fulgenczius, i szveti Odilo po példi nasega predragoga Szpaszitelya szveto odversavali. Kako ti va szpunevanyu ovi kriposzti ove dva Szvécze, ali bólye recseno, tvojéga Goszpodina Jezusa naszledujes? Ti sze zverhu drugi izvisujes, szamoga szébe hvalis, i od drugi bi rad hvalyen bit, vech za dikum ovoga szvita hlepics, neg za miloschum, i pretelysztvom bosjim. Je ovo kerschanszka poniznoszt? Ti sze nadhupujes zjedernimi, i gizdavimi ricsami nad blizsnyega tvojega, nedosztojno znyim zahajas, nyega hudas, morebit da mu i zlo zselyis Je ovo kerschanszka krotkocha? Ako te kakova nevólya ulóvi, ako ti sze mala krivicza sztane, ali ako ti Bóg neszrichu

posalye, onda neznas, kada ches od tuzsbe, i morgovanya presztat. Je ovo kerschanszka szterplyenószt? Odgovori szi szam navo, ter szi csverszto naiperzami, ové kriposzti odszlye bolye zversavati. Neka nist govorit na tvoju laschu diku. Neka hlepit za hvalum drugi. Neka zbantovat blizsnyega tvojéga zni jednum tverdum, nedosztojnum ricsum. Neka ga pszovat, ali nyemu sze ukrivlyat. Va krizsu, i muki, va boli, i tugi, ali progonsztvu neka proti Bogu morgovat. Nego sze k Bogu uberni, ter ga proszi za miloschu sze csiszto z kerschanszkum szterplenoschum podnasati. Moli z szvetim Fulgencziusem: „Goszpodine! szada mi udili szterplyenószt, onda oproschénye, miloschu, i miloszerdnoszt.

II.

Ovim dvim Szvéczem je Goszpodin Bog nyihovu szmert naiper nazvisztil; szi dva szu sze k szmerti dobro pripravili. Goszpodin Bog va óbcsinszkom ne ocsituje lyudem uru szmerti nyihove. Zacs? Szveti Athanazius veli: „da nebudemo prezétni va grihsényi, a léni va dobri csini.“ Dabi lyudi va óbcsinszkom naiper znali dan, ali uru szmerti nyihove; ko bi naj vechi del lyudi va onom csaszu, od koga bi znali, da ta csasz ni csasz nyihove szmerti, malo dobra csinili, malo bisze hajali za dobrimi csini, ar bi znali, da jos nete umrit. Nego bi lahko va szakojacske grihe zapali, i va nyi prez sze szkerbi zsivili, do onoga csasza kada bi znali, daje szmert nyihova blizu. Pokora, ku szuszi naiperzéli, va ovoj uri csinit, bi ali zaosztala, ali bi jako mlahava, nekripna, nisztvridna, prez szé haszni bila. Ar csabi to za pokoru bilo, kaszamo zi szluzsbenóga sztraha, zbog kastige van zhaja, dabi sztoper onda presztali grihsit, kad jur csasza grihsit vech nimamo? Zato je to na nasu haszan, da nam Goszpodin Bog uru szmerti ne nazviszti- Ravno ovo izto veli szveti Gregorius govoréchi: „Ovo je csa Jezus nas Goszpodin va szvojem szvetom Evangyelyi od nasz potribuje, i krez noge prilike nasz ucsi. „Vasi boki neka upaszani budu, i goruche szviche va ruka vasi, i vi morate szpodobni bit onim lyudém, ki na szvojega Goszpodina csekaju, kada z pira naizad dojde, damu kada doj.

de, i potukeche, velye odpru.“ Szv. Luk. 12 d. I zopet: „dabi Goszpodar znal, ku uru che tat dojti, ko bi virosztoval. Ivi pripravni budite, ar Szin cslovicsanszki che dojt, kad ni nemiszlite.“ Na drugom meszti zopet, kada je priliku od dészeti diviez naiperdoneszal, ovako govori: „Zato virosztujte, ar nit dnéva, nit uré neznate.“ Math. 25 d. Dobro szi zapameti, pokidób nam je dan, i ura neznana, zato moramo virosztovat, i k szmerti szenek pripravni bit. Ovo je nakanyenye bosje, zacs nam ni uré nase szmerti nazvisztil. Po tóm ada uredi tvoj zsitak. Va takov sztalis sze posztavi, da kada szmert dojde, blazseno umrit budes mogal. „Blazseni szu oni szluge, veli Jezus, ke kad Goszpodin dojde, virosztujuche naide. Luk. 12. d.

Na dan devetoga Januara.

Szveti Julian, i Batilisza divicsni Hizsniki.

Med naj glaszovitije Mucsenike Jezusa Krisztusa sze pravicsno szveti Julian racsunati more, ki szeje va Antiochii od kerschanszki Sztarji narodil, i va pobozsnoszti odhranyen bil. Zpozselenyem Bogu zverseno szluzsiti, je ubechal jur va mladi leti va divicsnoji csisztochi zsivit. Ali kada je odraszal szu nyigovi Sztarji otili, da va histvo sztupi; i kada Julian zjedne sztrani ni otil szvojega Bógu ucsinyenoga ubechanya ocsitovat, a zdruge sztrani da Sztarjim poszluhsan bude, je proszil szedam dan na premislyavanye. Va ovom csaszu je Goszpodina Boga ponizno proszil, da mu da zpoznat, csa muje potribno csiniti. Szédmu noch mu szeje va sznih nazvisztilo, da Sztarjim poszluhsan bude, Goszpodin Bog che jur szkerbit, da sze nyigóvo ubechanye ne uszkruni. Julian ovako ubatren, je Sztarjim nazvisztil, da je po nyihovoj volyi pripravan va histvo sztupiti. Zaruki, i poruka je vred po tóm bila, Julian je z Baziliszom zbog kripószti, i bogatszva va vorosi krutko glaszovitom Diviczom va histvo sztupil.

Na dan veszelya kada szu mladi hizsniki va hizsu szvoju sztupili, je Bazilisza jako lipu duhu od rozsov, i li-

liov zadusala. Nad tim szeje zacsudila, ar je zimszko vrime bilo, va kom takovi kiticz ni bilo; zato je pitala szvojéga zarucsenoga Muzsa Juliana, odaklye ova duha dohaja, i sca to zlamenuje? Julian je nyoj odgovoril: „Ova duha dohaja od Krisztusa Goszpodina, ki med liliami prebiva, i ki je lyubitely csisztóche, i onim oszebujnu plachu udilyuje va Nebi, ki Nyemu za lyubav szvoju csisztóchu obderzsu.“ Nato je nyoj ocsitoval szvoje Bogu ucsinyeno ubechanye, i nyu pital, jeli nebi i ona to izto ucsinit otila? Bazilisza va szvojem szerczi ganuta, je na kolena upala, ter je ubechala znye zarucsenim muzsém va divicsnoj csisztochi zsiviti. Zcsim je ovo ubechala, szeje sza hizsa znebészkum szvitloschum napunila. Krisztus Goszpodin, i precsiszta Divicza Maria szusze dosztojali nyim zkazati, i ovim hizsnikom szvoju pomoch, i miloschu ubechali. Jedan Angyel je prisal, ki je Jiména nyihova z zlatimi szlovami va knigi zsitka vekovecsnoga zazlamenovana nyim pokazal. Veliko batrenye ko szu zovoga vidjénya jimali, sze zricsum nemore razlozsit. Szu noch szu va molitvi, i va diki bosjoj virosztujuch prebavili. Bogu ucsinyeno ubechanye szu szi dva, dokle szu zsivili, neuszkrunyeno obderzsali. Po szmerti Sztarji szu sze jerbinsztvo med uboge razdilili, dvi hizse szu zgradili za ne, ki szu zselyu jimali Bogu va divicsnom sztalisu szluzsiti, jednu za muske, a drugu za zsenszke. Va pervu je isal Julian, va drugu Basilisza, szi dva szu zversen i jako szvet zsitak zsivili.

Po nikuliki léti, kada je Diokleczian, i Makszimian progonsztvo kerschenikov na nóvo zacsel, szusze Julian, i Bazilisza kruto bojali za szvoje podlozsne; zato szu szi dva goruchu molitvu k Bogu szlali, i proszili Nyéga za miloschu, i jakoszt za sze, i za szvoje podlozsne pri ovóm prógónsztvu Dobrotivni Bog je Baziliszi va jednom vidjenyu sze pokazal, csa che sze znyé divicsnim Muzsem Julianom godati, i nyoj i to nazvisztil da che ona zi szimi Diviczami pred prógónsztvom krez mirnu szmert va Nebo pozvana posztati. Julian komu je szveta Bazilisza sze ovo povidala, szeje prepravil k teskómu barényu, ko je vréda po szmerti szvoje csiszte zsene vojevati moral. Marczian jedan Rimszki Poglavar je dosal va Antiochiu, da polag zapovidi Czeszara Kerschansztvo csiszto zatare. Kada je docsul, da je Julian najvechi bra-

nitely vére kerschanszke, je knyemu poszal poszlal, ki mu va Jime Czeszara zapovi da on i szi nyigovi tovarusi Bogom orszaga aldovati, i nye moliti mora. Julian je dal ovomu za odgovor: „Ja ochu Czeszaru dat, csaje Czeszarovo; ali va ovom csa mi zapovida, nemorem podlosan bit, ar pravi Bog mi ovo csinit prepovida.“ Kumaj je Marczian ov odgovor csul, je velye zapovidal Juliana ulóvlyenoga pred szvoje szudcztvo dopelyat, i hizsu nyigovu, i sze ki sze va nyoj nahajadu zsive zapalit, i vazsgat. Zapovid je va szem szpunyena posztala. Zcsim je ov Poglavnik Juliana pred szobum vidil, szeje naiper terszil nyega zlipimi ricsami, i zi szakojacskim ubitanyem na szvoju sztran ubernut; ali kada ztim nist ni mogal upraviti, mu szeje grozil, i na zadnye je nyéga mucsil. Nóge harticze nebi doszta bile one szakojacske muke popiszat, ké je óv kerschanszki vitez preterpiti moral, i ona csudacsinenya, ka szusze pri tom zgodala. Med drugim szeje ovo sztalo: ovoga szvécza szu pelyali po placza varósa, nyéga bicsevali, i szakojacski mucsili. Czelzus jedini szin Poglavnika je zi skole isal, kada szu Juliana mimo pelyali. On je gledal ovoga szvétoga cslovika, ter je vidil dva Angyele, ki szu nezgovórno lipu korunu na glavu Szvecza metali, ovoje ón vidil zdrugimi szkupa ki szuga szprohajali. Ovó pripeténye, ali jos vech nuternya miloscha bozsja szu ovoga mladéncza ganula, da je hitro tamo dotekal, i pred Juliana na kolena upal, i ovako kricsal: J ja ochu kerschan bit, da i ja takovu korunu dobénem, kut Julian. Voschani szu otili Cselzusa szilum od Juliana odlucsit, ali zaman je bilo; ar on szeje tako csverszto na Juliana ubiszil, i Goszpodin Bog je tako dopusztil, da szusze jednim, ki szu najvechu szilu csinili, ruke umertvile. Marczian ovo csujuch, szeje od jada szkoro umanenil, i rekal, da Julian mora visacz bit, i nyému sze zagrozil znajvechum mukum, ako csaranye od nyigovoga szina ne odname. Onda szeje ubernul kovomu, nyega k szebi zval, nyega dragal, i milil sze nyemu, ali on je z szvojum lyubezlyivoschum tako malo mogal upravit, kut oni pervi z szvojim szilovanyem. Czelszus je osztal va zpoznanyu Jezusa, nyega ocsitno valoval, i rekal, da nist drugoga ne zselyi, neg za nyega umrit. Marczian je nato od jada zvan szebe bil, i zapovidal Juliana

z nyigovim szinom szkupa va uzu zaprit. Va ovoj je Goszpodin Bog milosztivno priliku dal Czelzusu, da je od jednoga Masnika ukerschen posztal. Zsnyim szu dvajszetimi voschani, ki szu paszku na uznike jimali, ukerscheni posztali, i k Jezusu sze ubernuli. Po kratkom csaszu nato je ov tyran nikuliko kotlov z szumporom, i z szmolom napunit, i derva podanye verch zapovidal. Nato je dozval Juliana i Czelzusa zdrugimi kerschani, nyim pokazal na muku pripravne kotle ztum grozsnyum, da che sze va nye dat hitit, i zsive pozsgat ako kmesztu ne zataju veru kerschanszku. Ovi vitezki mucseniki szu k szakoj muki prepravni bili. Kada szuje jur kanili va kipuchu szmolu hitit, onda je zagledal ov tyran jednoga mertvacza mimo noszit. Na nyigovu zapovid szu morali zmertvaczom posztat, onda je rekal Julianu: vi kerschani velite, da je vas Mester i mertve mogal va zsitak prebudit. Pokuszi i ti to na ovom mertvaczu. Szveti Julian pun ufanya va Boga, je molil, i k mertvaczu ovako govoril: „Va Jime Goszpodin nasega Jezusa Krisztusa sze sztani.“ I nut! va onom hipczu szeje mertvi podvignul, i glaszno kricsal: „Bog kerschanov je szam pravi Bog, szi ki va nyega ne veruju, sze ote na veke szkvariti.“ Dobi stimal, da neche navo pripetenye k szpoznanyu isztine ov tyran pripelyan posztat? A vindar ni zpoznal Isztine, nego i ovo je za viskaranye derzsal, ter je ovoga va zsitak prebudjenoga novoga valovnika vére va tamniczu a Juliana, ter Czelsusa va one kipuche kotle dal hitit. Derva pot kotlom szu zapalyena, plamen na sze sztrani na visinu lize, szumpor, i szmola sze tali, kuha, i kipi. Vindar ovi Mucseniki nist zlamenya ne kazsu od bóli, nego szidu neuszkrunyeni va kotli Boga dicsu, i izvisavaju zglasznum ricsum, kut oni tri mladenczi va babilónszkoj ognyenoj pechi.

Szi ki szu na zocsi bili szusze csudili nad ovim csudnim pripetenyem, Marczian je szam kut szvan szebe bil. I kad szeje ubojal da chesze lyucztvo podvignuti, ko je zapovidal ove kerschanszke viteze zopet va uzu odpelyat. Marczionella Mati Czelzusa je k szvojemu szinu isla, i nyega med szuszami znaijdragolyubniji ricsami mutila, i proszila da Jezusu odpovi. Czelzus napunyen zmudrozschum bosjum, je Materi tako dugo govoril, dokle szeje i ona nakanila

Kerschanka posztat. Kada je nye muzs ovo docsul, nisze od jada mogal vech derzsat. Da pokazse, da ga ovo jos ni ubladalo, je zapovidal Juliana, znygovum zsenum, i znyigovim jedinim szinom polag nogi drugi odglavit, csa szeje i sztalo, va leti 311 po Krisztusevim narojenyem. Szveti Mucseniki szu znegovornim veszelyem ovu szudszku szentenczіu poszluhsali, i szmert szi szkupa zjakóschum kerschanszkum ukuszili. Za csuda drugacsiu szmert je pojel ov tyran Marczian. Zjada je zapal va velik betég, ter je, kut drugi Herodes, od cservov, ki szu znyigovoga droba van dohajali, sztrosen posztal.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Julian, i Bazilisza szu vidili Jimena szvoja va knigi zsitka zapiszana, ar szu vekovecsnu csisztochu ubechali. Je i tvoje Jime va knigi zsitka zapiszano? „Do zna, je pital jednucs szveti Bernard va jednoj Prodiki, jeli szu Jimena oni, ké pred manum vidim, sza zapiszana va Nebeszih?“ Toga ti neznas, i ni cslovika, ki bi to znal, ako mu Bog ne ocsituje. Ali polag nauka szveti Otacz je takovi zlaményov, zki moremo zpoznat, jeli chemosze jednucs zvelicsit. Ova zlamenya szu: pervics, ako grih pravo oduravamo. Drugics, ako velye po ucsinyenom grihu pokoru csinimo. Tretics, ako vridan szad pokore csinimo. Csetertics, ako szmo zverhu ubogi miloszerdni. Pétics, ako Rics Bosju marlyivo poszluhsamo. Sésztics ako Szvete Szakramente vechputi pobozsno primemo. Szédmics, ako k Diviczi Marii Kralyiczi Nebeszkoj pravu pobozsnoszt va szerczi jimamo. Polag ovi zlamenyov je jos jedno naj oszebujnije, naimre: Ako csisztochu szaki polag sztalisa szvojega obderzsavamo, ter sze od praznoszti, i od drugi zlochov necsisztoche csuvamo. Szada upitaj szamoga szebe, jeli ova zlamenya va szebi nahajas? onda szudi, jeli je tvoje Jime va knigi zsitka zapiszano, ali ne? Ako ga ne naides, onda sze terszi, da ova zlamenya za sze dosztanes, dokle je jos csasza. Ali neka nist odvlacsit, ar drugacse sze jimas vekovecsnoga szkvarenya bojat.

II.

„Ja ochu Czeszaru dat, csaje Czeszarovo: ali va tom csa mi zapovida, mu nemorem podlozsan bit, ar mi to pravi Bog prepovida.“ Ovako je govoril szveti Julian, on ni bil poszluhsan Czeszaru va onom csaje grihsno bilo. On je volil sze traplenye, sze muke preterpit, neg dabi bil Czeszaru za lyubav, da miloschu nyigovu zadobi, ali zbog sztraha szerde nyigove, Goszpodina Boga zbantoval. Neka nigdar csloviku za lyubav Boga zbantovat. Neka nigdar nist grihsnoga ucsinit, da va miloschu cslovika dojdes, ali da sze va nyoj zobdersis, da ches csloviku nezapretan bit, ali va omrasnyu nyigovu zapaszt. Ako ti i naizmozsniji Kraly csa zapovida, csa Bog prepovida, neszmis mu poszluhsan bit, ar Bog je za csuda vechi Goszpodin, neg szu szi Kralyi ovoga szvita. Ti szi duzsan Bogu vech poszluhsan bit, neg szim drugim lyudem. Nyigova miloscha je tebi potribnija, neg miloscha szi lyudi. Nyigove szerde, i nezapretnoszti sze jimas vech bojat, neg szerde, i nezapretnoszti szi lyudi. Szuproti szerde lyudi, ki ti naskodit ochedu, te more Goszpodin Bog braniti. Skoda, ku ti lyudi zaudat moru, szamo tvoje telo, ali vrimenito utiszka, i neg jedan kratak csasz dura. Goszpodin ti ali more naskodit, ali bolye recseno kastigat na telu, i na duhsi va czeloj vekovecsnoszti. Do te more szuproti szerde Bosje ubraniti? Goszpodin Bog te more zruk lyudi, bar szu ki, oszlobodit, kut je ovo vechputi ucsinil: do chete moch zruk Bosji oszlobodit? „Glejte, veli Goszpodin, glejte da szam ja szam, i da ni drugoga Boga polag mene, ki bi vasz zruk moji oszlobodit mogal. Devt. 32 d.

Na dan deszetoga Januara.

Szveti Wilhelm Nadbiskup Burgi na Aquitanii, i Szveti Wolsztan Biskup Worczeszteri va Englenderskom.

Ovi dvi Szveczev Jimena szu od Benedikta cseternaisztoga Rimszkoga Pape va Kalendar Szveczev nuterzeta. Na kratki chemo sze ovde od ovi dvi Szveczev szpomenut.

Szveti Wilhelm szeje od jako plemeniti Sztarji va Franczoszkom narodil, i velyen va mladi leti nyigovomu Sztriczu, ki je Erezdiakon bil, na odranyenye prik dan posztal, Ov, ki je szam viszoko ucsen, i jako bogabojech bil, szeje trudil mladoga Wilhelma va znanoszti, i pobosnoszti odhranit, i navredi je to veszelye jimal, da nyigovi Nauki va nyigovom Skolari lip, i dober szad doprinasaju; ar Wilhelm ni va jigri ali va drugom raszveszelenyu, nego szamo va molitvi, i va ucsnyi veszelye jimal. Sztarji nyigovi, ki szusze vech za szviczko, neg za vekovecsno dobro szvojega Szina szkerbili, szumu vreda preszkerbili dvoja duhovna zvelikimi dohodki szkupa szklopna meszta. On je ali szemu odpovidal, i va pozselenyu da zvelicsenye laglye zadobi, je va kloster sztupil, va kom je va zverse-noszti kerschanszkoj navredi tako zlizal, da je od szvoji tovarusov za Poglavara, a, kasnye od sze duhovnoszti za Biskupa odibran posztal. Kada szumu ovo nazvisztili na kako viszoku csaszt je odredjen je noge szuze sztocsil, i zdihaval. Nist drugo nyega nato ni moglo prignut, da pri-volyi, neg szama poniznoszt, i poszluhsnoszt. Nyigov zsi-tak je tako neuszkrunyen bil, da mu nigdor nist ni mogal oesi verch. On je virosztoval zverhu szega szvojega csi-nyenya, szaki dan je szvoje duhsnoszpoznanye szkerbno upital, i akoje neg naimanyu grihsku va szebi upamet zel, sze je velye zato vech kajal, neg naivechi grihsniki za nai-veche grihe, on je szam szebi naj ostriju pokoru navalil. Va molitvi ni szamo nikulike uré dnéva, neg i vechi del nochi sztrosil. Malo kadaje molil prez tocsenya szuz. Aldov szvete Mase je najvisje prestimaval, i druge je nato upo-menyival. „Ako ja premiszlim, ovako je govoril, da sze Je-zus Krisztus Oczu szvojemu Nebeszkomu szakidan szamo-ga szebe za aldov na Oltari alduje, takovu zsaloszt chutim, kut dabi Nyega na brigu Kalvarie umréchega vidil.“ Ova zsaloszt je bila uzrók da je pri aldovu szvéte Mase szagdar nogo tiszuch szuz ztocsil. Duhovne razgovore je lyubil, i one, ki szusze z snyim od szvétoga dugovanya dogovarali je rado imal, ali nigdar sze ni tovarusil zonakovimi, ki szu sze szamo od szviczkoga rado pominali. Szvojemu telu je ukidal szu naszladnoszt; nigdar ni jil meszni jilisov, bar je ove drugim i prepolósil. Bodlyivi ciliczium, toje: pasz zjig-

liczami na telu, je do szmerti szvoje noszil. Va szem je telo szvoje trapil, neg da szamoga szebe ublada. Zacsuda drugacse je zahajal zi sziromahi, i betésni. One je hranil, kut lyuberlyiv otacz, ove je pojiszkoval, i batril, kut milosztivna Mati, i noge med ovimi je krez polaganye szvoji ruk na nye uzdravil. Szu szvoju Biskupiu je pohodil va laschoj personi, prodikoval je va szakom varosi, i szeli z Apostolszkom gorlyivoschum, oszebujni dar je jimal, naj tverdokornije grihsnike na pokoru ganut krez grozsnyu paklenszke muke, za grihsnike noge molitve, i poszte Goszpodinu Bogu aldoval. Zbantovanye ni szamo zkerschanszkum szterplenoschum podnasal, nego je nye z szakojacskimi dobrotami navrachal. Kada je ovako szvoj szveti zsitak csa do velike sztaroszti prézsivil, muje Goszpodin Bog naiper ocsitoval uru szmerti nyigove. Va vruchi beteg je zapal. Csetire dni pred szmertjum je ov szveti Biskup zadnyics va Prodiki szvoje drage ovcsicze upomenyival, kako sze zaran k szmerti pripravit moradu, onda je odlegal, ter je szvete Szakramente va naj vechoj pobozsnoszti prijel, onda szi je proszil, na zpepelom poszipanu zemlyu polozsen bit, kadi je z sztrunenom opravom ublicsen med goruchom molitvom szvoju duhsu szpusztil, va leti 1200.

Szveti Wolstan petdvaiszeti Biskup u Worczeszteri va Englenderszkom, je bil va Grofovsztvi Warvik od pobozsni Sztarji rojen, i pobozsno odhranyen. On je zaran sze szviczko zanemermetajuch va kloster isal, kadi je polag regule reda szvojega tako zverseno zsivil, da je navredi za Priora, toje za Poglavara klostra odibran posztal. Ovu csaszt je nogo let na zadovolynoszt, i na peldu szvoji podlozsni obversaval, ar je nye vech zszvojum szvetum peldum, neg zricsami na zversenószt pelyal. Va molitvi je bil pervi, va deli najmarlyiviji, va pokori naj ostriji. Szaki tajedan szeje trikrat od szi jilisov zderzsaval, va oni drugi dnévi je szamo jarcseni kruh, pak kuhano zelische uzsival. Znyigovi uszt nigdar ni bilo ni jedne prazne, neszterplyene, ali nedosztojne ricsi csut. Grih necsisztoche je od szvoji mladi lét oduraval. Zato, kada szeje jednucs jedna plemenita zsena uszegurala od nyega csa nedosztojnoga proszit, szeje jako presztrahsil, i szveti krizs nasze posztavlyajuch je tu neszramnu zsenu z szvetum szerditoschum od szebe odpu-

dil. On je nyu dite vrazsje jimenoval, i poszudu vrazsju. Jos nogo ovakovi vitezki peldov szercsene kerschanszke kriposzti nahajamo va zsitki ovoga Szvecza zazlamenovani. Goszpodin Bog je nyemu dal miloschu vrage ziuvrazseni ziganyat, betezsne vracsit, i prihoducha dugovanya najperpovidat. Glasz od ovi csudni csinov, i od szvetoszti Wolsztana je uzrokoval, da je po szmerti Biskupa u Worczeszteri od duhovnoszti za Nyigovoga Naszlednika odibran posztal. Szveti Kraly Eduard szeje uveszedil na ovo szrichno odibranye, on je szam szvetomu Wolsztanu Biskupszku paliczu prikdal, na zlamenye kuliko veszelye va tom jima, da je ovako szvet Muzs za Biskupa odibran posztal. Kratil szeje ovu csaszt na sze zeti, kulikoje mogal, ali zaman je bilo sze kratenye. Onda sze je ponizno podlozsil va volyu Bosju, ter szeje terszil Biskupiu zi szum szkerblyivoschum polag volye Bosje redit. Po nikuliki leti Kraly, ki je za szvetim Eduardom kralyeval, ni otil Wolsztana za Biskupa zpoznat; ter je szkupa zizval Duhovnoszt, i nyim zapovidal da to szprogovoru va szpravischi, da szveti Wolsztan ni va sztalisu Biskupie redit, z tim zgovorom, da nima potribne znanoszti. Biskup ki je va ovom szpravischi Preszidnik bil, je szvetomu Biskupu zapovidal, da Biskupszku paliczu, i persztany od szebe kraj da, toje da Biskupii odpovi. Wolsztan je nato odgovoril: „Ja znam, da niszam vridan Biskupszke csaszti, zato szam sze zi szum mochum kratil, ovu viszoku csaszt nasze zet. Ali kada szam nato szilovan bil, i ovu paliczu prijel, ko chu ju szamo onomu prikdat, od koga szam ju dosztal.“ Zcsim je ovo szprogovoril, je isal k grobu szvetoga Eduarda, i Biskupszku paliczu polozsil na kamek groba nyigovoga, ovako govorechi: „Ti znas, Goszpodin moj, kako nerad szam ja ovo brime nasze zél, i kako szi ti mene nato sziloval. Ja ti naizad dajem onu iztu paliczu, ku szi mi prik dal, zamiju, ter ju daj, komu sze tebi vidilo bude. Kada je szpravische csulo, csa je szveti Biskup ucsinil, i kako je velye szu opravu Biskupszku od szebe krajdal, szu jednoga drugoga za Biskupa prozvali, i nyemu zapovidali, da Biskupszku paliczu od kameka groba prik zame. Ali ova palicza je tako csverszto na kamek zaliplyena bila, da sze znikakovom szilom ni dala kraj zneti. Preszidnik Biskup je szam zdrugimi Duhovnimi isal k gro-

bu, ter je ovo csudo gledal. Onda szu szpoznali szi csiszto kriviczu, ku szu szvetomu Wolsztanu ucsinili, nyega za oproschenye proszechi Nyega ponizno proszili, da Biskupszku paliczu na novo prik zame. Dugo szeje kratil; ali na veliku prosnyu szeje priblizsaval k grobu, i zcsim szeje palicze neg dotaknul, muje velye va ruku szpala. Onda je na novo Biskupszku csaszt na najveche veszelye szvoji ovcsicz prik zel, i do oszamdeszet szedmoga leta sztaroszti szvoje Biskupiu redil. Po sztovi leti po szmerti nyigovoj, szu nyigovo telo, i nyigovu Biskupszku prates czelu neiztrosenu nasli.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Wilhelm je viszoko prestimaval Aldov szvete Mase, i druge je nato upomenyival. Vecser je szakidan szvoje duhsnozpoznanye izpitaval, kajal sze je va naj vechoj zsaloszti za szvoje najmanye pregrihsenye, i szam szebi je ostru pokoru navalil. Ovo nam neka szluzsi na nauk, i naszledovanye. Szveta Masa je Aldov od szamoga Jezusa posztavan, ki je za csuda visi, Bogu zapretniji, i nam hasznovitiji na szpaszenye, neg szu bili szi Aldovi sztaroga Zakona. Ar va ovom sze On izti zopet alduje, ki je szamoga szebe Oczu Nebeszkomu za zvelicsenye szega szvita na krizsu aldoval. Bisze moglo csa vechega, i dobrotivnijega miszliti? Sze Oczu Nebeszkomu csa drazsjega aldovati more neg Nyigov laschi Szin, va kom szeje obradoval? Moremo mi krez csa drugo vechu miloschu dobit, neg krez neizkoncsanc zaszluhske, krez zsuhku muku, i szmert Jezusa Krisztusa, ka sze va szvetoj Masi Bogu prepolazse, i alduje? Premiszli csa szam rekal, ter sze zbudi na dosztojno viszoko prestimavanye szvete Mase, ko ti krez pobosno poszluhsanye ove szvete Mase, izkazati moras. Csa drugo utiszka, ti szvitujem, da szi za navadu zames, tvoje duhsnozpoznanye szakidan vecser izpitat, i prejiszkat. Da ali ovo dobro zpunis, daj pervics Bogu hvalu za sze va szem

dnevu prijete dare. Drugics proszi Boga za miloschu, da ti da zpoznat sze va dnevu ucsinyene grihe. Tretics, szpomenisze na sze va onom dnevu ucsinyene grihe, ali na zamudjeno dobro, ko bi bil mogal ucsinit. Csetertics, zbudi va szebi pravo, i zverseno kajanye, ter proszi Goszpodina Boga za oproschenye. Petics, csverszto szi naiperzami tvoj zsitak pobojzsat. Ktomu szemu ni prevech csasza potribno. Na kratki ali zdibene szercza, to potribujem. Za tvoje lasche zvelicsenye te proszim, neka zaosztavit ovoga izpitavanya. Tvoje zvelicsenye viszi od toga. Ar, chemo zet, ti szi va ovom dnevu szmertno zagrihsil, tor bi krez noch naglo umer; ko bi posztal dite Zvelicsenya, ako szi pri izpitavanyu zverseno kajanye va szebi zbudil, i ovako va miloschu Bosju sztupil. Ali ako ne, onda ches va tvoji grihi na veke szkvaren bit. Ov jedini uzrok neka zadenasz doszt bude, tebe nato ganut, da pravoga izpitavanya duhsnoga szpoznanya nigdar ne zaosztavis.

II.

Od szvetoga Wolsztana sze ucsi, za koga moras onoga derzsat, ki te na grih necsisztoche pelya naimre za poszudu zaloga duha; zali duh te krezanyega na grih drazsi. Kakomu mores verovat, kada ti veli, da ono, nacs te napelyat kani, ni grih; ali csa on csini, i potribuje, da sze zlyubavi ucsini; da on nima pri tom zle miszli, i ovako dalye. Csa neznas, da je vrag otacz lazsi? Ali stimas, da te on lyubi, i nist, neg zlyubavi ktebi csa proszi, i potribuje? Povi mi za zprave, da bi zali nepretely vidlyivo pred tobum sztal, i ono ktebi govoril, csa nistvridan cslovik tebi govori, ki te kani na grih napelyat, bi mu veroval, bi ga poszluhsal? Za isztinu dabi neg jiszkriczu razuma jimal, ko toga ti nebi ucsinil. Nebi mu veroval, neb mu poszluhsan bil, ti nyega nebi ni poszluhnul, neg bi ga od szebe szpudil, zricsemi Jezusa Krisztusa: „Odhajaj Szatan!“ Zacs pak toga ne csinis? Zacs ga poszluhsas, i nyemu verujes? Zacs neg poszluhsas nyega, kada krez szvoje poszude, krez csemerne lyudi tebe ne grih drazsi, ztim zgovorom: Nemer ovo ni grih, i da on tebe lyubi, da zlo ztobum ne miszli? Ako ti je tvoja duhsa draga, ko sze csuvaj ovakovoga cslo-

vika, kut tvojega naivechega nepretelya; Ako ti kani vrag naskodit, neka ga poszluhsat; nekamu verovat; pobigni od nyega, ako mores. Szpudi ga od tebe, reczi knyemu, kut szveti Biskup: „odhajaj od mene ti dite szmerti, ti poszuda, i orusje vrasje!“ Ako mu nemores pobignut, ko sze csverszto brani“ Uprisze szuprot vragu, veli Apostol Jakov, i on oche od tebe odbignut.“

Na dan jedinaisztoga Januara.

Szveti Opt Theodosius Szpovidnik.

Magariaszo malo tergovische, ali mali varosich va Kappadoczii, je bilo ono meszto, va kom szeje Szveti Theodosius od pobosni Sztarji narodil, i pobozsno odranyen posztal. Kada je doraszal, je putoval va Jeruzalem szveta meszta pohodit. Po tom sze je dal kjednomu glaszovitomu Puszteniku, ki je pri turmi Davida va jednoj maloj huti prebival. Od ovoga je pervi nauk prijel va duhovnom zsitku, ki zsitak je potlye va velikoj ostrochi na jednom brigu ne daleko od jedne novozgrajene czrikve naszledoval Krez trideszet let, ke je onde prebavil, ni ni zsalozsa kruha jil, neg je szamo od bukovcza, zseluda, i zelischa zsivil. Nogi mladenezi ki szu docsuli od nyigovoga szvetoga zsitka, szu knyemu dosli, i proszili, da je za szvoje Ucsenika prime. Broj nyihov je navredi tako velik nasztal, da szuszi morali jedan velik kloster zgradit. Perva regula ku je nyim prepiszal, je bila, da sze szenek na szmert szpomenyuju. Zato je va verti Klostra jedan grob dal szkopat, da sze szaki pri pogledu ovoga groba szaki dan zpomene, da umrit mora, i da je morebit ta izti, ki che va nyega polozsen posztat. Jednucs kada je szveti Opt z szvojimi Ucseniki pri nyem, sztal, i jedan csasz va nyega gledal, je pital: „do che bit med nami, ki che pervi ov grob poszvetit?“ Bazilius, jedan zmed Ucsenikov nyigovi, je na kolena szpal, i ovako govoril: „Otacz! daj mi tvoj blagoszlov, ja ochu ta izti bit.“ Theodozius muje dal blagoszlov, Basilius szeje pripravil k

szmerti, i umerl je po cseternaiszti dnevi, prez szega betega prez sze bóli.

Polag szvojega klostra je szveti Opt jos jednoga drugoga dal zgradit za putnike, i hizsu za sziromahe, i betezsne, kim je szu lyubav izkazseval. On szeje szkerbil za nyihovu hranu, on j'm je dvoril dan, i noch, nyihove rane zavezsival, csisztil, i sze csiszto ucsinil, csa jedan lyubezlyiv Otacz, ali Mat ucsinit more. Szvoje tovaruse je ravnotako natu szluzsbu upomenyival z ricsami Jezusa: „csa najmanyemu med ovimi ucsinite, szte meni ucsinili.“ Nogokrat niszu bili va sztalisu tuliko szkupa szpravit, csa bi bilo doszt na zdersanye tuliki sziromahov, i betezsni; ali ufanye, ko je ov szluga Bosji va Bosju dobrotu jimal, je vech neg z jednim csudom naplacheno posztalo; ar vreda je Bog ono malo csaje ovde bilo csudnovito poveksaval, vreda je poszlal dobrocsinitelye zobilynim almustvom, nake nigdor ni miszlil nebi bil. Ovako szeje jednucs zgodalo na szveti vazmeni vecser. Szvetomu Optu szu tuzsno nazvisztili, da ni zsalozsa kruha na drugi dan va Klostri ni nait. Szvéti Theodozius je navo prez szega zlamenya tuge odgovoril: „Nekate sze szkerbit! On izti Bog, ki je nigda tuliko tiszuch Izraelczev va pusztimi, i va novom Zakoni nogo lyucztvo znikulikimi hlibi kruha csudnovito nahranil, neche na nasz pozabit; ar niti nyigova Zmozsnoszt, nit nyigova dobrota ni potlye manya posztala.“ I nut po nikuliki ura szu niki neznani Muzsi tuliko kruha, i drugi jilisev doneszli, da szusze zsnyim vech dan ukripit, i zaszitit mogli, Drugócs zopet, kada je nevolya va klostri velika bila, je jedan cslovik szvojega z kruhom, i z drugum hranum ublózsnoga konya polag klostra gonil; nimu ni namiszli bilo Kloszterszkim csa od ove hrane udilit. Ali nut, kut je kóny kvratom klostra dosal, niga nikarkor od klostra dalye gonit, mogal bar gaje kuliko szilil; onda je zpoznal, da Goszpodin Bogoche, da, ono csa jima, klostru da, kut je i ucsinil. Ova, i druga csudocsinyenya szu ovoga szvetoga Opta glaszovitoga ucsinila, ali jos vech nyigova za szvetu veru gorlyivoszt. Onda szusze nadvignuli novi krivoverczi, Aczefalusi jimenovani, ki szusze szuproti nauku Szvetoga Szpravischa Czrikvenoga Kalczedonszkoga ocsitno szuprotposztavili. Theodozius szeje nyim velye szercseno posztavil, i je

Katholicsane ujacsal va pravoj veri. Czeszar Anasztazius, ki je zkrivoverczi szlózsil, je otil i Theodoziusa na szvoju sztran ubernut, ter muje nozsinu pineza poszlal, prez toga dabi mu bil dal nazvisztit, zacs muje salye. Szveti je zel te pineze, ter je je velye med sziromahe razdilil. Ali kada muje Czeszar potlye nazvisztit dal, csa je nyigova zselya, onda muje prez szega sztraha porucsil: da nit on szam, nit nijedan zmed nyigovi Ucsenikov neche zkrivum verum szlozsit, da voli zsitak pogubit, neg bi to ucsinil. Velye nato je sztupil na Prodikalniczu, ter ocsitno szuprot te krive vere prodikoval, ztim pridavkom: ki csetirim czrikvenim Szpravischem tako ne veruje, kut csetirim Evangyelyem, taje szkvaren. Czeszar szeje prik toga kruto razjadal, ter je odpudil szvetoga Opta va tujinu. Ali kada je ovoga tyrana vreda nato sztréla ubila, je Theodozius va szvoj kloster naizad dosal, va kom je sztov i pet let sztar szvoj zsitak szvéto dokonyal. Va naj vechoj boli szvojega betéga nist drugoga ni bilo pri nyem vidit, i csut, neg molitvu, jos i va szuh szusze nyigove usznicze gibale, kut dabi molil, i ni presztal molit, dokle ni presztal zsivit. Va zadnyi nyigovi leti szu nyega Muzsa Bosjega jimenovali; ar szvéti Simeon Stilita, ki je nyega pojiszkal, je knyemu pri pervom pogledu ovako govoril: Theodosius, ti Muzs Bosji, budi pozdravlyen.“

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Theodosius bise kubogim jako miloszerdan, i lyubezlyiv k betezsnim, i druge je nato nagovaral, da ga va tom naszleduju; ar je znal, da Jezus nas Goszpodin ono, csa nasemu blizsnyému izkazsemo, onako zaracsuna, kut dabi je nyemu szamomu izkazali. Na szudnyi dan che Jezus Krisztus nas Goszpodin k Pravicsnim ovako govorit: „Hotte vi blazseni Ocza mojega! Ja szam gladan bil vi szte me nahranili. Ja szam zsajan bil, vi szte me napojili. Ja szam tujinacz bil, vi szte me nasztanovali. Ja szam gol bil, vi szte me upravili. Ja szam betezsan bil, vi szte

me pohodili. Ja szam uznik bil, vi szte me odkupili.“ Onda chedu Pravicsni odgovorit govoréchi: „Goszpodine kada szmo mi tebe gladnoga vidili, i nahranili? zsajnoga napojili? kada szmo tebe tujincza prijeli? i. t. d. Onda che nyim Jezus odgovorit: Za isztinu velim vam, csagoder szte naimanyemu med mojimi brati ucsinili, to szte meni ucsinili.“ Va ovi ricsa szvitlo sztoji, da Jezus Goszpodin sze csa nasemu blizsnyemu va Jime nyigovo izkazsemo, tako zimlye, kut dabi je nyemu szamomu izkazali. Na potverdjevanye ovoga stemo va popiszanyu zsitka Szveczev, da je Jezus szam va szpodobi ubogoga, gubavoga, ali drugoga betezsnika sze szkazal, i potlye sze na zpoznanye dal. Szada te pitam, jeli ova Isztina ni doszt, tebe nato gonit, da szagdar, kuliko tije moguche miloszerdan, i milosztivan tvojemu blizsnyemu budes? Szveti Krizoszthomus je pred nikulikimi sztovimi leti ovo pitanye posztavil, zovimi ricsami: „Csa bi nam bil Jezus mogal vechega rech: Zcsim bi nasz bil kripnije mogal na zversavanye csinov miloszerdnoszti zbujat, nego, kada je rekal, da nyemu szamomu izkazsemo, ono csa ubogomu izkazsemo? Da sze on, ki sze neche ganut pri pogledu ubogoga, naimanye pri pogledu Jezusa Krisztusa gane.“ Pomiszli navu veliku i batrenya punu isztinu. Glej va szakom ubogom, ali betesnim tvojega Szpaszitelya, ter mu dojdi na pomoch polag tvoje moguchnoszti kut mores. Csabi csinil, dabi za isztinu znal, da je Jezus szpodob ubogoga, ali betesnoga nasze zel, i dabi od tebe pomoch proszil?

II.

Szveti Theodozius szamoga szebe, i szvoje ucsenike krez premislyavanye szmerti na dobro zbuja. Szpominanye na szmert je najbolyi nacsin od griha sze csuvati, i dobro csiniti. Ako szi va priliki griha, ko pomiszli: ja morem umrit va grihu, i ako ovako umrem, csa che bit zmanum? O onda szam na veke szkvaren! Ova miszal je mogucha tebe od kriha odkinut. Ako szi grihsil, ko pomiszli: ja jos denasz morem umrit, i ako prez pokore umrem, ko szam za szu vekovecsnoszt zgublyen. Ova miszal

che te gonit na pokoru va onom hipczu. Imas priliku csa dobroga csinit, ali csa neugodnoga preterpit, ko pomiszli: ja morem vreďa umrit, i ako nist niszam szkupaszpravil za blazsenu vekovecsnoszt, ko nimam ufanya da chu sze jednus zvelicsit. Krezavu miszal ches sze zbudit na marlyivo zversavanye dobri csinov, i na kerschanszku szterplyenoszt va muki, i nevolyi. Zato naszleduj szvetoga Theodoziusa, ter sze szpomeni vechkrat na szmert. Neka bit jedan od oni priproszti, ki sze sztrahsu na szmert miszlit; ar sze boju, da chedu krezato va grihsnom nyihovom zsitku pobludjeni posztat. Ravno ova szamohotna zablyivoszt na szmert nyim czésztu nacsinya k szakojacskoj zlochi, k nepokornoszti, i k szkvarenyu. Kut zdruge sztrani vechkrat szpominanye na szmert cslovika od griha zderzsava, na dobro goni, i k Nebu pelya. Zato szveti Augusztin pravo ima, kada veli: „Niszt cslovika tuliko od griha ne csuva, kut vechkratno szpominanye na szmert."

Na dan dvanaisztoga Januara.

Szveti Arkadius Muczsenik, i szveti Mainrad Pusztenik.

Okolo 260-ga leta kada szu Kerschane va orszagu Mauritanii zi szum szilum gonili, da krivim bolvanom alduju, je Arkadius plemenit cslovik, i jako gorlyiv Kerschan z varosa Czeszarea na szvoje Jimanye van isal bivat, da sze onde krez molitvu, poszte, i virosztovanye krez pomoch Bosju na muku, i na progonsztvo pripravi. Zcsim szu dovidili, da ni pri aldovu bolvanov na zocsi, je poszlal Poglavnik nikuliko voschanov va nyigovu hizsu ztum zapovidum, da Arkadiusa kaldovu dopelyaju. I kada nyega nasli niszu, szu nyigovoga sztricza ulovili, koga je Poglavnik va uzu odszudil, donlyeg, dokle ne povi, kadi sze Arkadius zderzsava. Zcsim je Arkadius ovo docsul, ni otil na dalye szvoje traplenye odvlacsit, nego szeje paschil pred Poglavnika, i nyemu ovako govoril: „Ako moj sztricz zbog mene va uzi terpi, ko proszim te, odpusztiga, ar je nekriv. Ovo szam ja, i szam pripravan tebi od mene racsun

dat.“ Poglavnik nato ovako govori: „Ja chu ti oprosztit, da szi pobignul, i nimas sze zato nikarkove kastige bojat, ako szi neg szada pripravan nasim bogom aldovat.“ „Csa ti stimas, veli Arkadius, da chedusze szluge pravoga Boga zbog sztraha ov nevolyni zsitak zgubit, sztrahsit, i na krivu veru dat ubernut; pokidób znamo, csa je piszano: Krisztus je moj zsitak, i szmert je moj dobitak. Neg szi zmiszli szakojacske muke, ke oches, ti nasz neches bit va sztalisu od pravoga Boga odvernut.“ Navo je Poglavnik puknul od jada, i zapovidal, da ovomo szercsenomu Valovniku Jezusa ne dadu nagle szmerti, neg da mu jedan kotrig téla za drugim odszicsu, da duglye bude moral terpit. Ova nemilosztivna zapovid, szeje nemilosztivno szpunila. Jedan perszt szumu za drugim odrizali, onda szumu jednu ruku za drugum zmecsem odszikli, jednu nogu za drugum, tako, da na zadnye nist ni ostalo neg szamo telo prez uhsi, prez nosza, prez ruk, i nóg. Ali Goszpodin Bog je nyega polag sze ove muke jos va zsitku zdersal csudnovito. Hahari szusze utrudili va szvojem kervavom poszli, ter szu mu na zadnye glavu odszikli. Szi ki szu nazocsi bili, szu od sztraha nad ovako nemilosztivnum mukum szi preszenechoni sztali, ali i csudili szusze nad velikum szercsenoschum szvetoga Arkadiusa, zkum je ovu sztrahsnu muku preterpil. Znyigovi uszt ni ricsi ni bilo csut, dabi sze bil tuzsil zbog dugo duranya, i zbog velikoszti muke; nego on je szvoje ocsi vred ubrachal k Nebu, ter je glaszno dicsil Boga, komu za lyubav je tuliku muku terpil; vreda szeje ubrachal k okolo sztojechim, i je glaszno valoval szvoju pravu veru, i nye upomenyival, da zpoznajuioni pravoga jedinoga Boga. Ovo je bilo jedno med naj sztrahsnijimi pripetenyi va progonsztvu Kerschanov. Ali pri szem ovom nist ni tuliko ganulo szerczev nazocsni lyudi, kut on govor, koga je k szvojim odszicsenim, i pred szobum lesechim kotrigom derzsal, ovako govorechi: „Ovi blazseni kotrigi, ki szte vridini posztali vasemu Bogu szluzsiti! Nigdar vasz niszam tuliko lyubil doklye szte jos na mojem telu bili, kut sze szada nad vami veszelim, kad vasz od tela odszicsene gledam. Ovako szeje dosztojilo, da sze mi jedan csasz razlucsimo; da vasz budem, doszidob umreche, kut neumreche zopet naizad do-

sztal. Szada szte kotrigi Krisztusa, i szada za isztinu chutim, da szam Krisztusev.“ Zazlamenovanya szu vridne i one ricsi, ke je szveti Mucsenik kokolo sztojechim govoril: „Csa ja terpim, je rekal, vi szvidoki ki okolo mene sztojite, i vidite ovo veliko traplenye! Ovoje neg csa malyahnoga. On ki na neumertelynoszt duhse miszli, ovo sze lahko preterpi. Osztavite vase krive Boge, ki vam nemoru pomoch. Szpoznaite mojega Boga, ki mene ujacsa; za koga umrit, je zsitak, za koga terpit je veszelye; koga lyubav nigdar ni manya, koga dika sze oche szenek poveksavat; komu ja szada odhajam, za malyahnu muku na veke zsiviti, i nigdar sze od nyega ne odlucsit. Ovako je govoril ov kerschanszki vitez, i onda je med naivechimi mukami szvoj zsitak krez szvetu szmert dokonyal.

* * *

Va ovom iztom miszeczi, ali ne navi dan, je ukolo leta 838 krez kratju, i ne tako sztrahsnu muku szvoj szveti zsitak dokonyal szveti Mainrad Pusztenik, na onom meszti kadi sze szada szodische Maria Einsiedeln nahaja. Rojen je bil od zemanszki plemeniti sztarji va varosi Szulgen va Schvabszkom. Od nyigovoga petoga leta szeje va klostri Benediktinov Reichenau odhranil, i va szem nauki dobro poducsen posztal. Va leti mladenszki je proszil va kloster nuter zet posztat. I kada szeje nyigova zselya zpunila, szu navredi upamet zeli kako lipa pelda zversenoszti je on nasztal. Kada je szveti Masnicski red prijel, szuga nyigovi Poglavari va jedan drugi kloster Bellingen poszlali, da onde szvoje tovaruse va znanoszti Bosjoj ucsi. Ov szveti cslovik je ovu szvoju duzsnoszt na zadovolynoszt Preposztavni, i skolarov szvoji verno szpunil, zato je pri szi viszoko postovan bil. Ali on je va szebi szenek zselyu noszil, Bogu va szamoti szluzsit. Zato, kada szije na jednom viszokom brigu Eczelberg meszto odibral, i od szvoji Preposztavni dopuszt dosztal, je velyen nati brig va szamotu isal, i onde szedam let va jednoj maloj hizsiczi, ku muje jedna pobozsna dovicza zgradit dala, Bogu szluzsil. Vasz csasz je Mainrad va molitvi, va poszti, i premislyavanyu nebeszkoga dugovanya sztrosil. Glasz pobozsnoga zsitka nyigo-

voga szeje navredi raszsiril va szoj krajini. Zato szu nogi k nyemu dohajali, da va szviczkom, i duhovnom nauk, i batrenye pri nyem jischu, i naidu. Ali ravno ovoje bil uzrok, da je ov Szvetacz, ki szije szamo to zselyil va szamoti nepoznan Bogu szluzsit, drugo meszto jiszkal, ovoje nasal va jednoj dolini med dvimi viszoki brigi va lozi, kadi nyega nigdor ni tako zlahka mogal nait, i bludit. Hildegardis opticza jednoga zsenszkoga klostra, kaje ovoga szveteza jur va pervanoj szamoti nicskrat za nauk, i duhovno batrenya proszila, kada je dovidila za nyigovu drugu szamotu, muje dala jednu Kapelu, i hizsiczu zgradit. I pokidob daje od szvojega ditinsztva oszebujnu pobozsnoszt k preblazsenoj naicsisztijoj Diviczi Marii va szerczi ponasal, je proszil, dabi sze ova Kapela Diviczi Marii kut Patroni na diku zgradila, i dabisze kip Marie na Oltar posztavil. Csa szije zselyil, szeje szpunilo. Ali kumaj je szvoju pobozsnoszt pred ovim kipom Marie zacsel, ko szuga duhi paklenszki zi szakojacskim vidjenyem, i sztrahom zacseli bludit Ali on sze ni dal zisztrahsit, nego je pokleknul pred kip Marie, i naibolyu Mater na pomoch zazival. I nut prisal je Angyel Nebeszki ki je nyega ubatril, i ujacsal. Od one ure je va miru prez szega bludenya va najvechoj szvetoszti Bogu mogal szluzsit. On je za isztinu vech angyelszki, neg cslovicsanszki zsitak zsivil. Kada szu lyudi i po drugiput docsuli, va koj szamoti prebiva, szu zopet knyemu setovali, i proszili, da bi i nye naucsil Bogu povolyno zsivit. Nimusze nemer velye dopadalo, da ga lyudi i va ovoj szamoti, va koj szije zselyil Bogu szamomu szluzsit bludu, vindar kadaje zpoznal, daje ovo volya Bosja, je szakoga zponiznoschum prijel, i szakomu najbolyi nauk na naszledovanye rado udilil. Zali duh, kada je zpoznal, da mu sze krez nauke Mainrada marka duhsa zruk szkine, je dvim razbojnikom to va glavu puhnul, da Mainrad od lyudi, ki nyega pojischuju, nogo pineza dosztaje, koga lahko dosztat moru, akoga va otajnom umoru. Rikard, i Peter ovi dva zlocsinitelyi, szu szatana poszluhnuli. Oni szusze na put dali zcsversztim naiperzimanyem ovomu Szveczu pinezi, i zsitak zet. Kada szu knyemu dosli, je szveti Mainrad ravno pri Oltari sztal, i szveti Mase aldov obversaval. Goszpodin Bog je nyemu ocsitoval blizsnyu szmert,

on szeje podlozsil pod uredbu Bosju. Dva razbojniki szu jedan hipacz krez pucs vrat gledali na Szvecza, i kada szu vidili, daje szvetu Masu dokonyal szu potuketali, i proszili, daje nuter puszti. Szveti Mainard je po szvetoj Masi jos kratku molitvu odversil, onda je veszelo pred szvoje umarnike isal, vrata nyim odper, pozval je va szvoju hizsiczu, nyim kruha, i vina prepolozsil, i szvoju kutu nyim ponudil. Ali ztim niszu zmirom bili, neg szu nyigove kincse proszili, i to sze, ke szije szpravil. Kincse, ke szam szi szpravil, bi vam rado udilil, veli szveti Mainard, ali to ni va mojoj oblaszti, ar szu pri Bogu szranyeni. Kincsov ali, ke vi jischete, nimam. Onda szuga nemilo na tla hitili, i nyega zadavili. Mainrad na zemlyi lezsechi je ocsi, i ruke na Nebo podignul, i szvoju duhsu zpusztil. Goszpodin Bog je navredi ocsitoval zlocsinyenye ovi dvi razbojnikov, i szvetoszt szvojega szluge. Dva gaurani, ke je szveti Mainard doszidob hranil, szu velye zcsim szu zagledali ove dva razbojnike khizsiczi nyigovoj blizu pojt, zacseli gukat, szimo, i tamo letit, kut dabi bili otili za pomoch kricsat, ali ove zlocsinitelye presztrahsit. Po umaranyu Szvecza szu szakamor za nyimi letili, nye zprohajali, dokle niszu ovi dva razbojniki ulovlyeni, i zaszluzsenu kastigu prijeli. Szveto telo Mainarda je tako lipu duhu od szebe dalo, da je sza krajina napunyena posztala. Nogi betezsniki szu szvoje zdravlye va hipczi naizad dosztali. Eberhard First od Hesze Dekan Kaptalana Sztraszburgi je na onom meszti kadi je szveti Mainard umoren posztal jedan kloster Benediktinov dal zgradit i polag ovoga lipu Czrikvu. Kip Marie ki sze va ovoj Czrikvi nahaja je od nogi csudni csinov daleko, i siroko glaszovit. Vere vridni szvidoki szvidocsu, da je Jezus Krisztus szam blagoszlovil ovu Czrikvu, onu noch, kada je Konrad szveti Biskup z Konstancza ovu Czrikvu drugi dan blagoszlovit kanil.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Blagoszlovni szu polag ricsi szvetoga Arkadiusa, oni kotrigi, ki Bogu szluzsu, ali ki szu na diku Bosju hasznovani. Ko oni kotrigi niszu blagoszlovni, ké ne hasznujemo

na diku Bosju, neg na nyigovo zbantovanye? Zacs? Odgovor nato je: za perve je placha vekovecsna, a za druge kastiga vekovecsna odredjena. Csa cseka na tvoje kotrige? Premiszli nacs szije hasznoval. Ako je hasznujes na diku Bosju, ko sze ufaj vekovecsnu plachu zadobit. Hasznujes je na zbantovanye Bosje, onda joj! Joj tvojemu jeziku, ako ga hasznujes na lazsi, na ugovaranye, na pszószt, na necsiszte razgovore, i sale! Joj tvojim uhsimam, ako zsnyimi neg necsiszte, i grihsne ricsi rado poszluhsat. Joj tvojim rukam ako je protegnes na necsistochu, na kradenye, ali naku drugu zlochu! Joj tvojim usztom, tvojim nogam, i drugim tvojim kotrigom, ako je neg na zbantovanye Bosje hasznoval budes; ako sze nebudes pravadno pobojsal.

II.

Szveti Mainard Bosju Mater na pomoch zaziva, kada szuga zali duhi sztrahsno bludili, i szkusavali, ter je nasal pri nyoj mir, i pomoch. Zali duhi tebe nemer viduche ne sztrahsu kut szvetoga Mainarda; ali vindar i tebe nogoputi szkusavaju. Jischi tvoju obrambu i ti pri Bosjoj Materi, ter proszi krez nye zagovor miloschu od Boga, de te ali zizma od ovoga szkusavanya oszlobodi, ali da ti udili kriposzt nyoj sze posztaviti. Poszluhsaj csa Papa Innocentzius treti od ovoga pise: „Maria sze van izhajajucha zora imenuje, lipa kut miszecz, izibrana kut szuncze, i sztrahsna kut sereg dobro urejene voiszke. Miszecz po nochi szviti, szuncze vadne, zora va pocsetku dneva. Krez noch razumim grih, krez zoru pokoru, krez dan miloschu. Ki sze ada va nochi griha nahaja, ta neka gleda na miszecz, i neka proszi Mariu; da mu nyigovo szercze krez szvojega Szina na kajanye gane. Ki sze pri zori pokore nahaja, ta neka na zoru juternyu pogleda, ter neka Mariu proszi, da mu nyigovo szercze krez nye Szina na zadovolyschinu zbudi. Ali pokidob je zsitak cslovika na ovom szvitu nepresztano vojevanye; ko neka szaki, koga nyigovi nepretelyi, szvit, telo, ali vrag zkusavaju, szvoje ocsi na Mariu uberne, ter neka ju proszi da mu krez nye szina pomoch posalye. Doje ki nyu ovako zazival, da nebi uszlisen bil posztal?

Na dan trinaisztoga Januara.

Blazseni Gotfried Szpovidnik.

Blazseni Gotfried, ki je va leti 1127 va Klostri Ilmstadt va szvétoszti umerl, i onde pokopan lezsi, je bil rojen Grof Kappenberg, zmozsan Goszpodin va Vestfalii zi pokolenya Karola velikoga. Kako pobozsno je odhranyen bil, je pokazal va nyigovom voschanszkom sztalisi, va kom kut General szvojim podlozsnim voschanom nigdar ni dopusztil nit naimanye skode lyudem ucsinit. Kada je docsul, da je jedan zmed nyigovimi manyi csasztniki jednomu goszpodaru nikuliko kuszichev blaga szilno zel, i szebi poszvojal, je nyému velye zapovidal, da je tomu goszpodaru jima naizad dat pod velikum kastigum. Va tom sztrahu, da bisze i potlye vech takove krivicze od szvoji podlozsni sztat moglo, i dabi na nyega odgovor pri Bogu mogal szpaszt; je Boga proszil, da bi ga milosztivno odszlobodil od odgovora za lyuczke grihe. — Va onom csaszu je zsivil glaszoviti szveti Norbert, ki je krez szvoje Prodike nogoga jur od plemenitoga pokolenya, i viszokoga sztalisa od nebeszie ovoga szvita odlucsil, i na pobozsni zsitak ubernul. Kada je blazseni Gotfried Prodike ovoga szvécza Norberta poszluhsal, i va nyi csul, kakoje Jezusu drago, ki nyega oche naszledovat, da sze szvoje osztavi, i tako, da nyega naszleduje; onda je dokonyal, da che sze va szluzsbu Bosju podat, szvoj grad Kappenberg, i sze szvoje imanye nato ubernut, da Klostre gradi. Ali va ovom nyigovom naiperzimanyu je noge zadivke jimal. Ar je jimal brata zjimenom Otto, prez koga dovolyenya ni mogal szvoje grade i jimanya nati czily ubernut. Ktomu je bil uzsenyen zjednum od viszokoga pokolenya zsenum, ké otacz, i rodbina tesko ochedu dovolyit, da grad Kappenberg na Kloster preuberne. Ali polag szega toga je vindar k szvetomu Norbertu isal, i nyemu szvoje naiperzimanye ocsitoval, i proszil, dabiga va szvoj szveti Kloster prijel. Ov szveti je nemer dovolyil, ali szamo onda, ako sze pacske, ke szu mu na puti, kraj szpravi. Gotfried je Boga ponizno proszil, da mu da pomoch sze pacske ubladat. Naiper je ada brata szvojega na szvoju sztran jiszkal ubernut. I nut ov

ni szamo dovolyil nego i to je ubechal, da che i on va Red szvetoga Norberta sztupit. Onda je pak i szvojoj zseni szvoje naiperzimanye ocsitoval. Inut Bog je i nyu ubernul, da ona ni szamo nyigovo naiperzimanye za dobro prestimala, nego i to je ubechala, da che i ona szvoj zsitak va jednom Klostri dokonyat. Gotfried pun veszelya je velye szvoj grad szvetomu Norbertu prikdal, ki je navredi na Kloster preubernut posztal. Jos i druge dva grade je na klostre dal preubernut, va ki szeje Bosja szlava izvisavala. Ali Fridrik Grof Arnsperg taszt nyigov szeje szemu ovomu szuprotposztavil, ar szeje ufal, da chedu sza ova Imanya na nyigovu Familiu szpaszt. On je naiperdoneszal, da szu nyigovu kcher prekanili, i zi szilom nato ubernuli, daje va kloster isla. Gotfried je i knyemu izsal, i nyemu z dobrim pred ocsi posztavil, i pokazal da sze nikarkova szila ni sztala, i da sze nijednomu csloviku na szvitu ni krivicza sztala krezato, da je Jimanye szvoje na diku Bosju aldoval. Ali pri Fridriki sze ovo ni hasznilo. On szeje grozil zlanczi, i uzami, z bojem, i umaranyem. On szeje grozil szvetomu Norbertu, da zacs je privolyil va ovakovo naiperzimanye. Gotfried szam ni bil szeguran, da ga neche va uzu dat zaprit. Ali ov blaseni Muzs je szvoje ufanye va Boga posztavil, i Bog je ubranil szlugu szvojega, i nyigovoga nepretelya kastigal. Ar kada je jednucs ov jadoviti Fridrik pri sztolu szidil, i na szvetoga Norberta, i Gotfrieda sze zlo zgovoril, razpuknul szeje nyigov terbuh, i vasz drób muje zczuril, kut nigda Judasu, terje i va zlochi umerl. Ovo sztrahsno pripetenye je sze protivnike Gotfrieda tako zisztrahsilo, da szu szi zamuknuli; ar szu spoznali da je Goszpodinu Bogu drago, csaje Gotfried na szvoje, i na drugi lyudi duhsno zvelicsenye ucsinil. — Kada szu sza ubladana bila, onda je ov szluga Bosji zbratom nyigovim sztupil va Red szvetoga Norberta, ter je zacsel zsitak zversenoszti va Klostri Kappenberg. Odavlye szu szi dva kasnye Premonstrat poszlani posztali. Va szi dvi Klostri je pokazal blaseni Gotfried onu veliku gorlyivoszt za zversenim, i pobozsnim zsitkom. Ali kada je szveti Norbert za Biskupa Magdeburgi szuproti nyigove volye posztavan posztal, onda je k szebi potriboval ove dva brate Gotfrieda, i Ottoa, da bi nyigovi tolnacsniki bili va urejenyu Biskupie.

Gotfried je bil na szamotu naucsen, zato je ov novi zsitak nyemu tezsak beteg uzrokoval. Szveti Norbert ovo videch, je nyega odpusztil od szebe, dabi drugdi szvoje zdravlye zato laglye mogal zadobit. Bogabojechi Gotfried je z Magddeburga zopet Ilmstad naizad isal, kadi je ali nyigov beteg sze jos vech poveksal, tako da je szpoznal, da sze nyigova szmert priblizsava. Szi nyigovi Duhovni tovarusi szusze prik toga kruto raszturobili; ali Gotfried szeje tomu jako veszelil, ar szi nist ni vech zselyil, neg Boga kako perlye moch gledati. Szvomu bratu Otto, ki szeje med drugimi naivech turobil, je med drugimi, i ove ricsi govoril: „brate; hodi chemo ovu uru nasega razlucsenya zveszelyem od Boga prijeti, i Nyemu hvalu dat, da nasz od déla na pocsivak, od sziromahstva na pravo blazsensztvo poziva; ar ni drugoga puta po kom knasemu czilyu, i konczu dojt moremo, neg szmert.“ Kada je szvete umirajuchi Szakramente prijel, je sze szvoje duhovne tovaruse za oproschenye proszil zbog grihskov szvoji, i nye va molitvi Bogu zrucsil. Onda szeje jos jednus k szvomu bratu ubernul, i rekal: „brate Otto! ja csujem jedan glasz, ki veli: pojte predanyega.“ I vreda po tom: „Nut ja vidim poszalnike mojega Goszpodina predame dohajat, Pozdravlyeni mi budite poszalniki mojega Sztvoritelya!“ Zovimi ricsami je szvoju duhsu szpusztil. Vavu iztu uru szeje zkazal szvojoj teti Gerbergi, ka je Opticza bila jednoga klostra va Münster varosi, va tako lipoj szvitloszti korunu zlatu na glavi, kaje zlamenovala onu diku, ku je Gotfried zacsel na Nebi uzsivat. Nyigovo szveto telo je Kappenberg doneseno posztalo. Va leti 1634 tiszuch sesztsztov trideszet csetertom szu lutherani krivoverczi nyigov grób razrovali, i szvete nyigove osztanke razhitali. Goszpodin Bog che ali ove razhitane kotrige szvetoga tela na dan gorisztujanya zatuliko dicsnije szkupa pobrat, i szklopit.

Nauk, i Naszledovanye.

Moja zselya bi naiper ta bila, dabi niki lyudi ne jednaku szmert szvetoga Gotfrida, i neszrichnoga Fridrika dobro premislyavali. Razumim one lyudi, ki zgrajanye klostrov, i druga szveta i pobozsna narucsanya hudaju, ali

zusztavlyadu, ali ki ona, ka szu na szvete czilye narucsena ne szpunidu, ali na manye ņacsinyadu. Gotfried ki je szvoje jimanye nave szvete czilyè narucsil, blazseno umre, ter sze po szvojoj szmerti va velikoj diki, i szvitloszti zkazse. Fridrik ki je szemu ovomu szuprotivan bil, kako neszrichno umira; a kakov bi sze bil po szmerti zkazal, dabi sze na bozsju zapovid bil moral lyudem zkazat? Nauk z ovoga, oni, ke utizka, szi lahko van znet moru. Mi ochemo zsitak szvetoga Gotfrida na dalye premislyavat.

I.

Szveti Gotfrid je csaszti Poglavarsztva odpovidal, ar szeje bojal, da che pred Bogom krivacz tuji grihov moch nasztat. Ovo je dobro. Dober kerschan neszmi neg nato gledat, da szam ne zagrihsi, neg i nato, da ne nasztane delnik oni grihov, ke drugi ucsinu, oszebuino podlozsni. Szveti Katekizmus nasz ucsi, da tuji grihov delniki posztanemo: ako drugim na grih nauka, ali tolnacsa damo, ako drugim grihsit zapovidamo, ako va lyuczki grih privolyimo, druge na grih razdrazsimo, ako grih drugi hvalimo, ako sze onim ki grihsu klanyamo, i szlipimo, ako pri grihu mucsimo, ako grih drugi ne kastigamo, ali ako sze va lyuczkom dobri dilimo. Ki ovo csini, ovomu che sze grih tuji pri Bogu tako zaracsunat, kut onomu ki ga je ucsinil. Tako szeje Davidu kralyu zaracsunalo umaranye Uriasa, Pilatusu bicsevanye, i krizsevanye Krisztusa, Herodesu kralyu umaranye nekrivicsne diczé. Dobro sze upitaj, jeli niszi ovako zagrihsil, ter sze csuvaj, da potlye va to ne zapades. Pobozsni kraly David szeje zbog ovakovi grihov kruto bojal, i zato k Bogu zdihaval: „Ucsiszti me Goszpodine! od moji otajni grihov, ter sze szmiluj szlugi tvojemu zbog tuji grihov.“ Jacska 18. Nimasti uzroka, to izto csiniti?

II.

Daje szveti Gotfrid szvet zsitak zacsel zsivit, je nyigovo marlyivo poszluhsanye Ricsi bozsje ucsinilo, kut sze zpopiszanya nyigovoga zsitka szvitlo kazse. Ako pravu volyu imas pobozsno zsivit, i szveto umrit, ko sze terszi szaku Nedilyu, i Szvetak Rics bozsju marlyivo poszluhsat.

Nedaj sze tako zlahka od toga zusztavit. Szveti Oczi szi szkupa tako stimaju, da je to zlamenye dojduchega szkvarenya, ako szmo leni, i zaszpani va poszluhsanyu Ricsi bozsje. Ne verujes szvetim Oczem? Csa ches na ne sztrahsne ricsi Jezusa rech: „ki je iz Boga, ta Rics bozsju poszluhsa; zato je vi neposzluhsate, ar niszte iz Boga? „Niszu ove ricsi doszt szvitle, i razumlyive? Je nye potribno jos vech razlagat? A csa drugo velu, neg ono csa szveti Oczi obcsinszki govoru? Nechedu ti vlaszi na verhunacz liszt, pri premislyavanyu, ako ti tvoje duhsnoszpoznanye szvido csilo bude, da szi jedan zmed onimi, ki szu leni va poszluhsanyu Ricsi bozsje? Zlamenye szkvarenya na tvojem laschem cseli noszis, ako tvoje lenoszti ne pobojsas. Ovo moras zricsi Jezusa van znet, ke szmo zgora naiperdoneszli; ali mores rech, daje Krisztus prevech govoril, da szeje pobludil, ali da nasz je prekanil. Mores szi ali ovo prez sztrahsne pszószti neg miszlit? Zato te zbog tvojega laschega zvelicsenya proszim; budi marlyiv va poszluhsanyu Ricsi bozsje, ter neka nigdar pozabit nane sztrahsne ricsi Jezusa: „Ki je iz Boga, ta Ricsi bozsje poszluhsa. Zato je vi ne poszluhsate, az iz Boga niszte.“ Drugi del ovi ricsi pravi uzrok kazse, zacs nogi Rics bozsju ne poszluhsaju. Pravo nemer da sze szpricsaju ztim da nimaju csasza, ali da nyihov poszal toga ne dopuscha, i tako dalye. Ali pravi uzrok je ta: oni niszu iz Boga, i nebi radi iz Boga bit, zato Nyigove Ricsi ne poszluhsaju.

Na dan csetern̄aisztoga Januara.

Sveti Hilarius Biskup, i szveti Ildefonzus Nadbiskup.

Szveti Hilarius, komu szveti Augusztin tu diku zkazsuje, da je bil zversen Naucsitely Czrikve, i neutrudlyiv branitely szvete Katbolicsanszke vere, szeje rodil va Franczoszkom od zemanszki, i plemeniti, ali poganszki sztarji. Ovi nemer nist zamudili niszu, csaje potribno, da sze nyihov szin va szviczkoj znanoszti dobro naucsi. On szeje zaisztinu i dobro ucsil. Stenye szakojacski, ali ne csemerni

knig, je nyigov naj drazsji poszal bil. Krezavo stenye knig je na szpoznanye prave vere dosal. Ar kadaje jur polag volye szvoji sztarji va histvo sztupil bil, je szenek tu zselyu jimal, ziznat, va csem kerschanszka vera sztoji, i kakove nauke va szebi zaderzsava. Zato je zacsel szveto Piszmo zpotribnum paszkum stat. Zcsim je dalyé, i dalye va nyem stal, ztim je vech zpoznaval szlipotu pogansztva, i szvitloszt isztine vere kerschanszke. Goszpodin Bog, ki je razum Hilariusa szvitloschum szvoje milosche raszvitil, je i nyigovu volyu nagnul, da szije csverszto naiperzel, szveti Kerszt prijeti. J kumaj je ovo szvoje nakanyenye szpunil; ko je nyega Goszpodin Bog ztulikum mudroschum napunil, da je bil va sztalisu onu szvetu veru, onu szvetu Czrikvu va ku je ztupil, szuproti pogansztvu, i krivoversztvu kripno, mochno branit. Nyigovo ponasanye, nyigov zsitak je tako zversen bil, i naj lipse pelde, da je i onim, ki szu va pravoj veri rojeni bili, za zerczalo szluzsil. I kada je Biskup varosa Poitiers umerl bil, szu nyega szlozsno zjednim glaszom za Biskupa odibrali. Nyigova zsena, ku je ravnotako na kerschanszku veru ubernul bil, je jur onda umerla bila, ali kut jedni szvidocsu, je va kloster sztupila, da onde Bogu bolye szluzsit more.

Novo izibrani Biskup Hilarius videch da sze kriva vera Ariusa pod obrambum Czeszara Konstancziusa sze vech raszsiruje, je najper szkerbil, da szvoje verne katholicsanszke ovcsicze od krive vere ucsuva, i va pravoj veri ujacsa. Potlye pak, kada je szaturnin Biskup Arelatenszki szpravische Arianszki Biskupov szkupa zizval, je Hilarius kovomu szpravischu piszmo poszlal, va kom je krivu veru Ariusa, i isztinu prave vere katholicsanszke tako szvitlo razlozsil, da szu szi krivoverni Arianszki Biskupi szkupa szpravni zanimili, i nijedan ni znal, nit ni mogal Isztini, ku je nyim Hilarius va szvojem. Piszmi pokazal szuprotgovoriti. Ali kada sze Isztini niszu mogli szuprotposztaviti, szu jiszkali Hilariusu drugacse naskodit. Szaturnin Poglavar krivoverni Arianczev je pri Czeszaru Konstancziusu tuliko zhodil, da je ov szvetoga Hilariusa znyigove Biskupije prognal, i va Frigiu kut ulovlyenoga va nevolyu poszlal. Csetira leta je moral ov szveti cslovik va ovoj nevolyi terpit, i osztat; ali ravno ono, csa szu nepretelyi prave vere stimali,

krez ulovlyenye ovoga vitezkoga branitelya szvetoj Czrikvi naj vecb naskoditi, ono je nyoj na naj vechu haszan bilo; ar szveti Hilarius je va ovi csetiri leti dvanaiszt knig popiszal od preszvetoga Trojsztva, va ki je Isztinu prave Katholicsanszke vere, i krive nauke Aruisa tako szvitlo na vidilo posztavil, da szu krivoverczi na novo preszenecheni mucsat morali. Potlye szu Biskupi Katholicsanszki, ki szu Szeleuczii zspravische jimali, Hilariusa kut Poszalnika Konstantinopel k Czeszaru poszlali, da pred nyim zsivum ricsum Isztinu vere Katholicsanszke razlozsi. Kada je Konstantinopel dozsal, je proszil od Czeszara, dabi dopusztil, da sze pred nyim, toje Czeszaru na zocsi, bude mogal zi arianszkimi biskupi od isztine vere degat, da Czeszar szam szpoznat bude mogal kriviczu Arianszke vere. Ali Arianszki Biskupi sze niszu szegurali zpuschat zsnyim va deganye, i da sze nyega zpostenyem zbavu, szu nagovorili Czeszara, da ga va nyigovu Biskupiju najzad posztavi. Vasz Franczoszki orszag szeje veszelil navi glasz. Szveti Martin, ki je potlye Biskup Turonenszki nasztal, szeje z Hilariusem na nyigovom naizadputovanyu szkupazdruzsil, i nyega va Biskupiu naizad szprohodil, i pri nyem jedan csaszt osztal, da sze szkrovnoszti szvete vere od ovako velikoga naucsitelya bolye zpoznat naucsi.

Velyén zcsim je szveti Hilarius va szvoju Biskupiu naizad dosal, je zi szum gorlyivoschum zacsel szvoje podlozsne va pravoj veri ujacsat, i na pravi kerschanszki zsitak pelyat. On je vech knig piszal na zatarenye krive vere ariusa. Da ovu krivu veru zatare, i isztinu prave vere poveksa, sze nijednoga pogibelya ni sztrahsil. Szamomu Czeszaru Constantziusu szi ni bojal Apostolszko piszmo poszlat, va kom muje szegurno pred ocsi posztavil, kako krivo csini, da krivu veru brani, a pravu da zatira, i nyemu sze zagrozil zi bosjum szerdum, ako jos duglye va szvojoj zlochi zaosztane. Ovakoje szagdar branil pravu veru, doklye je nyega Goszpodin Bog k szebi pozval. Umerl je va leti 369 tri sztov devet seszdeszetom po narojényu Krisztusevim. Med nogimi csudnimi csini ke je ov szveti Biskup ucsinil, ni naj manye ono, da je jedno dite, ko je presz kerszta umerlo, zopet va zsitak prebudil.

Szveti Ildefonzus Nadbiskup Toledanszki, szeje va

ovom varosi Toledo narodil. Nyigovi Sztarji szu bili plemenitoga pokolenya, ali dugo niszu zditetem blagoszlovni bili. Luczia pobosna Mati je va szvojoj nerodnoszti pomoch pri bozsjoj Materi jiszkala, ter szeje ubechala, ako ziszinom blagoszlovna bude, da che nyega na szluzsbu bosju, i Divicze Marie odrahnit. Nye molitva bise uszlisena. I ova bogabojecha Mati je szu szkerb nato ubernula da maloga Ildefonza velye od ditinsztva na szluzsbu bosju odrahni, i da va nyigovo szercze oszebuinu lyubav k Diviczi Marii zaszadi. Dvanaiszt let szeje pod obrambum szvetoga Izidora Hizpalenszkoga ucsil sze szviczka, i duhovne znanonszti, oszebuino znanoszt szpaszenya duhse. Po tom je naizad dosal va sztan szvoji sztarji, ali ni dugo onde osztal, ar je navredi va jedan kloster, ki ni daleko od varosa bil, prosal. Zovoga klostra je nyega otacz nyigov zjimenom Stefe zszilu van znel, i va szvoj sztan naizad dopelyal; ali nyigova pobosna mati, je nyega szpomenula na nye Bogu ucsinyeno ubechanye, i szvojega muzsa nato nagovorila, da ga osztavi va klostri na szluzsbu bozsju.

Va klostri je szveti Ildefonz tako zversen, i szvet zsitak zsivil, da szu nyega tovarusi duhovni, po szmerti Opta zjednim glaszom za Poglavara klostra odibrali. Po nikuliki leti, kadaje nadbiskup Toledanszki umerl, szu nyega szuprot szvoje volye za nyigovoga Naszlednika odibrali. Va ovoj viszokoj csaszti szu nyigove zversenoszti drugim na naszledovanye, i peldu jos bolye szvitile. Nechu ovde drugoga naiperdoneszt, neg nyigovu gorlyivoszt, z kum je diku bozsju, i Divicze Marie szagdir raszsiroval, i povekszaval. Ono vrime szu niki krivoverczi, kut zgrablyivi vuczi, va Spanyolszkom orszagu med verne ovcsicze sze nuter prekrali, da krivu veru Helvecziusa med nyimi ponovu, ovi szusze uszegurali neuszkrunyeno divojacstvo preblazsene Divicze Marie tajat. Szveti Ildefonzus szeje ovim blaznikom z szum mochum szuprutposztavil, i nyihov krivi nauk ztako velikum mudroschum, ku je od Boga prijel, ne szamo va Prodika, nego i krez jedne knige, ke je od neuszkrunyenoga Divojacstva Divicze Marie popiszal, tako pospotal, i zkoncsal, da mu niszu znali nistar naizad odgovorit, i zspotom z orszaga pobignut. Verni Katholicsani szu kre-

zavo va veri va neuzkrunyeno Divojacstvo naicsisztije Divicze Marie ujacsani posztali.

Kako dragolyubno je Divicza Maria ovu gorlyivoszt, i trudno szvetoga Biskupa prijela, sze naibolye more vidit znaszlednoga pripetenya. Jedan vecser naimre kada je ov szveti Nadbiskup pred szvetkom Nazvischavanya preblazsene Divicze Marie znozsinum lyucztva va Czrikvu isal vecsernyu szluzsit, da sze na szveto szvecsevanye dajduchega szvetka zlucztvom szkupa krez molitvu, i szvete jacske pripravi, szu velye pri vrati Czrikve takovu szvitloszt va Czrikvi vidili, da szusze szi presztrahsili, i od sztraha naizad pobignuli. Ildefonzus je ali prez szega sztraha nuter isal va Czrikvu k oltaru, i onde na kolena upal, i molil Boga, ki je nazocsi bil va Oltarszkom Szakramenti. Iva ovom hipczu szvoje goruche molitve sze ugledajuch je pri Prodikalniczi, zke je jur tulikoputi lyucztvu prodikoval, zagledal precsicztu Boga Rodiczu Mariu. Navi preblazseni pogled je kuto zvan szebe posztal, i ni znal od velikoga veszelya csa bi proszil od nebeszke Kralyicze, onda je nyemu Maria jednu Masnu prates prikdala zovimi ricsami: Pokidób szi ti diku moje divojacske csisztoche branil, ko primi ovu prates, ter ju hasznuj na szvetke mojega bozsanszkoga szina, i na moje szvetke.“ Zcsim je Maria ove ricsi nyemu zgovorila, je szkersznula zpred nyigovimi ocsima; ali nebeszka duha je napunila szu Czrikvu. Medtimtoga szu szi, ki perlye ovo nebeszke szvitloszti niszu mogli gladat, k szebi dosli, i naizad dosli va Czrikvu, kadi szu szvojoga Biskupa va dragoj prelipoj masnoj pratcsi pred oltarom nasli, ki je nyim povidal, csa szeje godalo. Moremo szi miszlit, kako veliko postovanye szu szi szviczki, i duhovni zproti ovomu szvetomu Muzsu jimali. On je ali potlye zatuliko gorlyivije diku Bozsju, i preblazsene Divicze Marie glaszil, i poveksaval. I pokidob je znal, kako velika haszan zstenya szveti knig van zhaja, je jos vech szveti knig popiszal na zatiranye krivi verov, i na poveksavanye prave vere, i na nauk lyucztva kerschanszkoga. Stenye ovi knig, ke je szvojim podlozsnim zrucsal, je za isztinu katholicsane va veri ujacsalo, i na sze dobro zbujalo. Kada je ov verni szluga bozsji devet let, i nikuliko miszecz csaszt Biskupsz-

ku obversaval, je Nyega Goszpodin Bog krez blagoszlovnu szmert k plachi nebeszkoj pozval va seszdeszetom leti sztaroszti.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Poglej szvetoga Hilariusa, on szeje va pogansztvi rodil, a vindar kako je on po szvojem na pravu veru povrachanyu szveto zsivil, i kako szeje za pravu veru bral, da je zanyu pripravan bil va tujini kut ulovlyen terpit, kako je on szegurno jos i Czeszaru progonsztvo prave vere ocsi metal. Ti szi sze va pravoj veri rodil, i odrahnil, a kadi je tvoje szveto ponasanye? Ti vechputi csujes tvoju szvetu veru ziszmihavat, i pospotat. Csa ti pri ovakovoj priliki csinis? Beres szeti za tvoju veru? Ali ne szlozsis ti vechkrat znye nepretelyi? Ti vidis nogokrat, markoga bogatoga, ali drugacse va csaszti posztavnoga, ki sze za veru, za Bozsju szluzsbu nist nemari, nego zsivi kut pogan, ali jos gorje. Csa szi ti pri tom miszlis." Ne uszlabis va tvojoj veri? Ne posztancs i ti merzal va bozsjoj szluzsbi? Ne velis? ov je bogat, a Bogu, ki muje bogatsztvo dal, ne szluzsi, csa chu pak ja, koga je Bog va sziromahstvo posztavil, nyemu bolye szluzsit? On je viszoko ucsen, i va velikoj csaszti, a vindar Boga ne zpoznava, jos manye nyemu szluzsi; csa chu pak ja, ki szam priproszt, mudriji bit, negon? Ako sze on ne szkvari, i ja sze nechu, zacs bi pak tuliko molil? Zacs bi sze ja tuliko Boga bojal? Ovako morebit nogi miszli, i vechkrat na szpacsenye drugim govori. O dragi moj! nedaj sze dat pobludit va tvojoj veri, nit od bogatoga, nit od szviczkoga velikasa. Premiszli, da je bogat, kut i velikas nogopoti objidan va szvojoj szrichi. Premiszli, daje nogomu bogatomu, nyigov kincs bog, i da nogi va csaszti posztavan va szvojoj gizdoszti szamoga szebe kuto za bogicha prestimava, zato nit jedan, nit drugi pravoga Boga, od koga bogatsztvo, mudroszt, i szaka csaszt dohaja, nebi radi zpoznat, i nye-

mu sze klanyat. Csa stimas, je ono tverdo mertvo zlato bog? je mudroszt, gizdoszt, csaszt szviczka, bog? Bujen toga ne verujes, nit nemores verovat? Zato csa sze bludis pri merzlochi vere bogatusa, ali szviczkoga Mudrenyaka. Zacs po naszledi nyihovi i ti va tvojoj veri umerzlis? Szluzsi pravomu Bogu, nyemu sze klanyaj, bar teje va sziromahstvo, i niszkochu posztavil. Plachni dan ni ovde, on je na Nebeszih. Onde dili Goszpodin Nebeszki szvojim vernim szlugam, ne bogatsztvo preminylyivo, ne diku szviczku, nego kincs ki ne zaherjavi, ar je szenek szvital, diku, ka nigdar on presztane, ar je vekovecsna.

II.

Szveti Ildefonzus je szakojacske duhovne knige piszal, da pravoverne Katholicsane va veri ujacsa, i na zversenoszt pelya; ar je polag laschega szkuszenya onu veliku haszan zpoznal, ka zstenya szveti knig van zhaja. Pobojsanye, i szvetoszt Hilariusa je szvoj pocsetak zela zstenya szvetoga Piszma, i drugi dobri knig. Tvoj poszal ni duhovne knige piszat; ali szkerb za szpaszenye tvoje duhse tebe mora gonit na stenye ovi knig. Veruj mi, za poszluhsanyem Ricsi Bosje va Prodika, nist ni hasznovitijega neg stenye szveti knig, kut ni skodlyivijega, neg je stenye csemerni knig. Csuvaj sze stenya zli, csemerni knig, ar nogi cslovik je krez csemerne knige szu pobosnoszt, i sztrah Bozsji, i szvoju veru pogubil, nogi je krezato na grih napelyan, i na veke szkvaren posztal. Zato szo terszi naj manye po nedilye, ali szvetke jedan csasz krez stenye szveti knig sztrosit, morebit da od ovoga tvoje zvelicsenye viszi. Szveti Efrem veli: „dragi brate neka tvoje duhse zanemarnit, rado sze zabavlyaj va stenyu szveti knig, da sze tvoj razum raszviti, i da zversen kerschan nasztanes."

Na dan petnaisztoga Januara.

Szveti Paval Pusztenik.

Szveti Paval pervi Pusztenik Egyptomszki sze je rodil Thebaidi okolo leta po Krisztusevom narojenyu dvi sztov trideszetoga. Kumaj cseternaiszt, ali petnaiszt let sztar je szvoje Sztarje krez zaranu szmert pogubil. Ravno va ovom csaszu je nasztalo veliko kervavo progonsztvo Kerschanov pod Decziusem, ter Valerianom Czeszarom. Paval ki va szvojoj mladoszti ni doszt szeguran bil ovo progonsztvo preterpit, i muke ke szu Kerschani preterpit morali, je pobignul k szvojoj szesztri, ka odana bise. Nyigov szvak, ki pogan bise, da szi odvetsztvo, toje jerbinsztvo Paula bude poszvojat mogal, szije nakanil nyega kut Kerschana Poglavarom uvaditi, ar je znal, da sze onim, ki kerschana uvadu, nyihovo jimanye za plachu da. Paval, kada je to upamet zel, je otajno pobignul va jednu lozu, ztim nakanyenyem, tako dugo onde osztat, doklye progonsztvo kerschanov presztane. Ali Bozsja volya je drugacse dokonyala. Paval je va toj lozi szimo, i tamo hodil, od jednoga meszta do drugoga, vreda je ovde, vreda onde posztal, zadnyics je dosal k jednoj szkali, va koj je veliku odpertu pucs nasal, kaje zjednim kamekom kuto zakloplyena bila, ov kamek je odvalil, i nuter isal, dalye, i dalye iduch je najednucs pod vedro nebo dosal na meszto zdrivlyem napunyeno, i jedan zvir najcsisztije vode. Ovo meszto szeje mladomu Paulu zvidilo, i on szije miszlil, da muje szam Bog ovo meszto za prebivalische odredil; zato je dokonyal na ovom meszti vasz szvoj zsitak prebavit, i Goszpodinu Bogu zanemermetajuch sze szviczko szluzsiti. Ovako szeje i zgodalo. Paval je osztal na ovom meszti do koncza zsitka szvojega Csasz je prebavlyal va molitvi, i diki bozsjoj, va premislyavanyu Nebeszkoga dugovanya, i drugoj pobozsnoszti. Nyigova hrana je bila szad zpalmovoga driva. Kad je ov szád potrozsil, muje Goszpodin Bog szakidan pol hlibpsicha kruha poszlal krez gavrana, i ovako nyega hranil, kut nigda Eliasa Proroka. Napitak muje dal sztudenacz, toje zvir, zi palmovoga lischa szije nacsinil prates.

Va sztov i trinaisztom leti sztaroszti nyigove je nyega szveti Anton pojiszkal, ki je va jednoj drugoj pusztini prebival i jur devedeszet let sztar bil. Prilika, i uzrok ovoga pojiszkovanya je ov bil: Jednus je szvetomu Antonu ta miszal dosla, da va szoj pusztini daleko, i siroko ni Pusztincza, ki bi va zversenoszti zsitka nyemu szpodoban bil. Ali va sznu muszeje ravno szuprotivno ocsitovalo, i nyemu nazvisztilo, da drugi dan kjednomu zversenijemu, i pobosnijemu Pusztinczu jima pojt. Devedeszet let sztar szveti Anton szeje velye rano jutro na put szpravil, ztim ufanyem da chega Goszpodin Bog pelyat, da onoga najde, koga polag nazvischenya Bozsjega jiszkat mora. Ovako szeje i godalo. Ar kadaje dva dni, i dvi nochi va pusztini szimo i tamo bludil, je treti dan vidil jednu vucsiczu, ka szeje va jednu pucs med szkale szranila. On je za nyum isal, je va skulyu gledal, i polahko va nyoj dalye isal, na jednucs je zagledal zdaleka szvitloszt, zakum je isal, i kut je dalye hodil szeje na jednucs na jedan kamek popiknul, i krezato porostal. Szveti Paval, ki je va ovoj skulyi prebival, i rostanye csul, je velye zaper vrata szvojega prebivalischa, i zaszunul. Anton miszlech, da je nasal onoga, koga jische, je tropal po vrati, i tako dugo kricsal, doklye muje szveti Paval odperl. Kumaj je jedan Szvetacz drugoga zagledal, ko szu jedan drugoga po Jimeni zvali, jedan drugoga ubjamili, i Bogu hvalu davali. Onda szusze szkupa szeli, i szveti Paval k szvetomu Antonu ovako govoril: glej ovo je on, koga szi ti tako marlyivo iszkal, ti va meni vidis cslovika, ki che na vredi na prah i pepel szkupa szpaszt. Po tom je zselyil ziznat, jeli progonsztvo Kerschanov jos dura, jeli je broj poganov manyi, i mar csa drugoga. Anton je nyemu na sze odgovor dal, kut je mogal. Med nyihovim razgovorum je najednus doletil gavran, ki je doszlye szvetomu Paulu hranu noszil, ali nav put ni kut drugda neg pol hliba kruha, nego czel hlib doneszal. Pri ovom pogledu je szveti Paval rekal: „Glej dobrotivni, i milosztivni Goszpodin nam je ubed poszlal. Seszdeszet let szam szaki dan neg pol hliba dosztajal, ali kad szi ti kmeni dosal, je hranu zczelim hlibom poveksal.“ Szi dva Szveczi szu Bogu hvalu dali za prijeti dar, i kada szusze nahranili, szu zopet zacseli molit. Szu noch szu va molitvi, va szveti

jacska, i va szveti razgovori sztrosili. U zori dneva je szveti Paval k szvetomu Antonu rekal: „Ja szam jur zdavno znal, da sze ti va ovoj krajini nahajas, pokidob sze szada vrime moje szmerti priblizsava, ko je tebe Goszpodin Bog poszlal, da moje mertvo telo pokopas.“ Szveti Anton szeje nave ricsi raszturobil, i plakal, ter proszil, dabi szveti Paval i nyega kut tovarusa na put vekovecsnoszti zszobum zel. Ali on muje nato ovako odgovoril: „Bosja volya je, da ti jos jedan csasz na szvitu osztanes, na haszan onim, ke ti ucsit moras.“ Onda je proszil, dabi mu Anton on plasch doneszal, koga je od szvetoga Athanaziusa dosztal, da sze nyigovo mertvo telo va nyega uvit bude moglo. Ovo szeje zato sztalo, da sze szveti Anton nebude prevech turobil, ako pri szmerti szvetoga Paula nazocsi bude.

Anton szeje paschil va kloster, data plasch dònesze. Tovarusi szuga pitali, kadi sze je tako dugo zabavlyal? On je ta odgovor dal: „Joj meni ubogomu grihsniku, ki jime jednoga Pusztincza nevridno noszim. Ja szam vidil Eliasa. Ja szam Ivana va pusztini vidil. Ja szam vidil Paula va Paradicsomi.“ Nist drugoga ni rekal, neg je zel plasch, i sze naizad paschil k huti szvetoga Paula. Perlye ali neg je tamo dosal, je vidil duhsu ovoga Szvecza va velikoj szvitloszti med seregom Prorokov, i Apostolov od Angyelov va Nebo nosziti. Pri ovom pogledu szeje kruto plakal, i rekal: „O dragi Otacz! zacs me zapuschas? Szam te zato tako kaszno nasal, da te tako vreda zgubim.“ Onda je ztugujuch dalye isal, i dosal k huti szvetoga Paula, i nuter iduch je nasal telo nyigovo klecseche zgori podvignutum glavum, i k Nebu podvignutimi rukami. Z pocsetka je stimal, da jos zsivi, ali kada je zpoznal, da je mertav, szumu szuze zlicza czurkom szpadale. Onda je szveto telo va plasch uvil, ter zi hute van odneszal, neznajuch kamo, ali kako che je zakopat. Ali ove szkerbi szuga oszlobodili dva lavi, ki szu zloze dotekli, ovi szu glaszno ztugujuchi pred noge szvecza pokleknuli, onda szvojimi nogami jamu zgrebli, tako diboku, da szeje szveto telo lipo va nyu polozsit moglo, i va kuje je szveti Anton med molitvami, i jacskami i pokopal. Halyu, ku szije szveti Paval zpalmovoga lischa nacsinil, je szveti Anton zszobum va kloster zel, ku szije potlye na naiveche szvetke, na Vazma, na Duhe szagdar ublikal.

Szmert szvetoga Paula szeje polag racsuna szvetoga Hyeronimusa, ki je nyigov zsitak popiszal, okolo leta po narojenyu Krisztusevom tri sztov cseterdeszet tretom godala. Pokidob je ov Szvetacz sztov i trinaiszt let sztar bil.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Paval je od szvoje mladoszti va naivechov ostrochi zsivil. Na szvoju hranu je zpocsetka neg malo szada, potlye szamu vodu, ter kruh jimal, a vindar je sztov i trinaiszt let sztar posztal. Na dan jedinaisztoga Januara szi stal, da je szveti Theodozius Opt polag szvoji posztov sztov i pet let sztar nasztal. Prik zutra ches od szvetoga Antona csut, da je polag szvoji ostri posztov veliku sztaroszt dozsivil. Szi ti kada csul, ali stal, da je ki, ki je poszte zanemermetal, ali ki je szvoje telo kut pozsernyak zjilom, i pilom kermil, ovako veliku sztaroszt dozsivil. Tesko szi ovo csul. Ko sze ucsi zovoga, da sze jako bludis, ako stimas, da che tvoje zdravlye skodu terpit, ali da ches szi tvoj zsitak zkratkit, ako od Czrikve zapovidane poszte obderzsaval budes. Szveti Duh nam je jur zdavno ocsitoval: „ki trizno zsivi, toje, ki szi va jili, i pili utezse, che szi zsitak poduzsit.“ Ekleziastes 37 deli. Ovo bi ti jur doszt moglo bit, da sze va posztih ne budes dalye bludil. Ali da sze nebudes mogal zpricsat, ko ti je Goszpodin Bog va szvoji Szveti tuliko peldov zaosztavil, i pred ocsi posztavil na potverdjevanye ove isztine, ki szu polag szvoji posztov za csuda duglye zsivili, neg oni, ki od posztov nist nebi radi znat. Neka sze ada krez krive, i zlevolyne nauke oni lyudi pobludit dat, ki krez nadahnenye zdoga duha, naj vechega nepretelya tebe od zapovidani posztov ochedu odvernut, kut dabi szi krez poszte na zdravlyi, ali na zsitku naskodil. Ovakovi bi radi, kut szluge vrazsji tebe prekanit; ar drugacse govoru, neg Duh szveti va szvetom Piszmi govori. Ali oches tim lyudem vech verovat, neg Duhu szvetomu? Csa ches navo odgovorit?

II.

Szveti Paval je zpocsetka ztim nakanyenyem isal, va pusztinu da che neg jedan csasz va nyoj osztat; ali kada je ukuszil, kako szlaszno je Bogu szamomu szluzsit, muje nyigova szamota drazsja bila, neg sze veszelye, sze jimanye, i dika szega szvita. Morebit da stimas, da nist ni tezsjega, neg Bogu szluzsit, radoszti ovoga szvita osztavit, za grihe szvoje pokoru csinit, pobozsno, i pokorno zsivit. Ali ti sze jako bludis. Pokuszi neg, ter zacsni szercseno, ches csa drugoga vidit. „Pokuszite, ter glejte, veli David, kako lyubezlyiv, i szladak je Goszpodin. Blazsen cslovik, ki sze va nyega ufa. Jacsk. 33. Szveti Augusztin, ki je szam szkuszil, ovako govori: „O kako szlaszno mi je posztalo, kada szam sze od naszladnoszti tela odlucsil; csa szam perlye stimal, da chu pogubit, to me je neg vreda veszelilo da ga vech nimam." I pokora, ka va zsaloszti, i kajanyu za grihe sztoji, neg vreda szluzsi csloviku na naiveche batrenye, ter mu neizgovorno veszelye uzrokuje. Szveti Bernard je szvojim duhovnim tovarusom rekal: „Nogi sze ubavaju pokoru csinit, ar neg na teskochu, i kris nye gledaju, a ne na nye szlatkochu. Vi ali, ki szte szami szkuszili, szami znate kako szladak je nas kris, i krez miloschu Duha szvetoga lyubezlyiv, i veszel. Nasa pokora jima kuto naj szlaju britkochu." Zato sze blazseni jimenuju, ki sze placsu, i turobu, naimre zbog szvoji grihov; ar jim Bog oszebujno batrenye ubiche. Blazseni turobni, ar oni ote ubatreni bit. Math. 5 d. Ovo ubechano batrenye chedu jur na ovom szvitu jimat. Ako szisze kada zpravoga szersza szpovidal, i po nyoj pobozsno zsivil; povi mi jeli niszi vechega veszelya uzsival, i jos i szada uzsivas pri szlasznom zpominanyu na pokoru tvoju, neg szi kada va szviczkoj radoszti, ali va szi tvoji grihi uzsival. „Ako sze terszimo pobozsno, i szverseno zsivit, ko nasz niszt neche moch raztuzsit." Veli szveti Krizosztomus. Veszelye, ko ne jischemo va sztorenyu, nego va Sztvoritelyu, je pravo veszelye, komu sze nijedno drugo veszelye priszpodobit nemore," veli szveti Bernard. Veruj mu, i szim drugim Szveczem. I tako je.

Na dan sesznaisztoga Januara.

Szveti Ivan Kalibita, Szpovidnik.

Csa oszebuinogá, Bogu, i Angyelom dragoga va szebi zaderzsava zsitak szvetoga Ivana zpridavkom Kalibita. Nyigov Otacz szeje jimenoval Eutropius, i je Rimlyanszki Tanacsnik bil. Nyigova Mati szeje Theodora zvala. Od nyigovoga ditinsztva je bilo na nyem vidit, kako veliko veszelye jima va pobosnoszti, i va Nauki szega dobra. Zcsim je va leti raszal, ztim je bil pobosniji, i mudriji va dobrom, i szvetom znanyu. Jednucs je jedan Duhovni va hizsi nyigovi Sztarji nocheval, ki je va Jeruzalem putoval na pojiszkovanye szveti mesztov. Razgovor, i szveto ponasanye ovoga Duhovnoga szeje Jivanu jako vidilo, zato je nyega va otajnom pital, do bi on bil, i kako zsivi. Ov Duhovni je nyemu vasz szvoj zsitak razlozsil, ki szeje Jivanu tuliko dopadal, da je va szvojem szerczi zselyu jimal, nyega szprohajat, i tako zsivit, kut on zsivi. Zato ga je proszil, da kada zi szveti mesztov naizad putoval bude, da zopet v Rim knyigovim Sztarjim dojde, i da nyega va szvoj kloster szobum zame, ar szije csverszto naiper zel nyega naszledovat, i va Klostri Bogu szluzsit. Med tim csaszom je ov mladenacz szvoje naiperzimanye Bogu va molitvi preporucsal. Szvoje Sztarje je proszil, da mu knige Evangyelszke kupu i kupili szumuje, va nyi je on dan, i noch stal, a oszebujno znajvechim veszelyem one evangyelszke tolnacse, ke je Jezus szvojim vernim tuliko narucsal. Krezavo stenye szeje ov mladenacz sze vech potverdil va szvojem naiperzimanyu.

Po nikuliki miszeczi je ta Duhovni v Rim zopet naizad dosal, i mladenacz Jivan nist ni stental polag szvojega naiperzimanya nyega va Kloster naszledovat. Sztarji nyigovi nist zato znali niszu. Jivan je z Duhovnim szrichno dosal va Kloster. Poglavar klosterszki szeje ali ubaval nyega va broj szvoji Redovnikov nuter zet; ar szeje bojal, da ostre Regule Reda zbog szvoje mladoszti neche moch obderzsat. Vindar kadaje vidil veliku gorlyivoszt mladencza, szeje dal uproszit, ter je od veszelya placsuchega va Red

nuter zel. Jivan je va ovom Klostri krez seszt let tako zversen zsitak zsivil, da szu sze i naisztarji Redovniki nad nyim csudili. Ali zali duh je nyega szakojacski zacsel po vadne, i po nochi szkusavat. On muje pred ocsi posztavil szvoje od tuge presztarane Sztarjé zbog toga csa je nye otajno osztavil, veliku diku, i bogatsztvo ko bi bil uzsivat mogal, naszladnoszt telovnu, va koj bi sze bil mogal obradovat. Krezavu szlipaczin je zali duh nyega kanil zklostra prognat, i va sztan szvoji Sztarji naizad dopelyat. Jivan je nemer krez poszt, i molitvu sze branil szuproti ovomu szkusavanyu, ali vindar ni imal mira. Goszpodin Bog muje pak to nadahnul, da naizad ide va sztan szvoji Sztarji, ali da onde po peldi szvetoga Aleksziusa ne poznan zsivi, da Satana zatuliko dicsnije ublada. Ovo nadahnenye Bosje je Poglavaru szvomu ocsitoval, i krez nyigovo dovolyenye je z Klostra va szvoju domovinu prosal. Na puti k domu, je szvoju prates zjednim ubogim minyal, i ovako kut jedan ubogi prosnyak va varos, i k plemenitoj hizsi szvoji Sztarji isal, i pri nyoj szu noch va molitvi sztrosil.

Rano jutro, kada je klyucsar hise placzna vrata odper, i Jivana va ubogoj pratesi uz vrata va jednom kuti szedechega nasal, bi ga bil velye rad szpudit. Ali Jivan je na kolena upal, i nyega placsuch proszil, da mu dopuszti onde osztat, i nyemu ubechal, da nikogar neche trapit, ali na puti bit. Goszpodin Bog je navu prosnyu szercze klyucsara zmeksal, i on je Jivanu dopusztil na meszti osztat. Jedan dan je Mati nyigova z szvojimi szlugami, ki szu ju szprohajali, zi sztana na pojiszkovanye pretelyov van isla. Kada je ovoga ubogoga pri vrati sztojechega zagledala, szeje raszerdila, i zapovidala ovoga prosnyaka od vrat szpudit. Szlusbeniki szu velyen zacseli na nyega kricsat, i pszovat, ter szuga kanili ziszuvat. Ali ov sze ni dal zisztrahsit, neg je zopet klyucsara placsuch proszil, da mu dopuszti va jednom kuti palascha mirno prebivat. Goszpodin Bog je zopet szercze ovoga klyucsara ganul, da je prosnyu ovoga ubogoga uszlisil, on je nyemu i jednu huticzu szkupa zbil, va koj je prebivat mogal. Csa je ov szveti mladenacz od objidni szluzsbenikov terpit moral, to sze ni zrech nemore. Ali jedni med nyimi, szusze csudili nad szvetim zsitkom nyigovim, ter szu jednucs pri ubedi csuda od pobosnoga

zsitka nyigovoga szvojoj goszposchini povidali, kako naimre on vasz dan va Czrikvi moli, naj vechi del nochi va molitvi sztrosi, da nist drugoga ne ji, neg szam kruh, i szamu vodu pije, i da va szem naj vechu szterplyenoszt kazse. Eutropius je navi glasz veliko pomilovanye va szvojem szerczi proti nyemu chutil, ter muje szaki dan od szvojega sztola jilisev szlal, ke je ali Jivan szagadar ubogim otil razdilit. Ovakoje ov szveti ubladavacz szamoga szebe, i szega szviczkoga tri leti va hisi szvoji Sztarji prebavil, prez toga tabi nyega do zpoznal bil.

Goszpodin Bog je knyemu Angyela poszlal, ki muje nazvisztil, da che po tri dnevi umrit. Jivan szeje uveszelil navo poszalsztvo, szvete Szakramente va Crikvi prijel, i on dan je jos dal klyucsara k szebi dozvat. Naiper muszeje zahvalil za sze izkazane dobrote, onda je nyega proszil, dabi nazvisztil Goszpi szvojoj, dabi nyoj otil csa oszebuinoga povidat, zato da sze knyemu jedno malo potrudi. Ali ova plemenita Goszpa szeje nato raszerdila, stimajuch da je to szuproti nye sztalisu, szebe k jednomu ubogomu trudit. Ali Jivan je nyu jos jednucs dal proszit, da sze potrudi knyemu; ar bi nyoj pred szvojum szmertjum csa veszeloga otil povidati. Theodora Goszpa, i Mati szeje zopet kratila, ali na nagovaranye szvojega muzsa Eutropiusa, je vindar knyemu isla. Jivan szeje nyoj nai naiper zahvalil za szu nye miloschu, ku muje izkazala, onda je nyu proszil, dabi nyigovo mertvo telo na tom iztom meszti, na kom je lesal, i va toj iztoj pratesi, ku na szebi noszi dala pokopati. Theodora je ovo nyemu zpriszegom ubechala. Nato je nyoj one izte evangyelszke knige, ke je nigda znye ruk prijel, prik dal zovimi ricsami: „Ovo vam prikazsujem na szpominak; csuvajte ove knige kut nai drazsji kincs, i dobro zaviche szuproti szakomu szkusavanyu.“ Mati je prikzela knige, i pri szebi miszlila, da szu ove onim iztim szpodobne, ke je nigda szvomu szinu prikazala, i velye bizsala k Eutropiusu, ki je knige velye poznal, da szu one izte. Onda szusze szi dva paschili k umirajuchemu Jivanu, i nyega proszili, da jim ocsituje, odaklen on ove knige ima. On szeje kratil nato odgovorit. Ali na nyihovu nepresztanu prosnyu je zi szlabim glaszom nyim ovako rekal: „Ja szam vas szin Jivan, ove knige imam od vasz. Zovi szam sze naucsil za

moju duhsu szkerbit, i Jezusu za lyubav ovako oster, i ponizan zsitak zsivit.“

Sztarji szu nave ricsi preszenecheni osztali, niszu mogli velye ni ricsi zprogovorit, oni szu jedan drugoga gledali. Onda szu sze zacseli kruto plakat, i szvojega szina kusevat. On je ali medtim zszvojum duhsum letil va nebeszko prebivalische pun batrenya, i szvete radoszti. Kako szu sztarji jaukali, i szami szebe tuzsili zbog szvoje nemiloszerdnoszti, to sze zrech nemore. Kada je Theodora k szebi dosla, sze ni vech szpomenula na szvoje ubechanye, neg je ubogu prates ztela szvojega szina dala szvlich, i zdragum pratesum polag nye plemenitoga sztalisa otila dat pokopat. Ali pri ovom mislenyi szeje nyoj umlilo, onda szeje, kad je k szebi dosla, szpomenula na szvoju priszegu. Zato je na novo zapovidala ubogu prates nyemu ublich, i kut je szveti mladenacz otil, nyega na onom iztom meszti pokopat, ko meszto je krez szvoje poszte, i molitve poszvetil. Vreda po tom szu nyigovi Sztarji prik nyigovoga groba dali Czrikvu zgradit, sze szvoje jimanye szu razdilili med uboge, ter szu do szmerti va pobosnoszti, i szvetoj kriposzti zsivili.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Veliko szamoga szebe ubladanye je bilo, da je szveti Jivan zbog szvojega zvelicsenya hizsu szvoji Sztarji osztavil, szebe od szvoji Sztarji, Rojakov, i od sze szviczke naszladnosti odlucsil, i da szeje va Kloster szranil. Ali jos veche ubladanye je to bilo, da je va sztan szvoji Sztarji kut ubog naizad isal, i onde va szpodobi sziromaha nepoznan zsivil, sze zanemermetanye, ziszmihavanye szlug szvojega Otcza sterplyeno podnasal. Ja od tebe toga ne potribujem, da tvoju hizsu, tvoje sztarje, i Rojake osztavis, odlag ako niszi va Duhovni sztalis sztupil; ali Goszpodin Bog ti zapovida, da one prilike, i persone osztavis, ke te va grih, na zlo, i na szkvarenye pelyaju. Bog ti zapovida, da sze osztavis sze grihsne navade sze grihsne naszlad-

noszti; ar necsiszt zsitak ni kerschanszki zsitak, ni zsitak, ki va Nebo pelya. Bog ti zapovida, da szterplyeno podnasas, ako te drugi, jos morebit i nizsjega sztalisa neg szi szam, trapu, i ziszmihavaju. Bog ti zapovida, da va dobrom sztalan osztanes do koncza. Pitam te, ches poszluhsan bit zapovidi bosjoj, ali ne?

II.

Z stenya svetoga Evangyelya szeje szveti Jivan naucsil, kako sze mora za szvoje szpaszenye szkerbit. Ali znaukom ni bil zmirom, neg sze je terszil szvoj zsitak zverseno polag Evangyelya Jezusa Krisztusa redit. Ni doszt, da szamo Evangyelye, ali druge szvete knige stes, nego sze zi snyi naucsit moras, csa csinit, i csa osztavit moras, ako sze oches zvelicsit. Ali dobro szi zapameti, ti moras i zsivit, kut sze ucsis z snyi, ar drugacse ti nist ne haszni na zvelicsenye sze stenye, i nauk. I ovako moras miszlit, i od poszluhsanya Ricsi bosje. Ni doszt da Prodike poszluhsamo, nego moramo i zsivit po tom, csa szmo csuli, i sze zsnyi naucsili. „Budite i szpunitelyi Ricsi, ne szamo poszluhniki" veli szveti Jakov 1 d. Toje szpunite, csa szte sze z Ricsi bozsje naucsili, nekate bit zadovolyni zi szamim poszluhsanyem. Szaki, komu je na szvojem zvelicsenyu csa lezsano che szi zi szake Prodike, csa van znet, csa mu na pobojsanye zsitka, ali na potverdjevanye va dobri szluzsi. Zato i Jezus ni one blazsene jimenoval, ki Rics bozsju szamo poszluhsaju, nego ki ju va szvoje szercze primu, i polag nye zsivu: „Blazseni szu, ki Rics bozsju poszluhsaju, i va szebi obderzsavaju. Math. 5 d.

Na dan szedamnaisztoga Januara.

Szveti Anton Opt, i Pusztenik.

Po szem szvitu glaszoviti, i veliki Naucsitely, i Otacz szi klosterszki Duhovni, i Pusztenikov Szveti Anton, koga zsitak je on szveti Naucsitely Czrikve Athanazius popiszal, sze je od plemeniti, i zmósni Sztarji va varosichi Komo

va Egyiptomi okolo trete sztovicze let narodil. Kut mladenacz je jednucs ove ricsi szvetoga Evangyelya csul: „Ako oches zversen bit, ko poj, prodaj sze csa jimas, podili je sziromahom; onda ches kincs na Nebi jimat, onda dojdi, ter me naszleduj.“ Ove Ricsi Jezusa Krisztusa szije tako jako va szvoje szercze zel, da je domom dojduch velyen sze szvoje od pokojni Sztarji prijeto jimanye na dva dele razdilil, jedan del je osztavil szvojoj szesztri, drugoga nasze szpadajuchega je med uboge razdilil, ztim naiperzimanyem, da che Jezusa Krisztusa va szlobodnovolynom sziromahstvi naszledovat. Po tom sze je dal va pusztinu, da sze onde od jednoga glaszovitoga szluge bozsjega naucsi kako mora Goszpodinu Bogu najzversenije szluzsit. Zcsim szeje ovo naucsil, sze je odlucsil od szvojega Naucsitelya, ter szi je jednu sztrahsnu skulyu med brigi za prebivalische odibral, va koj je va szamoti zsivil; pred szim drugim je nepresztano molil, i szebe pokoril. Molil je tako rado, da je vechkrat pri szuncsenom zahodu klecsech zacsel molit, i pri izhodu szuncza szu nyega nasli klecsechega jos szenek va molitvi. Ov dusicski csasz va molitvi szeje nyemu tako kratak vidil, da szeje tuzsil nad szuncze zacs je tako zaran van izaslo, i nyega va molitvi bludilo. Szvoje telo je trapil, tako, da sze nigdar ni tuzsil na veliku zimu zimszko vrime, nit na vruchinu vleti, nigdar ni szvoje molitve zkratkil zbog neugodnoszti vrimena, neg je sze ovakove teskoche zveszelyem preterpil, ar szumu priliku dale, szamoga szebe zatajat, i telo pokorit. Kuszich kruha je bil nyigov jilis, csiszta voda je bil nyigov pilis, i ovoga pred szuncsenim zahodom ni nigdar k szebi va sze zel. Nogokrat dva, i tri dni nist ni jil, i ovako je nyigov vasz zsitak prava ostra pokora bil. Zemlya je nyigova sztelya bila, ostra vricha nyigova oprava.

Zalomu duchu je ova velika gorlyivoszt va dobri ovoga mladencza jako neugodna bila; zato da on od ovoga ostroga zsitka odsztupi, i da va szviczko naizad sztupi, je nyega szakojacski zacsel szkusavati. On muje pred ocsi posztavil jimanya, kaje zaosztavil, naszladnoszt zsitka, va koj bi mogal zsivit, teskoche ovoga ostroga zsitka, koga je zacsel. Onda gaje szlipil zi szakojacskim necsisztim mislenyem, dan i noch mu ni mira dal szvojum szlipaczium.

Ali Anton sze ni dal pobludit, nego sze je ostro uperl szuproti ovomu szkusavanyu, zpremislyavanyem szmerti, szuda, i pakla. Ovako je ubladal szkusavanye na gizdoszt krez ponizsenye szamoga szebe, krez ufanye va Boga, i krez zanemer metanye zaloga duha. Szaki dan jutro sze je pripravil krez molitvu, i zazivanye Boga na pomoch va vojevanyu szuproti paklenszkomu nepretelyu. Goszpodin Bog ,ki je satanu oblaszt dal, da telo szvetoga Joba trapi, je dopusztil, kut szveti Athanazius povida, da szu paklenszki duhi i ovoga szvetoga mladencza nemilo mucsili, i merczvarili, tako, da szu jedno jutro szega naranyenoga nasli, i va jedno szelo odneszt morali, doklye szu nyigove rane zvracsene bile. Kada je zvracsen bil, je zopet naizad isal va szvoju szamotu, zke szuga zali duhi otili szplasiti. Kada ga zovim niszu mogli zi szamote prognat, szuga zacseli zdrugim sztrahsit, oni szu proti nyemu isli va szpodobi lava, medvida, vuka, kacse, i zmaja. Zacseli szu sztrahsnu larmu i piszikanye, neg da ga prorenu. Ali on je csverszt osztal, ocsi szvoje k Nebu podvignul, prekrizsil sze, i nyim ukrivlyajuch rekal." Ako od Boga jimate oblaszt, ko hodte nadame, ter csinte zmanum, csa ochete. Ali ako je nimate, ko odhajajte; ar mi nist ucsinit nemorete." Na vredi potom je Jezus Goszpodin szam knyemu dosal. Onda je Anton pun veszelya k Jezusu ovako govoril: „Naj dobrotivniji Jezus! kadi szi tako dugo bil? Zacs szi me zapusztil?" „Ja tebe niszam zapusztil, je Jezus odgovoril, Ja szam szagdar pri tebi bil, ter szam zveszelyem gledal, kako szisze baril, i branil. Ali szada ubatren budi, potlye ti pakal vech neche naskoditi." Anton ubatren je szvojému Szpaszitelyu ponizno zahvalil, ter je jos dalye va szamotu isal, da dalye od lyudi odlucsen Goszpodinu Bogu bolye szluzsit bude mogal. Glasz nyigovoga szvetoga zsitka szeje na daleki raszsiril. Zato szu nogi zdaleka dosli, ki szuszi zselyili po nyigovom nauki zsiviti. Oni szuszi huticze zgradili blizu pri huti ovoga Szvetza. I pokidob je broj oni Naszlednikov od dneva do dneva szenek vechi nasztajal, krez ocsitovanye bozsje poducsen, je nye na vech obcsinov razdilil, nye vechputi pojiszkal, i va duhovnoj zversenoszti ucsil; zato sze i jimenuje Pocsetnik klosterszkoga zsitka. Va deszet leti je sza krajina, i pusztina Thebaianszka

zklostri, i Duhovnimi napunyena bila, ki szu zpocsetka szi pod oblaschum szvetoga Antona sztali, po csaszu szu ali szvoje oszebite Poglavare prijeli.

Szveti Athanazius razlucsno povida, kakove nauke je szveti Anton szvojim podlozsnim udilil. Jedni med ovimi nauki szu bili: 1 Jednomu klosterszkomu Duhovnomu ni hasznovitijega, neg daszi szakidan miszli: denasz zacsinyem sztoper Bogu mojemu szluzsit, i denasnyi dan more zadnyi zsitka moga dan bit. 2. Zali duh sze sztrahsi poszta, virosztovanya, molitve, szamovolynoga sziromahstva, miloszerdnoszti, i poniznoszti, oszebuino ali goruche lyubavi k Jezusu Goszpodinu. 3. Csiszt zsitak, i zsiva, vera, da nam je Bog szagdir na zocsi, je nai bolye orusje da satana od nasz prorenemo. Szagdar tako zsivit, da nasz Bog vidi, i csuje, je nailaglyi nacsiny szuproti szkusavanyu vrazsjemu. 4 Szuproti lenoszti va duhovni deli, ni bolyega neg premiszlit, kako kratak je zsitak cslovika, i kako neznan je konacz nyigov. 5. Vrag odurava kerschane, oszebuino Divicze, i Duhovne. 6. Szkusavanye vrazsje nai laglye ubladamo, ako sze szami vasze nezaufamo, nego ako naiveche ufanye va Boga poszavlyamo. 7. Zbog dojduchega dugovanya szi neszmimo glavu prevech trapit, nego va Boga sze moramo zpuschat.

Ove, i ovim szpodobne nauke je daval szveti Anton szvojim Podlozsnim Duhovnim, ki szusze za isztinu i terszili po nyi szvoj zsitak redit, i szvetu zversenoszt doszech. On je szim zszvojum peldum szvitil. Va nyem szu vidili nai lipsu peldu zversenoszti, i kriposzti. Goszpodin Bog muje oszebujne dare udilil, kut je: oblaszt szuproti vragu, poznanye prihoduchega dugovanya, kriposzt szakojacske betesnike uzdraviti. Vindar bise nyigova poniznoszt tako velika, da szeje szenek za naimanyega prestimaval. Sze druge je viszoko prestimaval, neg szamoga szebe je zanemermetal. Szuproti szvetomu Paulu Puszteniku, koga je, kut szmo zgora csuli na nazvischavanye Bosje pojiszkal, szamoga szebe jos ni zi zapravoga klosterszkoga Duhovnoga ni prestimaval. Vindar ali, bar je ov szveti Pusztenik szamoga szebe za naimanyega derzsal, csaje diku Bosju utiszkalo, i branenye prave vere, onde je szeguran, i pravi vitez bil. On je noge Biskupe, i noge Firste, i szviczke

Poglavare na nyihovu duzsnoszt szegurno upomenyival, i nyim nyihove grihske pred ocsi posztavlyal. Szvetu veru je szuproti krive vere Ariusa branil, i nye krive nauke krez csudnovitu mudroszt, ku je od Boga prijel, razlozsil. Pravoverne je na sztalnoszt upomenyival. One, ki szu zbog vere va Alekszandrii mucseni bili, je batril, i ucsversztil.

Zbog kratkoche csasza nechu vech od kriposzti szvetoga Antona govorit. Szamo od nyigove szmerti ochu jos csa prilozsit. Sztov i peto leto je dozsivil, oszamdeszet pet, ali kut drugi szvidocsu, devedeszet let je va pusztini va naivechoj pokori sztrozsil. Onda muje Goszpodin Bog nazvisztil nyigovu szmert. Ov Szvetacz szeje knyoj zvelikim veszelyem pripravil, i szvojim Ucsenikom naj lipse nauke dal. Med drugim je nyim ovako govoril: „Goszpodin Bog me kszebi poziva. Ja zselyu jimam za nebeszkim kralyesztvom. Szpomenteszе zmoji Naukov. Miszliteszi kut dabi sztoper denasz vas duhovni zsitak bili zacseli, ter osztanite sztalni va vasem dobrom naiperzimanyu. Csuvajtesze jako krive vere. Zapovidi Bosje marlyivo obderzsavajte. Tako zsivite, kut dabi szaki dan umrit morali, ter vasu duhsu csisztu ucsuvajte od szega nedosztojnoga mislenya. Zadnyics je nye proszil, da nyigovo mertvo telo prez sze dike pokopaju, i da meszta, kamo je polozsili budu, nikomur ne ocsituju. Po tom je szvoje ocsi veszelo k Nebu podvignul, i vidil je czel sereg Angyelov, ki szu od Boga poszlani bili, da nyigovu duhsu va Nebo szprohajaju, i va ovom pogledu Korusev nebeszki je presztal na zemlyi zsivit, da va Nebi na veke zsivil bude.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Anton je velye zvecsera zacsel molit, ter je szu noch molil, a vindar szeje tuzsil nad szuncze, da je zaran van izaslo, i daje nyega va molitvi bludilo. Nigdar ni zamudil szvoje molitve, ni nyega niti zima, nit vruchi-

na zusztavlyala va molitvi. A csa ti csinis? Ti pri vecsernyoj molitvi velye zaszpis, ali nyu i zamudis. Molitva te zteska szpada, ali ti predugo dura Dabi ti tvoj Szpovidnik za pokoru tvoji grihov dal i zapovidal, da pol nochi, ali szu noch molit moras: O kako bi ti prik toga morgoval! ti bi sze velye szpricsal, da je tebi to nemoguche, da po nochi pocsivat moras, ar drugacse dabi ubetezsal. Ali povi mi, niszi ti jur marku noch va jili, pili, i jigri sztrosil, ali va tanczi, i va drugom zabavlyanyu, ali ako ktomu prilika bude, nechesli i potlye? Ti je to moguche bilo? Ni ti bilo predugo? Ni szi zbog utegnutoga sznah ubetezsal? Bujen neg pri molitvi sze ovo valya, ali pri drugom ne? Ti je Goszpodin Bog vech mochi dal na nistvridno zabavlyanye, neg na molitvu, ali na duhsno szpaszenenye? Pak, szveti Anton zimszko vrime ni szkratkil szvoje molitve zpog zime, niti letno zbog vruchine. Csa ti csinis? Zimi teje retkokrat vidit va tajedni pri szvetoj Masi, po Nedilye retkokrat pri Prodiki. Zacs? Zima je velis, ar nemores zime terpit. Ali vidit je tebe pri velikoj zimi kade pri kakovom raszveszelenyu. Ni ti pri tom zima? Neches kaslya dosztat? Kako sze ovo szkupa szlazse? Kako ches moch nigda zovim szpricsanyem pred Bogom obsztati? Razmiszli szi ovo, ter sze pokaji za tvoje pregrihsenye. Jimaj veszelye va molitvi, ter ju odversi va odredjenom csaszi. Neka sze dat zlahka od molitve, od szvete Mase, ali od Prodike ztim zgovorom: Zima je, zusztaviti. Cslovik vech more preterpit, neg stima. Neg szam ukuszi.

II.

Szveti Anton szeje szercseno branil szuprot vragu, i nyigovomu szkusavanyu. Neg presti jos jednucs, zkakokovim orusjem, ter i ti tako csini. Prestimaj oszebujno kako szeje szaki dan pripravlyal na ubladanye ovoga nepretelya, krez ponavlyanye csversztoga naiperzimanya vasz dan Bogu szluzsit, i kako je on Boga ponizno proszil, da mu ktomu szvoju szvetu miloschu udili. Zbudi i ti szakidan va szebi to csverszto naiperzimanye: denasz chu Bogu verno szluzsit, denasz chu sze csuvat, da Boga ne zban-

tujem. Denasz chu sze cserszto uprit szuprot szakomu vrasjemu szkusavanyu. Denasz chu sze ovoga, ali drugoga navadnoga griha csuvat. Denasz chu moju molitvu szveto odversit. Denasz chu k szvetoj Masi pojt, i onda moje delo va szterplyenoszti odversit. O kako dobro, i hasznovito je ovo naiperzimanye szaki dan jutro va szebi zbudit! Neg pokuszi. Ali i Boga moras proszit, da ti ktvojemu naiperzimanyu szvoju miloschu, i pomoch udili. Ti mores k Bogu zdihavat, kut va kniga Ezdra sztoji: Goszpodine redi, i ladaj denasz szlugu tvojega.“ Ali zricsami szvete Czrikve: „Dosztojaj sze o Goszpodine! szlugu tvojega ov dan od griha ucsuvati.“ Ali z pobosnom Judithom: „Ujacsaj me o Bozse va ovoj uri, ali va ovom dnevi.“ Ali zdrugim Szveczem: „Goszpodine budi zmanum denasz, dojdimi na pomoch!“

Na dan oszamnaisztoga Januara.

Szveta Priska Divicza Mucsenicza. Szveti Mladenacz Potitus Mucsenik.

Med tiszuchimi Mucseniki, ki nyihov szpominak kresz czelo leto Szveta Mati Czrikva szveti, sze oszebuino nad onimi csudit moramo, ki szu va szvojoj mladoszti, moremo rech, va szvojem ditinsztvi najveche muke tako szercseno preterpili, kut nogi drugi va szvojoj sztaroszti. Krezave je Goszpodin Bog isztinu szvoje szvete vere ovomu szvitu nai szvitlije pokazal; ar kerhkoj mladoszti bi nemoguche bilo one sztrahsne muke tako sztalno, i zveszelim szerczem preterpit; da jim Bog pocsetnik nase szvete vere, nebi bil ktomu oszebuinu jakoszt udilil. Medave szercsene Viteze, i Mucsenike sze zjisztinom racsunat moradu Szveta Priska, i szveti Potitus. Czeszar Klaudius je na diku szvoji krivi bogov dal jedan szvetak uglaszit, va kom je otil ocsitnu zahvalnoszt izkazat ovim szvojim bogom, nad nyihovum pomochum, kut je ov szlipi pogan stimal, za ubladanye szvoji nepretelyov. Szim sztanovnikom varosa je zapovidal

pod kastigom szmerti pri ovom aldovi na zocsi bit. Kerschani, ki szusze va varosi nahajali, i zapovidi Czeszara niszu otili podlozsni bit, szu polovlyeni posztali, i nemilosztivno razmerczvareni, pomoreni. Med ovimi je bila najglaszovitija szveta Priska Divicza sztoper trinaiszt let sztara. Czeszar pri kom je obtuzsena posztala, da kut kerschenicza ni nyigove zapovidi szpunila, je zapovidal, da ju va Templ krivoga boga Apollo dopelyaju, i sziluju ovomu bolvanu aldovat. Ona je ali ovako govorila: „Ja szam Kerschanka, szam Bog kerschanov je vridan, da musze alduje. Vasi bogi niszu pravi bogi, nego vrazi." Ovo szu pogani za pszoszt szvoji bogov derzsali: zato szu hahari ovoj szercsenoj kerscheniczi, i valovniczi Jezusa Krisztusa, tuliko plyuszkov dali, da szeje nye obraz csiszto szkrenul, i daje na nosz, i na uszta kerv prolyivala. Zovako zplyuszkanim, i pretepenim obrazom szuju va uzu odpelyali. Ovden je nyu nye Nebeszki zarucsnyak batril, i jos na vechu muku pripravil. Ar vreda nato je nyu ov kervizsajni tyran predasze dal dozvat, ali pokidob je i szada Jezusa szvercseno valovala, je nyu dal sztrahsno mucsit. Naiper szu nyu na szem telu nemilo bicsevali, onda szuju z kipuchum maschum polyali, i va uzu hitili, va koj je tri dni, i tri nochi prez hrane, i pila morala terpit. Onda szu ju jednomu razdrazsenomu lavu pred noge hitili; ali kada je ov ni umoril, je na novo va uzi tri dni, i nochi morala gladit. Onda szuju na klup muke prevezali, ter szu ju zklischami, i zgrebeni merczvarili, i terzali. Ova jaka valovnicza je va szoj ovoj muki jaka, i sztalna osztala, ovako govorecha: „Ja szam Kerschanka, i szam pripravna od szercza raje sze muke preterpit, neg mojega Jezusa osztavit. Onda szu ju va ogany hitili, ali i ogany joj nist ni naskodil, ona je uposzred med plamenom Boga dicsila. Ova csudnovita dugovanya, kaje Goszpodin Bog nad ovum szvetum Diviczum izkazal, je ov tyran za viskariu derzsal, zato da uszramochen nebude. je zapovidal, da joj glavu odszicsu, kut szeje i sztalo. Va onom hipczu kada szu nyoj glavu odszikli, je bilo csut glasz iz Neba: „Neg poj nuter va kralyesztvo nebeszko, ar szi za moje Ime tako szvercseno vojevala."

* *
*

Ravno ovakove muke je preterpil trinaiszt let sztar mladenacz Potitus, koga szpominanye sze trinaisztoga ovoga miszecza szveti. On szeje va Szardinii od bogati, ali poganszki sztarji rodil. Zoszebuine milosche bosje je zaran zpoznal isztinu szvete vere kerschanszke, i va nyoj sztalan osztal do koncza zsitka szvoga. Zcsim je nyigov otacz Hilas jimenovan zvidil, daje nyigov szinak Potitus kerschan, szeje szakojacski terszil, nyega zopet kpoganszt vu naizad zapelyat. Ali Potitus je sztalan osztal. I pokidob je nyemu Goszpodin Bog dal dar csudnovita dugovanya csinit, je noge na kerschanszku veru ubernul, med kimi je i nyigov otacz bil. Czeszar Antonius je jimal kcher, kaje uvrazsena bila, toje vrag je va nyoj ladal, i nyu trapil. Antonius je sze szvoje boge zazival, i nyim aldove ubechal, ako nyigovu kcher od ovoga velikoga zla odszlobodu. Ali zali duh szilovan od Boga je zove uvrazsene ovako govoril: „Ako Potitus nedojde, nechu zsnye van pojt.“ Jiszkali szu Potitusa, i dopelyali. Czeszar recse nyemu: Od nogi tvoji csudni csinov szam csul, ches moch i moju kcher uzdraviti? Potitus je nyemu odgovoril: „Zacs tvoji bogi nye neuzdravu?“ Czeszar szeje navo pitanye vasz zacserlyenil, vindar je nyega proszil, da ucsini ono, csa nyigovi bogi nemoru ucsinit. Nato je nyega szveti mladenacz pital: „Oches ti va onoga Boga verovat, koga ja zmalyam, i valujem, ako tvoju kcher uzdravim?“ Czeszar je nemer odgovoril: da, ali mu ni od szercza islo Dopelyali szu kcher Potitus je zapovidal vragu, da va Ime Jezusa Krisztusa van ide zmladenkinye, i osztavil je nyu. Szi okolo sztojechi szu zvelikim glaszom kricsali: „Za isztinu Bog kerschanov je velik, i zmozsan Bog.“ Ali nezahvalni, i va zlochi tverd Czeszar je ovo csudo za viskariu derzsal, kut szu szi pogani onoga csasza sze csudnovite csini kerschanov za viskariu derzsali, ter je zapovidal, da Potitus mora krivim bogom orszaga aldovat. I kada szveti mladenacz ovoga ni otil ucsinit, dal je nyega nemilo bicsevat, i va uzu hitit, da va nyoj od boli, i od glada umre. Ali Goszpodin Bog je poszlal Angyela, ki gaje vracsil, i hranil.

Kada je Czeszar docsul, da Potitus jos zsivi, szeje szel na szudszki sztolacz pred nozsinum lyucztva, i kadaje mladenacz Jime Jnzusa sztalno valoval, je nyega dal szakojacski trapit. On je dal nyigovo telo na mucsnu sztoliczu raszkrecsit, zfaklyami na sze dvi sztrani palit, zklyischami nyigovo telo merczvarit, i pred diblyu sztvar hitit. Szveti Mladenacz je med mukami szvete jacske jacsil, diblya sztvar szeje pred nyigove noge legla, i nyega lizala; onda szeje ubernul ktverdomu tyranu, i rekal: „Csa ti kszemu ovomu velis Czeszar? Os niszi doszt vidil, i ukuszil szemoguchnoszti mojega Goszpodin Jezusa Krisztusa?“ Czeszar navo jos jadovitiji, je zapovidal ovoga szercsenoga Valovnika Krisztusevoga va zkipuchim ulyem napunyen kotal hitit, i nyega zczvrechim olovom polyivat. Ali kada ov szvetacz niszt boli navo sze mucsenye ni chutil, nego je zveszelim glaszom Boga dicsil, je Czeszar na navo zapovidal, da mu ognyeni csaval va glavu zatucsu, zabiju. Ali nut Czeszar je va onom hipczu sztrahsnu bol va szvojoj glavi chutil, kut dabi ognyeni csaval va nyigove mozsjane zabit bil. Od boli szeje szimo tamo valyal, i kricsal: „O szluga Bosji, proszi Boga tvojega, da me od ove nezgovorne muke oszlobodi.“ Ov szluga Bosji je molil, i Czeszar je va onom hipczu od boli oszlobojen posztal. Polag ovoga ocsitnoga csuda, szu vindar ovoga mladencza otili preszilit, da osztavi veru kerschanszku. Szvetacz je szegurno ukaral Czeszara zbog nyigove nezahvalnoszti, i tverdokornoszti, ali ni druge plache prijel, neg da szumu ocsi zboli, jezik szkinuli, i glavu odszikli. Ovakoje ov szveti mladenacz zsitak szvoj dokonyal za veru Jezusa.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Potitus je bil nov kerschan, ar je zpogansztva na veru Jezusa sztupil. I od szvete Priske sze to izto more rech. Potitus, i Priska szu za veru Jezusa velike muke morali terpit. Dabi va pogansztvi osztali bili, ali dabisze knyemu naizad povernuli bili, nebi bili szmili nist terpit,

neg bi va velikoj diki, bogatsztvi, i veszelyu mogli bili zsivit. Ovako i dan denasnyi ide. Nogi novi Kerschani moradu terpit, od krivoverczev, i od nogi csemerni Katholikov. Ako va sziromahstvo, va beteg, ali vaku drugu nevolyu zapadu; velyen je csut: ovo je kastiga bozsja, kad je veru szvoju osztavil, ovako govoru luthori, kalvini, ali nogoputi i merzli katholiki. Ali kako krivo szudu. Niszu Potitus, Priska, i drugi Mucseniki csuda morali terpit, vech neg szada bar ki novokerschen? Je to bilo zlamenye, dá szu oni krivo csinili, kada szu pravu veru Jezusa prijeli? Ali je bila nyihova muka, nyihovo sziromahstvo, uza, i szmert, kastiga bosja? Szveti Paval dokle je Zsidov bil, je pri szi va naivechem prestimanyu i diki bil; żcsim je veru Jezusa nasze zel, kuliko je moral terpit? Dabi sze bil k Zsidovszkoj veri naizad bil povernul, toga szega nebi bil szmil terpit. Je ada nyigovo progonsztvo kastiga Bozsja bila? Zacsuda druge uzroke jima Goszpodin Bog, kada novim Kerschanom progonsztvo, sziromahstvo, betege posalye. On bi rad naimre nyihovu lyubav, vernoszt, i sztalnoszt szkusziti: „Goszpodin vas Bog vasz szkusava, da sze ocsituje, jeli ga zi szega szercza lyubite.“ On bi je rad po puti va Nebo pelyati, vako drugacse nemoremo nuterpojt, neg kresz nevolye. On bi jim rad zlamenye nyihovoga blazsensztva dat; ar Evangyelye veli: blazseni szu ki zbog pravicze progonsztvo terpu, ar nyihovo je Kralyesztvo Nebeszko.

II.

Szveti Potitus, i Priska sze niszu dali krez naiveche muke od prave vere odvernut. Oni szu volili kut Kerschani terpit, i sze zvelicsit, neg kut pogani va veszelyi i diki zsivit, onda pak sze szkvarit. Oni szu Boga dicsili, i veszeli bili va muka, i traplenyu, ar szu nanu veliku vekovecsnu plachu miszlili, ka je pri Bogu na nye csekala. Ovako moradu i szi Kerschani csinit, ako je sziromahstvo, beteg, i druga nevolya ulovi. Neka dadu nistvridnim govorit, da je ovo kastiga bozsja. Goszpodin Bog nikomur ni ubechal blazsensztva na zemlyi, ako sze knyemu krez pokoru uberne. Zato nima nigdor uzroka morgovat, ako

mu csemerno ide. Szveti Augusztin veli: „Szi ti zato Kerschan, i pokornik nasztal, da ti na szvitu dobro ide? Jezus za isztinu otoga szvojim Apostolom ni ubechal, nego naiperpovidal, da chedu veliko progonsztvo terpit morat. Ali vekovecsno blazsensztvo je onim ubechal, ki nyigovu veru nasze zamu, i polag nye zsivu. Ovo che i vam szakomu dat, i ovo che nadomesztit sze, csa za veru terpimo. Bolye je jedan kratak csasz sziromah, betesan, zanemermetan; i prognan bit, ali csa drugo na szvitu terpit, ter sze nigda zvelicsit, neg ovde va diki, va bogatsztvi, va veszelyi, i obilynoszti zsivit, a onde na veke szkvaren bit. Ki szi ovo razmiszli, ta va szvojem krizsu i nevolyi nigdar neche zdvajat, neg che sze csa terpit mora za malyahno prestimavat Szveti Augusztin veli: „Ako na plachu pomiszlis, ku ches za tvoju tugu prijet, ko cheti sze csa terpis, neg lahko, i malyahno bit. Pervi Kerschani szu za csuda vech jimanya pogubili, vech traplenya, i progonsztva preterpit morali, neg mi va szadasnyi csaszi. A vindar szveti Paval veli, da szu sze ovo pri premislyavanyu vekovecsnoga blazsensztva zveszelyem terpili.

Na dan devetnaisztoga Januara.

Szveti Kanut Kraly Danszki.

Szveti Kanut zovim jimenom cseterti Kraly Danszkoga kralyesztva szeje okolo 1150-ga leta rodil. Zlamenya szvetoszti szusze velyen vamladoszti nyigovoj va nyem ocsitovala. Va szi nyigovi csini szeje kazal on dobri duh, ki k Nebu hlepi Sztrah bosji je va szerczi nyigovom tako velik bil, da je jos i naimanye zlo oduraval. Pravu veru je viszoko prestimaval, zato je za nye poveksavanye sze csiszto ucsinil, oszebuino po szmerti nyigova Ocza. Kada je Thronus poszel je perva nyigova szkerb bila Czrikve, i Klostre gradit, i zvelikimi dohodki nadilyat, pogansztvo zatert, i szamo pravu veru va szem orszagu raszsirit.

Kadaje krez milosehu bosju noge poganszke orszage pod oblaszt szvoju szpravil, i na pravu veru Jezusa uber-

nul, je va histvo sztupil zpobosnom Adelom Roberta Flandrie Grofa keherum, zkum je jednoga szina zjimenom Karol rodil, ov szin je poznan zbog nyigove pobosnoszti pod ovim jimenom: pobosni Karol. Kanut, i Adela ovi pobosni kralyevszki hizsniki szu szlozsno sze csiszto csinili, csa je na poveksavanye dike bosje, i na szrichu ter blagoszlov szvoji podlozsni szluzsilo. Szveti Kanut je jednucs szvoju korunu, Szcepter, i kralyevszki plasch pred Krizs Jezusa polozsil, i na koleni klecsech szamoga szebe, i sze Kralyesztvo Jezusu aldaval, govorechi: „Ja sze ponizsujem pred tobum o mili Jezuse! kut pred Kralyem szi Kralyev, i Goszpodinom szega Goszpodsztva, i nist drugoga ne zselyem neg dasze Kralyesztvo tvoje vere va ovom orszagu raszsiri, i ujacsa. Szvoju korunu je Roschildszkoj Czrikvi prikazal, i rekal: „Dosztojno je, da ono csa je najvechevridnoszti Szvetu Czrikvu kincsi, ne dabi na nebesziu, na gizdoszt szluzsilo. Duhovne je oszebuino viszoko postaval, i szvoje podlozsne je nato upomenyival, da nyega va ovom naszleduju. Da ubogi, i betesni zaviche jimali budu, je Spitale gradil, na ubatrenye i polaschinu nogo nevolyni je nozsinu pinez van dal. Onim, ki szu posztavni bili za szudcze je ostro zapovidal da pravicsno szudu, dovicze, i szirotyake da pomazsu, da podane ne gnyavu. Ako je ki Preposztavni szuproti ove nyigove zapovidi csinil, velyen je nyega z szvoje csaszti zvergal, i ostro kastigal. Za szvoj orszag, za szvoje podane sze je verno szkerbil. Csasz koga je jos zvisje ove szkerbi jimal, ni na jigru, ali na drugo raszveszelenye ubernul, neg na molitvu, i na stenye szveti knig; czele ure dugo je klecse pred Oltarszkim Szakramentom va Czrikvi, ali doma pred propelom molil. Diku preblazsene najcsisztije Divicze Marie je va szvojem orszagu raszsiril, i sze na nye diku od szvete Czrikve odrejene Szvetke szvecsevat zapovidal. Va poszti je tako oster bil, da vechkrat czele dneve nist hrane ni va sze zel. Pod szvojum kralyevszkum pratesum je osztru halyu pokore noszil, nogoputi sze je bicseval csar do kervi. Szveti Breviar nyemu to szvidocsansztvo daje, da nigdar ni od puta pravicze, i zapovidi Bozsje odsztupil, nego daje na verhunacz naj veche zversenoszti zlizal.

Ovako szvetoga Kralya ni otil Bog duglye na szvitu

osztavit, nego je nyega krez dicsnu szmert Mucsenika k szebi va Nebo pozval. Prilika k ovomu je bila ova. Herczeg Normanszki je znozsinum vojszke va Englenderszki Orszag udril. Englenderi szu szvetoga Kralya Kanuta za pomoch proszili, ke nyim ni zakratil, ar je szvojega laschega brata Olaha zvelikim seregom vojszke nyim na pomoch poszlal. Ali ov neverni brat, da ladat bude mogal, je ovu vojszku ne na pomoch Englenderom, nego proti Kralyu szvojemu laschemu bratu ubernul. Znal je naimre da szu nogi podani nezadovolyni z Kralyom, zato, ar je nye na obdersavanye zapovidi bosje, i Czrikvene sziloval, i zbog nogoga nyihovoga zlocsinyenya ostro kastigoval. Zato je lahko bilo Olahu ove nezadovolyne szuproti Kralyu razdrazsiti, i nye nato napelyat, da Kralya umoru. Szveti Kanut, kad je ovo docsul, sze ni zato presztrahsil, nego kada muje ocsitovano posztalo, da che zbog pravicze navredi umoren posztati, je va Crikvu szvetoga Albana Mucsenika isal, Szvete Szakramente pobosno prijel, i Bogu zrucsil szvoje zadnye z szmertjum barenye. Kada je jos pri Oltaru molil, je nyega nozsina neverni ubszterla, jedni szu ztreliczami na nyega sztrilyali, drugi szusze zkamenyem va nyega hitali, jedan med szimi naigorji je nyega zrazsnyem prebol. Szveti Kraly zcsim je zagledal ove manenike, szeje pred oltarom do zemlye prignul, i Goszpodinu Bogu szebe za Aldov aldoval. „O Goszpodine! je rekal, ja ti zvcszelyem aldujem moj zsitak. Na branenye tvoje dike, i Szvete Matere Czrikve ochu umrit. Primi milosztivno ov moj aldov, ter daj, da ovi moji nepretelyi szvoju zlochu zpoznaju, i da sze zanyu pokaju, da od tebe oproschenye primu kut jim i ja od szercza odpuschavam.“ Kut je ovu molitvu dokonyal, ko szu neverni szpunili ono, csa szam zgora rekal. Ovakoje szveti Kanut szvoj zsitak zmertjum Mucsenika dokonyal pred Oltarom onoga iztoga, koga je kut pravi Apostol dicsil. Goszpodin Bog je nyigovu szmert znogimi csudnimi csini odicsil.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Kraly Kanut je Duhovni sztalis oszebuino postoval, i szvoje podane je nato ubrachal, da ga va tom naszleduju. Jimaj Masnike, i Duhovne va dosztoinom postenyi. Goszpodin Bog je szam to zapovidal: „Lyubi Goszpodina Boga tvojega zi sze Duhse tvoje, i postuj Masnike.“ Ovako stemo va szvetom Piszmi, Ekleziastes 7 d. Nedosztoinó od Duhovni govorit, nye pszovat, obsanovat, nyihove csine krivo razlagat, na nye zlo szumlit, nyihove male grihske szagdir razglasevat, i poveksavat, nyihovo postenye, i dobro Jime uvalyat, nyihovo upominanye zanemermetat, i vech takovoga, je takovo dugovanye, krezako sze vech zagrihsimo, neg szi nogi miszli. Goszpodin Bog, ki je rekal: „Ki vasz bada, ta bada lechiczu oka mojega.“ „Ki vasz zanemermeche, ta mene zanemermeche,“ zbantovanye Masnikov tako zimlye, kut dabi on szam zbantovan bil, i prez kastike toga ne osztavlya. Takove pelde jimamo, da nepretelyi ki sze Duhovnim ukrivlyadu, umru, prez milosche Bozsje, dabi Masnika va onom hipczu, kada bi nyim naipotribniji bil, na batrenye szvoje nimadu polag szebe. Pravicsna, i sztrahsna, vekovecsno szkvarenye za szobum pelyajucha kastiga. Paszku jimai, da ove kastige na tvoju vekovecsnu skodu na szebi nebudes ukuszit moral.

II.

Szveti Kraly oproschava szvojim umornikom, ter Goszpodina Boga za nye proszi. Krezavo je pokazal, da kut pravi Ucsenik, i Naszlednik Jezusa umrit oche. Kako sze ti ponasas, ako te do proganya, nechu rech umara? Sze i ti kazses kut pravi Ucsenik, i Naszlednik Jezusa? O pszoszt, ukrivlyanye na tvoje nepretelye, zlo zselyit, i nad nyimi sze fantit, toga Jezus ni ucsil, nit ni csinil. Ako va szebi naides, da szi va tom grihsil, ko sze jos denasnyi dan zato pokaji. Ubechai tvojemu raszpetomu Jezusu, da

ches nyemu za lyubav, naszledujuch nyigov nauk, nyigovu peldu, ku je na krizsu viszech zaosztavil, szim csiszto, ki szu ti csa krivoga ucsinili, od szercza odpusztit. Jos denasz alduj aldov molitve za nye. Ako priliku jimas nyim csa dobroga izkazat, ubladaj sze Jezusu za lyubav, ter jim je izkazsi. Ovako ches pokazat, da szi pravi Ucsenik, i Naszlednik Jezusa, ki ni szamo za szvoje umoritelye molil, nego nyim miloschu dal, da grih szvoj zpoznaju, ter da sze zpokoru. Poszluhsaj csaje nyigova zapovid: „Lyubite vase Nepretelye, Csinite onim dobro, ki vasz oduravaju. Molite za ne, ki vasz proganyadu, i sze zlo na vasz govoru; da dicza vasega Ocza budete, ki szvojemu szunczu da izaiti zverhu dobri, i zli, i da godinat zverhu pravicsni, i grihsnikov.“ Math. 5 d.

Na dan dvaiszetoga Januara.

Szveti Mucseniki Fabian, i Szebasztian.

Szveti Fabian rojen Rimlyanacz je od szamoga Boga na naivisju csaszt Poglavara szvete Czrikve odibran posztal. Ar kadaje Duhovnoszt, i lyucztvo szkupa szpravno bilo, da Papu odiberu, i med szobum sze niszu znali pravo ujedinat, szu vidili beloga goluba odzgor doli doletit, ki szeje ravno na glavu Fabiana szel. Szad vech niszu dvojili, koga moradu odibrat. Fabian je moral szkerb zverhu szvete Czrikve nasze zet, ku je dicsno redil krez petnaiszt let. Szvoje ladanye je dokonyal krez szmertnu muku, ku je szercseno preterpil va progonsztvu Czeszara Decziusa va leti po Krisztusu 252. dvi sztov pedeszet drugom.

* * *

Szveti Szebasztian szeje od viszokoga pokolenya rodil. Otacz nyigov je bil z Narbone, Mati nyigova z Mailanda. Lipota nyigovoga licza, viszoka raszt tela, mudroszt, i szercsenoszt szu nyega pri Czeszaru Diokleczianu tako dragoga nacsinila, da je nyega za Kapitana szvoje nailipse vojszke posztavil. Diokleczian ni znal, da je Szebasztian

Kerschan; ar ov Szvetacz sze ni ocsitoval za Kerschana, neg zato da Kerschane bude mogal bolye branit, i nyim nogo dobra izkazat. On je Kerschane pohodjeval va uzi nyim potribnu hranu noszil, nye batril, i va muka na sztalnoszt nagovaral. Markus, pak Marczellian dva brati szu zbog vere Kerschanszke va hizsi Nikosztratusa jednoga voschanszkoga Preposztavnoga ulovlyeni bili. Szudcztvo szmerti je jur bilo prik nyi van dano; ali nyihovi sztarji, i rojaki szu tuliko szproszili pri Kromatziusu Poglavaru, da szeje nyihova muka trideszet dan dalye odvlacsila; ar szusze ufali, da chedu va tom csaszu ove dva Valovnike Jezusa moch napelyat nato, da veru Jezusa zataju. Zato szu sze csiszto ucsinili, da bije nato nagovorit mogli. Iza isztinu, veliko nagovaranye, szliplenye, prosnye, i placs je pri ovi brati tuliko ucsinil, da szu jur szlabi va veri posztali. Zcsim je szveti Szebasztian ovo docsul, je nye pojiszkal, i nyim Jezusa, i szvetu veru, ku kanu osztavit, pred ocsi posztavil, tako da szu na ricsi nyigove ujacsani pripravni bili, sze muke, i naitezsju szmert preterpit, neg od prave vere odsztupit. Ktomu je csuda prinasalo pripetenye, ko szeje godalo, onda, kadaje Szebasztian kuyim govoril. Velika nebeszka szvitloszt je napunila hizsu, va koj szu ovi brati, sztarji, i rojaki nyihovi szkupa szpravni bili. Oni szu vidili Jezusa Goszpodina med Angyeli, kako je k Szebasztianu isal, i nyega kusnul govorechi: „Szebasztian ti ches szagdar pri meni bit.“ Ovo izkazanye je tuliko ucsinilo, da niszu szamo Sztarji ovi dvi bratov, nego i Nikosztratus, i nyigova zsena Zoe, kaje perlye nima bila, ali kaje krez molitvu Szebasztiana rics naizad dosztola, i Klaudius klyucsar uze veru Jezusa nasze zeli, i potlye szvoj zsitak krez muke Jezusu za lyubav aldovali. Po trideszeti dnevi je dal Kromatzius Ocza ovi dvi bratov zjimenom Trankvillinusa k szebi dozvat, i nyega upital: kako je znyigovimi Szini? Trankvillinus je odgovoril: „Moji szini szu blazseni, i ja zsnyimi; ar oni szu zmanum, a ja zsnyimi isztinu one vere zpoznali zvana ke ni ufanya zvelicsenya.“ Kromaczius szeje preszenetil navi odgovor, i rekal: szi i ti va tvojoj sztaroszti ub pamet dosal? „Kerschan szam nasztal, je rekal otacz, i krezato naimudrije csinil. Ar nai vecha noria je bila, da szmo doszidob nime bolvane meszto jedino-

ga pravoga Boga molili. Ove norie szam sze szad mentoval.“ Kromaczius Poglavnik je zselyil uzrok ziznat, i Trankvillinus je razlozsil nyemu isztinu prave vere jedinoga Boge, i faleslyivoszt krivi bogov tako szvitlo, da szije Kroczius szam zselyil z Szebasztianom od ovoga na dalye pominat. Ov je nyemu isztinu, i bozsansztvo prave vere tako szvitlo razlozsil, da je i on proszil krez szveti kerszt va nyu sztupit. Zsnyim szusze dali szi nyigovi dvorani, szluzsbeni, nogi uzniki, i kmeti, ke je szlobodne odpusztil, pokersztit. Nato je odpovidal szvoju tisztiu, ter je na szvoja jimanya zvan varosa isal prebivat, i onden zaviche daval zvarosa prognanim Kerschanom. Medtimtoga je progonsztvo Kerschanov za csuda veche nasztalo. Szveti Papa Kajus je onim, ki niszu doszta szegurnoszti jimali muke terpit, szvitoval, da sze ugnu pred progonsztvom, doklye ovo zopet presztane. Ovoje szvitoval i Szebasztianu. Ali ov od toga nist ni otil csut, nego je rekal k szvetomu Kajusu: da on voli va varosi osztat, da bude mogal Kerschane va muka ujacsat, i batrit. Kajus zveszelyem gledajuch navoga kerschanszkoga Viteza je nyemu rekal: „Ko osztani Szinak moj! na meszti vojevanya, ter budi pod jimenom Czeszarszkoga Kapitana branitely szvete Czrikve Krisztusa.“ Navredi po tom je jedan neverni kerschan ki je odsztupil od prave vere, Czeszaru Diokleczianu nazvisztil, da je Szebasztian kerschan, i da i druge na sztalnoszt vere kerschanszke upomenyuje. Velyen natoje nyega Czeszar dal k szebi dozvat, i nyega ukaral zbog nyigove velike nezahvalnoszti za tulike od nyega prijete milosche, i zbog nyigove szegurnoszti, da ni szamo on kerschan, nego da jos i druge nato nagovara. Szebasztian muje zkerschanszkum krotkochum na sze odgovoril, i nyemu uzrok povidal, zacs je tako csinil. Diokleczian od szega ovoga nist ni otil csut, nego szeje terszil ovoga szvetoga valovnika krez zaszliplenye, i ubitanye, kut i krez grozsnyu na drugu miszal ubernut. Ali kad mu nist ni prudilo, je zapovidal Szebasztiana na jedan sztup privezat, i nyega z sztreliczami umorit. Poganom nist ni bilo drazsjega csut, neg ovu zapovid; velyen szumu ztela prates pokidali, na sztup prevezali, i zsztreliczami tako dugo va nyega sztrilyali, dokle szu stimali, da je Duhsu szpusztil. Po nochi

je dosla jedna pobozsna zsena zjimenom Irene, ke muzs je pred kratkim csaszom szvoj zsitak za veru Jezusa dal. Ova je otila zdrugimi szkupa szveto telo dosztoino pokopat. Ali kadaje va ovom Szveczi jos zlamenye zsitka nasla, je nyega va szvoj sztan dala odneszt, i nyega vracsila, dokle je uzdravil. Kumaj szeje ov Vitez zdravoga chutil, ko je velyen nepozvan pred Czeszara sztupil, i nyemu pred ocsi posztavil, kako krivo csini, da tulike kerschane prez sze krivicze tako nemilosztivno da mucsit, i umarat. Diokleczian szeje mimoreda preszenetil, kada je nyega zagledal, i nyega upital, jeli ni on izti Szebasztian, koga je nezdavno zsztreliczami presztrilyit zapovidal? „Je, ja szam, odgovori Szvetacz, i ravno zotoga, da jos zsivim, moras zpoznat, kako zmozsan je on Bog, koga ja molim, i kako krivo csinis, da nyigove szluge das umarat.“ Czeszar jos vech neg pervo razjadan, je zapovidal ovoga szvetoga Kerschanszkoga Viteza na ocsitnu placzu van zpelyat, i nyega zsibami, paliczami, i zolovnimi baticzami tako dugo bit, doklye szvoju Duhsu szpuszti. Szpunili szu hahari ovu zapovid, i ov dicsni Mucsenik je pod tesinum udorczov dokonyal szvoje vojevanye va leti 287 dvi sztov oszamdeszet szedmom. Nyigovo szvete telo szu hahari va z blatom napunyenu jamu hitili; ali krez szvetu Luczinu odavlye mucse van zneto, i zvelikum dikum pokopano posztalo. Va leti seszt sztov oszamdeszetom szu szvete Osztanke ovoga szvesoga Mucsenika va lipu od Konstantina zgrajenu Czrikvu prik odneszli; i pokidob je va ovom csaszu Rimszki varos od velike kuge, kaje va nyem nozsinu lyudi podavila, oszlobodjen posztal, szu szvetoga Szebasztiana, kut Patrona szuprot kuge zacseli dicsit, i zazivat. Kripnu pomoch nyigovoga zagovora szuproti kuge je verno kerschanszko lyucztvojur vechputi zpoznalo; i ovo szkuszenye je do denasnyega dneva nasz kerschanszko lyucztvo naucsilo, da je ova dika, i zazivanye ovoga Szvecza Bogu povolyna, i nogim Varosom, i szelom va csaszu kuge jako szpaszna, i hasznovita.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Fabian je kzvelicsenyu dosal va Duhovnom sztalisu, a Szveti Szebasztian va szviczkom, i to va voschanszkom sztalisu. Vidis, cslovik sze more va duhovnom, i va szviczkom sztalisu zvelicsit. Ako sze nebudes zvelicsil ni krivicza va sztalisu tvojem, neg va tebi. Ti mores va szakom sztalisu Bogu szluzsit, a csa je kzvelicsenyu drugo potribno, neg Bogu szluzsit? Szveti Katekizmus te ucsi: Bogu szluzsit nist drugo ni, neg bozsju volyu szpunit, nyigove zapovidi obderzsavat. Ki oche zapovidi bozsje obderzsavat, ta sze mora griha csuvat, i dobro csinit. Kdobromu szlisi da sze szuprotivsine szterplyeno podnasamo. Zato szam ti na drugom meszti rekal: da sze zvelicsis, je potribno, da sze zla csuvas, i da dobro csinis, i da szaku nevolyu, ka te doszezse, szterplyeno podnatas. Povi mi csa ti zmed ovoga va tvojem sztalisu nemores ucsinit? Szveti Fabian je ovo va duhovnom, a Szveti Szebasztian va szviczkom sztalisu mogal szpunit. Kako bi pak ti mogal rech, ti nemores? Pelda nogi drugi Szveczev, i tvoje lasche duhsnozpoznanye, ti szvidocsu, da mores. Neg szamo nato dohaja, da to dugovanye jednucs tverdno zacsnes, kut szu Szveczi csinili, ki szu va tom iztom sztalisu zsivili, va kom ti zsivis.

II.

Szveti Szebasztian je oposzred med pogani, va dvori poganszkoga Czeszara med voschani, i med objidnimi Csasztniki szivil; vindar sze ni dal nit krez peldu, nit krez nagovaranye na poganszku veru, ali na drugi grih napelyat; nego je osztal pobozsan Kerschan, i druge je na kerschannszku veru ubrachal. I ti moras morebit med zlimi, grihsnimi lyudi, ki sze nozsina na szvitu nahaja, prebivat. Je morebit csaszov kada vidis, da drugi jako razpuschano zsivu, kut je chemo zet: meszopuszt. Paszku jimaj, da sze krez nyihovu peldu, ali nagovaranye va tvojem kerschansztvu, ali va tvojoj pobozsnoszti ne das pobludit. Neka je naszledovat, neka zsnyimi szlozsit, neg sze

terszi jednoga ali drugoga od zloga, od griha odkinut, i na dober put dopelyat. Ako szi budu isli zlato tele molit, ti poj va Jeruzalem, ter moli Boga tvojega; kut je nigda bobozsni Tobias ucsinil, ki je oposzred med nevernimi zsivit moral. Ali reczi zbogabojechim Mathatiasom: „Ako szi narodi Antiochusu kralyu poszluhsni budu, i od zapovidi szvoji Otacz odsztupu, ko ja ochu zmojimi Szini, i brati praudi moji Otacz poszluhsan osztati. Bog nam budi milosztivan! Ni nam hasznovito zapovid Bozsju zaosztavit.“ Nozsina oni, ki razpuschano grihsno zsivu, neche tebe pri Bogu zpricsat; ar Bog je szvitlo zapovidal: Neszmis naszledovat noszinu lyudi, da zlo csinis. Szveti Krizoszthomus je rekal: „Zsivi zmalim seregom, ako zmalim oches zvelicsen bit.“

Na dan dvaiszet pervoga Januara.

Szveta Agnesz Divicza Mucsenicza.

Med tulikimi Kerschanszkimi Diviczami, ke szu za pravu veru szvoju kerv prolyale, neznam, jeli che sze ka nait, ku szveti Oczi vech dicsiju, neg je Szveta Agnesz. Szveti Hyeronimus od nye pise, da je nye zsitak pri szi narodi va szi jeziki odicsen; ar ona je sztaroszt, i tyranna ubladala, i dicsno Jime Divicze krez szvoju muku poszvetila. To izto govori od nye szveti Ambrozius. Ona szeje rodila v Rimi od plemeniti Sztarji. Kumaj je veliku vridnoszt csisztoga divojacstva zpoznala, je nyu velye Bogu polag priszege aldovala. Kada je jednucs zskole va angyelszkoj krotkochi domom isla, je nyu zagledal Szin Szynfroniusa Poglavara Rimszkoga, koga jedni ravnotako Szynfroniusa, drugi Eutropiusa, ali Prokopiusa jimenuju. Goszpodin Bog je ovoj Diviczi nezrecseno veliku lipotu licza, i raszti prikazal, zato szeje ov Eutropius tako jako va nyu zalyubil, da dan i noch ni mira jimal. Zato je isal knye Sztarjim i nyu va histvo proszil, polag toga je szakojacske kincse Diviczi za dar doneszal. Ali Agnesz nist ni

naimanyega ni prijela, neg je knyemu prez szerditoszti z krotkochum rekla: „Odhajaj od mene! Ja jimam jur drugoga zarucsnyaka, ki je lyubav szercza moga k szebi potegnul. On je zacsuda plemenitiji, i bogatiji neg szi ti, ovomu chu verna osztat, nyemu sze prik dajem zi szega szercza.“ Ov mladenacz je nave ricsi tako pobludjen, i raztuzsen posztal, da je ubetezsal. Kada je nyigov otacz zvidil uzrok betega nyigovoga, je szam poszlal va hizsu szvete Agnesz, i nyu va histvo za szina szvojega dal proszit. Agnesz je ta odgovor dala: da ona nemore odsztupit od szvojega Zarucsnyaka, i nyemu neverna posztat. Otacz je otil ziznat, csabi to za zarucsnyaka bilo. Jedan Dvoran je velye ta odgovor dal: „zatim neka csuda pitat, Agnesz je Kerschanka, ona szi je to va glavu zela, da je Jezus nye zarucsnyak.“ Ovo je bilo Poglavaru doszt uzroka nyu kut Kerschanku dat ulovit. Agnesz je predanyega kut pred Szudcza dopelyana posztala. On je ponovil szvoju prosnyu za szina szvojego, on je nyu gladil, i sze ubital, ali i grozil joj szeje. „Ali odpovi tvojemu Krisztusu, ter privolyi va histvo sztupit zmojim szinom, ali ako oches Divicza osztati, ko alduj bogiczi Veszta, ter sztupi va broj nye Divicz. Ako ne, ko chu te dat va hizsu, kade sze naicsemernije zsenszke nahajaju, zaprit, da szaki ki bude otil, tvoje telo uskruniti more.“ Szveta Divicza je dala za odgovor: „Zaman csekas na moje privolyenye. Ja nemorem mojemu Zarucsnyaku té tugé ucsinit, dab mu neverna posztala. Niti bogiczi Veszta, niti drugomu bolvanu, nego szamomu pravomu Bogu ochu aldovati. Da sze ti mene grozis zhizsum zgublyeni zsenszki, mene nist ne sztrahsi. Ja za branitelya tela mojega jimam Angyela Bozsjega, ki che mene od sze szile branit. Vasi bogi szu pocsetniki te mrazoche; znaj ali da je moj Bog, Bog chisztoche, ki mene szuproti vasemu naiperzimanyu ucsuvati more, i oche.“

Navi odgovor szeje razjadal Poglavar, i zapovidal, da nyoj prates szvlicsu, i ovaku szvlicsenu va hizsu mrazoche pelyaju. Goszpodin Bog ki csiszte Duhse szagdar lyubi, i brani, je pri ovoj priliki takovo csudo ucsinil, od koga perlye nigdar nist ni bilo csut. Va hipczu je dal ovoj Diviczi vlasze tako zraszti, tako guszte, i duzsicske, da szu nyoj meszto pratezsi szluzsile, i nye telo csiszto pokrile. I kada je va

tu hizsu merszkoche nuter isla, szeje zkazal Angyel, i nyoj belu prates prikdal, ka szeje tako szvitila, i raszikovala, da sze nigdor ni uszegural knyoj blizu pojt, jos manye nye telo dotaknut. Agnesz premislyavajuch obrambu Bozsju, je nyega dicsila, i hvalila zvelikim glaszom, i nyega proszila, da bi i na dalye nye obramba bil. Szin Poglavara szeje vindar uszegural va tu hizsu nuter sztupit, va koj je szveta Divicza zaperta bila, ztim nakanyenyem ono, csa zlipim, i ubechanyem ni mogal doszechi, szada zi szilum dosztat. Bar je szvetu Diviczu znebeszkum szvitloschum ubgrajenu vidil, i ona nyemu kratila, vindar je nyu otil znecsiztimi szvojimi rukami ubjet, ali perlye neg bi ovo szpunil, je nyega Angyel udril, i on je mertav na zemlyu szpal.

Kada je Poglavar ovo docsul je vasz manen na meszto bizsal, ar je stimal, da szeje ovo krez viskariu sztalo. Va szvojem jadi je nezgovorno nad Diviczum pszoval kut na jednu visku, i nyoj sze zagrozil znaimucsnijum szmertjum. Ona muje va naivechoj poniznoszti odgovorila natu pszoszt, i grozsnyu, i rekla: „Ni viskaria tvojemu szinu zsitak zela, neg nyigovo lasche grihsno poselyenye. Perlye neg je on dosal, szu jur drugi pri meni bili, ki zgledajuch sze na Bozsju obrambu sze niszu uszegurali mene dotaknut. Tvoj szin sze ali ni maril za Angyela, ki je polag mene sztal, neg je polag toga szvoje pozselenye nad manum otil szpunit; zato kada je ruke szvoje proti meni protegnul, je nyega Angyel ovako kastigal.“ Navi szpametni odgovor szeje utisil jad Poglavara, ter meszto grozsnye je zacsel ovako proszit: „Ako je tvoj Bog tako moguch, ko proszi nyega, da mojega szina zopet uzsivi.“ Agnesz je molila, i mertvi szeje uzsivil, i zvelikim glaszom kricsal: „Za isztinu Bog kerschanov, je jedini pravi Bog.“

Ovako veliko csudo szeje po szem varosi raszglaszilo. Poganszki duhovni szu zbog sztraha, da che poganszka vera presztat, lyucztvo na zblud nabatkali, govorechi: da je Agnesz viska, ka bi rada poganszke boge porusit, zato je potribno, da ju zputa szpravu; ar drugacse chedu bogi szvoju szerdu szverhu lyusztva szpusztit. Poglavar szam ni otil va ovom dugovanyu dalye nist csinit; neg je je prikdal jednomu drugomu szudczu zjimenom Aspazius. Ov

sze ni dugo zabavlyal, neg je zapovidal velik kup derv szkupa znoszit, i nyu, toje szvetu Diviczu na nyega posztavit, i zsivu zpalit. Kumaj szu bila derva szkupa szlozsna, i szveta Divicza na nye polozsena, szu je na sze sztrani vazsgali. Goszpodin Bog je ali ponovil ono csudo, ko je va pechi babilonszkoj ztrimi mladenci ucsinil bil. Plamen szeje na dvi strani razdilil. Agnesz je neuszkrunyena na szredini szidila, i Boga hvalila, i dicsila zvelikim glaszom. Velik veter je puhal, ter je plamen na okolosztojeche noszil, tako da szu niki od ogynya sztroseni, a niki zpalyeni posztali. Ova kerschanszka Divicza je szide osztala zzeszelim obrazom, i Boga blagoszlavlyala. Jadoviti poganszki aldovniki jos niszu mirovali, neg szu ovo csudocsinyenye za viskariu razglaszili, i szmert Divicze nemilosztivno proszili. Da ovim kervizsajnim Szudacz Aspazius zadoszta ucsini, je zapovidal haharom, da gut Divicze zmecsom prebodu. Hahar od sztraha zpocsetka ni til ucsinit zapovidi. Ali Agnesź szama je knyemu ovako govorila: „Csa stentas? Neka umre ovo telo, ko sze onim ocsimam dopada, kim szeja nebi rada vidit.“ Nato je szvoje ocsi k Nebu ubernula, ter k Bogu zveszelim glaszom kricsala: „Primi kszebi Duhsu moju, ka je tebe tuliko sztala, i ku szi tuliko lyubil.“ Pri ovi ricsa je habar szunul mecs va nye vrat. Ovako je dokonyala ova neubladana Divicza va najvechoj szegurnoszti szvoje tesko vojevanye, nad csim sze za tuliko vech csudit moremo, pokidob da je kumaj trinaiszt let sztara bila. Od szvoji laschi Sztarji je dosztoino pokopana posztala. Kada szu jednucs ovi Sztarji nochno vrime pri grobi Divicze molili, i plakali, onda szeje nyim czel sereg Divicz izkazal, oposzred med nyimi nyihova szveta Kcher va velikoj szvitloszti, kut labod belo janye na perszi jimajucha, znye uszt je bilo ove ricsi csut: „Presztanitesze plakati moji dragi Szterji! Ja zsivim va velikom veszelyi. Veszelitesze zmanum; ar on, koga szam szagdar od szercza lyubila, je meni veszelye Nebeszko, i korunu dike vekovecsne prikazal.“

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Kako jaka, i sztalna je bila szveta Agnesz va szpunevanyu svojega zagovora. Ona je va kerhkoj mladoszti szvoju csisztochu Goszpodinu Bogu ubechala, toje ona szeje zagovorila na veke Divicza osztat. Ovoga zagovora ni poterla, nego verno szpunila, akopren je zato morala umrit. Doszt lyudi sze nahaja, ki sze szakojacski zagovoru, oszebuino va csaszu betega, ali progonsztva. Ali va szpunevanyu ovoga szu leni, nemarlyivi. Nogi szvoje zagovore ne szpunu, ali bi radi od Masnika pri szpovidi od toga odvezani posztat. Drugi na dalye odvlacsidu ono, csaszu ubechali, akobi je prem velye mogli szpunit. Ti moj dragi *pretely!* dobro va tvoje szercze zami, csa chu ti szada po*vidat:* Bogu csa ubechat, je szveto, Bogu povolyno, i lyudem hasznovito dugovanye. Pervo ali neg csa ubechamo, szi moramo dobro razmiszlit, jeli chemo moch szpunit, csa kanimo ubechat, oszebuino ako csa za vasz nas zsitak kanimo ubechat. Nekamo prevech zagovorov nacsinyat, ar chemo sze preklaszt, i nam szamim sztrah, i nemir zaudat. Ako szmo sze ali zagovorili, onda sze terszimo ubechanye verno szpunit; ar drugacse chemo sze zagrihsit. Csa je od zagovorov va obcsinszkom recseno, to sze mora oszebuino pri zagovoru vekovecsne csisztoche szpunit. Nigdor neka ovoga zagovora neka nenacsini prez velikoga razmislyavanya, i prez toga, dabi nebi perlye razumnoga Masnika upital. Ako je ali ov zagovor nacsinil, neka ga verno szpuni. Zbog malyahni uzrokov neka ne jische od ovoga odvezan posztat, neka szi razmiszli, da je Bogu ubechal, a z Bogom sze ni salit. Tiszuchi szu ov zagovor szpunili, zacs ga i ti nebi mogal szpunit? „Ako szi Bogu csa ubechal, ne stentaj je szpuniti; ar Bogu sze nedopada priproszto, i neverno ubechanye. Ako stental budes, che ti sze za grih zaracsunat. Bolye je sze ne zagovorit, neg zagovor ne szpunit. Csa szi ubechal, to derzsi. Ovako govori szveto Piszmo.

II.

Kako szercsena je Szveta Agnesz trinaiszt let sztara Divicza va csuvanyu nye csisztoche, i va valovanyu prave vere! Kako csudnovito je nyu Goszpodin Bog va naivechem pogibelyi ucsuval! Kako sztrahsno je necsiszti Szimfronius va szvojem zlom naiperzimanyu od Boga kastigan posztal! Boga sze sztrahsi, ako sze uszeguras drugoga na grih napelyat. Bog te more na meszti znaglum smertjum kastigat, i va pakal hitit. Va Boga sze ufaj, ako prez tvoje volye dojdes va priliku, i pogibely griha. Ostro sze brani, kut sze je Szveta Agnesz branila, Bog te neche zapusztit. Agnesz je velye onoga od szebe odpudila, ki je kanil nyu krez drage dare, krez lipe ricsi, i draganye zaszlipit. Nist ni od nyega zela. Szlipacziu, i draganye nyigovo je zanemervergla. Krez ubechanye, i nagovaranye sze ni dala zaszlipit. Krez grozsnyu sze ni dala zisztrahsit. Ona szije volila odibrat, sze preterpit, i umrit, nego krez uzkrunyenye nye zagovora vekovecsne csisztoche Bogu neverna posztat, ali krez aldovanye bolvanu pravu veru osztavit. Ovako sze i ti ponasaj, ako te do na grih nagovara. Na szlipacziu, i draganye nist ne derzsi. Da nebi bila Eva na ricsi kacse poszluhsala, i nye duglye poszluhsala, nebi bila zagrihsila. Ako te do kani krez dare zaszlipit, neka nist prijet. Krez grozsnynu sze neka dat zisztrahsit, budi jak, i perlye pripravan umrit, neg Boga bantovat. Ovako sze brani, i bari po peldi szvete Agnesz, onda ches i ti verno vojujuchim ubechanu korunu dike prijet. Szveta Agnesz je zsnyum na Nebi nakincsena; ar ona polag nye laschi ricsi va veszelyi zsivi. O a va kako nezgovornim veszelyem. Kako bi bilo zsnyum, da sze nebi bila tako szegurno branila. Ka ko che jednucs ztobum bit, ako sze nebudes szercseno baril zonimi, ki te na grih nagovaraju. Ovo szi razmisli, ter szi csverszto naiperzami, szvetu Agnesz naszledovat. „Vojuj dobro vojevanye za veru, ter primi zsitak vekovecsni.“ K Timot. 1. d. 6.

Na dan dvaiszet drugoga Januara.

Szveti Vinczenczius, Anasztazius, i Klemens Mucseniki.

Szveti Vinczenczius, na koga diku je szveti Augusztin dvi Prodike derzsal, szeje Oszki va Spanyolszkom rodil, i kada je doraszal, je zbog szvoje kriposzti, i mudroszti od Biskupa Valeriusa za Diakona poszvechen posztal. Dugo csasza je marlyivo szvoju nyemu prikdanu duzsnoszt Prodikacsa odversaval. Ali kada je Daczianus nepretely Kerschanov va Spanyolszko nuter dosal, da na zapovid Czeszarov Diokleczîana, i Makszimiana veru kerschanszku csiszto zatare, je dal szvetoga Biskupa, i Diakona ulovit, i predasze dopelyat. Biskupa je poszlal va nevolyu, a Vinczenczîusa je szakojacski mucsil. Naiper gaje dal nemilosztivno bicsevat, onda na mucsnu sztolicu raszkrecsit, i zklyischami merczvarit, onda na zselezni rostily povalit, i odzdol zgoruchim uglenyem, odzgor z ognyenim nadom mucsit. Med ognyeno uglenye szu hahari szoli hitali, da ogany zatuliko jadovitiji nasztane, i naranyeno telo Szvecza jos jacse pecse. Onda szuga va uzu odneszli, i onde na zemlyu zostrim cseriplyem poszipanu povalili. Va szoj ovoj muki je szveti Vinczenczius ne neg csudnovito szterplyen bil, nego jos i nyigovoga Mucsitelya karal, zacs tako milostivno zsnyim zahaja, pokidob da szi zselyi jos za csuda vech terpit. Kada je jedan csasz na ostrom cseriplyi lezsal, szeje na jednucs uza znebeszkom szvitloschom napunila, i Vinczenczius je va hipu od szi ran zvracsen posztal. Daczius kut dabi mu zsal bilo, da je z szvetim Diakonom tako nemilosztivno zahajal, je zapovidal da ga na mehku posztely povalu; da ga Kerschani nebudu, akobi zbog preterplyeni muk tegnul umrit, za Mucsenika derzsali, i postovali. Kumaj szuga ali na posztely povalili, je velyen szvoju szvetu Duhsu zpusztil. Tyran je zapovidal nyigovo telo van hitit, i ticzam, ter drugoj sztvari na sztrosenye posztavit. Ali Goszpodin Bog, ki je nigda k Eliasu Proroku gavrana zrahnum poszlal, tako je polag szvidocsansztva szvetoga Augusztina poszlal gavrana, da szveto telo pred drugom sztvarom brani, i uscuva. Kada je Tyran ovo docsul, je zapovidal szveto telo va morje hitit.

Zcsim szeje ovo sztalo, je na morji velik viher nasztal, ovo szveto telo kszipi naizad doneszal, i szlapi szu szkopale grob, va koga je zszum dosztojnoschum polozseno posztalo. Po csaszi szu Kerschani ovo telo zgroba van zneli, i va Czrikvu doneszli.

* * *

Szveti Anasztazius ravnotako glaszovit Mucsenik Krisztusa, szeje va Perzii od poganszki starji rodil. Va onom csaszu je Kozroes kraly Perzianszki szveti kris z Jeruzalema va Perziu doneszal, i pokidob szeje onda nogo csudo va Perzii zgodalo; ko szi je zselyil Anasztazius, ki szeje onda Magadud jimenoval. ziznat, odaklye ov krizs dohaja, ki je ta izti, ki je na nyem umerl, i zacs Kerschani ov krizs tako viszoko postuju? Po csaszu je dosal Jeruzalem, i kod jednoga kerschanszkoga cslovika na sztan prijet, je jimal priliku kerschanszku veru sze dobro naucsit, i sze dat pokersztit. Vreda po tom je isal va jedan Kloster, va kom je szedam let szveto zsivil. Naidrasji nyigov poszal je bil zsitak szveti Mucsenikov stat, zovoga je goruchu zselyu dosztal, za Krisztusa ravnotako szvoju kerv prolyat.

On je docsul, da je ravno onda va Czezarei varosi veliko progonsztvo Kerschanov, zato je zdopuschenyem szvojega Poglavara tamo putoval. Kumaj je tamo dosal, velyen szuga za Kerschana zpoznali, ulovili ga, i va szmerdlyivu uzu hitili. Po nikulikimi dnevi je Poglavar varosa nyega predasze dal dozvat, i nyemu zapovidal, da Krisztusa zataji. Kada szeje kratil ovu zapovid szpunit, je nyega dal na zemlyu povalit, razkrecsit nyigove kotrige, i nemilosztivno tuch, dokle sze hahari niszu vech mogli gibat. Onda szuga na szem telu razmerczvarenoga zopet va uzu odneszli, onde szu stimali, da che navredi umrit. Ali drugacse szeje zgodalo. Szveti Anasztazius je szu noch Boga dicsil, i Bog mu je zdravlye, i kriposzt zopet naizad dal. Kada je Poglavar ovo csudo vidil, je ovoga Kerschanszkoga Viteza kszamomu kralyu va Perziu poszlal. Ov muje dal po nogoversztnom mucsenyu va tovarustvi drugi szedamdeszet Mucsenikov glavu odszich. Na nyigovom

telu szu vidili jednu szvitlu zvezdu, i jedan kuczak je nyigovo szveto telo branil, da ga druga sztvar ni sztrosila.

* * *

Szveti Klemens je bil Biskup Ancziri va Galaczii. Od nijednoga Szvecza sze nezna, ki bi tuliko let, na tuliki meszti, i tako sztrahsno zbog vere Kerschanszke mucsen bil, kut od ovoga. Tri Czeszari, i oszam drugi Poglavarov, ki szu zbog szvoje kervizsaine nemiloszerdnoszti razglaseni bili, szusze szakojacski, i krez szakojacske muke trudili nyega od vere kerschanszke odlucsiti. Oszamdvaiszet let dugo je durala muka nyigova, dokle je szvoj zsitak dicsno dokonyal. Noge dane, i nochi je va veliki muka sztrosil, on drugi csasz je va uzi prebavil. Ni bilo muke, ku szu Mucseniki pred nyim preterpit morali, ke ov nesztrahslyivi Vitez vere nebi bil ukuszil. Akoprem bi szaka med ovimi mukami szama za doszt bila nyega umorit; ko gaje vindar Goszpodin Bog csudnovito va zsitku obderzsal, zvracsil nyemu rane po szakom mucsenyu, i nyega ujacsal, da je sze grozsnye zanemermetal, med mukami szagdar veszel bil, i da szije jos vech terpit zselyil, neg szu nyigovi trapitelyi va stalisu bili nyega mucsit. Med drugimi mukami je oszebuino ova, kada je nyega Czeszar Diokleczian nagovorit otil, da Jezusa zataji, i nyemu zjedne sztrani velike kincse, lipu opravu, i viszoku csaszt, a z druge sztrani szakojacske muke pred ucsi posztavil, ztum zapovidum, da szi zibere, jeli che volit Jezusa zatajat, i kincse ter Jimanye odibrat, ali sze muke preterpit. Szveti Klemens je va Nebo podvignul ocsi, i zdihaval va premislyavanyu da Goszpodina Jezusa zmalovridnimi szviczkimi kincsi sze uszeguraju priszpodobit, kut da Krisztus nebi neizgovorno vech vridan bil, neg sza Jimanja, sze dike, naszladnoszti, i kincsi ovoga szvita; ali kut da nebi raje morali tiszuch szvitov zgubit, i sze muke preterpit, neg Jezusa Goszpodina, i nyigovu miloschu pogubit. Ovo odurno, i krivo priszpodablyanye Jezusa zmalovridnim bogatsztvom ovoga szvita je ovoga Szvecza jako rasztuzsilo, zato je ukaral szvojega trapitelya zostrimi ricsami. i rekal, da je pripravan pervo

tiszuchkrat szvoj zsitak krez najtezsje muke pogubit, neg Jezusa zaostavit. Csa je zricsum govoril, to je i zcsinom pokazal, ar je najveche muke znajvechum szterplenoschum, i jakoschum terpil. Ovu veliku jakoszt, i szterplyenoszt va muka je szveti Klemens zvechega szvojoj Materi jimal zahvalit. Ova nemer onda vech ni zsivila; ali ona szeje pervo z Szinom szvojim nogoputi od blazsensztva oni Kerschanov pominala, ki szvoj zsitak za pravu veru alduju. Ona muje csuda povidila od oni, ki szu va nye csaszi, i jos perlye szakojacske muke szercseno prez sztraha preterpili. Ona muje na stenye prikdala zsitak Szveczev, i nyihovi muk, i nyega vechkrat upomenyivala, da ako ga Jezus vridnoga naide, za Jime nyigovo csa preterpit, da sztalan va muka bude, i da na vekovecsnu plachu miszli, ku che po kratkoj muki zadobit. Zi szega ovoga je szveti Klemens va mladoszti szvetu zselyu va szebi chutil, za veru Jezusa csuda terpit, i kut Mucsenik umrit. Nyigova zselya szeje szpunila. Po nogoverszt nom traplenyu je zadnyics szvoj zsitak krez mecs dokonyal, i kut odicsen Mucsenik umerl va leti Jezusa tri sztov i tretom. Nogi Pogani szusze kpravoj veri povernuli pri pogledu nyigove velike szterplyenoszti, i nogi csudni csinov, ki szusze pri nyigovi szakojacski muka zgodali.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szvetoga Klemensa je neizgovorno jako raztuzsilo, da szu Jezusa zmalovridnimi kincsi, i dikum ovoga szvita priszpodobili, i da szu nyega za tako priprosztoga prestimavali, da che Jezusa zbog nyi osztaviti, i perlye ova jimanya, neg Jezusa za sze odibrat. On je naimre zpoznal, da moramo Boga, i nyigovu szvetu miloschu neizkoncsano vech prestimavat, neg sza imanya ovoga szvita; i zato da ga neszmimo bantovat, i nyigovu miloschu pogubit, akobi prem krezato imanye, diku, veszelye ovoga szvita mogli zadobit. To izto nasz je ucsil szam nasz Szpaszitely, kada je satana od szebe odpudil, kada muje sza kralyesztva

szvita ubechal, ako nyega molil bude. Dabi va szedasnyem csaszu nogim lyudem ona imanya, i diku ubechali, ke szu szvetomu Klemensu ubechali; kulikimi bi zbog nyi Jezusa osztavili! „Dabi satan szada czela Kralyesztva ubechal, veli szveti Tomas Villanova, kulikimi bi nyega zmalyali. Nogi velike grihe ucsinu zbog maloga pineza, csabi pak ucsinili za czelo Kralyesztvo!“ Neg premiszli, csa szi ti szam ucsinil. Kulikoputi szi zbog kratke naszladnoszti, ali zbog pozselenya szviczkoga dobra, i dobitka Boga zbantoval, tuliko puti szi ov dobitak, ovo pozselenye Jezusu Goszpodinu preposztavil, i ono vech prestimaval neg Boga, i nyigova miloschu. Ni te szram tako priproszto csinit? A csa ti je to hasznilo? Csabi bil szveti Klemens jimal, dabi bil szebi ubechanu diku, i kincse Jezusu Goszpodinu preposztavil? Jur zdavno bi bil sza ova moral osztavit, i pri tom szvoje blazsensztvo na veke pogubit. Judas, ki je trideszet Szrebernyakov Jezusu preposztavil, kada je nyega Zsidovom prodal, ni ovi szrebernyakov dugo va ruka zderzsal, nist ni od nyi uzsil; ali Duhsu, i zvelicsenye je pogubil. Ovako che i tebi pojt, ako zbog szviczke dike, zbog zemalyszkoga dobra, ali naszladnoszti Boga bantoval budes.

II.

Szveti Vinczenczius, szveti Anasztazius, i szveti Klemens, ovi tri kerschanszki Vitezi, szu noge, i teske muke zarad Jezusa preterpili. Tyranni szu nemilosztivno zsnyimi zahajali. Kako je szada? Muka szveti Mucsenikov je jur zdavno presztala. Oni uzsivaju plachu, ka che na veke durat, i nigdar presztat neche. Nemilosztivnoszt Tyranov, na ki nyihovu zapovid szu mucseni posztali, je ravnotako presztala; ali nyihova kastiga che ravnotako na veke durat, i nigdar presztat neche. Szpominanye navo tebe batrit mora va tvoji muka. Premiszli pri szebi: moja muka, bar je kako velika, che presztat. Placha che ali na veke durat. Csa je od nemilosztivni trapitelyov recseno bilo, tebe mora sztrahsit od griha. Zato premiszli pri szebi: veszelye, radoszt, dobitak, i sze csa krez grih jischem, oche presztat; ali kastiga, ke sze zbog griha bojat jimam, oche na veke

durat, i nigdar presztat neche. Ovo dvoje je szveti Augusztin va szvojoj Prodiki, ku je od szvetoga Vinczencziusa derszal, otil pokazat, kada je med drugim rekal: „Szerditoszt jima konacz, nemilosztivnoszt Dacziusa, i muka Vinczencziusa; ali jos szenek dura kastiga Dacziusa i placha Vinczencziusa.“

Na dan dvaiszet tretoga Januara.

Szveti Jivan Almuzsnik Patriarka Alekszandrinszki.

Zbog szvoje velike miloszerdnoszti szuproti sziromahov pri kerschani raszlglasen szveti Jivan sze je na sztrugi Cziper narodil. Nyigov Otacz bise Poglavar va ovom malom orszagi, ali pokidob je polag szvoje csaszti i jako pobozsan bil, je z szvojum zsenum maloga Jivana dobro i szkerbno odhrahnil. Va vechi leti je Jivan veliku zselyu kazal za Duhovnim sztalisom; ali kada szu nyigovi sztarji proti tomu bili, da nye ne raztuzsi, szeje uzsenil za jednu Boga bojechu personu. Ali Goszpodin Bog je ovu zaran kszebi va vekovecsnoszt pozval, i Jivan je Bogu zato hvalil; ar szlobodan je mogal szvoju pervanyu zselyu szpunit. Nyigov zsitak je bil tako zversen, i szvet, da je po nikuliki leti, kada je Patriarka Alekszandrinszki umerl, od szega lyudcztva i Duhovnoszti za nyigovoga Naszlednika odibran posztal. Czeszar, komu je znana bila zversenoszt, i szvetoszt Jivana, je dugovanye tako uredil, da akoprem szeje Jivan kratil, na zadnye je vindar moral privolyit. Perva szkerb novoga Patriarke je bila, da sze kriva vera zatare, i prava vera pocsverszti. Csa je tako szrichno doversil, da je pri nyigovoj szmerti szedamdeszet Czrikvov va varosi brojil, kadi je pri pocsetku neg szedam Kapelov nasal bil.

Nemore sze popiszat trudno szvetoga Patriarke, zkim je szvoje ovcsicze od zla odvrachal, i na dobro pelyal. On je nyim oszebuino dobro ponasanye va Czrikvi preporucsal; ar ni mogal terpit szmiha, razgovora, ugledanya, i

druge nedosztojnoszti va Czrikvi, nego je sze ovo ukaral pri szakom prez zgledanya na personu. Proti zloche, i raszpuchanoszti je ostro prodikoval kut pravi Apostol, i zszum mochum je jiszkal ovo szkercsit. Vechkratno szpominanye na szmert je szakomu kut nai bolye oruzsje proti grihu, i na zversevanye dobra, szvitoval. On szam je szmert szenek pred ocsima jimal. Szaki dan jutro je szam szebi til govorit: „Denasnyi dan je morebit tvoj zadnyi dan, morebit da nochi vech ne dozsivis." Pervo neg je na pocsivak isal je miszlil: „Ovoje morebit tvoja zadnya noch." On szije grob dal nacsinyit, ali ne csiszto doversit, i szakidan je moral nyigov szluzsbenik knyemu dojt, i rech: „Goszpodine tvoj grob jos ni vasz nacsinyen, zapovi, da sze doversi, ar ura szmerti je negvisna." Ovako szeje ov Szvetacz szaki dan na szmert szpomenul, i krezato szeje va szvetom zsitku ujacsal.

Sze ovo je ovomu Szveczu na diku szluzsilo; ali nist nyega ni tako glaszovitoga po szem szvitu ucsinilo, kut *nyigova* csudnovita, i do koncza durajucha lyubav, i miloszerdnoszt szuproti sziromahov. Od mladoszti szvoje je pri szakoj priliki ovu kriposzt odversaval. Sze nyigovo jerbinsztvo je med sziromahe razdilil. „Sze csa jimam, je otil rech, ni moje, neg je Bozsje, ovoje neg poszudjeno dobro, zato je moram Bogu va nyigovi ubogi naizad navernut. Nyigovi veliki dohodki szu nyemu neg zato dragi bili, csa je zsnyimi uboge mogal nadilyevat. Ove je za szvoje Zagovornike pri Bogu jimenoval. Jimena szi ubogi je jimal va szvoji knyiga zazlamenovana, da pri razdilenyu almustva na nijednoga ne pozabi. On je dal Spitale, i druge hizse zgradit, va ki szu betesni, tujinczi, i ubogi hranyeni, i uszkerblyeni posztali. Szaku szredu, i petak szeje pred vrata Czrikvena szel; da szu szi, ki szu mu nyihovu nevolyu tuzsit otili, predanyega mogli dojt. Jednucs je czel dan ondi szidil, i ni jedan nevolyni sze ni kod nyega pokazal. Onda je ztugujuch, i zdihavajuch ovako govoril: „Denasz Jivan nijednoga Bog plati ni prijel, i Goszpodinu Bogu nist nemore za szvoje grihe aldovat." Nemore sze szkoro ni verovat, kako velike Sume pinez je ov Szvetacz na uboge podilil. Goszpodin Bog je pinezi nyemu csudnovito poszlal, ar zcsim je vech podilil, ztim je vech

jimal, kut pripetenya nyigovoga zsitka kazsu. Kada muje vindar pineza manykalo, je szvoje domache poszude, jos i prates szvoju razdilil. Jedan plemenit cslovik muje jednucs trideszet seszt zlati, i jednu dragu duhnyu prikazal ztum prosnyum, dabi to szam za sze hasznoval. Neg jednucs szeje zsnyum pokril, pak ju je prodal, i pineze, ke je za nyu dosztal, je med uboge razdilil. Va szvoji Prodika je vechkrat szvoje Poszluhnike upomenyival na miloszerdnoszt szuproti ubogi. Bil je jedan szkup Biskup Troilus zjimenom. Kada je ov jednucs k szvetomu Jivanu dosal, je zel nyega zszobom va Spital betezsne pohodit. Kada szu odhajali, je pital szveti Jivan, jeli sze nebi dosztojilo almustvo med betesne podilit? Troilus, ki nebi bil rad, da ga poznaju, je nisto pinez zsepa van znel, ter jeje Jivanu dal na razdilenye; ali kada je domom dosal, szeje tuliko raszturobil prik toga, da je ubetezsal. Da ga zopet uzdravi, je dosal szveti Jivan knyemu, i nyemu tuliko pinez naizad dal, kuliko je od nyega prijel bil. Dojduchu noch nato, je ov szkupi Biskup va sznu vidil jedan lip Palasch va Nebi ztim napiszkom: „Sztan Biskupa Troilusa.“ Ali vreda nato je vidil jednoga plemenitoga Goszpodina, ki je szvomu szlugi rekal: „Kraj zovim napiszkom, ter posztavi meszto toga: Sztan Jivana Patriarke Alekszandrinszkoga.“ Biskup je velye zpoznal, csa ovo vidjenye zlamenuje, povidal je ovo Jivanu, i od one ure je naszledoval nyega va miloszerdnoszti proti ubogi.

Jedan bogat terzsacz je kszvetomu Jivanu doneszal veliku Sumu pinez na razdilenye med uboge, ali velye i proszil nyega, dabi molil za szvojega Szina, koga che prik morja poszlat va terstvi va Afriku. Szveti Jivan je ubechal, i szpunil nyigovu prosnyu. Ali vreda nato je Szin umerl, i plav toga terscza zszim Jimanyem ko je na nyoj bilo, szeje zalyala, ali tako, da szu szi lyudi, ki szu na plavi bili od szmerti odszlobodjeni posztali. Ov terzsacz szeje prik toga kruto jako rasztuzsil; ali va sznuh je szvetoga Jivana, ki je jos onda va zsitku bil, pred szobum sztojechega vidil, i knyemu ovako govorechega: „Csa sze turobis? Ni szi ti mene proszil, da za Szina tvojega molim? Ja szam to ucsinil, i nut nyemu je tako dobro, da mu bolye bit nemore. Dabi duglye va zsitku osztal bil, bi va szako-

jacske grihe zapal, i szkvaril bil. Csa tvoju plav utiszka, da ja nebi bil molil, ko bisze szi, ki szu na nyoj bili, utopili bili, i tvoji kincsi bi tebi na szkvarenye bili. Nut szada jimas uzroka Bogu hvalit, i nyigove szude, i uredbe molit, i izvisavat." Navu szanyu szeje terzsacz prebudil, i velye k szvetomu Jivanu isal, nyemu sze povidal, i zahvalil za nyigovu molitvu. Szveti Jivan je nyemu ta izti nauk dal, koga je krez szanyu prijel. Pri drugoj priliki je jednoga od szvoji Rojakov ucsil, kako znepretelyi dobro zahajat moramo. Jedan hizsni goszpodar je naimre ovoga zbantoval bil, zato szeje otil nad nyim zfantit. Szveti Jivan je ovo docsul, dal je rojaka kszebi dozvat, ter szeje csinil, kut dabi natoga hizsnoga goszpodara jako szerdit bil, i rekal k rojaku: „Osztavi meni fantenye, chu ja pokazat tvojemu zbantovniku, csa je to, mojega rojaka bantovat, da chedusze szi lyudi va Alekszandrii csudit." Rojak je bil ztim zmirom. Nato je szveti Jivan poszlal po hizsnoga goszpodara, i nyemu naznanye dal, da chemu on csinzs, koga je *Czrikvi* duzsan, odpusztit; ar chega zszvoje mosnye nadomesztit. Precsudilo szeje za isztinu sze lyucztvo nad ovim kerschanszkim fantenyem. Rojaka je pak ukaral, da sze je kanil ne po kerschanszku zfantit nad zbantovnikom szvojim. Noge druge pelde kerschanszke zversenoszti ovoga Szvecza moram zamucsat. Neg od koncza zsitka nyigovoga ochu na kratki csa povidat. Czeszar je ovoga velikoga Szvecza kszebi va Konstantinopel pozval. Na putu tamo, kada je va Rhodus dosal, je u belom dnevi jedan Sztaracz knyemu dosal, i rekal: „Jivan! Kraly szi Kralyev tebe k szebi poziva." Szveti Jivan je velye razumil, kakovo je ovo pozivanye; zato szeje naizad vernul va Cziper va varos Amathuns, va kom szeje rodil. Kada je szvete Szakramente pobozsno prijel, je ov Testamenat nacsinil: „Moj Bog! moj Goszpodin! hvalu ti dajem, da szi me vridnoga ucsinil, da ti ja va mojem zsitku ono naizad dam, csa szimi udilil. Nist drugo mi ni osztalo, neg treti del jednoga novcza, po nasi pinezi dvaiszet funat szrebra, i ovo osztavlyam ubogim mojim bratom. Tebi ali o Bog moj! prik dajem, i preporucsam Duhsu moju." Vreda po tom szu vidili Duhsu nyigovu va Nebo letit oposzred velikoga serega oni, kim je va zsitku na telu, i na duhsi hranitely bil, i ke je pred szo-

bum va Nebo poszlal. Ova blazsena szmert szeje godala va leti po Krisztusu seszt sztov dvaiszetom.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Ztoga, csa je szveti Biskup va szni k onomu tersczu govoril, ki je nyemu veliko almustvo na razdilenye prik dal, sze naucsi, da nasa molitva, i almustvo, ako je pravo ucsinyeno, nigdar ni prez haszni. Ako nam Bog onoga ne da, csa proszimo, ko znaj da nam druge za csuda veche, i potribnije milosche udili. Naucsi sze na dalye, da szu neszriche, ke Goszpodin Bog posalye, na nasu naivechu haszan. Pred szim sze ali naucsi od szvetoga Jivana, kako sze szuprot ubogi, i betezsni ponasat moras. Sze szvoje veliko jerbinsztvo, i dohodke je nanye van podaval. O kako veliko batrenye je on pri szvojoj szmerti zato od toga prijel! Kakovo blazsensztvo, i plachu szije krezato na Nebi zadobil! Va szmertnoj uri nozsinu Blazseni vidit, ki szu predanyega dohajali, i nyega szprohajali, o kako veliko batrenye je to! Vidil je lipo pripravno sztanye za sze va Nebi, o kakovo blazsensztvo je to! Lyubav kubogim, i betezsnim je nyemu to pripravila. Bi on bil ovo batrenye, i blazsensztvo jimal, dabi bil szvoje velike dohodke na nebesziu, na prikoredno jilo, i pilo, na goschine, na prazno, i grihsno razveszelenye tela, van podaval? Za isztinu ne! Ako oches i ti pri tvojoj szmerti batrenye, i sztan va Nebi jimat, udili ubogim, betezsnim polag tvojega jimanya almustvo. „Nemorem sze szpomenut, dabi kada stal bil, da je ki zneszrichnum szmertjum umerl, ki je csine lyubavi, i miloszerdnoszti zversaval; ar ovakov noge jima, ki za nyega proszu, i ni moguche dabi Bog tulike molitve ne uszlisene osztavil,“ veli szveti Hyeronimus.

II.

„Denasz je morebit tvoj zadnyi dan. Vecsera morebit neches dozsivit.“ Ovako je szveti Jivan szaki dan jutro kszebi

govoril. A vecser ovako: „Morebit je ovo tvoja zadnya noch.“ On szije naimre szmert blizu pred ocsi posztavlyal, i krezato szebe na szluzsbu Bozsju zbujal. O dabi i ti to izto csinil! Verujes, da ches umrit? ali stimas znam, da je jos daleko tvoja szmert? zato ti szpominanye szmerti od nikarkove haszni ni. Ti sze zakopas va szviczku szkerb, i krezato va noge grihe zapadas, i malo sze szkerbis za szpaszenye duhse tvoje; ar szi miszlis kut on evangyelszki priproszt cslovik, da jos nogo let oches zsivit, daje tvoja szmert jos daleko. I do zna, jeli sze na tebi neche szpunit, csa je od ovoga priprosztoga bogatusa recseno: „Ti budalo, jos denasz, ali ovu noch chedu duhsu tvoju od tebe potribovat; i csije che ono bit, csa szi szkupa szpravil?“ Ov bogatus szije jos nogo let ubital, va ki che sze raszveszelit, i szvoje jimanye va miru uzsivat, a ni jedan czel dan vech ni zsivil. Neka ovoga priprosztoga naszledovat, nego naszleduj szvetoga Jivana, ter szi miszli, da je ura szmerti tvoje blizu. Miszli: ja morem vreda umrit. Ja morem jos va ovom leti, va ovom miszeczi, tajedni, va ovom dnevi umrit, ali ovu noch. Ova miszal che tebe od griha csuvat, na pokoru gonit, i na gorlyivoszt va bozsjoj szluzsbi zbujat.“ Neg vreda che ztobum konacz bit, veli szveti Tomas Kempis. Va szi tvoji csini sze tako ponasaj, kut dabi jos denasz umrit moral. Ti budalo, csa sze nadijes duzsicskoga zsitka, kad ti jos denasnyi dan ni gvisan? Kulikimi szu stimali jos dugo zsivit, a prekanili szusze, i kad miszlili niszu, szusze od ovoga szvita morali odlucsit.

Na dan dvaiszet csetertoga Januara.

Szveti Timotheus Biskup Efezusi, szveti Julian Biskup Konchi.

Veliko postovanye, ko je szveti Apostol Paval szuproti Timotheusu jimal, i hvala zkum je nyega va szvojem Piszmu zvisaval, je pravo zlamenye velike zversenoszti, zkum je ov szveti Apostolszki Biskup nakincsen bil. Szveti

Paval Apostol jimenuje nyega szvoga predragoga szina, i vernoga tovarusa, Szlugu Jezusa Krisztusa, szvojega brata, i szlugu bozsjega va Evangyelyi Krisztusa, ki ne jische szamoga szebe, nego Jezusa Krisztusa, i tako dalye. Ovo je hvala, ka sze nikomur udilit nemore, neg velikomu Szveczu. Rodil szeje Timotheus Lisztri va Likaonii. Nyigov Otacz je bil pogan, nyigova Mat zsidovka, ki szu ali kerschani posztali, kadaje szveti Paval, i szveti Barnabas va Lisztru dosal. Nyigova Mati je nyega va veri, va sztrahi Bozsjem, i va zapovidi Goszpodina dobro naucsila. Kadaje szveti Paval zszvojim putnim tovarusom zopet Lisztru dosal, je Timotheusa za szvojega Pomochnika va nazvischavanyu vere Jezusa odibral. On je zszvetim Paulom daleko putoval, Paval je nyega vreda navo, vreda na drugo meszto poszlal, da Evangyelye Jezusa nazvischuje, kamo szam ni mogal doszpit pojt. Da va ovom poszli bolye ujacsan posztane, je nyega naiper za Masnika, potlye za Biskupa Efezianszkoga poszvetil. Dvoja Piszma je szveti Paval knyemu poszlal, jedno z Laodiczee, drugo z Rima, va ki je nyega ucsil, kako sze jima va Biskupszkoj csaszti ponasat. Zjednoga zmed ovimi dvi piszmi moremo viditi, kako ostro szeje szveti Timotheus posztil, i od vina zderzsaval, tako da muje szveti Paval szvitoval, da zbog mlahavoszti zseludcza i malo vina va sze zimlye. Velike szvoje trude va nazvischanyu vere Jezusa, i va nauki novoukerscheni, je kut dicsni Mucsenik dokonyal. Ar kada szu Efezusi, kadi je jos velik del sztanovnikov poganszki bil, na diku krive bogicze Diana szvetak odversavali, je med pogane va onom hipczu sztupil, kada szu ovoj bogici aldovat kanili, nyim grihsno nyihovo csinenye pred ocsi posztavil, i nye upomenul, da neg pravomu jedinomu Bogu aldovat moraju; onda szusze pogani razjadali, nyega ulovili, jedan csasz po zemlyi vlikli, i nyega kamenovat zacseli. Ali kerschani szu nyega zpod ruk poganov zkinuli, i nyega na jedan blizsnyi brig odneszli, kadi je szvoju szvetu Duhsu szpusztil, pun veszelya, da je za Jime Jezusa, kut szije zdavno zselyil, terpit, i umrit mogal.

* * *

Ovomu szvetomu Biskupu va pervi kerschanszki csaszi pridruzsujemo jednoga drugoga, ki je nemer zacsuda kasnye zsivil, ali ki je pravi Naszlednik kriposzti szvetoga Timotheusa nasztal. Julian je Jime nyigovo. Rodil szeje va Spanyolszkom va Burgosz varosi. Kada szuga kanili kersztit, szu zverhu kersztnoga kameka, toje zverhu poszude, va koj je kersztna voda, zagledali jednoga dragolyubnoga mladencza na glavi szvojoj Biskupszku kapu jimajuchega, ki je rekal: „Julian je nyigovo Jime.“ Kut malyahan je kazal veliku pobozsnoszt, i lyubav k Bogu. Szaki tajedan szeje trikrat posztil, va dnevu naj vech csasza va molitvi sztrosil. Va nauki je bil marlyiv, i ne grosztlyiv. Po szmerti Sztarji nyigovi szu nyega kanili na histvo nagovorit, on szije ali csverszto naiperzel va csisztochi zsivit. Zato szije zgradil jednu uszku hizsiczu blizu klostra Augusztinov, va koj je szam kut Pusztenik zsivil. Kada je potlye za Masnika poszvechen posztal, i za Prodikacsa odrejen, szeje terszil krez szvoju lipu peldu, i krez *Prodike* szpaszenye Kerschanov poveksavat. Glasz nyigove szvetoszti szeje tako raszsiril, da kadaje Biskup Konchi umerl, szu nyega za Naszlednika nyigovoga odibrali. On szeje kratil ovu viszoku csaszt nasze zeti, doklye szeje mogal; ali volyi Kralya Alfonza szeje moral podat, i brime Biskupa nasze zet. Kako dobro, i zkulikum hasznum szvoji podlozsni je Biskupiu redil, sze nemore doszt povidat. Szako leto je szu szvoju Biskupiu pojiszkal, szagdir prodikoval, sze na pokoru, i na obderzsavanye Bozsji zapovid upomenyival. Szvoje dohodke je med sziromahe razdilil, szvoju hranu szije szam zaszluzsil, ar csasz, ki muje mimo duhovnoga poszla osztal, je va nacsinyanyu kosarov sztrosil, ke je prodal, i zonim csaje zanye dosztal, je szebi hranu, i opravu kupil. Szaki dan je noge sziromahe va szvojem sztanu nahranil. Jednucs je med ovimi jednoga zagledal, ki mu szeje vidil naivechega pomivolavanya vridan, akoprem je nyigovo vainszko kazalo, da je od visjega pokolenya rojen. Ovoga je kzsebi dozval, i nyega upital: do je? Ov sziromach je na jednucs va velikoj szvitloszti pred nyim sztal, i rekal: „Jako me veszeli moj dragi Julian, da sziromahom tuliko dobro izkazsujes. Na plachu zato ti ubichem vekovecsnu diku.“ Zcsim je ovo szprogovoril, je ta ubogi szker-

sznul, i Julian je szpoznal, da szeje Jezus szam pod kipom ubogoga nyemu szkazal; krezato je jos vech va lyubavi proti ubogi lyudi raszal. Da ovu lyubav jos vech bude mogal ocsitovat, je nogo csudnovito poveksavanye dohodkov szvoji od Boga zproszil. U csaszu velike dragoche, kada jednucs vech ni jimal zsita, ko bi med uboge razdilit mogal, szeje va molitvi k Bogu ubernul. Po ovoj molitvi je csudnovito tuliku nozsinu zsita dosztal, da je sze gladne nahranit mogal. Na veliko veszelye varosa, je na molitvu ovoga szvetoga Biskupa Goszpodin Bog kugu ka je va varosi nasztala, zatisil. Noge csudne csine je Goszpodin Bog krezavoga szvojega vernoga szlugu, va zsitku, i po szmerti nyigovoj ucsinil. Polag ostri posztov je ov szveti Biskup oszamdeszeto leto dozsivil. Onda muje Goszpodin Bog tezsak beteg poszlal. Ovo je Szvetacz za zlamenye szvoje preblizsavajuche szmerti szpoznal, zato szeje knyoj krez prijimanye Szveti Szakramentov pripravil. Na nyigovu szkradnyu uru szeje nyemu szkazala Kralyicza Nebeszka va szprohajanyu nogi Divicz, i nyemu macziczu prik dala govorecha: „Primi ti szluga Bozsji ovu macziczu, kut zlamenye tvoje csisztoche, ku szi szagdar neuszkrunyenu obdersal.“ Julian szeje podvignul, kut szeje mogal, i Bogu, i bozsanszkoj naicsisztijoj Materi hvalu dal, i zveszelyem szvoju Duhsu szpusztil va leti tiszuch dvi sztov i oszmom.

Pri priliki onoga szvidocsansztva, ko je naicsisztija Divicza csisztochi szvetoga Juliana dala, moram jedno pripetenye povidat, zkoga oni, ki sze va szlobodno tovarustvo zdruge szpole personami szpusztu, szpoznat moru, va kakov pogibely sze dadu, od zaloga duha prekanyeni va velik grih zapaszt. Szveti Biskup je na szkuplenye jedne senszke persone, ka je med turki ulovlyena bila, pineze polozsil. Satan je szpodob ove persone nasze zel, i kszvetomu Biskupu dosal, nyemu hvalil za prikazanu miloschu, sze ponudil na szluzsbu nyigovu, i milujuch sze okolo Biskupa szvoju ruku protegnul, da sze Szvecza dotakne. Szveti Julian szeje preszenetil navo ponasanye ove persone, i kada je szuproti szvoje volye sze nyega ubersznula, je chutil, da ga nigdo od nye kraj vlicse, i ove ricsi je csul: „Paszku jimai Julian! Ni to ta persona, ku ti stimas, nego necsiszt duh, ki tebe prekanit oche.“ Navo je velyen zali

duh szkersznul. Szveti Julian je ali Bogu hvalu daval, da muje szpoznat dal szkusavcza, i nyega od pogihelya odszlobodil.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Timotheus sze polag szvoji Apostolszki trudov tako ostro poszti, ter sze od vina zdersava, doklye mu szveti Paval Apostol ni zapovidal, da zbog zdravlya mora jedno malo od vina uzsivati. Nemores ti naimanye od szvete Czrikve zapovidane poszte obderzsavat? Stimas, da chedu ona szpricsanya, zkimi sze szpricsas, pri Bogu csa valyat? Nemores sze kada kada Bogu za lyubav ubladat, i tvoje telo, ko je tuliko zagrihsilo, trapit, i tebi jedan jilis, ali pilis utegnut? Zacs ne csinis toga? Veruj mi ovakova mala ubladanya, i szamoga szebe traplenya, szu Bogu dragolyubni aldovi, ke nyemu szaki da doprineszt, i krezato szi csuda zaszluzsit mores. Verni szluge Bosji szu ove Aldove rado doprinasali. Od toga jimamo i tu haszan, da sze krezato od grihsnoga pozselenya odkinemo. „Verni szluge Bozsji, veli szveti Gregorius, tu lasztovitoszt va szebi jimaju, da sze od szlobodni pozseleny zderzsavdu, da sze od neszlobodni ucsuvaju.

II.

Szveti Julian nahrani zszvojimi dohodki noge uboge, i sziromahe. Jezus szam muszeje izkazal, i ubechal diku vekovecsnu. Vidis, kako obilyno Goszpodin Bog lyubav k ubogim naplacha. Zato budi milosztivan, i dareslyiv polag tvoje moguchnoszti. Tvojega zemalyszkoga dobra nemores na bolye ubernut, neg kada szi darezslyiv proti ubogi; ar szi krezato vekovecsno dobro dobivas: „Daj ubogim kruha, ter primi zato Paradicsom, veli szveti Krizoszthomus, udili sziromahu csa maloga, ter prijimlyi nogo, prikazsi, csaje prviduche, ter zami za plachu, csa je vekovecszno.“ Zopet: „Glej kako nejednako je, csa das, i csa zato prijimlyes. Ti das vrimenito, a dosztajes vekovecsno.

Ti ono das, csa jednucs osztavit moras, a dosztajes vnogo, ko na veke uzsivat mores." Szveti Augusztin zopet ovako pise: „Ako oches dober terzsacz, ali szkupnyak bit, ko daj, csesza zderzsat nemores; da ono dosztanes, csesza zgubit nemores. Daj malo, da sztovversztno dosztanes. Daj od vrimenitoga dobra, da vekovecsno jerbinsztvo zadobis.

Na dan dvaiszet petoga Januara.

Szveta Paula Dovicza, i szveta Bathildisz Kralyicza franczoszka.

Szveta Paula sze je v Rimi va csetertoj sztoviczi rodila. Ona je od naiplemenitijega zemanszkoga glaszovitoga pokolenya rojena, i potlye za Torocziusa ravnotako plemenitoga zemana odana bila. Va szvojem histvi szu porodili csetire kchere, i jednoga szina. Ona je bila nai bogatija, i naiglaszovitija Goszpa v Rimi. Po szmerti szvojega Muzsa szeje od szviczke nebeszie csiszto odlucsila, i szamomu Jezusu szluzsila. Ktomu je csuda prinasal nauk szvetoga Hyeronimusa, ki szeje va onom csaszu v Rimi nahajal. Nye jedina szkerb je bila molitva, i odhranyenye szvoje dicze va sztrahu Bozsjem, ter almustva dilenye med uboge. Szveti razgovori, ke je vechkrat jimala zszvetim Hyeronimusem, i zsvetimi Biskupi Paulinusom, pak Epifaniom, ki szu z szveti mesztov v Rim dosli bili, je va nyoj tu zselyu zbudilo, Szveta Meszta pojiskat, i onde szvoj zsitak dokonyat. Kada je szvoju diczu uszkerbila, je osztavila szvoje lipe hizse, imanye, i szluzsbene, ter je szela na plav va tovarustvi szvoje kchere Eustochium, da sze odbrodi va szveta meszta. Onde je pobozsno pojiszkala sza ona szveta meszta, ka szu zbog zsitka, i szmerti Jezusa glaszovita, i zadnyics szeje v Betlehemi usztanovitila; ar je oszebuinu pobozsnoszt konomu mesztu jimala, va kom szeje Jezus Szpaszitely narodil. Dvaiszet let je onde prebavila, pojiskujuch szveta meszta, i nike zbog szvetoszti glaszovite Pusztincze.

Kako szvet zsitak je szveta Paula va Betlehemi zsi-

vila, to nam povida szveti Hyeronimus, ki je ravnotako onde prebival. Va opravi, va sztanyu, va szi nye csini je tako ponizna bila, da nigdor, ki je ni poznal, nye nebi bil za tako bogatu, i plemenitu Goszpu derzsal bil, neg za kakovu szluzsbenu. Nye csisztocha je bila tako velika, da po szmerti nye muzsa, csar do szmerti, nijednucs szama zmuskim, jos ni z Biskupom ni tila ubedvat. Nye pokora je bila jako ostra. Ona ni jila mesza, ni pila vina, ni jila hrib, meda, jaj, nit mlika. Vnochi je na goloj zemlyi lezsala, i to neg na kratki, ar je naivechi del va molitvi sztrosila. Nye malo pregrihsenye je ztulikimi szuzami uplakala, da od velike grihsnicze nebi veche pokore potribovali. Kada szuju od placsa, i tako ostre pokore naizad otili derzsat, je rekla: „Ne, ne, ovo moje licze ko szam ja tulikoputi na nebesziu kincsila, sze mora krez placs preminit. Telo, komu szam tuliko ugajala, sze mora bicsevat. Moj veliki szmih sze mora zvelikim placsom zpokorit. Za mehku prates ku szam perlye noszila, meni szeda szlisi ostra vricha. Szada sze moram Jezusu dopadat, ka szam sze perlye terszila muzsu, i szvitu dopadat.“ Ovako je govorila Szveta Dovicza, i nisze dala va szvojoj pokori zusztavit. Ali kut je bila osztra proti szebi, tako je bila lyubezlyiva, i milosztivna proti drugimi. Jedan del kincsovke je zszobum doprimila je nato ubernula, da je jedan klošter za Muske, a tri za zsenszke dala zgradit. Ono drugo je razdililа med sziromahe. Polag ovoga nye szvetoga zsitka, szeje vindar takovi nahajalo, ki szu nyu ugovarali, nyoj ukrivlyali; nyu za szlipnyacsu raszkricsali, i drugacse proganyali. Goszpodin Bog, ki je ovo sze dopusztil, je nyoj ktomu jos i velike bolezne betege poszlal. Va szem ovom je szveta Paula szterplyena bila, tako da sze nigdar, ni, niti proti Bogu, niti proti lyudi tuzsila. Szveti Hyeronimus pise, da sze je pri szi ovi szuprotivsina vreda zovimi, vreda zdrugimi ricsami szvetoga Piszma, koje marlyivo stala, batrila. Kada je ova szveta Dovicza dvaiszet let va Betlehemi zpocsetka va jednoj maloi hizsiczi, potlye va jednom od nye zgrajenom Klostri szveto prezsivila, je na szmert ubetezsala. Eustochium nye szveta kcher je Boga ponizno proszila, dabi nye szvetoj Materi zsitak zduzsil; ali ova nist drugo ni zselyila, neg od szvita sze odlucsit, i k Bogu

dojt. Po pobozsnom prijimanyu Szveti Szakramentov je jos on csasz, ki je nyoj na szvitu dan bil, va szvetom premislyavanyu, va pozselenyi Boga viditi sztrosila. Szveti Hyeronimus, ki je zdrugimi Biskupi nyu na nye szkradnyu uru pohodil, je nyu pital: jeli veliku bol terpi. Ona je odgovorila: meni je jako dobro, nit naimanye tezsine nimam. Vreda nato je zaperla ocsi, szebe prekrizsila, i duhsu szpusztila va leti: csetira sztov csetertom, onda, kada je ova szveta Dovicza, Mati sziromahov, jaka ubladavnicza ovoga szvita, zsiva pelda kerschanszke kriposzti pedeszet seszto leto sztaroszti dozsivila. Nye mertvo telo szu Biskupi med szvetimi jacskami na pocsivak szprohodili. Szveti Hyeronimus, ki je nye zsitak popiszal, ovo popiszanye zovimi ricsami dokonyava: Z Bogom szveta Paula! dojdi onim, ki te dicsu, va sztaroszti krez tvoju molitvu na pomoch. Tvoja vera, i tvoji dobri csini szu tebe k Bogu odpelyali. Szada szi z Bogom zdruzsena, i ono zacs molis, lahko mores zadopit.

*
* *

Kovoj glaszovitoj zemanszkoi Goszpi, chemo jednu drugu pridruzsit, ka je od kralyevszkoga pokolenya Ova je szveta Bathildisz. Zbog nye velike lipote, je nyu Klodoveus Kraly franczoszki za zsenu o libral, zkim je tri szine rodila. Va nye histvi je jur szveto zsivila, noge Klostre, i Czrikve dala zgradit, ubogim je bila milosztivna Mati, szim pelda szvetoszti, jos i nye Muzsa je na szvet, i pobozsan zsitak pelyala. Po nyigovoj szmerti je nye jedina zselya bila va szamoti Klostra prebivat, dabi za tuliko laglye zadnye dneve zsitka Bogu mogla aldovati. Nye szini, i Velikasi Orszaga zpocsetka toga niszu otili dopusztit. Kada szu ali nato privolyili, je zvelikim veszelyem va Kloster sztupila. Sze csa szu Regule szvetoga Reda prepiszale je med szimi naizverzsenie s punila. Nye naiveche veszelye je bilo, kada je naiponiznie delo va Klostri mogla odversit. Betezsnikom je oszebuino rado dvorila. Ni jedna Mati nemore zvechum lyubavum szvojemu ditetu pridvarat, kut je ova szveta Kralyicza betezsnikom dan, i noch pridvarala. Goszpodin Bog je nemer i nyu zteskim betegom pojiszkal, va kom je csuda terpit morala. Ali nigdar ni bilo pri nyoj vidit, da je zato

turobna, ali zdvojna, jos i va nai vechoj muki, nego to szu vechkrat od nye csuli: „Hvalim ti o moj Szpaszitely! da szi meni tvojemu naimalovridniemu sztvorenyu csa terpit poszlal.“ Kada je nikuliko let va Klostri va naivechoj szvetoszti prezsivila, je nyoi Goszpodin Bog va sznuh nye szmert nazvisztil. Ona je vidila jedne skale pred Oltarom preblazsene Divicze Marie, ke szu do Neba doszigale. Angyeli szu na nyi doli lizli, ter szu zeli Bathildisz, i nyu va Nebo szprohodili. Ovo je va sznih vidila, i za zlamenye nye preblizsavajuche szmerti derzsala, csa szeje na vredi, kada szeje krez szvete Szakramente ktomu pripravila, szpunilo. Pred nye szkradnyum urum szeje hizsa znebeszkum szvitloschum napunila; zcsesza szu okolo sztojechi zpoznali, da je ta csasz ovde, va kom chesze nye szanya szpunit, kut szeje i zgodalo. Dvaiszet let po nye blazsenoj szmerti szu nye telo neuszkrunyeno nasli, i med molitvami, i szvetimi jacskami va Czrikvu preblazsene Divicze Marie odneszli. Pri ovoj priliki szusze noga csudocsinyenya na szakojacski betezsni zgodala.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveta Bathildisz je va sznuh zlamenye szvojega dojduchega blazsensztva od Boga prijela. Ona je jimala uzroka ovoga sze nadijat; ar je sze ono szpunila, csa je k blazsensztvu potribno. Deveti dan ovoga miszecza szam ti od ovoga govoril. Onde szi vidil zlamenya blazsensztva. Szada ali, nekasze tebi i zlamenya szkvarenya prebroju. Ako oches z szvetum Bathildisz sze nadijat blazsensztva, ko sze marlyivo csuvaj zlamenyov szkvarenya, drugacse tije pakal gvisan. Ova zlamenya szu: pervics, ako griha ne oduravas, neg lahko prez szega sztraha grihsis, ter szi ztoga nist nenacsinyas. Drugics, ako dugo va grihu osztanes, ter pokoru od dneva do dneva odvlacsis. Tretics, ako prave pokore ne csinis, neg szi zszanum szpovidum zmirom, i lahko va sztare grihe zapades, ter navadu zsnyi nacsinis. Ako va grihsnu priliku lahko privolyis, ali ako po szpovidi va nyoj osztanes. Csetertics, ako szi va krizsu, nevolyi, i i progonsztvu neszterplyen, ako proti Bogu morgujes, ako

sze znepretelyi fantis, i nyim sze zlo zselyis. Petics, ako szi proti ubogi nemilosztivan. Sesztics, ako szi len va poszlusanyu Ricsi bozsje. Szedmics, ako szvete Szakramente retkokrat, i to prez pobozsnoszti primes, ali morebit i nevridno. Oszmics, ako szi krivicsan, blizsnyemu skodu csinis, i ove ne nadomesztis. Devetics, ako nimas prave pobozsnoszti k Diviczi Marii. Deszetics, ako szi grihu necsisztoche podlozsan. Dobro tvoj zsitak raszstimaj, jeli ni ko zmed ovimi zlamenyi va tebi. Ako pravu volyu jimas sze ucsuvat szkvarenya, neka pervo mirovat, dokle sze szi ovi zlamenyov ne odszlobodis.

II.

Szveta Paula Rimszka Dovicza zsuhkimi szuzami uplakuje nebesziu, i male grihske szvojega pervanyega zsitka, i zato sze ostro pokori krez poszte, i druge kastige tela szvojega. Csa ti csinis pri premislyavanyu tvoji za csuda vechi pregrihsenyi? Nimas vech uzroka ove uplakat, i tvoje telo krez ostre pokore kastigat? Stimas, da Bozsja pravicza od tebe ne potribuje vech, neg jednu merzlo ucsinyenu szpovid? Stimas, da je ova szpovid doszt, tvojega tesko zbantovanoga Boga uproszit? O! ja nijednoga Szvecza neznam, kibi ovo bil voroval, ali ucsil. Oni szi ucsu: Bog oche, da sze grihsnik szam kastiga, i polag ricsi szvetoga Evangyelya vridan szad pokore csini. Dobro pazi: vridan szad pokore. Szveti Auguszt in veli: „grih sze mora kastigat; ako oches, da Bog ne kastiga, ko ti kastigaj. Uticsi sze pred Boga; ar grih mora kastigan bit, ali od tebe, ali od Nyega.“ Drugacse joj tebi!

Nb. Od preubrachanya szvetoga Paula, ko na denasnyi dan szpada, chesze nacsinit szpominanye va zsitku ovoga velikoga Szvecza.

Na dan dvaiszet sesztoga Januara.

Szveti Polykarp Biskup, i Mucsenik.

Va leti po Krisztusa sztov i seszdeszet devetom je szveti Polykarp Biskup Szmyrni szvoj zsitak krez muke dicsno dokonyal. On je bil Ucsenik szveti Apostolov, oszebuino

szvetoga Jivana, ki je nyega za Biskupa Szmyrni posztavil; ar je va nyem csisztochu zsitka, i veliku gorlyivoszt va raszglasenyu vere upamet zel. Kada szu szvetoga Ignacziusa na mucsenye v Rim pelyali', je ov Biskup Antiochenszki szvetoga Polykarpa na naiveche nyigovo veszelye pojiszkal, i potlye dvoja Piszma knyemu poszlal, ka szu bila puna nebeszke mudroszti, i naj szvetiji naukov. Polykarp je redil Czrikvu kut pravi Apostol zricsum, i zpeldum. On je nozsinu lyudi poganszki na pravu veru ubernul, 'a pravoverne je va veri ujacsal. Va velikoj sztaroszti je v Rim k Papi Aniczetusu putoval. Onde je noge nasal, ki szusze krez krivovercze Valentina, i Marcziona va veri dali pobludit, kim je ocsitoval zlochu ovi dvi zlocsinitelyov, i nye kpravoj veri naizad dopelyal. Kada je jednucs ta izti Marczion predanyega dosal, i nyega pital: „Poznas me? Polykarp muje nato odgovoril: „Da, ja te poznam, ti szi pervorojeni Szin Satana.“

Kada je va Aziu naizad dosal, nasztalo je pod Czeszarom Markus Aureliusom veliko progonsztvo Kerschenikov. Staczius Kvadratus je ovo progonsztvo zacsel zdvanaisztimi Kerschani, ke je va varosi Szmirni pred nimu diblyu sztvar dal hitit. Pri ovoj priliki je ov szveti Biskup za tuliko zvechum szkerblyum virosztoval zverhu csrede szvoje. On je od hise do hise isal, ter je Kerschane szvoje drage ovcsicze na sztalnoszt va pravoj veri zbujal. Ovi szusze ali vech za zsitak szvojega dragoga Pasztira bojali, neg za laschi zsitak. Oni szu nyega proszili, dabi najmanye na jedan kratak csasz z varosa prosal, i dabi szebe ugnul progonsztvu, dabi nyim jos duglye na batrenye mogal zsivit. Szveti Biskup dugo natu prosnyu ni otil privolyit. Vindar ali da je ne raszzsaloszti, je znikulikimi va jedno meszto ne daleko od varosa prosal, kadi je dan, i noch za szvoje ovcsicze molil. Kada szu ali Kerschani szpoznali, da i ovde ni pred hudobnimi ocsima poganov doszt szranyen, szu nyega na drugo meszto odpelyali. Tri dni perlye neg je ulovlyen posztal, je nyemu Goszpodin Bog va sznu ocsitoval muku ka na nyega cseka, ar musze je ucsinilo, kut dabi blazinya pod nyigovum glavum sza va ognyi bila. Zato zcsim szeje prebudil, je k szvojim vernim ovako govoril: „Dragi brati! szada nist ne dvojim, ja chu za Veru Jezusa

zognyem obsztert posztat, i umrit. Blagoszlovlyen neka bude Otacz Goszpodina nasega Jezusa Krisztusa, ki cheme vridnoga posztavit korune Mucsenikov.“ Csaje rekal, to szeje po tri dnevi szpunilo.

Voschani od Poglavara poszlani, da szvetoga Biskupa ulovu, szu nyega poszudaj jiszkali, zadnyics szu i vanu hizsu dosli, kadi je prebival. Lahko bi sze szveti Biskup bil mogal nyim ugnut, ali ni otil, neg je rekal: „Szada neka bude po Bosjoj volyi.“ Onda je zgornyi hizs, kadi je molil, doli sztupil va dolnye, va ki szu voschani na nyega csekali, ke je lyubezno pozdravil, i nyim dober ubed dal pripravit, nye nagovaral, da neg mirno jidu, da jim ujt neche, i da nyemu neg dopusztu molit doklye oni ubédvali budu. Po odversenoj molitvi szu szvetoga Biskupa na jednu oszliczu poszadili, i nyega szprohajali do varosa. Ali perlye neg szu va varos dosli, szu predanyega dosli Herodes kapitan, i ovoga Otacz Nikates na koli szedechi. Ovi szu szvetoga Biskupa k szebi na kola zeli, i nyega nagovarali, da veru Jezusa zataji. Po dugom nagovaranyu je Szveti Biskup nyim ovako odgovoril: „Nigdar toga nechu ucsinit, nacs me nagovarate. Niti mecs, nit ogany, nit druga muka mene nato prignut nete.“ Navi odgovor szeje Herodes jako raszerdil, i szvetomu Biskupu sze mrazno ukrivlyajuch je nyega jadovito zkol doli hitil, tako da je na jednoj nogi kruto naranyen posztal, ali polag toga je vindar szveti Polykarp veszelo dalye putoval, doklye je va szredinu varosa dosal. Kada je na meszto, kadi je lyusztvo z Poglavnikom szkupa szpravno bilo, dosal, je bilo csut z Neba glasz: „Budi jak Polykarp, derzsi sze szercseno, i sztalno.“ Poglavnik je nyega pital, jeli je on ta izti Polykarp? I kada je Szveti zricsum: da, pitanye potverdil, je Poglavnik nyemu zapovidal: da Jezusa Krisztusa zataji, i pszuje. Polykarp je nato rekal: „Jur szam oszamdeszet seszt let Jezusu szluzsil, ter me doszidob jos va nicsem ni rasztuzsil, kako bi Nyega mogal szada zatajat, i pszovat?“ Ali Poglavnik je nyega jos duglye nagovaral, i na zadnye i grozil. Ja jimam, je rekal, pripravnu diblyu sztvar, ovoj chute dat raszkinut, i sztrosit, ako moje volye ne szpunis. Polikarp je nato rekal: „Pozovi tvoju diblyu sztvar, morebit da ti perlye poszluhsna bude, neg ja, ar ja chu sztalan

osztat va mojem naiperzimanyu, koga nigdar preminit nechu.“ Poglavnik je puknul od jada, i rekal: ako sze diblye sztvari ne bojis, ko jimam ogany, ki che te zmeksat. Polykarp nato veli: „Ti mi sze zognyem grozis, ki neg jedan kratak csasz pecse, onda sze zatahne, i konacz jima; ali ti nist neznas od ognya, ki je zlim, nepokornim na veke pripravan. Csa stentas? Puszti tvoju diblyu sztvar, ali csini bar csa oches. Ja szam Kerschan, i nigdar nechu Jezusa zaosztavit.“ Kada je ovo govoril, je tako veszel bil, da szusze szi prik toga csudili, ar niszu mogli popaszt, kako va tako sztarom csloviku tulika szercsenoszt more bit.

Med tim je Poglavnik pred lyucztvom dal ocsitno raszglaszit: da je Polykarp obsztal, da je Kerschan. Nato szu Pogani, i Zsidovi szi szkupa kricsali, da ga zsivoga va ogany hitu. I velyen szu kup derv nanoszili, nakoga szu szvetoga Biskupa posztavili, i da ujt nebude mogal, szu nyega zcsavli otili na derva prebit, ali on je rekal: „Osztavite csavle na druge potribsine. On ki mi polag szvoje miloszerdnoszti tu miloschu daje, ognyenu muku szterplyeno terpiti, oche me ujacsat, da ja neprikovan zcsavli prez gibanya tela sztalan osztanem.“ Onda szu mu neg ruke naizad szvezali, i derva pod nyim vazsgali. Perlye neg szu derva va plameni bila, je szveti Biskup szvoje ocsi k Nebu podvignul, i rekal: „Ja te dicsim, i izvisujem o szemoguchi Bozse, i Tebi hvalim da szi me denasz vridnoga ucsinil med broj Tvoji Mucsenikov sztupit. Proszim te zami me za Tebi povolyan ognyeni Aldov. Tebi budi hvala, i dika na sze veke! Amen.“

Kumaj je ovu molitvu odversil, szu sza derva va ognyi bila. Ali Goszpodin Bog je krez veliko csudo pokazal, da je moguch szvojega szlugu oposzred va ognyi ucsuvat. Plamen je na desznu, i na livu gori lizal, ter je kuto kruzsak nacsinil, va kom je Szveti Biskup neuszkrunyen osztal, i Boga nepresztano dicsil. Tako dobra duha je zognya van izasla, kut dabi naj drazsji tamjan va nyem czvrit bil. Nepretelyi Kerschanov szusze navo csudnovito pripetenye kruto presztrahsili; ali pokidob szu jur dokonyali Szvecza umoriti, je jedan voschan tu zapovid prijel, da ga zmecsem prebode. Ali pri tom sze je dvoje csudo godalo; ar zrane prebodenoga szercza szu vidili beloga goluba k Nebu

letit; i zte iszte rane tuliko kervi proczurit, da szeje krezanyu vasz ogany zagaszil. Ovako je ov szveti Biskup, koga szu szami pogani, i zsidovi za najvechega Naucsitelya Kerschanszkoga, i za najvechega nepretelya nyihovi poganszki bogov prozvali, szvoj szveti zsitak dokonyal. Da od nyega nist ostankov na szpominanye ne osztane, szu pogani, i zsidovi proszili, da sze nyigovo szveto Telo va ogany hiti, i sztrosi; ali Kerschani szu nyigovo szveto kosche zognya van pozimali, i va velikoj diki derzsali.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Oszamdeszet seszt let szam Jezusu szluzsil, ter me doszidob va nicsem ni raztuzsil, kako bi nyega mogal szad zatajat, i pszovat? Ove ricsi szu vridne, dabi sze z zlatimi szlovami piszale! Primi je o Kerschan diboko va szercze tvoje! Goszpodin Bog ti jos nist zloga ni ucsinil. Ali povi, csa ti je ucsinil? „Csa szam ti ucsinil lyucztvo moje! ali va csem szam ti tezsak bil? Daj mi odgovor.“ Ovako govori szam Goszpodin Bog, Prorok Mikeas 5 d. I csa ches mu, ali csa mu mores odgovorit? Tvoje duhsnoszpoznanye szvidocsi, ti szpoznat mores, Goszpodin Bog ti nist zloga ni ucsinil, nego neizbroine dare tela, i duhse ti je iszkazal. Kako ga mores zbantovat, i tuliko, i tako jako zbantovat? Kako velika zlocha, i nezahvalnoszt je ovako velikoga Dobrocsinitelya szamohot zbantovat! Dabi ti cslovik, komu szi nogo dobro iszkazal, zi zlim navrachal, csa bi ti rekal? O! bi rekal, kako szam ja to od nyega zaszluzsil? Ja szam mu tuliko dobra iszkazal, a on mi dobro zi zlim navracha. Kako odurna je to nezahvalnoszt! Ali povi mi: csaje Bog od tebe zaszluzsil? Ti je on manye dobra iszkazal, neg szi ti ovomu csloviku? O! szramuj sze pred tvojim dobrotivnim Bogom, ter uplacsi tvoju doszidob iszkazanu nezahvalnoszt. Csuvaj sze va ovoj nezahvalnoszti duglye osztat. Neka na dalye tvojega naivechega Dobrocsinitelya bantovat, nego lyubi, dicsi, izvisuj nyega za tulike tebi prikazane milosche. Ako te zali duh bude szkusaval na nyigovo

zbantovanye krez grih; komu odgovori: „Moj Bog me jos ni rasztuzsil, nego nogo dobro iszkazal, kako bi ga mogal zbantovat?“

II.

Szveti Polykarp sze ne sztrahsi pred ognyem zkim mu szeje Tyran zagrozil, ar ov neg jedan kratak csasz pecse, onda sze zatahne. Onoga ognya sze boji, ki je nepokornomu grihsniku pripravan, i na veke pecse. O! szpomensze i ti vechkrat na ni nigdar ne zagaseni ogany pakla, i zi sztraha pred onim Bogom, ki te zsnyim kastigat more, sze griha csuvaj. Za isztinu dabi znal, da che po ucsinyenom tvojem grihu tvoja ruka velyen va ogany taknuta posztat, i da che neg jedan fertaly ure sze morat va nyem pech, kako bisze csuval griha, ako bi i znal, da ches krezato Bog zna kako velik dobitak, ali kako veliko veszelye jimat; kako szlip, i prezetan szi ti, kada zbog kratko durajuchega veszelya, ali maloga dobitka grihsis, bar znas, da sze jimas zato vekovecsnoga ognya bojat. Ovoje bila miszal szvetoga Augusztina, kada je ovako piszal: „Ov paklenszki ogany neche bit kut tvoj ogany. Dabi ti szilovan bil va tvoj ogany ruku taknut, ko bi sze ucsinil, csa bi on od tebe potriboval, ki ti sze ztim grozi. Bog ti sze zvekovecsnim ognyem grozi, a ti neches dobra csinit? Neches sze griha csuvat?

Na dan dvaiszet szedmoga Jannara.

Szveti Jivan Krizoszthomus Patriarka Konstantinopolitanszki.

Szveti Jivan, koga zbog nyigovi lipi Prodik Krizoszthomusa, toje zlatousztnika jimenuju, je bil szeguran branitely Szvete Czrikve, i od Boga kruto raszvichen Naucsitely. On szeje va glaszovitom varosi Antiochii va leti tri sztov cseterdeszet szedmom narodil. Biskup ovoga varosa Meleczius je nyigove Sztarje, i nyega na pravu veru uber-

nul. Nyigov otacz Szekundus je zaran umerl. Nyigova Mati Anthuza je zatuliko szkerbnije nye Szina odrahnila. I pokidob da je va nyem to zchutila, da veliku zselyu jima za szakum znanoschum, je gledala zatim, da je va nauk knaj glaszovitijim Naucsitelyom va Antiochii, i va Atheni dosal. Marlyivoszt nyigova va ucsnyi je nyega neg vreda za naiglaszovitijega mudroznancza va onom csaszu nacsinila. Kut praudoucsen je va Antiochii sze praude sziromahski Doviez, i Szirot prik zel, i szrichno dokonyal. Pokidob je veliku zselyu jimal za kerschanszkum zversenoschum, je va Kloster isal, va kom je jako oster zsitak zsivil, ali polag toga szakojacske hasznovite knige piszal, od Masnikov, od csisztoche, od pokore. Kada je csitira leta va Klostri prebavil, je va pusztinu pobignul, i onde Bogu szluzsil na miru kresz dvi leta, ali kresz ostre poszte, i zpokorenyem tela szvojega, je tako premlahavil, da je krez nadahnenye Bozsje upomenut va Antiochiu naizad isal, i onde mlahavoszt szvoju vracsil. Biskup Meleczius je nyega za Diakona poszvetil, Flavian nyigov Naszlednik va Biskupii za Masnika. Kada je szveti Masnicski red prijimal je bel golub doletil, i nyemu sze na glavu szpusztil. Kut Masnik je posztavan bil za Prodikacsa, i ovu duzsnoszt je va Antiochii dvanaiszt let zvelikum gorlyivoschum, i zvelikum hasznum obversaval. Goszpodin Bog je nyemu jur onda dar csudocsinyenya dal, ar je noge betezsne uzdravil, i prihoducha dugovanya naiperpovidal. Glasz chudocsinyenya, i nyigove szvetoszti szeje tako raszsiril, da je Czeszar Arkadius po szmerti Nektariusa Konstantinopolitanszkoga Patriarke nyega za nyigovoga Naszlednika pozval. Szi Duhovni, i Szviczki szusze ovomu pozivanyu veszelili. Ov szveti Masnik szeje szakojacski branil ovako veliku csaszt nasze zet, i sze Kerschanszko lyucztvo varosa Antiochie je nyega proszilo, da je neosztavi. Ali ulovlyenoga szu nyega zszilum Konstantinopel odprimili i za Patriarku ovoga Czeszarszkoga varosa poszvetili.

Velyen va pocsetku szvoje velike csaszti je ov szveti Biskup, i Patriarka szuproti csemernoszti, i nistvridnoga zsitka sztanovnikov varosa zacsel prodikovat, on je sze csiszto upomenyival na kerschanszku lyubav, na gusche prijimanye szveti Szakramentov, na dosztojno ponasanye va

Czrikva, na csisztochu zsitka, na dareslyivoszt szuproti ubogi, i na druge kerschanszke kriposzti. Vechputi je bilo vidit szvetoga Paula Apostola, koga je Krizoszthomus oszebuino postoval, polag nyega sztat, i nyemu kuto va uhsi povidat, csa mora prodikovat. Krivoverczom Arianusom szeje zi szum mochum posztavlyal, oszebuino onda, kada je Gaina nyihov naj zmozsniji branitely od Czeszara proszil za Ariancze oszebitu Czrikvu zgradit, koj prosnyi szeje ali ov Szvetacz csverszto szuprotposztavil; ovako je szagdar i pri drugi prilika praviczu szvete Czrikve Katholicsanszke szercseno branil. On szeje i za sze, ki szu nekriviesno pronani bili, szercseno zimal. Eudokszia Czeszaricza je jednoj doviczi jedan vinograd krivo otila zet Krizoszthomus je ali piszal Czeszariczi piszmo, va kom je nyu zi szum poniznoschum proszil, da toj sziromahskoj doviczi vinograd naizad da. Kada ali ova nyigove prosnye ni otila uszlisit, je nyoj pred ocsi posztavil, kako tezsak odgovor je na szvoju duhsu navalila. Kada ali i krezato nye ni mogal *ganut* na praviczu, ko szeje na szvetak szvetoga Krizsa pred vrata Czrikvena posztavil, i kada je Czeszaricza znye dvorani va Czrikvu otila sztupit, je nyoj zabranil nuterpojt. Eudokszia Czeszaricza je puczala od jada szuproti Biskupu, jedan voschan je jur szpuknul mecs, da che Biskupa preboszt, ali udrivenila je ruka nyigova, da je ni mogal ganut, nit ni mogal zmeszta odajt, dokle ni Patriarka za oproschenye proszil. Szveti Patriarka, ki szeje Boga vech bojal neg szi lyudi, sze nist ni strahsil pred szerdum Czeszaricze. Jednucs szuga nagovarali, da Eudokszii Czeszariczi nebude szuprotivan, ar da chega drugacse proganyat, i va tujinu va nevolyu szpudit. Ali ov Szvetacz je nato odgovoril: „Ovo me nist ne sztrahsi, ja sze neg szamoga griha bojim.“ Ovo je Czeszaricza dobro znala, zato, kada szuju nato nagovarali, da mu szvoju miloschu utegne, ter da ga znyigove csaszti zverzse, koje to dala za odgovor: „To nist ne prudi, ja ga dobro poznam; ar on sze drugoga ne sztrahsi, neg szamoga griha.“ Medtim toga szu ali jedni nezadovolyni Duhovni, jos i niki Biskupi, ztoga, csa szeje z Czeszariczom godalo, priliku nasli, szvoj jad szuproti szvetomu Patriarki sztocsit. Oni nyega niszu mogli terpit, zato, csa je nyihov szpacsni

zsitak ukaral, i zato csa szu zbog nyigove szvetoszti, i dara csudnoviti csinov nyemu nenavidni bili. Theofilus Patriarka Alekszandrinszki, ki bi jur zdavno rado bil Biskup Konstantinopolitanszki, je na nagovaranye Czeszaricze szpravische nikuliko Biskupov szkupazizval, oni Biskupov naimre, ki Krizoszthomusa nepretelyi bisu. Va ovom szpravischu szu dokonyali nyega z csaszti Biskupszke zverch. Zlocha szi vreda uzrokov zmiszli, ovako szu i ovi Krizoszthomusu noge krivicze, ke szuszi zmiszlili, ocsi metali, i nyega zvergli. I Czeszaricza Eudokszia ni mirovala, dokle Czeszar Arkadius, bar je drugacse pobozsan bil, ni privolyil, da szvetoga Patriarku zvarosa szpudu, i va tujinu odprimu. Ali kumaj je ov Szveti zvarosa sztupil, je tako velik potresz nasztal, da szu kumaj Czeszar, i nyigovi Dvorani, zsitak obderzsali. Lyudsztvo je velye zvelikim glaszom zacselo kricsat, da je ovo ocsitna kastiga Bozsja, zato da szu nyihovoga szvetoga Pasztira krivicsno prognali. Szam Czeszar je ovako miszlil, i je zapovidal, da Krizoszthomusa velyen naizad dozovu. Veszelye lyucztva je neizgovorno veliko bilo, ali ni dugo duralo. Szveti Patriarka je kut i perlye zlochu, i csemerne navade lyusztva karal. On ni otil terpit, da pri onom pilyi, na kom je kip Czeszaricze ubisen bil, lyudcztvo szvoj burdely obderzsava, ar krez larmu, i szmih lyucztva szeje Bozsja szluzsba va Czrikvi, ka je velyen na szuszedsztvi toga pilya sztala, pobludila. Czeszaricza jos vech raszjadana neg pervo, je zopet szkupaszizvala szpravische krivoverni, nezadovolyni Biskupov, da zverhu szvetoga Biskupa szudu, i da nyega odszudu, da mora na veke varos osztaviti, i va daleku tujinu odpelyan posztat. Sze szeje szpunilo, csa je ova gizdava Czeszaricza zselyila. Szvetoga Biskupa, ki szeje za diku Bozsju zimal, szu na plav odvlikli, i daleko va Armeniu va varos Kukuzus odprimili. Kastiga Bozsja je ovu kriviczu zpeticze naszledovala. Pod onom Prodikalniczom, zke je ov Szvetacz tulikoputi Rics Bozsju glaszil, je ogany van dosal, i tako hitro na visinu lizal, da je velyen krov Czrikve doszignul. Velik veter, ki sze je nadvignul, je ogany neg vreda na Czeszarszki grad odneszal, drugim hizsam, ki szu med Czrikvom, ter med ovim gradom sztale, sze nist ni sztalo, ali grad Czeszarszki je va tri

ura na pepel zgoril. Zlocha nepretelyov szvetoga Krizoszthomusa ni otila ove neszriche za kastigu Bozsju szpoznat, neg szu potvorili pretelye ovoga Szvecza, da szu oni vazsgali, i zato szu nye, kut szamohotne vazsgitelye na szmert krivo odszudili, i krivo umorili. — Medtimtoga je ov Szvetacz dosal na meszto szvoje nevolye, va ku je odszudjen bil; ali na naivechu szrichu Sztanovnikov one krajine, ki szu jos va skurini pogansztva zsivili. Nyigov szvet zsitak, nyigove Prodike, i csudocsinyenya je nego tiszuch poganov na pravu veru obernula, kim je Biskupe, i Masnike poszvetil, da je ucsu, i redu. Pervi Innoczenczius Rimszki Papa, komu je szveti Krizoszthomus naszvisztil kriviczu, ka szeje nyemu zgodala, je prejiszkal dugovanye, i kada je nyigovu nekrivicsnoszt szpoznal, je Czeszaru piszal, da Krizoszthomusa mora naizad pozvat. Ali nato szusze nepretelyi z Czeszariczom szkupa na novo proti nyemu nadvignuli, i od Czeszara zadobili, da je jos dalye va tujinu odszudjen posztal. Szveti Krizoszthomus je va szvojem putovanyi na csernom morji na naidalyu meju Eukszinszkoga morja dosal, ali voschani, ki szuga szprohajali, szu tako nemilosztivno zsnyim zahajali, da je va vruchu zemlyiczu zapal. Szveti Apostoli Peter, i Paval szu mu sze va szni zkazali, i nyega batrili. Va ovom szvojem putovanyu je dosal va Czrikvu szvetoga Mucsenika Baziliszkusa, i ov mu szeje va szni zkazal, i nyemu rekal: „Ubatren budi moj brat Jivan! zutra chemo szkupa na jednom meszti bit.“ Ovo meszto je bila, Nebeszka domovina; ar drugi dan je ov nesztrahslyivi vitez seszdeszetom leti szvoje sztaroszti, kada je szvete Szakramente pobozsno prejel, i ove ricsi szprogovoril: „Va szem neka bude Bogu hvala, i dika! Amen,“ umerl. Va ovom iztom hipczu je va varosi Konstantinopel sztrahsno velika tucsa dosla. Tri dni po tom je Czeszaricza Eudokszia umerla.

Theodozius Czeszar Szin Arkadiusa, i Eudokszie je dal szveto Telo Krizosztomusa Konstantinopel doprimit. Jako lipo, i szvetacsno je prijel ovo szveto Telo, med tulikim veszelyem lyucztva je prijeto posztalo, da morebit jos ni jednoga Czeszara ni jedan varos ni tako lipo prijel. Csudnovito dugovanye ona plav, na koj szu ovo szveto Telo vozili, je krez velik viher ravno nano meszto odpri-

mena posztala, kadi je on vinograd one dovicze sztal, za ku szeje szveti Krizoszthomus zimal bil. Czeszar szi szimi szvojimi dvorani, Patriarka zi szimi Duhovnimi, i nozsina lyucztva szu va Proczeszii pred szveto Telo isli, ter szuje szprohajali va naivechu Czrikvu varosa. Onde szuje posztavili na sztolacz Biskupszki, sze lyucztvo je kricsalo: „O szveti Otacz!“ a znyigovi uszt je bilo razlucsno ove riesi csut: „Mir zvami budi!“ Onda je Czeszar ovoga Szvecza za oproschenye proszil za sze bante zkimi je nyega Mati nyigova Eudokszia zbantovala, i nyega proszil, da sze pri Bogu preporucsa, da milosztivno odverne od varosa one sztrahsne potresze, ke szu jur trideszet pet let pri grobi Eudokszie chutili. Va onom hipczu je ta potresz velyen presztal, zcsesza je Czeszar zpoznal, da je Szvetacz nyigovu prosnyu uszlisil. Onda je dal ovo szveto Telo najdicsnie pokopat. I Bog je nyigov grob znogimi csudnimi csini odicsil.

Nad csim sze pri ovom szvetom Naucsitelyu Czrikve mimo csudocsinov naivech csudit moremo, je bila nyigova nesztrahslyiva szegurnoszt, zkum je zlochu karal, jos i pri Velikasi, prez szega sztraha, da che nyihovu miloschu pogubit, i od nyi prognan bit. Drugics pak ona sztalna jakoszt, zkum je zatiranye, noge nevolye, ukrivlyanye, i progonsztvo szvoji Nepretelyov podnasal. Nigdar ga niszu vidili neszterplyenoga, nigdar dvojnoga, ali sztrahslyivoga. Jos i zszvoje nevolyne tujine je szakojacska piszma piszal, va ki je druge na szterplyenoszt, i na kriposzt upomenyival. On szeje batril zszvetim Jobom, zonimi trimi mladenczi Kore, Datan, pak Abiron, ki szu va ognyenu pech hitcheni bili, kut sze znyigovi Piszam more vidit. Zovi Piszam moremo zpoznat one lipe kriposzti ovoga Szvecza, oszebuino nyigovu goruchu lyubav k Bogu, nyigovu poniznoszt, i zanemermetanye szvieczke dike, Nyigovu ocsinszku szkerb zverhu szvoji ovcsicz, nyigovu Apostolszku gorlyivoszt, i nyigovu zselyu sze zloche zatert, i pravu kriposzt va nyihovi szerczi zaszadit, da sze csiszto va Nebeszku domovinu odpelyat bude mogal. Sze ove, i druge kriposzti nyigove sze kazsu znyigovi Piszam, zato je szagdar pri Kerschani va velikoj diki bil, i oche szenek bit.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Krizoszthomus je prez sztraha ukaral zloche, i zle navade pri szvoji ovcsicza, akoprem je zato prognan bil. Lyubav k szvojim ovcsiczam, i szkerb za nyihovo zvelicsenye je Nyega nato naganyala. Kresz ukaranye je otil szvoje pobojsat, i k Nebu pelyat. Ako jimas podlozsne, neka pri nyi terpit zloche, i zle navade. Lyubav ku knyim jimat moras, je i lyubav ku kszamomu szebi jimas, i ktvojoj duhsi, ovo od tebe potribuje. Tvoji podlozsni bisze lahko mogli szkvarit, krezane zloche, od ki je ubranit mores. Ti szi krivacz nyihovoga szkvarenya, ako je od zla ne odvrachas. Tvoje lasche zvelicsenye je va pogibeli polag tvoje nemarnoszti, ar ti posztanes krivacz oni izti grihov, ke bi bil zabranit mogal, a ni szije otil zabranit. Szveti Gregorius veli: „Ki grihe zabranit, i nye pobojsat more, ter tu duzsnoszt zamudi, ta je krivacz ti izti grihov.“ Ako tvoje podlozsne, i tvoju laschu duhsu lyubis, ko sze trudi grihske tvoji podlozsni pobojsat.

II.

„Nicseszar sze ne bojim, neg szamóga griha“ je rekal szveti Krizoszthomus. Csa je rekal, toje i z csinom pokazal; ar sze ni dal, nit krez grozsnyu szerde Czeszaricze, nit krez grozsnyu, da che z Biskupszke csaszti zverzsen, nit krez progonsztvo szvoji Nepretelyov nato napelyat, da ono za dobro derzsi, csaje za zlo szpoznal, ni sze dal zusztavit od szpunevanya szvoje duzsnoszti. Ni sze bojal szerde korunyene zsene, nit progonsztva na szmert. Szamoga griha, kut zbantovanya Bozsjega szeje bojal. O! dabi i ti, i szaki Kerschan zjisztinom mogal rech: „Ja sze nicseszar ne bojim, neg griha.“ I za isztinu, nicseszar sze nebi szmili sztrahsit, neg griha; ar grih je pravo zlo, ko csloviku pravo naskodit more. Ali naimanye, griha bisze morali bojat, vech neg sze ga zla; ar grih je veche zlo, neg sze drugo zlo, ar je zvir sze neszriche. Grih nam szam

more naskodit za szu vekovecsnoszt. Szveti Krizoszthomus veli: „To je szvitlo, da je grih uzrok szega zla. Zgriha dohaja boj, betegi, progonsztva, zi szim csa terpit moramo.“ Csa ztoga van izhaja? Odgovor: ono csa ov Szveti veli: „Nicseszar sze neszmimo bojat, neg jednoga dugovanya, naimre griha. Sza ona druga nemoru duhsi naskodit.“

Na dan dvaiszet oszmoga Januara.

Szveti Raimund od Pennafort Szpovidnik, i Szveti Jakov Pokornik.

Va leti tiszuch sztov szedamdeszet petom szeje Barczelloni va Katalonii z plemenitoga pokolenya Pennafort szveti Raimund, Zaszaditely Reda Blazsene Divicze Marie oszlobadjanya Ulovlyeni, narodil. Jur va ditinsztvi je szvoje naiveche veszelye jimal va molitvi, i va ucsnyi. Jur va mladoszti je va mudroszti tako viszoko zlizal, da je za Naucsitelya mudroznanoszti posztavan bil. Onda szeje praudoznanoszt duhovni, i szviczki praudov ucsil, tako da je na vredi sze praudoznancze va mudroszti ubladal. Bononii varosi je ovu znanoszt ucsil prez sze plache. Kadaje Berengar Biskup Barczellonszki krez Bononiu putoval, je nyigovu veliku mudroszt szpoznal, i kszebi szi nyega zel za Tolnacsnika szvojega. Va cseterdeszet petom leti szvoje sztaroszti je sztupil va szveti Red szvetoga Patriarke Dominikusa, va kom Redi je na vredi kut pervo od mudroszti, tako szad od szvete zversenoszti glaszovit nasztal. Gregorius deveti Papa je nyega v Rim pozval, i nyega za szvojega Szpovidnika posztavil. Kut Szpovidnik Pape, je tako ponizan, kut i ravnoga szercza bil; ar kada je vidil, da szakidan nogi ubogi va grad Pape dohajadu, za ke sze nigdor ni otil zet, je Papi za pokoru dal, da sze za uboge vech zimlye, i nyim pomazse. Papa je ovo szam ocsitoval, ter je Raimunda hvalil, i nyega zato visje prestimaval, neg pervo; i csinil je polag nyigovoga upominanya. Papa je nyega otil zbog nyigove szvetoszti za Biskupa Taragoni

posztavit; ali ov Szvetacz szeje kratil ovu viszoku csaszt nasze zet, nego je proszil, da ga Papa va nyigovu domovinu odpuszti, za tuliko vech, pokidob je ovo zbog nyigovoga szlaboga zdravlya potribno. Kada je va szvoju domovinu naizad dosal, je zopet va naivechoj pobozsnoszti va szvojem Klostri zsivil. On je piszal noge szvete knige na haszan szvojega blizsnyega; ar duhsno zvelicsenye szvojega blizsnyega jiszkat bise nyigova naivecha szkerb. Nyemu szeje preblazsena Divicza Maria, kut szvetomu Petru Nolaszkusu va jednoj nochi szkazala, i nye upomenula, da jedan szveti Red zaszadu na oszlobadjanye ulovlenyi zoblaszti poganov. On je zszvetim Petrom Nolaszkusem za isztinu ov Red, i szazadil On je Regule popiszal, ke oni obderzsavat moradu, ki vavi szveti Red sztupu. Szvetoga Petra je zi dopuschenyem Rimszkoga Pape, za pervoga Poglavara ovoga Reda posztavil. On szam je potlye Poglavar ovoga Reda odibran posztal, ali po dvi leti je ovu csaszt doli posztavil, ter je zopet va szamotu szvojega *Klostra* naizad isal. Va kom je kut pelda duhovne zversenoszti zsivil. Va nyem je oszebuino szvitila csudnovita poniznoszt, poszluhsnoszt, angyelszka csisztocha, dobrotivnoszt k sziromahskim, i ditinszka pobozsnoszt k najcsisztijoj Diviczi Materi bozsanszkoj.

Va nyigovom zsitku szusze noga csudocsinyenya ocsitovala, ke je krez kriposzt Bozsju csinil. Jakov pervi Kraly Aragonie je szvetoga Raimunda za szvojega Szpovidnika odibral. Kada je ov Kraly va Majorku kanil putovat, je otil da Raimund nyega szprohaja. Ali on je va otainom i jednu zsenszku zkum je va necsisztoj lyubavi zsivil zszobum otil zet. Szveti Raimund je nyega jur pervo zlyubavum upomenyival, da tu zsenszku od szebe odpuszti. Kraly je ubechal, da te persone neche zszobum zet. Ali kut je szveti Raimund upamet zel, da Kraly ni ricsi derzsal, je prez sztraha pred Kralya sztupil, govorechi: „Ali che vase Velicsansztvo tu personu zdvora Kralyevszkoga szpudit, ali chu sze ja va moj Kloster naizad odplaukat. Kraly szeje nato raszerdil, i tu zapovid van dal, da nijedan plavar neszmi Raimunda na szvoju plav zet, i nyega naizad odveszt. Szvetacz nist ni od ove zapovidi znal, zato je kmorju isal, i pokidob je znal csasz kada szu

pripravne plavi va domovinu szc na morje szpusztit, je stimal, da je pravu dob dosal. Ali nigdor ga ni til zszobum zet, pokazali szu mu zapovid kralyevszku. Onda je ov Szvetacz pun ufanya va Boga isal na jednu szkalu, zszke je szvoj plasch va morje hitil, i na morji raszsiril, paliczu vruke zel, sze prekrizsil, i na plasch sztal, kut dabi na jaku plav sztal bil, onda je pozval kszebi tovarusa Duhovnoga, ki sze ali ni szegural knyemu na plasch sztat, neg je na szipi sztojech osztal, i navo csudnovito plaukanye vasz preszenechen gledal. Raimundus sze od sztraha szvojega tovarusa ni dal pobludit, neg je paliczu szvoju va szredinu plascha vergal, i sze zacsel plaukat na csudenye szi onde sztojechi, ter szeje Barczellonu va seszti ura odplaukal, kadi je znano, da sze od Majorke do Barczellone sztov i seszdeszet jezericz, toje mily, racsuna. Barczelloni je na zocsi nogo lyudi zmorja na csversztu zemlyu sztal, szvoj plasch, ki je szuh bil, nasze vergal, i va szvoj Kloster isal. Va kom je jos jedan csasz szveto zsivil, i kada je szkoro sztov let sztar bil je zaszpal va Goszpodinu nakincsen zkriposzti, i zaszluhski.

* * *

Navi dan sze szveta Mati Czrikva szpomenuje i od szvetoga Jakova Pokornika. Ov je cseterdeszet let zsivil va pusztini va naivechoj ostrochi, i szvetoszti. On je jimal od Boga miloschu zale duhe zi zavrazseni proganyati. Jednucs szu plemeniti Sztarji szvoju zavrazsenu kcher k nyemu dopelyali. Jakov je nyu po kratkoj molitvi od zaloga duha odszlobodil. Kada szusze ali Sztarji bojali, da che sze zali duh va nyu zopet povernut, szu proszili Szveсza, da nyu jos jedan csasz pri szebi zderzsi. Jakov je nato privolyil. Zali duh je ovo za priliku zel, ovoga Szveсza na oduran grih szkusavat. Ov do ovoga csasza szveto zsivuchi Pusztenik szeje dugo branil; kada ali zali duh ni presztal zsvojim szkusavanyem, je na grih privolyil, i szpunil. Ktomu je jos csa sztrahsnijega doslo. Jakov szeje bojal, da che nyigovo pregrihsenye na vidilo dojt, zato je dokonyal na nadahnenye zaloga duha, ovu divojku zkum je grihsil, umorit, i ovu miszal je potlye i szpunil. Kumaj

je ovu miszal szpunil, je va nyigovom duhsnom szpoznanyu takov zblud, i sztrah nasztal, da szije nakanil szvoju szamotu osztavit, ter med lyudi pojt, i na szvitu ziszma raszpuschan zsitak zsivit, ar je stimal, i to krez nadahnenye zaloga duha, da tako neche zati veliki grih oproschenya zadobit. Polag szvojega nakanyenya je i bil na puti va varos. Ali neizkoncsano milosztivni Bog je poszlal jednoga sztaroga Pusztenika knyemu, ki kada je nyega na puti szega zbludjenoga nasal, i nyega za uzrok pital, ter docsul, zbog csesza je tako pobludjen je zopet nyega na ufanye va Boga zbudil, nyega na pokoru upomenul. Jakov je va sze isal, ter sze povernul va pusztinu, ali ne nano meszto, kadi szeje pervo zadersaval, neg szije jednu skulyu, kaje kut raka zgledala, za szvoje prebivalische zibral, ovden je po odversenoj zsalosztnoj szpovidi, na novo zacsel ostru pokoru csinit, tako, da muje Goszpodin Bog dal nazvisztit odproschenye grihov za nyigove ucsinyene grihe, i nyemu na novo udilil dar, csudnovita dugovanya csinit. Jakov je szaki dan szvoje grihe uplakeval, i za nye sze ostro pokoril. Deszet let je ova pokora durala, onda je kut pravi pokornik va szedamdeszet petom leti sztaroszti szvoj zsitak dokonyal. Ovoje pelda cslovicsanszke mlahavoszti, bozsanszke miloszerdnoszti, i prave pokore.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Raimund je Papu, i Kralya zbog nyihovi grihskov upomenyival, ar je stimal, da je ovo nyigova duzsnoszt, kut Szpovidnika. Szpovidniki szu duzsni szpovidajuche upomenut, ar drugacse bi oni zgrihsniki szkupa szkvareni bili, ali i szpovidajuchi szu duzsni ovo upominanye dobrovolyno prijet, i polag toga zsivit. Joj onim, ki ovo upominanye zanemermechu, ali ziszmihavaju, ali na Szpovidnika morguju. Onakove Szpovidnike jiszkat, ki na sze mucsu, ki sze ne szeguradu grihsnika upomenut, i kada je potribno ukarat, ovo ni zlamenye prave pokore. Ovo sze razumi i od oni, ki va veliki navadni grihi zsivu, ter szi vred jednoga, vred drugoga Szpovidnika jischu, ar

sze boju, da je on Szpovidnik, ki nyihov stalis duhse dobro pozna, kut navadne grihsnike, neche od grihov odvezat. Csuvaj sze da med broj ovakovi nebudes szlisil. Veruj, da je on Szpovidnik, ki ti da upominanye, i ki te, akoje potribno i ukara, tvoj bolyi pretely, ako te i szteska szpade, i tebi vech haszni, neg drugi, ki je lahgag. „Bolye szu rane lyubechega, neg szu hudobni kusczi nepretelya.“ Knige mudroszti 27 d. Ki te lyubi, tebe zbog tvoji grihskov upomenyuje, da sze pobojsas. Ako tije ovo upominanye i zsalosztno, ko je vindar zlamenye lyubavi, ar krezato tvoje zvelicsenye jische. Ki te ne upomene, ta tvoju duhsu odurava, i nyu puszti va szkvarenye pojt, ar je ne zusztavlya kad bi mogal.

II.

Z zsitka szvetoga Jakova sze ucsi, da sze prevech va sze ne zaufas, ako szi i jedan csasz pobozsno zsivil. Ti szi cslovik, mores jos grihsit, kut i drugi grihsi. Zato zsivi va sztrahu Bosjem, ter nasze paszku noszi. „Ako niszi szenek va sztrahu Bozsjem, veli Duh Szveti, ko che sze navredi tvoja hizsa porusit. Ali i to sze ucsi, da ni tako velikoga grihsnika, ki nebi mogal oproschenya szvoji grihov zadobit, ako neg pravu pokoru csini. „Nigdor neka ne zdvaja, nigdor pri szpominanyu szvoji grihov neka ne zapade va zdvojnoszt.“ Veli szveti Augusztin. Tvoja zlocha jima meru, ali miloszerdnoszt Bosja nima mere. Tvoja zlocha, akoje kako velika, je cslovicsanszka, ali miloszerdnoszt Bozsja je bozsanszka, i neiszkoncsana. Ona je vecha, neg je zlocha tvoja. Csa je kaplya proti morju, to je zlocha cslovika proti miloszerdnoszti Bosje, ar i morje akopren je veliko, jima szovju meju, ali miloszerdnoszt Bosja meje nima.“ Ovako govori Szveti Krizoszthomus. Ali ovo premislyavanye miloszerdnoszti Bozsje tebe neszmi prezetnoga va grihi ucsinit, nego tebe od zdvojnoszti ucsuvat, i na pokoru ganut. Ako prezetno va miloszczdnoszt Bozsju grihsil budes, szi na veke szkvaren.

Na dan dvaiszet devetoga Januara.

Szveti Francziszkus Szalezius Biskup.

Szveti Francziszkus pravi Apostol szvojega csasza je pelda zversenoszti, i lipo zerczalo za Biskupe i Duhovne Pasztire, on szeje rodil tiszuch pet sztov seszdeszet szedmom leti va gradi Szalez. Jur va ditinsztvi szvojem je kazal zlamenya nyigove buduche szvetoszti. Szvoj nauk je zacsel va szvojoj domovini, potlye Parizi, zadnyics szeje duhovne, i szviczke praude Padui naucsil. Szagdir ni szamo va nauki, nego i va dobrom dersanyu sze druge preszignal. Da szvoju nekrivicsnoszt szercza zderzsi, je szaki tajedan szvete Szakramente prijel, upaszal szeje szpaszom pokore, csuval szeje zloga tovarustva, i Parizi va Czrikvi szvetoga Stefana je pred Oltarom preblazsene Divicze Marie vekovecsnu csisztochu ubechal. Ovo ubechanye je potlye ponovil va hizsi Marie Lovreti, ku czrikvu je va naivechoj pobozsnoszti pojiszkal, ovo ubechanye je va szem szvojem zsitku derzsal. Jednucs je, prez toga dabi bil znal, va hizsu jedne neszramne zsene zapelyan posztal. Zcsim je ali nye neszramno ponasanye zchutil, je nyoj va ubraz plyunul, ter je pobignul. Vrag je nyega szakojacski szkusaval, i nyega ztim sztrahsil: da csagoder Szalezius dobra ucsinil bude, da mu nist hasznit neche, da che vindar szkvaren bit. Francziskus szeje szakojacski szuproti ovomu szkusavanyu branil, ali kada sze ni mogal od ovoga zdvojnoga mislenya odszlobodit, ko szeje va ovoj dvojnoszti k Bogu ubernul, i rekal: O Bozse! ako ja po mojoj szmerti moram pogublyen, i nepretely tvoj nasztat; ko chu sze szada va zsitku terszit Tebe od szega szercza lyubit." Krezavo csverszto naiperzimanye je szatana ubladal, i od nyigovoga szkusavanya odszlobodjen bil. Kada je va szvoju domovinu naizad dosal, je nyega Granerius Genfszki Biskup za Masnika poszvetil, potlye za Propszta nyigove Biskupszke Czrikve posztavil, i nyega za Prodikacsa odredil da na szuszedsztvi varosa veru Katholicsanszku prodikuje; ar va varosi Genfi zbog nozsine krivoverczev jos ni Biskup ni szmil prebivat. Ovu duzsnoszt szebi od Biskupa prikdanu je szveti Francziszkus marlyivo szpunyeval. Kulike pogibele, tes-

koche, i progonsztvo je pri ovom poszli moral preterpit, to sze nemore popiszat. Krivoverczi, kada isztini one vere, ku je prodikoval, niszu mogli szuprot sztati, szu nyega oduravali, i szakojacski proganyali; oni szusze med szobum dogovorili, da cheduga zputa szpravit, ter umorit; ali Goszpodin Bog je nyega csudnovito ucsuval, i Franciszkus pod obrambum Bozsjum sze ni bojal nijednoga pogibela. On szeje uszegural i va varos Genf preoblicsen nuter pojt, pred Theodora Beza, ki je za Kalvinom Poglavar krivoverczev bil, sze posztavit. Ovoga je pun mudroszti Bozsje tako daleko doprimil, da je szam zdihavajuch szpoznal, da je Katholicsanszka Czrikva prava Czrikva Jezusa Krisztusa, i da cslovik szamo va nyoj szvoje zvelicsenye najt more. Ali polag ovoga szpoznanya je ov szedamdeszet let sztar krivoveracz vindar va szvojoj tverdokornoszti csar do szmerti osztal. Vechu szrichu je jimal szveti Franciszkus va szvojem trudi aposztolszkom na drugi meszti, ar je znano, da je szedamdeszet i dvi tiszuch krivoverczev zmiloschum Bozsjum na pravu veru naizad dopelyal. Po szmerti Graneriusa Biskupa je ov szveti Aposztol moral Biskupiu prik zet.

Va ovoj viszokoj csaszti szu kriposzti nyigove jos lipse szvitile. Nyigova neutrudlyiva duhovna gorlyivoszt je nyega nato pelyala, da je pise szako, jos i naimanye meszto szvoje Biskupie pojiskal, szagdir je Katholike va Prodika na dobro upomenyival, krivoverczem je nyihovu krivu veru lyubezlyivo razlagal, zjednum ricsum, on je sze szpunil, csa pravi Apostol ucsinit mora. On je vechputi naj bolye Prodikacse krivoverczev pozval, da sze zsnyim od isztine prave vere degaju; ali ni jedan sze ni szegural zsnyim degat, ar szeje szaki bojal onoga Duha, ki je zsnyega govoril. Zjadom, koga szumu va otajnom nuter dali, szu kanili nyega utrovat; ali zcsim je Szvetacz va szebi jad chutil, szeje zagovoril jednu Kapelu Divicze Marie pohodit, i velyen je jad szvoju moch pogubil. Da lyucztvu jos vech hasznil bude, je szvete knige piszal, ke jos dan denasnyi nogoga Kerschana batru, i na szvet zsitak zbujaju. Kada szeje ovako dvaiszet let va Apostolszkoj szkerbi trudil, je Bozsja volya bila nyega zovoga szvita k szebi pozvat. Va varosi Lion, va kogaje va duhovnom poszli putoval, je

treti Bozsichni Szvetak na szmert ubetezsal. Zpocsetka mu szeje zaszvichevalo, onda gaje kaplya udrila, tako, da je na szi kotrigi, zvana jezika, umerzlil. Zato je velyen za Szvete Szakramente proszil, ke je pobozsno prijel. Niki Masniki z Reda Jezusa ke je oszebujno postoval, szu nyega pojiszkali. Kovim je rekal: „vi me va takovom sztalisu nahajate, va kom meni nist drugo ni potribno, neg miloszerdnoszt Bozsja, ovu mi va vasi molitva od nyega szproszite.“ Kjednomu drugomu Masniku, ki je nyega pital, jeli je zuredbum Bozsjum zadovolyan? je rekal: „Dobro je va Boga sze ufat. Meni je ova ura, kut i szaka druga. Bog je Goszpodin, neka zmanum csini, kut muje povolyno“ I zopet je drugda ovako zdihaval: „Moj Bog! moje sze! ne moja, nego Tvoja volya neka bude.“ On je veru Katholicsanszku ocsitno valoval, i je rekal, da neche drugacse umrit, neg va Katholicsanszkoi veri, i da ni druge vere va koj bi cslovik szvoje zvelicsenye najt mogal, nego szama vera Katholicsanszka. Va szem nyigovom betegu je szenek ona szveta zdihavanya k Bogu szlal, kut va szvojem zdravlyi. Pri nyigovoj szkradnyoj uri szuga pitali: jeli sze szkusavanya, i zaszidov vraga ne boji? Navo je z Davidom odgovoril: „Ja sze ufam va Goszpodina. On che moje noge od lecske ucsuvati.“ Onda je naiszvetija Jimena Jezus, i Maria zazval, i kada szu okolo klecsechi va Lytanii ove ricsi molili: „Sza szveta nekrivicsna dicza“ je nyigova csiszta nekrivicsna duhsa znyigovoga nekrivicsnoga tela preminula, da sze zdruzsi konomu seregu nekrivicsni ki neuszkrunyenoga Agnyacza szagdir szprohajadu, i va nyigovom blazsenom pogledu sze na veke veszelu. Nyigova blazsena szmert szeje godala va leti tiszuch seszt sztov dvadvaiszetom na szvetak szveti mladenczov, va pedeszet sesztom leti sztaroszti nyigove.

Na popiszanye csudni csinov, ke je Goszpodin Bog pred szmertjum, i po szmerti ovoga Szvecza csinil, i nyigovi kriposzti, ke szu va nyigovom szvetom zsitku lipo szvitile, bi czele knige potribne bile. Neg tuliko chu zazlamenovat, da je Szveti Francziszkus vech neg sztov uvrazseni od zaloga duha krez szamo zlamenye szvetoga Krizsa odszlobodil, dva mertve na zsitak prebudil, jednoga szliporojenoga videchega, tri santave na ravne, i noge be-

tezsne zdrave ucsinil. Po nyigovoj szmerti szeje jos vech csudni csinov godalo.

Kriposzti szu va nyem va takovoj zversenoszti bile, kut je bar va kom drugom Szveczi popiszane nahajamo. Pocsetak, i temely nyigove szvetoszti je sztal va ubladanyu szamoga szebe. On je bil od nature jako jadovit, ali on je ov naklon va szebi tako zaduszil, da szu po nyigovoj szmerti, kada szu nyigovo szveto telo odperli, na meszto zsucsi vech neg trisztov kamencsichev va velikoszti graha nasli va nyem. Vracsitelyi szu szvidocsili, da je ovo od one szile dohajalo, zkum je ov Szveti on naklon na jadovitoszt va szebi ubladal. Zato nigdar znyigovi uszt niszu csuli nijedne neszterplyene ricsi, nad nyigovum krotkochum, i milosztivnoschum zkum je zi szakim zahajal, szu sze jos i krivoverczi csudili. Kada je jednucs jedan csemernyak na zocsi ovoga Szvecza proti nyemu naj odurnije ukrivlyanye zgovoril, je nyega szterplyeno poszluhsal, ni ricsi mu ni odgovoril. Potlye szuga pitali, zacs ovoga csemernyaka ni ukaral? Nato je ta odgovor dal: „Ja szam upamet zel, da mi jad gori lize. Ja szam szi jur zdavno naiperzel, nigdar ni ricsi govorit, kada jad va szebi chutim, nego csekat, da kastiga potlye vech hasznila bude.“ Drugi put je zopet jednomu, ki je nyigovu preveliku krotkochu szuproti drugomu csemernyaku, ki gaje mrazno pszoval, za zlo derzsal, ovako odgovoril: „Dvaiszet let sze terszim pri ovakovom pripetenyu moju zterplyenoszt pokazat, csa chu szad na jednucs ovu moju navadu preminit? Ali bi bilo vridno, moje, kut sze ufam, szkupa szpravne zaszluhske, na jednucs pogubit? Csekaj, dokle ga nanyigovu haszan kastigal budem.“ I potlye szeje pokazalo, da je ov Szvetacz szvoje zkrotkochum dano ukaranye, i upominanye na najvechu haszan, i pobojsanye zli lyudi ubrachal. Zovoga velikoga ubladanya szamoga szebe, je va nyem ona csudnovita lyubav jos i k szvojim naivechim nepretelyom vazsgana posztala. On je jednucs zodpertim szerczem rekal: da bi mi do zoduravanya i nepretelysztva obodvoje moje ocsi zklyuval, ali zbol, ter dabi zopet druge ocsi dosztal; ko bi zovimi novimi ocsima szvojega nepretelya ravnotako lyubezlyivo gledal, kut dabi od nyega nist drugoga, neg sze dobro prijel bil. Za isztinu ovo je pravo

zlamenye, da je Szveti Francziszkus kresz nepresztano ubladanye szamoga szebe, nai vechu visinu one od Jezusa Krisztusa tuliko nam szim narucsene kriposzti, naimre szamoga szebe zatajanye, doszegal. Ki je ovako daleko dosal, od onoga moremo rech, da je naivechu kriposzt, i Szvetoszt doszegal. Kut peldu va szvetom Francziszkusi Szaleziusi jimamo.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Francziszkus od nature jadovit, je kresz ubladanye szamoga szebe tako daleko dosal, da znyigovi uszt nigdar ni jedne neszterplyene, szerdite ricsi ni bilo csut. Zcsim je upamet zel, da sze va nyem jad nadvizse, je mucsal, i nikogar ni ukaral, dokle sze va nyem jad ni zatihsil. O dabi szi lyudi va tom ovoga szvetoga Biskupa naszledovali! Od kuliki teski grihov bi sze ucsuvali. Ar to je isztinszko, da je szerditoszt, jedan med naipogibelniji naklonov, zkoga nogi teski grihi van izhajadu. Nogi jos zi szerditoschum szvoje grihe zgovaradu. Oni velu: va jadi szeje sztalo, toje jad ucsinil, jad meje ubladal. Ali ovakov zgovor pred Bogom nist ne valya. Csa bi ti rekal, tabi te tvoj szuszed vechkrat pszoval, tebi sze ukrivlyal, i zbantoval, ter dabi sze potlye ztim zgovaral: va jadu sze je sztalo. Bi ov zgovor pri tebi nyega szpricsal? Ja ne verujem. Kako pak mores stimat, da che ovo pri Bogu valyat? Ponasaj sze va tvojem jadu, kut szeje szveti Francziszkus ponasal. Ako upamet zames, da ti gori lize, ubladaj sze, tiho budi jedan csasz, premiszli perlye csa tije csinit, i govorit. Va jadi neka kastigovat. Csekaj, dokle sze utihsi, onda govori, i csini, csa kerschanszki razum, ali zapovid Bozsja potribuje ali dopuscha. Ov tolnacs je jur zdavno szveti Augusztin dal: Kada sze jad va tebi giblye, ubladaj sze, odvlacsi govor, i kastigu. „Kada tvoje szercze mirno bude, onda govori, i kastigaj. Ar jad neszmi razuma predajt, nego nyega naszledovat; z szvetoga Piszma vidimo, kako sze od nagloszti jada csuvat moramo. Onde nam sze veli: da cslovik hitren bude na poszluhsanye, ali kaszan na go-

vorenye, i kaszan na szerditoszt. Ar szerditoszt cslovika ne csini onoga, csa je pred Bogom pravo."

II.

Szveti Francziszkus je va szvojem betegu noge kratke molitvicze molil. Va szvojem zdravlyi szeje ali kovim molitviczam jur priviknul, zato muje lahko bilo pri szvojoj szkradnyoj uri ove molitvicze, i zdihavanye va szerczi ponovit. I ti szi zselyis pri tvojoj szkradnoj uri one kriposzti Bozsje: Veru, ufanye, i lyubav va tebi zbudit, pravo pokajanye za grihe va szerczi zbudit, i Boga na pomoch zazivat; ar ovoje naibolye oruzsje zaloga duha ubladat, i szebe csuvat. Ako szi ovo pravo zselyis, ko jur szada, doklye szi zdrav, sze privikni kovomu oruzsju, ter sze ucsi zovim orusjem dobro vojevat. Nogi ovo szakidan csinu, nogi naj manye na konczu szakoga miszecza. O dabi i ti ovako csinil! Kakovu haszan bi na konczu zsitka od toga jimal! Neka verovat, da ches pri tvojoj szmertnoj uri jos doszt csasza jimat, sze naucsit zovim oruzsjem zahajat. Ar nechu rech, da onda nikogar neche bit, ki bi te nato upomenul, i pred tobum te molitve zmolil; ali csa che ti hasznit tuliko ovo upominanye, i ova pred tobum zgovorena molitva, ako va zdravlyi tvojem sze zato nist hajal niszi. Davidu szu dali naj bolye oruzsje, i sisak kralyevszki, kada je szuproti Goliatha isal. Ali on sze ovo ni znal hasznovat. Zacs? On je rekal: ktomu ja niszam priviknut. Szvoju hitalniczu szije vruke zel, kovoj je bil priviknut. Zovum szeje vojeval, i ubladal. Zbujaj va szebi, dokle szi jos zdrav, kriposzti Bozsje, moli vechkrat szvete molitvicze, ovo che bit zate naj bolye oruzsje szuproti paklenszkomu Goliathu. Ali ako sze va tvojem zdravlyi kovomu ne priviknes, bojim sze, da ako ti i ovo oruzsje na szkradnyoj uri ponujali budu, neches sze znat branit szuproti zalomu duhu. Kasziodor veli ako sze va csaszu mira nenaucsino vojevat, nechemo znat u csaszu boja nase oruzsje hasznovat.

Na dan trideszotoga Januara.

Szveta Aldegundisz Koludricza. Szveti Akvilinus Masnik, i Mucsenik.

Szveta Aldegundisz zbog szvetoszti, i csudni csinov glaszovita Divicza szeje va leti seszt sztov trideszetom narodila. Ona je z kralyevszkoga pokolenya rojena, a vindar ni naszladnoszti, i Nebeszii kralyevszkoga dvora szluzsila, nego je szamo za onim hlepila, csaje vekovecsno, nebeszko. Kada je jednucs vekovecsno premislyavala, ko je razlucsno jedan glasz csula, ki je rekal: „Neka szi drugoga zarucsnyaka jiszkat, neg Szina Bozsjega.“ Krezavo je na lyubav divojacske csisztoche, ku je nemer i perlye lyubila, tako ganuta posztala, da je Bogu vekovecsnu csisztochu szvoju krez zagovor aldovala. Kumaj je trinaiszt let sztara bila, ko je nyu szin Kralya Englenderszkoga va histvo proszil. Nye sztarji szu velye privolyili, ali Aldegundisz je rekla: „Ja szam sze jur zdrugim Zarucsnyakom zarucsila, ki je za csuda lipsi, bogatiji, i zmozsniji, neg ov, ki mene szada proszi. Ja nechu, nit nemorem mojému Jezusu neverna posztat.“ Knye szesztri, ka juje na to histvo nagovarala, je rekla: „Znaj szesztricza moja, da volim umrit, neg moju divojacsku csisztochu pogubit.“ Medtim toga je nye Otacz umerl. Mati je nyu jos vech szililа, neg perlye Otacz, i dan na poruku odredila, i sze pripravila, csa je ktomu potribno bilo. Aldegundisz je szvoju obrambu jiszkala pri Bogi, va molitvi, i pokori. Nye jedina prosnya je bila, dabi Goszpodin Bog ovo histvo prepricsil. I nut Goszpodin Bog je to ucsinil. Mati je ubetezsala, i zovoga szvita preminula. Ova csiszta Divicza je nemer tuzsna bila nad szmertjum szvoji sztarji, ali szpoznala je, i dicsila uredbu Bozsju, ka je nyoj va naj vechoj potribsini ovako csudnovito na pomoch dosla. Ali krezavo jos ni bil konacz nye sztiszkanya. Endo Kralyevszki zarucsnyak je potriboval, da Aldegundisz volyu, i ubechanye nye Sztarji szpunit mora. Ali ona je sztalna osztala pri tom, csaszije naiperzela. I da na dalye szemu nagovaranyu, i preszilenyu ujde, je va otajnom zocsinszkoga grada pobignula. Endo je to velye docsul, ter je zszvojim komornikom za nyum jahal, i nyu

szkoro doszignal, ar je nyu jur vidil. Onda je nyoj zvelikim glaszom zakriknul, da sztoji. Ali Aldegundisz szeje paschila k blizsnyemu dibokomu potoku dojt, ovde je szvoje ocsi k Nebu podvignula, i Boga za pomoch proszila, onda sze je puna ufanya va vodu szpusztila. Goszpodin Bog lyubitely, i branitely csiszti szerczev, je krez csudo pokazal, kako drago je nyemu bilo naiperzimanye ove Divicze; ar je nyoj poszlal Angyela, ki je nyu zi szuhimi nogami na drugu szip ovoga naglo tecsechega potoka odprimil. Ovde je na koleni Bogu hvalila, i pak sze paschila k szvetomu Amandusu Biskupu dojt, koga je zszuznimi ocsima proszila, da nyu va Kloster zame. Szveti Biskup je zveszelyem nye prosnyu uszlisil, ter nyu va broj Koludricz prijel. Kada szu nyoj prates koludricsnu ublikli, szu vidili beloga goluba, ki je nyoj blagoszlovnu plahticzu na glavu szpusztil. Vreda po tom je va onoj lozi, va koj szeje perlye, da szvoju csisztochu ucsuva, jedan csasz szranila bila, jedan Kloster dala zgradit. Va ovom Klostri je nyu szveti Biskup Amandus za Opticzu preposztavil, ku csaszt je na batrenye, i haszan szvoji tovarusicz tako szveto obversavala, da je nasztala pelda szvetoszti szim szvojim podlozsnim. Nye telo je pokorila krez ostre poszte, virosztovanye, i pobozsne molitve. Va szpunevanyu naj nizsjega dela je najveche veszelye jimala. Va molitvi je vech szpodobna bila Angyelom, neg lyudem. Ubogi szu va nyoj szvoju dobrotivnu mater nasli, ar csa je nyoj od szvojega jerbinsztva zivisje osztajalo, je sze nyim podilila. Na poveksavanye nye zaszluhskov je Goszpodin Bog prepusztil, da szu nyu niki zli lyudi mrazno ugovarali. Zpocsetka szeje prik toga turobila, ar je nekriva bila, zato je Boga va molitvi za pomoch proszila. Bog je knyoj Angyela poszlal, ki je nyu ztim ubatril: „To je pravi put va Nebo, ako cslovik nekriv kriviczu szterplyeno terpi.“

Pred nye szmertjum, ku je nyoj Goszpodin Bóg naiper dal naszvisztit, je proszila Boga, dabi joj dal na szvitu jos csa terpit, dabi mogla bogatija va zaszluhski pred nyigovo licze sztupit. Bog je uszlisil nye prosnyu, ter je nyoj tezsak beteg poszlal, rak je nye kotrige popal, i sze raszsiroval, i nyoj veliku bol uzrokoval, ali ona je ovo sze szterplyeno terpila. Kada szeje k szmerti preblizsavala, je

satan knyoj sztupil, i nyu va zdvojnoszt otil zapelyat, ztim naiperdavanyem, da ona jos zacsuda vech mora terpit, i da polag toga jos va szvojem zvelicsenyu mora dvojit. Ali szveta Aldegundisz sze ni dala poblubit, nego je glaszno kricsala: Bog je moj pomochnik, va nyega szam sze szenek ufala, i va nyega sze ochu do szmerti ufati.“ Ovako je satana ubladala, i od szebe odpudila. Vréda nato je va miru ubatrena zaszpala va Goszpodinu, kada je, kut nye Odkupitely, trideszet tri leti sztara bila. Nye szesztra Valtrudisz, ka je va drugom Klostri Opticza bila, je vidila va onom hipczu, kada je Aldegundisz preminula, nye duhsu od Divicze Marie med seregom Angyelov, i szveti Divicz va Nebo szprohajat. Nye szveto Telo je dugo neraszpadjeno osztalo, i je lipu duhu od szebe davalo. Va nye zsitku je od nogi csudni csinov stat, ke je Goszpodin Bog va nye zsitku, i po szmerti ucsinil.

* * *

Szveti Akvilinus sze je rodil Virczburgi va leti szedam sztov oszamdeszet csetertom od plemeniti Sztarji. Jur va szvoji szkolarszki leti je kazal, kako szeje za pravu veru zimal. Ar kada szu nyigovi tovarusi jedne kotrige vere ziszmihavali, je nye ukaral, i nyim pokazal, kako daleko szusze od nauke szvete Czrikve odlucsili. Kada szuga drugi na szakojacsku raszpuschanoszt nagovarali, nyi nigdar ni poszluhsal, nego szeje, kuliko je moguche bilo, nyihovoga tovarustva csuval, akoprem szuga ziszmihavali. Vise skole szeje zucsil Kölni, kadi je tako pobozsno zsivil, da ga je Biskup od szvoje volye va szvoj Kaptalan zel. Po kratkom csaszi je va szvoju domovinu putoval, ondi je szvoje jerbinsztvo prodal, i sze nuterzete pincze med uboge razdilil. Kada je Köln naizad dosal, szu nyega otili po szmerti Biskupa za nyigovoga Naszlednika odibrat, ali on je pobignul, i Pariz putoval, Onde szu onda nogi va kugi lezsali. Ovim je tako dugo dvoril, doklye je kuga presztala. Nyigovoj molitvi szu za hvalit jimali da je Goszpodin Bog varos od kuge odszlobodil, i po nyigovoj szmerti szu nyega za Patrona proti kuge zazivali. Parizi je zbog szvoje mudroszti, i Szvetoszti va velikom glaszi sztal, zato szu nyega

po szmerti Biskupa, kut pervo Kölni za Biskupa odibrali. Ali i z Pariza je pobignul va Italiu.

Kada sze je Pavii jedan csasz zaderzsaval, je Mailand isal szvete osztanke szvetoga Ambroziusa, koga je oszebuino postoval, pojiszkat. Va ovom varosi je nogo krivoverczev Arianusov na pravu veru ubernul. Ali krivoverczi Arianusi toga niszu mogli terpit, zato szusze zpriszegum dogovorili, ovoga Szvecza umorit. Kada je ada jednucs po zakoni szvojem rano jutro va Czrikvu szvetoga Ambroziusa isal, szvetu Masu szluzsit, szu nanyega udrili, kut maneni vuki, i nyega tako jako sztukli, da szuga za mertvoga derzsali. Ali Akvilinus je zopet od szvoji ran zvracsen posztal, i zopet je zacsel krivu veru zatirat. On je kriviczu nyihove vere tako szvitlo raszlozsil, da mu niszu mogli szuprotsztati. Onda szu nanovo na nyega udrili, i jedan med nyimi je zmecsem prebol nyigov vrat, tako da je ov neubladni Vitez szvete vere szkupa szpal, i szvoju szvetu duhsu szpusztil. Katholicsani szu nyigovo szveto telo zi szum dosztojnoschum va Czrikvi szvetoga Lovrencza zakopali, potlye szu nyigove szvete osztanke va Kapelu, ku szu na nyigovu diku zgradili, prik odneszli. Goszpodin Bog je diku szvojega nesztrahslyivoga Mucsenika znogimi csudnimi csini izvisil.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveta Aldegundisz je szveto zsivila; vindar je nyu zali duh, kada je na szmert betésna lezsala jako szkusaval. Ali ona sze krezato szkusavanye va miloszerdnoszti Bozsjoj ni dala pobludit, nego szeje szegurno branila, i satana szrichno ubladala. Ako szeje ovo na zelenom drivi godalo, csa che sze sztoper na szuhom zgodat? Ako satan zszvojim szkusavanyem i Szvecze vaganya; csa che sztoper zi merzlimi, i grihsni lyudi csinit? Verni szluge Bozsji chedusze lahko satanu szuprot posztavit, i nyega ubladat krez miloszt Bozsju, ar kovomu szu jur va nyihovom zsitku priviknuti bili. Ali joj onim, ki sze va szvojem zdravlyi ne terszu proti satanu vojevat; ovi sze imaju uzroka bojat,

da mu i pri szmerti nyihovoj nechedu bit doszt jaki. Jos i onda, ako szu szvete Szakramente prijeli, szu jos szenek va pogibeli, da chedu szkusavanyu privolyit, va nove grihe zapaszt, va nyi umrit, i na veke zgublyeni bit. Zacs? ar szu naucsni szkusavanyu privelyit, i satanu podlozsni bit. Ova navada va betegi neche presztat, nego che je gonit, da na novo va szkusavanye privolyidu. Va zdravlyi sze niszu terszili, zlo mislenye, i szkusavanye odhitit; kako szi moremo miszlit, da chedu to pri szmerti ucsinit, pokidob, da sze niszu naucsili, kako sze moredu szuprot nyi branit. Premiszli szi ovo dobro, ter sze szada velye ucsi szuproti szkusavanyu vrazsjemu vojevat; onda che ti Goszpodin Bog pri tvojoj szmerti miloschu dat, da je ubladal budes, kut szveta Aldegundisz.

II.

Szveti Akvilinus ni poszluhsal oni, ki szuga na zlochu nagovarali. On szeje csuval nyihovoga tovarusztva, ni sze hajal za nyihovo uszmihavanye. Naszleduj ga, ako te, oszebuino meszopusztno vrime, na zlo nagovarali budu. Ovakove hudobnyake ne poszluhsaj. Csuvaj sze nyihovoga tovarusztva. Neka sze marit za nyihovo uszmihavanye; ar drugacse ches zsnyimi szkupa zgublyen bit. Csa che ti nyihovo tovarusztva va pakli hasznit? Va kniga prilik je piszano: „Ako te grihsniki zszlatkimi ricsami nagovarali budu, neka je naszledovat. Ako ti velu: hodi znami, neka pojt, csuvaj tvoje noge od putov nyihovi, ar nyihove noge bizsu za zlim.“ Ovako je Goszpodin Bog szvoje verne va sztari csaszi upomenyival. Ako ovoga upominanya neches poszluhsat, nego sze zgrihsniki tovarusis, i na nyihovo nagorvaanye, i zaszliplenye poszluhsas; onda znaj da ches polahko tako nistvridan nasztat, kut szu oni, i sze szkvarit, kut i oni. Goszpodin Bog je Izraelczem prepovidal sze prevech z pogani tovarusit. Oni szu ali szuproti ove zapovidi csinili. Csa je ztoga van doslo? Oni szusze zdruzsili zpogani, nyihove csine sze naucsili, nyihovim bolvanom szu szluzsili, i nyim sze klanyali. Ovako daleko dojdemo, ako sze zi zlimi tovarusimo, zsnyimi rado zahajamo, nyihovoj szlipaczii poszluh damo. Ako tvoju duhsu rado jimas, neka je naszledovat.

Na dan trideszet pervoga Januara.

Szveti Peter Nolaszkus Redovnik. Szveta Marczella Dovicza.

Szveti Peter, ki je Red preblazsene Divicze Marie od odkuplenya ulovlyeni zaszadil, szeje va Franczoszkom va leti tiszuch sztov devedeszetom zi zemanszkoga pokolenya Nolaszkusev narodil. Jos kut malo dite szeje plakal, kada je ubogoga vidil, i neg ztim szuga mogli zatihsit, ako szu mu csa dali, da je ubogomu mogal udilit. Kada je vechi zraszal, je sze, csa szu mu nyigovi sztarji na raszveszelenye dali, med sziromahe zveszelyem podilil. Va nauku je bil marlyiv, va kriposzti raszan, kut i va leti. Nyigova naivecha szkerb je bila csisztochu szercza szvoga ucsuvat, i Bogu verno szluzsit. Zato je oduraval i naimanyi grih, va sztrahu, da che va szluzsbi Bozsjoj uszlabit, ter umerzlit, i va veche grihe zapaszt. Kada je szvoje Sztarje zaran pogubil, je va Spanyolszko putoval, neg da nebude szmil zkrivoverczi Albigenzusi, ki szusze onda va Franczoszkom jako raszsirili bili, nikarkovoga obcsinsztva jimat. Jedan csasz je bil Naucsitely, i Reditely szina Kralyevszkoga va Aragonii. Va varosi Barczelloni je va szviczkoj pratezsi isztinszki duhovni zsitak zsivil. Ovde je docsul, va kako neszrichnom sztalisu szusze ulovlyeni Kerschani pod jarmom nemilosztivni Turkov nahajali, i va kakovom pogibeli szu bili szvoju pravu veru pogubit. Zato je sze szvoje Jimanye na oszlobodenye nyihovo ubernul, ztim mislenyem, dabi rado zanye prodan, ali na nyihovo meszto ulovlyen bil. Tri sztov ovi ulovlyeni je najednucs szkupil. Va nochi, kada je molil, i premislyaval, kako bi i drugim mogal pomoch, szeje nyemu Maria Mati Bozsja zkazala, nyigovu dobrotivnoszt povahlila, i nyemu nazvisztila, da bi Bogu, i Nyoj jako drago bilo, dabi jedan Szveti Red zaszadil, koga duzsnoszt bi bila ulovlyene odkupiti. Peter je ovo izkazanye szvetomu Raimundusu szvojemu szpovidniku ocsitoval, ki je tu iztu noch, to izto izkazanye prijel. Szi dva szu isli k Kralyu Jakovu, komu je precsiszta Divicza tu iztu noch volyu Bozsju va tom iztom poszli nazvisztila. Szada szu szi trimi zpoznali, csa Bog od nyi potribuje, zato szu gorlyivo

setovali ov szveti poszal zicsnom zversit. Szveti Raimundus je popiszal Regule ovoga novoga Reda. Peter je pervi prijel znyigovi ruk pratezs ovoga Reda va Czrikvi Szvetoga Krizsa, i pervi Poglavar ovoga Reda posztavan posztal va leti tiszuch dvi sztov dvaiszet tretom. Polag tri zakonszki zagovorov, naimre szlobodnovolynoga sziromahstva, vekovecsne csisztoche, i podlozsnoszti pod Poglavara, szeje cseterti zagovor pridal, naimre: da je szaki Redovnik pripravan szamoga szebe za ulovlyenoga prodat, ako bi potribno bilo. Ov szveti Red je zpocsetka noge teskoche moral ubladat; ali Peter sze ovoga szega ni sztrahsil, ar je pred szvojum szmertjum to batrenye jimal, da je velik broj vidil Redovnikov, ki szusze vavi tezsak szveti Red szlobodnovolyno aldovali. Kada szu ov Red naivech proganyali je k szvojim tovarusom rekal: „Boga sze bojimo, i nyega dicsimo. On jima szercza lyudi va szvoji ruka, i more je ubernut, kamo oche.“ Trideszet i jedno leto je bil ovomu Redu preposztavan, va kom csaszu je nogo tiszuch ulovlyeni zkmetsztva poganov zszvojimi tovarusi odkupil, ki bi va nevolyi bili morali pogibat, i morebit jos i na veke zgublyeni bit. Pred szvojum szmertjum je szkupa zizval sze szvoje duhovne Szine, i nye na sztalnu lyubav szuprot ulovlyeni upomenul. Nyigove zadnye ricsi szu bile z Pszalmusa: „Hvaliti chu tebe o Goszpodine! On je szvojemu lyucztvu odkuplenye poszlal.“ Dugo pervo je veliku zselyu jimal grob szvetoga Petra szvojega Patrona pohodit, i vechkrat szeje prik toga tuzsil, da ni jimal prilike ktomu. Ali ov szveti Apostol szeje nyemu izkazal, i rekal: „Nasa, bar i szveta zselya sze neszmi szagdar szpunit. Goszpodin Bog je i z zselyum zadovalyan. Ja poznam tvoju zselyu mene v Rimi pojiszkat; ali Bogu je drugacse povolyno. Ali kada ti mene nemores pojiszkat, szam ja ktebi dosal, i tebi moju obrambu ubichem do koncza tvojega.“ Ovakovu miloschu je szveti Peter prijel i od Angyela szvojega csuvara, i od drugi Szveczev, ki szumu sze izkazali. Ali, kut je on med szimi Szveti Mariu Nebeszku Kralyiczu naivech lyubil, i postoval, tako je i Maria nyega oszebuino krez Nye obrambu batrila, tako da je umirajuch ove ricsi szprogovoril: „O kako szlatko je umrit pod obrambum Marie! Ovo szeje sztalo va leti tiszuch dvi sztov pedeszet sesztom.

* * *

Na denasnyi dan postuje Szveta Mati Czrikva i szvetu Marczellu Rimlyanszku Doviczu, pravo zerczalo szim Doviczam. Ona je bila znajplemenetijega Rimszkoga pokolenya. Nye muzs je va szedmom miszeczi nyihovoga histva umerl. Pokidób je bila jos mlada, lipa na licze i bogata, je velyen doszt uprosnyakov jimala, med kimi je bil i Poglavar varosa. Ali ona szi ni szamo nakanila va dovicskoj csisztochi zsiviti, nego i szvoj zsitak polag nauka szvetoga Paula, koga je Doviczam dal va szem csiszto uredit. Zato je na sztran vergla jungye i zlato, lipu prates, i sze szviczko raszveszelenye, osztavila je sze tovarusztvo, i zsivila va miru, i szamoti, znicsim sze drugim ni zabavlyala, neg zmolitvum, zstenyem szveti knig, i zdelom. Ona je szvidocsila, da va molitvi, i va stenyi veche batrenye, i veszelye jima, neg pervo va szem raszveszelenyu szvita. Naivechi del nye dohodkov szu ubogi, i nevolyni dosztali. Ona szama je tako mertucslyivo zsivila, da od mesza, i drugi dragi jilisov nist ni uzsivala. Vechkrat je pohodila Czrikve va naivechoj pobozsnoszti, ter meszta Apostolov, i Mucsenikov, ztim szeje batrila, i na dobro zbujala. Kada je od szvetoga Athanaziusa docsula, da nogi muskoga, i zsenszkoga szpola va szveti Meszti, Jeruzalemi, Bethlehemi, i Nazarethi duhovni, i oster zsitak va szamoti, i va Klostri zsivu, je i ona szvoj zsitak po nyihovoj peldi uredila, opravila szeje kut koludricza. Na noge szplechke, i ugovaranya, ké szu ztoga zpelyane posztale, ni poszluhsala, nego nazemermetala, ter je mirno va szvojem zsitku, koga szije naiperzela, do koncza osztala. Va onom csaszu, kada je Alarik Kraly Gothov Rimszki varos zaujel, i sze csaje va nyem dragoga bilo, krez szvoje voschane dopusztil szilno zet, onda szu niki voschani i va hizsu ove szvete Dovicze dosli, ter szu od nye szranyene kincse potribovali; ali kada je nyim nye ubogu prates pokazala, i povidala, da nigdir nima zakopani kincsev, ke oni jischu, onda szu ju nemilosztivno sztukli, i zjednum jos kerhkum diviczum, Princzipia jimenovanom, kut ulovlyenu va Czrikvu szvetoga Paula zaperli. Ona je hvalila, i dicsila Boga Goszpodina, da je nyoi priliku dal, csa terpit. Nogoputi je ponavlyala ricsi szvetoga Joba: „Kut

je Goszpodinu povolyno bilo, tako szeje sztala. Meka bude Jime nyigovo blagoszlnvno!" Po nikuliki dnevi szeje je na jednucs va narucsaj Divicze Princzipie nagnula, i zveszelim obrazom szvoju dahsu szpusztila. Ovo szeje sztalo va leti po Krisztusu csetira sztov deszetom, onda, kadaje Alarik varos Rim jako i sztrahsno szpusztil. Szveti Hyeronimus Neucsitely Czrikve je noga na nye diku piszal, i nyu za peldu posztavil szim Doviczam. O da sze nijedna va ovom zerczali nebi od szrama zacserlyenila!

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Peter je i naimanyi grih oduraval, va sztrahu, da che va szlazsbi Bozsjoj uszlabit, i umerzlit, ter va veche grihe zapaszt. Da sze zvelicsis, je pred szim potribno, da sze *veliki* szmertni grihov ucsuvas, ar szaki szmertni grih pred tobum vrata Nebeszka zapre. Mali grihi ti nemer Nebeszah ne zapru, ali vindar to uzrokuju, da po malo va szluzsbi Bozsjej ulenimo, ter umerzlimo. I ki male grihe zanemermeche, ta che po malo va velike zapaszt, krezake ne veke neszrichan, i szkvaren more posztat. Ovu sztrahsnu, ali pravu jisztinu szi diboko va tvoje szercze zaszadi, ter oduri polag pelde szvetoga Petra i male grihe. Szveti Efrem pise: „Va szviczkom poszli, je nogoputi neg malyahno dugovanye uzrok velike szkode. Jedno malo zamudenye priliku nacsinya boleznim ranam." Mala jiszkricza vechkrat velik ogany uzrokuje. Ovako je i zmalimi grihi, zake sze nehajamo. Ovi za szobum pelyaju velike grihe, nezrecsananu szkodu, vekovecsno szkvarenye ne nemer na jednucs, neg sze po malo. Ovo sze szvitlo kazse zricsi Duha szvetoga: „Ki malo zanemerderzsi, oche sze diblye zapadat." Va dibinu griha, va dibinu szkvarenya. Ki je mudar, che zagaszit jiszkriczu, da zsnye velik ogany ne nasztane. I ki sze za szvoje zvelicsenye szkerbi, ta sze csuva i mali grihov, da va velike ne zapade, i da sze ne pogubi. Szveti Gregor veli: „Ako sze za male grihe ne marimo, nechemo, ni upamet zét, kako chemo va velike zapaszt.

II.

Szveta Marczella je tako marlyiva bila va szpunevanyu dobri csinov, kut je bila jaka, i nesztrahslyiva va szuprotivsina. Va dobri csini, kut je szama szvidocsila, je vech veszelya nahajala, neg va szem raszveszelenyu szvita; va nevolyi szeje podala va volyu Bozsju, i Nyega dicsila. Ne szamo kerschanszke Dovicze, nego i szaka duhsa, ka za zvelicsenyem zselyu jima, neka nyu va ovom naszleduje. Ar ovoje k zvelicsenyu potribno. Zami szi naiper jos denasz ovako csinit. Va szuprotivsina sze podlozsi Bozsjoi uredbi. Noszi szterplyeno, csa terpit moras. Ricsi szvetoga Joba, ke je szveta Marczella na szvoje batrenye zgovarala, i ti va tebi zbudi: „Kako je Goszpodinu povolyno, tako neka bude. Jime nyigovo neka bude blagoszlovno!“ Va dobri csini sze zversavaj marlyivo, i sztalno, polag upominanya szvetoga Petra: „Bracha! terszite sze, sze vech, ter vech, da pozivanye vasega odibranya va dobri deli potverdite.“ Krez dobre csine pozivanye, i odibranye nase na zvelicsenye potverdimo. Jezus nas Szpaszitely veli: krez dobre csine szi szpravlyamo kincs na Nebeszih, koga chemo na veke uzsivat. Kut dicza ovoga szvita marlyivo szpravlyaju kincse ovoga szvita, ter na kupacz polazsu zlato, i szrebro; tako sze terszi i ti va szpravlyanyu nebeszkoga kincsa, krez neutrudlyivo odversenye dobri csinov. „Szpravlyajteszi kincse na Nebi kadi je niti herja, niti molyi ne grizu, niti tati ne podkapaju, ne kradu.“ Ovako veli Jezus nas Goszpodin.

Upominanye, ko zdobroga szercza izhaja k szakoj kerschanszkoj duhsi.

Denasz sze pervi miszecz va ovom leti dokonyava. Konacz szakoga miszecza bi moral szakoga cslovika szpomenut na konacz zsitka nyigovoga. Ovo szpominanye mu neka szluzsi, da sze k szmerti prepravi; ar nezna kom miszeczi, ali dnevi oche umrit. Nato nasz upomenyuju ricsi Jezusa: „Budite pripravni, ar neznate, va ku uru che Szin cslovicsanszki dojti.“ Onda sze sztoper pripravlyat, kada je

jur szmert ovde, je jako pogibelno, i med tiszuchimi grihsniki, kumaj jednomu na dobro dojde. Pripravlyanye mora pervo bit; ar Jezus veli: „Budite pripravni“ Obszinszko pripravlyanye sztoji va kerschanszkom zsitku; oszebito pripravlyanye sztoji, va odredjenom vrimeni, doklye szmo zdravi. Nai blizsnye pripravlyanye je na szmertnoj posztelyi. Da sze u pravom csaszu budes znal pripravit kszrichnoj, blazsenoj szmerti, chu ti put pokazat, po kom moras hodit, da sze naucsis u pravoj dobi kszmerti sze pripravit.

Zadnyu Nedilyu, ali Szvetak miszecza szi ziberi jednu uru pred, ali po podnevi, va koj na sztran posztavlyajuch sze drugo mislyenye, i szkerb, sze szamo i jedino za tvoju duhsu, i za pripravlyanye kszrichnoj szmerti, szkerbis. Va ovoj uri premiszli, pervics: kulike dare szi krez vasz miszecz na telu, i na duhsi prijel. Med ovimi dari je oszebuino: da ti je Goszpodin Bog do ovoga hipcza tvoj zsitak zderzsal, i da ti ni dal va teske grihe zapaszt, ali va nyi neszrichno umrit. Onda daj hvalu Goszpodinu Bogu za sze va preminutom miszeczi prijete dobrote, ter alduj Nyemu na zahvalnoszt sze csa szi ti, i csaje sze Kerschansztvo va ovom miszeczu na diku Bozsju odversilo.

Drugics, proszi Boga ponizno za milochu, da budes sztalis tvoje duhse mogal dobro szpoznat, krez marlyivo izpitavanye tvojega duhsnoga zpoznanya.

Tretics, raszmiszli szi dobro, kako szisze ponasal va zadnyem miszeczi, ali kako szi zsivil; kako szisze proti Bogu, proti blizsnyemu tvojemu, i proti tebi ponasal. Oszebuino sze upitaj prik ovoga trojega: pervics, jeli szisze grihov marlyivo csuval, ali va ke grihe szi zapal. Drugics, kako szisze va odversavanyu dobri csinov, oszebuino, va molitvi, va Czrikvi, va poszluhsanyu szvete Mase, i Prodik, va szpunevanyu posztov, i va miloszerdnoszti szuproti ubogi ponasal. Tretics, kako szi neszriche, tuge, i progonsztvo podnasal.

Csetertics, po ovom izpitavanyu zbudi va szebi zsalosztno pokajanye zbog tvoje lenoszti va Bozsjoj szluzsbi, i za sze tvoje ucsinyene grihe. Proszi Boga ponizno za oproschenye, ter mu alduj na zadovolschinu sze pokorne csine, ke szu va ovom miszeczi szi pravi pokorniki odver-

sili va szlozsnoszti zneszkoncsanimi zaszluzski, i zadovolschini Jezusa Krisztusa. Csverszto szi naiperzami pri pervoi priliki tvoje grihe zsalosztno szpovidati, i va dojduchem miszeczi tebe pobojsati.

Zadnyics proszi Bogo krez zagovore Bozsanszke Matere, i tvoji szveti Patronov, da ti da kripnu miloschu ovo tvoje naiperzimanye szpuniti.

Sze ovo mores va jednoj uri na zadnyu nedilyu miszecza lahko ucsinit. Pervi dan miszecza novoga, ali pervu nedilyu, szi zopet ziberi jednu uru, ter ovako csini:

Pervics premiszli neizgovornu dobrotu, ku ti je Goszpodin Bog izkazal, da ti je pocsetak novoga miszecza dal dozsivit, koga nogi tiszuchi niszu dozsivili, ki szu morebit va szvoji grihi umerli, i na veke sze szkvarili. Ti bi bil tu iztu kastigu zaszluzsil, ar szi csasz minutoga miszecza tako zlo prebavil, i tvojega tako milosztivnoga Boga tulikkrat zbantoval. Goszpodin Bog, od tebe tuliko zbantovani Bog, szeje tebi szmiloval, i tebi novi miszecz dal dozsivit, da sze mores za tvoje zvelicsenye szkerbit, i paklu ujt. Daj Bogu naiponizniju hvalu zavu veliku tebi izkazanu miloszerdnoszt.

Drugics, dobro premiszli, csa ti je va ovom miszeczu potribno csinit, da polag volye Bozsje ov miszecz prezsivis. Bozsja volya je, da za tvoje grihe pravu pokoru odversis, da tvoj zsitak, pobojsas, da krizs, i nevolyu szterplyeno podnasas, da ono dobro, csa szi zamudil, nadomesztis, i da sze za tvoje zvelicsenye bolye neg doszidob szkerbis. Proszi Boga za miloschu da ti da pravo szpoznat, kako moras sze ovo szpunit, i tvoj zsitak po tom uredit.

Tretics, dobro raszmiszli, kako sze va ovom miszeczi proti Bogu, proti blizsnyemu tvojemu, i proti szebi ponasat moras. Koga griha sze oszebuino moras csuvat, kakovu navadu osztavit, kakove dobre csine, i kako je moras odversit, na peldu: kada, i kako moras molit, szvetu Masu, i Prodiku poszluhsat, szvete Szakramente prijet, kako moras zapovidane poszte odversit, kako moras tvojemu blizsnyemu miloszerdnoszt izkazat. Kako moras tebi od Boga nalozsenu nevolyu podnasat.

Csa sze ovo utiszka, zbudi va tebi csverszto naiperzimanye, da je oches va ovom novom miszeczi szpunit. Ovo

tvoje naiperzimanye Bogu preporucsi, i pokidob da je ztvoje lasche mochi nemores szpunit, ko sze zditinszkim ufanyem k Bogu uberni, i proszi za nyigovu szvetu pomoch. Alduj Bogu sze, csa sze oche va ovom miszeczu na szem szvitu dobroga ucsinit. Proszi Mariu nebeszku Kralyiczu, i sze szvete Patrone tvoje da te zszvojum obrambum podpiraju, da tvoje naiperzimanye budes mogal szpunit, Bogu verno szluzsit, i tvoje szpaszenye jiszkat.

Nut ovo jimas ravan put, i lahgag nauk, po kom sze mores k szmerti pripravlyat. Perva ura ti szluzsi na ucsischenye tvojega duhsnoga szpoznanya, druga zopet na uredjenye tvojega zsitka. Va ovom dvojem sztoji pravo pripravlyanye k szrichnoj szmerti. Polag toga sti dobre knige, ke chedu te va tvojem dobrom naiperzimanyu potverdit. Ako tvoju duhsu rado jimas, ter szi zselyis mirno, i blazseno umrit, csini ovako, kut ti je ovde pokazano, onda sze szmerti nimas sztrahsit.

Zsitak Szveti va Miszeczi Februari.

Pervi dan Februara.

Szveti Ignaczius Biskup, i Mucsenik, i Szveti Efrem Szpovidnik.

Szveti Ignaczius je bil Ucsenik Apostolov, oszebito Ucsenik szvetoga Jivana, zsivil je va pervoj sztoviczi szvete Czrikve. Pridavak nyigov je bil Theoforus, to je cslovik ki Boga va szerczi ponasa. Kako velika je bila nyigova kriposzt, ztoga moremo van znet, da je za Biskupa onoga varosa posztavan bil, va kom je pervi Biskup bil szveti Peter, a szveti Evodius drugi. Naimre va varosi Antiochii, kadi szu pravoverni, ki szu zpocsetka Ucseniki zvani bili, sze pervi Kerscheniki jimenovali. Cseterdeszet let je redil Czrikvu va Antiochii ztulikum mudroschum, i Apostolszkum szkerblyum, da je szagdir raszglasen bil, i da szu szi Biskupi Szirie va teski poszli od nyega nauk proszili Va csaszu progonsztva Domiczianusa ni osztavil nigdar szvoji ovcsicz, neg je nye szagdar na sztalnoszt va veri upomenyival; szebi nist ni goruchije zselyil, neg dabi szvoju kerv mogal za Krisztusa prolyat. Polag sztalnoszti va veri nist tuliko ni preporucsal szvojim, kut poszluhsnoszt k Biskupom, i Masnikom, pak dasze tovarustva poganov, i drugi krivoverczev csuvadu. „Budite poszluhsni Biskupom, i Masnikom, csuvajtesze krivoverczev, kut diblye sztvari, ka va otajnom narani, tako, da sze rane od nyi zaudane zlahka nezavracsu." Kada je szveti Ignaczius za szvoje ovcsicze ovako szkerbil, dosal je Czeszar Trajan va Antiochiu, pun gizdoszti zbog ubladanya Parthov, zkimi je

vojeval. Ov je dal szvetoga Ignacza predasze dozvat; ar je docsul, da je on naivechi Protivnik orszacski bogov, i naivechi branitely Kerschanov. I pital nyega, jeli je jisztina csa sze do nyega povida? Szveti Ignacz je prez sztraha odgovoril: „Ja molim jedinoga pravoga Boga. Kako szrichan, i blagoszlovan bi bil ti, i vasz tvoj orszag, da bi va nyega veroval! Tvoji bogi, kim sze ti klanyas, szu pravi vragi, ovi ja nemorem molit.“ Nato nyemu Czeszar veli: szada ni csasza na deganye, alduj mojim bogom ko chu te za Poglavnika duhovni boga Jupitera posztavit, i za mojega Cseszarszkoga tolnacsnika podvignut; ako ne, ko moras zsztrahsnum szmertjum umrit. Szveti Ignacz je odgovoril: „Ja szam Aldovnik Szemoguchega, komu ja szakidan aldujem, i ochusze za szrichnoga prestimavat, ako za nyega aldov budem mogal posztat.“ Trajan szeje nato raszerdil, i nyega velye na szmert odszudil, ztum zapovidum: da Ignacziusa povezanoga v Rim pelyaju, i nyega onde pred diblyu sztvar hitu. Nigdar nijedan na szmert odszudjen zlocsinitely ni tulikoga veszelya jimal, kada szumu nazvisztili, da je miloschu zsitka dobil, kut je jimal ov szveti Biskup kada szumu nyigovo odszudenye na szmert uglaszili. Zglasznum ricsum je rekal: „Neizkoncsanu hvalu ti dajem o Bozse! da mi tu szrichu udilyujes, da ti krez moju szmert moju lyubav k Tebi ocsitno pokazat morem.“ Onda je dobrovolyno ruke szvoje onim ponudil, ki szuga vezali, i kuseval lancze zkimi szuga vezali; molil je Boga zszuznimi ocsima za szvoju Czrikvu, i szpricsal sze odlucsujuchi sze od szvoji ovcsicz, nye batril, i na sztalnoszt upomenyival. Dva Diakoni szu nyega v Rim szprohajali. Csa je ov Szveti Biskup na putovanyi ovom po zemlyi, i po morju od voschanov moral preterpit, to ni na popiszanye. Ali to sze nemore zrech, zkakovum szterplenoschum je sze podnasal, kako je zdihaval k Bogu za miloschu jos veche muke. Va szakom varosi, va koga je dosal, szu szagdir Kerschani, jos i Biskupi predanyega dosli, ke je sze lyubezlyivo prijel, i proszil, da mu od Boga miloschu szproszu, da nyigovu muku szrichno preterpi. Va Szmirni varosi je zszvojim naibolyim pretelyom, zszvetim Polykarpom szkupa dosal, ki je zsnyim pervo Ucsenik szvetoga Jivana bil. Laglye sze more miszlit, neg razlozsit zkulikim ba-

trenyem szu ovi dva Szveczi jedan drugoga ubjamili. Zovoga varosa, kut i zdrugi mesztov je ov szveti Biskup k kerschanszkim obcsinam piszma poszlal, va ki je nyim nai szvetije nauke dal. Va ovom varosi je i znikulikim Efezianczi szkupa dosal, ki szu v Rim putovali, i kada je docsul, da chedu ovi jos pred nyim v Rim dojt, je nyim Piszmo dal na Rimszke Kerschane, va kom je nye proszil, da sze pri nyigovoj buduchoj muki mirno ponasaju, i da za nyigov zsitak ne proszu, va ovom piszmi je na novo pokazal, kako veliku zselyu jima, za Jezusa Krisztusa umrit. Po tuliki teskochami, ke je preterpit moral, je v Rim dosal. Kerschani szu va velikom seregi predanyega dosli, i szuze tocsechi nyega pozdravili. Ali on je bil veszeliji, neg bar kada drugda, zi szimi Kerschani je na kolena upal, i molil Boga za sze Kerchansztvo, i szebe Bogu za aldov ponudil. Naiper szu nyega pogani szakojacski nemilo mucsili. Onda szuga diblyim lavom na raszkidanye hitili. Nozsina lyudi je bila szkupa szpravna. Pred ovim lyucztvom je ocsitno valoval, da je on Kerschanszki Biskup, koga szu szimo doprimili, da za Ime Jezusa terpi, i umre, komu sze on za povolyan aldov zselyi aldovati. Onda je molil, i Boga prozsil, da diblyoj sztvari ne dopuszti nyega milovat, kut je jur noge Mucsenike milovala. Kada je rujenye Lavov csul, onda je zglasza zakriknul: „Ja szam zsito Jezusa, ja ochu krez zube diblyi bestiov szamlyen posztat, da csiszt Kruh Jezusa posztanem.“ Kada je ove ricsi zgovoril, szu lave na nyega szpusztili, ki szu maneno Szvecza zhusztili, i na kusze pokinuli, kut szije on zselyil, meszo szu potrosili, szveto kosche szu Kerschani szkupa pobrali, i va Antiochiu poszlali. Sztanovniki ovoga varosa szu ove szvete Osztanke zvelikim postenyem prijeli, i va nato odredjenu Poszudu va Czrikvu posztavili. Pri ki osztanki je nogi Kerschan ubatren, i va veri ujacsan posztal.

* * *

Na denasnyi dan Szveta Mati Czrikva szveti i szpominanye szvetoga Efrem ki je Diakon bil Czrikve va Edeszi. I nyemu tu hvalu daje, da je on nogo delo za veru Jezusa Krisztusa nasze zel, i da je bil glaszovit va Nauki, i Szve-

toszti. On je ne szamo veru glaszil, nego nyu i szuproti krivoverczev branil. Apollinaris jedan med najvechimi krivoverczi onoga csasza je dvoje knige popiszal od szvoji krivi naukov, i ove knige jednoj plemenitoj zseni na szranybu prikdal. Efrem szeje zovum zsenum szpoznal, i nyu proszil, dabi mu te knige prikdala, da vidil bude one nauke Apollinara, ki szu vanyi zaderzsani. Ova zsena je stimala, da che krezave knige Efrem te nauke va nyi zaderzsane na sze zet, i knyim va veru priksztupit, zato mu je nye prikdala. Ali Szvete Efrem kada je zovi knig vidil, kulika zlocha je va nyi zaderzsana, je sze liszti ovi knig szkupa zlipil, da sze jedan od drugoga ni dal odlipit; onda je knige toj zseni naizad odneszal, ka ni upamet ni zela, csa szeje godalo, ar koricze knig szu bile, kut i pervo neuszkrunyene. Sztalo szeje, da je ta krivoveracz Apollinaris pozvan posztal na deganye zbog naukov vere. Ali kadaje jako kratke pameti bil, ni csuda znal govorit, zato je dal szvoje knige doneszt. Knige szumu doneszli, da jedan zmed nyigovi Ucsenikov nyigov nauk zsnyi van ste. On je kanil knige odprit, ali kada je vidil da szu zaliplyene, i nyi ni mogal hasznovat, a zricsum szi ni znal pomoch, onda je jedan csasz uszramochen mucsal, onda sze je najednucs zdvignul, i protekal, i navredi nato je szvoju neszrichnu duhsu szpusztil. Csa nauke szvetoga Efrema utiszka, ovi szu zaderzsani va nyigovi Kniga, ke jos i szada Kerschani stat moru. Ove knige szu tako viszoko prestimavali, da szu je va Czrikva po szvetom Piszmi pred Kerschani stali. Va ovi kniga nahajamo nogo, csa je szveti Efrem na diku Marie piszal, nyigove molitve, va ki je nyu zazival. Ovo je pokazanye, kako szu jur pervi Kerschani precsisztu Diviczu dicsili, i zazivali. Csa nyigovu szvetoszt utiszka, ovu moremo szpoznat zoni lipi kriposzti, zkimi je ov szveti Diakon nakincsen bil. Oszebuino nyigova lyubav csisztoche, nyigova velika poniznoszt, nyigova dobrotivnoszt kubogim. Jedna neszramna persona je kanila nyega na grih nagovorit. Efrem szeje csinil, kut dabi otil privolyit, i knyoj rekal: „Ako oches, da po tvojoj volyi ucsinim; ko i ti meni moras dopusztit, da szi i ja ktomu meszto ziberem po mojoj volyi.“ Csa che to bit za meszto? je neszramnicza pitala, kade chemo szkupa dojti?

Na ocsitnoj placzi, je nyoj odgovoril. O! onde ne, je ona nato rekla, onde bisze morali pred lyudi, ki mimo hodili budu, szramovat. Ovoje bilo, nacs je nyu csiszti szluga Bozsji otil dopelyat; zato je knyoj va szvetoj gorlyivoszti rekal: „Kako, ti neszrichna! pred lyudi sze szramujes zlochu csinit? Zacs sze ne szramujes pred Goszpdinom Bogom, ki je szagdir, ki sze zna, i vidi, i ki je polag toga muke pakla za takovu zlochu odredil, neb sze morala sztrahsit pred nyigovim liczem ta grih ucsinit?“ Vech ni bilo potribno, ovu neszrichnu neszramnu zsenu na szpoznanye, i na pokajanye zbog nye necsisztoche ukarati. Ona szeje pokajala. Efrem je nyu va Kloster odprimil, va kom je kut koludricza za szvoje grihe do koncza zsitka pokoru csinila, i Efremu do koncza nye zsitka zatu izkazanu dobrotu hvalila. Kut je szveti Efrem szvoju lyubav kcsisztochi pokazal, tako je i szvoju veliku poniznoszt szvitu ocsitoval. Nyega szu za Biskupa otili odibrat. Ali on, da ovoj viszokoj csaszti bude ujt mogal, szeje csinil, kut dabi va pameti pobludjen bil, ter szeje szranil, dokle szu drugoga za Biskupa odibrali. Nigdar ni jiszkal prazne dike lyudi, je, ki je nyega hvalil, toga je za szvojega nepretelya prestimaval, zdruge sztrani je one, ki szu na nyega zlo govorili, za szvoje pretelye jimenoval, i lyubil. Va szvojem Testamenti je osztavil, da nyigovo mertvo telo tiho prez sze hvale, prez jacsak, i ne va Czrikvi, neg va Czimitori med drugimi sziromahi zakopadu. Sziromahe je vech lyubil, neg otacz szvoju diczu lyubi. Kada je velik glad bil, onda je on szam pri bogati zsito, i druge potribsine proszil, da je ovo med sziromahe mogal razdilit, on je ovim zvelikum lyubavum szvoju pomoch vadne, i vnochi szkazseval. Nogoga drugoga nechu ni upomenut, csa szveti oczi szveti Gregorius Niszenus, Bazilius, Krizoszthomus, i Hyeronimus od nyega pisu.

Ali jednoga nemorem zamucsat, csa ov Szvetacz szam od szebe povida. Kada je szveti Efrem jos dicsak bil, szu nyega Sztarji nyigovi zvan varosa nikamor poszlali. Kada je krez jednu lozu isal, je dosal k jednoi kravi, ka je jednoga sziromaha bila. Vatu kravu sze zobdjinoszti zkamenyem tako dugo hital, doklye je krava szkupa szpala, i sze umertvila. Po csetiri tajedni szu nyega Sztarji zopet va

poszli poszlali. Na nyigovom puti je nyega noch doszignala. Pasztiri, ki szu ovcze va lozi paszli, szu musze szmilovali, i nyega va szvoju hutu szobom zeli, da pri nyi nochuje, i da drugi dan dalye ide. Efrem je zahvalno prijel ovo pozivanye, ter je pri nyi prik nochi osztal. Ali ravno tu noch szu vuki nad ovcze udrili, i nye raszpudili. Pasztiri szu stimali, da szu tati to ucsinili, i da je i Efrem zsnyimi razumlyen, zato szuga ulovili, i pred szudcza odpelyali, ki je nyega velyen va uzu dal zaprit. Va tom csaszu szu i drugi dva va uzu zaperti posztali, jedan zbog lyudomorsztva, a drugi zbog histva prekerszenya. Efrem szeje kruto plakal, ar je znal, da musze je krivo sztalo. Po cseterdeszeti dnevi je nyigov Angyel csuvar k nyemu dosal, i nyega pital, csa ovden csini? Efrem je Angyelu sze povidal, i nyemu szvoju nekrivicsnoszt tuzsil. Angyel muje nato rekal: „Ja znam, da szi va ovom nekrivicsan; ali i to znam, csa szi pred kratkim csaszom zkravum jednoga sziromaha ucsinil; zato moras terpit, i oni dva muzsi, ki szu ztobum zaperti, szu nekrivi va onom zacs szu obtuzseni, ali va drugom szu i oni grihsni. Ucsi sze, da je Bog pravicsan, i da zlo szagdar kastiguje.“ Efrem szeje jako kajal za szvoje zlocsinenye, i od Angyela ubechanye prijel, da che navredi odszlobodjen posztat. Ovo pripetenye je va nyem tu szvetu zselyu zbudilo, vasz szvoj zsitak na szluzsbu Bozsju aldovat, ku zselyu je zcsinom zverseno szpunil. Szvoj szveti zsitak je va velikoj sztaroszti dokonyal va leti tri sztov szedamdeszet oszmom.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Ignaczius nist ni goruchie zselyil, neg za Jezusa Krisztusa terpit, i umrit. Ova nyigova zselya je van izhajala z lyubavi kraszpetomu Jezusa va premislyavanyu one prevelike lyubavi zkum je Jezus nam za lyubav terpil, i umerl. Zato je gusztokrat bilo csut pri nyem ovo zdihavanye: „Moja lyubav je krizsevani Jezus.“ Mores i ti zjisztinom rech, da je krizsevani Jezus tvoja lyubav? O

doszidob ni on tvoja lyubav bil! Jedno mlahavo sztvorenye, jedno kratko durajuche pozselenye, jedan malyahan dobitak, jedno grihsno veszelye, je bilo, csa szi vech lyubil, neg tvojega krizsevanoga Jezusa. O szramota! Csa ni tebe tuliko lyubechi, i zlyubavi ktebi krizsevani Jezus od tebe zazsluzsil, da ti nyega pred szim, i vech neg sze drugo lyubis? Lyubi ga odszidob, i zcsinom pokazsi, da ga lyubis. Ovo mores ucsinit, ako sze sztalno tvojega krizsevanoga Jezusa derzsis, i da sze od nyega krez nijedan grih ne das odlucsit. Povi mi do je va onom csaszu, kada je Jezus krizsevan posztal, zcsinom pokazal, da Jezusa lyubi? Za isztinu ne pogani, ne Farizeusi, ne zsidovi, i Piszmoznanczi, jos ni Apostoli ne zvan jednoga. Ar pogani szu ga krizsevali, zsidovi poplyuvali, ziszmihavali, i krizsevat pomogli, Apostoli szuga osztavili, jedan zmed nyimi je nyega prodal, a drugi zatajal. Ovo niszu zlamenya lyubavi. Maria Bozsja Mati szama, z szvetim Jivanom, i znikulikimi pobozsnimi zsenami szu zcsinom pokazali lyubav k krizsevanomu Jezusu; ar sze niszu od nyega odlucsili, niszu nyega ziszmihavali, nyemu ukrivlyali, i nyega krizsevat pomogli, kut nogi drugi jeszu ucsinili. Ovakovo zlamenye lyubavi k Jezusu od tebe potribujem oszebuino szada u csaszu meszopuszta, va kom csaszu Nyega nogi grihsniki ne szamo ziszmihavaju, nyemu sze ukrivlyaju, i Nyega krizsuju, nega nyega jos i Apostoli, ki szumu krez sze leto verno szluzsili, nyega osztavlyadu. Va onom csaszu csverszto pri Jezusi osztani; ne odlucsi sze od nyega kresz nijedan grih, ne osztaviga. Ovako ches zcsinom pokazat, da Jezusa verno lyubis. Szpominanye, da je Jezus tuliko zate terpil, tebe nato gonit mora. On je tebe tako verno lyubil, i szvoju lyubav zcsinom pokazal; zacs ti Nyega nebi lyubil, i tvoju lyubav ovako zcsinom k Nyemu kazal?

II.

Szveti Efrem je jednu neszramnu personu od griha odvernul, i na pokoru ubernul krez szpominanye, da je Bog szagdir nazocsi. Polag szpominanya na muku, i na szmert Jezusa, je szpominanye da je Bog szagdir na zocsi nai bolyi nacsin od griha sze csuvat, i pokoru csinit. Satan

je noge lyudi tako zaszlipil, da stimaju, da je u mezsopuszti vech dopuschano, neg drugda. Bog szi, velidu, ne nacsinya csuda ztoga, szada vech krez perszte gleda, i sze dopuszti. O! zatiszni tvoje uhsi na ovakovo saptanye paklenszke kacse. On izti Goszpodin Bog, ki drugda sze zna, vidi, i csuje, on i u meszopuszti sze zna, vidi, i csuje. I kut nist zloga prez kastige ne osztavi va drugom csaszi, tako i u meszopuszti nist zloga prez kastige neche osztavit. On tebi va ovom csaszu more dat umrit va grihi, i tebe szkvarit, kut i va drugom. Ar Goszpodin Bog nikomur ni dal csasza na grihsenye. I szagdar che sztanovito osztat, csa je piszano: „Zlo csinit szuprot zapovidi Bozsje, nigdar prez kastige neche osztat. Ako cslovik bar va kom csaszu Bozsju zapovid prekercsi, i zagrihsi, ko sztanovito prez kastige nigdar osztat neche; ar nigdar ni dopuschano grihsit, i zapovid Bozsju prekersit. Zato nigdor drugi ni, ki nogoga cslovika zaszlipi, neg Satan, ki jim to zasapta, da je u meszopuszti csa vech dopuschano, neg drugda, da je *onda* dopuschano mar csa zloga csinit, i da sze to zlo neche kastigat. O! neka ovomu saptanyu verovat. Ar grih sze szagdar va szakom csaszu jednako zaracsuna, i jednako oche kastigan bit.

Na dan drugoga Februara.

Szvetak Ocsischavanya Divicze Marie, ali Szvitnicza.

Denasnyi Szvetak sze Szvitnicza, ali ocsischavanye Divicze Marie jimenuje, more sze ali i aldovanye Jezusa va Czrikvi jimenovat. Pervo jime jima ov Szvetak od szvich, ke sze navi dan blagoszlavlyadu, i va Proczeszii ponasaju, na szpominanye, da je Jezusa, ki je prava szvitloszt szvita, precsiszta Divicza Mati nyigova, i szveti Jozsef, va Czrikvu noszila, i da je Nyega on sztari pravicsni Simeon na szvoje ruke zel, i Nyega szvitloszt na raszichenye szi narodov jimenoval. Drugo Jime jima ov Szvetak zbog toga uzroka: da szeje preblazsena Divicza Maria onoj zapovidi podlozsila, krezaku je prepiszano bilo,

da sze szaka zsena, ka je dite porodila, na ocsischavanye szvoje mora Czrikvi blagoszlovit. Da sze i aldovanye Jezusa va Czrikvi jimenovat more, moremo ztoga van znet, csa szeje onda va Czrikvi godalo, i z molitve szvete Czrikve, ka va denasnyoj szvetoj Masi ovako moli: „Szemoguchi, Vekovecsni Bozse! mi Tvoje Velicsansztvo ponizno molimo; da kut je Tvoj jedinorojeni Szin polag tela denasz va Czrikvi aldovan posztal, ucsini va nami da i mi Tebi zucsischenim szerczem aldovani posztanemo. Po Jezusu Krisztusu Goszpodinu nasemu."

Da ovo bolye razumili budemo, moramo znat, da je Goszpodin Bog va sztarom Tesztamenti dvi oszebite zapovidi van dal. Polag perve zapovidi je morala szaka zsena, kaje musko dite navi szvit porodila, cseterdeszet dan, kut necsiszta prestimana bit, i da va ovom csaszi nist szvetoga sze dotaknut, nit va Czrikvu sztupit ni szmila. Po cseterdesziti dnevi je morala dite va Czrikvu odneszti, i jedno janye, ter jednoga golubicha, ali gerliczu aldovat. Ako je zsena sziromahska bila, ko je meszto janyeta, dvi gerlicze, ali dva golubicha doneszt morala, i Duhovnomu prik dat, ki je ovo moral Bogu aldovat, i za zsenu molit. Ovako szeje zsena ucsisztila. Polag druge zapovidi, szeje moralo szako pervorejeno musko Goszpodinu Bogu va Czrikvi na szluzsbu oltara aldovat, ali tako, da szu one pervorojene szine, ki niszu bili zpokolenya Levi, zjednim pinezom szmili szkupit. Divicza Maria niti pervoj, niti drugoj zapovidi ni bila polozsna, ar ona ni, kut druge zsene prijela, i porodila, ar je od Duha Szvetoga prijela, i prez uzkrunyenya nye divojacske csisztoche porodila. Vindar szeje obadvojoj zapovid i dobrovolyno podlozsila; ar cseterdeszeti dan po narojenyu Jezusa je zszvetim Jozsefom va Czrikvu isla, i onde sze va red necsiszti zsen posztavila, kut dabi i ona ocsischavanya potribna bila, ter je aldovala meszto janyeta dvi gerlicze, zela Jezusa na ruke, i Nyega Oczu Nebeszkomu aldovala, i Nyega zpetimi novczi szkupila. Jezus nas Goszpodin, kut szeje velyen pri szvojem narojenyu navi szvit, kut szveti Paval szvidocsi, Nyigovomu Oczu Nebeszkomu aldoval, tako szeje i na denasnyi dan zopet, na szpunevanye szega csa je na odkuplyenye szvita szpunit i preterpit ordredjeno bilo, aldoval.

Pri ovom pripetenyu sze pred szim csudit moramo nad velikum poniznoschum zkum szeje Maria Mati Bozsja za povidi podlozsila. Ona ni bila ovoj zapovidi podlozsna, ar ona nit krez prijetje, nit krez porodenye ni nasztala necsiszta; vindar szeje dobrovolyno podlozsila ovoj zapovidi, zselye Goszpodinu Bogu zverseno poszluhsna bit. Maria je szpunila ono, csesza ni duzsna bila, Ona je vech ucsinila-neg je zapovid potribovala. Kako lipa pelda je ovo zversene, i dobrovolyne poszluhsnoszti! Maria je bila nai csisztia, nigdar uszkrunyena Divicza pred nye porodom, i po porodu; vindar szeje posztavila med druge, kut dabi nyim szpodobna bila. Maria je bila blazsena med szimi zsenami; vindar je otila da ju lyudi za manye prestimavaju neg je zaisztinu bila. Ona je aldovala po zakoni sziromahski meszto janyeta dvi gerlyicze; ovako je ocsitno szvoje sziromahstvo valovala, nisze zato szramovala, akoprem je znala, da je zkralyevszkoga pokolenya. O kako lipe pelde poniznoszti! Za isztinu ona zversena podlozsnoszt, kut i velika poniznoszt Marie uszramoti sze one ki sze zverhu drugi izvisuju, ali ki bi radi zbog nyihovoga viszokoga pokolenya, ali zbog nyihovoga bogatsztva szlobodni bit od zapovidi Bozsje, ali Czrikve; ali i onakove, ki nemer szpoznaju duzsnoszt da moramo zapovidam podlozsni bit; a vindar jim sze ne podlozsu, neg szi vreda ov, vreda drugi uzrok jischu, zkim sze szpricsaju, ali o tuga! na nyihovo lasche szkvarenye. Maria ni ovako csinila. Maria szeje ponizila pod sze, bar je bila izvisena zverhu szi. Ona szeje zapovidi podlozsila, koj ni bila podlozsna, va ovom je Szina szvojega naszledovala, ki szeje pri obrizovanyu ponizil do szpodobi grihsnika, kada szeje ovoj teskoj zapovidi podlozsil, koj ni bil podlozsan, neg da nasz ucsi na poniznoszt, i zversenu podlozsnoszt. O dabi mi szi ovu peldu naszledovali, kut je nyu Maria Mati Bozsja naszledovala!

Jos csa szpominanya vridnoga nam povida denasnye szveto Evangyelye. Va Jeruzalemi je zsivil jedan postovanya vridan Sztaracz zjimenom Simeon, pravicsan, i Boga bojech muzs, ki je dugo znajvechum zselyum zdihaval za pravim Mesziasem. Goszpodin Bog muje nazvisztil, da neche perlye umrit, neg vidil bude Odkupitelya szvojega.

Ov pravicsni Simeon je ravno onda, kada je Maria z Jezusem va Czrikvu dosla, od Duha szvetoga va Czrikvu va duhu pozvan posztal. On je dosal, i krez nadahnenye Duha szvetoga je szpoznal, da je ono Dite, ko je Maria na ruka noszila, pravi ubechani Meszias. Veszelye zkim je szercze nyigovo va onom hipczu napunyenyo bilo, sze ne more povidat. On je zel Dite Jezusa va naivechoj ponisznoszti va ruke szvoje, i kuseval zgoruche lyubavi, i zvelikim glaszom rekal: „Szada odpuschavas o Goszpodine szlugu tvojega va miru; ar szu vidili ocsi moji Szpaszenye, ko szi pripravil pred obrazom szi narodov, szvitloszt na raszvichenye poganov, i na diku lyucztva tvojega Izraelszkoga.“ Onda szeje ubernul kdivojacskoj Materi, nyu blagoszlovil, i rekal: „Nut ov je posztavan na upadanye, i na gorisztajanye nogi va Izraelu, i za zlamenye, komu sze oche szuprotgovoriti. I tvoje szercze che mecs zsaloszti preboszti, da sze mislenya nogi szerczev ocsituju.“ Zovimi ricsami je prorokoval szveti Simeon, csa che sze z bozsanszkim Ditetem, i zsnyum godat.

Va onom csaszu, kada szeje pobozsni Simeon z Mariom pominal, je dosla va Czrikvu jedna oszamdeszet csetira leta sztara Dovicza zjimenom Anna kchi Fanuela, ka je po szmerti nye muzsa, zkim je neg szedam let va histvi zsivila, naivechi del csasza va Czrikvi molecha sztrosila, i zbog nye szvetosti, i zbog dara prorokovanya glaszovita bila. Kumaj je bozsanszko diteszcze zagledala, je velyen kut Simeon zvelikim veszelyem napunyena bila, ar je i ona va nyem krez nadahnenye Bozsje Szpaszitelya szpoznala. Maria, i Jozsef szusze csudili nad szim csazsu csuli, i szu tiho premislyavali sze va szerczu szvojem, i kada szu Bogu hvalu dali, i sze szpunili, csa je prauda prepiszala, szusze povernuli naizad va Nazareth. Ovoje csa nam denasnyi Szvetak na premislyavanye preposztavlya. Od pelde Marie dohaja, ka je szvoje bozsanszko Dite va Czrikvu noszila, i Bogu aldovala, on zakon va szvetoi Materi Czrikvi da kerschanszke Matere po porodu szvoju diczu va Czrikvu noszu, Bogu alduju, i da blagoszlov dosztanu. O dabi sze neg i potlye navo aldovanye szpomenule, i da szvoje dicze nebi na szluzsbu vraga, szvita, i tela odhranile.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Noge lipe pelde kriposzti ti denasnyi Szvetak na naszledovanye pred ocsi posztavlya.

1. Maria Bozsja Mati sze podlazse zapovidi, ke nebi bila duzsna szpunyevati. Podlozsi sze i ti dobrovolyno naimanye onim zapovidam Bozsjim, i Czrikvenim, ke szi polag kastige szkvarenya duzsan szpunyevati.

2. Maria naicsisztia va Czrikvu ide, da sze polag zapovidi ucsiszti, akopren ni ovoga ocsischavanya potribna bila. Tvoje duhsnoszpoznanye je znogimi grihi uszmradjeno. Tebi je ocsischavanye potribno. Szkerbi sze, da sze zverseno, i kako pervo ucsisztis; ar ti znas, da nist necsisztoga va Kralyesztvo Nebeszko nuter pojt nemore; zdruge sztrani zopet neznas, kuliko csasza ti je Goszpodin Bog odredil na tvoje ucsischavanye.

3. Maria blazsena med szimi zsenami, sze ne izvisuje zverhu drugi, akoprem je od szemoguchega Boga zverhu szi izvisena bila. Ona szeje va red drugi necsiszti zsen posztavila, jos ni one dike ni jiszkala, ka joj je szlisila. Neka sze izvisavat zverhu drugi. Neka nikogar zanemermetat, ako je i ponizniega sztalisa, neg je tvoj. Neka jiszkat one dike, ka ti neszlisi.

4. Maria Goszpodinu Bogu alduje ono, csaje nyoj nai drazsje bilo, szvoje jedino bozsanszko diteszcze. Alduj i ti ovomu Bogu tvoje szercze, tvoje telo, tvoju duhsu, tvoj zsitak, i sze csa jimas na nyigovu szvetu szluzsbu. Pri szvetoj Masi jimas priliku onoga iztoga Goszpodina Bogu aldovat, Koga je Mati Bozsja denasz aldovala. Neka zamudit te prilike.

5. Maria je szvoje bozsanszko Ditesze prikdala pobozsnomu sztaromu Simeonu Ov je ovo prijel zvelikim veszelyem, i postovanyem, ter szi zselyi umrit, govorechi: „O Goszpodine szada odpuschavas szlugu tvojega.“ Va Oltarszkom Szakramentu sze tebi On izti prikdaje, Koga je szveti Simeon va szvoje ruke prijel. Proszi Mater Bozsju, da ti miloschu szproszi, Ovoga pred tvojum szmertjum prijet. Da ali ove milosche vridan budes, pripravi sze szag-

dar na vridno prijimanye ovoga Szakramenta, csuvaj sze da nigdar ovoga Szakramenta ne primes nevridno. Ovo pripravlyanye va tom sztoji, da tvoju duhsu od grihov zcsisztis, i krez zversavanye kriposzti nakincsis. Ako szveti Szakramenat zovakovim pripravlyanyem primes, ko ches oszebuine milosche od Boga prijeti, ki je rekal: „Ako ki od ovoga Kruha jil bude, ta che na veke zsiviti.“ Ki vekovecsni zsitak ubiche, ta ubiche sze, csaje na zadoblenye ovoga vekovecsnoga zsitka potribno, i hasznovito. Ako ti tvoju duhsu od grihov ucsisztis, ali zamudis ov naj szvetiji Szakramenat pobozsno, i dosztoino prijet, szi szam szebi nogu, i veliku miloschu, ku bi bil mogal zadobit, zel. Ako sze ali uszeguras prez uchischenya tvojega duhsnoga szpoznanya va sztalisu griha szmertnoga ov Szakramenat prijet, ne szamo da nikarkove duhovne haszni od toga nimas, nego sze jimas szkvarenya bojat. Ar ovakovo pricseschanye je nevridno pricseschanye, je tezsak, szkvarenya vridan grih. Zbantovanye, zkim krezato Goszpodina Jezusa bantujes, je neizgovorno veliko. Povi mi, dabi sztari Simeon nyemu prikdano bozsanszko Diteszcze va jednu szmerdlyivu jamu zvan Czrikve hitil bil, nebi bilo ovo veliko, kruto veliko zbantovanye za bozsanszko Dite? Dabi sze szada do uszegural szvetu Ostiu va jednu szmerdlyivu stalu, ali na gumilu hitit, ali kuczku dat, nebi ucsinil griha, ki bi vech neg pakal zaszluzil? Za isztinu! Nut ko poszluhsaj, csa szveti Bonaventura pise: „Ti grihsnik, ti necsiszti, nenavidni, ti szkupi, szi odurnii, gorji, neg je kuczak.“ Ti necsiszti szi szmerdlyiviji, neg je stala, ali gumila, ako neg jedan szmertni grih va tebi jimas. Szada szam szudi, jeli ni zbantovanye, zkim grihsnik Jezusa Goszpodina krez nevridno pricseschanye bantuje, nezgovorno veliko, ko vech neg pakal zaszluzsi. Akoszi kada va tvojem zsitku ov sztrahsni grih ucsinil, ko sze kaji za nyega va szem tvojem zsitku, i kulikoputi va Czrikvi Bozsansztvo vidil budes, proszi Boga kruto zbantovanoga szuze tocsech za oproschenye. Potlye sze marlyivo csuvaj ovoga sztrahsnoga griha. Ako szi va szpovidi szamohot ki grih zamucsal, neka sze uszegurat va ovom sztalisu k vecseri Goszpodinovoi pojt. Goszpodina tvojega Jezusa szi jur doszt zbantoval krez nistvridnu szpovid. Csabi na novo

isal Nyega bantovat krez nevridno pricseschanye? Csa bi Jezusa rad szilovat, da te szkvari? Poszluhsaj ricsi szvetoga Paula, ter trepechi, kada je poszluhnes: „Ki nevridno od ovoga Kruha ji, i od Kalezsa pije, ta je krivacz Tela, i Kervi Goszpodinove. — Ki nevridno ji, i pije, ta va sze ji, i pije szud.“ To je, kut szveti Krizoszthomus pise: Oni, ki sze nevridno pricseschaju, onako velik grih ucsinu, kakovoga szu ucsinili oni, ki szu Jezusa krizsevali, i umorili; i zato sze jimaju i one kastige bojati, ku szu oni prijeli. Oni szi jidu szud, to je oni szami szebe szkvaru krez nevridno pricseschanye.

II.

Nist ne dvojim va tom, da od ditinsztva tvojega precsisztu Diviczu Mariu kut tvoju Patronu zazivas, i dicsis, i da tvoju pobozsnoszt Nyoj izkazsujes. I denasz ches ovu *tvoju* pobozsnoszt ponovit. Va tom dobro csinis. Ali povi mi, jeli tvoja pobozsnoszt k Marii prava pobozsnoszt bila, od ke szveti Thomas veli, da je zlamenye odibranya kvekovecsnomu blazsensztvu? Ako tvoja pobozsnoszt va tom sztoji, da szi ti Marii na diku szaki dan, ali naimanye vechkrat, nikulike molitve odversil, da szi sze markada posztil, ali da szi na szodische isal, da szi va nye bratinsztvo zapiszan, ali pri szem tom szi len, i nistvridan zsitak zsivil, nit sze niszi terszil tebe pobojsat, ar szi stimal, da zato csaszi Marii na diku csa odversil, sze nemores szkvarit; o ko znaj, da tvoja pobozsnoszt ni bila prava pobozsnoszt, ka ti na zvelicsenye szluzsi. Kpravoj pobozsnoszti k precsisztoj Diviczi oszebuino szlisi, da pravu volyu jimamo, i da sze zszum mochum terszimo onoga sze csuvat csa nyoj ni povolyno, a ono csinit, csa je nyoj drago. Molitva, poszt, szodischa, i bratinsztva szu dobra, i Bogu, i Diviczi Marii draga dugovanya, ka neka dite Marianszko ne zamudi, ali vindar ova ne nacsinyaju szama prave pobozsnoszti k Marii. Ktomu mora dojt csverszta volya sze ono csinit, csaje nyoj drago, a ono osztavit, csa nyoj ni povolyno. Marii Diviczi je naj vech oduran grih; ar grih je zbantovanye onoga, koga je Maria naivech lyubila. Naj povolynije je nyoj oduravanye griha, i naszledovanye nye

kriposzti. Ako ada pravu pobozsnoszt k Bozsanszkoj Materi oches jimat, ko sze szkerbi, da sze griha csuvas, i nyu va nye kriposzti naszledujes. Zami szi naiper, na szobotni dan, ali na ki Marianszki Szvetak: denasz chu sze ovoga, ali onoga navadnoga griha osztavit, denasz chu zacset Mariu va ovoj, ali va onoj kriposzti naszledovat. Ako dojdes va priliku griha, ko reczi szercseno: Marii za lyubav ovoga griha nechu ucsinit. Ovako ches jimat pravu pobozsnoszt k Marii, od ke szveti Tomas veli: da je zlamenye blazsensztva. Na potverdjevanye szvoji ricsi szveti Tomas zimlye ricsi, ke szveta Mati Czrikva na Diviczu Mariu ubracha: „Pri meni je miloszt puta, i isztine, pri meni je sze ufanye zsitka, i kriposzti. Ja lyubim one, ki mene lyubu, i ki mene rano jutro jischu, ochedu me najti. Ki mene naide, ta che najt zsitak, i szpaszenye va Goszpodinu.“

Na dan tretoga Februara.

Szveti Blazius Biskup, i Mucsenik.

Szveti Blazius Biskup szeje va Szebaszti varosi va Armenii od plemeniti, i bogati Sztarji narodil, i lipo va kerschanszkoj kriposzti odhranyen posztal. Od mladoszti je szenek po puti zapovidi Bozsje hodil, Boga szeje bojal, csuval, i obderzsal szvoju nekrivicsnoszt, i csisztochu. Tovarustva oni szeje csuval, ki szu va ricsa, i csini razpuschani bili. Od necsiszti razgovorov nigdar pretely ni bil, i druge je ukaral, ki szusze uszegurali pred nyim nedosztojno govorit. Szuproti sziromahov je bil lyubezlyiv, i milosztivan. Nigdar ni lyubil szviczkoga dobra, neg szamo za vekovecsnim je hlepil. Ove i druge kriposzti szu nyega Bogu, i lyudem dragoga ucsinile, tako da szu nyega po szmerti Biskupa za Naszlednika nyigovoga odibrali. Nikuliko let je szvoju csaszt kut pravi Apostol odversaval, nit ni nist zamudil, csa sze od Biskupa potribuje. Ali veliko progonsztvo Kerschanov je nasztalo. Agrikolaus je od Czeszara kut Poglavnik poszlan bil, da va Szebaszti Kerschansztvo zatare. Szveti Biskup je Kerschane na sztalnoszt zbujal, i nyim razlagal, kako, i zacs moradu pervo sze muke, i szmert

preterpit, neg kerschanszku veru zatajat. Nyigovo naiperzimanye je bilo szenek pri szvoji ovcsicza osztat; ali ne szamo Kerschani, i Masniki szu nyega proszili, nego i Goszpodin Bog je nyega upomenul, da sze jedan csasz progonsztvu ugne. Zato je nike od szvoji Masnikov odredil, ki szu na meszto nyigovo Kerschane redili, nye batrili, i upomenyivali, on je prosal na brig Argeus, i onde sze va jednu skulyu szranil, ter nepresztano molil za szvoje ovcsicze, da je Goszpodin Bog ujacsa, i va progonsztvu sztalne ucsini. I za isztinu Goszpodin Bog je uszlisil molitvu szvetoga Biskupa. Kerschani va Szebaszti szu szi va naj vechem progonsztvi sztalni osztali, ni bilo muke, niti szmerti tako sztrahsne, ku nebi za veru Kerschanszku zveszelyem preterpili bili. Kut je Goszpodin Bog ovcsicze szvetoga Blaziusa zszvojum szvetim miloschum ujacsal; tako szeje i szkerbil za hranu Pasztira, a to krez nimu sztvar; ar ova sztvar je szaki dan knyemu dosla, i hranu nyemu noszila, i ni pervo nigdar od nyega krai isla, neg je od nyega blagoszlov dobila. Dosli szu zi szuszedsztva knyemu lyudi, ki szu ali szami nemochni, ali szu nemochne knyemu doneszli, dabi je uzdravil. Szveti Biskup je szim csiszto po kratkoj molitvi, i krez zlamenye szvetoga Krizsa zdravlye naizad dal, i nye ubatrene od szebe odpusztil. Jedan csasz nepretelyi Kerschansztva zavo nist niszu znali; ali kada szu szluge Agrikolausa va lozi pri ovom brigu na sztrilyanye van isli, szu vidili, da je nima sztvar konoj skulyi, va koj je Blazius prebival, bizsala; zato szu za nyum isli, va skulyu dosli, i szvetoga Blaziusa molechega nasli. Velye szu ovo nazvisztili Goszpodinu szvojemu, i od nyega zapovid prijeli, da szvetoga Biskupa ulovu. Goszpodin Bog je nazvisztil szvojemu vernomu szlugi muku, ka na nyega cseka. Zato zcsim je vidil voschane dohajat, velyen je szegurno predanye, i zsnyimi zbriga doli isal. Na puti szu jos nike betezsne predanyega doneszli, ke je na zocsi poganszki voschanov uzdravil. Kut szu Biskupa va varos dopelyali, szu nyega va jednu skuru uzu hitili. Va ovoj uzi je jos nike betezsne, kim je klyucsar dopusztil nuter dojt, uzdravil. Med ovimi je bil jedan ditich jedini szin matere dovicze, komu je jedna koszt va guti sze tako zadila, da je nigdor ni mogal nit van szpuknut, nit nuter szunut. Vrat

muje sztrahsno zatekal, i nyigova muka bise jako velika. Szvetacz je ocsi szvoje k Nebu podvignul, i szveti krizs na nyega vergal. I va onom hipczu je ditich koszt van hitil, uteklina je szpala, i on je veszel, i zdrav k materi naizad isal. Zbog ovoga uzroka dan denasnyi szvetoga Blaziusa zazivaju Kerschani va boli guta.

Kadaje Agrikolaus ovo docsul, je nyega dal predasze dozvat, i nyega zdobrim, i zlim kanil ubernut, da krive boge moli. Ali kadaje ov Szveti prez szega sztraha zacsel kriviczu ovi bogov razlagat, je velyen tu zapovid van dal, da ga zsibami, i baticzami nemilosztivno utucsu. Tri ure dugo je durala ova muka, neg nikuliko hipczov szu tili presztat, da szi hahari pocsinu, onda szu na novo zacseli tuch ter bit. Goszpodin Bog je zderzsal zsitak csudnovito szlugi szvojemu, i nyemu tuliku kriposzt udilil, da je mogal nyigovomu tyranu rech: „Stimas, da ches me krezavo od mojega Boga odlucsit? To ti je zaman. Moj Bog me ujacsa, i batri. Nist nemores vanczat.“ Tyran szeje nave ricsi raszjadal, i zapovidal, da ga na novo va uzu zapru. Po nikuliki dnevi, kada je nyega tako sztalnoga, kut i perlye nasal, je dal nyega na sztoliczu muke privezat, i nyigovo telo z zseleznimi cseslyi raszkidat. Ali Szvetacz je i ovu muku tako sztalno preterpil, kut i pervu, zato je jos jednucs va uzu moral. Nike pobozsne zsene szu za nyim isle, ter szu rubcze szvoje szmakale va kerv, ka je znyigovoga szvetoga tela czurila, ali i nye szu pogani polovili, i po velikoj muki nyim glave odszikli. Ne dugo po tom je dokonyal tyran ovoga Szvecza, kada mu zpervimi mukami ni mogal zsitka zet, va jedan dibok ribnyak hitit, i utopit. Szveti Blazius je veszelo isal k tomu ribnyaku, ter je szebe, i vodu prekrizsil. Hahari szuga szilno va vodu hitili; ali neg vreda je gori dosal na vodu, i na nyoj hodil, kut po szuhoj zemlyi, ter je prodikoval Jime Jezusa Krisztusa. Onda je poganom oszebuino rekal: „Je ki med vami, ki veruje da nyigovi bogi ovaku moch jimadu, ta neka kmeni ide.“ Nikulikimi szu sze nemer poszegurali, ali zcsim szusze va vodu szpusztili, szusze velye utopili. Szveti Blazius je zribnyaka zopet na zemlyu van dosal, ter je szvoje vojevanye dokonyal krezato da szu mu glavu odszikli. Ovo szeje sztalo va leti po Krisztusu, tri sztov sesztnaisztom.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Blazius je noge osudnovite csine nad betesnimi krez zlamenye szvetoga krizsa ucsinil. Pervo neg szuga va vodu hitili, je szamoga szebe, i vodu prekrizsil, i Goszpodin Bog je ono csudo ucsinil, od koga szi zgora csul. Szveti Krizs nasze verch je zakon, ki je od pocsetka nase szvete vere med Kerschani zaszadjen, ovoje zlamenye, i valovanye nase szvete vere, ovoje zlamenye nasega ufanya, ko mi va zaszluhske Jezusa Krisztusa posztavlyamo. Krivoverczi ovo szveto zlamenye zanemer mechu. Ali i med Katholicsan je takovi najt, ki sze pred krivoverczi szramuju szveti Krizs nasze verch. Je takovi, ki sze nit pred jilom, nit po jili, niti jutro, nit vecser ne prekrizsu. Bojim sze, da *che* sze nad ovimi szpunit, csaje Jezus va Evangyelyi re*kal*, dachesze i On zbog ovi szramovat, ki sze szada zbog nyega szramuju. Neka nigdar ovakove naszledovat, ki niszu vridni jimena jednoga Katholika. Neka nigdar zanemermetat, i zamudit ovoga szvetoga zakona, nego po sztarom zakoni pervi Kerschenikov jutro i vecser, kada sze sztanes, i szpat lezses, pred molitvom, i po molitvi, i va szakom pogibeli tela, i duhse sze prekrizsi. Ali ovo szagdar csini zpravim ufanyem va Jezusa, ki je nam za lyubav na krizsu tesku muku terpil, i umerl. Szveti Krizoszthomus pise: „Ako zlamenye szvetoga Krizsa nasze posztavis, zbudi sze na veliko ufanye, neka szvetoga Krizsa szamo zpersztom na cseli, nego zjakum verum i va szerczi nacsinit. Ako sze ovako krizsal budes, neche sze ni jedan zali duh uszegurat proti tebi nadvignuti, ar ovoje mecs, ki chega naranit, i ubladat.

II.

Szveti Blazius szeje Boga bojal; on je lyubil, i ucsuval szvoju csisztochu; csuval szeje tovarustva oni, ki szu va ricsa, i csini raszpuschani bili; one je ukaral, ki szu sze pred nyim uszegurali nedosztojne razgovore derzsat. Ovo

je lipa pelda, ku ti naszledovat moras, ako sze zselyis zvelicsit. Boga sze boji, ar on je Szudacz, ki tebe na veke szkvarit more. Lyubi, i csuvaj tvoju nekrivicsnoszt, i csisztochu, ar ovo je kincs zkim szi Nebo kupit mores. Csuvaj sze csemernoga tovarustva, oszebuino onakovoga, va kom sze neszramni razgovori derzsu, ar drugacse ches neg vreda tvoju nekrivicsnoszt, i csisztochu pogubit, i tvoje zvelicsenye va pogibel zaprimit. Ako neches na veke zgublyen bit, oduravaj szramotne ricsi, i bizsi kraj od oni, ki takove ricsi lyubu. Od kuge, i od szakoga zadoblyivoga betega sze csuvas, i va hizsu kade ovakov beteg lada nuter ne ides, ar sze bojis, da ches sze i ti nyega zadobavit, i umrit. Nut, znaj, da szu oni, ki neszramne razgovore derzsu, va zadoblyivoj kugi necsisztoche betezsni. Oni szu necsiszti va szvojem szerczu, to je vidit znyihovi razgovorov. Szmerdlyivoszt, ka zjednoga groba dohaja, je zlamenye da va nyem gnyilo telo lezsi. Szmerdlyive, necsiszte ricsi szu zlamenye gnyiloga, pokvarenoga szercza „Nyihova uszta szu odpert grob" veli Pszalmista. Szveti Tomas veli: ovo sze oszebuino od oni mora razumit, ki neszramne ricsi govoru. „Znyihovi uszt takova szmerdlyivoszt dohaja, ka je zacsuda odurnija, neg ka od pol gnyile merczine dohaja.' Veli szveti Krizoszthomus. Polag toga moras znat, da je szmerdlyivoszt neszramni ricsi zadoblyiva. Szveti Paval Apostol ovo szvitlo kazse, zovimi ricsami: Nekatesze dat na zlo nagovorit; ar zli razgovori dobro dersanye szkoncsadu." Cslovik, ki ako i pobozsno zsivi, ako necsiszte razgovore rado poszluhsa, ali zonakovimi, ki necsiszte ricsi govoru, vechkrat zahaja, tako che vreda szvoju pobozsnoszt pogubit, i po csaszu va szakojacske grihe necsisztoche zapaszt. On chesze dobavit kuge necsisztoche. Zato, csa je csinit? Csuvaj sze oni, ki bi te mogli zadobavit zovum kugum na tvoje vekovecsno szkvarenye. Csuvaj sze necsiszti, csuvaj sze szi, ki necsiszte ricsi govoru, ar drugacse che i tebe ova szmertna kuga, i tvoju duhsu szkoncsat.

Na dan csetertoga Februara.

Szveti Andreas Korzinus Biskup Fezuli.

Szveti Andreas sze je va varosi Florenczi na dan szvetoga Apostola Andreasa narodil, zato musze je Jime Anreasa dalo. Nyigovi Sztarji szu bili zviszoko plemenitoga pokolenya Korzini, nogo let szu prez diteta bili, ali krez prosnyu Marie, k koj szusze ztim zagovorom ubernuli, da ako Szina prijeli budu, ovoga na szluzsbu Bozsju, i Divicze Marie ochedu aldovat, szu Szina dosztali. Na dan porojenya je Mat nyigova szanyu jimala, da je vuka porodila, ki je va Czrikvu Karmelitov bizsal, ali kut je kvratom Czrikve dosal, szeje na Janye preubernul. Csa je ova szanya zlamenovala, szu sztoper po csaszu vidili. Ar kada je Andreas doraszal bil, je zacsel razpuschano zsivit, nist sze ni maril za nauke, i upominanye szvoji Sztarji, ki szu jako tuzsni bili. Jednucs, kada je Mater szvoju zbantoval bil, je ovo rekla: „Za isztinu ti szi szpodoban vuku. Moja szanya szeje szkoro va tebi szpunila, csa pervi del utiszka; kada cehsze i drugi del szpunit, da ti zvuka janye posztanes?“ Andreas ni razumil ove ricsi, zato je proszil mater, da muje razlozsi, da je razumil bude. Mati je szpunila nyigovu prosnyu, i ktomu pridala, da je nyega na szluzsbu Bozsju, i Divicze Marie zagovorila, i nyega proszila, dabi vasze isal, i nye zagovor szpunil. Andreas je navo ganut posztal, kruto szeje plakal, i szvoju Mater za oproschenye proszil, onda je isal va Czrikvu Karmelitov, i onde pokleknul pred kip Marie, szvoj raszpuschani zsitak zsuhko uplakal, ter sze je Bogu i Marii za vekovecsnoga szlugu aldoval. Onda je isal va Kloster, i ponizno proszil, dabi nyega va szveti Red prijeli. Prijeliszuga, i od one ure szeje va szvojem ponasanyu csiszto preminil. Satan je nyega jedan csasz kruto szkusaval, i szeje terszil nyemu Duhovni Red oduran nacsinit. Ali Andreas szeje szercseno branil, i nyega szrichno ubladal. Kada je csasz dosal, da che pervu Masu szluzsit, i kada je vidil, da che nyigova rodbina veliku goschinu zvelikimi potroski szpravit, da ovomu zbludu ujde, je va jedan Kloster, ki je od Florencza szedam jezericz daleko bil, pobignul, i

onde szvoj pervi szveti Aldov Mase va tihi odversil. Kralyicza Nebeszka, krez ke zagovor szeje k Bogu povernul, i noge druge milosche prijel, szeje nyemu pri pervoj szvetoj Masi szkazala, i knyemu ricsi Poroka govorila: „Ti szi moj szluga. Tebe szam odibrala, i krezate ochu odicsena bit.“ Od onoga csasza je ov Szvetacz zacsel prihoducha dugovanya nazvischavat, i csuda csinit. Va Avignoni je jednoga pred vrati szedechega szlipcza uzdravil. Florenczi je jednoga Duhovnoga od vodenoga betega uzdravil. Kada je jednucs jednoga plemenitoga cslovika dite kersztil, je rekal: „Ovo dite szeje na szvoje, i na szvojega pokolenya neszrichu narodilo.“ Jisztina ovoga naipernazvischenya szeje po csaszu szpunila; ar ovo dite je va nye vechi leti va zblud zapalo, szeje podvignulo szuproti lasche domovine, i szvoj zsitak na gaugo dokonyalo. Po nikuliki leti je Poglavar szvojega Klostra nasztal. Vreda po tom, kada je Biskup Fezulanszki umerl, szu ga za nyigovoga Naszlednika odibrali. Zcsim je ali ovo Andreas docsul, je pobignul, i sze szranil va jednoj hizsiczi Klostra Kartazianczev. Dugo szuga jiszkali, ali kada ga niszu najt mogli, szu sze pripravlyali drugoga odibrat. Ali Goszpodin Bog, ki je otil Andreasa za Biskupa jimat, je csudnovito odredil, da je jedan tri letni dicsak glaszno zacsel kricsat: „Bog je Andreasa odibral, on je va Karthauzi, i moli.“ Velyen szu niki tamo poszlani posztali, i onde Szvecza za isztinu nasli. Andreas ki je jur va molitvi od Boga upomenut posztal, sze ni dalye kratil zsnyimi pojt, i Biskupiu prik zet va pedeszet oszmom leti sztaroszti, i nyu je szveto redil do szedamdeszet pervoga leta. Va szvojem zsitku pokornoszti nist ni preminil, nego je jos gorlyivije sze kriposzti odversaval. Polag ostre pratezsi, ku je jur pervo noszil, szeje upaszal zpaszom bodlyivim. Polag szakidanye molitve je szakidan i one szedmere Pszalmuse pokore odversaval, szvoju molitvu je dokonyaval zbicsevanyem tela szvojega. Na golom drivi je szpal, i to neg kratak csasz, ar je nai vechi del nochi va molitvi sztrosil. Szkoro szaki dan szeje posztil. Odibrani jilisov mu nigdar niszu szmili na sztol posztavit, odlag ako ni Gosztov jimal, ali on jos i onda nist od nyi ni ukuszil. Vasz dan je sztrosil va duhovnom deli, va nauki, pojiszkovanyu, i batrenyu szvoji ovcsisz, ovi nyihovo duhovno, i telovno do-

bro bise nyigova naivecha szkerb. Po peldi szvetoga Gregoriusa Pape, je sza Jimena ubogi na jednoj tabli popiszana jimal, da szakomu va nevolyi bude pomoch mogal, da sze nijedan ne pozabi. Szaki csetertak je nikulikim sziromahom noge zipiral da peldu Jezusa naszledoval bude. Nyigovo upominanye, i nagovaranye je takoku kriposzt jimalo, da je najtverdokornije grihsnike na pokoru, naiveche nepretelye na lyubav, i mir preubernul. Va Bononii varosi je med zemani, ter med varoski sztanovniki velik nemir, i zblud nasztal, zkoga je nogo zlo, i velika skoda van izhajala. Nogi Duhovni, i szviczki poglavari szusze trudili ov zblud, i nemir zatihsit, ali nijedno upominanye ni hasznilo. Rimszki Papa videch da che ov nemir nogim sztanovnikom varosa na szviczko, i na vekovecsno szkvarenye szluzsit, je szvetoga Andreasa Bononiu poszlal, dabi on krez szvoje upominanye mir, i jedinschinu med nyimi nacsinil. Ov Szvetacz je poszluhnul ovu zapovid szvetoga Ocza, i nut Goszpodin Bog je blagoszlovil nyigovo trudno, tako, da je va kratkom csaszu sze nepretelysztvo presztalo, mir, i lyubav, i jedinschina nasztala va varosi, Szveti Otacz, i sztanovniki Bononie szu puni veszelya Andreasa, kut Angyela mira postovali, i viszoko prestimavali. Kada je ov veliki poszal szrichno odversil, je naizad putoval va szvoju Biskupiu. Vreda nato, kadaje na szvetu noch Bozsichnu szvetu Masu va naj vechoj pobozsnoszti odszluzsaval, szeje nyemu izkazala Preblazsena Divicza Maria, i nyemu nazvisztila da che sesztoga Januara umrit. Nijedan betezsnik sze ne veszeli vech nazvischavanyu da che na vredi uzdravit, neg szeje veszelil ov Szvetacz nazvischavanyu szvoje szmerti. Po odversenoi szvetoi Masi szeje zahvalil Bozsanszkoi Materi zati za nyega veszel glasz, i kut je do onoga csasza Diviczu Mariu szagdar ditinszki lyubil, i nyu va szi szvoji naligi zditinszkim ufanyem za pomoch proszil, tako je i szada Mariu proszil za obrambu va szvojoj szkradnyoi uri. Drugi dan je va zemlyiczu zapal, ka je nyega szilovala, na posztelyi lezsat, i seszti dan Januara je za isztinu szvoju szvetu duhsu szpusztil. K szmerti szvojoj szeje krez szveto prijimanye Szveti Szàkramentov, i krez odversavanye kriposzti Bozsji szveto pripravil. Kada szu varoschani docsuli, da szveti Biskup

betezsan lezsi, szi szusze turobili. Neg ov Szvetacz szam szeje veszelil, i krezato pokazal, kako szlaszna je szmert pobozsni, i Boga bojechi. Ovo nyigovo veszelye je duralo do nyigove szkradnye ure, ka je za nyega udrila sesztoga Januara tiszuch tri sztov szedamdeszet tretoga leta. Nyigovo szveto telo je lipo duhsechu duhu od szebe davalo, nyigov grob je znebeszkum szvitloschum raszvichen bil. Nogim szvojim dobrim pretelyom szeje odicsen izkazal. Varos Florencz je nogograt csudnovito od nogi pogibelyov ucsuval; zato nyega jos dan denasnyi za Patrona szvojega varosa dicsu, i zazivaju.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szvoti Andreas je naivechi del nochi va molitvi, a dneve zopet va nauki, batrenyu, i upominanyu szvoji ovcsicz sztroszil. Ki szvoj csacz ovako prebavlya, ta che lahko racsun davat od zsitka csasza, koga muje Goszpodin Bog prikazal. Kako chedu ali oni moch racsun davat, ki naivechi del nochi va grihsnoj radoszti, i zbludu, a dneve zopet va lenoszti, va pojiszkovanyu od hizse, do hizse hodech, va nakincsenyu tela, va prazni i grihsni razgovori, i va drugoj nistvridnoszti sztrosu, ki ni nemiszlu na dobra dela, i na szpunyevanye duzsnoszti szvojega sztalisa? Szveczi, ki szusze terszili csasz dobro sztrosit, szusze vindar sztrahsili onoga racsuna, koga chedu Goszpodinu Bogu morat davat zbog szebi prikazanoga dragoga csasza. Szveti Lovrenacz Jusztinian je ovako zdihaval: „O Goszpodine Bozse! Kuliko csasza zsitka mojega je proslo prez sze haszni! kako chu moch pred Tobum obsztati? Kako chu moch moje ocsi k Tebi podvignuti nani sztrahsni dan, kada budes racsun proszil od szi dnevov zsitka mojega?“ Ovako gavori jedan Szvetacz. Zacs sze ne sztrahsu tulika lena dicza ovoga szvita, ka szu csasz za csuda drugacsie sztrosila? Zacs sze nehajadu za zgubitak tuliki ur, i dnevov zsitka szvoga? O oni nemiszlu kako kratak, i drag je csasz nyihovoga zsitka, i kako velik je zgubitak, koga jimaju od

csasza va lenoszti, i csemernoszti sztrosenoga. Szveti Krizoszthomus veli: „O kako szlip je cslovik! Ako ub kakov pinez dojde, kako sze tuzsi, da je veliku skodu terpil, kada ali tuliko dnevov zaman raszprudi, stima, da nima zgubitka.“ Csa ni jedna ura csasza drazsja, neg je sze zlato, i szrebro ovoga szvita? Premiszli ovo o cslovik, ter sze terszi dragi od Boga tebi prikazan csasz potlye bolye hasznovat. Premiszli ove isztine: csasz, koga zoszebuine milosche Bozsje jimam, je kratak, je nezkoncsano drag, nemore sze nadomesztit, vech sze ne poverne. Bozse dragi! jednucs zgublyen, je na veke zgublyen.

II.

Szveti Andreas nicseszar ni prijel va szvojem betegu, da szi ugodi, i szvoju bol na laglye nacsini. Ovuliko Goszpodin Bog od tebe ne potribuje. Ali to potribuje Goszpodin Bog, i zapovida, da sze onakovoga vracsenya, ko je szuproti vere, i grihsno, csuvas. Mores sze vracsit zdopuschanim szviczkim, i duhovnim vracstvom. Kadi ali ovo ne pomore, onda sze podlozsi Bozsjoj volyi, ter szterplyeno noszi csa terpit moras; ar Goszpodin Bog nebi rad da sze szi betegi zvracsu. On oche, da cslovik duglye terpi, ar zna, da muje to na zvelicsenye hasznovito Nogim lyudem je zdravlye tela na duhsi skodlyivo, a beteg hasznovit. Szveti Gregorius veli: „Beteg tela je zdravlye duhse. Nogi kada szu betesni na nist necsisztoga ne miszlu, ako uzdravu sze valyadu va necsisztochi.“ Ako szu zdravi, i osztanu zdravi, nechedu bit szveti, nete sze zvelicsit.“ Veli szveti Auguszttin. Zato kada neznas jeli ti je zdravlye, ali beteg hasznovitji, akoszi dopuschano vracstvo nuterzel, budi zmirom, ter sze Bozsjoj volyi podlozsi, i Nyega proszi, da ti kripnu miloschu udili pravo po keschanszku zsivit. Pobozsni Boga bojechi lyudi sze ovo csa szam rekal dobro premiszlu, i sze csa sze zsnyimi goda na Boga szpusztu, ter sze nyigovoj szvetoj uredbi prez sztraha podlozsu. Oni z szvetom Magdalenom, i Martom ovako govoru: Nut on koga lyubis, je betezsan.“ Ali zonim gubavim: „Goszpodine ako oches, mores me ucsisztit.“ Premiszli zadnyics upominanye Duha Szvetoga: „Szinak neka zanemerverch kastige Goszpodina,

i neka zdvajat, ako te kasztiguje; ar Goszpodin onoga kastiguje, koga lyubi, i va nyem obradovanye jima, kut otacz va szvojem szinu.“ Szanya Matere Andreasa ti ravnotako neka na nauk szluzsi. Nist ni gvisnijega, neg da cslovik va sznuh szakojacske szanye jima. Noge szanye dohajadu od dobroga Angyela, ali od Boga. Goszpodin Bog va szanyi prihoducha dugovanya nazvischuje, kut nigda nekrivicsnomu Jozsefu, i va zsitku Matere Andreasa; ali oche cslovika od zla odvernut, i na pokoru na pobojsanye zsitka upomenut, kut va zsitku nogi Szvetacz stemo. Ovakove szanye neszmimo zanemerverch, nego je moramo na pobojsanye zsitka hasznovat, ar ovoszu upominanya Bozsja. Druge szanye dohajadu od zaloga nepretelya, ki bi krezanye rad cslovika sztrahsit, od dobra odvernut, i na zlo napelyat. Medave naivech necsiszte szanye szlisu. Paszku jimaj nato, da krez tvoje csine po vadne nedas prilike kovakovoj szanyi. Ako szi ali tu priliku po vadne vragu vruke daval, ko vecser sze pokaji zato, ter va vecsernyoj molitvi proszi Boga, da te vnochi ucsuva od szega csa bi Nyemu nepovolyno bilo. A ako te jos takova zla miszal ubaide, ko velye tvoje szercze od nye odkini, i Boga moli. Ar znaj, da sze jako zagrihsimo, ako sze szamohot va takovoj szanyi obradujemo, kada szmo jur zbujeni. Szama szanya va szebi, ako je i zla ni grih, pokidob da ni pri nyoj szlobodne volye. Neg potlye sze neszmimo va nyoj obradovat. Va obcsinszkom receno onakovim szanyam, ke nedohajadu od dobroga Angyela, ali od Boga, nego od zaloga duha, ali od drugi uzrokov, neszmimo poszluha dat, ali na nye miszlit, ter szije razlagat dat, ali drugim razlagat; ar ovoje grihsno. Ravnotako je grihsno, ako szi derzsimo szanyne knige, zki szi damo szanye razlagat, csa zlamenuju, krezavo neszamo va Bozsju szeznanoszt, i previdlyivoszt poszizsemo, nego ali nasz szame, ali druge kanyujemo, ali nasz szame, ali druge prez szega uzroka sztrahsimo. Zadnyics, nigdar ni dobro, da onda, kadasze zbudimo, velye na nase szanye miszlimo, oszebuino na zle szanye, ke od dobroga duha ne dohajadu. Ar ovoje hudobnoszt vrazsja, da nam nase szanye pred ocsi posztavi, da neg nasa perva miszal nebude na Boga ubernuta, onda nasz za tuliko laglye na grih napelya. Nekasze ovako zalomu duhu dat prehinyit, nego zcsim sze

zbudis, velye na Boga pomiszli, ter nyemu prik daj sze csa je ztobum krez vasz dan odredil, i dokonyal. Duh szveti nasz ovako upomenyuje: „Neka szercza tvoga na nye, to je na szanye, ubiszit, odlag akoszu ocsitovanya visnyega Boga; ar nogokrat szu szanye ucsinile, da szu sze nogi krezanye bludili, i ki szusze va nye ufali, szu prekanyeni posztali.“

Na dan petoga Februara.

Szveta Agatha Divicza Mucsenicza, i oni dvaiszet sesztimi szveti Mucseniki va Japani.

Szveta Agatha je jedna med naiglaszovitijimi Diviczami, i Mucseniczami, ke szu za veru Jezusa Krisztusa terpile, i umerle. Rodila szeje va Palermo, ali kut jedni velu va Katanei va Sziczilianszkom od plemeniti sztarji, ki szu nyu po kerschanszku va sztrahu Bozsjem odhranili. Kvintianus Poglavnik, i Namesztnik Czeszara Decziusa je tu zapovid prijel, da va Sziczilii veru Kerschanszku zatare, zato je va Kataneu isal. Kada je va varos dosal, szumu velyen dopovidali, da sze va varosi nahaja jedna zemanszka Divicza, ka ni szamo naj bogatija, nego i med szimi naj lipsa, ali polag toga i nai gorlyivia Kerschenicza zjimenom Agatha. Poglavnik je nyu dal velyen predasze dozvat, i zcsim je nyu zagledal, szeje velyen va nyu tako zalyubil, da je nyu na necsisztochu nagovaral. Agatha, va koj je lipota zangyelszkom csisztochum szkupa szklopna bila, szeje presztrahsila na necsiszte ricsi, Poglavnika, i velyen je pokazala, da je perlye pripravna umrit, neg csa naimanyega szuproti csisztoche ucsinit. Kvintianus je dal nyu ulovit zbog nye kerschanszke vere, i prik dal jednoj nistvridnoj zseni zjimenom Afrodizia, ka je szvoje lasche kchere na zlo napelyala, i od nyihove grihsne necsisztoche zsivila. On je stimal, da che Agatha va tovarustvi ove nistvridne zsene, i krez nye nagovaranye neg vreda nye lyubav k csisztochi pogubit, i polag toga Kerschansztvu

odpovidat. Ali prekanil szeje va szvojem naiperzimanyu; ar szveta Divicza je krez premislyavanye, da je Bog szagdir na zocsi, krez poszte, i molitve szenek vech i vech szvoju csisztochu lyubila, tako da nijedno nagovaranye, nijedno zaszliplyenye, nit ubitanye nyu na zlo ni moglo prignut. Krez trideszet dan szeje morala barit zszkusavanyem. Ali Goszpodin Bog je nyu tako ujacsal, da je sze csiszto ubladala. Afrodizia je szama ovo pred Kvintianusom szpoznala, i rekla, da voli od nye nist ne znat.

Kvintianus zovim ne zadovolyan, je dal Agathu kszebi dozvat, i nyu upital, od kakova pokolenya je rojena, i po nye odgovoru, je rekal: ni tebe, ka szi od tako plemenitoga kolena rojena szram, da tako zaverzsen zsitak kerschenikov naszledujes? Agatha je nato odgovorila: „Kerschanszka poniznoszt, i szluzsba je zacsuda zversenija, neg je bogatsztvo, gizdoszt, i oholia kralyev.“ Kvintianus je navi odgovor zapovidal, da ovu nye szegurnoszt zplyuszkami kastigaju, ovu zapovid szu hahari velyen szpunili, tako, da sze je szvetoi Diviczi kerv na nosz, i na uszta zliala. Onda je nyu dal va uzu hitit ztum grozsnyum, da che zszum ostrochum zsnyum zahajat, ako Kerschanszku veru ne zataji. Nyigova grozsnya szeje drugi dan szpunila; ar je zapovidal, da Agathu na mucsnu sztoliczu povalu, i nyu z ognyenimi zseleznimi lopaticzami na szem telu biju, i da nyoj na zadnye jedne perszi zognyenimi klischami odkinu. Kada szu nye perszi ovako szkinuli, je szveta Divicza kovomu maneniku rekla: „Ni te szram ti manenik, jednoj Diviczi ono dat szkinut, na csem szi szam pri tvojoj materi szasznul.“ Ali ov tiran ni imal szrama, neg va szvojoj manenoszti zapovidal, da nyu naizad odpelyaju va tamniczu i onde da nyoj prez lika i hrane poginut dadu.

Onu noch po ovom traplenyu je knyoj jedan Sztaracz dosal, ki je rekal, da je Apostol od Jezusa knyoj poszlan, da nyu zvracsi. Ov Apostol je hvalil nye sztalnoszt, i nyu upomenul, da i one druge muke, ke na nyu csekaju ztum sztalnoschum preterpi. Pri ovom upominanyu je chutila szveta Divicza, da szu nye perszi nadomeschene, i sze rane zavracsene. Va szerczi je takovo batrenye chutila, da je glaszno zacsela Boga dicsit, i nyemu hvalit, i volyu szvoju ujacsat sze muke nyemu na diku preterpit. Po csetiri

dnevi je nyu Poglavnik zopet predasze dal dozvat, i kada sze je na nye zdravlyi csudil, je knyemu ovako govorila: „Nut poglej, i szpoznaj szemoguchnoszt onoga Boga, koga ja molim. Ov je meni sze rane zavracsil, i meni moje szkinute perszi naizad dal. Kako ti mores proszit, da ja Nyega zaosztavim? Ne, nijedna muka, niti szmert, ako je kako sztrahsna, mene neche moch od Nyega odlucsit.“ Kvintianus navo jos vech jadovit, je zapovidal, zemlyu zbodlyivim csriplyem, i zgoruchim uglenyem naszipat, i Agathu golu po nyem valyat, da na nye szem telu pokinuta, i popalyena bude. Ova nova muka je bila jako sztrahsna, ali Agatha je i ovu szercseno i szterplyeno preterpila. Okolo sztojechi szu Diviczu pri ovoj velikoj muki milovali, i Goszpodin Bog je pokazal, kako odurava ovu veliku zlochu; ar je takov potresz poszlal, da szeje vasz varos sztreszal, Szilvinus, i Falkonius dva naibolyi pretelyi Poglavnika szu pod porusenimi sztenami raszdrobeni posztali, vasz varos je pun sztraha bil. Szi szusze szkupa sztekli, i kricsali, da je ovo ocsitna Bozsja kastiga, zkum je varos zbog nemilosztivnoszti Kvintianusa pohodil. Kvintianus szeje bojal zbluda sztanovnikov, i zapovidal Agathu zopet va uzu odpelyat. Kada je Agatha va nyu sztupila, je na szvoja kolena upala, i ruke szvoje, i ocsi k Nebu podvignula, i ovako Boga molila: „O Goszpodine! ki szi me od mojega ditinsztva csuval, i meni lyubav kovomu szvitu zel, i meni miloschu dal sze muke moji trapitelyov ubladat, uszlisi prosnyu tvoje szluzsbenicze, ter zami k Tebi moju duhsu!“ Goszpodin Bog je uszlisil nye molitvu, i ovu csisztu duhsu k szebi zel va leti dvi sztov pedeszet drugom po Krisztusu.

Varos Katanea dicsi ovu szvetu Mucseniczu kut szvoju oszebuinu Patronu zbog nye obrambe i pomochi, ku je ova Szveticza nogokrat od Boga szproszila va velikom pogibeli kada je ognyeni brig Ethna ov varos, i szuszedszka szela na nist szkoncsat, i zognyem sztrosit naminul. Jos i va nasi csaszi szeje vechkrat godalo, da je ognyena voda, lava jimenovana, ka sze szkoncsa, csa doszezse, sze jur kvarosu preblizsavala; ali zcsim szu plahticzu, szkum je szveto Telo szvete Agathe pokrito va Proczeszii van odneszli, i proszterli, ni ota ognyena voda dalye vech czurila,

neg szeje na zocsi szega lyucztva kuto naizad potegnula. Ovako Goszpodin Bog szvoju vernu szluzsbeniczu jos i po nye szmerti dicsi.

* * *

Na denasnyi dan szveti Szveta Mati Czrikva i seszt dvaiszet Mucsenike, ki szu pervi va Japani va tiszuch pet sztov i devedeszet szedmom leti za veru Jezusa Krisztusa szvoju kerv prolyali. Cseterdeszet szedam let pervo je szveti Francziskus Kszaverius va ovom orszagu Evangyelye Jezusa nazvischavat zacsel. Niki Masniki z Reda Jezusevoga szu po nyigovi naszledi ov Apostolszki poszal odversavali, tako da je va leti zgora upomenutom na dvisztovkrat tiszuch kerschanov bilo va Japani, med kimi je bilo kralyev, nogo Firstov, i drugi plemeniti sztanovnikov. Taikoszama Czeszar szam szeje va pervi peti leti kazal kut pretely Kerschanov; ali po ovi peti leti je najednucs tu zapovid van dal, da moradu szi Apostoli Evangyelya med kimi je bilo vech neg sztov Masnikov z Reda Jezusevoga, va seszti miszeczi znyigovoga orszaga van pojt. Ovi szu stimali da je bolye szerdi Czeszara zpocsetka popusztit, neg nyega zglasenyem Evangyelya jos vech drazsit, zato szu jedne zmed szobum poszlali va Makao jedan varos na szuszedsztvi Japana, oni drugi szu szranyeni osztali va Orszagi, da budu mogli Kerschanom bit na pomoch, i na batrenye, i da nye va pravoj veri zderzsu, i ujacsadu, dokle zopet szrichnii csaszi nasztanu. Deszet let je ovako duralo, va kom csaszu, akoprem niszu szmili ocsitno veru glaszit, szu vindar oni szranyeni Masniki pod obrambum Firstov ki szu Kerschanszku veru valovali, drugi pedeszet tiszuch na pravu veru ubernuli. Czeszar je ovo dobro znal, vindar sze ni szerdil prik toga, nit je ni kastigal; zato szu ufanye dosztali, da che navredi dojt vrime, kada chedu zopet szlobodno szmit Evangyelye Jezusa glaszit. Ali kada je va leti tiszuch pet sztov devedeszet szedmom Poglavnik Filipinszki poszalsztvo poszlal zvelikimi i drugimi kincsi k Czeszaru Japana, onda je med ovimi poszalniki bilo nikuliko Masnikov z Reda szvetoga Francziszkusa, ovi szu po szpunyenom szvojem poszalsztvu va Makao varosi zacseli ocsitno Evan-

gyelye prodikavat, va tom mislenyu, da sze ne dosztoji Apostolszkim muzsem pred Czeszarom sze sztrahsiti, i nazvischavanye vere zaosztaviti. Ovo szeje Czeszaru velyen dopovidalo, ar nepretelyi vere Kerschanszke i ovde niszu szpali, Czeszar szeje nato raszerdil, i zapovidal seszt zmed ovi Masnikov po zakonu Japanszkom krizsevat, a one druge va Europu naizad poszlat. Poglavnik zi Ozacze komu je ova zapovid dana bila, ni szamo ti seszt Duhovni dal ulovit, nego i one Jezuite ki szu onde prebivali, ali zmed ovi szu neg trime doma nasli, naimre: Paula Miki rojenoga Japancza, Jivana Goto, i Jakova Chizai. Jimena Franczískanov szu: Peter Baptiszta, Martin od Ascensione, Filip od Jezusa, Gonsalvus Garcia, Francziskus Olanus, i Francziskus od Mihovilya, ove, i jos drugi petnaiszt Japanczov, ki szu zsnyimi bolye znani bili, je dal ta Poglavar va Makao odprimit, i kut zlocsinitelye va uzu zaprit. Med ovimi petnaisztimi domachimi Kerschani szu bili tri dicsaki, ki szu Masnikom pri szvetoj Masi szluzsili, naimre: Ludovikus, Antonius, ter Thomas, pervi med ovimi ni bil sztarji od deszet let, drugi trinaiszt, treti petnaiszt let. Drugi dan szu ove csetira dvaiszet Valovnike Krisztuseve znaizad szvezanimi rukami na terg doprimili, szakomu szu kuszich uha odrizali, toje na nyihovo pospotanye bilo, na talicske szuje poszadili, ter szuje vozili po szi placha varosa na uszmihavanye. Ovi szercseni Valovniki sze nist niszu bojali nego szu bili veszeli i dobre volye, oni szu Boga dicsili, i nyemu hvalili, da je nye vridne posztavil zbog prave vere terpit. Masnik Baptiszta je szim okolo sztojechim veru Jezusa prodikaval, i sze upomenyival, da ju szpoznaju, i valuju. Od varosa Makao szu nye krez szakojacska szela, i varose vozili do Nangasaki. Ovo putovanye je duralo duglye neg tri tajedne, i pokidob da je med tim velika zima nasztala, szu nogo preterpit morali. Na puti szeje nyihov broj za dva poveksal, zdvimi drugimi Kerschani, ki szu od Kerschanov poszlani bili, da ovim ulovlyenim hranu, i druge potribsine podaju, i poszluzsu. Voschani szu i ove dva povezali, i Nangasaki odprimili.

Zvan ovoga varosa je jedan brizsich, kadi je bilo meszto nyihovoga krizsevanya. Kada szu nyim zapovidali, da nati brizsich moradu zliszt, szusze csudnovito zvelikim ve-

szelyem paschili gori dojti, da szaki szvoj kris kako pervo kusnut, i ubjamit more. Nad nai mlajim Ludovikusom dicsakom szeje sze lyucztvo csudilo. Ar kadaje na meszto dosal, je zglasza zakriknul: „Kadi je moj krizs?“ i kada szumuga pokazali, je ovoga zvelikim veszelyem objamil, i po kratkoj molitvi sze na nyega legal zvelikum zselyum Krisztusu za lyubav umrit. I velye szu nyega, i one druge szakoga na szvoj krizs zkonopczi privezali, i nasztavili. Ni popisat, kakovo veszelye szeje szvitilo zlicza ovi Mucsenikov, kada szu jedan na drugoga na krizsu gledali; szi szu Boga glaszno dicsili va duhovni jacska, krez molitvu Goszpodinovu, i druge molitve. Paval Miki, je jur pervo krez szvoje Prodike noge na pravu veru ubernul, je z krizsa, kut z Prodikalnicze szim okolo sztojechim govoril, da veru Jezusa szpoznaju, a oni, ki ju valuju, da sztalni va nyoi osztanu; ar ni zvan prave vere Krisztuseve ufanya zvelicsenya. On je rekal da oszebuinu miloschu od Boga jima, na krizsu, kut Jezus, i ravno va toj sztaroszti kut Jezus umrit. Jednomu dobromu pretelyu, ki gaje miloval, je rekal: „Zbog prave vere umrit ni uzrok pomilovanya, nego naivechega veszelya.“ Ovako szu i oni drugi miszlili. Onda szu voschani nato odredjeni szpuknuli szvoje mecse, ter szu szakoga od deszne na livu sztran preboli, tako da szu szi szvoj zsitak neg vreda dokonyali zdihujuchi ove ricsi: „Va tvoje ruke o Goszpodine zrucsam duhsu moju!“ Ako szu voschani pri jednom, ali drugom jos zlamenya zsitka nahajali, szu je jos jednucs poprebadali. Pogani ki szu pri ovoj muki nazocsi bili, szusze kruto csudili, da pri nijednom med ovimi niszu nist zlamenya turobnoszti, neg naiveche veszelye, vidili. I med szobum szu ovako govorili: csaszu ovo za lyudi, ki sze va nyihovoj nevolyi, i muki vech veszelu, neg drugi va radoszti i dobrom zsitku! Na onom meszti na kom szu ovi Mucseniki szvoju kerv prolyali, szu dugo csasza nochno vrime szvitle zvezde, i ognyene pilye vidili Goszpodin Bog je noge csudnovite csine na zazivanye ovi Mucsenikov ucsinil. Krezake szu ovi Mucseniki glaszoviti nasztali.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Krez trideszet dan je bila szveta Agatha krez jednu nistvridnu zsenu na grih szkusavana, vindar ni privolyila. Zacs sze ti tako lahko das na grih, i na szakojacsku zlochu napelyat? Zacs sze i ti ne branis tako szercseno, kut szeje ova szveta Divicza branila? Zacs i ti ne hasznujes onoga oruzsja, ko je ona hasznovala, naimre molitvu, poszt, i premislyavanye nazocsnoszti Bozsje? Za isztinu, ova jedina miszal: Bog me vidi, Bog je na zocsi, tebe more va szkusavanyu ujacsat. „Nijedan med onimi ki zsivo veruju, i miszlu, da je Goszpodin Bog szagdir, sze vidi i csuje, i zna, neche grih ucsinit, i ni miszli na grih jimat,“ veli szveti Bazilius. Zdruge sztrani zcsim cslovik na nazocsnoszt Bozsju pozabi, ni tako odurne zloche, ke nebi prez sztraha ucsinil. *Oni* dva Szudczi szu rekli: „Nigdor nasz nevidi.“ Oni niszu na Boga miszlili, kada szu csisztu Zuzannu na grih nagovarali. Ona szeje ali szpomenula, da ju Bog vidi, zato je volila umrit, neg pred liczem nyigovim grihsit. „Bolye je da va vase ruke prez griha zapadem, neg grihsit pred liczem Boga mojega.“

II.

Szi ovi jimenovani Mucseniki szusze veszelili va szvoji muka. Oni szu sze za szrichne prestimavali, da szu za pravu veru Jezusa umrit mogli. Za isztinu veliko blazsenstzvo je ako ki kut Mucsenik vere umrit more; ar pravomu Mucseniku je Nebo odperto. Ako oches va ovom blazsensztvu delnik bit, ko sze terszi polag tvoje moguchnoszti ove Mucsenike naszledovat „Kako chemo ali Mucsenike naszledovat?“ ovako pita szveti Krizoszthomus, i nato ov odgovor daje: „Szada nemer ni takovoga progonsztva od nepretelyov szvete Czrikve, kut nigda, ali jimas progonsztvo terpit od vraga. Tebe ne mucsi, ne trapi tyran; ali tebe mucsi, i trapi satan, ki je nai jadovitii tyran. Nenalazsu ti vech kupa derv, ali on ti nalazse goruchi pla-

men tvojega pozselenya. Mucseniki szusze morali zdiblyum sztvarum barit; bari sze ti ztvojim jadom, ztvojum szerditoschum, ka je prava diblya sztvar, ter ju ubladaj. Mucseniki szu sztalni bili va naivechi muka, i ubladali szuje, ubladaj i ti tvoja zla mislenya, ka sze va tvojem szerczi nadvizsu. Ovako ches Mucsenike naszledovat." Ovako pise ov Otacz. Csini po ovom nauki, onda ches delnik bit blazsensztva Mucsenikov.

Na dan sesztoga Februara.

Szveta Dorothea Divicza Mucsenicza, i szveti Amandus Biskup.

Na denasnyi dan nam szveta Mati Czrikva zopet jednu nesztrahslyivu jaku Diviczu pred ocsi posztavlya, ka je za veru Jezusa szercseno vojevala va leti po Krisztusu tri sztov csetertom. Ova je Divicza szveta Dorothea. Sztanovala je varosi Czezarei va Kapadoczii, ona je bila glaszovita va szem varosi ne szamo zbog nye lipote tela, nego jos vech zbog nye krotkoche, i pobozsnoszti. Apriczius Poglavnik nepretely Kerschansztva, kada je od ove Divicze docsul, je nyu predasze dal dozvat, i knyoi rekal: „Ja szam te dal dozvat, da ti volyu Czeszara nazvisztim, ka va tom sztoji, da ti bogom orszacskim aldujes." Dorothea je nyemu odgovorila: „Czeszar Neba, i zemlye meni prepovida, da komu drugomu aldujem, i szluzsim, odlag nyemu szamomu. Komu med ovimi dvimi chu poszluhsna bit? Zemalyszkomu, ali Nebeszkomu Czeszaru?" Mucsi od tvojega Boga, je rekal Apriczius, nego alduj nasim bogom; ar drugacse sze jimas nai tezsji muk bojati. „Ja sze za tvoje muke nemarim, je nato rekla Dorothea, ar zcsim sze ti grozis je neg malyahno, i vreda premine, ter konacz jima; ali zcsim sze Goszpodin Bog grozi onim, ki Nyega nemolu, to je tesko, to na veke dura, nima konczа." Poglavnik szeje navi odgovor raszerdil, i zapovidal, da Dorotheu mucsu, i ostro bicsuju. Kada je ali vidil, da ztim nist nemore upravit, je nyu prikdal dvim szesztram zjimenom Krisztina

jedna, a druga Kalista, ke szu od prave vere Jezusa odsztupile, i Krisztusa zatajale, da ove dvi znagovaranyem i Dorotheu od prave vere odvernu. Ove dvi neverne kerschenicze szada poganykinye, szusze szakojacski trudile Dorotheu na poganszku veru ubernut, ali zaman. Szveta Divicza je nyim nyihov sztrahsno velik grih, koga szu ucsinile krez zatajanye vere Krisztuse tako szvitlo pred ocsi posztavila, da szu one va sze isle, szvoju veliku zlochu szpoznale, i csverszto szi naiperzele, kut Kerschenicze zsivit, i umrit. Ovo szvoje naiperzimanye szu zaisztinu i szpunile; ar kada je nye Apriczius pital, kako daleko szu z Dorotheom dosle, szu naiper rekle, da nyu nikarkor nemoru prignut na zatajanye szvoje vere, i da je pripravna perlye tiszuchkrat umrit, neg Jezusa osztavit. Onda szu velyen i to prilozsile, da i one szpoznavaju, da szu krez zatajanye vere Krisztuseve kruto jako zagrihsile, da szu pravu veru Krisztusevu krez peldu Dorothee za pravu i jedinu veru Bozsju na novo szpoznale, i da szu pripravne zavu veru sze muke preterpit. Poglavnik pun jada je velyen zapovidal kup derv szkupa szlozsit, i ove dvi na zocsi Dorothee zapalit i pozsgat. Ova zapovid je velyen szpunyena bila. Dorothea puna veszelya, da je ove dvi duhse od pakla odkupila, je nye batrila, i na sztalnoszt nagovarala, dokle je plamen ognya nye sztrosil, i nyim kut pravo pokornim zsitak dokonyal. Zcsim je ovomu konacz bil, szu Dorotheu zopet na mucsnu sztoliczu povalili, i nyu zgoruchimi faklyami, ali szvichami na szem telu palili. Ali zcsim szuju vech mucsili, ztim szeje vech veszelila, ar je od Boga va szerczu ujacsana bila. Kada je ta manenik vidil, da z szum mukum nist nemore upravit, je tu zapovid dal, da nyoj glavu odszicsu. Kada je szveta Divicza ovo csula, szeje jos vech veszelila neg pervo. Zglasznum ricsum je kricsala k Bogu: „O moj Bog, i moj Goszpodin, ti naicsisztijii zarucsnyak moje duhse! ja ti hvalim, da szi me vridnu nasal, na veszelye nekrivicsnoga Agnyacza pozvanu i gori zetu posztat.“ Dorothea je jur pervo vechkrat szpominanye ucsinila od szvojega zarucsnyaka. Kada szu nyu pred szudcsztvo pelyali je jedan bogat mladenacz zjimenom Theofilus nyoi ukrivlyajuch rekal: „Csujes ti zarucsnya Krisztuseva! posalyi mi zverta tvojega zarucsnyaka nikuliko jabuk, ali rozsicz,

od csesza tuliko govoris." Szveta Divicza je nyemu krotko, i milosztivno odgovorila: „Csa proszis, to ches dosztat. Neka dvojit va tom, ja chu ti poszlat." Na meszti muke je ova Kerschanszka vitezkinya pokleknula, i jos jednucs szvoju duhsu va ruke szvojega Nebeszkoga zarucsnyaka preporucsila. Kada je ovako molila, je zagledala jednoga Angyela va szpodobi lipoga mladencza sze knyoj preblizsavat, ki je na pladnyi tri jabuke, i tri rozsicze nyoi ponudil. Ona je knyemu rekla: „Proszim te poj, ter je odneszi Theofilusu ztim poszlom, da mu Dorothea ov szad, i ove kiticze zverta szvojega zarucsnyaka salye." Onda je nagnula szvoju glavu, i szvoj divojacski zsitak krez mecs dokonyala. Theofilus szeje salil, i szmijal z szvojimi pretelyi nad obechanyem komu je Dorothea dala, ali jos szusze szmijali, kada je jedan Mladenacz knyemu sztupil, i nyemu va jime Dorothee prikdal tri jabuke, i tri rozsicze, ke muje poszlala zverta szvojega zarucsnyaka. Onda je bila naiostria zima, kada ovakovoga szada, i ovakovi rozsicz nigdir ni bilo najt. Theofilus szeje csudil nad ovim darom, i kada ga je va ruke zel, je va szerczu od Boga ganut, glaszno zakriknul: „Ni nijednoga pravoga Boga zvan Boga Kerschanov, od ove ure chu nyemu szamomu szluzsit, i nyega moliti." Poglavnik Apriczius je ovo velyen docsul, i nyega predasze dal dozvat, i kada je vidil, da je Theofilus pervo pripravan po peldi Dorothee umrit, neg krive boge molit, i nyim aldovat, je zapovidal, da nyega ravno onako mucsidu, kut je szveta Divicza mucsena bila, i nyemu glavu odszich. Csa je tyran zapovidal, szeje moralo szpunit, i ovako je Theofilus po kratkoj muki tamo priszpil, kamo je pred nyim Szveta Divicza dosla, kveszelyu Nebeszkoga zarucsnyaka. Kada szuga mucsili, je Poglavnik nyemu rekal: „Ti neszrichni mladenacz miluj tvoje mlado telo!" Theofilus muje nato odgovorolil: „Ti zacsuda neszrichni szudacz, bolye dabi ti miloval tvoju duhsu. Na mojem telu je malo lezsano, ako ja neg mojega Boga na veke uzsival budem!"

* * *

Na denasnyi dan szveta Mati Czrikva sze szpomenyuje i z szvetoga Amandusa Biskupa. Ov je bil szin Szerenusa

Herczega Akvitanszkoga, i Amanczie Matere Goszpe ravnotako zvelikoga pokolenye. Kada je va kerschanszkom, i Boga bojechem odhranyenyu doraszal, je va Kloster Ogia sztupil. Nyigov Otacz ni otil va to privolyit, neg muje pred ocsi posztavil veliko Jimanye, i bogatsztvo, ko che moch ponyigovoi szmerti poszeszt. Amandus je ali rekal: „Ja szi ne zselyim szviczkoga bogatsztva, neg ti meni dopuszti, da ja Bogu pravo szluzsit budem mogal" Kada mu szeje Otacz zagrozil, da chega zjerbinsztva van szklopit, i drugoga za Jerba posztavit; onda je Amandus prez sztraha ov odgovor dal: „Ako ja Bogu mojemu polag mojega nakanyenya verno szluzsil budem, jimam sze va Nebi zacsuda vechega jerbinsztva nadijat. O otacz moj! szkerbimo, da ovoga ne pogubimo. „Po nikuliki leti, ke je va velikoj szvetoszti sztroszil, je v Rim putoval, da szvete Osztanke szveti Apostolov pojische. Va sznuh muszeje izkazal szveti Peter, i nyega upomenul, da naizad ide va Franczoszko, i da onde Evangyelye prodikuje. Amandus je poszluhnul to upominanye, i kada je naizad dosal, szu nyega za Biskupa odibrali. Kut Biskup je noge varose pojiszkal, i szagdir pokoru prodikoval. Kada je docsul, da va varosi Gent nistvridno krivim bogom szluzseche lyucztvo prebiva, ko Evangyelya Jezusa nebi rado poszluhsati, i one Masnike ki onde Evangyelye Jezusa glaszit kanu, proganya; onda szeje va szerczi nyigovom goruchba zselya zbudila, ovo neszrichno lyucztro na put szpaszenya dopelyat. Zato je szercseno tamo isal, i zacsel prodikovat, i ni presztal prodikovat, doklye sze to lyucztvo ni preubernulo. Nemore sze zrech, csa je zpocsetka za ukrivlyanye, i druge nevolye moral preterpit, kulikoputi szu nyega zvarosa ziszuvali, i tukli, i proganyali. Ali nyigova szterplyenoszt, i jakovolynoszt je na zadnye sze ubladala. Ovu nyigovu jakovolynoszt je i pri drugi prilika pokazal, kada je Kralya Dagoberta zbog nyigovi grihov ukaral, i nyemu sze zvekovecsnim szkvarenyem zagrozil, ako sze ne pobojsa. Zbog toga szu nyega nemer zorszaga szpudili, ali potlye szuga vindar dicsno naizad pozvali. Kraly gaje zprignutimi koleni za oproschenye proszil, i nyega proszil, dabi szina nyigovoga Szigeberta pokersztil; csa je szveti Biskup i ucsinil, ali ne prez csudocsinyenya. Ar kadaje zakonszke

molitve pri kersztu dokonyal, je ovo novorojeno, i ukerscheno kralyevszko dite glaszno odgovorilo: „Amen, prik csesza szusze szi okolosztojechi csudili, i szvetoga Biskupa zatuliko vise postovali. Noga druga csudocsinyenya szu va zsitku ovoga Szvecza popiszana, ka je Goszpodin Bog na prosnyu nyigovu ucsinil. Znano je, da je jednoga na gauga ubisenoga sziromahskoga grihsnika potlye zgavag doli znel, nyega va szvoju hizsu odneszal, i po odversenoi molitvi nyega va zsitak prebudil. Jednu szlipu zsenu je videchu, i druge betezsne zdrave ucsinil. Szimo szlisi i to, da je Goszpodin Bog one, ki szu ovoga Szvecza zbantovali, ocsitno, i jako kastigal. Jedan zmed ovimi, ki je Prodike szvetoga Biskupa ziszmihaval, i ukrivlyal, je od zaloga duha obszedjen, i tako dugo traplyen bil, dokle szije zsitak zel. Jednoga drugoga je Goszpodin Bog zbog iztoga uzroka uszlipil, ali potlye, kada je szvoj grih szpoznal, i zanyega sze pokajal, je nyemu vid zopet naizad dal. — Kada je ovako szveti Amandus Utrechti varosi, kadi je Biskup bil, i va drugi varosi, i Orszagi sze szvoje trudnoi szkerb na szpaszenye duhs ubernul, noge Klostre, i Czrikve na diku Bozsju zgradil, i noge tiszuche kpravoj veri, i na pokoru dopelyal, je szvoj szveti zsitak dokonyal va leti po Krisztusu seszt sztov seszdeszet pervom. Szveta Divicza Aldegundisz je vidila na nyigovu szkradnyu uru, kako je Duhsa nyigova va Nebo prijeta, i kako szu seregi szveczev nyu szprohajali. Kada szije zselyila znat, ki szu ovi Szveczi, i zacs szu pred nyigovu duhsu dosli, je nyoj nazvischeno posztalo, da szu ovo oni, ke je szveti Amandus krez nyigov pobozsan zsitak, i upominanye k pobozsnomu i szvetomu zsitku, i ovako va Nebeszah pelyal. Ovi da szu dosli pred Duhsu szvetoga Amandusa, kut zahvalni Szveczi, da nyigovu Duhsu dicsno va Nebo szprohodu.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveta Dorothea sze ni dala nit krez peldu oni dvi neverni szesztar, nit krez nyihovo nagovaranye od prave vere odmutit; nego ona je ove dvi neszrichne od prave vere

odlucsene na put zvelicsenya naizad dopelyala. Niti zla pelda oni, ki sze od Boga odlucsu, niti nagovaranye nyihovo neka nebude va sztalisu tebe od dobra odlucsit. Nogo lyudi je, oszebuino meszopusztni csasz, ki stimaju, da grih va ovom csaszu ni tako velik, i da sze kastige Bozsje ni tuliko bojat, kut da nasz Bog nebi vidil, zbog nozsine lyudi, ki va ovom csaszu grihsu Ali va kniga mudroszti sztoji: „Neka govorit: ja chu sze pred Bogom szranit, i do che sze na Visini name szpomenut? Med nozsinum lyucztva me nechedu poznat. Ar csa szam ja va ovako nezgovornom broji sztvorenya? „Pri szvitczkom szudsztvu sze more godat, da sze pri nozsini zlocsinitelyov, jedni nechedu zviditi, ali dachedu kako kastigi ujt; ali pri Bogi sze to godat neche. On je szeznajuch, pravicsan, i szemoguch Szudacz, pred kim sze nemores szranit, i ki te neche ubajt, ako zvelikim brojem grihsis, tako malo, kut kada szam grihsis. Nozsina gizdavi Angyelov je velika bila, a vindar sze ni nijedan mogal szranit, nit nijedan ni prez kastige osztal. Ovako che pojt i priprosztim meszopusztnim bedakom. Nijedan, ki szuprot Bogu grihsi, neche prez kastige osztat. Ako znozsinom szkupa szlozsis, oche tebe zi szimi szkupa kastiga doszech. Csa che ti veliki nyihov broj hasznit, ako ti zsnyimi szkvaren budes? Polag toga znaj, daje kastiga Bozsja zacsuda vecha, ako ji csuda grihsi, neg kada ji neg nikuliko grihsi; ar sze krez nozsinu grihov zacsuda vech razdrazsi. Zcsim je ada vechi broj grihsnikov, zatuliko vech sze griha csuvaj, da szerditoszt Bozsja prig tebe nedojde. Ako mores druge od griha odvernut, neka toga zamudit. Goszpodin Bog oche tebi to obilyno naplatit; kut che zdruge sztrani one sztrahsno kastigat, ki va ovom csaszu, ali i bar kada, druge krez szvoju zlu peldu, ali nagovaranye na grih napelyadu, i razdrazsu.

II.

„Zcsim sze Goszpodin Bog grozi, je tesko, na veke dura, neche koncza jimat.“ Ovako je szveta Dorothea govorila. Zovum sztrahsnum jisztinum je i szveti Amandus Kralya Dagoberta na pokoru, i na pobojsanye ubernul. Ovu veliku jisztinu szi diboko va tvoje szercze primi, ter

sze na nyu vechkrat szpomeni, oszebuino kada va priliku griha dojdes Nut csa ti satan, ali telo, ali szvit od griha ubiche, je neg malyahno, kratko, vreda konacz jima; ali csesza sze zato sztrahsit jimas, toje tesko, na veke dura, neche jimat koncza. Ni to jako priproszto, ako sze cslovik zbog malyahnoga dobitka, zbog kratke radoszti va sztrahsnu, na veke durajuchu paklenszku muku szamohot szpuszti? „Neg kratko je csa veszeli, ali vekovecsno je csa trapi" veli szveti Gregorius. A szveti Czezarius pise: „Ako ki grihsi zbog pozselenya naszladnoszti, neg vreda premine, csa gaj veszelilo; ali osztane, i nigdar ne premine, csa zato terpit mora." Ove jisztine neka nigdar zmiszli szpusztit.

Na dalye szi csul, kako szu pred szvetoga Amandusa, kada je umiral, one duhse dosle, i nyega va Nebo szprohajale, ke je on perlye krez szvoju peldu, i zversen zsitak, i krez lipe nauke va Nebo zapelyal? Mores sze nadijat, da che sze nigda i ztobum to zgodat? Jimas uzroka verovat, da szi ti krez tvoju lipu peldu, krez dobre nauke drugim va Nebo dojt pomogal? Joj tebi, ako sze jimas uzroka bojat, da szi druge od blazsensztva odvernul, i krez tvoju zlu peldu, i nagovaranye va pakal zapelyal! Joj tebi, ako sze ovi pri tvojoj szkradnyoi uri, ali pred Szudczem Bozsanszkim pokazali budu, proti tebi za fantenye kricsali, i tebe va pakal szprohajali budu! Kulik sztrah chedu ti pri tvojoi szmerti zaudat! Kulik sztrah chedu ti pred szudsztvom Bozsjim nacsinyat! Kako chedu te zaklinyat va pakli! Ako je kerv pravicsnoga Abela za fantenye k Nebu kricsala proti onomu, ki muje telo umoril; zakuliko vech che za fantenye kricsat ona prokleta duhsa proti tebi, ku szi ti krez tvoju peldu, i nagovaranye ub Nebo prepravil, i va pakal zapelyal! „Kako chedu oni, ki szu krez szpacsenye drugi na veke szkvareni, jaukat, i kricsat pri Bozsjoj praviczi szuprot oni, ki szu uzrok nyihovoga szkvarenya." Ovako pise szveti Thomas a Villanova. Prestimaj ovo dobro, ter sze csuvaj, da nebudes med onimi, ki druge ub Nebo pripravu, i va pakal pelyadu.

Na dan szedmoga Februara.

Szveti Romualdus Redovnik.

Ravenna glaszovit varos va Talianszkom je va pocsetku deszete sztovicze znarojenyem szvetoga Romualda jos glaszovitiji nasztal. Pervi dvaiszet let zsitka je va nebeszii szvita, i raszpuschanoszti sztrosil. Kuczki, konyi, sztrilyanye, jahanye, jigra, i veszela tovarustva bise nyigovo jedino veszelye. Od molitve, od pojiszkovanya szluzsbe Bozsje, od poszluhsanya Bozsje Ricsi, od stenya szveti knig, i drugi kerschanszki csinov nist ni otil znat, nit csut. Ali Goszpodin Bog je nyega na pobojsanye zsitka krez jedno sztrahsno pripetenye dopelyal. Nyigov Otacz Szergius rojen Herczeg, je va bitki jednoga zmed szvojimi naibolyi pretelyi umoril. Pri toj bitki je i Romualdus bil na zocsi. Ali ovo neszrichno pripetenye je Romualdusa tako va szerczi ganulo, da je va Kloster Klasze k Benediktinom nuter prosal, i va ovom Klostri cseterdeszet dan va poszti, i virosztovanyu, ter molitvi sztroszil. Jedan pobozsan Duhovni ki muje na szluzsbu odredjen bil, je nyemu jalnoszt ovoga szvita pred ocsi posztavil, i nyemu sze pogibele na grih, va ke cslovik na szvitu zapaszt more, prepolozsil. Romualdus sze zpocsetka ni til od szvita odlucsit, i va duhovni sztalis sztupit. Ali po nepresztanoj molitvi, i krez izkazanye Szvetoga Apollinarisa, ki je bil Patron ovoga Klostra, szeje nyigovo szercze prignulo, i on szeje na szluzsbu Bozsju aldoval, i va duhovni sztalis sztupil. Va ovom sztalisu je tako oster, pokoran, i polag Regule Reda uredjen zsitak zsivil, da szu jedni, ki szu va duhovnom zsitku, i Reguli Reda szvojega raszpuschaniji bili, sze prik nyigove ostroche zdersavali, i szi nakanili nyega szputa szpravit. Kada je Romualdus ovo zchutil, je osztavil Kloster, i zdopuschenyem, i dovolyenyem szvoji Preposztavni va pusztinu kjednomu glaszovitomu Pusztinczu zjimenom Marinus isal, krez koga nauk, i peldu je vreda k velikoi zversenoszti zsitka priszpil. Zovim szvojim Naucsitelyom je jednucs Venedig putoval, ovde je Petra Urszeola Herczega, ki je Jimanye i oblaszt Herczega krivo bil poszel, i nogu kriviczu ucsi-

nil, nato ubernul, da je ladanye orszaga osztavil, i zdruginii dvimi va duhovni sztalis sztupil. Ovako je Romualdus i noge druge ali krez szvoje ricsi, ali krez piszma na pobojsanye zsitka ubernul. Med ovimi je bil nyigov laschi otacz, koga je ravnotako na duhovni zsitak ubernul, i kada je po nikuliki leti csul, da ov kani duhovnomu zsitku odpovidat, je z Franczoszkoga do Ravenne zboszimi nogami isal, i nyemu tuliko kripno govoril, da gaje na sztalnoszt va zacsetom pokornom zsitku nagovoril, csa muje na naiveche veszelye szluzsilo. Onda je zopet naizad isal, i Bogu naivechu hvalu dal, da muje tu miloschu udilil, Ocza szvojega na pravom puti obderzsat. Nezgovorno csuda dobra je ucsinil Romualdus na zvelicsenye szvojega blizsnyega va oni sztovi leti, ke je po szvojem poboisanyu prezsivil. Jedno med nai oszebuiniji je, csa je na poboisanye Reda Kloszterszkoga na zapovid Bozsju va veneczianszkom Florentinszkom, i va Franczoszkom ucsinil. Kakove teskoche, progonsztva, i pogibele je ov Szvetacz zbog toga preterpil, to sze nemore zrech. Vindar je to veszelye dozsivil, da je nyigovo trudno nogo dobroga szada doneszlo; ar va nogi Klostri je ona prava sztarodavnya Regula zopet zaszadjena posztala. Noge Klostre je zgradil, i ove zgorlyivimi szlugami Bozsji zapunil. On je szam zricsum i zpeldum Duhovne ucsil, pravo duhovni zsivit Zovim jos ne zadovolyan, je polag toga goruchu zselyu jimal Poganom Evangyelye Jezusa glaszit, i szvoj zsitak za Jezusa kut Mucsenik aldovat. Zato je jur bil na puti va Ugerszki orszag. Ali Gószpodin Bog muje pokazal, da on nato ni odredjen, ar muje beteg poszlal na puti, ki beteg je szagdar vechi nasztal, kada je dalye otil putovat, a szagdar je popusztil, kada szeje neizad varnul. Kada je zovoga volyu Bozsju zpoznal, je naizad isal, ter je vred va pusztini, vred va klostri pobozsno zsivil, i za zvelicsenye blizsnyega sze szkerbil.

Kada je sztov i dvi leti sztar bil, szije naiperzel nyigove zadnye dneve va jednom oszebitom meszti prezsivit, i ovako sze kszmerti szvojoj prepravit. Zlizal je na Apeninszke brige, onde je zagledal jednu lipu dragu, pri kom pokledi je zaszpal. Va sznu je vidil, kut nigda Jakov Patriarka, jedne skale od zemlye do Neba, naki skala szu gori, i doli lizli nyigovi Klosterszki brati, ali ne va cser-

noi, nego va beloi opravi. Goszpodin Bog szam muje razlozsil, csa szanya zlamenuje. Zcsim szeje prebudil, je isal k Goszpodaru one drage z jimenom Maldusu, ki je va tom iztom csaczu od Boga upomenut posztal, ne szamo tu dragu, nego i sze Jimanye na szuszedsztvi szvetomu Romualdusu prik dat, da zgradi Czrikvu, i Kloster. Ov pobozsni Goszpodin je poszluhnul upominanye Bozsje. Romualdus je velye zacsel gradit Czrikvu, i Kloster, ter je k szebi pozval naipobozsnije Duhovne, ki szu pripravni bili va naivechoj ostrochi zsnyim va szamoti zsivit. Zovimi je sztupil va novi Kloster, csernu pratezs je preminil zbelum, i ovako je pocsetak nacsinyil szvetoga Reda Kamaldulenszkoga, ki je szvoje jime od pervanyega Goszpodina one drage Maldusa na sze zel. Duzsnoszti ovoga szvetoga Reda szu oszebuino sztale: Boga dicsit, Nebeszka dugovanya premislyavat, szebe pokorit, i zatajat. Szveti Romualdus je va ovoi pusztini szkoro do koncza nyigovoga zsitka osztal. Jur dvaiszet let pervo muje Goszpodin Bog ocsitoval, i Kloster pokazal, va kom che umrit. Va vi Kloster je isal, i va nyem nyigove zadnye dneve prezsivil va pripravlyanyu k blazsenoi szmerti. Jednomu vernomu szvojemu tovarusu je rekal: „Jur je dvaiszet let, da sze k szmerti pripravlyam, i zcsim nato vech miszlim, ztim misze vech vidi, da niszam vridan pred Boga sztupiti.“ Zadnyi dan je dva zmed szvoji Duhovni tovarusov, ki szumu dvorili, od szebe odpusztil ztum zapovidum, da drugi dan zopet dojdu. Szi dva szu ali neg zvana pri vrati osztali, i csuli, kako milo je zdihaval k Jezusu, potlye pak csiszto zamuknul. Onda szu nuter isli, i nyega mertvoga nasli. Ovo szeje sztalo va leti po Krisztusu tiszuch szedam dvaiszetom. Po peti leti szu nyigovo szveto telo podvignuli, i neuszkrunyeno upravno va nyigovoj pokornoi pratezsi nasli. Ovako szuje nasli i po csetira sztov i cseterdeszetom leti po nyigovoi szmerti. Ov Szvetacz je sztov i dvaiszet let zsivil, pervi dvaiszet let va nebessii szvita, a ona druga va csudnovitoi pokori.

Polag szvidocsansztva szvetoga Petra Damianusa je nyigov zsitak bil nepresztalni poszt, i pokora. Ali nyigov poszt je za csuda drugacsii bil, neg je poszt va obcsinszkom. Jedna peszt puna, ali puna saka graha, ali nisto malo neszlanoga korenya je bil nyigov ubed, i vecsera, oszebuino

u csaszu velike korizme, ku je dvakrat va leti derzsal. Jos ni va betegi ni til od ovoga zakona odsztupit. Ako je k kakomu jilisu racsenye dosztal, ko szigaje dal dobro pripravit, i na sztol doneszt. Dugo je til na nyega gledat, neg da zselyu szvoju jos vech razdrazsi; onda je ta jilis, komu ubogomu, ali betesnomu poszlal. Z zsitka Szveczev, koga je rado til stat, szije van znel szakojacske pokore, i ostroche, da je bude va tom naszledoval, i pri tom je szamoga szebe karal, kako malo je ove Szvecze naszledoval. „Jednucs je rekal: zsitak Szveczev mi krez mozsjane i krez kosche ide, i kad szi premiszlim, csa ja csinim, ko stimam, da moram od szrama umrit.“ Szlamna vricha, ali gola zemlya je bila nyigova posztely. Zricsum on je szvoje telo tako nemilosztivno trapil, kut da nebi nyigovo, nego nyigovoga naivechega nepretelya bilo. Pri szoj szvojoj ostrochi je Romualdus vindar szenek veszel, i dobre volye bil, szenek milosztivan, i lyubezlyiv k drugim, jos i konim ki szuga proganyali, tako da szeje szaki va nyigovom pogledi raszveszelil. Nogo je moral od zli duhov, jos vech od zli lyudi terpit; a vindar nigdar ni zdvajal, ali zle volye bil. Jedan csemeran cslovik je nyega jednucs zbog velike csemernoszti obtuzsil; ali pokidob je nekrivicsan bil, nist neszterplyenoszti ni kazal. Kada szuga drugi nagovarali, da sze nad tim népretelyom zfanti; onda je nyim rekal: „csa ni bolye nekriv bit, ter terpit, neg kriv bit, i terpit.“ Sze szvoje traplenye, i pokore je Goszpodinu Bogu aldoval, na zadovolschinu nyigove raszpuschane mladoszti, za ku szeje szenek kajal. Vechputi je til rech, da znyigovi pervi dvaiszeti leti nist neg zsuhkochu, a zi zadnyi sztovi leti, ke je va szluzsbi Bozsjoj prezsivil, nist neg batrenye, i szlatkochu chuti.

Nauk, i Naszledovanye.

Zversen zsitak szvetoga Romualdusa nam csuda Naukov na naszledovanye daje.

1. Szveti Romualdus je sztov let pokoru csinil za pervi dvaiszet let, ké je va raszpuschanoszti sztrosil. Kada ches ti zacset pokoru csinit zani csasz, koga niszi szamo va rasz-

puschanoszti, nego va nogi zlocha, i grihi sztrosil? Zacsni jos denasz pokoru, ar neznas, kako dugo ches csasza jimat pokoru csinit.

2. Od oni leti ke je Romualdus va nebeszii szvita prezsivil nist drugo ni jimal, neg zsuhkochu, ali od oni, ke je va szluzsbi Bozsjoj prebavil, nist neg batrenye, i szlatkochu duha. I ti nigda nist drugoga neches chutit, neg zsuhkochu, sztiszkanye, i zsaloszt, ako z szini ovoga szvita derzsal budes, i tebe naszladnoszti tela podas. Ako ali Goszpodinu Bogu tvojemu verno szluzsil budes i tebe od naszladnoszti szvita csuval budes; onda ches od ovoga na tvoju szkradnyu uru nezrecseno batrenye jimat. Zkim ches ada derzsat? Z Szini ovoga szvita, ali z szlugami Gospodina Boga?

3. Szveti Romualdus szeje dvaiszet let pripravlyal k szmerti a vindar sze jej bojal. Zacs ti prez sztraha zsivis, ki sze doszidob morebit k szmerti nist niszi pripravlyal? Csa neznas, da od szmerti czela vekovecsnoszt viszi, i da *chemo* neszrichno umrit, ako sze knyoj ne pripravimo.

4. Szveti Romualdus sze szramuje, kada zsitak Szveczev ste, i premiszli, da je nye tako malo naszledoval. Nimas ti vech uzroka sze szramovat? Zbudi sze, ter sze terszi Szvecze odszidob bolye naszledovat; ar drugacse va tovarustvo nyihovo dojt neches.

5. Szveti Romualdus sze zderzsava od oni jilisov, nake naivechu zselyu jima, i nye ubogim podili. Nemores i ti toga vechkrat ucsinit? A zacs sze to nesztane? Veruj mi, da szu ovakova ubladanya szamoga szebe Goszpodinu Bogu za csuda povolynia, i tebi hasznovitia, neg szi miszlis. Ako Boga, i tvoju duhsu lyubis, neka toga zamudit, oszebuino ako sze tuliko nemores pokorit, kut szeje szveti Romualdus pokoril.

6. Szveti Romualdus je rekal, da je bolye nekriv terpit, neg kriv bit, i terpit. Ovo i ti csini. Ar ki nekrivo terpi, ta terpi polag ricsi szvetoga Petra, kut Kerschan po peldi Jezusa. Zato neka nigdar rech: dabi ja ovo, ali ono ucsinil bil, dabi krivacz bil, dabi bil zaszluhsil, ko bi rado terpil. Ne, Kerschan neszmi ovako govorit. Ravno zato, da niszi zaszluzsil, rado terpi; ar onda ches terpit po peldi tvojega Jezusa.

Zadnyics, premiszli kako ostro szeje szveti Romual-

dus posztil, on ni neg jednu, nego dvi Korizme derzsal. Ovakove ostroche od tebe nemer ne potribujem; ali Goszpodin Bog od tebe potribuje, je on ti zapovida, da ti korizmene poszte, ki szu od szveti Apostolov odredjeni polag tvoje moguchnoszti obderzsavas. Ov csasz che vreda ovde bit. Jos denasz szi naiperzami, ovu tvoju duzsnoszt verno szpunit. Doszt uzroka jimas ovo csinit; ar Bog ti ovo krez szvoju szvetu Czrikvu zapovida. Pod kastigum szkvarenya szi duzsan szvetu Mater Czrikvu poszluhsat. Grihsil szi, morebit zacsuda vech neg szveti Romualdus; zato moras pokoru csinit, ako neches Neba zgubit. Poszt je od szamoga Boga odredjena pokora, zato ove pokore nezamudi. Neka ti sze ni ne szanya, kut dabi szi krezato zdravlye pokvaril, ali zsitak zkratkil. Szveti Romualdus je polag szvojega ostroga poszta zdrav bil, i duglye je zsivil, neg sztovimi drugi, ki sze nigdar posztili niszu. Krez prekersenye zapovidi posztov sze zagrihsis, i Boga bantujes; kako sze mores nadijat, da ches jak bit va zdravlyi, i da ches dug zsitak jimat? Szveti Ambrozius pise: „Va korizmenom csaszi sze ne posztit, je grih. Ki sze va ovom csaszu ne poszti, ta che kastigan bit. Ni malyahan grih draga bracha! Ako od Boga krez Apostole odredjenu korizmu ne obderzsavamo."

Na dan oszmoga Februara.

Szveti Jivan od Matha Redovnik.

On veliki Redovnik Jivan od Matha szeje va Franczoszkom va dvanaisztoi sztoviczi narodil. Nyigovi pobozsni plemeniti sztarji szu nyega velye od naroda nyigovoga na szluzsbu Kralyiczi Nebeszkoi aldovali. Jur va nyigovom ditinsztvi je kazal veliku gorlyivoszt na molitvu, i na pomilovanye ubogi lyudi. Kada je va skola bil, je one pineze, ke szumu sztarji na raszveszelenye nyigovo dali, med uboge razdilil. Skole szeje zucsil Parizi zvelikum dikum, polag nauka je bil zversen i va kerschanszkoi kriposzti, i pobozsnoszti, zato je nyega Biskup zveszelyem za Masnika poszvetil. Pri nyigovom za Masnika poszvechenyu szu vi-

dili zverhu glave nyigove ognyen pily. Pri nyigovoi pervoi szvetoi Masi pri podvizanyu preszvetoga Tela Krisztusevoga je vidil Angyela va szpodobi lipoga Mladencza belo upravnoga zcserlyenim, plavim krizsom na pratesi nyigovoi, i polag nyega dva va lanczi povezane ulovlyene sztojeche. Jedan csasz je va ovom pogledu kut va Nebo zdvig nut sztal. Kada szuga po Masi zato pitali, je povidal nyigovo vidjenye; ztoga szu szpoznali, da je od Boga na odkuplenye ulovlyeni odredjen. Da volyu Bozsju bolye szpozna, je isal va szamotu, kadi je szvetoga Feliksza od Valoisz nasal. Pri ovom je tri leti va pobozsnoszti, i ostrom zsitku prebavil. Kada szu ovi dva jednucs pri jednom zdenczi szidili, ter sze od neiszkoncsane dobrote Bozsje med szobum dogovarali, szeje knyim jedan jelen priblizsaval med szvojimi rogi krizs noszech, szpodoban onomu krizsu, koga je szveti Jivan pri pervoi nyigovoi szvetoi Masi vidil na pratezsi Angyela. Onda je szvetomu Felikszu ocsitoval ovo szvoje pervo vidjenye. Nato szu szi dva zacseli molit, i Goszpodin Bog je nye pri molitvi upomenul, da sze trudu zszum nyihovum mochum ulovlyene Kerschane z szluzsbe poganov odkupit. Szi dva szusze zveszelyem Goszpodinu Bogu na ti veliki poszal aldovali, i krez upominanye Bozsje szu szi dva v Rim putovali, da tretomu Innoczencziusu Papi szvoje naiperzimanye ocsituju. Papa je ovo ocsitovanye radovolyno prijel, ali perlye neg je csa dokonyal, je otil Boga va molitvi za tolnacs prosziti. Pri szvetoi Masi je Papa to izto vidjenye jimal, kut szveti Jivan. Zato je zveszelyem privolyil, da Jivan jedan novi Red zaszadi, i odredil je, da kotrigi ovoga Reda belu prates zcserlyenim, i plavim krizsom na perszi na pratezsi noszu, i zbog ove troje farbe da sze Trinitarii, ali Brati Reda preszvetoga Troisztva od odkuplenya ulovlyeni jimenuju. On je szam ovim dvim muzsem ovu belu prates na nye dal. Szveti Jivan je Bogu hvalu dal zbog ovoga szrichnoga pocsetka, ter je szvetim Felikszem va Franczoszko naizad odputoval, kadi je Kraly Filip nyim velike milosche zavi novi Red izkazal.

Pervi Kloster je zgradil na onom meszti, kadi szeje nyim jelen szkazal, koga je od zdencza merzloga jelena jimenoval. Szimo je szpravil noge mladencze, i Muzse, ki szu

ov szveti Red szebi odibrali, i ovim je szvetoga Feliksza za Poglavara posztavil; ar on szam je va poszli moral v Rim putovat. Kada je v Rim dosal, muje Papa Czrikvu, i Kloster szvetoga Thomasa za nyega, i za nyigove tovarusze za prebivalische prikdal. Ovdeje szveti Jivan veliku zselyu jimal va Afriku prik pojt, da onde na odkuplenye ulovlyeni szamoga szebe prik da, ali Papa, ki je nyega va veliki poszli potriboval, nyemu toga ni dopusztil. Zato je druge zszvojega Reda tamo poszlal. Dva med ovi szu sztov i oszam szeszdeszet ulovlyeni odkupili, i nye zvelikim veszelyem naizad doprimili. Onda je ov Szvetacz na novo goruchu zselyu dosztal va Afriku putovat. Na veliku prosnyu je nyemu Papa to dopusztil. Kadaje va Afriku dosal, szeje trudil ulovlyene Kerschane va veri ujacsat, i nye zoszlobodenyem od kmesztva batrit. Pogani szu nyega oduravali, i nyega umorit jiszkali. Tunisi je jednucs na placzi od sztrahsni udorczov poganov va szvojoj kervi plujech lezsal. Ali on je polag toga dobre volye bil, i szebe za szrichnoga prestimaval, da je Jezusu za lyubav mogal terpit. Kada je zopet k kriposzti dosal, je szkupa zibral szvoje ulovlyene, ke je odkupil, izsnyimi na plav szel. Ali nikuliki pogani szu za nyimi potegnuli, na plav gori zlizili, ovden vezlaucze va morje hitili, gredu podszikli, plahte pokinuli, i ovako plav va morje szunuli va tom mislenyu da sze plav mora zi szim szkupa zatopit. Ali szveti Jivan pun ufanya va Boga je na jedan limez szvoj plasch ubiszil na meszto plahte, onda je zlizal na naivisje meszto plavi szveti Krizs va ruka, i onde proszil Boga da plav redi, i lada po nyigovi szvetoi volyi. Goszpodin Bog je uszlisil nyigovu prosnyu. Va nikuliki dnevi je plav szrichno dosla Oszt.iu va talianszkom, tako da szusze szi, ki szu sztalis plavi vidili, csudili, kakoj moguche bilo zsnyum prik morja dojt.

Po tom je szkrosz krez Talianszko, Franczoszko, i Spanyolszko putoval, szagdir je velikase, i bogate na pomilovanye nezrichni ulovlyeni gibal, i almustvo proszil na nyihovo odkuplenye. Va szi ovi orszagi je nove Klostre szvojega Reda gradil, koga kotrigi szusze szenek vech poveksavali. Na zadnye je zopet od Pape v Rim pozvan posztal, kadi je szvoj pun szvetoga truda zsitak dokonyal. Zadnya dvi leta je zvechega va pojiszkovanyu betezsni, ulov-

lyeni, va prosnyi almustva za uboge, i va nazvischavanyu Ricsi Bozsje sztrosil, i krezato noge grihsnike na pobojsanye zsitka ubernul. Od ostroche zsitka, ku je va mladoszti zacsel, i va zadnyi leti ni popusztil. Nyigova hrana je bila kruh, i voda. Nigdar ni szvojemu telu prepusztil nijednoga raszveszelenya, nego va szem szeje terszil szamoga szebe ubladat. Kada je szpoznal da sze nyigova szkradnya ura priblizsava, je szkupa zizval szvoje duhovne tovaruse, i nye upomenul, da ne popusztu va lyubavi kulovlyenim, da szi premiszlu, da krezato noge duhse od pogibela szvoju veru, i zvelicsenye pogubit, odkupu. Po ovom nauki je zopet szercze szvoje k Bogu ubernul, i vreda szvoju od lyubavi k Bogu, i blizsnyemu napunyenu duhsu va Ruke Sztvoritelya szpusztil, va leti po Krisztusu tiszuch dvi sztov trinaisztom, sztaroszti szvoje seszdeszet pervom.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Naivecha szkerb, i naiveche trudno szvetoga Jivana je nato ubernuto bilo, da Kerschane zkmetsztva poganov odszlobodi, da sze nyihove duhse ne pogubu. Kako szveta szkerb! Kako hasznovito trudno! Ako ti zcsinom kovako szvetomu czilyu nist prineszt nemores; ko naimanye moli markada za takove ulovlyene. Ali paszku jimai, jeli ni tvoja lascha duhsa va zacsuda tezsjem, i pogibelnijem kmetsztvi ulovyena? Kresz szmertni grih nasztane cslovik szluga, i ulovlyeni vraga. Grihi szu, polag ricsi Proroka, konopczi, ali uzsincza, ter lanczi, zkimi je duhsa povezana. Akoje tvoja duhsa va tom neszrichnom sztalisu, o ko szmiluj sze nyoi! odszlobodi ju od te tuzsne szluzsbe. Masniki, kim je Jezus oblaszt dal, zavezat, i odvezat, nyu moredu od nye lanczov odszlobodit; ali od tvoje sztrani je potribna zsalosztna szpovid. Neka ove zamudit. Kada ali krez odvezanye Masnika od lanczov tvoji grihov szlobodan, i od szluzsbe pakla odkuplyen budes; csuvaj sze, da va tu tuzsnu szluzsbu szamohot zopet naizad nezapades, i szebe na novo va te lancze ne zamelyas. To je: csuvai sze novi grihov, ar neznas, jeli che ti Goszpodin Bog zopet

csasza, i miloschu udilit, da szeji zopet odszlobodis. Szveti Gregorius Nazianzenus ovako pise: „Paszku jimai, da znovimi lanczi povezan ne budes, i tvoj duhse zsitak ne pogubis; ar ni gvisno, jeli ches zopet va zsitak prebudjen, i od tvoji lanczov odvezan posztat.“ To je gvisno, da sze krez novo upadanye va sztare, ali va nove grihe milosche Bozsje nevridnoga ucsinis, i veche kastige krivacz posztanes. Zato je Jezus onomu gutum udrenomu rekal: „szada szi zdrav posztal, neka vech grihsit, da ti sze csa gorjega ne sztane.“ Theodoretus veli: „cslovik, ki po odvezanyu Boga na novo bantuje, Boga na vechu szerdu razdrazsi, ter szi vechu kastigu uzrokuje.“ Szveti Peter ovakove lyude k naiodurnijov sztvari preszpodablya, i veli: „Zadnya chedu gorja bit, od pervi.“ Ove ricsi je szveti Peter zel od Jezusa Krisztusa, ki je od onoga, va koga sze vrag naizad poverne, i va nyem prebiva, rekal: „Zadnya ovoga cslovika chedu bit gorja, od pervi.“

II.

Szveti Jivan je jur va nyigovoi mladoszti, kada szeje ucsil, one pineze, ke je od Sztarji na szvoje razveszelenye dosztal, med uboge razdilil. O kakovu haszan, i batrenye bi nogi lyudi pri szvojoi szkradnyoi uri jimali, dabi neg jedan del od oni pinez na batrenye ubogi ubernuli, ke na szakojacske nistvridne radoszti tela van podaju! Ove radoszti neg vreda preminu, i nogokrat nist drugoga za szobum ne osztavu, neg nemirno duhsnoszpoznanye, i tezsak odgovor pri Bogu; kade zdruge sztrani, ono csa szmo ubogim podili, nam na nekovecsnu plachu pri Bogu szranyeno osztane. Csa ches, i csa oches potlye ucsinit? Szveti Krizoszthomus pise: Ti szviczkoga dobra, i bogasztva niszi zato od Boga prijel, da je na szakojacsko razveszelenye raszprudis; nego, da je med uboge razdilis.“ Ako polag ovoga nakanyenya Bozsjega ne csinis, nego tvoju obilynoszt na nebeszïu, na predragu prates, na nistvridno raszveszelenye, a ne na batrenye ubogi ubernes, joj tebi jednucs pred szudsztvom Bozsjim! Szveti Anzelmus pise: „Csa ches nigda tvojemu Szudczu odgovorit, ako szada hizsu tvoju kincsis, a ubogomu pol golomu pahajat das? Ako na

tvoje konye zlato, i szrebro ubisas, a bratu tvojemu, ki vasz pokinut ktebi dojde, nit kuszicha ponosne pratesi ne podilis? Csa ches odgovorit, ako tvoje kuczke obilyno kermis, a gladnoga ubogoga ne nahranis, ne pogledas?“ Csa zi ovoga van znet moremo, szi szaki szam miszlit more.

Na dan devetoga Februara.

Szveta Apollonia Divicza Mucsenicza, i szveti Jozsef od Leonisza Mucsenik.

Va leti po Krisztusu dvi sztov cseterdeszet oszmom je va Alekszandrii jedan visacz sztanovnikom ovoga varosa prorokoval, da che navi varos velika kastiga dojt, i neszricha, ako szerditoszti nyihovi bogov krez umaranye Kerschanov, kut nyihovi nai vechi nepretelyov, ne utisu. Szlipo lyucztvo sveje lahko krezavoga csemernyaka zaszlipit dalo, ter je Kerschane szagdir jiszkalo, nye mucsilo, i umaralo nemilosztivno. Med ovimi je bila Apollonia va varosi zbog nye kriposzti glaszovita Divicza. Odpelyali szu nyu va templ balvanov, i szilovali, da krivim bogom alduje; ali kada szeje szercseno kratila ovo ucsinit, i glaszno kricsala: „Jezus Krisztus je pravi Bog, ovoga moramo moliti,“ szu nyoj zube zkamenyem zbili, ali zklischami van pokidali. Ovu muku neg gledati, je tesko bilo; a Apollonia je pri ovom veszela, i dobre volye bila. Nato szusze pogani razszerdili, i nyoi sze zagrozili, da cheduju zsivu popalit, ako Jezsusa ne zataji. Szveta Divicza je nyim odgovorila: „Onoga chu zatajat, koga szam szi odibrala, i sztalno kut mojega Zarucsnyaka lyubila? Ne, toga nemorem, nit nechu ucsinit, ako moja szmert kako sztrahsna bude, ko szam ju pripravna tiszuchkrat preterpit, neg mojega Jezusa osztavit.“ Kumaj szu pogani ovo csuli, szu nyu velye zvan varosa odpelyali, i onde velik kup derv nalozsili, i kada je nai bolye gorilo, szu nyoi govorili: ali ches nasim bogom aldovat, ali chemote va ogany hitit. Apollonia je jedan hipacz na miru sztala, kut dabi szi premislyavala, csa che

ucsinit, ali ona je va szerczi Boga za miloschu, i pomoch zazivala. Onda najednucs od nuternyega ognya lyubavi k Bogu vazsgana szeje szvojim trapitelyom szkinula, ter je szercseno, od Boga ganuta, va szredinu ognya szkocsila, i krezato pokazala, da je vech, i zselynije pripravna Jezusu za lyubav umrit, neg pogani nyu mucsit. Goszpodin Bog je ov radovolyni aldov milosztivno prijel. Nye telo je vreda krez ogany sztroseno posztalo, nye od lyubavi Bozsje gorucha duhsa je zi zemalyszkoga ognya va Nebo zletila, da onde dicsnu korunu Mucsenikov prime. Szi okolo sztojechi szu preszeneteni sztali pri pogledu ove csudnovite lyubavi k Jezusu, i nogi szu krezato ganuti veru Jezusa szpoznali, i na sze zeli. Szveto kosche, ko je neuszkrunyeno va ognyi osztalo, szu Kerschani pobrali, i viszoko postovali. Jos denasnyi dan nyu Kerschani pri zubnoi boli za Patronu zazivaju, ar je nogi krez nye prosnyu od ove boli polaschinu prijel.

* *
*

Szveti Jozsef od Leonisza szeje va derzsanyi Abruzzo Leoniszi varosi va leti tiszuch pet sztov pedeszet sesztom narodil. Kut malyahno dite je krez oszebuinu pomoch Bozsju va zsitki osztal; ar kadagaje Mati k szebi na posztely zela, i zaszpala, je nyega szkoro zagnyavila; jedna nevidecha ruka je nyu tako zaczupila, da szeje zbudila, i ovako je dite ucsuvano posztalo. Va nyigovom ditinsztvi nist dicsacskoga va szebi ni jimal, neg naklon kpobozsnoszti. Kada je szedam let sztar bil, szeje jur posztil pri kruhu, i vodi; ovo izto je csinil szaki vecser pred godi Marie. Nave dneve szeje bicseval, i nai vechi del nochi va molitvi sztrosil. Kada je nyigove Sztarje zaran zgubil, je nyega Sztricz odhranil. Kada szeje skole zucsil, je jedno ponudjeno bogato histvo zavergal, je va szedamnaisztom leti va Red szvetoga Francziszkusza Kapuczinov sztupil, va kom je do szmerti osztal. Nyigovo Jime va ovom Redi je bilo Eufranius. Va nyigovom duhovnom zsitku szeje terszil szenek zverseniji nasztat. Molitva, i szamoga szebe zatajanye, ovoje bilo, csaje naivech lyubil. Va molitvi je naivechi del nochi prebavil. Vechputi je va molitvi kut va

Nebo zdvignut bil, kada je szvetu Masu stal, szu vechkrat Nebeszku szvitloszt ukrug nyigove glave vidili. Szaki tajedan szeje trikrat posztil, noge dneve nist ni vasze prijel. Na nyigovom golom telu je zselezan oster pasz noszil. Szkoro szaki dan szeje bicseval. Kada je za Masnika poszvechen bil, szuga za Prodikacsa posztavili, ki poszal je tako gorlyivo obversaval, da je noge grihsnike na poboisanye zsitka ubernul. Za korunom Mucsenika je veliku zselyu jimal, i kada szumu Preposztavni dopusztili, je Konstantinopel putoval, da onde Kerschanszku veru glaszit bude mogal. Kada je tamo dosal, je po goruchoi molitvi ravno va Czeszarszki dvor isal, i proszil, dabi sze z Czeszarom mogal pominat; ar ovoga je naiper kanil na szvitloszt prave vere napelyat. Ali zstrazsa nyega ni pusztila, nego nyega zisziniliavajuch, i nemilo bijuch, szuga van ziszuvali. Kada ovde nist ni mogal ucsinit, onda szeje vernul k kerschanszkim szlugam, i ulovlyenim, ove je batril, i na szterplyenoszt, i sztalnoszt va veri upomenyival. Po kratkom csaszi szeje na novo uszegural va Czeszarszki dvor pojti, i z Czeszarom pominati, i nyega na veru Kerschanszku ubernut. Krez nikulike hizse je szrichno szkrosz dosal, ar zstrazsa je bila zaszpala. Ali kadaje dalye va nuternye hizse dosal, ovde szuga dvorani dali ulovit, i dvorszkomu szudczu prikdat, ov je nyega na gauge odszudil. Ova szentenczia je bila velye szpunyena. Szvecza szu k gaugom odpelyali, na ki szu dva zselezni lanczi viszili, na szakom bise kvaka, Szvetacz je moral na skale zliszt. Hahar muje naiper livu ruku preskulyasztil, i na jednu kvaku zakvacsil, onda je zopet veliku skulyu nacsinil na desznoi nogi, i ovu na drugu kvaku zakvacsil, onda je kraj szunul skale, i Szvecza ovako viszechega osztavil. Tri dni je ova muka durala, va koj je ov jaki Szpovidnik Jezusa ne szamo veliko veszelye va ovoi muki kazal, nego je okolo sztojechemu lyucztvu Kerschanszku veru glaszil. Kada szu hahari vidili, da szu nogi zmed turki nave Prodike va szerczu ganuti, szu pod gaugami ogany nalozsili stimajuchi da che dim ovomu Apostolu glasz zet. Ali kada ovo nist ni hasznilo, i on ni presztal Jezusa glaszit, onda szu na bubany udrili, i takovu larmu szpravili, da ni vech ni ricsi csut bilo. Po tri dnevi

je Goszpodin Bog szvojega Angyela posztal, ki je Szvecza odkvacsil, i nyigove rane zavracsil, papricze ran szu na ruki, i na nogi osztale, nyega zkruhom, i zvinom nahranil, i nyega upomenul, da va Italiu naizad ide. Szveti Jozsef je Angyela poszluhnul, i va domovinu szvoju naizad prosal. Ovden je zopet kut Prodikacs szvoj Apostolszki poszal odversaval do pedeszet sesztoga leta sztaroszti nyigove, va kom je umerl va leti Krisztusa tiszuch seszt sztov dvanaisztom, i na plachu nebeszku pozvan posztal.

Nogo csudni csinov je Goszpodin Bog na prosnyu ovoga szvojega vernoga szluge va zsitku nyigovom, i po szmerti ucsinil. Nist nechu naiperdoneszt od nogi betezsnikov ke je ov Szvetacz najednucs uzdravil; ali to nemorem zamucsat, kadaje szveti Jozsef zszvojim tovarusom kvodi Truento jednucs dosal, i voda zbog rodni godin viszoka bila, onda je po odversenoi molitvi szvoi plasch na vodu razter, i ztovarusom szkupa na plaschi plaukajuch szrichno prik dosal. On je vechkrat kruh csudnovito poveksal, da sze zsnyim ubogi zaszitu. Kadaje Konstantinopel putoval szeje plav, na koi szeje prik morja vozil, na jednom meszti zbog neugodnoga vetra dugo morala zusztavit. Hrana je szim zacsela manykat, na sirokom morji ni bilo ufanya, da chedu odkud moch hrane dosztat. Onda je ov Szvetacz kuszich szuhoga kruha zsepa van znel, ovoga prekrizsil, i podilil szim putnikom, kuliko je ki otil; ar je ta kuszich kruha va nyigovi ruka raszal tako, dabi trideszet dan bili zsnyim doszt jimali. Znano je i to, da je ov Szveti cslovik dar Prorokovanya jimal, daje otajna dugovanya znal, i krezato nogoga otainoga grihsnika na poboisanye zsitka dopelyal. Nyigovu csisztochu je med nogimi szkusavanyi neuszkrunyenu obderzsal. Kada je pri szvojoi szmerti obcsinszku szpovid odversil, i Szvete Szakramente prijel je va pogledu szvetoga Krizsa zaszpal va Goszpodinu. Nyigove szmerti niszu tili velye na znanye dat; ali mala dicza szu po placzi kricsat zacsela: „Szvetacz je umerl." Kada szu nyigovo szveto Telo odperli je sza krajina zlipo dusechum duhum napunyena posztala. Vech neg trinaiszt santavi, i dvaiszet tesko naranyeni szu pri nyigovom grobi szvoje zdravlye prijeli. Ovako je odicsil Goszpodin Bog szvojega vernoga szlugu.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Muka, ku je szveta Apollonia preterpila onda, kada szu nyoi zube zbili, i szilno pukali, je morala velika bit. Vindar je ovu muku zveszelyem Bogu za lyubav terpila. Ako zubnu bol jimas, ko ovu Szveticzu zazivas, dabi sze krez nye prosnyu od ove boli oszlobodil. Va tom pravo csinis. Ali ako polag uredbe Bozsje ovu bol duglye budes moral terpit, ako tvoje zazizanye nist nebude hasznilo, onda sze po peldi szvete Apollonie terszi ovu bol Bogu za lyubav szterplyeno terpit. Proszi Boga za miloschu, da ti krez prosnyu ove szvete Mucsenicze potribnu szterplyenoszt udili. Premiszli, dabi va pakli nebi druge muke bilo neg zubna bol, i da ova bol nebi duglye neg jedan, ali dva miszecza durala, nebi ti sze ucsinil, da sze ove muke odszlobodis? Zacs ne ucsinis toga szada, pokidob da znas, da va pakli zacsuda vecha muka na grihsnika cseka, neg je zubna bol, i da che ova muka ne neg jedan ali dva miszecze, nego na veke durat? Zopet, dabi ti Goszpodin Bog ocsitoval, da zcsim ki velik grih ucsinis, oches veliku zubnu bol dosztat, ka che te jedno czelo leto dan, i noch trajit; bi ti ta grih ucsinil? Bujen ti bi szega csuval? Ja znam, dabi ti krezati grih sze veszelye, szu diku i bogatsztvo ovoga szvita mogal dosztal, vindar bi szega csuval, ako szi szkuszil, csaje zubna bol. Kako mores pak grihsit, kada znas, da ches szi krezato zacsuda vechu muku, na zubi, i na szi kotrigi tela uzrokovat, ku ches va pakli na veke morat terpit? Zacs ne ucsinis szega, csa Bog zapovida, da toi muki pakla ujdes?

II.

I ona muka, ku je szveti Jozsef tri dni, i tri nochi na gaugo viszech, oszebuino na szvojoi ruki, i nogi preterpil, ni bila malyahna nego jako sztrahsna. A vindar je ovo zveszelyem Bogu za lyubav preterpil. Povi mi, csaje bila ova muka szvetoga Jozsefa, szuprot onoi muki, ku ches

nigda va pakli ne tri dni, nego szenek, na veke na tvojoi ruki, i nogi terpit morat, ako ove kotrige na grih hasznujes? Ni sze to jur nogokrat sztalo? O premiszli naizad, ter sze od szercza kaji, ter szi csverszto naiperzami potlye tvoje ruke, i noge, ali druge kotrige nigdar na zbantovanye Bozsje hasznovat. Ako ali na jednom, ali na drugom kotrigi tela budes moral terpit, budi szterplyen, ter szi miszli, ja szam jos zacsuda vech zaszluzsil krez krivo i grihsno hasznovanye ovi kotrigov. „Neka morgovat, neka pszovat, neka rech: zacs moram tuliko terpit? nego reczi: Ja szam grihsil. Kastiga, ku terpim, ni tako velika, kut szu moji grihi.“ Ovako govori szveti Izidor. Premiszli dalye, da je to miloscha od Boga, ako szada na tvoji kotrigi terpis, ar sze krezato zpokorit mores, zato csa szi zsnyimi zagrihsil, i krezato onim za csuda vechim mukam ujt mores, ke bi na drugom szvitu moral terpit. „Ni to kasztiga, neg miloscha, ako sze na telu zpokorit moremo, zano, csa szmo ztelom zagrihsili,“ veli szveti Gregor.

Na dan deszetoga Februara.

Szveta Skolasztika Divicza.

Szveta Skolasztika szesztra onoga glaszovitoga Redovnika szvetoga Benedikta szeje narodila va derzsanyi Spoleto va Umbrii od plemeniti Sztarji, ki szu nyu va Bozsjem sztrahu odhranili. Doklye je jos malyahna bila Skolasztika, ko je nyoi pobozsna Mati naivech preporucsala, da veru viszoko postuje, da kriposzt lyubi, i da Bogu va szem poszluhsna bude. Ona je ove nauke szvoje Matere diboko va szvoje szercze prijela. Kadaje vecha zraszla, ni bilo va szvoj krajini sznazsnije Divicze neg je ona bila; zato je vech bogati, i plemeniti uprosnyakov jimala. Ali Skolasztika je szvoje Divojacstvo zaran krez zagovor Bogu aldovala, zato je uprosnyake od szebe poszlala, od tovarustva lyudi szeje odlucsila, i szamotu lyubila. Va opravi szeje csuvala nebeszie; ar je od nye Matere csula, da lipa prates cslovika ne nacsinya hvale vridnoga, neg da hvala

Divicze sztoji va nye kriposzti, i krotkochi. Kada je vidila, da je nye brat Benediktus szvitu odpovidal, i szveto zsivit zacsel; je veliku zselyu dosztala nyega naszledovat. Zato je sze szvoje jimanye med uboge razdilila, i z szvojum szluzsbeniczum na brig Kaszino putovala, kadi szu nogi Duhovni pod uredbum nye brata Benedikta va tovarustvi Bogu va pobozsnoszti, i kriposzti szluzsili. Kada je nye brat docsul, da je Skolasztika na brig Kaszino dosla, dabi na szuszedsztvi nyigovom Bogu mogla va szamoti szluzsit, je nyoi malu hizsiczu dal zgradit, i nyoi one izte Regule prepiszal, pod kimi je on szam zszvojimi tovarusi Bogu szluzsil. Va ovoj hizsiczi je Skolasztika znye szluzsbeniczom jedan csasz szveto va szamoti zsivila. Ali navredi szeje va szoi krajini glasz nye szvetoga zsitka raszsiril, tako da szu divicze zi szi orszagov knyoi dosle, i nyuproszile, dabi nye va szvoje tovarustvozela, i pod nye uedbum nebeszii szvita odpovidat, i Bogu szluzsit naucsila. Szveti Benediktus videch sereg pobozsni Divicz je za nyigovu Szesztru, i zanye Kloster dal zgradit. Va ovom Klostri je szvoju szesztru za Poglavariczu posztavil, ona je ovu csaszt na diku Bozsju, i na haszan szvoji podlozsni Szesztricz szveto odversavala. Ona je nyim pelda va ricsi, i va csini bila. Va molitvi bise gorlyiva, va poszti ostra, va szpunyevanyu Regulov virosztujucha. Klosterszku szamotu je oszebuino lyubila. Ona je tila rech: Szamota je Angyel csuvar pobozsnoszti. I nye brata je szako leto jednucs pojiszkala, i zsnyim sze od nist drugoga ni dogovarala, neg od Boga, i Kralyesztva Nebeszkoga. Ovi razgovori niszu bili va Klostri szvetoga Benedikta, neg va jednoi hizsi na szuszedsztvi Klostra na zocsi vech Duhovni tovarusov szvetoga Benedikta. Kada je jednucs szveti Benediktus va ovom szvetom razgovoru pri sztoli szidil, je szveta Divicza nyemu rekla: „Proszim te neka me ovu noch osztavit, osztani pri meni, dasze do zutra jutra budemo mogli od Nebeszkoga veszelya razgovarat.“ Benediktus je nyoi nato odgovoril, da to bit nemore; ar prik nochi zvan szvojega Klostra osztat nebi otil. Kada je Skolasztika ovo csula, je szvoje ruke na sztol polozsila, i szvoju glavu na nye prignula, i Boga proszila, dabi nyoi to batrenye udilil, dabi sze mogla duglye od szvetoga dugovanya zszvojim bratom dogovarat. I nut! na jednucs je

nasztalo liszkanye, i germlyavina, tako, da je szveti Benediktus zszvojimi tovarusi szilovan bil osztat, i sze duglye zsnyum szveto dogovarat. Szveti Benediktus je szpoznal, da je nyigova Szesztra oto vrime od Boga krez molitvu szproszila; ar nebo je bilo vedro prez oblakov; zato je nyoi rekal: „Szestra, neka ti szemoguchi Bog oproszti, csa szi ucsinila?“ Ona muje odgovorila: „Nut ja szam tebe proszila, a ti mene niszi otil poszluhnuti; proszila szam Boga, a on me je uszlisil.“ Kada szusze szu noch pobozsno pominali, szusze jutro raszlucsili, a to zadnyi put. Ar tri dni potlye je Goszpodin Bog ovu szvoju vernu szluzsbeniczu va seszdeszetom leti sztaroszti ukolo leto pet sztov cseterdeszet tretoga va Nebo kszebi pozval. Szveti Benediktus, ki je va tu iztu uru szvoju molitvu obverzsaval, je nye duhsu vidil va szpodobi beloga goluba va Nebo letit. I noge Boga bojeche Koludricze szu vidile nye Duhsu va Nebo letit; i kricsale: Moli za nasz o dragolyubna Mati pri nasem zarucsnyaku Jezusu, da i mi zatobum k Nyemu dojdemo. Szveti Benediktus je Boga hvalil, i poszlal nike tovaruse Duhovne da szveto Telo Szesztre szvoje va nyigov Kloster doprimu, i va ni grob polozsu, koga je za sze pripravit dal. — Csuda bi jos mogal z szvetoga zsitka ove szvete Diviczе naiperdoneszt; ali neg jedno chu jos povidat; naimre, kako szeje va nevolyi, i sztiszkanyu zsitka ponasala. Kada je turobna, ali betezsna bila, je szagdar szvoje ocsi na raszpetoga Jezusa tila ubernuti, i premislyavat, csaje Jezus nyoi za lyubav preterpil. Krezavo je szterplyena nasztala, i tugu od szebe odvernula. Ona szama je to valovala, kada je rekla: „Pogled na raszpetoga Jezusa mi velye pozame szu tezsinu, i meni szlaje nacsini sze, csa terpit moram.“

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Va tugi, i nevolyi je szveta Skolasztika szvoje ocsi na kip razpetoga Jezusa ubrachala, i premislyala, csaje Jezus nyoi za lyubav terpil. Krezato szeje zbujala na szterplyenoszt, i szebi sze zlahkotila. Csini i ti tako, kada te csa

sztiszka, i zsaloszti. Uberni tvoje ocsi na Raszpetoga, i szam szebi ovako govori: Csa je moj Szpaszitely meni za lyubav preterpil? Zacs ja nebi malo csa nyemu za lyubav terpil? Toje neg nist, szuprot onomu, csa je Jezus terpil. — Szveta Skolasztika szeje tovarustva szvita csuvala, i lyubila je szamotu. Ako je ali morala zdrugimi szkupa dojt, ko szeje neg szamo od szvetoga dugovanya zsnyimi dogovarala. Jednu czelu noch sze zszvojim bratom od nist drugoga ni razgovarala, neg od Boga, i kralyesztva Nebeszkoga. Zacs ti tuliko jisches tovarustvo lyudi, i lyubis nistvridne razgovore, nogoputi zi zamudenyem tvojega gospodarsztva? Zacs ti je szamota tvoje hizse tuliko odurna? Kakovi szu tvoji razgovori zdrugimi? Od csesza, i zakoga sze pominas? O kuliki grihov bisze bil ucsuval, da nebi bil jiszkal tovarustva, i dabi na tvoje ricsi bolye pazil bil! „Pri csuda ricsi, grih ne manyka,“ veli Duh szveti. Ti szi zdrugimi csuda zgovoril; zato i tebi grih ni manykal. Szpoznai, i pobojsaj tvoju grihsku, csuvai sze praznoga pojiszkovanya. Ako govoris, govori od Boga, ali naimanye ne govori takovoga, zcsim sze Bog bantuje. Rado sze od onoga pomina̋mo, csa rado jimamo. Nimas ti Boga rado? „O blazseni jezik, ki sze od nist drugoga, neg od Boga pomina,“ veli Szveti Izidor.

II.

Szveta Skolasztika je dosztojnoszt va opravi lyubila; ar szeje bojala szpacsenya, ka znedosztoine oprave izhaja. Veruj mi, da ches nogi grihov krivacz bit, ako tvojega blizsnyega znedosztoinom opravom szpacsis. Zato ches kastigan bit. Szveti Hyeronimus pise: „Ako sze zsenszka nedosztoino upravlya, ter ocsi drugi lyudi na sze ubracha, ako i ni krezato naskodila, oche vindar paklenszke muke terpit; ar je jada ponudila, ako sze i nigdor zsnyega ni napil.“

Na dan jedinaisztoga Februara.

Szveti Vilhelm Herczeg Akvitanszki Pusztenik.

Oszebuinu peldu pokore nam zsitak szvetoga Vilhelma pred ocsi posztavlya. On je bil Herczeg va Akvitanii, i zpocsetka je jako nistvridan zsitak zsivil; ar polag druge zloche je krez tri leta, kut nigda Herodes, zsenum szvojega brata zsivil. Vadu, bitku, nemir, i boj szpravit med drugimi je nyigovo naiveche veszelye bilo. On szeje szuprotposztavil pravicsnomu Poglavaru Czrikve Innoczencziusu, ter je drugoga, naimre Anakleta za Glavu Czrikve prostimaval; zato je i zi obcsinsztva Czrikve van szkloplyen posztal. Szveti Bernard szeje terszil, vreda krez piszma, vred krez lipe ricsi ovoga Herczega nato prignut, da szpozna pravoga Poglavara Czrikve, ali szeje bilo zaman. Zato je ov Szvetacz szakojacski premislyaval, kako bi ga mogal kduzsnoszti szvojoj dopelyat. Jednucs je Czrikvu isal Masu szlusit, kadaje poszvechenye odversil, onda je zel szvetu Ostiu na zlatu zdeliczu, ter je van isal na vrata Czrikve, ovden je sztal ov tverdokorni Herczeg, ar kut van szkloplyeni od Obcsinsztva va Czrikvu ni szmil nuter pojt, kadaje Bernard knyemu dosal, je knyemu zbritkimi ricsami ovako zacsel govorit: „Mi szmo tebe doszidob proszili, a ti szi nasz zanemervergal; nut szada je ktebi dosal Szin Divicze, Goszpodin, i Glava one izte Czrikve, ku ti proganyas. Tvoj Szudacz je ovden na zocsi, pred kim sze sza kolena moraju ugibat, Tvoj Szudacz je ovden, va koga ruke che tvoja duhsa navredi dojt, oches i ovoga zanemerverch? I ovoga neches poszluhnut, kut nyigove szluge ne poszluhsas?“ Kada je Herczeg ove ricsi csul, je zacsel na szem telu trepetat, na zemlyu je upal, i zsuhko sze plakal, i bar szuga podvignuli, je vindar na novo na zemlyu upal. Kada je szveti Bernard ovo nyigovo kajanye vidil, muje zapovidal, da sze gori sztane, i da poszluhne, csa muje csinit. „Podlozsi sze pravicsnomu Papi Innocczencziusu, i budi mu poszluhsan. Pomiri sze z Biskupom Piktavinszkim, koga szi prognal, ter ga naizad posztavi va nyigovu Biskupiu. Ucsini Bogu zadoszta, i terszi sze ne-

mir koga szi med tvojimi podani nacsinil, ujedinat.“ Vilhelm od sztraha ni mogal csuda govorit, ali ubernul szeje kprognanomu Biskupu, nyega za oproschenye proszil, i odpelyal nyega ksztolczu biskupszkomu. Kada je szveti Bernard vidil nyigovu podlozsnoszt, je milosztivno nyega upomenul, da duglye va szvoji grihi ne osztane, nego da pravu pokoru csini. Kadaje Vilhelm kszemu pripravan bil, onda je szveti Bernard zopet k Oltaru sztupil, i Szveti Aldov doversil. Domom dojduch Vilhelm szeje zgusztimi szuzami kajal za szvoje zlocsinyenye, i szi naiperzel zanye nepresztanu pokoru csiniti. Da ovo szvoje naiperzimanye szpuni, je isal va pusztinu kjednomu Puszteniku, i nyega pital, kako bi mogal potlye Bogu ugodno zsiviti. Ov je nyega kdrugomu Puszteniku poszlal, ki je nyemu jako ostre, i teske regule prepiszal. Vilhelm je ove regule zsitka rado prijel, i zacsel polag nyi zsiviti. On je upaszal szvoje telo zbodlyivimi lanczi, ostru prates je nasze zel, na glavu szije posztavil zselezni klabub, i ovako je v Rim putoval, da od Rimszkoga Pape oproschenye zadobi. Szveti Otacz, ki ovako naglomu poboisanyu ni ziszma veroval, je nyega poszlal k Patriarki va Jeruzalem, ki szeje csudil nad nyigovom pokorum, i nyega od grihov odvezal. Na nyigovu prosnyu muje dal jednu malu hizsiczu zgradit, va koj je szedam let ostru pokoru csinil. Nyigova hrana je bila kruh, ter voda, nyigova posztely tverda zemlya, nyigova blazinya tverd kamen, nyigova prates ostra halya. Vasz nyigov poszal je bil kajanye za grihe, molitva, i dika Bozsja. Tiszuch i tiszuchkrat je Bogu hvalil, da mu ni dal va grihi umrit, i na veke sze szkvarit. Vragu ni bil po volyi ov nyigov oster zsitak, zato je nyega szakojacski szkusaval po vadne, i nochi. On je nyigove Rojake, ki szuga dugo jiszkali, i na zadnye v Jeruzalemi nasli, nato natental, da szu ga kuto szilovali, da naizad ide va szvoi orszag. Ali ov Pokornik sze niti za szkusavanye vraga, nit za nagovaranye szvoji pretelyov ni maril, neg je sztalan osztal va szvojoj pokori. Po szedmi leti szeje vindar szpomenul na nagovaranye szvoji Rojakov, popusztil je va pokori. merzliji je nasztal va molitvi, i tako daleko dosal, da je szvoju hizsiczu osztavil, i naiperzel va Talianszko naizad putovat. Na puti tamo je dosal kjednomu gradu koga szu obszterli bili, ali

zaujet ga niszu mogli. On je jedan csasz gledal nato vojevanye, onda je jednim rekal: dabi on szmil zapovidat, ko bi vreda grad zaujel, i dobil. Ovo szeje dopovidalo velikasu ove voiszke, ki je velyen Vilhelma proszil, da na meszto nyigovo sztupi, i da voschane pelya na zajimlyenye grada. Kada szeje Vilhelm ktomu pripravlyal, je nyega Goszpodin Bog va hipczu kastigal, ar je uszlipil, tako daje spotno uszmihavan moral od szvojega naiperzimanya odsztupit. On je velye szpoznal ovu kastigu Bozsju, i szeje pokajal, ter sze zagovoril va pusztinu pojt, ako mu Goszpodin Bog nyigovu vid naizad da. Goszpodin Bog je ov zagovor milosztivno prijel, i nyemu vid zopet dal. Onda je va pusztinu isal, szvoi pokorni zsitak na novo zacsel. Szvoje prebivalische je vindar vechputi preminil, da Bogu va vechem miru bude mogal szluzsit. Zadnyics je dosal blizu k varosa Sziena, i ovde je va jednoi sztrahsnoi dolini szvoi zsitak va velikoi szvetoszti dokonyal. Na ovom meszti je stimal, da nigdor za nyega nezna; ali glasz nyigove szvetoszti szeje vreda va szoi krajini raszsiril, tako, da szu nogi knyemu dosli, i pod nyigovom uredbum szvet zsitak zsivili. Ovako szeje va Talianszkom Red Pusztenikov, ki je ovde jur presztal bil, na novo ponovil. Kadaje na zadnye ov pokorni Szvetacz chutil, da je nyigova kriposzt zbog sztaroszti, i zbog ostroga pokorenya, jako premlahavila, je va varos Kasztillione isal, i ovden szvete Szakramente va nai vechoi pobozsnoszti prijel, i naizad doiduch va pustinu je szvoju duhsu szpusztil. Po nyigovoi Szmerti, ka szeje godala va leti tiszuch sztov i pedeszet sesztom, je Goszpodin Bog nyigovomu telu tako dragolyuban pogled udilil, da szega niszu mogli doszt nagledat. Nyigov grob, kadi je zpocsetka neg mala Kapela bila, potlye ali velika Czrikva zgrajena posztala, je Goszpodin Bog znogimi csudnimi csini odicsil.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

„Tvoi Szudacz je ovdi na zocsi, oches i ovoga zanemer verch?“ Ovoszu bile ricsi szvetoga Bernarda, zkimi je

tverdo szercze Vilhelma na pokoru ganul. Szpomenisze nave ricsi, kulikoputi va Czrikvu sztupil budes, i dokle va nyoi osztanes. Miszli szi, kut dabi tvoj Angyel csuvar ktebi govoril, csaje szveti Bernard kovomu tverdokornomu Herczegu govoril. Nut, ovden je tvoj Szudacz, pred koga ches navredi morat sztupit racsun dat, i tvoje odszudenye za czelu vekovecsnoszt od nyega poszlubnut. Ztoga sze ucsi, kako sze va Czrikvi moras ponasat. Kako bi sze jedan zlocsinitely pred szvojim Kralyom ponasal, dabi jimal ufanye od nyega oproschenye zbog szvojega velikoga zlocsinyenya zadobit? Navo szam szebi odgovori, ter csini to pred Bogom, csabi ov pred szvojim Kralyom csinil. Za isztinu, ako sze va Czrikvi nedosztoino ponasas, ako sze szimo tamo ugledas, ako sze saptas, ako neszramno sztojis, i tvoja kolena ne ugiblyes, onda kazses, da va tvojega ovden nazocsnoga Szudcza ne verujes ali da Nyega zanemermeches. Jimas szercze i potlye tako csinit? Zapameti szi ricsi szvetoga Bernarda „Tvoi Szudacz je ovdi na zocsi, oches i ovoga zanemerverch?“ Ali stimas da je tvoje va Czrikvi nedosztoino ponasanye neg csa malyahnoga, da ni tako kastige zaszluzsno, kut tisze z Prodikalnicze povida? Va tom sze kanyujes. Neg presti szveto Evangyelye, neches nait nist, csa bi bil nas Goszpodin Jezus ostrije ukaral bil, nego onu nedosztoinoszt, ka szeje va Czrikvi Jeruzalemszkoi godala, a ovoje dvakrat ucsinil. Pervics, kada je terscze, ki szu kupovali, i prodavali z Czrikve van szpudil, i sztole nyihove porusil. Drugics nisto malo pred szvojum mukum, kada je uszkrunitelye szvetoszti Czrikve zkorbacsom van sztepal. Zovoga mores van znet, da je ova nedosztoinoszt nyemu jako neugodna bila, pokidob, da juje tako ostro kastigal. Nase Czrikve szu va szvetoszti za csuda veche, neg je bila Czrikva Jeruzalemszka, zato je i nedosztoinoszt va nasi Czrikva zacsuda veche kastige zaszluzsna, neg je bila zsidovov va nyihovoi Czrikvi. Szudi szada szam, jeli szamoga szebe ne hinyis, kada stimas, da je nedostoino ponasanye va Czrikvi neg csa malyahnoga, ali da ni kastige zaszluzsna. Szveti Vinczenczius Ferrerius pise: „Noga grihota szeje va Jeruzalemi ucsinila, ali nijedne ni on krotki, i milosztivni Jezus tako ostro kastigal, kut ovu.“

II.

Szveti Vilhelm je Bogu hvalu dal, da mu ni dal va grihi umrit, i na veke sze szkvarit. Nimas i ti uzroka to izto csinit? Kadi bi bil, dabi bil umerl va tvoji grihi, ke szi szamohot ucsinil? Neka dvojit, nigdir drugdi, neg va pakli. Do teje va zsitku zderzsal? Do je szmerti zapovidal, da stenta? O nigdor drugi neg neizkoncsano dobri Bog, i to on izti Bog, koga szi tulikoputi jako zbantoval. Ov od tebe tuliko puti zbantovani Bog, je tebe med tiszuchimi va zsitku obderzsal, i do szeda tebe od pakla ucsuval. Ti zjisztinom mores rech, csa je pokorni David Kraly rekal: „Da meni Goszpodin nebi bil pomogal, bi va pakli prebival.“ Kako neizgovorno velika miloscha je ada, da ti je Goszpodin Bog tuliko pomogal, i tebe od pakla ucsuval! Do ovo more dosztoino prestimavat? Za isztinu neg szam on, ki sztrahochu paklenszke muke dobro premiszli, i zpozna. Kako velika je ada tvoja nezahvalnoszt, ako tvojemu naidobrotivnijemu Bogu za tu veliku miloschu ne hvalis. Szveti Krizoszthomus veli: „Daj Bogu hvalu, da tebe ni szi szredine tvoji grihov zovoga szvita zkinul. Szveti Vilhelm je ovo marlyivo csinil po peldi pokornoga Davida Kralya, ki je ovako k Bogu zdihaval: „Ja chu te hvalit, i izvisavat o Bog! moi Goszpodin! zi szega szercza mojega, i Tvoje Jime dicsit na veke. Ar Tvoja miloszerdnoszt kmeni je velika, i Ti szi moju duhsu od pakla ucsuval.“

Zsitka szvetoga Vihelma jos jimamo pripetenyov, zki szi moremo nauke van znet. 1. Zcsim szeje Vilhelm k Boga povernul, je satan velye zacsel nyega szkusavat. Ovako csini szagdar ov jalni nepretely. Ako sze ki grihsnik znyigovi nohtov kani van szkinut, i Bogu szluzsit, velye je ovde znyigovim szkusavanyem. Zato nasz Duh szveti upomenyuje: „Szinak! ako sze va szluzsbu Bozsju podas, ko upaszan budi zpraviczom, i zsztrahom, ter sze pripravi k szkusavanyu.“ Ali nedaj sze ovomu szkusavanyu ubladat, i od dobra odvernut; ar Goszpodin Bog, komu szluzsit kanis, tebe neche va szkusavanyu osztavit. 2. Szedam let je szveti Vilhelm szkusavan bil, jako, dan, i noch. Ovomu sze ni za grih zaracsunalo, ar va to szkusavanye ni privolyil. Dabi i ti tako skusavan bil, ako ne pri-

volyis, ali ako sze va tom szkusavanyu szamohot ne ubradujes, nimas griha. 3. Szedam let dugo szeje branil szuprot szkusavanyu. Satan nyega ni mogal szilovat, da szvoju szamotu osztavi. I tebe nemore szilovat zszim nyigovim szkusavanyem. Zacs sze ada tuliko trapis zbog szkusavanya, ko szuprot tvoje volye, i krivicze terpis? K Jezusu je Satan rekal: „Puszti sze doli,“ on ga zszum szvojum mochum ni mogal doli nasztavit. I tebe nemore z szum szilum na grih napelyat; zanemer ga verzi, ako ne privolyis, je sziromah mlahav vrag. 4. Po szedmi leti szeje Vilhelm Satanu dal ubladat, kada je na nyigovo nadahnenye szvoju szamotu osztavil. Ovako sze i tebi more sztat, ako sze nemer dugo branis szuprot szkusavanyu, ali na zadnye vindar privolyis. Zato sze neka nigdar va szamoga szebe prevech zaufat, i molitvu zamudit. Virosztuj szenek, ter neka bit len va szluzsbi Bozsjoj. 5. Vilhelm je szvoj grih szpoznal, ter je zopet va szamotu, i k pokori naizad sze povernul, i sztalan zaosztal. I Goszpodin Bog muje jos vech miloschev izkazal, neg pervo, kut vidimo znyigovoga zsitka. Ako szi zagrihsil, ne osztani va grihu. Zacsni gorlyivie Bogu sluzsit, i szercseno sze tvojemu nepretelyu szuprotposztavit, ko ti on grih, koga szi pervo ucsinil, neche naskodit, i Goszpodin Bog che ti veche milosche udilit. Thomas Kempis veli: „Bari sze szercseno kut szercsen voschan, i ako kadagod zmlahavoszti i upades, posztavisze, ter budi szercseniji va ufanyu, on da ches od Boga vech miloschev prijet.“ Szveti Gregorius veli: „Kut voschanszki Poglavar onoga voschana raje jima, ki kadaje pobignul, sze zopet naizad verne, i szercseno nad nepretelya ide; neg onoga, ki nigdar ni pobignul, ali je sztrahslyiv; ovako Goszpodin Bog one vech lyubi, ki po ucsinyenom grihu sze knyemu povernu, i nyemu gorlyivie szluzsu, neg one, ki nemer niszu grihsili, ali ki szu va nyigovoi szluzsbi leni.“

Na dan dvanaisztoga Februara.

Szveta Eulalia Divicza Mucsenicza z Barczellone, i szveta Eulalia Divicza Mucsenicza z Emerite.

Lipu peldu kerschanszke szercsenoszti jima sze Kerschansztvo va Diviczi Eulalii. Ona je rojena bila Barczelloni od zemanszki bogabojechi Sztarji. Kada je cseternaiszt let sztara bila je manenik Daczian va ti varos dosal ztum zapovidum Czeszara, da Kerschanszku veru zatare. Eulalia da Bogu zverseno bude mogla szluzsit, je szvoju csisztochu krez szvet zagovor Bogu aldovala, i tu zselyu jur zdavno va szerczi ponasalo, dabi mogla szvojemu zarucsnyaku za lyubav szvoju kerv prolyati. Zato nimogla docsekat, dokle bi nyu ta manenik dal predasze dozvat, neg je zoszebuinoga nadahnenya Bozsjega szama pred Dacziusa sztupila, ter muje ocsimetala nyigovu nemilosztivnoszt zkum je Kerschane proganyal. Daczius sze je prik toga preszenetil, i nyu pital, do je ona, i kako sze uszegura nyemu kut Czeszara Namesztniku tako szegurno sze szuprotposztavit? Ona muje odgovorila: „Ja szam Kerschanka, szluzsbenicza Jezusa Krisztusa Kralya szi Kralyev.“ Ovo je Daczianu doszt bilo. Velye je zapovidal, da Eulalii prates ztela zkinu, i nyu na szem telu bicsuju. Ali zcsim szu hahari vech bili, ztim je Eulalia szercsenia bila. Med bicsevanyem je haharom rekla: „Bite kako dugo ochete, ja od vasi tepenicz nist ne chutim. Bog je zmanum, Bog me ujacsa.“ Daczian vasz razjadan je nyu dal na sztoliczu protegnut, zzseleznimi cseslyi kinut, zfaklami zsgat, i palit, raztalyen olov na nye glavu zlivat, i zadnyics zszvichami nye ocsi zpalit, i sze nye telo na zadnye zotcztom zipirat. Szi okolo sztojechi szu trepetali nad tim velikim traplyenyem, zkum je Daczian ovu cseternaiszt let sztaru Diviczu dal mucsit. Eulalia szama ni trepetala, neg je veszela bila, i glaszno kricsala: „Ja szam Kerschanka, ja kut Kerschanka mojemu Zarucsnyaku Jezusa za lyubav terpim. Jezus me ujacsa. Nyemu chu verna osztat.“ Kadagod szeje tila k Nebu ubernut, i rech: „O moi Jezus! kako ti hvalim, da mi das terpit. Zcsim moje telo vech raszki-

daju, ztim Tebe vech lyubim." Daczian je nato sze jadovitiji nasztal. Kada jur nijedne druge muke ni znal, je zapovidal Eulaliu golu, na szem telu naranyenu, nyoi naukrivlyanye po szem varosu pelyat, i zadnyics nyu krizsevat. Ovako ocsitno uszramotenye szeje ovoi csisztoi Diviczi tesko vidilo, vindar je i ovo szterplyeno terpila. Kada je na krizsevanye doslo, kuliko veszelye je jimala, da je vridna posztala, kut nye Nebeszki Zarucsnyak na krizsu umrit. Na krizsu viszecha je jos jednucs szvoju szvetu veru, i nye lyubav k Zarucsnyaku Jezusu ocsitno valovala, onda je szvoju szvetu jaku duhsu szpusztila. Nye csisztu duhsu szu vidili va szpodobi beloga goluba k Nebu letit. Nye muka szeje godala u csaszu ladanya Diokleziana Czeszara.

* * *

Jos od jedne druge Divicze Eulalia jimenovane Knige Mucsenikov povidaju, ka je ravnotako va csaszu Dioklecziana mucsena posztala. Ova Eulalia szeje rodila va glaszovitom varosi Emerita, ali Merida. Donatus jedan pobozsan Masnik je nyu od malyanoszti va kerschanszkoi veri ucsil, ona je tako zversena nasztala, da mislenya szvojega na nist drugo ni ubrachala, neg na Boga, i na nyigovu szluzsbu. Stenye zsitka Mucsenikov je va nyoi tako veliku zselyu zbudilo, da szi je i ona proszila za Jezusa umrit. Kada je docsula, da je jedan Poszalnik Czeszara va Spanyolszko dosal ztum zapovidum, da Kerschane ali na zatajanye szvoje vere uberne, ali da je nemilosztivno mucsi, i umara, je bila puna veszelya; ar szeje ufala, da che sze nye zselya szpunit. I nut neg navredi je va varosi Emerita ta zapovid van dana posztala, da va jednom odredjenom dnevi moradu szi sztanovniki varosa pod zapovidum, i kastigom szmerti poganszkim bogom aldovat. Eulalia je onda sztoper dvanaiszt let sztara bila. Nye sztarji szu zsnyum va jedno meszto od varosa na dvanaiszt jezericz dalyine prosli; ar szu va toi szkerbi bili, da nyihova jos kerhka i mlada kchercsicza nebi mogla one sztrahsne muke preterpit. Eulalia je zchutila uzrok, zbog koga szu zvarosa pobignuli; ali nye zselya Jezusu za lyubav terpit nyoi ni dala mira. Zato je nochno vrime va otainom osztavila to meszto, ter je

z jednum szvojum tovaruskinyum Julia jimenovanom, ka je raznotako zselyu jimala za Jezusa terpit, sze paschila va varos Emerita dojti. Julia je na tom putu vechkrat Eulaliu pretikala; ali ova je nyoi ovako govorila: „Neg bizsi, kako oches, ja chu vindar macziczu Mucsenikov pervo va moji ruka jimat, neg ti.“ Zcsim szu va varos dosle, szu velye pred Czeszarszkoga Poszalnika isle, i pred nyim szegurno obsztale da szu Kerschanke, i da poganszkim bogom nechedu aldovat. Ov Czeszarszki Poglavnik nepretely Kerschanov, ki je szvoi jad jur vechkrat nad nyimi szpunil, szeje navo szamovolyno valovanye ovi dvi kerhki Divicz kruto razjadal, i kada zi szliplenyem, i ubitanyem nyi ni mogal prignut, je na szakojacske muke, i traplenye miszlil. Knige Mucsenikov povidaju, da je Eulalia szakojacske muke morala preterpit, na zadnye na sztoliczu muke povalyena, szu nyu zkopitami raszkidali, zgoruchimi szvichami, ke szu joj na sze dvi sztrani vazsgali, z palyena, i zadnyics va ognyi sztrosena posztala. Julia nye tovaruskinya verna je potlye mucsena szvoju muku krezato dokonyala, da szu nyoi glavu odszikli. Ovako szeje szpunilo ono csa je Eulalia na puti k varosu rekla; ar je pervo za Jezusa umerla. Szveti Prudenczius, ki je muku szvete Eulalie va jacski popiszal, szvidocsi med drugim, da je ova szveta Divicza szvojemu Mucsitelyu Poglavniku Dacczianu, ki je nyu nagovorit otil, da poganszkim Bogom alduje, va obraz plyuvala, i da je kip poganszki bogov, i kadilniczu, ku szu nyoi ponujali znogami od szebe szunula. Med szvojum mukum szeje k Jezusa ubernula, i ovako zdihavala: „Szada szam Tebi moi predragi Szpaszitely Jezus! szpodobnia, neg pervo; ar tvoja muka je zkervavimi szłovami na mojem telu napiszana.“ Zadnya nye muka je va tom sztala, da szu zmerczvareno teło zgoruchimi szvichami mucsili. Zglave viszechi vlaszi szu sze popali gorit, Eulalia je szvoja uszta odperla, dabi za Jezusa kako pervo mogla umrit, i dim, ter ogany ki je va nye uszta plaszal, je nye szvetomu zsitku konacz nacsinil. Zadnyics Prudenczius i to povida, da je i nye Duhsa, kut pri Eulalii od Barczellone, va szpodobi beloga goluba k Nebu odletila. Goszpodin Bog je otil ove dvi jednako sztalne va veri, zjednakum dikum izvisiti.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Do sze neche csudit nad jakoschum, i szegurnoschum ovi dvi szveti Divicz, ako oszebuino nyihovu mladoszt prestimamo? Sze dvi jischu muku; sze dvi szi zselyu Jezusu za lyubav umrit. Csa ti csinis? Ja toga od tebe ne proszim, da ti muku, ali kakovo traplenye jisches; ali tvoi Bog od tebe potribuje, da ako ti on csa terpit posalye, da sze nebudes ovoga utreszt, ter odszlobodit terszil krez zbantovanye onoga, komu za lyubav bi moral pripravan bit, sze preterpit. Ovo sze sztane, ako va nasi betegi, ali va drugi szuprotivsina onde jischemo lik, i pomoch, kadi nebi szmili, kut je kriva vera. Pri ovakovoi priliki pokazsi, da Boga vech lyubis, neg tvoje zdravlye, i da szi pripravan pervo sze preterpit, neg Boga bantovat. Ako ali ravno szuprotivno csinis, ter krez krivu veru tvoje zdravlye jisches, je tuliko, kut dabi pri Satanu tvoje zdravlye jiszkal. Kako sztrahsna je ovo zlocha! Szveti Krizoszthomus veli: „Ako va tvojem betegu Boga osztavis, i pri Satanu tvoju pomoch jisches, kako sze mores zavu zlochu oproschenya ufat? Kako ches moch Boga uproszit? Ovo je za isztinu zlocha, ka sze neda szpricsat, i ka ni zaszluzsna oproschenya.“

II.

Sze dvi Divicze szu ocsitno valovale, da szu Kerschanke; sze dvi szusze veszelile, da krez muku moredu Jezusu szpodobne nasztat. Krezavu szpodobnoszt szu pokazale, da szu prave Kerschanke; ar pravadan Kerschan sze mora terszit, Jezusa naszledovat, i nyemu szpodoban nasztat, ako i ne krez muke, kut ove dvi Divicze, ko vindar krez naszledovanye kriposzti Krisztusevi, ke szu: szterplyenoszt, poniznoszt, poszluhsnoszt, krotkocha, i tako dalye. Szi ti kada navu tvoju duzsnoszt miszlil? Naimanye od denasnyega dneva pravo nato miszli, ter szi ziberi odovi kriposzti jednu, ali drugu, va koi oches Jezusa oszebito naszledovat. Szveti Lovrenacz Jusztinian veli: „Ucsi sze poniznoszt, ku

je Jezus zricsum, i peldum szvojum ucsil. Ucsi sze poszluhsnoszt, ku je Jezus kszvojemu Oczu nebeszkomu kazal; ucsisze druge kriposzti. Naszleduj Jezusa, da nigda k Nyemu dojdes.“ Akosze ovako nebudes terszil tvojega Jezusa naszledovat, zaman Jime Kerschana noszis. Szveti Leo veli: Zaman sze Kerschani jimenujemo, ako niszmo naszledniki Krisztusa.“ Szveti Bernard veli: „Kerschani szu szvoje Jime od Krisztusa prijeli. Ali potribno je, da kut szu nyigovo Jime pojerbali, tako da ga va szvetoszti naszleduju.“ Zato naszleduj upominanye szvetoga Bonaventure: „Premiszli, i pred ocsi szi posztavi vechkrat csine Krisztuseve; kako ponizan je med lyudi bil, kako dobrotivan pri szvoji Ucseniki, kako mertucslyiv va jili, i pili, kako miloszerdan kubogim. Kako nikogar ni zavergal, i oduril, jos ni gubave. Kako ni szlipil bogatim. Kako krotak je bil va szvojem pogledu, kako szterplyen va ukrivlyanyu, i muki, kako milosztivan va szvoji ricsa, kako pravicsan va ricsa, i va csini. Uberni tvoje ocsi va szem tvojem csinyenyu na peldu Jezusa, da sze zbudis na nyigovo naszledovanye, da Nyega oblyubis.“

Na dan trinaisztoga Februara.

Szveta Katharina od Riccis Koludricza.

Va leti tiszuch szedam sztov i cseterdeszet sesztom je Benediktus cseternaiszti Rimszki Papa Katharinu od Riccis zbog nye veliki kerschanszki kriposzti, i zbog Nebeszki darov, i csudocsinyeny zkimi je nyu Goszpodin Bog nakincsil, med sereg szveti Divicz za Szveticzu prozval. Ona je zviszoko plemenitoga pokolenya Riccis Florenczi va leti tiszuch pet sztov dvaiszet drugom rojena. Goszpodin Bog je nyoi jur va ditinsztvi naklon k pobozsnoszti i kmolitvi udilil. Va ovom je tako veliko veszelye chutila, da je od ditinsztva sze zemalyszko veszelye oduravala. Va jednom Klostri je va Bozsjem sztrahu odhrenyena posztala; i pokidob je ovden szlatkochu duhovnoga zsitka ukuszila, je ovoga tako oblyubila, da nye od nyega nist ni moglo od-

lucsit. Nye otacz je nyu otil za jednoga zemanszkoga lipoga, i bogatoga mladencza odat, i nyoi sze naszladnoszti zsitka, ku che va ovom sztalisu jimat, pred ocsi posztavil; ali ona je odgovorila, da szije jur drugoga zarucsnyaka zibrala, komu nebi rada neverna posztat; tako, da je na zadnye i Ocza pregovorila, da je privolyil, da va Kloster koludricsni szvetoga Dominikusa sztupi. Veliko je bilo nye veszelye, kada je szvetu prates nasze ublika, ali jos vecha bise nye gorlyivoszt za duhovnum zversenoschum. Va pervom leti je Angyelszki zsitak zsivila, i sze oduravala, csa bi nye csisztochu neg naimanye moglo uszkruniti, va ovom zsitku Angyelszkom i potlye ni nigdar popusztila, szaki szeje csudil, kako je ova plemenita pokolenya keher jos i nai odurnije poszle znaivechim veszelyem szpunila. Kumaj je dvaiszet pet let sztara bila, je za Poglavariczu Klostra odibrana posztala, i szvoje podlozsne zricsum, i peldum na kerschanszku zversenoszt pelyala. Ona szije Jezusa za peldu zsitka szvojega odibrala, Jezus je bil nye jedina lyubav. Kulikoputi va dnevu je na nyigov kip pogledala, tulikoputi szeje va nyigovom naszledovanyu ujacsala. Szkrovnoszti Nyigovoga zsitka, Muke, i szmerti je szaki dan premislyavala, krezato je nye szercze z lyubavum k Bogu tako vazsgano posztalo, da szije zselyila Krisztusu za lyubav csuda preterpit, i sze one boli na szvojem telu chutit, ke je Jezus na szvojem szvetom Telu preterpil. Ova zselya szeje nyoi csudnovito szpunila. Od nye dvaiszet drugoga leta szeje szaki tajedan sztalo, da kadaje csetertak vecser zacsela Muku Jezusa Krisztusa premislyavat, da je zvan szebe posztala, i ovako osztala do vecsera drugoga dneva. Va ovom csaszu je sze pripetenye muke Krisztuseve nyoi pred ocsima bilo, i ona je chutila jedan del one boli, ku je Jezus va szvojoi britkoi muki preterpil. Polag toga je nyoi Goszpodin Bog poszlal velike, i teske betege, ali sze ovo nye zselye Jezusu za lyubav terpit, ni moglo zaszitit. Va nye naiveshoi boli szeje batrila zmukum Jezusa, i szebe ujacsala krez pobozsno prijimanye szveti Szakramentov. Vechputi szu vidili po prijimanyu preszvetoga Tela Krisztusevoga Nebeszku szvitloszt okolo nye. Ali nyu od zemlye gori podvignuti, zovoga szu van znet mogli velikoszt one lyubavi k Bogu, ka je va nye szerczi gorila. Va nye podlozsni

je ravnotako otila ovu lyubav k preszvetomu Oltarszkomu Szakramentu, i muki Krisztusevoj zbudit. Zato je szu szvoju szkerb nato ubernula, da ovu lyubav va nyihovo szercze zaszadi: Ali i iszkerbi za nyihovo szviczko dobro ni zamudila. Ako je ka med nyimi ubetezsala, ni je osztavila, neg je nyoi kut dobra Mati szluzsila. Neg szamo nye laschemu telu ni ugajala, i nyemu nist dopusztila ni, csabi mu na veszelye szluzsilo, szvoje telo je za szvojega naivechega nepretelya prestimavala, zato je ovo zbicsevanyem, zostrum pratezsum, zvruchinom, i zimum, zvirosztovanyem, i zposztom nemilo trapila. Nad tulikum ostrochum szeje pri ovoi Diviczi zatuliko vech csudit bilo, pokidob da ona ni zato trapila tela szvojega, da sze za grihe zpokori, ar ovi ni nigdar ucsinila, nego zato, da nye Jezusu za lyubav csa terpi, i da krezato Nyemu szpodobna posztane. Ovu veliku lyubav je Goszpodin Bog va ovoi nye vernoi szluzsbeniczi naplatit, i nyu zvelikimi miloschami nakincsit otil. Goszpodin Bog je nyoi dal dar prihoducha dugovanya zpoznat, otaina dugovanya zvidit, i na haszan lyudi ubernut, betezsne uzdravit, i hranu na batrenye sziromahov poveksavat. Preblazsena Divicza Maria szeje nyoi jednucs szkazala, i szvoje Bozsanszko Ditescze nyoi na ruke dala. Jezus szam szeje nyoi vechputi szkazal, i zsnyum dragolyubno pominal. Szvoje petere Rane je na nye ruke i noge, i na perszi pretisznul, i ternyenu korunu na glavu polozsil. Drugocs, kada je pred kipom Raszpetoga molila, je Jezus szvoje Ruke z Krizsa znel, i nyu dragolyubno blagoszlovil. Ovako je Goszpodin Bog i znogimi drugimi miloschami ovu szvoju vernu szluzsbeniczu izvisil. Ona je ove milosche Bozsje viszoko prestimavala, ali zato sze zverhu drugi nigdar ni izvisavala, neg je bila szagdar ponizna szluzsbenicza. Dosla je ura, va koj je Goszpodin Bog ovu szvoju zarucsnyu va Nebeszko veszelye otil pozvat. Ona je va tezsak beteg zapala. Po prijimanyu szveti Szakramentov je jos jednucs premislyavala szvojega raszpetoga Jezusa, koga kip je szenek va ruka dersala, i kusevala. Ona szije zselyila z Jezusem na krizsu umrit, raszpela je ruke szvoje, i k Jezusu zdihavala, i szveto umerla, polag tela nemer na posztelyi, ali va duhu na Krizsu Jezusa. One Koludricze ke szu pri nye szmerti na zocsi bile, szu nebeszku Muzsiku csule, i szveta Maria Magdalena Paz-

zis, ka je onda Florenczi bila je vidila kako je szveta Katharina va szprohajanyu seregov Angyelszki va Nebo nuter isla. Ovo szeje godalo va leti: tiszuch pet sztov oszamdedeszet devetom. Noga csudocsinyenya po nye szmerti szu szemu Kerschansztvu szvidocsansztvo dala, kako zmozsna je nye prosnya pri Bogu.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveta Katharina je k Jezusu Krizsevanomu veliku pobozsnoszt va szvojem szerczu jimala, tako da je nyemu za lyubav csuda terpit zselyila. Va nye nevolyi szeje batrila zpogledom na szveti Krizs. Kip krizsevanoga Jezusa pri szvojoj szkradnyoi uri va szvoji ruka derzsi, i kusuje. Jimena Kerschana niszi vridan, ako nimas oszebuine pobozsnoszti k britkoi muki, i szmerti Jezusa. Ako szi ne zselyis tvojemu Szpaszitelyu za lyubav csuda terpit, ko naimanye ono, csa ti tvoi Szpaszitely posalye, szterplyeno noszi. Uberni vechputi ocsi tvoje na Kris tvojega Szpaszitelya, ter sze krezati pogled zbudi na szterplyenoszt. Neka bit jedan zmed oni, od ki Didakus veli: „Nogi ne miszlu na muku, i szmert Krisztusevu neg szamo onda kada szmert pred szobum vidu. Onda zamu kris Raszpetoga va ruke, na koga szu va zdravlyi pozabili." Dokle szu zdravi bili va nyihovi ruka nigdar ni bilo vidit szvetoga Krizsa, ali vechputi harte, klicske, vercsiche zvinom, czifru, lipu prates. Krizs Jezusa szusze szramovali pred drugimi kusevat, ali nistvridno sztvorenye kusevat jos i pred lyudi nyi ni bilo szram. Ako oches pri szmerti tvojoj batrenye jimat va pogledu Jezusa krizsevanoga; ko szada va zdravlyi vechkrat miszli na nyega, zamiga vechkrat va ruke, kusevajga pobozsno, ter proszi Szpaszitelya tvojega za kripnu miloschu, da va lyubavi nyigovoi zsivit, i umrit budes mogal.

II.

Szveta Katharina je znye telom tako zahajala, kut znye naivechim nepretelyom. Ona ovomu nijedne radoszti

ni dopusztila, ni mu dala druge hrane neg kruh, ter vodu, nochno vrime nyemu ni dala pocsivka neg szamo tri ure, ona je, bicsevala, i traplia zostrum sztrunenum opravum, z vruchinum, i zimum. Ti tvojemu telu ugajas, kut dabi tvoj nai bolyi pretely bil. Ti mu dopuschas jos i grihsnu radoszt. Ti mu ponujas prepovidane jilise va posztni dnevi. Ti mu dopusztis gnyit, i pocsivat prik csasza, nist mu ne zabranis, more pojt kamo, i kada oche. Na ostrovanye nyigovo nigdar ne miszlis. Ti ztelom tvojim tako zahajas, kut dabi czily tvojega sztvorenya bil, neg nyemu ugodit. Polag szega ovoga sze vindar ufas va Nebo dojt, kamo je szveta Katharina neg krez pokorenye tela szvjojega dosla Stimas, da je ovo szpametno ufanye? Szveti Augusztin tebi navo odgovara zkratkum ricsum: Ne. Ar nyigov, i drugi szveti Otacz Nauk je ta, ako ki oche va sereg Szveti va Nebi dojt, ta sze mora terszit nye va zsitku naszledovat. Kako oches ali szvetu Katharinu naszledovat? Neka tvojemu telu naimanye grihsne radoszti dopusztit, ukini mu naimanye posztne dneve prepovidane jilise. Neka mu dopusztit dugo szpat, trapi je, ostruj je, pokori je. Szveti Augusztin veli: „Ako ochemo tovarustva Szveczev delniki bit, ko je naszledujmo.“ I zopet: „Ja neznam, kako szi moremo zselyit z Szveczi va Nebi del jimat, ako nyihovu peldu ovde ni va malom dugovanyi nebi radi naszledovat.“

Na dan csetertnaisztoga Februara.

Szveti Valentin Biskup, i Mucsenik. Szveti Valentin Masnik, i Mucsenik.

Dva szvete Mucsenike szveta Mati Czrikva pod jednim Jimenom denasz szveti, i postuje. Jedan je bil Biskup Interamni, drugi je bil Masnik v Rimi. Szveti Biskup Valentin je zsivil va csaszu nevernoga i zatajnika Kerschanszke vere Czeszara Juliana. Pokidob je va ovom csaszu veliko progonsztvo Kerschanov bilo, je ov Szveti Biskup veliku szkerb noszil, da Kerschane va pravoi veri pocsverszti, i na traplenye, ter muku zbuja. Kubogim je tuliko miloszer-

dan bil, da je i szvoju prates raszdilil. Kada je jednucs zimszko vrime jedan pol gol ubogi predanyega dosal, je szvoju nuternyu prates szlikal, i nyemu dal. Vreda po tom je Angyel knyemu dosal, ter muje tu prates naizad doneszal ztim glaszom, da je ovu prates szamomu Jezusu, ki je szpodob ubogoga nasze zel, dal, i dachemu Jezus ovu lyubav zvelikimi miloschami nagradit. Zmed ovimi miloschami, je bil dar betezsne uzdravit, oszebuino one, ki teski beteg nad szobum jimaju. Ovako je med drugimi brata Szudcza Fontäeusa, ki je zovim teskim betegom traplyen bil, i vasz szkercsen, po kratkoi molitvi va hipczu uzdravil, i krezato na pravu veru ubernul. Ov Fontäeus je v Rim dosal na pojiszkovanye kjednomu plemenitomu csloviku zjimenom Kraton, ov je mladinu va jacskoi, i gercskoi ricsi ucsil, ali pogan je bil, i vechputi je jur szvoje poganszke boge za pomoch, i zdravlye szina szvojega, ki je ravnotako veliki beteg nad szobum jimal, zazival, ali zaman. Fontäeus muje povidal, kako je nyigov brat krez Biskupa Valentina od ove sztrahsne nevolye odszlobodjen posztal. Kraton je velye poszalnika poszlal k Valentinu Biskupu, i nyega ponizno proszil, dabi v Rim dosal. Szveti Biskup je dosal, i ubechal, da che szina nyigovoga uzdravit, ako Kraton, i nyigovi domachi va Jezusa verovali budu. Kraton je odgovoril: ako moi szin zdrav bude, ochu Jezusa szpoznat. Valentin je dal szina va jednu hizsu dopelyat, i ovde do polnochi molil. Med molitvom Biskupa je vasz szkercsen mladenacz ravan nasztal, i od velikoga betega odszlobodjen. Kraton pun veszelya je sze szvoje domache szkupa zizval, i Biskupa proszil, da nyega, i sze nyigove va veri Jezusa naucsi, i pokerszti. Nogi zmed nyigovi skolarov szu Naucsitelya naszledovali, med ovimi je bil i Abundius szin Rimszkoga Poglavara Placzidusa. Kada je Placzidus ovo docsul, je dal Valentina predasze dozvat, i nyega upital: zkakovim vracstvom je szina Kratona uzdravil? Szveti Biskup muje odgovoril: „Krez nist drugo, neg krez zazizvanye Jerusa Kriszttusa, ki je pravi Bog, szam ga uzdravil.“ „Navo je Placzidus nyega po zakoni poganov krivil zbog viskarie, i zapovidal, da ga od glave do pet nemilo zbicsuju, onda da ga va uzu hitu, i da ga zgladom umoru. Kada je ali po nikuliki dnevi docsul, da je Jezus Bog Kerschanov Valentina csudnovito ujacsal, da mu

nit glad, nit bicsevanye ni naskodilo, je dal nyemu glavu odszich. Pervo neg je ov Szvetacz szvoi zsitak dokonyal, je Bogu glaszno hvalu dal, da muje miloschu izkazal za nyega umrit, i molil je jedan csasz za sze, onda za szvoje Ovcsicze, i za sze, ki nyega va betegi, oszebuino va velikom betegi za pomoch zazivali budu. Goszpodin Bog je od onoga csasza krez noge csudne csine pokazal, da je ovu molitvu szvojega vernoga Szluge uszlisil; ar je znano, da szu krez nyigovu prosnyu nogi od ovoga betega odszlobodjeni posztali.

* * *

Szveti Valentin Masnik je zsivil va csaszu Klaudiusza Czeszara. Kerschani, i pogani szu nyega zbog nyigove lyubezlyivoszti, znanoszti, i kriposzti jednako viszoko postovali. Klaudiusz szam szije zselyil nyega vidit, i kada gaje kszebi dal dozvat, je nyega pital: „Zacs ti nebi rad moi pretely bit, ki szi zselyim tvoi pretely bit? Sze bi misze va tebi vidilo, neg szamo to ne, da ti drugu veru valujes, ka je szuprotivna mojim bogom.“ Valentin muje odgovoril: „O Czeszar! dabi ti onoga Boga szpoznal, koga ja molim. onda bisze za blazsenoga mogal prestimavat, dab mu szluzsit mogal. On je ta izti, ki ti je zsitak, i korunu dal, i ki bi tebe na veke szrichnoga, i blazsenoga ucsinil.“ Jedan med okolo sztojechi je preszikal nyigove ricsi, i rekal: „Csa ti derzsis od velikoga Jupitera? csa od Merkura? Szveti Masnik je odgovoril: „Ja to derzsim, da szu ovi zli lyudi bili, kut popiszovanye nyihovoga zsitka kazse, i zato niszu vridni, da sze bogi jimenuju.“ Jedni od okolo sztojechi szu zakriknuli: Ov pszuje, Valentin je szmert zaszluzsil! Valentin je Czeszara neg jedno malo za poszluh proszil, i da che nyim szvitlo pokazat jisztinu szvoji ricsi. Onda je raszlozsil nistvridnoszt poganszki bogov, i szemoguchnoszt i jisztinu Boga Kerschanszkoga tako szvitlo, da je Czeszar okolo sztojechim rekal: ja moram valovat, da ov cslovik mudro govori, i nyigovomu nauku sze nemoremo szuprotposztaviti. Kalfurnius Poglavar Rimszki, ki je zocsi bil, i ovo csul, va sztrahu, da che Czeszar Kerschan nasztat, je najednucs zacsel kricsat: „Valentin je Visacz, on je boge orszaga pszoval, on mora umrit; ar drugacse che sze lyucztvo nadvignut.“ Ove ricsi szu Czeszara tako presztrahsile,

da je velyen ovoga szvetoga Masnika Kalifurniusu prikdal. Kalifurnius je zapovidal velyen nyega va uzu hitit, ter je Aszteriusu szudczu zapovidal, da nyega odszudi po praudi nyihovoi. Aszterius perlye neg je nyega odszudil, je krez nagovaranye i ubitanye jiszkal nyega od vere Krisztusa odlucsit, ali na naivechu szrichu Aszteriusa szeje ravno szuprotivno sztalo; ar kadaje Valentin krez zazivanye Jimena Krisztusevoga kcher Aszteriusa, ka je jur nogo let szlipa bila, uzdravil, je ov Szudacz szvoju poganszku veru osztavil, ter szeje zszimi szvojimi domachimi dal pokersztit. Kadaje Klaudius Czeszar ovo docsul, szeje csudil nad zmozsnoschum onoga Boga, koga je Valentin molil, i je kanil ovoga Szvecza szlobodnoga odpusztit. Ali kada je Kalfurnius nyega na novo zobcsinszkim zbludom lyucztva zisztrahsil, je nyemu dal glavu odszich. Ov Szvetacz je ovu szentenczíu zveszelyem prijel, i szvoi zsitak kut Mucsenik dicsno dokouyal.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Valentin Biskup je brata Szudcza Fontäeusa po kratkoi molitvi uzdravil, a Szina Kratona po duzsicskoi do polnochi durajuchoi molitvi. Goszpodin markada velye da, zacs proszimo, a kadagod ne. Ako ti velye ne da, neszmis velye od molitve presztat, nego va velikom ufanyu dalye moras molit. Ar to je gvisno, ako va tvojoi molitvi sztalan osztanes, che ti Goszpodin Bog ali dat, ono zacs proszis; ali ako ti na zvelicsenye ni hasznovito, ko che ti csa drugo, csaje tebi potribnie, udilit. Szveti Augusztin veli: „Ali dosztanemo od Boga, ono zacs proszimo, ali ne; ko moramo vindar va molitvi sztalni osztat; i ne szamo onda moramo Bogu hvalit, kada nam da, zacs proszimo, neg i onda, kada nasz ne uszlisi. Ar mi zverseno nemore szpoznat, csa nam je hasznovito, kut Bog pozna; ko je za isztinu hasznovito za nasz da nam ne da, zacsga proszimo, ako nam na zvelicsenye ne szluzsi.‟ Na drugom meszti ta szveti Otacz veli: „On che ti dat, zacsga proszis, ako ti je hasznovito; da je dosztanes. Ali ako ti ni hasznovito, ko

che ti csa drugoga dat, csa ti hasznovitie bude." Ovu jisztinu dobro va szercze tvoje zami, onda neches proti Bogu morgovat, ako ti neda, zacs szi proszil, nit neches tvoje molitve zaosztavit, ako te velye ne uszlisi.

II.

Szveti Valentin Masnik je poganszkomu Czeszaru zselyil, dab szpoznal pravoga Boga, ter szeje trudil nyemu pokazat nistvridnoszt poganszki bogov, i nyemu Jisztinu jedinoga pravoga Boga Kerschanszkoga pred ocsi posztavit. Kako je ztobum? Szpoznavas ti pravo onoga Boga, va koga verujes? Terszis sze nyega szpoznat? Raje, i vechkrat kercsmu pojt, neg Czrikvu; raje neszramne razgovore poszluhsat, neg szvete Prodike; raje i vechkrat sze jigrat, hartat, szvojemu telu ugajat, szvoje telo kincsit, od blizsnyega nyigovi mlahavoszti, i grihskov sze pominat, neg na Boga miszlit, ali od szvetoga dugovanya sze razgovarat, po ovi puti, i nacsini sze nigdar neches naucsit Boga szpoznat. Zposzluhsanya Ricsi Bozsje, zstenya szveti knig, zpobozsni razgovorov, izpremislyavanya nebeszkoga kralyesztva, sze oches naucsit Boga poznat. Csinis ti ovo? Ali morebit stimas, da na szpoznanyu Boga ni tuliko lezsano? O! premiszli, csa je Jezus rekal: „Ovo je zsitak vekovecsni, toje: ovoje put kvekovecsnomu zsitku, da oni Tebe szamoga pravoga Boga szpoznaju, i Jezusa Krisztusa, koga szi poszlal. Jiv. 17. d. Kadi ni szpoznanya Bozsjega, onde i nemore prava vera va Boga, pravo ufanye, prava lyubav, pravi sztrah Bozsji bit, onde ni ufanya zvelicsenya. Szveti Hyeronimus veli: „Cslovik ki Boga ne szpozna, sze more perlye nima sztvar, neg cslovik jimenovat. Kadi ni szpoznanya Bozsjega, ondi sze vreda naj vechi grihi zaszadu, i sze vech, i vech raszu, polag ricsi Ozeasa Proroka: „Ni szpoznanya Boga na zemlyi. Pszoszt, lazsi, lyudomorsztvo, tatbina, histva prekersenye sze csini: i poveksava." Csa ovakovu zlochu more drugo naszledovat, neg vekovecsno szkvarenye? Zato o cslovik! szpoznaj tvojega Boga, da sze na veke ne szkvaris. Zcsim Boga bolye szpoznal budes, ztim che bit va tebi vera csverscha, jacse ufa-

nye, i goruchia lyubav k Bogu, ztim che bit gorlyivia tvoja Bozsja szluzsba, ztim ches sze griha bolye csuvat, i dobro csinit. Ovoje, veruj meni, nairavniji put kzvelicsenyu.

Na dan petnaisztoga Februara.

Szveti Theofilus Pokornik.

Theofilus jimenovan Pokornik je Adani va Cziliczii va szluzsbi Czrikve sztal, kut Diakon, i Goszpodar Czrikvenoga dobra. Nyigovo ponasanye je tako zverseno bilo, da szuga po szmerti Biskupa obcsinszki za nyigovoga Naszlednika odibrali. Ali ov ponizni szluga Bozsji je zvelike poniznoszti Kerschane tako dugo proszil, da od nyihovoga naiperzimanya odsztupu, i da drugoga vridnijega odiberu, dokle szuga poszluhnuli. Po kratkom csaszu sze je sztalo, da je novi Biskup zaszliplyen krez nuterdavanye, Theofilusa od nyigove szlusbe i csaszti zvergal. Kut je pervo Theofilus csaszt Biszkupszku zponiznoszti lahko od szebe odvergal, tako ga je szada tesko szpadalo, i kruto bolilo, da je od szvoje zacsuda manye csaszti zverzsen posztal. Zali duh je ovo dobro zchutil, zato je nyega jos vech pobluditi jiszkal. On muje pred ocsi posztavil kriviczu, ka mu szeje sztala, i on spot, koga je zato preterpit moral, tako, da je ov pervo tako pobozsni Diakon, sze pute zjiszkal, kako bi szvoju zgublyenu csaszt mogal naizad zadobiti. Ali kada je sze nyigovo premislyavanye zaman bilo, i kada ni nijednoga pravicsnoga puta nasal, k szvojoi csaszti naizad doiti, je nochno vrime kjednomu zsidovu ki je visacz bil, isal, i ovoga za pomoch proszil. Ov muje velyen pomoch ubechal, ako neg Theofilus ono szpunit bude otil, csa je ktomu potribno. Ov neszrichni je k szemu pripravan bil, ter je drugu noch zopet k nyemu isal. Visacz je szvoje zgovaranye, i zazivanye zacsel, i kada je Satan zvelikim tovarustvom dosal, je nyemu prosnyu Theofilusa naiperdoneszal. Satan je bil velyen pripravan nyigovu prosnyu uszlisit, ali neg onda, ako Boga, i nyigovu szvetu Mater Diviczu Mariu zataji. Theofilus vasz zaszliplyen je va to

privolyil. On je zatajal Boga, i Diviczu Mariu, i ovo zatajanye je vragu va piszmi dal. Drugi dan je Biskup Theofilusa k szebi dal dozvat, i ocsitno valoval, da muje krivo ucsinil, nyega za oproschenye proszil, i va nyigovu pervanyu csaszt nyega naizad posztavil. Ovako je Theofilus po ovom prokletom puti k szvojoi csaszti zopet dosal. Ali cserv nyigovoga duhsnoga szpoznanya je neg vreda nyega zacsel griszt. Szpominanye nato, csaje ucsinil, je nyigovo szercze trapilo, i mucsilo, dan, i noch mu ni dalo mira, nit pocsivka, sztrah, i trepetanye je nyega popalo. Velikoszt griha, koga je ucsinil, muje ufanye oproschenya zimalo. Ali zoszebuine milosche Bozsje muje jedna miszal dosla, naimre: da akoprem je Boga, i Mater Bozsanszku zatajal, ku je pervo tuliko dicsil, i postoval, da je vindar ova preblazsena Divicza Mati miloszerdnoszti, i obramba grihsnikov; zato da sze k nyoi uberne, i da krez nye prosnyu od zbantovanoga Boga oproschenye jische. Ovo nuternye nadahnenye je Theofilus naszledoval. Drugi dan je velyen va Czrikvu, ka je na diku Marie poszvechena bila, isal, i ovde pred Oltarom Marie na kolena upal, i szvoj grih zgorkimi szuzami uplakival, Mariu Mater sze miloszerdnoszti ponizno proszil, da szvoje milosztivne ocsi na nyega uberne, i Nyemu od szina szvojega oproschenye grihov szproszi Cseterdeszet dan je ovako molil, i polag toga szebe zostrim posztom trapil. Po ovi cseterdeszeti dnevi szeje nyemu Divicza Maria szkazala, i nyega, zlochu nyigovu pred ocsi posztavlyajuch, ukarala. Theofilus je szpoznal, da je kruto zagrihsil, i da ni vridan miloszerdnoszti Bozsje; ali vindar, pokidob da Goszpodin Bog i nai veche grihsnike pomiluje, da sze i on ufa milosche, i oproschenya. Zato moje zaviche pri Tebi jischem milosztivna Mati, i Tebe ponizno proszim, podaj mi Tvoju milosztivnu ruku, podvigni me, ter mi od Tvojega predragoga Szina oproschenye szproszi! Maria je potribovala, da szvoje zatajanye naizad zame, i da ocsitno veru valuje. Pokorni Theofilus je ovo zveszelyem ucsinil. Ovo izkazanye Divicze Marie je nyega nezgovorno batrilo, ali od molitve, i od poszta ni popusztil, doklen onoga ni zadobil, zacsje proszil. On je vechputi zszuznimi ocsima na Kip Marie gledal, jeli neche zlamenye uszlisenya vidit. Najednucs sze je nye-

mu zopet Divicza Maria szkazala, i nyemu ovako govorila: „Goszpodin Bog je meni za lyubav tvoje szuze, i molitve milosztivno prijel; ali paszku noszi da mojemu Szinu do szmerti veran osztanes.“ Theofilus je nave ricsi od veszelya zvan szebe bil, i tverdno ubechal Szinu Marie szvoju sztalnu vernoszt; ali i Tebi o Maria! obramba moja, neka bude od mene vekovecsna hvala! Szada je jos neg jedno nyega trapilo, naimre nyigov podpiszak, koga je vragu prikdal; zato je proszil milosztivnu Mater, dabi mu ov podpiszak naizad preszkerbila. Po tri dnevi, kadaje malo zaszpal bil, je ov podpiszak na szvoji perszi nasal. Nyigovo veszelye je prik toga tako veliko bilo, da je kumaj docsekal drugi dan, da bi mogal va Czrikvi Marie szvoju ditinszku hvalu izkazati. Navi dan je Biskup va ovoi Czrikvi Marie med nogimi Duhovnimi szvetu Masu odversaval. Pri ovoi priliki je Theofilus pred Biskupom pokleknul, i szvoi grih ocsitno valoval, i goruche szuze tocsech szvoj napiszak, koga je vragu dal bil, pokazal, i sze, csa szeje zsnyim godalo povidal. Biskup csujuch ov veliki grih, szeje kruto presztrahsil, da ni mogal govorit; ali kada je od one velike milosche csul, ku je Maria pokornomu Theofilusu izkazala, szeje razveszelil, nyega zszuznimi ocsima ubjamil, od grihov odvezal, i nyemu preszveti Oltarszki Szakramenat podilil Va onom hipczu, kada je Szveto Telo Krisztusevo prijel, szeje licze ovoga pokornika raszvitilo kuto szuncze. Szi okolo sztojechi szusze od veszelya plakali, i Boga dicsili. Po odversenoi Boszjoi szluzsbi, je preszrichni Theofilus zopet pred Oltarom Marie, pred kim je tulikoputi molil, na kolena upal, da Bogu, i Marii za nyemu izkazanu miloschu hvalu da. Po duzsicskoj molitvi je nyega szany premoril. Zkoga kada szeje zbudil, je chutil, da je betezsan na telu. Ovo je nyemu na zlamenye bilo, da che navredi umrit; zato je domom isal, i Testamenat szvoi nacsinil, va kom je uboge za szvoje jerbe posztavil. Onda szeje zopet naizad vernul va Czrikvu, i onde kut pravi Pokornik szvoju Duhsu szpusztil. Nyigova szmert szeje godala va leti Krisztusa pet sztov trideszet oszmom.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Theofilus, ki je tuliko let pobozsno zsivil, je najednucs zvisine kriposzti, va dibinu velikoga griha zapal, ar sze ni sztrahsil Boga, i Diviczu Mariu zatajat, i szebe vragu zapiszat. Kako sztrahsan grih je ovo! Ucsi sze zovoga o Kerschan! kako tvoje zvelicsenye va sztrahu, i derhtanyu jiszkat moras, i da sze va tvoju moch nigdar ne zanasas. I ti mores tako zapaszt, ako szi i jedan csasz pobozsno zsivil. Premiszli, Theofilus nebi bil tako neszrichno zagrihsil, dabi bil szterplyeno podnasal, ono, zacs szuga krivo potvorili. Vidis, jos i onda je potribna szterplyenoszt, kada krivo terpit moramo. Hugo od szvetoga Viktora pise: „Je takovi lyudi, ki kada prez krivicze terpit moradu, ovako govoru: dabi bil zaszluzsil, ko me nebi zsalosztilo, ali kada niszam krivacz, zato me zteska szpada. Kako priproszta rics je ovo. Onda sze moras szramovat, i zsalosztit, ako szi kriv, ter terpis. Kad nekrivo terpis, sze moras veszelit. Ali bi volil bit razboinik, neg Krisztus?“ To je, bi volil z razboinikom terpit, ki je kastigu krez szvoje zlocsinyenye zaszluzsil, neg z Krisztusom, ki je nekrivicsno terpil? Szveti Peter je sze Kerschansztvo ovako upomenul: „Nigdor neka ne terpi kut razboinik, ali tat; ali ako kut Kerschan terpi, neka sze ne szramuje, nego neka Boga hvali, i dicsi va ovom Jimenu! Kut Kerschani terpimo, ako nekrivo po peldi Jezusa terpimo.

II.

Theofilus je po ucsinyenom sztrahsnom grihu szvoje zaviche pri Bozsanszkoi Materi, pri Materi sze miloszerdnoszti jiszkal, i krez nye prosnyu sze nadijal oproschenye grihov zadobit, ko je za isztinu i zadobil. Ovde szeje Maria kut prava Mati miloszerdnoszti, i zaviche grihsnikov szkazala. Ali ki grihsnikov? Polag pripetenya, od koga szmo tolics csuli, je Maria neg oni grihsnikov zaviche, ki szvoje grihe oduru, ter sze pravo k Bogu naizad povernu. Ki nebi

radi szvoje grihe osztaviti, i pravu pokoru zanye ucsinit, ti szi neka ni ne miszlu, da che jim Maria zaviche biti, zato csa morebit nikulike molitve nyoi na diku odversavaju. Jos manye szi neka miszlu, da chedusze krezato pakla mentovat, i Nebo zadobit. Ki oche pri Marii pravo zaviche zadobit, ta mora naimanye csversztu volyu jimat, szvoi zsitak poboisat, i pokoru csinit. Zavo neka po peldi szvetoga Theofilusa krez prosnyu Marie proszi. Ar prava pokora je miloscha Bozsja, ovu miloschu moramo krez obrambu Marie nai naiper proszit. Szveti Bernard veli: „Ako te tvoji grihi sztiszkaju, i sztrahsu, ko poj k Materi miloszerdnoszti, pokazsi joj rane grihov tvoji. Ona che Szinu szvojemu szvoje prebodeno szercze pokazati, i Szin oche Mater, a Otacz che Szina uszlisit.“ Peldu jimamo va pokornom szvetom Theofilusi. Neg poszluhni, csa szveti Bernard od ovoga veli: „Maria grihsnika od zdvojnoszti zusztavlya, ufanye mu daje, nezapuszti ga, dokle ga zbantovanim Szudczem ne pogodi. Od ove dobrote nam szvidocsi zsitak Theofila, ki je krez Mariu miloschu prijel.“ Szveti Petrus Damianus zopet veli: „Csa che sze tebi zakratit o Maria! kada ti sze ni zakratilo Theofila od dibine pakla odszlobodit. Nist tebi ni nemoguche, ar ti je moguche bilo zdvojne na ufanye zvelicsenya doprimit.“

Na dan sesztnaisztoga Februara.

Szveta Juliana Divicza, i Mucsenicza.

Na konczu trete Sztovicze je va varosi Nikomedii jedan bogat, i plemenit Goszpodin, zjimenom Afrikanus zsivil, ki je neg jedinu kcher jimal, ova bise zbog szvoje velike lipote, i dobroga ponasanya va szem varosi raszkricsana, i oblyublyena. Nye jime bise Juliana. Afrikanus velik nepretely Kerschenikov, je szaku priliku zveszelyem hasznoval, kada je mogal Kerschane proganyat. Ali polag szega ovoga je nyigova kcher Juliana krez oszebuinu miloschu Bozsju veru Jezusa szpoznala, i ovu po prijetom nauki ukerschena nasze zela. Kada je krez veru Jezusa veliku

vridnoszt divojacske csisztoche szpoznala, je nye csisztochu krez szvet zagovor Jezusu aldovala. Medtim toga je Eluzius Rimszkoga varosa Tonacsnik knye sztarjim dosal, i od nyi kcher nyihovu va histvo proszil. Nye Sztarji, ki nist niszu znali, csa szeje znyihovum kcherum godalo, szu radoprivolyili va prosnyu Eluziusa, i nyu jos pervo, neg biju pitali, nyemu va histvo ubechali. Ov mladi Tolnacsnik je stimal, da je sze va uredbi, je zveszelyem k Juliani sztupil, i nyu za privolyenye proszil. Juliana ni otila velyen ocsitovat, csa je Goszpodinu Bogu ubechala, neg szije zgovor jiszkala ztim odgovorom, da nemore va nyigovu prosnyu privolyit, dokle on va visu, je va nai visju csaszt ne zlize. Eluzius sze zovim ni dal zisztrahsit; neg je zpinezi vreda va naivisju csaszt dosal, ar je va Nikomedii Poglavnik, i Namesztnik Czeszara nasztal. Kut je ovako izvisen bil, je k Juliani isal, i nyoi nazvisztil, da szeje nye zselya szpunila, zato da szada nist ni zadivka, i da ona nye ubechanye szpuni. Juliana je nato rekla: „Ja szam Kerschanka, a ti szi pogan. Ja sze nemorem porucsit ztakovim ki ni Kerschan. Szluzsbenicza pravoga Boga nemore zszlugom vrasjim va histvo sztupiti.“ Nave ricsi szeje Eluzius jako presztrahsil, i velyen je knye Oczu Afrikanusu sztupil, i nyemu ocsi metal, da gaje prekanil, i nyemu sze zagrozil z kastigum Czeszara, ako szvoje kchere nebude preszilil szvoje ubechanye szpunit. Afrikanus, ki jos ni znal, da je nyigova Kcher Kerschanka szeje navi glasz tako jako presztrahsil, kut Eluzius. Zato je nyu naiperzel, i nyoi pred ocsi postavil viszoku csaszt, diku, i bogatsztvo Eluziusa, i nyu zlipim nagovaral da va ovo histvo privolyi. Ali Otacz ni drugoga odgovora od nye prijel, neg Eluzius: „Ja szam Kerschanka, i nechu z Eluziusem va histvo sztupiti, odlag ako i on Kerschan ne posztane.“ Otacz je vidil, da zdobrim nist nemore zapocset, szeje nyoi zacsel grozit, i potlye nyu nemilo trapit, i mucsit. Dal je nyu krez szluge szvoje na szem telu bicsevat, i va uzu hitit. Po kratkom csaszi je nyu pital, csaje dokonyala, i kada je vidil, da je ona va szvojem naiperzimayu jos sztalnia, je nyu prikdal Poglavniku, da zsznyum zahaja polag praude Czeszara. Ov Poglavnik je bil ravno ta Eluzius.

Kada je ov Julianu pod szvojum oblaschum jimal, je

nyoi naiper szlipil, gladil, i ubital. Je, on je nyoi i to ubechal, da nye va nye veri neche bludit, da ona Kerschanka osztat more, i on dabi rado Kerschan nasztal ali on sze sztrahsi szerde Czeszara, on sze boji, da che szvoja Jimanya, i morebit jos i zsitak pogubit. Navo je nyemu Juliana odgovorila: „Ti sze sztrahsis szerde jednoga umrechega Czeszara, ti sze bojis za tvoje Jimanye, i za tvoj zsitak szviczki, i zato nebi rad Kerschan nasztat? Nechu sze ja vech sztrahsit szerde neumrechega Boga, va ku chu zaisztinu zapaszt, ako tvoje boge molim, ali ako zpoganom va histvo sztupim? Nechu sze ja vech bojat jimat zgubitka vekovecsnoga Jimanya, i vekovecsnoga zsitka, ako tebi poszluhsna budem? Ne ja mojega naiperzimanya nechu potert. Ja szam Kerschanka, i ochu kut Kerschanka zsivit, i umrit. Ja sze odat nechu za takovoga ki ni Kerschan.“ Ove ricsi szu Eluziusa va velik jad dognale. On je nyu szakojacski dal mucsit. Naiper szuju zvolovszkimi zsilami nemilosztivno tukli, onda szuju na nye vlasze ubiszili, dokle szusze zkozsom szkinuli, z ognyenimi lopaticzami szuju palili, i ovako na szem telu zranyenu va uzu hitili. Med szimi ovimi mukami je sztalna osztala, neg szamoga Boga je za jakoszt proszila. Goszpodin Bog je dopusztil da je Satan va szpodobi dobroga Angyela na nye szkusavanye va uzu knyoi dosal. On je rekal, da je od Boga poszlan, da nyoi nazviszti, da je nye vernoszt k Nyemu zadoszta pokazala, da szada szmi prez zbantovanya Bozsjega prosnyu Eluziusa szpunit; da che nyu Goszpodin Bog branit, i nyoi na pamoch bit. Ove ricsi sze Juliani niszu dopadale, zato je szumlyila, da je ovo szlipaczia, ona szeje k Bogu va molitvi ubernula, dabi ju raszvitil, i nut Goszpodin Bog je nyu raszvitil, i jalnoszt vraga ocsitoval. Zato je sztalna osztala, i rekla, da je pripravna perlye umrit, neg Jezusa zatajat, ali za pogana sze odat. Onda je pak pravi Angyel Bozsji knyoi sztupil, ov je nye rane zavracsil, i nyu na dojduchu muku zbujal, i batril. Eluzius je nyu zopet dal k szebi dozvat, i vasz szeje preszenetil. Kada je vidil nye zdravo telo, onda je jos jednucs nyu zacsel zdobrim na szvoju sztran ubernut, ali ona je sztalna osztala, kut i pervo. Szada je vidil Eluzius, da muje sze zaman: zato da szvoi jad nad nyum szpuni, je nyu dal va ogany hitit.

Ali kada szeje ogany na molitvu szvete Juliane zagaszil, onda je zapovidal, da nyu va kotal zkipuchum vodum napunyen hitu. Ali i va ovom je neuszkrunyena osztala, i Boga glaszno dicsila. Nist vech drugoga ni znal ov Manenik, zato je zapovidal, da joj glavu odszicsu. Ovakoje ova Kerschanszka jaka Divicza szvoje vojevanye dicsno dokonyala, kada je szlipacziu, draganye, ubechanye, grozsnyu, szakojacsku muku, nye nemilostivnoga Ocza, nye trapitelya, je jos i Szatana dicsno ubladala. Sze ovo szeje sztalo va nye oszamnaisztom leti. Eluzius je navredi prijel plachu za szvoju nemilosztivnoszt; ar kada je na morji ona plav, na koi szeje plaukal, zalyana posztala, je nyega voda va jednu pusztinu van hitila, kadi gaje nima sztvar raszkinula, i potrosila.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveta Juliana bi bila krez nye histvo zpoganszkim Poglavnikom na veliku diku, i kvelikomu Jimanyu dojt mogla. Eluzius je nyoi polag toga ubechal, da je va veri neche bludit; a vindar ni privolyila. Ovo neka, i katholicsanszki Kerschenik ucsini, ako musze prilika nanuja znekatholikom va histvo sztupit. Med sztovimi, ki katholicsanszkoi sztrani ubechadu, da je nechedu va nyihovoi veri bludit, che kumaj jedan bit, ki szvoje ubechanye szpuni. Szviczko dobro, ko je naivechkrat pervi uzrok ovakovi histvov, va pakal pelya. Ovakova histva szveta Mati Czrikva za dobra neprestimava, i zato je krati, i szenek je ovakova histva, kut nedopuschana zahitjevala. Goszpodin Bog je szam szvojemu odibranomu lyucztvu histvo znevernimi prepovidal; zbog pogibela vere, da je ne pogubu. Va kniga Moyzesa ovako sztoji: „Neszmis zsnyimi va histvo sztupit. Tvoje kchere nedaj jednomu zmed onoga lyucztva, nit tvojega Szina nezarucsi zkcherom pogana; ar che Szina tvojega zbludit, da nebude meni, nego tujim bogom szluzsil.“ Szakidanye szkuszenye kazse, da je va takovom histvi znevernimi, velik pogibely veru pogubit, Salamon on

mudri Kraly, je krez neverne zsene va bolvansztvo zapal. Nogi Katholicsani szu krez szvoje histvo znevernimi szvoju veru, i szvoje blazsensztvo pogubili. Ki je pravadan Katholik, che sze csuvat takovoga histva. Med hervaczkimi lyudi sze oszebuino neka ova histva ni nejimenuju.

II.

On odgovor, koga je szveta Juliana szvomu uprosnyaku dala, dobro presti. Eluzius ni til Kerschanszke vere na sze zet zbog sztraha pred Czeszarom, i zbog sztraha, da che szvoje Jimanye pogubit. Zovoga sze naucsi grih odurit, krezakoga Boga raszerdis, i vekovecsno Jimanye pogubis. Dabi ti znal, da ches krez jedan grih miloschu tvojega Czeszara, i tvoje Jimanye pogubit, jeli bi ti ta grih ucsinil? Bujen da ne. Zacs pak grihsis, pokidob znas, da ches krezato miloschu Bozsju, i vekovecsno Jimanye pogubit? Duh szveti veli: „Ki va jednom zagrihsi, che nogo Jimanye pogubit.“ Nogo, veliko, i vekovecsno Jimanye! A csa dobenes krez grih? Szveti Augusztin pita: „Csa szi zgubil, i csa szi zdruge sztrani dobil? Csa szi dobil, to sze pinez jimenuje; a csa szi zgubil, to sze Nebo jimenuje.“ Szveti Bernard pise: „Satan ti jabuku ponuja, a Paradicsom ti zame.“ Jednu jabuku, jedan pinez, jednu naszladnoszt, jedno kratko veszelye krez grih dobenes, Nebo, Paradicsom, nebeszko veszelye zgubis. Prestimaj tvoi dobitak, i zgubitak, ter mi povi, jeli ni priproszto, Nebo za jedan pinez, Paradicsom za jednu jabuku, nebeszko veszelye za praznu radoszt zaminit, i na veke pogubit? Dobro pazi: „na veke.“ Csa kzez grih dobenes, dugo ne dura, nemores ga dugo uzsivat; ali csa zgubis, to bi na veke bil mogal uzsivat. Judas szije krez uvadjenye Jezusa trideszet szrebernyakov zaszluzsil. Kako dugo jeje uzsival? Ni jedan dan. Csa je od nyi uzsil? Nist. Ali miloschu Bozsju, szvoju duhsu, i vekovecsno zvelicsenye je pogubil, a to na veke. Kako csemeran dobitak! Kako nezgovorno velik zgubitak! Razumite ovo dobro, ki sze z Boga zabite, da vasz nebude jednucs tamo odszudil, odaklen vasz nigdor odkupit nemore.

Na dan szedamnaisztoga Februara.

Szveta Konstanczia Divicza.

Szveta Konstanczia je bila kcher velikoga Konstantina Czeszara. Ona je bila va pogansztvi rojena, i odhranyena, ali kasnye je kerschanszku veru nasze zela krez naszledno pripetenye. Guba, to je odurna kraszta szeje po nye szem telu provlikla, i veliku bol nyoi uzrokovala. Vasz Czeszarszki dvor, oszebuino Czeszar nye Otacz je veliko pomilovanye knyoi jimal; ar je jako dragolyubna, i dobra bila. Szu pomoch szu zjiszkali, kade szu neg csa znali, dabi ju od ove sztrahsne nevolye oszlobodili; ali nist ni hasznilo. Docsula je pak Konstanczia, da szu nogi betezsniki pri grobi szvete Divicze Agnesz pomoch jiszkali, i da szu zvracseni posztali. Nye zselya od gube ucsischena posztat ni nyoi mira dala, dokle i ona ni ov grob pojiszkala. Ona je jos poganka bila, ali vindar je zvelikim ufanyem kgrobu szvete Agnesz sztupila, onde sze pokleknula, i va zdihavanyu, i plakanyu je predsze dugo pri grobu molila; tako da je od velike boli, od tuge, i molitve premlahavila, na zemlyu szpala, i zaszpala. Va sznuh szeje nyoi Szveta Agnesz iszkazala, i nyoi ovako govorila: „Konstanczia! Veruj va Jezusa Kristusa pravoga Szina Bozsjega, i Odkupitelya szvita. On che tebe od tvoje muke odszlobodit, i tebe od gube ucsisztit.“ Po kratkom csaszi szeje Konstanczia zbudila i nist ni vech boli chutila, i gledajuch na szvoje kotrige, je szpoznala, da je csiszta, i zdrava. Puna veszelya szeje naizad vernula va Czeszarszki dvor Bogu hvalu dala, i szebi csverszto naiperzela veru Jezusa nasze zet. Ovo naiperzimanye je vreda szpunila. Va kerschanszkoi veri szeje dala naucsit, i pokersztit. Nye peldu szu naszledovale sze nye szluzsbenicze, i noge rojakinye. Po szvetom Kerszti je tako zversen zsitak zsivila, da je nasztala pelda Kerschanom, i poganom. Vreda po tom Gallikanus naj vechi Vezir Czeszarszke vojszke je dicsno v Rim naizad dosal zboja, va kom je Czeszaru velik orszag Sziriu od Perzianczov zopet naizad dobil. Za plachu szvojega vitesztva, je od Czeszara proszil, da ga za Poglavnika Rimsz-

koga varosa posztavi, i nyemu szvoju kcher Konstancziu za zsenu da, pokidob da je nyigovu zsenu, od ke szu mu dvi kchere osztale, nezdavno krez szmert pogubil. Pervi del nyigove prosnye muje Czeszar velyen uszlisil; ali csaje drugi del utiszkalo, zbog toga dasze z Kostancziom pomina. Kostanczia je szvojemu Oczu szvitovala, da i va ti drugi del prosnye Gallikana privolyi, ali neg tako, ako jos druge dva Orszage Dacziu, i Thracziu naizad zadobi, i pod Czeszarszku oblaszt naizad doprimi. Ona da chemu nye dva naivernie szluge Jivana, i Paula za szprohodnike, i pomochnike prikdat, ali od Gallikana je proszila, da nyoi szvoje dvi kchere prikda. Gallikanus je rado va sze privolyil, on je szvoje dvi kchere Konstanczii prikdal a verne szluge Jivana, i Paula, ki szu jur Kerschani bili, kszebi zel, i va boj prosal. Konstanczia je szvoje zaviche va molitvi pri Bogu jiszkala, i Boga proszila, dabi ne szamo szercza ovi dvi nyoi prikdani Divicz, nego i szercze Gallikana, ki je jos pogan bil, kszebi ubernul, i nyim szvitloszt szvoje szvete vere udilil, i nyega nato prignul, dabi odsztupil od nyigove prosnye nyu za zsenu zeti.

Goszpodin Bog je prosnyu Konstanczie zpunoma uszlisil. Po kratkom csaszu szu dvi kchere Gallikana veru Jezusa prijele, i ukerschene vekovecsnu csisztochu Bogu aldovale. Gallikanus kada je va boji od szvoji nepretelyov szkoro ubladan bil, je na tolnacs oni dvi mladenczov Jivana, i Paula Jezusa na pomoch zazival, i ubechal, ako szvoje nepretelye ublada, da che sze dat ukersztit. I nut krez pomoch Bozsju je ubladal nepretelya, i szpunil je szvoje Bogu ucsinyeno ubechanye, dal szeje ukersztit, i polag toga Bogu ubechal, da sze vech neche zsenit. Kada je Konstanczia ovo dossula szeje jako veszelila, i Bogu hvalu dała, ki je sze ovako uredil. Onda je z Czeszarszkoga dvora va jednu malu hizsiczu isla prebivati, polag ke hizsicze je Czeszar lipu Czrikvu na hvalu szvete Agnesz dal zgradit, ovde je do nye szmerti va tovarustvi oni dvi Divicz kcher Gallikanusa va velikoi pobozsnoszti zsivila. On veliki Vitez, i Poglavnik Rimszkoga varosa Gallikanus, ki je krez molitvu Konstanczie veru Jezusa szpoznal, je szvoju viszoku csaszt osztavil, sze szvoje Jimanye na uboge, i na Czrikve ubernul, ter je z szvetim Hilariusom va tovarustvi

va jednu hizsu pri vodi Tiber isal, i onde betezsnim, i putnikom na szluzsbu bil. Kada szeje ovo pripetenye z Gallikanusom na szvitu raszglaszilo, szu nogi knyemu putovali, dabi vidili zlaschimi ocsima, kako ov zviszokoga pokolenya rojen, i va viszokoj csaszti posztavan cslovik ubogim szluzsi, nyihove noge zipira, sztol prosztira, mlahavim pomazse, nye csiszti, i szakojacske csine lyubavi iszkazsuje. Kadagaje on neverni Julian zove hizse betezsnikov prognal, je va Alekszandriu isal, ovde je nyega Szudacz Raucziaunus na szmert odszudil zbog vere Krisztuseve, i nyemu glavu dal odszich, ovakoje ov veliki vitez szvoi zsitak kut Mucsenik Jezusa dicsno dokonyal. Tu iztu szrichu szu jimali i oni dva verni szluge szvete Konstanczie Jivan, i Paval, ki szu na zapovid Juliana ravnotako zmecsem umoreni posztali. Szveta Konstanczia je va oszamdeszetom leti zsitka szvojega od Nebeszkoga Zarucsnyaka krez szvetu szmert pozvana posztala, zacsuda szrichnija, neg dabi szviteczkomu zarucsnyaku szvoju lyubav bila prikazala, i neg dabi sza Kralyesztva ovoga szvita bila zadobila.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveta Konstanczia je Bogu hvalu dala, da je nyu od gube zcsisztil; ravnotako je hvalila, da je na nye prosnyu Gallikanusa na pravu veru ubernul. Perva je bila szviczka dobrota, a druga duhovna. Ovako je zahvalna bila za szviczke, i duhovne dobrote. Kuliko, i kako velike dobrote szviczke, i duhovne szi ti od Boga prijel? Szi ti ali zanye Goszpodinu Bogu zahvalil? O kako velika nezahvalnoszt bi bila, ako toga niszi ucsinil! Naimanye od szi dob budi zahvalnii. Jutro, i vecser neka jedan del tvoje molitve bude hvala Bogu Goszpodinu za prijete dare. Ako ovako zahvalan budes za prijete dare, ches sze vridnoga nacsinit za nove dobrote. Szveti Krizoszthomus veli: „Zahvalnoszt nam lyudem na naivechu haszan szluzsi; ar ravno krezato nove dobrote od Boga dobivamo.“ Na drugom meszti ov izti szveti Otacz ovako govori: „Goszpodin Bog od nasz

zahvalnoszt potribuje, ne kut dabi nase hvale potriban bil, neg da nam nove dobrote udiliti more.“

II.

Zsitak szvete Konstanczie po nye ukerschenyu je szim Kersahanom na peldu, a poganom na szpoznanye isztine szvete vere Jezusa szluzsil; ar je bil zsitak polag Evangyelya Jezusa urejen. Kako je tvoj zsitak urejen? Je drugim na peldu, ali na szpacsenye? Je krivovernim na szpoznanye isztine nase szvete vere, ali morebit na odura-vanye ove vere? Je na diku szvete Matere Czrikve, ali na nye zanemermetanye? Ako krivoverczi vidu, da ti, ki sze katholicsanszki kerschenik jimenujes, zapovidi szvete Matere Czrikve neg lahko prekersujes, da szi zszveti posztov, zi szpovidi, zposzluhsanya szvete Mase, i Prodikov nist nenacsinyas, vech sze tovarusis zkrivoverczi, neg zkatholicsani, zsnyimi, kada szuproti szveti uredbov nase szvete Czrikve, ali szuproti nasimi Duhovni nedosztoino govoru, szkupa szlozsis; onda sze ovi nechedu povernut, nit nechedu lyubavi knasoj szvetoi veri jimat; nego chedu sze va nyihovoi krivoi veri jos bolye potverdit, i na veke szkvarit. Joj tebi, ako szi krez tvoi nekatholicsanszki zsitak tomu krivacz! Ovi chedu pred bozsanszkim Szudczem tebe tuzsit, i za fantenye szuprot tebi kricsat. Jos i katholicsani sze krez takov zsitak lahko moru pobludit. Ako ovi vidu, da redkokrat molis, da szvetu Masu po Nedilye, i Szvetke zamudis, da Rics Bozsju ne poszluhsas, da szvete Szakramente ne prijimlyes, csa stimas, chedu sze krezavo va dobri zobderzsat, ali na dobro zbujat? Za isztinu ne! Znaj, da szi duzsan tvojemu blizsnyemu dobru peldu dat, nye na szluzsbu Bozsju zbujat, oszebuino ako szi va visoi csaszti posztavan, ali ako drugim zapovidat mores. Jezus veli: „Vasa szvitloszt tako neka pred lyudi szviti, da budu vase dobre csine vidili, i da vasega Ocza, ki je na Nebi dicsili budu.“ Oni Katholicsani, ki med krivoverczi zsivu, i zsnyimi zahajadu, jimadu oszebuinu duzsnoszt pravo po katholicsanszki zsivit, da sze i oni povernu, da nasu szvetu veru viszoko postuju, i nyu oblyubidu. Zato je szveti Peter one nove Kerschane, ki szu med pogani zsivili, upomenyival,

da pobozsno zsivu: „Budite va szi vasi csini szveti, kut je szvet On, ki vasz je pozval. Ar piszano je: „Budite szveti, kut szam i ja szvet.“ Na drugom meszti zopet veli: „Proszim vasz draga bracha, kut tujincze, i putnike, da sze csuvate od telovnoga pozselenya, ko szuproti duhsi vojuje, i da med pogani szveto zsivite; da oni, ki na vasz zlo, kut od zlocsinitelyov govoru, vasa dobra dela vidu, i Boga dicsu.“

Na dan oszamnaisztoga Februara.

Szveti Simeon Biskup, i Mucsenik. Szveti Niczeforus Mucsenik.

Szveti Simeon zkoga sze szveta Mati Czrikva va szvetoi Masi szpomenyuje na denasnyi dan, je bil szin Kleofasa. Nyigova Mati szeje, kut Mati Bozsja, Maria jimenovala, od ke szveto Evangyelye szvidocsi, da je pri szmerti Szpaszitelya na zocsi bila. Nist neszmimo dvojit, da je szveti Simeon jedan zmed ucseniki Jezusa bil, da je Nyigove Prodike poszluhsal, i daje Nyigove csudne csine zlaschimi ocsima vidil. Kada szusze Apostoli po szem szvitu raszsirili, onda je szveti Simeon va Jeruzalemi osztal, i sze terszil z szvetim Jakovom Apostolom, ki je pervi Jeruzalemszki Biskup bil, varoschane szvoje domovnike na pravu veru ubernuti. Kada szu szvetoga Jakova zsidovi zbog vere Jezusa mucsili, i umorili, je szveti Simeon za nyigovoga Naszlednika odibran posztal. On je ovu csaszt, kut pravi Apostol zversaval, Kerschane je va veri potverdjeval, nye na szveti zsitak pelyal; a poganom je Jezusa Krizsevanoga nazvischaval, i noge je na pravu veru ubernul. Kada szu Rimlyani varos zaujeli, i na nist szkoncsali, onda je na zapovid Jezusa z Kerschani pobignul, i va jedan varosich Pella jimenovan zonkraj Jordana isal. Kada szu Rimlyani po szkoncsanyu varosa odisli, je szveti Simeon zszvojimi dragimi ovcsiczami zopet va varos naizad dosal, i szeje szkerbil, da szu szi nove hizsicze na prebivanye nacsinili. Pri ovoj priliki je szveti Biskup doszt szkerbi jimal, csaje duhovne, i telovne potribsine szvoji Ovcsicz utiszkalo.

On je bil va ovoi szkerbi ne utrudlyiv, ter je na vredi to batrenye jimal, da szeje broj Kerschanov szaki dan poveksaval, zbrojem Kerschanov szeje i kerschanszka kriposzt, i pobozsnoszt poveksavala. Ali da Satan ovo pobludi, je poszlal szakojacske zgrablyive vuke va ovcsarniczu Krisztusa, da verne Kerschenike krez krive nauke od prave vere odvernu. Ali szveti Simeon je dan, i noch virosztoval zverhu szvoje csrede, on je szvitlo pokazal kriviczu nyihovi naukov, i nye uszramotil, tako, da szu pobignut morali.

U csaszu Czeszara Trojana je strahsno progonsztvo Kerschanov nasztalo. Va Jeruzalemi, i va szoi krajini szu oszebuino one jiszkali, ki szu zpokolenya Davidovoga izhajali; ar szusze bojali, da che sze ki zmed nyimi za Mesziasa van dat, i med lyucztvom zblud nacsinit; zato szu sze Zsidove, i Kerschane, ki szu ztoga pokolenya bili, polovili, i poumarali. Med Kerschani je bil szveti Simeon. Od nyega szu znali, da je Kerschan, i Biskup Kerschanov, i da je zpokolenya Davidovoga. Zato szu nyega Zsidovi pri Poglavniku obtuzsili. Onda je jur sztov dvaiszet let sztar bil. Poglavnik Attikus je nyega pital: jeli je isztina, da od pokolenya Davida Kralya dohaja, i dá Jezusa Nazarenszkoga valuje? Szvetacz je sze dvoje potverdil. Poglavnik je rekal, da mu zbog nyigove velike sztaroszti nist nebi rad ucsinit, i da chemu nogo jimanya udilit, ako Krisztusa zataji, i bogom poganszkim alduje. Ov szveti Sztaracz je ovo ubechanye zanemermetajuch rekal: „Ne, na veke ja nechu Jezúsa zatajat, na veke nechu krivim bogom aldovat. Tvoji bogi szu naj gorji lyudi bili, i szada va pakli goru. Jezus Krisztus je pravi Bog.“ Ove, i druge ricsi, ke je szveti Simeon govoril, szu szercza okolo sztojechi lyudi ganula. Attikus, da lyucztvo od isztine vere Krisztuseve odverne, je zapovidal, da szvetoga Biskupa ostro bicsuju. Bicsevali szuga tako nemilosztivno, da je kerv zisnyega na sze sztrani czurila, ali ov Szvetacz je ne dabi bil neszterplyen, neg je bil pun veszelya, da je vridan bil za Jezusa Jime terpit. Drugi dan szu nyega jos vech mucsili, ali i va ovi muka je jednako sztalan, i veszel bil. Attikus, i szi, ki szu na zocsi bili, niszu mogli popaszt, kako more ovakov sztov, i dvaiszet let sztar Sztaracz tulike

muke preterpit, pod kimi bi mar ki jak, i mlad, moral ulech. Goszpodin Bog je naimre zsidovom, i poganom otil pokazat, ki je nyim doszt peldov va mladenczi, i kerhki Divicza kerschanszke jakoszti pokazal, da ta izta jakoszt i va mlahavi Sztarczi va zsivoi veri prebiva. Poglavnik da ovomu mucsenyu konacz nacsini, je zapovidal, da sztaroga Simeona krizsuju, pokidob nebi rad krizsevanoga Jezusa nazvischavat presztat, ztum iztum szpotnum szmertjum umre. Nist drazsjega, i veszelijega nebi bili mogli ovomu jakomu Valovniku Jezusa nazvisztit, neg kada je csul, da je na krizs odszudjen. Po odversenoi molitvi je szam szvoju prates szlikal, ter je legal na krizs, protegnul ruke, i noge, da muje prebiju. Prebili szu ga zcsavli na krizs, i nasztavili. Muka nyigova, szi moremo miszlit, bise prevelika, ali szterplyenoszt nyigova bise jos vecha. On je na krizsu viszech jos jednucs zglasznimi ricsami valoval, da je Jezus Goszpodin pravi Bog, i Szpaszitely szvita. Po nyigovoj peldi je molil za szvoje mucsitelye, szvoju duhsu va ruke Bozsje preporucsil, i szvoi zsitak zszpodobnum szvojega Jezusa szmertjum dicsno dokonyal. Pri ovoj szmerti Mucsenika szu sze Kerschani va veri Jezusa ujacsali, a nogi neverni, i pogani kveri Jezusa preubernuli.

* * *

Ovako dicsnu, ako i ne tako tesku szmert Mucsenika je szveti Niczeforus preterpil. On je zsivil va csaszu Cze-szarov Valerianusa, i Galienusa va varosi Antiochii. On je bil nemer szviczkoga sztalisa, ali jako pobozsan, i Boga bojech cslovik. Va onom iztom csaszu szeje va tom varosi jedan Masnik Szapriczius jimenovan nahajal, od ovoga Masnika je bilo sze dobro, i dicsno csut. Zovim je Niczeforus nogo let va velikom pretelysztvi zsivil, tako da szu med szobum kut jedno szercze, i jedna duhsa bili. Ali na jednucs je med nyimi takova szerda, i nepretelysztvo nasztalo, da jedan od drugoga nist niszu otili znat, i csut, jedan drugoga niszu otili pogledat. Niczeforus je ali va sze isal, on je szpoznal szvoju grihsku, pozabil je na szerditoszt, ter szeje otil z Szapricziusem pomirit. Zato je poszlal nike od szvoji pretelyov knyemu, i nyega za oproschenye, i nyigovo pre-

telysztvo dal proszit. Ali ov ovoga Jimena nevridni Masnik nist ni til csut od oproschenya, i od pomirenya. Niczeforus je i druge poszlal knyemu ztum iztum prosnyum, ali i ove Szapriczius ni poszluhnut. Onda je Niczeforus szam knyemu va sztan isal, i pred nyim pokleknul, i proszil za oproschenye. Ali i navo ponizsenye sze tverdo szercze Szapricziusa ni ganulo. Szerditoszt szeje va nyigovom szerczi tako zakorenila, da sze nidala van szkercsit. Med tim je va Antiochii nasztalo veliko progonsztvo Kerschanov. Noge Kerschane szu polovili, i zbog vere Jezusa szakojacski mucsili. Med ovimi je bil i Szapriczius. Poglavnik velik nepretely Kerschanov je nyega predasze dal dozvat, i upital, jeli je isztina da je Kerschan? Szapriczius je szercseno obsztal, da je Kerschan; i kada szumu zapovidali, da bolvanom alduje, szeje kut jak vitez kerschanszki kratil, to szpuniti. Onda szuga zacseli szakojacski nemilo mucsit. Ali on je sztalan osztal va valovanyu Jezusa, i Szudczu rekal: „Moje telo va tvojoj oblaszti sztoji, ali zmojum duhsum nimas nist zapovidat.“ Poglavnik je vidil, da ga prignut nikarkor nemore, zato je zapovidal, da mu glavu odszicsu. Kada je Niczeforus ovo docsul, je velye bizsal va nu placzu, kade szu Szapricziusa na szmert pelyali. Kada je nyega zagledal, je pred nyim na kolena upal, i proszil za oproschenye. To izto je ucsinil i na drugoi placzi. Ali Szapriczius je jednucs kut i drugucs ztverdim szerczem ovoga ponizsenoga Niczeforusa prosnyu zavergal, ni na nyega ni pogledal. Ovo je pobozsnoga Niczeforusa szercze prebolo, i jako zsalosztilo; ar je szpoznal, da, ako i Szapriczius szvoi zsitak za veru Jezusa dal bude, da mu neche na zvelicsenye szluzsit, polag szveti ricsi szvetoga Paula: „Ako i moje telo dam, da goril budem, a lyubavi nebudem jimal, nist mi neche prudit.“ Zato szeje paschil na meszto, kamo szu Szapricziusa odpelyali, da mu glavu odszicsu; ovde szeje med lyucztvom odrival, dokle je knyemu dosal, i nyemu zjedne sztrani pred ocsi posztavil onu veliku miloschu, da je vridan posztal za Jezusa veru umrit, ali zdruge sztrani on pogibel szkvarenya, ako va szerdi i nepretelysztvi premine, zato szeje jos jednucs ponizil, i nyega klecsech zi szuznimi ocsima za oproschenye proszil. Szapriczius tverdi neg nado, i zselezo je

osztal va szvojoi tverdokornoszti, nisze nikarkor dal ganut na pomirenye. Ovo je bila nyigova naivecha neszricha, i pogibely. Ár, kada muje hahar zapovidal, da poklekne, i zadnyi mah zmecsem prime, onda szeje ov neszrichni ubernul, i pital: „Zacs chu ja morat umrit?“ i kada szumu odgovorili: „Zato csa szi sze kratil Czeszara zapovid poszluhnut, i bolvanom aldovat.“ Onda je ov neverni rekal: „Ja ochu sze ucsinit, i rado vasim bogom aldovat.“ Nave ricsi veszel hahar, je naizad potegnul szvoju zamahnutu ruku. Ali pobozsni Niczeforus szeje navo necsekano pripetenye kruto presztrahsil, i Szapricziusu kszerczu govoril, dabi sze uputil, i da nebi nasztal neveran szvojemu Bogu, komu za lyubav je jur tuliko preterpil. Ovo i nogo drugo je Niczeforus placsuch govoril ovomu neszrichnomu, da nyigovo szercze gane. Ali nist ni hasznilo, Szapriczius je tverd osztal na sze upominanye, i prosnye, i szamohot va szvoje szkvarenye isal krez zatajanye prave vere Jezusa. Va ovom hipczu szeje vazsgala szveta zselya va szerczi Niczeforusa da ovo veliko krez Szapricziusa Bogu ucsinyeno zbantovanye, i szim okolo sztojechim dano szpacsenye popravi, je zglasza zakriknul: „Ja szam Kerschan, i valujem veru Jezusa Krisztusa, ku je ov nistvridni, da szvoj zemalyszki zsitak zderzsi, neverno zatajal. Ja szam pripravan na meszto nyega umrit.“ Zcsim szu Szudczu ovo nazvisztili, je zapovidal, da Niczeforusa na meszto Szapricziusa odglavu. Ovako je ov jaki valovnik, i Mucsenik Jezusa onu korunu prijel, ku je neverni Szapriczius szamohot kraj hitil.

Oszebuino premislyavanye.

Pervo neg ti, moj dragi Kerschan! nauke z zsitka ovi dvi Szvetacz udilim, tebe proszim, da zmanum nikuliko dugovanya premislyavas. Pervics, Szapriczius sze nit krez prosnyu, i szuze, nit krez szmert, ku je pred szobum jimal, ni dal ganut na oproschenye szvojemu nepretelyu. Ovako ide, ako szerditoszt dugo va szerczi ponasamo. Zato nasz szveto Piszmo upomenyuje: da nedamo szunczu zajt zverhu szerde nase.“ Toje, da pred nochum moramo szu szerdu puschat, i znasim nepretelyom sze pogodit. Dru-

gics, Szapriczius je csuda preterpil za veru Jezusa, i drugacse je pobozsno zsivil; vindar szeje szkvaril, zato kada ni til nepretelyu oprosztit. Neka szamoga szebe szlipit, i szebi Bog zna csa ubitat, ako nemer noge dobre csine odversis, i nogi grihov sze ucsuvas; ali polag toga vindar va jednom, ali va drugom grihu osztajes, ter sze ne poboisas. Jedan jedini szmertni grih tebe szkvarit more. Tretics, Szapriczius Masnik je veru szvoju zatajal, i na veke pogublyen posztal. Niczeferus szviczki cslovik je veru szercseno valoval, kut Mucsenik umerl, i sze zvelicsil. Kako nezvidlyivi szu szudi Bozsji! Masnicski, Duhovni sztalis, nikomur ne udilyuje blazsensztva, nit nikogar szvetoga ne nacsinya. Va tom sztalisu more jedan grihsit, i sze szkvarit, kut va drugom. Ali i nijedan szviczki cslovik neszmi szvojemu sztalisu krivicze davat, ako sze va nyem szkvari. I ovomu je Goszpodin dal priliku, i miloschu, da Nyemu szluzsi, i da sze zvelicsi. Ovden neg nato dohaja da ovu priliku, i miloschu zvelicsenya hasznuje. Zadnyics, Niczeforus sze ni dal va szvojoj veri krez peldu Szapricziusa pobludit, neg vazsgan va pozselenyu zbantovanye Bogu ucsinyeno, i szpacsenye Kerschanom, i poganom dano, zlisat, je ocsitno valoval veru Krisztusevu, i szvoi zsitak za nyu dal. Sztane sze da sze med tulikimi Duhovni jedan, ali drugi naide, ki nyihov zsitak ni takov, kut bi moral bit; ali neka sze va tom szpacsit, nego glej na vechi broj Duhovni, i na nyihov pobozsni zsitak, ove naszleduj. Ne Judas, nego szveti Peter, Andreas, i oni drugi moradu tvoja pelda na naszledovanye bit. Csuvaj sze, da zbog jednoga csemernoga Judasa, i one druge Apostole, zbog jednoga csemernoga Duhovnoga, i one druge, ali vasz Duhovni sztalis, ne oduris, i zanemerneverzses. Szada hodmo na Nauk, i Naszledovanye.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Simeon je krizsevan, a szveti Niczeforus je uglavlyen posztal zbog vere Jezusa. Ti nemer nimas pri-

like sze zbog vere dat krizsevat, ali glavu odszich. Ali prilike doszt jimas tvoje telo krizsevat, i trapit. Ovo moras ucsinit, ako sze szprave kanis zvelicsit; ar szveti Paval veli: da szu oni, k szu Krisztusevi szvoje telo krizsevali zi szim nyigovim pozselenyem. Ovo krizsevanye, polag nauka szvetoga Anzelmusa, sztoji va csini pokore, komu szlisi poszt, i traplenye tela. Polag nauka szvetoga Auguszti̇na sztoji va tom, da nase zlo pozselenye va nami ubladamo. Polag nauka drugi szveti Otacz krizsevanye sztoji va tom: ako sze nase vainszko chutenye, i nase kotrige od griha, i od zbantovanya Bozsjega csuvamo, i zderzsavamo. Ako sze ada kanis krizsevat, kut je tvoja duzsnoszt; ko obderzsavaj szvete poszte zverseno, ako i tvojemu telu zteska szpada. Tvoje ocsi, tvoje uhsi, tvoj jezik, tvoje ruke, i noge ubuzdaj. Odverni tvoje ocsi od grihsnoga pogleda, zatiszni uhsi tvoje pred necsiszti ugovorlyivi, i drugi grihsni razgovori. Nedaj tvojemu jeziku govorit csa bi Boga, ali blizsnyega zbantovalo. Neka tvoje ruke protegnut za lyuczkim dobrom, ali za drugim grihsnyim dugovanyem. Neka tvojim nogam dopusztit, da te tamo noszu, kadi znas daje pogibely griha. Zjednum ricsum nijednoga kotriga tela neka hasznovat na zbantovanye Bozsje. Ovako ches tvoje telo krizsevat, i Krisztusev nasztat, ovako ches tvoju veru kut Mucsenik valovat.

II.

Szveti Simeon je sztov i dvaiszet let sztar nasztal, onda je szvoi dug, i szvet zsitak dicsno, i szveto dokonyal. Ches i ti takovu sztaroszt dozsivit? Ches i ti tvoj zsitak zblazsenum szmertjum dokonyat? Navo drugo pitanye ti szveti Auguszti̇n odgovara: „On nemore neszrichno umrit, ki je pobozsno i szveto zsivil. Csa pervo pitanye utiszka, neverujem, da sze tako dugoga zsitka nadijes, a vindar szi ufas, dugo zsivit. Ali nacs posztavlyas ovo ufanye? Morebit na tvoju mladoszt, na tvoju moch, i zdravlye? O szlab fundamenat, temely! Sztovimi, i sztovimi szu bili, ki szu ravnotako mladi, jaki, i zdravi bili, kut ti, a vindar szu zaran umerli. On evangyelszki bogatus szije ubital jos nogo let moch zsivit, a onu noch je moral

umrit. On szeje prekanil va szvojem ufanyu. Glej, da sze i ti ne prekanis. Naj gvisnije je csa chu ti szada povidat: neka nigdar va ufanyu dugoga zsitka onoga zamudit, ali odvlacsit, csaje potribno kszrichnoj szmerti, i k zvelicsenyu; ar drugacse szi va pogibelyi szkvarenya. Miszli vechkrat na ricsi blazsenoga Thomasa Kempisa: Ti priproszt! csa miszlis na dug zsitak, kada ti ni jedan dan ni gvisan? Kulikimi, ki szu stimali, da chedu dugo zsivit, szu prekanyeni posztali, i umerli szu, kad niszu miszlili. Csini szada tuliko dobra, kut mores, ar neznas, kada ches umrit."

Na dan devetnaisztoga Februara.

Szveti Martinian Pusztenik, i szveti Konrad Pusztenik.

Turobnu peldu cslovicsanszke mlahavoszti, ali zopet i lipu peldu prave pokore jimamo pred ocsima va zsitku szvetoga Martiniana Pusztenika. On szeje Czezarei va Palesztini rodil. Jur va kerhkoj mladoszti je va szamotu na jedan viszok brig blizu varosa isal. Pet dvaiszet let je onde va molitvi, poszti, virosztovanyi, i drugi dobri deli sztrosil. Lyudi szu seregom hodili knyigovoi hizsiczi, ar Goszpodin Bog muje udilil dar szakojacske betege zvracsiti, i uvrazsene od vraga oszlobodit. Szagdir szuga kut Szveсza dicsili, i izvisavali. Ali csa szeje zgodalo? Kada szu jednucs nyigove kriposzti izvisavali, je jedna neszramna necsiszta zsena zjimenom Zoe rekla: „Csa tuliko nacsinyate z szvetoszti ovoga cslovika? Ja chu sze zavalyat, da chuga va jednoi nochi na grih napelyat." Onda szeje preublikla va prates putnika ki na szodische ide, i nochno vrime k huti Martiniana isla, ter glaszno i placsuch kricsala: „O szmiluj misze ti Mus Bozsji! neka me dat od nime sztvari raszkinuti. Ja szam sze zabludil, i neznam kude, ali kamo chu pojt." Ov Pusztenik je szvoje ruke k Nebu podignul, Boga za pomoch proszil, i na veliku i duzsicsku prosnyu je zpomilovanya ovoga preublicsenoga Putnika va szvoju hutu pusztil, nyemu malo hrane prepo-

lozsil, onda je dalye va szkalu prosal, da odlucsen od nyega bude, ter je szu noch va molitvi prebavil. Medtimtoga szeje ova jalna Zoe va nye dragu prates, ku je zszobum va jednoi torbi doneszla, preublikla, i szebe nai lipse nakincsala. Martinian je uzori z szvoje skulye naiperdosal, i kada je na meszto pobozsnoga putnika, koga je zmiloszerdnoszti prijel, ovu nakincsenu zsenu vidil, je zvan szebe nasztal. Pital je nyu, do je ona, i zacs je szimo dosla? Zoe je nyemu tako odgovorila, kut je nye pokvareno neszramno szercze povidalo, obsztala je nye naiperzimanye, i ovoga doszidob szveto zsivechega Pusztenika je zszlatkimi ricsami, i zszliplenyem tako dugo drazsila, dokle gaje na grih raszdrazsila. Martinian je privolyil, i na meszto dabi bil ovu grihsniczu zhute szvoje szpudil, je isal van, da vidi, jeli nedohajadu lyudi knyemu, ki bi nyemu na puti bili va szvojem grihsnom naiperzimanyu. Va ovom hipczu kada szeje ugledal, je na nyega Goszpodin Bog milosztivno pogledal, nyigovo szercze ganul, i knyemu znutra va nyigovom duhsnom szpoznanyu ovako govoril: „Csa szi ucsinil Martinian, i csa jos kanis ucsiniti?“ Vech ni bilo potribno. Kajanye zbog szvojega grihsnoga nakanyenya, oduravanye griha, koga je kanil ucsinit, je nyega tako sztreszlo, da muszeje umlilo, i on je szkupaszpal. Kada je kszebi dosal, onda je nabral szuhoga kitja, i derv, onda je ovo nazsgal, i kada je gorilo je va szredinu ognya szkocsil, i szam kszebi ovako govoril: „Martinian ako va ovom ognyi mores zderzsat, onda grihsi. Ali ako va ovom vrimenitom ognyi nemores obsztat, kako oches vekovecsni ogany moch preterpit, koga ches szi zgrihom zaszluzsit.“ Onda je neszramnoi Zoe rekal: „Hodi szimo ako kanis grihsit.“ Zoe szeje pri ovom pogledu presztrahsila, i va szvojem szerczu ganuta posztala, onda je pokinula szvoju lipu prates ztela, i va ogany pohitala, pokornoga Pusztenika za oproschenye proszila, i nyega pitala za nauk, csa je nyoi potribno csinit, da oproschenye szvoji grihov od Boga zadobi. Martinian je nyoi zapovidal da Betlehem va jedan Kloster ide, i da do koncza zsitka szvoga pokoru csini. Ona je poszluhnula, i isla tamo, kut je nyoi zapovidano bilo, i onde kut prava pokornicza va szvetoszti szvoi zsitak dokonyala. Martinian, kada je od szvoji va tom ognyi prijeti ran zvra-

csen bil, i za szvoi grih sze zsalosztno szpovidal, je osztavil szvoju hutu, ter je isal prik morja na jednu sztrugu, ovden je zlizal na viszok brig, i krez seszt let je va nai ostrijoi pokori zsivil. Sztalo szeje po ovi seszti leti, da je jednu zsenszku, kaje na morji zplavum szkupa va dibinu morja hitjena posztala, voda na tu sztrugu van hitila, i k szvetomu Martinianu dosla i pri nyem pomoch, i sztan jiszkala. Martinian je nyoi szvoju hutu prikdal, ali on je pobignul zovimi ricsami: „Ogany ter szlama dobro ne szlazsu szkupa." Onda je isal kmorju, szveti krizs nacsinil, i k Bogu ovako zdihaval: „Moj Bog, moj Goszpodin! ki morju, i vetrom zapovidas, uberni tvoje ocsi na me, ter mi sze szmiluj, neka mi dat pogibati. Nut o Goszpodine! ja sze szpuscham na morje, i volim umrit, neg va pogibeli griha osztat." Po ovoi molitvi je sztupil na morje, i Goszpodin Bog je nyega csudnovito na drugu szip morja odprimil. Zahvalil je ovde Bogu za csudnovitu pomoch, ter szije naiperzel, da vech nigdir na sztalnom meszti prebivat neche, neg od jednoga szvetoga meszta do drugoga putovat. Ovako je od onda noga szveta Meszta, noge szvete Czrikve pohodil, od almustva zsivil, molil, i posztil sze, szvoi nochni pocsivak vreda va lozi vreda na polyi, ali na viszokom brigu jiszkajuch, je czela dvi leta kut pokorni putnik sztrosil. Po ovi dvi leti je dosal Athen varos, i kada je va Czrikvi szvoju molitvu odversaval, je na jednucs chutil, da ga je sza moch osztavila, szpoznal je da je nyigova szmert blizu, zato je szvete Szakramente pobozsno prijel, i vreda nato, ove ricsi szprogovarajuch: „Va tvoje ruke preporucsam duhsu moju," je umerl. Szmert nyigova szeje godala va leti csetira sztov.

*   *
*

K zsitku szvetoga pokornoga Pusztenika Martiniana prilazsemo. zsitak jednoga ravnotako szvetoga Pusztenika. Ov je bil Konrad plemeniti vitez z Placzencze varosa. Szvoju mladoszt je pobosno prezsivil, i polag volye szvoji Sztarji je va histvo sztupil z jednum ravnotako pobozsnum Diviczum Eufrozina jimenovanom, zkum je szlozsno kerschanszki zsivil. Neg jedno sze Eufrozini va nye hisztvi ni dopa-

dalo, daje naimre nye muzs nai vech csasza va sztrilyanyu sztrohsil. Goszpodin Bog je ali nyega od ovoga veszelya krez jedno turobno pripetenye odvernul. Jedan zecz, za kim je Konrad jur duglye csasza isal, szeje va jedan plot szranil, kadi mu ni blizu mogal. Zato da ga zgraje van dosztane, je ovu podizsgal, ali velik veter je najednucs plamen na viszoko drivlye odnezal, i tako velik ogany je nasztal, da je naivechi del loze neg vreda pogoril, na naivechu skodu onoga, csija je bila. Konrad je velyen zloze protekal. Jednoga sziromahskoga cslovika, ki szije szuha derva pobiral, szu ulovili, i za krivcza potvorili. Kada zdobrim ni til obsztat, szuga zacseli mucsit, ali tako jako, da muje drazsje bilo umrit, neg tu muku duglye terpit, zato je obsztal, da je krivacz, neg dasze muke mentuje, bar krivacz ni bil. Na szmert szuga odszudili. Ali kada szuga pelyali k szmerti, i pred hizsu Konrada dosli, onda je hitro van bisal na placzu, i onde pred szimi obsztal, da ni ov sziromah krivacz, neg on, i da che ucsinyenu skodu nadomesztit, neg da nekrivicsnoga odpusztu. Odpusztili szu ovoga, i Konrad je szu skodu nadomesztil. Ali ovo pripetenye je Konrada tako ganulo, da je oduril sztrilyanye, veszelye, i szviczku diku, ter szi naiperzel sze ovo osztaviti. Nyigova pobozsna zsena je na sze privolyila, ter je med koludricze va kloster sztupila.

Konrad szeje kut pobozsni putnik upravil, ter je va pusztinu isal kjednim Pusztinczom i onde dugo csasza va ostroi pokori prebavil, onda je sztupil va Red szvetoga Francziszkusza. Potlye je v Rim putoval, odavyle va Szicziliu, kadi je zpocsetka va dragi Netin, potlye na jednom viszokom brigu va jednoi skulyi csa do szmerti va nai ostrioi pokori zsivil. Zali duh je nemer nyega doszt szkusaval, ali ov szluga Bozsji szeje szuproti nyemu szercseno branil. Jednucs je Satana poszalnik knyemu sztupil, ztim poszalsztvom, da je Eufrozina z Klostra van sztupila, domom isla, i da na nyega cseka kut nyigova pravicsna zsena. Konrad je navi poszal malo pobludjen bil, ali kada szeje va molitvi k Bogu ubernul, je velyen zvidil, do je pod szpodobum poszalnika, onda je Satana od szebe odpudil, i jos ostriji zsitak zsivil. Glasz nyigove szvetoszti szeje daleko raszsiril, oszebuino, kada szu lyudi zvidili, da muje

Goszpodin Bog dal prihoducha dugovanya naipervidit, i druge csudne csine csinit. Cseterdeszet let je po szvojem povrachanyu va pusztini va nai vechoi pokori sztrosil. Onda muje Goszpodin Bog nazvisztil dan nyigove szmerti. Onda je isal va varos Netino, szvete Szakramente pobozsno prijel, i naizad dojduch va szvoju pusztinu je szvoi zsitak va seszdeszet pervom leti dokonyal, tiszuch tri sztov pedeszet pervom. Va uri szmerti nyigove szu najednucs zazvonili zvoni va dvi szuszedszki varosi Hiblea, i Netino szami od szebe. Onda szu jiszkali szvetoga Pusztenika, i nyega va nyigovoi skulyi mertvoga nasli klecsechega, z szkupa zsklopnimi rukami. Santavi, szlipi, nimi, i drugi betezsni szu pri nyigovom grobi szvoje zdravlye naizad zadobili.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Turobno pripetenye, ko sze je z Martinianom godalo, nekate ucsi: pervics, kako moramo na sze paszku noszit va pohajanyu zpersonami drugoga szpola. Duzsicski razgovori, szkupa zhajanye nigdar ni prez pogibela. Tiszuch, i tiszuch grihov je ztoga van doslo; noge Duhse szu zbog toga na veke pogublyene posztale. Drugics, da sze moramo szercseno branit, kada nasz drugi na grih razdrazsuju. Dabi Martinian bil neszramnu Zoe velyen szpudil, zcsim je nye zlochu upamet zel, ali dabi on szam bil pobignul, na meszto, da je nyu poszluhsal, i gledal; nebi bil va grih privolyil. Kut szeje Martinian branil, da griha ni szpunil, tebi neka na nauk szluzsi, kako sze i ti va nuternyem, ali va vainszkom szkusavanyu ponasat moras. Premiszli vekovecsni ogany, va koga krezato zapaszt mores, i szamoga szebe pitaj, jeli sze szeguras va nyega dojti. Izaias Prorok veli: „Do zmed vami che moch prebivat va sze sztrosechem ognyi? Do zmed vami oche prebivat va vekovecsnom plameni?“ Polozsi tvoju ruku va ogany, ali tvoi perszt na goruchu szvichu, ter premiszli, kako che va pakli bit, ako ztelom, i zduhsum va nyigovom ognyi szidit budes moral. Ja znam da che ti zselya na grih projt.

II.

Nasi dva Puszteniki nam lipu peldu prave pokore daju. Martinian je neg jednucs, i to neg zpozselenyem grihsil. Konrad je neg tu mlahavoszt jimal, da je naivech csasza va sztrilyanyu sztrosil; vindar szu szi dva tako ostru pokoru do konca zsitka szvojega csinili. Ti szi morebit vechkrat, i jacse zagrihsil. Kadi je tvoja pokora? I kako dugo dura? Szi dva pokorniki niszu zmirom bili neg zszpovidum szvoji grihov, neg szu szvoje telo ostrovali, i szvoje grihe tiszuchkrat uplakali. Szi dva szusze csuvali naimanye prilike na grih. A ti tvojemu telu ugajas, ko je tako zagrihsilo, ter nebi rad od pokore nist csut, jos ni od poszta. Ti ne miszlis na tvoje ucsinyene grihe, nit sze szaki dan za nye ne kajes, neg stimas, da szi doszt ucsinil, ako sz'sze szpovidal, a do zna kako? Ti sze zopet zlahka podas va priliku griha, i zonimi prez potribsine zahajas, ki szu te na grih napelyali. O! ovo ni pokora, ka ti more ufanye dat k zvelicsenyu. Szveti Thomas a Villanova veli: „Mi szmo grihsili bracha! Ali moramo pokoru csinit, ali va pakli na veke gorit. O kako laglye je jedan kratak csasz pokoru csinit, neg va pakli gorit.“ Prava pokora kut szveti Gregorius veli, sztoji: „da ucsinyene grihe uplacsemo, i da vech nist necsinimo, zacs bisze morali plakat.“ K pokori szlisi, da na nasem teli kastigamo, csa szmo va telu grihsili. Na ovakovu pokoru sze moras zbudit. Ali pokoru csinit, ali va pakli na veke gorit, „Pokora, ali pakal.“

Na dan dvaiszetoga Februara.

Szveti Eucherius Biskup Orleanszki, Szveta Brigida Koludricza.

Szveti Eucherius szeje va varosi Orleans od plemeniti sztarji rodil. Pervo neg szeje narodil, je nyigova Mati krez Angyela nazvischenye prijela, da che ono dite, ko va utrobi noszi, Biskup ovoga varosa nasztat. Mati je ovo naz-

vischenye Muzsu povidala, i szi dva szu Boga hvalili, i szu szvoju szkerb nato ubernuli, da szina szvojega va sztrahu Bozsjem odhranu. Pri odhranyenyu nyigovom jim sze ni bilo potribno prevech trudit; ar mali Eucherius je od nature szvoje jako tih bil, i od Boga je takove talente prijel, da je med szvojimi skolarszki tovarusi pervi bil, va kratkom csaszu je va szvitszkoj, i duhovnoi znanoszti tako naiper dosal, da szeje szaki csudil. Szakidan je na meszto drugoga zabavlyanya Szveto Piszmo stal. Kada je jednucs ove ricsi Apostola stal: „szpodob ovoga szvita prohaja," je takovo raszvichenye Bozsje va szebi chutil, daje ov szvit oduril, i szebi naiperzel, da che va Duhovni sztalis sztupit, ovomu szvitu odpovidat, da zatuliko gvisnije nebeszko veszelye zadobi. Polag ovoga naiperzimanya je va Kloster sztupil, va kom szu Duhovni szami szebi szany utezali, neg da vech csasza jimali budu Boga dicsit. Va ovom Klostri je ktakovoi zversenoszti dosal, da szu nyega po szmerti Biskupa, ki je nyigov sztricz bil, za Biskupa odibrali. Ali kada szu znali, da chesze Eucheris kratit ovu viszoku csaszt nasze zet, szu poszalsztvo poszlali k Karolu Martellu Orszaga Poglavaru ztum prosnyum da nyihovo obibranye potverdi, i da Eucheriusa prigne na prijimanye Biskupie. Karolus Martellus, ki je csuda od nyigove kriposzti csul, je poszalnika poszlal va Kloster ztum zapovidum, da akobisze Eucherius kratil, da ga zszilum na Biskupszki sztolacs posztavu. Ov Szvetacz je nemer doszt zsuki szuz prolyal, ali moral je vindar podlozsan bit. Odprimili szuga Orleans, i za Biskupa poszvetili. Ovako na Biskupszku csaszt posztavan, szeje terszil sze duzsnoszti szvoje zverseno szpunit. On je gledal na sznagu Czrikvov, Duhovne je uredil, i na pravi duhovni zsitak pelyal, Szviczke je krez Prodike, i upominanye ucsil va szem csa veru utiszka, csa csinit, i csesza sze moradu csuvat, ako ochedu zvelicsenye zadobit. On je pojiszkal sze Klostre, i Fare, i sze csa va nyi neuredno bise, popravil, i uredil. Naj vechi del szvoji dohodkov je med uboge razdilil, i ne szamo za nyihovu hranu, nego i opravu sze szkerbil. Kadi je potribno bilo, je oster bil, nezgledajuch sze na personu cslovika, ako je bar kako viszoko posztavan bil. Ovakoje i Karola Martella ukaral, zato da je ztim zgovorom, da po-

tribuje pinez na boj szuproti turkov, Jimanya Czrikvena prodaval, ter po szvojoi volyi, onim ki szumu vech pinez ponudili, Biskupie, i druge Czrikvene csaszti, dilil. Za szerdu Martella, va kuje zsnyim zapal, sze ni hajal, ar je va szvojem duhsnom szpoznanyu miran bil, ar nist drugoga ni csinil, neg csaje nyigova duzsnoszt bila. Ravno tako malo szeje maril za ugovaranye, i progonsztvo nogi nezadovolyni, ki szuga proganyali. On je zjednum ricsum csinil sze, csa je na diku Bozsju, i na zvelicsenye szvoji podlozsni szluzsilo. Nyigovi nepretelyi niszu mirovali, dokle niszu krez krivo obtuzsenye Karola Martella tako razdrazsili, da gaje od szvoje Biskupie odpudil, i Köln va nevolyu poszlal. Kölni szu nyega szi csiszto oblyubili, i viszoko postovali. Robert Herczeg, komu je prik dan bil, je nyega kada je nyigovu szvetoszt, i kriposzt szpoznal, viszoko postoval. Od ovoga je proszil szveti Biskup dopuszt, dabi szmil va Czrikvi Szvetoga Szpovidnika Trudo Bozsju szluzsbu odversavat. Herczeg je nyemu od szercza rado dopusztil. Od onoga csasza je szveti Eucherius naivech csasza va ovoj Czrikvi va molitvi prebavil, ovde je lyucztvu prodikoval, ovde je zsalosztne batril, grihsnike na pokoru zbujal, a pravicsne na sztalnoszt upomenyival, zricsum szeje ucsinil, csa dober duhovni pasztir ucsinit mora. Po seszti leti szvoje nevolye, va kom csaszu sze nigdar ni tuzsil na Karola Martella, ki je nyega va nyu poszlal, niti na druge szvoje nepretelye, je ubetezsal. Ov beteg je prestimaval, kut poszalnika Bozsjega, ki nyega na drugi szvit poziva; zato szeje szveto' kszvojoj szmerti pripravil. Pri nyigovoi szkradnyoi uri szeje nyigov obraz od nebeszke szvitloszti liszkal. Ovako je ov Szvetacz odputoval zszviczke nevolye va Nebeszku domovinu pun batrenya szercza szvoga.

* * *

Szveta Brigida szeje va Skotszkom orszagi rodila. Nye Mati je bila sziromahska ulovlyena Szuzsbenicza, nye otacz je bil Duplakus, va koga sztanu je ova ulovlyena szluzsila. Zcsim je prava zsena Duplakusa upamet zela, da je ova ulovlyena zsnye nevernim muzsem pohodila, je ova szirota morala z sztana. Ovoszvoje va nevolyu odpudenye je

szterplyeno noszila, i je ovo Goszpodinu Bogu aldovala, kut za pokoru zbog szvojega pregrihsenya, ki grih ni tuliko zbog zloche, kut zbog mlahavoszti i kerhkoche ucsinila. Kada szeje nye dite narodilo, muje Jime Brigida dala, i dobro jeje odhranila. Duplakus je ovo dite potlye kszebi zel, ter jeje dal va kerschanszkoi veri naucsiti. Mala Brigida je va szem poszluhsna bila, krotka, i ponizna, grih je jur zdaleka oduravala. Goszpodin Bog je nyoi mimorednu lipotu udilil, zato szeje csuda mladenczov najavlyalo, ki szu ju va histvo proszili. Duplakus je nyoi szlobodno dopusztil, da szi zibere, koga oche. Brigida szije nai lipsega, naibogatijega, i naiplemenitiega odibrala, naimre Jezusa Krisztusa, komu je szvoju csisztochu aldovala, i zagovorila. Da ali od szviczki uprosnyakov mir jimala bude, je Boga proszila, dabi nye lipotu na veliku mrazochu ubernul, da sze vech nijedan vanyu zabadal nebude. Goszpodin Bog je ovu oszebuinu molitvu uszlisil. Jedno oko je Brigidi zacselo czurit, i navredi joj je zczurilo. Sza nye lipota je kraj bila, nigdor sze vech na nyu ni ugledal. Szam nye otacz je nyu oduril, i nyoi ta nauk dal, da va Kloster sztupi. Ovo je bilo, csaszije zselylila. Velyen je polag ovoga nauka zveszelyem va Kloter isla. Onda kada szu nyoi szvetu prates ublikli, i Biskup Machilla ucsenik szvetoga Patricziusa nyoj blagoszlovnu plahticzu kanil prik glave rasztrit, je vidil ognyeni pily zverhu nye glave, i onda kada szeje pred nyim prignula, i znye rukum szuho drivo Oltara popala, je ovo drivo najednucs uzelenilo, na zlamenye nye csisztoche; nye zczureno oko szeje zopet odperlo, i tako szvitilo, kut pervo; ovako je ova zarucsnya Krisztuseva szvoju lipotu naizad dosztala; ar ni bila vech va pogibeli, da che krezanyu koga drugoga na szviczku lyubav moch razdrasit. Vasz nye zsitak je va Klostri va velikoi szvetoszti sztrosila. Goszpodin Bog je nyoi udilil otajna dugovanya szpoznat, i noge csudnovite csine na szlipi, santavi, gubavi, i drugi betezsni csinit. Med drugim sze ovo povida: kada je jednucs ova szveta Divicza pri drugoi koludriczi pri sztoli szidila, je uzavu tovaruskinyu zaloga duha szidit zagledala. Pitala gaje, csa on ovde csini. Zali duh je odgovoril: ja szam rado polag ove Divicze, ar zbog nye lenoszti, i mangovanya ja polag nye moi pocsivak, i obradovanye nahajam.

Szveta Brigida je zszvetim krizsom ovoga paklenyaka odpudila, i szvoju tovaruskinyu upomenula na poboisanye szvoje lenoszti. Jedna neszramna zsena je Biskupa potvorila za ocza szvojega diteta. Brigida je prekrizsila uszta ove neszramne lazsicze, i velye ova csemerna zsena ni mogla govorit. Ali kada je ravnotako uszta maloga diteszcza prekrizsila, i pitala: doje tvoj Otacz, je ovo dite odgovorilo: Biskup ni moi Otacz, neg ta, i ta nistvridan cslovik. Jedna plemenita zsena je szvoju dvanaiszt let sztaru kchercsiczu, ka je od naroda szvoga nima bila k szvetoi Brigidi doneszla. Ova je nyu za ruke popala, i pitala: „Oches ti Jezusu za lyubav Divicza osztati?“ Nye Mati rekla: „Dite nezna govorit, nit toga, csaju pitas, ne razumi. Ja chu meszto diteta odgovorit zveszelim: Da „Ovo ni doszt, je rekla Brigida, ja ruke tvoje kchere nechu pusztit dokle mi ona szama ne odgovori.“ Onda je ovo donlyeg nimo dito zracslucsnimi ricsami zacselo ove ricsi szprogovarat: „Csa mi zapovidas, to sze neka sztane.“ Od onoga csasza bise nye jezik razvezan. Noga ovakova pripetenya sze va zsitku ove szvete Divicze nahajadu. Ona je va leti pet sztov oszamnaisztom od szvojega nebeszkoga zarucsnyaka va vekovecsno veszelye pozvana posztala.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

„Szpodob ovoga szvita prohaja.“ Ove ricsi szu szvetoga Eucheriusa ubernule na oduravanye imanya, dike, i naszladnoszti szvita. Zacs szi ti tuliko zalyublyen vavi szvit, i va no csa je na nyem? Ti ne premiszlis ovoga dvojega, csa ove kratke ricsi va szebi zaderzsavaju; naimre, da sza imanya, dika, i naszladnoszti szvita nist pravadnoga va szebi nimaju, neg da szu prazna szpodob, nebeszia, veter, dim, i prazan sziny, da sza ova neg vreda szkerszznu. Nimadu sztalnoszti; zato je mudri Salamon, kada je sze zjiszkal, csaje stimal, da chega zadovolyit, i nyega na szvitu szrichnoga nacsinit, na zadnyics ovako govoril: „Va

szem nist drugoga niszam nasal, neg prazno nist, neg nebesziu, i turobnoszt szercza, i da nist ni sztalnoga pod szunczem. „Szeje nebeszia, nebeszia, i nebeszia.“ Blazseni Thomas Kempis veli: „Szeje nebeszia, neg szama lyubav Boga, i nyigova szluzsba ni nebeszia. Nebeszia je projduche bogatsztvo jiszkat, i va nye sze ufat. Nebeszia je szviczku diku jiszkat. Nebeszia je dug zsitak zselyit, a za pobozsan zsitak sze nemarit. Nebeszia je neg za zemalyszki zsitak sze szkerbit, a na vekovecsni ne miszlit. Nebeszia je neg ono lyubit, csa hitro premine, a tamo sze ne paschit, kadi veszelye na veke osztane.“ Zato sze terszi tvoje szercze od lyubavi szviczkoga dugovanya odkinut, ter je k nebeszkomu dobru ubernut. Ar toje nezatajan a isztina, csa je recseno bilo, da szu sze radoszti, jimanya, i dika ovoga szvita prazna nebeszia. Nechu ovden z Davidom pitat: „O dicza cslovicsanszka! zacs lyubite tuliko nebesziu, ter sze za lazsi trudite?“ Szveti Krizoszthomus veli: „Verujmo Salamonu, ter hodmo za onim dugovanyem, ko ni nebeszia, ter ne szkerszne.“ Ako neches Salamonu verovat, ko veruj szakidanyemu szkusenyu. Kade je ono veszelye, i radoszt ko szi va meszopuszti, ali kada drugda jiszkal, i uzsival? Prosla szu sza. Kade chedu navredi bit ona imanya, ka szi pravicsno, i krivicsno szpravil? Navredi ches je morat osztavit, i morebit da chedu tvojim nepretelyom va ruke dojt. Trudite sze za dikum, bogatsztvom, i veszelyem, ko che na veke osztati, i nigdar preminuti.

II.

Szveta Brigida je Boga proszila, da joj lipotu zame, da zatuliko laglye szvoju csisztochu ucsuva. Zatuliko drugacse csinu szlipa dicza ovoga szvita! Krez oholu prates, i krez szakojacsku nebesziu jischu lipotu tela, ke jim natura ni dala, neg dasze drugim dopadaju, i da zatuliko laglye szvoju csisztochu pogubu. Neka szlisit va broj ovakovi priproszti; ar drugacse ches dojt va pogibely griha, i szkvarenya. Ni fabula, csa szveti Hyeronimus povida: da je naimre kjednoi plemenitoi zseni zjimenom Pretekszta Angyel dosal, ka je szvoju kcher zlipum pratezsum kincsila,

i nyoi ove ricsi govoril: „po peti miszeczi ches va pakal pelyana posztat ako sze ne poboisas“ ter ne zpokoris, zato, csa szi tvoju kcher tuliko kincsila.“ Zovoga szudi, jeli sze zoholom pratezsum nemores zagrihsit. Szveti Krizoszthomus veli: „ako sze oches po kerschanszku upravit, i kincsit, nakincsi sze zpostenyem, i krotkochom.“ Nist te tako oblyublyenoga nemore nacsinit, neg postenye, i krotkocha. Szveti Gregorius Nazianzenus pise: „Csuvaite sze zsene! da szi vase glave prevech ne kincsite, ali da vasega licza, ko vam je Bog dal, zhimbenum farbum ne preminyate; ar sze jimate bojat, da che nigda szerdit Szudacz kvam ovako rech: ti o zsena! doje tvoi Sztvoritely? Ja te niszam ovako sztvoril. Kako to dohaja, da na meszto mojega kipa va tebi bolvana nahajam?“ Na dalye, csa je szveta Brigida priszovojoi tovaruskinyi vidila, mores szpoznat, pri ki sze zali duh naivech nahaja, i zabavlya. Pri oni naimre, ki szu leni, darebni. Ako ti takovo tovarustvo ni drago, ko sze csuvaj lenoszti, neg sze trudi va deli tvojega sztalisa. Szveti Gregorius veli: „lenoszt je mehka blazinya vraga. Pri leni lyudi sze vrag rado zabavlya.“ Zopet: „lenoszt je proszta sztaza kszakojacskim grihom.“ Zato szu polag szvidocsansztva szvetoga Kasziana, Pusztinczi tili rech: delovnoga marlyivoga cslovika jedan vrag szkusava, a lenoga szkusavaju sztovimi vragi.“ Csa szi zovoga mores van znet, mores szam szpoznat.

Na dan jedan dvaiszetoga Februara.

Szveta Adelheid Opticza, Szveta Adelheid Czeszaricza.

Szveta Adelheid koludricza, i Opticza szeje va Belgianszkom od Grofovszki Starji Megenga ter Gerberga narodila. Ona je jedinoga brata jimala, ki je zaran va boji umerl, i tri Szesztre, zmed kimi szusze dvi odale, a treta je va Klostri sankta Maria Kölni koludricza i Opticza bila. Adelheid szeje jur va kerhkoi mladoszti od szvita odlucsila, ter szeje med Koludricze ke szu po Reguli szvetoga Hyeronimusa zsivile, podala. Ali kada szu nye sztarji po szmerti

nyihovoga jedinoga szina Villichi jednu veliku Czrikvu, i Kloster za Koludricze zgradili, szu nyihovu Kcher Adelheid va ti Kloster pozvali, kamo je vech bogabojechi Divicz da Bogu zverseno szluzsu szkupa sze szpravilo. Adelheid je za nyihovu Poglavariczu i Opticzu odibrana posztala, szvoj Kloster po Reguli szvetoga Benedikta uredila. Va molitvi, poszti, i drugi dobri csini, i Kerschanszki kriposzti je szim szvojim tovaruskinyam kut lipa pelda i zerczalo szluzsila. Ona je zszvojimi podlozsni tako dobro znala zahajat, da szu sze nye uredbe zveszelyem szpunyevale; ar szu sze szpoznale zkulikum materinszkum lyubavum sze za nyihovo duhovno, i szviczko dobro szkerbi. Ova lyubav i szkerb szeje i na druge, ki szu zvan Klostra bili, raszsirila; naimre na uboge, ter betezsne. Na pomoch ovi je dahodke jednoga Jimanya, ko je pojerbala po szvoji Sztarji, ubernula. Ako je do va Klostri, ali na szuszedsztvi Klostra ubetezsal, ko gaje szakidan pojiszkala, jilise, i vracstvo nuterdavala, nyigovu hizsu csisztila, zjednum ricsum szu materinszku lyubav izkazsevala. Szakoga je batrila, i na szterplyenoszt, ter podavanye va Bozsju volyu upomenyivala. Po szmerti nye szesztre, kaje va Klostri Marie Opitcza bila, je na zapovid Biskupa, i va ovom Klostri kut Preposztavna morala szu szkerb nasze zet, csaje szveto na diku Bozsju, i na duhovnu haszan szi podlosni odversavala. Kada je nogo let ovako va bogovolynoszti zsivila, je nyoi Goszpodin Bog tezsak beteg va guti poszlal. Zcsim je szpoznala da je nye beteg pogibelyan, je proszila szvete Szakramente prijet. Kada je ove pobozsno prijela, je po odverseni tri Bozsji kriposzti va leti tiszuch petnaisztom va Goszpodinu szveto zaszpala. Koludricze z Klostra villich szu Biskupa Kölni, kadi je umerla, proszile, dabi telo Szvete Opticze va nyihovom Klostri zakopano posztalo. Kada je Biskup ovo dovolyil, szu nye szveto Telo no plav posztavili, ova plav je szuproti vodi prez pomochi vezlauczov tako hitro plula, dokle je do Villicha dosla, da szu ztoga szpoznali, da je Goszpodin Bog ov Kloster za pocsivak szvete Adelheid odredil. Pred szmertjum, i po nye szmerti je Goszpodin Bog ovu szvoju vernu szlusbeniczu znogimi csudnimi csini nakincsil.

* * *

Kovoi szvetoi Opticzi Adelheid chemo i jednu drugu Adelheid pridruzsit, ka nemer ni va szamoti Klostra, nego oposzred na szvitu va Czeszarszkom dvori kvelikoi szvetoszti priszpila. Ova je bila kcher Rudolfa drugoga Kralya Burgundszkoga, va sesznaisztom leti szeje za Lothara drugoga Kralya Italianszkoga odala. Zovim je tri leti va histvi zsivila, i nyemu szina zjimenom Ludviga porodila. Po szmerti nye Muzsa je Berengar Kralyesztvo Italianszko szebi poszvojal, i nekrivu Adelheid na nagovoranye nyigove zle zsene zthronusa kralyevszkoga va uzu dal hitit, ali zove je zjednum szlusbeniczum szrichno usla, i vreda nato je na Czeszarszki thronus podvignuta posztala. Ar Otto pervi Czeszar, ki szeje znozsinum voiszke paschil nyu zuze oszlobodit, szi je nyu za zsenu odibral. Ovo histvo je Goszpodin Bog blagoszlovil zjednim szinom, ki je za szvojim Oczem potlye kut Otto drugi thronus poszel. Ali pervo neg je ov szin doraszal, je szveta Adelheid szvojega muzsa krez szmert pogubila, i ona je ovako po drugi put Dovicza nasztala. Nikuliko let je ona szkerb szi orszagov na szebi jimala, ku szkerb je dicsno na haszan szvoji podanov odversavala. Ali kada je szpoznala, da szu nye szina csemerni Tolnacsniki szuproti nyoj podhuszkali, i dabi on rado szam kralyevat otil, i Mater od szebe odvernut, je prosla va szvoi narodni Orszag Burgund, kadi szu nyu nye brat Kraly Konrad, i nyigova zsena zveszelyem prijeli. Kumaj je nye szin ladanye zacsel, je szpoznal szvoju grihsku, ter je ponizno proszil Mater za oproschenye, proszech dabi zopet knyemu naizad dosla, i nye mu szvojim Materinszkim Tolnacsom va ladanyu na pomoch bila. Dosla je naizad va Czeszarszki dvor, Otto je odszidob knyoj pravu ditinszku lyubav, i postovanye izkaseval csa do nyigove szmerti. Po nyigovoi szmerti je thronus dosal na Otto tretoga. Ov je jimal zsenu, ka bogabojeche Adelheid ni mogla terpit, jednucs szeje dala csut, da, ako ona jos jedno leto dozsivila bude, Adelheid jos ni prik peszti Orszaga neche jimat zapovidat. Ali ona ovoga leta ni prezsivila, ar je potom navredi umerla. Med tim toga je Czeszaricza Adelheid

oposzred Czeszarszkoga dvora szveto zsivila. Ona je szakojacske kriposzti, i dobra dela zversavala. Dobrotivnoszt k sziromahom, i dareslyivoszt na Bozsju szluzsbu bise va nyoi velika. Ona je vech Czrikvov, i Klostrov dala zgradit. Almustvo je zlaschimi rukami dilila, nikogar prez batrenya ni od szebe odpusztila. Va zadnyi csetiri leti je szu Czeszarszku prates kraj vergla, ter je va ubogoi pratesi pohajala. Mala zemlyicza je nyu popala, ovo je szpoznala za poszalnika nye szmerti, zato szeje knyoi zprijimanyem szveti Szakramentov pobozsno pripravila. Pred nye szmertjum je Duhovne okolosztojeche proszila, da molu zsnyum oni szedam pszalmusov pokore, za ovimi Lytaniu szi Szveti, i bar je jur umirala, ko je vindar sze za nyimi molila, dokle szu dosli do oni ricsi: „Milosztiv nam budi." Ove ricsi je jos szprogovorila, onda je szvoju z zaszluhski, i kriposzti nakincsenu duhsu szpusztila, ter je korunu zemalyszku z nebeskom zaminila va leti tiszuch.

Nad csim szusze nai vech csudili pri ovoi Czeszariczi, je bila nye szterplyenoszt, i krotkocha va tulikom preminyanyu nye zemalyszke szriche, ali bolye recseno, va tulikom pojiszkovanyu Bozsjem, i nye proganyanyu. Nigdar ni bila zdvojna, ali neszterplyena. Znye uszt nigdar ni bilo csut tuzsbe proti Bogu, ali lyudi; nego szeje szagdar podala va volyu Bozsju. Ona bi bila jimala priliku sze zfantit nad szvojimi nepretelyi, ali ona je osztavila fantenye Bogu, ter je szvojim protivnikom zlo zdobrim navrachala. Ovo je pravo zlamenye velike zversenoszti Kerschanszke. Goszpodin Bog je ovu Szvetu Czeszariczu znogimi miloschami pred szmertjum, i po szmerti odicsil. Noga prihoducha dugovanya je naiperpovidala. Nogim nemochnim je od Boga zdravlye szproszila. Po nye szmerti je otil Hermann Herczeg Schvabszki Jimanye jednomu Klostru zet, koga je ona zgradila. Szveta Adelheid szeje izkazala jednomu szlipczu, i ovomu zapovidala, da ide k Herczegu, i da nyemu nazviszti naimnutu kastigu Bozsju, ako od szvojega naiperzimanyu ne odsztupi, na zlamenye da je ovo iszkazanye isztinszko, je ovomu szlipczu Goszpodin Bog vid naizad dal. Jednomu drugomu Herczegu szamomu szeje izkazala, i nyemu sze zpaklenskim ognyem zagrozila, ako onoga lapta, koga je jednomu vernomu szvomu szlugi

osztavila, naizad ne da. Ovo szeje ravno onu uru stalo kada je ov verni szluga napiszak Czeszaricze va kom muje ta lapat prikazala, na nye grob posztavil, i nyu za pomoch zazival.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveta Adelheid Opticza je szvoju lyubav k betezsnim oszebuino izkasevala, i krez szvete razgovore na szterplyenoszt, i podavanye va volyu Bozsju upomenyivala. Ako jimas priliku betezsne pohodit, neka toga zamudit. Szveti Duh nasz upomenyuje: „Nekati sze ne merzi betezsne pojiszkat; ar krezato ches va lyubavi potverdjen posztat." Ovakovo pojiszkovanye je zversavanye lyubavi k Bogu, i i kblizsnyemu. Ali nato pazi, da ovo pojiszkovanye betesniku na batrenye, i na haszan bude. Upominaj ga, da sze va volyu Bozsju poda, i szvoju nemoch, ter bol, szterplyeno podnasa. Dobro csinu oni, ki kada kbetesnomu dojdu, pred nyim szvete knige stu, zsnyim molu, ako i on za nyimi nemore govorit, ako je neg poszluhsa. Ni dobro, ako pri betezsniku szakojacske novine povidamo. Bolye je zsnyim sze od szvetoga dugovanya pominat, chemo zet, od muke Krisztuseve, od Szveczev Bozsji, od miloszerdnoszti Bozsje, od szterplyenoszti, i tako dalye. Ovo chemu bit na batrenye.

II.

Szveta Czeszaricza Adelheid je va szvojoi viszokoi csaszti szvet zsitak zsivila, ali vindar je morala noge krivicze, i progonsztvo preterpit. Ali ona szeje va szem uredbi Bozsjoi podlozsila, nigdar sze ni kazala zdvoina, nigdar ni proti Bogu, ali szuproti szvoji protivnikov morgovala, neg je csvorsztvo ufanye va Boga posztavlyala. Kut je ovoi Czeszariczi islo „ovako ide naivechkrat onim, ki Bogu verno szluzsu. Goszpodin Bog jim neda szenek va szviczkoi zadovolynoszti zsivit; nego jim posalye kris, nevolyu progonsztvo, ali drugu szuprotivsinu; ar ova szu nyim za-

csuda hasznovitija, neg szviczka zadovolynoszt. Szveti Thoma a Villa nova veli: „sztalna zadovolynoszt na ovom szvitu daje uzrok csloviku, da sze z Boga zabi, i va noge grihe zapade.“ Ali nevolya ucsini, da cslovik na Boga vech miszli, pri nyem szvoju obrambu jische, i da sze od grihov csuva.“ Szakidanye szkuszenye nasz to ucsi. Zato ako sze terszil budes tvoje Kerschanszke duzsnoszti szpuniti, a ako polag toga szakojacske szuprotivsine preterpit budes moral; neka sze bludit, neka popusztit va dobri; ar nut ovako je naivechim Szveczem islo. Podaj sze va volyu Bozsju, terpi szterplyeno. Tvoje ufanye va Boga posztavi. Szveti Augusztin veli: „Ufaj sze va Boga, ter sze szpuszti zizma va volyu Nyigovu; ki ti nist neche poszlat, csati nebi hasznovito bilo, akoprem toga szam neszpoznas.“

Na dan dvaiszet drugoga Februara.

Szveta Margarita, od Kortone Pokornicza.

Szveta Margarita, kaje szvoi pridavak dosztala od varosa Kortona, va kom je oster pokorni zsitak zsivila, i z szvetum szmertjum dokonyala szeje va meszti Lariano va Toskanii narodila. Kumaj je oszam let sztara bila je szvoju Mater prezaran krez szmert pogubila. Ovo je nyoi priliku dalo na raszpuschan i szlobodan zsitak. Kada je vecha doraszla je na nauk jednoga plemenitoga Mladencza zi ocsinszkoga sztana pobignula, i krezanyega va szakojacsku zlochu zapala, va koi je czeli devet let osztala. Ali kadaje ov mladenacz va poszli moral odputovat, szuga na puti umorili. Treti dan je nyigov kuczak, ki gaje szprohajal, naizad dosal, szenek je lajal, i kricsal, Margaritu za halyu lovil, i nyu kuto zszilum zsztana odpelyal, onda je lajajuch pred nyom bizsal, do onoga meszta, kadi je mertvo telo umorenoga mladencza lezsalo, i va gnyiloszti sztrahsno duhsalo. Margarita je szkoro zvan szebe bila videcha ov neszrichni sztalis mladencza, ali jos vech va premislyavanyu onoga neszrichnoga meszta, va kom chesze duhsa ovoga neszrichnoga va grihi umorenoga mladencza naha-

jati. Va ovom pogledu szeje nye szercze ganulo na kajanye zbog nye grihsnoga zsitka, i placsuch szi je naiperzela pokoru csinit. Naiper je isla k szvojemu Oczu, koga je osztavila bila, nyega placsuch na koleni za oproschenye proszila, i za dopuszt, da sze va nyigovom sztanu szmi zadersavat, i bolyi zsitak zsivit. Otacz je nyu pomiloval, i prijel, ali nye machuha je nyu po nikuliki dnevi zsztana szpudila. Kada je ovako zapuschena, i na novo va pogibely griha posztavna posztala, je na vert szvojega Ocza isla, i turobno pod jedno drivo szela, zacsela szeje plakat, i na novo szi naiperzela, da che volit od glada umrit, neg dabi va szvoi grihsni zsitak na novo zapala. Onda je szvoje ocsi k Nebu podvignula, i zglasza ovako molila: „O moi Szpaszitely! Ti odkupitely duhse moje! Oches ti dat mojoi duhsi na veke sze szkvarit? Ona je tebe tuliko sztala, kut duhsa Magdalene. O ki szi me ztvojum rumenum kervlyum odkupil, neka me zapusztit va mojoi nevolyi, nego szmiluj mi sze.“ Goszpodin Bog je uszlisil ovu pokornu grihsniczu, i nyoi nadahnul, da Kortonu ide, onden szvoje grihe szpovi, i da zuszt Szpovidnika prime nauk, csa je nyoi potribno csiniti. Ona je poszluhnula ovo nadahnenye, isla je Kortonu, i onden med gorkimi szuszami pri jednom Masniku z Reda Szvetoga Ferencza obcsinszku szpovid od szega zsitka odversila. Ov je nyoi nauka dal, kako mora szvoi zsitak uredit. Ona szije zselyila va Red Szesztar od pokornoga zsitka sztupit. Nye zselya szeje nyoi szpunila.

Krez nye vasz zsitak tri dvaiszet let szeje pokorila va zatajanyu szame szebe, va ostrochi proti szebi, va poniznoszti, i szterplyenoszti. Va jednoi uszkoi hizsiczi je prebivala, zke ni drugacse, neg na zapovid van sztupila. Nye hrana je bila kruh, i voda. Nye posztely gola zemlya, kamen nye blazinya. Szaki dan szeje do kervi bicsevala. Nai vechi del nochi je va molitvi sztrosila. Premislyavanye muke Krisztuseve, ko je szakidan obversavala, ni szamo na goruchu lyubav k Jezusu nyu gibala, nego i na zselyu za Jezusa csuda terpit, Sze csaje morala preterpit, je zcsudnovitum szterplyenoschum preterpila; ona je veszelye jimala va tom, ako je do nyu zanemermetal, i nyoi sze nkrivlyal. Ni jedan dan ni prosal, je ni jedna ura, da nebi bila Bogu hvalu dala da joi ni dal va grihi osztat, i um-

rit, kut onomu neszrichnomu mladenczu, zkim je tako dugo va grihu zsivila. Ni jedan dan, ni jedna ura ni prosla, da sze nebi bila kajala za szvoje grihe, i to tako jako szeje kajala, da ni szamo guszte szuze tocsila, neg da joj szeje i vechkrat umlilo. Va ovoi nye pokori je nyu zali duh vechkrat szkusaval, da ovo meszto osztavi, ali da szvoju ostru pokoru jedno malo popuszti, da bude mogla duglye zsivit, i Bogu duglye szluzsit; ar da szu nye grihi jur zdavno odpuschani. Ali Margarita je poznala ovu himbenoszt, i ni popusztila, neg je jos vech zaostrila szvoju pokoru. Kada je nyu jednucs satan jako szkusaval je pred krizsom na kolena upala, i Jezusa za pomoch zazivala. Jezus sze je dosztojal knyoi dojt, i knyoi ove batrenya pune ricsi govorit: „Neg szercsena budi kchercsicza moja! Ja szam pri tebi va tvojem skusavanyu. Zmojum miloschum oches szagdar ubladati. Neg va szem csini polag nauka tvojega Szpovidnika.“ Ovo izkazanye Jezusa pri Margariti ni bilo pervo, nit zadnye, ovu miloschu je ona vechkrat od Jezusa jimala, od preblazsene Divicze Marie, od Angyela, i drugi Szveczev. Nye Angyel je nyoi doneszal poszalsztvo od Boga, da szu nyoi grihi zverseno odproscheni. I one duhse ke je z Purgatoriuma krez szvoje molitve oszlobodila, szu sze nyoi szkazale; ar ona je sze szvoje dobre csine szakidan zanye Bogu aldovala. Nai veszelije izkazanye Jezusa je za nyu bilo na nye szkradnyu uru, pri kom je nyoi Jezus nazvisztil nye Nebeszko veszelye, va ko chedu ju one Duhse szprohajat, ke je z Purgatoriuma oszlobodila. Od onoga hipcza ni mogla docsekat szvoje szmerti, dabisze neg kako perlye mogla va Jezusu obradovat, i nyega zverseno lyubit. Nye blazsena szmert szeje godala va leti tiszuch dvi sztov devedeszet szedmom nye sztaroszti cseterdeszet oszmom. Nye neuszkrunyeno telo je vidit va Czrikvi Francziskanszkoi. Jos va nye zsitku je jimala od Boga kriposzt csudne csine csinit, ali jos vech po nye szmerti.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Margaritha je devet let va grihi zsivila, onda szeje k Bogu povernula, pokoru csinila, i zvelicsila szeje. Mladenacz, ki

je ravnotako dugo va grihi zsivil, je naglo umerl va szvoji grihi, i szkvaril szeje. Kako neizvidlyivi szu puti, i szudi Bozsji! Pri jednom je pokazal szvoju praviczu, a pri drugom szvoju miloszerdnoszt. Kako je ztobum zahajal? Ni nogi ravno va onom csaszu, kada szi ti va grihu zsivil, ali ki je morebit tovarus tvojega pregrihsenya bil, i ki ni morebit tulikoputi grihsil, kut ti, naglo prez prijimanya szveti Szakramentov va szvoji grihi umerl? Ti jos zsivis, jos sze mores pobojsat, i sze zvelicsit. Tebi je Goszpodin Bog dal csasza, i pomoch na pokoru. Szveti Paval veli: „Nut poglei! dobrotu, i ostrochu Bozsju.“ Prestimaj nyigovu miloszerdnoszt, i praviczu. „Proti oni, ki szu upali ostrochu, proti tebi dobrotu Bozsju.“ Ako ti ovo dobro premiszlis, ni moguche, da nebi Goszpodinu Bogu szaki dan nai ponizniu hvalu daval, da nebi velyen pokoru csinil, tvoi zsitak poboisal, i va ovom poboisanyu do szmerti zaosztal. Szveti Paval konim zgora posztavnim ricsam, ove prilazse: „Ako ti vindar va tvojoi zlochi zaosztanes, oches i ti podszicsen posztat.“ Dobro pazi: ako polag neizkoncsane dobrote Bozsje vindar va grihu osztanes, ali ako po ucsinyenoi pokori, sze va nye zopet povernes; ko che i tebi kut nogim drugim pojt; onda oches i ti krez szmert podszicsen posztat, i va vekovecsni ogany hitjen.

II.

Margarita po szvojem poboisanyu ni va sztare grihe naizad zapala, nego szeje sztalno pokorila, oszebuino krez ostre poszte; da szvoje grihsno telo zbog ucsinyeni grihov kastiga. Ovden dvoje moramo upamet zet. Margarita szeje sztalno pokorila, ne szamo krez zapovidane poszte, nego i krez szlobodnovolyne, ke szi je szama nalozsila. Ovako szu i drugi Pokorniki csinili. Szu ovi krivo csinili, ali csinis ti krivo, ki jos ni zapovidane poszte ne obdersavas? Za isztinu, ne oni, nego ti krivo csinis; ako ovoga ne poboisas, cseka nate vekovecsni poszt va pakli. Ar to moras szpoznat, da szu poszti neszamo grihsniku, nego i pravicsnim hasznoviti, i potribni. Grihsniku, da za szvoje ucsinyene grihe Goszpodinu Bogu zadoszta ucsini. Pravicsnim, da od griha ucsuvani budu. Szveti Krizoszthomus veli: „Poszti

sze zato csa szi grihsil. Posztisze, da ne zagrihsis. Poszti sze da miloschu zadobis. Poszti sze, da tebi izkazanu miloschu zdersis, i da je ne pogubis.“ Csa jos pri ovoi szvetoi Pokorniczi upamet zet moramo, je to, da va sztare grihe ni vech naizad zapala, zki szeje krez ostru pokoru van szkinula. O! dabi szi szigrihsniki, ki szusze krez zsalosztonu szpovid od grihov zcsisztili, ovo dobro zapametili! Szu moguchu szkerb neka nato ubernu, da vech va sztare, ali i va nove grihe na zapadu; ar chedu sze jos vech zagrihsit, i nechedu bit vridni milosche, i oproschenya grihov. Szveti Krizoszthomus veli: Neka vech grihsit, ako szi odvezanye od grihov zadobil. Nekasze nanovo naranit, ako szu tvoje sztare rane zavracsene. Nekasze zopet uvalyat, ako szi ucsischen posztal. Premiszli, da szu tvoji grihi po odvezanyu ucsinyeni zacsuda vechi, tvoje rane zacsuda pogibelnie, i ucsischenye od novoga szmrada zacsuda tesje oche biti. Ki po odvezanyu zopet grihsi, je nezahvalan szuproti dobrote Bozsje. On ni vridan zvracsenya, ki sze szamohot zopet narani, i ki sze po szvojem ucsischenyu szamohot zopet uvalya, ni vridan te milosche, da bi sze od szvoji grihov zopet zcsisztit mogal. Zadnyics, akoprem je Margarita jako zagrihsila, ko je vindar po ucsinyenoi pokori od Boga noge milosche, i izkazanya od nyega vridna posztala. Ovo vidimo vo zsitku szvetoga Petra, szvete Magdalene, szvete Pelagie, szvete Eudokszie, i drugi Szveczev. Ucsi sze zovoga, da sze Goszpodin Bog ne szamo zverseno uproszit da krez ostru pokoru, nego da Pokornike oszebuino lyubi, i da nyim oszebuine milosche izkazse, ke jos i nogim pravicsnim ne udili. Prilika od zgublyenoga szina, i od zgublyene ovcsicze, ovu isztinu potverdjuje. Onomu je Otacz po nyigovom povernenyu veliku goschinu pripravil, ke szvojemu sztarjemu Szinu szagdar pokornomu, ni nacsinil. Ovu je dober Pasztir na ramena zel, ter ju zveszelyem noszi kcsredi szvojoi, ke milosche ni izkazal drugim ovczam, ke szu szenek pri csredi osztale. Kada je Jezus ovu zadnyu priliku naiperdoneszal, je prilozsil: da che zverhu jednoga grihsnika, ki pokoru csini, veche veszelye bit pri Angyeli na Nebi, neg zverhu devedeszet Pravicsni. Premislyavanye ove csudnovite miloszerdnoszti te neka zbudi na ufanye va Boga, i k hitroi pokori. Ako szi ada zagrihsil, neka zdvajat, nego

popadi za pokoru. Nacsini Bogu, i Angyelom veszelye. Goszpodin Bog je pripravan, ne szamo tvoje grihe oprosztit, nego tebi nove, i veche milosche udilit, neg pervo. „Povernisze zopet kmeni, veli Goszpodin Bog, i ja ochu tebe prijet ne szamo va pervanyu, nego jos va vechu miloschu.“ Ar kut szveti Krizoszthomus veli: Goszpodin Bog nima va nicsem takovoga veszelya, i obradovanya, kut va pokori, i poboisanyu grihsnika.“

Na dan dvaiszet tretoga Februara.

Szvete Peter Damiani Kardinal, i Biskup.

Na konczu deszete sztovicze szeje va varosi Ravenna va Italianszkom Szveti Peter Damiani navi szvit narodil. Nyigovi sztarji szumu zaran odumerli. Nyigov sztarji brat je nyega nemer kszebi zel, ali niga kut brata, nego kut nai csemerniega szlugu prestimaval. Mali Peter sze nigdar ni mogal do szitoszti najiszt, nit ni pratezsi jimal, na zadnye je moral na zapovid brata szvinye paszt. A vindar sze nigdar zato ni tuzsil, neg je bil poszluhsan bratu szvojemu. Na polyi je naivech csasza va molitvi sztrosil. Jednucs je pinez nasal, ni znal, csiji je, na jednucs muje dosla miszal, da che szi csa na jilo kupit, da sze jednucs zasziti, i ki kuszich pratesi, da szvoje telo pokrit bude mogal. Ali ubladal szeje, niszi kupil jila, nit pratezsi, neg je isal, ter je ta pinez odneszal naszvetu Masu za szvoje Sztarje. Ov dober csin je vreda obilyno naplachen posztal. Jedan drugi brat, ki je zdavno zdomu prosal bil, je naizad dosal Ravennu, i kadaje vidil, kako zlo zahajadu z Petrom, szeje nad nyim szmiloval, szeje szkerbil za hranu, i opravu nyigovu, ter gaje skolu szlal, da sze csa naucsi. Talenti, ke je Goszpodin Bog Petru udilil, szu nyega vreda va nauki tako zdvignuli, da je po nikuliki leti meszto Ucsenika drugim Naucsitely nasztal, i pri szi lyudi va velikoi diki sztal. Krezavo szeje Peter ne na bolye, neg na gorje preubernul. Ali jednucs muje krez uredbu Bozsju ova miszal dosla: „Csa jima cslovik od toga,

da ga drugi viszoko prestimaju, i dicsu? More tebe ovo pravo szrichnoga ucsinit? Zacs ne miszlis bolye na poszal tvojega zvelicsenya? Oches ti ovu szkerb na dojduchi csasz osztavit? Do zna jeli ches tako dugo zsivit, i nadomesztit moch, csa szada zamudis? Csasz zsitka je kratak, i negvisan. Nebi bilo bolye, dabi szada zacsel ono, csa bi potlye rad ucsinit? Peter je ovo nadahnenye Bozsje poszluhnul, ter szije czverszto naiperzel, szvoje szercze za isztinu od ovoga szviczkoga odkinut, ter szamo na vekovecsnoszt miszlit. Zato je zacsel molit, ter szvoje telo pokorit, dabi od Boga szpoznanye, i nauk prijel, kako szvoi zsitak uredit mora. Goszpodin Bog je tako odredil, da szu dva Pusztinczi z pusztine szvetoga Krizsa pri zdenczi Avellana va varos dosli. Kovim sze je Peter pridruzsil, i nye za nyihov zsitak upital, i velyen je veliku zselyu dosztal, nye naszledovat. Ali kada mu szeje nyihov zsitak preoster vidil, ko je naiper szamoga szebe va onom ukuszil, csa mu szeje naj tezsje vidilo, kut va molitvi, va virosztovanyu, va posztih, va odlucsenyu od tovarusztva lyudi, jeli che moch zderzsat; onda je pak va otajnom isal va tu pusztinu, ter je va kloster od Poglavara prijet posztal. Gorlyivoszt, zkum je ov novi oster zsitak zacsel, je bila velika. Va kratkom csaszu szu va nyem szpoznali peldu velike duhovne zversenoszti, i csudili sze nad nyigovum velikum mudroschum. Zato je nyega Poglavar za Prodikacsa posztavil, dabi krez nyigove nauke one druge Duhovne na duhovnu zversenoszt ucsil. Ov poszal je tako dobro odversaval, da szeje glasz od nyega i va drugi Klostri raszsiril, i Duhovni ovi Klostrov szu proszili, dabi ovoga Prodikacsa na jedan csasz knyim poszlali, dabi i oni od nyigovi szveti Naukov delniki posztali. Ova prosnya bise uszlisena. Peter je moral zjedne pusztine do druge putovat, i va szi Klostri prodikovat, ter Duhovne na zversenoszt upomenyivat. Potlye szuga za Poglavara posztavili, ku csaszt je na duhovnu haszan szvoji podlozsni szveto odversaval. Goszpodin Bog je ovoga szvojega vernoga szlugu zdarom csudocsinyenya nakincsil. Glasz zbog ovoga, ali jos vech zbog nyigove mudroszti je v Rim priszpil. Stefan deveti Rimszki Papa je nyega dal kszebi dozvat, i kada je vidil nyigovu kriposzt, i veliku mudroszt, je nyega za Kardinala i Biskupa Osztii posztavil.

Neg szamo zvelike poniznoszti, i poszluhsnoszti je privolyil navo szvoje izvisavanye. Nemore sze lahko povidat, csaje ov Szvetacz v Rimi, i na szakom meszti, kamo poszlan bise, na haszan szvete vere, i na szpaszenye Duhs ucsinil. Po nikuliki leti, kada je zopet jedan velik poszal va Mailandi, i Parmi na obcsinszku haszan Kerschansztva odversil bil, muje Szveti Otacz Papa dopusztil, da szi od nyega miloschu szproszi. Szvetacz je tu miloschu szi proszil, dabi va szvoju pusztinu szmil naizad pojt, i szvoja zadnya leta na szpaszenye szvoje Duhse mogal ubernuti. Szveti Otacz dugo ni til va to privolyit, i nyemu dopusztit va pusztinu pojti. Onda je naizad isal va pusztinu, i ovde ne kut Biskup, nego kut ubogi Pusztinacz, jos va ostrijem zsitku neg oni drugi Pusztinczi zsivil. Kadagoder va csetERdeszeti dnevi ni drugoga jil, neg korenye, i vodu. Kada je ov szveti Pusztinacz stimal, da che moch va miru Bogu szluzsit, je zopet od Rimszkoga Pape tu zapovid dosztal, da mora jedno poszalsztvo va potribsini Szvete Czrikve nasze zet. Poszluhnul je ovu zapovid, i po szrichno odverszenom poszli, je zopet kanil va szvoju pusztinu naizad pojt, ali na puti je ubetezsal blizu varosa Faenza, ovden szeje dal va Kloster Marie odprimit, i po pobozsnom prijimanyu Szveti Szakramentov je va leti tiszuch szedamdeszet drugom, sztaroszti oszamdeszet csetertom szveto umerl.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

„Zacs ne miszlis bolye na poszal tvojega zvelicsenya?“ Ovako je Goszpodin Bog krez szvoje nadahnenye Petra pital, kada je bil popusztil va kerschanszkoi kriposzti. Ztimi iztimi ricsami ja tebe pitam. Csa mi ti nato odgovoras? Ti szi tako szkerban va drugi poszli, zacs ne i va poszli tvojega szpaszenya? Ov poszal je nai vechi, ar od nyega sze viszi. Ako ovoga dobro odversis, ko szi na veke zvelicsen; ako ne, szi na veke szkvaren. Ovo je tvoj poszal. Tvoja haszan je, akoga dobro odversis, ako ne, je tvoja lascha skoda. Ovo je jedini poszal, zbog koga szi na szvi-

tu; ar ti niszi na szvit sztvoren, da na szvitu bogat, szrichan, i izvisen budes; nego da Bogu szluzsis, i da sze zvelicsis. Jimaj ada potlye vechu szkerb navi poszal, kut je Peter ucsinil, vechu szkerb, neg na sze drugo. „Ti sze szkerbis, i va nogom dugovanyu mutis, ali neg jedno je potribno.“ Ovako je Jezus Marthi rekal. Nebi mogli toga i tebi rech? Ti sze szkerbis za tulike poszle, dan, i noch nanye miszlis. Neg jedan je poszal zakoga bisze pred szim drugim moral szkerbit, naimre poszal tvojega szpaszenya. Od ovoga pisze szveti Paval: „Proszimo vasz bracha! da vi szenek vech, i vech gori zimlyete, i da sze terszite, da mirni budete, i vas poszal odversite.“ Dobro pazi: „Vas poszal.“ Poszal tvojega zvelicsenya je tvoi poszal, i to jedini zbog koga szi na szvitu. Zavoga sze szkerbi pred szim, i vech neg za sze druge. Szveti Eucherius veli: „Nai vechu szkerb moramo noszit na poszal zvelicsenya, ar ovo je nai vechi poszal.“

II.

Zsitka csasz je kratak, i negvisan ovako Rics Bozsja govori. Ovako je, zsitka csasz je kratak. Neg vreda projde, kumaj sze na nikuliko let protegne, a dabi sze i na tiszuch let protegnul; ko bi vindar szuproti vekovecsnoszti kratak bil; ar csa sze zcsaszom dokonyava, to je za isztinu neg kratko. Csasz je kratak, ali i negvisan, ar neznas, kako dugo che durat. Ti szi morebit racsun nacsinyas na nogo let, a do zna jeli ches nikuliko dnevov zsivit? Jos va ovom leti, va ovom miszeczi, va ovom dnevi more bit konacz zsitku tvomu. Csaje potribno? Csini csaje szveti Peter csinil. Szkerbisze gorlyivie za tvoje szpaszenye. Kratak csasz bolye hasznuj. Csa stimas daje na tvoje szpaszenye neka odvlacsit na dojduchi csasz. Ufanye da jos doszt csasza jimas tvoje zvelicsenye uszkerbit, je jur nogoga cslovika prekanilo. Paszku jimaj da tebe ovako pogibelno ufanye ne prekani. Csasz je kratak, i negvisan. „Cslovik nezna szvoje szmerti, nego kut sze ribe na kvacski lovu, a ticze zmrisum, ovako chedusze lyudi lovit u zlom csaszu, kada ov csasz naglo nadanye doide.“ Ovako pise szveto Piszmo. Csa zovoga dohaja? neg csa ovo szveto Piszmo na dalye

veli: „Csini hitro prez stentanya, csa neg tvoja ruka premoch more. Ar va grobi, k komu sze paschis, neche niti dela, nit razumnoszti, nit mudroszti, nit znanoszti bit.“ Toje, kada mertav budes, neches za tvoje zvelicsenye nist ucsinit moch. Zato csini szada, csa mores, i to velyen, prez stentanya, ar neznas, kada che zsitka tvoga konacz dojt. Ovo upominanye Bozsje dobro va tvoje szercze zanii. Prilozsi ktomu ricsi szvetoga Paula: „Daite, chemo dobro csinit, dokle csasza jimamo.“ Zacs? „Csasz je kratak“ veli ov izti Apostol. Ako ov csasz zamudis, skode, ku szi szi krezato zaudal, na veke neches moch nadomesztit; ar zgublyen csasz sze nigdar nadmesztit nemore. Szveti Bonaventura veli: „Ako mi csasz, koga nam je dobrota Bozsja na pokoru, i na zvelicsenye dala, jednucs zgubimo, ko ga na sze veke nechemo naizad dobit.“

Na dan dvaiszet csetertoga Februara.

Szveti Mathias Apostol.

Szveti Mathias Apostol szeje v Bethlehemi varosi zsidovszke zemlye narodil. Nyigovi Sztarji szuga szkerbno odhranili va lipom derzsanyi, i zapovidi Bozsjoj. Zcsim je Jezus zacsel szvoje szveto Evangyelye glaszit, je bil med nyigovimi poszluhniki, ter je nyigov nauk dibokro va szvoje szercze prijel, i nyega naszledoval, tako da je med szedamdeszet dva Ucsenike odibran bil. On je bil nazocsni szvidok szi csudni csinov Jezusa. Nist ni dvojit va tom, da szeje i nyemu Jezus po szvojem dicsnom gorisztajanyu izkazal, i da je na zocsi bil na onom brigu, kada je Jezus va Nebesza sztupil. Po Krisztusevom va Nebo zasztuplenyu je zdrugimi Ucseniki i Apostoli va nu hizsu isal, kadi szu polag zapovidi Jezusa morali csekat na prihod Duha szvetoga. Szveti Peter kut Glava i Poglavar oni drugi Apostolov je va szredini nyihovoga szpravischa sztal, i nyim naiper doneszal, da jednoga zibrat moradu, ki je Jezusa nauk od pocsetka poszluhsal, na meszto Judasa, ki je Jezusa za trideszet szrebernyakov prodal, i szvoi zsitak neszrichno

na drivu ubisen dokonyal. Dva szu na zibiranye preposztavili, naimre Jozsefa, koga szu zbog nyigove pobozsnoszti Pravicsnoga jimenovali, pak Mathiasa, ko Jime tuliko zlamenuje, kut Dar Bozsji. Da budu znali, koga oche Goszpodin Bog zmed ovi dvi va broj Apostolov odibrat, szu szi csiszto glaszno ovako zacseli molit: „Ti o Goszpodine! ki szercza szi lyudi poznas, pokazsi, koga szi med ovimi dvimi odibral, da na szluzsbu Apostolszke csaszti sztupi, na mesztvo Judasa, ki je neveran nasztal.“ Po odversenoi molitvi szu koczke hitali, i ova je szpala na Mathiasa, i ovako je med Apostole racsunan posztal.

Na Duhovszke Szvetke je i on, kut oni drugi Apostoli z Duhom szvetim napunyen posztal, i od onoga csasza je Jezusa kut pravoga Mesziasa zacsel glaszit, i od nyigovoga Gorisztajanya, i va Nebo Zasztuplenya szvidocsansztvo davat, i nyigov Nauk ocsitno nazvischavat. Kada szu sze Apostoli po szem szvitu razdilili, je na Mathiasa Judea szpala, da va nyoi Jezusa prodikuje. Zpravum Apostolszkum gorlyivoschum je ov szveti poszal zacsel, po szi varosi, i meszti Judee je putoval, szagdir je Evangyelye Jezusa prodikoval, i zcsudnimi csini potverdil Jisztinu one vere, ku je ucsil, i nogo tiszuch je kpravoi veri ubernul. Ali ni bil zmirom, da je nye na pravu veru ubernul, neg szeje terszil nye i na pravi Kerschanszki zsitak napelyat. Szveti Klemens Alekszandrinszki szvidocsi, da je ov Apostol novim K;erschanom csuda od szamoga szebe zatajanya prodikoval kako naimre moradu szvoje telo kastigovat, szvoi Kris noszit, i kako sze szuproti zlomu pozselenyu moradu branit. On je nyim govoril; „Proti telu sze moramo vojevat, i nyemu nijednoga pozselyenya neszmimo prepusztit. Krez trideszet tri leti je szveti Mathias szvoi Aposztolszki poszal va Judei, i Galilei odversaval. Niki tverdokorni csemernyaki niszu mogli terpit, da szu sze Kerschani szakidan vech poveksavali, i da sze dika Jezusa Krisztusa Odkupitelya szvita, koga szu oni kut zlocsinitelya krizsevali, szenek vech raszsiruje; zato szu dokonyali, da chedu szvetoga Apostola zputa szpravit. Ananias Poglavar Popovszki je nyega pozval va szpravische Sztarczev, i nyega pital, kako sze szegura lyucztvo od zapovidi Bozsje odvrachati, i na klanyanye, i molenye onoga, koga szu oni kut zlocsi-

nitelya, ki je Boga pszoval, na kris prebili, ubrachati? On musze zszmertjum zagrozil, ako ne presztane Jezusa krizsevanoga glaszit. Mathias pun Duha szvetoga je szemu Szpravischu pokazal, da je ravno On, koga szu kut zlocsinitelya umorili, jedinorojeni Szin Bozsji, i dugo zcsekivani Meszias, ki szeje za isztinu od mertvi gorisztal, i ki che zopet dojti szuditi sze zsive, i mertve. I ktomu je pridal, da je pripravan zavu szvoju veru zsivit, i umrit. Nigdor va szem szpravischi ni bil, ki bi mu bil mogal szuprotgovorit, i zato szusze jako proti nyemu razjadali. Ananias, kut Poglavar je szprogovoril, da Mathias, ki Boga pszuje, mora kamenovan posztat. I velyen szu zgrabili szvetoga Apostola i zvarosa van pelyali na odredjeno meszto. Szveti Apostol je zveszelyem isal, i Bogu hvalu dal zatu miloschu, da szvojemu Odkupitelyu za lyubav umrit more; upal je na kolena, i molil za Szpaszenye szi ki szu na zocsi bili, i szega Orszaga. Zsidovi jadoviti szu kamenye va nyega hitali, dokle je pol mertav szkupa szpal, onda muje jedan rimlyanszki voschan zszikirom glavu odszikal. Nyigovo szveto Telo szu Kerschani dosztoino pokopali, i potlye je ovo sztelo Telo Czeszaricza Helena v Rim dala odprimit. Po csaszu kada je Szilveszter Papa szvetoga Agricziusa za Biskupa Trierszkoga poszvetil bil, onda je szveta Helena ovomu Biskupu polag drugi szveti Osztankov, kut je nesita halya Jezusa Krisztusa, ovo szveto Telo prikdala, da je Trier varos odprimi, va kom je dan denasnyi ovo szveto Telo va velikom postovanyu, koga kut szvojega Patrona varoschani dicsu, i zazivaju.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szi csul, od csesza je szveti Mathias prodikoval, i kako cslovik z szvojim telom zahajat mora? Jos jednucs presti, ter sze naucsi, da ne szamo Duhovni va Klostri, nego szi Kerschani moradu szvoje telo trapit, i szuproti pozselenyu tela vojevat. Ako cslovik telu prevech dopuszti, i vech mu prepuszti, neg bi szmil, ako neg zatim ide, csa telu ugaja, i csa muje povolyno: O onda niszmo vridni imena jednoga Kerschenika, onda nimamo dela z Krisz-

tusem, nit va onoi plachi ku je Krisztus szvojim ubechal. Ki ochedu Krisztusevi bit, ti moradu polag nauka szvetoga Paula szvoje telo, zszim nyigovim pozselenyem krizsevat. Ovako je ov Apostol, i szi drugi Apostoli csinili. Krez naszladni, lahki, i mehki zsitak jos nigdor ni va Nebo dosal. Bi ti pervi rad tamo dojt? O paszku jimaj! Neka verovat szvitu, i zalomu nepretelyu, ako te ztim kanu zaszlipit, Ovi chedu te na tvoju naivechu vekovecsnu skodu prekanit. Veruj Jezusu Krisztusu, ki ti szvitlo povida: „Kralyesztvo Nebeszko szilu terpi, i neg oni ki sze sziluju, ochedu je szebi poszvojat.“ Ovi ki sze sziluju, szu oni, ki szvoje zlo pozselenye ubladaju, i va szebi umoru. Ki bi rad prez zatajanya szamoga szebe, prez ubladanya, i barenya szuprot szvojega zloga pozselenya zvelicsen bit, ta szamoga szebe hinyi. Szilu moramo csinit. Zato nasz vekovecsna isztina zovimi ricsami upomenuje: „Terszite sze pravadnoi da krez uszka vrata nuter dojdete; ar ja vam velim; nog, chedu otit nuter dojt, a nechedu moch.“ Ovi nogi szu, polag razlaganya szvetoga Krizoszthomusa, oni, ki prez traplenya tela szvojega, prez ubladanya szamoga szebe, prez pravadnoga truda sze kanu zvelicsit. Ni szi ti jedan zmed ovimi?

II.

Denasnyi Szvetak nasz szpomenyuje na neszrichno pregrihsenye Judasa, na koga meszto je szveti Mathias za Apostola odibran posztal. Judas, Apostol Jezusa Krisztusa je prodajnik posztal szvojega Mestra, laschi urmarnik, tovarus vraga, i szada na veke zakopan va paklenszkom ognyi. Kako neszrichan, sztrahsan sztalis! Csa je nyega zvisine nyigove csaszti, va nai vechu dibinu neszriche doprimilo? Nist drugo neg nyigova szkuposzt, ali nenaredno pozselenye za pinezom. Da pineza dobene, je Jezusa zatajal, i prodal. Szkuposzt je nyega va nai vechi grih, va zdvoinoszt, va pakal zapelyala. O kako pravo govori szveti Paval Apostol: „Oni ki bi radi zabogatit, ochedu va mrizse vraga zapaszt, va nogo grihsno pozselenye, ko je va szkvarenye pelya. Ar pozselenye, toje nenaredno pozselenye za bogatsztvom, je koren szega zla. Ki szu sze

ovomu pozselenyu podali, jeszu od vere odpali, i szebi nogu tugu uzrokovali." Tiszuchi szidu va pakli pri Judasi, ki szu ovo szkuszili. Szkuposzt naimre, toje veliko pozselenye za pinezom, i za szviczkim imanyem, je nye na szakojacske grihsne pute napelyala, na lazsi, na hinybu, na nevernoszt, na tatbinu, na kradnyu, na veliku uzsuru, na necsisztochu, na szakojacsku kriviczu, na zatiranye dovicz, i szirot, na utezanye plache szluzsbeni, i tezsakov, na nacsinyanye, i potlye zatajanye duga, jos i na umaranye. Ovo je, nacs szkuposzt pelya. Csaje szkupoga konacz? On prez pokore va grihi umre, ter sze na veke szkvari. A kako muje na ovom szvitu islo? Csa za haszan je imal od onoga, csaje po ovako krivicsni puti szpravil? Jedni je nemer jedan csasz uzsivaju; ali kada ni nemiszlu, dojde szmert, ter jim sze zame. Oni moradu zpraznimi rukami va vekovecsnoszt odajt, i sze csaszu jimali, drugim osztavit. Jednim zopet tako ide, kut je islo Judasu, od koga szveti Krizoszthomus pise: „Grih je ucsinil, pineza ni uzsil, a duhsu na veke pogubil." Oni jos pravadno ni uzsivat niszu mogli, csa szu krivicsno szkupa szpravili. Kada szu je kanili zacset uzsivat, onda jim je islo, kut onomu va Evangyelyi: „ti budalo, ovu noch ches jos umrit morat, csije che bit, csa szi szi szpravil?" Ovi szi szu szi kanili na szvitu blazsensztvo pripravit, ali neszrichni szu nasztali za szu vekovecsnoszt. Ovo je haszan, ku jimaju od szkuposzti. Poglei sze va ovo zerczalo, ter sze csuvaj, po krivicsni puti zabogatit. Jezus nas Goszpodin nasz upomenuje: „Glejte, da sze csuvate szkuposzti." Ar pri ricsa szvetoga Paula sztoji isztina: „Nijedan szkupnyak neche Kralyesztva Bozsjega poszeszti."

Na dan dvaiszet petoga Februara.

Szveti Tharazius Patriarka Konstantinopolitanszki.

Szveti Tharazius jedan zmed nai pobozsnii, i nai gorlyivii Patriarki Konstantinopoli, sze je va tom iztom varosi narodil. Nyigov Otacz jedan zmed nai plemenitii Sztanov-

nikov varosa, szeje terszil szvojega szina za dobroga Kerschana odhranit, i nyega va szi nauki dobro poducsit. Nyigova kriposzt, i velika znanoszt je nyega naiper Czeszarszkoga Otainika, a potlye za Patriarku podvignula. Kut je pervo kut szviczki csasztnik, tako je potlye, kut Poglavar duhovni szveto zsivil. Va dvori Czeszarszkom szu nyega szvetoga Otainika, a potlye szvetoga Biskupa jimenovali. Va nyigovi csaszi szu sze krivoverczi nadvignuli szuproti szvete Czrikve. Va nyihovom jadi, kada nauku vere niszu nikarko szuprot sztati mogli, szu zacseli szvete kipe raszkidat, polamat, pozsgat, i zahitjevat. Szveti Tharazius szeje ovoj nyihovoi zlochi szercseno szuprotposztavil. Krez nyigovu gorlyivoszt je jedno Czrikveno Szpravische Biskupov szkupa doslo, i va ovom postovanye szveti kipov na novo potverdjeno posztalo, a szuprotivniki krivoverczi szu kut gnyili kotrigi Czrikve od obcsinsztva Czrikve van szkloplyeni posztali. Po ovom szpravischi szeje ov szveti Biskup terszil szvoje ovcsicze na szpunevanye dokonyanya Czrikvenoga pelyat, i krivovercze na podlozsnoszt, i na szpoznanye szvojega grihsnoga bludenya naucsit. Va nyigovi lipi Prodika je oszebuino za tim isal, da grihsne navade lyucztva zatare, i sze csiszto na lyubav kriposzti, i oduravanye griha pelya. K ubogim je pravu ocsinszku lyubav jimal, i nijedne prilike ni zamudil nyim na pomoch bit. Noge sziromahe je va szvojem laschem Biszkupszkom dvori hranil, i on szam nye pri sztoli podvaral. Nogi szumu ovo za zlo zeli, kut dasze ovo za Biskupa nebi dosztojilo; ali on je ovim rekal: „Ja chu sze terszit Jezusa mojega Szpaszitelya naszledovat, ki ni navi szvit dosal, da nyemu drugi szluzsu, neg da on szluzsi."

Ali vecha je jos bila nyigova lyubav, i szkerb za zvelicsenye szvoji Ovcsicz. Zato je noge Klostre dal zgradit, i ove zapunil zpobozsnimi Duhovni, da bude verne tovaruse jimal va glaszenyu Ricsi Bozsje. Nist ni zamudil, csaje szluzsilo na zvelicsenye pravoverni Kerschenikov. Ali ravno zbog ovoga szu nyega zli oduravali. Krivoverczi szu nyega za szvojega naivechega nepretelya prestimavali, je jos i nogi zjimenom Katholicsani, ki szu neg na zlo nagnuti bili, niszu mogli szvetoga Patriarke terpit. Da szvoj jad nad nyim szpunu szu szakojacske zle glaszi od szvetoga Biskupa raszsirovali, neg da lyucztvo krezave krive glaszi

zaszliplyeno szvetoga Biskupa oduri, i da oni va nyihovoi krivoi veri, i zlochi na miru budu mogli osztat. Ali szveti Tharazius sze ni dal krezato pobludit, on szeje batril zszvojim csisztim duhsnimszpoznanyem, sze progonsztvo je szterplyeno podnasal, szvojim nepretelyom je oduravanye zlyubavum navrachal, zanye molil, i nyim pri szakoi priliki na pomoch bil. Ovakoje kazal szvoju isztinszku kerschanszku lyubav. Ali va ovom csa chemo csut i szvoju Biszkupszku sztalnoszt.

Czeszar zaszliplyen krez necsisztu lyubav, je otil szvoju pravu zsenu od szebe odpudit, i jednu drugu zjimenom Theodoru szi pridruzsit. Ali szveti Patriarka szeje szuprot tomu posztavil, i Czeszara upomenul, da od szvojega naiperzimanya odsztupi, i nyemu sze zszerdum Bozsjum zagrozsil, i rekal, da voli bar kakovu muku, jos i szmert preterpit, neg dabi to szpacsenye dopusztil. Ali kada Czeszar ni poszluhnul upominanye Szvetoga Biskupa, nego szvoje grihsno naiperzimanye szpunil, onda gaje Biskup ocsitno ukaral, i kastigal. Ovo je nyigovim nepretelyom jako po volyi bilo, onda szusze sztoper szegurno proti nyemu podvignuli, na nyega sze zlo metali, i Czeszara nadanyega podhuszkali. Czeszar je od nyega potriboval, da nyigovo novo histvo potverdi, kut szu jur nogi drugi Duhovni zsztraha, da Czeszara nyigovu miloschu ne pogubu, ucsinili, i nyemu sze csiszto ubital, nyemu sze zszim grozil. Ali kut je pervo ugovaranye szvoji nepretelyov mucse szterplyeno podnasal, tako je szada zanemermetal sze ubitanye, i sze grozenye, sze szliplyenye, i ni privolyil va prosnyu Czeszara, ovako gorechi: „Ja sze sztrahsim szerde Krtlya szi Kralyev vech, neg szerde szmerti podlozsnoga Czeszara.“ Po szmerti ovoga neszrichnoga Czeszara, je Irene prava Czeszaricza zopet zacsela ladati. Ona je szpoznala, da je sze, csaje szveti Patriarka uredil, dobro ucsinyeno, zato je nyega pod szvoju obrambu zela, i ni dopusztila nyega na dalye bantovat. Pod ove pobozsne Czeszaricze obrambum je szveti Patriarka szvoju Biskupiu na miru na duhovnu haszan szvoji ovcsicz potlye szveto redil. Kada je szvoju csaszt kut Patriarka krez dvaiszet dvi leti na poveksavanye szvete vere, i na szpaszenye szvoji podlozsni odversaval, i kada je tuliko ugovaranye, i progonsztvo szterplyeno podnasal, onda je szmertno ubetezsal.

Zcsim je ov szveti Biskup szpoznaval, da sze nyigova szmert priblizsava, je szu szvoju szkerb nato ubernul, da sze kszmerti, koi sze je nemer krez vasz zsitak pripravlyal, dosztoino pripravi. Kada je sze szpunil, csa jedan Kerschan pred szmertjum szpunit mora, szu vidili pri nyem, da sze mora barit zkakovim otainim nepretelyom. Zali duh je naimre ovoga szvetoga Biskupa zacsel jos na zadnye szkusavat, i nyemu takove grihe naiperdonasat, ke nigdar ni ucsinil, ali takove, za ke szeje jur zdavno zpokoril, neg da ga va zdvojnoszt napelya. Csuli szu nyega glaszno kricsat: „Ne toga niszam ucsinil.“ Vreda nato: „Da to szam ucsinil, ali szam sze jur zdavno zato pokajal, i ufam sze od Boga miloszerdnoszt zadobit.“ Pri tom je na szem telu trepetal. Okolo sztojechi szu zacseli za umirajuchega molit, i ni szu od molitve presztali, dokle ni kszebi dosal. Onda je nyim zveszelyem povidal, kako szeje moral z satanom vojevat. I Bogu hvalu davajuch je mirno szvoju Duhsu va Ruke onoga prikdal, komu je krez vasz zsitak verno szluzsil. Nyigova szmert szeje godala oszam sztov sesztom leti.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Tharazius szeje szercseno szuprotposztavil krivoverczem, ki niszu szamo tajali, da kipe szmimo postovat, neg szu jos i szvete kipe pokidali, razbijali, i pozsgali. Dan denasnyi je krivoverczev, ki postovanye kipov za bolvansztvo derzsu, i velu, da kipov Goszpodina nasega Jezusa Krisztusa, ali koga drugoga Szvecza jos i va sztanu ni szlobodno derzsat. Mi Katholiki ali znamo znase szvete vere, da je dobro, i hasznovito kipe jimat, i postovat. Ja velim: postovat; ar to je krivo csa nam krivoverczi velu, da mi kipe kut boge zmalyamo. Mi postujemo kipe zbog oni, ke preobrazuju, tako, da nase postovanye ne szpada na kip, neg na onoga, koga preobrazuje. Ovoje bil szenek nauk nase svete vere. Szveti Bazilius je pred tiszuchimi leti rekal: „Postovanye, ko mi kipom izkazsujemo, na ne

szpada, ki sze krez kip nam pred ocsi posztavlyadu." Szveti Ambrozius zimlye peldu od szviczkoga kipa, i veli: „On, ki kip Czeszara postuje, ta prez dvojnoszti Czeszara postuje, ki sze krezati kip preobrazuje. On, ki kip Czeszara zanemermeche, kuto Czeszara zanemermeche, koga kipa ne postuje." Csa chemo od oni lyudi rech, ki szvoje hizse zszakojacskimi szviczkimi kipi, jos i znecsisztimi kincsu, a nijednomu kipu koga Szvecza, jos ni kipu Jezusa meszta nedadu? Ni to zlamenye, da i ovi niszu va szerczi bolyi neg szu krivoverczi? Csuvaj sze, da zbroja ovi nebudes. Pokazsi, da szi dober Katholik, i pravi postovitely oni Szveczev, zkimi sze zselyis va Nebi ztovarusit. Oszebuino kip tvojega raszpetoga Szpaszitelya rado derzsi va tvojoj hizsi. Pred ovim odversi tvoju molitvu jutro, i vecser. Uberni vechputi tvoje ocsi navi kip, ter premiszli, csaje zate terpil, i csa szi ti nyemu duzsan. Ova miszal che tebe od griha ucsuvat, na dobro gonit, i tebe va szi tvoji nevolya batrit. Origenes pise: „Toje isztina, da grih onde meszta nima, nit ne lada, kade na szmert Jezusa miszlidu." „Ubernimo nase ocsi na krizsevanoga Jezusa, ko che nam sze sze csiszto malyahno vidit, csa terpit moramo", veli szveti Lovrenacz Jusztinian. Na drugom meszti zopet veli: „Duh chesze va ovom pogledu ponovit naimre va pogledu krizsa, lyubav che sze vazsgat, vasz clovik chesze ujacsat, i zbudit."

II.

Ztoga, csa sze z szvetim Tharaziusém pred nvigovum szmertjum zgodalo, szpoznaj, da satan umirajuche znyihovimi grihi jako sztrahsi. Csa ov nepretely csloviku va zsitku neg za malyahno pred ocsi posztavlya, to umirajuchemo za jako sztrahsno veliko prepolazse, neg da ga va zdvojnoszt napelya. Blazsen je on, ki zszvetim Tharaziusem more rech, kad mu satan ocsi meche, toga ja niszam ucsinil, ali zato szam sze jur pokajal. Ali joj onomu, ki do zadnyega jedne grihe osztavi, zake sze ali ni szpovidal, ali sze za nye ni pravo pokajal. Jezus je zverhu varosa Jeruzalema rekal: „Tvoji nepretelyi ote tebe obsztrit, i zi szi sztran sztiszkat." Szveti Gregorius veli: da che sze ovo umirajuchemu grihsniku zgodat. Zali duhi cheduga ob-

sztrit, i znaiperdonasanyem nyigovi grihov nyega sztiszkat. Ako oches ovomu sztiszkanyu pri tvojoj szmerti ujt, ko neka nist ucsinit, zcsim bite zali duh mogal sztiszkat. Ako szi ali zagrihsil, ko poj, szpovisze, i pokaji sze zanye prez stentanya. Jezus Krisztus je szvetu szpovid zaszadil, i zapovidal. Krezavu grihsnik dobene za szvoje grihe, ako ji je i velik broj, i ako szu kako veliki oproschenye, i odvezanye. Krezavo sze oszlobodi szkvarenya, i sze va sztalis zvelicsenya posztavi. Szveti Augusztin veli: „Szpovid zatverdi trubacz pakla, i odpre vrata Paradicsoma.“ Kako neizgovornu miloszerdnoszt je nam nas dragi Szpaszitely Jezus iszkazal, kad nam je ovako zlahkotil put kzvelicsenyu. Dajmo Nyemu hvalu zavu preveliku dobrotu. Kako veliko batrenye je ovo za nasz Katholike, ki znamo, da va onoj szvetoj Czrikvi zsivimo, ka jima prave od Krisztusa posztavne Masnike, kim je dal oblaszt, da nasz za nase szpovidane, i pokajane grihe va nyigovo Jime odvezati moru! Neg pri nasz sztoji da ov szveti Szakrament vridno, i u pravom csaszu hasznujemo. „Ako mi nase grihe szpovimo, ko je Bog veran, i pravicsan, da nam grihe oproszti, i nasz od zlocsinyenya zcsiszti“, veli szv. Jivan.

Na dan dvaiszet sesztoga Februara.

Szveti Porfirius Biskup Gazi.

Va leti po Krisztusu tri sztov pedeszet tretom szeje szveti Porfirius Theszalonichi va Maczedonii narodil Ovoga je Goszpodin Bog za zatarnika poganszke vere, i za branitelya Kerschanszke odredil. Kada szeje skole zucsil je dvaiszet petom leti sztaroszti va Egyptom putoval, i onde va jedan Kloster Szete jimenovan isal, va kom je pet let va ostrom zsitku prezsivil. Po ovi peti leti je zdopuschenyem szvoji Poglavarov szveta Meszta v Jeruzalemi isal pojiszkat, odavlye je isal na jedan brig blizu Jordana, i va jednoi skulyi zopet pet let prebavil. Ali pokidob daje ta skulya jako vlazsna bila, i zrak va nyoi nezdrav, je szenek betezslyiv bil, pak i zemlyicza gaje po-

pala, zato je vasz premlahaven, i mledan va Jeruzalem naizad dosal. Ovde je docsul, da szu nyigovi sztarji odumerli, i da szu mu veliko bogatsztvo osztavili. Jednoga mladencza z jimenom Marko je pri szebi jimal. Ovogaje poszlal, da sze csiszto raszproda, ter da pineze va Jeruzalem donesze. Kada je ovo szpunyeno bilo, je sze med uboge razdilil, a on je od almustva zsivil. Szakidan je szveta Meszta pojiszkoval, akoprem je od mlahavoszti kumaj noge zdvizat mogal. Kada je jednucs na szmert premlahaven do briga Kalvarie odplazil, va tom mislenyu, da che onde szvoj zsitak dokonyat, mu szeje umlilo, i on je kuto va Nebo zdvignut bil, onda je vidil Jezusa na Krizsu, i polag nyega onoga szvetoga Razbojnika. Porfirius szeje szpomenul na ricsi ovoga Razboinika, i k Jezusu rekal: „Szpomenisze zmene, kada va tvoje Kralyesztvo dojdes.“ Jezus je zapovidal Razboiniku; da Porfiriusa od zemlye podvigne. Razbojnik muje szvoju ruku dal, i nyega podvignul, govorechi: „Zahvali tvojemu Szpaszitelyu, ki je tebe uzdravil.“ Kada szeje Porfirius k Jezusu ubernul, da sze nyemu zahvali, je Jezus z Krizsa doli sztupil, i nyemu Krizs va ruke dal ztum zapovidum, da ga verno csuva. Kada je Porfirius k szebi dosal, je szpoznal da je zdrav, i jak, bolye neg bar kada pervo. Zato je Szpaszitelynu szvojemu hvalil na ovoj velikoi miloschi; ali jos ni znal, csa zlamenuje to, da muje Jezus Krizs prikdal, i zapovidal, da ga csuva; dokle ni nyega Biskup za Masnika poszvetil, i za csuvara szvetoga Krizsa Krisztusevoga posztavil.

Po szmerti Biskupa va Gazi, je nyega Duhovnoszt za nyigovoga Naszlednika odibrala, zpocsetka szeje kratil, ali zponiznoszti i poszluhsnoszti k szvetoi Materi Czrikvi je ovu csaszt prikzel. Va onom csaszu szu va varosi Gaza jos nogi pogani zsivili, i vech lipi tempelnov jimali, va ki szu szvojim bolvanom aldovali. Kada szu ovi docsuli, da je szveti Porfirius za Biskupa odibran, i zvidili, da je on naivechi szuprotivnik bolvansztva, szu nike lyudomorcze najeli, da mu zaszedu, i daga umoru. Ali z Bozsjum miloschum je ov Szvetacz nyihovomu zaszidanyu usal, i szrichno va varos dosal. Znyigovum csudnovitum lyubezlyivoschum je szercza ovi poganov tako za sze dobil, da szu i oni, ki szu nyega umorit kanili, nyega oblyubili, i viszoko posto-

vali. Ova nyihova lyubav szeje potlye jos vech poveksavala na naszledno pripetenye. Velika, i dugo durajucha szuhsa je uzrokovala, da nist ni moglo urodit. Pogani szu pri szvoji bolvani jiszkali pomoch, zjednoga templna szu va drugoga bizsali, od jednoga bolvana kdrugomu, oszebuino szu szvoju obrambu jiszkali pri bolvani Marna, ali Jupiter, ki je nai lipsi templ jimal. Oni szu ovim szvojim bogom szakojacske aldove doprinasali, da pomoch od nyi dobenu, ali szeje zaman bilo. Szveti Porfirius je szvojim vernim zapovidal poszt, onda je zsnyimi va Proczeszii kjednoi Kapeli zvan varosa na szodische isal. Kumaj je ovoi Proczeszii konacz bil, je Goszpodin Bog poszlal rodovitu godinu, ka je polye obilyno polyala, i namocsila, i szeje zacselo csudnovito pred ocsima raszti. Nogi pogani szu navo csudnovito pripetenye veru Jezusa szpoznali, i na sze zeli. Nogi szu hvalili szvetomu Biskupu, da je on od Boga pravoga szproszil, csa oni zszvojimi aldovi od szvoji bogog niszu szproszit mogli. Ali jedni znenavidnoszti niszu mogli terpit one dike zkum je Goszpodin Bog Porfiriusa, i szvetu Czrikvu izvisil, ter szuszi nakanili Biskupa, i Kerschane poumarat. Ali medtim je dosla zapovid od Czeszara Arkadiusa, da sze szi templni poganov moradu zaprit. Nogi Preposztavni szu ovu zapovid szpunili, ali ne szaki, ar jedni szu sze zpinezi poganov dali zaszlipit. Med onimi templni, ki szu jos odperti osztali, je bil i templ, va kom szu tolics upomenutomu bolvanu Marna aldovali. Porfirius, kada ni mogal od Preposztavni zadobit, dabi sze i ov templ zaperl, je z Jivanom Biskupom va Czezarei Konstantinopel pred Czeszara isal, i proszil, dabi zapovid van dal, sze templne bolvanov porusit, i bolvane popalit. Czeszar je privolyil nato; ali jedni Tolnacsniki zamazani zpinezi poganov, szu nyega razgovorili ztim naiperdavanyem, dabi sze zbog te zapovidi mogal med lyudcztvom zblud sztat. Zato je Czeszar neg ponovil szvoju pervanyu zapovid, da sze szi pogani, ki szu va kakovoi csaszti moradu zverch, i da sze tempelni poganszki moradu zaprit. Vech ovi dva szveti Biskupi niszu mogli szproszit, akoprem szeje i Czeszaricza knyim va prosnyi pridruzsila; ali vindar je nye ztim batrenyem odpusztila, da che sze ucsinit pri Czeszaru, da nyihovu prosnyu potlye szpuni. Ovi dva szveti Biskupi

szu znadahnenya Bozsjega Czeszariczi zopet ubechali, da che navredi szina jerba czeszarszkoga Thronusa porodit. Kada szeje ovo nyihovo ubechanye szpunilo, onda je Porfirius polag tolnacsa Czeszaricze prosnyu napiszal, va koj je szvoju pervanyu prosnyu ponovil. Kada szu Czeszarszko dite po szvetom Kerszti z Czrikve naizad doneszli, je Czeszaricza ovu piszanu prosnyu na perszi diteta dala verch, i kada szu dite pred Czeszara doneszli, je on, ki je dite noszil, Czeszara pital: „jeli Czeszar oche dovolyit, da sze prosnya, ku ovo novorojeno dite nyemu prepolazse, szpuni, ter potverdi.“ Czeszar je veszelo odgovoril: „Ja nemorem perve prosnye Szina mojega zahitit, i neuszlisene osztavit.“ Nato je velyen zapovid van dosla, da sze szi templni poganszki moradu porusit. Szpunila szeje ova zapovid On lipi templ bolvana Marna je zi szimi drugimi porusen posztal. I na nyigovo meszto je Czeszaricza Eudokszia lipu Czrikvu na diku pravoga jedinoga Boga dala zgradit. Veliko veszelye szvetoga Biskupa, ko je jimal, da je poganszvo zatareno, i prava vera Jezusa izvisena, sve nemore zgovorit. On sze je szada trudil, da kut szu poganszki templni zvana poruseni, tako, da sze i va szerczi poganov nyihova kriva vera, porusi, i zatare, ter na meszto krivi bogov szpoznanye pravoga jedinoga Boga sztupi. Ovo nyigovo terszenye szeje z Bozsjum pomochum vreda naplatilo, ar nogi tiszuchi szu pravoga Boga szpoznali, i nyemu aldovali. Ali osztanki poganov ravnotako niszu mirovali. Jedna krivoverna zsena szeje uszegurala szvetoga Biskupa pozvat, da sze ocsitno zbog vere zsnyum dega. Ali szveti Biskup nist drugoga nyoi ni odgovoril, neg je szveti Krizs na nyu nacsinil, i ona je velyen zanimila, nist ni mogla vech govorit, i ziszmihavana je odsztupit morala. Nogo drugo, csa je ov szveti Biskup na poveksanye szvete Czrikve, i na zvelicsenye duhs ucsinil, sze nemore ovden sze csiszto naiperdoneszt. Ono csa szmo povidali, je na diku nyigovu doszt. Nyigovoga zsitka, i nyigovoga truda za diku Bozsju konacz je bil va leti Krisztusa csetira sztov dvaiszet pervom, kada je to veszelye vidil, da je krez pomoch Bozsju zvechega poganszki varos, szada szpunoma Kerschanszki nasztal.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Doklye je szveti Porfirius Jeruzalemi bil, je szakidan ona szveta Meszta, kadi je Jezus terpil pobozsno pojiszkal. Ti ovoga nemores ucsinit. Ali szpomenut sze mores vechkrat na no, csaje Jezus tebi za lyubav preterpil. Ovo je csa moras ucsinit, oszebuino va szvetoi Korizmi. Ovo szpominanye neche tebe szamo na lyubav i zahvalnoszt ktvojemu Szpaszitelya gonit, neg che te i gibat, da tvoje grihe oduris, zanye sze pokajes, i da szi csverszto naiperzames vech znijednim grihom tvojega Szpaszitelya ne zbantovat. Ar znas, da szu polag ricsi Proroka, grihi uzrok muke, i szmerti Krisztuseve: „On je zbog nasega zlocsinyenya naranyen posztal, i bicsevan zbog nasi grihov. Szveti Paval Apostol veli, da mi Jezusa znasimi grihi na novo krizsujemo, i nyemusze ukrivlyamo. Neg pomiszli naizad! kulikoputi szi ti muku Jezusa ponovil? Kulikoputi szi ti Nyega na novo krizseval? Kardinal Hugo veli: „Ti krizsujes Jezusa Krisztusa, szagdar, kada szmertno zagrihsis.“ Na dalye zopet veli: „Grihsniki, kuliko je na nyi, krizsuju Jezusa Goszpodina, ar on uzrok, zbog koga je Jezus krivezsan posztal, ponavlyaju.“ Kuliko puti szi ti to ucsinil? Mores nato miszlit, prez toga da sze za tvoje grihe, zkimi szi tvojega predragoga Szpaszitelya zbantoval, od szercza nebi pokajal, i da szi nebi naiperzel od szi grihov sze csuvat?

II.

Szveti Porfirius, je onda, kada je zvan szebe bil na brigu Kalvarie szvojega Szpaszitelya na krizsu viszechega vidil, i csudnovito je uzdraven posztal. Ovako je naplatil Jezus onu oszebuino pobozsnoszt, ku je Szveti Porfirius knyigovoi muki jimal. I ti ches nigda ovoga tebi za lyubav krizsevanoga Szpaszitelya vidit, kada dojde zvelikum zmoschoschum, i kriposchum zsive, i mertve szuditi. Oche tebe Jezus onda uzdravit, i zvelicsit, ali che te szkvarit? Nato dohaja, kako sze ti szada szuprot Jezusa ponasas. Ako ti ztvojimi grihi nyigovu muku ponavlyas, i nyega krizsujes, ako nyega szaki dan krez tvoju zlochu, i nezahvalnoszt

szerdis, csa sze jimas drugoga nadijat, neg da ches na veke szkvaren bit. Kako che ti pri tvojem szerczi bit, kad predanyega budes moral pojt, ter sze szpomenes, da szi Nyega tulikoputi, i tako jako zbantoval? Brati Jozsefa od sztraha ni ricsi niszu mogli szprogovorit, kada je Jozsef, koga szu jako zbantovali, rekal: „Ja szam Jozsef vas brat, koga szte va Egyptom prodali." Zacs? Oni szu sze szpomenuli, kako nemilosztivno szu zsnyim zahajali, ki nyim nist zloga ni ucsinil. Szada szu na jednucs vidili, da szu va nyigovoi oblaszti, i nist drugoga miszlili niszu, neg da che nye kastigat. Za csuda vechi che bit tvoi sztrah, kada Bozsanszki szudacz tebi rekal bude: Ja szam Jezus, ki je tebi za lyubav krizsevan posztal. Ja szam Jezus, koga szi ti nogokrat na novo krizseval. Csa szam ti zloga ucsinil? Zacs szi tako nezahvalno, i zlo zmanum zahajal? Nut szada szi va mojoi oblaszti, mojoi szerdi nemores ujt. Csa ches ti navo odgovorit? Csa ches onda csinit? Szada miszli navu isztinu. Szam kszebi ovako govori: Jezus moj Odkupitely che nigda moi Szudacz bit. Ja chu predanyega morat sztupit, da moje odszudenye za vekovecsnoszt primem. Ako ga szada zbantujem, ter sze szpravum pokorum zsnyim ne pomirim; ko nist drugoga nimam docsekat neg vekovecsno szkvarenye. O! koga nechu bantovati, chu sze zsnyim pomirit, i Nyemu szu moguchu diku i lyubav izkazsevat! Szada sze Goszpodina sztrahsite, i Nyega dicsite; ar che ura nyigovoga szuda dojti.

Na dan dvaiszet szedmoga Februara.

Szveti Julian znyigovimi tovarusi Mucseniki, i Szveti Kornelius Kapitan.

Va csaszu nemilosztivnoga Czeszara Decziusa je va varosi Alekszandrii jedan plemenit cslovik zjimenom Julian prebival, ov je zsucsi va noga jimal, i kruto va tom terpil. On va szvojoi muki ni szamo veliku szterplyenoszt, nego i va szem szvojem csinyenyu veliku pobozsnoszt, i sztrah Bozsji, kazal. Znyigovi uszt nigdar ni bilo csut tu-

zsenya va nyigovoi velikoi boli, nego je on kut Job, hvalil, i dicsil Boga, i szebe va nyigovu szvetu uredbu szterplyeno podlozsil. Nigdar szi ni proszil drugacse od szvoje nevolye zvracsen posztat, neg ako ovo na diku Bozsju, i na szpaszenye szvoje duhse bude. Kada je jednucs ravno va szvojem betegu kruto terpil, onda szeje zapovid Decziusa va Alekszandrii raszglaszila, da szi Kerschani ali poganszkim bogom aldovat, ali umoreni bit moradu. Po raszglasenyu ove zapovidi szu Kerschane szagdir zjiszkali, i pred Szudcza pelyali. Julian, ki nit sztat, nit hodit ni mogal, szeje dal krez dva szluzsbenike, ki szu ravnotako Kerschani bili, tamo odprimit. Poglavar je, pred Juliana, i pred nyigove dva szluzsbenika szakojacsko oruzsje mucsenya dal polozsit, i nyim sze zagrozil, da chedu ztim mucseni bit, ako velyen Kerschanszku veru ne osztavu. Jedan zmed ovi szlug szeje dal zisztrahsit, ter je krivim bogom aldoval, csaje Juliana jako zsalozstilo. On drugi zjimenom Eunus akoprem je jur sztar bil, je polag pelde szvojega Goszpodara sztalan osztal; ar Julian je velyen ocsitoval, da ni muke najt, bar bi ona kako velika bila, ku nebi pripravan bil preterpit, pervo, neg bi Jezusa zatajal. Poglavar ni csuda govorit otil, nego je velye Juliana i Eunusa zapovidal na dvi Gamilye posztavit, i nye po varosi na nyihovo pospotanye pelyat, i nye bicsevat, i nemilo zbaticzami tuch. Hahari szu zveszelyem pripravni bili ovu zapovid szpuniti. Ovi dva Valovniki szu po szi placza pelyani bili, od poganov ziszmihavani, zblatom, i zkamenyem, szusze va nye hitali, zbicsi, i zbaticzami nye nemilo merczvarili. Jos i noge Juliana, naki je tako veliku bol terpil, niszu milovali. Ovi dva nesztrahslyivi vitezi szu pri szoi ovoi muki veszeli, i sztalni bili, szvoje ocsi szu k nebu podvignuli, i Boga za pomoch, i sztalnoszt zazivali. Jedan Kerschanszki voschan zjimenom Bezasz je otil ovo maneno lyucztvo od nyihovoga ziszmihavanya, i mucsenya, zkim je ove Szveсze trapilo, zusztavit, i na pomilovanye ganut, ali i nyega szu velyen ulovili, i kadaje valoval, da je i on Kerschan, szuga na szmert odszudili, i glavu mu odszikli. Kada je Julian, i nyigov szluzsbenik po szem varosi pelyan pospotan, i zmerczvaren bil, dosli szu na meszto odszudenya. Ovde szuje jos jednucs pitali: jeli i szada nechedu Jezusa

osztavit, jeli sze i szada naj tezsje szmerti ne sztrahsu? Julian je odgovoril: „Mi ochemo nasemu Goszpodinu verni osztat, i nyemu za łyubav umrit, ar i On je za nase szpaszenye umerl; da zsnyim na veke budemo zsivili.“ Kumaj je ove ricsi zgovoril, szu nye velyen na pripravni kup czipalin hitili, i zsive szpalili. Oposzred ognya szu szvoje ruke zdvizali, i Jezusu szvoje duhse zrucsali. Ovako szu va leti Krisztusa dvi sztov pedeszet tretom krez zemalyszki ogany onoga ognya mentovani posztali, ki na veke dura, i nigdar sze ne zagaszi.

* *
*

Szveti Kornelius je bil poganszki Kapitan va varosi Czezarea. Va csini Apostolszki sze povida, kako je va Jezusa zacsel verovati. On je bil zszum szvojum hizsnum druzsinum jako bogabojech, rado je almustvo dilil, i naivech csasza je va molitvi sztrosil. Kada je jednucs va pobozsnoj molitvi szvoje szercze k Bogu ubrachal, je knyemu Angyel dosal, i ovako knyemu govoril: „Kornelius!“ Ov pobozsni Kapitan szeje pri pogledu Angyela jako presztrahsil, ali kada je kszebi dosal, je nyega pital: „Do szi ti Goszpodine?“ Angyel nyemu recse: „Tvoja molitva, i tvoje almustvo je pred licze Bozsje gori zlizlo. Posalyi szada nike muzse va Jappo, ter dozovi kszebi jednoga zjimenom Simona, ki sze zpridavkom Peter jimenuje, ov sztanuje pri jednom kerznaru Simon jimenovanom, koga hizsa pri morji sztoji, ov cheti povidat, csa ti je csiniti.“ Kornelius je ovu zapovid poszluhnul, i velye je poszlal dva od szvoji szluzsbeni, i jednoga bogabojechega voschana va Joppe; dabi szvetoga Petra knyemu pozvali. Kada szusze ovi poszalniki kvarosu Joppe priblizsavali, je Goszpodin Bog szvetomu Petru va molitvi krez vidjenye ocsitoval, da je szada prava doba, da zacsne ocsitno pogane na veru Krisztusa ubrachat. Szveti Duh gaje upomenul, da zonimi muzsi, ki jur na pragi hizse vani sztoju, tamo ide, kamo oni nyega zvali budu. Peter je van isal kovim muzsem, i szebe nyim na szpoznanye dal, i nye pital, zacs szu dosli. Poszalniki szu nyemu prosnyu Kapitana Korneliusa naiperdoneszli. Drugi dan je szveti Peter jos znikimi Kers-

chani Czezareu isal, Kornelius je med tim sze szvoje pretelye, i znancze va szvoju hizsu szkupa zizval; da szi csiszto z uszt szvetoga Aposztola csuli budu, csa jim je na zadoblyenye zvelicsenya potribno csinit. Zcsim je docsuł, da je szveti Peter va varos dosal, je predanyega isal, pred nyim na zemlyu upal, i nyega kolena ugibajuch postoval, i pozdravil. Szveti Apostol je nyega gori zdvignul, i rekal: „Sztani sze, ar i ja szam cslovik.“ Kada je szveti Peter va hizsu Korneliusa sztupil, i nozsinu lyudi szkupa szpravni vidil, je pital, zacs szuga pozvali. Kornelius muje povidal, csa muje Angyel zapovidal, i rekal: „Mi szmo szi ovden szkupa szpravni, da poszluhnemo, csa je tebi od Goszpodina zapovidano.“ Onda je nyim szveti Apostol zacsel razlagat, da je Jezus pravi ubechani Meszias, i sze csa sze je zsnyim godalo do nyigovoga gorisztajanya. Med ovim razlaganyem je Duh szveti zverhu szi ki szu zocsi bili vidlyivo doli dosal. Nad ovim szusze zacsudili szi ki szu Petra szimo szprohajali. Szveti Apostol je Korneliusa, i sze szkupa szpravne pokersztil, i nikuliko dan jos pri nyi osztal, da je jos va nauki vere Jezusa poducsi. Ovuliko znamo zdeszetoga dela Csini Apostolszki od Korneliusa Kapitana. Csa sze je potlye zsnyim godalo, z szvidocsansztva szveti Otacz tuliko znamo: Kornelius ni bil ztim zmirom da je z skurine pogansztva tako csudnovito na szvitloszt prave vere zapelyan posztal; nego on szeje terszil i druge zove skurine oszlobodit. Pri sztanovniki varosa Czezarea je zacsel, on je nyim krez lipo nagovaranye pokazal kriviczu poganszke vere, a zdruge sztrani je nyim isztinu jedinoga provoga Boga Kerschanszkoga szvitlo pred ocsi posztavil. Kada je szveti Peter vidil veliku gorlyivoszt Korneliusa, je nyega za Biskupa va varosi Czezarei odredil. Kako dugo je ovu szvoju csaszt kut Biskup odversaval, to ni znano. Ali szi ki od nyega pisu, mu to szvidocsansztvo davadu, da je krez nyigov szveti zsitak, krez marlyivo prodikovanye, i noge csudne csine noge tiszuche, va varosi Czezarei, i zvan varosa za Jezusa Krisztusa dobil, i da je va velikoi sztaroszti od Boga na plachu vekovecsnu pozvan posztal. Nyigova hizsa je na Czrikvu preubernuta posztala, kut szveti Hyeronimus szvidocsi, ki je ovu Czrikvu na szvojem putovanyu pojiszkal.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

„Mi ochemo nasemu Goszpodinu verni osztat, i Nyemu za lyubav umrit, ar on je szam za nase szpaszenye umerl.“ Zovimi ricsami je szveti Julian szamoga szebe, i szlugu szvojega zbujal na nai sztrahsniu szmert. Jezus Krisztus je nam za lyubav umerl. Ovo jedino bi nasz moralo nato gibat, da Nyega zverhu szega lyubimo, i nyemu za lyubav sze csiszto szterplyeno terpimo. Szveti Augusztin Otacz veli: „Velike, i noge dobrote szimi o moi predragi Szpaszitely! izkazal, zake szam ja duzsan Tebe szagdar lyubit, i dicsit. Ali jedno je, csa me vech, neg sze drugo giblye, Tebe zverchu szega lyubit, naimre Tvoja britka szmert, ku szi zame preterpil. Ako za nist drugo, ko bi zato duzsan bil, vasz moi zsitak, i szu moju lyubav Tebi prikazat.“ Navu neizkoncsanu lyubav tvojega Szpaszitelya miszli, kada csa terpit moras, ter reczi z szvetim Julianom: „Ja ochu mojemu Szpaszitelyu za lyubav terpit, i umrit; ar on je meni za lyubav terpil, i umerl. Ova miszal che tebi tvoju nevolyu ulaschat, i zaszluhzsnu nacsinit.“ Ubernimo nase ocsi na Krizsevanoga Jezusa, ako csa terpit moramo, veli szveti Laurenczius Jusztinian, onda che nam sze, sze, csa terpimo, laglye vidit.“

II.

Szveti Kornelius one, ki szu zvan szvete prave vere, ucsi, csa csinit moradu, da dar prave vere od Boga zadobu. Da sze naimre od grihov csuvadu, i da Goszpodina Boga proszu, i zazivaju, ter da polag sztalisa szvoga Almustvo dilu. Na dalye one ucsi, ki szu sze kpravoi veri povernuli, da oni ne szamo na szvoje zvelicsenye miszlu, i sztalni osztanu va szvojoi veri, nego da sze terszu i druge nato gibat. Zadnyics sze ucsi, kako hasznovita je molitva, i almustva davanye, da od Boga nogoversztnu miloschu dobimo. Szveti Augusztin veli: „Molitva gori zlize k Bogu, a miloszerdnoszt Bozsja knam doli sztupi.“ Szveti Gregor

Nazianszki pise: „Krez nist drugo sze Goszpodin Bog tako ne gane na miloszerdnoszt, neg krez almustvo.“ Molitva sze mora z Almustvom ztovarusit, ako oche zversenu kriposzt jimat od Boga csa za dobit.“ Ako budes isal Boga molit, zami dare zszobum. Udili ubogim, da tvoja molitva krez dobre csine kripna nasztane. Ar molitva ka ni zalmustvom szkupa szklopna, je mlahava,“ veli szveti Krizoszthomus.

Na dan dvaiszet oszmoga Februara.

Szveti Roman Redovnik, i Zaszaditely Klostrov na brigi Jura.

Szveti Roman je bil pervi, ki je va Franczoszkom zsitak Pusztinczov zacsel. On szeje na konczu cseterte sztovicze va Burgundi narodil. Od nyigovi pobozsni i bogabojechi Sztarji je pobozsno odhranyen posztal. Zcsim je zacsel szpoznavati czily i konacz, zbog koga je sztvoren, je velyen veliku zselyu jimal Bogu va csisztochi, i szvetoszti zsivit, i szluzsit, i szi pogibelov szpaszenya kuliko je moguche sze csuvat. Da sze put szpaszenya bolye szpoznat naucsi, je Lyon putoval k szvetomu Optu Szabinu, i kod nyega tako dugo osztal, dokle szeje naucsil zversen Duhovni zsitak zsivit. Onda je isal va lozu na brige Jura, ki szu meju nacsinili med Burgundom pak Schveiszkom. Ovden je nasal jednu diboku dragu Kontat jimenovanu, ova mu szeje vidila prisztojna na szamotni, i pobozsan zsitak. Nikuliko let szeje ovde zaderzsaval, i vasz csasz va molitvi, va szveti jacska, i va stenyu szveti Knig prebavil. Jedne Knige od zsitka sztari szveti Otacz je bilo sze nyigovo imanye. Va ovi Kniga je marlyivo stal. On je oszebuinu paszku jimal nane kriposzti, zbog ki szu ovi Szveczi glaszoviti nasztali, ter szeje terszil nye naszledovat. Szvojemu telu ni dopusztil nikarkove naszladnoszti, neg je ovo jako ostroval po peldi Szveczev. Po nikuliki leti je nyigov brat Lupiczinus knyemu dosal. Ov je nemer sztarji bil od nyega, i je uzsenyen bil, ali i va histvi je csisztochu junacstva szvojega

ucsuval, i on je zselyu jimal Bogu zverseno szluzsiti. Zdovolyenyem szvoje zsene je pri szvojem brati osztal. Obadva szu va lipoi jedinschini zsivili, i jedan drugoga na zversenoszt, i kriposzt zbujali. — Satan je nyim meszto nyihove szamote otil odurno nacsinit, zato je nyim noge nasztroschine nacsinyal. Szveti Gregor Turonenszki med drugim povida, da, kulikoputi szu ovi dva szluge Bozsji szvoju molitvu odversavali, je zali duh tuliko kamenya na nye hital, da szusze zisztrahsili, i naiperzeli, jedno drugo meszto jiszkat, kadi bi va bolyem miru mogli szvoju pobozsnoszt odversiti. Pervi dan, kada szu szvoju szamotu osztavili, je nye noch zasztignula, ter szu pri jednoi sziromahskoi doviczi nochevat bili szilovani. Kada je nye ova pitala, odakle dohajadu, i kamo kanu pojti, szu nyoi povidali sze, csa szeje zsnyimi godalo, i csaszu szi nakanili. Nato jim je zsena rekla: O vi zbog toga nebi bili szmili vasega prebivalischa osztavit, neg bisze bili morali szercsenie branit, i Boga gorlyivie zazivat; onda bi bili zaszidanye vraga lahko ubladali. Roman, i Lupiczinus szu ove ricsi va szercze prijeli, szramovali szusze zbog szvoje nesztalnoszti, ter szusze drugi dan naizad vernuli va szvoju szamotu, na novo szu zacseli Bogu szluzsit, i ubladali szu satana, tako, da szu potlye prez bludenya va miru mogli Boga molit. Glasz nyihovoga pobozsnoga zsitka szeje va szoi krajini tako raszglaszil, da szu nogi mladenczi, i Divicze knyim va pusztinu dosli, i nye proszili, da je naucsu Bogu va szamoti szluzsit. Roman je dva Klostre zgradil za mladencze, a jednoga za Divicze. Szi ovi Klostri szusze navredi zapunili zgorlyivimi szlugami Bozsji. Va jednom Klostri je on szam Poglavar bil, va drugom nyigov brat, va tretom szesztra nyigova. Med szimi sztanovniki szeje tako velika gorlyivoszt za Kerschanszkum zversenoschum kazala, da szusze va szem Franczoszkom od toga pominali. Pri nyi je bilo naiveche szamovolyno sziromahstvo, velika ostrocha tela, ona velika tihocha, duzsicska molitva, virosztovanye, i poszt, i nad csim szusze naivech csudili, sztalna lyubav, ter jedinschina. Roman je pred szimi zszvojum peldum naiper isal, i krez nyigovu krotkochu, szterplyenoszt, i poniznoszt je sze za szobum na naszledovanye vlikal. Szveti Hilarius Biskup Arlezi je ovoga szlugu

Bozsjega, od koga je tuliko csul, kszebi dal dozvat, i kada je va nyem dosztoinu znanoszt nasal, je nyega za Masnika poszvetil, i zopet va nyigov Kloster naizad poszlal. Pobozsnoszt zkum je Aldov szvete Mase odversaval bise jako velika. Nozsina szuz, ke je pri oltaru sztocsil, je bilo pokazanye, kako je va szvojem szerczu chutil szvetoszt ovoga Aldova. I va szvojoi molitvi, ku je od szvojega ditinsztva lyubil, je szagdar naivechu pobozsnoszt, i Angyelszku poniznoszt kazal. Va nevolyi, i progonsztvu je szagdar szvoju obrambu pri Bogi jiszkal, i pri zazivanyu Szvetacz Bozsji. Jednucs je z Palladiusem szvojim tovarusom va Agaunum putoval, da Grob szvetoga Mauricziusa pojische, i od nyega va gvisnom poszli pomoch proszi. Ali kada pred nochum niszu mogli va nijedan varos, ali szelo doszpit, szu bili szilovani va jednoi skulyi nochevat, va ovoi skulyi szu dva gubavi muzsi prebivali, ali ravno onda szu zvan szvoje skulye na pobiranye derv vani bili. Kada szu naizad dosli, i ove dva duhovne vidili, szusze presztrahsili, oszebuino, kada je nye szveti Roman ubjamil, i kusnul, ali neg vreda szeje nyihov sztrah na veliko veszelye preubernul. Ar kada je szveti Roman od nyi jutro odhajal, je nye prekrizsil, i va onom hipczu szu od szvoje gube ucsischeni posztali. Ovo veliko csudo szeje vreda szagdir raszglaszilo, i ovomu Szveczu veliku diku pri lyudi nacsinilo. Ali ravno ova dika bise za nyega veliko traplyenye; zato szeje paschil va szvoi Kloster, va kom je po nikuliki miszeczi na szmert ubetezsal. Jos jednucs je prez stentanya szvoje duhsnoszpoznanye od szake naimanye makule krez szvetu szpovid zcsisztil; preszveti Oltarszki Szakramenat, i szveto Ulye pobozsno prijel, ter je pun nebeszkoga batrenya va Goszpodinu zaszpal.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Roman je od szvojega ditinsztva molitvu jako lyubil. Nigdar szvoje molitve ni drugacse odversil, neg zvelikum pobozsnoschum, i z Angyelszkum poniznoschum.

Csa ja tebe zarad tvojega szpaszenya proszim, je med drugim, i to, da nigdar tvoje molitve nezamudis; ar molitva je potribna, da od Boga sza zadobimo, ka szu nam na telu, i na duhsi potribna. Znamo, csa je Jezus rekal: „Proszite i oche vam sze dati, jischite, i ochete najti tukechite, i oche vam sze odpriti.“ I zopet: „Csagoder vi va Jime moje Ocza mojega proszili budete, oche vam je dati. Ovo szu sze Bozsanszka ubechanya, zki szpoznat moremo, kakovu moch, i kriposzt molitva jima. Ali tvoja molitva takova mora bit, kut je molitva szvetoga Romana bila. Odversiju po nyigovoi peldi pobozsno, i ponizno, oszebuino Czrikvi. Pomiszli do szi ti, i zkako zmozsnim Bogom sze pominas. Szveti Anzelm veli: „Kada molimo, onda sze z Bogom pominamo. Zato sze neka cslovik upamet zame, kako ponizno sze znajvechim Kralyom, zkulikim sztrahom sze znaivechim Szudczem, i zkakovim ufanyem sze znaibolyim pretelyom pominat mora.

II.

Szveti Roman je pred szvojum szmertjum szvoje duhsnoszpoznaye od naimanye makule griha krez szvetu szpovid zcsisztil. Pred szvojum szmertjum zsalosztnu szpovid odversit je velika miloscha; ar krezanyu sze od grihov zcsisztimo, i va takov sztalis sze posztavimo, da sze pakla mentujemo, i da sze na veke zvelicsit moremo. Proszi Boga Goszpodina vechkrat, da ti ovu miloschu pred szmertjum udili. Ali paszku noszi, da nebudes zbroja one lyudi, ki sze szami szebe ove milosche nevridne ucsinu. Ovakovi szu pervics oni, ki szu va zsitku szvojem szvetu szpovid neg za nist derzsali, i ki szusze retkokrat szpovidali. Drugics oni, ki szu szvetu szpovid nistvridno, i grihsno odversili, kada szu szamohot ki grih zamucsali. Tretics oni, ki szpovid szvoju od csasza, do csasza odvlacsu, i med tim sze vech grihsu, govorechi: doszt je ako sze na zadnye szpovim. Zadnyics oni, ki grihsu na szpovid, toje ki zato grihsu, da chedusze nemer szpovidat zato, i odvezanye od grihov lahko dobit. Ovi neg to velu: nemer chusze pojt szpovidat. Nemer chu odvezanye dobit, ako kako, i kulikoputi grihsil budem. Szi ovi sze ove milosche nevridne po-

sztavu. Pervi, i drugi zato, kada ov od miloszerdnoszti Bozsje posztavan Szakramenat, ali ne, ali krivo hasznuju. Ovi i va tom grihsu, ar szi ubichu csasz na odversavanye szpovidi, koga va oblaszti szvojoi nimadu. Oni velu, nemer chu sze zopet szpovidat. Ali nemores velye po pregrihsenyu umrit? Oni velu: zjednum szpovidum je doszt, ja chu sze sze najednucs szpovidat. Ja chu sze szpovidat drugda, szada ne. Ali ako sze kanis drugda szpovidat, ako sze kanis sze najednucs szpovidat, ne potribujes ktomu csasza? Do tije ali ov csasz ubechal? Nemores ti pred onim csaszom, koga szi szi na szpovid odredil, sztovkrat umrit? Navo mi odgovori, ako mores. Prestimaj na zadnye ricsi szvetoga Augusztina: „Prevech szi ubichecs od Bozsje miloszerdnoszti, kut dabi ti on, ki ti je zbog pokore oproschenye ubechal, i dug zsitak, toje csasz na szpovid ubechal bil. Odaklye znas, csa che zutrasnyni dan doneszt? Ti pravo velis: Ako pokoru csinil budem, ko che mi Bog sze moje grihe oprosztit. Nemorem tajat, da je Goszpodin Bog pokornikom oproschenye ubechal; ali na onom iztom meszti, kadi ti ovo stes, onde ni piszano, da che ti i dug zsitak, csasz na szpovid, udilit?“ Kako priproszto csinis, ako szamohot grihsis, i szamohot va grihi osztanes ztim zgovorom: Jos chu sze moch szpovidat, zjednum szpovidum je sze ucsinyeno. Ja chu sze szpovidat, ali drugda. Ja ti to velim, ti sze ali neches, ali ches sze nistvridno szpovidat, i szpovidum szkupa sze szkvarit.

Na dan dvaiszet devetoga Februara.

Szveti Leander Biskup Szevilli.

Zbog velike Apostolszke gorlyivoszti glaszovit Biskup szveti Leander szeje va varosi Karthago narodil. On je jimal dva brate Fulgencziusa, i Izidora, i jednu szesztru Florentinu, ki sze szi kut Szveczi va Materi Czrikvi odicsuju. Leander je jur va nyigovoi mladoszti zbog nyigove pobozsnoszti, i znanoszti glaszovit. Jos je glaszovitii nasztal, kada je va

varosi Szevilli va Red szvetoga Benedikta sztupil, i polag Regule ovoga szvetoga Reda zverseno i pobozsno zsivil. Po szmerti Biskupa ovoga varosa je za nyigovoga Naszlednika odibran posztal. Onda je va Spanyolszkom Leovigild ladal, ki je krivu veru Arianusov jako branil, a szvetu veru Katolicsanszku jako zatiral, i proganyal. Szveti Leander je doszt szkerbi jimal, da szlabe va veri ujacsa, i da krivovercze va ovcsarniczu Jezusa Krisztusa naizad dopelya. Szu ovu dvoju szkerb je verno obversaval. On je to veszelye jimal, da je nai sztarjega Szina Kralyevszkoga na pravu veru ubernul, i pokersztil, i to batrenye je jimal, da je ov Kralyevszki szin Hermenegild volil umrit, neg dabi bil pravu veru osztavil. Krivoverczi Arianusi szu nyega zato kruto oduravali, i nyega szakojacski proganyali, oni bi ga bili i umorili, da Goszpodin Bog szvojega vernoga szluge nebi bil csudnovito pred nyihovim jadom csuval. Ali to szu vindar pri Kralyu szproszili, da gaje znyigovim bratom szvetim Fulgencziusom z orszaga dal van szpudit, i va nevolyu vagnat. Ali va szvojoi nevolyi nist ni popusztil va szvojem szvetom trudi, neg i onde je krivovercze na pravu veru ubrachal, i szvoje ovcsicze na sztalnoszt va veri upomenyival. Ar je szakojacske Knige piszal, va ki je kriviczu vere Arianszke szvitlo pokazal. Ove knige je va szvoju Biskupiu poszlal, da sze krez stenye ovi knig krivoverczi raszvitu, a pravoverni va pravoi veri potverdu. Po csaszu je ov szvetacz zszvoje nevolyne tujine zopet naizad pozvan posztal; ar Kraly Leovigild, videch one noge csudne csine, ki szusze po umaranyu nyigovoga Szina Hermenegilda pri nyigovom grobi godali, je szpoznal szvoju zlochu, za nyu sze pokajal, i na szvojoj szmertnoi posztelyi szvojega Szina Rekareda upomenul, da Szvetoga Leandera va szem, csa szpaszenye duhse, i csa veru utiszka, poszluhne. On je Leandera kszebi dal dozvat, i nyemu preporucsil Szina szvojega, da ga pod szvoju obrambu zame, i da ga va pravoi veri poducsi. Szveti Gregor veliki Papa pise, da je Leovigild Kraly na szvojoi szmertnoi posztelyi isztinu prave vere Katholicsanszke szpoznal, ali da je ocsitno ni szegural valovat, ar sze je bojal, dabi sze va orszagi, kut szumu Arianusi va uhsi saptali, velik zblud nasztal. Leander je polag prosnye Leovigilda csinil, ucsil je Rekareda

va pravoi veri. Rekared je ov nauk prijel, i sztupil va szvetu Czrikvu Katholicsanszku, i sze trudil i szvoje podlozsne na nyu napelyat. Da bi sze szi csiszto va pravoi veri bolye ucsit mogli, i va nyoi ujacsat, je Leander szvetoga Gregoriusa Papu proszil, da bi Czrikveno szpravische szkupa zizval, dabi sze jako raszsirena kriva vera Arianszka laglye zatert mogla. Ovo szpravische szeje dersalo. Leander je ovo Szpravische kut Preszidnik va Jime Rimszkoga Pape redil. Va ovom Szpravischi szu krez lipo upominanye szvetoga Leandera nogi Arianszki duhovni, i szvitszki ganuti, pripravni posztali po peldi szvojega novoga Kralya krivoi Arianszkoi veri odpovidat, i va narucsai szvete Matere Czrikve Katholicsanszke naizad sztupit. Csa szeje na naiveche batrenye Kralya, i szvetoga Leandera szpunilo. Zbog ovoga szeje szvetomu Biskupu potlye pridavak Apostola Gothov dal; ar krez nyigov trud, i gorlyivoszt szu Gothi, ki szu zvechega Arianczi bili, pravu veru Katholicsanszku szpoznali, i valovali. Veliki Gregor Papa je navo povernenye jednoga czeloga Orszaga, oszebuino na povernenye mladoga Kralya neizrecseno veliko veszelye jimal, i szvetomu Leanderu va piszmi szrichu zselyil, ali nyega i nato szpomenul, da mladomu Kralyu k szerczu govori, da nyigov kralyevszki zsitak z szvetoschum vere, ku je nasze zel, szagdar szlozsan bude.

Ov Szveti Papa je szvetoga Leandera tako viszoko postoval, da muje vechputi zlaschimi rukami piszal, i szebe va nyigovu molitvu zrucsal. Kada je docsul, da ov Szvetacz va zsucsi csuda terpi, muje ovako piszal: „Tvoju Szvetoszt, kut csujem, bolezlyivoszt zsucsi jako trapi. I ja szam va tom betegi terpim. Csa chemo ali va nasoi muki drugo csinit, neg da sze na nase grihe szpomenemo, i szemoguchemu Bogu hvalu dajemo; ar mi chemo krez bolezlyivoszt tela od onoga ucsischeni posztat, csa szmo ztelom zagrihsili. Zato neg zato moramo szkerbit, da zove muke, ku terpimo, va vechu muku nedojdemo. Zovimi ricsami szeje potlye szveti Leander szagdar batril, kada je nyigova bol vecha nasztala. Zcsim je od ove muke neg malo zlahkoten bil, je velyen szvoju Apostolszku szkerb naiperzel. On je neznane ucsil, betezsne pojiszkal, uboge batril, i nahranil, bogate na miloszerdnoszt kubogim upo-

menyival, nevolynim szterplyenoszt zrucsal. Oszebuinu lyubav je jimal knovo povernutim Arianczom, ke je Jezusu na novo preporodil; ovi szu zopet nyega kut Ocza lyubili, i terszili sze krez nyihovu poszluhsnoszt ono progonsztvo zkim szuga perlye rasztuzsili, zlisati. Malo ki dan je prosal, da nebi ov szveti Biskup prodikoval, da isztine vere Katholicsanszke, i kriposzti dobroga derzsanya va szerczi szvoji podlozsni bolye zakoreni. Kada je do oszamdeszetoga leta sztaroszti csuda delal, i preterpil, je va leti Krisztusa seszt sztov i tretom od Goszpodina Boga krez blazsenu szmert na vekovecsni pokoi i plachu pozvan posztal. Na nyigovom liczi je vidit bilo zlamenye nuternyega veszelya, kut szlaszt onoga vekovecsnoga veszelya Nebeszkoga, na koga je nyega Goszpodin Nebeszki pozval.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Leander je szveto zsivil, i csuda delal na diku Bozsju, i na szpaszenye duhs; vindar je moral csuda terpit, va szvojem betegu, i od krivoverczev. Ovako dan denasnyi ide. Nogi lyudi, ki pobozsno, i zverseno zsivu, moradu csuda, i szakojacski terpit. Ovo sze nogim csudnovito vidi, oszebuino, ako vidu, da nogim zlim, i velikim grihsnikom dobro ide, i da ovi nist neszmu terpit. Onda zacsnu szuproti Bogu morgovat, i va nyigovoi praviczi, i szeznanoszti dvojit. Necsinu ovakovi prezetno, i grihsno? Csa che Goszpodin jednomu sziromahskomu sztvorenyu racsun dat, zacs ovako csini? Ni ovo velika zlocha? Nam to mora doszt bit, da znamo, da je Bog pravicsan, i da nijednomu pobozsnomu krivo necsini, a komu ovo, ali ono posalye, csa ga trapi. Ravnotako ne csini Goszpodin Bog krivo, ako grihsnikom zemalyszko dobro prikazse. Je, ovde sze nyigova pravicza nai bolye kazse. Kako to? Szveti Krizoszthomus kada je grihsnoga bogatusa, i nyigov naszladni zsitak, pak pobozsnoga Lazara, i nyigovo sziromahstvo premislyaval, ovako pise: „Nijedan cslovik, ako je kako pravicsan, i pobozsan, sze nemore najt, ki bi od szagoga naimanyega griha csiszt bil. Nit nijedan cslovik ni

tako nistvridan, da sze naimanye csa dobroga nebi va nyem nahajalo. Zato csaje Bog pravicsan, i nit zloga prez kastige ne ostavi, kut i nist dobroga prez plache; zato pobozsne zbog nyihovi grihskov na ovom szvitu kastiguje, da je zatuliko perlye po nyihovoi szmerti na vekovecsnu plachu pozvat bude mogal; grihsnike ali na ovom szvitu z szviczkim dobrom zano malo dobro, ko va szebi jimaju, naplati; ar je na Nebeszi zbog nyihovi grihov naplatit nemore. Zato je Abraham bogatusu rekal: „Ti szi va zsitku tvojem nogo dobro za plachu prijel, a Lazar nogo zlo; zato je ov szada ubatren, a ti traplyen.“ To je ono malo dobra, csa szi va szebi jimal, ti je jur na szvitu naplacheno posztalo. Lazar je zbog szvoji grihskov na szvitu terpil, i zanye sze szpokoril. Lazar zato prijimlye plachu za nyigovu pobozsnoszt, a ti zaszluzsenu kastigu za tvoje grihe. Premiszli ovo moi dragi cslovik! ter raszvazsi, jeli ni va ovom pravicza Bozsja szvitlo ocsitovana.

II.

Na liczi umirajuchega szvetoga Leander je bilo vidit zlamenye nuternye radoszti. Ova radoszt je nai vech izhajala zszpominanya, da je nai vechi del zsitka szvoga va szvetom trudenyu, i va szterplyenoszti progonsztva, i muke prebavil, zato da sze jima nadijat vekovecsne plache. Denasz je drugoga miszecza va ovom leti konacz. Dabi denasz tvoga zsitka konacz bil, bi i ti jimal va tebi nuternyu radoszt, ka bisze na tvojem liczi szvitila? Veruj mi, dabi sze szpomenul, da szi nogu uru va meszopuszti znistvridnom diczom ovoga szvita, va upijanyu, va nebeszii, va raszpuschanoszti, ali zlochi sztrosil; zovoga nebi pri tvojoj szkradnyoi uri nist veszelya, nego veliko sztiszkanye, i zsaloszt chutil. Ar niti uzsita radoszt ovoga szvita, niti dika, ali bogatsztvo nemoru cslovika pri szmerti batrit. Va zsitku szvojem Bogu verno, i marlyivo szluzsit, va szvojem sztalisu netrudlyivo, i pravicsno delat, va krizsu, i muki szterplyen bit, ovo je csa umirajuchega batri, i veszeli. Zato naszleduj nauk blazsenoga Thome Kempisa, ki ovako pise: „Szkerbi sze, da tako zsivis, da sze va szmertnoi uri vech veszelil, neg zsalosztil budes. Kastigaj telo tvoje szada krez pokoru, da jednucs pravadno ufanye budes

mogal jimat." Ako Goszpodin Bog tvoje telo krez beteg, ali va csem drugom kastigoval bude, ko primi ovu kastigu zszterplenoschum, i zahvalnoschum, ter sze batri zricsami szvetoga Gregoriusa, zkimi szeje i szveti Leander batril. Vridne szu ove ricsi, da je jos jednucs prestes. „Csa chemo va nasoi muki drugo csinit, neg da sze na nase grihe szpomenemo, i Goszpodinu Bogu hvalu dajemo; ar mi chemo krez bolezlyivoszt tela od onoga ucsischeni posztat, csa szmo ztelom zagrihsili."

Jos jedan dober nauk nam daje zsitak szvetoga Leandera. Szveti Leander sze trudi i szkerbi za szpaszenyem blizsnyega szvojega, oszebuino za szvoje ovcsicze. Dan, i noch je delal da krivovercze na pravu veru uberne. Da ove zaszliplyene Ariancze va ovcsarniczu Jezusa naizad dopelya, ni nyemu tesko ni jedno delo, nijedan trud, nijedan pogibely, nijedno progonsztvo, ni mu sze zteska szpalo va tujinu i nevolyu zpudjenomu bit, nego jos i ovden dela, pise, ucsi, i upomenyuje, neg da zgublyene ovcsicze Jezusu naizad zadobi. Hizsni Otacz, hizsna Mati! ti je na szerczu lezsano szpaszenye tvoji domachi, kut je Leanderu bilo szpaczenye szvoji ovcsicz? Ni szi ti morebit szlip, i nim pri zlochi tvoje druzsine? Ako szi, ko sze jimas jako ostroga Szudcztva pred pravicsnim Szudczem bojat. Csa neznas, csa szveti Paval Apostol pise: Ki na szvoje, oszebuino na domache szkerb ne noszi, on je veru szvoju zatajal, i je gorji neg neverni. Dragi Kerschan, sze i ti za tvojega pobludjenoga brata zimlyes? Dabi tvoje szercze, tako kut szercze zvetoga Leandera va lyubavi k Bogu, i k blizsnyemu gorilo, kuliko bi mogal za szpaszenye tvojega blizsnyega ucsinit, kuliko pobludjeni bi mogal na pravi put naizad dopelyat? Neznas, csaje Jezus Goszpodin szvojim Ucsenikom, i szakomu med nami zapovidal: „Akoje tvoj brat zagrihsil, ko ga ukaraj med tobum, i med nyim. Ako te poszluhne, onda szi dobil brata tvojega." O csini to, ako vidil budes, da tvoi brat bludi, i po oni puti hodi, ki ne pelyaju va Nebo, nego va pakal; proszi, upominai ga, ucsi ga, i neka popusztit, dokle ga ne ubernes. Nacsini Bogu, i Angyelom nyigovim ovo veszelye. Ako ti i szada ne, jednucs cheti tvoj povernuti, poboisani brat hvalit.

Zsitak Szveczev va Miszeczi Marcziusi.

Pervi dan Marcziusa.

Szveta Eudokszia Pokornicza Mucsenicza.

Eudokszia pelda neizrecsene miloszerdnoszti Bozsje je bila rojena Szamaritanka. Goszpodin Bog je nyoi veliku lipotu tela dal, ali ona je ov, dar Bozsji va pocsetku na zbantovanye nyigovo ubernula; ar je va necsisztochi zsivila, noge na grih napelyala, i veliko szpacsenye nacsinyala. Da va szvojoi necsisztochi szlobodnie bude mogla zsivit, je szvoju domovinu osztavila, ter je va Heliopol jedan velik, i glaszovit varos szirianszki isla. Ovden je va raszpuschanom necsisztom zsitku szemu varosu na szpacsenye bila. Znye lipum opravum, znye szlatkimi ricsami, znye velikum lipotum tela, je szkoro sze mladencze plemenitoga kolena, tako zaszlipila, da szu ju po vadne, i po nochi pojiszkovali, i zpinezi upszipovali. Va ovom szpacsnom, i grihsnom zsitku je dobrotivni Bog szvoje milosztivno oko navu veliku grihsniczu ubernul, ter je zsnye veliku pokorniczu nacsinil. Germanus jedan szvet Masnik je va poszli krez varos Heliopol putoval, i ovden pri jednom Kerschanu nocheval, hizsa ka muje na nochni pocsivak odredjena bila, je neg krez jednu tanku sztenu odlucsena bila od one hizse, va koi je Eudokszia prebivala. Germanus szeje po kratkom sznu vnochi sztal, ter je po zakonu Klosterszki Duhovni glaszno zacsel pszalmuse, toje duhovne jacske, jacsit, onda je ravnotako zglasza zacsel stat zjedni knig od nebeszkoga veszelya, i od sztrahsni muk va pakli, Eudokszia, pokidob kut je recseno bilo, je nek krez tanku

sztenu od ove hizse razlucsena bila, je sze csula, csaje. Germanus jacsil, i stal. Do onidob nist ni csula bila od paklenszke muke, nit od nebeszkoga veszelya. Zato szeje jako precsudila nad szim, csaje csula, i kruto sze presztrahsila. Drugi dan je velyen na szuszedsztvo poszlala, i pitala, do je on, ki je minutu noch onde prebival, i szi zselyila zsnyim szkupa dojt i pominat. Germanus je knyoi isal, Eudokszia je nyega pitala: do je on odaklye je dosal, i kamo ide? Po odgovoru nava pitanya, je nyega pitala: csaje minutu noch stal, i jeli je to tako, kut je stal? Szveti Masnik je nyoi razlucsno povidal sze, i rekal, da ovo nist ni zmislyenoga, ali krivoga, neg da je sze Bozsja isztina. On je nyoi razlozsil, ki chedu va Nebo, i ki va pakal dojt. Eudokszia pri poszluhsanyu ovoga szeje jako presztrahsila, i placsuch ovako zakriknula: „Ako je to tako, ko szam ja zgublyena, i na veke iz Neba van szklopna, na veke va pakal odredjena.“ Ne tako, je szveti Germanus rekal, va tom je jos pomoch. Onda je nyu pital, csa za veru jima, i kako je zsivila? Ona je odgovorila: „Ja szam Szamaritanka, ali bolye recseno, ja nikarkove vere nimam; ar ja szam verovala, csa szam tila, i zsivila szam, kut mi je povolyno bilo. Ja szam szluzsbenicza sze grihote.“ Kada je szveti Germanus ovo csul, je nyoi pred ocsi posztavil neiszkoncsanu miloszerdnoszt Bozsju szuproti szakomu, i naivechemu grihsniku, i nyoi rekal, da sze pakla mentovat, i na veke sze zvelicsit more, ako neg pravo, i tverdno oche. Ona je pak pitala: „Csa mije csiniti, da sze ne szkvarim, i da sze zvelicsim?“ Germanus je odgovoril: „Pokajisze za grihe tvoje, naucsisze pravu veru, daj sze pokersztit, ter pobojsaj tvoi zsitak, i sztalna do koncza va dobri osztani. Eudokszia je ubechala, sze ovo ucsinit, i szpunila je szvoje ubechanye. Masnik, koga je dala kszebi dozvat, da od nyega nauk prime, je nyoi zapovidal, da szu lipu pratezs na sztran posztavi, da szedam dan va szamoti prez tovarusenya zlyudi prebavi, da sze poszti, da marlyivo moli, i da sze za grihe od szercza kaje. Ovu zapovid je zverseno szpunila. Va ovom csaszu je nyu Masnik naucsil sze szkrovnoszti szvete vere.

Po ovi szedmi dnevi je upravna kut prava pokornicza k Theodotu Biskupu onoga varosa isla, pred nyim na ko-

lena upala, i placsuch za szveti Kerszt proszila. Biskup je uszlisil nye prosnyu, i pokersztil Eudoksziu na veliko veszelye szoi kerschanszkoi obcsini, ali na veche veszelye, i batrenye szamoi Eudokszii. Zcsim je po szvetom Kersztu va nye sztan naizad dosla, je szkupa zizvala sze szvoje szluzsbene, nye upomenula, da nyu naszleduju, nye obilyno naplatila, i sze razpuschala. Szvoju lipu prates, nye kincs, i sze jimanye szvoje je med uboge razdilila, za sze szi nist ni otila zderzsat, csa szije po grihsnom puti zaszluzsila. Onda je tako oster, i pokoran zsitak zacsela, da szeje vasz varos zacsudil. Szveti Germanus, ki je va szvojoi szamoti zsivil, je po csaszu zopet va varos Heliopol dosal, i kada je ovu veliku pokorniczu pojiszkal, je nyoi nauk dal, da varos osztavi, i da va szamotu ide, i onde da sze jos vech pokori; ar va varosi je vech prilik, krezake bi sze mogla na szvoi sztari grihsni zsitak dat premutit. Eudokszia je ov nauk poszluhnula, ter je isla va szamotu, i ovde, ne daleko od prebivalischa szvetoga Germanusa, va nai ostrioi pokori zsivila.

Filosztrat jedan plemenit mladenacz, ki je pervo va grihsnom tovarustvi zsnyum zsivil, bi bil rado nyu od nye pokornoga zsitka na pervanyi grih naizad napelyal. Zato szeje csinil, kut dabi nyu va pokori otil naszledovat; upravil szeje kut pokornik, i zi dopuschenyem szvetoga Germanusa ztim zgovorom, da chesze z Eudoksziom zbog nyigovoga szvetoga naiperzimanya dogovorit, k Eudokszii puschan posztal. Ali zcsim je zsnyum szam bil, je neg od telovne naszladnoszti knyoi govoril, i nyu nagovaral, da szamotu osztavi. Ali Eudokszia sze ni dala nagovorit, nego puna szvete gorlyivoszti je nyemu nyigovu veliku zlochu pred ocsi posztavila. „Poj, je rekla nyemu, hvali Boga, ter csini pokoru za grihe tvoje.“ Zatim je ova szveta pokornicza jos nogo let va szamoti zsivila, i va pokori csa do koncza osztala. Szaki dan je Bogu hvalilila, da je nyu tako csudnovito od pakla ucsuval. Ona je nye pokorni zsitak dokonyala, kut Mucsenicza va leti sztov i cseternaisztom. Ar pokidob je od Boga dar csudocsinyenya jimala, i krezato noge pogane na pravu veru Krisztusa preubernula, je Vinczenczius poganszki Kapitan, da povernenye poganov potlye zusztavi, nyoi glavu dal odszich. Doszt je perlye,

krez szakojacsko ubitanye, i krez veliko mucsenye nyu od prave vere jiszkal odvernuti; ali Eudokszia je volila umrit, neg Jezusa osztavit.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szi upamet zel, kako szeje Eudokszia povernula, kako je k kerschanszkoi kriposzti, i k blazsensztvu dosla? Ona je stenye jedni duhovni knig poszluhsala. Ovo je bil pocsetak, i put nye povrachanya, nye kriposzti, i zvelibsenya. Da nebi bila ovo stenye poszluhsala, neg bi bila szpala, ali kakove druge nistvridne knige stala; ko morebit nigdar nebi bila va sze isla, i nigdar sze nebi bila zvelicsila. Zovoga sze naucsi jednu isztinu. Nogoputi zvelicsenye cslovika neg od jednoga malyahnoga dugovanya viszi. Ako on ovo dobro ucsini, ko mu Goszpodin Bog szakojacske milosche udilyuje, ke ga na odversavanye drugi dobri csinov pelyaju. Na ovakov pocsetak zopet druge milosche prijimlye, ke ga zopet na nove dobre csine zbujaju, dokle sze krez pravu pokoru zgrihov van szkine, szkusavanye na grih ublada, va dobri sze ucsverszti, szveto umre, i sze zvelicsi. Sze ovo mores vidit va szvetoi Eudokszii, i pri drugi Szveczi. Pri nogom je bil pocsetak nyihovoga poboisanya, i nyihovoga zvelicsenya, neg jedna gorucha molitva, poszluhsanye szvete Mase, ali Prodike, stenye szveti knig, jedno malo almustvo, csin lyubavi, jedno ubladanye szamoga szebe, jedno szamovolyno utezanye kakovoga jilisa, ali zdersanye od ke dopuschane radoszti. Dabi ove dobre csine zamudili bili, neb sze bili nigdar poboisali, i nigdar zvelicsili. Csa zovoga van izhaja? Da pri szpunevanyu dobri csinov, i va ubladanyu szamoga szebe marlyiv budes. Neka zamudit molitve, szvete Mase, szvete Prodike, stenye dobri knig, i druge csine pobozsnoszti. Morebit da od ovoga tvoje zvelicsenye viszi.

II.

„Csa mije csinit, da sze ne szkvarim, i da sze zvelicsim? Ovako je pitala Eudokszia, kada je perviput csula

od pakla, ter od Neba. Ovo pitanye je bilo pokazanye, da je nye tverdna volya sze pakla mentovat, i Nebo zadobit; ar je otila znat, kako sze pakla csuvat, i Nebo zaszluzsit more. Zcsim je ovo ziznala, ko je po tom i csinila. Je i tvoja volya sze pakla mentovat, i sze zvelicsit? Szi i ti kocs tvoje duhsnoszpoznanye, ali szveto Evangyelye, ali tvojega Szpovidnika pital, csa ti je csinit, da sze ne szkvaris na veke, neg da sze zvelicsis? Ti ches morebit rech: to tako znam; ar je gvisno, da grihsniku nist ni drugacse potribno, neg pokora; da je pokora potribna, da sze pakla mentujemo. Kada to znas, ko te pitam, zacs ne popades za pokoru, zacs duglye stentas? Nut Korizma, ku szada obderzsavamo, je csasz pokore. Neka ada duglye stentat, neg sze zaisztinu zacsni pokorit. Szi pokorniki szu ov csasz na szvoje zvelicsenye hasznovali, va zsitku Szveczev ches najt, da szu sze posztili. Jezus szam, ki je prava Szvetoszt, szeje cseterdeszet dan, i nochi posztil Ti grihsnik toga nebi csinil? Szveti Ambrozius pise: „Piszano je: ki veli, da va Krisztusu osztaje, ta mora i tako zsivit, kut je Jezus zsivil. Ako oches Kerschan bit, ko moras csinit, csaje Jezus csinil. On, ki je prez krivicze bil, szeje cseterdeszet dan posztil. Ti ki szi grihsil, neches cseterdeszet dnevov poszta odversavat? Kakov Kerschan szi va tvojem duhsnom szpoznanyu, kada bi rad szit bit, kada je Jezus zate glad terpil? Kakov Kerschan szi, kada sze nebi rad posztit, kada szeje Jezus tebi za lyubav posztil? Zato kut szam rekal, ni mali grih, ako zapovidane poszte ne obderzsavamo."

Nemorem zamucsat, kakov nauk nam zsitak szvete Eudokszie jos daje. Ona nist onoga ni tila zderzsat, csa szije krez grih zaszluzsila, neg je sze med uboge razdililа. Dan denasnyi je doszt lyudi, ki szi, ali krez necsisztochu, ali krez nevernoszt, krez tatbinu, krez krivu uzsuru, krez kriviczu, hinybu i po szakojacski grihsni puti szviczko dobro szkupa szpravlyadu. O kako szlipo, i priproszto ovi csinu! Ar pervics, ovakovi sze jako zagrihsu, i Nebo pogubu. Drugics csa szi ovako zaszluzsu, nima sztalnoszti, ovo sze pogubi, ni pri nyem blagoszlova, ni pri nyem pravoga mira. Tretics oni nasze nalazsu proklecztvo, i na sze csa szu szi po krivicsni puti zaszluzsili. Odatlye dohaja,

da jedno za drugim pogubu, kada nato ni nemiszlu. Oni szi tu duzsnoszt na sze nalozsu, ono sze csa szu szi krez hinybu, krez krivicsnu uzsuru, krez tatbinu, krez kriviczu szkupa szpravili, nadomesztit, a to velyen zcsim je moguche. Ovu duzsnoszt szpunit je tesko, ali kzvelicsenyu je potribno, ako je kulikaj moguche. Malo je oni, ki ovu duzsnoszt szpunyuju; zato za nye nist drugo ne osztaje, neg szkvarenye. Szada mi povi, csa za haszan imaju, od onoga, csa szu szi po krivi puti szkupaszpravili? Ako bi je i do szmerti mogli zderszat, onda cheduje morat osztavit, szmert che jim sze zet, a oni chedu va pakli na veke zato gorit. Nili ada jako szlipo, i priproszto po krivicsni puti bogatsztvo szi szpravlyat? Pazi na sze, da nebudes ovako szlip, i priproszt. Ako szi ali jur va ovom grihu, odpri tvoje szercze tvojemu Spovidniku, ter poszluhni nauk, koga cheti udilit, i szpuniga. Zami szi kszerczu zcsim szeje Goszpodin Bog krez Proroka zagrozil: „Joj onomu, ki szi krivicsno dobro szpravlya, ali ki szvoje jimanye zlyuczkim poveksava. Kako dugo che sze zovim blatom ublagat? Joj onomu, ki z szkuposzti za szvoj sztan szpravlya, da nyigov sztolacz na visini bude, i ki stima, da che sze krezato od zla odszlobodit. Ti szi ono csinil, csa che tvojoj hizsi na uszramotenye szluzsit.“ Tvojoi hizsi na ukrivlyanye, tvojoi duhsi, i tvojemu telu na vekovecsno szkvarenye. Joj!

Na dan drugoga Marcziusa.

Szveti Karoly Grof Flandrinszki, i szveti Szvibert Biskup.

Szveti Karoly je bil Szin szvetoga Kanuta Kralya Danszkoga, i Adelaide kchere Roberta Grofa Flandrinszkoga. On szeje od ditinsztva za voschansztvo redil, ali polag toga nit naimanye ni pozabil i na pobozsnoszt Kerschanszku. Va csaszu oni szveti bojov, kada szu kanili Szveta Meszta zruk poganov odszlobodit, je i szveti Karoly zdrugimi plemeniti mladenczi va szvetu zemlyu isal, i onde pri nogoi priliki szvoje viteztvo pokazal. Kada je odanlye naizad dosal szu nyigovi brati Robert, i Balduin umerli, i

Karoly je poszel ladanye zverhu orszaga Flander. Zcsim je zacsel ladat, je nezgovornu lyubav zkazal szvojim podlozsnim; ni nyi zvelikimi nalogi ublozsil, akoprem szu nyemu Tolnacsniki nato nauka davali, nego on je, kuliko je moguche bilo, i sztare naloge na manye nacsinil; je va csaszu glada je sze naloge odpusztil. Va nyigovom dvori je sze ne potribne sztroske, i razveszelenya zater, neg da ubogim bude mogal vech podilit. Za nyigove szluzsbene je kut otacz szkerbil, on je nyim dobru plachu dal, neg da sze szé nevernoszti csuvaju. Tezsakom, Mesterszkim, i drugim je nyihovu zaszluhsnu plachu velyen dal szplatit. Ovo, i nogo drugo je nyega tako oblublyenoga nacsinilo, da szu mu pridavak pobozsnoga Karolya dali. Kut je dobrotivan bil pobozsni Karoly k szvojim podlozsnim, tako je nye i vitezki branil. Kada szu szuszedszki Kralyi va nyigov orszag otili udrit, szeje nyim zszum mochum szuprotposztavil, i ni pervo miroval, doklye ji ni ponizil. Va ovom boji, i va drugi prilika je oszebuinu pomoch Bozsju szkuszil, ku szi je krez nyigovu pobozsnoszt zaszlusil. Ar polag szi szvoji veliki poszlov ni zamudil ni jedan dan szvetu Masu pobozsno poszluhsat. Nit vruchina, nit zima, nit godina, nit sznig nyega ni od ovoga zusztavit moglo. Preszveti Oltarszki Szakramenat je vechputi znaj bolyim pripravlyanyem, i pobozsnoschum prijel. Sziromahi szu szegurno predanyega szmili pojt, i szvoje nalige nyemu ocsitovat. On je ubogim szam almustvo dilil, nogoputi je nyim i ruke kuzseval; ar je til rech: „Ja va nyi personu Jezusa vidim.“ Kadagod kada nist drugoga ni jimal, je szvoju laschu prates szvlikal, ter ubogim dal. Noge uboge je na szvoja Jimanya razdilil, i nye onde prederzsal. Kada szuga jednucs pitali, zacs tako obilyno ubogim udilyuje? je rekal: „Ja va ovom zsitku moram csa poszijat, da va drugom budem mogal zset.“ Szuproti Duhovni je tako ponizan bil, kut szuprot ubogim dobrotivan. Ni terpil, kada szu nedosztoino od nyi govorili, ali kada szu je zbantovali. Ako je do nyihovu praviczu, ali szloboschinu uszkrunil, ko szeje zanye zimal, i nye szuproti nepretelyov branil. Nogi szusze csudili, da Duhovne tako lyubi, i postuje, ter szu otili uzrok od toga znat, onda je rekal: „Ja nye lyubim, i postujem, ar szu Angyeli, i domachi Bozsji na ovom szvitu.“ — Ali

ravno ovo postovanye szvetoga Karolya zkum je Duhovnoszt branil, nogim zmozsnim velikasom ni povolyno bilo; ar oni bisze bili rado z duhovni nyihovim jimanyem dilili, i bogatili. Med ovimi je bil jedan zjimenom Burchard, ki je nogu kriviczu Duhovnim ucsinil, pri kom nijedno upominanye, nit grozsnya ni hasznila. Karoly nyigove gizdoszti, i tverdokornoszti ni mogal duglye terpit, zato je nyega ostro, i pravicsno kastigal. Ali ov tverdokorni zlocsinitely je krezato va takov jad dosal, da szijè nakanil pobozsnoga Grofa umorit. Karolyu szu to dopovidali ravno onda, kada je po zakoni szvojem Czrikvu kanil pojt. Zato szuga kanili zusztavit da ne ide, i nyemu pogibely, va koga che dojt, pred ocsi posztavili. Ali on je rekal: „Ja sze ne bojim; ar Goszpodin Bog csuva moi zsitak, doklye mu po volyi bude. Moji nepretelyi miga nete zet, ako Goszpodin Bog ne dopuszti.“ I prez sztraha je va Czrikvu isal, i onde pred Oltarom Marie szvoju molitvu odversil. Kada je jur szkoro szvoju molitvu dokonyal, szeje knyemu jedan ubogi preblizsaval, i almustvo od nyega proszil. Ali va onom hipczu, kada muje to almustvo daval, je naiper szkocsil najmeti lyudomoracz od Burcharda, ter je szvetoga Grofa po glavi udril, da je velye mertav szkupaszpal. Ovo szeje godalo va leti Krisztusa: tiszuch sztov i dvaiszet szedmom. Nyigovo szveto telo je tako lipu duhu od szebe davalo, da szu szi szpoznali, da Goszpodin Bog oszebuino obradovanye jima va ovom szvojem vernom szlugi. Jedan cslovik, ki je dugo let na szvoji kotrigi gutum udren bil szeje pri pogrebi kskrinyi, va koi je szveto telo lezsalo, pribilzsaval, i na meszti je uzdraven posztal. Videch ovo i drugi betesniki, szu knyigovomu grobu isli pomoch jiszkat, ku szu na szvoje naiveche batrenye za isztinu i nasli.

*
* *

Szveti Szvibert szeje va Anglii od grofovszki sztarji rodil. Ovi pokidob szu szami jako pobozsni bili, szu nyihovoga Szina od ditinsztva na pobozsnoszt pelyali. Kada je petnaiszt let sztar bil, je va Kloster isal ztim pozselenyem dabi Bogu gorlyivie mogal szluzsit. Devet let je va ovom Klostri va velikoi szvetoszti zsivil. Onda gaje Egbert Bis-

kup z Jorka k szebi zel, i nyega jos zdrugimi jedinadeszti Apostolszki muzsi va Frieszland poszlal, da onde veru Jezusa prodikuju. Va Utrechti szu pocsetak nacsinili, onda je ov neutrudlyivi szluga Bozsji isal va Frieszland, va Holland va Szakszko, i va Preiszko. Nyigov zsitak je dokonyal va leti Krisztuzo szedam sztov i szedamnaisztom va varosi Verden, va kom je jedan Kloster zgradil. Na szakom meszti, kamo je dosal, je noge pogane na pravu veru preubernul. On je kipe bolvanov, i nyihove Czrikve porusil, i meszto nyi Kerschanszke Czrikve zgradil; i da novi Kerschani va pravoi veri poducseni budu, je szagdir Kerschanszke Duhovne posztavil za csuvare, i Apostole prave vere. Kuliko trudno, i delo je ov Szvetacz jimal va putovanyu krez tulike orszage, i va preubrachanyu tuliko tiszuch poganov na pravu veru, szi lahko moremo miszlit. Kuliko progonsztro je moral preterpit oszebuino od poganszki popov. Med drugim, szuga jednucs na podhuszkevanye ovi iszti popov, tako nemilosztivno sztukli, da szu stimali, da mora szvoju duhsu szpusztit. Onda szuga va jednu szmerdlyivu uzu hitili va tom mislenyu, da mora szvoi zsitak dokonyat. Ali Goszpodin Bog muje szvojega Angyela poszlal, ki muje rane zvracsil, i nyega zuze oszlobodil. Ali Apstolszki cslovik sze niti krezavo, niti krez druga progonsztva ni dal va szvojem szvetom trudi zusztavit. Zcsim je ji vech na pravu veru preubernul, ztim je vechu gorlyivoszt jimal, jos vech ji Krisztusu zadobit. Nigdar ni bil zadovolyan ztim, csaje jur na diku Bozsju ucsinil, neg je sze vech csinil na szpaszenye Duhs. Va pohajanyu zdibblyimi poganszkimi lyudi je tako milosztivan, lyubezlyiv, i szterplyen bil, da szuga szi kut szvojega Ocza lyubili, i poszluhsali. Zbog nyigovoga szvetoga zsitka szuga oszebuino viszoko postovali. Jos i naimanyu zlamenyku necsisztoche je vech odurhval, neg szmert. Va pogibelyi szvoju nekrivicsnoszt pogubiti, szeje viteszki branil. Szvojemu telu nit naimanyega obradovanya ni prepusztil, nego jeje trapil zposztom, zbicsevanyem, i zszakojacskim pokorenyem. Molitva je bila nyigovo naidrazsje obradovanye, i pokidob da vadne ni doszt csasza jimal, je nai vechi del nochi nato ubernul. Za uboge, i nevolyne szeje ocsinszki szkerbil. Szako zbantovanye je szterplyenoschum podnasal. Nikoga

ni zteskum ricsum zbantoval. Szim je otil, sze nastat, da je sze Krisztusu zadobi. Ovako szvet zsitak je ktomu csuda prinasal, da je tuliko lyucztvo na pravu veru preubernul. Ktomu je Goszpodin Bog nyemu dal dar csudocsinyenya, Nogi szlipi szu krez nyigovu molitvu vid, nogi nimi rics, nogi gluhi zdravlye, nogi betezsni neg krez zlamenye szvetoga Krizsa uzdraveni, tri mertvi va zsitak prebudjeni posztali. Med ovimi je bil jedan mladenacz zjimenom Splinter od plemeniti sztarji. Ov szeje va vodi utopil, nyigov Otacz pogan je nyega va poganszki tempel dal odneszt, va tom ufanyu da che nyigov Szin sze va zsitak prebudit; ali kada je nyigova molitva ovden zaman bila, ko szumu szvitovali, da ga k szvetomu Szvibertu da odneszt. Szveti Biskup je po kratkoi molitvi zapovidal, da sze mladenacz va Jime Jezusa gori sztane, i velyen je zdrav, i veszel szvomu Oczu prikdan bil. Pri pogledu ovoga csuda je nyigov Otacz, i sza hizsa nyigova va Jezusa verovala. Noga druga csudoczinyenya, ka je Jezus krez ovoga vernoga szlugu szvojega csinil, nechu upomenut.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szi upamet zel, kako szeje szveti Karoly szuproti szvoji podlozsni, szluzsbeni, tezsaki, i meszterszki ponasal? O dabi ga szaki polag sztalisa szvojega naszledovali! Tezsak racsun chedu nigda pred Bozsanszkim Szudczem szi goszpodari morat davat, ki szvoje podlozsne zvelikim nalogom prelazsu. Tezsak odgovor oni, ki szvoje szluzsbene ne drugacse neg kut nimu sztvar, nogoputi jos gorje prestimavodu, nye zvelikim delom prelazsu, nyim sze ukrivlyaju, nye pszuju, nyim potribnoga pocsivka ne prepusztu, nyim plachu utezaju, nye prez uzroka zsztana szpudu. Ovi szi neka premiszlu, da szu nyihovi zluzsbeni polag nature ravnotako lyudi, kut oni, a polag duhse tako plemeniti kut i oni, i nogoputi va miloschi Bozsjoj vech neg oni. Szveti Paval veli: „Znajte, da je nyihov Goszpodin, i vas Goszpodin na Nebi.“ Zato szi neka szi Goszpodari upominanye ovoga isztoga Apostola dobro k szerczu zamu, kada

veli: „Vi goszpodari szkazsite vasim szluzsbenim csaje pravo, i znaite, da i vi Goszpodina jimate na Nebi.“ Tezsak odgovor jimadu oni, ki tezsakom, ali meszterszkim plachu utezsu. Grih koga krezato ucsinu, je grih va Nebo kricsuchi; ar szveti Jakov Apostol pise: „Nut placha tezsakov, ki szu vase lapte koszili, i zaku szte nye prekanili, kricsi, i ov krics che va uhsi Goszpodina szi seregov dojti.“ Placha, ku szluzsbenim, tezsakom, i mesterszkim utezsete, ali prez uzroka odvlacsite, i dug, koga szamohot nebi radi szplatit, za fantenye k Bogu kricsi. Zato je sztari Tobias szvojemu szinu ov nauk dal: „Ki tije csa udelal, szplatiga, plache tezsaka neka naizad zderzsat. Glej, da nikomur ne ucsinis takovoga, csa ti nebi rad, da ti sze ucsini.“ O dabi szi szi, ke ovo utiszka, ov nauk kszercsu zeli!

II.

Szveti Szvibert, i szveti Karoly szu va szpunevanyu dobri csinov neutrudlyivi bili. Zacs? Uzrok szveti Karoly zovimi ricsami povida: „Ja moram na ovom szvitu szijat, da na drugom budem jimal, csa zset.“ Zapameti szi; dobri csini, ke ovde ucsinis, szu szime za vekovecsnoszt. Ov zsitak je csasz szitve. Ako oches nigda csuda zset, ko szada csuda poszij; toje, szada budi marlyiv va dobri deli, neka bit len, i zlahka trudan. Ovo je tvoja haszan. Szveti Duh nasz upomenyuje: „Rano jutro zacsni tvoje szime szijat, a vecser nedaj tvojim rukam manygovat.“ Ako malo poszijes, ako malo dobri csinov zversis, ches malo nazset. Ovo nasz ucsi i szveti Paval: „Ki malo, ali szkupo szije, ta che malo zset; ali ki oblyno szije, che obilyno zset.“ Ovi dva Szveczi szu obilynoszijali, szunoga dobra dela odversili; zato szu i obilyno zseli. A kakovo veszelye jimadu szada na Nebi! Naszleduj je; budi marlyiv, i ne len va dobri deli, doklye zsivis. Szveti Paval nasz upomenyuje: „Csinimo dobro prez presztanka; ar va szvojem csaszu ochemo prez presztanka zset.“ Placha naimre za dobre csine na veke dura, nigda presztat neche.

Na dan tretoga Marcziusa.

Szveta Kunegundisz Czeszaricza.

Szveta Kunegundisz kcher Szigfrida szeje na konczu deszete sztovicze narodila. Nye Mati Hedvig je nyu szkerbno odhranila, i velye od ditinsztva na kriposzt ucsila. Nye kriposzti zkimi je nyu Goszpodin Bog nakincsil, szusze zaran ocsitovale. Nye velika lipota tela szkupaszklopna zangyelszkom csisztochum je nyu na szvitu oblyublyenu nacsinila; ali nye pobozsnoszt, i molitva je nyu pri Bogu dragu, i szim Szvetim za obradovanye posztavila. K Bozsanszkoi Materi Marii je oszebuino pravu ditinszku pobozsnoszt va szvojem szerczu ponasala, i nist szi ni vech zselyila, neg po nye peldi va csisztochi zsivit. Goszpodin Bog je ovu nye zselyu uszlisil, tako da je za isztinu ovo od szi csiszto kut csudo Bozsanszke milosche prestimano bilo. Kunegundisz sze je morala odat za Herczega Barszkoga Henrika, ki je po szmerti Otto Czeszara, za Rimszkoga Czeszara odibran posztal, i ki je zsnyegovum zsenum Kunegundum szkupa od Benedikta oszmoga Pape zkorunum Czeszarszkum v Rimi korunyen posztal. Kada je i Henrik Czeszar divojacsku csisztochu ravnotako lyubil, kut szveta Kunegundisz, ko szu med szobum dokonyali, da chedu ovu csisztochu i va histvi neuszkrunyenu derzsat. Ovo szvoje naiperzimanye szu velyen pervi dan z szvetim zagovorom potverdili. Nigdor ni od toga znal. Ov zagovor szu szi dva do koncza nyihovoga zsitka obderzsali. Drugacse szu va nai vechoi lyubavi, i jedinschini szkupa zsivili. Nyihova naivecha szkerb je bila, Bogu szluzsit, i na poveksavanye dike nyigove Czrikve, i Klostre gradit, nevolynim, ubogim pomagat, ter za vrimenito, i vekovecsno dobro szvoji podlozsni marlyivo sze trudit. Szi dva szu grih jednako oduravali, szi dva szu kriposzt jednako lyubili. Jedan drugomu szu dobru peldu davali, jedan drugoga szu na dobro zbujali.

Zalomu duhu ovo ni bilo po volyi; zato je jiszkal jedinschinu med nyimi pobludit. Jedne zmed Dvorani je nato napelyal, da szu va szerczi Czeszara szumlyu zbudili,

kut dabi Czeszaricza zdrugim grihsno tovarustvo derzsala. Nogi pisu: da je zali duh szpodob jednoga lipoga mladencza na sze zel, i da je tri dni rano jutro, kada je jos Czeszaricza na posztelyi bila, znye hizse na zocsi Dvoranov van dosal, ztoga szu ovi Dvorani szumlyu dosztali, i Czeszaru javili. Neka je bilo, kako je bilo, doszt je to, Czeszar je szumlyu jimal. Ovi nistvridni ugovorniki niszu mirovali, dokle sze Czeszar ni szuproti pobozsne Czeszaricze raszerdil, i dokle sze ni ov glasz zbog nevernoszti Czeszaricze po szem varosi raszsiril. Czeszaricza je ovu krivu szumlyu szterplyeno noszila. Ali kada je docsula, da sze vasz dvor, i vasz varos nad tim domislyenim zlim glaszom szpacsi, i da sze szercze Czeszara zbog toga szakidan vech trapi, je ocsitno pred szimi raszglaszila, da naiper sztupi neg jedan, ki nyoi nevernoszt, i necsisztochu zpraviczum more ocsi metat. Szi ugovorniki szu navo zamuknuli. Ali da sze szaka jos i naimanya szumlya zlisa, ka bi lyudem na szpacsenye bila, je otila pred szim szvitom szvoju nekrivicsnoszt pokazat. Ona je proszila, da nikuliko pluzsni zselezov va ognyi jako zazsaridu, i na zemlyu povalu. Med tim zazsarenyem zselezov va ognyi, szeje va goruchoi molitvi k Bogu ubernula, i nyega za Szudcza, i szvidoka nye nekrivicsnoszti zazivala. Zcsim szu zseleza ognyena bila, i na zemlyu polozsena, je ponyi zboszimi nogami petnaiszt korakov daleko hodila, prez toga, dabi neg naimanye uszkrunyena bila. Ovako szeje szpunilo ono ubechanye, ko szeje nyoi, onda kadaje molila, dalo, zovimi ricsami: „Ne sztrahsi sze Divicza! Maria Divicza oche tebe ucsuvati.“ Czeszar, i Dvorani, i sze lyucztvo szeje preszenetilo nad ovim csudnim pripetenyem; i kada je on, i szi nyigovi podani, szpoznal nekrivicsnoszt szvoje zsene, szeje pokajal za szvoju krivicsnu szumlyu, pred nyom na kolena upal, i za oproschenye proszil, i od onoga csasza va vechoi lyubavi, i jedinschini zsnyum do koncza zsivil. Kunegundisz je Bogu hvalila, ki je nye nekrivicsnoszt ovako szvitlo pred szim szvitom pokazal, i oprosztila je od szercza szim szvojim ugovornikom zano zlo, ko szu nyoi ucsinili.

Po szmerti nye szvetoga muzsa Henrika, szi Kunegundisz nist ni vech zselyila neg va szamoti duhovni zsitak zsivit. Ali ovoga szvojega naiperzimanya ni mogla pervo

neg po leti dnevi szpunit. Kadaje letni dan szmerti szvojega Muzsa dosal, je isla va szvojoi Czeszarszkoj pratezsi upravna va Czrikvu onoga Klostra, koga je szama dala zgradit. Vech Biskupov je bilo na zocsi, ke je k poszvechenyu Czrikve dala pozvat. Kada szeje Czrikva poszvetila, onda je na Oltar aldovala va zlatoi, zdragimi kameki ublozsnoi Monstranczii szvetu treschiczu od szvetoga Krizsa. Kada je pri szvetoi Masi Evangyelye zjacseno bilo, onda je szvoju Czeszarszku prates, z szum dragochum krai vergla, ter je nasze zela od Biskupa blagoszlovnu skuru halyu, ku je szama szvojimi rukami nacsinila. Onda szije dala szvoje duzsicske vlaszi porizat, na zlamenye, da che odszidob kut Koludricza va Klostri zsivit. Biskup Paderbornszki je szvetu plahticzu nyoi na glavu dal, i jedan persztan kut zarucsnyi Jezusa na perszt nataknul, i nyu med szuzami szi nazocsni lyudi va Kloster odpelyal. Nigdar niszu ove Szveticze tako veszele vidili, kut va ovom hipczu. Ona je va ovom Klostri jos petnaiszt let va nai vechoi szvetoszti zsivila. Ona szeje tako derzsala. kut dabi naimanya nai nizsja med koludriczami bila. Nijednomu delu, jos i nai odurnijemu sze ni ugnula; zcsim je delo odurnije bilo, ztim je je raje ucsinila, i pri tom veche veszelye jimala, neg pervo na Czeszarszkom thronusi. Poglavariczi je va szem podlozsna bila; ona za sze nist ni otila oszebuinoga jimat, nego je szagdar nai csemernije jiszkala. Csasz, koga je mimo zapovidanoga dela jimala, je va molitvi sztrosila, ali va szluzsbi betezsnikom, kim je kut szluzsbenicza podvarala. Va virosztovanyu, va poszti, i drugi pokorni csini je sze szvoje tovaruskinye predasla. Cziliczium, toje bodlyivi pasz nigdar ni kraj vergla, szvojemu telu nikarkove szviczke radoszti ni prepusztila. Zjednum ricsum ona je bila pelda duhovne zversenoszti. Na konczu petnaisztoga leta nye duhovnoga zsitka, je nyoi Goszpodin Bog tezsak beteg poszlal, koga je kut poszal szmerti prestimavala. Zato je proszila szama za szvete Szakramente, i ove nai pobozsnie prijela. Va nye betegi nyoi nist drazsjega niszu mogli ucsinit, neg ako szu joj szvete Knige stali. Jednucs je med ovim stenyem zaszpala, i ona koludricza ka joj je stala. I kada je szvicha, ka je uzanyu gorila, doli szpala, onda je nye sztelya zacsela go-

rit. Sze dvi szusze najednucs prebudile. Koludricza od sztraha ni znala, csa mora csinit. Ali Kunegundisz je ogany velye zagaszila, kada je neg szveti krizs na nyega nacsinila. Pred szmertjum je vidila, da szu dragu plahtu, ka szeje od zlata szvitila, doneszli, da zsnyum nye mertvo telo pokriju; i velye szeje Koludriczam ubernula, i nyim jur z mlahavum ricsum rekla: „Kraj zovum pratezsum. Ta meni ne szlisi. Jednucs szam zsnyum nakincsena bila, kada szam sze z zemalyszkim zarucsnyakom porucsala. Zi ovum, i kazala je na klosterszku prates, chu sze porucsat znebeszkim zarucsnyakom. Vavu umotajte moje telo, ter je polozsite kmojemu muzsu, i bratu, koga vidim predame dohajat, da me va Nebo pozove.“ Zcsim szu joj ubechale, da chedu nye volyu szpunit, je szvoju szvetu csisztu duhsu szpusztila va ruke szvojega Sztvoritelya Odkupitelya va leti: tiszuch i cseterdeszetom. Nye szveto Telo je Bambergi va Czrikvi, z szvetim Telom nye Muzsa szvetoga Henrika va velikoi diki. Popiszanye oni csudni csinov, ka szusze na zazivanye ove szvete Czeszaricze na betezsniki, na mertvi, i uvrazseni zgodala, sze nahaja va knyiga, ke szu neg szamo od ove Czeszaricze popiszane.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Kako tuzsno je bilo zavu szvetu i csisztu Czeszariczu ono odurno ugovaranye! a vindar je tako dugo mucsala, dokle ni vidila, da je potribno govorit, zbog szpacsenya, neg da sze ovo zlisa, i zatare. Kada je Goszpodin Bog csudnovito pokazal nye nekrivicsnoszt, nisze fantila nad szvojimi ugovorniki, nego je nyim zbantovanye od szercza oprosztila. Csa ti csinis, ako ti tvoje postenye neg zricsum uredu? Moras sze velye karat, pszovat, ukrivlyat, ali drugacse fantit? Jezus je mirno, szterplyeno szakojacsko ocsimetanye prineszal. On sze nad szvojimi ugovorniki ni fantil. Szveczi szuga va ovom naszledovali. Csa kanis naimanye napotlye csinit? Oches drugacse csinit,

neg je Jezus, i nyigovi Szveczi csinili? ko te zopet pitam, kut cser, csa szi ti za Kerschana? Jezus ne jische fantenya, Jezus je miran, i szterplyen pri nai vechem ugovaranyu, i ocsimetanyu. A ti bi sze rad fantit? Tibi sze rad karat, pszovat, oduravat, i proganyat one, ki szu nate govorili, i zbantovali? Csa szi za Kerschana? Ali kako sze uszeguras Kerschana jimenovat?

II.

Szveta Czeszaricza je szlobodnovolyno osztavila naivechu diku, i bogatsztvo szvita; szvojemu telu ni dopuscha nijedne radoszti, nai odurnie delo ucsini, nai vech csasza va molitvi, i va podvaranyu betezsnikom, va virosztovanyu, va poszti, i drugoi pokori jos ostrie neg druge koludricze, sztrosi, akoprem je szagdar nekrivicsno, i szveto zsivila. Ona je sze ovo szvojemu nebeszkomu zarucsnyaku za lyubav, i da sze zvelicsi, ucsinila. Csa ti Bogu tvojemu za lyubav, i da sze zvelicsis, ucsinis? Ti bizsis za szviczkum dikum, i bogatsztvom, nogoputi po grihsni puti. Ti tvojemu telu szakojacski ugajas, ti vech csasza va lenoszti, va jigri, va razgovori sztrosis, neg va molitvi; ti sze usztragujes od pokorenya, jos ni zapovidane poszte ne derzsis, ar ovo tvojemu telu zteska sztoji. Povi mi pravo, mores sze ti polag ovoga tvojega zsitka Neba nadijat, ko szije ova szveta Czeszaricza krez pokorenye zaszluzsila, i prijela? Ali bi rad na ovom szvitu, i na drugom veszelye uzsivat? O to ne ide! Thomas Kempis veli: „Mi sze za isztinu hinyimo krez nenarednu lyubav, zkum nasemu telu ugajamo.“ Na drugom meszti zopet veli: „Nemores dvoidupnoga veszelya jimat. To ne ide, da szada na zemlyi oches veszelye uzsivat, i nigda z Krisztusem ladat na Nebi.“ Szveti Hyeronimus veli: „Tesko je, i nemoguche, da ovo szada, i nigda ono veszelye uzsivamo, od veszelya kveszelyu idemo, da szmo na zemlyi, i na Nebi blazseni.“ Ako je to nemoguche, ko szada nato dohaja, da szi raszmiszlis, jeli ches volit jimanya, i veszelye ovoga szvita, ali drugoga uzsivat. Ako oches, kut miszlim, volit veszelye vekovecsnoga zsitka uzsivat; ko neka tuliko hlepit za szviczkim ji-

manyem, i veszelyem. Neka tvomu telu dopusztit grihs noga veszelya, nego je bolye trapi zposztom, i zdrugim pokorenyem. Tvoi csasz sztrosi va odversavanyu dobri csinov.

Na dan csetertoga Marozinsa.

Szveti Kazimir Szpovidnik.

Oszebuinu peldu kriposzti, i szvetoszti nam szveta Mati Czrikva denasz va szv. Kazimiri pred ocsi posztavlya. On je bil szin Kralyevszki, narodil szeje va leti tiszuch csetira sztov pedeszet oszmom Krakovi va Polyszkom. Nyigovi sztarji szu bili Kazimir treti Kraly Polyszki, i Elizabetha kcher Alberta Rimszkoga Czeszara. Oni szu oszebuinu szkerb jimali va odhranenyu szvojega Szina Kazimira, ki je od ditinsztva kazal veszelye na dobro, i szvojim Sztarjim bise jako poszluhsan; i ovako szeje sztalo, da je velyen va pervi leti posztavil temely szvoje biduche szvetoszti. Naj veche veszelye je jimal va molitvi, va pojiskovanyu hizse Bozsje, i va ucsnyi. Ako muje nyigov Naucsitely pobozsni Herbutus kakovo veszelye otil dopusztit, i nyega pital, ko veszelye bi mu naidrazsje bilo? onda je odgovoril: „Ja nenahajam vechega veszelya neg va Czrikvi pred Oltarom. Kada onde szmim duglye osztat, ko mi je drazsje neg jigranye, sztrilyanye, tanacz, i neg bar ko drugo raszveszelenye." Rano jutro je pervi med szvojimi brati va Czrikvi bil, kadi je kadagod nikuliko uri va Angyelszkoi pobozsnoszti osztal. Pri szvetoi Masi je tako gorlyivo molil, da je na sze drugo pozabil, da je kuto zvan szebe bil, i kuto k Bogu podvignut. Vechkrat szuga morali upomenut, da je doba domom pojt, ar szusze bojali, da chemu duzsicska molitva na zdravlyi naskodit. Kada je vechi doraszal, szeje i vnochi til sztat, i po tiho Czrikvu pojt, ako je ovu zapertu nasal, ko je pred vrati pokleknul, i kzemlyi prignut na koleni duglye csasza molil. K zsuhkoj muki, i szmerti Jezusa je va szvojem szerczu oszebuinu pobozsnoszt ponasal; szagdar kada je csa csul povidat, ali stat od muke Krisztuseve, ali kada je raszpetoga Jezusa na Krizsu til pogledat, szag-

dar je gorke szuze tocsil. Bozsju Mater je szagdar szvoju predragu Mater jimenoval, i nyu ditinszki lyubil, i postoval. Na diku Marie je jednu lipu Jacsku napiszal, ka sze jos dan denasnyi jacsi, i ka sze zacsinye: Szakidan jacsi, i reczi.“ Ovu molitvu je szakidan molil, i szije szproszil, da ga zovum molitvum zakopaju, kut szeje potlye i sztalo. Zpobozsnoschum k Jezusa Goszpodinu, i k Diviczi Marii je lyubav kubogim szkupa szlozsil. Ove je za isztinu kut szvoju diczu lyubil, i knyim tako dobrotivan bil, da szuga Ocza ubogi jimenovali. Csaje neg mogal, je ubogim podilil, i zsnyimi jako lyubezlyivo zahajal. Nogi Dvorani szu stimali, da sze ovo za Kralyevszkoga szina ne dosztoji, ali on je nyim ovako odgovoril: „Jedan kralyevszki szin nemore szvojega velicsansztva bolye pokazat, neg kada Jezusu va nyigovi ubogi szluzsi. Csa mene utiszka, ja szi veche dike ne zselyim, neg ako nai manyemu ubogomu szluzsit morem.“ I za isztinu, da on szviczke dike ni jiszkal, moremo vidit z ovoga pripetenya. Kada je Uladiszlaus sztarji brat Kazimira za Cseskoga Kralya odibran posztal, szu niki poszalniki z Ugerszkoga dosli, ki szu proszili, dabi jim Uladiszlaus szvojega brata Kazimira za Kralya dal, pokidob daszu Mathiasa Hunyadia z Thronusa zvergli. Ali niti Otacz, niti szin Kazimir niszu otili vavu prosnyu privolyiti; ali kada szu ovi Poszalniki sze ztim grozili, da chedu Turka na pomoch pozvat, onda je Otacz privolyil, ter je Kazimira zvoiszkom poszlal, da Ugerszki Thronus poszede. Medtim toga je ali Mathias Kraly szercze Ugrov zvechega zadobil, tako da od Kazimira nist vech niszu otili znat. Kazimir, ki od zemalyszke korune tako ni csuda derzsal, sze ni prik toga turobil, neg je zveszelyem zszvojum voiszkum va Polyszku naizad isal, i Bogu je hvalil, da gaje od toga teskoga brimena oszlobodil. Ali zovoga je i szpoznal nesztalnoszt szviczke dike, i velicsansztva, ter szeje zatuliko gorlyivije szkerbil za diku, i orszag, koga je Goszpodin Bog szvojim vernim szlugam na Nebi prepravil. Ov orszag je on jiszkal zadobit. Zato je jos vech zacsel szvoje telo pokorit. Pod kralyevszkum pratesum je ostru prates pokore na szvojem telu noszil, upaszal szeje z paszom bodlyivim. Vechkrat va tajedni sze je posztil. Od szvete Matere Czrikve zapovidane poszte je

zverseno obverzsaval, jos i onda, kadaje betezsan na boleznoi posztelyi lezsal; ar je til rech: da gaje szkuszenye naucsilo, da nyigov beteg krez uzsivanye posztni jilisov ni gorji nasztal, i kade drugo vracstvo zdravlya nemore naizad dat, da onda i szloboschina meszni jilisov malo oche hasznit. Nyigov szany je bil neg kratak, i akoprem je za nyega mehka kralyevszka posztely pripravna bila, ko szeje uzavu posztely na golu zemlyu povalil. Ove, i druge kriposzti szu Kazimira pred szim kralyevszkim dvorom kut velikoga Szvecza prestimanoga nacsinile. Ali nyigova Angyelszka csisztocha, ku je neuszkrunyenu szagdar obdersaval, je nyigovu diku na szem szvitu raszsirila. Zcsim je ov kralyevszki Szin veliku vridnoszt divojacske csisztoche szpoznal, szeje Bogu zagovoril ovu neuszkrunyenu obderzsati. Da ov szvoj zagovor szpuni, je jos gorlyivie molil, szvete Szakramente vechkrat prijel, Diviczu Mariu kut obrambu csisztoche poboszno zazival, i szvoje telo jos vech pokoril, szi prilik, i szakoga zloga tovarustva sze csuval. Nijedne nedosztoine ricsi niszu szmili pred nyim govorit. Ovako je oposzred med naszladnim Kralyevszkim dvorom, i tiszuchi zli prilika, va szvojoi Angyelszkoi divojacskoj csisztochi do koncza zaosztal. Kada je szeszt dvaiszet let sztar bil, je nyemu Goszpodin Bog tezsak beteg poszlal. Kada nijedno vracstvo ni vech hasznilo, onda szu vracsitelyi rekli: da je neg jedno, csabi moglo ovoga viszokoga betezsnika zdravoga nacsinit; ako naimre szvoi zagovor vekovecsnu csisztochu obderzsat, potare. Szi vracsitelyi, i Dvorani szumu ovo szvitovali. Ali ov Angyelszki mladenacz je rekal: „Volim umrit, neg moju csisztochu prekersit. I dabi vech neg jedan dabi tiszuch zsitkov jimal, volim sze pogubit, neg moju divojacsku csisztochu uszkrunit.“ Doszt szu szvetoga mladencza nagovarali, i z szuzami proszili, da ga na obderzsavanye zsitka nagovoru, ali szeje zaman bilo. Ov csiszti First, ki je kut Angyel zsivil, je otil csiszt kut Angyel umriti. Goszpodin Bog muje nazvisztil dan nyigove szmerti. Zato szeje lipo kovoi pripravil. Zadnyics je zel szveti Krizs va szvoje ruke, nyega pobozsno kuseval, i rekal: „Va tvoje ruke o Jezus! preporucsam duhsu moju.“ Ovoszu bile nyigove zadnye ricsi, va szprogovaranyu ovi je zadnyics zdahnul. Po sztov i dvaiszeti

22*

leti szu nyigovo szveto Telo neuszkrunyeno nasli. Onu Marianszku jacsku, od ke szmo tolics upomenuli, szu na nyigovi perszi ravnotako neuszkrunyenu nasli. Sze Polyszko, i Litvania szu nyigovu pomoch va boji szuproti poganszki nepretelyov vechputi szkuszili. Nogi drugi ki szu nyigovu pomoch zazivali, szu csudnovito od szvoji nevoly oszlobodjeni posztali.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Nai veche veszelye szvetoga Kazimira je sztalo va molitvi, va pojiszkovanyu hizse Bozsje, i va ucsnyi. Va Czrikvi duglye osztat, muje drazsje bilo, neg jigra, sztrilyanye, tanacz, ali drugo razsveszelenye. Va molitvi je nogu uru vnochi sztrosil va nai vechoi pobozsnoszti. Zmolitvum je ov Kralyevszki Szin szkupa szklopil nai vechu ostrochu tela szvojega. Csa ti do ovoga derzsis? Kazimir je bil Szin Kralyevszki, i brat jednoga Kralya. On je va dvori Kralyevszkom oposzred med naszladnoschum zsivil, ku naszladnoszt bi i on lahko bil mogal uzsivat. Ali on szeje od ovoga csuval, i szamoga szebe zatajal. On je moral verovat, da je pokorni, i oster zsitak na zvelicsenye potriban. Sze je on va tom bludil, ali sze bludi denasnyi naszladni szvit, ki od pokore, od ostroche nist nebi rad znat? Neg bi rad szenek va naszladnoszti zsivit? Zkim ches derzsat? Z Szvetim Kazimirom, ali zhimbenim szvitom? Povi mi, va csem sztoji tvoje veszelye? Lyubis molitvu? Lyubis ovu vech, neg jigru, neg sztrilyanye, neg tanacz, ali kakovo drugo veszelye? Kako dugo va Czrikvi osztanes? Kako dugo molis zvan Czrikve. Upitaj sze dobro, ter mi povi, ni szveti Kazimir pri szvojoi szmerti veche batrenye jimal zonoga veszelya, ko je va molitvi, va Czrikvi, i va ucsnyi jiszkal, neg dabi sze veszelye ovoga szvita uzsival bil? Csa ches ti za batrenye od onoga veszelya, ko szada jisches, od oni ur, ke zaman sztrosis, jimat? Doklye je jos csasza sze upamet zami, da sze nebudes kaszno kajal.

II.

Szveti Kazimir je oszebuinu pobozsnoszt jimal k krizsevanomu Jezusu, i k Diviczi Marii. Zato szeje tuliko terszil szvoju nekrivicsnoszt, i csisztochu ucsuvati. Volil je umrit, neg krez uszkrunyenye szvoje chisztoche zsivit; ar je csisztochu visje prestimaval, neg zsitak. Ako Jezusa, i Mariu lyubis, ko sze terszi polag sztalisa tvojega csiszt bit; ar Jezusu, i Marii nist ni povolynie neg csiszt zsitak. Dicsi, i zazivaj Mariu zlipom jacskom szvetoga Kazimira, ako ju jimas. Tvoju pobozsnoszt k krizsevanomu Jezusu pokazsi oszebuino korizmeni csasz. Sti rado od nyigove britke muke, i szmerti. Vechputi uberni tvoje ocsi na Raszpetoga, ubjami nyigov szveti Krizs, i kusuj ga, ter premiszli, csa je tebi za lyubav preterpil Ja velim: „tebi za lyubav." Szveti Krizoszthomus veli: „Dosztoji sze, da szaki Jezusu Krisztusu hvali, tako, kut dabi bil za nyega szamoga navi szvit dosal; ar Jezus szakoga oszebi tuliko lyubi, kut sze lyudi szkupa." Zato szveti Paval veli: „On je mene lyubil, i szebe szamoga za me dal." Kako ches ali ovu veliku lyubav Jezusa k tebi zahvalit? „Csagoder nyemu na szluzsbu ucsinil budes, je sze premalo. Ako i tvoju kerv Nyemu za lyubav prolyal budes, i tvoi zsitak za nyigovu diku aldoval budes, jos nyigovoi lyubavi k tebi doszt zahvalit nemores." Szveti Krizosztomus. Csini ada csa mores, ter Jezusu alduj tvoju goruchu zselyu szenek vech csiniti.

Na dan petoga Marczinsa.

Szveti Gerazimus Opt, i Pusztenik, i szvete Feliczitas, i Perpetua Mucsenicze.

Na denasnyi dan je va leti Krisztusa csetira sztov i szedamdeszet petom szveti Gerazimus Opt, i Pusztenik szvoi zsitak dokonyal. On szeje va Szirii narodil, i velyen perva szvoja leta je na szluzsbu Bozsju aldoval; ar szkoro kut dite je va Kloster isal, i onde nogo let va pobozsnoszti

sztrosil. Kasnye je va drugi Kloster isal, ki je va szvetoi zemlyi blizu Jordana bil. Va ovom je tako szvet zsitak zsivil, da szuga obcsinszki za Opta odibrali. Ovu csaszt, ku nemer ni rado na sze zel, je tako dobro na haszan i na zadovolyschinu szi csiszto Duhovni obderzsaval, da je Kloster va nai bolyu uredbu szpravil. On je szim szvojim podlozsnim pelda bil zversenoszti, i je nye vech krez szvoju peldu, neg krez upominanye na dober put pelyal; ali va nogom je bil za isztinu i csudnovit. Med ovim je bil nyigov oster poszt; ar krez szi cseterdeszet dnevov Korizme nist drugoga ni uzsil, neg szamo preszveti Oltarszki Szakramenat, zovim Angyelszkim kruhom je szvoi zsitak zderszal, ovo je za isztinu csudnovito bilo. Noge druge milosche je Goszpodin Bog ovomu vernomu szlugi zbog nyigove zversenoszti iszkazal; vindar je ali zneizvidlyive szvoje mudroszti dopusztil, da je Gerazimus va krivu veru zapal, jedan Duhovni, ki je krivoi veri Eutikesa podan bil, je nyega natu krivu veru napelyal, va koj jedan csasz zaosztal, ne ali zbog zloche, nego zbog neznanoszti; ar zcsim je nyemu Opt Euthimius isztinu razlozsil, je velyen uplakal szvoju kriviczu, i szvetomu Euthimiusu hvalil, da gaje na pravi put Jisztine naizad dopelyal. Od onoga csasza je dvoiversznu pokoru csinil, da mu Goszpodin Bog szvoje neszamohotno pobludenye oproszti. Ovu szvoju gorlyivu pobozsnoszt, i pokoru ni osztavil do szvoje blazsene szmerti.

Szpominanya vridno je jedno pripetenye, ko sze va popiszanyu zsitka ovoga szvetoga Opta naiperdaje. Jednucs je ov Szvetacz uz vodu Jordan va premislyavanyu Bozsji szkrovnoszti pohajal. Onda je jedan Lav preda nyega dosal, santajuch na tri noga, i jako milo rujuch. Ova sztvar szije jedan tern va jednu nogu nabola. Ova noga muje zatekla, i ono meszto, kadi je tern zaboden bil, muszeje ugnyojilo, i nyemu veliku muku zaudalo. Kada je szveti Opt blizu k lavu dosal, ko je ov szvoju nogu zdvignul, kut dabi bil otil Szveczu pokazat szvoju muku, i od nyega pomoch proszit. Szvetacz szeje poszadil, i boleznu nogu lava vruke zel, tern, koga je vidil sztercsat, polahko van szpuknul, i gnyoi van sztisznul, ranu zipral, i zrubczom uvil, i klavu rekal: poj va Jime Bozsje. Ali

Lav szvojega dobrocsinitelya ni til osztavit, neg je za nyim isal, kamogod je ov isal, je nyega kut kuczak naszledoval. Szveti Opt videch va tom upominanye Bozsje, kako i mi szuprot nyemu, kut nasemu naivechemu dobrocsinitelyu zahvalni bit moramo, je ovoga lava szobum zel va Kloster, i nyega kermil. Po kratkom csaszu szeje csa oszebuinoga zgodalo zovum sztvarum. Va ovom Klostri szu jimali jednoga oszla, ki je szaki dan z Jordana va Kloster moral vodu noszit. Gerazimus je Lava nato naucsil, da je na ovoga oszla, kada je ov na szpasische isal, moral paszku jimat, i nyega csuvat. Jedan cslovik z Arabie je z szvojimi gamilyami onom putu isal, kade szeje oszal paszal, ter je ovoga ukral. Lav szeje znicsim zaburavil, ni toga upamet zel. Vecser je ov prez oszla va Kloster dosal. Szveti Opt je stimal, da je Lav oszla razkinul, i potrosil, zato mu je zapovidal, da szada on meszto oszla mora z Jordana szaki dan vodu va Kloster noszit. Lav je poszluhnul ovu zapovid, ter je vodu, ku je jedan szluga va Jordani va poszude navadil, i lavu na herbat nalozsil, szterplyeno va Kloster noszil. Jedan dan je ta izti Arabitanacz z gamilyami, i zi oszlaki oblozsnimi z zsitom va Jeruzalem na szajam putoval, onda je lav zagledal i szvojega oszla med nyimi, velyen je knyemu szkocsil, za uzdu ga popal, i va Kloster pelyal. Onda je vidil szveti Opt, da gaje krivo potvoril, zato gaje zopet oszlobodil, od nyemu nalozsnoga dela. Onda, kadaje szveti Opt, umerl, lav ni bil va Klostri. Kada je domom dosal, je szagdir jiszkal szvojega dobrocsinitelya, i hranitelya, i kada ga nigdir ni mogal najt, je milo zacsel rut. Duhovni szu predanyega posztavili nyigovu hranu, ali on nist ni dotaknul te hrane, neg je jiszkal, i jaukal; onda je jedan zmed Duhovni rekal: „hodi zmanum, chu ti pokazat, kadi nas dragolyubni Otacz lezsi.“ Lav je isal za Duhovnim, i kada je k grobu dosal, je pokleknul, i molil za pokoinoga, i med szuzami lavu ovako rekal: „Nut ovde pocsiva nas szveti Opt, ki teje hranil.“ Lav kut dabi bil dobro razumil, je legal na grob, ter je szvoju glavu tukal po grobi, tako dugo, doklye szeje umertvil. Ovo pripetenye szu popiszali Duhovni ovoga Klostra, i k tomu prilozsili, da je Goszpodin Bog ovo z jedne sztrani na diku szvojega vernoga szluge Gerazimusa, ali i nam na nauk odredil; da sze ztoga

naucsimo, kako zahvalni, i poszluhsni moramo Bogu nasemu bit, od koga szmo tulike dobrote prijeli, pokidob je nima diblya sztvar szuproti szvojemu dobrocsinitelyu neg za jednu dobrotu tako zahvalna, i poszluhsna bila. Ovo je csa je i szveti Gerazimus szvojim podlozsnim vechkrat pred ocsi posztavil. Nima nerazumna sztvar poszluhsa cslovika, i je nyemu verna. Zacs pak razumni clovik nebi bil poszluhsan, i veran szvojemu zmozsnomu dobrotivnomu Bogu. Ova diblya sztvar kazse szvoju zahvalnoszt szvojemu dobro csinitelyu neg za jednu malyahnu dobrotu; zacs cslovik prestimavajuch neizbrojne, velike dobrote Bozsje, nebi zahvalan bil szvojemu zmozsnomu Dobrocsinitelyu? Kako odurno je od cslovika, ki sze nerazumnie ponasa, neg nerazumna sztvar! Ovuliko od szv. Gerazimusa.

*
* *

Jedno kratko szpominanye chu kovomu prilozsit od szveti Mucsenicz Prepetua, ter Feliczitas. Ove szu zsivile va csaszu Czeszarov Septimus Severusa, ter Antoniusa va Mauritanii jednom orszagu Afrike. Sze dvi szu bile odane, od ditinsztva szu lipo pobozsno zsivile. Jednucs kada ni miszlile niszu, szu nye poganszki voschani ulovili, ter szuje zdrugimi Kerschani va uzu odvlikli, ovi Kerschanov jimena szu bila: Szatirus, Szaturnius, Revocatus, ter Szekundulus. Szveta Feliczitas je bila oszmom miszeczi noszecha, Szveta Perpetua je jimala malyahno dite pri szaszczi. Szi ovi szusze na muku, i szmert krez molitvu pripravlyali, i Boga za nyigovu zmozsnu pomoch zazivali. Nochno vrime je Perpetua va szni vidila zlate skale od zemlye do Neba, naki skalo je tuliko mecsov, i nozsi bilo, da nigdor nebi bil mogal po nyi liszt prez toga, dasze nebi bil urizal. Pod skalami je bil velik zmaj, ki je ogany na szvoj trubacz rigal, i nikomur ni dal blizu dojt. Ali upamet je zela, da je jedan zmed uznikov zjimenom Szatirus gori zlizal vasz naranyen, i da je nyoi zvisine kricsal da sze zmaja nist ne boji, neg da szercseno po skala gori lize. Drugi dan je szvoju szanyu onim drugim povidala, i oni szu ztoga szpoznali, da chedu mucseni bit. Ali szi szu veszeli bili, i Boga

zopet zapomoch zazivali. Vreda nato szu pred Szudcza pozvani posztali, ki jim je zapovidal, da ali Krisztusa zataju, ali da chedu sztrahsno mucseni bit. Nijedan zmed nyi sze ni sztrahsil, szi szu pripravni bili za Jezusa terpit. Feliczitas pokidob je noszecha bila, je morala naizad va uzu. Prepetuu je Szudacz zi szakojacskim ubitanyem szlipil, jos i nye sztaroga Ocza je dal dozvat, da ju nagovori, da bolvanom alduje. Nye Otacz je sze ucsinil, csaje moguche bilo, on je predanyu pokleknul, i proszil, da nyigove szede vlasze pomiluje, da zapovid Czeszara szpuni. Ali Perpetua sze ni dala ganut, nego je kszvojemu Oczu ovako govorila: „Dragi Otacz! ja szam vam nemer duzsna va szem drugom poszluhsna bit; ali va ovom moram Goszpodina Boga vech poszluhsat neg vasz.“ Kada je Szudacz vidil, da je sze zaman, onda je zapovidal, da joj prates doli pokinu, i da ju nemilo bicsuju, po tom da ju zopet va uzu odpelyaju. Szveta Mucsenicza je Bogu hvalila na nyigovoi pomochi pri ovoi pervoi muki, ter szeje pripravlyala jos na vechu. Oni drugi szusze ravnotako pripravlyali k muki, i szu Boga proszili, da je va muki ne raszlucsi. Molili szu, dabi neg i Feliczitasi dal szrichno porodit, dabi i ona zsznyimi va muki del jimala. Nyihova molitva je bila uszlisena, Feliczitas je porodila; ali kada je pri porodi veliku bol jimala, ter jaukala, je klyucsar uze knyoi rekal: kada ovu bol poroda tako tesko terpis, kako ches sztoper one druge muke, ke nate csekaju, moch preterpit? Ali ona muje ovako odgovorila: „Denasz ja terpim, zutra che Jezus va meni, i zmanum terpit. Denasz sze natura bari znaturalszkum bolum, zutra che miloscha Bozsja szu bol i muku ubladat.“ Tako szeje po nikuliki dnevi i zgodalo. Szudacz je dal ove dvi Kerschanszke Valovnicze, zonimi drugimi Valovniki zopet predasze dozvat; i kada je sze csiszto va veri Jezusa sztalne nasal, je zapovidal, da je do gola szvlicsu, i na ukrivlyanye po szem varosu pelyaju, onda daje pred diblyu sztvar hitu. Ova zapovid szeje szpunila. Ovi Szveczi szu sze veszelili k szvojoi muki, i glaszno zajacsili jacsku Davida: „Bolvani poganov szu szrebro, i nacsiny ruk clovika, bogi poganov szu vragi. Bog je ali Nebesza sztvoril. Oni jimaju uszta, i nemoru govorit, uhsi, i nemoru csut.“ Szudacz ovo csujuch je puczal od jada, i zapovidal, da je

plyuszkaju da nebudu jacsit mogli. Ali Szveczi sze niszu dali bludit, neg szu jacsili, i Boga glaszno dicsili, dokle szu na meszto muke dosli. Velyen szuje pred diblyu sztvar hitili. Ove dvi szvete Mucsenicze, z Szatirusom szu velyen umorene posztale, kut szuszi zselyile; Szaturninu; pak Revokatu szu glavu zeli. Szekundulus je va uzi krez beteg szvoi zsitak dokonyal. Szveti Oczi vech meszti dicsno szpominanye davaju od ovi szveti Mucsenicz, i Mucsenikov.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Gerazimus je szu Korizmu prez telvonoga jilisa prezsivil. Goszpodin Bog od tebe tuliko ne potribuje; ali tuliko oche, da ti korizmene, kut i druge va leti zapovidane poszte onako derzsis, kut ti szveta Mati Czrikva zapovida. Ovo szi polag kastige szkvarenya duzsan szpunit. Neka miszlit, da je tebi to nemoguche; ar csaszu tiszuchi, i tiszuchi drugi szpunit mogli, to ches iti moch. Neka verovat krivoverczem, ki velu, da szveta Mati Czrikva nima oblaszti ove zapovidi van davati; ar szveta Mati Czrikva, je tvoja prava Preposztavanoszt, ka ti zapovidi van dat more, onakove zapovidi, ke szu tebi potribne, i hasznovite. Neka oni poszluhsat, ki govoru, da prekersenye zapovidani posztov, ni tako veliko dugovanye; ar da szu zapovidi Czrikvene neg cslovicsanszke zapovidi. Csa neznas, da Jezus szam zapovidal, da moramo Czrikvu poszluhsati. Ako ada Czrikvenu zapovid prekersim, ko grihsim szuproti zapovidi Bozsje. Ako Czrikve ne poszluhsam, szamoga Jezusa ne poszluhsam. Szveti Paval pise: „Znate, csa szam vam za zapovidi dal. Ki ove zanemermeche, ne meche zanemer cslovika, nego Boga, ki je i va nasz Duha Szvetoga dal.“ Szveti Ivan zopet ovako pise: „Ki Boga szpozna, ta nasz poszluhsa. Ki ni z Boga, ta nasz ne poszluhsa. Zovoga poznamo Duha jisztine, i duha zbludnoszti.“ Duh zbludnoszti, toje zali duh paklenszki ucsi, da Czrikve ne poszluhsamo, i nye zapovidi, ar da szu cslovicsanszke zapovidi, polag ki niszmo duzsni zsivit. Ki sze ada od ovoga

duha da pelyat, on Boga ne szpozna za zvojega Goszpodina, ta ni z Boga; ta ni Bozsji, neg je Satana, duha zbludnoszti. Zlamenye szkvarenya je, ako Czrikve ne poszluhsamo. „Ki ni z Boga, ta nasz ne poszluhsa."

II.

Szveta Perpetua, i Feliczitasz szu od mladoszti pobozsno zsivile. Szveti Gerazimus je velyen szvoju mladoszt na szluzsbu Bozsju va Klostri aldoval, va kom je pobozsno zsivil. Kako szi tvoja perva leta, tvoju mladoszt rasznesszal? Kakov zsitak szi zsivil? Pomiszli malo naizad. Nimas uzroka z Davidom k Bogu kricsat: „O Goszpodine neka sze szpomenut na grihe moje mladoszti, i na moju neznanoszt!" Pokajisze denasz, i potlye za grihe va tvojoi mladoszti ucsinyene. Pokaji sze za tvoju lenoszt va Bozsjoi szluzsbi, ter proszi Boga za oproschenye. Ali zovim jos neka bit zmirom, nego, kut je szveti Gerazimus sze terszil ono nadomesztit, csaje onda, kada je va zbludnoszt va veri zapal bil, zamudil; tako, i ti sze terszi nadomesztit ono csa szi va mladoszti va Bozsjoi szluzsbi zamudil. Szluzsi Bogu Goszpodinu gorlyivie, csini tuliko dobra, kut neg mores, da sze zvelicsis. Morebit da che konacz zsitka tvoga vreda dojt. Vecser tvoga zsitka je morebit blizu, onda che dojt noch, va koi za tvoje szpaszenye vech nist nemores ucsinit. Putnik, ki sze na jednom, ali na drugom meszti duglye zderzsa, neg bi sze szmil, kada upamet zame, da vecser dohaja, ko sze bolye paschi, da ono nadomeszti, csaje zamudil, da ne naide zaperta vrata onde, kamo szije nakanil dojt. Ovako csini i ti. Paschi sze na puti k Nebu. Nadomeszti, csa szi zamudil. Jur szi doszt dugo tvojoi lenoszti ugajal. Ali stimas znam, da ches i polag lenoszti tvoje va Nebo dojt? O jako ches sze prekanit! Szpomenisze, csaje szveta Perpetua va sznu vidila. Skale va Nebo niszu zrosziczami, neg zmecsi, i nozsi ublozsne. Kerv sze mora polyivat, ki po nyi gori liszt oche, to je, mi sze moramo pravadno trudit, i csa terpit, ako sze ochemo zvelicsit. Znistcsinyenyem nemoremo va Nebo dojt. Szveta Perpetua, i Feliczitasz szu po pravi skala gori lizle, niszusze paklensz-

koga zmaja, toje teski muk, sztrahsile; zato szu i va Nebo zlizle. Oches i ti tamo dojt, ko szi pravo naiperzami, da ches marlyivii bit va Bozsjoj szluzsbi, i szterplyenii va podnasanyu onoga, csa ti Bog posalye. Szveti Paval veli: „Paschimo sze, da vani pokoj nuterdojdemo.“

Na dan sesztoga Marcziusa.

Szveta Katharina z Bologne Koludricza.

Szveta Katharina Koludricza szeje va varosi Bologna od plemeniti Sztarji narodila, i szveto odhranyena bila. Kada je jedinaiszt let sztara bila, je morala na zapovid nye Ocza va dvor Kralyevszki va Ferrari pojt za tovaruskinyu kralyevszke kchere. Ova je nyu jako oblyubila zbog nye lipoga, dragolyubnoga ponasanya. Ali Katharina je va ovom dvori na szvoju csisztochu veliku szkerb noszila, da je neuszkruni. Ona je marlyiva bila va molitvi, i stenyu szveti knig; zato szeje vreda onoga mehkoga zsitka va dvori kralyevszkom zaszitila. Proszila je ada ponizno, da ju odpusztu. Po szmerti nye Ocza je zpozselenya za zversenim zsitkom sztupila va jedno tovarustvo, ko je va Ferrari jedna pobozsna Divicza zjimenom Luczia Maszkaroni zaszadila, va kom szu Divicze, kut va Klostri szkupa zsivile, i szvoi csasz va deli, va molitvi, va premislyavanyu, i drugi duhovni csini prebavlyale. Va ovom csaszu je Goszpodin Bog ovoi pobozsnoi Duhsi, kaje neg za pravum zverserioschum hlepila, oszebuine milosche zacsel izkazsevati. Ona je veliku zselyu jimala ziznat, jeli szu nyoi·szi grihi, ke je ucsinila oproscheni, i jeli je za isztinu va miloschi Bozsjoi? Po nogom zdihavanyu, i molitvi je nyoi Goszpodin Bog nazvisztil, da szu joj szi grihi oproscheni. Ali da sze zbog toga ne zgizdi, ali da va pobozsnoszti ne umerzli, je nyoi Goszpodin Bog va jednom vidjenyi dal vidit szud, kut ga nam nasa szveta vera pred ocsi posztavlya. Ovo vidjenye je nyoi szveti sztrah zaudalo, da sze je ona szakoga naimanyega szinya griha csuvala. Kada je ovo tovarustvo Di-

vicz Regulu szvete Klare nasze zelo, i po klosterszku zacselo zsivit; onda szeje Katharina terszila szvoi zsitak po ovoi Reguli uredit, i kadaje va szvetom zsitku zversena bila, szu nyu za Naucsitelyiczu novo ublicseni Koludricz posztavili. Potlye je va drugi Kloster v Bologni poszlana posztala, da va ovom Klostri kut Poglavaricza one druge Koludricze redi. Ona szej nemer kratila ovu csaszt na sze zet; ali Jezus szeje nyoi izkazal, i nyoi zapovidal, da poszluhsna bude. Onda szeje Katharina jos znikulikimi tovaruskinyami Bolognu podala, i va novom Klostri nai lipsu uredbu nacsinila. Goszpodin Bog je ovu szvoju vernu szluzsbeniczu, kut szmo jur zgora rekli, zoszebuinimi miloschami nakincsil. Va szi dvi Klostri je Katharina ocsitovanya Jezusa, Divicze Marie, i drugi Szvetacz prijela. Jedno szeje jos Ferrari zgogalo. Va leti tiszuch csetira sztov i trideszet petom szi je Katharina od szvoje Poglavaricze szloboschinu szproszila, bozsichnu noch va Czrikvi na Korusi va molitvi szmit previrosztovat. Kadaje do csetiri ur molila, szeje nyoi virosztujuchoi Preblazsena Divicza Maria z Diteszczem Jezusem szkazala, ko je tako zpleniczami ubvito bilo, kut drugo malyahno dite. Preblaszena Divicza Maria je maloga Jezusa Katharini prik dala, ova je va neizgovornom veszelyi Jezusa va szvoje ruke zela, na szvoje szercze pritisznula, i kusevala. Ovo izkazanye je nemer vreda szkersznulo, ali na Korusi, i va Czrikvi je tako lipa duha osztala, da szusze Koludricze, ke szu potlye na Korus dosle precsudile. Nogim betesnikom je Katharina zdravlye naizad szproszila, ona pritom nist drugoga ni ucsinila, neg szamo szveti Kris je na nye posztavila, i oni szu uzdravili. Jedno pripetenye je oszebuino csudnovito, ko szeje nad jednum novo ublicsenum Koludriczum zgodalo. Ova szije naimre pri kopanyu jedan del szvoje noge odszikla. Velyen szu Katharinu dozvali, ona je odszicsen del noge va szvoju livu ruku zela, ter gaje knogi prelipila, zdesznum rukum je nogu prekrizsila, onda je livu ruku od noge kraj znela, i preszenecheni szu zagledali nogu zvracsenu. Koludricza, koj szeje umlilo bilo, szeje na zapovid szvete Katharine sztala, i szvoi poszal kut i pervo odversavala. Ovakovi csudocsinyeny sze vech nahaja va zsitku szvete Katharine. Va kriposzti Kerschanszi je bila szim zversena pelda. Va

lyubavi k Bogu je bila Angyelom szpodobnia neg lyudem. Ona je jednoi szvojoj tovaruskinyi jednucs rekla: „Potlye szam szvitu odpovidala, je moje naiperzimanye Bozsju volyu szpunit, i nyega goruche lyubit.“ Va molitvi je tako z Bogom ujedinana bila, da nye nist ni moglo va molitvi pobludit. Boga dicsit, je bilo nye naiveche veszelye. Kada szeje zvonom zlamenye dalo na Korus pojt, onda je szvojim tovaruskinyam tila rech: „Hodte drage Szesztricze, chemo Boga dicsit. Angyeli nasz ktomu pozivaju. Poszluhsnoszt nam to zapovida.“ Nye zselya Bozsju diku poveksavat, je tako velika bila, da je vechputi zszusznimi ocsima pred Bogom tila rech, da je pripravna na veke va pakli bit, va miloschi, i lyubavi bozsjoi osztajuch, dabi nye szkvarenye csa na poveksavanye dike nyigove prinasat moglo. Premislyavanye muke Krisztuseve je nyoi nai drazsje bilo. Pred szvetim Oltarszkim Szakramentom je szakidan vech uri klecsala premislyavajuch veliku lyubav Jezusa, ku nam je va ovom szvetom Szakramenti izkazal. Szvetu Mater Bozsju nai csisztiu Diviczu je od szvojega ditinsztva kut zagovorniczu szvoju, i pomochniczu va csisztochi od szercza lyubila, i dicsila. Va szkusavanyu, ko je vechputi va veri, i va csisztochi szvojoi preterpit morala, je bila krez miloszt Bozsju jaka ubladavnicza. Zlyubavum Boga, i Marie je szklopila lyubav k blisnyemu szvojemu. Ako je koga va zsaloszti vidila, je nyega lyubezno batrila. Betezsnim je dvorila dan, i noch. Onim, ki szu veliko szkusavanye terpili, je od Boga pomoch zproszila. Za poboisanye grihsnikov je szakidan szvoju molitvu, poszte, i druge pokore Bogu aldovala. Jedan zlocsinitely je bil odszudjen va ognyi szpalyen posztat; ov ni til od Boga, i od pokore nist csut, tako daleko je jur dosal, da je vraga za pomoch zazival. Kada je szveta Katharina ovo csula, je Czrikvu isla, i szu noch placsuch molila pred Oltarszkim Szakramentom, i glaszno kricsala: „Moj Goszpodin, moj Bog! od ovoga meszta nechu kraj pojt, dokle mi ovu duhsu ne darujes ku szi ztvojum dragum kervlyum odkupil.“ Onda je csula od Oltara ove ricsi: „Nist ti nemorem zakratit, neka ti ta duhsa prikazana bude.“ Va ovoi uri je ta zlocsinitely proszil, da mu dopelyaju Duhovnoga z Klostra Klariszinov, komu je szvoje grihe zsalosztno szpovidal, i kut pravi

pokornik umerl. Nist nechu na dalye od kriposzti ove verne szluzsbenicze Goszpodinove rech, neg od nye szmerti chu kratko szpominanye prilozsit. Nye szmert, ku je nyoi Goszpodin Bog pervo nazvisztil szeje godala va leti tiszuch csetira sztov seszdeszet tretom. Jedan kratko durajuch, ali bolezan beteg je nyoi Goszpodin Bog poszlal. Ona je bol ravnotako, kut va zrdravlyi sze progonsztvo, ocsimetanye, i szkusavanye, zvelikum szterplenoschum, zselyum jos vech preterpit, terpila. Po pobozsnom prijimanyu Szveti Szakramentov je szkupa szpravila sze szvoje Szesztricze, i nye na lyubav, na jedinschinu, na szterplyenoszt va krizsu, i muki, i na sztalnoszt va dobri upomenula, ovako je szvoju duhsu szprogovarajuch nai szvetia Jimena Jezus i Maria va ruke szvojega Szpaszitelya zrucsila. Nye szveto Telo je jos dan denasnyi neuszkrunyeno va Koludricsnoi pratesi szedeche na zlatom sztolczi, krarlyevszku korunu na glavi.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveta Katharina je otila znat, jeli je nyoi Goszpodin Bog sze ucsinyene grihe oprosztil? Ona je za isztinu, i tu miloschu od Boga dobila, da je csula, da szu nyoi szi grihi oproscheni. O kerschanszki cslovi! ti neznas, jeli szu ti szi grihi odproscheni, i jeli ches sze zvelicsiti. Ar toje piszano: „Do more rech: moje szercze je csiszto, ja szam csiszt od szakoga griha?“ „Cslovik nezna, jeli je oduravanya, ali lyubavi vridan.“ Szveti Paval veli: „da va sztrahu, i derhtanyu moramo nase zvelicsenye jiszkat.“ Ali ov sztrah te neszmi zbog oproschenya grihov, i zbog tvojega zvelicsenya va zdvojnoszt pelyat; nego ov sztrah tebe mora zbujat, da sze ono szpunis, csa je na zadoblenye oproschenya grihov, i vekovecsnoga blazsensztva potribno. Szpovi tvoje grihe zszkrusenim szerczem, ako jos doszidob toga niszi ucsinil, ter sze pokaji za nye szakidan dokle zsiv budes; onda sze neches szmit bojat, da ti niszu oproscheni. Szpuni zapovidi Bozsje, i szvete Matere Czrikve,

csuvaj sze griha, csini dobro, budi szterplyen va nevolyi, i va ovom sztalan osztani do tvoje szmerti, onda znaj, da ches sze zvelicsit. Cslovik, ki ona csini, csa je Bog zapovidal, sze zjisztinum more nadijat, da chemu Goszpodin Bog dat, csa muje ubechal. A Bog je ubechal pokornim oproschenye, i onim Nebeszko Kralyesztvo, ki nyigove zapovidi obdersavaju; ki sze griha csuvaju, ki dobro csinu, ki szu szterplyeni, i va szluzsbi nyigovoi do koncza osztanu. Zato on cslovik, ki ovako csini, nima uzroka sze sztrahsit zbog oproschenya szvoji grihov, nit va szvojem zvelicsenyu dvojit.

II.

Szveta Katharina je va premislyavanyi poszlidnyega szuda zszvetim sztrahom napunyena posztala, i krezato sze od griha ucsuvala, i va dobri ujacsala. Szpominanye naposzlidnyi szud je ada za szakoga cslovika hasznovito, da sze griha csuva, i dobro csini. Bit che obcsinszki szud, na koga chemo szi morat pojt. Szi nasi dobri, i zli csini chedu pred szim szvitom ocsitovani bit. Mi chemo od szega nasega csinenya morat racsun davlat, i onde nase odszudenye na czelu vekovecsnoszt prijet. Do che nasz odszudit? Do che nas Szudacz bit? Szveta vera navo pitanye z Davidom odgovora: „Bog pravicsni, jaki, i szterplyeni Szudacz.“ Bog che nas Szudacz bit; nut ko jimamo szeznajuchega, naizmosniega obcsinszkoga Szudcza. Nist nechemo pred nyim zatajat moch, ar je szeznajuch, zato sze zna, csa szmo govorili, csinili, miszlili, ali zaosztavili. Na drugoga Szudcza sze nemoremo zanasat; ar on je nai vechi, i jedini Szudacz szi zsivi, i mertvi. On je pravicsni Szudacz, ki sze ne zgleda na bogatsztvo, na plemenitoszt, neg szamo na csine, polag ovi che szuditi. On je jaki Szudacz, koga nyigovoi oblaszti, i odszudenyu sze nigdor neche moch szuprosztavit, ali ujt. Polag toga je szterplyen Szudacz, i ravno zbog toga sze neche dat uproszit. Szada nam doszt csasza daje na pokoru, nasz poziva na poboisanye, nasz vreda krez ubechanye, vreda krez grozenye na bolye zbuja. Ako sze mi krezavo sze ne damo ganut, ko sze i on krez nasu prosnyu, i molitvu onda neche dat na miloszerd-

noszt ganut. Ovako nasz ucsi nasa szveta vera. Zacs pak tako zsivimo, kut da nigdar na szud nebi szmili pojt, ali kut dabi szud neg kakova fabula bil? Zacs sze ne terszimo znasim zbantovanim Szudczem szada dokle csasza jimamo, pomirit? Kako sze moremo uszegurat, nyega szamohot zbantovat? O! mi malo miszlimo na szudnyi dan. Mi ne prestimamo, do che nas Szudacz bit, ar drugacse nebi tako zsivili, kut zsivimo, i bisze szuproti Bogu nasemu drugacse ponasali, neg sze ponasamo. Tebe o Kerschan proszim; da sze vechkrat nave isztine szpomenes, od ki szi szada csul; onda, ches sze grihov csuvat, i po Kerschanszku zsivit. Blazseni Kempis Thomas veli: Va szem na konacz glej, i kako ches pred onim Szudczem obsztat, pred kim nist ni zakrito, i otajno; ki sze krez nikarkove dare ne da umolit, pred kim nijedan zgovor neche valyat, nego ki che polag pravicze szudit." Szveti Gregorius pise: „Dragi brati! pomiszlite sztanovito nani dan; uplacsite vase ucsinyene grihe; pobojsajte vas zsitak, preminite vase ponasanye." Va kniga Joba sztoji: „Znajte, da je szud," a to oster szud. David veli: Csuvajte sze zlo csinit; ar Bog je Szudacz." A to pravicsan, jak, szterplyen, szeznajuch, i szemoguch Szudacz.

Na dan szedmoga Marcziusa.

Szveti Thomas Akvinas Szpovidnik.

Szveti Thomas jedan zmed naimudrijimi, i naiszvetijimi Ucsitelyov Czrikve szeje va Neapolitanszkom va gradi Rokka Szikka va leti tiszuch dvi sztov pet dvaiszetom narodil. Nyigov Otacz je bil Landulf Grof od Akvino, nyigova Mati rojena Groficza Chiete szeje zvala Theodora. Kadaje kumaj leto dan sztar bil, je jedan liszt papira va ruke dosztal, ter je kanil pozserknut tu liszt. Nyigova dojkinya muje tu liszt kanila prebranit, ali Thomas szeje kruto plakal tako, daje na nyigov placs Mati ktomu dosla, ter muje tu liszt zszilum zrukicz szkinula. Natom liszti szu bile ove dvi ricsi napiszane: „Ave Maria." Thomas szeje nato

jos vech plakal, i kricsal, i nisze dal zatihsit, dokle mu niszu te liszti naizad dali, onda je neg hitro szi va uszta vergal, i pozserknul. Ovo pripetenye szu za zlamenye derzsali, da che Thomas oszebuino veliku pobozsnoszt k Diviczi Marii va szerczi ponasat. Pet let sztaroga szu Benediktinom na brigu Kassino na nauk, i na odhranyenye prikdali. Odavlye je deszet let sztar Neapel dosal, da sze visje ucsi. Ovde szeje szpoznal z Duhovnimi z Reda szvetoga Dominikusa, i kada je cseternaiszt let sztar bil, je proszil, da biga va ti Red nuter zeli, kut szeje i sztalo. Theodora nyigova Mati szeje prik toga kruto raszerdila, i velyen szeje Neapel paschila, da szina szvojega zszilum z Klostra van dosztane. Ali pervo neg je tamo dosla, szu Thomasa v Rim, odanlye zopet Parisz poszlali. Ali sztalo szeje, da szuga nyigovi dva brati, ki szu pri voiszki bili, na naganyanye Matere na puti v Parisz doszignali, nyega szilovali naizad sze vernut, i kut ulovlyenoga Materi poszlali. Mati je nyega szakojacski navrachala, da Duhovnomu sztalisu odpovi, to szu ucsinile, i nyigove szesztre; ali szeje bilo zaman. Thomas je sztalan osztal, i rekal: „Ja szam va ovom poszli vech duzsan Bogu poszluhsan bit, neg lyudem.“ Med tim szu nyigovi dva brati zvoiszke domom dosli, i kada szu Thomasa va nyigovom naiperzimanyu sztalnoga nasli, szuga zacseli karat, nyemu sze ukrivlyat, nyigovu Duhovnu prates ztela kinut, i va onom gradu szuga kut uznika zaperli, jilise nyemu ukidali, je oni szu va szvojoj zlochi tako daleko dosli, da szu knyemu va hizsu jednu neszramnu zsenszku zaperli, da ga va nyigovom naiperzimanyu pobludi, i da ga ub csisztochu pripravi. Kadaje nekrivicsni mladenacz ovu zsenszku vidil knyemu nuter dojt, i nye nakanyenye szpoznal, szeje kruto presztrahsil, i je kanil pobignut; ali vrata szu bila zvana zaszunuta, ni mogal ujt. Onda je zglasza k Nebu ovako kricsal: „Neka dopusztit o Jezus, i ti naicsisztia Divicza, da ja va ovako velik grih zapadem.“ Onda je i lyudi na pomoch zval, ali nigdor ni szmil knyemu blizu pojt. Onda je mladenacz pun szvete szegurnoszti goruchu czipalinu zpechi van sztergnul, ter je nadatu neszramnu zsenszku isal, i nyu od szebe odpudil. Kada je ovo ucsinil, onda je znutra sza vrata pozaszunyeval, na kolena upal, i Goszpodinu Bogu hvalu dal, da

gaje od ovoga pogibelya oszlobodil, ponovil szvoj zagovor vekovecsne csisztoche, i Boga za pomoch i miloschu proszil. Va sznu ki gaje va nyigovoi molitvi pritisznul, je vidil dva Angyele, ki szumu szrichu zselyili nad ovim ubladanyem, i na zlamenye, da je Goszpodin Bog nyigovu molitvu uszlisil, szu nyigoge boke z zsuzsnyum upaszali, i tako csverszto szkupa szvili, da je od boli zakriknul, i sze prebudil. Od ovoga csasza je bil szlobodan od necsisztoga pozselenya; ali vindar nist ni zamudil polag toga, csaje na obderzsavanye czisztoche potribno, i ovako je szvoju csisztochu da koncza zsitka obdersal. Kada je dvi leta ulovlyen bil, je krez pomoch szvoji dvi szesztar, ke je ravnotako na Duhovni zsitak nagovoril, odszlobodjen posztal; ove szu ga naimre na konopczi zgrada doli pusztile; onda szeje paschil Neapel, kadeje po pervom szkuszenya letu va szveti Red krez potribne zagovore sztupil. Nyigov Nauk je v Rimi, Parizi, i zadnyics Kölni pri glaszovitom Naucsitelyu veliki Albert jimenovanom dokonyal. Va ovom varosi szuga nyigovi skolarszki tovarusi nimoga vola jimenovali; ar on je neg tiho poszluhsal nauk Naucsitelya, nisze zdrugimi nist degal. Ali Albert nyihov naucsitely je nyim jednucs rekal: „Vi nyega nimoga vola zovete; ali ov nimi vol che jednucs szvoja uszta odprit, da che vasz szvit nyigov glasz csut." Ovo prorokovanye szeje szpunilo; ar szveti Thomas je va znanoszti tako raszal, da szeje nyigov glasz po szem szvitu raszsiril. Kumaj je bil pet dvaiszet let sztar, jur je Naucsitely szvetoga Piszma nasztal Parizi. Ovde szeje szpoznal z szvetim Bonaventurom z Reda szvetoga Francziskusa, ki muje va kriposzti, i pobozsnoszti szpodoban bil. One noge Knige ke je szveti Thomas piszal, szu po szem szvitu raszglasene. Va nyi je tulika mudroszt, daje vidit, da on ovi knig ni z szvoje lasche znanoszti, nego z Bozsjega nadahnenya popiszal; on szam je ovo szpoznal; zato szumu pridavak angyelszkoga Naucsitelya dali. Szagdar kada szeje zacsel ucsit, ali szveto Piszmo razlagat, ali Prodiku nacsinyat, szagdar je Boga na pomoch proszil krez molitvu, krez poszt, i druge pokorne csine. Kut je bila velika nyigova znanoszt, tako velika je bila nyigova pobozsnoszt, i duhovna gorlyivoszt. Kpreszvetomu Oltarszkomu Szakramentu je oszebuino veliku pobozsnoszt va szvojem szerczu ponasal.

Szakidan, ako je neg nyigova mlahavoszt dopusztila, je szvetu Masu zangyelszkom pobosnoschum odversaval, po nyigovoi Masi je jos jednomu Masniku pri Oltari szluzsil. Ako ni mogal Szvete Mase Aldova odversit, ko je vindar pri ovom szvetom Aldovu szuze tocsech na zocsi bil. One lipe szvete pobozsnoszti na Telovu od szvetoga Thomasa dohajadu. Ove, i druge knige, ke je popiszal je pred szveti Krizs za aldov polozsil, i proszil Boga za zlamenye, jeli szu mu povolyne? Onda je od Krizsevanoga Jezusa ove ricsi csul: „Thomas ti szi od mene dobro piszal, csa za plachu zato potribujes?“ „Nejednu drugu, je rekal Thomas, neg tebe o Goszpodine!“ Va pozselenyu Goszpodinu Bogu nogo duhs zadobit, je ov szveti Naucsitely, polag toga, da je skole ucsil, i prodikoval va nogi meszti znaj vechim duhovnim dobitkom. Za isztinu, csudnovito je bilo, da je ov cslovik, ki je szvoje telo krez ostre poszte, viroszt ovanye, i druge pokore tuliko trapil, da je premlahavilo, i polag velike nemochi ku je va zseludczi terpil, vindar va dvaiszeti leti tulike knige piszal, i tuliko prodikovat mogal. Csudnovita je bila i nyigova velika poniznoszt; ar bar je pred szim szvitom Jime naucsniega Naucsitelya pred szimi jimal, da szeje vindar med szimi za naimanyega derzsal. Nigdar ni ricsi na szvoju laschu hvalu ni szprogovoril, i od drugi szvoje hvale ni til poszluhsati. Vechkrat szu Rimszki Pape nyega otili na viszoku csaszt posztavit, ali zponiznoszti ni jedne csaszti ni til prijet. Kada je Gregor deszeti Rimszki Papa nyega poszlal na Czrikveno szpravische Lyon, je na puti va jednom Klostri Kaszanova jimenovanom ubetezsal. Duhovni ovoga Klostra szumu va betegi zlyubavum dvorili, i nyega proszili, da jim raszlozsi Jacsku Salamona, kut je szveti Bernard na szmertnoi posztelyi szvojim Duhovnim raszlagal. Onda je ov ponizni Naucsitely Czrikve rekal: „Dajte mi Duha szvetoga Bernarda, onda chu vam raszlozsit.“ Ali na nyihovu nepresztanu prosnyu je vindar zacsel tu viszoku jacsku razlagat. Ali kadaje do sesztoga dela dosal, je zbog velike mlahavoszti, moral osztavit. Onda je preszvete Szakramente pobozsno prijel; ali perlye neg je szveto Telo Krisztusevo prijel, szeje szilil, da je ov nai szvetii Szakramenat na koleni mogal molit, onda je obcsinszko valovanye szvete vere zmolil, i rekal

da kut verni szin szvete Katholicsanszke Czrikve oche umrit, i pro prijetom szvetim Ulyem z knebu podvignutimi ocsima va pedeszetom leti sztaroszti je szvoju Duhsu szpusztil. Pred nyigovum szmertjum nikuliko dan, je jedan Duhovni nyega pital: Kako cslovik med tulikimi pogibeli more na szvitu prez griha zsivit? Nato muje Szvetacz odgovoril: „Ako sze vechkrat szpomene na racsun, koga che jednucs Bogu davat morat, i akosze onako zsivit terszi, da sze szegural bude pred Bogom z racsunom van dojt.“ Drugda szuga pitali: „Kakosze cslovik za isztinu zvelicsit more? nato je odgovoril: „Ako neg pravadno oche.“ Vechputi je til rechi: kako cslovik, ki zna, da je va szmertnom grihu, mirno szpat more, ali sze naszmijat, pokidob da zna, da je va tako velikom i blizsnyim pogibelyom na veke szkvaren posztat? Goszpodin Bog ki je ovoga Szvecza zbog nyigove velike znanoszti, i mudroszti va zsitku tako odicsenega nacsinil, je nyega zvelikimi csudnocsinyenyi jos glaszovitiega nacsinil. Nogoputi je ov Szvetacz vidjenya Bozsja jimal, va molitvi je kuto va Nebo zdvignut bil. Zmolitvum je szamoga szebe zatajanye szkupa szklopil. Va nyigovom zadnyem betegu je zselyu dosztal jednu hribu jiszti, ka sze va onoi krajini ni mogla dosztat. Ali Bog je tako odredil, da je nyigov vracsitely na tergi ovu hribu nasal, i kupil, i betezsnomu doneszal. Szvetacz je zel tu hribu, ali onda muje na miszli doslo, csaje David va szvojoi naivechoi zsaji ucsinil, da je naimre on szebi ponudjenu vodu zlijal, i szvoju zsaju Bogu aldoval, ovako je i ov Szvetacz ovu zselynu hribu na sztran vergal, i Bogu za lyubav szije ov zselyni jilis zakratil. Ovo je pred szvitom nemer neg malyahno ubladanye szamoga szebe, ali vindar je pokazanye, kako rado je ov Szvetacz Bogu za lyubav szamoga szebe pri szakoi priliki zatajal, jos i pred szvojum szmertjum. Zato kut szu Szveti Oczi dicsili Davida zbog ubladanya szamoga szebe; tako je i ov Szvetacz vridan hvale zbog szamolaschega zatajanya. Ovako je ov nekrivicsni szluga Bozsji, koga vasz zsitak je bila nepresztana pokora, krez szvetu szmert szvoj zsitak dokonyal.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Thomas szeje szercseno branil, kada gaje neszramna zsena na grih necsisztoche kanila napelyat. O dabi ga va tom szi csiszto naszledovali. Szi muski, i zsenzski ke navi grih nagovoriti, ali razdrazsit kanu. Kricsat moramo, kut moremo, branit sze moramo, pobignut moramo. Nogi ali ovoga ne csinu. Zacs? Oni z szvojim kricsom oszebuino po nochi nebi radi zbluda nacsinyat; oni onoga csemernyaka, ki je na grih razdrazsuje, nebi radi pospotat, oni bi radi jako dosztoino zahajat, oszebuino, ako je csemernyak visjega sztalisa. Ali kako velika i skodlyiva nerazumnoszt je ovo! Csabi ovi zonim csinili, ki bi ali po vadne, ali vnochi nyihovu prates, nyihove pinezi, ali csa drugoga otil zet, ali dabi je kanil umorit? Bi i onda mucsali, nebi za pomoch kricsali? neg da tata ne pospotaju? ali bi szi szum dosztoinoschum zsnyim zahajali, nebi sze branili? O ja znam dabi kricsali z sze mochi, oni bisze branili, dabi to i naivechi Goszpodin szvita bil. Zacs sze ne ponasaju tako szuproti onomu, ki je na grih kani napelyat? Ni ovo lyudomoracz, ki bi nyim rad zsitak Duhse zet? Ni ovo tat, i razboinik, ki bi jim rad nai drazsji kincs miloschu Bozsju ukraszt? Je vridan ovakov lyudomoracz, ovakov tat, da dosztoino zsnyim zahajadu, ter sze volu dat na duhsi umorit, i uraubat, neg dabi kricsali, ali pomoch od drugi proszili? O pri tati, i lyudomorczi sze ne zgledamo na personu, ove za vridne derzsimo, da sze pospotaju. Zacs pak mucsimo, i milujemo one, ki nam kanu Duhsu umorit, i jungye nekrivicsnoszti ukraszt?

II.

Prestimavanya vridni szu oni odgovori, ke je szveti Thomas na pitanya Duhovni dal. Pervo pitanye je bilo: kako sze cslovik zvelicsit more? Thomas je odgovoril:

„Ako pravadno oche.“ I tako je, ki sze pravadno oche zvelicsit, ta chesze za isztinu zvelicsit. Szveti Krizoszthomus je rekal: „Da sze zvelicsimo, nist drugo ni potribno, neg pravadna volya sze zvelicsit, ali ne prazna, neg pravadna volya.“ Szaki cslovik, jos i naivechi grihsnik bi sze rad zvelicsit, ali nimaju szi csiszto ktomu pravadne volye. Ki sze oche kakovu znanoszt, ali mestriu naucsit, ta mora sze ono szpunit, csaje ktomu potribno. Tako, i on, ki sze kani zvelicsit, mora sze ono szpunit, csa je k zvelicsenyu potribno. Ako on, ki sze kani csa naucsit, nebi rad potribnoga nauka prijet, ko nemore zjisztinom rech, da bi rad ucsen bit. Tako i on Kerschan, ki nebi rad szpunit onoga, csa je na zvelicsenye potribno, lazse, kada veli, dabi sze rad zvelicsit. Zato sze upitaj, jeli szi doszidob pravu volyu jimal sze zvelicsit? Terszi sze da ovu pravu volyu dosztanes.

Drugo pitanye je bilo: kako more cslovik med tulikimi prilikami sze griha ucsuvat? Thomas je odgovoril: „Ako sze vechkrat szpomene nani racsun, koga che nigda Goszpodinu Bogu morat dat.“ I ov odgovor je jisztinszki. Zato ako pravu volyu jimas, griha sze csuvat, ter sze zvelicsit; ko ti szvitujem, da sze szpomenes na racsundavanye. Tvoja prava vera te ucsi, da ches Goszpodinu Bogu tvojemu racsun morat davat od szega mislyenya, od szake ricsi, od szega csinyenya, od szega zamudenya dobra. „Znaj da che te Goszpodin Bog zbog szega ovoga na racsun zet na zadnyi dan. Szaki che za sze Goszpodinu Bogu racsun davat morat.“ Dobro szi zapameti: „Szaki.“ Nigdor ni van znet, i Kralyi, ter Czeszari chedu zasze racsun davat. Nikokagar nemores na tvoje meszto tamo posztavit, da meszto tebe govori, i racsun daje. „Goszpodinu Bogu sze znajuchemu, szemoguchemu, nai vechemu, i neiszproslyivomu naipravicsnijemu Szudczu.“ Szveti Bernard veli: „Pred nyim neches moch tajat, tebe szpricsat, ali ujt, i na visjega Szudcza sze zanasat, neches onde oproschenya, ali druge obrambe najt.“ Racsun che oster bit, jos i za szaku rics, kut Jezus veli: Ako va tvojem racsuni ne obsztojis, ko tije tvoje odszudenye na szkvarenye gvisno. Szpomenisze vechkrat nave Jisztine, oszebuino va priliki na grih. Va Kniga Joba sztoji: „Csa chu csinit, kada sze

Goszpodin sztane mene odszudit, i kada me pital bude, csa chumu odgovorit?" Szamoga szebe pitaj: bisze zato, csa kanim ucsinit, ali zamudit, uszegural nigda pred Bogom racsun davat? Szveti Krizoszthomus veli: „Mi moramo nas zitak tako uredit, kut dabi za sze ricsi, za sze csine, za sza mislenya velyen morali racsun davat." Ako ove nauke szpunis, onda ches sze szi pogibelyov na grih ucsuvati.

Na dan oszmoga Marcziusa.

Szveti Jivan od Boga Redovnik.

Szveti Jivan z pridavkom od Boga szeje va Portugallii Monte Majori narodil. U csaszu nyigovoga narojenya szu zverhu hizse nyigovi Sztarji jednu oszebuinu nebeszku szvitloszt vidili va szpodobi ognyenoga pilya, pri tom szu csuli glasz zvonov prez toga dabi do zvonil bil. Va oszmom, ali va devetom leti sztaroszti je z sztana szvoji sztarji zjednim Masnikom, ki je kod nyi nocheval, prez nyihove viszti prosal. Ali kada gaje ta Masnik na puti osztavil, je kjednomu pasztiru va szluzsbu sztal, i kod nyega do jedandvaiszetoga leta verno szluzsil. Ov pasztir muje kanil nyigovu kcher za zsenu dat. Ali Jivan ni nato privolyil, neg je med voschane isal, kadi je zszvojimi tovarusi ne jako naredan zsitak zsivil. Kada szuga jednucs zdrugimi poszlali zbog ubroka za konye, je zkonya doli szpal tako da muje na nosz, i na uszta kerv czurila, i dvi ure dugo je vasz umamlyen kut mertav lezsal. Kada je kszebi dosal, szeje podvignul, i Nebeszku Kralyiczu za pomoch zazival, i nut krez nye prosnyu je neg vreda uzdravil. Drugocs szuga odredili, da ono poroblyene csa szu va boji dosztali, csuvat mora; ali kada muje nepretely ovo sze zopet zel, szuga na gauge odszudili. General muje nemer potlye miloschu zsitka prikazal, ali od voiszke szuga spotno szpudili. Onda je zopet k szvojemu Goszpodaru

naizad isal, i zvoschana je zopet pasztir nasztal. Ali ne dugo potom szeje nyemu ta szluzsba zgrosztila, ter je zopet szvoju domovinu putoval ztum volyum szvoje sztarje pojiszkat. Ali ovde je docsul, da je nyigova Mat ztuge, da je nye szin usal, umerla, a nyigov Otacz, da je va Kloster szvetoga Francsiskusza sztupil. Kada je Jivan ovo csul, je nyigovo szercze takova zsaloszt prebola, da szi je naiperzel, szvoi zsitak potlye va ostroi pokori sztrosit; on je otil va Afriku pojt, da onde szvoju kerv za Jezusa prolye. On je za isztinu zjednim zemanom, koga szu zdomovine szpudili, Czeutu va jedan varos Afrike dosal. Ovden je ta zeman ubetezsal, ov je jimal zsenu, i csetvero dicze. Ov gaje proszil, da ga neosztavi, i da mu va nevolyi na pomoch bude. Jivan je bil od nature milosztivan, szeje dal uproszit, jedan del szvoje pratesi je prodal, ter je pineze, ke je za nyu dosztal, tomu zemanu dal; onda je kut tezsak delal, i sze csaje zaszluzsil je na betezsnoga, na nyigovu zsenu, i diczu ubernul, tako da szu ovi szi na vredi zopet uzdravili. Kada szeje ovo sztalo, i ta zeman zopet va domovinu pozvan posztal, je i on polag nauka szvojega Szpovidnika va Spanyolszko naizad putoval, ztim naiperzimanyem, da che onde zpobozsnimi knigami terzsit. Zato je szakojacske pobozsne knige, i szvete kipe nakupoval, ter je zsnyimi od meszta do meszta isal. Jednucs je jednoga sziromahskoga diticha na placzi zboszimi nogami od zime trepechega nasal. Jivan je knyemu isal, na ruke szigaje zel, ter gaje va szvoju ostariu kanil odneszt. Zpocsetka muje ta dicsak neg lahgag bil, ali polye muje tako tezsak nasztal, da szeje moral szeszt, i pocsivat. Onda muszeje dal dicsak szpoznat, ter muje jednu granat jabuku va ruki pokazal, na koj je Krizs bil, i Jivanu ovako govoril: „Jivan ti ches tvoi Krizs va Granadi najt.“ Zcsim je ove ricsi szprogovoril, je szkersznul. Jivan va szvojem szerczu ganut, je va varos Granada isal, i onde na szvetak szvetoga Szebasztiana prodiku csul, kuje glaszoviti Prodikacs Avila derzsal. Zove Prodike je csul szvete isztine, ke szu nyigovo szercze na szpoznanye szamoga szebe dopelyale, i zbog szvojega zsitka tako zkajanyem napunile, da szeje zglasza plakal. Od one ure je jako oster pokorni zsitak zsivit. Va tom pozselenyu da sze ponizi, i da ga szvit zane-

med voiszku sztupil va boji z turkom. Po ovom boji je va mer versze, szeje jedan csasz csinil, kut dabi ub pamet bil dosal. Zato szuga odpelyali va hizsu betezsnikov, i onde va jednu oszebitu hizsiczu zaperli, i nemilosztivno zsnyim zahajali. Avila muje potlye zapovidal, da na sztran verzse szvoje csinyenye, ter da polag volye Bozsje betezsnikom szluzsi, i podvara. Ovu zapovid je verno szpunil. Potlye je z szkupa szpravnoga almustva jednu hizsu najel, da bude betezsnike va nyu mogal prijet. Noge je szam tamo odneszal, druge je zveszelyem prijel. Szim je vracstvo, i hranu lyubezlyivo daval, dan, i noch je pri nyi virosztoval zvelikum lyubavum, nye batril, na szterplyenoszt zbujal, i kada je pri kom vidil, da je szmertni pogibely blizu, je nye na prijimanye szveti Szakramentov upomenyival, ni nyi osztavil, dokle szu duhsu szpusztili. Goszpodin Bog muje poszlal pomochnike, ki szu po nyigovoi peldi zjednakum lyubavum csinili. Ovoje bil pocsetak Reda miloszerdni bratov, ki szeje pocsaszu, na haszan nogo tiszuch duhsicz, po szi orszagi raszsiril. Duhovni i szviczki szusze tomu veszelili, csaje szveti Jivan odredil, ter szuga z obilynim almustvom pomagali. Kada je almustvo pobiral, ko jeje zovimi ricsami proszil: „budite szami szebi milosztivni, ter szi dobra izkazsujte.“ Ar je til rech, da almustva onim vech haszni, ki je davadu, neg onim, ki je prijimlyu. Drugocs je rekal: „Csinite dobro bracha, dokle csasza jimate.“ Polag szvoje lyubavi, i miloszerdnoszti je vindar nogo ocsimetanye, ukrivlyanye, i progonsztvo terpit moral; ali on sze polag szega ovoga ni dal pobludit, on je i znepretelyi lyubezno zahajal, ni miszlil na fantenye. „Ja moram mojim nepretelyom oprosztit, je til rech, pervo, ali kasnye, ako sze kanim zvelicsit; ko zmar da jim velye oprosztim.“ Ali kut je oprosztlyiv bil kszvojim nepretelyom, i miloszerdan k betezsnikom, tako oster je bil szam proti szebi; ar on je szvoje telo zvirosztovanyem, zposztom, i zdrugim pokorenyem szenek trapil. Ako je neg malo csasza jimal mimo szluzsbe betezsnikov, ko je molil, va nyigovoi molitvi szeje nyemu vechkrat Jezus szkazal, i Divicza Maria. Jednucs mu szeje Divicza Maria szkazala zternyenum korunum va ruka, ovu muje na glavu vergla govorecha: „Krez ternye, i nevolyu oche moi Szin Jezus, da szi korunu za-

dobis, ka je za te na Nebi pripravna." Kumaj szu ove ricsi szprogovorene bile, je Szvetacz na szem telu, oszebuino na glavi, veliku bol chutil, ali pri szpominanyu na muku Jezusa Krisztusa, i na diku nebeszku mu szeje sza bol neg lahka vidila. Jednucs je na placzi jednoga putnika jako nemochnoga nasal, ovogaje na szvoji rameni va hizsu betezsnikov odneszal, na posztely povalil, i nyemu noge zipral. Kada je ove po zakonu kusnut kanil, onda je vidil, da szu prebodene. Ovo je bil Jezus, ki je szpodob betezsnika na sze zel, i knyemu ovako govoril: „Csa ti ubogim nevolynim ucsinis, to ja tako zimlyem, kut dabi je meni ucsinil." Drugocs je zopet jednoga betezsnoga noszil, ali je zsnyim na zemlyu upal. Onda je vidil lipoga mladencza, ki kaje podvignul. Jivan gaje pital, do je? Ov muje odgovoril: „Ja szam Archangel Rafael, ki je tebi, i tvojim betezsnikom za csuvara, i pomochnika od Boga odredjen." Polag ovako veliki miloschov je Goszpodin Bog szvojemu vernomu szlugi dal dar prihoducha dugovanya nazvischavat, i druge csudne csine ucsinit. Neg jedno chu ovde z Breviara upomenut: Granadi va Spitali je ogany nasztal. Szveti Jivan je zjedne hizse va drugu prez sztraha isal, ter je betezsnike van noszil, posztelye, i sze pohistvo je van znoszil prez toga dabi mu ogany naskodil. Szkoro pol ure je uposzred ognya ovako csinil na csudenye szi okolo sztojechi. Krezavo csudo je nyega Goszpodin Bog na szem szvitu glaszovitoga ucsinil; ali kada gaje na Nebi jos dicsniega otil nacsiniti, ko je nyega krez zaranu szmert otil kszebi pozvat. Naiper muje poszlal vruchu zemlyiczu, ku je Szvetacz, kut sze drugo szterplyeno preterpil. Po pobozsnim prijimanyem Szveti Szakramentov je proszil okolosztojeche, dabi zhizse van sztupili. Kada szu vani bili, szeje zposztelye sztal, upravil, i pred Krizsevanim Jezusem na kolena upal, ubjamilga zobodvimi rukami, kusevalga, i k szerczu pritiszkal, i glaszno kricsal: „Jezus! Jezus! va tvoje ruke preporucsam duhsu moju." Navi glasz szu nuter sztupili, nyega mertvoga nasli, szveti Krizs kubrazu derzsechega. Szkoro seszt ur dugo je mertvo telo klecse osztalo, i od szebe naj bolyu duhu davalo. Ova szmert szeje godala va leti tiszuch pet sztov pedeszetom

na denasnyi dan. Nogi csudni csini, va zsitku, i po szmerti szu nyega na szem szvitu glaszovitoga nacsinili.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

„Ja mojim nepretelyom moram oprosztit, ako sze zvelicsit kanim, ko zmar da jim velye oprosztim.“ Ovako je szveti Jivan govoril, i to jako mudro. Ar va obcsinszkom recseno, ono, csaje kzvelicsenyu potribno, je bolye, da je velye ucsinimo, neg daje odvlacsimo. Oszebuino csa szerditoszt szuproti blizsnyemu utiszka. Ar ako ki szerditoszt va szvojem szerczu duglye ponasa, ko chesze ugnyazdit, i zakorenit va nyem, dokle sze na oduravanye, i nepretelysztvo preuberne. Zcsim ovo duglye dura, ztim sze tezsje da szkercsit. Kut sze drivo, ko diblye zsilye jima sze tezsje van szkercsi, neg malyahno drivo, ko jos ni dugo zaszadjeno. Mi znamo z szvetoga Evangyelya, da szerditoszt, nepretelysztvo moramo odpusztit, ako sze ochemo zvelicsit. To mora bit. A ako bit mora, ko je szpametnie da sze velye szpuni, dokle jos ni tako veliko, neg da je osztavimo, dokle veliku szilu potribujemo, da szega zbavimo. Zato Duh szveti veli: „Szerditoszt pocsiva va szerczu priprosztoga.“ Ki je szpametan ta joj neche dat mira va szvojem szerczu, neg cheju velye szpudit. Ni prik nochi joj neche dat sztana, neg che naszledovat upominanye szvetoga Paula: „Nedajte szunczu zajt zverhu szerde vase.“

II.

„Budite szami kszebi miloszerdni, csinite dobro.“ Ovakoje govoril szveti Jivan, kada je almustvo pobiral. Zovim je otil rech, da on ki almustvo dili, szam szebi dobro csini, szebi haszni, da je szebi miloszerdan, kada drugim miloszerdnoszt izkazse, polag ricsi szvetoga Piszma: „Miloszerdan cslovik szvojoi duhsi dobro csini.“ Ovoje isztina od velike vridnoszti, od ke je szveti Bazilius piszal: „Kut zsito

onomu na haszan dojde, ki je szije, tako i kruh, koga ubogomu podilimo, onomu na haszan szluzsi, ki ga dili.“ Miloszerdan vechu haszan jima, neg ubogi, komusze almustvo dili. Ubogi krez almustvo dosztane szviczku, telovnu, i malu haszan. Ali on, ki almustvo dili, nima szamo vechputi vrimenitu haszan, ar Goszpodin Bog rado jur na szvitu blagoszlavlya one, ki szu milosztivni; nego i vekovecsnu haszan, ar va szvetom piszmi je vech meszti Nebo ubechano onim, ki szu miloszerdni: „Daj ubogim, ches jimat kincs na Nebeszih. Szv. Mark. 10 d. Ovo i z onoga vidimo, csa che Jezus szvojim odibranim rech: „Hodte preblazseni Ocza mojega! Poszedite Kralyestvo, ko je od pocsetka szvita za vasz pripravno; ar ja szam bil gladan, i vi szte mene nahranili.“ Math. 25 d.

Na dan devetoga Marozinsa.

Szveta Francziska Rimlyanszka Dovicza.

Szveta Francziska pravo zerczalo kriposzti za sze zsenszko pokolenye szeje v Rimi od plemeniti Sztarji va leti tiszuch tri sztov oszamdeszet csetertom rodila. Jos kut malo dite sze nebi bila rada dat razvita pogledat, jos manye sze dat dotaknut. Va nye ditinsztvi va nicsem ni jimala veszelya neg va molitvi, i va szamoti, onda sze je jur ucsila na pokorenye, csaje ali szvojim Sztarjim zakrivala. Va jedinaisztom leti je nye jedina zselya bila va Kloster sztupit, dabi sze bila mogla krez zagovor csisztoche z Nebeszkim Zarucsnyakom porucsit. Ali nye Sztarji niszu toga dopusztili, neg szu nyu kumaj dvanaiszt let sztaru odali za Lovru Ponczianusa plemenitoga i dobroga mladencza. Zovim je va takovoi lyubavi, i jedinschini zsivila, da va szi cseterdeszeti leti histva nit naimanye vade, szerditoszti med ovimi pobozsnimi hizsniki ni bilo. Odhranyenye dicze, zkum je nye Goszpodin Bog blagoszlovil, je ona szama nasze zela. Velye va pocsetku je sztrah Bozsji va nyihova

szercza zaszadila. Ali i dicza szu bila poszluhsna. Kada je nye devet let sztar szin umerl, je iz Neba poszalsztvo prijela, da je nye szin zvelicsen. Ov izti Szin szeje nyigovoi szesztriczi ka betezsna bise iszkazal, i nyu na nebeszku diku pozval. Z szvojum druzsinum je kut dobra Mati zahajala. Ona je nyim odredila csasz molitve, csasz hizsu Bozsju pojiszkat, i csasz na delo. Ona je szama zsnyimi molila, vechkrat je pred nyimi szvete knige sztala. Ako je ki med nyimi ubetezsal, niga dala va Spital odneszti, neg muje va sztani dvorila, ar je tila rech: „Mi moramo va Spital pojt sztrainszkim betezsnikom dvorit; zacs nasim domachim nebi te lyubavi szkazali. Od pervoga dneva nye histva ni isla knijednomu raszveszelenyu, ali na goschinu. Kada szu nyoi zbog toga ocsimetanye davali, da je jos mlada, i bogata; onda je dala za odgovor: „Pravo da szam mlada, i plemenita, ali szam i Kerschanka, zato szam duzsna polag nauka szvetoga Evangyelya zsivit.“ Va opravi je bila jako krotka. Va zadnyi leti je krez dopuszt nye muzsa sze zlato, i szrebro, i sze drago jungye kraj vergla, ter je neg va vunenoi pratrezsi pohajala. Sze szpacsne kipe, i knige ni va ruke zimala, ni va szvojem sztanu terpila. Csasz, koga je od domachi poszlov zvizsje jimala je va molitvi, i va csini miloszerdnoszti sztrosila. Pokorenye szvojega tela, ko je va ditinsztvi zacsela, je va szvojem histvi jos poveksavala. Zricsum ona je va ovom sztalisu pravo szveto zsivila, i noge druge Goszpe je na szvoje naszledovanye ubernula.

Goszpodin Bog, ki je sztalnoszt szvete Franeziske otil szkusavati, je dopusztil, da je Ladiszlaus Kraly Neapolitanszki Rimszki varos zaujel. Med drugimi szu i Muzsa szvete Franeziske ulovlyenoga odprimili, szu nye hizsu szu voschani szplinyili, sze Jimanye, szu joj zeli. Szaki je nyu miloval. Neg ona szama je mirna, i szterplyena bila, i Bogu hvalila, ki je nyoi ta krizs poszlal, da sze nye kriposzt zcsiszti. Kada szu nyoi nazvisztili, da szu sze nye imanye zaujeli, i Muzsa ulovlyenoga odpelyali, je z szvetim Jobom rekla: „Goszpodin je dal, Goszpodin je zel, neka bude ime Goszpodinovo blagoszlovno!“ Po kratkom csaszu je nye muzs odpuschan posztal, i nye sze imanye nyoi naizad dano, zato je zopet Bogu hvalila, i terszila sze nye-

mu zversenie szluzsit. I muzsa szvojega je na zversenii zsitak nagovorila. I oniszu od onoga csasza ne kut Muzs z zsenum, nego kut brat zszesztrom szkupa zsivili, nai vech csasza va molitvi, va csini pokore, i va zversavanyu lyubavi kblizsnyemu sztrosili. Francziska je va dnevi neg jednucs jila, ni vech platna na teli noszila, nego ostru sztrunenu prates, upaszala je boke szvoje z zseleznim paszom, ki je nyoi veliku bol uzrokoval, na szlamnoj vrichi je lezsala, i to ne dugle neg dvi ure. Naimanye szvoje prekersenye je na szvojem teli z bicsevanyem kastigala. Od nye ostri posztov je veliku bol va zseludczi dosztala, zbog toga vindar nist ni popusztila va ostrochi. Ziszma drugacse je zahajala zszvojim blizsnyim. Ona je vechkrat pojiszkovala Spitale, i hizse ubogi, ovim almustvo dilila, a betezsnim dvorila, i nye hranila, posztelye prosztirala, hizse nyihove csisztila, zjednum ricsum szeje ucsinila, csa nogoputi jos i zsluzsbenicza nebi rado szpunila. Po szmerti nye muzsa szeje va nu hizsu odszelila, ku je jur pervo za onakove zsene odredila, ke szu pripravne bile va tovarusztvi zsivit, i Bogu Goszpodinu zversenie szluzsit. Ovo tovarustvo ovi zsen szeje jimenovalo tovarustvo Oblata, toje tovarustvo, ko szeje na szluzsbu Goszpodinu Bogu aldovalo. Francziska je zkonopcem okolo vrata pred noge Poglavaricze upala, i nyu ponizno proszila, dabi nyu kut grihsniczu va nye tovarustvo zela; ar szije naiperzela szvoi zsitak va pokori dokonyat. Francziska, kaje ovo tovarustvo zaszadila, je zveszelyem prijeta posztala. Ona je ali proszila, da nyu ne prestimavadu kut zaszaditelyiczu tovarustva, nego kut naimanyu szluzsbeniczu. Ni tako csemernoga, i odurnoga dela bilo, ko ona nebi bila szpunila. Potlye je szilovana bila Poglavaricza ovoga tovarustva nasztat, ali i onda sze nigdar ni kratila szako delo szpunit. Csetira leta je va ovoi hizsi va velikoi szvetoszti zsivila. Onda je pojiszkala nye betezsnoga brata; ali kadaje naizad kanila putovat, je va vruchi beteg zapala. Jezus szeje nyoi izkazal, i nyoi dan nye szmerti nazvisztil, i nyu va nebeszku diku pozval. Francziska je ovo szvomu Szpovidniku povidala, i proszila zadnye szvete Szakramente, kada je ove pobozsno prijela je okolo sztojeche upomenula na pobozsan zsitak, onda je zamuknula, ali Szpovidnik je vidil, da jos usznicze giblye,

zato je nyu pital, jeli jos csa potribuje? onda je po tiho ta odgovor dala: da Vespere na diku Marie moli. Ovu molitvu je od szvojega ditinsztva szakidan odversavala. Va ovoi molitvi je va pedeszet sesztom leti sztaroszti mirno va Goszpodinu zaszpala.

Oszebuine milosche je Szveta Francziska va nye zsitku od Boga prijela. Med ovimi je nai oszebuinia bila, da je nye szveti Angyel csuvar szenek uzanyu bil. Ov je nyu ucsil, batril, i branil va szakom pripetenyu. On je nyu i kastigal, ako je va csem pregrihsila, tako dugo je szvoi pogled nyoi zakratil, dokle sze ni pokajala, i poboisala. Jednucs kada szu nyoi na zocsi zsene nedosztojan razgovor jimale, koga bi bila mogla zabranit, ali zgledanya na personu oni, ki szu ta razgovor jimali, toga ni ucsinila, je nyu Angyel na jednucs zapunyil, da szu szi okolo sztojechi csuli Pri drugoi priliki, kada szu zopet tako grihsan razgovor jimali, koga ona ni mogla zabranit, onda je vidila, da szije Angyel szvoje licze zakril, da pokazse, kako oduran je nyemu takov razgovor. I drugi Szveczi szusze szvetoi Francziski szkazali, i Divicza Maria. Va pocsetku nye histva je Francziska ubetezsala, onda szuju otili ztakovim dugovanyem vracsit, csaje szuproti vere; Ona je ali rekla: „Volim umrit, neg jednu uru duglye zsivit krez prijimanye grihsnoga dogovanya.“ Onda szeje nyoi szveti Alekszius szkazal, i nyu va hipczu uzdravil. Drugda kada szeje po drugom betegi zopet uzdravila, szeje nyoi iszkazal Szveti Rafael, i nyoi muku prokleti pokazal. Krezavo szeje zbudila na szterplyeno ponasanye szake nevolye. Jezus Krisztus szeje nyoi szam vechputi iszkazal, oszebuino, kada je nyigovu zsuhku muku, i szmert szuze tocsech premislyavala. Va szakom szkusavanyu, i progonsztvu je szvoje zaviche pri krizsevanom Jezusu, ter pri Diviczi Marii jiszkala, i szagdar batrenye, i jakoszt od nyi zadobila. Noge csudne csine je Jezus krezavu szvoju vernu szluzbeniczu ucsinil.

Nauk, i Naszledovanye.

Zsitak szvete Francziske od pocsetka do koncza na nas nauk, i naszledovanye csuda va szebi zaderzsava. Neg nikuliko naukov ochu ovden na kratki naiperdoneszt.

1. Szveta Francziska szeje placsuch, i kricsuch branila kut malyahno dite, ako szu nyu nepokritu gledat, ali dotaknut otili. Csuvaj sze, naimanye kada krazumu dojdes, od szega nedosztoinoga pogleda, ali dotaknenya drugi, ali szamoga szebe; neka toga i pri drugi terpit, brani sze szercseno; Pakal je naivech ztakovimi napunyen, ki drugacse csinu.

2. Szveta Francziska je va ditinsztvi naiveche veszelye va molitvi, i va szamoti jimala. Kadasze dicza na molitvu szilovat moradu, ako sze volu jigrat, i po placzi zdrugimi zlocsesztimi bizsat, neg va sztanu osztat, ter molit; to je csemerno zlamenye. Toga Sztarji pri szvojoi diczi neka ne terpu.

3. Szveta Francziska je pri odavanyu szvojim sztarjim poszluhsna bila, ter je bila szrichna. Dicza sze moru jako zagrihsit, ako prez volye, i viszti szvoji Sztarji va histvo sztupu. Ovakovi sze neszmu Bozsjega blagoszlova nadijat; odlag ako jako veliki uzrokov nimadu drugacse csinit. Ali i Sztarji sze moru jako zagrihsit, ako szvoju diczu na histvo sziluju, kada oni nimadu volye va histvo sztupit, ali ako je zonimi va histvo sziluju, k kim ovi nimaju volye; ali akoje zaran zsenu, ali odovadu. Kulikimi Sztarji sze va tom zagrihsu! i kako tezsak odgovor nasze navalu, za koga chedu pravicsnomu Szudczu racsun davat!

4. Szveta Francziska je cseterdeszet let va histvi zsivila, prez toga dabi sze neg jednucs bila zmuzsem povadila csa chedu navo rech oni hizsniki, ki ne cseterdeszet let, neg kumai cseterdeszet dan nemoru prez vade bit, da sze nebi med szobum szerdili, va szerdi dugo osztali, jedan drugomu zdivlyali, ali jedan drugoga nebi proklinyali? Sze ovakovi moredu nadijat od Boga, ki je Bog mira, i jedinschine da che z.szvojim blagoszlovom knyim dojt, i osztat.

5. Szveta Francziska je szvojoi diczi velye va pervi leti diboko va szercze zaszadila sztrah, i lyubav Bozsju.

Morebit da szeje to od sztaroga Tobiasa naucsila, od koga szveto Piszmo szvidocsi: „On je Szina rodil, koga je od malyahna ucsil, da sze Boga boji, i da sze od szi grihov csuva." Zacs szi Sztarji szvojoi diczi ovakovoga nauka ne davaju? Kako sze moru ufat, da ohedu va nyihovoi diczi szluge Bozsje, i blazsene sztanovnike Neba odhranit, ako je zaran ne ucsu na sztrah Bozsji, i na lyubav nyigovu, i na oduravanye griha?

Jos noga druga pripetenya z zsitka szvete Francziske vam moram na premislyavanye naiper doneszt. Premiszlimo neg na peldu, nye veliku szkerb na szvoju hizsnu druzsinu, oszebuino, kada szu ubetezsali. Nye veliku lyubav kubogim, i betezsnim; nye krotkochu va opravi; nye ostru pokoru velye od ditinsztva; nye podavanye va volyu Bozsju; nye pobozsnoszt va molitvi; nye szkerb, da sze va nye sztani nist nedosztoini kipov, ali knig ne nahaja. Ovo, i mar ko drugo premislyavaimo, ter je naszledujmo. Neg jos jedno chu naiperdoneszt. Szveta Franczizka je nogo let szvojega Angyela csuvara va personi polag szebe vidila, ki je nyu ucsil, i batril. Ako je ali neg va naimanyem zagrihsila, ko szeje Angyel pred nyum szranil, dokle szvoje grihske ni poboisala. I ti tvojega Angyela Csuvara pri tebi jimas, neg da ga ne vidis, kut szveta Franczizka. Ali vindar je pri tebi. Zato neka nist takovoga csinit, csa mu ni po volyi, da te neosztavi. Szvetu Franczisku je Angyel zaczupil, kada nistvridnoga razgovora ni zabranila. Csa szi ti zaszluzsan, kada ne neg malo nedosztoine, nego i jako grihsne razgovore rado, zveszelyem poszluhsas, ali sze morebit szam uszeguras takove razgovore derzsat? Csuvaj sze. Szveti Bernard veli: „Joj nam, ako sze nasi szveti Angyeli zbog nasi grihov raszerdu, i nasz osztavu. Mi sze moramo upamet zet, da je ne zbantujemo; ter csinimo ono, va csem oszebuino veszelye jimadu: kut je mertucslyivoszt, csisztocha, szamohotno sziromahstvo, marlyiva molitva, pravicza, mir, i jedinschina."

Na dan deszetoga Marczinsa.

Szveti cseterdeszet Mucseniki va Szebaszti.

Va csaszu velikoga Konstantina je varos Szebaszte va Armenii krez szmert cseterdeszet Voschanov, ku szu za veru Jezusu preterpili, odicsen posztal. Liczinius, koga je Konstantin Czeszar zverhu jednoga dela orszaga szvojega na ladanye posztavil, je zpocsetkä kazal, kut dabi pretely Kerschanov bil, ali potlye je nye nemilosztivno proganyal. On je dal zapovid, da szi Kerschani moradu poganszkim bolvanom aldovat, ali traplyeni, i umoreni posztat. Ovu zapovid je Agrikola Poglavnik Armenie dal uglaszit, i Kerschanom na znanye dat. Kerschani, ki szu va Szebaszti naiper predanyega posztavni posztali szu bili cseterdeszet viteszki voschani. Ovi szu ocsitno valovali, da szu Kerschani, i da szu pripravni pervo sze muke preterpit, neg veru Jezusa zatajat. Lizias nyihov General, je nye otil krez pokazanye nyihovoga vitesztva, i lipoga derzsanya va miloschu Czeszara izrucsat, i nyim sze csiszto ubitat, diku, i jimanya, ako neg volyu Czeszara szpunu. Ali ovi viteszki kerschanszki voschani szu szegurno odgovorili, da je nemer veszeli szvidocsansztvo Generala zbog nyihovoga dobroga derzsanya, ali da sza szviczka dika, i jimanye ni va sztalisu nyi od szluzsbe Czeszara Neba, i zemlye odvernut; zato va poszli duhsnoga zvelicsenya ochedu szamo, i jedino ovomu Nebeszkomu Czeszaru poszluhsni bit. Poglavnik navi odgovor jadovit, je zapovidal ove Kerschanszke viteze va lancze ukovat, i va uzu hitit. Vechkrat je nye predasze dal dozvat, i nye nagovarat; ali kada je nye szagdar sztalne va szvojoi veri nasal, je nye szakojacski dal mucsit, i zopet va uzu naizad odpelyat. Va uzi szu oni jedan drugoga na sztalnoszt zbujali, i med szobum govorili: „Kada szmo tuliku nevolyu mogli preterpit, i nas zsitak na szluzsbi zemalyszkoga Czeszara na branenye orszaga tulikoputi pripravni bili aldovat; zacs toga nebi ucsinili va szluzsbi naj vechega Nebeszkoga Czeszara za nase lasche szpaszenye?“ Ovako szu jedan drugoga batrili, i szkupa molili Goszpodina Boga, da jim bude na pomoch va

nyihovoi muki. Jezus je nye batril, i ujacsal, i jednucs szeje jim szkazal, i ovako knyim govoril: „Pocsetak je dober; ali ki sztalan osztane do koncza, ta che zvelicsen bit.“ Po kratkom csaszu szu na szmert odszudjeni posztali. Naiper szu nyihova uszta zkamenyem tukli, onda szu je vecser va velikoi zimi na jedno szmerznuto jezero odpelyali, onde szu goli morali szidit, dokle zsitak dokonyadu. Ali uz jezero szu va jednoi hizsi tepal kupel pripravili zane, ki morebit med mukum budu otili na bolvansztvo sztupit. Kada szu ovi Kerschanszki vitezi na meszto muke dosli, szu szvoju prates szvlikli, szeli sze na led, i Boga dicsili, i proszili za pomoch, govorechi: Cseterdeszetimi szmo na jezero dosli, Goszpodine! da szi cseterdeszeti korunyeni posztanemo, daj tvoju miloschu. Cseterdeszet, ovoje lip broj, koga szi ti krez cseterdeszet dnevov poszta poszvetil. Elias je krez cseterdeszet dnevov poszta Boga jiszkal, i nyigovoga pogleda vridan posztal.“ Ovako szu govorili ovi Kerschanszki valovniki na jezeri. Blizu nyi szu bili posztavni virosztniki, ki szu na nye paszku morali noszit, da nijedan ne ujde. Nikuliko ur je ovako minulo. Ovi vitezi szu sztalni zaosztali va diki, i zazivanyu Boga, ali virosztivniki szu pozaszpali. Neg szam klyucsar uze je jos virosztoval za sze druge. Ov je najednucs vidil, daje nebeszka szvitloszt ove na jezeri szedeche, i drimajuche kerschanszke viteze obszterla, i Angyele iz Neba dojti, ki szu va ruka korune noszili, i na glave nyihove posztavlyali. Ali on je upamet zel, da szu neg trideszet devetimi korunyeni posztali. Onda je szam pri szebi rekal: „Cseterdeszet Kerschanov je na jezeri, kadije koruna cseterdeszetoga? Onda je zagledal, da je jedan zmed onimi cseterdeszeti sze zjezera odpruzsal va tepli kupely, ar vech ni mogal duglye zime terpit. Ovakoje zcsinom zatajal szvoju szvetu Kerschanszku veru. Goszpodin Bog ni ove nesztalnoszti prez kastige osztavil, ar ov neszrichni je va kupelyi vreda umerl, i ovako va vekovecsnu muku dosal, ovden je kratko durajuchoi kanil ujt, ku dabi bil sztalno zonimi drugimi preterpil, bi bil zsnyimi vekovecsno veszelye zadobil. Oni trideszet devetimi szu sze prik toga kruto raszturobili, ali neg vreda szu sze raszvezelili, kada szu vidili, da sze je nyihov broj znovim vitezom zopet szpunil. Ov novi je bil

klyucsar uze. Ov kadaje vidil, csa szeje pred nyigovimi ocsima zgodalo, je szpoznal, da szama Kerschanszka vera mora prava vera bit. Zato je zbudil virosztnike, i nyim povidal, csa je vidil, i zglasza kricsal: „Ja szam Kerschan, i ochu z Kerschani zsivit, i umrit.“ Onda je szvlikal szvoju prates, ter je hitro isal med szercsene Valovnike Krisztusa, i nye proszil, da Boga molu za nyega, da i on vridan posztane nebeszku korunu zadobit. Uszlisena je posztala molitva. On je po kratkom csaszi vidil Angyela iz Neba dojti, ki muje takovu korunu, kut szu one druge bile, doneszal, i na glavu posztavil.

Drugi dan jutro szu Poglavniku nazvisztili, csa szeje po nochi zgodalo. Ov je velye zapovidal, da szi cseterdeszet zjezera van doneszu, i da nyihovo kosche zbaticzami rasztucsu, i va ogany hitu. Va ovoi muki szu szi szvoi zsitak dokonyali, zvan jednoga, ki je nai mlaji, i naj jacsi med nyimi bil. Ovoga jime je bilo Melitho. Kada je nyigova Mati, kaje pri ovoi muki na zocsi bila, ovo vidila, da on jos zsivi, je knyemu kricsala: „Dite moje! neg jos jedno malo csasza terpi; nut Jezus pri vrati Nebeszki sztoji, on che tebi na pomoch dojt.“ Med tim szu tela oni drugi na kola pohitali, da je k pripravnomu ognyu odvezu. Mati je vidila, da szu nye szina osztavili, va tom ufanyu, da che jos na bolvansztvo sztupit. Onda je szu szvoju moch szkupa zela, ter szije Szina na ramen polozsila, i nyega k ognyu noszila. Nyega noszech je nyemu govorila, da neg sztalan osztane, da szi raszmiszli, kako kratka je muka, i kako dugo durajuche, vekovecsno je veszelye ko na nyega cseka. Ov szercseni mladenacz je na ruka szvoje Matere duhsu szpusztil. Ali ona gaje i mertvoga noszila do onoga meszta kadi je ogany pripravan bil, i nyega k onim drugim va ogany vergla, da on po szmerti nebude od oni odlucsen, zkimi je va zsitku va veri ujedinan bil.

Oszebuino premislyavanye.

Pervo neg navadni Nauk zacsnem, vam moram moje mislenye ocsitovat, ko szam pri stenyu ovoga pripetenya jimal. Ovden vidimo cseterdeszet Mucsenikov, ki szu szi

voschani bili. I va drugi dnevi leta va Kalendari Kerschanszkom nahajamo szpominanye nogi szveti Mucsenikov, ki szu ravnotako voschani bili. Ovi szu szi nai tezsju muku za Jezusa Krisztusa sztalno preterpili. Kovomu je za isztinu velika kriposzt potribna. Zato szaki krivo csini, ki stima, da voschan va szvojem sztalisu nemore pobozsno zsivit, i sze zvelicsit. Tiszuchi Mucseniki, ki szu voschani bili, i nogi drugi szveti Szpovidniki, ki szu va voschansztvi szveto zsivili, i szveto umerli, je sztanovito pokazanye, da i voschan more szveto zsivit, i szveto umrit. Zato, kada szu niki voschani szvetoga Jivana Kersztitelya pitali: csa jim je csiniti, da sze zvelicsu? Ni nyim rekal, da voschansztvo osztavu, neg to je nyim rekal: „Da zszvojum plachum zadovolyni budu, da nikogar ne biju, ne ugovaraju, i tako dalye, kut pri szvetom Luki stemo. Naimre voschan, ki sze oche zvelicsit, sze mora terszit zapovidi Bozsje, i Czrikvene szpunit, on sze mora grihov csuvat, oszebuino oni, ki szu pri voiszki va zakoni, na peldu: pszoszti, zaklinyanya, jigre, upijanya, kradnye, tatbine, hinybe, i naivech necsisztoche. On sze mora csuvat zloga tovarusztva, on neszmi druge na grih razdrazsit. Dobra dela neszmi zamudit, szakidan juternyu, i vecsernyu molitvu odversit, Szvete Szakramente vechkrat prijimat, Rics Bozsju rado poszluhsat, szvojim Preposztavnim poszluhsan bit, szvojemu Kralyu, ali Czeszaru, komuje vernoszt priszegal, Bogu za lyubav verno szluzsit, On mora teskoche sztalisa szvojega zterplyeno Bogu za lyubav terpit, i sze ove teskoche kut pokoru za szvoje grihe prestimavat. Voschan va szvojem sztalisu mora vech terpit, neg Duhovni bar va kako ostrom Redi. On szi pri Bogi more csuda zaszluzsit, ako szvoju duzsnoszt verno szpuni. Neka sze szaki voschan terszi ove nauke obderzsavat, onda che va szvojem sztalisu pobozsno zsivit, i sze zvelicsit.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Ona turobna pelda onoga voschana, ki je zadnyics szvoju veru zatajal, je vridna, da ju dobro prestimamo. Jedan Kerschan, ki je Krisztusu za lyubav tuliko preterpil, je va zadnyoi uri Jezusa osztavil. Da jednoi kratkoi muki ujde, i neg kratkodurajuchu naszladnoszt, i lahkotu uzsije, je vekovecsno veszelye zruk dal, ter szeje va vekovecsnu muku szpusztil. Kako mlahav, kerhak, nesztalan je cslovik! zovoga sze ucsi, da Goszpodina Boga szakidan za miloschu jakoszti moras proszit, i da sze va szamoga szebe neszmis prevech zanasat. Zbog jedne kratke naszladnoszti, zbog maloga dobitka, ali da kratkoi muki ujdes, kako lahko zagrihsis, i szebe va pogibely szkvarenya posztavis, da odpovis vekovecsnoi radoszti, i szamohot sze paschis va dibinu pakla. Ti sze pravo ufas, da ches krez pokoru ovomu pogibelyu ujt; ali csa stimas, je ta nesztalni voschan miszlil, da che va szvojem grihu umrit? On szije naredno miszlil, da che potlye pokoru csinit, ter sze zopet z Jezusem, koga je neverno osztavil, pomirit. Zatajanye prave vere Jezusa je bilo pri nyem neg zuszti, znaiperzimanyem ov grih potlye poboisati. Ali nyigova miszal, nyigovo ufanye je nyega prekanilo. On je va grihu umerl, prez toga dabi bil csasza jimal na pokoru, i na poboisanye. Nemore sze i tebi to izto godat? Nemore i tebe tvoje ufanye prekanit? Premiszli ovo dobro, ter sze neka szamohot va pogibely szpusztit. Jedno szi jos dobro raszmiszli: kako che naimre ovomu voschanu szada zsal bit, ako naizad pomiszli, da je zbog jedne kratke naszladnoszti, zbog zlahkotenya jedne kratke muke, Nebo zgubil, i pakal szi zaszluzsil. Kako che tebi nigda zsal bit, ako ne zbog zatajanya vere, nego krez drugi grih, szamoga szebe na veke neszrichnoga nacsinis.

II.

One ricsi Szveti Mucsenikov szi diboko kszerczu zami, kada szu rekli: Kada szmo tuliku nevolyu mogli preter-

pit va szluzsbi zemalyszkoga Czeszara na branenye orszaga, zacs nebi mogli to ucsinit va szluzsbi nebeszkoga Czeszara na szpaszenye nase?" I ti morebit, moras csuda terpit, csuda delat, csuda van sztat zlyubavi kjednomu csloviku za malyahnu plachu. Zacs pak nebi rad, csinit, i terpit Bogu za lyubav, ki ti je vekovecsnu plachu ubechal? O zbudisze vechkrat na szpominanye na tvojega velikoga Goszpodina, komu szluzsis, i nanu plachu, ku tije ubechal. Mati szvetoga Melitho je rekla: Dite moje! tvoja muka je neg kratka, a veszelye che bit vekovecsno." Nave ricsi sze vechkrat szpomeni, da va tvojem deli, va tvojoj muki ne popuschas. Szveti Chryzologus je piszal: „Veszelisze duhsa moja; ar nevolya ku terpis, je neg hipna; ali dika, ka na te cseka je vekovecsna." Ov izti Szvetacz i Naucsitely, kadaje govoril od plache, ku Goszpodin Bog szvojim szlugam dili, i od onoga, csa grihsnik, szluga vrazsji, od ovoga szvojega Goszpodara dosztane, je ovako govoril: „Premiszli kako vrag szvojim szlugam szluzsbu naplacha: szmert zsitku konacz nacsini, i pocsetak muke. Ki ali Krisztusu szluzsu, oni szmert za nemermechu, i za plachu vekovecsni zsitak dobenu." Ono pervo je on voschan szkuszil, ki je va muki od vere odpal. Ono drugo zopet oni, ki szu va muki, i va veri sztalni osztali. Komu ches ti szluzsit? Komu za lyubav szluzsit? Komo za lyubav tvoje csine odversavat? Komu ches sze aldovat, csa csinis, i csa terpis? David Kraly je rekal: „Ja moje csine Kralyu doprinasam." Toje Goszpodinu Bogu. Kralyu szi Kralyev moje csine aldujem; csa csinim, ali terpim, csinim, i terpim Bogu za lyubav, Bogu na diku, ovomu szamomu ochu szluzsit. Szpominanye na veliku plachu, ku Bog szvojim szlugam daje, je Davida nato gonilo; ar szam veli: „Ja szam moje szercze prignul tvoje zapovidi zbog plache szpuniti." I ti ovako csini. Sze tvoje csinyenye, i terplenye Bogu alduj. Szluzsi mu marlyivo, zveszelyem. „Szluzsite Goszpodinu zveszelyem," veli David. Zveszelyem szluzsi szluga Goszpodaru szvomu, ako zna, da che veliku plachu dosztat. Ti sze jimas velike, vekovecsne plache nadijat; zato szluzsi Bogu zveszelyem, ali sztalno, do koncza. Ako szluzsbu Bozsju osztavis, ter sze va szluzsbu vrazsju das, kut on neszrichni, od koga szi csul; onda sze nimas od

Boga plache nadijat; ar to je isztina, csa vekovecsna Isztina govori: „Ki do koncza sztalan osztane, ta che sze zvelicsit."

Na dan jedinaisztoga Marcziusa.

Szveti Eulogius Masnik, i Mucsenik.

Knige Mucsenikov va leti od pet Szvetacz, ki szusze Eulogius jimenovali nacsinya szpominanye. Dva med nyimi szu bili Biskupi, i Szpovidniki, oni tri szu bili Mucseniki. Denasnyi Eulogius, koga denasz szvetimo, je bil Masnik Kordovi va Spanyolszkom. Nyigovi sztarji szu bili jako plemeniti, i bogati, ali csa je nyim na vechu diku bilo, szu bili i jako pobozsni. Jur va malyahansztvi je Eulogius kazal jako dobro szercze k sziromahom, ar on je nyim podilil, csaje neg mogal. Va Czrikvi szvetoga Zoilusa molit, Masnikom pri Oltari szluzsit, z Duhovnimi ubhajat je nyigovo naiveche veszelye bilo. Kadaje va skole dosal, je szu szvoju moch nato ubernul, da sze neg csuda na diku Bozsju, i na haszan szvojega blizsnyega naucsi. Kadaje tako daleko dosal, da szuga za nai ucsniega va onom csaszu derzsali, je szvete Rede prijel, i Masnik nasztal zversena pelda za sze Masnike; ar je tako lip zsitak zsivil, da szuga jos i Maurusi, ter Szaraczeni, toje Turki, ki szu onda Kordovi ladali, hvalili, i viszoko prestimavali. Na szvoje telo je jako oster bil, on je je trapil zposztom, virosztovanyem, i zdrugim pokorenyem. Nai vech csasza je va molitvi sztrosil, na jigru, na mangovanye, na prazne razgovore, i na druge csine, ki sze Masnika ne dosztoju, ni miszlil ni. Szvojemu blizsnyemu je rado na pomoch bil, csa telo, i jos vech csa duhsu utiszka. Va onom csaszu je veliko progonsztvo Duhovni nasztalo va Kordovi, k csemu je Biskup priliku dal. Poganszki Kraly je noge Kerschanszke Masnike dal polovit, i va uzu hitit. Med ovimi je bil i szveti Eulogius. Ov szije csasz, i priliku na haszan ubernul. On je i va uzi szvoju molitvu tako, i tako dugo odversaval, kut pervo zvan uze, i szvoje uzne

tovaruse va veri ubjacseval ne szamo zricsum, nego i knige je piszal, ke szu napiszak jimale: „Nauki Mucsenikov.“ Va ovi kniga je popiszal, kakove muke, i progonsztva szu nogi Szveczi zbog vere Jezusa terpili, i zkako velikum jakoschum, i szterplyenoschum szuje preterpili. On je nauka dal, szim ki za veru terpit moradu, naimre kako sztalni moradu va veri osztat, da sze krez nijedne muke neszmu od vere dat odvernut. Ove knige szu od velike haszni bile zane, ki szu potlye zbog vere mucseni posztali. Po jedno malo csaszi je Eulogius zi uze odszlobodjen posztal; i va szloboschini zopet szu szkerb na szpaszenye duhs ubernul. Biskup, ki ni vridan bil ovoga Jimena, ki je zbog sztraha, da che miloschu poganszkoga kralya pogubit, je csuda na skodu Kerschenikov ucsinil, i polag toga ni bil naj bolyega zsitka, je zapovidal, da polag zakona oni csaszov, Eulogius zsnyim va Czrikve ide, i szvetu Masu pred nyim odversi. Ali Szvetacz szeje kratil ovu zapovid szpunit, da nebudu drugi Kerschani stimali, da on nedosztoini zsitak Biskupa za dobro derzsi, i da sze va nyem nebudu szpacsili. Ali kada muszeje zato Biskup z kastigom Czrikvenom zagrozil, je va otajnom va Franczoszko pobignul. Ne dugo petom, je zopet Kordovu naizad dosal, ravno va onom csaszu, kadaje Kraly pokanszki sze Kerschane kanil zatert. Nogi Kerschani szu pobignuli, nogi zbog sztraha muke szu Kerschanszku veru zatajali, a jedni szami niszu znali, csa chedu csinit, neg nikuliko je bilo takovi, ki szu szi naiperzeli, csverszto va pravoi veri osztat. Ov szveti Masnik je szu szvoju moch nato ubernul, da zgublyene ovcsicze zopet naide, da je na kajanye zbog nyihove szlaboszti uberne, i va ovcsarniczu Jezusa naizad dopelya. Szlabe je je ujacsał, i zbujal zonimi Nauki, ke je pervo va uzi popiszal. One druge je upomenyival, da va sztalnoszti osztanu. Krezavo szvoje trudno je Kerschane tako zadobil, da szuszi naiperzeli Jezusu verni osztat, i da szu pripravni bili sze muke, i szmert preterpit, neg Jezusa veru zatajat. Je, kadaje progonsztvo Kerschanov naiveche bilo, onda szu nogi pogani ovu prognanu veru nasze zeli, i zveszelyem pripravni bili, za nyu szvoju kerv prolyati. Med ovimi je bila jedna mlada od plemniti sztarji rojena Divicza zjimenom Leokriczia, pokidob je ova va otajnom szveti Kerszt prijela, szu nyu nye pokanszki sztarji jako

proganyali, i szilovali, da Kerschanszku veru zataji. Ona je hizsu szvoji sztarji osztavila, ter szeje dala pod obrambu szvetoga Eulogiusa, ov je nyu va szvoj sztan prijel, i nyu vreda ovden, vreda ovden szranyal, da nyu zgrablyivi vuki ne dosztanu. Jedan csasz je dobro bilo; ali nye sztarji szu potlye dovidili, kadi sze zadersava, dosli szu za nyum, i nyu va molitvi zszvetim Eulogiusom nasli. Velyen szu dali szvetoga Masnika ulovit, i pred Szudcza odpelyat, i nyega szu obtuzsili, da je nyihovu neposzluhsnu kcher va szvoi sztan prijel, szranil, i va nye neposzluhsnoszti potverdil. Eulogiusa szu pitali, jeli ovo isztina? On je prez sztraha odgovoril: „Ja szam Masnik Bozsji, moja duzsnoszt je, da sze za Kerschane zimlyem, i da nyim pravi put kazsem. Ovo szam ucsinil pri Leokriczii, i nist drugoga.“ Krivicsni Szudacz ovoga odgovora ni za dobro zel, zato je zapovidal, da ga nemilo bicsuju. Med ovum mukum je szveti Masnik haharom rekal: „Nekatesze trudit, vasi udorczi szu zaman; z sibami nit moje duhse neche te ztela prognat, nit Jezusa zmojega szercza. I ako moju duhsu od tela odlucsite, ko vindar Krisztus od nye odlucsen neche posztat.“ Onda je zvelikim glaszom Goszpodina Jezusa za pravoga Boga glaszil, a Mohameda za krivoga Proroka. Navo szeje Szudacz raszerdil, i zapovidal, da ovoga Valovnika Krisztusevoga odpelyadu, i damu glavu odszicsu. Szvetacz je Bogu hvalil, i zveszelyem je isal na meszto szvoje szmerti, na puti je szim okolo sztojechim nazvischaval, da Jezusa za pravoga Boga szpoznaju, i da Mohameda kut himbenika, i krivoga Proroka osztavu. Jedan turak je nyega zato jako zapunyil; ali Szvetacz ne dabisze bil zbog toga tuzsil, nego muje i drugo licze ponudil, po kom gaje ta izti turak jos sztrahsnije zapunyil. Na meszti je jos jednucs zbudil veru va Jezusa Krisztusa, pokleknul, i knebu pogledal, i zadnyi udoracz prijel, va leti Krisztusa oszam sztov pedeszet devetom. Jedan kut hlabod bel golub szeje szel na nyigovo mertvo telo, i dugo sze ni dal zsnyega szpudit. Onda je odletil na kris turma, i odanyle szenek szveto telo gledal. Po csetiri dnevi po tom je i Leokriczia zvelikum sztaluoschum szvoi zsitak dokonyala, zaman szuju zvelikimi mukami od vere Jezusa odlucsit jiszkali.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Eulogius je szvoju molitvu tako gorlyivo odversaval va uzi, kut pervo va szloboschini. Nogi lyudi, kada je kakova neszricha doszezse, ali ako progonsztvo terpit moraju, szu velye tuliko udreni, i zle volye, da popusztu va molitvi, i va drugi dobri deli. Ovo ni dobro. Va ovakovi prilika je nyim Bozsja pomoch nai potribnia; onda bi morali jos vech molit, a ne molitvu zaosztavit. Nogi zgubu volyu, i veszelye na molitvu. Ovi neka szami szebe sziluju na molitvu Jezus nas Szpaszitely va szvojoi turobnoszti ni molitve zaosztavil, nego on je jos duglye molil. Ovako szu i Szveczi csinili. Ovako i ti csini. Ar kakosze mores va tvojoi tugi, i nevolyi pomochi Bozsje nadijat, kako sze mores tvoje tuge mentovat, kako ches moch, i kriposzt dosztat, da szkusavanye, zkim Satan cslovika trapi, ubladas? Zcsim je Jezus va szvojoi turobnoszti, i sztiszkanyu szvoju molitvu zduzsil, je velyen Angyel dosal, ki gaje ujacsal, da nasz ucsi, da i mi va nasoi turobnoszti molimo, da kriposzt, i batrenye od Boga primemo. Zato je szveti Bernard ovo szvitoval, govorechi: „Ako upamet zames, da chete lenoszt, ali kakova zla volya popaszt, onda ne zamudi molitve, nego tako dugo k Bogu kricsi, dokle upamet zames da szi zbujen, i va dobroj volyi jacsi.“ Ako toga po pervoi molitvi upamet, nezames, moli po drugi put, i tako dugo, doklye uszlisen posztanes.

II.

Szveti Eulogius je szvoje telo jako ostroval, on mu ni dopusztil nikarkorvoga raszveszelenya mangovanya, jigre, razgovora, ali csa drugoga, csa telu ugaja; nego je ovo telo pokoril. Ovako szu csinili Szveczi, ovako oni zszvojim telom zahajadu. Drugacse csinu proksena dicza ovoga szvita. Oni neg ono jischu, csa telu ugaja, csa jega zteska ne sztoji. Csine pokore pobozsni za priproszt derzsu, nye ziszmihavaju, i nyim sze ukrivlyaju. Ali csa cheduszi ztim dobit na

drugom szvitu? Nist drugoga, neg da che onde nyihovomu telu zacsuda gorje pojt; kadi che zdruge sztrani telo jednoga Szvecza neizgovorno velika dika kincsit, i da chesze na veke veszelit. Telu jednoga Szvecza che dobro; jako dobro pojt. Telu jednoga prokletoga che zlo, jako zlo pojt na veke. „Zcsim szada tvomu telu vech ugajas, zatuliko vech ehes na nyem kastigan bit.“ Ovako veli Toomas Kempis. Csa je ada csinit? Nist drugo, neg csa ov izti blaseni cslovik veli: „kastiguj tvoje telo krez pokoru.“ Nekamu dopusztit nikarkove naszladnoszti, neka tuliko setovat za nyigovim raszveszelenyem, obdersavaj zapovidane poszte akosze i tvojemu telu nebude dopadalo. Na dalye pak, zbog zime, ali vruchine, ali zbog druge teskoche ne zamudi Bozsje szluzsbe. Szada kastigaj tvoje telo krez pokoru, ar drugacse che je Goszpodin Bog na drugom szvitu kastigat, a kako sztrahsna che onde bit kastiga! Ta izti Thomas Kempis veli: „Jedna jedina ura che tezsja bit va vekovecsnoi muki, neg sztov ur va naivechoj pokori na szvitu; zato sze szada za tvoje grihe kaji.“ Kastiguj tvoje telo krez pokoru, onda ches uzsivat onde vekovecsni mir.

Na dan dvanaisztoga Marcziusa.

Szveti Gregor veliki Rimszki Papa.

Szveti Gregor Papa, ki sze zbog szvoje velike szvetoszti, i mudroszti, i zbog drugi zmozsni csini veliki jimenuje, szeje v Rim narodil. Nyigov Otacz je bil Gordianus Rimszki tonacsnik, nyigova Mati Szilvia od plemenita roda, jako pobozsna Goszpa. Od nyigove mladoszti je va szviczkoj i duhovnoj znanoszti tako zversen bil, da je pri szi lyudi prestiman bil, i Czeszar je nyega za szvojega Namesztnika v Rimi posztavil. Ali kada szije premiszlil one velike pogibele na grih, zkimi je ovako viszoka csaszt szkupa szklopna, je dokonyal ovu csaszt, ku je jedan csasz pravicsno, i mudro odversaval, doli posztaviti. Po szmerti szvojega Ocza je va Sziczilii seszt Klostrov dal zgradit, a

szedmoga v Rimi va szvojoi laschoi hizsi. Ono drugo jimanye, ko je pojerbal, je med uboge, i med duhovne razdilil, i on je va Kloster, koga je v Rimi zaszadil, isal, i szebe pod oblaszt Opta podlozsil, i va szveti Red szvetoga Benedikta sztupil. Zbog szvoje pobozsnoszti, i kriposzti je po szmerti Opta za nyigovoga Naszlednika odibran posztal. Va ovom szvetom Redi je szvojim podlozsnim kut nailipsa pelda zverseno szti szvitil. Va poszti je tako oster bil, da je va szvojem zseludczi jako premlahavil. Kada je jednucs korizmenszki poszt va velikoi ostrochi csa do pred z ad nyega dneva obderzsaval, je tako premlahavil, da je szam stimal, da neche moch do zadnyega dneva zderzsat. Vindar sze ni til dispenzirat, toje od poszta sze oszlobodit, nego je proszil Eleutheriusa jednoga pobozsnoga Masnika szvojega Reda, da mu od Boga tu oszebuinu miloschu szproszi, da bude mogal szvoj poszt do koncza obversit, kut szeje i sztalo. Ali akoprem je szam szuprot szebi oster bil, ko je szuprot blisnyemu szvojemu jako milosztivan bil. Jedan Angyel, kut je potlye szpoznal, je va szpodobi jednoga na morji va neszrichu zapadenoga tersczα knyemu dosal, i za almustvo proszil. Szveti Gregor muje seszt zlati dukat, ali zsuti, dal. Ali ov terzsacz je po drugi, i po treti put dosal, i nyemu rekal, da je nyigova nevolya tako velika, da mu zmalim ni pomoreno. I kada Szvetacz ni tuliko pinez jimal, muje jednu szrebernu poszudu dal. Onda szeje nyemu Angyel na szpoznanye dal, i pred nyigovimi ocsima szkerszmul. Od one ure muje Goszpodin Bog dal dar csudocsinyenya. Jednucs je na szajmi vidil nikuliko lipi mladenczov, ke je jedan terzsacz kut ulovlyene szluge prodaval. Szveti Opt je ove mladencze pital: do szu? I kada je terzsacz meszto nyi odgovoril: ovo szu rojeni Englenderi, onda je Gregor pital: „szu i Englenderi kerschani?“ O ne, je rekal terzsacz, nego szlipi pogani, i krivoverczi. Onda je zdahnul ov Szvetacz, ter je od szercza miloval, da ovako lipi mladenczi pod oblaschum Firsta skurine sztoju. Onda je k Papi isal, i nyega ponizno proszil, dabi nikuliko szveti Muzsi va Englenderszko poszlal, ki bi krez nazvischavanye szvetoga Evangyelya z Englenderov Angyele, i sztanovnike Nebeszke nacsinili. Ov szveti Opt szeje szam navi poszal ponudil, i Papa je zveszelyem na nyigovu prosnyu

privolyil. Ali kumaj je Gregor znikulimi tovarusi odputoval, je nyega Papa moral naizad pozvat; ar szeje lyucztvo zneverilo, ar je Gregoriusa pri szebi otilo zderzsat. Ne dugo po tom je ov Szvetacz szuprot szvoje volye za Kardinala posztavan posztal, i kut Poszalnik Pape va Konstantinopel k Czeszaru poszlan, da od nyega zproszi voiszke na branenye varosa. Va ovom poszalsztvi je szrichan bil, i na putovanyu szvojem je Patriarku Euticliiusa, ki je va krivoversztvo zapal bil, zopet k szvetoi Materi Czrikvi naizad dopelyal. Po szmerti Pape je od duhovnoszti, i od lyucztva za nyigovoga Naszlednika odibran posztal. Gregor szeje prik toga presztrahsil, ter je z Rima va lyuczkoi pratezsi pobignul, i va jednoi skulyi na brigi sze szranil. Ali jedan ognyenyi bil, ki szeje zverhu te skulye pokazal, je nyega uvadil, i on je moral tu viszoku csaszt na sze zet. Csa je va oni dvanaiszti leti, va ki je szvetu Czrikvu redil, na diku Bozsju, i na poveksavanye szvete Czrikve dobroga, i dicsnoga ucsinil, to sze zperom neda popiszat, nit zjezikom zgovorit. Velyen va pocsetku je na utisenye szerde Bozsje, zkum je ov varos krez kugu kastigal, onu veliku Proczesziu pokore odredil, va koi szu on kip Marie, koga je szveti Luka napiszal, ali nacsinil, noszili, i Litaniu szi Szveti jacsili. Va onom gradu, ki sze Angyelszki jimenuje, je szveti Gregor na szvoje veliko batrenye Angyela vidil, ki je szvoi mecs va tok naizad taknul, na zlamenye, da che kugi konacz biti. Ali pervo szu na visini csuli onu jacsku od Angyelov jacsit, ku dan denasnyi Szveta Mati Czrikva vazmeni csasz jacsi: „Veszelisze Kralyicza Nebeszka, ar On koga szi vridna bila va utrobi noszit, szeje gori sztal, kut je rekal.“ Szveti Papa je kovoi jacski prilozsil ove ricsi: „Moli Boga za nasz.“ Maria Mati Bozsja je ovu molitvu uszlisila, i na nye prosnyu je Goszpodin Bog varos od kuge odszlobodil. Po tom je szveti Papa szu szvoju szkerb nato ubernul, da duzsnoszti szvoje viszoke csaszti vridno szpuni. Pred szim je va szvojem dvori takov red nacsinil, da szakomu karschanszkomu sztanu za nai lipsu peldu szluzsi. Onda je grihotu, i zle navade zatiral, i va obversavanyu Bozsje szluzsbe lip red nacsinil. Szkoro szakidan je prodikoval, i lyucztvo na kerschanszki zsitak upomenyival. I zato szeje oszebuino szkerbil, da neg dobri, i vridni Duhovni za Re-

dovnike, i Farnike lyucztva posztavni budu. Med drugimi lipimi Czeremoniami, ke je odredil, jimamo od nyega Jacske ke sze Gregorianszke jimenuju, i na Korusi jacsu. On szam, akoprem je nemochan bil, je na posztelyi szedech dicsake ucsil jacsit. Ove jacske tako csa oszebuinoga, i lipoga va szebi jimaju, da cslovika, ki na nye zdobrim szerczem poszluhsa, na pobozsnoszt giblyu. Szveti Gregor ni bil ztim zmirom, csaje v Rimi na haszan Czrikve ucsinil, nego on je po szem szvitu Piszma szlal k Biskupom, va ki je nye na szpunevanye nyihove duzsnoszti upomenyival, nye hvalil va nyihovi marlyivoszti, ali i ukaral va nyihovoi tamnoszti. Krivoverczem szeje szagdir, kadi szusze kazali, szercseno szuprotposztavil. Praviczu Czrikve je branil, nogoputi i szuproti korunyeni Kralyi, i szvetu veru Katholicsanszku va nogi orszagi, kadi jos nye szvitloszt ni szvitila, je rasziroval. Va Englenderszki orszag, pokidob da szam ni mogal pojt, je jednoga bogabojechega Duhovnoga Augusztina zdrugimi tovarusi poszlal, krezave szvete Aposztole je navredi nai vechi del ovoga Orszaga veru Jezusa szpoznal, tako da je na vech Biskupiov razdilyen moral bit. Sziromahi, i nevolyni szu nyega szvojega Ocza jimenovali. Szaki dan je nikuliko tujinczov, ali ubogi pri szvojem sztoli jimal. Jednucs je zapovidal, da ji dvanaiszt knyigovomu sztolu pozovu, ali i trinaiszti szeje knyim pridruzsil, koga Diakon ni pozval. Ov je bil Angyel, kut je potlye szvetomu Papi szam ocsitoval, ztim pridavanyem, da je on ta izti, ki je pred nikulikimi leti od nyega va szpodobi neszrichnoga terscza almustvo proszil, i prijel. Pri drugoi priliki, kada je szveti Papa po zakoni szvojem, jednomu tujinczu noge kanil zipirat, je ov najednucs szkersznul. Drugu noch nato szeje nyemu Krisztus szkazal, i knyemu rekal: „Gregor! drugda szi ti mene va moji kotrigi, a denasz szi mene va laschoi personi nasztanoval.“ Sza jimena ubogi, ki szusze v Rimi zaderzsavali, szije dal zazlamenovat, i szim je va potribsina na pomoch bil. Szim szvojim Csasztnikom va varosi, i zvan varosa je tu zapovid dal, da na uboge szkerb noszu. Tri tiszuch Duhovni szu v Rimi od nyega szvoje zsivilenye jimali, od ovi je rekal, da szeje Rimszki varos krez nyihovu molitvu, i pokoru, od nepretelyszki ruk ucsuval. Ni zmiszlit sze nemore, kako

je ov szveti Papa, polag szvoje velike szkerbi, i nozsine poszlov, csasza jimal tulike popozsne knige popiszat, ke jos denasnyi pri ruka jimamo; ar je vech betezsan bil, neg zdrav; ar polag mlahavoszti zseludcza, ka je, kut szmo odzgor upomenuli, od ostri posztov dohajala, je i zsucsi va noga jimal, i nogo va nyi terpil. Va zadnyi leti je szkoro szenek na posztelyi lezsal, a vindar polag toga nijednoga poszla ni zaosztavil, csa je Czrikvu, i szvoje podlozsne utiszkalo. Na posztelyi lezsech, ali szedech je Diakonu povidal, csaje ov moral piszat. Ov izti Diakon szvidocsi, da je vechputi beloga goluba vidil na glavi ovoga szvetoga Pape szidit, ki muje va uho kuto povidal, csa mora nyemu piszat zapovidat. Va szvojem betegu je dicsil Boga, i szebe zpeldum szvetoga Joba, ali drugi Szveczev batril, ali pred szim zpeldum Jezusa Krisztusa. Po velikoi muki, i progonsztvu, ko je ov veliki Szvetacz preterpit moral, je szvoi zemalyszki zsitak dokonyal, i bolyi, blazseni, vekovecsni zsitak va Nebi zacsel, va leti Krisztusa seszt sztov i csetertom.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Gregor je drugacse szudil od Klosterszki Duhovni, neg marki szviczki cslovik szudi va szedasnyi csaszi. On je nye za branitelye varosa prestimaval, zato szeje i za nye szkerbil. On je tako miszlil, da Goszpodin Bog, ki szeje nigda Szodomi, i Gomorhi otil szmilovat, ako sze neg deszet pravicsni va nyi najalo bude, jos i dan denasnyi znogim varosom pomilovanye jima, i kastigu naminutu od nyi odverne, zbog Duhovni, ki sze va nyi nahajadu, ar szu med ovimi nogi pravicsni. Nogi, ki bi radi Katholicsani bit, Duhovne, oszebuino one, ki med sztenami va Klostri prebivadu, za nehasznovite kotrige, ali i za skodlyive kotrige cslovicsanszkoga tovarus tva prestimavadu. Na meszto dabi jim csa podilili, ali nye va csem pomagali, jim jos i ono utezsu, csa nyim szlisi, ali szu jim nenavidni. Dabi pri ovakovi sztalo, bi nye denasz raje, neg zutra z varosa, ali

zorszaga szpudili. Onda stimaju dabi na szvitu bolye bilo. Je ovo, nechu rech po kerschanszku, nego je ovo szpametno ucsinyeno? Szu ovi mudroznanczi mudriji, i szpametniji, neg je bil ov od Boga raszvichen Szvetacz Gregor? Mudriji neg szu bili drugi szveti Oczi, ki szu Kloszterszki zsitak viszoko prestimavali, va szvoji kniga dicsili, i szuproti protivnikov szegurno branili? Mudriji neg szu tuliki szveti Biskupi, i Pape, neg szu nogi zmozsni Kralyi, i Czeszari, ki szu klosterszke Duhovne va szvoje Biskupie, va szvoje Orszage pozvali, nyim Klostre gradili, i nye branili? Moredu to tajat, da szu med Klosterszkimi Duhovni va szi csaszi nogi Szveczi zsivili, i da jos i szada zsivu, ki krez szvoju molitvu, i kriposzt vech hasznu ovomu szvitu, neg ovakovi mudrenyaki, ali ktomu zli lyudi, ki klosterszke Duhovne ziszmihavadu, i zanemermechu, i ravno krezato kazsu, da szu oni ti izti, ki ne szamo nist ne hasznu tovarustvu cslovicsanszkomu, nego szumu jos i skodlyivi. Ovakovi ukrivniki szu neg pomilovanya vridni zbog nyihove plitve pameti, zato Bogu hvalimo, da je szvojoi szvetoi Czrikvi ove pobozsne szvete Rede udilil, ki sze za duhovno szpaszenye duhs szkerbu, i krez szvoju molitvu Bozsju szerdu tihsu, da od orszagov naminute kastige odverne, i ki szu ovako od veche haszni, neg szi ki Duhovni sztalis ziszmihavaju.

II.

Szveti Gregor sze ni til va obderzsavanyu szvete Korizme dispenzirat, ali szamomu szebi csa prepusztit; akoprem bi bil doszt uzroka ktomu jimal, i nebi bil pregrihsil. Nogi lyudi szami szebe szlipu, ter velu da jim ni moguche, posztov obderzsavat, da nyihov zseludacz posztni jilisov nemore prinasat, da nyihovo zdravlye toga ne prepuscha, da jim ni dobro, i ovako dalye. Zato szami szebi prepuschadu korizmu prekersit. Szada poszluhsaj csa chu ti rech: ako je prava nemoguchnoszt Korizmene poszte obdersavat, onda niti Goszpodin Bog, niti szveta Mati Czrikva tebe ne sziluju kposztu. Ovo sze razumi, i pri betegi, ali pri drugi prilika, ke sze va Kathekizmusi naiper daju. Ali ako ova nemoguchnoszt neg va tvojoi glavi sztoji, ali neg va tvojem

naszladnom zsitku, od koga sze nebi rad odlucsit, onda sze niti szam, nit krez Duhovnoga Poglavara nemores dat dispenzirat, ali dopuszt dat. Ako szi onda i dispenziran, sze dopuszti ti nist nechedu valyat pred Bogom. Csa drugo je: poszt mije nemoguch, neg je to: poszt mi je tezsak, ali zteska me sztoji. Poszt ni nato odredjen, da telu ugaja, ar onda nebi bil pokora. Pervo neg poszt za nemoguch, ali posztne jilise nam za skodlyive derzsimo, moramo szami szebe szkuszit, onda chemo sztoper znat szudit, ali ne velyen nasemu telovnomu pozselenyu verovat. Mi za isztinu va ovom dugovanyu csa poszte utiszka, vech moremo ucsinit, neg szami stimamo, ako neg pravadnu volyu jimamo. Zato szami szebe ukuszimo, pervo neg dopuszt proszimo; ar dopuszt ku szmo prez pravadni uzrokov dobili pri Bogi nist nevalya, i cslovik ki je ovu dopuszt prez pravi uzrokov dobil, je szam szebi szproszil tezsak odgovor, i sztrahsit szeje, da szi ni morebit szproszil i szkvarenye. Duhovne Preposztavne moremo lahko zaszlipit. Chemo ali i Boga moch zaszlipit, ki nasa szercza pozna? „Ochesze Goszpodin Bog krez vase zaszliplenye prekanit dat, kut cslovik?“ Ovako pita szveti Job. Neka verovat, ar on szam veli; „Ja ne szudim polag pogleda cslovika. Ar cslovik vidi ono, csaje vainszko, ali Bog va szercze nuter vidi.“ Jiv. 13 d.

Na dan trinaisztoga Marcziusa.

Szveta Eufrazia Divicza.

U csaszu Theodoziusa Czeszara szeje va Konstantinopoli Eufrazia, ke szpominanye Szveta Mati Czrikva denasz szveti, narodila. Nye Otacz Antigonus je bil Czeszarszki Tolnacsnik, zbog nyigove mudroszti, i kriposzti pri Czeszaru jako zapretan. Nye Mati ravnotako Eufrazia je zbog nye pobozsnoszti pri Czeszarszkom dvori jako prestimana bila. Kada szeje ovim pobozsnim hizsnikom Eufrazia na szvit narodila, szuszi naiperzeli va csisztochi tela, i duhse Goszpodinu Bogu zversenie zsivit. Pobozsna Mati szeje nai

vech zato szkerbila, da szvoju kcher velyen od ditinsztva va veri dobro naucsi, da va nye mlado szercze lyubav, i sztrah k Bogu, i oduranye griha zaszadi; ali vreda je szpoznala, da nye trudno pri maloi kcheri ni zgublyeno bilo. Kada je szveta Eufrazia szedam let sztara bila, je Goszpodin Bog nye Ocza krez szmert k szebi pozval. Theodozius Czeszar je nyega tako viszoko prestimaval, da je zaosztavnoi Doviczi ubechal branitely bit, i zanyu, i za nye kcher sze kut Otacz szkerbit. Zato je velyen jednoga med szvojimi nai drazsjimi Dvorani odibral, i ovoga zmalom Eufraziom zarucsil, da nyu kad dorasze va histvo zame. I Materi je ponudil novo histvo, pokidob je jos va leti mlada, na licze lipa, i va Jimanyi bogata bila. Ali ova szeje velye dosztoino zahvalila zato; i da vech va takovo szkusavanye ne dojde, je va Egyptom na szvoja Jimanya putovala, da onde szvoi zsitak va szamoti prezsivit bude mogla. Zcsim je tamo dosla je szveta Meszta, i Klostre pohodila, i almustvo obilyno dilila. Jedan Kloster szeje nyoi oszebuino jako dopadal, va kom je sztov i trideszet Divicz va naivechem sziromahstvi, i szvetoszti zsivilo. Szimo je vechkrat zszvojum kcherum isla, ter szeje va szveti razgovori z Koludriczami zabavlyala. Kada szeje jednucs va ovom Klostri csar do vecsera zabavila, i zszvojum malum Eufraziom domom kanila pojt, je mala Eufrazia Materi rekla, da szi ona vech ne zselyi domom pojt, neg dabi va Klostri pri Koludricza rada osztat. Ali Poglavaricza Klostra je nyoi rekla: „Na ovom meszti nigdor neszmi osztat, odlag ako sze nezarucsi va divojacskoi csisztochi Bogu szluzsit. Eufrazia puna Duha Bozsjega je hitro szkocsila k krizsu Jezusa, i pred nyim na kolena upala, i glaszno kricsala: „Ja sze zarucsam mojemu Szpaszitelyu na veke, i zselyim szi va ovom Klostri kut csiszt aldov zsivit, i umrit.“ Poglavaricza je nemer povahlila ovu gorlyivoszt, ali ona je nyoi pred ocsi posztavila on jako oster zsitak va Klostri, i da ona zbog kerhkoche szvoje sztaroszti ove ostroche nebi mogla prinasat. Ali Eufrazia je szercseno na sze privolyila, i rekla da sze nicseszar ne sztrahsi. Pobozsna Mati je jedan csasz prez ricsi sztala, i zcsudenyem gledala navo pripetenye. Ona je dobro szpoznala, da ovo naiperzimanye nye mlade kchere ne izhaja zditinszkoga nagibanya, nego zna-

dahnenya Bozsjega; zato szeje podala va volyu Bozsju, je Goszpodinu Bogu aldovala szvoje naj drazsje, csaje na szvitu jimala, kcheri je Materinszki kusacz dala, i od nye sze odlucsila znebeszkim batrenyem, i potlye va szamoti do szmerti szveto zsivila.

Eufrazia akoprem je sztoper szedam let sztara bi la, je na szvoje naiveche veszelye med Koludricze prijeta, i z duhovnum pratezsum oblicsena posztala. Od pervoga dneva je velyen tuliku gorlyivoszt kazala, da szu sze szi nad nyum cudili. Nye razum je prevagnul nye mladoszt, i morali szu szpoznat, da je Goszpodin Bog mlado dite oszebuino odibral, da pokazse, da i va mladoszti cslovik pobozsno, i szveto zsivit more. Kadaje Eufrazia dvanaiszt let sztara bila, je szakidan neg jednucs jila, i to sztoper na vecser. Vechkrat je va tajedni neg dva, ali tri dni jila. Jedna Koludricza je ov nye poszt neg za szlipaczi u derzsala. Eufrazia sze zato nist ni raszerdila, neg je predatu Koludriczu pokleknula, nyu za oproschenye proszila, ter i za nye molitvu pri Bogu. Nijedan poszal ni bil va Klostri tako oduran, koga ona nebi bila rado odversila Ona je hizse mela, posztelye prosztirala, derva je va kuhinyu noszila, szeje szpunila, csa neg nai poniznia szluzsbenicza szpunit mora, i to ztulikim veszelyem, i marlyivoschum, kut dabi za szluzbeniczu rojena bila. Pri szem ovom deli szvojemu telu ni dopusztila pocsivka. Ona szeje zbodlyivim paszom upaszala, i nigdir drugde, neg na vrichi na zemlyi je otila lezsat. Polag dela je va molitvi tuliko csasza prebavila, kut je nyoi dopuschano bilo. Zali duh je nyu szakojacski szkusaval, ali ona gaje krez miloschu Bozsju szagdar ubladala. Oszebuino to moramo upamet zet, kut ona szama szvidocsi, da je onda va nye szkusavanyu nai vechu lahkotu chutila, kadaje ovo nye Poglavariczi ocsitovat tila. Prik nogoga csa sze va nye zsitku povida, chu mucsat, neg szamo jedno chu naiperdoneszt. Ovo je, csudnovita sztalnoszt ove szvete Divicze Eufrazie, pak nye zanemermetanye szviczkoga dobra. Kadaje Theodozius Czeszar docsul szmert Matere Eufrazie, onda je nyoi piszal, i nyu szpomenul nano zarucsenye va nye ditinsztvi, nyu Konstantinopel pozval, da sze zszvojim zarucsnyakom porucsi, i polag toga nyoi szvoju Czeszarszku miloschu, i prete-

lysztvo ponudil. Eufrazia szeje navo piszanye poszmahnula, i je Czeszaru zlaschum rukum ovako odgovorila: „Ja szam szi neumrechega zarucsnyaka odibrala, komu szam sze csiszto aldovala; ovomu nit nechu, nit nemorem takovoga predposztaviti, ki je umrech, i ki jos denasz umrit more. Moja naiponiznia prosnya je ta, da vase velicsansztvo ona Jimanya ka szu meni za jerbinsztvo zapala, med uboge, med szirote, med Czrikve razdilu, da nase szlusbene szlobodne odpusztu, i obilyno nadilu, szim duzsnikom nyihove duge odpusztu, da ja za tuliko mirnije budem mogla Bogu szluzsit.“ Czeszar szeje csudil nad tulikum szvetoschum Eufrazie, i va szem je nye volyu szpunil. Szveta Divicza je sztalna osztala va nye pobozsnom naiperzimanyu. Gospodin Bog je nyu zdarom csudocsinyenya nakincsil. Jedna zsalosztna Mati je nye szinka, ki je gutum udren, gluh, i nim bil, na Korus klosterszke Czrikve doneszla, i Koludricze proszila, dabi za nyega molile, da mu Goszpodin Bog zdravlye podili. Poglavaricza Klostra je zapovidala Eufrazii da dite naiperdonesze, i da zanye moli. Eufrazia je dite naiperdoneszla, szveti Krizs na nye vergla, i rekla: „Dite moje, ki teje sztvoril, ta te neka uzdravi.“ I va onom hipczu sze je dite zdravo, i veszelo sztalo, od szvoje troiversztne nevolye oszlobodjeno. Va klostri szeje nikuliko let jedna uvrazsena persona nahajala, i akoprem je bila na ruka, i na noga zlanczi povezana, je vindar tako manena bila, da sze nigdor ni szegural knyoi na blizu pojt. Poglavaricza je Eufrazii zapovidala, da ovoi personi hranu, i druge potribsine prinasa. Szveta Divicza je poszluhsno ovu zapovid szpunila. Zpocsetka je ova uvrazsena nyu mrazno gledala, i nyoi sze grozila, ali nye manenoszt je szenek manya nasztajala, i ona je zizma krotka, i szterplyena nasztala kut janye. Kada je Poglavaricza ovo upamet zela, je zapovidala szvetoi Eufrazii, da za nyu moli, da sze od zaloga duha oszlobodi. Eufrazia poszluhsna szeje kovomu poszlu krez poszt, molitvu, izvelikim ufanyem va Boga pripravila. onda je zapovidala zalomu duhu, da osztavi neszrichnu zsenu, i szilovan je posztal szvoi sztan, va kom je tako dugo prebival, osztavit. Ali pervo neg szeje ovo sztalo, szeje ovo pripetilo: Jedna Koludricza zjimenom Germana, je nenavidna bila szvetoi Eufrazii zbog dike,

ku szu ovoj davali, zato, daje ova manena persona mirna posztala kut janye, kada je nyoi Eufrazia hranu prinasala. Zato je rekla, dabi to i ona mogla ucsinit, akobi joj dopuschano bilo ovoi personi hranu prineszt. Dopusztili szu joj. Ali kada je Germana zjilom szercseno dosla, onda je nyu ta uvrazsena zgrabila na tla hitila, i tuliko ztukla, da je va pogibeli zsitka bila, da nebi Poglavaricza szvete Eufrazie na pomoch pozvala, i ovu manenu utisila. Kako viszoko szu nyu one druge Koludricze prestimavale, to sze nemore povidat. Ali ona szeje ponizila pred Bogom, i pred lyudi, i szebe za nai ne vridniu prestimavala.

Kada je trideszet let sztara bila, onda je Goszpodin Bog Poglavariczi Klostra va sznu pokazal, onu dragu korunu dike, kaje szvetoi Eufraczii va Nebi pripravna, i ka che joj sze navredi na glavu posztaviti. Ovo poszalsztvo Bozsje je Poglavariczu kruto raszzsalosztilo, da che Kloster tako zaran nyigov nai drazsji kincs morat pogubit. Vindar je morala polag Bozsje zapovidi szvetoi Diviczi nye preblizsavajuchu szmert nazvisztit. Eufrazia szeje zpocsetka navo poszalsztvo presztrahsila, ar je stimala, da Goszpodinu Bogu ni jos zadoszta szluzsila, i da sze za nye grihe ni doszta zpokorila; akoprem szvoje nekrivicsnoszti krez veliki grih nigdar ni pogubila, i od nye szedmoga leta va szluzsbi Bozsjoj nai marlyivia bila. Ali vreda je kszebi dosla, ter szeje va volyu Bozsju podala, szvete Szakramente va nai vechoi pobozsnoszti prijela, i vreda po tom va dvaiszet csetiri ura je krez vruchi beteg kszebi pripravnoi koruni na Nebi dosla. Julia nye duhovna Naucsitelyicza je pred nye szmertjum od nye proszila, dabi od Boga szproszila, da bi nyu, i Poglavariczu Klostra kako perlye va Nebo kszebi pozval. Eufrazia je to ubechala, i vreda nato szu obodvime szveto preminule.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveta Eufrazia je od nye ditinsztva nekrivicsno zsivila, vindar je szvoje telo jako pokorila. Ona szeje dugo pervo posztila, neg bisze bila duzsna zbog szvoje szta-

roszti posztit, i ostrie neg je szveta Mati Czrikva potribovala. Va molitvi je tuliko csasza prebavila, kut je nyoi bilo moguche. Nye veliko jerbinsztvo je med uboge razdilila. Ovakoje zposztom molitvu, i almustvo szklopila. Ti niszi tako nekrivicsan, kut je ona bila, neg szi nogoputi jako zagrihsil. Zato jimas vech uzroka tvoje telo pokorit. Ako sze ne posztis zpobozsnoszti, ko sze poszti zato, csa szveta Czrikva zapovida. Ali ako oches, da tvoi poszt Bogu zapretan, i tebi na najam bude; ko sze csuvaj od griha, ter csini dobro, oszebuino krez molitvu, i almustvo. Na pervo nasz upomenyuje szveti Augusztin govorechi: „Dajte chemosze zderzsavat od jila, da sze zatuliko vech zdersavali budemo od griha. Ar csa haszni, ako sze onoga zderzsavamo, csa nam je drugda dopuschano, ako sze onoga nebudemo zderzsavali, csa nigdar ni dopuschano? Ako sze ada pravo posztit ochemo, i od jilisov zderzsavat; ko sze od grihov od zloche zderzsavajmo.“ Csa drugo utiszka, ko molimo u Korizmi, i va szi posztni dnevi marlyivie, ter dilimo almustvo vech neg drugda, da sze poszt zmolitvom, i almustvom szkupa szklopi. Ar szveto Piszmo, i szveti Oczi nam to velu, da szu ovi troji dobri csini Bogu jako zapretni, i csloviku najamni. „Molitva zposztom, i z almustvom je bolya neg kincsi zlata,“ je rekal Arkangyel Rafael sztaromu Tobiasu, i mladomu. „Na takovom poszti Goszpodin Bog jima veszelye, ako ono csa szebi utegnes, ubogim podilis.“ Ovako pise szveti Gregorius. Szveti Isidor zopet ovako govori: „Ono je zversen poszt, ako vainszki cslovik sze poszti, a nuternyi moli. Krez poszt molitva laglye k Nebu zleti. Ov nauk zahasznuj.

II.

Szveta Eufraczia je va szkusavanyu szagdar polaschinu chutila, ako je szvojoj Poglavariczi ocsitovala. Ako te Satan szkusava, ko ocsituj ovo tvojemu Szpovidniku, ter nyigov nauk naszleduj. Pogibelyno je szkusavanye va szebi zadersavat. Szveti Kaszian od ovoga pise: Dokle szkusavanye nase onomu ne ocsitujemo, od koga sze moremo naucsit, kako je ubladat moreme, Satan szenek ufanye jima, da che cslovika ubladat; ali ako nyigovu zlochu

ocsitujemo, ko naj vechkrat ujde.“ Szveti Ignaczius je til rech: vrag tako csini, kut jedan nistvridan mladenacz, ki bi rad kcher jedne postene matere na grih napelyat; ar ov diviczi zapovi, da nima materi nist povidat, csa oni dva med szobum jimaju. Ako ga divojka poszluhne, ko' cheju gvisno pokvarit; ali ako ona materi povi sze csiszto, onda che nyoi Mati povidat, csa mora csinit, da va grih ne zapade, i on nistvridnyak, kada upamet zame, da sze nyigovo zlo naiperzimanye pozna, che van zosztat, i divojku potlye na miru osztavit. Csini ada csa szam ti rekal, ter ocsituj szako szkusavanye ko terpis, ako je bar kakovo, tvojemu Szpovidniku. Onda che i vrag zaosztat, i tebe na miru osztavit. Ti sze neszramujes vracsitelyu i tvoje otajne rane tela ocsitovat, zacs bi sze szramoval tvojemu Duhovnomu vracsitelyu tvoje nuternye rane ocsitovat, na ki je vech lezsano? Ov cheti na tvojoj duhsi gvisno pervo pomoch, neg vracsitely na tvojem telu. Szveti Hyeronimus veli: „Csesza vracsitely nezna, toga nemore zvracsit.“ Ovako ako ti tvojega szkusavanya, i naklona tvojemu Szpovidniku ne ocsitujes, kako ti more pomoch, i tebe na put zvelicsenya naizad dopelyat? Ki szvoje pregrihsenye zakriva, ta neche pelyan bit, naimre na puti va Nebo, ovako veli Duh szveti.

Na dan csetернaisztoga Marcziusa.

Szveta Mathildisz Kralyicza.

Va Rimszki kniga Mucsenikov je na denasnyi dan ove ricsi stat: Halberstadti va Nimskom je zaszpala szveta Mathildisz kralyicza Mati Otto pervoga Kralya, glaszovita zbog nye poniznoszti, i szterplyenoszti. Ova szveta Mathildisz je rojena bila z pokolenya glaszovitoga Vittekinda va Szakszkom. Nye sztarji szu bili Grof Theodorik, i Reinhilda. Ona je va mladoszti odhranyenya bila va Klostri Herfort, koga Klostra Opticza je nye blizsnya rojakinya bila. Kada je odraszla je nyu Henrik, ki je potlye Czeszar

nasztal, zbog nye kriposzti, i lipote, szi za zsenu odibral. Zovim je va nai lipsoi szloschini zsivila, na sze dobro je nyega pelyala, i nogo dobra je na diku Bozsju ucsinila. Med drugim je ona znye muzsem tri Klostre dala zgradit, da sze dika Bozsja va orszagu vech poveksava. Goszpodin Bog je nyu ztrimi szini blagoszlovil, med ovimi pervi Otto je potlye Czeszar nasztal, drugi je bil Henrik, treti je bil Bruno, kije bil nadbiskup Kölni, i zbog nyigove kriposzti va broi Szveczev Nebeszki racsunan. Ova zmozsna Kralyicza je bila z szakojacskimi kriposchami nakincsena, oszebuino je va nyoi szvitila velika poniznoszt. Ona je bila lyubezna zi szakim jos i znai sziromahsijim. Szakoga je szterplyeno poszluhnula, szakoga je batrila, ona je bila mati ubogi, i nevolyni. Pervo neg je nye muzs umerl, szeje nyoi zahvalil, da gaje od noge krivicze ucsuvala, na dobro pelyala, i nyemu kut verna pretelyicza va nyigovom ladanyu csar do konecza nai bolye szvitovala. Po szmerti nyigovoi je nye nai vecha szkerb bila za duhsno zvelicsenye nyigovo, zato je dala szvete Mase szluzsit, pri ki je ona szama na zocsi bila, i za mir nyigove duhse molila. Akoprem je krezavu szmert szvoi nai bolyi del na szvitu pogubila, vindar szeje va volyu Bozsju podala. Szvoje tri szine szije dala szkupa zizvat, i nyim nauk dala, da sze pred szim Boga boju, i nyega dicsu, va koga ruka sztoji zsitak, i szmert i nai zmozsniji Kralyev ovoga szvita. Drugics, da diku, i bogatsztvo szvita ne jischu, nego da premiszlu preminlyivoszt szega szviczkoga dugovanya, zato da nyihova szkerb nai vech na vekovecsno ubernuta bude. Tretics da va lyubavi, i szloschini med szobum zsivu.

Kadaje Mathildisz krez szmert szvojega muzsa Dovicza nasztala, je neg nato miszlila, kako bi mogla Bogu zversenije szluzsit. Ona szeje neg va poniznu pratezs upravlyala, szamotu je lyubila, odlucsila szeje od szega szviczkoga veszelya, nai vech csasza je va molitvi, i va stenyu szveti knig sztrosila. Po kratkom pocsivku szeje po nochi sztajala, i va Czrikvu isla, i va nyoi dugo csasza molila. Ali pervo neg szusze drugi sztali, je va hizsu naizad dosla, neg da upamet ne zamu, kadi je bila. Po vadne je nai raje k Bozsjoi szluzsbi hodila, i on

drugi csasz va deli miloszerdnoszti sztrosila. Ar onu lyubav, ku je va zsitku nye muzsa kubogim jimala, i potlye ni od szebe odvergla. Ali Goszpodin Bog je nyu i znogum nevolyum pojiszkal, da nye kerschanszku szterplyenoszt szkusava. Otto nai sztarji Szin je Czeszar nasztal, i szvojega mlajega brata Henrika je zacsel proganyat. Mathildisz je Henrika na szterplyenoszt, a Ottoa na lyubav bratinszku upomenula, i nye zopet va lyubavi pogodila. Ali potlye szusze ovi dva brati szkupa szlozsni szuproti szvojoi Materi, kaje nyim va szem nai bolyi tolnacs davala, podvignuli, i nyu kruto rasztuzsili, ar szu nyoi ocsimetali, kut dabi kincs Czeszarszki prekrala bila, da ovoga, kut szu oni govorili, med fratre, i Koludricze raszdili. Nekrivicsna Mathildisz je dobro poznala, csabi oni krezavo krivo ocsimetanye otili jimat. Szpoznala je da je szvojim szinom preteska, dabi szeje rado oszlobodili. Ovo je nyu kruto zsalosztilo, ali da nyim nebude na priliku vechega pregrihsenya, je szterplyeno szvoi Czeszarszki dvor osztavila. Prosla je va szamotu va jedan mali varosich va Vesztfalii Engern jimenovan. Ovde je gorlyivije Bogu zacsela szluzsit, i Bogu szakidan szvoju molitvu aldovala za blagoszlov szvoji szinov, akoprem szuju tuliko rasztuzsili. Goszpodin Bog ovo tverdo zahajanye zmaterum ni dugo prez kastige osztavil. Jedna neszricha za drugom je nye lovila tako da szu szpoznali szvoju zlochu, i szvoju Mater za oproschenye proszili, i nyu va dvor Czeszarszki naizad pozvali. Mathildisz, bi bila volila va szamoti osztat; ali da szemu szvitu pokazse, da nima va szvojem szerczi nist szerde, da je sze zbantovanye pozabila, je naizad dosla, i zszvojimi szini sze pomirila. Csa je nyu nai vech veszelilo, je bilo to, da je va dvori Czeszarszkom vech prilike jimala ubogim dilit. Nemore sze povidat, kuliko szuz je ona utisila, kulikim betezsnim, i nevolynim na pomoch bila. Goszpodin Bog ki ono csa sziromahom dobra ucsinimo, onako prestimava, kut dubi je nyemu ucsinili, je pokazal vechkrat, kako povolyno je nyemu, csaje Szveta Mathildisz na batrenye ubogi ucsinila. Sztalo szeje naimre vechkrat, da szu betezsniki, kim je Mathildisz jilo szlala, od ovi jilisov csudnovito udravlyeni posztali.

Goszpodin Bog je nyoi dal dar prorokovanya, ar je dojducha dugovanya naipernazvischavala. Ovako je naiperznala i dan nye szmerti. Kada szeje ov dan priblizsaval, je sze Klostre, ke je ona dala zgradit, pojiszkala, sze Duhovne je na gorlyivoszt va Bozsjoj szluzsbi upomenyivala, i nye proszila da sze zsnye va nyihovi molitva szpomenedu. Onda je Kvedlingburg putovala, kade szije jur zdavno meszto na pocsivak uz szvojega pokoinoga muzsa odibrala. Ovden je nye beteg, va kom je jur czelo leto terpila, sze vech gori zimal; zato je proszila za szvete Szakramente, i kada je ove pobozsno prijela, je sze, csa je jos jimala, med uboge dala raszdilit; onda je zapovidala, da na zemlyu rasztru sztrunenu prates, navu szeje legla, glavu szvoju zpepelom poszipala, i rekla: „Dosztoji sze da Kerschan ne dokonya szvojega zsitka, neg va pratezsi pokore, i zpepelom poszipan.“ Po tom je szveti Krizs nasze vergla, i na denasnyi dan va miru zaszpala va leti devet sztov seszdeszet oszmom, ravno vanu uru, kada je szakidan almustvo tila dilit.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveta Kralyicza Mathildisz je szpoznala, da krez Klosterszke Duhovne blagoszlov Bozsji va Orszage dohaja. Va ovom je jednako miszlila z szvetim Gregoriusom Papom, od koga szmo prikcser szpominanye jimali. Ovako szu szudili Szveczi, ovako szudu szi pravadni Katholiki. Va sztari csaszi nikogar nechemo najt, kibi drugacse szudil bil, akoje drugacse dober Katholik bil. Neg szami krivoverczi, i oni, ki sze nemer Katholiki jimenuju, ali kut krivoverczi zsivu, oduravaju, zanemermechu, ukrivlyaju, i proganyaju Duhovne. Zkim ches derzsat? Szveta Kralyicza je one Klostre, ke je dala zgradit, zobilynimi dohodki nadilila, da Duhovni va miru budu mogli Bogu szluzsit. Krezavo nedabi sziromahsija bila, nego je vidila da Goszpodin Bog nye szviczko imanye csudnovito poveksava. Csesza sze jimaju nadi-

jat, ki ono, csa Duhovnim pravicsno szlisi, szebi poszvojaju, i nogoputi szilum zimlyu? Ne drugoga, neg szerde, i prokletsztva Bozsjega, zkim je Bog na szviczkom nyihovom imanyi, i na duhsi kastiguje. Ar onu kriviczu, ka sze Duhovnim ucsini, Goszpodin Bog onako prestimava, kut dabi sze nyemu ucsinila.

II.

Szveta Kralyicza je szvojim szinom popuschala, i da nyim prilike na vechi grih ne da, je Dvor kralyevszki osztavila; ali na nyihovo pozivanye je zopet naizad dosla, da szim pokazse, da na zbantovanye vech ne miszli, neg daje od szercza odpusztila. Ako vidis, da je drugi nate szerdit, ko popuschaj; tvoju szerdu, ka sze va tebi zbuja, zatihsi, ali mucsi, ali zdobrim odgovaraj. Ako drugacse csinis, ko ches tvojega nepretelya jos vech raszerdit, i nyemu jos na veche grihe priliku dat. Ki mali ogany podnitchuje, on che szenek vechega nacsinit. Szerditomu sze szuprotposztavit, ali zjedernimi ricsami nyemu odgovarat, je tuliko, kut mali ogany podnitit. Szveti Kraly David veli: „Ja szam mojim usztom virosztovnika dal, onda kada szeje grihsnik nadame nadvignul. Ja szam ziszma zanimil.“ On je mucsal, kada je drugoga va jadi vidil; da sze Goszpodin Bog jos vech ne bantuje. Tako csini i ti, ako tvoja csaszt, ali tvoje duhsnoszpoznanye ne potribuje, da govoris. Drugics. Ako zbantovanye oprosztis, kut szi je polag zapovidi Bozsje duzsan oprosztit, ko zverseno oproszti, kut je ova szveta Kralyicza ucsinila. I zvana kazsi, da va tvojem szerczi nist teskoche nimas. Neg szamo to rech: ja chu mu oprosztit, ali ne zabit; ja mu nist zloga nechu ucsinit, ali i niszt dobroga izkazat; ja sze nechu nad nyim fantit, ali nist nebi rad zsnyim jimat, i tako dalye. Ovoga nasz ni Jezus ucsil, nit nasz niszu Szveczi ucsili. Premiszli, kako biti islo, dabi Goszpodin Bog ztobum ovako zahajal, ki szi nyega vechputi, i tezsje raszerdil, ne je tebe tvoi blizsnyi. Szveti Krizoszthomus veli: „Oches, da ti Goszpodin Bog onako oproszti, da te nemer nist ne kastiga, ali da sze od tebe vindar csiszto odverne?“

Na dan petnaisztoga Marcziusa.

Szveti Longinus voschan, i Mucsenik, ter szveti Longinus Kapitan, i Mucsenik.

Dva Szveczi sze va Materi Czrikvi najadu pod ovim Jimenom: Longinus. Jedan je bil niszki Voschan, a drugi Kapitan. Od ovi dvi popiszanye zsitka Szveczev ovuliko povida. Pervi Szveti Longinus je bil jedan zmed oni voschanov, ki szu pod oblaschum jednoga Kapitana, i pod nyigovum uredbum poszlani bili, pri krizsevanyu Jezusa Krisztusa, i oni dvi razboinikov, ki szu z Jezusem krizsevani bili, nazocsi bit, i nato szkerb jimat, da sze szpuni, kut je szudsztvo dokonyalo. Pokidob da zbog velikoga Szvetka Szobote, kaje drugi dan po krizsevanyu dohajala, tela krizsevani niszu szmila na krizsu osztati; a oni dva razbojniki jos niszu mertvi bili; ko szu ovim dvim kosche polamali, i krezato nye umorili. Ovako szu otili i z Jezusem zahajat; ali kada szu vidili, da je mertav, ko toga pri nyem ni potribno bilo ucsinit. Ali da gvisni budu od nyigove szmerti, ko je Longinus perszi Jezusa zmecsem prebol; i je velyen szveta Kerv, i voda zprebodenoga szercza van czurila. Kada je Longinus ovo vidil, szeje presztrahsil, i pokidob je jur pervo ona csudnovita pripetenya pri szmerti Jezusa vidil, i premislyaval; ko je zacsel csverszto verovati, da je krizsevani Jezus Nazarenszki vech neg szamo cslovik. Va ovom je jos vech potverdjen bil krezano, csa szeje pri Gorisztajanyu Jezusa godalo. Szveti Apostoli szu nyega potlye jos bolye va veri naucsili, i on je jedan zmed nai gorlyivijimi Valovniki Jezusa nasztal. Czezarei va Kapadoczii kadi je prebival, je po szvojem na pravu veru sztuplenyem jos dvaiszet oszam let zsivil va nai vechoi szvetoszti, i noge druge je na pravu veru preubernul. Zato je potlye pri Poglavaru Oktaviusu obtuzsen posztal. Kada je Jezusa ocsitno valoval, i bolvanom ni til aldovat, je nyemu ta Poglavar jezik zguta dal szkinut, zube zbit, va tom mislenyu da szveti Mucsenik neche moch vech Jezusa glasziti. Ali drugacse szeje sztalo. Szveti Longinus je prez jezika govoril, i pokazal nyigovomu nepretelyu, da szu nyigovi

krivi bogi nist, i daje neg jedan pravi Bog, i Odkupitely Jezus Krisztus. Kipe bolvanov, ke szumu dali, je na male kusziche razdrobil, zki kuszichov szu zali duhi van szkakali va sztrahsnom pogledi, i va pogane nuter isli prebivat, i nye nemilo trapili. Ali szveti Longinus je ove neszrichne pomiloval, ter nye krez szvoju molitvu od zali duhov oszlobodil, med ovimi szu jedni, szpoznavajuch ovo csudo, Jezusa zacseli verovat i nyega dicsit. Polag szi ovi csudni csinov je Poglavar jos tverdokoran osztal, i zapovidal je szvetomu Mucseniku glavu odszich, kut szeje i sztalo. Ovoga iztoga Poglavara je Goszpodin Bog kastigal, i nyemu vid zel, ali potlye, kada je na grobi ovoga Mucsenika molil, je zopet szvoju vid naizad dosztal, i k Jezusu sze ubernul, i do szmerti pravo po Kerschanszku zsivil.

* * *

Csa drugoga szvetoga Longinusa utiszka, ov je bil Kapitan Czeszara Tiberiusa. Ov je od Poncziusa Pilatusa zapovid dosztal, da z szvojimi voschani pri krizsevanyu Jezusa, i oni dvi razbojnikov na zocsi bude, da sze nist zbluda ne sztane. Kadaje csudnovita pripetenya pri krizsevanyu Jezusa, i ona, ka szusze po nyigovoi szmerti godala, vidil, i pri szebi premislyaval, onda je ocsitno valoval, da je Jezus Krisztus pravi Szin Bozsji. Ovako szvidocsu szveti Evangyeliszte Mathe, i Markus. Markus veli: „Kadaje Kapitan vidil, da je, naimre Jezus Krisztus, ovako umerl, je rekal: „Za isztinu ov cslovik je Szin Bozsji!“ Szveti Mathe zopet veli: „Kapitan ali, i oni, ki szu zsnyim bili, da na Jezusa paszku jimaju, kada szu potresz zemlye vidili, i csa szeje dalye zgodalo, szusze jako presztrahsili, i rekli: Za isztinu ov je bil Szin Bozsji.“ Longinus je naimre docsul, da szu zsidovi zato nad tim sztali, da Jezusa krizsuju, pokidob szeje za Szina Bozsjega van dal, csaje Poglavnik popovszki, i zsidovszko szpravische za pszoszt Boga derzsalo. Kada je ada vidil, csa szeje pri szmerti Jezusa godalo, onda nist ni dvojil vatom, daje, sze csa je Jezus rekal, jisztinszko, zato je pervi bil med pogani, ki je na vekovecsni spot zsidovom pod Krizsom Jezusa va nyega

verovaI, i od Bozsansztva nyigovoga szvidocsil govorechi: „Za isztinu ov cslovik je pravi Szin Bozsji bil.“

Va ovoi veri je jos vech potverdjen bil pri Gorisztajanyu Jezusa; ar kada je zapovid jimal, pri Grobi Jezusa do tretoga dneva zszvojum vojszkum virosztovat, ko je potresz zemlye dobro chutil, ki szeje onda zgodal, dobro je vidil, da je Angyel kamen kraj rinul od zasztupa Groba na nyega sze szel, i priblizsavajuchim zsenam nyigovo Gorisztajanye nazvischaval. On szeje nemer zpocsetka presztrahsil z szvojimi voschani szkupa pri pogledu Angyela, ar sze je ov szvitil kut obliszk, ali zcsim je kszebi dosal, je zjednimi med szvoji voschanov k Poglavaru Popovszkomu isal, i nyemu povidal sze csa sze je zgodalo. Ov Poglavar Popovszki je voschane zpinezi zaszlipil, i nyim rekal, da med lyucztvom razsglaszu, da szu Ucseniki Jezusa mertvo telo nochno vrime prekrali, onda kada szu voschani zaszpali. Longinus sze ali ni dal zaszlipit, neg je osztavil szvoju szluzsbu, i na jedan csasz i varos Jeruzalem, ter je prosal va szvoju domovinu, i onden ocsitno glaszil dicsno Gorisztajanye Jezusa, i sze csa szeje pri tom zgodalo, i na Jimanyi szvojega Ocza ne daleko od varosa Tiana pobozsno zsivil. Zsidovi ovoga niszu mogli terpit, i niszu mirovali, dokle Pilatusa niszu nagovorili, da Longinusa na szmert odszudi, kut dabi bil od voschansztva uszkocsil. Zato szu velyen hahari poszlani posztali, da Longinusu glavu odszicsu. Goszpodin Bog je szvojemu vernomu szlugi naiper nazvisztil nyigovu szmert, on sze je tomu uveszelil. Szegurno, prez sztraha je on pred poszlane voschane isal, i pokidob ga ovi poznali niszu, szuga pitali, kadi je Kapitan Longinus? On je nyim odgovoril: „Hodte chu vam ga ja pokazat.“ Onda je nye odpelyal va szvoju hizsu, nyim dober ubed dal pripravit, i zsnyimi sze lyubezno dogovaral, po ubedi je nyim rekal: „Ja szam Kapitan Longinus koga jischete; szpunite nad manum, csa vam je zapovidano.“ Voschani szusze preszenetili, i niszu otili szvoje ruke na szvojega dobrocsinitelya polozsit; ali kada szusze zjedne sztrani szvojega Poglavnika bojali, a zdruge sztrani kada je nye szam Longinus na nyihovu duzsnoszt upomenyival, ko szumu glavu odszikli. Ov Szvetacz ki je miloschu Mucsenikov viszoko prestimaval, je belu prates nasze zel,

molitvu odversil, i szmertni udoracz veszelo prijel. Voschani szu glavu szvetoga Mucsenika zszobum zeli va Jeruzalem na pokazanye da szu zapovid szpunili. Pilatus je ovu szvetu Glavu zsidovom prikdal, a ovi szu ju va jednu szmerdlyivu grabu zvan varosa hitili. Ali Goszpodin Bog szeje za diku szvojega vernoga szluge zel, i odredil, da je jedna Goszpa Kerschanszka ovu Glavu nasla, i ktelu polozsila. Szveti Longinus szeje ovoi kerschanszkoi zseni szkazal, i nyoi povidal, kamo szuju hitili, i nazvisztil, da je volyu Bozsja, da sze nyigova Glava ktelu polozsena dosztoino pokopa.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Ti sze morebi na Longinusa szerdis, ki je zmecsem szercze Jezusa prebol, i Nyemu ovako novu ranu zaudal. Ovako sze nogi szerdu na Judasa, ki je Jezusa zbog csemernoga pineza prodal, nogi sze szerdu na zsidove, ki szu z Jezusem tako nemilosztivno zahajali, i nyega krizsevali. Ali zacs sze ne szerdis na szamoga szebe, ki szi Jezusa jos vech zbantoval? Szveti Thomas a Villanova veli: „Mi sze tuzsimo na Judasa, a mi vechputi to izto csinimo, csaje on ucsinil. Kada mi Jezusa zbog csemernoga pineza, a zbog telovne naszladnoszti bantujemo.“ Mi sze tuzsimo na zsidove, a mi zanemermechemo, ziszmihavamo, i krizsujemo Jezusa na novo znasimi grihi. Mi sze hersztimo na Longinusa ki ni zlo miszlil z Jezusem, a vindar je nyigovo mertvo Telo prebol; a nut mi zbantujemo zsivoga Jezusa, i nyigove rane ponavlyamo znasimi grihi, akoprem znamo do je, csesza nit Longinus, nit Zsidovi znali niszu. Ni nase zbantovanye zkim Jezusa zbantujemo, veche, neg je bilo Longinusa, i Zsidovov? O! kako ches moch jednucs obsztat, ako sze z Longinusom ne povernes, za tvoje grihe sze ne pokajes, pravu pokoru ne csinis, i ako sze potlye upamet ne zames, da Jezusa vech ne bantujes. Szveti Krizoszthomus veli: „Rane Jezusa Krisztusa, ke ti vechkrat krez tvoje grihe ponavlyas, chedu tebe na szudnyi dan

tuzsit, i ona predraga Kerv ka je zsnyi czurila szuprot tebi za fantenye kricsat. Ar kut szveti Augusztin veli: „Jezus che nani dan grihsnikom szvoje Rane kazat, i ovako govorit: Poglejte Rane, ke sztemi zaudali. Poznate szercze, ko szte preboli? Krez vasz, i zbog vasz je odperto posztalo, a vi vindar va nye niszte nuter otili pojt. Odhajte od mene va ogany vekovecsni!"

II.

Szveta Kerv, i voda, kaje z szercza Jezusa van czurila je Longinusa voschana ocsi duhse odperla, daje szpoznal Jezusa za pravoga Szina Bozsjega, nyigovu szvetu veru nasze zel, i va nyoi do szmerti sztalan osztal. Longinus Kapitan videch muku, i szmert, i Gorisztajanye Jezusa je pravu veru szpoznal. Csa premislyavanye muke, i szmerti, i Gorisztajanye Jezusa va tebi ucsini? Oches ti tverdokorniji bit, neg szu ovi pogani bili? Neches, va premislyavanyu szega onoga csa je Jezus za te terpil, na pobojsanye zsitka tvoga miszlit? Neches tvoje grihe uplakat? i potlye tvojega Szpaszitelya zdibine szercza zverhu szega lyubit? Nut Jezus je tebi za lyubav szvoju szvetu Kerv do zadnye kaplye sztocsil. Tebi za lyubav je tuliko terpil, i ovako spotnu szmert pojel. Kadi che sze ki drugi najt, ki bi te tako lyubil, ali tako lyubit mogal, i otil? O poklekni pod noge tvojega krizsevanoga Jezusa, ter mu zahvali za nyigovu neizkoncsano veliku lyubav. Prosziga ponizno za oproschenye tvoji grihov, prosziga ali i za kriposzt, ter miloschu, da ga potlye zverseno lyubit budes mogal. Postuj, i kusuj pobozsno nyigove szvete Rane, kut sztalna zlamenya nyigove lyubavi proti tebi, ter reczi z szvetim Ignacziusom: „Va Tvoje szvete Rane szrani mene." Oszebuinu pobozsnoszt jimaj kprebodenomu szerczu Jezusa, ter ga proszi zarad nyigovoga prebodenoga szercza, i zarad sze nyigove szvete Kervi, ka je zsnyega proczurila, za pravo zsalosztno, i Boga lyubeche szercze. Znamo z zsitka nogi Szveczev, da szu va nyihovi nevolya, i szkusavanyu szvoje zaviche va szveti Rana Jezusa jiszkali, i va nyi batrenye, i kriposzt nasli. Szveti Augusztin veli: „Ako me kakova zla miszal

ubajde, ko jischem moje zaviche va Rana Jezusa Krisztusa. Va szi moji nevolya niszam tako kripne pomochi nasal, kut va Rana Jezusa.“

Na dan sesztnaisztoga Marcziusa.

Szveti Heribert Nadbiskup Kölni.

Szveti Heribert pervi Nadbiskup Kölni je od plemeniti Sztarji Vormsi rojen. Pri nyigovom narojenyu je Goszpodin Bog pokazal zlamenye nyigove biduche szvetoszti. Zverhu hizse nyigovi Sztarji je oszebuina szvitloszt pri nyigovom narojenyu szvitila, i duglye osztala. Od nyigovoga ditinsztva je kazal veliku lyubav kpobozsnoszti, i kznanoszti. Va vechi leti je va nauki tako zlizal, da szuga za jednoga med naiucsnijimi onoga csasza prestimavali. Otto treti Rimszki Czeszar, kada je dovidil nyigovu veliku mudroszt, je nyega va nai tezsji poszli za nauk proszil. Kada je Biskup Virczbugi umerl, je Czeszar otil nyega za Namesztnika nyigovoga izvisit; ali ov ponizni szluga Bozsji je tako dugo proszil, doklye je Czeszar szvoju volyu preminil, i na meszto Heriberta nyigovoga brata Henrika za Biskupa posztavil. Ov Szvetacz je stimal, da ga vech nechedu szilit na ovako viszoku csaszt. Ali ravno va onom csaszu, kada je Heribert z Czeszarom va Talianszkom bil, je Evergerus Biskup Kölnszki umerl. Kada szu Naszlednika na Biskupiu zibirali, szu Duhovni, i Szviczki med szobum razdilyeni bili, Duhovni szu odibrali Veczelina za Biskupa, a Szviczki nyega niszu otili. Veczelin da jedinschinu zobderzsi med Duhovni, i Szviczki, je knyim ocsitno ovako govoril: da szi on ove velike csaszti ne zselyi, ako szi szlozsni niszu pri nyigovom odibiranyu, zato da che on nyim jednoga prepolozsit, ki je Bogu, i Czeszaru drag, naimre Heriberta koga szi zbog nyigove kriposzti poznaju, da on ovoga za vridnoga derzsi, da za Biskupa izvisen posztane. Zcsim szu Duhovni, i Szviczki Jime Heriberta csuli, szu szi szkupa zakriknuli: Heribert je nas Biskup, je

Heribert je. Ovo csudnovito odibiranye szu Czeszaru velyen nazvisztili. Czeszar szeje nato kruto raszveszelil, i velyen je Heribertu, ki je onda va poszli Czeszara Ravenni bil, nyigovo za Biskupa odibranye krez lasche piszanye nazvisztil. Zaman je bilo nyigovo sze kratenye, moral je Biskupiu prigzet. Zato je v Rim putoval, da ga Szveti Otacz Rimszki Papa potverdi. Onda je sztoper isal Köln. Ali pervo neg je va varos isal, je pallium toje zlamenye csaszti velike Czrikvene pred szobum va varos poszlal, a on je va poniznoi pratezsi zboszimi nogami zimszko vrime va varos isal. Zvelikim veszelyem szuga Varoschani prijeli. Kumaj je tri leti szvoju Biskupiu redil, je zopet z Czeszarom va Talianszko moral putovat. Ali kada je Czeszar na szmert ubetezsal, i od Heriberta proszil, da, ako umre, nyigovo mertvo telo Achen odprimi. Ovu zselyu je szveti Heribert szpunil po naszledujuchoi szmerti Czeszara. On je polag zapovidi pokoinoga Czeszara sze Kincse Czeszarsztva va Nimsko doprimil. Ali ni mogal tako hitro putovat, kut bi szi zselyil novi Czeszar Henrik; zato szu niki zli lyudi szvetoga Heriberta pri ovom novom Czeszaru va szumlyu zaprimili, kut dabi on szamohot zusztavlyal bil ov Kincs Czeszarszki, zato szu Czeszara, akoprem je pobozsan i szvet cslovik bil, tako nadhuszkali, da je jedan csasz szvetoga Biskupa oduraval. Ali ov szveti szluga Bozsji szeje batril zszvojim csisztim duhsnim szpoznanyem, i szerdu Czeszara je tako dugo szterplyeno podnasal, dokle Goszpodin Bog szam ni szercze Czeszara ubernul. Ar kadaje ov Köln putoval ztim nakanyenyem, da szvetoga Biskupa, ni ni znano zacs, kastiga, je va szni jednoga bisztroga Biskupa pred szobum sztojechega vidil, i ovako govorechega: „Csuvaj sze Czeszar, da sze szuproti Heribertu Biskupu mojemu tovarusu ne zagrihsis. Znaj, da je on Bogu drag, i povolyan. Ako sze uszegural budes proti nyemu csa ucsinit, ko ches zato tezsak odgovor jimati.“ Czeszar szeje navo vidjenye va sztrahu prebudil, szvoju grihsku szpoznal, on szam je isal pred Biskupa, i nyega na koleni za oproschenye proszil. Szveti Biskup je zdvignul Czeszara iz zemlye, zsnyim sze lyubezlyivo pominal, nyigovu grihsku szpricsal, i nyemu szvet nauk udilil. Czeszar je na zadnye Biskupa, i ov Czeszara kusnul. Od

onoga csasza je Czeszar szvetoga Heriberta postoval kut Szvecza. Ali Heribert je za isztinu i szveto zsivil. On je virosztoval za zvelicsenye szvoji ovcsicz, i nye na sze dobro zbujal, ne szamo zricsum nego i zpeldum. Diku Bozsju je poveksaval zszum szvojum mochum, zato je i jedan Kloster na poveksavanye dike Bozsje dal zgradit. Za uboge, i betezsne, kim je vechkrat noge zipiral, je dal Spital zgradit. Od szvoji dohodkov je on szam naimanye uzsival; pokidob je sze na nakincsinye Czrikvov, i na utihsenye nevolye sziromahov ubernul. Kako je on sziromahe lyubil, szu oszebuino szpoznali u csasz u velikoga glada, ki je zbog velike szuhse nasztal, i noge betege uzrokoval. Nit pinez, nit zernya vech ni jimal; ar je sze med nevolyne razdilil. Da szerditoszt Bozsju utihsi, i rodnu godinu od Boga szproszi, je odredil naiper poszt tri dni, onda je Proczesziu derzsal, ku je szam pelyal. Kada szu sze niki csudili, da sze Goszpodin Bog ni krezavu pokoru ni otil dat oproszit, je ov ponizni szluga Bozsji rekal: „O! vas Biskup je kriv tomu, da sze Goszpodin Bog zbog nyigovi grihov nebi szerdil, ko bi jur zdavno potribnu godinu bili dosztali.“ Kada je ovo rekal, szeje szplakal, i Boga zopet zacsel molit, i proszit. Kumaj je zacsel molit, szeje Nebo, koje pervo vedro bilo, obvliklo zoblaki, i rodna godina je zacsela czurit, kaje vasz Orszag polyala, i rodovitoga nacsinila. Ovu od Boga csudnovito poszlanu godinu szu szi molitvi szvetoga Biskupa prepiszovali. Ali i druge milosche je Goszpodin Bog na nyigovu molitvu izkazseval. Nogi szu krez nyigovu molitvu od zaloga duha odszlobodjeni posztali, nogi betezsni szu nyihovo zdravlye, nogi szlipi nyihovu vid naizad dosztali.

Zadnyics, kadaje szvoju Biskupiu pojiszkoval je Reiszi va zemlyiczi ubetezsal. Onda szeje na vodi dal Köln naizad odveszt, kadi je szveto preminul. Jur pervo je szvoi Testament nacsinil, va kom je Czrikve, i uboge za szvoje jerbe posztavil. Neszmim jednoga pripetenya zamucsat, od koga sze va popiszanyu zsitka ovoga Szvecza szpominanye nacsinya, na peldu onim, ki upominanye Duhovni zanemer mechu, i ukrivlyaju. Oszamnaiszt person szeje naimre uszeguralo va szeli Kolbek blizu varosa Magdeburga va Czimitori tanczat. Robert nyihov Farnik je nye

upomenul, i proszil, dabi zszvetoga meszta odsztupili. Ali kada szumusze oni neg ukrivlyali, je nye zaklel. Csa szeje nyim navo zaklinyanye sztalo, je sztrahsno bilo, i czelo leto je duralo. Po leti dnevi je szveti Heribert nye od nyihove kastige, ku jim je Goszpodin Bog poszlal, odszlobodil, i nye va Czrikvu pelyal, da Bogu hvalu dadu. Trimi szu velyen pred Oltarom umerli, jedni po drugom, ali tretom miszeczu, oni drugi szu derhtali na szem telu, dokle szu zsivili.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Kada szu szvetoga Heriberta nyigovo csinyenye krivo razlagali, i na nyega szumlyu metali, szeje zszvojim csisztim duhsnim szpoznanyem batril, ter je szumlyu, i zbantovanye szterplyeno podnasal. Csini, csa ches, neches moch zabranit, da jedni nebi tvoje csine krivo razlagali. Jezusu, i szlugam Bozsjim ni bolye islo. Zato ako tisze csa takovoga sztane, nekasze jadat, ali prikoreda turobit. Za nemer verzi takovo krivo szudenye lyudi. Nato ne dohaja, csa lyudi od tebe szudu, neg csa Bog szudi, ki sze dobro vidi, i ki sze va szvojim szudsztvi neche pobludit, kut sze lyudi bludu, i prekanu. Ubatri sze, ako niszi kriv, ztvojim duhsnim szpoznanyem, ter osztavi lyude, neka govoru, ali szudu, kut ochedu. Ti zato niszi szvetiji, ako te lyudi hvalu, i viszoko prestimavadu, nit niszi pred Bogom manyi, ako te zanemer mechu, i tebe hudaju. Szveti Paval je rekal: „Ja sze nemarim, da sze od vasz, ali od cslovicsanszkoga Szudsztva szudim. Goszpodin je, ki mene szudi.“ Ovako govori, i miszli i ti.

II.

Szveti Heribert je dugo pred szmertjum szvoi Testamenat nacsinil, i Czrikve, ter uboge je za szvoje jerbe posztavil. Ako ti je Goszpodin Bog zemalyszkoga dobra prikazal, i tebe va takov sztalis posztavil, da Testamenat nacsinyit

mores; ko ti szvitujem szakojacski, da ga nacsinis; ali pervics zaran, doklye szi jos zdrav. Szveti Augusztin veli: „Nacsini tvoi Testamenat doklye szi zdrav, i szam szvoi. Ako csekas doklye ubetezsas, ko chedu szlipit okol tebe, chedute nagovarat, ali chedu ti sze grozit, da ono ucsinis, csa nebi rad ucsinit.“ Nemer zbog toga neches pervo umrit, ako ga zaranie nacsinis. Pak sze zopet lahko preminit more, ako ti nebude povolyi csa szi va nyem nacsinil. Zacsuda mirniji ches va zdravlyi, i betegi bit, ako ga zaran nacsinis. Ako ga ne nacsinis, ches morebit noge praude, i grihe uzrokovat. Drugics pak nacsini Testamenat po praviczi. Pravicza to potribuje, da szakomu szvoje damo. Ako jimas csa lyuczkoga navrachati, skodu nadomesztit, ali duge platit; neka miszlit, da je doszt, ako ovo tvojim jerbom zapovis, da szpunu, ali ako na Czrikvu, ali na szvete Mase osztavis, ali ubogim podilis. Csa szam mores naizad dat, nadomesztit, ali platit, ko plati szam, nadomeszti, i naizad daj, kada ti je moguche. Ako ovo odvlacsis, ali ziszma ne ucsinis, ako bi je i mogal, ko szenek va grihu zsivis. Jerbom zapovidat, da platu, ali nadomesztu, ako bi szam mogal, je jako pogibelyno; ar szkuszenye nasz ucsi, kako retkokrat jerbi to szpunu. Kako sze mores nadijat, da chedusze tvoji jerbi vech szkerbit za tvoje duhsno zvelicsenye, neg sze szam szkerbis? Csa szveto narucsanye utiszka, ko znaj, ako je zkrivicsnoga dobra, ali zlyuczkoga dobra nacsinis, da Bogu neche jako drago bit. Goszpodin Bog oche ztvojega lasztovitoga dobra odicsen bit, a ne zlyuczkoga. Krivicsno dobro, ali lyuczko dobro tvojoi diczi, ali drugim jerbom osztavit, tvojoi diczi, i tvojim jerbom neche na blagoszlov szluzsit. Dabi pak i tvoja dicza, ali drugi jerbi ztvojim krivicsnim dobrom jedan csasz na szvitu i szrichni bili; nebi bilo priproszto szamoga szebe na veke neszrichnoga ucsinit, neg da tvojoi diczi, ali drugim jerbom jedan csasz na szvitu dobro ide? Zadnyics nacsini tvoi Testamenat po kerschanszku, neka pozabit na Jezusa. Neka pozabit na uboge, i na tvoju laschu duhsu. Ako csa prineszt mores na diku Jezusa va nyigovi Czrikva, na kakovu pobozsnoszt, neka toga zamudit. Osztavi csa, ako mores, na batrenye sziromahski. Na szpaszenye tvoje duhse, ali duhs oni, ki va Purgatoriumi terpu, osztavi na

ku szvetu Masu. Ovo szpuni, onda ches mirno, i ubatreno umrit, ako sze drugacse terszil budes krez pravu pokoru va miloschu Bozsju sztupit. Ali zapameti szi, csa pred tvojum szmertjum na diku Bozsju, ali na uboge, ali na szpaszenye tvoje duhse ucsinit mores, ucsini ti szam, kut je szveti Heribert ucsinil. Va kniga mudroszti sztoji: „Ucsini tvojemu pretelyu dobro pred tvojum szmertjum.“ Tvoi nai bolyi pretely je Jezus Krisztus, tvoja nai bolya pretelyicza ti neka bude tvoja duhsa. Ucsini csa pred szmertjum Jezusu ucsinit mores, oszebuino na nyigovi ubogi. Ucsini csa je tvojoi duhsi na szpaszenye.

Na dan szedamnaisztoga Marcziusa.

Szveti Patrik Biskup, i Szveta Gertrudisz Divicza z Brabanta.

Szveti Patrik sze Apostol Irlanda jimenuje; ar je pervi bil, ki je Evangyelye Jezusa Irlandi glaszil. Va Englenderszkom szeje narodil. Kada je sesztnaiszt let sztar bil, onda szuga tolovai znyigovum sesztrum Lupitum ukrali, i Irlandi jednomu sztanovniku prodali. Seszt let je bil ulovlyen, i ravnotako dugo je moral szvinye paszt szvojemu goszpodaru; a vindar je polag toga csiszto, i szveto zsivil. Kada szusze leta nyigovoe szlusbe szpunila, szeje nyemu Angyel szkazal, i krez pomoch nyigovu je va szvoju domovinu zopet naizad dosal. Ali vreda po tom je po drugi, i treti put ulovlyen, i va szluzsbu odpelyan posztal, ali szagdar je szrichno oszlobodjen posztal. Goszpodin Bog je nyemu vechkrat nazvisztit dal, da je nyega nato odredil, da sztanovnike Irlanda na pravu veru uberne; zato szeje terszil, da ktomu potriban nauk dosztane. Zcsim je va nauki doszt ucsen bil, je proszil, da ga va Duhovni sztalis nuter zamu, i za Masnika poszvetu. Kada je Masnik posztal, je od Pape Czelesztina dopuszt proszil, dabi Irlandi, kadi je pogansztvo ladalo, Evangyelye Jezusa szmil prodikovat. Papa je nyemu ktomu zvelikim veszelyem dopuszt udilil, i nyega za Biskupa poszvetil. Patrik ni dugo sten-

tal; neg je velyen znikulikimi Masniki Irland odputoval, kamo je va leti csetira sztot trideszet drugom dosal. Nemore sze zrech, kako veliko trudno, i delo je krezato na sze zel, kuliko teskoche, i progonsztva je va nazvischavanyu vere Jezusa moral preterpit. Ali Goszpodin Bog je blagoszlovil trudno szvetoga Patrika, ar navredi je czele varose k Jezusu preubernul, ove szu nogi drugi varosi naszledovali, tako da je va onom csaszu dokle szeje Irlandi nahajal, kresz trideszet let naimre, polag nogi Klostrov tri sztov seszdeszet pet Czrikvov zgradil, Orszag na vech Biskupiov razdilil, szagdir Biskupe, i Masnike posztavil, da sze va szem Orszagu Jime Jezusa glaszi. Pri novi Kerschani szeje navredi va ponasanyu, i pobozsnoszti tako sze csiszto preminilo, da szeje Irland sztruga Szveczev jimenovala. Paklenszki nepretely je sze zjiszkal, kako bi mogal raszsirenye vere Jezusa zusztavit; ali sze nyigove hudobnoszti je szveti Patrik szrichno ubladal, ar Bog bise zsnyim. Leogarius nai zmosnii Ladavacz ovoga Orszaga szeje znyigovimi poganszki popi szuprotposztavil szvetomu Patriku; ali kada je ona noga csudocsinenya vidil, ka je ov Szvetacz na potverdjevanye nauka Krisztusa csinil, muje dopusztil veru Jezusa va Orszagi glaszit. Poganszki duhovni szu lyucztvo raszdrazsili szuproti Kerschanov, da je neg zataru. Ali kada szu jur pripravni bili, da chedu sze neg poszipat nad Kerschane, je na jednucs pri vedrom Nebi tako velika germlyavina, i liszkanye nasztalo, da szu szi pobignuli. Jos i popi poganszki szu puni szrama pred Kralyom szpoznali, da je Bog Kerschanov pravi Bog, ter szusze i oni k Jezusu preubernuli, szam nyihov poglavnik sze ni til ubernut. Ov je otil, kut nigda Simon Magus, sze k Nebu podvignuti; ali kut je on krez molitvu szvetoga Petra, tako je i ov krez molitvu szvetoga Patrika ponizsen posztal, i zraka doli hitjen na zemlyu mertav doli szpal. Krezavo je nozsina poganov na veru Jezusa preubernuta posztala. Ali na poveksavanye vere je szvet zsitak szvetoga Patrika, i noga csudocsinyenya nai vech prinasala. Vasz dan je va Apostolszkom trudi sztrosil. Nigdar nist ni otil csut od pocsivka. Nyigova gorlyivoszt diku Bozsju izvisavat, i Duhse Bogu dobivat, sze ni mogla zaszitit. Noge teskoche, ke je moral va szvojem szvetom poszli prinasat, nyega niszu utrudile, nego

jos marlyivijega, i szercsenije ga nacsinile. Pise je po szem orszagu putoval, poganom nyihovu krivu veru raszlagal, i pravu veru Jezusa glaszil, on je sziromahe, i bogate, mlade, i sztare ne szamo va veri, nego i va stenyu, i piszanyu ucsil; ar pred ovim Szveczem nigdor ni bil va Orszagu, od koga bisze ovo bili naucsit mogli. Noge tiszuche je on szam, kada szu va veri Jezusa doszt naucseni bili, pokersztil. Zsalosztne je batril nevolyuim je bil na pomoch, betezsne pojiszkoval, i vracsil; zjednum ricsum, on je szim sze nasztal, neg da sze Krisztusu zadobi. Pri szem ovom trudnom je nyigovo szercze szenek k Bogu bilo ubernuto krez molitve, i zdihavanya k Nebu, da sze nyigova lyubav k Bogu nigdar ne umerzli, i da od Boga va szvojem szvetom naiperzimanyu pomoch szproszi. Na szvojem telu je szenek ostru prates noszil, da sze pokori. Nyigova hrana je bila nyigov szakidanyi poszt. Noch je na tri dele razdilil; pervi del je ubernul na zmolenye sztov Jacsak szvetoga Davida; drugi del na zmolenye drugi pedeszet Jacsak, i szvetoga zdihavanya; treti del ubernul na pocsivak na tverdom kameni. Csa csudocsinyenya utiszka, je tulika, i tako velika csinil, kut Apostoli. Nai vecha vrimena je neg z zlamenyem szvetoga krizsa utisil; szlipim je dal szvitloszt ocsiov, nimim ricsi, gluhim csujenye. Noge betezsne je neg krez polaganye nyigovi ruk uzdravil, i mertve va zsitak prebudil. On je od Boga jimal dar prihoducha dugovanya naiperpovidat, i otajna szerczev vidit. Zricsum on je bil pravi Apostol Jezusa, ali zamemo nazvischavanye vere, ali csudocsinyenya, ali nyigov szvet zsitak; zato szu nyega jos i pogani viszoko prestimavali. Kada je nogo let va ovom Apostolszkom poszli sztrosil bil, je nyega Goszpodin Bog kszebi pozval va oszamdeszet tretom leti sztaroszti nyigove va leti csetira sztov szeszdeszetom. Va Klostri Saball, koga je med vech drugimi zgradit dal, je umerl. Pri nyigovoi szmerti je bilo csut Angyelszke Jacske, i dvanaiszt nochi je bila nebeszka szvitloszt zverhu onoga Klostra, od ke je sza krajina raszvichena bila. Ovu szvitloszt szu Kerschani, i pogani vidili, ter szusze nad nyum veszelili, i csudili. Szveto Telo Patrika je va Czrikvi varosa Duen zakopano. Pri nyigovom grobi szusze ravnotako noga csudnovita pripetenya zgodala.

* * *

Denasz Szveta Mati Czrikva szpominanye nacsinya i z szvete Gertrud. Ova szeje va Brabanti okolo leta seszt sztov trideszet pervoga narodila. Nye sztarji szu bili Herczeg Pipin, nye Mati bise szveta Itta ali Iduberga. Od szvoji viszoko plemeniti, i pobozsni sztarji je dobro i pobozsno odhranyena bila. Szin Herczega z Ausztrazie je malu Gertrud, ar je kumaj deszet let sztara bila, zbog nye velike lipote na zocsi Kralya, i nye Ocza va histvo proszil. Kralyu, i nye Oczu je ova prosnya jako po volyi bila. Ali kada szu Gertrudisz dali dozvat, i nyoi nazvisztili prosnyu Herczega, i kada je Kraly potriboval da na tu prosnyu privolyi, je Kralyu rekla: „Vase Velicsansztvo, ja jimam neumrechega zarucsnyaka, koga szam szi odibrala, i nyemu vernoszt ubechala; ovomu nemorem drugoga preposztavit ki je umrech, i vernoszti ku szam neumrechemu dala, nemorem uszkrunit.“ Po szmerti nye Ocza je nye Mati Itta polag tolnacsa Biskupa Amandusa jedan Kloster ter Czrikvu va Nivelli dala zgradit. Va koga je Mati z kcherum szkupa isla, da onde Bogu szluzsu, i nyemu vasz zsitak alduju. Rojaki szu to jako kratili, ali Gertrudisz sze ni dala odvernut. I druge Divicze zplemenitoga, i sziromahskoga pokolenya szu nyu naszledovale, tako, da szeje Kloster navredi z Koludriczami napunil. Gertrudisz je po szmerti nye szvete Matere morala Poglavaricza Klostra nasztat. Ona je szim na nai lipsu peldu szluzsila, i szimi je lyubezlyivo zahajala, oszebuino k betezsnim je jako miloszerdna bila, i da szvoju pomoch betezsnim zato jos vech szkazat bude mogla, je polag Klostra Spital dala zgradit. Va molitvi je po vadne, i po nochi nai vech csasza sztrosila. Kada je jednucs klecse szvoju molitvu odversavala, je zverhu nye jedna szvitla kogula va zraku viszila, tako da je ova Divicza, i sza Czrikva krez nye szvitloszt raszvichena bila. Poszt, i virosztovanye, ter tela szvojega pokorenye je nye szakidanya navada bila. Lenoszti, ter obradovanya ni lyubila. Nigdar nye ni drugacse bilo vidit, neg ali delat, ali molit, ali szvete Knige stat, ali szvete razgovore derzsat. Kada je trideszet tri let sztara bila, je va tezsak be-

teg zapala. Goszpodin Bog je nyoi nazvisztil, da che na vredi na vekovecsnu plachu pozvana posztat; zato je szkupa zizvala sze szvoje podlozsne, nye na sztalnoszt va szluzsbi Bozsjoi upomenula, ter szeje pobozsno krez prijimanye szveti Szakramentov k szmerti pripravlyala, ona je uredila sze kako ju moradu pokopat, naimre va sztrunenoi ostroi pratezsi, ku je szenek, jos i va szvojem betegu noszila. Jedan dan pred szvojum szmertjum je jednoga Masnika k jednomu pobozsnomu Pusztinczu Ultanusu, ki je va Klostri Fosza prebival, poszlala, dabi ga pital, ki dan che ona umrit, da szi ona nemer zselyi umrit, ali da vindar va szvojem szerczu pred szmertjum sztraha jima. Ultanes je odgovoril: „Zutra va onom csaszu, kada szveta Masa bude, che szluzsbenicza Goszpodinova i Divicza Jezusa Krisztusa Gertrudisz szvoi zsitak dokonyat. Povi nyoi va moje Jime, neka sztrah od szebe odverne, i neka ubatrena bude; ar szveti Patrik va tovarustvi Angyelov na nyu cseka, i ona che zvelikum dikum prijeta posztati.“ Gertrudisz je krezavi odgovor ubatrena bila, ter je Bogu hvalu dala, i drugi dan je jos jednucs prezveti Oltarszki Szakramenat prijela, ter je med szvetum Masum szvoju csisztu Duhsu va Ruke szvojega Nebeszkoga Zarucsnyaka szpusztila va leti seszt sztov seszdeszet csetertom. Va uri nye szmerti szeje nye nai bolyoi pretelyiczi Opticzi Modeszta szkazala. Nogi betesniki, szlipi, i santavi szu neg krez dotaknenye nye posztelye szvoje zdravlye naizad prijeli.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Trideszet let szeje szveti Patrik trudil za zvelicsenye duhs. Kuliko csasza, kuliko truda, i dela szi ti sztrosil va jiszkanyu zvelicsenya tvoje lasche duhse? Ja velim tvoje duhse. Duhsa, ku jimas, je tvoja duhsa. Za nye zvelicsenye sze ti moras szkerbit. Dabi szi lyudi, i szi Angyeli Nebeszki za zvelicsenye tvoje duhse szkerbili, nebi je mogli va Nebo odprimit, ako sze ti za nyu neches szkerbit. Za tvoje drugo goszpodarsztvo sze moru drugi lyudi szker-

bit; ali zvelicsenye tvoje duhse nigdor prez tebe nemore uszkerbit. Ona je tvoja duhsa, ti sze moras za nye zvelicsenye szkerbit. Ona je tvoja duhsa. Zovum tvojum duhsum che sze tvoje telo va vekovecsnoszti szkupa szklopit, ona che szenek tvoja duhsa osztat. Sza tvoja Jimanya ochedu za tobum osztat, i drugi cheduje prikzet; tvoje duhse nigdor prik zet neche, ova chetebi va czeloi vekovecsnoszti osztat. Ona je tvoja duhsa; ako sze za nye zvelicsenye tako szkerbis, kut Goszpodin Bog potribuje, che tvoja haszan bit, ti ches sze za na veke blazsenoga nacsinit. Ako zamudis za nye zvelicsenye sze szkerbit, je tvoja lascha skoda, szamoga szebe na veke nezrichnoga nacsinyas. Zacs nimas vech szkerbi navu tvoju jedinu duhsu, od ke zvelicsenya sze csiszto viszi? Zacs szam jisches priliku, da ju neszrichnu ucsinis, i na veke szkvaris? „Csa szam ti ucsinila, je oszlicza Bileamu rekla, kada je nyu tepal, csa szam ti ucsinila? Zacs me po treti put bijes? Niszam ja tvoja sztvar, na koi szi ti rado szidil?“ Neche i tvoja duhsa ovako ktebi govorit: Csa szam ti ucsinila? Zacs me tuliko bijes, i ranis krez grihe? Niszam tvoja duhsa? Nimas szam od toga naivechu skodu? Szpametno nemores nato odgovorit. Zato szi naiperzami, odszlye na tvoju duhsu vechu szkerb noszit. Ucsuvaj, ter zvelicsi tvoju jedinu duhsu.

II.

Szveta Gertrudisz je naivech csasza po vadne, i po nochi va molitvi sztrosila. Szveti Patrik je dva dele nochi na molitvu ubernul; po vadne ravnotako je szvoje szercze vechkrat k Bogu podvignul va molitvi oposzred szvoje velike szkerbi. Dabi ja od tebe potriboval, da jednu, ali dvi ure vnochi va molitvi sztrosis; ko bi mi rekal: ovo me zteska sztoji, ali ovo mije nemoguche. Niszi ali ti jur marku uru nochi va jigri, va jili, i pili, va szakojacskom szvitczkom, i nogoputi grihsnom raszveszelenyu sztrosil? Ovo szi mogal, ovo te ni zteska sztalo? Ali jednu uru molit, ovo te zteska szpada, ovo ti je nemoguche. O szramuj sze pred Bogom, ter szpoznaj tvoju kriviczu. Ja na potribujem, da tuliko csinis, kut je szveti Patrik csinil. Neg tuliko po-

tribujem, neka szpat pojt, da nebi tvoje vecsernye molitve, na kratki, ali gorlyivo zmolil. Nogi Kerschani jimaju ta lipi zakon, da pervo neg na pocsivak idu, szvoje duhsno szpoznanye upitaju, da va szebi zverseno kajanye za szvoje grihe zbudu. Csini i ti ovako tvojoj duhsi za lyubav. Na ovom izpitavanyu duhsnoga szpoznanya je vech lezsano, neg szi miszlis. Ktomu ni tuliko csasza potribno. Na kratki, ali gorlyivo je bolye, neg dugo ter zaszpano, ter zvechega. Szveti Krizoszthomus veli: „Kada na pocsivak kanis pojt, prejischi tvoje duhsno szpoznanye, ter sze szpomeni na tvoje grihe. Reczi szam pri szebi Duhsa moja! zopet szmo jedan dan prezsivili. Csa dobroga, ali csa zloga szmo ucsinili? Ako szi csa dobroga ucsinil, hvali Bogu. Ako szi zloga ucsinil, kaji sze, ter ga vech neka ucsinit.“ Ovo je csa od tebe potribujem, da szaki vecser ucsinis. Po vadne naszleduj szvetoga Patrika, ter podvigni szercze tvoje i pri tvojem delu k Bogu, nacsini pri szem dobro nakanyenye, kaji sze za grihe, zazivaj Boga na pomoch. Ovo je lahko dugovanye, ko szpunit mores pri szakom tvojem delu, krezavo ches szpunit, onu zapovid, da prez presztanka moramo molit; ar Jezus veli: „da szenek moramo molit, i nigdar presztat.“ Szluga Bozsji mora szenek molit, i delat, veli szveti Bernard.

Jedno jos moram szimo posztaviti. Szveta Divicza Gertrudisz je vasz szvoi zsitak va molitvi, i szvetoszti sztrosila; vindar je pred szmertjum sztrah chutila. Ovo stemo i od drugi Szvetacz. Ti ziszma drugacse zsivis, vindar sze szmerti ne bojis. Odaklye to dohaja? Ja stimam odatlye, da szi nerazmiszlis pravo, csa je szmert, i csa po szmerti dohaja. Polak nauka szvete vere od szmerti viszi nasa vekovecsnoszt. Ako je tvoja szmert szrichna, ko szi szrichan za czelu vekovecsnoszt; ako je tvoja szmert neszrichna, ko szi za czelu vekovecsnoszt neszrichan. Na dalye nasz szveta vera ucsi, da po szmerti dohaja szud, racsundavanye od szega zsitka, i odszudenye duhse za szu vekovecsnoszt. Ako ti ovo dvoje dobro raszvazses, ko ches, i ti pred szmertjum sztraha jimat. Ali ov sztrah ne szmi neg len sztrah bit, nego takov sztrah, ki te nato zbuja, da tako zsivis, da sze nebudes szmil sztrahsit neszrichne szmerti. Ov sztrah te mora ganut, onoga sze csuvat, csabi tvoju

szmert neszrichnu nacsinyilo, nego ono csinit, csa te blazsenoga ucsinit more. Kerschanszki zsitak, oduravanye griha, odversavanye pokore, i drugi dobri csini cslovika blazsenoga, grih ali, ter zamudenye dobra, neszrichnoga ucsinu. Szveti Augusztin veli: „Ako sze szmerti bojite, zacs sze ne csuvate?“ Naimre od onoga, csa szmert neszrichnu nacsinya. Ti sze bojis neszrichno umrit, zacs sze ne bojis grihsno zsivit. Pobojsaj tvoj nistvridan zsitak, ter sze terszi pobozsno zsivit; ar placha pobozsnoga zsitka je vekovecsna. Zsivite dobro, zsivite pobozsno, da nebudete zlo, neszrichno, umerli.

Na dan oszamnaisztoga Marcziusa.

Szveti Narcziszus Biskup Mucsenik. Szveti Braulius Biskup Szaragoszi.

Gironi, ali Gerundi va Spanyolszkom je szveti Biskup Narcziszus szvoj zsitak kut Mucsenik va progonsztvu Diokleziana Czeszara dokonyal. Kada, ali kadi sze je narodil, ni znano. Ali toje znano, da je pervo, neg je va nimsko dosal Gerundi Biskup bil. Kada szu onde na zapovid Czeszara Kerschani prognani bili, je z Diakonom Felikszom pobignul, i na upominanye Bozsje je va Nimsko dosal, da ovde poganom Evangyelye Jezusa nazvischuje. Kada je Augszburg, ki varos je onda poganszki bil, dosal, szeje zgodalo, da je va hizsu jedne raszkricsane nistvridne zsene zjimenom Afra odsztupil, ter prebival. Kako csudnovito je ovu grihsniczu k Bogu, i pravoi veri ubernul, da ona ni szamo grihsni zsitak osztavila, nego va ostroi pokori do nye szmerti kut Mucsenicza sztalno zaosztala, to che mo csut, na seszti dan Augusztusa. On je nyu oszebuino krez nyigov szveti zsitak, krez lubezlyivo nagovaranye, krez razlaganye onoga, csaje Jezus za szpaszenye lyudi ucsinil, i terpil, krez naiperdonasanye one miloszerdnoszti, ku je Jezus kvelikoi grihsniczi Magdaleni jimal, na pravu veru preubernul. Ovu Afru je nye Mati, i tri szluzsbenicze,

naszledovala va szpoznanyu prave vere, ke szu sze csiszto potlye szvoj zsitak, kut Mucsenicze dokonyale.

Po ovako szrichnom pocsetku je szveti Biskup onim drugim sztanovnikom varosa pokazal himbenoszt krivi bogov, ke szu doszlye zmalyali, i nyim nazvischaval pravoga jedinoga Boga, i Odkupitelya szvita tako szvitlo, da je nozsina lyudi poganszvo zaosztavila, i veru Jezusa nasze zela. Csudni csini, ke Goszpodin Bog na poveksavanye szvete vere, kada sze ova poganom glaszi, csini, i ke je krez Narcziszusa csinil, szu szvidocsili od isztine vere, ku je Narcziszus prodikoval, zato je malo sztanovnikov bilo, ki sze niszu k Jezusu preubernuli. Pokidob je Narcziszus pervi bil, ki je Augszburgi, i va nyigovoi krajini veru Jezusa nazvischaval, zato sze i pervi Apostol ovoga varosa jimenuje. Krez devet miszecz je ov novi Apostol szvoi poszal va ovom varosi obversaval, tako da je broj Kerschanov od dneva do dneva raszal, i navredi je ov varos, i sza krajina va sztrahu Bozsjem, i va pobozsnoszti jedinomu pravomu Bogu szluzsila. Po ovi deveti miszeczi je Goszpodin Bog ovoga szvojega vernoga szlugu zopet Gerundu naizad pozval. Zato je novim Kerschanom Augszburgi Biskupa posztavil, i knyemu druge Masnike pridruzsil, i nye naucsil, csa jim je potribno csinit, da ovu novu Czrikvu Jezusu zobderzsu, onda szeje med szuzami, kut nigda szveti Paval, od ove szvoje dicze, ku je krez Evangyelye Jezusa novo preporodil, odlucsil, ter je va Spanyolszko naizad odputoval. Tri leti je potlye Gerundi za szpaszenye szvoji ovcsicz delal. One, ki szusze zbog sztraha muke od Jezusa odvernuli, je zopet k ovcsarniczi Jezusa naizad dopelyal, one, ki szu sztalni osztali, je na dalye na sztalnoszt upomenyival, zricsum on je szim pravi, dragolyubni, i virosztujuchi Pasztir bil. One, ki jos niszu prave vere szpoznali, je od szlipote poganszvta va szvitloszt vere Jezusa pripelyival. Bog je zsnyim delal, ar je noge pogane na pravu veru ubernul. Ali zali duh ni mogal ovoga prez hudobnoszti gledati; ar je vidil, da che krez trudno Narcziszusa veliku skodu terpit,i navredi szvoi orszag Jezusu morat prepuszttit. Zato je nike szlipe pogane raszdrazsil, i nadhuszkal szuproti ovomu Szveczu. Narcziszus je nemer upamet zel, ovi nyihovo kervizsajno nakanyenye, ali ni

sze dal zisztrahsit, neg jejos marlyvie delal va vinogradi Goszpodinovom; ar szije za naivechu szrichu derzsal za veru Jezusa szvoju kerv prolyat. Kada je jednucs pri Oltari sztal, i nekervni Aldov szveto odversaval, szu narohnuli ovi hahari va Czrikvu zgolimi mecsi, ter szu Szvecza na tri meszti preboli, na vrati, na plechi, i na nogi. Szvetacz je nave udorcze szkupa szpal, i pred Oltarom szvoju Duhsu szpusztil. Nyigovo szveto Telo Gerundi pocsiva, kadi szvetogaNarcziszusa kut oszebuinoga Patrena dan denasnyi dicsu. — Med drugimi csudni csini, ka szusze pri nyigovom grobu zgodala, ni naimanye ovo: Filip Kraly Franczoszki je z Petrom Kralyom Aragonie vojeval, ter je varos Gerundu zaujel. Pri ovoi priliki szu niki objidni niztvridni voschani grob szvetoga Narcziszusa odperli, i sze kincse i dragochu ukrali, po tom szu pobignuli. Ali na jednucs je rogotja mrazni veliki komarov zgroba van doletila, ki niszu szamo szvojimi jadovitimi jigliczami ove razboinike, nego i drugi vech neg cseterdeszet tiszuch lyudi, i na csetira dvaiszet tiszuch konyi preklali, i pomorili. Szam Kraly Filip je vreda po tom Perpignani szvoju duhsu szpusztil. Odanlye szu jamili rech: komari Narcziszusa.

* * *

Na denasnyi dan sze i szpominanye szvetoga Biskupa Brauliusa obderzsava. Ov szeje va varosi Szaragoszi narodil. Od ditinsztva nyigovoga je bilo poznat, kako veliku lyubav jima klipomu derzsanyu, i zselyu k nauku. Va onom csaszu je zsivil zbog velike szvetoszti, i mudroszti glaszoviti Biskup Izidor va Hispali. Pod ovim Naucsitelyom szeje szveti Braulius jos ono naucsil, csa szije zselyil znat, a tako dobro, da je potlye ov szveti Naucsitely Izidor szvoje knige, ke je popiszal, szvojemu Ucseniku Brauliusu na pregledanye prikdal. Va nyigovi sztarji leti je szveti Braulius za Biskupa na csudnoviti modus odibran posztal. Kada szeje Duhovnoszt szkupaszpravila, da na meszto pokoinoga Biskupa Naszlednika ziberu, szu vidili jednu goruchu kogulu iz Neba doli doletit, ka szeje szpusztila na glavu Brauliusa, i ove ricsi je razlucsno bilo csut: „Nut ovoje

moi szluga, va kom sze obradujem, va kom che moi Duh pocsivati.“ Zovoga szu poznali szi szkupaszpravni volyu Bozsju, ter szu zjednim glaszom szvetoga Brauliusa za Biskupa prozvali. Braulius sze ni mogal kratit, az drugacse bisze bil volyi Bozsjoi szuprotposztavil, zato je ovu tesku csaszt dobrovolyno nasze zel, i nyu marlyivo obversaval. Onda szeje jos nogo krivoverczev Arianusov med Katholiki nahajalo. Szveti Biskup szeje szakojacski terszil krivovercze na pravu veru ubernut, a Katholike va pravoi veri pocsversztit. On je po szoi szvojoi Biskupii putoval, szagdir je prodikoval, neznane ucsil, krivu veru Arianusov je tako szvitlo razlagal, da mu nijedan med nyimi nist ni znal odgovorit. Od krivoverczev je nemer zbog toga nogo progonsztvo preterpit moral, ali zbog toga sze ni dal zisztrahsiti; ar szije za naivechu miloschu derzsal, za pravu veru Jezusa szvoju kerv moch prolyat. Goszpodin Bog mu nemer te milosche ni dal, ali vindar moremo rech da je nekervni Mucsenik bil, zbog progonsztva, ko je preterpit moral, pak zbog velikoga pokorenya zkim szeje trapil; ar nit va jili, nit va pili, nit va sznu, nit va drugom ni ugajal szvojemu pozselenyu, nego je szvoje nekrivicsno telo krez ostro bicsevanye mucsil. K sziromahom, i nevolynim je bil milosztivan, i lyubezlyiv, na nyihovo batrenye je nai vechi del szvoji dohodkov ubernul. Na nakincsenye szveti Czrikvov je veliku szkerb noszil. Csasz, koga je mimo szvoje szkerbi Biskupszke zvisje jimal, je va jednoi Czrikvi Divicze Marie va molitvi sztrosil. Ovakov szvet zsitak je nyigovim Prodikam tuliku kriposzt dal, da je nai vechi del krivoverczev, szvoju krivu veru osztavil, i na szvet zsitak ubernut posztal. Szkoro dvaiszet let je ov szveti Biskup szvoju Biskupiu redil, po ovom csaszu je nyega Goszpodin na vekovecsnu plachu pozval. Ersek z Jarvakone jos znikulikimi Biskupi szu pri nyigovoi zsmerti na zocsi bili. Ovi szu razlucsno csuli ove ricsi: „Sztanisze moi pretely, ter hodi“ i umirajuchi, kut dabi sze zdibokoga szna bil prebudil, je odgovorili „Nut o Goszpodine! ja idem.“ I va onom hipczu je szvoi szveti zsitak dokonyal. Po seszt sztovi leti szu nyigovo Szveto telo podvignuli, i czelo ter neuszkrunyeno, kut dabi sztoper preminul bil, szuje nasli.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Narcziszus je jednu veliku grihsniczu krezato preubernul na pravu veru, da je nyoi pred ocsi posztavil, csaje Jezus Krisztus za zvelicsenye lyudi ucsinil, i preterpil, i krez razlaganye one velike miloszerdnoszti, ku je Magdaleni velikoi grihsniczi izkazal. Ovo szi i ti pred ocsi posztavi, da sze na pokoru ganes. Jezus Krisztus nebi bil tuliko ucsinil, i preterpil, da te nebi rad zvelicsit. Miloszerdnoszt, ku je Magdaleni izkazal, je pripravan i tebi izkazat, ako ono szpunis, csaje Jezus va szvetoi Materi Czrikvi na tvoje poszvechenye zaosztavil. Zato popadi za pokoru, ter sze nedaj od satana zisztrahsit zbog nozsine tvoji grihov. Tvoi Odkupitely je zacsuda milosztivniji, neg szi ti grihsan. On che tebe sztanovito va szvoju miloschu naizad zet, ako neg ti od tvoje sztrani nist nezamudis. On sze oche tebi szmilovat, i more ti sze szmilovat. Csa vech potribujes? Szveti Augusztin pise: „Pokidob da sze Goszpodin Bog grihsniku szmilovat oche, ar je dober, i pokidob da sze szmilovat more, ar je szemoguch; ko on szam szebi zaklaplye vrata miloszerdnoszti, ki zbog szvoji grihov zdvaja; ar stima, da mu Goszpodin Bog ali nemore nyigove grihe oprosztit, ali da muje neche, i stima da ali Bog ni neizkoncsano dober, ali da ni szemoguch.“

II.

Jezusu za lyubav szvoju kerv moch prolyat, szi dva Biskupi za nai vechu miloschu prestimavaju. Szveti Narcziszus je ove milosche delnik posztal, ali szveti Braulius ne; ali vindar szeje terszil nekervavi Mucsenik posztat. Ti nemer nimas prilike ovako szrichan posztat. Ali poszluhsai, csa szveti Petrus Damianus pise: „Ti Jezusu za lyubav nemores tvoje kervi prolyat; ali ti sze mores krez pokoru trapit. Ti nemores umrit Bogu za lyubav, kut

Mucsenik; ali Bogu povolyan zsitak mores zsivit. Veliko dugovanye je Jezusu za lyubav umrit; ali ni zacsuda manye, ako Krisztusu zsivimu.“ Krisztusu zsivit je, polag zapovidi, polag nauka, polag pelde Jezusa zsivit, ali szvoi zsitak na szluzsbu Jezusa ubernut. Ovo mores, ovo szi duzsan kut Kerschan ucsinit, kut szi duzsan kut grihsnik pokoru csinit. Ovo dvoje ucsini, onda ches blazsensztva Mucsenikov delnik posztat, ki szu za Jezusa szvoju kerv prolyali. Szveti Paval pise: „Krisztus je za sze umerl, da oni ki zsivu, ne zsivu szami szebi, neg da onomu zsivu, ki je zanye umerl.“ Ovo szi dobro zapameti. Ona neizgovorno velika dobrota nasega odkuplenya, kut nasz na szu lyubav k Jezusu zbuja, tako i potribuje od nasz kut zlamenye duzsne zahvalnoszti, da mi neg szamo Krisztusu Goszpodinu zsivimo. Szveti Bernard veli: „Ako ja od oni drugi nam izkazani dobrotov nist ne velim, ko Jezus Krisztus pravicsno zbog ovoga uzroka od nasz potribuje, da nyemu zsivimo; ar je szvoi zsitak za nas zsitak dal. Zato nigdor szebi neka ne zsivi, nego Onomu, ki je za nyega umerl. Ar komu moram polag pravicze zsiviti, neg onomu, prez koga szmerti ja nebi zsivil? Za isztinu on je vridan szmerti, ki i Tebi o Jezus nebi rad zsivit.“

Na dan devetnaisztoga Marcziusa.

Szveti Jozsef Hranitely Jezusa Krisztusa.

Veliki, i odicseni szveti Josef nai csisztiji zarucsnyak Marie i dragolyubni Hranitely Jezusa Krisztusa je izhajal z Kralyevszkoga pokolenya, kut nam Evangyelisti Mathe. i Luka povidaju, ar nyigove Predede od Abrahama do Davida Kralya, od ovoga do Jakova Ocza szvetoga Jozsefa po redu zbrajadu. Kadi sze je rodil, toga neznamo, ali naredno Nazarethi va jednom varosichi Galilee, va kom je szveti Jozsef prebival, i kut Czimerman od dela ruk szvoji zsivil. Va tom sze neszmi nigdor bludit, da je szveti Jozsef ki je od Kralyevszkoga pokolenya izhajal, va ovako po-

niznom sztalisu zsivil; ar to nist novoga ni, da nogoputi persone iz plemenitoga pokolenya va sziromahstvo dojdu. Goszpodin Bog je ovo tako odredil; da pokidob szeje Szin Bozsji va jednoi sziromahskoi stali otil narodit, i va sziromahskom sztalisu zsivit; ko ni otil za Hranitelya odibrat, ki je bogat va imanyi, ali ki bi zbog kakove csaszti pred szvitom glaszovit bil. Kako je Szveti Jozsef va ditinsztvi, i va oni drugi leti zsivil, to ni znano; ali csa z szvetoga Piszma van znet moremo, moremo vidit, da je va szpunevanyu Praude va velikoi szvetoszti zsivil; ar Evangyelye nyega pravicsnoga Muzsa jimenuje, toje Muzsa ki je va kriposzti zversen bil. Nyigovu szvetoszt jos szvitlie moremo szpoznat zone csaszti, naku je nyega Goszpodin Bog podvignul. Polag szvetoga Thomasa Akvinasa, Goszpodin Bog szakomu po onoi meri szvoje milosche, i dare udilyuje, kut je nyega na csaszt, ali velik sztalis posztavil, i kut muje polag nyigove csaszti, ali sztalisa potribno. Ovako je Goszpodin Bog szvetoga Jozsefa med szimi lyudi odibral za Zazucsnyaka Marie naicsisztie Matere Jezusa, i za Hranitelya Odkupitelya szvita jedino rojenoga Szina Bozsjega. Ki neg jedno malo prestima, do je Jezus, i Maria bila, ta che szpoznat, da ni visje csaszti, neg je bila ona, na ku je szveti Jozsef izibran posztal. Zi ovom viszokom csasztjom, je morala szkupa szklopna bit velikoszt, i nozsina Bozsji miloschov i kriposzt ter szvetoszt szvetoga Jozsefa. Jos kvechoi szvetoszti je priszpil szveti Jozsef krez zarucsenye znaicsisztiom Diviczom Mariom, ko zarucsenye szeje godalo krez oszebuinu uredbu Bozsju. Jozsef je va csisztochi zsivil, Maria je sztanovito od Boga krez nadahnenye nyigovo znala, da sze krez nye histvo nye divojacska csisztocha, ku je Bogu aldovala, neche uszkruniti. Ovako szeje ovo porucsenye, aliti histvo, va kom szu hizsniki, kut pervo, va csisztochi, i nekrivicsnoszti zsivili. Krezavo szu oni takovu peldu, kakove pred nyimi ni bilo, dali; ali potlye szu vech naszlednikov jimali, ovako csiszti hizsniki po peldi Jozsefa, i Marie, szu bili; szveta Czeczilia, i szveti Valerian, szveta Pulcheria i szveti Marczian, szveta Kunegundisz, i szveti Henrik, szveta Editha, i szveti Eduard, szveta Bazilisza, i szveti Julian, szveta Daria, i szveti Krizanthus, ki szu szi va

histvi szvoju csisztochu neuszkrunyenu obderzsali. Nai csisztiji hizsniki Jozsef, i Maria szu nyim na peldu szluzsili. Lyubav, i szloschina je bila med nyimi vecha, neg bar med kimi drugimi hizsniki Oni szu Bogu szluzsili va velikoi gorlyivoszti, i zverscnoszti. — Csetire miszecze po szpunyenoi poruki je Divicza naicsisztija od Angyela pozdravlyena posztala, i ona velika szkrovnoszt utelovlenya Szina Bozsjega va nye Divojacskoi utrobi szeje szpunila, prez toga, dabi szvetomu Jozsefu bila csa ocsitovala. Kadaje Bozsja Mati od pojiszkovanya nye Tete Elizabethe naizad dosla, i kada je szveti Jozsef upamet zel, da je Maria noszecha, je szakojacska miszal va nyigovo szercze dosla. Szvetoszt Marie ni prepusztila nyemu od nye csa zloga szumlyiti; ali vindar ni znal, csa che od toga, csa nyigovi ocsi vidu, miszlit. Na zadnye muje ta miszal dosla, da che nyu po mucse osztavit. Ali Angyel szeje nyemu va szni szkazal govorechi: „Jozsef szin Davidov, nist sze ne boj, Mariu tvoju zsenu ktebi zeti; ar csa sze od nye porodi, je od Duha szvetoga.“ Zkulikim veszelyem szeje szercze szvetoga Jozsefa navo nazvischenye napunilo, sze laglye miszlit, neg zrech more. Ravnotako malo sze more razlozsit, kako viszoko je Mater Bosju prestimaval, i kako szkerbno je nyoi szluzsil.

Kade szeje csasz Narojenya Jezusa priblizsaval, je moral szveti Jozsef zdivojacskum Materum v Betlehem putovat, da sze onde, pokidob bise zhizse Davidove, polag zapovidi Czeszara da popiszat. Goszpodin Bog je ovo tako uredil, da sze Meszias na onom meszti narodi, kut szu Proroki naipernazvischavali. V Betlehemi szvetomu Jozsefu nigdir niszu sztana dali; zato je moral z Bozsanszkom Materom va jednoi zapuschanoi stali prebivat. Ovo je nyega kruto turobilo, ne zbog szebe, nego zbog szvoje szvete zarucsnye, ali vindar szeje va Bozsju volyu zverseno podal. I kada szeje ovde ono milosche puno narojenye Szpaszitelya szvita zgodalo, szi moremo miszlit, zkako velikim batrenyem szeje szercze nyigovo napunilo, zkulikum pobosnoschum je Goszpodina Boga szvojega molil, zkulikum lyubavum je nyega kuseval, i objameval. Nyigovo veszelye je veche nasztalo, kada szu pobozsni Pasztiri dosli, da polag nazvischenya Angyelov, Bozsanszko di-

teszcze molu. Ali jos veche je ovo veszelye bilo, kada szu tri korunyeni Kralyi od szuncsenoga izhoda prisli, da sze pred Kralyom Neba, i zemlye ponizu, koga szvoje lasche lyucztvo ni szpoznalo, ni postovalo, nego nyega zaverglo. Kada szeje cseterdeszet dan szpunilo, je szveti Jozsef z Bozsanszkom Materom va Czrikvu isal, i onde szu polag praude Moyzesa Bozsanszko diteszcse Oczu Nebeszkomu aldovali. Kuliko veszelye je jimal, kada je sztari Simeon znadahnenya Bozsjega novorojenoga Szpaszitelya szvita szpoznal, i kada je nyega va narucsaj szvoj zel, da szije zselyil umriti. Ali kumaj je z Czrikve naizad dosal, je vnochi od Angyela zapovid prijel, da zditetem, i z Marium va Egyptom pobigne, ar da Herodes za zsitkom diteszcza setuje. Ovoj bar teskoi zapovidi je poszluhsan bil. Jos onu noch szeje sztal, ter szeje na put szpravil. Po szmerti Herodesa, je od Angyela upomenut posztal, da naizad ide va zemlyu Izraela. Zel je Dite, i Mater nyigovu, ter je naizad isal, ali zbog Arkelausa ki je za Herodesem kralyeval, ni isal va zemlyu Juda, nego upomenut krez Angyela je isal Nazareth va Galilei, kadi je pak osztal. Szako leto je isal po zakonu va Jeruzalem. Kada je Jezus dvanaiszt let sztar bil, szu i Jezus, i Maria zsnyim v Jerusalem isli. Kada szu Jezusa sztarji naizad putovali, je Jejus odzad v Jeruzalemi osztal. Zcsim je szveti Jozsef upamet zel, da je Jezus odzad osztal, sze je razturobil, i naizad iduch je Nyega marlyivo jiszkal. Treti dan je Nyega va Czrikvi med Doktorii Piszmoznanczi szedechega nasal. Krezavo szeje turobnoszt nyigova na veszelye preubernula. Jezus je zsnyim, i znyigovum naiszvetijum Materum naizad isal va domovinu, i bise nyim podlozsan. Ovuliko znamo od szvetoga Jozsefa z szvetoga Evangyelya.

Va drugom neszmimo dvojit, da je szveti Jozsef, ki je za pravoga Ocza Jezusa Krisztusa derzsan bil, Jezusa lyubil, i na nyega pravu ocsinszku szkerb noszil, kut i Jezus, ki je za Szina Jozsefa dersan bil, Jozsefa pravo ditinszki lyubil, nyega postoval, i poszluhsan bil. Kako dugo je szveti Jozsef zsivil, toga neznamo. Tuliko znamo, da onda vech ni va zsitku bil, kadaje Jezus na Krizsu za nasz umerl; ar drugacse Jezus nebi bil Matere szvoje szvetomu Jivanu zrucsil, nego bi bil szkerb zanyu szvetomu

Jozsefu osztavil. Ali kako blazsena je morala szmert nyigova bit, szi moremo miszlit, pokidob szu Jezus, i Maria pri nyigovoi szmerti bili. Nijedan cslovik ni ovako velike szriche jimal. Zato szvetoga Jozsefa za oszebuinoga Patrona szi umirajuchi zazivaju, da jim od Boga szrichnu szkradnyu uru zproszi. Zcsim szeje nyigova zi zaszluhski, i kriposchami nakincsena duhsa od tela odlucsila, je ona od Angyelov va Limbus szprohodjena posztala, i sze onden szkupa szpravne Pravicsne zveszelim glaszom, da je prisal Odkupitely raszveszelila. Telo szvetoga Jozsefa je po zakoni zsidovov pokopano posztalo; ali nogi Szveti Oczi velu, da je vreda po tom zduhsum nyigovum ujedinano posztalo, i da je va Nebo z Jezusem prijeto posztalo, ar szveto Evangyelye veli, da szu sze nogi Szveczi z Gorisztajanyem Jezusa od mertvi gori sztali, i da szu Jezusa va Nebo szprohajali. Da je i Szveti Jozsef med nyimi bil, je szveta miszal, ali zgvisnoschum ovoga nemoremo rech. Ali to moremo gvisno znat, da je szveti Jozsef vridan da ga szi pravoverni Kerscheniki va velikoi diki derzsu; pokidob da je od Boga na tako viszoku csaszt izvisen posztal, i od szamoga Jezusa kut pravi Hranitely postovan bil. Da ga vechkrat zazivamo, to sze szakomu more szvitovat; ar krez nyigovu prosnyu csuda pri Bogu more zmolit. Szveta Therezia je ovo szakomu szvitovala, ar je szvidocsila, da nist ni proszila, csa krez obrambu i zagovor szvetoga Jozsefa nebi bila zadobila.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Jozsef nam sze preposztavlya zbelom Liliom, i z nebeszkim diteszczem na ruka. Lilia kazse nyigovu neuszkrunyenu csisztochu, a bozsanszko diteszcze na ruka zlamenuje onu veliku miloschu, ku je szveti Jozsef jimal, naimre Szpaszitelya szvita viditi, i ponasati. Ti gvisno szvetoga Jozsefa zato za szrichnoga prestimavas, i pravo jimas Ali do je on, koga szakidan pod kipom Kruha vidis, i vechkrat prijet mores. „Ni ta izti Koga je szveti Jozsef na szvoji ruka ponasal“. Zacs ne szpoznas, i ne

prestimavas ovu neizgovorno veliku szrichu, ka je zjedne sztrani vecha, neg je bila szvetoga Jozsefa? Zacs sze ove velike sriche delnika ne posztavis szaki dan krez poszluhsanye szvete Mase, i krez vridno prijimanye preszvetoga Szakramenta? Naimanye potlye to ucsini, ali zdosztoinum pobozsnoschum. Nato oszebuino paszku jimaj, da tvojega Odkupitelya zcsisztim szerczem primes. Szveti Jozsef je bozsanszko Diteszcze zcsisztimi rukami ponasal, i ubjameval. I ti je moras z csisztim szerczem prijimat. Nebeszki kruh, toje Manna, je moral va skrinyi mira na zlati pladnyi, i poszuda derzsan bit. Szveto Telo Krisztusevo, kada szu je z Krizsa zneli, je moralo va csiszto belo platno umotano posztat, i va novi grob polozseno bit. Kakovo mora tvoje szercze bit, kada pravi Nebeszki Kruh, nai szvetije Telo, i nai drazsju Kerv Jezusa Krisztusa prijimlyes? Szveti Augusztin veli: „Ki je, ki bi szvoju dragu prates va uszmradjenu ladiczu szranil? Ako ada szvoju prates nigdor va uvalyanu ladiczu ne meche, kako sze moremo uszegurat nai szvetiji Szakramenat va szercze, ko je zgrihi uvalyano prijet? „Kako sztrahsno bi bil szveti Jozsef bozsanszko Diteszcze zbantoval, i kako velike kastige bi bil vridan, dabi bil ovo Nebeszko Diteszcze na meszto zcsisztimi rukami ponasat, va mraznu vonyavu gumilu bil hitil? Stimas, da szi ti manye kastige vridan, ali da ti manye bantujes Jezusa Krisztusa, akoga znecsisztim szerczem primes? Duhovni Oza je zato znaglum szmertjum kastigan bil, kada szeje uszegural skrinyu mira Bozsjega, va koi je Manna szranyena bila, nedosztoino dotaknut. Csesza sze ti nimas bojat, ako sze uszeguras naiszvetiji Szakramenat nevridno prijeti? O csaszi doszidob ucsinil, paszku jimaj, da vech neucsinis!

II.

Szi szi zapametil, kako szeje szveti Jozsef ponasal, kada je upamet zel, da je nyigova szveta Zarucsnya noszecha? Naucsi sze ztoga, kako sze cslovik va szumlyi, i szudenyu blizsnyega szvojega derzsat mora. Neka sze premlyat, toje neka prezaran szumlyit, ter szudit; ar drugacse bi sze mogal zagrihsit. Ako stimas, da jimas uzroka

na szumlyu, neka je nikomur povidat, komu je ni potribno znat. Hizsniki oszebuino paszku moradu jimat, da zalomu nepretelyu poszluha ne dadu, ako jim szakojacska szumlyaszta mislenya nasapta; ar drugacse chedu priliku dat nogim grihom. Szi szi zapametil, kako je szveti Jozsef rado sze csiszto szpunil, csa muje Goszpodin Bog krez Angyela nazvisztil? Szpuni i ti prez stentanya csa ti Goszpodin Bog krez Szpovidnika, krez Prodikacsa, ali krez nuternye nadahnenye nazvischuje. Krezavu poszluhsnoszt ches Bogu drag bit va zsitku, i va szmerti. Szveti Jozsef je bil nai blazseniji pri nyigovoi szmerti, ar je na zocsi Jezusa, i Matere Marie, i pod nyihovum obrambum umerl. On je nye lyubil va zsitku, a oni szu nyemu szluzsili pri szmerti. Lyubi i ti Jezusa, i Mariu po peldi szvetoga Jozsefa va tvojem zsitku; ko ches sztanovito nyihovu pomoch pri tvojoi szmerti jimat. Ziberiszi jos denasz ovoga velikoga Szvecza za Patrona, ter ga dicsi szaki dan po peldi szvete Therezie, ka ovako pise: „Ja szam szi za Patrona, i Zagovoritelya pri Bogu odicsenoga szvetoga Jozsefa odibrala. Nyemu szam sze nogokrat zrucsala, i szam szkuszila, da szam va szem, kadi je moje postenye, i moje vekovecsno szpaszenye va pogibeli bilo, od nyega vech pomochi prijela, neg szam zcsekivala. Ja sze neznam szpomenut, zacs bi bila krez nyigov zagovor proszila, da ga nebi prijela bila. Onim drugim Szveczem Goszpodin Bog daje miloschu, da nam va oszebuini potribsina pomazsu; da ali szveti Jozsef obcsinszku kriposzt jima, nam pomoch, to me moje szkuszenye ucsi; kut dabi Bog otil na znanye dat, da kut muje bil na zemlyi kut Oczu podlozsan, tako da mu nist zakratit nemore na Nebi.“

NB. Na zutrasnyi dan sze drugda szveti szpominanye szvetoga Joakima. Ali ovden che sze va Augusztusi onu Nedilyu po Szvetki va Nebo zecha Maria szvetit.

Na dan dvaiszetoga Marcziusa.

Szveti Abraham Pusztenik, i Szpovidnik.

Jedan zmed naipoznanijimi Szveczi sztaroga Zakona je szveti Patriarka Abraham, od koga csudnovite poszluhsnoszti, csverszte vere, i drugi lipi kriposzti nam szveto Piszmo doszt lipoga povida. Od ovoga nechemo ovde nist govorit, nego od jednoga drugoga Szvecza novoga Zakona, ki je Jime ovoga velikoga Patriarke jimal, i ki je va Szirii va pusztini nogo let kut Pusztinacz szveto zsivil. Szveti Efremje nyigov zsitak popiszalzkoga ovuliko van znimlyemo: Szveti Pusztenik Abraham je od plemeniti, i bogati Sztarji rojen bil. Kada je doraszal, je bil kuto szilovan, da zjednum personum ka je ravnotako plemenita roda, i bogata bila, zaruke derzsi. Ali krez oszsebuino nuternye nadahnenye Bozsje je szvoju zarucsnyu osztavil, otajno je usal, ter szeje dal va Pusztinu, kadi je va jednoi praznoi huti prebival. Po csaszu szu nyigovi Sztarji zvidili, krezane Muzse, ke szu van poszlali, da ga jischu, kadi sze zaderzsava, zato szu knyemu isli, ter szuga kanili krez milenye, i szakojacsko ubitanye, zplacsom, na zadnye i zgrozsnyum, ter szilum, naizad dojti nagovorit; ali szluga Bozsji je szlatkochu szluzsbe Bozsje jur ukuszil, ter je sztalan va ovoi szluzsbi zaosztal. Szveto je zsivil, zato szeje glasz nyigove szvetoszti po szoi krajini raszsiril. Varos Lampaskusz je jimal pod szvojum oblaschum jedno szelo, va kom je nogo sztanovnikov prebivalo, ali szi szu krivim bogom szluzsili. Biskup je jur noge mudre Masnike knyim poszlal, dabi ove pogane na pravu veru ubernuli. Ali szi ovi nist niszu mogli upravati, ar ali szuje odpudili, ali umorili. Ovo je szvetomu Abrahamu osztavno bilo. Ar kada gaje Biskup szuprot nyigove volye za Masnika poszvetil bil, i nyega med ove krivovercze poszlal ztum zapovidjum, da med nyimi veru Krisztusa prodikuje, je pun ufanya va Boga medanye pun szegurnoszti isal, i onde je zpomochum drugi dobri pretelyov malu Czrikvu zgradil. Ovi tverdokorni pogani szu tuliko postovali ovoga szvetoga Pusztincza, da ga nit naimanye niszu bludili. Ali kada je po uzi-

danoi maloi Czrikvi, ter po goruchoi odversenoi molitvi, kipe bolvanov zacsel rusiti, i paliti, ter Kerschanszku veru nazvischavat; onda je moral ov szveti Pusztinacz csuda preterpit. Vechkrat szuga zi szela van ziszuvali, i nyega tuliko bili, da szu szami stimali, da je jur Duhsu szpusztil. Ali kada je krez pomoch Bozsju zopet kszebi dosal, je zopet va szvoju Czrikviczu isal, i Boga proszil, dabi ocsi ovomu szlipomu lyucztvu odper, i szercze nyihovo zmeksal. Nyigova molitva bise uszlisena. Ar kada szu sztanovniki szela vidili nyigovu csudnovitu szterplyenoszt, nyigovu nesztrahslyivu gorlyivoszt, i nyigovu ocsinszku lyubav, ku je knyim jimal, szu szpoznali, da on Bog, koga prodikuje, i nazvischuje, mora za isztinu pravi Bog bit. Zato szu nyega za oproschenye proszili, nyigove Nauke szu poszluhsali, i szpoznali, i szi szusze dali ukersztit. Kakovo batrenye, i veszelye je ovo bilo za ovoga Apostola, kada je vidil, da je ono lyucztvo, ko je tako dugo va szvojoi szlipoti tverdokorno osztalo, szada ziszma preminyeno Jezusu dobito posztalo. Onda je zopet va szvoju pusztinu naizad prosal, ter je ovomu lyucztvu drugoga Duhovnoga posztavil, ki je nye redil, i ucsil. — Po nikuliki leti szeje jedno csudnovito pripetenye zgodalo zjednum grihsniczum. Nyigov brat je naimre po szvojoi szmerti zaosztavil jednu szedam let sztaru kchercsiczu, zaku sze nigdor ni til zet. Ovu szu knyemu dopelyali, on je nyu prijel, ter szeje szmiloval nad ovum szirotum, uz nyigovu hutu je nyoi huticzu nacsinil, ovde je nyu ucsil va veri, i va szem, csaje potribno na zvelicsenye. Maria je bilo jime ovoi sziroticzi, je lipo poszluhsala nauk szvojega Sztricza, lipo je raszla va leti, i kriposzti, ztim naiperzimanyem, da che i ona szvoi zsitak po peldi Sztricza va pusztini va szluzsbi Bozsjoi sztrosit, i dokonyat. Ali jedan mladenacz, ki je ztim zgovorom kovomu Pusztinczu dosal, dabi sze i on rad zversen Bogu povolyan zsitak od nyega naucsit, je ovu sziroticzu na oduran grih napelyal. Kumaj je zagrihsila, je sztrahsno velik nemir, i ocsimetanye va szvojem duhsnom szpoznanyu chutila. Nye grih sze spovidat, szeje nyoi vidilo nemoguche, tako je nyu szram bilo. Zali duh je nyoi saptal, da nima vech ufanya oproschenya pri Bogu; zato dabi zanyu bolye bilo, dabi med lyudi na szvit naizad isla,

i szvoi zsitak va grihsnom telovnom pozselenyu prezsivila. Ova neszrichna je poszluhnula ovo vrazsje nadahnenye, ter je nochno vrime pobignula zhuticze szvoje, isla je va jedan varos ki je na dalyinu dvi dnevov od pusztine lezsal, ovden je kjednomu nistvridnomu ostaru prosla, da szlobodno polag pozselenya tela szvojega more zsivit. Zcsim je szveti Abraham zvidil, da je nyega ova neszrichna szirota osztavila, szeje va molitvi k Bogu ubernul, noge szuze je nyemu aldoval, noge csine pokore je odversil za zvelicsenye szvoje pobludjene kchericze, i ucsenicze. Po dugoi molitvi, i jiszkanyu je dovidil meszto kade sze zaderzsava. Veliku zselyu je jimal nyu na poboisanye zsitka ubernuti, zato je osztavil szvoju szamotu, prates szvoju je preminil, szel je na konya, ter je odputoval vati varos kut voschanszki csasztnik, va kom je ziznal da sze neszrichna zaderzsava. Goszpodin Bog je odredil, da je ravno pri tom ostaru odszel, kadi je bila va merszkochi griha zavalyana. Kada je nyu zagledal, sze nyoi ni velye dal na szpoznanye, neg je zapovidal dober obed, pri kom je i ona na zocsi morala bit, on je nyoi od szi jilisov dragolyubno ponujal. Po ubedi je nyu ostar szamu z szvetim Abrahamom osztavil. Donyleg nyega ni szpoznala. Ali kada szeje nyoi ov Szveti na szpoznanye dal, i nye grihsku ucsinyenu lyubezlyivo szuze tocsech ocsi vergal, onda je takova zsaloszt nye szercze napunila, da je pred noge szvojega Sztricza upala na kolena, i nyega za oproschenye proszila, povidala je nyemu sze kakoszeje nye zlocha godala, i od kajanya ganuta je od nyega nauk proszila, csa joj je potribno csinit, da od Boga oproschenye dobene. Szveti Abraham szeje zsnyum szkupa plakal, ali i ubatril je nyu zmiloszerdnoschum Bozsjum, ki je pripravan i naivechega grihsnika va miloschu naizad prijet, ako sze za grihe zverseno pokaje. Ali pervo je da priliku na grih osztavi, zato je potriboval, da Maria zsnyim zopet va pusztinu ide, i da onden za szvoje grihe pravu pokoru csini. Na sze je privolyila, naizad szeje vernula va szvoju huticzu va pusztini, szvoje szercze je zcsisztila krez zsalosztnu szpovid, i potlye je va ostroi pokori szveto zsivila, na naiveche batrenye szvetoga Abrahama, ki je va szem szvojem zsitku Bogu hvalil, da je ovu zgublyenu ovcsicze zopet va szvoju miloschu naizad zel.

On szam je szvoi zsitak nakincsen zlipimi kriposchami, i zaszluhski va velikoi sztaroszti dokonyal. Pet let po nyigovoi szmerti je Goszpodin Bog i ovu pokorniczu Mariu va Nebo zel.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Z nauka, koga je szveti Abraham szvojoi grihsnoi Rojakinyi dal, sze i ti naucsi, csa ti je csinit, kada va grihe zapades. Zbudi sze na premislyavanye miloszerdnoszti Bozsje; da ne zdvojis i ufanye ne pogubis. Osztavi blizsnyu priliku na grih. Zcsiszti tvoje szercze krez zsalosztnu szpovid, ter potlye pokorno zsivi. Csa szpovid utiszka, to te szveta vera ucsi, da je od szamoga Jezusa Krisztusa posztavna, i da je potribna, da oproschenye grihov zadobimo. Nit krez molitvu, poszt, almustva davanye, ali druge dobre csine sze tvoji grihi nemoru oprosztit. Krez zverseno pokajanye nemer, ako nimamo prilike sze szpovidat, dobenemo oproschenye grihov, ali ravno pri ovom kajanyu mora csverszta volya bit zcsim pervo szvoje grihe szpovidat. Ovo naiperzimanye sze mora velyen pri pervoi priliki szpuniti. Ako nase grihe ne szpovimo, kada naiper moremo, ko sze neszmimo oproschenya nadijat. Szpovidat sze moramo Masniku; ar Jezus je Masnikom oblaszt dal grihe odpuschavati. Bogu szamomu sze otit szpovidat, ali komu drugomu csloviku ki ni Masnik, ni doszta. Jezus je odredil, i zapovidal, da sze Masnikom szpovidat moramo. Neg szamo ovakovoi szpovidi je oproschenye grihov ubechal, ako ju pravo odversimo. Daju pravo odversimo, je potribno, da naiper szvoje duhsnoszpoznanye izpitamo, da sze pravo zverseno pokajemo, da szi csverszto naiperzamemo nase grihe, i blizsnye prilike na grih osztavit, i pak va szpovidi sze nase znane grihe valujemo. Ako sze neg jedno od ovoga osztavi, ko nechemo neszamo oproschenya ne dobit, nego mi jos drugi velik grih nacsinyimo. Denasz szi jos raszmiszli, kako szi doszidob tvoje szpovidi odversil. Ako upamet zames, da szi doszidob tvoju szpovid ne zver-

seno szpunil, ko poboisaj zcsim pervo tvoju grihsku, pitaj dobroga Szpovidnika za nauk, potlye pak szkerb jimaj, da szaku szpovid dobro odzersis, da nist ne zaosztavis, csa je ktomu potribno. Szveti Izidor veli: „Sze nase ufanye sztoji va szapovidi. Szpovid zvracsi nase rane, nam oproschenye grihov dobene, nasz z Bogom pogodi, nasemu szerczu mir daje, i nam Nebo odpre.“ Szveti Jusztinian veli: „Grihsnik nima ufanya kzvelicsenyu, odlag ako sze pravo szpovi, krez nistvridne szpovidi sze jos diblye va pakal zakapa.“

II.

Maria grihsnicza szeje szramovala nye pervi viliki grih szpovidat, zato je szpovid zaosztavila, i va nove grihe je zapala, va ki bi sze bila na veke pogubila, da sze nebi bila na upominanye szvetoga Abrahama sze csiszto pravo szpovidala. Szrameslyivoszt vechputi cslovika zderzsa od szpovidi. Nogi sze nemer szpovidaju, ali zbog szrameslyivoszti jedan, ali drugi grih zamucsu va szpovidi. Szi i ti jedan zmed ovimi, ko te pitam: Nebi sze rad nigdar od szi tvoji grihov szpovidat, ali ches szeje kada szpovidat? Bi rad one grihe, ke szada zamucsis, szenek zamucsat, ali bi je rad vindar jednucs Masniku szpovidat? Ako nebi rad tvoje grihe nigdar szpovidat, ako bi rad jedan, ali drugi grih szenek zamucsat; onda ti je pakal gvisan, onda ches sze gvisno szkvarit, ar ches va tvoji grihi umrit. Ako bisze ali rad jednucs szpovidat, i tvoje zatajane grihe ocsitovat, ko mi povi: zacs toga szada velyen ne ucsinis? Veruj mi zcsim duglye csekas, zatuliko tezsje che te szpovid szat. Znamo, da nogi, ki szu ki velik grih zamucsali, da ga jos i va velikom betegi niszu tili ocsitovat. Ovo je nye jos i onda zteska szpadalo, ar szu stimali, da jim ni moguche, onoga szpunit, csa bi bili duzsni szpunit. — Zato te proszim: ako szi zagrihsil, ko velye poj kszpovidi. Va szpovidi neka nigdar szamohot zamucsat velikoga griha. Ako ov nauk poszluhnes, ko jimas onu haszan, ku szam ti zgora z Ricsi szvetoga Jusztiniana povidal. Akoga ne poszluhnes, ko ne szamo nimas od tvoji szpovidi haszan, nego naivechu skodu. Ar ako sze sze tvoje znane velike grihe ne szpovis,

ko ti sze ni jedan i od oni drugi szpovidani grihov neche oprosztit. Jos polag toga sze jako zagrihsis, ar szi Szakramenat uszkrunil. Ako sze va ovom sztalisu precsesztis, ko ches sze zopet sztrahsno zagrihsit; ar Jezusa nevridno prijimlyes. Sze more csa sztrahsnijega miszliti? O szpovi sze velyen po ucsinyenom grihu, szpovi sze zpravoga szercza, ubladaj sze. Ako sze niszi szramoval grihsit, zacs sze szramujes szpovidat? Je szpovid kakov spot? Ali je laglye na veke va pakli gorit, neg jedan kratak csasz sze szpovidat? Polag toga premiszli, komu sze szpovidat mores. Jednomu Masniku, ki je cslovik, kut szi i ti, ki pomilovanye ztobum jima, ki ni jedne ricsi zi szpovidi neszmi ocsitovat. Ako sze ovo dobro premiszlis, kako sze mores szramovat? Denasz sze jos upitaj, jeli ti sze jos ovo ni sztalo? Ako ti szeje sztalo, ako szi ki grih szamohot zamucsal, i ako szi vindar szvete Szakramente nevridno prijimal, ko poj vasze prez stentanya. Ocsituj tvoj stalis jednomu szpametnomu Szpovidniku, ter naszleduj nyigov nauk. Ti szi duzsan tvoj grih koga szi zamucsal, pravo szpovidat. Drugics, moras povidat, da szi ta grih pervo zamucsal. Tretics moras povidat, va kuliki szpovidi szi ga zamucsal, i kulikoputi szi sze va ovom sztalisu precsesztil. Zadnyics, ti moras sze tvoje szpovidi ponovit, keszi od onoga csasza, kada szi grih zamucsal, odversil, ar sze ove szpovidi ni szu valyale. Ucsini to zcsim pervo, neka odvlacsit, morebit do betega. Ar drugacse sze mores bojat, da tvoju duzsnoszt neches szpunit, ali da ches va tvoji grihi neszrichno umrit. Ako te zteska szpada, sze ovo szpunit, csa szam ti szada rekal, ko miszli: proklet bit, na veke va pakli gorit, je zacsuda tezsje. Ubladaj sze, ter szrameslyivoszti nedaj meszta. Szveti Augusztin veli: „Csa sze sztrahsis szpovidi? Csa ja zi szpovidi znam, to je manye, neg da ga nebi znal. Zacs sze szramujes tvoje grihe szpovidati? Ja szam grihsnik, kut szi ti. Ja szam cslovik. Ti cslovik sze szpovi csloviku, grihsnik, grihsniku. Ziberi szi csa oches. Neb sze rad szpovidat, nego tvoje grihe zatajat, ko ches sze prez szpovidi szkvarit. Goszpodin Bog potribuje szpovid, da poniznoga cslovika oszlobodi. Bog szkvari onoga, ki sze ne szpovi, da gizdavoga kastiga.“

Na dan dvaiszet pervoga Marcziusa.

Szveti Benediktus, Redovnik.

Nurzii va derzsanyu Spoletto szeje va leti Krisztusa csetira sztov oszamdeszetom od plemeniti, i kruto bogati sztarji narodil on glaszoviti Patriarka, i zaszaditely neizbrojni Klostrov szveti Benediktus. Od szedmoga do petnaisztoga leta je v Rimi skole marlyivo projiszkoval. Va petnaisztom leti je z Rima prosal, i da csisztochu szvoju od szega pogibelya ucsuva je isal va jednu od varosa petnaiszt jezericz dalyinu lezsanu pusztinu Szublakum jimenovanu. Jedan Duhovni zjimenom Romanus, ki je predanyega dosal, je nyega pital, csa jische? Benediktus je odgovoril, da jedno meszto jische, va kom bi sze pred szvitom szranit, i Bogu szamomu szluzsit mogal. Romanus szeje navi odgovor raszveszelil, i nyemu jednu skulyu va szkali pokazal, nyemu duhovnu prates prikazal, i nyemu szaki tajedan nikuliko kuszichev kruha prinasal na hranu. Tri leta je ov szveti Mladenacz va ovoj skulyi prebival, i tako ostro zsivil, da je va ostrochi zsitka i sztare Pusztincze ubladal. Zali duh szeje szakojacski terszil ovoga szvetoga mladencza va nyigovoi gorlyivoszti bludit, ali zaman je bilo sze nyigovo terszenye. Dan i noch je nyega trapil znecsisztim mislenyem. On muje pred ocsi posztavil jednu divojku, ku je Benedikutus v Rimi vidil bil. Szveti mladenacz je szvoje zaviche jiszkal va poszti, i molitvi, ali necsiszt duh nyega jos ni til osztavit, onda je csa takovoga ucsinil, csa pred nyim jos nijedan Szvetacz ni ucsinil. On je naimre szvoju prates szlikal, ter szeje hitil med ternye, i tako dugo sze va nyem valyal, dokle je nyigovo telo sze prebodeno, i naranyeno bilo. Od ovoga csasza je bil krez vasz nyigov zsitak od necsisztoga mislenya, i pozselenya oszlobodjen.Tri leti je ovako zsivil ov szveti Mladenacz, onda je Goszpodin Bog nyigovu szvetoszt dokonyal szvitu na znanye dat. Jedan pobozsan Masnik ki je poldrugu jezericzu od nyega sztanoval, je dober ubed pripravil na szvete vazmene Szvetke. Projduchu noch perlye je va szni ove ricsi csul: „Ti szi pripravlyas goschinu, a moj Ucsenik

Benediktus che glad sztrajat?“ Kada szeje Masnik prebudil, je tuliko od pripravni jilisov zel, kut je noszit mogal, ter je isal kskulyi va koi je szveti Mladenacz prebival, i nyega ponudil, da bi je uzsil. Pri ovoi priliki je zvidil oster zsitak Mladencza, nyega zato viszoko prestimaval, i szagdir raszglaszil nyigovu veliku kriposzt. Ne daleko odanlye je bil jedan Kloster, koga Poglavar je umerl, na meszto Nyigovo szu szi Duhovni Benedikta odibrali za szvojega Opta i Poglavara. Ponizni szluga Bozsji szeje kratil ovu csaszt nasze zet, ar je rekal, da nyigov oster zsitak, nyim neche po volyi bit. Ali kadaga niszu presztali proszit, je privolyil, i prik zel csaszt Poglavara Klostra. Ali vreda po tom je nogim Duhovnim nyigovo upominanye, i kastiganye sze prevech vidilo, zato je nyim zsal bilo, da szusziga za Poglavara odibrali, zato szu va napitak szvetoga Opta jada zburgali, da szega oszlobodu. On je ali kales prekrisil, i na meszti je poszuda na kusziche razbita posztala. Szveti Opt, ki je krez nazvischenye Bozsje ovu zlochu szpoznal, je nye zato ukaral, i od nyi sze odlucsil, ter va szvoju szamotu naizad prosal. Goszpodin Bog muje vreda poszlal druge Ucsenike, ki szu szi zselyili pod nyigovum uredbum zversen zsitak zsivit. Ove je polag nadahnenya Bozsjega prijel, i pokidob je znebeszkum mudroschum napunyen bil, je nye na kriposzt zacsel ucsit. Nyihov broj szeje od dneva szenek poveksaval. Zato je noge Klostre zgradil, va ke je szvoje Ucsenike razdilil, nyim Regule prepiszal, krez ki szpunevanye szu kvelikoi szvetoszti priszpili. Onda je isal na brig Kaszino, kadi szu nogi pogani prebivali, i bolvanu Apollo va templni, i va gora aldove doprinasali. Pun bozsje gorlyivoszti je kip ovoga bolvana razbil, i porusil nyigov templ, popalil je gore va ki szu ovomu bolvanu aldove doprinasali, ter je dvi Kapele dal zgradit, jednu na diku szvetoga Jivana Kersztitelya, drugu na diku szvetoga Martina Biskupa, i sze pogane je va kratkom csaszu na pravu veru preubernul, akoprem je Satan nyega va ovom poszli szakojacski zusztavlyal. Ovden na ovom brigu Kaszino je nasztal pocsetak onoga glaszovitoga Reda Benediktinov, ki jur szada vech od dvanaiszt sztov let sztoji, po szem szvitu je rasztiren, i zkoga szvetoga Reda szu nogi Biskupi, vech neg dvi sztov Kardinali, cseterdeszet Pape,

nogi mudri, ucsni muzsi, i nogi Szveczi van izasli. Szveta Skolasztika szesztra szvetoga Benedikta, je po nyigovoi peldi ravnotako szvitu odpovidala, ter szije zselyila Klosterszki zsitak zsivit. Szveti Benediktus je zanyu, i za nye tovarusicze, Kloster dal zgradit, va koga je szesztru za Poglavariczu posztavil, i krezavo je ona kut Mati, zaszaditelyicza Koludricz Reda szvetoga Benedikta posztala. Duzsicsko bi bilo, sze csiszto povidat, csa je szveti Benediktus, va ovi leti, va ki je na brigu Kaszino prebival, na diku Bozsju, i na szpaszenye duhs ucsinil.

Nit sze nemoru prebrojit oni csudni csini, ke je Goszpodin Bog krez ovoga szlugu szvojega ucsinil. Ali oszebuino sze nad tim csudit moramo, da je ov Szvetacz dar ter kriposzt csudocsinyenya jos i drugim kuto podilil. Na pokazanye ovoga chu neg jedno pripetenye povidat. Nogi plemeniti Sztarji szu szvoju diczu ovomu Szveczu na odhranyenye prikdali, da nye va szakojacskoi dobroi znanoszti, i va kriposzti poducsi. Ov Szvetacz je ovu szkerb rado na sze zel, ar je dobro znal, kuliko od dobroga odhranyenya dicze viszi. Med ovimi je bil jedan zjimenom Placzidus, ki, kada je doraszal, je Duhovni nasztal. Szveti Benediktus je ovoga jednucs kjednomu ribnyaku po vodu poszlal. Ov dobri mladenacz je zneszkerblyivoszti va vodu szpal, i je bil va pogibelyi utapanya. Szveti Benediktus je ovo krez nadahnenye Bozsje velyen ziznal, zato je dozval jednoga drugoga Duhovnoga zjimenom Maurusa, i ovomu zapovidal, da ide Placzidusa zpogibelya utapanya oszlobodit. Maurus je z sze mochi bizsal, ali vidil je da Placzidus na szredini ribnyaka jur jur va utapanyi sztoji. Prez toga dabi csuda premislyaval, kako che knyemu dojt, je po vodi bizsal k Placzidusu, kut dabi po szuhoi zemlyi hodil, dokle je knyemu dosal, i nyega za vlasze popadajuch na szip van doneszal. Ovo je bil on Placzidus, ki je potlye kut Mucsenik dicsno umerl. Vechkrat, oszebuino u csaszu glada, je ov Szvetacz kruh, ulye, zsito csudnovito povek-saval; da szvojim Ucsenikom, i drugim ubogim va nai vechoi nevolyi hrane da. Polag kriposzti csudnovite csine csinit, je jimal i dar prihoducha dugovanya naiperpovidat, i nuternye szerczev poznat. Na pokazanye ovoga je ovo pripetenye. Totila Kraly Gothov bi bil rado znal, jeli je

isztina, csa od szvetoga Benedikta povidaju, da on i nuternye szerczev pozna; zato je knyemu poszlal Rikcziusa jednoga zmed szvoji Dvoranov knyemu va Kralyevszkoi pratezsi upravnoga, oposzred med kralyszkimi Dvorani, i ov da sze za Kralya van da. Ali kada je Benediktus Rikcziusa zagledal, je velyen nyemu rekal: „Moi szinak, neg polozsi od szebe, csa noszis, ar tvoje ni.“ Kada je Totila kraly ovo docsul, szije zselyil ovoga Szvecza vidit, zato je szam knyemu va Kloster isal. Ali zcsim je nyega va hizsi szedechega zagledal, je nyega takov sztrah popal, da ni mogal dalye pojt, neg je na kolena upal. Szveti Benediktus je nyega podvignul, i nyemu nyigovu nemilosztivnoszt ocsi vergal, i rekal: „Ti szi jur nogo zlo ucsinil, i jos je csinis. Presztani jednucs grihsit. Ti ches Rim dobit, prik morja ches sze odplaukat, devet let ches jos zsivit, va deszetom ches umrit.“ Sze szeje zgodalo, csa je ov Szvetacz naiperpovidal.

Polag szi ovi miloschov, i darov zkimi je Goszpodin Bog ovoga szvojega szlugu nakincsil; polag velikoga prestimanya, ko je od szi lyudi jimal, je vindar va naivechoi poniznoszti zsivil, i nai odurnije delo je va Klostri odverszaval. Dan szvoje szmerti je naiperpovidal, i kovoj szeje krez vechu ostrochu, molitvu, i krez druge dobre csine pripravlyal. Seszt dan pred szmertjum je szvoi grob dal nacsinit. Zemlyicza je nyega popala, ka sze drugim ni tako pogibelyna vidila. Ali ov Szvetacz szeje dal va Czrikvu odprimit, i onde je po pobozsnom prijimanyu szveti Szakramentov, ocsi, i ruke na Nebo podvignute va narucsji szvoji Ucsenikov va seszdeszet tretom leti blazseno va miru Bozsjem umerl. Pred nyigovum szmertjum je jos vidil, kako szeje nyigov szveti Red krez Szicziliu, Franczoszko, Spanyolszko, Portugall, i Nimszko, i va orszagi szuncsenoga izhoda raszsiril. Va uri nyigove szmerti szu dva od nyigovi Ucsenikov vidili nyigovu duhsu va nebeszkoi szvitloszti k Nebu gori letit. Oni szu i ove ricsi csuli: „Ovoje put, po kom je Benediktus dragolyubni Goszpodinov va Nebo dosal.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

„Ti szi jur nogo zlo ucsinil, i jos je csinis. Presztani jednucs grihsit." Ovako je szveti Benediktus k Totili Kralyu govoril. Toje i tebi recseno. Jur szi doszt grihov ucsinil, i morebit je jos na tvojem duhsnom szpoznanyu jimas. Presztani jednucs grihsit, csini pokoru, ter sze pobojsaj. Tuliko let ti nemorem ubechat, kut je szveti Benediktus Totili naiperpovidal, jos i tuliko uri ne. Zato zatuliko pervo popadi za pokoru, i za pobojsanye; ar neznas ure szmerti tvoje. Szveti Augusztin veli: Zsitak je nevolyan, a szmertna ura negvisna. Ako nasz szmert na jednucs zasztigne, kako chemo zovoga szvita projt, i kamo? „Kamo ches pojt, ako va grihi umres, ter pokore necsinis? Nikamor drugamo, neg va pakal, va sztrahsni, vekovecsni pakal. Je moguche da ti ovo verujes, a vindar ne presztanes grihsit, ter ne zacsinyes za grihe pokoru csinit? Ja stimam, da nebi rad do koncza va grihi osztati. Ti volyu jimas pred szmertjum pokoru csinit, z Bogom sze pogodit, i nyigovu miloschu zadobit. Ali poszluhni, csa tebe szveti Bazilius pita: „Ako je grih dobro, hasznovito dugovanye, zacs ga nebi rad do zadnyega zderzsat, i va nyem do koncza osztat? Ako je ali csa zloga, i skodlyivoga, zacs ga tako dugo pri tebi derzsis? Ako pretelysztvo koga cslovika jisches, ko sze terszis nyigovu lyubav krez dobrocsinyenye, krez posztovanye, krez szakojacsku szluzsbu zadobit; ti csinis, i govoris sze, csa znas da muje drago. Ako ali pretelysztvo Bozsje dobit, zsnyim sze pomirit, i knyemu dojt, oches, nist od toga ne csinis, nego nyega bantujes, i ne presztanes grihsit. Szeguras sze ti ada z Bogom sze pomirit, va nyigovo pretelysztvo dojt, i k nyigovomu pogledu priszpit? Csa ches navď odgovorit? Ako szpametno oches csinit, naszleduj upominanye szvetoga Benedikta: „Presztani jednucs grihsit." Zacsni pokoru csinit, a to prez stentanya. Szveti Efrem veli: „Nut vrata pokore szu ti jos odperta; paschi sze o grihsnik! pervo neg sze zapru."

II.

Szvitla sztaza, po koj je szveti Benediktus va Nebo hletil, zlamenuje nyigov zkriposchami, i zdobrimi deli nakincsen zsitak. Krezave je va Nebo dosal. Kakov je tvoi zsitak? Sze morebit ztim szlipis, da va tako veliki grihi ne zsivis, kut nogi drugi, ter sze ufas krezato prez kerschanszke kriposzti, i dobri csinov zvelicsen posztati; ko ti ravno velim: ti szamoga szebe hinyis na tvoju vekovecsnu skodu. Zapameti szi, hinyu szami szebe oni neverni, ki stimaju, da chedu krez szamu veru prez dobri csinov zvelicseni posztat. Szveti Augusztin veli: „Dabi vera szama prez dobri csinov doszt bila, ko nam je Bog zaman szvoje zapovidi dal, i zapovidal, da je szpunimo.“ I zopet: „Ja neznam, zacs je Goszpodin rekal: Ako oches va zsitak nuter pojt, ko szpuni zapovidi. Ako i prez obderzsavanya zapovid neg szamo krez veru, ka je prez dobri csinov mertva, va vekovecsni zsitak nuter dojt moremo. Kako je pak ono isztina, csa che onim rech, ki budu na nyigovu livu sztali: Pojte va ogany vekovecsni? On je neche zato kastigat, da niszu va nyega verovali, nego zato, csa niszu dobri csinov odverszavali. Oni Katholicsani sze ravnotako hinyu, ki akoprem va grihu zsivu, vindar szi ubichu zvelicsenye, zato, csa szu Katholicsani, i da szu va pravoi veri. Od ovi govori szveti Paczianus, kada veli: „Csa nam haszni, ako katholicsanszki verujemo, a poganszki zsivimo?“ Szveti Krizoszthomus veli: „Kerschanu prava vera nist ne haszni, ako polag nye ne zsivi.“ — Ovako sze hinyu i oni, ki sze ufaju zvelicsit, zato, da sze grihov csuvaju, akoprem sze za kriposzt, i dobre csine ne hajadu; ar na zvelicsenye ni doszt, da sze neg grihov csuvamo, i zla necsinimo; nego ktomu je potribno, da i dobro csinimo. Szveto Piszmo nasz ovo doszt szvitlo ucsi. Zla sze csuvaj, dobro csini, veli Goszpodin szemoguchi. Ni doszt zla sze csuvât, nego i dobro moramo csinit. Zamudenye dobra te ravnotako more szkvarit, ako sze i zla csuval budes. Ovo moremo vidit zoni sztrahsni ricsi vekovecsne Jisztine: „Szako drivo, ko dobroga szada ne noszi, sze oche podszichi, i va ogany hititi.“ Zapameti

szi; ne szamo ono drivo, on cslovik, ki csemeran szad noszi, ki zlo csini, ochesze podszichi, i va ogany hititi, szkvariti; nego i on, ki dobroga szada ne noszi, ki dobri csinov ne zversava, ki kriposzti kerschanszke ne csini. Zato ako oches ognyu vekovecsnomu ujt, i sze zvelicsit: budi rodan va dobri csini.

Na dan dvaiszet drugoga Marcziusa.

Szveti Mikula od Flüe Pusztenik va Schveiczkom.

Szveti Mikula zpridavkom od Flüe, aliti od szkale, szeje va leti tiszuch csetira sztov szedamnaisztom va szeli Szakszlem va Schveiczkom narodil. Nyigovi Sztarji, ki bogatsztvo je zvechega va lapti, ter va blagi sztalo, niszu mogli nyega va zvanoszti dat naucsit; ali Goszpodin Bog je nadomesztil ono, csa Sztarji niszu mogli szpunit; ar po csaszu je tako velika mudroszt, i znanoszt va szkrovnoszti Bozsji va nyem bila, da sze nad nyum Duhovni, i szviczki niszu mogli doszt csuditi. Va mladoszti je jur kazal musku pamet, i razum. Nigdar ni bil szvojim sztarjim neposzluhsan; nigdar ni bilo pri nyem csut lazs, i drugu grihsnu rics. Szako szvoje delo je radovolyno szpunil. Szvoju csredu paszt, ali na polyi delat, muje nai drazsje bilo; ar pri tom je mogal molit, csaje szagdar klecse pod drivom pobosno odversaval. Zmolitvum je szkupa szklopil poszt. Csetire dni va tajedni szeje posztil. U korizmi nist drugoga ni jil, neg szam kruh, i nisto malo szada. Nogi szuga nagovarali, da sze tuliko ne ostruje, ar da che krezato szvoju moch pogubit, i da szvojega dela neche moch odversit. Ali on je til odgovorit: „Ja szpoznavam volyu Bozsju. Goszpodin Bog mene navi poszt goni, i ovoga moram poszluhsat. Ja znam, da chemi polag ovi csemerni jilisov moju moch, i zdravlye zobderzsat, kut je nigda onim trim tovarusom Daniela Proroka zobderzsal.“ Zato sze ov szluga Bozsji ni dal va onom pobludit, csaje znadahnenya Bozsjega csinil, neg je csverszt osztal va poszti, i drugi dobri deli. Kada je

doraszal, szi je nemer zselyil va prosztom sztalisu Bogu szluzsit; ali pokidob da szu nyigovi Sztarji otili, da sze uzseni, je nyim poszluhsan bil, ter szije boga bojechu zarucsnyu odibral zjimenom Dorotheu, i zsnyum je va lyubavi, i pobozsnoszti zsivil. Deszetero dicze, ke muje Goszpodin Bog va histvi prikazal, je va sztrahu Bozsjem odhranil. Dvakrat je moral na csuvanye domovine na vojszku pojt, i ovden je pokazal, da cslovik more dober voschan, i dober kerschan bit. On i onde ni zamudil szvoje molitve, i szvoji posztov. Nist pszoszti, ali druge nenaredne ricsi ni bilo pri nyem csut; on je jos i szvoje tovaruse od ovi grihov naizad zdersaval. Polag toga je sze szvoje duzsnoszti tako szpunil, da szu mu po boji vreda jednu, vreda drugu csaszt ponujali, ali on nist ni otil nasze zet. Medtimtoga je ov szluga Bozsji upamet zel, da je nyega Goszpodin Bog jos na vechu zversenoszt pozval. Kada je jednucs Goszpodina Boga goruche proszil, da mu da szpoznat, csa muje csiniti, onda je razlucsno ta glasz csul, ki gaje upomenul, da sze szviczko osztavi. Mikula je ovo szvojoi zseni ocsitoval, i znye dovolyenyem je domovinu szvoju osztavil, ter je na brig Böcz zlizal, da che na nyem prebivati. Ali na szvitovanye jednoga pobozsnoga cslovika, szeje zopet naizad vernul, ter szije prebivalische va Schveiczkom odibral va jednoi pusztini. Ovden je jednucs va molitvi nyega szany premoril, va kom sznu mu szeje vidilo, kut dabi velika szvitloszt nyega obszterla, i on je va szvojem zseludczi veliku bol chutil. Nyemu je tako bilo, kut dabi mu do va zseludczi znozsem roval, i vasz zseludacz van zrizsoval Od one ure csar do koncza nyigovoga zsitka, toje devetnaiszt let, i seszt miszecz, nist jila, ni pila ni va sze prijel, nit ni nist glada niti zsaje jimal. Ovo sze szkoro nemore verovat, a vindar je isztina. Dva Biskupi szu ovo prejiszkovali, jeli ni kakova hinyba va tom dugovanyi, ali oni szu morali szpoznat, da Goszpodin Bog va ovom szvojem vernom szlugi ovo csudo csini Biskup z Konstancza je nyemu jednucs zapovidal, da od kruha, ter od vina, ko muje prepolozsil, csa va sze zame, Mikula je poszluhsan bil, ali kumaj je neg malo csa od ovoga uzsil bil, ko je veliku bol va szvojem zseludczi jimal, i je moral sze zi szebe odhitit. Biskup ovo videch, je nyega miloval zbog ove boli, i nye-

ga upomenul, da neg osztane va szvojem csudnovitom poszti. Pitali szuga, od csesza zsivi, i od seszaszvoju moch jima, ar je polag szega ovoga poszta jak bil? On je nato odgovoril: da on szvoj zsitak, i szvoju kriposzt szamod uzsivanya preszvetoga Tela Krisztusevoga, i od premislyavanya muke Krisztuseve jima. Meszto ko szije Mikula za szvoje prebivalische odibral, je tako szranyeno bilo, da je stimal da ganigdor najt neche. Ali Jagari, ki szu za zvirjem isli, szu nyega nasli, i nyigovo prebivalische jos i drugim nazvisztili. Zato je on ovo meszto osztavil, ter je na drugo meszto isal, ko muje Goszpodin Bog ocsitoval. Na ovom meszti szije zgradil hutu, i krez pomoch szuszedszki szelszki sztanovnikov jednu malu Kapelu, va koj je jedan nato odredjen Masnik szvetu Masu odversaval. Ovden je szvoj zsitak va molitvi, i premislyavanyi prezsivil. Jedna daszka je bila nyigova sztelya, jedan kamen nyigova blazinya. Neg kratak csasz je szpal; ar po polnochi je jur zacsel molit, i ni presztal od molitve dokle ni szveta Masa bila. Goszpodin Bog je ovomu szvojemu szlugi noge, i velike milosche udilil. Med drugimi tu, da je Mikula otajna, i prihoducha dugovanya szpoznal. Nogim je nyihove otajne grihe povidal, i nye na pokoru upomenul. Jednomu mladenczu, ki je knyemu va lipoi pratezsi dosal, je rekal: „Ki dobro duhsnoszpoznanye jima, je doszt nakincsen. Zate bi bolye bilo, da bi tvoju nebesziu osztavil.“ Jednomu malomu dicsaku je naiper nazvisztil, da che veliku sztaroszt dozsivit, drugomu je zopet rekal, da che na vredi umrit. Schveiczkomu orszagu je prorokoval, da che va krivu veru zapaszt, csa sze je sze csiszto szpunilo. On je polag prorokovanya jimal i dar csudnovita dugovanya csinit. Noge betesnike szu knyemu doprimili, ke je sze uzdravil. Va szuszedszkom szeli Szarn je velik ogany nasztal. Kada je ovo docsul, je na brig zlizal, szveti Krizs je nacsinil, i va onom hipczu sze je sztrahsan ogany zatahnnl. I ovako je vech csudni csinov ucsinil.

Onda je prisla ura nyigove szmerti. Dvaiszet let pervo muje Goszpodin Bog ovu uru jur naipernazvisztil. Va zadnyi oszmi dnevi je neizgovorno veliku bol va szi szvoji kotrigi chutil. Zcsim je ova bol popusztila, je proszil szvete Szakramente, ke je va naivechoi pobozsnoszti prijel. Onda

je legal na szvoju sztelyu, toje na tverdu daszku, ter je Bogu hvalu dal za szu izkazanu dobrotu, i miloschu, onda je hvalech Boga nani dan, naki szeje pred szedamdeszeti leti narodil, toje dvaiszet pervoga Marcziusa, szvoju Duhsu szpusztil. Nyigovo szveto Telo je Sakszleni pokopano posztalo, Goszpodin Bog je nyega po szmerti znogimi csudnimi csini odicsil. Drugi dan po nyigovoi szmerti szeje odicsen izkazal szvojoi zseni, i drugim pobozsnim lyudem. Na nyigovom leszi, ali skrinyi je bil ov napiszak: Mikula od Flüa je zsenu, i diczu osztavil, ter je va pusztinu isal; on je Bogu devetnaiszt let, i seszt miszecz prez telovnoga jilisa szluzsil. Umerl je dvaiszet pervoga Marcziusa na dan szvetoga Benedikta va leti tiszuch csetira sztov oszamdeszet szedmom."

Nauk, i Naszledovanye.

I

Szveti Mikula u Korizmi nist drugoga ni uzsival neg szuh kruh, pak nisto malo szada. Devetnaiszt let je prez jilisov telovni zsivil. Ovo zadnye ti je polag nature nemoguche, a ono pervo che tebe zteska szpaszt; zato nijednoga od tebe ne potribujem. Ali derzsis i to za nemoguche, ali za pretesko, da sze onako posztis, kut szveta Mati Czrikva zapovida? O nekasze dat prekanit od onoga duha, ki sze poszta boji. Ti mores vech, neg szi miszlis, ako neg pravo oches. Ako te poszt zteska sztoji, ko pomiszli na tvojega Szpaszitelya, ki sze zate ni szamo posztil, nego i umerl, ki je od tebe zacsuda vech zaszluzsil neg poszt. Dabi on od tebe potriboval, da Nyemu za lyubav umres, nebi sze szmil zgovarat, ar On je pervo tebi za lyubav umerl. Zakuliko manye sze mores zgovarat, kada od tebe potribuje, da sze Nyemu za lyubav, ako tisze i zteska szpada, posztis? Szveti Krizoszthomus veli: „Ti znas, da je Jezus za te umerl. Umri ada i ti za onoga, ki je za te umerl. Ako On ovo od tebe zpraviczum more potribovat, ko je csa malyahnoga, ako od tebe potribuje, da sze nyemu za lyubav posztis." Zato szi csverszto naiperzami tvoje poszte dobro odversiti.

II.

Szveti Mikula va szvojem betegu ni csekal na szpominanye, da szvete Szakramente prime, neg je szam proszil. Ako ti Goszpodin Bog beteg posalye, neka sze dat dugo proszit, upomenyivat, ali szilovat na prijimanye szveti Szakramentov. Ovo bi bilo jako priproszto, i pogibelyno zate. Priproszto bi bilo zato, ar krez prijimanye szveti Szakramentov neches jacse ubetezsat, nit pervo umrit; velika zlocha bi polag toga od tebe bila, da bi on csasz, koga ti je Goszpodin Bog zvelike miloszerdnoszti dal, na szpaszenye tvoje duhse nebi hasznoval, ke miloszerdnoszti nogim, ki naglo umru, ni prikazal. Pogibelyno bi bilo zato, ar kako lahko sze more sztat, da beteg na jednucs tako tezsak nasztane, da szvete Szakramente ni prijet nebi mogal. Velika i sztrahsna zlocha bi bila szvete Szakramente odvlacsit; ar ovakov cslovik szamohot va grihi duglye osztaje, i Onoga, ki mu va nyigovom sztalisu nai vech pomoch more, szamohot za Nepretelya oche jimat. Miszlit szi, da je jos csasza szvete Szakramente prijet, je ne szamo pogibelyno, nego i prezetno mislenye; ar ovakov cslovik ravno onako csini, kut dabi on szam csasz va szvojoi oblaszti jimal, a ne Goszpodin Bog, kut dabi on szam, a ne Goszpodin Bog zcsaszom zapovidat jimal. O kulikimi szusze jur ovako prekanili, i na veke neszrichni posztali. Szveti Bernard pise: „Nevolyni cslovik, kako mores tako prezetan bit, zdojduchim po tvojoi volyi safarit? Kut dabi Goszpodin Bog csasz pod tvoju oblaszt bil posztavil, i kut dabi on zsnyim nist vech nebi jimal zapovidat.“ Zopet: „Szpomenisze, da zutra morebit neches moch ucsinit onoga, csa ti je denasz jos moguche.“

Jos jedno moram na tvoi nauk szimo posztavit. Szveti Mikula je od Boga ta dar jimal, da je otajna, proiducha, ali prihoducha dugovanye szpoznat mogal, i nazvisztit, kut sze va nyigovom zsitku povida. Ovo izto stemo i od drugi Szveczev. Nahaja sze takovi lyudi, ki bi ravnotako radi ovu znanoszt jimat; ali ovu znanoszt jischu pri zalom paklenszkom duhi. Ovakovi szu oni, ki szakojacsko csaranye hasznuju, ali od drugi dadu hasznovat, da otajna dugovanya zvidu. Ovako

na peldu, bi radi zvidit, do je ovo, ali ono ukral, kadi sze ov, ali on cslovik nahaja, csa sze je zsnyim godalo, jeli zdrav, ali betezsan, jeli je szrichan, ali neszrichan: Drugi bi rad ziznat prihoducha dugovanya; jeli che va ovom ali va onom poszlu szrichan, ali neszrichan, bit; jeli che on, ali drugi dugo zsivit; jeli che va ovoi, ali va drugoi szluzsbi dugo osztat, jeli che sze szrichno, ali neszrichno uzsenit, ali odat. Nogi bi rad znat, csa che sze ovde, ali onde zgodat, csa che sze snyim, ali zdrugim zgodat. Da ovakova proiducha, ali nazocsna, ali prihoducha dugovanya zizna, hasznuje szakojacsko csaranye, ali zgovaranye, ko je od drugi csul, ali szi da od drugi csarat, ali zgovarat, kut szu czigani, ali drugi himbeniki. Od ovi bi rad ziznat otajna dugovanya. Ovoje velik grih szuproti perve zapovidi Bozsje. Goszpodin Bog je ovo jur va sztarom Testamenti prepovidal; zato je prepovidal zonimi ki csaraju derzsat, nye za nauk proszit, ali od nyi szi dat otajna nazvischavat. „Ar sze ovo je grih pred Bogom, i zbog ovoga Goszpodin lyucztvo kastiguje“ veli szveto Piszmo. Knige Moyzesa 18 d.

Ovoszi neka oszebuino oni zapametu, kim szeje csa zgubilo, ali ukralo, i ki velyen ktakovim idu, ali salyu, ki nyim ali zi zerczala, ali zvode, ali zi szita ubrachanya povidaju, do je nyim dugovanye ukral, ali pri kom sze nahaja. Ovakovi szu i oni, ki va szvetoi nochi, ali va drugom csaszu zi szakojacskim csaranyem ochedu prihoducha dugovanya ziznat. Ravnotako i oni ki zi hartovhitanya, zi szanyov, z planetov, zruk, ali kako drugacse prihoducha dugovanya ali szami nazvischuju, ali szi nazvischavat daju, onakova dugovanya, ka szamo pri Bogu sztoju. Szi oni, ki va to veruju sze jako zagrihsu szuproti pervoi zapovidi. Pri vragu jischu znanoszt otajna dugovanya zvidit. Nogi pravo velu, da oni va to neveruju, da oni ovo neg zi sale, i za kratak csasz csinu. Ali je ovo zgovor za jednoga Kerschana? Ne pospotaju ravno krezato Goszpodina Boga, kada sze zonim salu, i szi csasz pribavlyadu, csaje prepovidal? Sze szmi cslovik salit, kadi sze Goszpodin Bog pospota? Ni ovo kastige vridno dugovanye, da sze ztim zgovaraju? Kada velu: da oni va to neveruju, ni doszt; ar oni sze posztavu va pogibely vato verovati; ar nano csaszu

csuli, i vidili, vechkrat miszlu, ter kzadnyemu szami zacsnu vato verovat. Oni drugim priliku davaju, ono csinit, csa prez griha ni szlobodno csinit. Jeli sze ovo prez zbantovanya Bozsjega, ali prez duhovne skode szmi csinit? Nogi velu: krez csaranye sze vindar mar csa zvidi, krez harte hitanye, sze vindar mar csa zvidi, i onako sze zgoda, kut harte kazsu. Ali ja to velim: nai vech puti sze ne zgoda. Ako sze pak kadagoder zgoda, ztoga jos ne dohaja, daje szlobodno. Vrag, ki noga otajna dugovanya zna, i csa che sze zgodat morebit zna, je pri takovom csaranyu. On nogoputi ovim Prorocsnikom va uszta daje, csa moradu rech, kut je nigda krivim prorokom posaptal ona ka szu govorili. Zato szam rekal, da on cslovik, ki bi rad po prepovidani puti prihoducha dugovanya zvidit, od vraga ovu znanoszt jische. Ki va pravoga Boga veruje, i nyega polag duzsnoszti poszluhsa, ta sze neka od szega ovoga csuva; ar ovoje sze grih pred Bogom.

Na dan dvaiszet tretoga Marcziusa.

Szveti Czirillus Biskup Jeruzalemszki, i szveti Eusztazius Opt Lukszevilli.

Szveti Czirillus Biskup, i Patriarka Jeruzalemszki je bil jedan zmed naj vechi branitelyov szvete Czrikve szuproti krivoverczev, zato nyega szveta Mati Czrikva oszebuino dicsi. On szeje od Kerschanszki sztarji narodil, i va Bozsjem sztrahu odhranyen posztal. Va csaszu velikoga Konstantina Czeszara, da priliki na grih ujde, je va Klosster sztupil, i onde szveto zsivil. Kasnye szu nyega za Patriarku Jeruzalemszkoga odibrali; ar je zbog nyigove kriposzti, i mudroszti na daleki, i siroki raszglasen bil. Ovu szvoju viszoku csaszt je za isztinu kut pravi Apostol obversaval. On szeje oszebuino trudil one, ki va veri niszu dobro naucseni bili, dobro naucsit; on je szvetu Czrikvu szuproti krivoverczev branil; ar Konstanczius, ki je za szvojim Oczem Konstantinom Czeszar nasztal, je bil osze-

buini pretely krivoverczev Arianczev; zato szu ovi szvetu Czrikvu proganyali, i zatirali. Ali ov szveti Biskup sze je nyim zszum mochum szuprotposztavil, ni sze dal zgrozsnyum Czeszara, i z progonsztvom krivoverczev zisztrahsit. Uboge je pravo kut Otacz lyubil. Va onom csaszu je velik glad nasztal. Onda je szveti Biskup sze szvoje dohodke ubernul na utihsenye nevolye ubogi, ali kada nyigovi dohodki niszu doszigali, onda je sze zlate, i szreberne poszude Czrikve prodal, ter je pineze ke je zato nuter zel med gladujuche sziromahe raszdilil. Ali ravno ov szveti csin lyubavi szu nyigovi nepretelyi potlye nato hasznovali, da szu nyega obtuzsili. Va ovom csaszu szeje jedno csudnovito pripetenye zgodalo. Na Duhovszke szvetke szeje szveti Krizs na Kalvarii csudnovito raszvitil. Szi Sztanovniki Jeruzalema, jos i Zsidovi szu zi velikim sztrahom ovo csudnovito pripetenye gledali. Szveti Czirillus je ovo izkazanye popiszal, i ovo popiszanye je poszlal Konstancziusu Czeszaru ztim upominanyem, da Onomu, ki je na ovom Krizsu viszil potlye pobozsnije szluzsi, ter da od nepretelyov Jezusa naimre od krivoverczev Arianusov sze odlucsi, i va pravu Czrikvu naizad sztupi. On je na szvetak szvetoga Kríza prodikoval da Katholike va pravoi veri Jezusa ujacsa, i da krivovercze na pravu veru naizad dopelya. Ali krivoverczi szu krezavu prodiku jos vech razjadani bili. Zato szu szpravische szkupa szpravili, pri kom szu ali neg szami krivoverczi Arianuski Biskupi nazocsi bili, i Czirillusa zbog toga, da je szvete poszude Czrikvene na pomoch ubogi prodal, kut tata Czrikvenoga obtuzsili. Arianszki Biskupi szu nyega odszudili, da mora Biskupiu osztavit, ter szuga szpudili va tujinu, i na nyigovo meszto szu Herakliusa krivovercza za Biskupa posztavili. Po nikuliki leti je nemer va szvoju Biskupiu naizad posztavan posztal, ali navredi po tom je zopet va tujinu odpudjen bil. Ali na zadnye je vindar ov Szvetacz szvoje nepretelye ubladal, ter je va szvoju Biskupiu naizad posztavan posztal.

Po szmerti Konstancziusa je na Thronus Czeszarszki sztupil on neverni Julianus. Ov ni szamo krivoverczem Arianusom pretely bil, nego i zsidovom, a Katholicsane je proganyal. Med drugim ni neg szamo Katholicsane

otil pospotati, nego i Jezusa Krisztusa, ki je szkoncsanye Czrikve Jeruzalemszke z varosom szkupa naiperpovidal, bi bil rad za lascza posztaviti. Zato je Zsidovom zapovidal, da szi Czrikvu zopet zgradu, i da va nyoi po sztarom Zakonu alduju, i szvoje Czeremonie po nyihovoi praudi obversavaju. Zsidovi szusze veszelili, i térszili nyihovu sztaru Czrikvu zopet zgradit. Szteni szu jur predsze viszoko uzidali; onda je dosal szveti Czirillus, jedan csasz je nye pri nyihovom deli gledal, onda je rekal: „Vindar neche kamen na kameni osztat; ar Krisztus je ovo naipernazvisztil, a on nemore lagat." Zsidovi szuga zbog toga neg ziszmihavali, ali potlye szu szpoznali, da je isztinu govoril. Dojduchu noch je tako velik potresz nasztal, da szusze sze sztene porusile, vasz fundamenat je raszhitjen posztal. Kada szusze Zsidovi od sztraha szkupa sztekli, i nanist szkoncsanye szvojega dela gledali, je iz Neba ogany doli dosal, ki je sze nyihove poszude, i sze csaszu pri toi zgraji jimali, sztrozsil. Ovo csudo je za csuda veche nasztalo krezato, da szu Zsidovi na nyihovoi pratesi szvitle krizse dosztali, ki niszu mogli nit ziprat, nit drugacse kraj szpravit. Krezavo csudo szu sze nogi Zsidovi kpravoi veri povernuli.

Po ovom csudnovitom pripetenyu je szveti Czirillus Biskup jos nikuliko let zsivil, i to batrenye je dozsivil, da je po szmerti krivoverni Czeszarov Konstancziusa, Juliana, i Valensa bogabojechi Theodozius na Thronus dosal, pod ladanyem ovoga je szveti Biskup szvoju Biskupiu mirno redil. Va leti tri sztov oszamdeszet sesztom je Goszpodin Bog ovoga vernoga Viteza szvete Czrikve kszebi pozval.

* * *

Szveti Eusztazius rojen Burgundi je od szvoji plemeniti Sztarji velyen va nyigovom ditinsztvi na pobosnoszt, i sztrah Bozsji poducsen bil. Zcsim je szpoznal, kako pogibelyan je ov szvit za zvelicsenye cslovika, je osztavil sze szviczko, ter je va Kloster Lukszevilli, koga je szveti Kolumbanus zgradil, sztupil. Krez nauk ovoga Naucsitelya szvetoga Kolumbanusa je na vredi va kriposzti, i zver-

senoszti duhovnoi tako zraszal, da szuga za Poglavara Klostra odibrali, onda kadaje szveti Kolumbanus zisnyega prognan posztal. Szveti Eusztazius je za isztinu vridan bil navu csaszt izvisen posztati; ar on je ne szamo mudar, nego i zversen muzs bil, oster szam proti szebi, lyubezlyiv proti szvoji podlozsni; va molitvi, poszti, i virosztovanyu, va szamoga szebe zatajanyu, i va drugi dobri csini je zversen bil, i marlyiv va szem csa diku Bozsju nalizse, i szpaszenye szvoji podlozsni. Ubogim je pravi Otacz bil, ar je nyim va szakoi nevolyi polag moguchnoszti na pomoch bil. Sze ovo, i nogo drugo je nyega va Klostri, i zvana Klostra oblyublyenoga i glaszovitoga nacsinyalo. Ali jos glaszovitijega je nyega Goszpodin Bog kresz dar csudocsinyenya ucsinil. Kada je jednucs va Kralyevszki dvor Klothara Kralya putoval, je na puti odszel va kasteli Kagnericzi jednoga plemenitoga cslovika, ki je z szvetim Kolumbanusem dobro poznan bil. Ov je jimal kcher zjimenom Burgundofora, ka szije polag szvitovanya szvetoga Kolumbanusa naiperzela szvoju divojacsku csisztochu Bogu aldovat, ter va Kloster sztupit. Ali Otacz je nyu zusztavlyal, ter ju je kanil preszilit, da zjednim plemenitim mladenczom va histvo sztupi. Eusztazius je ovu Diviczu va sztani Ocza va velikoi vruchoi zemlyiczi nasal, ocsi szuju ravnotako sztrahsno bolili, tako da szu na nye szmert szaki hipacz csekali. On je Ocza velyen zacsel karat, i nyemu ocsi metat, da je krivacz nevolye szvoje kchere, zato csa je nyu od nye szvetoga naiperzimanya zusztavlyal. Otacz je zsalosztno szpoznal szvoju kriviczu, i rekal, da je neche na dalye zusztavlyat, ako sze neg zizdravi. Eusztazius je molil za betezsnu, i szveti Krizs na nyu posztavil. Va onom hipczu je presztala nevolya, i sza bol, Burgundofora je szpunila szvoje naiperzimanye, akoprem je nyu nye z Boga pozablyeni Otacz i potlye zusztavlyal, ter je priszpila na veliku szvetoszt. Po odversenom poszli je szveti Eusztazius z Dvora Kralyevszkoga va Kloster naizad isal. I kada je ovden sze va nai bolyem redi nasal, je znikulikimi Duhovnimi va Burgund odputoval, kadi je jos velik del sztanovnikov va pogansztvi bludil. Krez marlyivo prodikovanye, i lyubezlyivo zahajanye je noge k pravoi veri povernul. Progonsztvo, ko je preterpit moral, je bilo veliko i nyigo-

versztno, ali to nyega ni zisztrahsilo. Potlye je va szvoi Kloster naizad pozvan posztal, pri koi priliki je zopet na szvojem puti kcher jednoga plemenitoga cslovika, ka szlipa bise, i jednoga zmed szvojimi putnimi tovarusi od vruche nevolye uzdravil.

Kadaje va Kloster naizad dosal, je doszt uzroka jimal szamoga szebe ubladat, i szterplyen bit. Jedan mlad Masnik znyigovoga Klostra zjimenom Agresztinus je szvetomu Optu nenavidan bil zbog dike, ku je szagdir jimal, zato da je noge pogane i neverne na pravu veru ubernul, on szije zselyil ravnotako glaszovit, i odicsen posztat. Szveti Eusztazius je vidil, da Agresztinus na veliki poszal Aposztolsztva med pogani ni doszt ucsen, i da zbog nyigove mladoszti ktomu ni doszt zrel, zato je nyega zusztavlyal od ovoga naiperzimanya. Ali kada upominanye nyigovo, i nauki nist hasznili niszu, je nyega z Klostra odpusztil. Agresztinus je va Barszko isal, ali nigdir nyega niszu otili poszluhsati, i na meszto dabi on bil pogane ter neverne na pravu veru ubrachal, je on szam noge krive nauke va sze zel, ke szije va tovarustvi krivoverczev poszvojal, i kadaje va Kloster naizad dosal, je ove krive nauke i va Klostri med szvojimi tovarusi zacsel raszsirovat. Kadaje szveti Eusztazius ovo upamet zel, i kada sze upominanye, da Agresztinus szvoje grihske, i krive nauke szpozna, nist ni hasznilo, onda je ovoga neszrichnoga z obcsinsztva Klostra van szklopil. Onda je ov nemirni i neszrichni mladi cslovik nike Regule, i szvete zakone Klostra zacsel hudat, kut dabi szvetomu Evangyelyu bile szuprotivne. Nogi szu zsnyim szkupa szlozsili, ter szu klosterszke Duhovne zacseli ziszmihavat, nyim sze ukrivlyat, i nye oduravat. Zbog toga szeje Szpravische Biskupov szkupa szpravilo, da sze dugovanye prejische. Predavo szpravische je Eusztazius Opt prez sztraha szegurno sztupil, ali Agresztinus pun sztraha, i derhtanya. Szveti Opt je na sza szebi posztavna pitanya szvitlo odgovoril, i sze csa muje Agresztinus ocsi metal, tako szvitlo raszlozsil, da szu szi Biskupi szpoznali, da je va ovom mladom csloviku krivicza, zato szu nyemu zapovidali, da szvojega szvetogaPoglavara za oproschenye proszi. On je nemer ovo szpunil, ar je moral, Eusztazius, koga szu Biskupi proszili, da mu nyigovo pre-

grihsenye oproszti, i da ga va szvoi Kloster zopet naizad zame, je nyega ubjamil, i kuseval, na zlamenye da muje oprosztil, ter je nyega va Kloster naizad prijel. Ali navredi po tom je ov neszrichni mladi cslovik zopet zacsel va Klostri nemir nacsinyat, ter je i druge szuproti szvo jemu szvetomu Poglavaru podhuszkeval. Ali Goszpodin Bog ove zloche ni dugo prez kastige osztavil; ar navredi po tom je jedan szluzsbeni Agresztinusa ne szamohot zszikirom ubil. Szveti Eusztazius, ki je sze zbantovanye ovoga mladoga cslovika zcsudnovitum szterplyenoschum prinasal, je neszrichnu nyigovu szmert jako uplakal. On drugi csasz szvojega zsitka je ov szveti Muzs va naivechoi nekrivicsnoszti, i va szpunevanyu dobri csinov prebavil. Va nyigovom zadnyem teskom betegu je oszebuino pokazal szvoju kerschanszku szterplyenoszt. Znijednum ricsum sze ni tuzsil zbog velike bolezlyivoszti, i dugoduranya szvojega betega. Po pobozsnom prijimanyu szveti Szakramentov je szvoju csisztu nigdar zgrihom uvalyanu duhsu va Ruke szvojega Sztvoritelya zrucsil, i prikdal va leti seszt sztov dvaiszet petom. Nyigovo szveto Telo je va Czrikvi Vargevili va Lothringii zakopano, ki varos nyega za szvojega oszebuinoga Patrona dicsi, i postuje.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Nai szvetiji csin lyubavi, koga je szveti Czirillus va csaszu obcsinszkoga glada ucsinil, szu nyigovi nepretelyi krivo razlagali. Oni szu nyega obtuzsili, kut dabi szvoju Czrikvu bil szplinyil, i zato szuga z Biskupie szpudili, Ali ov szveti Muzs je sze szterplyeno prineszal, nisze zbog toga prikoreda zsalosztil. To nist novoga ni, da nogoputi zlocha lyudi ono krivo razlazse, csa Duhovni szluge Bozsji znai bolyim nakanyenyem ucsinu. Va szadasnyi csaszi sze vechkrat zgoda, da lyudi markoga za csemernoga prozivaju, ki je veran szluga Bozsji. Csa moramo pri tom csinit? Ochemosze zbog toga prikoreda zsalosztit, dobro zaosztavit, i szudenya lyudi sze sztrahsit? O ne; mi moramo dobro za-

tuliko gorlyivie csinit, neszmimo sze zbog krivo szudenya lyudi szami szebe trapit, kut szam pred nikulikimi dnevi rekal: „Neka sze szudenya lyudi sztrahsit, veli blazseni Kempis Thomas, ako te tvoje duhsnoszpoznanye za nekrivicsnoga derzsi.“ I zopet: „Neka sze ztim prevech trapit, csa drugi lyudi od tebe derzsu, nego glej na szvidocsansztvo Bozsje, i tvojega duhsnoga szpoznanya.“ To je, ako ti Boga, i tvoje duhsnoszpoznanye za szvidoka jimas, da va tvojem csinyenyu szveto i dobro nakanyenye jimas, nekasze trapit; neka lyudi do tebe derzsu, csa ochedu. „Neka sze sztrahsit szudenya lyudi, oni ti nemoru krezato nit skodit, nit hasznit; ar ako szi pred Bogom nekriv, ako te i lyudi za krivicsnoga derzsu, tebi nist naskodit nemore. Alí ako szi pred Bogom kriv, a lyudi te za pravicsnoga derzsu, ko ti nist ne haszni. Oni ki tebe krivo szudu, szami szebi naskodu. Szveti Augusztin od ovoga ovako pise: „Krivo szudenye ne skodi onomu, koga krivo szudu; ali onomu, ki krivo szudi, skodi nyigova zlocha, i prezetnoszt.“ Va csem sztoji ova prezetnoszt? Szveti Oczi velu, va tom sztoji prezetnoszt, da szi onakov cslovik szebi prezame ono, csa Bogu szlisi. Ar Goszpodin Bog je obcsinszki, i pravicsni Szudacz nasega miszlenya, govorenya, i csinyenya. On szije szudsztvo szebi zderzsal. „To je sztrahsno velika zlocha, ako szi cslovik onu oblaszt, i onu praviczu, ku szi je Goszpodin Bog szebi zderzsal, poszvoja“ veli szveti Krizoszthomus. Stimas da che ova zlocha prez kastige osztat? Neg poszluhni csa szveti Dorotheus pise: „Nist szerditoszti Bozsje tako ne razdrazsi, nit nist cslovika va tako velik pogibely ne posztavi, neg kada cslovik zverhu drugi prezetno szudi.“ Zacs? Uzrok sze more vidit zonoga, csa szam rekal, i z ricsi Didakusa Stella: „Ar cslovik ki prezetno szudi, je tako neszraman, i szeguran, da szi oblaszt, i praviczu Bozsju poszvoja, i szebi Bozsanszku moch prezimlye.“

II.

Szveti Eusztazius je velyen od ditinsztva szvoga pobozsno, i va sztrahu Bozsjem zsivil, on szeje szake prilike

na grih csuval, nigdar ni szmertno zagrihsil, szenek dobra dela odversaval, ter je sze progonsztvo lyudi, i szu bolyezlyivoszt betega szterplyeno preterpil. Ovako je va vekovecsno blazsensztvo dosal. I ti ovako mores va nebeszko blazsensztvo dojt, ako i va szem nebudes na tako viszokoi stigi szvetoszti kut szveti Eusztazius. Neg dobro paszku jimaj: troje je potribno na zvelicsenye pravovernomu Kerscheniku. Pervo je: da sze griha csuva; drugo je, da dobro csini; treto je, da szterplyeno prinasa, sze csa terpit mora. Va szakom sztalisu sze nahaja prilika na grih, i prilika na dobro, i prilika csa terpit; zato va szakom sztalisu nahajamo priliku sze zvelicsit. Neg nato dohaja, da ovu troju priliku dobro hasznujemo, kut juje szveti Eusztazius, i ku szu nogi drugi Szveczi, dobro hasznovali. Va tvojem sztalisu bar kakovoga jimas, jimas priliku na grih. Csuvaj sze ovoga, bari sze zi szakim szkusavanyem zaloga duha, i lyudi, ki te na grih razdrazsuju, proszi Boga za pomoch. Ti jimas va tvojem sztalisu priliku dobro csinit. Hasznuj tu priliku, csini dobro, ko ti je zapovidano, polag toga i drugo dobro od tvoje szlobodne volye. Molit, posztit, almustvo dilit, Bozsju szluzsbu pojiszkat, Prodiku poszluhsat, pri szvetoi Masi na zocsi bit, druge pobozsnoszti odversavat, szvete knige stat, betezsne pohodit, i tako dalye, ovoszu ona dobra dela, ka mores u pravom csaszu odversavat. Ti jimas va tvojem sztalisu priliku va nogoi szuprotivsini szterplyen bit, chemo zet, va betegi, va sziromahstvi, va progonsztvi, va nogoi teskochi tvojega sztalisa, va velikoi szkerbi, i nevolyi, zbog csemernoga ponasanya tvoje dicze, zbog ugovaranya, zbog skode, zbog zbantovanya, i tako dalye. Ovu priliku szi na haszan uberni, budi szterplyen, terpi Bogu za lyubav. Ako ti sza ova szpunil budes, oches sze zvelicsit, kut szeje szveti Eusztazius, i nogi drugi, zvelicsili. Csa ti od szercza szvitujem je to: ziberi szi szaki miszecz jednu uru, ter sze upitaj: kakovu priliku jimam va mojem sztalisu na grih? Kakovu priliku na dobro? Kakovu na szterplyenoszt? Kako szam ove prilike hasznoval? Kako chuje na potlye hasznovat? Na zadnye proszi Boga za oproschenye, ako ove prilike doszidob niszi dobro hasznoval, onda proszi Boga za

miloschu, i pomoch, daje potlye bolye budes hasznoval. Proszim te zarad tvojega zvelicsenya, neka ovoga nauka pozabit,. dokle zsivil budes.

Na dan dvaiszet csetertoga Marcziusa.

Szveti Arkangyel Gabriel, i szveta Katharina z Schvedczkoga.

Szvetoga Arkangyela Gabriela je Goszpodin Bog kut Poszalnika szvojega navi szvit poszlal, da nazvischuje prihod Mesziasa, i uszinovlenye Jezusa Krisztusa. Pervo poszalsztvo je bilo k szvetomu Danielu Proroku. Kada je ov szveti Prorok szvoju goruchu molitvu odversaval, i za prihodom Mesziasa zdihaval, je knyemu prisal Arkangyel Gabriel, i nyemu zselyno z Csekivanoga Mesziasa ovako nazvisztil: „Daniel! ja szam dosal, da te naucsim, i da ti razumis. Kada szi zacsel molit, je zapovid van izasla. Ja szam ali dosal, da ti naznanim, ar ti szi Muzs zselye. Zato szi zapameti rics, ter razumi vidjenye. Goszpodin Bog je zarad tvojega lyucztva, i zarad tvojega varosa csasz zkratkil, ter odredil na szedamdeszet tajednov, da prekersenye presztane, i da grih konacz dosztane, da sze krivicza szkercsi, i da sze vidjenye, i prorokovanye szpuni, i dasze Szvet szi Szveczev namazse. Zato znaj, ter nato pazi. Od onoga csasza, kada zapovid van izaide, da sze Jeruzalem zopet zgradi, do Krisztusa Firsta, je szedam tajednov, i dva seszdeszet tajednov, i placze varosa, i zidi chedusze zopet zgradit va teskom csaszi. I zopet po dva seszdeszet tajedni oche Krisztus Goszpodin umoren posztati; i ono lyucztvo koga oche zatajat, neche vech nyigovo lyucztvo, bit; i jedno lyucztvo, ko che znyigovim Poglavarom dojti, oche varos zi szvetim szkoncsat, i nyigov konacz che pusztina bit; i po boji che nyigovo szkoncsanye dokonyano bit. Ali on che nogim zavesz va jednom tajedni pocsversztit; i oposzred tajedna oche aldov, i aldovi hrane presztat, i va Czrikvi che sztrahsna pusztocha bit, i ova pusztocha che do koncza durat.“

Ovoszu bile ricsi Arkangyela, kut je je szveti Prorok Daniel szam popiszal. Zovimi ricsami je Arkangyel nazvisztil ne szamo prihod Mesziasa, nego i sze csa che sze z Mesziasem, z zsidovszkim lyucztvom, i z Czrikvom Jeruzalemszkom godat.

Drugo poszalsztvo szeje sztalo k Duhovnomu Zakariasu, ki je bil Otacz szvetoga Jivana Kersztitelya. Kada je ov va Czrikvi vecserni Aldov odversaval, je knyemu Arkangyel Gabriel na desznu sztran Oltara sztojechi dosal, i ovako govoril: „Ne sztrahsi sze Zakarias, ar tvoja molitva je uszlisena. Tvoja zsena Elizabetha che ti szina poroditi, i ti ches nyega Jivana jimenovat. On che tebi na veszelye, i na obradovanye bit, i nogi chedusze pri nyigovom narojenyu veszelit; ar on che velik bit pred Goszpodinom; vina, i jakoga napitka neche pit, i on che jur va utrobi Matere z Duhom szvetim napunyen posztati; i on che nogu diczu Izraela k Goszpodinu Bogu szvojemu ubernuti; i on che va Duhu, i kriposzti Eliasa pred nyim hodit, da szercza Otacz z diczum szkupa szklopi, da neverne na mudroszt pravicsni dopelya, i da Goszpodinu zverseno lyucztvo pripravi." Ovo szu ricsi Arkangyela Gabriela pri drugom poszalsztvi. Zkimi je pokazal, ki che bit Prchodnik Jezusa pravoga Mesziasa.

Treto poszalsztvo Gabriela Arkanyela bise Nazareth k preblazsenoi nai csisztijoi Diviczi Marii, ovo poszalsztvo bise nai veche, i puno batrenya. Naiper je Mariu zovimi ricsami pozdravil: „Zdrava budi, miloszti puna, Goszpodin je z Tobum; blazsena szi med zsenami." Kada je vidil, da szeje Maria nave ricsi zmutila, je rekal: „Ne boj sze Maria! ar ti szi miloszt nasla pri Bogu. Nut ti oches prijeti va utrobi tvojoi, i Szina poroditi, ki sze oche Jezus zvat. Ov che velik bit, i Szin Visnyega sze jimenovat, i Goszpodin Bog che nyemu dat Sztolacz Davida Ocza nyigovoga, i on che kralyevat va hizsi Jakovlyevoi na veke, i kralyesztvu nyigovomu neche biti konccza." Nai csisztia Divicza je nemer va szem csiszto pripravna bila volyu Bozsju szpunit, csa je nyoi szveti Angyel nazvischaval va Jime nyigovo; ali kada ni znala, kakobi sze to moglo godat, dabi ona Mati Szina Bozsjega mogla nasztat prez uszkrunyenya nye Bogu aldovane csisztoche, je nyoi Angyel razlozsil, da

che Duh szveti nyu obsztrit; i ktomu prilozsil, da je i Elizabetha nye Rojakinya, ka nogo let nerodecha bise, Szina prijela, ar pri Bogu nistar ni nemoguche. Kada je Maria nato nye privolyenye zovimi ricsami dala: „Nut, ovo ja szam szluzsbenicza Goszpodinova; neka meni bude polag ricsi tvoje.“ Onda je Angyel odsztupil, i prosal konomu, ki je nyega poszlal. Va ovom poszalsztvu je nazvisztil, da che vreda biti prihod Mesziasa Szina Bozsjega.

Ztoga da je Goszpodin Bog Arkangyela Gabriela navo veliko poszalsztvo odibral, velu szveti Oczi, daje Gabriel moral jedan zmed nai dicsnii Duhi nebeszki bit, ar kada Kralyi ovoga szvita Poszalnike szvoje salyu, szagdar ziberu nai plemenitie szvoje Dvorane, zcsim je veche poszalsztvo, ztim plemenitijega salyu; zato szi moremo miszlit, da je Goszpodin Bog na nazvischavanye nai veche szkrovnoszti zmed nebeszki Duhov nai dicsnijega odibral. Szveti Bernard je zato piszal: da sze Jime Gabriela Arkangyela znyigovim velikim poszalsztvom nai bolye szlazse; ar Gabriel va zsidovszkoi ricsi tuliko zlamenye: Jakoszt Bozsja. On je nazvischaval Jezusa Goszpodina pravoga Mesziasa, ki je Kriposzt Bozsja, jaki Bog, ki je jakoszt Bozsju zcslovicsanszkom mlahahavoschum csudnovito szkupa szklopil. Kut je vasz szvit jimal uzroka sze na nyigovim poszalsztvom veszelit, tako moramo i mi ovomu Nebeszkomu Poszalniku hvalu davat, i nyega proszit, da nam od onoga Boga, ki je nyega natako veliko, i veszelo poszalsztvo odibral, miloschu szproszi, da bi mi szád od nyigovoga poszalsztva obilyno prijeli.

* *
*

Kszvetomu Arkangyelu Gabrielu jednu va Angyelszkoi csisztochi zsivlechu Diviczu, ka je na denasnyi dan va tovarustvo szveti Angyelov prijeta posztala, sze nist ne ubavam, pridruzsit; zato, ar Angyeli oszebuino lyubu csiszte Duhse, i zato, pokidob je csisztocha takova kriposzt, ka cslovika polag szvidocsansztva szvetoga Ambroziusa, Angyelom szpodobnoga nacsinya. Ova szveta Divicza je szveta Katharina z schvedczkoga. Ona je od Firstovszki sztarji rojena bila. Nye otacz je bil Ulfo, nye Mati je bila

szveta Brigitta. Lyubav csisztoche je kuto zszvojim narojenyem na szvit szobum doneszla; ar kada szuju kut malo dite na perszi jedne necsiszte zsene polozsit otili, koje kricsala, i tako jako sze plakala, i ni otila od nye nit kaplye mlika szasznut, dokle je niszu kraj zeli; csesza pri szvojoi Materi, ali pri drugoi postenoi zseni nigdar ni ucsinila. Zcsim je krazumu dosla, ko szu takov naklon k szemu dobru na nyoi szpoznali, i takovo oduravanye griha, ter zanemermetanye szega szviczkoga, da szusze szi nad nyum csudili. Nye szveta Mati je nyu va Kloster dala, da sze onde na kerschanszku kriposzt, i na szako delo szvojega sztalisa naucsi. Kada je doraszla, szu nye Sztarji zselyili, da zjednim plemenitim mladenczom, zjimenom Egiardus va histvo sztupi. Katharina szeje ztim zgovarala, da szije csverszto naiperzela va divojacskoi csisztochi zaosztat; ali kada je vidila, da nye sztarji nebi radi od szvojega naiperzimanya odsztupit, je privolyila poodversenoi molitvi; ali va csversztom ufanyu va Boga, i va Diviczu Mariu, da che vindar polag szvojega naiperzimanya kut Divicza moch zsivit, i umrit. Nye ufanye szeje szpunilo; ar zcsim je porucsena bila, je szvojemu mladomu muzsu lipotu csisztoche tako pred ocsi posztavila, da je i on privolyil csiszto zsivit; zato szu szi dva Bogu zagovor nacsinili, da chedu do koncza zsitka szvoga va csisztochi zsivit, csa szu i szpunili, ali polag toga szu va lipoi lyubavi, i jedinschini zsivili, i jedan drugoga na dobra dela zbujali.

Po szmerti nye Ocza Ulfo, je nye szveta Mati Brigitta v Rim odputovala szvete Grobe Apostolov pojiszkat. Po kratkom csaszi nato, je Katharina va szvojem szerczu chutila zselyu za szvojum Materum pojt, csaje zdopuschenyem nye pobozsnoga muzsa i ucsinila. Kada je v Rim dosla, ni onde szvoje Matere nasla, ar ovaje medtim Bolognu odputovala bila. I tamo je za nyum isla. Onda szu szkupa sze dvi v Rim naizad dosle, i Katharina je Materi ubechala, da che szenek pri nyoi osztat, i nyu va szvetom zsitku szagdar naszledovat; csaje zato laglye mogla szpunit, ar nye muzs je medtim umerl bil. Zcsim szeje v Rimi dovidilo, da je Katharina Dovicza nasztala, ko szusze velyen nahajali Firsti, ki szu nyu va histvo proszili. Ali Katharina je sze csiszto zkratkimi ricsami odpravila: „Ja jimam ne-

umrechega Zarucsnyaka, ovomu nechu nigdar neverna posztat.“ Jedan zmed uprosnyakov je ono zi szilum kanil szpunit, csa zlipim ni mogal zproszit; zato je nyoi zaszel, kada je z Materum va Czrikvu isla. On szije naiperzel, Katharinu z sztrani Matere szilno szkinut, i zsnyum ujt. Ali Goszpodin Bog csiszte duhse csudnovito csuva. Ov zle volye cslovik, kada je nyu zdaleka zagledal, szeje jur kanil nadanyu zapudit; ali va onom hipczu je uszlipil Szpoznal je, da je ovo kastiga Bozsja, zato je proszil csisztu Diviczu, da zanyega Boga moli, da mu vid naizad da. Katharina mu szeje szmilovala, ter je znye Materum kratku molitvu odversila, i nut on je szvitloszt ocsiov zopet dobil. Ov izti cslovik je ovo csudnovito pripetenye Rimszkomu Papi na zocsi nogi Kardinalov povidal, i ztoga zpoznal, kako draga je ova Divicza Goszpodinu Bogu.

Zsitak szvete Katharine v Rimi je za isztinu szvet bil. Szaki dan je csetire ure va premislyavanyu zsuhke muke Jezusa Krisztusa sztrosila, szaki dan je szedam pokorni Pszalmusov, pak officium precsiszte Blazsene Divicze Marie zmolila. Ona je betezsne va Spitali pojiszkala, i nyim dvorila. Czrikve, i szvete Grobe pojiszkovala. Va nye opravi szeje onako ponasala, kut ponizna zsena, a ne kut Fürstovka. Nye sztelya je bila szlamna vricha, nye hrana bise nepresztani poszt. Pri ugovaranyu, i progonsztvu je csudnovito szterplyena, ponizna, i jaka bila. Zjednum ricsum, ona je szveto zsivila. Zali duh ovoga ni mogal terpit. Zato je va nyoi zbudil zselyu za nye domovinom, i da nye Mater osztavi. Zovim mislenyem je nyu szenek trapil, tako, daje va velik nuternyi nemir, i zsaloszt zapala. Nye szpovidnik, i nye szveta Mati, kada jim je ovo szkusavanye ocsitovala, szu nyoi nauka davali, da sze csverszto brani szuprotu vragu nepretelyu; ali vindar ni mira jimala, dokle sze Goszpodin Bog ni nyoi szmiloval va nye barenyu. Va sznuh szeje nyoi jednucs tako vidilo, kut dabi vasz szvit va ognyi bil, neg szamo ono meszto na kom ona sztoji, da jos negori; ali kada szeje bojala, da che i ovo meszto navredi zacset gorit, je k Nebu pogledala, i vidila je Bozsju Mater, ku je za pomoch proszila. Ali Maria je nyoi rekla: „Chu ti ja pomoch, kada niti Bogu, nit tvomu Szpovidniku, nit tvojoj Materi poszluhsna niszi?“ Katha-

rina szeje navo vidjenye kruto presztrahsila, i ubechala Marii, da che odszlyen poszluhsna bit; onda je nyoi i Maria nye pomoch ubechala. Kada szeje prebudila, je velyen knye Materi isla, nyu za oproschenye proszila, i nyoi ubechala, da je neche nigdar osztaviti, dokle zsiva bude; ar je szpoznala da je ovo volya Bozsja. Csa je ubechala, toje i szpunila. Ona je pri Materi osztala, dokle je ova v Rimi bila, potlye je nyu va Jeruzalem szprohodila, i pri nyoi osztala, dokle je zsivila. Mertvo Telo szvoje szvete Matere, i druge szvete Osztanke je va Schveczko naizad doprimila, i po pogrebu je va Kloster isla prebivat, kadi je po onom redu, koga je nyoi Mati prepiszala zsivila.

Medtim toga szusze pri grobi nye szvete Matere noga, i velika csudacsinyenya zgodala, tako, da je szam Kraly, i szi Duhovni, i szviczki Poglavari, szu dokonyali, da chedu v Rim poszalsztvo poszlat, dabi nyu szveti Otacz za Szveticzu prozval. Zavo poszalsztvo szu nye Kcher Katharinu odibrali. To sze retkokrat oche csut, da che jedna szveta Kchi, kaje csudne csine szvoje szvete Matere zszvojimi laschimi ocsima vidila, ztim poszalsztvom, i ztum prozsnyum k szvetomu Oczu pojti, da ju va broj Szvetacz kut vernu szluzsbeniczu Bozsju posztavi. Katharina nemer ni mogla va szvojoi prosnyi uszlisena bit, ar ravno onda szu novoga Rimszkoga Papu zibirali; ali ne dugo po tom je od novo odibranoga Szvetoga Ocza nye szveta Mati med szvecze Bozsje posztavna posztala. Kada szeje ovo szpunilo, je Katharina zopet va szvoi Kloster naizad putovala, na putu je noge csudne csine na betezsni, i nevolyni lyudi ucsinila. Kada je va szvoi Kloster naizad dosla, je chutila va szebi, da nye kriposzt, i zdravlye zbog teskoch putovanya, i ostre pokore, zkum szeje trepila, doli zimlye, i da sze konacz nye zsitka preblizsava. Zato je szvoje duhsnoszpoznanye dobro prejiszkala, jeli ni csa va nyem najti, csabi nyu od pogleda nebeszkoga Zarucsnyaka zusztavlyalo; ar z szmertnim grihom szvojega duhsnoga szpoznanya nigdar ni ublozsila. Ona szeje od szega zsitka szvojega zverseno szpovidala. Onda szije proszila szvojega najdraszjega Zarucsnyaka va preszvetom Altarszkom Szakramentu jos jednucs prijeti; ali kada sze zbog nepresztanoga riga-

nya ni mogla precsesztit, ko szijé neg to proszila, dabi preszveto Telo Krisztusevo va nye hizsiczu doneszli, da sze va nyigovom pogledu bude ubatrit mogla. Kada szu nyoi ovu szvetu zselyu szpunili, je szvoje szercze Jezusu va odversavanyu oni tri kriposzti Bozsji, veri, ufanyu, i lyubavi aldovala. Ovo odversavajuch je szvoi szveti zsitak va cseterdeszetom leti sztaroszti dokonyala. Ona je zbog nye szvetoszti pri szi tako viszoko prestimana bila, da szu szi szuszedszki Biskupi, i Kraly, i nozsina lyucztva pri nye pogrebi nazocsi bila. Csudni csini, ke je Goszpodin Bog na nye zazivanye ucsinil, szu tuliki, i tako veliki bili, kut pri nye szvetoi Materi. Sze dvi szu szveticze posztale, Mati, i Kcher. O! dabi sze Matere, i Kchere nye polag sztalisa szvojega va kriposzti i szvetoszti naszledovale, onda bi sztanovito vech Materov, i Kcherov szvete, i blazsene posztale.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Arkangyel Gabriel je vreda va Babilon, vreda va Jeruzalem, vreda va Nazareth poszlan bil. Va szem je Bogu zverseno poszluhsan bil. Ako oches nigda va tovarustvo ovoga szvetoga Arkangyela, i drugi nebeszki Duhov dojti, ko sze terszi Goszpodinu Bogu va szem poszluhsan bit. Szveti Arkangyel Gabriel je dosal k Danielu onda, kada je szvoju molitvu odversaval; Szvetomu Zakariasu onda, kada je Aldov odversaval; preblazsenoi Diviczi Marii onda, kada je molila, i Bozsja dugovanya premislyavala. Ako oches, da szveti Angyeli rado ktebi dojdu, budi marlyiv va molitvi, i va Bozsjoi szluzsbi. Szveti Arkangyel je Mariu pozdravil: Zdrava budi, miloszti puna. Ove izte ricsi i ti rado szprogovaraj. Nogi ovo csinu szaku uru, nogi szaki dan kada szvete Ocsenase molu, ali kada mimo Kipa Marie idu. Ne dvojim va tom, da ti to izto csinis; ali nato paszku jimaj, da je zcsisztim szerczem, i zdosztoinoschum csinis. Arkangyel Gabriel je

Marii rekal: Ne bojsze Maria, ar szi nasla miloszt pri Bogu. Zovoga sze ucsi, da on ki je va miloschi Bozsjoi, sze nist nima bojat, ar Bog je nyigov pretely. Ki je ali miloschu Bozsju zgubil krez szmertni grih, on sze jima szega bojat, ar je Bog nyigov nepretely. Zato ako stimas, da szi va miloschi Bozsjoi, glej, da va nyoi obsztojis. Ako szi ali miloschu Bozsju zgubil, ko sze terszi, da ju krez pravu pokoru zopet naizad dobis. Kovomu ti zagovor Divicze Marie csuda pomoch more, zato zazivaj ovu nai bolyu Mater zdibine szercza tvoga. Szveti Bernard veli: „Jischimo miloschu, ali jischimo ju krez Mariu, ar csa ona jische, to najde. Ona che szagdar nait miloschu, i ova miloscha je nam szagdar potribna." K Bozsjoi Materi ovako govori: „Ti ne oduravas grihsnika, ako je kako oduran; Ti ga zanemer ne verzses, ako on k Tebi zdihaval, i Tvoju obrambu zpokornim szerczem zaziva, i proszi. „Szveti Bonaventura pise: „Ki oche od Boga miloszt dobit, ta neka zponiznim szerczem pred Diviczu Mariu kut szvoju Zagovorniczu sztupi; ar pokidob je Mati miloszerdnoszti, ko nam nist zakratit neche, zacs ju proszili budemo."

II.

Szveta Katharina je szvoje duhsnoszpoznanye izpitavala, jeli ni csa va nyem, csabi nyu neg jedan hipacz od pogleda Bozsjega zusztavlyalo, zato je pred szmertjum zversenu szpovid od szega szvoga zsitka odversila. Ovo dvoje i ti ucsini. Csa pervo utiszka, ko proszim te, ziberiszi na konezu szakoga miszecza jednu kratku uru, ter zi zazivanyem Duha szvetoga tvoje duhsnoszpoznanye izpitaj, ter zvijaj, jeli ni csa va nyem, csabi tebe morebit zizma z Neba van szklopilo, ali tebe va Nebo dojt, zusztavlyalo. Ako csa va nyem najdes, onda szpuni, csa tije szpunit potribno. Csa drugo utiszka, Szveta Katharina nemer ni obcsinszke szpovidi od szega zsitka potribovala, ar szeje zdavno za sze szvoje grihe szkrusenim szerczem szpovidala; ali csa tebe utiszka, ti ju potribujes, ar morebit va mladoszti tvojoi niszi pravo naucsen bil va onom csa szpovid utiszka, nogoputi sze morebit niszi dobro izpital, ali szi va szpovidi ki szmertni grih zamucsal, ali sze niszi zagrihe

pravo pokajal, ali niszi jimal pravoga naiperzimanya tvoi zsitak poboisati, zjednum ricsum tiszi morebit tvoju szpovid neg va hitri odversil, neg da sze pervo oszlobodis. Tebi je ada obcsinszka szpovid potribna. Ti szi zselyis ovakovu szpovid odversiti, ali ju od dneva do dneva odvlacsis, i odvlicses ju do szmerti. O neka ovako ztvojum Duhsum zahajat! Ako stimas, da ti je obcsinszka szpovid, toje szpovid od szega zsitka potribna, neka je odvlacsit, nego ju szpuni zcsim pervo. Zcsim ju duglye odvlacsis, ztim szi va vechem pogibelyi; i ja ti ravno povidam, ako ju do szmerti osztavis, bojim sze, da i onda neches csuda haszni od nye jimat, ar pervics nemores znat, jeli ches sze pred szmertjum szpovidat moch, ar kulikimi naglo va szvoji grihi umru; drugics va betegi morebit neches va pameti doszt jak bit, dabi sze mogal od szega zsitka grihov szpovidat. Zato ucsini szada u pravom csaszu, ucsini szada, dokle szi zdrav. Ako morebit i stimas, da ti obcsinszka szpovid ni potribna, ko ti vindar szvitujem, da naimanye jednucs ovu obcsinszku szpovid odversis, ako je jos niszi odversil. Va zsitku nogi Szveczev ches najt, da szu obcsinszku szpovid odversili, onda, kada szusze od szvojega grihsnoga zsitka k Bogu povernuli. Nogi zopet, akoprem niszu va grihu zsivili, szuju vindar odversili, neg da va szvojem duhsnom szpoznanyu mirniji budu. Ako ovu obcsinszku szpovid budes kanil odversit, onda sze dobro knyoi pripravi, da ti nebude potribno ovu szpovid dvakrat, ali trikrat ponavlyat. Kada szisze kovakovoi szpovidi dobro pripravil, onda szi knyoi pravo vrime ziberi. Ne onda, kadaje csuda lyudi na szpovid, kada sze rivadu, kut je na szodischi, ali kada drugda, kada szi nemores ktomu doszta csasza zet. Ako neznas, kako sze moras kobcsinszkoi szpovidi pripravlyat, pitaj pervo jednoga dobroga szpovidnika za nauk. Ako szi jednucs obcsinszku szpovid dobro odversil, onda ti ni potribno, da ju vechkrat ponavlyas, ali zbog toga vindar zversenoga kajanya za tvoje grihe nijedan dan nezamudi. I na szmertnoi posztelyi ni potribno ovu obcsinszku szpovid ponovid, zato ti sze szvituje, da ju va zdravlyi odversis, da na szkradnyu uru ovoga naloga nebudes jimal. Primi kszerczu tvomu, csa szam ti szada povidal. „Ja chu pred Tobum o Goszpodine

sza moja leta va zsaloszti, i zsukochi Duhse zopet premislyavat" Ovako je govoril on pobozsni Kraly Ezekias. Ovako i ti pri tebi govori.

Na dan dvaiszet petoga Marcziusa.

Nazvischavanye preblazsene Divicze Marie.

Neizkoncsano dobri Bog je od veka odredil szvojega jedinorojenoga Szina na odkuplenye cslovicsanszkoga lyucztva navi szvit poszlati. Kada je ktomu odredjeno vrime doslo je poszlal Arkangyela Gabriela, ki je csetira sztov let pervo Danielu Proroku prihod, i szmert odkupitelya szvita, i nikuliko miszecz pervo Duhovnomu Zakariasu Mesziasa nazvischaval, va varos Nazareth k Diviczi zjimenom Maria, ka je od pokolenya Jude zkralyevszkoga kolena Davidovoga izhajala. Krez oszebuinu uredbu Bozsju je nemer ona z Jozsefom ravnotako zpokolenya Davidovoga porucsena bila, ali ona je zisnyim va neuszkrunyenoi csisztochi, ku je Bogu aldovala, zsivila. Preszveto Troisztvo je naicsisztiu Diviczu odibralo za Mater Odkupitelya szvita, zato neszmimo dvojit, da je miloszt Bozsju nai obilynije prijela i da je ona med szimi lyudi nai szvetie zsivila. Ova od Boga zmiloschum tuliko napunyena Divicza je molila, i premislyavala Bozsja dugovanya,.je, kut szveti Oczi szvidocsu, ona je ravno onda zdihavala knebu, i Nebeszkoga Ocza proszila, dabi sze lyucztvu szmiloval, i dabi kako pervo Mesziasa poszlal. I nut najednucs je pred nyum sztal Arkangyel Gabriel, i nyu ovako pozdravil: „Zdrava budi, miloszti puna, Goszpodin je ztobum, blazsena szi med zsenami." Maria je pri szebi premislyavala, i zmutila szeje i miszlila, kakovo bi to pozdravlyenye bilo. Angyel ovo upamet zimlyuch, je rekal: „Ne boj sze Maria! Ti szi nasla miloszt pri Bogu. Nut Ti oches prijeti va utrobi Tvojoi, i Szina poroditi, koga oches Jezusa jimenovat. Ov che velik biti, i Szin Visnyega sze zvat, i Goszpodin Bog che nyemu dat sztolacz Davida Ocza nyigovoga, i

kralyevat oche va hizsi Davidovoi na veke, i Kralyesztvu nyigovomu neche biti konicza.“ Csaje ova ponizna, i naicsisztia Divicza pri poszluhsanyu ovoga poszalsztva va szvojem szerczu miszlila, sze nit zmiszlit, nit povidat nemore. Csudila szeje, da je ona na szpunyevanye ove nai veche szkrovnoszti od Boga odibrana, zato je Angyela pitala: „Kako che to biti, pokidob da muzsa ne szpoznavam?“ Krezave ricsi ni ona dvojila va tom, csaje Angyel knyoi govoril, jeli chesze to zgodat; ar va szerczu je verovala ove ricsi, kut je potlye Elizabetha ka je z Duhom szvetim napunyena bila, k Marii rekla: „Blazsena szi kad szi verovala;“ nego ova naiponiznia, i naicsisztia Divicza ni mogla zjedne sztrani popaszt, kako szeje Velicsansztvo Bozsje dosztojalo na szpunevanye ove szkrovnoszti nanyu ugledati; zdruge sztrani szeje bojala Mati nasztat, ar je csisztochu, ku je Bogu aldovala, nai vech prestimavala. Zato je pitala, kako che pri szvojem zagovoru vekovecsne csisztoche moch Mati nasztat. Arkangyel Gabriel je nyoi velye razlozsil, da che Mati nasztat prez uzkrunyenya nye Divojacstva. „Duh szveti, je rekal, che va te priti, i kriposzt Visnyega Tebe obsztrit.“ Krezave ricsi je od nye zet posztal vasz sztrah, ar je szpoznala, da che nye csisztocha neuszkrunyena osztali. Zato je va naivechoi poniznoszti na kolena upala, i rekla: „Nut ja szam szluzsbenicza Goszpodinova, neka meni bude polag ricsi tvoje. „I va onom hipczu je Maria od Duha szvetoga prijela. Vekovecsna Rics Bozsja je z Telom posztala, pravi Szin Bozsji je cslovikom posztal. Ovako szeje Szin Bozsji ponizil, ar je szpodob szluge nasze zel, ovako je Maria izvisena posztala, ar je Mati Kralya Neba, i zemlye posztala. Szin Bozsji je pravi cslovik nasztal, a vindar je pravi Bog szkupa osztal. Maria je prava Mati Goszpodina posztala, a vindar ni presztala neuszkrunyena Divicza biti. Kako velika, neizvidlyiva szkrovnoszt!

Szveti Oczi szvidocsu, da je utelovlenye jedino rojenoga Szina Bozsjega med szimi szkrovnoszti nai vecha szkrovnoszt, da je zvir szi szkrovnoszti, ke szusze na szvitu godale; szkrovnoszt ka szaki Angyelszki, i cslovicsanszki razum nadsztaje; szkrovnoszt zke nai veche zversenoszti Bozsje izhajaju, oszebuino nyigova neizkoncsana mudroszt,

lyubav, i dobrota. Mudroszt zato; ar nijednoga sztvorenya razum szi nebi bil mogal zmiszliti, kako sze szerditoszt Bozsja zbog griha lyudi utihsiti more, kovomu je Bozsanszka mudroszt potribna bila. Lyubav, i dobrota zato; ar sze csa szeje na denasnyi dan godalo, szeje z lyubavi, i dobrote knam lyudem godalo. Nebeszki Otacz je Szina szvojega jedinorojenoga nav szvit poszlal z lyubavi knam. Jedinorojeni Szin Bozsji je zlizal iz Neba na zemlyu, ter je cslovicsanszku naturu nasze zel, da nasz odkupi, i ovoje zlyubavi knam ucsinil. Duh Szveti je Mariu nai csisztiu Diviczu obszterl, da ona prime ono szveto Telo, ko je potlye na Krizsu na pomirenye nase z Bogom aldovano posztalo, i nut ovo je sze lyubav, i dobrota knam ucsinila. „Ovako je Bog szvit lyubil.“ Kako neizvidlyiva, nepreszezsna lyubav je ovo! Kako blazsen, i miloszti pun je dan, va kom nam je veliki Bog ovu veliku lyubav szkazal, kada je ovako veliku, miloszti punu szkrovnoszt na nase odkuplenye ucsinil! Kako dugo szu za ovim dnevom csekali, i zdihavali! Znamo, kako szu szveti Patriarke, Proroki, i szi Pravicsni sztaroga Testamenta tesko zcsekivali prihod pravoga Mesziasa, kako zselyno szusziga zselyili. Vreda szu zazivali Nebo, dabi jim ga doli doroszilo, vreda zemlyu, dabi jim ga naiperdoneszla, vreda Ocza Nebeszkoga, dabi jim ga poszlal. „Posalyiga, koga ches poszlati. Pokazsi nam Szpaszenye tvoje. Zemlya sze neka odpre, i neka nam naiperdonesze Szpaszitelya Doroszite Nebeszah, i oblaki godinajte nam doli Pravicsnoga.“ Ovako szu kricsali, i zdihavali. Denasnyi dan je va kom szeje ovo zdihavanye, ova zselya szpunila. On od pocsetka szvita od Boga ubechani, tako dugo zcsekivani, ztulikim zdihavanyem prezselyni Meszias je navi szvit dosal va divojacskom Telu Marie. Po nikuliki miszeczi sze oche va jednoi sziromahskoi stali narodit, i po csaszi krez szvoju zsuhku muku, i szmert na Krizsu vasz szvit odkupit.

Kako neizkoncsanu hvalu szmo mi neizkoncsanoi dobroti Bozsjoi duzsni na denasnyi dan, za ovu neizkoncsanu nam izkazanu dobrotu! Szi szveti Angyeli szu va onom hipczu, kada je Szin Bozsji va naicsisztijem Teli Marie cslovikom posztal, Nyega va naivechoi poniznoszti molili, kut szveti Paval szvidocsi; zakuliko vech mi uzroka jimamo,

to izto csinit ne szamo denasz, neg i szaki dan. Ovo lahko moremo szpunit, pervics pri szvetoi Masi, drugics pri trojem zlamenyu zvona, jutro, na podne, i vecser. Szaki dan pri szvetoi Masi csujemo one ricsi szvetoga Evangyelya. „I Rics je z Telom posztala.“ Pri ovoi ricsi sze Masnik do zemlye klanya. Ovo csini, i onda, kada Credo jacsi, pri ovi ricsa: „On je z Telom posztal od Duha szvetoga, i cslovikom posztal: Krezavo nasz szveta Mati Czrikva oche na zahvalnoszt upomenut, ali i nato, kakovu pobozsnoszt moramo kovoi Szkrovnoszti lyubavi jimat. Krez szakidanye troje zlamenye zvona nasz ravnotako navu veliku szkrovnoszt szpomenuje, i na hvalu, ku szmo Bogu duzsni. Neg neverni krivoverczi, zsidovi, i pogani, ali i nogi merzli nezahvalni Katholiki ovu uredbu Matere Czrikve ziszmihavaju, zanemermechu, ter zamudjuju.

Polag toga, da mi denasz Goszpodinu Bogu hvalu davat moramo zatu dobrotu, da je Krisztus cslovikom posztal; je potribno, da i Marii preblazsenoi Diviczi veliku diku izkazsujemo, ka je za Mater Szina Bozsjega odibrana posztala, i med szimi zsenami na nai visju csaszt izvisena; ar Mati szemoguchega bit, je, polag szvidocsansztva szvetoga Anzelmusa, i drugi szveti Otacz, nai visja csaszt, naku cslovik izvisen more posztat. Kut Mati Goszpodinova je zverhu szi Angyelov, i Arkangyelov, zverhu szi Korusov Nebeszki, zverhu Patriarkov, i Prorokov, zverhu szi Aposztolov, i Mucsenikov, zjednum ricsum zverhu szi Szveczev izvisena; zato sze i Kralyicza szi Szveti jimenuje. Zato kako velike dike je vridna od nasz lyudi Bozsja Mati Maria od Boga zverhu szega sztvorenya izvisena. Dobi sze uszegural Mariu drugim lyudem kut jednaku prestimavat, ali zanemermetat, kut ovo nogi krivoverczi csinu. Goszpodin Bog je szam Mariu izvisil, kada je nyu na tako viszoku csaszt odibral. Do che ada, ki je szpametan va tom dvojit, da je nam dopuschano nyu dicsit, ali jeli je ova za Bozsju Mater izvisena nase dike vridna? Za isztinu ako sze Mati jednoga zemalyszkoga Kralya mora postovat, kako sze mora pak postovat Mati nai vechega Kralya Neba, i zemlye? Za zmutjenoga va glavi bi onoga derzsali, ki bi rekal, da Mater jednoga zemalyszkoga Kralya neszmimo postovat; csa chemo pak od oni rech, ki stimaju da Marii

Materi Kralya szi Kralyev niszmo duzsni za Bogom nai vechega postovanya, i dike? To govorit, ali miszlit, da sze krez diku, ku Marii izkazsujemo, Goszpodinu Bogu dika zimlye, i utezse, je jako priproszto; ar szveti Bernard veli: „Ni dvojit va tom, da ona dika, ku Materi izkazsujemo, na Szina szpada.“ Szin sze va Materi postuje, diku, ku Materi izkazsujemo, on tako zimlye, kut dabi ju nyemu izkazsevali; kut i zdruge sztrani, zanemermetanye zkum Mater bantujemo, tako zimlye, kut dabi je nyemu ucsinili bili. Csa szmo od dike Marie rekli, to sze mora i od zazivanya Marie razumit. Dopuschano, i szpametno je Mater jednoga zemalyszkoga Kralya proszit, da miloschu od Kralya Szina szvojega szproszi; ar znamo, da che nye prosnya pri Kralyi vech valyat neg kadabi do drugi za nasz za miloschu proszil. Nut Maria je na denasnyi dan Mati Kralya szi Kralyev na Nebi, i na zemlyi posztala, ko nam mora dopuschano bit, i szpametno je, da mi nyu za nasu Zagovorniczu pri Bogu zazivamo. Nye zagovor pri Bogu che kripnii bit, ona che nam pri Bogu pervo miloschu szproszit, neg dabi mi szami zanyu proszili. Zato kako priproszto oni csinu, ki zazivanye Bozsanszke Matere zahitjuju, i malo prestimavaju. Pravi Katholiki szu nai csisztiu Bozsju Mater szagdar viszoko prestimavali, nyu pobozsno dicsili, i zditinszkim ufanyem va szi potribsina na pomoch zazivali. Zovimi derzsi moj predragi pretely! Da ovo ufanye va tebi zbudis, premiszli, da je Goszpodin Bog nani dan, kada je Mariu za Mater szvojega jedinorojenoga Szina izvisil, nyu nam za Mater odredil; ar szin Bozsji, kada je cslovikom posztal, je nas brat nasztal. Zato szveti Anzelmus veli: „Ako je tvoi Szin nas brat posztal, niszi ti krezanyega nasa Mati nasztala?“ Na drugom meszti zopet veli: „Ako je Krisztus brat pravoverni, kako nebi ona, kaje Krisztusa rodila, Mati pravoverni bila?“ Ako je ada Mati Bozsja, i tvoja Mati, jimas doszt uzroka nyu dicsiti, i nyu zditinszkim ufanyem zazivati. Dobro dite postuje szvoju Mater, i va szem szvoju obrambu pri nyoi jische; ar zna, da mu nigdor neche tako rado pomoch, kut ona. Ravno ovako sze ponasaj szuprot onoi, ka je denasz tvoja Mati, i Mati Bozsja posztala, Maria naicsisztia Divicza!

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Denasnyi dan, je dan lyubavi Bozsje knam. Ar nam za lyubav je Otacz Nebeszki szvojega jedinorojenoga Szina navi szvit poszlal. Nam za lyubav je Szin Bozsji iz Neba doli dosal va precsiszto Telo Marie Divicze. Nam za lyubav je Duh szveti obszterl preblazsenu Diviczu, i doversil onu veliku neizvidlyivu szkrovnoszt poszinovlenya Szina Bozsjega. Ni ada dosztoino da ov dan nasztane dan lyubavi nase k Bogu? Zato sze zbudi na goruchu lyubav k Bogu, ter moli va nai vechoi poniznoszti onu vekovecsnu Rics Bozsju, ka je va naicsisztijem Teli Marie cslovikom posztala. Premiszli i to, da ti va preszvetom Oltarszkom Szakramentu Onoga isztinszki prijimlyes, ki szeje dosztojal va Divojacskoi utrobi Marie prebivati. Zkakovum pobozsnoschum, i hvalu davanyem je Maria Nyega prijela! Zi kako szvetim chutenyem lyubavi, zahvalnoszti, poniznoszti, i drugi Kriposzti je szercze Marie pri ovom Prijechu napunyeno bilo! Ovo pri szebi premiszli, ter sze zi szum mochum terszi preblazsenu Diviczu Mariu pri tvojem pricseschanyu naszledovat. Na drugom meszti szam ti jur povidal, da pred pricseschanyem moramo nase duhsnoszpoznanye od grihov zcsisztiti, i nasu duhsu nakincsit, da vridno prebivalische Szpaszitelya bude. Zcsisztimosze krez szvetu szpovid, nasu duhsu nakincsimo krez zversavanye kriposzti vere, ufannya, i lyubavi, krez pobozsnu molitvu, krez zverseno kajanye, krez poniznoszt i zselyu za Jezusem. Po pricseschanyu, kut nasz szveti Katekizmus ucsi, moramo zopet zbudit va nami veru, ufanye, i lyubav, poniznoszt, klanyanye, zahvalnoszt, aldovanye, i zazivanye pomochi Bozsje. Zcsim gorlyivie ove kriposzti va nami zbudimo, ztim chemo vechu haszan jimat od preszvetoga Oltarszkoga Szakramenta. Ali da mi ovo dobro szpunimo, je potribno, da szi ktomu csasza damo. Od szpovidnicze velyen kpricseschanyu sze paschit, i po nikuliki hipczi zopet z Czrikve van bizsat, ovo ni zlamenye dosztoine gorlyivoszti, ovo ni zlamenye, da

zsivu veru jimamo va Jezusa Krisztusa, koga va Oltarszkom Szakramentu prijimlyemo. Nasu diczu ucsimo, da pred, i po pricseschanyu nai manye pol ure va pobozsnoszti sztrosu. Je ovo prevech na odversavanye ovako velikoga poszla? Vech csasza sztrosimo nogoputi va mali poszli, va pojiszkovanyu dobri pretelyov, zacs pak nebi radi jedno malo csasza ubernut na pojiszkovanye nasega nai bolyega pretelya? Csini moi dragi! csa szam potribno prestimavas; ar haszan je tvoja.

II.

Mariu preblazsenu Diviczu je Angyel va nye hizsiczi molechu nasal. One duhse, ke csisztochu lyubu, nechedu zaman po placzi pohajat, nechedu pri razpuschanom tanczi, pri nochnom zbludi, va nistvridnom tovarustvi zpersonami drugoga szpola szvoje veszelye jiszkati. One szi volu csasz pribavlyat va molitvi, va deli, va stenyu dobri knig, a ne va jigri, va czifri, i zne potribnim pojiszkovanyem. Maria szeje zmutila, i bojala, kada je Angyel va szpodobi mladencza knyoi sztupil, i nyu pozdravil. Csiszte duhse sze neka csuvaju, neka nigdar prez sztraha nebudu, kada je szame persona druge szpole pojische. Maria je volila Mati jedinorojenoga Szina Bozsjega ne nasztat, neg dabi sze nye csisztocha uszkrunila. Csiszte duhse neka szvoju csisztochu viszoko prestimavaju, i pervo neka zsitak zgubu, neg szvoju csisztochu po nedopuschanom putu. Maria je na denasnyi dan nasztala Mati Szina szemoguchega Boga. Veszelisze nad ovim Marie izvisenyem; ar Maria je i nasa Mati, ar jedinorojeni Szin Bozsji sze je dosztojal, nas brat posztat. Postuj, i lyubi Mariu zditinszkum lyubavum, i va szi tvoji potribsina tvoje zaviche pri nyoi jischi. Ako nyu ali pravo oches postovat, i lyubit, ko sze terszi nye kriposzti naszledovat. Szveti Hyeronimus pise: „Lyubite Mariu, ku postujete, postujte ju ku lyubite. Ali onda chete Mariu pravo posztovat, i lyubit, ako ju od szega szercza naszledujete.“ Ovako govori i szveti Bernard: „Ako Mariu lyubite, ako nyoi ochete povolyni bit, ko ju naszledujte.“ Ako Mariu naszledovali budemo, onda chemo

nye materinszke obrambe vridni bit, ar szveti Bernard veli: „Blazsena Divicza Maria one za szvoje szpozna, i lyubi, ki nyu lyubu. Onim je na pomoch, ki nyu zazivaju. Oszebuino onim, ki nyu va csisztochi, i poniznoszti naszleduju, i za Bogom, za szvojim Bozsanszkim szinom, va nyu szvoje ufanye posztavlyaju.“

Na dan dvaiszet sesztoga Marcziusa.

Szveti Ludgerus Biskup Münszteri.

Szveti Ludgerus szeje Frieszlandi od pobozsni, i veliko plemeniti Sztarji narodil va leti Krisztusa szedam sztov cseterdeszet csetertom. Trinaiszt let sztar je pervi visji nauk od szvetoga Gregoriusa, ki je bil Ucsenik szvetoga Bonifacziusa, va skoli Utrechti prijel. Odavlye je va Englenderszko odputoval z Alubertom. Ovden szeje jedno leto ucsil pod onim glaszovitim Alkuinom, i je za Diakonusa poszvechen posztal. Kada je va nauki doszt ucsversztnul je naizad dosal Utrecht. Biskup Alberik, ki je Gregoriusa naszledoval, je nyega poszlal va derzsanye Gornyi Iszel, da Czrikvu Deventeri, ku szu neverni Sakszi na nist szkoncsali, zopet zgradi, csaje Ludgerus szrichno szpunil, i noge neverne na pravu veru ubernul. Onda gaje ta izti Biskup szobum zel Köln, i kadaje ovde szveti Masnicski Red prijel, je nyega poszlal va nu krajinu, kade szu szvetoga Bonifaziusa umorili, da one pogane, ki szu onde raszsireni bili Jezusu zadobi. Szveti Ludgerus je ov poszal zveszelyem prijel, i na haszan ter zvelicsenye nogo tiszuch duhs odversaval, dokle je nyega Vittekind Herczeg pogan zdrugimi Masniki szkupa szpudil. Pri ovoi priliki je Ludgerus v Rim odputoval, odavlye na brig Kaszino, kadi je jedan csasz med Redovniki va Klostri Goszpodinu Bogu va molitvi i pokori szluzsil. Zcsim je docsul, da je szam Vittekind Herczeg na Kerschanszku veru sztupil, je zopet vatu szebi pervo od Biskupa odredjenu krajinu naizad isal, i szvoje delo, ter poszal nazvischavanya Ricsi Bozsje mar-

lyivo szpunyeval. Goszpodin Bog je nyigovo trudno blagoszlovil, ar szkoro sza ona krajina je va pravoga Boga verovala, nogi templni poganszki szu poruseni posztali, i na meszto nyi szu lipe Czrikve Kerschanszke zgrajene posztale. Za nyigovo szveto trudno je Czeszar Karoly veliki nyega za Biskupa Münszteri posztavil. Ovu viszoku csaszt szeje kratil nasze zet, ali kada je szpoznal, da je ovo volya Bozsja, je nyu prijel, ali terszil szeje da duzsnoszt szvoju zverseno szpuni. Vech Klostrov je dal zgradit, da sze va nyi tezsaki va vinograd Goszpodinov odhranu. Krez szvoje Prodike je szvoje ovcsicze na veru, i na kriposzt marlyivo ucsil. Szakomu je bil milosztivan, oszebuino sziromahom, neg szam proti szebi je oster bil. Nyigova nuternya pratezs je bila ostra vricha, nyigovi poszti sze niszu prekinuli. Ako je nogoputi moral i pri sztoli, kadi szu obilyni jilisi bili, szidit, vindar szeje od jila zdersaval. Ako je szam pri sztoli bil, szagdar szije nikuliko ubogi ktomu pozval, kim je lyubezlyivo szluzsil. Pri ubedi je onim, ki szu na zocsi bili, ali lipe Nauke povidal, ali je dal szvete knige stat; ar szvete Knige je od ditinsztva lyubil, nigdar ga niszu vidili prez szveti Knig va ruka. Nogim sze nyigova dareslyivoszt szuproti sziromahov ni dopadala, ar on je szkoro sze szvoje dohodke med sziromahe razdilil, zato szuga pri Czeszaru obtuzsili za raszprudnyaka Biskupszki dohodkov. Czeszar je nyega dal krez szvojega Dvorana k szebi dozvat. Kada je ov knyemu dosal, onda je szveti Biskup ravno szvoi Breviar molil, zato je nyemu na kratki rekal, da neg naizad ide, da che jur za nyim dojt. Dvoran je po drugi, i treti put dosal, ali Ludgerus ni pervo isal neg je szvoju molitvu odversil. Nyigovi nepretelyi szu zovoga novu priliku jimali nyega pred Czeszarom jos vech uvalyat. Kada je pak k Czeszaru dosal, je ov nyega pital, zacs ni velye dosal? Szveti Biskup muje odgovoril: „Vase Velicsansztvo che meni oprosztit; ja szam te miszli da Bogu moramo pred szim ono dat, csaje nyigovo; ar oto szu meni Nyihovo Velicsansztvo zapovidali, kada szu mi Biskupiu prikdali; zato szam stimal, da ja moje Bozsje szluzsbe neszmim prekinut, zbog pozivanya nyihovoga velicsansztva. Zcsim szam Goszpodinu Bogu dal, csaje nyigovo, niszam stental zapovid Czeszara szpuniti.“ Ov odgovor szeje Czeszaru tako dopa-

dal, da nyemu ni ricsi ni rekal, zbog onoga, zacs je obtuzsen bil, nego je nyega zi szim postovanyem od szebe odpusztil, i nyega proszil, da neg i potlye sze ono, csa diku Bozsju, i zvelicsenye duhs utiszka, gorlyivo szpunyuje. Szveti Biskup je ovo zverseno szpunyeval; ar akoprem je nyigovo telo od velikoga truda va vinogradi Goszpodinovom jako premlahavilo, vindar ni presztal szvoje ucsit, prodikovat, molit, i Boga dicsit. Na Nedilyu pred szvojum szmertjum je na dvi meszti prodikoval, i szvetu Masu odversaval. On je naimre otil, kut vitezki voschan Jezusa Krisztusa va szpunevanyu szvoje duzsnoszti sztoje umrit, ar kut je til rech, nist sze ni tuliko bojal, neg da ga Goszpodin lenoga najde. Onu iztu noch, kut je naiperpovidal, je szvoju szvetu duhsu Bogu prikdal. Gerfried jedan pobozsan Masnik, je va nu uru, kada je preminul nyigovu duhsu va szvitloszti vidil k Nebu gori pojt.

Va popiszovanyu nyigovoga zsitka od nogi csudni csinov stemo, ke je Brabanti, va Szakszkom, Frieszlandi, Vesztfali, i na drugi meszti csinil. Neg od jedni chu ovden szpominanye nacsinit. Kada je szveti Biskup jednucs va jednom szeli ubedval, je jedan szlip cslovik kvratom dosal, i jako kricsal. Szluzsbenik Biskupa stimajuch da je ubog cslovik, je nyemu kanil almustvo udilit, ali on ovoga ni til zet, i rekal, da je nyemu csa drugo potribnije neg almustvo. Onda szuga nuter dopelyali pred Biskupa. Ov je nyega pital, csabi rad? „Daj mi za volyu Bozsju szvitloszt mojim ocsimam“ veli szlipi. Szveti Biskup je nato odgovoril: „Szproglej zarad volye Bozsje.“ Va onom hipczu je ov szlipacz progledal, ter je na zapovid Biskupa pri sztoli zveszelyem ubedval. Vech szlipim je neg krez zlamenye szvetoga Krizsa vid naizad dal. Jednucs je va szvojem putovanyu va Heszii jednoga mertvoga na puti nasal. Povidali szu Szvetomu Biskupu, da je ov mertav bil Kerschan, koga je poganszki Herczeg zbog tatbine dal presztrilyit. Szveti je molil zverhu nyega, i nyega zopet va zsitak prebudil. Na szpominanye ovoga csuda szu na onom meszti jedan kamen Krizs posztavili. Szveti Biskup szi je nakanil jednu lipu Czrikvu zgradit, va koj bi one szvete Osztanke Szveczev, ke je z Rima zszobum doprimil, mogal posztavit, i csuvat. Kada je nato dobro i dosztoino meszto jiszkal, je nyemu

Goszpodin Bog ocsitoval, da ovu Czrikvu va jednoi lozi pri potoki Rur zgradi. Isal je Biskup zmestri, i znikulikimi Duhovnimi nato meszto. Ali loza je jako guszta bila. Onda je jedan zmed Duhovni rekal: kitje drivlya je tako szkupa szpleteno, da ni szuncze szkrosz nemore. Ali Szvetacz sze ni dal zisztrahsit, neg je pokleknul, i molil, i va molitvi osztal do nochi. Po polnochi szeje takov viher nadvignul, da je sze drivlye szkercsil zi zsilyem, neg szamo ono drivlye je osztalo, pod kim je Szvetacz molil. Drugi dan je pital Biskup onoga Duhovnoga, jeli i szada szuncze nemore szkrosz szvitit? Szi ki szu na zocsi bili, szu vidili ovo csudo, i kriposzt molitve Szvecza. Pro szmerti nyigovoi szusze pri nyigovom grobi vech csudni csini zgodali. Polag dara csudocsinyenya, je jimal i dar prihoducha dugovanya naiperpovidati. Ovako je med drugim, i to naiperpovidal, da chedu oni orszagi, va ki je on prodikoval, za kastigu grihov, ke chedu nyikovi Sztanovniki ucsinit od Normannusov szpuscheni posztat. Nyigova szesztra Heriberga, kada je znyigovi uszt ovo csula, je rekla: O dabi neg mene Goszpodin Bog zovoga szvita pervo zel, neg sze ovo goda. Szvetacz je nyoi rekal: „Ne, Goszpodinu Bogu je drugacse povolyno, tiches sze ovo dozsivit, ali mene che Goszpodin Bog pervo k szebi zet.“ Ovo szeje za isztinu zgodalo.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Ludgerus je od ditinsztva lyubil pobozsne knige. Szkoro ga nigdar niszu vidili, da nebi szvete Knige va ruka jimal. Csa va tvoji ruka nahajamo? Morebit harte, ali zerczalo? O pri szedasnyoi mladini je za isztinu gusztokrat ovo viditi. Mladenczi, kada tancza ni, szvoju zabav jischu pri harta. Mladenkinye zopet pri zerczalu, da sze moru kincsit, i szvoje licze mazat. O dragi moji! kulikimi szu pri harta szvoje jimanye, i jimanye, szvoji sztarji na nist szpravili. Kulikimi szu zbog hartanya szvoje goszpodarsztvo zamudili. Kulikimi szu krez harte, kada nyihovo jimanye ni doszigalo, za lyuzko grabili, i na ovom

szvitu dobro, i postenye, na drugom szvitu szvoje zvelicsenye pogubili! Kulikime szu szada sztarje, na liczi ko szu pervo tuliko gladile, naregmane, od oni, kim za lyubav szu pervo szvoje telo pred zerczalom kincsile, odurene, zanemerverzsene, szada uplacsuju szvoju oholiu, i nebesziu; ar nimaju vech lipote, ku bi jim zerczalo kazat moglo. Merszko je nyihovo licze, o ako neg i duhsa merszka ni! Zato naszledujte velyen va mladoszti szvetoga Ludgerusa, rado stite szvete knige, ove chedu vasz naucsit pravi kerschanszki zsitak, ki che vasz batrit, i veszelit na zemlyi, i na Nebi.

II.

Szveti Ludgerus sze va szvojoi molitvi ni dal bludit; on jos i pred Czeszara ni til pervo pojt, neg je molitvu dokoñyal. Csa ti csinis? Kulikoputi ti prekines molitvu i va Czrikvi, da sze zkim pominat mores, ki sze va te zabode. Stimas, da ovo prez zbantovanya Bozsjega mores csinit? Zkim sze pominas, kada molis? Tvoja vera tebi povida: Z szemoguchim Goszpodinom, zszamim Bogom. Povimi szada, dabi sze ztvojim Kralyom zemalyszkim pominal, jeli bi ti tvoj govor zsnyim prekinul, ter bisze znyigovim szlugom zacsel pominat? Ja stimam da ne; ar to sze nebi dosztojilo, i Kralya bi zbantovalo, tibi krezato nyigovu miloschu pogubil. Zacs pak to csinis, kada sze z Bogom pominas? Csa ne szpoznavas, da Goszpodina Boga krezato bantujes, i da od takove molitve nistar haszni nimas? Pobojsaj ada ono, csa szam szpoznavas, da ni dobro. Csuvaj sze od pominka, i ugledanya va Czrikvi. Onako sze ponasaj va tvojoj molitvi, kut sze dosztoji va razgovoru z Bogom. Szveti Efrem veli: „Ako sze oches z Bogom pominat, ko paszku jimaj csa, i z kim sze pominas.“ Szpomenisze va kom meszti ti to csinis. Ovo meszto je szveto, ar Szveti sze szvetoszti va nyem prebiva, i neizbroini sereg Angyelov sze ovden nyemu klanya, i nyega moli. Kako sze mores uszegurat ovo meszto znistvridnim razgovorom uszkuniti? Ovo meszto je hizsa, je czrikva Bozsja. Va Czrikvi Bozsjoj, kut Pszalmista veli, neg szamo diku Bozsju moramo govorit. Csagoder na ovom meszti csinimo, ali govorimo, neg sza-

mo na diku Bozsju moramo csinit, i govorit. Je i tvoj nistvridni razgovor na diku Bozsju? Hvalis krezato i dicsis Goszpodina Boga? Ovo meszto je hizsa molitve, kut szam Jezus veli: moja hizsa, neka hizsa molitve bude. Toje ovo meszto je nato odredjeno, da nase molitve va nyem k Bogu salyemo. Neche Goszpodina Boga bantovat, ako nyigovu hizsu, za hizsu szviczkoga razgovora nacsinyis? Premiszli dobro, csa szam ti povidal, ter szi csverszto naiperzami, da sze va hizsi Bozsjoj odszlye nigdar neches saptat, ter razgovarat. Szveti Krizoszthomus veli: Nist sze vech ne dosztoji, neg da va Czrikvi mucsimo, i mirujemo."

Na dan dvaiszet szedmoga Marcziusa.

Szveti Rupert Biskup, i szveti Izaczius Szpovidnik.

Szveti Rupert, koga Barszki orszag za szvojega Apostola derzsi, i postuje, szeje okolo leta pet sztov, i seszdeszetoga narodil. On je od Kralyevszkoga pokolenya dohajal. Va csaszu Childeberta Kralya Franczoszkoga je zbog nyigove velike pobozsnoszti, i mudroszti za Biskupa Vormszi posztavan bil. Va ovom varosi, kut i na szuszedsztvi je jos csuda poganov, i krivoverczev Arianov bilo. Ove sze je terszil krez szvoje Prodike, i nauke va Czrikvu Bozsju dopelyat. Nogi szu nyigove nauke prijeli, ter szu szvoju nevernoszt, i krivu veru osztavili; ali nogi szu osztali tverdokorni, i krez nyihovo ugovaranye, i podhuszkevanye szu lyucztvo proti szvetomu Biskupu napelyali, da je zvarosa szpudjen posztal. Ali on i onda, akopren ni szmil med szvojimi ovszicz̆ami prebivat, nye ni zapusztil, neg je nye ztujine na sztalnoszt va veri upomenyival. Theodo Barszki Herczeg, ki je nemer jos pogan bil, ali krez nagovaranye szvoje kerschanszke zsene Reginotrudisz, szeje prigibal k kerschanszkoi veri, je poszalsztvo poszlal k Rupertu, od koga szvetoszti je csul, i nyega proszil, dabi va va nyigov orszag dosal; ar on, i nyigovo lyucztvo zselyu szvetu Kerschanszku veru nasze zeti. Szveti Rupert szeje nato raszveszelil, ter je nikuliko Masnikov tamo poszlal, dabi zvidili,

jeli je tako, kut szu Poszalniki govorili. Zcsim je isztinu docsul, je va szvojoi Biskupii Namesztnika posztavil, ter je znikulikimi Masniki va Barszko odputoval. Theodo je zszvojimi Dvorani predanyega dosal, nyega lipo prijel, va szvoju Rezidencziu Regenszburg odpelyal, i velye proszil, dabiga va veri Krisztusa naucsil. Szveti Rupert je ada pocsetak ovoga szvetoga poszla zacsel z Herczegom, i znyigovimi Dvorani, onda pak zi onim drugim lyucztvom. Kada szu szi dosztoino pripravni, i poducseni bili, onda je naiper Herczegu i nyigovim Dvoranom, onda pak drugim sztanovnikom varosa szveti Kerszt podilil. Po tom je uz Dunai va sze varose, i szela isal, dosal je i va Szalczburszko. Szagdir je neutrudlyivo veru Jezusa prodikoval, kipe bolvanov dal porusit, Kerschanszke Czrikve gradit, lyucztvo va veri Jezusa ucsil, i nogo tiszuch sztanovnikom szveti Kerszt udilil, szeje uredil, csaje potribno bilo na obdersavanye vere Kerschanszke. Szalczburgi je Biskupiu zaszadil, lipu Czrikvu na diku Apostolov Patra, ter Paula i jedan Kloster zgradil, da dosztane Masnikov va nyigovom szvetom poszli pomochnikov. Novo pokerscheni Herczeg Theodo je nyemu tuliko sztroskov dal, da je mogal ono szpunit, csaje na diku Bozsju, i poveksavanye szvete vere potribno bilo. Ov Herczeg je jako pobozsno zsivil. Pred szvojum szkradnyum urum je szvojega Szina Theodoberta k szebi dozval, i nyega upomenul, da sztalan osztane va szvetoi veri Kerschanszkoi, i daju pri szvoji podani jos vech poveksava. On je nyega proszil, da szvetoga Ruperta kut Ocza postuje, i da mu va poveksavanyu vere Jezusa va szem na pomoch bude. Theodobert je nauk szvojega Ocza verno szpunil, pod nyigovim ladanyem szu neizbrojni pogani na veru Jezusa sztupili. Da szi ovi va veri Jezusa sztalni budu, je szveti Rupert zszvoje domovine jos drugi dvanaiszt Masnikov dozval, i szakomu med nyimi je jedan del orszaga prik dal, da Kerschane ucsu, i Bozsju szluzsbu odversavaju. Onda je i szvoju szesztru dozval, dabi ona zdrugimi Koludriczami knyemu dosla. Zavu szvoju szesztru Ehrentrudisz, i za nye tovaruskinye je Szalczburgi Kloster dal zgradit, va ovoga je ove zarucsnyicze Jezusa zapelyal, i ovako priliku dal i zsenszkoj szpoli va zverseniem zsitku Bogu szluzsit. Neg vreda szusze nasle

pobozsne Kerschenicze zi zemanszkoga, i zi niszkoga pokolenya, ke szu pod uredbum pobozsne Erentrudisz szvoju csisztochu Bogu aldovale, i va duhovnom zsitku Bogu szluzsile. Ovoje szvetomu Rupertu veliko veszelye nacsinilo. Ov szveti Apostolszki Mus je ovako sze lipo, i dobro uredil, csa je na sztalnoszt vere potribno bilo. Onda muje Goszpodin Bog ocsitoval, da sze preblizsava ura kada chega kszebi pozvat. Onda je Rupert Szalczburg isal, da ovo nazviszti szvojoi Szesztri, upomenul je nyu da va szvojoi szvetoi gorlyivoszti nist ne popuszti, nyu proszil, da zanyega Boga moli, i od nye sze odlucsil med szuzami. Erentrudisz szije zselyila pred nyim umrit; ali szveti Biskup je nyu batril z Bozsjom volyom; ali na nye prosnyu je nyoi ubechal, da che ju vreda za szobum va Nebo pozvat, ako volya Goszpodina zsitka, i szmerti bude. One zadnye dneve ke je jos na szvitu jimal zsivit, je va zversavanyu onoga sztrosil, csa je k szvetoi szmerti potribno. Na Vazmeni Szvetak je szveti Masni Aldov odversaval, szebe, i druge zszvetim Angyelszkim Kruhom nahranil, i va zadnyoi Prodiki sze szvoje ovcsicze upomenul na lyubav, na jedinschinu, i na sztalnoszt va szvetoi veri. Onda je zacsel molit, i molech je szvoju Duhsu szpusztil va leti seszt sztov dvaiszet oszmom. Nyigove zadnye ricsi szu bile: „Va tvoje Ruke o Goszpodine! preporucsam duhsu moju.“ Kako szeje vasz Barszki Orszag za nyim turobil, to sze povidat nemore. Ali ztim szusze batrili, da va nyem jimadu pri Bogu Zagovornika, i Patrona. I Erentrudisz szesztra szvetoga Ruperta je na vredi polag nyigovoga ubechanya k Bogu pozvana posztala. Ar nye szveti Brat szeje nyoi odicsen szkazal, i knyoi ovako govoril: „Hodi draga moja szesztra! va Kralyesztvo Krisztusa, ko szi sze terszila poveksavati.“ Po ovom pozivanyu je ubetezsala, i szvoi zsitak szveto dokonyala. Od szvetoga Ruperta povidaju, da je proti szakomu tako lyubezlyiv bil, da sze nijedan ni nahajal, ki bisze bil potuzsit mogal, da gaje neg zjednum zsalnum ricsum zbantoval, ali raztuzsil.

K Blazsenoj Diviczi Marii je szveti Rupert oszebuinu pobozsnoszt va szvojem szerczi ponasal. Onu Kapelu va sztarom Oettingen, va koi szu pervo pogani sztanovniki Orszaga szvojim krivim bogom aldovali, je za Kerschansz-

ku Czrikvu poszvetil. Vavu je szveti Rupert Kip Marie posztavil, i nove Kerschane upomenul, da Mariu szagdar zdibine szercza postuju, i dicsu, da krez nye kripnu prosnyu Kerschanszka vera va nyihovom orszagu, ki szeje k Bogu novo povernul, sztalna osztane. Ov orszag je za isztinu Kerschanszki orszag osztal. Kapela, i Kip Marie je na daleki razglaszen zbog oni nogi csudni csinov, ke je Goszpodin Bog na prosnyu Marie szvoje predrage Matere milosztivno ucsinil.

Na denasnyi dan je i szveti Izaczius Szpovidnik szvoi szveti zsitak dokonyal. Zsivil je va csaszu Czeszara Valenta krivovercza Arianszkoga, ki je szvetu Czrikvu tako proganyal, kut pervo poganszki Czeszari, noge Czrikve je Katholikom zel, ter je je Arianczom krivoverczom prik dal. Va pusztini va koi je Izaczius od mladoszti Bogu szluzsil, je docsul od progonsztva Katholikov, csa je nyega jako zsalosztilo. Zato je Boga szenek proszil, da sze szvojim vernim szmiluje, i da progonsztvu krivoverni Arianczev konacz nacsini. Kadaje docsul, da sze Czeszar na boj pripravlya szuproti szvoji nepretelyov, ki szusze kvarosu Konstantinopolu priblizsavali, onda je na upominanye Bozsje szvoju pusztinu osztavil, ter je isal va varos, i prez sztraha pred Czeszara sztupil govorechi: „Czeszar daj Katholicsanom nyihove Czrikve naizad, onda ches szrichno vojevat, i kut ubladavacz szrichno naizad dojti.“ Valensz je nyega poszluhsal, ali nist mu ni odgovoril, ar je stimal, da je va pameti pobludjen Drugi dan je Izaczius zopet dosal, i Czeszaru kricsal: „Czeszar! ako oches tvoje nepretelye ubladat, daj Katholicsanom nyihove Czrikve naizad.“ Valensz je zacsel prik ovoga premislyavat, ter je jur pripravan bil ovoga szvetoga cslovika poszluhnut. Ali nyigovi Tolnacsniki szu druge miszli bili, i Czeszaru szvitovali, da na meszto Czrikvov ovomu Proroku da sztov palicz odmirit. Izaczius sze ni dal zisztrahsit, neg je drugi dan, kadaje Czeszar van jahal, predanyega sztupil, i konya zusztavil, i szvoje pervanye upominanye ponovil. Czeszar szeje raszerdil, ter gaje dal med ternye va jednu diboku jamu hitit, va tom

mislenyi da che szi Izaczius sztanovito morat vrat zlomit, i nyigovomu upominanyu, ter grosnyi ujt. Ali Goszpodin Bog je szv. Angyele poszlal, ki szuga ucsuvali, i neuszkrunyenoga van doneszli. Zcsim je oszlobodjen bil, je po kratjem puti za Czeszarom bizsal, i kada gaje doszignal, je zopet pred nyega sztal govorechi: „Znaj Czeszar! da je Goszpodin Bog mene ktebi poszlal. Poszluhni me, ter neka szamohot va tvoi pogibely pojt. Ako ti Katholikom pervanyu szloboschinu vere das, ti ubichem ubladanye tvoji nepretelyov; ako ne, ko ches zsiv na pepel szpalyen posztat.“ Tverdokorni Czeszar je ovo upominanye tako malo poszluhnul, kut pervo, ter je zapovidal dvim szvojim Tolnacsnikom Szaturninu, pak Viktoru, da Izacziusa Proroka va uzu zapru, da kada z boja naizad dojde, nyega pod kastigu zame. Izaczius je odjahajuchemo Czeszaru kricsal: „Neches ti vech naizad dojt. Ti ches va boji neszrichan bit. Ti ches morat pobignut, tvojim nepretelyom va ruke szpaszt, i od nyi zsiv szpalyen posztat.“ Kut je ov Szvetacz naiper povidal, tako szeje sztalo. Valensz je vojeval, zgubil je, i pobignul, ter szeje va jednu sziromahsku hutu od sztraha szranil, va koj szuga nepretelyi zsivoga szpalili. Szaturnin, i Viktor szu zovoga szpoznali, da je Izaczius za isztinu od Boga poszlan Prorok, zato szuga viszoko postovali, ter szu mu jednu oszebuinu hizsu zgradili. Va ovoi je szvet zsitak zsivil, i pokidob szu nogi knyemu dohajali, ki szuszi zselyili, pod nyigovum uredbum Bogu szluzsit, je nyim oszebuine Regule prepiszal, ke szu morali obderzsavat. On szam je nyim na zsivu peldu bil, dokle gaje Goszpodin Bog kszebi pozval. Pred szmertjum je jos sze na sztalnoszt upomenyival, i na premislyavanye one velike plache, ku chedu kut verni szluge Bozsji nadrugom szvitu prijet.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Rupertus nikogar ni ni zricsum raztuzsil, ali zbantoval. Zlamenye nyigove velike krotkoche, i milo-

szerdnoszti. Kako daleko szi ti od nyega va ovoi kriposzti, ku je Krisztus od szvoji verni oszebuino potriboval, kadaje ucsil: „Ucsitesze od mene, ar ja szam od szercza milosztivan, i ponizan." Kuliko tverdi, i nedosztoini ricsi szi ti szuprot tvojemu blizsnyemu zgovoril, kulikime szi ti zbantoval, i rasztuzsil! Poj va sze, szpoznaj grihsku tvoju, ter budi milosztivan Csuvaj sze tverdi, i nedosztoini ricsi, od ugovaranya, ukrivlyanya, pszoszti, i zloga zselenya. Ako vecser upamet zames, da szi krez dan va tom zagrihsil, pokajisze, ter szi szam pokoru nalozsi, i csverszto szi naiperzami, da vech neches tako csinit. Ovako ches szam szebe, i druge od nogi grihov ucsuvat. Szamoga szebe zato, ar ugovaranye, ukrivlyanye, pszoszt, jeszu csini, ki szu pred Bogom grihsni; drugoga zato, ar krez takove ricsi blizsnyega na szerditoszt, i pszoszt gonis. Polag toga ches od Boga noge milosche zadobit, ar piszano je: „Milosztivnim che milosche udilit. Szveti Krizoszthomus prik ovi ricsi ovako govori:" Neche milosche udilit onim, ki sze posztu, va csisztochi zsivu, almustvo dilu, i ki druge kriposzti odversavaju? Pravo da che nyim miloschu udilit, ali milosztivni chedu nai vechi del dosztat".

II.

Szveti Izaczius je Czeszara vechkrat upomenyival, csa muje csinit, da sze pogibelya ucsuva. Ako ti tvojega blizsnyega od pogibelya mores ucsuvat, ali od kakove neszriche, koga upomeni, onda ches mu kerschanszku lyubav izkazat. Ako ali do tebe upomenyival bude, neka tako csinit, kut je Valensz Czeszar csinil, nego primi zi zahvalnoschum dobro upominanye, ter je poszluhsaj. Ovo oszebuino szpuńi, kada te tvoi Szpovidnik upomenyuje. On te upomenyuje, da sze koga griha osztavis, da sze zle prilike osztavis, da sze netovarusis zcsemernimi personami, zle navade da pobojsas, i ovako dalye. On tisze grozi zszerdum Bozsjum, on ti naiperpovida da ches sze szkvarit, ako nyigovoga nauka ne poszluhnes. Paszku jimaj, da tverdokornoga Czeszara Valensza ne naszledujes. Neka zanemermetat dobroga nauka, nekasze ukrivlyat nyigovoi

grozsnyi, Neka poszluhsat zaloga duha, ki ti ravno szuprotivno szvituje. Dabi bil Czeszar Valensz upominanye szvetoga Izacziusa poszluhnul, kako szrichan bi bil. Ali kada ni otil poszluhsat, je neszrichan posztal. Iti ches za szu tvoju vekovecsnoszt neszrichan bit, ako upominanya tvojega Szpovidnika ne poszluhnes. Ar isztina je csa Duh szveti veli: „Cslovik ki tverdokorno onoga zanemermeche, ki ga kara, oche na jednucs pogublyen bit, i nyemu neche pomochi bit.“

Na dan dvaiszet oszmoga Marcziusa.

Szveti Guntram Kraly, i Szpovidnik.

Szveti Guntram zversena pelda mudroga, pravicsnoga, i pobozsnoga Kralya, je bil Szin Klothara Kralya Franczoszkoga. On je jimal tri brate, ki szuszi po szmerti nyihovoga Ocza Kralyesztvo na csetire dele raszdilili, va tom nakanyenyu, da che szaki szvoi del, kut Kraly, redit i ladat. Guntram je szvoi del dosztal Orleansi. Nyigovi brati szu velyen med szobum va nemiri bili, ar je jedan drugomu nikuliko varosov krai pozimal, da szvoi orszag na veche nacsini. Guntram szam je bil zszvojim delom zadovolyan, i ne szamo, da od szvoji bratov nist krai ni zel, nego kada je docsul, da nikuliko varosov pod szvojum oblaschum ima, ki szu nyigovim bratrom szlisili, je ove nyim naizad dal, ter szeje terszil i med szvojimi brati mir nacsinit, i nye med szobum ujedinat; je jos i nyihove szine, kada szu dva brati odumerli, je pod szvoju obrambu zel, i nye branil, ter nyihove orszage csuval. Kada szusze jedni pri nyem tuzsili, da je nyigov brat Chilperig, i nyigovi Csasztniki, nyim nyihovo Jimanye szilum kraj pozimal, je dugovanye dal dobro prejiszkat, i szakomu szvoje naizad dat; ar on je praviczu lyubil, i oduraval kriviczu. K sziromahom, i k Czrikvam je jako dareslyiv bil. Noge Klostre, Spitale, i Czrikve je ali novo zgradil, ali je nyim veche dohodke dal. Biskupom, i drugim Duhovnim je veliko postenye izkazse-

val. Na prosnye Biskupov, ali Duhovni je nogim zlocsinitelyom miloschu, i oproschenye udilil. Csa duzsnoszti szvete vere utiszka, ove je marlyivo szpunyeval, i szvojim podlozsnim nai bolyu peldu dal. Zsidovi va varosi Orleanszi bi bili rado od nyega dobili, da nyim Kerschanszki sztanovniki nyihovu szinagogu, ku szu jim porusili, zopet moradu novozgradit. Ktomu szu stimali krez szliplenye lahko dojt. Guntram je va onom csaszu va szvoj Orszag, daga pojische, odputoval bil; kada je naizad dosal, szu nyega szi sztanovniki varosa lipo prijeli. I zsidovi szu predanyega isli; i nyega zovimi ricsami Pszalmusa pozdravili: „Szi narodi neka tebe molu, pred tobum sze neka klanyaju, i tebi sze neka podlozsu.“ Ali Guntram sze krezave ricsi ni dal zaszlipit, nego je ocsitno rekal: „Ja szam upamet zel, csa szu zsidovi znyihovim pozdravlyenyem otili od mene zadobit; ali Bog ocsuvaj, dabi ja nyim za lyubav takovu zapovid van dal.“ Kada szu zsidovi docsuli, csaje Kraly rekal, niszu na dalye nist prosnye zbog nyihove Szinagoge nuter dali. Pri Kerschani je ov szveti Kraly sze csemerne neuredbe otil zatert; zato je Szpravische Biskupov szkupaszpravil, i noge lipe uredbe zsnyimi szkupa van dal, oszebuino csa szvecsevanye Szvetkov, ter Nedily utiszka. Ali ravno ova nyigova Kralyevszka szkerb za diku Bozsju, i za szpaszenye szvoji podlozsni, sze jednim nistvridnim, ki bi bili radi polag sztare szloboschine zsivit, ni dopadala, zato szu szvetomu Kralyu za zsitkom setovali. Iza isztinu, kada je Kraly va varosi Chalon va Czrikvu k Oltaru isal, da preszveti Oltarszki Szakramenat prime, je najednucs jedan naimet lyudomoracz nuter dotekal va Czrikvu, kut dabi jimal csa oszebuinoga Kralyu nazvisztit. Ali va hitrochi biga muje duzsicski nozs, zkim je kanil Kralya preboszt, zruk szpal. Oni ki szuga najeli, szu zszmertjum kastigani posztali; ali ovomu naimetomu lyudomorczu je Kraly miloschu zsitka dal, zato da je va Czrikvi ulovlyen posztal; akoprem szu nogi stimali, dabi zato jos veche kastige zaszluzsan bil, pokidob da je va Czrikvi umarat kanil. Ali Kraly je krezavu miloschu, ku je ovomu zlocsinitelyu szkazal, otil pokazat szvoju poniznoszt k Bogu, ar je nyigovu szvetu hizsu tuliko preztimaval, da je nai vechemu zlocsinitelyu, ki je va Czrikvi

ulovlyen posztal, miloschu izkazal. Na szvoje podane je veliku szkerb noszil. Va nyigovom csaszi je velika kuga bila. Med lyudi je velik sztrah bil, ar pogibely velik bise. Nogi szu z varosa pobignuli, da szvoi zsitak ucsuvaju; ali Kraly ni szvoji osztavil, on je med szvojimi podani osztal, ter je szerditoszt Bozsju krez molitvu, poszt, i druge csine pokore na miloszerdnoszt jiszkal ubernuti. I szvoje podane je nato upomenyival; i nut Goszpodin Bog je utisil szerdu szvoju, i kastigu zkratkil. Hvalil je szveti Kraly Goszpodinu Bogu za prikazanu miloszerdnoszt, i szvoje podane upomenyival, da krez szvet zsitak Bogu zahvalni budu. Nevolyne, i zatrene je szagdar va szvoju obrambu zimal. Amalo jedan plemenit i pri dvoru Kralyevszkom jako zapretan cslovik, je jednucs, kada nyigova zsena ni doma bila, krez szvoje szluge jednu mladu, lipu, ali csisztu, i Bogabojechu divojku zszilom kszebi dal doprimit. Ovu je szakojacski kanil na grih nagovorit, ali zaman. Ova csiszta Divicza, kada pri zaperti vrati ni mogla pobignut, szeje zprosnyum, zgrozsnyum, i kricsom branila, kako dugo szeje mogla. Na zadnye kada sze ovo ni hasznilo, je zagledala jedan mecs, ki je na szteni na csavli viszil, ovogaje hitro van szpuknula ztoka, ter je kut jedna Juditha znyim ovoga necsisztoga Amalo tako naranila, daje szkupa szpal. Szluge ki szu na krics szvojega Goszpodina nuter dotekli, szu ovu Diviczu kanili umorit; ali Amalo toga ni dopusztil, neg je rekal: „Milujte ovu nekrivicsnu; ar ona ni szmert zaszluzsila, neg ja.“ Ova csiszta Divoika je velyen pred Kralya bizsala, nyemu sze povidala, csa szeje zgodalo, i nyega za miloschu proszila. Kraly szeje csudil nad nye szegurnoschum, zkum je szvoju csisztochu branila, je nyu va szvoju obrambu zel, i kut Otacz za nyu szkerbil. On je one oszebuino lyubil, ki szu polag sztalisa szvojega csiszto zsivili, kut je one oduraval, ki szu va neisisztochi zsivili. On szeje nemer szam krez nistvridno tovarustvo va nyigovoi mladoszti jednucs na grih necsisztoche dal napelyat, ali ovo szvoje pregrihsenye je tako uplakal, i sze zanye zpokoril, kut nigda David Kraly. Ali kada szvojega griha ni mogal vech neucsinyenoga nacsinit, ko sze potlye ni neg szamoga szebe od takovoga griha csuval, nego i druge je od toga zdersaval, i branil. — Kada

je trideszet tri leti szvoje Kralyesztvo dicsno ladal, onda je nyega Goszpodin Bog va blazseno vekovecsno Kralyesztvo pozval va leti pet szov devedeszet tretom. Noga Szpravischa Biskupov szu nyemu tu ocsitnu hvalu davala, da je zapuschane branil, praviczu lyubil, mir, i jedinschinu nacsinyal, da je oszebuino marlyiv bil va szluzsbi Bozsjoi, va molitvi gorlyiv bil, kut i va poszti, ter virosztovanyu, milosztivan k szíromahom, pun postovanya szuproti Duhovni zjednum ricsum, da je zszimi Kriposchami dobroga Kralya nakincsen bil. Szveti Gregor Biskup pise od nogi csudni csinov, ke je Goszpodin Bog na prosnyu ovoga szvetoga Kralya nad nogimi betesniki ucsinil. Bog szim orszagom neka da ovako szvetoga Kralya.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Guntram je kriviczu oduraval; zato je szlobodnovolyno one varose naizad dal, ki niszu nyemu szlisili. O kulikimi szi szkvarenye zaszluzsu krezato, da lyuczko dobro po kriviczi szebi poszvojaju, ali zdersu, ter ga onomu naizad ne dadu, csije je. Szveti Augusztin veli: „Grih sze ne odpuszti, dokle sze krivicsno dobro nenadomeszti,“ ako je drugacse moguche. Polag vekovecsnoga szkvarenya szmo duzsni lyuczko dobro onomu naizad dat, csije je, i to zcsim je pervo moguche. Ni doszt da je neg sziromahu naizad damo, nego i drugomu, bar je csije. Szveti Augusztin veli, da szu nogi ove ricsi Jezusa: „Nacsinyaiteszi pretelye zkrivicsnoga dobra, „ovako razlagali, da je doszt, ako almustvo dilimo od krivicsnoga dobra. Ar on veli: „Ove ricsi neszmite tako razlagat. „Ako ochete almustvo dilit, ko je dilite zonoga, csa je pravo vase.“ Drugo je to, ako onoga ne poznamo, koga szmo va csem prekanili, ali ako knyemu nikarko dojt nemoremo. Ar va takovoi priliki moramo sziromahom dilit, ali polag tolnacsa Szpovidnika na druga dobra dela krivicsno dobro ubernut. Upitaj tvoje duhsnoszpoznanye, jeli nimas csa krivicsnoga dobra, ter neka stentat ovo nadomesztit ter naizad dat, kako ovo ucsinit moras, pitaj szpametnoga Spovidnika. Neka bit jedan zmed onimi priproszti, ki nadomeschenye lyuczkoga dobra do szmertne posztelye odvlacsu, ali drugim ovo szvituju. Ar krezavo odvlacsenye sze nanovo zagrihsis,

drugim nadomeschenye osztavit, je jako pogibelyno. I zmed oni neka bit, ki nadomeschenye zato zaosztavu, da nyihovi jerbi, dicza, i zsena csa jimali budu, ali ki sze bojidu, da chedu nyihova dicza, ter zsena nevolyu terpit morat, ako krivicsno dobro nadomesztu. Ar toje jako priprószto szamoga szebe szkvarit, da dicza, i zsena bogatiji osztanu. Sziromahstva sze vech bojat, neg zgubitka Neba, i dobitka pakla, ter vekovecsne muke, je za isztinu velika szlipota. Tiszuchkrat je bolye, jedan csasz sziromah bit, i nevolyu terpit, neg na veke sziromah, i neszrichan bit. Diczi, i zseni za lyubav va szkvarenye pojt, je sztrahsno priproszto. Polag toga tvojoi diczi, i zseni ne izkazses prave lyubavi, ako nyim krivicsno dobro osztavis, ar ovo na szebi proklecztvo Bozsje jima, i tvoju diczu, i zsenu more na veke neszrichno ucsinit, tako, kut i tebe. Ako nyim nist pravicsnoga osztavit nemores, nimas odgovora pred Bogom. Zrucsi nye Goszpodinu Bogu, va nyihovom sziromahstvu sze moru zvelicsit, ali zkrivicsnim dobrom sze moru szkvarit, kut szi i ti szkvaren. I na ovom szvitu chedu malo dobra, i mira jimat pri krivicsnom dobri. Necheduga dugo uzsivat; ar krivicsno dobro pod rukami szkerszne, ter i ono, csa szi po praviczi zaszluzsu zkrivicsnim szkupa projde. Ali chemo zet, tvoja dicza chedu zkrivicsnim dobrom bogata osztat, ter che jim sze po volyi pojt: csa ti od toga za haszan, ali batrenye jimas? ako ti med tim toga va pakli szidit, i na veke terpit moras? Dobro szi razmiszli. Evangyelszki bogatus je bogate jerbe osztavil. Ali csa muje to hasznilo? „Oni, naimre jerbi szu bili veszeli na szvitu, a on je goril va pakli. Oni szu va radoszti zsivili, a on je va muka i traplenyu. Csa muje to hasznilo? „Ovako pita szveti Szalvianus. A csa che tebi hasznit, ako krez krivicsno dobro bogate jerbe osztavis, a szamoga szebe szkvaris? Hasznuj tvoi razum, ter budi szpametan.

II.

Szveti Kraly je szvoi grih, nakoga je va mladoszti napelyan bil, uplakal, i sze zanyega pokajal, i szpovidal, ter krez vasz szvoi zsitak za nyega pokoru csinil. Csa ti csinis va tvoji grihi? Kakovu pokoru zanye odversavas? kako ti tvoje telo biscujes? O szakidan sze zanye kajaj,

ter alduj Goszpodinu Bogu, koga szi zbantoval za zadovolschinu sze tvoje dobro csine, sze tvoje teskoche, i nevolye ke terpis. Obdersavaj szvete poszte, da tvoje telo zpokoris, i kastigas, ko je krivo bilo tvojega pregrihsenya. Ako ovo csinis, ko sze mores za tvoje grihe na ovom szvitu zpokorit, ter sze mores nadijat, da te Goszpodin Bog na drugom szvitu za nye neche kastigat. Zato veli szveti Augusztin: „Ako te do pital bude: csa csinis? Zacs sze posztis? Zacs tvojemu telu utezses, csa szi zselyi? Zacs szamoga szebe kastigujes, trapis, ter mucsis? Ko mu odgovori: Ja sze trapim, da me Goszpodin Bog pomiluje, ja sze kastigujem, i bicsujem, da mi on na pomoch dojde.“

Na dan dvaiszet devetoga Marcziusa.

Szveta Auguszta Divicza, Mucsenicza.

Szveta Divicza Auguszta, i Mucsenicza Jezusa Krisztusa je bila jednoga Nimskoga poganszkoga Firsta zjimenom Matrukusz kcher. Ov je nimski orszag osztavil, ter nedaleko od Szeravallo szije najednom viszokom brigu grad nacsinil, i szebi szu onu krajinu zi szilum podlozsil. On je bil naj gorlyiviji pogan, i nai vechi nepretely Kerschansztva. Kadi je neg mogal je Kerschane od vere Krisztusa odvrachal. Akoszu mu sze podsztavlyali, ni bilo muke zkum je nebi bil trapil. Auguszta kcher nyigova od nature krotka, i milosztivna, je oduravala ovu tverdokornoszt, i nemilosztivnoszt szvojega Ocza, ona je Kerschane milovala, ter je nyim pomagala, kade je neg mogla. Ona szi je zselyila ziznat, va csem Kerschanszka vera sztoji, i zacs oni nebi radi poganszke boge molit, i nyim aldovat. Zato je jiszkala priliku z Kerschani va razgovor dojt. I kada szeje ovo nikulikoputi sztalo, je krez miloschu Bozsju szpoznala isztinu veru Kerschanszke, i kriviczu poganszke. Kada je ovo szpoznala je velyen i zselyu dosztala szveti Kerszt prijeti. Goszpodin Bog je nyoi poszlal jednoga dobroga Masnika, ki je nyu va veri dobro naucsil, i potlye

na nye prosnyu, i pokersztil. Nye veszelye je bilo nezrecseno veliko, ali ona je bila szilovana ovo veszelye jos duglye va szebi ponasat. Ali kada szeje vechkrat va szvoju hizsu tila zaprit, da mirno bude mogla molit, i kada vech va szviczkom raszveszelenyu nist veszelya ni jimala, nit kazala, szeje nye Otacz prik toga csudil, ali na pravi uzrok ni mogal dojt. Ali upamet je zel, da Auguszta vechkrat po mucse zgrada nyigovoga van odhaja. Zato je poszlal szluge szvoje za nyum, da zvidu, kamo ide. Auguszta, neznajuch da za nyum paszku jimadu, je isla nano meszto, kamo szusze Kerschani szkupaszpravlyali, i onde je zsnyimi klecse szkupaszklopnimi rukami, z k Nebu podvignutimi ocsima molila. Szluga je ovo velye Goszpodinu szvomu nazvisztil. Ov je szkoro puknul od jada, Auguszta szi je dal dozvat, i nyu pital, zacs nato meszto hodi, i csa onde csini? Ona je szegurno odgovorila: „Ja szam Kerschanka, i tamo szam isla, da pravoga Boga molim.“ Otacz od jada manen, je rekal: Ti Kerschanka? Mores tako neszrameslyiva bit, nase boge osztaviti, i sztrainszkoga krivoga Boga molit? Auguszta je odgovorila: „Ja ne valujem krivoga Boga, nego valujem pravoga jedinoga Boga. Oni bogi kim szam sze doszidob klanyala, szu krivi bogi. Dabi ti moi Otacz Boga Kerschanov szpoznal, i ti bi nyega molil, i dicsil, kut ja.“ Otacz od jada ni znal, csa che csinit, ali vindar szeje ubladal, ter je zlyubezlivijimi ricsami nyoi rekal: da on vidi, da je ona ovo zditinye nerazumnoszti ucsinila; zato da che nyoi csasza dat, da szi dugovanye bolye raszmiszli. Ali ako va szvojem naiperzimanyu tverdokorna zaosztane, da nyoi neche vech Otacz, nego nai nemilosztivniji mucsitely bit. Auguszta je rekla, da szvojega naiperzimanya neche preminit, nego da je pripravna szvojemu Jezusu za lyubav pervo sze preterpit, neg nyega osztavit, i zatajat. Matrukusz je nyoi mucsat zapovidal, i nyu va jednu hizsu zaprit prez hrane, i pila. Kada je Auguszta va toi hizsi bila, je upala na kolena, ter Bogu hvalila za miloschu, da je nyoi tuliku kriposzt dal ovo pervo szkusavanye tako szrichno ubladati, ter je szu noch va molitvi zaosztala, proszecha Boga, da nyoi i potlye szvoje szvete milosche ne izkrati. Ona je zazivala sze szvete Mucsenike na pomoch, da za nyu pri Bogu molu, i nyoi kriposzt

zproszu. Zcsim je dan nasztal, je nyu Otacz predasze dal dozvat, i na zocsi nikuliki rojakov pital, csa szi je nakanila csinit. Ona je zglasznum ricsum odgovorila: „Ja szam szi nakanila mojemu Jezusu verna osztat, i niti krez muke, nit krez szmert sze od nyega ne odlucsit. Navi nedocsekani odgovor je Otacz szkoro ub pamet dosal, i je zapovidal, szvomu, kut je rekal, zlocsesztomu ditetu zube van zbit, da sze naucsi szvojemu Oczu poniznije odgovorit. Jedan zmed szlugami je poszluhnul szvojega Goszpodina, ter je ovoi kerhkoi Diviczi ztakovum szilum jedan zub zbil, da szu sze szi okolosztojechi presztrahsili, ter Ocza proszili, da presztane od tulike nemilosztivnoszti. Ne! je rekal, neg jos dalye, doklye je ki zub va nye uzto. Zbijanye drugoga zuba je jos tezsje bilo, znye uszt je kerv czurila, i szuze zi ocsiov. Okolo sztojechi ovoga vech niszu mogli duglye gledat, ter szu predavoga diblyega, ne Ocza, neg Tiranna na kolena upali, i niszu presztali proszit, doklye ov manenyak ni zapovidal, da od mucsenya presztanu. Onda je rekal: Jos neches odsztupit od tvoje nerazumnoszti, i va sze pojt? „Od mojega Boga nechu odsztupit, je rekla, ako mi sze zube zjednakom nemilosztivnoschum das van zbijat.“ Na mali je osztalo, da ni zlaschimi rukami szvoju laschu kcher razkidal, i mucsil. Ali vindar je nyu na szvitovanye szvoji rojakov odpusztil, i rekal, da che joj jos csasza dat na premislyavanye, ali onda da che prez sze miloszerdnoszti zsnyum zahajat. I za jedno je zapovidal, da ju va diboku uzu zapru, i da nyoi neg malo kruha, ter vode dadu. Auguszta je i ovu noch tako sztrosila, kut pervanyu, Bogu szeje aldovala pripravna k szakoi muki; neg za miloschu, i pomoch je Nyega goruche proszila. Goszpodin Bog je nyu ztulikim batrenyem napunil, da je dojduchi dan tesko zcsekivala, va pozselenyu Bogu za lyubav terpiti. Kada je drugi dan pred Ocza pelyana posztala, i jos szercsenià bila neg pervo, je nyu dal med dvoja driva ubiszit, i velik ogany pod nyum nalozsit. On je stimal, da che sze od dima zalihpit, ali va ognyi pogorit. Ali Goszpodin Bog je tako velik veter poszlal, da je dim, i plamen od nye raszpudil, ter na okolo sztojeche vaganyal. Auguszta je neuszkrunyena osztala, i Boga dicsila. Matrukusz je onda zapovidal, da ju zdriv doli znamu, i szu pra-

tezs znye pokinu, da joj ruke, i noge povezsu i na tla pol jedno kolo povalu, ko kolo je ukrug zostrimi csaoli ukovano bilo, da ovo kolo ubrachadu, i nyu na male kuszičhe podraplyedu. Zpocsetka je kerhka Divicza pri pogledu ovoga sztrahsnoga kola sztrah chutila, ali neg vreda szeje zopet zibrala, ter je zszuznimi ocsima na Nebo pogledala, i za pomoch kricsala. Va onom hipczu je Angyel iz Neba dosal, ki je Augusztu od lanczov oszlobodil, nye pratesna nyu dal, i kolo na kusze razbil. Onda je k szvojemu Oczu, i kszim okolo sztejechim rekla: „Jos ne szpoznavate kriposzti mojega Boga, ki je szvojega Angyela poszlal, i mene od muke oszlobodil, zkum szte me kanili mucsit? Szpoznaite kriviczu vasi bogov, i isztinu mojega Boga, ki che vasz drugacse va vekovecsnu muku hitit.“ Matrukusz vasz tverdokoran, ni otil pokazat, da je on ubladan, zato je zapovidal, da Auguszti glavu odszicsu. Ovako je ova Kerschanszka Vitezkinya szvoi zsitak, i szvoju muku dokonyala. Nye szveto Telo je nye nistvridni Otacz dugo szranyeno derzsal, ali po csaszu szuje vindar nasli, i va Czrikvu ka je na diku ove szvete Mucsenicze na onom iztom brigu zgrajena posztala, pokopano posztalo, kamo jos dan denasnyi nogi na szodische hodu, da sze od szvete Mucsenicze sztalnoszti va veri ucsu.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

„Ja szam szi nakanila mojemu Jezusu verna osztat. od koga me nijedna muka, niti szmert odlucsit nemore.“ Ovo szije naiperzela szveta Auguszta, ovo je szpunila. Ovo szi szi i ti jur vechkrat naiperzel, i rekal, da volis umrit, neg Boga zbantovat. Ali niszi ti Bogu, i tvojemu Szpovidniku ravnotulikoputi lagal? Zacs ne derzsis tvojega ubechanya? Ali sze znam ztvojum mlahavoschum, kerhkochum, znogimi pogibeli, i szkusavanyem zgovaras? O zi ovim zgovorom neches pri Bogi obsztati. I Auguszta je bila kerhka, i mlahava, ona je va veliki pogibelyi, i szkusavanyu bila, ona je veliku muku preterpit morala, vindar od szvojega naiperzimanya ni odsztupila. Ovo szu i nogi tiszuchi

ucsinili. Zacs ti nebi mogal, tebe tuliko ne trapu, kut szu szvetu Augusztu, i noge druge trapili? Akoszi mlahav i kerhak, ko znas da jakoga Boga jimas, ki je Augusztu, i druge ujacsal. Ov je pripravan i tebe ujacsat, ako neg i ti tvoje ucsinis, i zditinszkim csversztim ufanyem, kut szveta Auguszta, Boga na pomoch zazivas. Szveti David Kraly, kadaje krez szvoi grih, szvoju mlahavoszt szpoznal, je va szi szvoji Jacska Boga za pomoch, i kriposzt zazival. Ovo szu csinili szveti Mucseniki va szvoji muka, szi szveti Szpovidniki va szvojoj tugi, progonsztvu, szuprotivsina, i va szi szvoji poszli csinili. Va csaszu szvetoga Hyeronimusa, kut ov Szvetacz szvidocsi, szu szi Duhovni, i szviczki ove ricsi Pszalmusa, vechkrat ponavlyali: „O Bose! jimaj szkerb na moju pomoch. Goszpodine paschi sze meni na pomoch! „Oni szu szpoznali szvoju mlahavoszt, zato szu Boga zazivali za pomoch, i kriposzt. Ovako csini i ti ter ches vidit, da tvoja od Boga ujacsana mlahavoszt ono oche premoch, csa szu Szveczi premogli, i ucsinili, ne oni, nego miloszt Bozsja va nyi.

II.

Szveta Auguszta ni od Boga proszila, da ju od muke oszlobodi, niti csa drugoga szviczkoga, nego szamu nyigovu miloschu, i pomoch va muka. Szveti Augusztin veli: „Nogi proszu Boga za bogatsztvo, za odvernenye kakove neszriche, za kakovu szrichu, za diku, za zdravlye tela: Malo je oni ki Boga zano proszu, csa k Bogu pelya, ali za vekovecsni zsitak.“ Zacs ti Boga proszis? Bujen, ti zato proszis Boga da ovu, ali drugu neszrichu od tebe odverne, ali za zdravlye, za hranu, za szviczko dobro, i ovako dalye? Va tom nemer nist krivoga ne csinis, ako je tako proszis, da na diku Bozsju i na tvoje zvelicsenye szluzsu, i akosze polag toga zverseno va volyu Bozsju szpusztis. Ali pred szim moras Goszpodina Boga proszit za duhovna, i vekovecsna dobra, i da Goszpodin Bog sze duhovno, i vekovecsno zlo od tebe odverne. Zato nasz je Jezus Krisztus upomenul, da naiper Kralyesztvo Bozsje jischemo; i pervo neg nasz je ucsil za szakidanyi kruh molit, nam je zapovidal, da za blazsensztvo molimo, zovimi ricsami: „Pridi knam kralye-

sztvo tvoje.“ Zato proszi Boga vechkrat, da od tebe odverne pogibelyno szkusavanye, da ti da miloschu, da sze vekovecsnoga szkvarenya ucsuvas, ter da sze zvelicsis, za miloschu, da sze zla ucsuvas, da nogo dobra csinit mores, da va muki szterplyen budes, da pobozsno zsivis, i blazseno umres.“ Naiper moras proszit za szpaszenye tvoje Duhse, i za sze, csa kzvelicsenyu szluzsi.“ Ovako pise szveti Bonaventura.

Na dan trideszetoga Marcziusa.

Szveti Jivan Klimakus Szpovidnik, i szveti Jivan Pusztenik Egyptomszki.

Denasz szveta Mati Czrikva sze szpomenuje zjednoga szvetoga Jivana zpridavkom Klimakus, csa va gercskoi ricsi tuliko zlamenuje: kut stiga, ali skala; ar ov Szvetacz je jedne knige szpiszal, ke szu prepiszak jimale: Nebeszke skale. Ovoga sztari Piszmoznanczi jimenuju Angyela Pusztenikov, Ocza sztari Otacz, i Naucsitelya Naucsitelyov. Va mladoszti sze je trudil va szoj znanoszti, i va kerschanszkoi kriposzti poducsen posztat. Szedamnaiszt let sztar je isal va jedan Kloster na brigi Szinai, va kom je devetnaiszt let osztal. Nyigovo ponasanye je takovo bilo, da szu szi Duhovni va nyem peldu zversenoszti jimali. Po szmerti Opta pod kim je va Klostri poszluhsno zsivil, sze je od szvoji tovarusov odlucsil, ter szije va pusztini Izolasz meszto zibral, kadi je cseterdeszet let va molitvi, va premislyavanyu, i va popiszanyu szakojacski knig sztrosil. Szvoi zsitak je po onoi Reguli uredil, ku szeje va Klostri naucsil, on szeje oszebuino terszil krez szamoga szebe zatajanye szvoje zlo pozselenye ubladat. Naimanye grihske szeje csuval, na pravu kerschanszku zversenoszt zliszti szeje terszil. Akoprem je szvoi szveti zsitak pred szvitom szranyal, ko szeje vindar nyigov glasz navredi szagdir raszsiril; zato szu nogi Pusztinczi, i drugi knyemu dosli, dabi pod nyigovum uredbum zsivit sze naucsili. Nogi szu pomoch jiszkali pri nyem va

szvojem szkuzsavanyu, progonsztvu, i va drugi szuprotivsina; ar szu szkuszili, da je nyigova molitva pri Bogu jako zapretna, i kripna. Med ovimi je bil jedan Pusztinacz zjimenom Izak, ov szeje pri szvetom Jivanu tuzsil, da dan i noch nyega zali duh zszvojim szkusavanyem trapi. Szveti Jivan muje rekal: „Szinak, ochemo szkupa Boga molit. On kut dobrotivni Otacz nam nase prosnye neche zakratit. Szi dva szu pokleknuli, szu na kratki molili, i nut Izak je szpoznal, da gaje sze szkusavanye osztavilo, koga je pervo i tuliko trapilo. Ovoje bila pomoch duhovna krez molitvu Jivana. Ali i va szviczki potribsinia je nyigova molitva jako kripna bila. Jedan drugi Pusztinacz zjimenom Moyzes je tu zapovid jimal od szvetoga Jivana, da va nyihov vertlyacz od drugud dobre zemlye donesze. Moyzes je ucsinil polag zapovidi. Ali kada je naizad isal, je takova vruchina nasztala, da szkoro zmeszta ni mogal, zato szije meszto jiszkal, kadi biszi va hladi pocsinut mogal. Nasal je ovo meszto va jednoi pucsi briga, uz koga je moral pojt. Kumaj je ovden legal, je velyen zaszpal. Ov brig, va koga pucsi je zaszpal, szeje zacsel doli szidat, ter bi bil sztanovito Moyzesa zakopal va vekovecsni szany, dabi duglye va nyem bil osztal. Szveti Jivan je krez nazvischenye Bozsje ziznal ov pogibely, zato je velyen pokleknul, i Boga proszil, da nyigovoga Ucsenika ucsuva; onda je bizsal ktomu brigu, ter je zglasza kricsal, da Moyzes neg vreda zszvoje skulye van ide; Moyzes je csul ov glasz, i van szkocsil, i ucsuvan bil pogibelya szmerti; ar kumaj je nikuliko korakov od toga briga bil, ko je zvelikim rompatanyem brig szkupa szpal, ne na mali sztrah Moyzcsa, ki je szvoje csudnovito odszlobodenye od szmerti, hvalil molitvi szvojega szvetoga Mestra.

Glasz od ovi csudni pripetenyov, ali jos vech szvetoszt ovoga szvetoga Muzsa je Duhovne Klostra Pusztinczov nato napelyala, da szu ga proszili, dabi nyihov Opt nasztal. Ov Szvetacz je jur szedamdeszet pet let sztar bil, zato nemer ni rado privolyil na nyihovu prosnyu, ali kada je vidil, da jo ovo volya Bozsja, i da ove Duhovne na pravu duhovnu zversenoszt pelyat bude mogal, je nasze zel ovu csaszt. Ku je sztanovito odversaval na nyihovu duhovnu haszan. Zato je popiszal one knige, od ki szmo

zgora szpominanye nacsinili, va ki je nyim Regule prepiszal, kako na nai vechu zversenoszt zliszt moru. Med drugimi nauki, je i toga szvojim podlozsnim dal, da va ubladanyu zli navadov, i pozselenyov, po redu idu; da nai per jedno, onda da drugo ubladaju, i pobojsadu. Szveti Opt je jimal veszelye, da je nogo dobri, i szveti Ucsenikov odhranil. Kada je viszoku sztaroszt dozsivil, onda je nyega Goszpodin Bog krez blazsenu szmert na Nebeszku plachu pozval.

* *
*

K szvetomu Jivanu Klimakusu szveta Mati Czrikva denasz pridruzsuje jednoga drugoga Jivana, ki je ravnotako Pusztinacz bil va Egyptomi. Knige Mucsenikov nyega jimenuju muzsa od velike szvetoszti, i punoga z Duhom prorokavanya. Narodil szeje va varosi Likopolis, va mladoszti je mestriu gonil, ali polag toga je bil pun pobozsnoszti, i sztraha Bozsjega. Nigdar ni kszvomu delu isal prez molitve. Nigdar va velikom, i teskom deli nibil jadovit, i neszterplyen. Po odversenom deli je szagdar vecser va duzsjoi molitvi Boga hvalil. Tovarustva onakovi, ki szu va szvoji ricsa, ocsima, ali ponasanyu prevech szlobodni bili, szeje csuval, akoprem je zbog toga nogoputi ziszmihavan bil. Kadaje one pogibelye szpoznal, med kimi je zsivit moral, i va ki bi bil lahko szvoje zvelicsenye mogal pogubit, je va jedan Kloster sztupil, da sze naucsi kako mora szveto zsivit, i szvoje zvelicsenye jiszkat. Pet let je osztal va tom Klostri pod szakojacskimi Preposztavni, ki szu nyega oszebuino na poniznoszt i poszluhsnoszt ucsili; ar oni szu derzsali ove kriposzti za temely duhovnoga zsitka. Jedan zmed nyigovi Poglavarov je jednu sztaru szuhu paliczu va zemlyu taknul, i Jivanu zapovidal, da ju szaki dan dvakrat polyiva, donlyeg, doklye zsile doisztane, i veliko drivo zrasze. Jivan je ovo dobrovolyno ucsinil krez jedno czelo leto, prez sze tuzsbe, da je ovo sze zaman. Poglavar je vidil, da je Jivan szvoju laschu volyu zatajal, csa je zlamenye velika kriposzti. Zato gaje od toga dela oszlobodil, i nyega zbog nyigove poszluhsnoszti pohvalil. Jedan drugi Poglavar je ravnotako nyigovu po-

niznoszt, ter poszluhsnoszt szkusaval. Ne daleko od onoga meszta na kom je ształ je jedan velik kamen lezsal, koga nikulikimi muzsi nebi va sztalisu bili ganut. Poglavar je pozval Jivana, i nyemu zapovidal, da takamen blizsje knyemu dotacse. Ponizni szluga Bozsji ni ni ricsi odgovoril, neg je velyen isal, i szu szvoju moch nato ubernul, dabi zapovid szpunil; on szeje tuliko mucsil, da muje pot na sze sztrani czuril, i ni presztal, doklye mu ni Poglavar zapovidal, da ovo delo, ko je zaman, osztavi. Szi nyigovi tovarusi szusze csudili nad kriposchum Jivana, i nyega viszoko prestimavali. Kadaje ti pet let minulo, onda je zdopuschenyem szvojega Poglavara na jedan brig isal, na kom szije prebivalische zgradil, ovden je trideszet let zsivil va velikoi ostrochi. Polag drugi csinov pokore, je i to jimal, da nigdar nist kuhanoga ni jil, neg szaki dan po szuncsenom zahodu je nisto malo szada uzsil. Ove poszte je do koncza szvoga zsitka obderzsal. Nijednoi zsenszkoi ni dopusztil kszebi dojt, i on szeje csuval zsenszke pogledat. Muskim, ki szuga pojiszkali, je nai bolye, i naihasznovitie nauke dal; ar Goszpodin Bog muje oszebuine dare udilil; naimre: Nuternya szerczev poznat, csudnovita dela csinit, prihoducha dugovanya naiperpovidat. Ovako je Czeszaru Theodoziusu naiperpovidal, da che one dva Tiranne Makszimusa, i Eugeniusa szrichno ubladat; ali da che po tom navredi umrit, csa sze je sze, kut je naiperpovidal, zgodalo. Noge betezsne, i szlipe je uzdravil. Da ali lyudi zbog toga nyega nebudu hvalili, je szakomu ulya dal, i zapovidal, da sze zsnyim namazsu na onom kotrigi tela, ki je bolyezbjiv; zotoga szu lyudi stimali, da to ulye jima tu kriposzt, uzdraviti. Jedna zsena ke muzs je bil Tolnacsnik, je na jednucs uszlipila, ov Tolnacsnik je nyega proszil, da bi nyu szmil predanyega dopelyat; ali Szvetacz je rekal, da to ni potribno, neg je nyemu dal od szakidanyega ulya ztum zapovidum, da szi ocsi szvoje tri dni szpolom zovim ulyem mazse. Zsena je to ucsinila, i szvoju vid je naizad dosztala. Ovako je csinil zszimi betezsnimi. — Daje on nuternya szerczev poznal, to vidit moremo zovoga pripetenya. Kada szeje jednucs zjednim plemenitim cslovikom od szvetoga dugovanya dogovaral, je na jednucs va szvojem razgovoru presztal, i rekal: Dicsi

Goszpodina Boga; ar tvoja zsena ti je, zvelikim pogibelyom zsitka, szina porodila. Ov cslovik kada je va sztan szvoi dosal, je nasal, da szeje za isztinu tako zgodalo. Palladius jedan glaszovit Pusztinacz Ucsenik Evagriusa, je dosal szvetoga Jivana pojiszkat. Ali kumaj szeje zacsel zsnyim dogovarat, je i Alipius Poglavnik derzsanya knyemu dosal. Szveti Jivan je velyen presztal od razgovora z Palladiusem, ter szeje predsze dugo z Alipiusom pominal. Palladiusu sze to ni dopadalo, ar je stimal, da nyigovu personu zanemermeche. Zcsim szeje zopet z Jivanom zacsel pominat, je ov nyega pital: „Csa je to za miszal va tvojem szerezu izasla? Csa neznas, csa je piszano: zdravim ni potriban vracsitely, neg betezsnim." Onda szeje jos dugo zsnyim dogovaral, i nyemu prorokoval, da che po csaszu Biskup nasztat, ko prorokovanye szeje pak i szpunilo. Akoprem je ov szveti mus zovako velikimi miloschami nakincsen bil, i akoprem je dugo oster zsitak zsivil, ko je vindar szenek va sztrahu bil, da che zagrihsit, i sze szkvarit. Zato je i druge szenek upomenyival, da va szvetom sztrahu budu, da sze prevech va sze ne ufaju; ar on je rekal: „Ja szam noge poznal, ki szu stimali, da szu na kapichi pobozsnoszti; a vindar szu potlye va merszkochu griha zapali." Zato szeje szenek prilike griha csuval, ponizil sze pod szemoguchu ruku Bozsju, i szaki dan Boga za pomoch zazival. Ravno ov sztrah je bil uzrok, da sze z zsenszkami ni til pominat, i nye pogledat. On je naimre vasz pogibely na grih otil ubhajati. Jovako je szvoju csisztochu, i nekrivicsnoszt ucsuval. Szmert je nyega na koleni molechega doszignala.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Jivan Klimakus je szvoje podlozsne oszebuino nato upomenyival, da szvoje grihske oszebito poboisadu, i one zle navade, kę oszebuino va nyi ladadu, nai naiper zaturu. Dober nauk sztanovito. Polag ovoga csini, ako volyu jimas tvoje grihske poboisati. Ako jimas va szebi

navadu, lagat, pszovat, zaklinyat, ugovarat, necsiszto govorit, ukrivlyat, ali kakove druge navade. Jedno zmed ovi van znami, chemo zet, lazsi; jutro szi naiperzami, naiper va ovom dnevi sze szakoga griha csuvat, onda ktomu prilozsi, oszebuino lazsi chu sze csuvat, ter proszi Boga za miloschu; da ovo tvoje naiperzimanye szpunit budes mogal. Kvecseru, kada sze na pocsivak kanis lech, izpitaj tvoje duhsnoszpoznanye zverhu szega, csa szi vasz dan ucsinil, ter sze pokaji za sze pregrihsenye zlyubavi k Bogu. Oszebuino sze szpomeni, jeli szi sze va ovom dnevi szlagal, i kuliko puti Ako nijednucs niszi lagal, Bogu hvalu daj, ter szi naiperzami drugi dan sze ravnotako lazsi csuvat; ali ako najdes, da szi lagal; ko sze oszebuino pokaji zato, ter szam szebi pokoru nalozsi zato, na peldu: zmoli tuliko Zdravi Mariov, ali sze bi po perszi tulikoputi, kulikoputi, szi ta grih ucsinil; onda szi csverszto naiperzami, drugi dan oszebuino nasze paszku noszit, da sze lazsi ucsuvas. Csa szam szada od lazsi rekal, to valya od pszoszti, i od szakoga griha, komu szi podlozsan. Ako ti ovo nikuliko tajedan, ali miszecz csinil budes, morem ti rech, da ches tvoj navadni grih osztavit. Szveti Krizoszthomus veli: „Pobojsajmo nase grihe pred csaszom, va ovom miszeczu ov grih, va drugom drugoga, da sze od nyi oducsimo.“ Blazseni Thomas Kempis veli: „Ako mi szako leto jedan grih pobojsamo, ko chemo navredi zverseni nasztat.

II.

Szveti Pusztinacz Jivan ni dopusztil zsenszkoi va szvoje prebivalische nuter pojt, nit ni senszke til pogledat. Ovo je zato ucsinil, da sze prilike na grih ucsuva. Ja od tebe toga nemorem potribovat, da va szem ovom szvetoga Jivana naszledujes. Ali to morem od tebe potribovat, da ti nasze oszebuinu paszku jimas va pohajanyu z zsenszkom szpolom, akoszi muski, a zopet zdruge sztrani zmuskimi, ako szi zsenszka. Szkuszenye to ucsi, i kazse, da on ki vechkrat prez potribsine, ali prez szpametnoga uzroka szlobodno zahaja, i sze tovarusi spersonom drugoga szpola, nogokrat, ako je i pervo pobozsan bil, va naivechi grih, i va szvoje szkvarenye zapade. Nai odurniji grihi

nogi lyudi, i nyihovo szkvarenye od szlobodnoga tovarustva zpersonami drugoga szpola szvoi pocsetak jimaju. Ki je szuproti csisztoche zagrihsil, ta neka povi, i neka szvoje dusnoszpoznanye upita, jeli to ni tako: „Nepotribni razgovori vazsgu ogany necsisztoche“ veli Kardinal Hugo. Szveti Augusztin veli: „Veruj mi, isztinu govorim pred Bogom: ja szam to vidil, da szu Czedrova driva na Libani sze porusila: razumim one lyude od ki bi tako malo bil miszlil, da chedu zagrihsit, kut ni zagrihsil Hyeronimus, ali Ambrozius.“ Zato, ako sze oches griha ucsuvati, ako nebi rad ogany necsisztoche va tebi vazsgat, csuvaj sze preszlobodnoga tovarustva, nepotribnoga tovarustva zpersonami druge szpole, oszebuino va otajni, i pogibelyni meszti. Onda kada je potribno zdruge szpole personami zahajat, onda pomiszli na Boga, i na tvoju duhsu. Ako doszidob jos va tom zagrihsil niszi, nekasze prevech va sze ufat. Szveti Hyeroniums veli: „Nekasze prevech zanasat va tvoju doszlye ucsuvanu csisztochu; ar ti niszi jacsi neg je bil Samson, niszi szvetiji neg je bil David, niszi mudriji neg je bil Salamon. Szpomenisze da je senszka bila, ka je Adama ub Paradicsem pripravila.“ Nogi muzsi szu noge zsene, noge zsene szu noge muzse ub Nebo prepravile. Szveti Paval veli: „Glejte, da pazlyivo, i szkerbno zsivite.“

Na dan trideszet pervoga Marcziusa.

Szveta Balbina Divicza. i Mucsenicza, Szveti Gvido Szpovidnik.

Szveta Balbina je bila kcher Kvirinusa Rimlyanszkoga Kapitana, ztakovim razumom, i lipotum od Boga nakincsena, da nyoi v Rimi ni szpodobne bilo najti. Ali Goszpodin Bog, ki je nyu zskurine pogansztva otil oszlobodit, je nyoi poszlal beteg, na nye vrati je tako zatekla, da szeje szaki pri nye pogledu zderhnul. Nigdor sze ni nahajal, ki bi ju va histvo bil proszil, akoprem je bogata, i mudra

bila. Kvirinus nye Otacz je sze csiszto zjiszkal, dabi joj od nevolye mogal pomoch, ali szeje zaman bilo. On szeje kszvojim bogom ubernul, ar pogan bise, ter je vreda jednoga vreda drugoga na pomoch zazival, ali ni pri nyi pomochi nasal. Onda muje na miszli doslo, jeli nyoi nebi Bog Kerschanov, od koga csudnovite kriposzti je csul, pomoch otil. Va onom csaszu je va uzi, naku je on prigledbu jimal, polag drugi Kerschanov i szveti Alekszander Papa bil. Kovomu je isal, i nyega pital, jeli za szvoju kcher nebi one pomochi najt mogal, ku je pri szvoji bogi zaman jiszkal. On je ubechal, da che on, i sza nyigova hizsa va Jezusa verovati, ako nyigova kcher uzdravi. Alekszander szeje k Bogu ubernul va molitvi, i nyega ponizno proszil, dabi szvoju szemoguchu kriposzt, i dobrotu na szpaszenye duhs pokazal. Po odversenoi molitvi je zapovidal, da Balbinu predanyega dopelyaju, i da on nist ne dvoji va tom, da che Balbina uzdraviti. Balbina je prez stentanya knyemu dosla. Alekszander je zlanczem, zkim je privezan bil, badnul nye vrat, i velyen je uteklina szpala. Balbina je zverseno uzdravila, i szvoju pervanyu lipotu naizad dosztala. Kuliko veszelye je ovo za Kvirinusa Ocza, i za nyigovu kcher bilo, sze nemore zrech. Ona szeje szvetomu Papi lipo zahvalila, ali on je nyu upomenul, da szamomu Bogu mora hvalit, i da szvoje ubechanye ne pozabi. Ovo je ona, i nye Otacz, zverseno szpunila, ar szu ne szamo oni, nego i sza nyihova hizsa va veri Jezusa sze dali naucsit, ter szu szi csiszto szveti Kerszt pobozsno prijeli. Zcsim szeje razglaszilo va varosi, da je Balbina od nye betega uzdravila, szu sze velyen nogi zemanszki, i bogati mladenczi najavlyali, ki bi ju bili radi va histvo zet. Ali ona je sze zkratkimi, i krotkimi ricsami odpusztila, ter je szvoju divojacsku csisztochu do koncza obderzsala. Va ovom naiperzimanyu je nyu ovo pripetenye potverdilo: Vreda naimre po prijimanyu szvetoga Kerszta, szeje nyoi izkazal jedan Angyel zgoruchum szvitjum, i nyu upomenul, da szi Jezusa Krisztusa za zarucsnyaka zibere. Szpoznavajuch, csaje Angyel zovimi ricsami otil rech, je zvelikim veszelyem szvoju csisztochu Goszpodinu Bogu na veke aldovala. Od ovoga zagovora sze nigdar ni dala odvernut. Zverseno je zsivila, nai vechi del csasza je va molitvi, i drugi dobri

deli sztrosila. Ulovlyenim Kerschanom je szagdir pomagala, i zselyila szije zsnyimi terpiti, i szvoju kerv za Jezusa prolyat. Nye Otacz je vreda po prijetom Kerszti ove szriche delnik nasztal; ar zcsim je Szudacz Aurelian od nepretelyov kerschanszke vere docsul, da je Kvirinus szveti Kerszt prijel, je nyega predasze dal dozvat, i pital, jeli je to isztina? Kvirinus je prez szega sztraha obsztal, i zacsel Isztinu szvete vere Krisztuseve razlagat, tako, da mu nigdor ni znal odgovorit. Aurelian szeje nato raszerdil, i zapovidal, da Kvirinusu jezik van szkinu, pokidob da je nyihove boge pszoval. Onda gaje dal na mucsnu sztoliczu raszpet, i bicsevat. Po bicsevanyu je zapovidal, da mu ruke, i noge odszicsu, onda szuga odvlikli van, i glavu mu odszikli. Va leti tiszuch i pedeszetom je Leo Papa devetnaiszti szveto Telo ovoga Mucsenika Opticzi Gepa va Reiszi, kada je v Rimi szveta meszta pojiszkala, daroval; ova je ove szvete Osztanke va szvoi Kloster doneszla, i potlye va novu Czrikvu na diku ovoga Mucsenika zgrajenu, dala posztaviti.

Balbina je szvojega szvetoga Ocza vreda va muki naszledovala; ar kada je Aurelian docsul, da je szveto Telo szvetoga Mucsenika Hermetisz va otajnom dala pokopat, je nyu dal ulovit, i predasze dopelyat; szakojacski szeje terszil zobechanyem, i zgrozsnyum nyu od prave vere odlucsit. On je nyoi pred ocsi posztavil mucsnu szmert nye Ocza, i rekal, da na nyu jos sztrahsnija cseka, ako tverdokorna osztane. Szveta Divicza z Duhom szvetim napunyena je rekla, daje pripravna sze muke, ke szi neg szmiszlit moru, za Jezusa preterpit; onda je zacsela od dike Mucsenikov, na ku je nye Otacz priszpil, tako lipo govorit, da szeje Aurelian bojal, da chedu nogi pogani, ki szuju csuli, ganuti posztat, i Kerschanszku veru szpoznat, zato, kada je nyu szakojacski mucsil, je dal i nyoi glavu odszich. Ovako je ova csiszta Divicza kut szegurna Valovnicza Jezusa szvoi szveti zsitak krez muku dokonyala va leti po Krisztus sztov i trideszetom.

* * *

Szveti Opt Gvido szeje od pobozsni plemeniti Sztarji ne daleko od varosa Ravenna va Gradi Kazamare narodil.

Po ziucseni Nauki va skoli je prez viszti szvoji Sztarji zdomovine prosal, ter je kut sziromah putnik v Rim dosal, odavlye je va szveta Meszta va Jeruzalem odputoval ztim naiperzimanyem, da che onde osztat, ter va szamovolynom sziromahstvu zsivit, i Bogu szluzsit. Ali Goszpodin Bog je nyemu va sznu nazvisztil, da naizad ide Ravennu, i da onden pod obrambom, i nauku jednoga pobozsnoga Pusztincza zjimenom Martina, sze naucsi pravi zversen zsitak. Gvido je poszluhnul ovo nazvischenye Bozsje, dosal je k Martinu, i kod nyega tri leti osztal. Martin je veliko veszelye jimal nad ovim szvojim vernim i marlyivim Ucsenikom. Po tri leti je nyega va Kloster Pompozia poszlal, da sze klosterszku zversenoszt naucsi. Gvido je va Klostri, kut pervo va szamoti kut prava pelda zversenoszti szvitil, zato szuga po nikuliki leti za Opta za Poglavara Klostra odibrali, ovu csaszt je krez cseterdeszet oszam let szveto obversaval. On je to veszelye jimal, da je nyigov laschi Otacz, i brat va tom iztom Klostri va duhovni Red sztupili, za ovimi szu i nogi drugi dosli, tako da je moral Kloster na veche nacsinit dat. On je szam szebi red prepiszal, po kom je sze szvoje poszle, oszebuino molitvu, i premislyavanye nebeszkoga dugovanya, obversaval. Va szviczkom ni jiszkal veszelya. Va jili, i pili szeje tako ponasal, da sze za isztinu od nyega mora rech, da szeje szenek posztil. Szvete Regule nigdar ni prekersil. Za dikum Bozsjum je szenek gorlyiv bil. Duhovnu haszan szvoji podlozsni je szagdar jiszkal, i poveksaval. Zato je szvetoga Petra Damiana proszil, dabi va nyigov Kloster dosal, i dabi krez nyigove nauke, i upominanye sze Duhovne na szvet zsitak zbudil.

Pred nyigovum szmertjum, ku je nyemu Goszpodin Bog naiper nazvisztil, je va pusztinu isal, dabi sze va szamoti od szega szvita odlucsen, mogal kszmerti bolye pripraviti. Henrik Czeszar zovim jimenom treti, kada je va leti tiszuch cseterdeszet sesztom v Rim putoval, da Korunu od Pape dosztane, szije zselyil ovoga szvetoga Opta, od koga szvetoszti je csuda csul, pri szebi, dabi nyemu va nyigovi poszli tolnacsnik bil. Szveti Opt je moral Czeszaru na volyu pojt, ali szvojim Duhovnim je nazvisztil, da nyi vech neche vidit, kut szeje i sztalo. Ar kadaje Parmu, odavlye Borgo dosal, je ubetezsal, i drugi dan je zvelikim

veszelyem umerl. Nyigovi tovarusi szu kanili nyigovo szveto Telo va Kloster odprimit, ali kada szuje Parmu doprimili, je jedan szlip cslovik, Goszpodina Boga proszil, da ako je szveti Gvido tako szvet, kut od nyega povidadu, da mu na nyigovu prosnyu, i zagovor nyigovu vid naizad da: onda je ov szlipacz na jednucs progledal, i Boga zvelikim glaszom dicsil. Navo szu sztanovniki varosa Parma proszili, dabi nyigovo szveto Telo va nyihovom varosi osztavili, osztavili szuje, i va Czrikvu odneszli, kadi szu sze jos noga csudocsinyenya zgodala. Ali ovi tovarusi szvetoga Gvido szusze potlye pri Czeszaru tuzsili, da szuje Parmazenczi preszilili szveto Telo Opta Gvido va nyihovom varosi osztaviti, onda je Czeszar zapovidal, da je doprimu Veronu. Po odversenom korunyenyu je pak Czeszar ovo szveto Telo zszobum odprimil va varos Speyer, i onde va Czrikvu Klostra dal polozsit.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szvetu Balbinu je jedan Angyel upomenul, da szvoju Divojacsku csisztochu ucsuva. Ako do tebe na uszkrunyenye csisztoche, ovoga velikoga kincsa tvoga, nagovaral bude; ko znaj, da ov ni dober Angyel, neg daje vrag, ali da je poszalnik paklenszki. Zato ovakovoga zi oduravanyem od tebe kraj szuni. Glasz dobroga Angyela poszalnika Bozsjega poszluhni, ar Goszpodin Bog krezanyega ktebi govori. Kako sze ali moras ponasat szuprot zlomu Angyelu skurine paklenszke? Satan krezanyega govori, kut szam deszetoga Januara pokazal, zato neszmis drugacse zsnyim zahajat, neg kut zszamim Satanom. Ja te pitam: dabi Satan va nyigovoi odurnoi personi k tebi dosal, i tebe na grih necsisztoche nagovaral, csa bi csinil, jeli bi nyigovo nagovaranye poszluhsal, jeli bi nyigovomu ubechanyu veroval, jeli bisze dal nyemu zaszlipit? Ja stimam ne, tako priproszt nebi bil. Ti ga nebi ni poszluhnul, neg biga velyen odpudil, ali bi pred nyim pobignul; ali ako nebi mogal ujt, ko bi musze zi szum mochum szuprotposztavil. Ravno ovako csini zonim cslovikom, koga Satan, kut szvo-

jega Angyela, i poszalnika ktebi posalye, da te na grih necsisztoche napelya. Ovo csini i onda, kada te na ki drugi grih razdrazsuje. Ar moras znat, da Satan krez zle lyude ktebi govori, ki te na grih nagovaraju, da te neg va szvoju oblaszt dosztane. Zato, kut Satana dabi tisze va personi izkazal, ako szi szpametan, nebi poszluhsal; tako i one lyude ki na grih nagovaradu, neszmis poszluhsat, nego i ovim sze szercseno moras posztavit, kut Satanu szamomu, i to jednako szakomu, ali je velik goszpodin, ali ubog, ali je bogat, ali sziromah. Dabi nai plemenitiji vrag zpakla dosal, i tebe na grih nagovaral, ovomu sze tako szercseno moras szuprotposztavit, kut sziromahskomu vragu. Razumis csa ti krezavo kanim rech?

II.

Szveti Gvrido szije szam szebi Red prepiszal, po komje sze szvoje poszle, oszebuino molitvu, i szveto premis lyavanye odversaval. Szveti Paval je u szvojem csaszu upomenyival, da szc sze csiszto posteno, i po uredbi szpunit mora. Goszpodin Bog je szam lyubitely reda. Ar va sztvorenyu szvita je sze po uredbi, i va szvojem csaszu sztvoril. Va sztarom zakonu je prepiszal red Aldova, posztov, i opravu Aldovnikov. Jezus Krisztus je csasz, ki muje od szvojega Nebeszkoga Ocza odredjen bil na nyigovu muku, derzsal. Zato je jednucs rekal: Moja ura jos ni prisla. Va verti je rekal: „Ovo je vasa ura, i oblaszt skurine.“ Ako oches pobozsno, i mirno zsivit, ko szi gvisan red nacsini. Odredi szi uru na sztajanye, na pokoj, na jilo, na delo, a oszebuino na molitvu. Ov red szenek derzsi, nekaga preminit, odlag ako ni potribsina; ovako che te sze zlaglyega szpadat. Neches zaman pogublyat csasza, ter ches szi zaszluhske za vekovecsnoszt szpravlyat. Va onom sztani kadi ni uredbe, na sztajanye, na szpalo, na delo, na molitvu, kadi sze szaki onda szpat lezse, onda dela, kada oche, kadi denasz molu, zutra zopet ne, on sztan je szpodoban tamniczi prokleti va pakli, od ki je piszano, da ni onde reda, nego vekovecsni sztrah, vekovecsni nemir, i zblud.

Szveti Gvido je oszebuino on csasz derzsal, koga szi

je na molitvu odredil, va tom sze ni dal pobludit. Ufam sze, da szi szi i ti csasz odredil na molitvu, ali jeliga i obderzsis, ali sze znam da lahko das va nyem pobludit? Mrazno je za Kerschane, kimje Goszpodin Jezus rekal, da szenek moradu molit, da szu va ovom poszli, naimre va molitvi, tako leni, i neuredni. Szakidan vech uri ubernu na szvoje szviczke poszle, na szvoje telo, ali kumaj nikuliko hipczov na molitvu. Na jilo, i pilo szi csasza zimlyemo; ali na molitvu szi csasza ne damo. Csa ni molitva potribnia na zsitak duhse, neg je jilo i pilo na zsitak tela? Zato szi szaki dan odredi csasz na molitvu, kratji, ali duzslyi polag sztalisa tvojega. Ako tvojega reda va molitvi szagdar nemores derzsat, ko va drugom csaszu nadomeszti zamudjeno. Ako kszvetoi Mati pojt mores, ko poj. Po nedilye, ter szvetke vech csasza na molitvu uberni. Naszleduj nauk szvetoga Augusztina: „Uredi szi csasz na zvelicsenye tvoje duhse; odredi szi csasz i za Goszpodina Boga.“ Ako mi za telo czele miszecze, i leta prikazsemo, ko dajte chemo za duhsu nikulike dneve prikazati. Nogo csasza szmo sztrosili za nasz, dajte, chemo malo csasza i za Boga sztrosit, ter za nyigovu diku. Zsivimo Bogu kratak csasz, kada szmo szvitu tako dugo zsivili.“ Veli szveti Kryzologus.

Denasz je zadnyi dan miszecza, szpuni ono, csa szam ti na konczu Januara rekal.

Zsitak Szveti va Miszeczi Aprili.

Na dan pervoga Aprila.

Szveti Valerich Opt Amienszi, i szveti Hugo Biskup Gracziauopoli.

Valerich szvet, i zbog nogi csudni csinov glaszovit Opt, szeje va Avernii od sziromahski sztarji narodil, i odhranyen posztal. Pervo neg je stat, ali piszat znal, je moral na zapovid szvoji sztarji ovcze paszt, i szkoro szenek vani na polyi osztat. Ali pokidob da je veliku zselyu jimal za naukom, szije od Skolnika dal napiszat A. B. C. ter razlozsit, onda je zopet isal kszvojim ovczam, ter je vechkrat te szlove pregledal, tako dajeva kratkom csaszu krez pomoch szvojega Angyela csuvara, koga je szakidan na pomoch zazival, sze naucsil stat. Kada je ovako nikuliko let pobozsno polag szvoji ovacz zsivil, je potlye jednoga Duhovnoga na szuszedsztvi pojiszkal va Klostri. Zsitak klosterszki muszeje tako vidil, da szije zselyil szenek va Klostri osztat, i Bogu szluzsit. Nyigov Otacz, i ta Duhovni nato niszu otili dovolyit, ali Valericha vindar niszu mogli z Klostra van szpravit. Na nyigovu veliku prosnyu je ada Opt nyega nuter zel, ter mu zapovidal, da Masnikom pri szvetoi Masi szluzsi, i drugo delo va Klostri upravlya. Pobozsni Mladenacz je sze csiszto rado i marlyivo szpunil, i kadaje Opt vidil, da je Valerich na sze ukretan, je nyega zdovolyenyem szvoji tovarusev va duhovnu pratezs ublikal, i ovako je kotrig Klosterszki nasztal. Veliko je bilo veszelye nyigovo kada szeje vidil va duhovnoi pratezsi upravnoga, ali

i velika je bila marlyivoszt nyigova, da sze naucsi sze, csa je Klosterszkomu csloviku potribno znat, tako da je va kratkom csaszu pelda zversenoszti nasztal. Po nikuliki leti je zdopuschenyem szvojega Opta va drugi Kloster isal, va kom je szveti Kolumbanus Preposztavni bil, da sze pod nyigovum uredbum jos zverseniji bit naucsi. Szveti Kolumbanus je nyemu vert Klostra prikdal. Valerich je ov vert prik zel, ter va nyem z blagoszlovom Bozsjim delal; ar kada szu druge verte guszinke szkoro sze sztrosile, ko je nyigov vert pun szada, i druge zelenine bil, tako da szusze szi Duhovni nad tim csudili. Szveti Kolumbanus je ovo velikoi pobosnoszti szvetoga Valericha prepiszal. Kada je po csaszi upamet zel, da ga nyigovi tovarusi visje prestimavaju, neg je nyigova poniznoszt dopuschala, je zdovolyenyem szvetoga Kolumbanusa k Kralyu Klotharu isal, i od nyega jedno meszto va szamoti proszil, va kom bi mogal z szvojimi naszledniki Bogu gorlyivie szluzsit, i dabi sze za ubernenye poganov, ki je jos csuda va orszagu bilo, bolye mogal szkerbit. Kraly je nato rado privolyil, dal muje meszto, i nikuliko hizsicz zgradil, i Kapelu, potlye je i Kloster dal nacsinit; ar broj nyigovi Naszlednikov je szenek vechi nasztajal. Szveti Valerich je nemer zvechega szenek va szvojoi hizsiczi prebival, ali na prosnyu szvoji naszlednikov je moral nasze zet csaszt Poglavara, ku csaszt je zverseno odversaval. Szaki dan je sze pojiszkoval, nye na kriposzt pelyal, i na diku Bozsju, i na zatarenye pogansztva zbujal, i upomenyival. Goszpodin Bog muje dal dar csudocsinyenya, nuternya szerczev poznat, i prihoducha dugovanya naiperpovidat. Med drugim sze povida, da je jednoga, ki je na gauge ubisen posztal, krez szvoju molitvu zopet va zsitak prebudil. Ali kadaje Szudacz ovo docsul, i ovoga zlocsinitelya na novo kanil dat ubiszit, onda ov Szvetacz toga ni dopusztil, ar je rekal, ako ovoga ubiszu, onda da i nyega zsnyim ubiszu. Jednoga drugoga ki je na szi szvoji kotrigi va zsucsi kuto mertav bil, je neg krez polozsenye szvoji ruk na nyega, uzdravil. Noge druge betezsne je od szvoji muk oszlobodil. Glasz ovi csudni csinov je uzrokoval, da szu nogi pogani pogansztvo osztavili, ter veru Jezusa nasze zeli. Va drugom je ov Szvetacz szenek va molitvi i premislyavanyu Bogu szluzsil, milosztivan k szi-

romahom, dobrotivan kszvojim nepretelyom. Csisztochu szercza je oszebuino lyubil, nist ni mogal terpit, csa bi nyu neg naimanyne moglo uszkrunit. Kada je jednucs va ostroi zimi nikamo putoval bil, je va jedan Farov nuter isal, da sze sztepli. Pri Farniki je jedan szviczki csasztnik bil, ki je nedosztoine ricsi govoril. Ov Szetácz je nato vasz turoban rekal: Neznate moji Goszpodini, da che Goszpodin Bog od szake prazne ricsi racsun proszit? „Ali ovi sze niszu marili za nyigovo upominanye, neg szu va szvojem necsisztom razgovoru i potlye osztali, govorechi, da je ovo neg sala. Ali ov Szvetacz je nyim rekal: „Ja szam szi nakanil, da chu sze ovde pri vasz zteplit; ali akoprem je vani velika zima, volim sze szmerzivat, neg vas nistvridni razgovor duglye poszluhsat. Ali paszku jimaite, csa che sze navredi zgodat. Ja szam vasz upomenul.“ Ovi dva necsiszti szusze szmijali nave ricsi, ter szusze Szveczu ukrivlyali. Ali kumaj je ov proszal, szeje velye kastiga Bozsja pokazala. Farnik je na sze dvi ocsi uszlipil. Csasztnik je takovu bol dosztal, da gaje neizgovorno trapila, dokle je szvojega duha szpusztil. Szi dva szu nemer poszlali k Szveczu, i nyega proszili, da je od muke oszlobodi; ali on jim ni dosal na pomoch; ar je zpoznal, da je nye Goszpodin Bog kastigal, da sze krezavu peldu drugi zieszthrasu. Kada je szveti Valerich ovako nogo let va velikoi ostrochi, i szvetoszti prezsivil, noge pogane na pravu veru preubernul noge Duhovne na szvetoszt, i zversenoszt dopelyal bil, je nyega Goszpodin Bog va leti seszt sztov devetnaisztom, k szebi pozval.

* * *

Szveta Mati Czrikva denasz szveti i dan szvetoga Hugo Biskupa Gratzianopoli. Narodil szeje va Franczoszkom od plemeniti zemanszki sztarji. Nyigov Otacz je nemer pri vojszki bil, ali polag toga je vindar pobozsno zsivil, i csa je vech, szvoja zadnya leta czeli oszamnaiszt let, je va szamoti Klostra Karthazianszkoga prezsivil; on bise sztov let sztar. Hugo je velyen va szvojem ditinsztvi veliku zselyu kazal Bogu Goszpodinu szluzsit, ali i va znanoszti naucsen posztat. Va onom csaszu szeje va varosi Valencze je-

dan Kardinal kut Poszalnik Rimszkoga Pape zadersaval ravnotako Hugo jimenovan. Kadaje ov szvetoga Hugo nyigovu mudroszt, i pobozsnoszt szpoznal, je nyega k szebi za Tolnacsnika zel. Kada je k Kardinalu dosal bil, szu ravno Poszalniki z Grazianopola kovomu Kardinalu dosli, i nyega proszili, da jim Hugo za Naszlednika nyihovoga pokojnoga Biskupa da. Kardinal je velyen nato privolyil, i szvetoga Hugo zszobum zel v Rim, kadi je od Gregora szedmoga Pape za Biskupa poszvechen posztal. Kadaje pak va szvoju Biskupiu dosal, je sze Duhovno, i szviczko prevernuto nasal, da ni znal, kadi che zacset, da sze va uredbu szpravi. Zato szeje k Bogu ubernul va molitvi, poszti, i drugi pokorni csini; da miloschu prime szvoje ovcsicze na pravi put dopelyat. Onda je szvoi poszal zacsel, i sze ucsinil, csaje stimal, da je na diku Bozsju, i na szpaszenye szvoji ovcsicz potribno. Ali kada szeje dvi leti trudil, a vindar nist upravil ni, je va otajnom va Kloster Kluniak pobignul, ter je prates szvetoga Reda Benedikta nasze zel. Jur je pervo leto va ovom redi prebavil bil, onda je na jednucs z Rima zapovid dasla, da va szvoju Biskupiu naizad ide. Szveti Muzs je poszluhsan bil, ter je na novo zacsel z Prodikovami, z lyubezlyivim upominanyem szvoje na pobojsanye zsitka ubrachati. Zadobil je nyihova szercza, i zmiloschum Bozsjum je znogim szadom va vinogradi Goszpodina delal. Ovakoszu tri leta prosla, onda je szveti Bruno znyigovimi tovarusi knyemu dosal, i od nyega jedno meszto va Biskupii proszil, kadi bi zszvojimi tovarusi mirno mogal Bogu szluzsit. Szveti Hugo muje jednu puszttinu Karthauzu jimenovanu prikdal, va ovoi pusztini je szv. Bruno Kloster zgradil, i onomu szvetomu Redu, ki sze Karthuzianszki jimenuje fundamenat posztavil. Szveti Hugo je ov Kloster vechkrat pojiszkal, ter szeje duglye csasza va ostrom zsitku va nyem zaderzsaval. Ali szveti Bruno je nyega upomenul, da naizad ide va szvoju Biskupiu, i da na szvoje ovcsicze szkerb noszi; csa je szveti Hugo i ucsinil; ar je bil prava pelda szkerbnoga Biskupa, neutrudlyiv va szvojem poszli, lyuberlyiv k szakomu, oszebuino k sziromahom, szterplyen va progonsztvu, nepretely szega zloga, oszebuino griha necsisztoche. Nijedne nedosztoine ricsi niszu pred nyim szmili dat csut; ar on je otil

rech: da nemore popaszt, kakobi prez necsisztoga mislenya, jedan mogal necsiszte ricsi govorit, ali poszluhsat. Akoprem je szveti Hugo ovako szvet zsitak zsivil, i szvoju Biskupiu nai bolye redil, vindar je Rimszkoga Papu proszil, dabi mogal ovu viszoku csaszt doli posztavit; ar da je vridan ni. Ovo nyemu ni pervo dopuschano posztalo, neg va zadnyem nyigovom betegu, va kom je od sstrahsne glavne boli va pameti premlahavil, da nikoger zmed szvojimi nai blizsnyimi ni znal jimenovat; ali pri tom je to csudnovito bilo; da onoga, csa je duhovno bilo, nist pozabil ni. On je znal sze kotrige kerschanszke vere, Pszalmuse, i molitve. Szvoi szveti zsitak je va leti tiszuch sztov i trideszet drugom, va oszamdeszetom sztaroszti szvoje dokonyal.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Pred szvetim Biskupom Hugo nigdor ni szmil nedosztoine ricsi govorit. Szveti Valerich je one ukaral, i kastigal, ki szu takove ricsi govorili, on je pobignul pred nyimi, kada niszu tili presztat, da je nebude szmil poszluhsat. Nigdar sze neka poszegurat csa takovoga govorit, csabi csisztochu neg naimanye uszkrunilo. I druge od takovoga razgovora odverni kulikoje moguche. Ako nemores zabranit, ko ztovarustva takovi lyudi projdi. Ako nemores, ko naimanye kazsi, da nimas veszelye va tom, ter proszi Boga, da krez takove neszramne ricsi ne dojdes va szkusavanye griha. Ar to moras znat, da sze cslovik jako zagrihsit more, ako ali szam neszramne ricsi govori, ali je zveszelyem poszluhsa. Vechputi isztina posztane csa je szveti Bernard rekal: „Je jedan ki csa govori, i je morebit neg jedna rics, ku zgovori; vindar neg ova jedna rics va jednom hipczu duhse poszluhnikov, ali duhsu onoga, ki juje zgovoril, umori.“ Theodoret veli: „Ki neszramne ricsi govori, ali poszluhsa, ta szmert na ublok nuter puszti.“ Razumi szmert duhse. Origenes ovakove ricsi jimenuje szime vrazsje, ko sztovversztni szad griha, i zloche donesze pri oni, ki ovo szime va szvoje szercze primu. Ov grihov kri-

vacz nasztane, ki ovo vrazsje szime szije, ki ovakove ricsi govori. Ki je rado poszluhsa, ter sze nad tim szmije, i sali, ta priliku ktomu da, da sze ovo szime gusche krat poszije, i da skodlyivi szad grihov vechi zrasze. Biszi rado ovo brime grihov nalozsil?

II.

„Neznate Goszpodini moji da che Goszpodin Bog zbog szake prazne ricsi racsun proszit?“ Ovako je szveti Valeřich pital. On je tuliko otil rech, csaje szveti Ambrozius rekal: „Ako Goszpodin Bog, kut szveto Evangyelye povida na dan szuda zbog szake prazne ricsi racsun bude proszil; zakuliko vech pak oche racsun proszit zbog nedosztoini, necsiszti ricsi? Dobro szi zapameti. Tezsak odgovor, i velika kastiga nane cseka, ki neszramne ricsi govoru. Racsun zbog griha, koga szami ucsinu; racsun zbog grihov, ke uzrokuju. Szkuszenye to ucsi, da je nogokrat zjedne neszramne ricsi nogo grihov van izaslo pri oni, ki szuju csuli; i do zna kulikimi sze szkvaru neg zbog jedne ricsi, ku szu poszluhnuli. Kakov racsun, kakova kastiga na one cseka, ki szu ovu rics szprogovorili! Neka rech, pred diczum ove ricsi nechu govorit, neg pred velikimi, i uzsenyeni; ar ovo te szpricsat neche pri Bogu. Akoprem je nemer grih vechi, ako sze takove ricsi pred diczum, i mladinum zgovoru, ko vindar prez griha ni i pri uzsenyeni. I pri odraseni sze najdu mlahavi, ki krez szpacsne ricsi va szkusavanye, i va grih zapaszt moru; a da i to nebi bilo, ko ovakove ricsi szagdar grihsne osztanu. Nogi velu: kut szu oni dva szvetomu Valerichu rekli, ovoje neg sala, ali za kratak csasz, ovo od szercza ne ide, i tako dalye. Ali komu nebi vlaszi na verh lizli, ki premiszli, csa takove ricsi va szebi zaderzsavaju! Je jur tako daleko doslo, da zi zbantovanyem Bozsjim salu, ali kratak csasz nacsinyamo? Z sale, ali za kratak csasz Velicsansztvo Bozsje bantovat, csa je to? Neb sze csudit bilo, da bi Goszpodin Bog zkim salu nacsinyadu ovakove grihsnike velyen kastigal, kut je one dva, ki szu szvetomu Valerichu to izto rekli, naimre, da je sala. Ali csa sze szada ne sztane, to che sze u szvojem csaszu sztat, a to zacsuda sztrahsnie. Nyihova sala, i

kratak csasz che jim drago dojt. Oni chedu szkuszit, csa je to zgrihom sze salit, i velikoga Boga z salę zbantovat. Csa oni velu: da jim ne gre, ali ne ide od szercza, toje nist ne szpricsa. Csabi ovako neszramni lyudi rekli, dabi nye do mrazno pszoval, karal, ukrivlyal, ter dabi rekal, da mu od szercza ne ide, da je ovo neg sala, i kratak csasz. Bi oni ztim zgovorom zmirom bili? Sztanovito ne. A Bog che ztim zmirom bit? Do szi more ovo szpametno miszlit? Ako i od szercza ne ide, ko je vindar zuszt, zjezika doslo. Ovo szi dobro zapameti moi dragi pretely! Neka bit jedan zmed onimi, ki sze szmiju, ter sze salu, ako sze ovo va Prodika naiperdonesze, ar drugacse ches bit jedan zmed onimi, od ki szveti veli: „Dojt che csasz da chedu oni nyihov szmih, i salu zsuhkimi szuzami uplakat, ki szada nase upominanye ziszmihavaju, i zanemermechu.“ Jezus veli: „Joj vam, ki sze szmijete, ar sze ochete plakati, i jaukati“

Na dan drugoga Aprila.

Szveta Franczizkus Paula Redovnik.

Paula je bil mali varoszich va Kalabrii va orszagu Neapolitanszkom, ov je bil tako szrichan, da szeje va nyem on va kriposzti, i csudocsinyenyu glaszovit szveti Franciszkus narodil, zato sze i Paula jimenuje na raziznanye oni drugi Szvetacz, ki sze ravnotako Francziszkusi jimenuju. Nyigovi sztarji szu nemer sziromahski, ali bogabojechi lyudi bili. Sesztnaiszt let szu va histvi prez jerba zsivili; ali kada szusze zagovorili, da ako je Goszpodin Bog zszinom blagoszlovi, da chedu ovoga naimanye jedno leto na diku szvetoga Francziszkusa Asziszi va szlusbu Duhovni va Klostri aldovat; i nut Goszpodin Bog je uszlisil nyihovu prosnyu, zato szu i nyihovomu novorojenomu ditetu Jime Francziszkus dali. Szvital plamen, i velika szvitloszt, ka szeje zverhu hizse ovi pobozsni hizsnikov u csaszu narojenya ovoga diteta izkazala, je bilo zlamenye nyigove buduche szvetoszti. Kada je Francziszkus trinaiszt let sztar bil,

szu nyega Sztarji polag zagovora va Kloster varosa szvetoga Marke na szluzsbu Duhovni odpelyali. Od onoga csasza szeje priucsil kostromu zsitku, koga vech ni osztavil. Od onoga csasza je Goszpodin Bog krez ovoga Szvecza zacsel csudocsinyenya csinit, med kimi ni bilo naimanye: da je naimre od Szakrisztana po ogany poszlan bil, i ovoga na szvojoi halyi, prez toga dabisze szpalila, doneszal. Po szpunyenom jednom leti je va szamotu prosal, va koi je seszt let va nepresztanoi molitvi, i poszti prebavil. Ni sze szamo od meszni, nego i od szi drugi csloviku ugajajuchi jilisov zderzsaval. Tverd kruh, ali korenye je bila nyigova brana, voda nyigovo pilo, i ovoje sztoper vecser uzsil. Nyigova sztelya je bila tverd kamen, ali gola zemlya. Szenek je zboszimi nogami ubhajal, i szvoje telo ostro bicseval. Szakojacski mladenczi, i jedan mudar Masnik, ki szu od pobozsnoga zsitka Francziszkusa csuli, szu knyemu dosli, i nyega proszili, da je va szvoi nauk prime, i naucsi zversen zsitak zsivit. Szveti Francziszkus je Goszpodina Boga za nauk proszil, i kada je volyu Bozsju szpoznal, je zdovolyenyem Biskupa Kozenczi Kloster, i Czrikvu zgradil, ter posztavil fundamenat jednomu novomu osztromu Redu, koga je Red Naimanyi, toje naimanyi, nai poniznii szlug Bozsji, jimenoval. Konim trim zagovorom, ke i drugi Redi jimaju, je csetertoga prikdal, naimre, da chedusze kotrigi ovoga Reda szaki dan tako ostro posztit, kut sze mora szaki Katholik va Korizmi posztit. Kada szeje Kloster, i Czrikva gradila, szusze nogi csudni csini ucsinili. Zidari szusze tuzsili, da vode nimaju na pilo; Szvetacz je udril po szkali zpalicsiczom, i velyen je prozvirala bisztra dobra voda. Jedno janye, ko je Szvecza szkoro szakamor naszledovalo szu niki zpozselenya mesza mucse zaklali, ovoje zopet uzsivil. Tezsaki ki szu japno palili szu Szveczu nazvisztili, da che sze pech va koj sze japno pali raszpucsit, i szkupa szpaszt. Onda je neg szveti Krizs nasze vergal, ter je va pech nuter isal, i znutra va pechi popravil csaje potribno bilo; onda je neuszkrunyen zgoruche pechi van dosal. Jedna szkala szeje od briga odlupila, ter je zvelikum nagloschum ravno na Kloster doli letila. Szvetacz je zvelikim glaszom zapovidal, da sztoji, i da dalye ne leti; i nut csudnovito! Szkala je viszecha osztala. Noga

druga csuda szu sze pri grajenyu Klostra zgodala. Kada szuga va Sziczilìu pozvali, da i onde Kloster da zgradit, ni jedan plavar ga prez pinez ni til na szvoju plav zet. Onda je Szvetacz molil, ter szvoj plasch na morje raszterl, i zszvojim tovarusem na nyega szel, i ovako szrichno prik morja z Kalabrie va Sziczilìu sze doplaukal. Kada je zopet va szvoi pervanyi Kloster naizad dosal, je nyemu Papa zapovidal, da k betesnomu Kralyu Franczoszkomu Ludvigu jedinaisztomu ide. Ali pervo je moral k Neapolitanszkomu Kralyu pojt, ov je szvoje podane zvelikimi nalogi trapil. Kada je knyemu dosal, je ov pun pladany zlati dukat nyemu ponudil, i rekal, da ztimi pinezi nove Klostre gradi. Ali Szvetacz sze je kratil zet, i rekal: „Ja szi ne proszim pota, i kervi tvoji podanov.“ Onda je vruke zel jedan zlati, ovoga na dva kusze razlomil, i nut csiszta kerv je zsnyega van czurila, csesza Kraly, i okolo sztojechi niszu prez sztraha vidili. V Rimi szu nyega Kardinali, i szam Papa zvelikim postenyem prijeli; ali kada Papa csetertoga zagovora nyigovoga Reda ni til potverdit, onda je Franczisžkus jednoga blizu sztojechega Kardinala za ruku zel, i rekal: „Ali vasa Szvetoszt nebi rada potverdit toga csetertoga zagovora, ko chega ov.“ Ovo prorokovanye szeje szpunilo; ar ta izti Kardinal je po szmerti Pape, za nyigovoga Naszlednika odibran posztal, i potverdil Red szvetoga Franczisžkusa zcsetertim zagovorom. Po nogi ucsinyeni csudni csini, i prorokovanyu je Szvetacz dosal k Franczoszkomu Kralyu. Ov je predanyega poszlal noge zlate, i szreberne poszude, i nyemu ponudit dal, da zsnyimi nove Klostre gradi. Ali Szvetacz nist ni otil zet, neg je rekal: „Kraly bi bolye ucsinil, dabi ovo krivicsno, z szilum zeto dobro, pravicsnomu Goszpodaru naizad dal.“ Ovo je rekal, i szamomu Kralyu va laschoi nyigovi hizsi, kada muje nogo pinez ponujal. Zovoga je Kraly szpoznal veliku kriposzt szvetoga Franczisžkusza; i nyega proszil, dabi Goszpodina Boga molil, da nyega znyigovoga dugoga betega oszlobodi, i da mu zsitak zduzsi. Franczisžkus je molil, ali neg vreda je naizad dosal k Kralyu, i nyemu rekal: „Goszpodin Bog je dokonyal tebe z szvita pozvat, zato sze podlozsi dobrovolyno va nyigovu szvetu volyu, zcsiszti tvoje duhsno szpoznanye krez zsalosztnu szpovid,

neka nist zamudit, csaje k blazsenoi szmerti potribno.“ Kraly ki pervo od szmerti ni til csut, szeje na upominanye szvetoga Francziszkusza uredbi Bozsjoi Kralyu szi Kralyev dobrovolyno podlozsil, neg to je proszil, dabi ov szveti Muzs do koncza pri nyem osztal, zato je velyen polag szvoje hizse, nyemu hizsiczu odredil. Szaki dan je nikuliko uri zsnyim molil, i nyega na szpovid pripravlyal, ku je Kraly zszkrusenim szerczem od szega zsitka szvojega odversil, szvete Szakramente umirajuchi pobozsno prijel, i onda mirno na ruka ovoga Szvecza preminul. Nyigov Naszlednik na Thronusi Karoly oszmi je ovoga Szvecza zbog nyigove szvetoszti, i mudroszti tako viszoko prestimaval, da nist va ladanyu szvojega orszaga prez nyigovoga tolnacsa ni csinil. On je nyega proszil dabi pri novorojenom szvojim szinom kum bil, i da sze po Jimenu nyigovom Francziszkus zove. Tri Klostre je za Red ovoga Szvecza va Franczoszkom dal zgradit. A Szvetacz je zopet nyemu od Boga zmolil, da je va dvi boji szvoje nepretelye ubladal. Ovako je Goszpodin Bog ovoga Szvecza znogimi dari szvoje szvete milosche nakincsil, oszebuino zdarom prihoducha dugovanya naiperpovidat, i csudnovito csinit. Szi elementi szu nyigovoi zapovidi podlozsni bili. Uvrazsene je od vraga oszlobodil, szlipe je videche, gluhe csujeche, noge betezsne zdrave ucsinil, mertve va zsitak prebudil. Dvim Kralyom je kastigu Bozsju naipernazvisztil, ako sze ne pobojsadu, kut szeje potlye sztalo. Nogim je dug zsitak, nogim blizsnyu szmert, nogim nuter sztuplyenye va duhovni zsitak, nogim csa drugoga naiperpovidal. Nuternya szerczev je kuto va zerczali vidil; jednucs je jednomu, ki je nyega va szebi za viscza derzsal, va uhsi rekal: „Ja niszam visacz, neg szam szluga Bozsji.“ Zbog ovi csudni csinov, szu nyega Proroka, i csudocsinitelya, zbog nyigove kriposzti za szvetoga Muzsa jimenovali. Jednucs szu zverhu nyigove glave ognyenu kogulu vidili, na koj szu ovu rics stali: charitas, to je lyubav, zkum je szercze szvetoga Francziszkusa k Bogu vasgano bilo. On je va szvojem zsitku szagdar jednak bil, ali je bil va dvori Kralya, ali va szamoti, ali va Klostri. — Kada je ov va szvojem szerczi ponizni, ali pred Bogom, i pred lyudi izviseni szluga Bozsji szvoi szveti zsitak do devedeszet pervoga leta va

ostroi pokori prezsivil, i szvoi Szveti Red va Talianszkom, Franczoszkom, Szpanyolszkom, i Nimskom raszsiril, je Bogu povolyno bilo nyega zovoga szvita k szebi pozvat. Na Macziczna nedilyu tiszuch pet sztov, i szedmom leti je malo ubetezsal, na veliki csetertak szeje dal va Czrikvu odpelyat, kadi je z konopczem okolo vrata szvoju szpovid odversil, i preszveti Oltarszki Szakramenat prijel. Onda szuga zopet va szvoju hizsiczu naizad odpelyali, onda je ne veliki petak, szkoro onu iztu uru, kada je Jezus na Krizsu umerl, preminul, i szvoju szvetu Duhsu va Ruke szvojega Szpaszitelya zveszelim liczem prik dal. Pred szvojum szmertjum je szvoje Ucsenike na lyubav Bozsju, na szloschinu med szobum, i na szpunyevanye Regule nyihovoga Reda upomenul. Nyigova zadnya molitva je bila: „O dobrotivni Jezus! ti pravi Pasztir, zdersi Pravicsne, pobojsaj grihsnike, ter sze szmiluj szim pravovernim Kerschenikom zsivim, i mertvim. Budi milosztivan i meni sziromahu grihsniku! Va tvoje Ruke izrucsam Duhsu moju!“ Nyigovo szveto Telo je neuszkrunyeno osztalo do leta tiszuch pet sztov i seszdeszet drugoga, kada szuje Kalvini z Czrikve Pleszis van zneli, ter szuje na jednom na vrat ubisenim konopczem va hizsu dovlikli, i onden zdrivenim Krizsom szkupa va ogany hitili. Csinyenye, ko jos i Turki, ter pogani nebi ucsinili, nego oduravali. Ali Goszpodin Bog ni dopusztil, dabi sze ov szveti Kincs ziszma szkoncsal. Nai vechi del nyigovoga Kostja szu verni Katholiki zognya van zibrali, i va Czrikve razdilili, kadi sze ovi Szveti Osztanki jos dan denasnyi, polag nogi csudni csini, na velikoi diki derzsu.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Francziszkus one drage kincse, ke szumu ponujali ni prijel, neg je Kralya upomenul, da ono, csa je po kriviczi szebi poszvojal, pravicsnomu Goszpodaru zopet naizad da. Je takovi lyudi, od ki szam jur govoril, ki szuszi krez prikoredne uzsure, hinybu, kriviczu, i po drugi nistvridni puti bogatsztvo szpravili, ki stimaju,

da szu jur doszt ucsinili, ako obilyno almustvo dilu, va szvojem Testamenti na Czrikve csa osztavu, Mase dadu szluzsit, i za sze molit dadu Ove sztanovito zali duh kanyuuje. Pred szim csiszto sze ono nadomesztit mora, csa krivicsnoga jimamo; ar drugacse nit almustvo, niti drugo neche Bogu povolyno bit. Ako ochemo almustvo dilit, i na szvete Mase, ali na Czrikve csa osztavit, ko iz laschega moramo, a ne ztujega dobra. „Poloviczu mojega dobra szi, romahom podilim" je rekal Zakaeus „Mojega dobra, razumi. „On almustvo dili ne zlyuczkoga krivicsnoga dobranego zi szvojega; lyuczko dobro onim zopet naizad da, kim je je zel" veli szveti Krizoszthomus. Neg ovakovo almustvo je pri Bogi zapretno, i csloviku na szpaszenye. Szveti Gregor veli: „Ono almustvo sze Szpaszitelyu dopada, ko zlaschega dobra, ko po praviczi jimamo, dilimo; a ne ono, ko dilimo zkrivicsnoga. Izpitaj tvoje duhsnoszpoznanye, jeli nimas csa krivicsnoga, ter je naverni zcsim mores.

II.

Szi csul, kako ostro szeje szveti Francziszkus naiper va pusztini krez seszt let posztil, i kako szeje potlye zagovoril szaki dan tako posztit, kut sze szaki va Korizmi mora posztit. Csa ches kovoi ostroi, i duzsicskoi pokori va poszti rech? Mores sze tuzsit, ako od tebe potribujem, da naimanye one poszte, ke je szveta Mati Czrikva zapovidala, obderzsavas? Sztanovito pravicsno sze nemores tuzsit. Ali sze bojis, da che tvoje zdravlye krezato terpit, ali tvoi zsitak zkratjen posztat; ko ti to velim, da zali duh ov sztrah tebi nacsinya, ar on je pravi nepretely posztov. Goszpodin Bog nam ravnoszuprotivno veli, kut szam ti va Januari povidal; ar on ocsitno veli: da che szi on szvoi zsitak, zduzsit, ki mertucslyivo zsivi, ki szi va jili i pili utegne. Szkuszenye szamo nasz to ucsi. Szveti Francziszkus je polag ostroga poszta veliku sztaroszt dozsivil. Jos je sztarji nasztal szveti Theodozius, Paval, i Anton. Szada pitam jeli je ki zmed onimi ki szu szvete poszte prekersevali tako sztar nasztal? A ako je nasztal, csa haszni to grihsniku, neg da che jednucs zatuliko vech morat terpit, ar je duglye grihsil. Zato poszluhni, ter naszleduj upominanye szvetoga

Athanaziusa, ki ovako govori: „Ako do ktebi dojde, ter ti veli: neka sze tulikokrat posztit, da ne ubetezsas, nekamu verovat, neka ga ni poszluhsat; ar Satan ti takovoga ktebi salye.“ Ne poszt, nego druga dugovanya szu, ka skodu, zdravlye pokvaru, i zsitak szkratku. Ovakova szu: prikoredno jilo, i pilo, lenoszt, szerditoszt, duzsicsak szany, necsisztocha. Krezavo sze zdravlye pokvari, premlahavi, i zsitak zkratki. Szveto Piszmo veli: „Neka szi zselyit velike goschine, ter sze neka napunit zjilisi: ar pri nogi jilisi, ches premlahavit, i ubetezsat. Velika lakomnoszt va jili uzrokuje bol va terbuhi. Zabog jila, i lakomnoszti szu nogi umerli.“ Ovo szu Ricsi vekovecsne Jisztine. Oches Oczu lazsi toje: Satanu vech verovat neg Bogu? ki je neprekanylyiva Jisztina. Zbog prikorednoga jila i lakomnoszti szu nogi umerli, veli szveto Piszmo, ali ne zbog poszta; ar od ovoga veli, ki je mertucslyiv, ta che szi zsitak zduzsit.

Na dan tretoga Aprila.

Szveta Maria Egyptomszka Pokornicza.

Maria zpocsetka velika grihsnicza, potlye va szvetoi Kerschanszkoi Czrikvi glaszovita Pokornicza szeje va Egyptomi narodila. Ki szu nye sztarji bili, ali kakovo bise nye pervo odhranyenye, to ni znano. Tuliko je znano polag nye laschega valovanya, da je va dvanaisztom leti sztaroszti szvoje zpozselenya szlobodnoga zsitka, znaszladnoszti, ali krez csemerne lyudi odmutjena zsztana szvoji Sztarji pobignula, ter va varos Alekszandriu isla. Onde je va merszkoi necsisztochi zsivila. Od nature je bila jako lipa, i jako dobro gerlo je jimala, zato je noge mladencze va mrizse szvoje necsisztoche zapelyala. Va szakoi merszkochi griha szeje valyala, nisze Boga, nit lyudi bojala; neg va tom je szvoje jedino veszelye jiszkala, ako je szvoju naszladnoszt mogla zaszitit. Szedamnaiszt let je ovako zsivila. Po ovom csaszu je jednucs vidila, da sze nozsina lyudi pobozsni na plav szpravlya na szodische izvisavanya szvetoga

Krizsa. Najednucs je zselyu dosztala, i ona tamo pojti; da i onde szvojoi nezaszitlyivoi necsisztochi bude mogla szluzsit. Csa je jiszkala, je i nasla, i nikuliko dan va szvojem grihu zsivila. Na dan Izvisavanya szvetoga Krizsa, kada je sze lyucztvo k Czrikvi Szvetoga Groba sze paschilo, da onde szveti Krizs dicsidu, je i ona tamo isla ne zpobozsnoszti, neg da csa novoga vidi. Csa szeje zgodalo? Ona je dosla do vrat Czrikve oposzred med drugimi lyudi, jedni szu bili pred nyum, drugi za nyum Szi szu nuter isli va Czrikvu, neg nyu szamu je nikakova moch, ke vidila ni, zusztavlyala. Zi szum mochum szeje po drugi, i treti put terszila nuter pojt; ali szagdar juje ta nevidecha oblaszt zusztavlyala, i nyu jos zvechum mochum naizad szuvala. Ovo pripetenye je nyu presztrahsilo, i csudnovito szeje nyoi vidilo. Ona je pri szebi miszlila, zacs szi csiszto szlobodno nuter pojt moru va Czrikvu, neg ona szama ne? I nut na jednucs je nyoi krez raszvichenye Bozsje ta miszal dosla: „Ti zbog nozsine tvoji grihov niszi vridna va szveto meszto nuter pojti, szveti Krizs gledati, i pred Boga sztupiti.“ Szpoznanye ove Jisztine je najednucs ubernulo tverdo szercze Marie. Onda je isla na jedno szranyeno meszto uz Czrikvu; ter zacsela zdihavat, i rodne szuze tocsit, po perszi sze bit, szvoje ocsi je vreda k nebu, vreda kzemlyi ubrachala, ni znala, csa che zacset, ali csinit. Na jednucs je zagledala kip Divicze Marie ter szeje szpomenula, da je vechkrat csula, da je Divicza Maria Mati miloszerdnoszti, i obramba grihsnikov. Puna ufanya je na kolena upala pred ovim kipom, i zdihavala k Materi Bozsanszkoi za miloszerdnoszt, proszila za miloschu, da va Czrikvu bude nuter pojt mogla, ter da sze zi szega szercza k Bogu bude mogla povernuti, ubechala je pravo pobojsanye, i sztalnu pokoru. Po ovoi molitvi je va szebi chutila, da ju nisto giblye, da jos jednucs va Czrikvu dojt pokuszi. Poszluhsna je bila ovomu nuternyemu gibanyu, i velyen je nuter mogla pojt, ovde je zkrusenim szerczem Szveti Krizs dicsila, i zsuhke szusze za grihe tocsila. Onda je zopet van isla pred Kip Marie, Bozsjoi Materi hvalila, i proszila, da nyoi nazviszti, kadi che nye pokoru zacset, i sztalno odversavat? Ona je nato razumlyiv glasz csula, ki je nyoi zapovidal, da va jednu pusztinu zon kraj Jordana ide. Velyen je proszila

pre blazsenu Diviczu za nye Materinszki blagoszlov, za miloschu prave i sztalne pokore. Jos on dan je isla konomu potoku, mimo iduch je vidila Czrikvu szvetoga Jivana Kersztitelya, va vu je nuter isla, ter je szu noch va izpitavanyu duhsnoga szpoznanya, va kajanyu za grihe sztrosila, drugi dan szeje zsalosztno szpovidala. Po prijimanyem preszvetoga Oltarszkoga Szakramenta je isla prik Jordana, i dosla va pusztinu, va koi je cseterdeszet szedam let va ostroi pokori zsivila. Ona je nepresztano Boga za oproschenye grihov proszila, ter szeje szenek kajala. Ali kut je szedamnaiszt let va grihu zsivila, tako je Goszpodin Bog dopusztil, da je nyu Satan ravno tuliko let szkusaval. Ali szercseno je vojevala proti nyemu, nisze dala od pokore odvernuti. Va naivechem szkusavanyi je k Marii Bozsanszkoi Materi kricsala zszuznimi ocsima: „Dojdi mi na pomoch o zaviche grihsnikov! Tebi hvalim pocsetak moje pokore, udili mi sztalnoszt! „Mati Bozsja je uszlisila nye molitvu. Szveta Pokornicza je sztalna osztala, potlye je oszlobodjena bila od szkusavanya, i Bogu do koncza na naiveche batrenye nye szercza, szluzsila. — Ovo je ona szama na diku miloszerdnoszti Bozsje Optu Zozimusu povidala, ki je nyu va pusztini jedno leto pred nye szmertjum nasal. Ona je od nyega proszila; da va nye zsivoti toga nikomur ne povida, i nyega ponizno proszila, dabi drugo leto k Jordanu dosal, i dabi nyu zpreszvetim Oltarszkim Szakramentom ukripil. Zozimusje dosal na ti dan, ter szeje csudil, kada je vidil, da ova szveta Pokornicza zszuhimi nogami prik Jordana hodi, i knyemu sze preblizsava. Udilil je nyoi ovo szveto brasno va vekovecsnoszt, ko je znai vechum pobozsnoschum prijela. Onda je ruke, i ocsi k Nebu podvignula, i puna veszelya z szvetim Simeonom rekla: „Szada odpuszti o Goszpodine tvoju szluzsbeniczu va miru!“ Onda je zopet prik Jordana isla va szvoju pusztinu, i drugi dan szvoi szveti zsitak dokonyala va leti pet sztov dvaiszetom. Kada je szveti Zozimus drugo leto knye prebivalischu dosal, da ju pojische, je nye mertvo telo nasal, ko je z szum dosztoinoschum pokopal. Jedan lav je dosal, ki je polag uredbe Bozsje na zocsi Szvecza znyigovimi kopitami grob szkopal.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Maria velika grihsnicza je szvoje zaviche jiszkala pri Bozsjoi Materi, ter za miloschu proszila, dabisze od szega szercza mogla k Bogu povernuti. Zacs je proszila, toje krez prozsnyu Marie zpunoma dosztala. Kako pravicsno, i hasznovito je, da szveta Mati Czrikva Mariu obrambu grihsnikov jimenuje. Ali dobro pazi, Maria je obramba oni grihsnikov, ki sze pobojsadu, i ki va pobojsanyu sztalni zaosztanu, kut Maria Egyptomszka. Je takovi grihsnikov, ki na pobojsanye ne miszlu, nogo va szvoji grihi osztanu, i nye od dneva do dneva poveksavadu. Ali zvana kazsu nikarkovu vainszku pobozsnoszt k Blazsenoi Diviczi Marii. Oni nyoi na diku szakojacske molitve odversavadu, oni sze i posztu na gvisne dneve, oni Ocsenase, ali blagoszlovni skapulir noszu. Zbog ovoga stimaju, da sze krez obrambu Marie nechedu pogubit; ar je Maria obramba grihsnikov. Ali sze szami hinyu. Ar to je znano, da Bozsja Mati ka szvojega Bozsanszkoga Szina zverhu szega lyubi, grih, kut zbantovanye szvojega nai drazsjega Szina, nai vech odurava; kako sze ada moremo ufat, da che onim miloschu izkazat, ki nye predragoga Szina nepresztano zbantuju va tom ufanyu, da che nyim Maria na pomoch bit? Jisztina je jimamo nemer takovi peldov, zki vidimo, da je Maria jednomuali drugomu grihsniku miloschu pokore szproszila, kada za nyu ni proszil ni. Ali ovi peldov ni csuda, i ako szeje pri nogi grihsniki sztalo, ko ovo moramu kut csudnovito prestimavat, ko csudo sze retkokrat sztane. Grihsnik neka nemer nigdar ne zamudi, ono csaje Marii na diku odversit; ali ako oche pri Marii va szvoji grihi pravu obrambu najt, ko neka sze, csa nyoi na diku odversi, tako uredi, da krez nye prosnyu szvoju grihsnu nevolyu szpozna, da grih oduri, ter pravu volyu dosztane k Bogu sze povernut. Ako grihsnik ovo csinil bude, onda che szkuszit, da je Maria prava obramba grihsnikov. Szveti Gregor veli: „Verzi na sztran volyu grihsit, ali nacsini konacz

pozselenyu na grih; onda ches najt, da je Maria vech pripravna tebi na pomoch, neg tvoja telovna Mati oche pripravna bit tebi na pomoch."

II.

Maria velika grihsnicza ni bila ztim zmirom, da je szvoje grihe zsalosztno va szpovidi valovala, nego szeje zanye prez presztanka kajala, i csa do koncza za nye pokoru csinila. Ali kada je i potlye krez szkusavanye vrasje traplyena bila, ko je zopet szvoje zaviche pri Marii nai csisztijoi Diviczi jiszkala, i nyu ponizno za pomoch, i obrambu proszila, da nye zali duh ne ublada. Ova nye prosnya je tako kut i perva uszlisena posztala. Csa ti csinis, ako szi sze k Bogu povernul, ali kada szi sze za sze tvoje grihe zverseno szpovidal? Kakova je tvoja pokora? Ako na tvoje grihe vreda pozabis, ter sze za nye ne zpokoris, o! onda je csemerno zlamenye pravoga pobojsanya, prave pokore. Ki szu pravi Pokorniki szu szagdar drugacse csinili. Szveti Jivan, ki je Zsidovom pokoru prodikoval, je rekal: „Csinite vridan szad pokore." Csa je Zsidovom rekal, toje i nam recseno. Szad pokore moramo csinit. Nedaj nijednomu dnevu projt, da sze nebi za tvoje grihe pokajal, i Boga za oproschenye proszil. Szaki tajedan sze na odredjene dneve od meszni jilisov zderzsavaj, posztne dneve sze pravo poszti, ter ovo sze Goszpodinu Bogu za aldov pokore alduj. Szveti Ambrozius veli: „Kako sze moremo zvelicsenya nadijat, ako sze krez poszte za nase grihe ne zpokorimo?" Na dalye veli: „Ako od zaloga duha szkusavanye terpis, ko naszleduj i va tom Pokorniczu Mariu. Pobigni pod obrambu Marie, ter ju proszi, da ti krez nye prosnyu od Boga kripnu miloschu zproszi, da sze budes mogal szuprot szkusavanyu szercseno branit, i va zacsetom pobozsnom zsitku sztalan osztat." Szveti Bernard veli: „Ako sze viher szkusavanya proti tebi podvigne, ko pomiszli na Mariu, zazivaj Mariu." Proszi ju, date szuprot zalomu duhu brani. Ovoszu nogi Szveczi ucsinili. Med drugimi szveti Efrem ovako k Marii govori: „Ti szi, polag nasega Szpaszitelya, jedina Zagovornicza grihsnikov. Pod tvoju obrambu bizsimo o

Szveta Bogarodicza! Brani, i zakrivaj nasz pod krelyuti tvoje dobrote, i miloszerdnoszti!"

Na dan csetertoga Aprila.

Szveti Izidor Biskup Szevilli.

Szveti Izidor jedan med mudrijimi Naucsitelyov szvete Czrikve, szeje va Spanyolszkom od plemeniti Sztarji narodil. Dva brate je jimal, naimre Leandera, i Fulgencziusa, ki szu szi dva Biskupi nasztali, i kut Szveczi jeszu odicseni. Kadaje jos va zipki lezsal je jedan cselacz czel roj knyemu doletil, i okolo nyigove glave bruncsil. Ovo szu za zlamenye dersali velike buduche mudroszti diteta. Zcsim je Izidor za skolu bil, je velyen skolu zacsel hodit. Ali tako tesko szeje ucsil, da je jur kanil knige na sztran verch. Zovim mislenyem je jednucs mimo jednoga zdencza isal, ki je kamene mosznicze jimal. Pri ovom zdenczi je posztal, ter je premislyaval: kako szeje ov kamen krez natezanye konopcza na kom szu vidra viszila, mogal porabit. Onda muje ova miszal dosla: kakovu moch jima szimo tamo natezanye konopcza na ovom tverdom kameni. Ako ada tverd kamen krez vechkratno natezanye konopcza sze porabi, ter kamen kuto ublada; nebi moglo i va moju glavu csa nuter pojt krez nepresztanu ucsnyu? Onda je na novo zacsel szvoi nauk, ter szeje marlyivo ucsil, va toi gorlyivoszti sztalan osztal, ter je po csaszu krez szvoju marlyivoszt ne szamo jacsku, i gercsku rics sze naucsil, nego i va drugoi znanoszti tako viszoko zlizal, da sze jos szada za velikoga Naucsitelya Czrikve prestimava. Ovu szvoju veliku mudroszt je szveti Izidor na haszan szvete Czrikve ubernul. Krivoverczi Arianczi szu onda szvoju krivu veru otili va Spanyolszkom raszsirit, ar Kraly Leovigild szeje knyim nagibal. Dva szvete Biskupe Leandera, i Fulgenziusa szu od nyihovi Biskupiov odpudili; zato je Izidor na nyihovo meszto sztupil. On szeje zricsum, i zpiszmom krez piszanye vech knig Arianczom tako szuprotposztavil; da sze niszu vech znali branit; zato szu nakanili nyega zputa szpravit. Ali Goszpodin Bog je nyega ubranil, tako da szvo-

jega naiperzimanya niszu mogli szpunit. Po szmerti szvetoga Leandera nyigovoga brata, ki je Szevilli Biskup bil, je nyega Kraly i Duhovnoszt za nyigovoga Naszlednika odibrala. Ov szveti mus szeje nemer szakojacski branil ovu viszoku csaszt nasze zet; ali lyucztvo je obcsinszki zselyilo da nyihov Biskup bude; i moral je Biskupiu prikzet. Pervo csaje ucsinil, je bila gorucha molitva Goszpodinu Bogu za pomoch i kriposzt va nyigovoi csaszti. Onda je szercseno zacsel ono, csa pokvareno bise, pobojsat, Katholike va veri ujacsat, krivovercze na pravu veru ubrachat. Milosztivan bise kubogim, szkerban za zapuschane, marlyiv va zatiranyu zloga, virosztujuch za szvoje ovcsisze, neutrudlyiv va Prodika, i nauki. Nyigove Prodike je oszebuino nato ubrachal, da verni Kerscheniki veru szvoju viszoko postuju, ter da sze griha csuvaju; ar on je za gvisno zlamenye szkvarenya derzsal, ako je vidil, da jedan szvoje szvete vere ne prestimava, ter prez sztraha grihsi, i szvoju pokoru odvlacsi. Duhovnim je szakojacske Regule prepiszal, da pobozsno zsivu, i da krez nyihov lipi zsitak szviczkim na peldu budu. Noge skole je dal zgradit, da sze va nyi mladina na kriposzt, i dobro derzsanye naucsi. On szam je nogo csasza va ucsnyi drugi sztrosil; tako je po csaszi va nyigovoi Biskupii nogi szveti, i mudri Muzsi bilo. Da ono csa je zricsum ucsil, i po nyigovoi szmerti szad donesze, je noge Knige popiszal na potverdjevanye Jisztine szvete vere, ke je szveti Leo Papa cseterti tako viszoko prestimaval, kut Knige szvetoga Augusztina, i szvetoga Hyeronimusa. Szuproti Rimszkomu Papi, kut vidlyivoi glavi szvete Czrikve je nai veche postovanye jimal; i szvoje podlozsne je nato upomenyival; ar je rekal; ki Poglavara Czrikve, ter Biskupov ne postuje, ta ni pravi Katholik, ako sze i zvana za Katholika valuje, va szerczi vindar ni, i da takov va pogibelyi sztoji szvoju veru pogubit. Zjednum ricsum ov szveti szkerbni Biskup nist ni zamudil, csaje na duhovnu haszan nyigovi podlozsni szluzsilo. Cseterdeszet let je redil szvoju Biskupiu naj szvetije kut pravi Apostol Krisztusa. Sesztmiszecz pred szvojum szmertjum je upamet zel, da sze nyigova szmert preblizsava; zato je jos gorlyivie zacsel molit, sze posztit, i druga dobra dela csinit. Sze szvoje dobro je med uboge dal razdilit, kim je va szem szvojem zsitku miloszt ivni Otacz bil. Onda szeje

dal va Czrikvu odneszt, onde je szvoju szpovid odversil, preszveti Oltarszki Szakramenat, i Poszlidnye szveto ulye prijel, onda je sze ki szu na zocsi bili lipo upomenyival, i nye za oproschenye proszil. Polag toga je naiperpovidal, da che va orszagi velika nevolya nasztat; ako polag volye Bozsje nebudu zsivili; csa szeje potlye i zgodalo. Va leti seszt sztov i trideszet sesztom csetertoga Aprila je szvoi szveti zsitak dokonyal. Va Szevilli bise, polag nyigove zselye, zakopan. Kada szu po csaszu ov varos Turki poszeli, je Kraly Ferdinand pervi nyigove szvete Osztanke od Turkov za velike pineze kupil, i va jednu Czrikvu va Legio dal posztavit. Va csaszu boja z Turki je szpanyolszki Orszag vechputi krez prosnyu ovoga Szvecza od Boga pomoch dobil.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Izidor je sze uredbe szvete Czrikve otil prestimane derzsat. Zanemermetanye ovi uredbov, zanemermetanye Masnikov, Biskupov, ali Rimszkoga Pape je szagdar za zlamenye derzsal krivoverszτva. Va tom je pravo szudil, ar to ucsi szakidanye szkusenye. Nijedan pravadan Katholik neche uredbe, i zapovidi szvete Czrikve zanemermetat; ni jedan pravadan Katholik neche na Masnike zlo govorit, nye oduravat, zanemermetat. Neg szamo krivoverczi szu ovo szagdar csinili. Ako pri kom, ki sze Katholik jimenuje, csa takovoga vidis; ko znaj, da je takov va szvojem szerczi krivovernik. Ar on ki uredbe, i zapovidi szvete Czrikve zahituje, ta szamu Mater Czrikvu, ka je ove uredbe, i zapovidi prepiszala, zahitjuje. Ki Masnike, Biskupe, ali Rimszkoga Papu zanemermetje, ta che vreda i on nauk, koga oni ucsu, zanemermetat. Ki zahiti Mater Czrikvu, ter one nauke zanemermeche, ke Poglavari Czrikve ucsu, ta ni daleko od krivoverszτva, ali je jur va szerczi krivovernik, ako sze zvana i za Katholika valuje. Joj ovim Farizeusem, ki szu neg po jimeni Katholiki. Ovi krez nyihove szpacsne razgovore, kada prik uredbov szvete Czrikve, prik Masnikov, Biskupov, i prik Poglavara Ka-

tholicsanszke vere pred krivoverczi, ali pred Katholiki, ki szu szlabi va veri, nedosztoino govoru, vech skodu neg szami krivoveczi, kut i szveti Bernard veli: „Nistvridan, z Boga pozablyiv Katholik vech skodi, neg tverdokorni krivovernik.“ Nyigov grih je vechi, nyigov odgovor je tezsji, zato che i nyigova kastiga sztrahsnia bit. Ovoi neche ujt; ar piszano je: „onim ki sze ukrivlyaju, je pripravna kastiga.“ Neka nigdar ovakovi nistvridni krivoverni spotnyakov poszluhsati. Neka nigdar zsnyimi szlozsit, neka nyi poszluhsat, neka nigdar govorit, kut oni govoru. Szpomenisze na ricsi Szemoguchega: „Ne badajte moji Namazani.“

II.

Va csaszu szvetoga Izidora niszu szi Duhovni onako zsivili, kut bi morali zsivit. Vindar nyihovo zanemermetanye ov szveti Biskup ni otil terpit. I va ovom je szveti Biskup pravo jimal. Oni ki na Duhovne, na Masnike, na Biskupie, ali na Rimszkoga Papu nedosztoino govoru; zvechega na nyihove grihske kazsu. Ali nist nechu od toga rech, da zvechega ov szvit Duhovne krivo potvara zbog jedne, ali druge zloche, ali da nyihove grihske krez ocsalye gleda, toje za veche nacsinya, neg szu; ali to sztanovito rech morem, da je broj nistvridni Duhovni, ki sze zbog velike zloche pravo potvoriti moru, neg malyahan; kadi sze med tulikimi szviczkimi gvisno vech nistvridni najti more. Ali kut bi priproszto bilo zanemerverch chemo zet: jednoga szviczkoga Poglavara, Csasztnika, ali zemanszkoga cslovika, zato, da sze med Poglavari, csasztniki, i zemani nogi nistvridni nahajadu; tako priproszto, i jos vech bi bilo, Duhovne zanemerverch, ter odurit, zato, da sze i med nyimi kigoder nistvridan nahaja. Nebi on krivo csinil, kibi Apostole zanemervergal, zato, csa szeje med nyimi Judas nahajal? Ravno ovako krivo csinu, ki bi zbog jednoga nistvridnoga Duhovnoga, szu Duhovnoszt odurili, i zanemervergli. Dabi Duhovne na dvanadesztere razdilili, znam, da sze va szakoi dvanadeszterіczi neche takov nahajat, kakov je Judas bil. Ali chemo zet, da je broj nistvridni Duhovni za isztinu vechi, neg je; ko zbog toga vin-

dar ni szlobodno Duhovne va obcsinszkom oduriti, i nye hudati; kut ni szlobodno od Kralya, ali od nyigovi Tolnacsnikov zlo govorit; akoprem sze med nyimi doszt nistvridni nahajati more. Ar Kralyi szu szagdar od Boga posztavni Poglavari, ke szmo duzsni postovat; i nyim podlozsni bit. Ovako szu i Masniki, kim je Goszpodin Bog oblaszt dal grihe odpuschavati, i szvete Szakramente diliti, ravno zbog ove oblaszti, i nyihove viszoke csaszti szagdar postovanya vridni, ke mi prestimavat, i nyim poszluhsni bit moramo. Zato je Jezus rekal: „Na sztolczi Moyzesa szu Farizeusi, i Piszmoznanczi szidili. Csa vam velu, to csinite; ali nyihove csine nekate naszledovat.“ Szveti Kryzoszthomus veli: „Neznas csaje Masnik? On je Angyel, i Poszalnik Bozsji. Ako ti nyega zanemermeches, ko ne nyega, nego Goszpodina Boga zanemermeches, ki gaje poszlal. Ako ti nauk vere krivo razlazse, neka ga poszluhnut, dabi i Angyel bil. Ali ako te dobro ucsi, ko neka gledat na nyigov zsitak, nego na nyigove ricsi poszluhsaj. Nekamo nasega Nauka zanemerverch, da szi szami nenaskodimo.“

Na dan petoga Aprila.

Szveti Vinczenczius Ferrerius Szpovidnik.

Szveti Vinczenczius Ferrerius pravi Apostol va nyigovom csaszi szeje va Spanyolszkom Valenczii varosi va leti tiszuch tri sztov pedeszet szedmom narodil. Kada je jos va materinszkoi utrobi lezsal, szeje nyigovoi Materi vidilo, kut dabi va nye teli maloga kuczicha lajat csula, csa je Biskup onoga varosa za dobro zlamenye derzsal; da che naimre diteszeze, ko sze narodi jako gorlyiv Prodikacs bit, ki che zkriposchum szvoje ricsi po peldi szvetoga Dominikusa szvetu Czrikvu Jezusa branit, i nepretelye szvete vere ponizit; kut szeje zgodalo. Jur kut malyahan dicsak je drugoi diczi tako krotko prodikoval, da szu sze veliki lyudi nad tim csudili. Va oszamnaisztom leti sztaroszti szvoje je va Red szvetoga Dominikusa sztupil. Kada je duhovnu

prates nasze zel, je velyen zacsel zsitak szvetoga Dominikusa marlyivo stat, ter szeje terszil nyigov szveti zsitak va szem naszledovat. Szvoje telo je jako ostroval, da nyigov Duh va kerschanszkoi zversenoszti rasze. Satan je jednucs va szpodobi jednoga Pusztincza knyemu dosal, ter gaje otil nagovorit, da va ostrochi zsitka popuszti, ztim zgovorom da cslovik va mladoszti mora szvoi zsitak uzsivat, sze raszveszelit, a ne tako ostro szam szobum zahajat; ar drugacse che sze pred csaszom umorit. Daje sztaroszt csasz pokore, donlye da szvojemu telu ugaja da mu veszelye dopuszti. Vinczenczius je szpoznal jalnoszt nepretelya, ter je zaloga duha od szebe odpudil. Drugi put je zopet satan va szpodobi jednoga podmorcza knyemu dosal, ter muje pred ocsi posztavil, da je sztalnoszt va kriposzti tesko, i za mladoga cslovika nemoguche dugovanye. Ali Vinczenczius sze i ovomu ni dal pobludit, neg muje szercseno rekal: „odhajaj satan! ki mije va pocsetku na pomoch bil, ta chemi i miloschu sztalnoszti udilit.“ Kada je Vinczenczius pervo leto va szvojem Redu dokonyal, onda szeje zacsel znanoszt Duhovnu, i szviczku ucsit, va koj znanoszti je va kratkom csaszu tako daleko dosal, da je na vredi druge va nyoi dicsno ucsil. On je vechputi oto til rech, da sze, csa szeje naucsil, ne tuliko laschoi marlyivoszti, kut molitvi zahvalit jima; zato je szakomu skolaru szvitoval, da pred ucsnyum, i va ucsnyi vechkrat Boga molu, i za pomoch zazivaju. Potlye je nyega Goszpodin Bog za Prodikacsa odredil, ov poszal je do koncza zsitka, i to ztulikum gorlyivoschum odversaval, da va oszamnaiszti leti ni bilo vech dnevov va ki ni prodikosval, neg petnaiszt. Prodike nyigove szu sztale, polag nai vechi szkrovnoszti vere, va premislyavanyu csetiri poszlidnyi, va premislyavanyu zsuhke muke, i szmerti Krisztuseve. Ovo je vechkrat tako razlozsil, da szu nyigovi Poszluhniki na szem telu trepetali, i guszte szuze tocsili. Vechkrat je moral ov szveti Prodikacs oposzred Prodike presztat zbog placsa lyucztva. Nijedan neverni, nijedan grihsnik ni bil tako tverdokoran, da nebi krez nyigove Prodiko ganut bil. Zato sze szkoro neverovano vidi, da szeje krez nyigove Prodike dvaiszet tiszuch zsidovov, oszamnaiszt tiszuch Turkov na pravu veru, i nogi grihsniki na pravu pokoru ubernuli;

ar Goszpodin Bog je nyega oszebuino na nazvischavanye szvoje szvete Ricsi pozval, i zi szimi Aposztolszki dari nakincsil, oszebuino prihoducha dugovanya naiperpovidat, i csudne csine csinit. Duh szveti je zsnyega govoril, ovomu nigdor ni mogal szuprotsztati. Csa csudne csine utiszka, ovi je velik broj. Krez polaganye ruk szvoji na betezsne je noge uzdravil, zle duhe zi ovrazseni van szpudil, nimim je dar govora, szlipim dar szvitloszti, gubavim, ucsischenye naizad dal, mertve je va zsitak prebudil. Jedno pripetenye va nyigovom zsitku je oszebuino csudnovito. Ne daleko od varosa Valenczia je jedna va pameti zbludjena zsena kada nye muzs ni doma bil, szvoje lasche dite na male kusziche poszikla, i jedan del va lonacz hitila da sze szkuha, da bude muzsu szvomu, kada domom doide, mogla csa prepolozsit. Kada je ov cslovik domom dosal, i vidil, csa szeje zgodalo, velyen od sztraha nist ni mogal govorit, ali potlye je zacsel jaukat i plakat, da szusze szi szuszedi szkupa sztekli. Szveti Vinczenczius, koga je ravno navi dan kszebi na ubed pozval bil, je navo jaukanye va hizsu sztupil, i ovoga neszrichnoga Ocza zacsel batrit, i zapovidal, da kusziche szkupa ziberu. Onda je ove kusziche poredil kut dabi telo czelo bilo, i rekal: „Jezus Szin Marie, ki je kut pravi Bog Duhsu ovoga diteta znicseszar sztvoril, neka nyu zopet zovim telom ujedina na nyigovu diku, i na hvalu nyigovoga szvetoga Jimena.“ Kada je ove ricsi szprogovoril je na szkupaszpravne kusziche szveti Krizs nacsinil; i nut csudo! va onom hipczu szeje dite uzsivilo. Szi okolosztojechi szu jedan drugoga gledali, i od csudenya niszu mogli ni ricsi govorit. Ali kada szu zopet kszebi dosli, szu dicsili Boga, i ovo csudo razglaszili. — Ov szveti Prodikacs je szenek va spanyolszkom jeziki prodikoval, ali Poszluhnikov je jimal od szakojacski jezikov, i szi ovi szu dobro razumili, csa je ov Szvetacz prodikoval. Csudo, ko za Apostoli malo ki je od Boga dosztal. Dar csudocsinyenya zkim je Goszpodin ovoga szvojega vernoga szlugu nakincsil, je zvelikum szvetoschum szkupa szklopil. Poniznoszt, kaje fundamenat, temely, szvetoszti, bise va nyem tako velika, da nijedne szebi od Pape, i od Kralya ponudjene Biskupie ni otil zet; ar szeje za nevridnoga prestimaval, polag toga je miszlil, da je vech nikuliko duhs k Bogu povernuti, neg bar ka csaszt na ovom

szvitu. Nechesze tako lahko jedan Szvetacz najti, komu bi tuliku diku Duhovni, i szviczki, veliki, i malyahni izkazsevali, kut szvetomu Vinczencziusu. Kada szeje komu varosu priblizsaval, va kom je prodikoval, szu szagdir predanyega isli Duhovni va beli kusulya, i Biskupi, nai prestimaniji Preposztavni, jos i Kralyi, i nyihovi Dvorani, i nyega va Czrikvu szprohajali. On je ovo nemer otil zabranit, ali kada ni mogal, ne dabi sze zbog toga izvisil, nego szeje pred Bogom jos vech ponizil. Ostrocha szuprot szvojemu telu je tako velika bila, kut nyigova poniznoszt. Nyigova sztelya je bila malo szlame, szaku noch je szvoje telo do kervi bicseval. Kumaj dvi, ali tri ure je pocsival, on drugi csasz je sztrosil va molitvi. Jos i va szvojem betegu od ove ostroche ni popusztil. Jutro rano je szvetu Masu med szuzami odversaval. Onda je molil szvoi officzium, on drugi csasz dneva je va aposztolszki poszli, va prodikovanyu, va szpovidanyu, va pojiszkovanyu betesnikov, i uznikov, va nacsinyanyu mira med nepretelyi, sztrosil. Nyigove Prodike je pred szvetim Krizsom nacsinyal, stal je zsitak Szveczev, ali nai vechi del csasza je na molitvu ubernul; molitvu je i drugim preporucsal, kut nai ravnii put na zvelicsenye. Naj vechu pobozsnoszt je jimal k raszpetomu Jezusu, pri kom je va szi szvoji szuprotivsina zaviche jiszkal. K Diviczi Marii je ditinszku lyubav jimal. Va szi potribsina je nyu kut szvoju Mater na pomoch zazival zditinszkim ufanyem, ovo je i drugim szvitoval, da csinu. Angyelszku csisztochu, ku je neuszkrunyenu zszobum va grob odneszal, je viszoko prestimaval; ar je znal, kako draga je Goszpodniu Bogu, i precsisztoi Diviczi Marii. Nogo szkusavanye je zato preterpil, ali szeje ubladal. Jedna plemenita zsena va Valenczii szeje csinila, kut dabi betezsna bila, i proszila, da Vinczenczius knyoi dojde, ter daju szpovi. Na meszto dabi sze szpovidala, je nyega na grih nagovarala. Ov csiszti szluga Bozsji szeje nato presztrahsil, i nyu ukaral, ali kada je ni mogal na pravi put ubernut, je pobignul. Nistvridna zsena je odjada szkoro umanenila, ter je kricsala, da je nyu Vinczenczius na grih necsisztoche otil razdrazsit, i nagovorit. Ovomu Szveczu nist ni moglo tezsjega bit, neg ovo spotno ugovaranye; ali vindar je Goszpodinu Bogu preporucsil szvoju nekrivicsnoszt, ter je mu-

csal. Ali Goszpodin Bog sze je za nekrivoga szlugu zel; ar je odredil, da je va ovu neszramnu zsenu vrag sztupil, i nyu neizgovorno trapil. Nogi Duhovni szu otili vraga zi snye prognat, ali on je kricsal, da sze pred nijednim neche ugnut, neg szamo pred onim, ki je oposzred med ognyem neuszkrunyen osztal. Zpocsetka niszu znali, dabi ta bil; ali zcsim je szveti Vinczenczius va hizsu nuter sztupil, velyen je zali duh zglasza zacsel kricsat: „Ovoje ta izti, ki oposzred va ognyi ni goril.“ I va hipczu je odisal zali duh; a zsena je obsztala szvoju zlochu, i nekrivicsnoszt Szvecza. Nogo drugo krivo ocsimetanye; i progonsztvo je moral preterpit; ali szeje szterplyeno preterpil, zszvojimi nepretelyi je lyubezno zahajal, i ni nyim szamo oprosztil, nego za nye molil, i nyim dobrote izkazseval. Ove, i druge kriposzti szu nyemu Jime Szvecza jur va nyigovom zsitku zadobile, ove kriposzti szu uzrokovale, da szu nyigove Prodike szagdir tuliku kriposzt jimale. Va Spanyolszkom je zacsel prodikovat, z Spanyolszkoga je bil pozvan va Franczoszko; onda va Talianszko, i Nimsko, va Englenderszko; i druge orszage. Ov Apostolszki muzs je krez nepresztano prodikovanye, i putovanye, krez ostrochu tela szvojega tako premlahaven posztal, da je ubetezsal. Akoprem je vasz nyigov zsitak jedno pripravlyanye k szmerti bilo, ko szeje vindar zvelikum gorlyivoschum szada knyoi pripravlyal. Po prijimanyu szveti Szakramentov szije zselyil szvoi zadnyi csasz zszvojim Bogom prebaviti. On szi je dal Muku Krisztusevu stat. Med molitvum Lytanie szi Szveti je szvoje ruke, i ocsi k Nebu podvignul, i zaszpal va Goszpodinu va leti Krisztusa tiszuch csetira sztov i devetnaisztom, szredu pred maczicznom Nedilyom va szedamdeszetom leti sztaroszti szvoje.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Vinczenczius je odpudil Satana va szpodobi Pusztincza, kada muje szvitoval, da mladoszt va radoszti uzsiva, i da pobozsnoszt do sztaroszti osztavi. Doszt je takovi, ki stimaju, i velu, da sze mladoszt mora veszelit, i da je va mladoszti csa vech dopuschano; da mladoszt szmi

po volyi zsivit, i da va sztaroszti, ali kada je va drugi sztalis sztupil csasza jima cslovik pobosnie zsivit, i pokoru csinit. Ovakovi nauki sztanovito od vraga dohajadu. Priproszto, i grihsno csinis o cslovik! ako sze potom nauki redis. Ar povimi: znas ti, da ches sztaroszti dozsivit? Nemores i ti, kut nogi tiszuchi va mladoszti umrit? A kamo ches onda va vekovecsnoszti dojt, ako pervo Bogu niszi szluzsil; neg szi tvoju pobozsnoszt polag nauka Satana na duglye osztavil? Ali dabi pak i znal, da ches sztaroszt dozsivit, ku szi szi na pobozsnoszt odredil; stimas da ches onda pravo pobozsno zsivit, kada szi sze va mladoszti k grihu preucsil? Ne verujem; ar szveto Piszmo veli: da mladenacz, kada usztarne, neche onoga puta osztavit, po kom je va mladoszti hodil. Kut szu csudocsinyenya retka, tako retkokrat che sze i to zgodat. Pak dabi va sztaroszti za isztinu pobozsno zsivil, sze dosztoji, da tvoi pervi, i nai lipsi del zsitka va szluzsbi vrazsjoi prebavis, i da neg szamo on merzliji, i gorji del zsitka Goszpodinu Bogu aldujes? Ni to tuliko, kut Kaina naszledovat, ki je csemernije Bogu aldoval, a bolye zasze zderzsal? Paszku jimaj, da i tebi ne bude tako islo, kut nyemu. On izti Bog, ki je va sztarom Testamenti tulikoputi zapovidal, da mu pervinu od szega szada alduju, ov izti Bog oche i pervinu zsitka tvoga jimat. Nyemu kut Naj bolyemu szlisi nai bolye. On oche da mu va pervi leti velyen szluzsimo. Zato neka poszluhsat Satana, kada ti tako, kut szvetomu Vinczencziusu govori, i szvituje. Naszleduj upominanye mudroga muzsa: „Pomiszli na tvojega Sztvoritelya va tvojoi mladoszti, pervo neg csasz mlahavoszti i nevolye dojde, pervo neg ona leta dojdu, od ki ches rech: niszu mi po volyi.“ Ako szi ali tvoju mladoszt va grihi raznoszil, ko sze od szercza pokaji, ter csini pokoru, nadomeszti, csa szi zamudil.

II.

Szveti Vinczenczius je po vadne, i po nochi tuliko csasza va molitvi sztrosil, kut je neg moguche bilo; i druge je nato upomenyival, da je molitva nai bolyi put blazsensztvu. I tako je, za grihsnike, kut i za pravicsne je molitva nai potribnia k blazsensztvu; za grihsnike, da miloschu

prave pokore dobenu, za pravicsne, da va pobozsnoszti sztalni osztanu. Ako molitve ne lyubis, ko ne lyubis tvojega blazsensztva. Nogi stimaju, da je doszt, ako sze va molitvu Duhovni, ali drugi pobozsni preporucsaju. O ovoje hinyba vraga. Szebe va molitvu drugi preporucsat, je nemer dobro; ali ako vasz szvit zate molil bude, ti sze zbog toga vindar zvelicsit neches, ako szam nebudes molil, i po kerschanszku zsivil. Os ni molitva Szveczev na Nebi ni doszt tebe zvelicsit, ako ti tvojega ktomu ne prinasas. Csa szam ti ali szada rekal, neka tako zet, kut dabi molitvu drugi, ali zagovore Szveczev za nepotribne, i nehasznovite derzsal; nego tuliko szam otil rech, da polag molitve pobosni lyudi, i zagovora Szveczev lasche molitve nezamudis, da krez tvoje grihe molitvu pobozsni, i zagovora Szveczev ne zusztavlyas. Szveti Kryzoszthomus veli: „Preporucsajmosze molitvi drugi; ali va nyu sze szamo ne zaufajmo, nego mi szami molimo, ter nas zsitak dobro uredimo; da onoi molitvi, ku drugi za nasz odversu, dobro meszto pripravimo. Ako mi szami va molitvi, i kriposzti raszli budemo, onda che molitva drugi kriposzt jimat."

Na dan sesztoga Aprila.

Szveti Vilhelm Opt va Dänemarki.

Szveti Vilhelm szeje Parizi od bogati i zemanszki sztarji va leti tiszuch sztov i petom narodil i velyen va ditinsztvi je szvojemu Sztriczu Hugo, ki je Germaini Opt bil, prik dan posztal, da sze pri nyem va kriposzti, i drugoi znanoszti naucsi. Pod obrambum ovako szvetoga, i mudroga Naucsitelya je Vilhelm raszal va kriposzti, i znanoszti tako da je sze szvoje tovaruse predasal. Kada je vechi nasztal je sztupil va szveti Red, ki szeje od Petra ter Paula, i od szvete Genovefe jimenoval. Zsitak ovi Redovnikov ni bil takov, kakov bil moral bit, ar szu zvechega szlobodan, i raszpuschan zsitak zsivili. Vilhelm je ovo vreda upamet zel, ali ni nyigovi tovarusev naszledoval, neg je va kri-

poszti sztalan osztal, akoprem szuga oni drugi ziszmihavali, i nyemu sze ukrivlyali. Onda kada szu drugi za praznim veszelyem setovali, je on molil, ali szvete knige stal. Ali ravno to sze onim drugim ni dopadalo, zato szu sze zjiszkali, kako bi ovoga pobozsnoga szlugu Bozsjega zklostra mogli szpravit. On je sze nyihovo progonsztvo szterplyeno podnasal, nigdar sze ni tuzsil na szvoje nepretelye. Po nikuliki leti je Prepost ali Probszt va jednom drugom Klostri nasztal, kamo je rado isal, neg da va szamoti Bogu szluzsit, i pobozsno zsivit bude mogal. Medtimtoga szeje sztalo, da szu oni raszpuschani Duhovni polag uredbe Rimszkoga Pape, i Kralya szvoi Kloster morali osztavit, i meszto nyi szu Ucseniki szvetoga Augusztina ta izti Kloster prik dosztali. Oddo nyihov Opt je Vilhelmu piszmo poszlal, va kom je nyega pozval, da va Kloster naizad dojde; ar je znal, da chedu nyigovi Podlozsni brati Duhovni po peldi ovoga szvetoga Muzsa na zverseniji zsitak zbujeni posztat. Vilhelm je poszluhnul Opta, ter je dosal va szvoi pervanyi Kloster. Opt je nyega nagovaral da med kotrige Klostra sztupi, i da Regulu szvetoga Augusztina na sze zame. Vilhelm akoprem je va nyigovoi szamoti Bogu verno szluzsil, i za szvoje zvelicsenye sze szkerbil, vindar zpocsetka ni til privolyiti va Red szvetoga Augusztina sztupit; ar muszeje mililo nyigovu bogatu Probsztiu osztavit. Kada je Oddo ovo vidil, csa nyega zusztavlya, onda je zel Vilhelma za ruku, i nyega pred Kris Jezusa odpelyal, ovako govorechi: „Ni ov Bog, ki je nam za lyubav Nebo osztavil, tuliko vridan, da ti nyemu za lyubav sze tvoje zemalyszko osztavis?“ Vech ni bilo potribno szercze Vilhelma ubernut. On je na kolena upal, i rekal, da je pripravan sze csiszto ucsinit, csa pobozsni Opt od nyega potribuje. Sze csaje zemalyszkoga jimal, je osztavil, ter je sztupil va Red szvetoga Augusztina. Regule ovoga szvetoga Reda je marlyivo szpunyeval, i szim szvojim Tovarusom je szluzsil za nailipsu peldu zversenoszti do seszdeszetoga leta sztaroszti szvoje. Jednucs szeje nyemu Jezus Goszpodin va sznih zkazal, i knyemu ovako govoril: „Vilhelm ti ches morat va dalek, i tebi neznan orszag pojt. Onde ches nogo progonsztvo, i teskoche terpit. Ali neka zdvajat, ja chu tebi na pomoch bit, i tebe va velikoi sztaroszti kmeni pozvat va

nebeszko blazsensztvo.“ Vilhelm zbog ubechanya blazsensztva pun veszelya, je rado Goszpodinu Bogu sze delo, i trudno, ko na nyega cseka, aldoval, pripravan je bil sze progonsztvo, i sze teskoche preterpit; ali ni znal, ki je ta orszag va koga je odredjen, doklye ga ni Biskup z Roschilda, ki szeje zsnyim Parizi zpoznal, va Dänemark pozval, dabi onde jedan Kloster szvetoga Reda Augusztina, ki je va naivechoi neuredbi bil, prik zel, i uredil. Na zapovid szvojega Poglavara je zdrugimi trimi Tovarusi tamo odputoval. Ali kut szeje Biskup veszelil, kada je szveti Vilhelm na nyigovo pozivanye dosal, tako szu szerditi bili Duhovni onoga Klostra. Oni szu nyemu tiszuch, i tiszuch tuge nacsinyali, oni szuga szakojacski proganyali, tako daleko szu dosli, da szu med szobum dokonyali nyega poganom prodat, ali umorit. Ne zbog drugoga uzroka szu to csinili, neg zato, da je szveti Vilhelm obdersavanye Regule Reda nyihovoga od nyi potriboval, i da je nyihove zle zakone zatert otil. Ali szveti Vilhelm sze va szvojem szvetom poszli ni dal pobludit, nit krez progonsztvo, nit krez naminanye szmerti. On je zi szakim lyubezlyivo zahajal, szeje terpil, i prinasal va nai vechoi szterplyenoszti, dokle ovi razpuschani Duhovni szami niszu zpoznali szvoju grihsku, i szvoi zsitak pobojsali. On je i to veszelye dozsivil, da je polag ovoga Klostra, jos jednoga drugoga dal zgradit, i ovoga zpobozsnimi Duhovni zapunit. Oni, ki szu nyega pervo proganyali, szu zpoznali, da ov Szvetacz pod oszebuinom obrambum Bozsjum sztoji, i da je nyemu Goszpodin Bog udilil dar csudocsinyenya, naimre betezsne uzdraviti. Odavlye je doslo, da szu oni, ki szu zpocsetka nyigovi nai vechi protivniki bili, nyega potlye viszoko prestimavali, i lyubili. — Szedam let pred nyigovum szmertjum szeje nyemu va sznih jedan sztaracz zkazal, i nyemu rekal: „Jos szedam ches zsivit. Ov Szvetacz, ki je onda devedeszet jedno leto sztar bil, je stimal, da che po szedmi dnevi umrit. Zato szeje kszmerti pripravlyal. Kada je po szedmi dnevi jos zdrav, i polag szvoje sztaroszti javoran bil, onda szi je miszlil, da che po szedmi tajedni umrit, ter szeje i na dalye k szmerti pripravlyal. Po szedmi tajedni, je stimal, da nazvischenye szedam miszecz razumi, po szedmi miszeczi je zpoznal, da sze razumu szedmera leta. Vasz ov

csasz je ov Szveti Muzs va pokori, i va odversavanyu kerschanszke kriposzti prezsivil. Pred szmertjum je nyemu Goszpodin Bog tezsak beteg poszlal. Nyigovo telo je od glave, do podplatov na noga puno krasztov bilo, tako, da ga nigdor prez zderhnenya ni mogal pogledat. Ali Vilhelm je va ovom betegi, tako, kut pervo va progonsztvu naivechu szterplyenoszt jimal. Kut je na szvojem Telu szvetomu Jobu szpodoban bil, tako je zricsami ovoga Szvecza szebe batril: „Ako szmo z Ruk Goszpodina dobro prijimali, zacs nebi zlo prijeli. Kut je Goszpodinu povolyno, tako neka bude. Neka bude Jime Goszpodinovo blagoszlovno! „Na veliki csetertak je szvetu Masu szluzsil, szvoje Podlozsne precsesztil, i nyim zadnye upominanye dal. Kada je po zakoni nyihove noge otil zipirati, je takovu tiszkaviczu dosztal, da je moral odsztupit. Na Vazmene szvetke je szvete Szakramente prijel, po tom je proszil, da ga po peldi szvetoga Martina na sztrunenu zpepelom poszipanu plahtu povalu. Na ovoi je szvoju Duhsu va Ruke szvojega Sztvoritelya zrucsil. Jedan Duhovni, ki je daleko od ovoga Klostra prebival, je va onoi uri, kada je ov Szvetacz preminul, vidil, kako je nyigovu szveta Duhsa va diku Nebeszku prijeta posztala.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Vilhelm je jedan csasz med raszpuschanimi lyudi moral zsivit. Ali on sze ni dal nit krez nyihovu zlu peldu, nit krez uszmihavanye, ter ukrivlyanye od puta zversenoszti odvernut. Krezavo je pokazal szvoju sztalnoszt va dobri, i szvoju vernoszt k Bogu. Va szvojem teskom betegi, kut pervo va progonsztvu je szterplyen bil. Naszleduj ga va ovom. Nedaj sze nit krez zlu peldu drugi lyudi, niti krez ukrivlyanye, ali uszmihavanye od dobra odvernut. Zsivi tako, kut zapovid Bozsja prepisuje, a ne onako, kut drugi zsivu, ki szu ovu zapovid osztavili. Nekasze marit za nyihovo ziszmihavanye, ter ukrivlyanye, ar ovo ti nemore skodit. Budi Bogu veran. Va progonsztvu, i szuprotivsina budi szterplyen, reczi z szvetim Jobom: „Ako-

szmo z Ruk Goszpodina dobro prijimali, zacs nebi i zlo prijeli? Kut je Goszpodinu povolyno, tako neka bude. Neka bude Jime Goszpodinovo blagoszlovno! „Pri ovi ricsa jednu isztinu prestimaj, ka che ti va nevolya na batrenye szluzsit. Ne szamo dobro z Ruk Bozsji dohaja; nego, i ono, csa mi zlo jimenujemo, kut je: beteg, sziromahstvo, progonsztvo, pogublyenye zemalyszkoga dobra, i tako dalye. „Zlo, i dobro, zsitak, i szmert, sziromahstvo, i bogatsztvo szu od Boga," veli kniga mudroszti. Zlo, ko tisze prez griha sztane, od Boga dohaja. Goszpodin Bog ti ovo posalye na tvoju haszan. Ono zlo, ko ti sze zgrihom sztane, chemo zet va progonsztvu, ali kada ti tvoje jimanye ukradu; ko znaj da Goszpodin Bog grih, ki sze krezavo sztane, prez kastige ne osztavlya, ali Bog ovo dopuszti, i krezato oche, da szterplyeno podnasas, csa zbog ovoga terpis. Zato sze neka szamo na onoga cslovika, krez koga tiszeje ovo sztalo, zgledat; nego tvoje szercze k Bogu podvigni, krez koga dopuschanye szeje tebi to zgodalo. Ovako je csinil Job, i Vilhelm, ovakoje csinil Jezus Krisztus, ki je szvoju zsuhku muku jimenoval kales, koga muje Otacz poszlal. „Nebi rad, da ja on Kales pijem, koga mije moi Otacz dal."

II.

Szveti Vilhelm szeje czeli szedam let krez ostru pokoru k szmerti pripravlyal. Uru szvoje szmerti je szenek pred ocsima jimal, i krezato szeje na dobro zbujal. „Blazsen je on, veli Thomas Kempis, ki szvoju szmert szenek pred ocsima jima, ter sze szakidan knyoi pripravlya." Kulikoputi ti na tvoju szmert miszlis? Kako sze ti kszmerti pripravlyas? Nut szmert te more na szakom meszti szaku uru doszech; ar ni meszta, ni csasza va kom nebi mogal umrit. Csa moras ada csinit? Szveti Bernard veli: „Szmert szagdir nate cseka, zato, ako szi mudar, szagdir na nyu csekaj." Ovo valya i od csasza. Szmert szaki dan na te cseka, zato i ti szaki dan nanyu csekaj, na szakom meszti, szaki csasz budi k szmerti pripravan. Ako te szmert na onom meszti, ali va onom csaszu zasztigne, kada pripravan niszi: o! joj tebi, nepripravno umrit, je neszrichno umrit. Zato doklen

szi zdrav, miszli na tvoju szmert, ter sze u csaszu knyoi pripravi. Szada va zsitku csini, csa ches szi pri szmerti zselyit, dabi je bil ucsinil. Csuvaj sze onoga, csa ches szi onda zselyit, dabi szega bil ucsuval. Zcsiszti tvoje duhsnoszpoznanye od tvoji grihov. Onda je csiszto obderzsi, ter budi marlyiv va dobri deli. Va ovom sztoji nai bolye pripravlyanye k szmerti. Ovo csini, da blazseno umres. Jos csa. Presti jos jednucs ono pitanye, ko je Opt Oddo szvetomu Vilhelmu posztavil: „Ni vridan tvoi Bog, ki je tebi za lyubav Nebo osztavil, da ti nyemu za lyubav szviczko osztavis?“ Posztavi szam szebi va tvojem sztalisu ovo pitanye, chemo zet na peldu: Ni moi Bog, ki je meni za lyubav tuliko ucsinil, i terpil, tuliko vridan, da ja nyemu za lyubav ov grih pravo osztavim? Ni tuliko vridan, da nyemu za lyubav ovu zlu navadu osztavim, ovoga zloga tovarustva sze csuvam, ovu zlu navadu poboisam? Ni vridan, da Nyemu za lyubav va dobri marlyivii budem? Ni vridan, da Nyemu za lyubav dobrovolyno terpim, csa mi posalye? Ja znam, ako szi ti ovakova pitanya szam szebi posztavil budes, da che sze tvoje szercze ganut, sze ono ucsinit, csagoder szpoznaval budes, da je Bogu drago, i szega sze csuvat, csa szpoznas, da Bogu ni povolyno; ar Goszpodin Bog je sze ovo, i jos za csuda vech, od tebe zaszluzsil.

Na dan szedmoga Aprila.

Szveti Herman Jozsef Szpovidnik

Glaszoviti varos Köln pri vodi Rhein je ono szriohno, i blazseno meszto, va kom szeje Hermann Jozsef narodil. Nyigov Otacz je zpocsetka bogat cslovik bil, ali krez szvakojacske neszriche je va veliko sziromahstvo zapal. Ali polag toga vindar nist ni zamudil, csa je na dobro odhranyenye szvojega Szina potribno bilo. Hermann je jimal ravno, i k szemu dobru nagnuto szercze. Kada je zacsel skolu hodit, szeje csuval tovarustva oni skolarov, ki szu va ponasanyu, i va ricsa preszlobodni bili. Kada szusze drugi jigrali, onda je on isal Czrikvu pred Kip precsiszte Divicze

Marie, ar je od szvojega sesztoga leta oszebuinu pobozsnoszt, i ditinszko ufanye k Marii jimal. Zsnyum szeje pominal, kut sze dobro dite zszvojum Materum pomina. Jednucs je jednu lipu jabuku Czrikvu zel, ter nyu Marii va ditinszkoi krotkochi ponudil, ztum prosnyum, da ju zame. I nut Kip je protegnul ruku, i jabuku prijel. Od onoga csasza je Maria Mati Bozsja Hermanna va szvoju oszebuinu obrambu zela. Ona szeje dosztojala zsnyim pominat, kut sze Mati zszvojim ditetem pomina. Jednucs je zimszko vrime pred nye Kipom molil dehrtajuch od zime na szi szvoji kotrigi. Maria je nyemu jedan kamen pokazala va Czrikvi, i rekla, da ta kamen zdvigne, da che pod nyim pinez najt, zkimi cheszi moch ubuchu kupit. Je ona je nyemu rekla, szagdar kada pinez potriboval bude na knige, na papir, na pratezs, da neg pod tim kamenom jische, i da che potribno najt. Hermann je poszluhnul Mariu, i szagdar je tuliko nasal, csa muje potribno bilo. Ovo ni moglo dugo zamucsano osztat. Nyigovi tovarusi skolarszki szu to docsuli, ter szu i oni tamo isli jiszkat, ali zaman; ova miloscha je za szamoga Hermanna odredjena bila. Kada je dvanaiszt let sztar bil je isal va Kloster Premonstratov Steinfeldi, jedan csasz je onde Duhovnim na szluzsbu bil potlye je pak vati szveti Red nuterzet posztal. Po dokonyani skola szuga odredili za Goszpodara potribsinov Klostra csa hranu utiszka. Ali kada pri ovom poszli ni mogal tuliko molit, i Bogu szluzsit, kut szije zselyil, szeje jako turobil, i zle volye bil. Ali Bozsja Mati Maria muszeje izkazala, i knyemu ovako govorila: „Znaj Hermann, da ti mojemu Szinu, i meni nist draszjega nemores ucsinit, neg ako tvoje delo poszluhsno odversis, i tvojim bratom szluzsis.“ Navo je Herman ubatren sze szvoje delo, i poszle zveszelyem odversaval. Kut Szakrisztan, ku csaszt je potlye dosztal, je vech csasza jimal na molitvu. Pri ovoi priliki je vechkrat Maria knyemu govorila. Nechemo vreda Szvecza najt, komu bisze bila Maria vechkrat szkazala, i vech miloschov udilila, kut Hermannu, ali i od nijednoga nechemo najt va Kniga, ki bi vechu pobozsnoszt k Marii jimal, neg szveti Hermann. Nyigovi duhovni tovarusi nyega niszu drugacse jimenovali neg Jozsefa, zbog nyigove szvete lyubavi k Marii. Zpocsetka musze to ni vidilo, da szuga Jozsefa zvali; ar je sti-

mal da ovoga velikoga Jimena ni vridan; ali Bozsja Mati muje zapovidala, da neg to dicsno Jime zderzsi. Po csaszuje gorlyivi Jozsef va lyubavi k Marii popusztil, i noge pobozsnoszti na diku Marie, ke je pervo odversaval, je zacsel zaosztavlyat. Uzrok tomu je bil nyigov velik sztrah, da chedu nochno vrime tati va Czrikvu, ka je nyemu prikdana bila, nuter dojt, i sze kincse ove Czrikve pokraszt, ter odneszt, kut szeje nogim drugim jur zgodalo. Bozsja Mati muszeje zopet izkazala, ali ne vech va nye nebeszkoi lipoti, kut pervo, neg kut sztara zsena. Jozsef szejepriktoga presztrahsil. Maria je ali knyemu rekla: „Ja sze tebi zvana tako izkazsujem, kut szam znutra va tvojem szerczi. Tvoja pobozsnoszt kmeni je posztarana. Ti zamudjujes tvoju zakonszku pobozsnoszt kmeni; ar sze prevech szkerbis za kincse tvoje Czrikve. Csa ja zmojum obrambum nemorem vech ucsinit, neg ti ztvojim sztrahom, i szkerblyum.“ Kada je Jozsef ove ricsi csul, szeje szramoval, i ponizno proszil za oproschenye, ter je potlye jos zvechum gorlyivoschum Marii szluzsil, i nyu dicsil.

Ali i k preszvetomu Oltarszkomu Szakramentu je najvechu pobozsnoszt jimal. Kada je neg mogal po vadne, i po nochi je ov najszvetiji Szakramenat pojiszkal. Nigdar ni szvete Mase prez toga odversaval, da nebi bil szuze tocsil. Vechputi je va gorlyivoszti lyubavi zvan szebe bil. Czele ure je pred Oltarom sztal obsztert znebeszkum zvitloschum. Jezus Krisztus szeje dosztojal nyemu sze vidlyivo izkazat. Zbog ove, i nogi drugi miloschov sze ov szluga Bozsji nigdar ni izvisil, neg je szenek ponizan osztal, nijedne ricsi na szvoju diku ni terpil, ali veszelil szeje, kada gaje do uszmihaval, i zbantoval. Nyigova ostrocha va jili, i pili, va sznuh, i drugi csini pokore je tako velika bila, kut dabi naivechi grihsnik bil, akoprem krez nijedan grih ni szvojega duhsnoga szpoznanya uszkrunil. On je tako otil rech: csasz ovoga zsitka je csasz pokore. Goszpodin Bog je dopusztil, da je i ov szveti Jozsef znuternyim szkusavanyem, i na telu zvelikum mukum, i betegom traplyen bil. Ali pri szakoi ovakovoi priliki szeje jako branil, ter szeje terszil z Bozsjum volyum ujedinan osztat. Dosal je csasz, da je Goszpodin Bog ovoga szvojega, i szvoje Bozsanszke Matere vernoga szluga va vekovecsno veszelye otil pozvat. Na szu-

szedsztvi Steinfelda szu va jednom Klostri Koludricze prebivale, ove szu proszile, dabi szveti Hermann Jozsef va korizmenom csaszi nyim prodikoval, i nye na puti zversenoszti ucsil. Zpocsetka nyigov Poglavar ni til nato privolyit. Ali Hermann je nyega ponizno proszil, da dopuszti, govorechi: „Ovoje Bozsja volya." Navu prosnyu muje Poglavar pak dovolyil, da ide polag pozivanya Bozsjega vati Koludricsni Kloster. Szluga Bozsji szeje paschil tamo dojt. Kada je vati Kloster dosal, je zszvojum paliczum jedan kolobar nacsinil, i rekal: „Na ovom meszti morate mene zakopat." Nigdor ni veroval, da chesze nyigova szmert tako vreda prepetit, kut szeje zgodala. Ali potlye szeje pokazalo, da je szveti Hermann csasz, i meszto szvoje szmerti naiperznal. Ar kada je szvoje Nauke va ovom Klostri do tretoga dneva va velikom tajedni gorlyivo odversaval, je va tezsak beteg zapal, ov je dural do csetertka po vazmi. Szvete Szakramente pobozsno prijimlyuch je zpodvignutimi ocsima k Nebu szvoju zlipimi kriposchami nakincsenu Duhsu va Ruke Jezusa, i Marie zrucsil va leti tiszuch dvi sztov i dvaiszet tretom. Koludricze szusze za szrichne prestimavale, da je va nyihovom Klosztri mertvo Telo ovako szvetoga szluge Bozsjega bilo, one szu ovo szveto Telo na onom meszti zakopale, ko szi je szam odredil. Ali nyigovi Klosterszki tovarusi szu je naizad va szvoi Kloster potribovali, i kada Koludricze nato niszu tile privolyit, szu nyigovi brati pri Biskupu tuzsbu nuterdali, ov je pak zapovidal, da je moradu van dat. Kada szu ovo szveto Telo utorak po Duhi z groba van zneli, szuje neuszkrunyeno nasli, prez sze zle duhe, nad csim szusze zatuliko vech csudili, pokidob da je va jako vuhkom meszti zakopano bilo. Onda szuje Steinfeld doprimili, i zszum dosztoinoschum zakopali. Nogi betezsni szu pri grobi ovoga velikoga szluge Bozsjega szvoje zdravlye naizad dosztali, i nikuliki mertvi, ke szu tamo doneszli, szusze va zsitak prebudili.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Hermann szeje turobil, da zbog poszla, koga szumu nalozsili, ni doszt csasza jimal na molitvu, kut biszi bil zselyil.

Ali Bozsanszka Mati je nyemu nazvisztila, da nyoi, i nye Szinu nistar drazsjega nemore ucsinit, nego ako on poszal, ki muje bil zapovidan zarad poszluhsnoszti verno szpuni. Lipa pelda batrenya za sze szluzsbene, tezsake, meszterszke, i druge, ki va szvojem sztalisu csuda moradu delat. Nogi med ovimi bi rado polag juternye, i vecsernye molitve jos vech molili, rado bi k szvetoi Masi vechkrat isli, ali nemoru zbog velikoga dela. Neka sze zbog toga ne zsalosztu, ar znano jim neka bude, ako nyihovo delo pravicsno upravu, ocheduszi morebit pri Bogu vech zaszluzsit, neg dabi nogo csasza va molitvi sztrosili bili. Pred szakim delom neka dobro nakanyenye nacsinu, neka velu: „Goszpodine! tebi za lyubav, i na diku ochu ovo delo odversiti.“ Pri delu, ako je tesko, i ako dugo dura, neka szvoje szercze k Bog podvignu, i dobro nakanyenye ponovu. Po ucsinyenom deli je neka Bogu alduju. Ovako chedu delajuch molit. Szveti Peter Damiani veli: „Csinit csa szmo duzsni, delat polag szvojega sztalisa, csa je drugo, neg molit?“

II.

Ponizna molitva, i ditinszko ufanye k Bozsanszkoi Materi Marii je va szvetom Hermanni csa oszebuinoga bilo. Zato je i oszebuine milosche od Marie prijel. Naszleduj ga va tom. Zbudi va szebi ditinszko ufanye. Ona je sztanovito tvoja Mati. Neka nijednomu dnevu dat projt, prez pobozsnoszti kovoi tvojoi Materi. Ar kada je Szin Bozsji ovu naicsisztiu Diviczu za szvoju Mater odibral, i va nye divojacskom Teli cslovikom posztal, je sztanovito nas Brat, i Mati Nyigova nasa Mati, kut szam ti pred nikulikimi dnevi pokazal. Szpomenisze csa szeje pri Krizsu Jezusa godalo. Ricsi nasega Szpaszitelya, ke je k Jivanu govoril: „Nut Mati tvoja“ utiszkaju szakoga vernoga Kerschana. Szveti Bernardinus veli: „Ov Ucsenik, naimre szveti Jivan, preobrazuje sze Pravoverne. Ar kut je Jezus Jivanu rekal: Nut Mati tvoja! Ovako je i szakomu pravovernomu szvoju Mater za Mater dal.“ Szpoznaj ada, postuj, i zazivaj Nyu zditinszkim ufanyem. Szprogovori vechkrat one Ricsi szvete Czrikve: „Pokazsi, da szi nasa Mati.“ Ali i nano sze szpomeni, csa ova szveta Czrikva veli:

„Pokazsi da szi i ti pravo poszluhsno, i nyu postujuche dite.“ Szveti Bonaventura veli: „Terszi sze Materi Goszpodinovoi, ka je i tvoja Mati, va szem kut dobro dite poszluhsan bit, i nyu naszledovat, kulikoje moguche; ko chesze ktebi sztanovito kut dobra Mati izkazati, tebi kut szvojemu ditetu na pomoch bit, i tebi sze csa krez nye obrambu na tvoje szpaszenye proszis, zadobit, i tebe szrichno va vekovecsno blazsensztvo zapelyat.“ Ar Maria nasz polag szvidocsansztva ovoga iztoga szvetoga Naucsitelya vech lyubi, neg nasa telovna Mati nasz lyubit. more.

Na dan oszmoga Aprila.

Szveti Albert Patriarka Jeruzalemszki.

Szveti Albert jedan med nai glaszovitijimi Patriarki Jeruzalemszki szeje va Talianszkom vs Orszagu Parma od plemeniti Sztarji rodil. Nyigovi pobozsni Sztarji szu szkerbili, da je va nauki tako, kut i va kriposzti, ter sztrahu Bozsjem raszal. Da szvoju nekrivicsnoszt ucsuva je va mladoszti va Kloster szvetoga Augusztina Mortari isal, va kom je tako zversen zsitak zsivil, da szuga nyigovi Duhovni brati za Poglavara szvojega odibrali. Po nikuliki leti je nyega Duhovnoszt Verczelli za Biskupa odibrala. On szeje zszum mochum branil tu viszoku csaszt na sze zet. Ali na zapovid tretoga Lucziusa Rimszkoga Pape, je moral privolyit, i Biskupiu prik zet. Dvaiszet let je ovu Biskupiu na duhovnu haszan, i na veliko veszelye szvoji ovcsicz redil. Szuprot szebi je bil szagdar oster, szuprot szvoji podlozsni szagdar milosztivan, i dobrotivan, va Prodika, i va drugi poszli Biskupie, va molitvi, posztih, i almusztva davanyu neutrudlyiv. Molitva je pervo bilo, zcsim szeje szakidan jutro na szvoje poszle pripravlyal; ar je znal, da chemu sze csiszto krez vasz dan nai bolye od ruk pojt, ako szi krez molitvu pomoch Bozsju zproszi. Va branenyu pravicze, i szloboschine szvete Crikve je szenek jak, i nezisztrahslyiv bil. Lipotu, i sznagu Czrikvov je szagdir poveksaval. Noge Czrikve je dal

zgradit, i zobilynimi dohodki nadilil, da sze Goszpodin Bog na vech meszti dicsil, i izvisaval bude. Oszebuini dar je od Boga jimal nepretelye pogodit, i mir, ter jedinschinu med nyimi nacsinit. Zato je nyega Czeszar Fridrik Barbarosza proszil, da med nyim, pak med Rimszkim Papam Pogoditely bude. Ovoszu csinili i oni dva varosi Parma, pak Piaczencza, med kimi je szenek nai veche nepretelysztvo bilo na naivechu skodu sztanovnikov. Polag toga je csudnovitu oblaszt jimal nad zlimi duhi, ke je znogi uvrazseni van szpudil. Med ovimi je bila jedna Firstovkinya z Parme, ka je od peteri zali duhov bila obszedjena, i nezrecseno traplyena. Ova je Verczel k szvetomu Biskupu dosla, ki je nyu velyen k grobu szvetoga Euzebiusa, ki je pervo ravnotako va ovom varosi Biskup bil, odpelyal, i onden zanyu Boga molil; i nut ova od zali duhov tuliko traplyena, je od nyi odszlobodjena posztala.

Glasz szvetoszti szvetoga Alberta szeje szagdir raszsiril, i csar va Sziriu dosal. Va Jeruzalemi szkupa szpravni Duhovni szu po szmerti nyihovoga Patriarke szvetoga Alberta za nyigovoga Naszlednika odibrali. Innoczenczius treti Rimszki Papa ni szamo potverdil ovo odibranye, neg je va oszebuinom piszmu szvetoga Alberta upomenul, da sze ne krati ovu viszoku csaszt nasze zet, pokidob da je va szveti Meszti potriban takov muzs, ki bi Kerschansztvo, ko szu Turki szakojacski kanili zatert, ubranil, i zszvetum jakoschum zobderzsal. Szveti Papa je kovomu piszmu ove ricsi prilozsil: „Krisztus nas Goszpodin, ki je va oni Orszagi za cslovicsanszkvo pokolenye tuliko ucsinil, i terpil, je vridan, da sze jedan verni szluga nyigov nyemu za lyubav nijednoga truda, nijednoga progonsztva, i szmerti ne sztrahsi.“ Szveti Albert krez piszmo szvetoga Ocza, ali jos vech krez peldu Jezusa ganut, sze ni szuprotposztavil ovomu pozivanyu, neg je sze va szvojoi Biskupii va uredbu szpravil, i v Rim putoval, kadi je nyega szveti Otacz zvelikum lyubavum prijel, i nyemu szvoi blagoszlov na nyigov dalek put udilil. Onda je z Rima va varos Genua, odavlye prik morja va Sziriu odputoval. Jeruzalem je pod oblaschum Turkov bil, zato je novi Patriarka Ptolomaiczi moral prebivat. Nyigova perva szkerb je bila zvidit, kakov je sztalis Kerschanszke vere va orszagi. Onda je nai bolyega

Tolnacsnika Duha szvetoga zazival, da ga raszviti, kako szvoi poszal mora zacset, i Kerschanszkoi veri, i obcsini na pomoch bit. Goszpodin Bog je nyega csudnovito raszvitil, nyemu nai bolye nauke dal, i blagoszlovil nyigove trude, tako, da je nozsinu lyudi ki szu od vere odpali bili, zopet kpravoi veri naizad dopelyal, druge, ki szu va veri uszlabili bili, va nyoi ujacsal, i noge zle navade od szvoji novi ovcsicz odvernul, i na pravi put kerschanszke kriposzti naizad dopelyal. Szaki dan je prodikoval, va nyigovi Prodika je szvoje lyucztvo nai vech upomenyival, da sze griha csuvadu; i da sze oni, ki szu ali zkerhkoche cslovicsanszke, ali zi zloche va grih zapali, kako perlye krez pravu pokoru k Bogu povernu; on je nyim govoril, da nist pogibelynijega ni, neg pokoru na dalye, ali do szmerti odvlacsit. Ova upominanya Szvetoga Patriarke szu neizgovorno veliku haszan doprineszla. Ali naivech je na poboisanye ovoga lyucztva szluzsila lipa, i szveta pelda zsitka nyigovoga; zbog nyigovoga szvetoga zsitka szu jos i Turki, ki szu naivechi nepretelyi Kerschansztva bili, ovoga Szvecza viszoko prestimavali, i postovali. Oszam let szeje ov Szveti Patriarka va szvetom Orszagu trudil va szvojem Apostolszkom poszli. Ali po ovi oszmi leti je jedan nistvridnyak nyigovomu szvetomu trudu krez veliko zlocsinyenye konaz nacsinil. Szveti Albert je pri szakom szvojem upominanyu lyubezlyivo, i milosztivno zahajal; ali kadi je potribna bila ostrocha, je znal i oster bit. Jednoga cslovika z Kalunio je szveti Albert zbog nyigovi zli csinov vechkrat zdobrim upomenul, i na pobojsanye pelyal. Ali kada je ov nistvridnyak zcsim duglye ztim gorji nasztal, ko je nyega ostro ukaral, i rekal, da chega zobcsinsztva Czrikve van szklopit. Ov nistvridnyak razjadan je jiszkal priliku nad Patriarkom sze zfantiti. Na szvetak Izvisavanya szvetoga Krizsa, kada je Patriarka zdrugimi Duhovnimi Szvetu Masu odversaval, onda je ov manenyak va Czrikvu dosal, i Patriarki sze preblizsavajuch je ovoga, prez toga dabi do upamet bil zel, znozsem prebol, szveti Patriarka je velyen szkupa szpal, i szvoju szvetu Duhsu szpusztil va leti tiszuch dvi sztov i cseternaisztom. Velika tuga, ka je navo turobno pripetenye va szem orszagu bila, sze nemore popiszat. Neg to je Kerschane batrilo, da che szveti Patriarka, ki je na

zemlyi nyihov Otacz bil, na Nebi nyihov zagovoritely bit. I va tom sze niszu prekanili, ar na nyigovu prosnyu je nyim Goszpodin Bog noge milosche na telu, i na duhsi izkazal.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Pervi poszal szvetoga Alberta je rano jutro bil molitva. Od ove sze ni dal zusztaviti, ar je stimal, da chemu krez vasz dan sze csiszto bolye od ruk pojt, ako je pervo Boga za pomoch proszil. Bar szi do moi dragi Kerschan, proszim te, naszleduj va tom szvetoga Alberta, dokle zsivil budes. Zcsim sze prebudis, uberni, tvoju miszal k Bogu. Szveti Bonaventura pise: „Kada sze zbudis, alduj Bogu pervinu tvojega mislenya. Neka nato miszlit, csa ti szeje szanyalo.“ Na tom je csuda lezsano. Zali duh sze terszi tvoju pervu miszal za sze zadobit, kada ovu jima, onda sze ufa da che krez vasz dan tvoi Mester bit, i tvoje szercze ladat. Paszku jimaj, da mu ovoga dobitka ne dopusztis; ar nyemu ne szlisi; Goszpodinu Bogu szlisiju pervine tvojega mislenya, govorenya, i csinyenya. Kada sze sztanes, i upravlyas, odversi one molitve, ke szisze va ditinsztvi naucsil. Zcsim budes upravan, poklekni pred Oltarom tvoje hizse, ali pred kim kipom, ter klecse moli. Naiper hvali Bogu, da ti je ov dan dal dozsivit; ar krezavo ti je za isztinu veliku miloschu pred nogimi drugimi izkazal. Szveti Ambrozius veli: „Kada sze jutro sztanemo, ko, pervo neg zhizse van idemo, moramo Bogu hvalit, da nasz je po nochi va zsitku zobderzsal. Drugics, alduj Bogu sze, csa ches va dnevu miszlit, govorit, csinit, i terpit; ter nacsinyi nakanyenye, da ches sze nyemu na diku csinit, i terpit. Tretics, csverszto szi naiperzami ov dan Boga znijednim grihom ne zhantovat, oszebuino zonim ne, va koga szi jur vechputi zapal. Ali proszi za miloschu, da ovo tvoje naiperzimanye szpunit mores. Zadnyics, proszi za pomoch Bozsju za vasz dan va szem tvojem csinyenyu, i va szem csesza sze csuvat moras. Zazivaj obrambu, i zagovor Marie, i tvojega szvetoga Patrona. Kada szi ovo szpunil, onda

poj va tvoje delo, onda ches szkuszit, da je isztina, csaje szveti Albert rekal: da cheti sze bolye od ruk pojt. Neka rech: ja nimam csasza, jimam veliku szkerb, i csuda dela; ar nut ti szi csasza zames na jilo, zacs ne i na juternyu molitvu, ka je duhsi potribnia, neg telu hrana. Drugics, ako jimas veliku szkerb, i csuda dela; ko ravno zbog toga ti je molitva potribnia; da Goszpodin Bog tvoje delo blagoszlovi, da ti na pomoch bude, prez ke malo, ali nist upravit nemores. Zato ne zamudi tvoje juternye molitve. Ja ne velim, da czele ure va nyoi sztrosis, kut nogi Szveczi, cseterti del ure je doszt. Na kratki, ali gorlyivo, i dobro. Haszan je tvoja. Goszpodin Bog che ti on csasz nadomesztit, koga va juternyoi molitvi sztroszis. Neg jedno chu te jos pitat: Niszi ti szaki dan va nogom pogibelyi tela, i duhse? Nemores szaki dan va takov pogibely dojt? Nemore te kakova neszricha na teli doszech? Nemores va veliko szkusavanye i va pogibelynu priliku dojt? Do chete va tom branit? Do tebe oszlobodit, i ucsuvat? Bujen, szam Bog? Kako sze ali szpametno nadijat mores, da che te Goszpodin Bog branit, oszlobodit, i ucsuvat, ako ga ti rano jutro zato na pomoch ne zoves, ter sze tako ponasas, kut da ga nebi potriboval? Ovo dobro raszmiszli, ter prestimaj, csa ti je csiniti. Va Kniga mudroszti sztoji: „Va pocsetku dneva moramo tebe molit.“ Je va pocsetku dneva moramo Goszpodina Boga molit, i zazivat.

II.

Szveti Albert je szvoje upomenyival, da za ucsinyene grihe zaran pokoru csinu; ar je stimal, da je pogibelyno szvoju pokoru od dneva, do dneva, ali do szmertnoga betega odvlacsit. Sztanovito pogibelyno je szvoju pokoru odvlacsit. Ar nechu drugoga ni upomenut, do che grihsniku tu gvisnoszt moch dat, da che va szmertnom betegi tuliko razuma jimat, da pravu pokoru bude znal, i otil, csinit? Do chemu tu gvisnoszt dat, da che csasza, i miloschu jimat, pravu pokoru csinit, da oproschenye grihov zadobi? Jisztina je, Goszpodin Bog je nogim grihsnikom csasza, i miloschu dal, du szusze va sztaroszti, ali va szmertnom be-

tegi povernuli, i blazseno umerli. Ali szveti Kryzoszthomus pita: „Che tebi Goszpodin Bog ta csasz, i miloschu udilit? Ti nato odgovaras: morebit, da che mi dat. Zacs velis: morebit? Zato, csa sze je to jur vechkrat zgodalo. O! pomiszli, da ovo tvoju Duhsu utiszka! „Ches ti na negvisno: Morebit, zvelicsenye tvoje Duhse, tvoje jedine, neumreche Duhse osztavit? O kako szlipo, kako priproszto, i zlo je to! Morebit, da ti Bog csasza, i milosche, ne da. Kako cheti onda pojt? Ali ti velis: Goszpodin Bog je ubechal, dat che grihsnika prijet va szakoi uri, kada bude pokoru otil csinit. Jisziina je, ovoje Bog ubechal, i szpuniti oche. Ali ches ti va sztaroszti, ali na szmertnoi posztelyi pravu pokoru csinit? Kadi ti je ovo Goszpodin Bog ubechal? Navo odgovori, ter reczi: nigdir toga ni ubechal. Szveti Gregorius veli: „On, ki je pokornomu grihsniku oproschenye ubechal, onomu, ki szvoju pokoru odvlacsi zutrasnyega dneva ni ubechal.“ Tako malo je onomu ubechal, komu je dal miloschu sztaroszti dozsivit, da che va sztaroszti, ali na szmertnoi posztelyi pravu pokoru moch csinit. Nogi grihsniki szu sztari posztali, ali niszu pokore csinili, neg szu va szvoji grihi umerli. Kako priproszto, i prezetno je ada, ako tvoju pokoru do koncza odvlacsis! Szada csini pokoru, onda sze mores oproschenya nadijat. Szveti Bernard veli: „Ki sze oche pri szvojoi szmerti oproschenya grihov ufat, ta neka va zdravlyi pokoru csini.“

Na dan devetoga Aprila.

Szveta Kaszilda Kcher Kralyevszka.

Da Goszpodin Bog nijednoga naimanyega dobroga csina prez plache ne osztavi, to nam kazse lipi zsitak szvete Divicze Kaszilde. Ona je bila kcher Kralya Turszkoga zjimenom Aldemon, ki je szvoi Thronus Toledi varosi jimal, i nai vechi nepretely Kerschanov bil. Ona je vidila, da je nye Otacz noge Kerschane, ke je va boji ulovil va lancze ukovane va diboke uze dal hitit, i nye onden ali zgladom,

ali drugacse nemilo umaral. Kaszilda je nye milovala. Szercze je nyu bolilo, kada je jaukanye, i plakanye od glada umirajuchi csula. Ocza na pomilovanye ganut, je bilo zaman; ar on je va tom jaukanyi ovi neszrichni veszelye jimal. Zato, kadi je neg mogla, je va otajnom ovim uznikom pomagala. Ona je osztanke jilisov szkupa szpravlyala, ter je je nyim va uzu noszila, da sze malo zsnyimi ukripu. Pokidob je ovo ona vechkrat ucsinila, szeje dovidilo, i nye Oczu dopovidalo. Ov Tyran je od jada manen, szvoju laschu kcher otil umorit, ali kada szu vindar niki stimali, da nyigova kchi toga ni ucsinila, ko szu Kralyu szivtovali, da on szam paszku noszi za kcherom, da zlaschimi ocsima vidi, jeli je jisztina, da uznikom hranu noszi. Kraly je to ucsinil, i nanyu pazil, i za isztinu zlaschimi ocsima vidil, kada je jilise va uzu noszila. On ovo videch je kut manen nadanyu szkocsil, i pital, csa noszi? Ona je na nadahnenye Bozsje rekla: „Ja noszim rozsicze, i druge kiticze.“ Otacz joj je velyen rubacz zruk szkinul, i odperl, i nut za isztinu lipe rozsicze, i kiticze zagledal. Goszpodin Bog je jilise csudnovito na kiticze preubernul, da milosztivnu Kaszildu ucsuva. Krezavo szeje szercze Ocza utisilo, i ni vech veroval nye nepretelyom, ki szuju uvadili. Kaszilda je ali szkoro zvan szebe bila, kada je vidila szemoguchnoszt, i dobrotu Bozsju, ona je pokleknula ter dicsila, i hvalila Bogu zdibine szercza szvojega, i ovako va uzu isla, onde szvoi rubacz odperla, i nut preszenechena novo csudo zagledala, videch meszto rozsicz kruh, i meszo, i druge jilise; onda je uznikom povidala, csa szeje zgodalo, oni szusze prik toga raszveszelili, i Bogu hvalili, ki je nyihovu dobrocsinitelyiczu tako csudnovito ucsuval. Zovoga csudnovitoga pripetenya je Kaszilda szpoznala Jisztinu vere Kerschanszke. Vechputi je knyim dohajala, ter szeje od nyi ucsila ovu szvetu veru, i potlye nezgledajuch sze na pogibely nye zsitka, je ovu veru zselyila prijeti. Kada je ztim mislenyem ubhajala, kada, i kadi che moch szveti Kerszt prijeti, je jako ubetezsala, tako da ni ufanya bilo, da che sze uzdraviti. Od jednoga Kerschana je csula povidat, da je uz varos Brigorio jedan ribnyak, koga szu ribnyaka szvetoga Vinczencziusa jimenovali, va kom szu nogi, ki szusze va nyem kupali, szvoje zdravlye naizad prijeli. Ka-

szilda sze je va nye betegi nato szpomenula, i va szerczu tu zselyu chutila, tamo putovat, ne tuliko zato, da zdravlye naizad dosztane, kut zato, da priliku dosztane, szveti Kerszt prijeti, i va szvetu Czrikvu Jezusa sztupiti. Ali kada toga prez viszti Ocza szvojega ni mogla ucsinit, ko je nyemu povidala, csaje csula od csudnovitoga ribnyaka, i nyega proszila, da ako lyubavi knyoi jima, da ju da tamo odprimiti. Otacz zpocsetka ni til nato pripolyiti; ar ta ribnyak je Kerschanom szlisil. Ali kada betezsna Kchi od prosnye ni presztala, szeje vindar dal uproszit, ter je nyu zdvorniki, i szluzsbenimi, i zjednim piszmom k Kerschanszkomu Kralyu, va koga orszagu je ta ribnyak bil, poszlal. Va tom piszmi je proszil kerschanszkoga Kralya, dabi na nyigovu Kcher szkerb noszil, dokle ona va kupelyi onde bude. Ferdinand je bil ov kerschanszki Kraly. On je Kaszildu lipo prijel, i na nyu szkerb noszil. Kaszilda je hasznovala ta kupely va ufanyi va Bogu Kerschanov, i uzdravila je od szvojega betega, od koga nyoi nijedno vracstvo ni moglo pomoch. Onda je Kralyu ocsitovala nye zselyu szveti Kerszt prijeti; koga je i prijela. Kada je ovako na telu, i na Duhsi zdrava pri szebi razmiszlila, da pri nye Oczi neche jimat prilike po kerschanszku zsivit, nego szenek va pogibelyi morat zsivit, da che veru szvoju morat osztavit, oszebuino, akosze bude morala odat, nacs bi preszilovana bila; ko je sze szvoje Dvorane k Oczu naizad poszlala, ztim nazvischenyem, da ona nist Jimanya, i bogatsztva od Ocza ne potribuje, neg da szi zselyi na onom meszti kadi je uzdravila, szvoi zsitak dokonyat. Onde szije dala hizsiczu, i Kapelu zgradit, ter je Bogu hvalila za csudnovito pozivanye Bozsje k pravoi veri, i onde je do szmerti mirno nekrivicsno zsivila. — Zali duh je zhudobnim okom gledal ovu lipu peldu kriposzti, zato ni zamudil, ovu Kerschanszku Diviczu, ka je Kralyevszko Jimanye i dobro, zarad vere Kerschanszke osztavila, nogokrat szkusavat. On je nyoi pred ocsi posztavil diku iveszelye, ko bi va ocsevom palaschi bila uzsivat mogla, zdruge sztrani sziromahstvo, i zapuschanoszt med tujimi lyudi. Ztim je kanil nyu nato napelyat, da szvoju szamotu oduri, da molitvu, i druga dubra dela zaosztavi, i da szi na zadnye pozselyi k szvojemu Oczu naizad pojt. Ali ova od

Boga raszvichena Kralyevszka Kchi je zpoznala kudobnoszt Satana, ni poszluhsala na nyigovo szkusavanye, neg je do szmerti va zversenom Bogu povolynom zsitku zaosztala. Goszpodin Bog je nyoi ovu sztalnoszt obilyno naplatil na ovom szvitu krez nadilenye veliki mimoredni miloschov, i na drugom zvechim blazsensztvom, neg je ono bilo, ko bi va zsitku va ocsevom palaschi bila mogla uzsivat. Po nye szmerti je Goszpodin Bog nye Grob znogimi csudnimi csini odicsil, ka csudocsinyenya szu sze na nogi betezsniki, ki, szu nyu zazivali, izkazala.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Kaszilda jima pomilovanye zkerschanszkimi uzniki, i nyim polag moguchnoszti pomazse. Ov na pogled neg malyahan dobri csin, je nyoi put nacsinil na szpoznanye prave vere, i na nye zvelicsenye. Da sze ona nyim nebi bila szmilovala, ko nigdar nebi bila na szpoznanye prave vere dosla. Ona bi bila va nye krivoverszti, va kom szeje rodila, i odhranila, zaosztala, i na veke szkvarila. Pocsetak nye zvelicsenya je bilo almusvto, koje uznikom prikazala. Naucsi sze szpoznat, da je jisztina, csa szam ti i drugom meszti rekal, da naimre nase blazsensztvo nogoputi neg od jednoga, vechkrat neg malyahnoga dobroga csina viszi. Jedno malo mustarovo zerno, na veliko sztablo zrasze, i jedno malo dobrocsinyenye nam vechkrat zaszluzsi veliku szvetoszt, i vekovecsno zvelicsenye. Kako ada szkerbno moramo szako malo dobrocsinyenye odversavat. Oszebuino nekamo nijedne prilike zamudit blisnyemu nasemu miloszerdnoszt izkazsevat; ar nut szam Jezus blazsene jimenuje miloszerdne, i nyim ubiche miloszerdnoszt. David Kraly va szvojoi Jacski ravnotako veli: „Blazsen je on, ki sze za ubogoga, i sziromaha zimlye. Goszpodin chega oszlobodit va zli dnevi.“ Csini polag ovi ricsi, ter budi na pomoch sziromahu.

II.

Szveta Kaszilda po szvojem na pravu veru ubernenyu ni vech tila naizad pojti va Grad szvojega Ocza, zbog pogibelya szvoju veru zopet pogubit; oszebuino krez histvo zpoga nom. Krezato je pokazala, da pravu veru visje prestimava, neg sze bogatsztvo, nebesziu, diku, i Jimanye ovoga szvita. Kako viszoko ti tvoju veru prestimavas? Kakovu szkerb jimas, da va pogibely ne dojdes tvoju szvetu veru pogubit? O dragi moj! kulikoputi dojdes va tovarustvo onakovi ki do vere nist ne derzsu, ki nye szvete zakone ziszmihavadu, ki sze nemer jimenuju Kerscheniki, ali zcsinom szu pogani. Va tovarustvi ovi lahko jedan va szvojoj veri merzal nasztane. Zato csuvaj sze ovakovoga tovarustva, ar pri ovom ne lada szveti Duh, nego paklenszki duh. Bolye je zate, ako va szamoti Bogu szluzsis, i va Kapeli szercza tvoga nyemu do szmerti aldov molitve doprinasas, i ovako sze zvelicsis; neg dabi nistvridnomu tovarustvu za lyubav va tvojoj veri umerzlil, ter sze na veke szkvaril.

Na dan deszetoga Aprila.

Szveti Makarius Biskup Antiochii.

Szveti Makarius, koga szpominanye szveta Mati Czrikva denasz szveti, szeje va Armenii od plemeniti Kerschanszki sztarji narodil. Nyigovo Jime je prijel od jednoga Biskupa va Antiochii, ki je nyega z kerszta zdvignul, i za nyigovo odhranyenye szkerbil. Va ditinsztvi je jur kazal dober razum, i volyu knauku. Zato je va nauki na vredi na veliku zversenoszt dosal. Ali on ni szamo va nauki raszal, nego i va Kerschanszkoi Kriposzti. Nyigova krotkocha, i poniznoszt je nyega pri veliki, i mali oblyublyenoga nacsinila. Szvetomu Biskupu je ovo na nai veche batrenye szluzsilo, i pokidob da nist dvojil ni, da che ov zverseni, i ucsni nyigov Ucsenik pocsaszu Czrikvi Bozsjoi na veliku haszan bit, je nyega za Masnika poszvetil. Va ovoi csaszti

je jimal priliku szvoju gorlyivoszt za diku Bozsju, i za szpaszenye duhs pokazat; zato szuga Duhovni, i Szviczki tako viszoko prestimavali, da szuga po szmerti Biskupa nyigovoga odhranitelya za Naszlednika odibrali. Dugo szusze morali zsnyim degat, i nagovarat, doklye je privolyil Biskupiu prikzet. Ali kada je Biskup nasztal, je za isztinu Aposztolszku szkerb, i lyubav k szvojim jimal. Sze nyigovo mislenye, i trudenye je nato ubernul, da sze csiszto Krisztusu zadobi, i zvelicsi. Szkoro szaki dan je prodikoval, betesne pojiszkoval, szvoje dohodke je zvechega med sziromahe razdilil, zle navade je med szvojimi pobojsal, grihe, i zloche je zatiral. Nist nyega ni vech turobilo, neg ako je csul, da je do Boga bantoval; zato je szu szvoju szkerb nato ubrachal, da druge od griha odverne. Za szvoje lasche va mladoszti, akoprem ne velike grihe, szeje szaki dan pokajal, i Goszpodinu Bogu za szvoje, i lyuczke grihe szakojacske csine pokore aldoval. Nyigova pobozsnoszt tako velika bise, da szvoje molitve nigdar prez szuz ni odversil; zato je szenek rubacz va ruka, ali na boki jimal, zkim szije szuze zitiral. Jedan gubavi, ki je pun ufanya ov rubacz na szvoje rane polozsil, je velyen uzdravil. Kada szeje ovo csudo va varosi razglaszilo, szu nogi drugi betezsniki kovomu Szveczu dohajali, i krez nyigovu molitvu uzdraveni posztali. Kako viszoko szu nyega Sztanovniki varosa zbog toga postovali, szi lahko miszlit moremo. Ali ravno ovo sze szvetomu Biskupu ni dopadalo, zato szije nakanil Biskupiu osztavit, ter va szamoti Bogu szluzsit. Jednomu pobozsnomu Masniku Eleutheriusu je szvoju Biskupszku csaszt prik dal, nyigovo pohistvo je med sziromahe razdilil, ter zcsetirimi Masniki tiho z varosa van prosal, i va szveta Meszta odputoval, onde je va nai vechoj pobozsnoszti, kut pokornik zsivil. Va onom csaszu, va kom szeje va ovi szveti Meszti zaderzsaval, je noge Turke na pravu veru ubernul. Ali zbog toga je veliko progonsztvo preterpit moral. Oni diblyi lyudi szuga ulovili, i po nogom traplenyu va uzu hitili. Ali kada i va uzi ni presztal veru Jezusa glasziti, ko szuga Turki na zemlyu na kris raszkrecsili, ruke, i noge zkonopczi povezali, i zcsavli prebili; onda szumu va ognyi razvruchan kamen na perszi povalili, da ovako polahko, ali va velikoi muki umre. Szveti Maka-

rius je ovu muku zcsudnovitum szterplyenoschum preterpil prez szega zdihavanya. Drugu noch po tom je uza zcsudnovitom nebeszkum szvitloschum napunyena bila. Angyel Goszpodinov je knyemu, kut nigda k Petru dosal, i nyega od lanczov odszlobodil. Uza szeje odperla, i Makarius je szlobodno zsnye van prosal. — Po ovako csudnovitom oszlobodenyu zruk szvoji mucsitelyov je naizad putoval krez Dalmacziu do Barszkoga. Csa je na ovom putu dobri csinov csinil, kuliko betezsni uzdravil, kuliko uvrazseni od vraga oszlobodil, to sze nemore popiszat. Z Kölna, kadi je szvojega Nasztanovnika od velikoga betega oszlobodil, je va Belgianszko isal. Glasz nyigovi csudni csinov je nyega szakomor szprohajal. Mechelni varosi je velik ogany neg zi zlamenyem szvetoga Krizsa zagaszil. Kamerichi varosi szumu Angyeli Czrikvena vrata odperli. Va vech varosi je nepretelysztva, i pogibelyni zblud utisil. Zadnyics je ztrimi szvojimi tovarusi va varos Gent dosal, kadi je nyega Opt Rambald dosztoino prijel, i nyega proszil, da va nyigovom Klostri da szmerti osztane. Szveti Makarius je osztal jedan csasz na naiveche veszelye Redovnikov va tom Klostri, ar szu va nyem lipu peldu zversenoszti jimali. Ali drugo leto je zopet nakanil va szveta Meszta naizad pojt, i ktomu szeje i na put bil odpravil. Ali na jednucs gaje vrucha zamlyicza popala, i on je szilovan bil zopet va Kloster naizad pojt. Ovden je jedan csasz betezsan lezsal, ter sze k szmerti pobozsno pripravlyal. Va onom varosi, i va szoi krajini je onda kuga ladala. Szveti Makarius je nyim naiperpovidal dan szvoje szmerti, i nyim nazvisztil, da che znyigovum szmertjum kuga presztat, i nut sztalo szeje kut je povidal; ar zcsim je deszetoga Aprila va leti tiszuch i dvanaisztom z k Nebu podvignutimi ocsima szvoju Duhsu szpusztil, je va varos Gent, i sza krajina od kuge oszlobodjena bila. Grob szvetoga Makariusa je szim betezsnikom za obcsinszku obrambu szluzsil, ar zsnyega je kriposzt van zhajala, ka je sze zvracsila. Csa je va zsitku ovoga Szvecza nai vechega postovanya vridno, je bila nyigova velika poniznoszt. Praznu diku lyudi je oduraval, i turobil szeje szagdar, kada szu nyega kut Szvecza postovali, i prestimavali. Zato ni til Biskupie zpocsetka prikzet, i zato je po nikuliki leti ovu Biskupiu va otainom i oszta vil; ar onoga

oszebuinoga postovanya, ko szumu kut Biskupu davali, ni mogal prinasat. On je otil szranyen, i nepoznan zsivit; zato je zjednoga meszta do drugoga isal; i zcsim je upamet zel, da ga zbog nyigove kriposzti zacsinyu prestimavat, velyen je dalye isal. Ali zcsim szeje pred postovanyem lyudi vech szranyal, ztim je nyega Goszpodin Bog med lyudi dicsnijega nacsinil krez csudue csine, ke je krezanyega szagdir csinil. Polag oni ricsi szvetoga Evangyelya: „Ki sze ponizsuje, oche izvisen biti.“

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Za szvetoga Makariusa nist ni turobnijega bilo, neg ako je csul, da do Boga bantuje. Zato je szakojacski jiszkal grih zabranit. Szvoje lasche va mladoszti, akoprem ne velike, ucsinyene grihe je uplakal, i Goszpodinu Bogu szakojacske csine pokore zanye aldoval. Ki Boga pravo lyubi, toga va szerczi boli, ako csuje, ali vidi, da ga drugi bantuju. On ne neg szamoga szebe, nego i druge od grihov ucsuvat sze terszi. Ja tebe pitam: szpoznavas va szebi zlamenye lyubavi k Bogu? Mores markada pri drugi lyudi grih zabranit? Zacs pak toga ne ucsinis? Jimas szam na sze potribnu paszku, da va grih ne zapades, i tvojega predragoga Boga ne zbantujes? Kajes sze szaki dan zane grihe, ke szi va mladoszti ucsinil? Szi doszidob ku szuzu zanye sztocsil? Pravi pokorniki szu czele potoke szuz za szvoje grihe sztocsili, kut med drugimi szveti David Kraly od szebe szvidocsi: „Moji ocsi szu potoke vode sztocsili, ar tvoje praude niszu obderzsali.“ Pravi pokorniki nedadu nijednomu dnevu projt, da sze nebi naimanye za szvoje grihe od szercza pokajali, i Boga ponizno za oproschenye proszili. Derzsi zovimi zadnyimi, ako te zteska szpada zonimi pervimi zsuhke szuze tocsit. Szveti Augusztin veli: „Pokornik neka sze szvoje pokorne csine za malo prestimava. On neka szenek szvoje szercze bije, ter sze neka kaje, i pervo neka ne presztane, dokle nepresztane zsivit.“ Szveti Efrem zopet veli: „Pravi pokornik neka szenek szvoje grihe zaklinye, ter sze neka kaje, zato csaje zagrihsil.“

II.

Szveti Makarius je Szvecze szakidan zazival, i dicsil. I csagoder je krez nyihovu prosnyu od Boga proszil, to je i zadobil. Szvecze Bozsje dicsit, i zazivat, to je polag nauka nase szvete vere dobro, i hasznovito. Zaman morguju krivoverczi proti tomu. Oni neszramno lazsu, kada velu, da mi krezato bolvansztvo csinimo; ar mi ne postujemo Szvecze kut boge, nego kut szluge, i pretelye Bozsje, mi nye zarad Boga postujemo. Sza dika, ku nyim izkazsujemo, na szamoga Boga szpada. Mi nyi nezazivamo kut boge, kut dabi zszvoje lasche mochi csa pomoch mogli, nego kut Zagovoritelye pri Bogu, da meszto nasz pri Bogu proszu. Dobi nasz mogal zato hudat? Szkuszenye nasz ucsi, da nogokrat ono zadobimo, zacs szmo nye za zagovor proszili. Zato ovo zazivanye Szveczev mora Bogu povolyno, i nam hasznovito bit. Jisztina je vechkrat toga ne zadobimo, zacs proszimo. Ali zacs? Polag drugi uzrokov je i ta: da mi kriposzt zagovora Szveczev znasimi grihi szami zusztavlyamo; ali i zato, da mi nase molitve zmolitvami Szveczev szkupa ne szlazsemo. Szveti Didakus Niszenszki veli: „Molitva Szveczev veliku kriposzt jima, ali neg onda, ako sze mi terszimo takovi bit, kut szi oni zselyu; akosze mi terszimo Goszpodina Boga lyubit, ovoje jedina zselya Szveczev.“ Szveti Kryzoszthomus veli: „Molitva Szveczev je jako hasznovita, ako i mi nasu znyihovum szlozsimo.“ Ali ako mi szamohot va grihi osztajemo, prez kajanya, i pobojsanya, onda nam prosnya Szveczev neche hasznit. Ar mi nyihovoj molitvi krezato kriposzt zimlyemo. Zato je nigda Goszpodin Bog Prorokom rekal: da sze zsidovszkomu lyucztvu neche szmilovat, ako i nyigovi verni szluge Moyzes, i Samuel za nye proszili budu. Szveti Kryzoszthomus pita: „Zacs? Csa je prosnya Szveczev zaman? Nima kriposzti? Ne, ona jima veliku kriposzt, ali neg onda, ako i ti ktomu prepomazses; ako ti krez pokoru zato proszis, csa krez molitvu Szveczev oches zadobit.“ Ov Nauk szi dobro zapameti, ter sze po nyem redi. Szveti Makarius je sze zadobil, csaje krez zagovor Szveczev proszil. Ti malo, ali

nist ne zadobis. Uzrok szi mores szam ztoga, csa szi csul, van znet. Szveti Didakus veli: „Molitva Szveczev che kripna bit, ako ti tvoju molitvu znyihovum szkupa szklopis, ter szad pokore doneszes.“

Na dan jedinaisztoga Aprila.

Szveti Leo pervi Rimszki Papa.

Szveti Leo, ki sze zbog nyigove velike mudroszti va Bozsjem nauki, zbog szvoje velike kriposzti, i szvetoszti, i zbog lipi csinov, ke je na haszan szvete vere Kerschanszke ucsinil, veliki jimenuje, szeje va csaszu Theodoziusa Czeszara narodil. Szvoju mladoszt je va duhovni skola v Rimi sztrosil, kadi je sze druge va nauki predasal. Zato szu nyega Rimszki Pape vreda va jednom, vreda va drugom poszli kut szvojega Poszalnika hasznovali. Po szmerti Siksztusa tretoga Pape, akoprem ni bil pri odibranyu na zocsi, szu nyega za rimszkoga Papu odibrali. On szeje presztrahsil nad ovim odibranyem, ter ni til privolyit, ar szeje za nevridnoga na tako viszoku csaszt prestimaval; ali Duhovnoszt ni drugacse otila, neg je nyega na naiveche veszelye lyucztva na Thronus Rimszkoga Pape podvignula. Szveta Czrikva je onda va Velikom progonsztvu bila. Zato je szveti Papa szvoju pomoch va molitvi pri Bogu jiszkal; on je proszil za mudroszt, i kriposzt da Czrikvu Jezusa szrichno ladal, i szuproti progonsztvu krivoverczev branit bude mogal. Po odversenoi molitvi je szvoi szveti poszal zacsel. Ni szvojemu telu pokoja dopusztil, neg je vasz csasz, szu szvoju mudroszt nato ubernul, da neg duzsnoszti szvojoi zadoszta ucsini Nato je bila sza nyigova miszal, i szkerb ubernuta. Pri pravoverni v Rimi je pocsetak nacsinil, ter je nyihovo ponasanye krez szakidanye Prodike, i upominanye, ali nai vech krez nyigovu szvetu peldu sze terszil pobojsat. Konim ki szu zvana Rima bili, je szvoja Pasztirszka Piszma raziszlal, va ki je nye ucsil, i kpravoi pobozsnoszti zbujal. Onda szeje dal nad krivovercze. Onda szu

bili Manicheusi, Arianczi, Donatiszti, Pelagianczi krivoverczi. Szuproti ovi, ki szu szvetu Czrikvu Bozsju zatirali, je zacsel prodikovat, i ubladal je nye. On je k Biskupom piszal, i nye upomenyival, da na szvoje ovcsicze virosztuju. On je nye ucsil, kako krive nauke krivoverczev moradu razlagat, ubladat, i Jisztinu szvete vere Katholicsanszke branit. On je Czrikvena szpravischa derzsal, va ki szu krive nauke prejiszkali, zahitili, i zakleli. Naj glaszovitije szpravische je med ovimi bilo, ono, ko sze Chalczedonszko jimenuje, na ovom je seszt sztov trideszet Biskupov szkupaszpravni bilo. Pervo neg szeje ovo Szpravische zacselo, je ov Szveti Papa Piszmo piszal, va kom je poszinovlenye, ali utelovlenye Jezusa szuproti Krivoverczev raszlozsil, i potverdil. Ovo Piszmo je poszlal k Florianu Biskupu Konstantinopolitanszkomu, komu je nai potribnie bilo. Velu, da je ovo Piszmo, pervo neg jeje poszlal, na Grob szvetoga Petra polozsil, i ponizno proszil, dabi szveti Apostol ono, csabi morebit, va nyem manykalo, pobojsal. Po duzsicskoi molitvi szeje szveti Peter szvetomu Papi szkazal, i rekal: „Ja szam je prestal, i pobojsal.“ I za isztinu ovo Piszmo szu szkupaszpravni Biskupi za vech neg za delo cslovicsanszke mudroszti prestimavali, ter za Regulu vere posztavili.

Med ovim csaszom, kada je szveti Papa krez nyigovu neutrudlyivu szkerb krivovercze od szuncsenoga izhoda szrichno ubladal, szeje od szuncsenoga zahoda nadvignul szuproti szvete Czrikve on od szvoje nemilosztivnoszti glaszovit Attilla Kraly Hunnov, ki je szamoga szebe korbacs, ali bics Bozsji jimenoval. Ov je zvelikim seregom va Orszag udril. On je sze, kamo je dosal, zognyem, zmecsem, i poroblenyem na nist szkoncsal. Bozsje Hizse je uszkrunil, Klostre pokinul, i popalil. I Rimszkomu varosu szeje zagrozil, da mu neche bolye pojt. Szveti Leo je sze Sztanovnike na pokoru i molitvu upomenul, i szam zszvojum peldum pred nyimi isal; onda je pun szegurnoszti, i ufanya va Boga, ki szercze Kralyev va szvoji ruka noszi, pred Attillu isal. Attila je sztal pri Mantui pri vodi Minczio. Szveti Leo je upravan va pratezsi szvetoi med nogimi Duhovnimi, i Szviczkimi knyemu isal Szi ovi szu pred Attilom na kolena upali. Neg szam szveti Leo je szegurno pred

nyigovo licze sztal, knyemu szegurno govoril, i od nyega proszil, da presztane jednucs Orszage szkoncsavat, ter da va szvoje Kralyesztvo naizad ide. Ovo je szveti Leo ztakovim velicsansztvom, mudroschum, i zgovornoschum ucsinil, da je Attila derhtat zacsel, i velyen je privolyil na prosnyu Pape. Kada szuga potlye nyigovi voschanszki csasztniki pitali: zacs szeje od jednoga neorusjenoga Duhovnoga dal zisztrahsit, i nato nagovorit, da sze naizad poverne; je to odgovor dal, da je na sztrani ovoga Duhovnoga vidil jednoga zmozsnoga cslovika sztali, ki je csa vech na szebi, neg cslovicsanszkoga jimal, i da szeje nyemu z golim mecsem grozil, ako na prosnyu Pape velyen ne privolyi. Zkakovim veszelyem szu Rimlyani szvetoga Papu prijeli, sze nemore popiszat. Ali on je sze upomenyival, da szemoguchemu Bogu hvalu daju, i da krez pobojsanye zsitka kastige Bozsje od szebe odvernu.

Nikuliko let po ovom pripetenyu je Genzerich Kraly Vandalszki na nagovaranye nistvridne Czeszaricze Eudokszie va Talianszko udril. Ov je bil Arianacz krivoveracz, ali ov je z Katholiki csuda nemilosztivnie zahajal, neg pogan Attila. Kada sze je kvarosu Rimu preblizsaval, je szv. Leo i predanyega isal, i nyega proszil, dabi ztim zmirom bil, akosze Rimlyanczi pred nyim ponizu, i varos nyemu prikdadu. Ali szveti Papa od ovoga krivovercza ni mogal tuliko szproszit, kut od pokanszkoga Attile. Genzerich je va varos udril, szvojim voschanom poroblenye dopusztil, ter je noge Sztanovnike va kmesztvo odpelyal. Neg va jednom je szvetomu Papi va volyu isal, da varosa ni popalil, i da nikogar ni dal umorit, i da nai lipsi Czrikvov ni poskodil. Po odhajanyu Genzericha je szveti Papa ocsitno prodikoval, da je Goszpodin Bog varos zato kastigal, da szu nezahvalni bili zanu miloschu, da je nye Goszpodin Bog od Attile ucsuval. Drugics zbog nyihovoga zanemermetanya Ricsi Bozsje, i zbog nyihove prevelike raszpuschanoszti; zato ako potlye od ovakove kastige ochedu ucsuvani bit, da budu Bogu zahvalnii, da szvoi zsitak pobojsadu, i Rics Bozsju marlyivie poszluhsadu. Onim Rimlyanom ke je Genzerich va kmetsztvo odpelyal je obilyno almustvo poszlal, i nye va Piszmi upomenul, da va veri sztalni osztanu. Noge je znyihovoga Kmetsztva zpinezi szkupil. Csaje

ov veliki Szvetacz na poveksavanye dike Bozsje, na branenye szvete vere, i za zvelicsenye szvoji ovcsicz sze ucsinil, bi bilo prevech ovde sze naiperdoneszti. Toje sztanovito, da je jedan med nai mudrijimi, nai kripnijimi Papov bil, ki szu kada szvetu Czrikvu ladali, i redili. Dvaiszet jedno leto je ladal kut Rimszki Papa, po ki leti je je nyega zaszluhskov punoga Goszpodin Bog va leti csetira sztov seszdeszet pervom k szebi na vekovecsnu plachu pozval. Jos dandenasnyi jimamo od nyega sztov devedeszet seszt Prodikov i sztov cseterdeszet Piszam, zki je vidit, da szu va nyigovi csaszi, szkoro tiszuch csetira sztov let pervo, Katholicsanszki Kerscheniki ono verovali, i ucsili, csa szveta Mati Czrikva dan denasnyi ucsi, i veruje. Va nyigovi z nebeszkum mudroschum puni Prodika, je szvitlo pokazal kotrige vere Katholicsanszke, i sze Katholike upomenul, na odversavanye pokore, i dobri csinov, oszebuino na szpunevanye szvete Korizme i drugi posztov. Va szem sze kazse nyigova neutrudlyiva gorlyivoszt za diku Bozsju, i poveksavanye szvete Czrikve.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Leo je Rimlyanom prez szega sztraha rekal, da nad neszrichom nyihovoga varosa nist drugo krivo ni, neg nyihova nezahvalnoszt, nyihova raszpuschanoszt, i zanemermetanye Ricsi Bozsje. To iszto moremo od szi kastig rech, ke jedan, ali drugi Orszag doszezsu, ali prik jedne, ale druge hizse dojdu: glad, boj, i kuga, ali druge nevolye. Lyudi szami szu tomu krivi. Goszpodin Bog ztimi nevolyami kastiguje grihe lyudi. Szveti Hyeronimus veli: „To je sztanovito, da glad, boj, kuga, i sze nevolye zbog nasi grihov nad nasz dojdu." Szveto Piszmo tuliko peldov na potverdjenye ove isztine naiperdonasa, da va tom neszmimo dvojit. Kulikoputi je Goszpodin Bog zsidovszkomu lyucztvu zkastigum sze grozil, ko je szagdar rekal, da jim ju zbog nyihovi grihov salye. Oni szu szami ovo szpoznali, i valovali. Szveti Tobias je rekal: „Zato csa tvojim zapovidam niszno poszluhsni bili, zato szmo na poroblenye, va

ulovlenye, va szmert, va ziszmihavanye, na spot szim narodom prik dani, medake szmo raszsireni posztali. „Da sze ovakovi kastig ucsuvamo, i od orszaga odvernemo, je nai bolye, pravu pokoru csinit; ar krez pravu pokoru sze da Goszpodin Bog uproszit, i utihsit, kut nam noge pelde szvetoga Piszma kazsu. Oszebuino od zsidovov znamo, da kulikogoderputi szu sze zpravoga szercza k Bogu povernuli, pravu pokoru csinili, molili, i posztili, tulikoputi je nyim Goszpodin Bog ali naminutu kastigu oprosztil, ali ako szu va kastigi bili, ovu od nyi kraj zel, i odvernul. Ovoszi moramo zapametit, ako Goszpodin Bog jedan sztan zneszrichami pojischuje. Grihi szu zvechega tomu krivi, ako ne laschi, ko tuji. Ove moramo krez pravu pokoru zcsisztit, i szvoi zsitak pobojsat. Zpokorom, ter zpobojsanyem mora molitva szkupa szklopna bit. Pobozsna Judith je sztanovnikom Bethulianszkim rekla: „Csinimo pokoru, ter proszimo za oproschenye zi szuzami.“

II.

Zcsim je szveti Leo szvoju csaszt nasze zel, je sza nyigova szkerb nato ubernuta bila, da szvoju duzsnoszt szpuni. Vasz csasz, szu szvoju znanoszt, i kriposzt je nato ubernul. Ni miszlil na pocsivak tela, nego na szpunevanye szvoje duzsnoszti. Ako szi bar va kakovom sztalisu, ko jimas tvoje oszebuine duzsnoszti. Ovu szpuni. Joj tebi ako ju zamudis, oszebuino ako ju zamudis na skodu tvojega blizsnyega. Joj tebi, ako vech csasza na jigru, mangovanye, na nistvridno raszveszelenye raszprudis, neg na delo, ko tvoi sztalis potribuje, ubernes. Kako che ti pojt, kada budes csul: daj racsun od tvojega goszpodarsztva. To je daj racsun od tvojega zsitka, od tvojega sztalisa, od tvoje csaszti, od tvojega csasza, od tvojega razuma, od tvoji darov, ke ti je Goszpodin Bog udilil, da je na nyigovu diku, na tvoje, i na szpaszenye drugi hasznujes.

Na dan dvanaisztoga Aprila.

Szveti Szabasz Mucsenik, szveti Alferius Szpovidnik.

Szveti Szabasz szeje med diblyimi Gothi, ali od Katholicsanszki sztarji narodil. Ovi akoprem szu oposzred med Arianczi sztanovali, sze nigdar niszu dali od prave vere odvernut. Oni szusze terszili nyihovoga maloga Sabbasza va Katholicsanszkoi veri dobro odhraniti, i na sztrah Bozsji ucsit; da sze po csaszi nebude dal od krivoverczev va veri pobludit. Szabbasz je nauk szvoji Sztarji va szvoje szercze prijel, csuval szeje tovarustva krivoverczev, nyihove knige je oduraval, nisze nigdar dal nagovorit nyihove knige stat, da on szmertni jad, ki sze va ovi kniga nahaja, va sze ne zame. Polag toga szeje terszil szvoju Angyelszku csisztochu neuszkrunyenu obderzsat; zato szeje csuval tovarustva zsenszke szpole, i tovarustva oni, ki rado necsiszte razgovore derzsu. Rado je molil, kada je pri szvojem delu ktomu csasza jimal. On ni lyubil onakovoga raszveszelenya, va kom sze Goszpodin Bog bantuje. Szvoje telo je zposzti, i zdrugimi csini pokore trapil. Va szviczkoi znanoszti ni bil nemer prevech ucsen, ali csa duhovnu znanoszt utiszka, va toj je bil zversen. Krez szvoju duhovnu znanoszt, je nogoga zmed szvoji poznani, ali od krivoversztva ucsuval, ali od krivoversztva na pravu veru napelyal, ali zgrihsnoga zsitka, na pravu pobozsnost ubernul. Po szmerti szvoji Sztarji je nai vechi del szvojega jerbinsztva na hranu oni Katholikov ubernul, ke szu Gothi gnyavili, i proganyali. Kadi szeje za veru szvoju mogal zimat, i branit, onden je szercsen bil; ar szi nist ni vech zselyil, neg szvoju kerv za Jezusa prolyat. Csa szije zselyil, to szeje nyemu pod Kralyom Gothov Athanarichom sztalo. Ov Tyran, da sze Czeszaru Valensu dopadal bude, je krivu veru Ariusa na sze zel, i kada je va jednom boji zjednim drugim Kralyom neszrichan bil, je szvoj jad nad Katholiki otil szpunit, jos gorje neg jedan pogan. On je zapovid van dal, da va oni meszti, kadi Katholiki prebivadu, kip jednoga bolvana ponasadu, i da szakoga, ki ovoga bolvana nebude molil, i pred nyim sze klanyal, umoru, ali nye va nyihovoi hizsa

popalu. Velik sereg muzsi, zsen, i dicze szu va Czrikvu pobignuli, da szvoi zsitak ucsuvadu. Ali ov Tyran je zapovidal, da ogany va Czrikvu hitu, i da je zsive popalu. Ali Voschanszki Poglavari ovoga nemilosztivnoga Kralya Athanaricha szu ovu zapovid za pretverdu, i kruto nemilosztivnu derzsali; zato da zsitak ovi Katholikov ucsuvadu, szuje neg nato nagovarali, da od onoga mesza, ko szeje tim bolvanom aldovalo, jidu, i da chedu nyim miloschu zsitka dat. Ali Katholiki i toga niszu otili ucsinit, neg szu rekli, da volu umrit, neg od aldovanoga mesza bolvanov csa uzsit, i szebe znyim uszkrunit. Va onom meszti, va kom je szveti Szabasz prebival, szu szami pogani nyega zbog nyigove kriposzti, i dragolyubnoszti va zsitku otili szakojacski obderzsat; i pokidob szu znali, da sze on nikarko neche dat nagovorit od mesza bolvanom aldovanoga jiszti, i krezato szvoju veru zatajat; zato szu dokonyali, da kada Czeszarszki csasztnik dojde, da chedu priszech nato, da med nyimi nijedan Katholik ne prebiva. Kada je ovo naiperzimanye ovi poganov zvidil szveti Szabbasz, nikarkor ni til vato privolyiti, neg szeje zszilum nyim szuprotposztavil, zjedne sztrani zato, csa szije zselyil za pravu veru Jezusa mucsen bit, zdruge sztrani zato, ar ni otil, da sze zbog nyega Goszpodin Bog krez krivu priszegu, i lazs bantuje. Zato kada je Czeszarszki csasztnik dosal, i Szabbasza predasze dozval, i nyega zbog nyigove vere, i zbog nyigovoga Jimanya pital, je ov Szvetacz ovako odgovoril: „Ja szam Kerschan, i to Katholicsanszki Kerschan; moje Jimanye szam med uboge razdilil, i nist vech nimam, neg ovu halyu zkum je moje telo pokrito.“ Ov Csasztnik na dalye nyega ni za vridnoga prestimaval, dabi sze zsnyim dogovaral, neg je zapovidal, da ga zi szela szpudu. Kut szeje i zgodalo. — Drugo leto po tom szu Katholike jos vech proganyali. Szvetoga Szabbasza szu nochno vrime zposztelye van szkinuli, i szkoro pol gologa med ternyem vliki, i na szem puti zbicsi, i baticzami nemilo tukli. Zsnyim szu i jednoga Masnika, pri kom szeje zaderzsaval, ulovili, ali ztim Masnikom niszu tako nemilosztivno zahajali. Szveti Szabbasz sze ni zjednum ricsum ni tuzsil va szvojoi muki, neg je Goszpodinu Bogu zveszelyem aldoval sze csa je terpil. Drugu noch potom je Goszpodin Bog poszlal szvo-

jega Angyela knyemu, ki je sze nyigove rane zvracsil. Voschani szusze zbog toga razjadali, zato szumu drugi dan ruke, i noge povezali, i nyega zglavom doli na osz kola ubiszili, i tako va varos vozili. Vecser kada szu va jednoi ostarii pocsivali, je ostaricza vidila ovu veliku nemilosztivnoszt zato je od pomilovanya szvetoga Szabbasza od lanczov oszlobodila. Ali on ni pobignul, neg je onde osztal, dokl e szusze voschani prebudili, nad tim szusze ovi hahari kruto csudili. Kada szuga na odredjeno meszto doprimili, szu predanyega, i pred Masnika, ki zsnyim bise bolvanom aldovano meszo prepolozsili ztimi ricsami, da je Atharidesz Czeszarszki csasztnik zapovidal, da od nyega jidu. Szveti Szabasz je pital: „Do je ta Atharidesz, ki sze szegura, csa takovoga zapovidat, csa Bog prepovida? Ali komu chemo mi poszluhsni bit nasemu Bogu, ali Atharideszu? Nas Bog je sztanovito neizgovorno vechi Goszpodin; on jima vech zapovidat, nyemu moramo pred szimi poszluhsni bit.“ Ovako je i Masnik govoril, i ktomu prilozsil, da voli umrit, neg jedan zsalozsany od aldovanoga mesza jiszt. Atharidesz prik toga razjadan, je zapovidal, da szvetoga Szabbasza povezsu, i va vodu hitu. Szabbasz je Bogu hvalil, i sze kruto veszelil, da che szada tu miloschu jimat za veru Jezusa umrit. Kada szu blizu kvodi dosli, szu nyega voschani kanili oszlobodit, i odpusztit, ako neg va drugi orszag pobignut bude otil. Ali on je nyim ovako rekal: „Ne salitesze pretelyi moji! szpunite nad manum, csa vam je zapovidano; ar vam drugacse niszam hvale duzsan. Ja vidim iz Neba nike predame pojt, ki teme va vekovecsnu diku szprohodit. Nekate mi one korune zet, ka je zame na Nebi pripravna.“ Onda szuga na ruka, i noga povezanoga va vodu hitili va leti tri sztov i szedamdeszet drugom. Nyigovo szveto Telo szu Kerschani vreda nasli, i va Kapadocziu nyigovu domovinu odneszli.

* * *

Kovomu csa szam od szvetoga Szabbasza na kratki povidal, chu prilozsit nisto malo i od jednoga szvetoga Szpovidnika, ki je ravnotako na denasnyi dan szvoi szveti zsitak dokonyal. Ov je szveti Alferius Redovnik, ki je Klo-

ter Kava zaszadil. On szeje Szalermi va Talianszkom od Kralyevszkoga pokolenya Longobardusov rodil. Krez nyigovu kriposzt, i veliku mudroszt je tako glaszovit posztal, da gaje First Szalermitanszki viszoko prestimaval, va szvojem Pallaschi nyemu prebivalische odredil, i nyega va veliki poszli za nauk, i Tolnacs proszil. Jednucs je nyega kut Poszalnika szvoga k Kralyu Franczoszkomu poszlal. Na puti tamo, kada je va Klostri szvetoga Mihovilya Arkangyela va velik, i dug beteg zapal, je zacsel nebesziu szviczke dike, i szega szviczkoga szpoznavat, i oduravat. Zato szije naiperzel, ako sze jos zizdravi, da nijednomu drugomu Goszpodinu neche vech szluzsit, neg szamo neumrechemu Goszpodinu Neba, i zemlye. Goszpodin Bog je Alferiusu zdravlye dal, i on je szvoje naiperzimanye szpunil. Ravno onda, kada je Alferius betezsan lezsal, je szveti Opt Odilo va szvoi Kloster Kuniak naizad putoval, i vani Kloster, va kom je Alferius bil, dosal. Alferius je szvetoga Opta proszil, dabiga va szvoi Kloster zszobum zel, i med nyigove Redovnike prijel. Szpunila szeje ova nyigova prosnya. Alferius je marlyiv bil va obdersavanyu szvoje Regule, i tako zversen zsitak zsivil, da szeje szaki pravadan nad nyim veszelil. Vreda szuga za Preposztavnika va nikuliki Klostri posztavili, i akoprem je ove Klostre na zadovolynoszt, i veszelye szvoji podlozsni redil, ko szeje vindar terszil, da sze od ove csaszti oszlobodi; ar ovo je nyega va premislyavanyu szkrovnoszti Bozsji zusztavlyalo. Zato je va otajnom pobignul, ter na jedan viszok brig, Fenesztra jimenovan, isal, i onde va jednoi pucsi med szkalami malu hutu szi nacsinil ztim naiperzimanyem ovden pred szvitom szranyen va szluzsbi Bozsjoj vasz szvoi zsitak sztrosit, i dokonyat. Ali ni dugo duralo, ko szeje glasz nyigovoga szvetoga zsitka raszsiril, i nogi od plemenitoga, i od niszkoga pokolenya szu knyemu dosli, ki szu proszili, dabi pod nyigovum uredbum mogli Bogu szluzsit. Ovo je bil pocsetak onoga glaszovitoga Klostra Kava, i nogi drugi, va ki szu pod uredbum szvetoga Alferiusa zsivili, i Bogu szluzsili. Zsitak szvetoga Alferiusa, i nyigovi podlozsni ni va drugom sztal, neg va diki Bozsjoi, va premislyavanyu Bozsji szkrovnoszti, va molitvi, va ostri poszti, i drugi deli zversenoszti. Alferius je pred szimi zszvojum peldum isal,

i szi nyigovi podlozsni szusze terszili nyega naszledovat. Med drugimi nauki je i toga szvojim podlozsnim dal, da i malo dugovanye, csa zvelicsenye duhse utiszka zanemer ne verzsu; zato, da i male grihe, chemo zet: salnu lazs, i tako dalye, za malyahno ne prestimavaju; zdruge sztrani, da i male dobre csine ne zamudu, da sze i va malom ubladaju; ar JeJezus je rekal: ki je va malom veran bil, da che i va velikom veran bit; zdruge sztrani, ki male grihe zanemer meche, va pogibely dojde, va veche zapaszt. Krez ovakove nauke je ov szveti Redovnik szvoje podlozsne na kriposzt, i na szvetoszt pelyal, i to veszelye dozsivil, da szu nyigovi podlozsni zversen, i szvet zsitak zsivili. Va szem szvojem csinyenyu je ov Szvetacz neg szamo diku Bozsju, i zvelicsenye duhs pred ocsima jimal. Zato je nyega Goszpodin Bog, ki one odicsi, ki nyega dicsu, znogimi miloschami nakincsil. Med drugim je nyemu Goszpodin Bog dal dar csudocsinyenya, i prihoducha dugovanya naiperpovidat. Csa pervo utiszka, chu neg jedno naiper doneszt. Ne daleko od prebivalischa szvetoga Alferiusa, szu jednoga sztanovnika Szalernitanszkoga ubili. Ovoga szu mertvoga va Czrikvu Klosterszku doneszli ztim nakanyenyem nyega zakopat. Ali szveti Alferius je rekal, da ga nezakopanoga va skrinyi osztavu, i da drugi dan zopet knyemu dojdu. Szu noch je ov Szvetacz pri mertvaczu molil, i kada szu drugi dan dosli, da cheduga zakopat, onda szeje mertvacz pred nyihovimi ocsima va zsitak prebudil, i zsnyimi Goszpodina Boga dicsil, i Szveczu hvalil. Csa drugo utiszka, neka ovo szluzsi na pokazanye. Kovomu Szveczu szu doneszli jednoga neszrichnoga od zaloga duha obszedjenoga zlanczi povezanoga cslovika, i nyega proszili, dabi i ovoga, kut je noge druge, od vraga oszlobodil. Ali Szvetacz je rekal: „Va mojem zsitku ne, nego po mojoi szmerti oche bit oszlobodjen.“ Ovoszeje zgodalo, ar kada szu ovoga neszrichnoga k grobu szvetoga Alferiusa dopelyali, je zali duh zvelikim rujenyem zisnyega van prosal. — Prik drugoga chu projt, neg od blazsene szmerti ovoga Szvecza chu nisto malo naiperdoneszt. Sztov i dvaiszet let je zsivil szveti Alferius, ke je zvechega va szluzsbi Bozsjoi sztrosil, i nad csim szeje szaki csudil, moch, i kriposzt do koncza ni nyega osztavila. Do zadnyega dneva je szvoi szveti po-

szal prez sze teskoche odversaval, i umerl je prez betega. Seszt dan pred szmertjum szeje nyemu Jezus szkazal, i rekal: „Na dan moje zadnye vecsere oches kmeni dojt.“ Szveti Alferius szeje veszelil ovomu veszelomu nazvischavanyu, ter je zvelikum zselyum csekal na ti odredjeni dan. Kada je ta dan dosal, je szvoje duhsnoszpoznanye, ko nemer ni jednucs ni zvelikim grihom uszkrunil, krez szvetu szpovid zcsisztil, onda je isal va Czrikvu, szvetu Masu je szluzsil, szvojim podlozsnim je szveti Oltarszki Szakramenat podilil, nyim noge zipral, ubogim almustvo podilił, szvoi Kloster prikdal jednomu med szvojimi naipobozsnijimi Duhovni z Jimenom Leo, i nyemu zapovidal, da zdrugimi Duhovnimi kjilu ide. On je ali isal va szvoju hizsiczu molit, med molitvum je szvoju duhsu s pusztil va leti tiszuch pedeszetom dvanaisztoga Aprila. Po ubedi szu nyigovi Duhovni va nyigovu hizsiczu isli, i nyega mertvoga nasli, ali tako da niszu ni verovali da je mertav, neg da moli. Nogi csudni csini, ki szusze pri nyigovom grobi godali, szvidocsu, kako kripna je nyigova molitva pri Bogubila.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Velika szricha je bila za szvetoga Szabbasza, da je takove sztarje jimal, ki szu nyega velyen va ditinszti na pobozsnoszt ucsili, i va pravoi veri pocsversztili, da ga krivoverczi niszu mogli od prave vere odvernut. Hvale vridan je on szam va tom bil, da sze nigdar ni zkrivoverczi tovarusil, da nyihove knige ni stal, da on jad, ki je va ti kniga bil, ni vasze zel. Katholicsanszki sztarji sze jako zagrihsu, ako pravadno ne szkerbu, da sze nyihova dicza velyen va malyahnsztvi va pravoi veri ne naucsu, oszebuino va oni meszti, kadi szu zkrivoverczi zburgani. Katholiki va obcsinszkom jako grihsu, ako szvoju szvetu veru krez nistvridno ponasanye pospotaju, ako krez stenye nistvridni knig sze va pogibely posztavu szvoju veru pogubit. Szabbasz je bil szvet, vindar szeje bojal, da che krez stenye nistvridni knig jad nevernoszti va sze szpit. Nimadu

sze oni toga vech bojat, ki va szvojoi veri niszu tako csverszti, i ki polag toga po kerscbanszki ne zsivu? Csa chu rech sztoper od oni, ki rado takove razgovore poszluhsaju, va ki sze nasa szveta vera uszkrunyuje, ovi sztoper pravi jad nevernoszti va sze zimlyu. Csuvaj sze polag pelde szvetoga Szabbasza od stenya nistvridni knig, i od poszluhsanya csemerni, veru nasu ziszmihavajuchi razgovorov.

II.

Jedan med navlasztiti nauki szvetoga Alferiusa je bil ta, da sze i nai manyi grihov csuvamo. Ovako je i szveti Szabbasz miszlil, zato ni dopusztil, dabi sze zbog nyega szlagali. On je volil umrit, neg dabi bil dopusztil lazs, krezaku bisze bil szmerti oszlobodil. Ovako je i mali grih oduraval. Kako, i zacs sze moras mali grihov csuvat, to szam ti jur na drugom meszti povidal. Ovden chuti neg csa malo od lazsi govorit. Kuliko sztov lazsi szi ti dopusztil zbog szebe, ali kulikoputi szi lazs zapovidal? Kulikoputi szi sze szam szlagal, neg da tvoju grihsku zakrijes, ali zbog drugoga uzroka. Kulikoputi szi sze zbog drugoga, ali drugomu za lyubav szlagal, kulikoputi zsale, ali za kratak csasz? O kako daleko szi od pelde szvetoga Szabbasza? Terszi sze nai manye potlye nyega naszlėdovat. Oduri szaku lazs, i nai manyu; ar lazs je szagdar zbantovanye Bozsje. Ni ovo doszt uzroka, da lazsi oduris? Goszpodin Bog, ki je vekovecsna Jisztina, lazs, i lazscza odurava. Satan szam, ki je otacz lazsi, lyubi lazsi, i lazscze za szvoju diczu prestimava. I ovo ti ni doszt, da lazsi oduris? Szveti Auguszttin veli: „Csuvajtesze bracha lazsi, ar szi ki lazsi lyubu, szu dicza vrazsja.“ Je takovi lyudi, ki sze ne sztrahsu rech, da to ni grih, ako zi sale, ali blizsnyemu na haszan lazsemo; ali ako krezato szerditoszt, nepretelysztvo, ali kakovu neszrichu moremo odvernut. Ali toje krivo. Ar to je gvisno da je szaka lazs grih. Pravo nemer da lazs ni szagdar jednak grih; ar krez skodlyivu lazs velik grih moremo ucsinit; salna, ali potribna lazs je neg mali grih, ali vindar je i ova lazs zbantovanye Bozsje. Zato lazs nigdar ni dopuschana, akobi krezanyu szvoi, ali drugoga nyigov

zsitak mogli zobderzsat, ali ako bi bar kakovu neszrichu krezanyu mogli odvernut. Szveti Bernard veli: Nijedna lazs ni dopuschna, szaka je grihsna. Innoczenczius treti Papa veli: „Z Ricsi Bozsje znamo, da ni szlobodno grihsit, dabi krezato i laschi zsitak mogli oszlobodit.“ Ar kut szveti Bazilius veli: Nigdar ni szlobodno csa zloga ucsinit, da zisnyega csa dobroga van dojde. Lazs je ali zlo, zato nigdar ni dopuschana. Szveti Augusztin veli: „Zbantovanye ko krezato Bogu zaudamo, je veche, neg sze zlo, kobi radi krezato odvernut, i neg je sze dobro, ko bi radi krezato zadobit.“

Na dan trinaisztoga Aprila.

Szveti Hermenegildus Mucsenik.

Va leti po Krisztusu pet sztov seszdeszet oszmom je va Spanyolszkom ladal jedan Arianszki, toje krivoverni Kraly zjimenom Leovigild. Ov je jimal dva Szine, Hermenegilda, pak Rekareda. Pervoga je posztavil za Kralya va Szevilli, drugoga je pri szebi va Toledo zderzsal. Hermenegild szije potlye za zsenu zel Indegundis Kralyevszku kcher z Franczoszkoga, ova je bila dobra Katholicsanka, i bogabojecha. Goszvinda sztara Mat, ali baba Hermenegilda je bila jako cszverszta Arianka, toje krivoverka, zato szeje szakojacski terszila, Indegundisz Kralyiczu zpocsetka zlipim, i zszliplenyem, potlye zjedernimi ricsami, zugovaranyem, i zdrugim nedosztoinim zahajanyem na krivu veru Arianszku napelyat. Ali Indegundisz sze ni dala pobludit, nego szeje terszila szvojega mladoga muzsa Hermenegilda na pravu veru Katholicsanszku ubernut. Szveti Biskup Leander je nyoi va ovom poszli na pomoch bil, tako da je Hermenegild krivu veru osztavil, ter je ocsitno Katholicsanszku veru nase zel. Leovigild nyigov Otacz szeje prik toga raszerdil, i Hermenegildu sze zagrozil, da chemu ne szamo korunu zglave szkinut, nego nyega i umorit, ako k veri Arianszkoi naizad ne sztupi. Mladi viteszki Kraly Hermenegild je szvojemu Oczu dal naizad odgovorit, da je pri-

pravan nyemu va szem pravicsnom dugovanyu poszluhsan bit; ali csa nyigovu szvetu veru, ku je za pravicsnu szpoznal, utiszka, voli korunu, i Kralyesztvo, i sze szviczko zaosztavit, neg ovu veru zatajat. Nyigov Otacz ni dugo stental, velyen je velik sereg vojszke szuproti szvomu Szinu pelyal, nyigov Kralyevszki varos Szevilla zaujel. Jedno czelo leto duralo ovo zaujimanye, onda szeje moral varos podat. Hermenegild je pobignul, i szvoje zaviche pri Rimlyani jiszkal; ali kada je upamet zel, da ga Rimlyani kanu szvomu Oczu prodat, i odavlye je pobignul, ter je dosal va varos Kordova, ali i ov varos je zsnyim szkupa szilovan bil sze Leovigildu podat. Kadaje Szvetacz vidil, da nikarkor ujt nemore, je va Czrikvu isal, ar szeje ufal, da chesze nyigov Otacz na szvetoszt meszta zgledat, i da che sze nyemu szmilovat. Ovden je nyigov mlaji brat knyemu dosal, ki je nyega va neszrichi miloval, i nyemu miloschu Ocza ubechal, akosze szlobodno nyemu poda, i nyega klecsech za oproschenye proszi. Hermenegild je sze ucsinil, csa muje brat szvitoval. On szeje pred szvojim Oczem, ki je ravnotako va Czrikvu dosal, pokleknul, i nyega za miloschu proszil. Otacz je zsnyim milosztivno zahajal, dokle je Czrikvi bil, ali kada je va nyigov sator dosal, onda muje dal Kralyevszku prates, i sze drugo Kralyevszko zlamenye kraj znet, i nyega va skuru tamniczu zlanczi povezanoga hitit. Nekrivicsni mladi Kraly je szu nevolyu moral preterpit, kut dabi nai vechi zlocsinitely bil. Szamo tuliko hrane szumu dali, da ni szmil zagladit. Va ovom teskom sztalisu szeje Hermenegild k Bogu ubernul. Nai vech csasza je va molitvi, i va diki Bozsjoi sztrosil. Nist drugoga szi ni proszil, neg moch, i kriposzt sze preterpit. Nyigov Otacz muje vechkrat dal miloschu, i szloboschinu ponudit, ako neg Katholicsanszku veru osztavi. Ali Hermenegild je szagdar odgovoril, da voli miloschu Ocza, i szviczko Kralyesztvo pogubit, voli va lanczi terpit, i umrit, neg veru Katholicsanszku osztavit. Da muje ovo od szercza islo, ztoga moremo vidit, csa szeje navredi zgodalo. Na Vazmene Szvetke je nyigov Otacz jednoga Arianszkoga Biskupa knyemu va uzu poszlal ztum zapovidum, da zsnyigovi ruk Oltarszki Szakramenat prime, da neg krezavo more miloschu Ocza, szvoju szloboschinu, i szvoje Kra-

lyesztvo naizad zadobit. Hermenegild je ukaral prezetnoszt ovoga krivovercza, i nyega od szebe szpudil, ztim ponavlyanyem szvojega naiperzimanya, da voli zsitak pogubit, neg szvoju szvetu veru, ali csa takovoga ucsinit, csa bi naimanye zlamenye bilo, da na veru Arianszku kani privolyit. Je pri ovoi priliki je rekal: „Lahko cslovik more preterpit zgubitak szviczkoga Kralyesztva, kada sze vekovecsnoga blazsenoga Kralyesztva nadijati jima.“ Kada je nyigov Otacz Leovigild ovo docsul, je poszlal knyemu va uzu hahare, da mu nyigovu blizsnyu szmert nazvisztu. Szvetacz pun veszelya je pokleknul, szvoje ocsi k Nebu podvignul, i szvoju Duhsu va Ruke szvoga Sztvoritelya zrucsil. Jedan zmed haharov je zmecsem szvetu glavu Mucsenika raszpolovil, tako da szu nyigovi mozsjani na zemlyu czurili, i nyigovo szveto Telo szkupa szpalo.

Jos onu noch szu pri szvetom Telu szvetoga Mucsenika nebeszku muzsiku csuli, i va uzi szimo tamo letit liszkajuche nebeszke szvichicze. Leovigild je ovo docsul, i pokidob da muje nyigovo duhsno szpoznanye zbog ove velike nemilosztivnoszti nad szvojim szinom sztrahsno ocsimetanye davalo, sze je zato kruto kajal. Va zadnyem betegi je szvetoga Leandera Biskupa kszebi dal pozvat, i nyega proszil, dabi i nyigovoga mlajega szina Rekareda va veri Katholicsanszkoi ucsil, kut je pervo Hermenegilda. Leander je i Leovigilda upomenul, da i on osztavi kriva veru, ter da va narucsaj prave vere sztupi. Ali zaman je bilo! Ov neszrichni je szpoznal Jisztinu prave vere Katholicsanszke, a vindar je ocsitno ni til valovat, ali zbog sztraha pred szvojimi Dvorani, ali zbog drugi nistvridni uzrokov, kut szveti Gregor veliki Papa povida. Ovako je Otacz szamohot va pakal isal, kada je Szin kut odicsen Mucsenik Jezusa Krisztusa va Nebeszko Kralyesztvo kut ubladavacz isal. Szveti Gregor veli, da je molitva szvetoga Hermenegilda pri Bogu tu miloschu szproszila, da je na vredi vasz Orszag pravu veru szpoznal, i valoval, nyigova szveta Kerv, ku je prolyal je ovo uzrokovala. Ricsi szvetoga Gregora Pape szu ove: „Da nebi Hermenegild szvoje kervi prolyal, nebi bil orszag na szpoznanye prave vere dosal. Ovo szeje ali sztalo polag Ricsi szvetoga Evangyelya: ako zerno psenicze va zemlyu ne szpade,

i ne szagnyie, ko szamo osztane. Ali ako szagnyie, ko nogoversztni szad donesze. Znamo, da szeje ovo na nasem Szpaszitelyu, ki je Glava nasa, sztalo. Ovo vidimo i na nyigovi Kotrigi. Jedan je umerl od lyucztva Gothov, da bi nogi k zsitku dosli. Jedno zerno je na zemlyu szpalo, ter je zraszla obilyna duhovna zsetva.“ Ovo szu ricsi szvetoga Pape. Muka szvetoga Hermenegilda szeje godala va leti pet sztov oszamdeszet csetertom, trinaisztoga Aprila. Va szem Spanyolszkom sze ov dan szvetacsno obdersava.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Indegundisz pobozsna zsena szvetoga Hermenegilda je bila perva, ka je nye muzsa od krive vere Arianszke, va koi je odhranyen bil, odlucsila, i va pravu veru Katholicsanszku dopelyala. Nut ov szveti Kraly jima za Bogom szvojoi zseni naivech zahvalit, da je pravu veru szpoznal, i da szeje zvelicsil. O csa jedna pobozsna zsena pri szvojem muzsu, i pobozsni muzs pri szvojoi zseni za zvelicsenye duhse ucsinit more. Kako lipo je, kada hizsniki jedan drugoga na dobro zbujaju, a od zla odvrachaju, i va Nebo pelyaju! Kako mrazno, i zlo je, ako jedan drugoga od dobra odvrachadu, i na zlo pelyaju, ter va pakal szprohajadu! Hizsniki jimadu ovden priliku szami szebe upitat, kako szu jedan zdrugim, csa zvelicsenye utiszka, zahajali. Zsene sze neka oszebuino od pobozsne Indegundisz ucsu z szvojimi hizsnimi drugi, ki szu morebit va veri merzli, zahajat. Potribno je nai naiper, da one szame pravo pobozsne budu, i da szaki dan Boga za miloschu proszu, da jim kriposzt udili, szvojega druga na pravi put zvelicsenya pelyat.

II.

Szin Hermenegild je Katholik nasztal, ter je krez muku va Nebo dosal. Leovigild Otacz je nemer szpoznal Jisztinu szvete Katholicsanszke vere; vindar va krivoi veri

osztane, i umre, ter va pakal ide. Kako turobno dugovanye! O kako che Otacz krez czelu vekovecsnoszt jaukat, da je zbog sztraha szvoje Kralyesztvo pogubit, ali da che krez zblud szvoji krivoverni podanov szvoi zsitak pogubit, szpoznanu Jisztinu zatajal, ter je ni ocsitno valoval! Ovako chedu i szi krivoverni na veke jaukat, ki zbog szviczki uzrokov va krivoi veri osztanu, i neszrichno umru. Zdruge sztrani kako neizgovorno veliko veszelye uzsiva szveti Hermenegild va vekovecsnoszti, da je na tolnacs szvoje pobozsne zsene pravu veru szpoznal, i valoval, da je volil szvoje Kralyesztvo pogubit, uzu i lancze, i szmert preterpit, neg od szpoznane Jisztine prave vere odsztupit! Ovakovoga veszelya delniki moru nasztat szi ki szu novo povernuti Katholiki, ako va szpoznanoi pravoi veri sztalno osztanu, i polag nye zsivu. Nogi med ovimi ub szvoje szviczko jimanye dojdu zbog toga csaszu szvetu Katholicsanszku veru nasze zeli, nogi moradu zato csuda terpit, nogoputi jos i od nistvridni Katholikov. Ali nechesze vreda jedan med nyimi najt, ki che tuliko morat preterpit, csa je szveti Hermenegild preterpit moral, zgubitak orszaga, uzu, lancze, i szmert. Zato jimaju vech uzroka va pravoi veri sztalni osztat. Va pogledu na vekovecsno, blazseno Kralyesztvo Nebeszko sze nyemu ni zteska szpadalo szviczko dobro pogubit, i szmert preterpit. Zacs bi sze tebi zteska szpadalo, ki szi manye zgubil, i manye terpit moral? Dabi bil mladi Kraly pravu veru osztavil, bi nemer bil va zsitku mogal osztat, i szvoje Kralyesztvo naizad dobit; ali sze ovo bi bil po nikuliki leti krez szmert moral pogubit, i polag toga vekovecsno Kralyesztvo. Od szilne mucsne szmerti bi sze bil oszlobodil, ali va vekevecsnu szmert, va vekovecsno szkvarenye bi bil zapal, kadi bi bil zacsuda vech moral terpit, neg je na ovom szvitu terpil. Ni szpametnie ucsinil, da je zbog prave vere kratko durajuche szviczko Kralyesztvo osztavil, i da je na szvitu na kratki terpil, neg dabi bil krez nesztalnoszt vekovecsno Kralyesztvo pogubil, i va pakli na veke terpil? „Blazseni szu, ki zbog pravicze progonsztvo terpu, ar nyihovo je Kralyesztvo Nebeszko."

Na dan oseternaisztoga Aprila.

Szveta Lidvina Divicza.

Va szvetoi Czrikvi Bozsjoi zbog nye duge nevolye, i velike szterplyenoszti glaszovita Divicza Lidvina szeje Hollandi va varosi Schiedam va leti tiszuch tri sztov oszamdeszetom od sziromahski, ali Boga bojechi sztarji narodila. Ona je od Boga veliku lipotu tela prijela, zato kumaj je dvanaiszt let sztara bila, je uprosnyakov va histvo doszt jimala Lidvina ni privolyila, neg je szakomu ta odgovor dala, da szeje Bogu zduhsum, i ztelom zarucsila. Da potlye od uprosnyakov mir bude jimala, je Goszpodina Boga ponizno proszila, da bi nye lipotu na takovo licze preminil, da szaki, ki ju pogledal bude veszelye knyoi pogubi, i daju oduri. Goszpodin Bog je ovu nye prosnyu uszlisil. Kada je petnaiszt let sztara bila, je jednucs na ledi sztala zimszko vrime, i szvoje tovaruskinye gledala, kako szusze po zakoni fuzajuch na ledi raszveszelile, je nyu jedna ztakovum szilum doli hitila, da joj szeje jedno rebro zlomilo. Od ove ure szeje nye nevolya zacsela. Jedna bol je na drugu dohajala, jedan beteg za drugim. Vracstvo nist ni hasznilo. Nogo let nit hodit, nit sztat ni mogla, nijednoga kotriga prez velike boli ganut. Ako je csa jila, ali pila, sze je nyoi bol uzrokovalo. Od potrenoga rebra je veliku ranu dosztala, kaje bila puna cservi. Na szem telu je bila zduta. Deszna ruka je bila puna ran do ramena, i je uvenula. Va glavi je nyu tuliko bolo, kut dabi puna nozsi, i jigal bila. Uszta szu bila bolezna od zubi, na vrati zatecsena. Szkoro szenek je morala odmitat. Krez nye uszta, nosz, uhsi, i ocsi je nyoi vechkrat kerv czurila. Na boki ju je tiszkako szaki dan, jetra szu joj sze ukamenila. Zjednum ricsum, ni bilo betega va kom ni terpila, tako da szusze csudili, kako jos duglye zsivit more; ar polag nogoverszne nevolye, va trideszeti leti ni vech uzsila, neg csabi jednomu zdravomu na tri dni doszt bilo; nit ni jimala va tom csaszi tuliko sznah, kut zdrav cslovik va tri nochi. Va ovom nevolynom sztalisu je bila va velikom sziromahstvi, od szi zapuschana. Nogi szuju za visku raszkricsali. Va pervi tri

leti ove nye velike nevolye je szveta Lidvina turobna bila, da tuliko, i prez szega batrenya terpit mora. Ali Goszpodin Bog je nyoi poszlal jednoga pobozsnoga Masnika, ki je nyu naucsil, kako sze ponasat mora. On je nyoi rekal, da pervics szu szvoju miszal na zsuhku muku, i szmert Jezusa Krisztusa uberne, da jednu szkrovnoszt ove muke za drugum premislyava, da rasztima, csa je Jezus nyoi za lyubav terpil. Drugics da raszmiszli csa szu Mucseniki Bogu za lyubav terpili. Tretics, da sze nanu veliku plachu szpomene, ku je Goszpodin Bog za kratko durajuchu muku ubechal. Da od Boga miloschu szterplyenoszti zadobi, da vechputi preszveti Oltarszki Szakramenat prime; da vechputi od szercza Boga moli. Ov Nauk pobozsnoga Masnika je szveta Lidvina va szem szpunila. I velyen je va szvojem szerczu polaschinu chutila. Ar zselya za zdravlyem, turobnoszt va nevolyi, zselya za cslovicsanszkum pomochum, ovoje sze najednucs presztalo. Nist neszterplyenoszti vech ni bilo csut, nist zlamenya nezadovolynoszti vidit. Ona szeje ziszma va volyu Bozsju podala, Bogu je hvalila za szvoje traplenye, jos szije zselyila vech terpit. Nigdor ni mogal Lidvine prez pomilovanya pogledat, ali ona je szenek veszela, i dobre volye bila. Onim, ki szuju pojiszkali je nai bolye nauke davala, nogoga grihsnika je na pravi put naizad povernula. Med ovimi je bil jedan, ki je nyoi prez szrama sze nyigovo zlocsinyenye povidal, akoprem szeje ona kratila poszluhsati. Po ovom povidanyu, je ona nyemu rekla, da za pokoru dojduchu noch neg na jednoi sztrani lezsi. I nut csudo milosche Bozsje! Ov cslovik szeje krezavu pokoru pobojsal; ar kada ni mogal szpat, ko muszeje szkoro nemoguche vidilo na jednu sztran lezsat; onda muje na miszli doslo: kako chu moch va pakli va ognyi lezsat, kada misze na mehkoi posztelyi nemoguche vidi na jednu sztran lezsat? Krezavo mislenye ganut, szeje drugi dan szpovidal, i pokorni zsitak zacsel. Druge grihsnike je drugacse na pobojsanye zsitka ubernula, kada je zanye szvoju muku aldovala, i ovako nyim miloschu prave pokore zadobila. I za Duhse purgatoriumszke je szvoje muke aldovala, i noge je krezato odkupila, i nye po nyihovom odkuplenyu vidila va Nebo pojti. Ubogim, i nevolynim je szkoro sze podililа, csa szu nyoi drugi za almustvo posz-

lali. Goszpodin Bog ki je ovu Kerschanszku vitezkinyu na peldu szterplyenoszti preposztavil, je nyu batril, i ujacsal. Vechputi je knyoi poszlal nye Angyela csuvara, ki je nyoi veszelye nebeszko, ali muke pakla, ali purgatoriuma pred ocsi posztavil, i nyu va szterplyenoszti ujacsal. Jezus szam znyigovum Bozsanszkum Materum, i zdrugimi Szveczi szeje nyoi izkazal. Jednucs je nyoi jedan lip venacz zkiticz pokazal, ki ali jos ni bil vasz dokonyan, i rekal: „Kchi moja, ov venacz mora sztoper dokonyan bit.“ Ona je ztoga razumila, da jos jedan csasz mora terpit, da korunu vekovecsnu zadobi; ter szeje szterplyeno uredbi Bozsjoi podlozsila. Doslo je vrime, va kom je Goszpodin Bog szvojoi krez tulike muke szkuszenoi vernoi szluzsbeniczi pokazani venacz na glavu, korunu dike polozsiti. Nazvisztil je nyoi uru szmerti, po prijimanyem preszvetoga Oltarszkoga Szakramenta sze je nyoi izkazal Jezus, z Marium, i znogimi Szveczi, nyu batril, i pozval na nebeszku plachu. Na vazmeni Szvetak je sze okolnye sztojeche za oproschenye proszila, onda je proszila szama bit, da szvoje szercze va lyubavi k Bogu bude mogla bolye podvignuti. Szi szu van prosli, neg jedan mali dicsak ne ki je nye rojak bil. Szveticza va ovoi szamoti je zdihavala k Bogu, i proszila, dabi ju k szebi pozval. Nye prosnya bise uszlisena. Umlilo joj szeje, i preminula je. Ovakoje dokonyala ova Vitezkinya szterplyenoszti, po betegi oszamtrideszet let durajuchem, szvoi zsitak va leti tiszuch csetira sztov trideszet i tretom.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveta Ludvina je oszam trideszet let noge teske nevolye terpila. Oszam trideszet je lahko zrecseno, ali sztanovito dug csasz je. Ali csaje ov csasz szuproti vekovecsnoszti? Ovi oszam trideszet let szu pri szvetoi Lidvini szvoi konacz dosztali. Che i sztrahsna muka prokleti va vekovecsnoszti szvoi konacz dosztat? O nigdar, nigdar nigdar neche koncza jimat, ar drugacse nebi bila vekovecsnoszt. Szada chu te pitat: dabi ti do rekal, da ches velyen ucsi-

nyenom szmertnim grihom oszam trideszet let, ali neg oszam trideszet uri dugo zubnu bol, ali glavnu bol dosztat, i od Boga kastigan posztat, bi ti ta grih ucsinil? Ja ne verujem. Zacs pak tuliko, prezetno grihsis, pokidob da znas, da ne oszam trideszet letna muka, nego vekovecsna, ne jedna, neg szakojacska muka va pakli nate cseka? Csa ches mi nato odgovorit? Ches morebit rech, da ches sze ti vekovecsni muk krez pokoru oszlobodit. Ali szada te zopet pitam: niszu to tiszuchi, i tiszuchi, ki sze szada va pakli nahajadu va szvojem zsitku sze ufali, ali oni szu va szvojem ufanyu na nyihovu nai vechu skodu prekanyeni posztali. Nemore sze tebi toizto zgodat? Kako priproszto, i prezetno je, da sze neg krez jedan grih va pogibely posztavis va vekovecsnu muku zahitjen posztat? Ako ches szpametan bit, ko szi csverszto naiperzami, va premislyavanyu vekovecsni muk, sze pravad noszakoga griha csuvat.

II.

Szveta Lidvina je sztalno szterplyena osztala va premislyavanyu muke Krisztuseve, va szpominanyu onoga, csa szu Mucseniki terpili, i va premislyavanyu paklenszke muke, i va premislyavanyu neizkoncsanoga Nebeszkoga veszelya. Ovo ti je, nacs moras miszlit va tvojoi nevolyi ako je ona, kako velika. Miszliszi, ali szam kszebi govori: Moj Jezus je zacsuda vech zame preterpil. Szveti Mucseniki, kut i szveti Szpovidniki szu za Nebo zacsuda vech preterpili. Csa ja terpim, je neg nist szuprot onomu, csa prokleti va pakli terpu, i csa szam ja jur vechkrat krez moje grihe zaszluzsil. Moja muka ako je kako teska, i ako kako dugo dura, je vindar neg lahka, i kratka szuproti neizkoncsane, vekovecsne radoszti Nebeszke, ku mi Goszpodin Bog na Nebi ubiche. Zovim mislenyem szeje szveta Ledvina, i drugi Szveczi va nyihovoi nevolyi na szterplyenoszt zbujali. Naszleduj je va tom. Oszebuino pomiszli vechkrat na lyubav, i na peldu tvojega Szpaszitelya. Szveti Paval Apostol pise: „Teczimo va szterplyenoszti kczilyu nasemu, ubrachajuch nase ocsi na Jezusa pocsetnika, i doversitelya nase vere.“ Szveti Bernard zopet pise: „Ako te na neszterplyenoszt drazsiju, ko pomiszli na tvojega Szpaszitelya, ki je zate terpil.“

— -- — - -

Na dan petnaisztoga Aprila.

Szveti Benediktus mlaji.

Csa sze od ovoga Szvecza povida, nogi ne veruje, ali ziszmihava; ali pokidob daszu ovo onakovi muzsi popiszali, ki szu velikoga prestimavanya vridni, polag toga, ako raszmiszlimo, da sze szemoguchnoszt Bozsja na szvitu szakojacski ocsituje; ko neszmimo dvojit va Jisztini csudnovitoga pozivanya ovoga Szvecza. Va leti tiszuch sztov i seszdeszet petom szeje va jednom szeli Benediktus, koga mlajega jimenujedu, narodil. Otacz muje prezaran umerl. Nyigova Mati je nyega po kerschanszki odhranila. Kada je deszet let sztar bil je zacsel ovcze paszt. On je szkoro szenek na polyi bil, ali lipo pobozsno, i nekrivicsno je zsivil. Molitva je bila nyigovo jedino veszelye. Va nyigovom dvanaisztom leti je nyega Goszpodin Bog na jedan oszebuini poszal pozval, prik koga szeje vasz szvit csudil. Kada je va leti tiszuch sztov szedamdeszet szedmom trinaisztoga Szeptembera pri szvojoi csredi bil, je ove riosi trikrat csul: „Benedikt! drago moje dite, poszluhni glasz Jezusa Krisztusa.“ Benedikt je szimo tamo gledal, ali nikogar ni vidil, zato je rekal: „Do szi ti Goszpodine, ki kmeni govoris? Ja te csujem, ali ne vidim te.“ Onda je zopet ta glasz rekal: „Nekasze sztrahsit dite moje! Ja szam Krisztus tvoj Bog.“ Benedikt je pital: „Csa oches, da csinim?“ Jezus je odgovoril: „Ja ochu da ti tvoju csredu osztavis, ter da prik vode Rhone moszt gradis.“ Benedikt je odgovoril: „Ja neznam kadi je ta voda Rhone, pak i ovcze neszmim osztaviti.“ Jezus je rekal: „Neg poszluhni, ja chu sze jur za tvoje ovcze szkerbit. Ti ches velyen tovarusa dosztat, ki che te ktoi vodi pelyat, neg ti csini, csa ti velim.“ Benedikt veli: „Zcsim chu moszt gradit? Ja neg tri novcze jimam; ovo sztanovito ni doszt.“ Jezus mu veli: „Neg ti tvoje ufanye va me posztavi, i szu drugu szkerb na sztran verzi.“ Nekrivicsni pasztirich nato vech nist ni znal odgovorit; szpravil szeje na put, i velyen je polag szebe upamet zel jednoga mladencza, ki je nyemu rekal: „Ovde szam da te szprohajam do vode prik ke moszt gradit moras.“ Kada je

na odredjedjeno meszto ztim mladenczom dosal, ter sirinu, i hitro tecsuchu vodu vidil, je rekal: „Ni moguche na ovom meszti moszt graditi.“ Mladenacz, prez sze dvojnoszti Angyel Goszpodinov, je rekal: „Na sztran posztavi vasz sztrah, ter ucsini, csa ti je Bog zapovidal. Poj na plaucsiczu, ter sze vozi prik vode, onda poj va Varos Avignon zonkraj vode k Biskupu, ter mu ocsituj, csa ti je Bog zapovidal.“ Po ovi ricsa je Angyel szkersznul. Benedikt pun ufanya je va varos dosal, i k Biskupu isal, povidajuchi, da je od Boga poszlan prik Rhone pri varosi Avignon moszt zgraditi. Biskup szeje szmijal nave ricsi pasztiricha, ar je stimal da je va glavi pobludjen; onda je nyega k varoskomu Poglavaru poszlal, va tom mislenyu, da chega ov va pameti zvracsit. Benedikt je isal k Poglavaru, i rekal: „Goszpodine! ja szam od Boga poszlan jedan moszt prik siroke vode Rhone moszt gradit, vi mi morate na pomoch bit.“ Poglavar da sze ovoga, kut je stimal, priprosztoga diticha oszlobodi, je pokazal na jedan kamen na dvori, koga trideszetimi muzsi nebi bili ganut mogli, i rekal: „Zami ov kamen, ter ga posztavi za temely, fundamenat, tvojega moszta.“ Benedikt je prekrizsil ta kamen, ter gaje zdvignul, i na glavu vergal, ter ga noszil kvodi tako hitro kut dabi bil neg malyahno brime na glavi noszil. Poglavar, i Biskup, i szi drugi, ki szu to vidili, szusze zacsudili, ter szu zacseli verovat va to, csa je nyim Benedikt govoril. Va tom szu jos vech potverdjeni posztali kada szu noga csudacsinyenya vidili, ka je nad betezsnimi csinil, ki szusze nyigove pratezsi dotaknuli. Oszamnaiszt szu ji velyen pervi dan brojili, ki szu ovako uzdraveni posztali. Zato vech niszu dvojili va tom, da je nyega Goszpodin Bog ktomu velikomu poszlu odibral. Zato szu nozsinu pinez szkupa dali, ter szumuje doneszli na grajenye moszta. Benedikt je szvoje delo zacsel ztakovum mudroschum da szusze nai ucsniji Mestri prik toga csudili. Va szedmi leti je moszt kut pravo csudo szemoguchnoszti, i mudroszti Bozsje zgrajen bil, na takovom meszti, da szu nai ucsniji mestri zidarszki stimali, da zbog dibine, i hitro tecseche vode ni moguche moszta gradit. Kako viszoko szu Benedikta Duhovni, i Szviczki Preposztavni prestimavali, kakovo postenye szu mu davali, sze nemore zrech. Ali on ni jiszkal dike szviczke, nikarkor-

voga szviczkoga dara ni prijel, on je neg diku Bozsju jiszkal, i zapovid nyigovu szpunil. Molitva je nyigovo nai drazsje bilo, zato szije na moszti Kapeliczu dal nacsinit, va ovoi je va dnevi vechkrat Boga molil. Szvoje telo je z posztom, i zdrugimi pokorami trapil. Ni nigdar znyigovi uszt bilo csut nedosztoine ricsi, i druge je od nedosztoinoga razgovora branil. Szako nai manye zlamenye necsisztoche je oduraval. Zjednum ricsum nyigov zsitak je bil csiszt, i nekrivicsan. Va nyigovoi molitvi je nyemu Goszpodin Bog noga dugovanya ocsitoval. Med ovim je bilo i to, da je jednucs daleko od varosa Avignon va poszli bil, i molil, ter va molitvi vidil, da je zali duh jedan jaram moszta porusil. Najednucs szeje od molitve gori sztal, i konim ki szu zsnyim bili rekal: „Hotte chemo naizad pojt, da on jaram na moszti, koga je zali duh porusil, zopet nacsinimo.“ Zovoga szu vidili, da muje Goszpodin Bog va molitvi ocsitoval, csa szeje na moszti zgodalo. Po szrichno doverszenom moszti je nyemu Goszpodin Bog i nyigovu szmert ocsitoval. Kovoi szeje zdvojversztnoi gorlyivoszti molitve pripravlyal, szvoje telo pokoril, i szvete Szakramente pobozsno prijel. Vechkrat je va szvojem kratkom betegu Diviczu Mariu, ku je szenek szvoju Mater jimenoval, na pomoch zazival. Va szprogovaranyu nai szvetiega Jimena Jezus, i Maria je va devetnaisztom leti sztaroszti szvoje szvoju neuszkrunyenu Duhsu szpusztil. Kut szije zselyil je va onoi Kapeli na moszti, va koi je tulikoputi molil, pokopan posztal. Innoczenczius cseterti Papa kada je Lyoni bil, je Benedikta med broi Szveczev posztavil zbog nogi csudni csinov ki szusze na zazivanye nyigovoz godali. Va leti tiszuch seszt sztov, i szedamdeszetom szu nyigov Grob odperli. Nyigovo szveto Telo szu czelo, neuszkrunyeno nasli, ter va Czrikvu Czelesztinov posztavili.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Goszpodin Bog, ki je nigda Pasztiricha odibral, da onoga sztrahsnoga Goliatha ublada, je jednoga Pasztiricha odibral ktavomu delu, koga nai glaszovitiji zidarszki mes-

tri niszu bili va sztalisu szpunit; dugovanye nad kim sze ravnotako csudit moramo, kut szusze csudili nad ubladanyem Goliatha krez maloga Davida. O Jisztina je csa szv. Paval pise: „Csa je pred szvitom priproszto, to je Bog odibral, da mudroznancze uszramoti, i csa je mlahavo, toje Bog odibral da uszramoti csa je jako.“ Goszpodin Bog je va ovom pripretenyu pokazal, csa krez mlahavu, zanemermetanu poszudu ucsinit more, i csa mlahava, zanemerverzsena poszuda, toje mlahav cslovik ucsinit more krez kriposzt Bôzsju. Zato ako ti Goszpodin Bog csa zapovida, ali od tebe potribuje, neka za nemoguche derzsat. Jezus je k szvetomu Benediktu rekal: „Ufaj sze va me, ter szu szkerb na sztran posztavi.“ Ovo je i tebi recseno. Goszpodin Bog od tebe potribuje, da nyigove zapovidi obderzsis, da sze griha csuvas, da sze zsalosztno za grihe szpovis, da zle navade pobojsas. On oche, da nyemu sztalno szluzsis. Zali duh ti ovo za tesko, ali za nemoguche pred ocsi posztavlya. Nekamu verovat; nego sze na nauk Jezusa szpomeni: „Ufaj sze va me, ter szu szkerb na sztran posztavi.“ Ali kut je szveti Benedikt polag ufanya va Boga, szebi zapovidano delo zacsel, i dokonyal, od szvoje sztrani nist zamudil ni; tako i ti zmiloschum Bozsjum, kuti daje, moras delat, tvoju moch nato ubernut, da szpunis, csa Goszpodin Bog od tebe potribuje, ar drugacse tvoje ufanye va Boga ni pravo ufanye, nego prezetnoszt. Mali David je szvoje ufanye va Boga posztavil, i Goliathu rekal: „Ja szam ktebi dosal va Jime Goszpodinovo.“ Ali i hasznoval je szvoju hitalyku na ubladanye Goliatha. Ovako i ti csini. Ufaj sze va Boga, ali polag toga marlyivo szpuni, csaje va tvojoi kriposzti.

II.

Szveti Benedikt je pri pasi szvoji ovacz pobozsno, i nekrivicsno zsivil. Molitvu je hasznoval na csuvanye szvoje nekrivicsnoszti. Kada je on csudnoviti moszt gradil, je molitvu hasznoval, kut pomoch va szvojem delu. Vechputi va dnevi szeje od lyudi odlucsil, ter szeje va Kapeliczu szranil, da va miru bude Bogu mogal szluzsit. Ako oches pobozsno, nekrivicsno, kerschanszki zsivit, ako oches szri-

chu, i blagoszlov pri tvojem delu jimat; ako oches ono, csa Goszpodin Bog od tebe potribuje, szrichno szpunit, ko budi marlyiv, i gorlyiv va molitvi. Ar znaj, da zapovidi Bozsje szpunis, da sze griha csuvas, da sze za tvoje grihe zsalosztno szpovis, da zle navade pobojsas, zjednum ricsum, da sze csa je kzvelicsenyu potribno, dobro odversis, ktomu je miloscha, i pomoch Bozsja potribna. Da ali miloschu i pomoch Bozsju zadobis je molitva potribna. Zato moli, i dicsi Boga, ako za isztinu ono szpunit oches, csa Goszpodin Bog k zvelicsenyu potribuje. Szveti Krizoszthomus veli: „Ni moguche, da po kerschanszki zsivimo, da blagoszlov, i pomoch Bozsju jimamo prez vechkrat ne molitve.“

Na dan sesztnaisztoga Aprila.

Szveta Engraczia Divicza Mucsenicza.

Goszpodin Bog, ki je va szvetom Benedikti jednom Pasztirichi ovomu szvitu szvoju szemoguchnoszt pokazal, tomu iztomu Bogu je povolyno bilo va szvetoi Engraczii od ke chemo szada govorit, ravnotako szvoju kriposzt pokazat. Engraczia szeje va Portugallii rodila. Nye sztarji szu bili od plemenitoga kolena, ali i Boga bojechi, ki szu nyihovu kcher zaran na kerschanszku kriposzt ucsili. Ova zcsim je szpoznala veliku vridnoszt csisztoche, szije velyen naiperzela kut Divicza zsivit i umrit. Ali nye Otacz je drugacse miszlil, on je nyu zarucsil zjednim Franczoszkim Grofom Rouszillon. Engraczia sze ni szegurala ocsievoj uredbi sze szuprotposztaviti, ali vindar je csverszto osztala va szvojem naiperzimanyu va csisztochi zsivit. Ona je va Boga csverszto ufanye jimala, i nyega zdibine szercza proszila, da joj kriposzt udili szvoje naiperzimanye szpunit. Med tim szu sze prepravili, csa je k poruki potribno bilo. Izibrani szu bili zemanszki rojaki, ki chedu nyu va Franczoszko szprohajat, a drugi ki chedu nyoi na szluzsbu bit. Putovanye szu jur zacseli k zarucsnyaku, ali ona vindar ni ufanya pogubila. Nye szakidanya molitva je bila: „Go-

szpodine daj mi kut Diviczi umrit.“ Goszpodin Bog je uszlisil nye molitvu. Kada je jednucs na putu Goszpodinu Bogu szvoju divojacsku csisztochu vech neg drugda zrucsala; onda je nyoi Goszpodin Bog nazvisztil, da neche szamo kut Divicza, nego kut i Mucsenicza umrit, i to va varosi Szaragoszi. Ovo nazvischenye je nyu zvelikim veszelyem napunilo. Ona je szaku uru brojila, doklen je va ti varos dosla. Nye jedina zselya je bila za mukum. Ali markada je sztraha chutila va szebi zbog szvoje mlahavoszti, jeli che naimre muke preterpit moch. Zato szeje va molitvi k Bogu ubernula zditinszkim ufanyem nyega za jakoszt proszech, i nut velyen je va szebi chutila kako je nyu Goszpodin Bog ujacsal, ne szamo z szterplyenoschum, nego i zveszelyem sze muke preterpit. Onda je va Szaragoszi varosi bil Daczian naivechi nepretely, i progonitely, Kerschanov. Diokleczian, i Makszimian Rimlyanszki Czeszari szu nyega va Spanyolszko poszlali ztum zapovidum, da kerschanszku veru onde zizma zatare. Daczian je ovu zapovid zvelikim veszelyem szpunil. On je zjednoga varosa, va drugoga isal, ter je Kerschane szakojacski dal mucsit, i umarat. Nozsina Kerschanov, ki szu onda szvoj zsitak pogubili, je szamomu Bogu znana. Ov mancnik je ravno onda Szaragoszi bil, kada je Engraczia zszvojimi szprohodniki tamo dosla. On je sze Kerschane zjiszkal, ni jednoga ni miloval. Ki sze bolvanom ni til klanyati, ta je moral umrit. Zcsim je Engraczia tamo dosla, szu joj povidali, kako nemilosztivno z Kerschani zahaja, i nyu nagovarali, da neg szkerbi zvarosa va otajnom van pojt, da pogibelyu szmerti ujde. Ali nist manye ni ucsinila, neg to; nye szercze je bilo vazsgano zselyum za veru Jezusa umrit, ona je zjednimi med szvojimi szprohodniki k Daczianu isla, i nyemu zostrimi ricsami nyigovu tverdokornoszt ocsimetala, zkum on Kerschane proganya, zato da pravoga jedinoga Boga valuju, i moliju. Ona muje pred ocsi posztavila, kako szlip je va szvojoi poganszkoi veri molech bolvane, ki nist niszu neg szlipaczia, i nyega upomenula, da ove bolvane osztavi, ako neche na veke neszrichan bit. Daczian zpocsetka ni znal, csa che szi miszlit, ali rech, kada je ovu szegurnoszt va Engraczii vidil. Kada je ali kszebi dosal, je nyu pital, do je, odaklyen je, i do je nyoi tu oblaszt dal, da

nyega zbog nyigovi csinov kara? Ona je odgovorila: „Ja szam Kerschanka, z Portugallie szam, i va Franczoszko putujem.“ Dalye vech nyoi ni dal govorit, neg je zapovidal, da nyu pred nyim velyen nemilosztivno tucsu. Divicza je med tepenyem szenek kricsala, da je Kerschanka i da Jezusa Krisztusa pravoga, i jedinoga Boga valuje. Kada je Tyran vidil da ztepenyem nye nemore zmeksat, je zapovidal, da nyu na rep diblyega konya prevezsu, i po szi placza varosa vlicsu. Kada je Divicza ovu sztrahsnu zapovid csula, je zacsela pred ovum velikum mukum derhtat; ali zcsim je Boga zazivala, je vasz sztrah szkersznul. Po szem varosi szu nyu vlikli, ona je na szem telu tako razmerczvarena bila, da je nigdor ni mogal prez pomilovanya pogledat. Ona je ali szenek veszela bila, i Bogu hvalila, da je nyu vridnu posztavil, za nyigovo szveto Jime terpit. Drugi dan szu Divojacsku Mucseniczu polag zapovidi Dacziana na jedan sztup prevezali, i znye tela zklischami meszo kinuli, tako da szu joj do plucha mogli nuter vidit. Onda szu joj live perszi szkinuli, i nyu na novo tako nemilo bicsevali, da szu stimali, da mora duhsu szpusztit. I za isztinu csudnovito je bilo, da je ovako kerhka Divicza polag tulike muke jos va zsitku bila. Tyran je rekal po szvojem zakoni, da ovo od od viskarie dohaja; i zapovidal da nyu na szem telu raszkinutu va uzu hitu, da joi va nye muki dadu jos duglye terpit, i polahko umrit. Nye bol je zbog nozsine ran jako velika bila; ali niszu nyu szvoje rane tuliko bolile, kut nye na dalye odvlacsena szmert; ar nye zselya Krisztusu za lyubav umrit, i zsnyim kako perlye ujedinana bit, ovoje bila bol nai vecha, da sze nye muka na dalye odvlacsi. Ali Daczian szam je ovomu konacz nacsinil. Ar kada je docsul, da polag tulike muke jos zsivi, i Jezusa dicsi, je szvoju zapovid jos na vechu muku preubernul. Haharom je zapovidal, da nyoi krez mozsjane na glavi duzsicsak csaval szkrosz prebiju, i nyu tako umoru. Szi ki od nye pisu, szvidocsu, da je va valovanyu Jimena Jezusevoga, i va diki Bozsjoi sztalna osztala. Ovakoje umerla, kut szije zselyila kut neuszkrunyena Divicza, i kut dicsna Mucsenicza va leti csetira sztov i tretom. Nye szprohodniki krez nye peldu ujacsani, szu ravnotako Jezusa ocsitno valovali, i krez mecs szvoi zsitak dokonyali;

da onu, ku szu va nye szviczki orszag szprohajali, i va nebeszkoga szrohodu. Szveti Prudenczius Biskup je szveto Telo szvete Divicze dosztoino pokopal. On je nye szveti zsitak, i muku, i nye szprohodnikov va jacski popiszal, va koj povida, da je pri pogrebu nyihovom nebeszku muzsiku bilo csut.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

„Goszpodine! daj mi kut Diviczi umrit.“ Szveta, ali pri szedasnyi lyudi retka molitva. Pri naivechem deli je ta molitva, daj mi sze neg bogato uzsenit, ali odat, kut da zvona histva nebi bilo blazsensztva. Odatlye dohaja, da szlipo va histvo sztupiju, prez toga, dabi premiszlili, jeli szu za histvo od Boga odredjeni, ali ne. Engraczia je szvetiju molitvu odversila, ter je csudnovito od Boga uszlisena posztala; kada szu stimali, da vech ni moguche, da bisze nye molitva uszlisit mogla. Goszpodin Bog je va tom pripetenyu szvoju neizkoncsano mudru szemoguchnoszt pokazal, ka csloviku pomoch more, kada stimamo, da je sze zaman. Ovu szvoju szemoguchnoszt je i onda pokazal, kada je Engraczia va premislyavanyu muke, ka na nyu cseka, sztraha jimala. Ar on je nyoi vasz sztrah pozel, i takovu jakoszt va sztrahsni muka dal, kakove pri tako kerhkoi Diviczi ni vreda vidit. Szemoguchnoszt Bozsja je zmlahave sztrahslyive Divicze jaku, nesztrahslyivu Kerschanszku Mucseniczu nacsinila. Ovde mores vidit, csa mlahov cslovik z Bozsjum pomochum premoch more. Ali nato paszku noszi, csa ti je potribno, da Bozsju pomoch, i jakoszt zadobis. Pri szvetoi Engraczii je molitva, gorucha, szercsena molitva nyoi pomogla. Csini i ti ovako va tvoji teskocha, va muka, i progonsztvu. I polaschinu oches va molitva najti.

II.

Szveta Engraczia je szegurno pred Tyranna isla, i nyega karala zbog nyigove nemilosztivnoszti szuproti Ker-

schanov. Ali kada je ov Tyran nyu dal mucsit, onda je bila puna veszelya, ter Bogu hvalila, i nyega dicsila. Nebi ti mogal druge upomenut, ali ukarat, kada csujes da nedosztoino od vere govoru, kada Goszpodina Boga krez pszoszt, ali krez drugi grih bantuju? Zacs ktomu mucsis? Ti sze nimas muke, niti szmerti bojat, kut Engraczia kada je zlochu Tyrannu ocsimetala. Paszku jimaj, da krez tvoje mucsanye pred Bogom tuji grihov krivacz ne posztanes. Odpri uszta tvoja, ter govori, kadi zbantovanye Bozsje zabranit mores. Ako ti sze zato i szmijali budu, nist sze nemari. Bogu za lyubav terpi. Poglej na szvetu Engracziu, ona je va muki Boga dicsila, i nyemu hvalila. Ovoje Kerschanszki terpit. Kako sze ti ponasas, kada csa terpit moras? Ako i tuliko jakoszti va szebi nimas, dabi sze va tvojoi muki veszelil, Boga dicsil, i nyemu hvalil; ko sze naimanye terszi, szterplyeno terpit, i od Boga sze rado prijet, csa ti posalye. Va kniga mudroszti sztoji: „Noszi, csa ti Bog nalozsi. Z Bogom sze ujedinaj, ter budi szterplyen. Sze csiszto zami, csa tisze ucsini, ali nalozsi; noszi sze tuge ter budi szterplyen va tvojem ponizsenyu. Ar zlato, i szrebro sze va ognyi csiszti, a lyudi, ki szu Bogu dragi va pechi nevolye.“

Na dan szedamnaisztega Aprila.

Szveti Jusztinus Mucsenik, i szveti Aniczetus Papa, i Mucsenik.

Szveti Jusztinus szeje va pogansztvi va szvetom orszagi narodil, ali od nature je jimal oster razum; i pokidob da je ktomu i marlyiv bil, ko je jako ucsen, i mudar nasztal. Oszebuino szviczku mudroznanoszt je lyubil, zato je sze knige mudroznanczev prestal. Va ovi kniga je Jisztinu jiszkal, ali je ni nasal. On szeje od lyudi odlucsil, ter je zvan varosa va szamotu isal, da ga va nyigovom stenyu nigdor ne bludi. Csa szu od nozsine poganszki bogov govorili, to mu szeje jako priproszto vidilo. Zato szeje terszil jedinoga pravoga Boga szpoznat. Kada je jednucs pun mislenya

pohajal, je predanyega sztal jedan sztaracz, i nyemu rekal, da onoga, csa va kniga Mudroznanczov jische, va nyi neche najt, nego jedino va Kniga Prorokov, i va Kniga Kerschanov. Jusztinus pun veszelya je velyen zacsel Proroke, i Evangyelya Kerschanov stat. Krezato je navredi szpoznal pravoga jedinoga Boga, i Jisztinu prave Kerschanszke vere. On szeje z Kerschani vechputi dogovaral, da mu kotrige vere raszlozsu. Znai vechim veszelyem, i batrenyem je ovu veru nasze zel: on szi je pred ocsi postavil onu csudnovitu szterplyenoszt, jakoszt, i Sztalnoszt Kerschanov va nai vechi muka, ter szi je miszlil: „On Bog, koga Kerschani molu, mora pravi Bog bit; ar nijedan drugi bog szvojim szlugam takove jakoszti, i szterplyenoszti ne udili, kakovu jakoszt Kerschani jimadu. Vera, ku oni jimadu, mora prava vera bit; i oni za isztinu moradu blazsenii zsitak za plachu na drugom szvitu csekati; pokidob da zemalyszki zsitak Bogu za lyubav tako veszelo alduju.“ Ovako je Jusztinus miszlil, ter proszil, i na szvoje nai veche batrenye je prijel szveti Kerszt. Po szvetom Kersztu je tako lipo zsivil, da je szim na peldu bil. On je one miloval, ki szu bili va skurini krive poganszke vere, zato da sze na veke ne szkvaru, je nye ucsil, i upomenyival, i sztanovito noge je na pravu veru ubernul. — Onda je Czeszar Antonius Pius ladal, koga nyigovi Csasztniki szu Kerschane proganyali. Oni szu Czeszaru, ki je drugacse dober bil, pred ocsi posztavili, da szu Kerschani visczi, i veliki csemernyaki, da onakove nauke jimadu, ki szu cslovicsanszkomu tovarustvu jako skodlyivi, zato da sze moradu zatert. Szveti Jusztinus, komu je dika Bozsja, i postenye Kerschanov na szerczi lezsalo, je velyen jedne knige piszal na branenye Kerschanov, va ki je pokazal, da je sze zbog csesza szu Kerschani obtuzseni lazs i velika krivicza, i da je nauk vere Kerschanszke szvet, i blisnyemu jako hasznovit. Ove Knige je Czeszaru prik dal, i tuliko kerzanye zadobil, da je Czeszar tu zapovid van dal, da zbog vere nijednoga Kerschana vech neszmu umorit. Sze Kerschansztvo szeje prik toga veszelilo, i naiper Bogu hvalilo, onda i nyihovomu branitelyu szvetomu Jusztinu. Po szmerti Czeszara Antoniusa sze je zopet zacselo progonsztvo Kerschanov. Jusztinus je zopet nove Knige piszal na branenye Kerschanov, ali po-

gani sze niszu vech zgledali na praviczu. Kreszczensz jedan zlocseszt mudrosznancz je szvetoga Jusztinusa pri Poglavniku Rusztikusu uvadil, da je Kerschan, i je tuliko ucsinil, da szu szvetomu Jusztinusu, i nogim drugim Kerschanom glavu odszikli. Ovako je onu veru, ku je pervo va kniga branil, szada zszvojum Kervlyum valoval.

* * *

Szveti Aniczetus dvanaiszti Papa za szvetim Petrom szeje va Szirii narodil. Nyigovi Sztarji szuga dobro bogabojeche odhranili. Goszpodin Bog muje dobre dare prikazal, oszebuino ostru pamet. Va znanoszti je tako gori lizal, da je bil jedan med naimudrijimi szvojega csasza. Ponasanye nyigovo je bilo jako lipo, tako da je szim na peldu zversenoszti szluzsil. Med drugim, je jako branil szvetu veru Kerschanszku, i nyu raszsiroval. Zato kada je szveti Pius Papa szvoi zsitak krez muku dokonyal, szu nyega na nai veche veszelye Kerschanov za Papu odibrali. Va onom csaszu je i potriban bil ucsen, i mudar Papa, ar onda szu krivoverczi szvetu Czrikvu jako proganyali. Valentinus krivoveracz je v Rimi zacsel szvoju krivu veru glaszit. To izto je ucsinil jedan drugi krivoveracz Marczion. Jos i jedna neszramna zsena zjimenom Marczellina ka je krivu veru Karpokratesza valovala, je noge krivoi veri premutila. Naj turobnie je to bilo, da szu Katholicsani leni, i merzli bili va veri, da niszu polag vere zsivili. Zato szu sze krivoverczi sze vech nadvizali, ter sze ufali, da chedu zjadom krive vere sze Katholike moch zajadit; ar szu dobro poznali, da ni gvisnijega zlamenya nevernoszti neg je lenoszt va veri, i raszpuschanoszt zsitka. Szveti Aniczetus ki je ovo vidil, je nemer prik toga jako turoban bil, ali vindar ni volye zgubil, nit ni zdvajal. Nai naiper je Boga za pomoch proszil, onda je szvoi szveti poszal zacsel. Krez szakidanye Prodike, nauke, i upominanye je Katholicsane na vechu gorlyivoszt va veri, i na poboisanye zsitka zricsum, i zpeldum zbujal. On je pravo szveto zsivil. Nist drugoga ni jiszkal neg szpaszenye Duhs. Ni lyubil szviczkoga jos ni dopuschanoga raszveszelenya. Nyigovo jedino

veszelye je bilo molit, ter za diku Bozsju, i za zvelicsenye blizsnyega delat. Naj vechi del nochi je va molitvi sztrosil. Po vadne ga nigdir ni bilo vidit, neg va Czrikvi; ali va sztanyi betezsni, ter ubogi, ali doma pri szvoi Kniga ter molitvi. Szvoje telo je zostrim posztom, i zdrugimi pokorami, zbicsevanyem trapil. Sruproti szvoji nepretelyov je bil milosztivan, i lyubezlyiv; szuproti ubogi darezslyiv, va pogibelyi, i progonsztvi nesztrahslyiv. Ovu lipu peldu szvojega Pasztira szu naszledovali Katholiki v Rimi, tako, da je polag szvidocsansztva Hegezippusa, ki je onda v Rimi prebival, ov varos va kratkom csaszu sztan prave szvetoszti bil. Ovo preminanye Katholikov va lipom i pobozsnom zsitku, je nye csverszte va veri nacsinilo; ar vera sze nai bolye va pobozsnoszti ujacsa. Ov szveti Papa je krivovercze ki szu v Rimi prebivali, od szercza miloval, zbog pogibelya szkvarenya nyihovoga. Zato szeje terszil nye na szpoznanye prave vere napelyat; ali ki szu tverdokorni bili, one je zvarosa szpudil. Szveti Polykarp Ucsenik szvetoga Jivana, je va csaszu Aniczetusa Pape v Rim dosal, da sze zi szvetim Oczem od szega onoga dogovori, csa je na duhovnu haszan pravoverni potribno bilo. Polykarp videch szveti zsitak Aniczetusa je zvelikim veszelyem k szvojim ovcsiczam naizad isal, i szagdir ovoga szvetoga Papu dicsil. Oszam let je ov szveti Papa szvetu Czrikvu ladal zcsudnovitum mudroschum, i jakoschum. Va progonsztvu Czeszara Markus Aureliusa szuga ulovili, i pokidob da je sztalno veru Jezusa valoval, szuga nemilo umorili.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Aniczetus ni lyubil szviczkoga, jos ni dopuschanoga raszveszelenya. Nyigovo zabavlyanye je sztalo va molitvi, i va deli na diku Bozsju, i za szpaszenye Duhs. Naivechi del nochi je va molitvi sztrosil. Vadne ga nigdir ni bilo vidit neg va Czrikvi, va Spitali, va hizsa betezsni, ter ubogi, ali doma va molitvi, ali va ucsnyi; szagdar va oni meszti, va ki je polag szvojega sztalisa moral bit. Csa

ches ti navo sze rech? Szpodobi tvoi zsitak z zsitkom szvetoga Aniczetusa, ter sze szramuj pred Bogom, ako najdes da mu niszi va szem ovom szpodoban. Szveti Aniczetus jos ni dopuschanoga raszveszelenya ni lyubil. Ne jisches ti ono, ko je grihsno? Szveti Aniczetus szeje zabavlyal zonim cza je na diku Bozsju, i na szpaszenye blizsnyega. Zcsim sze ti zabavlyas? Lyubis molitvu? Szveti Aniczetus je nai vechi del nochi va molitvi sztrosil. Ti po vadne neches molit, jos manye po nochi. Kako szi mar ku noch prebavil? Szpomenisze nani csasz, kada szu ti nochi na nistvridno, na grihsno zabavlyanye prekrakte bile. Onda tisze ni zteska sztalo virosztovat; ali dabi ti vnochi jednu uru do na molitvu odredil, onda sze nebi mogal sznah ubranit. Vidis kako ti szamoga szebe i druge hinyis. Szveti Aniczetus szeje neg na oni meszti nahajal, kadi je polag duzsnoszti szvojega sztalisa moral bit. Kamo ti ides? Kadi te moradu vasz dan jiszkat? O malo kada Czrikvi! malo kada na onom meszti kamo polag tvojega sztalisa szlisis. Kadi sze nahajas? Morebit kercsmi, va tanczi, va csemernom tovarustvi, va nistvridni hizsa. Zovakovim zsivlenyem ches tesko pred Bogom moch obsztat. Zato sze izpitaj zbog toga, ter pobojsaj ono, kadi szi zagrihsil.

II.

Szveti Aniczetus je od szercza miloval krivovercze zbog pogibelya szkvarenya va kom sze nahajadu; zato je sze szpunil, da je na pravu veru uberne. Szveti Jusztinus je to izto ucsinil zpomilovanya szuproti poganov, ke je va szvitloszt prave vere krez nauke pelyal. Szi dva szu verovali, csa szaki dober Kerschan verovat mora: naimre, da sze zvan szvete Katholicsanszke Czrikve nigdor zvelicsit nemore. Szada sze doszt takovi lyudi nahaja, ki stimaju, da sze jedan va tri vera zvelicsit more; ki stimaju, da sze szaki va szvojoi veri zvelicsit more. Krivoverczem nacsinyaju ufanye zvelicsenya, kut Katholikom. Ovi nauki sztanovito zpakla dohajadu na szkvarenye nogo tiszuch duhs. Rics Bozsja nasz drugacse ucsi. Ar ova nam kazse: da je neg jedan Bog, jedna vera, toje da je neg jedan pravi

Bog, neg jedna prava vera, i da je neg jedna prava Czrikva, ka va zvelicsenye pelya. Ova prava szveta Czrikva je Rimszko Katholicsanszka. Ar nye vera je ku je Jezus Krisztus, i szveti Apostoli ucsili, ka sze od csasza Aposztolov szenek, i szada jednako nazvischuje, ka je zkervlyum tiszuch Mucsenikov, z Ricsum, i Piszanyem szveti Otacz, i krez noge csudne csine od Boga potverdjena. Ova vera je perva Kerschanszka vera, i nima drugoga za szvojega pocsetnika neg szamoga Jezusa Krisztusa. Zvana ove vere jos nijedan va tiszuch oszam sztov leti ni szvet posztal; zato je neg jedino szveta Katholicsanszka Czrikva prava Czrikva; ar je ona szama od Jezusa Krisztusa zaszadjena, koije dal to ubechanye, da je nit vrata paklenszka nete ubladati. Dabi ona va csem falit mogla, ali dabi bila falila, ko Jezus va nyigovom ubechanyu nebi bil veran, on bi bil szam falil, i nasz prekanil. Ovo ali neg miszliti, je velika pszoszt. Zato mora ova od Jezusa Krisztusa zaszadjena Katholicsanszka Czrikva, kut je od pocsetka prava Czrikva bila, tako i szada mora prava bit, i prava osztat do koncza szvita. Ako je ada Katholicsanszka vera szama i jedina prava vera, a szveta Katholicsanszka Czrikva, prava Czrikva; ko ztoga dohaja da zvana Katholicsanszke vere, zvana Katholicsanszke Czrikve ni zvelicsenya; zato szi oni, ki zvana ove Czrikve umru sze szkvaridu. Szveti Paval veli: „Prez vere sze ni moguche Bogu dopadati.“ On od prave vere govori. Pokidob ada je szama Katholicsanszka vera prava vera, ko ztoga dohaja, da zvana nye ni zvelicsenya. Ali tisze vidi, ali ne; mores prik toga govorit, csa oches, ove Jisztine porusit nemores. Zvan Katholicsanszke vere, zvan Katholicsanszke Czrikve sze nemoremo zvelicsit. Ki zi szvoje lasche krivicze zvan szvete Katholicsanszke Czrikve umre, ta chesze na veke szkvariti. Ako ove Jisztine ne verujes, ko niszi pravi Katholicsanszki Kerschenik; ar ne verujes, csa Bog, i szveta Mati Czrikva na verovanye preposztavlya. Ako va ovoi nevernoszti do koncza osztanes, ches sze i ti szkvarit, kut sze szkvaru szi neverni, ar i ti ches kut nekatholicsan umrit. Zami k szerczu ricsi szvetoga Fulgencziusa: „Za isztinszko derzsi, ter nist ne dvoji, da nechedu szami pogani, nego i szi zsidovi, krivoverczi, szi kiszusze od Czrikve odlucsili, i ki zvana

Czrikve Katholicsanszke szvoi zsitak dokonyadu, va vekovecsni ogany pojti, ki je vragu, i nyigovim naszlednikom pripravan. Za isztinszko derzsi, ter ne dvoji, da nijedan krivoveracz, ali ki sze je od szvete Czrikve odkinul, ki ni kotrig szvete Czrikve, sze nemore zvelicsit, ako kuliko almustva dilil bude, ako i szvoju kerv za Jezusa Krisztusa prolyal bude.“

Na dan oszamnaisztoga Aprila.

Szveti Apollonius Mucsenik, szveti Toribius Szpovidnik.

Po szmerti Czeszara Markus Aureliusa pod koga ladanyem szu Kerschani jako prognani bili, je nyigov Szin Kommodus Czeszarszki thronus poszel, ki ni neg mira dal Kerschanom, nego i csuda prinasal na poveksavanye prave vere. Zato szeje broj Kerschanov szaki dan vech ter vech poveksaval, tako da szu nogi i od plemenitoga pokolenya veru Kerschanszku valovali. Med ovimi je bil Apolonius Rimszki Tonacsnik, ki je zbog nyigove velike mudroszti, i pravicze pri Rimlyani va velikom prestimavanyu, i diki sztal. Stenye szvetoga Piszma, i drugi szveti Knig, poszluhsanye Kerschanszki naukov, i razgovori zi szvetim Papam Eleutheriusem, szu nyigove ocsi odperli, tako daje kriviczu poganszke vere szpoznal, ter osztavil, i na veru Jezusa sztupil. Zcsim je szveti Kerszt prijel, ko szeje terszil va kerschanszkoi kriposzti raszt, tako da je navredi drugim na na nailipsu peldu szluzsil. Kerschane je szagdir szegurno branil szuprot nyihovi nepretelyov. Ubrachanye ovako plemenitoga cslovika na pravu veru, i nyigov szveti zsitak je noge na nyigovo naszledovanye pelyalo. On nijedne prilike ni zamudil pogane nagovarat, i na szpoznanye jedine prave vere upomenyivat. Kako szad je ovo nagovaranye, i upominanye noszilo, toje bilo vidit, kada je nogo poganov szakidan k szvetomu Papi dohajalo, ki szu za szveti Kerszt proszili. Zali duh ovoga poveksavanya szvete vere ni mogal, terpit; zato je jednoga voschana zjimenom

Szeverusa nato nabatykal, da je Apolloniusa pri Szudczi Perenniusu uvadil, da je szvoju poganszku veru zatajal, i veru Kerschanszku nasze zel. Szeverus je nemer zbog ovoga uvadjenya moral umrit, ar Czeszar je zapovid van dal, da pod kastigum szmerti nigdor nikogar zbog toga neszmi uvadit, da je ki Kerschan nasztal. Ali pokidob je i ta zapovid bila, da onoga, ki je zbog vere Kerschanszke pred Szudcztvom uvadjen, ni szlobodno va szloboschini osztavit, odlag ako veru Kerschanszku ne zataji; ko je Perennius uvadjenoga Apolloniusa nagovaral, da szvoju novu veru zataji, da ga bude mogal va szvojoi csaszti osztaviti, i va szloboschinu odpusztit. Ali pokidob da Apollonius toga ni otil ucsinit, ko je Perennius zapovidal, da pred szim Szudsztvom od szvoje vere racsun mora dat. Apolloniusu nist drazsjega nebi bil mogal zapovidat. On je na Piszmo posztavil zjedne sztrani szlipotu, i zlochu poganszke vere, a zdruge zdrani Jisztinu, i szvetoszt vere Kerschanszke, on je va ovom Piszmu szvitlo pokazal onu kriviczu zkum pogani veru Kerschanszku proganyadu. Zovim Piszmom je isal pred szkupaszpravne Szudcze, i pred nyimi ovo Piszmo ztulikum kriposchum prestal, da nijedan zmed ovi Szudczov, akoprem szu nai vechi nepretelyi Kerschanov bili, ni znal nit naimanye csa odgovorit. Ali Perennius szeje bojal, dabi dugovanye moglo zblud uzrokovati, zato je Apolloniusu zapovidal, ako kani va szloboschinu odpuschan bit, i va szvojoi csaszti, i bogatsztvi zaosztat, i szvoi zsitak ucsuvat, da nai manye jedan csasz szvoju novu veru osztavi, ter da va poganszku veru naizad sztupi. Ali Apollonius je szegurno Szudczu rekal: „Csudim sze, kada szi csul moje Piszmo, va kom szam racsun dal od moje vere, i nacs mi nijedan ni znal nist odgovorit, da neg szpominanye mores nacsinit od toga, da ja moju veru, ku szam za jedino pravu szpoznal, osztavim. Csa mene utiszka, nist szi drugoga ne zselyim, neg dabi tu szrichu mogal jimat, za moju szvetu veru moju kerv prolyat, i nyu ne szamo zricsum, nego i zcsinom krez prolyivanye kervi potverditi." Za tim je zkripnimi ricsami upomenul Szudcza Perenniusa, i sze druge Tolnacsnike, da nyigovu peldu naszleduju, da poganszku veru osztavu, i da szvetu veru Kerschanszku, kut jedini pravi put va Kralyesztvo nebeszko, valuju, i nasze

zamu. Ove ricsi, i sztalnoszt szvetoga Apolloniusa je nemer szercza nyihova ganula, ali prez haszni. Perennius Szudacz zdrugimi Tolnacsniki szu szlozsno ovako szudili: da Apollonius mora zmecsem umoren posztat. Ov szveti Muzs szeje veszelil navo odszüdenye, on je ocsitno pred nyimi rekal: da je to nyigova jedina zselya kut Kerschan zsivit, i umrit, onda je jos jednucs sze upomenul, da nyigovu peldu naszleduju, da szvetu Kerschanszku veru valuju, ako nebi radi na veke zgublyeni bit. Va leti sztov oszamdeszet devetom oszamnaisztoga Aprila je szvoi szveti zsitak krez mecs dokonyal. On je pervi bil, ki je med Rimszkimi Tolnacsniki korunu Mucsenikov prijel.

* * *

Kovomu kratkomu popiszanyu zsitka szvetoga Apolloniusa, chemo na kratki prilozsit csa od zsitka szvetoga Toribiusa. Nyigova lipa kriposzt ku je od mladoszti lyubil, i nyigova velika mudroszt je bila uzrok, da je na Biskupszki sztolacz Aszturi va szpanyolszkom izvisen posztal. Nyigova sztalna gorlyivoszt zkum szeje za zvelicsenye szvoji ovcsisz szkerbil, i nyigova miloszerdnoszt kubogim je nyega pri Bogu, i pri lyudi dragoga nacsinila. Veliku zselyu je jimal ona szveta meszta pohoditi, kadi je Jezus kut cslovik terpil, i umerl, zato je naiper v Rim, onda Jeruzalem odputoval. Kada je zopet va Spanyolszko naizad dosal, szeje preszenetil, da je sze va drugom sztalisu nasal, neg szu bila, kada je prosal. Jedan plemenit cslovik zjimenom Markus, szeje za Biskupa dal poszvetit, ter je krivu veru Priszczillianusa zacsel raszsirovat. Toribus je szu szvoju szkerb nato ubernul, da ovu krivu veru zatare, zato je nye kriviczu va Prodika, i krez knige, ke je na branenye prave vere popiszal, raszlagal. Goszpodin Bog je nyigove trude krez noga csudnocsinyenya pomagal, ar nogi krivoverczi szu velike kastige Bozsje preterpit morali, ki szu szvetoga Biskupa ziszmihavali, i nyemu sze ukrivlyali. Ali kriva vera szeje tako diboko va szercza lyudi zakorenila, da je ni mogal polag szega truda van szkercsit. Zato je k Rimszkomu Papi Leo pervomu piszal, i od nyega Tol-

nacs proszil. Szveti Leo je nyemu naizad odpiszal, hvalil nyigovu gorlyivoszt, i nyemu szvitoval, da Szpravische Biskupov zizove, va kom Szpravischi da krivu veru Priszczillianusa zaklinyu, i zataru. Ovo je szeje zgodalo. Szi Biskupi szu ovu krivu veru zahitili, kut krivu zakleli, i krezato zaszliplyeno lyucztvo na pravu veru naizad dopelyali. Ali plemenitiji krivoverczi niszu mirovali, neg szu szakojacske knige szuproti vere Katholicsanszke med lyucztvom raszsirovali, da je od prave vere odvernu. Szveti Biskup da ovu duhovnu skodu od szvoji odverne je ravnotako nove knige piszal, na poverdjavanye prave vere. Ove knige je dal Katholikom, i krivoverczem na stenye, da sze Katholiki va pravoi veri ujacsadu, a krivovezczi da kriviczu nyihove krive vere szpoznaju. I nut krezato je szveti Biskup zmiloschum Bozsjum to dozsivil, da szeje kriva vera zaterla, i da je sze lyucztvo va narucsji pzave vere Bogu szluzsilo. Nogo let je szvoju Biskupiu zvelikum duhovnum hasznum redil, onda je va velikoi sztaroszti od Boga ubatren knyemu pozvan posztal va leti csetira sztov deszetom. Pred szmertjum i po szmerti je nyega Goszpodin Bog znogimi csudnimi csini odicsil.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Apollonius je krez stenye szvetoga Piszma, krez poszluhsanye kerschanszki naukov, i krez razgovore zi szvetim Oczem na szpoznanye prave vere dosal. Zcsim je szveti Kerszt prijel, szeje terszil zversen Kerschanszki zsitak zsivit. Szveti Toribius je stenye szveti knig za nai bolye oruzsje na zatiranye krive vere, i na potverdjavanye va pravoi veri derzsal. Stat, i poszluhsat, duhovne knige stat, i Rics Bozsju vechkrat dosztoino poszluhsat, ovo dvoje je nai bolye, ne szamo Kerschanszku Jisztinu szpoznat, nego i szvoi zsitak polag nye redit i sze zvelicsit. Ako ti je tvoje blazsensztvo drago, csini po tom. Ali szada je pitanye kako sztoji ztvojum kerschanszkum kriposchum? Jur je nogo

let, da szi tu miloschu jimal, szveti Kerszt prijeti; moresli pokazat, da szi szi neg jednu kerschanszku kriposzt va tom csazu lasztovitu ucsinil, toje jeli ku kerschanszku kriposzt va tebi jimas? Ali stimas, da je doszt, da szi kerschen, da Jime Kerschana jimas? O va tom sze na tvoju naivechu skodu bludis. Nit Krisztus, nit Apostoli toga ucsili niszu. Jezus Krisztus, kada je Apostole upomenul, da kersztu sze narode, je velyen te ricsi prilozsil: „Ucsite nye sza obderzsavati, csa szam ja vam zapovidal.“ Pri drugoi priliki, kada gaje jedan mladenacz pital, csa mora csiniti, da sze zvelicsi, ko muje doszt szvitlo, i raszlucsno rekal: „Ako oches va zsitak nuter pojti, obderzsavaj zapovidi.“ Szveti Paval Apostol je Efeziancze, kada szu ukerscheni bili, upomenul, da polag szvojega pozivanya, toje da po kerschanszki zsivu. Ov izti Apostol sze grozi Galatanczom, ki szu ukerscheni bili, zpaklom, ako nebudu polag szvoje vere zsivili, nego ako grihsili budu. Ar kada je noge grihe zbrojil, ovako pise: „Oni, ki ovako csinu, nechedu Kralyesztva Bozsjega poszeszti.“ Csa zi szega ovoga van izhaja? ne drugo, neg da szam Kerszt, da szama vera nikogar zvelicsit neche. Mi sze naimre moramo i za Kerschanszkum kriposchum tersziti, i va nyoi osztati. Nogi tiszuchi szu va pakli, ki szu nemer ukerscheni bili; ali pokidob da niszu po Kerschanszku zsivili, pokidob da sze za Kerschanszkum kriposchum terszili niszu, szu na veke szkvareni.

II.

Szveti Apollonius je zpogana Katholicsanszki Kerschan posztal, nisze dal od ove vere krez nikakovu muku, nit krez szmert odvernut. Csa je ov Szvetacz ucsinil, to szu nogi tiszuchi ucsinili. Zacs? zato, ar szu csverszto verovali, da va nijednoi drugoi, neg szamo va Katholicsanszkoi veri moredu zvelicseni posztat. Ovo je i szveti Toribius veroval, ar drugacse sze nebi bil tuliko trudil, Katholike va nyihovoi veri ujacsat, i krivovercze knyoi pelyat. Va nijednoi drugoi veri, neg szamo va Katholicsanszkoi veri sze moremo zvelicsit. Ovo je Jisztina, ka sze neda tajat; zato moremo verovat, da szi oni, ki zvan Katholicsanszke

vere umru, na szkvarenye dojdu, ali szu pogani, ali zsidovi, ali drugi krivoverczi. Nogi stimaju, to szkoro ni na verovanye. Oni velu: Goszpodin Bog je milosztivan, kako bi mogal tulike lyude szkvarit! Nogi, ki niszu Katholicsani pobozsno zsivu, ne grihsu, noga dobra dela csinu; kako bi je mogal szkvarit? Ali neka govoru, kuliko ote, ko che szenek Jisztina osztat, ki zvan szvete Katholicsanszke Czrikve, zvan szvete vere Katholicsanszke umru, sze nechedu zvelicsit, neg chedusze szkvarit. Goszpodin Bog je milosztivan, ali i pravicsan. Prez uszkrunyenya nyigove miloszerdnoszti je nogo millionov Angyelov, nogo millionov Zsidovov, Turkov, i poganov, krivoverczev, i drugi grihsnikov na veke va szkvarenye odszudil, i ravnotako che i sze one na szkvarenye odszudit, ki zvan szvete Katholicsanszke Czrikve umru. Nogi pobozsno zsivu, i nogo dobra ucsinu; ali nechu nist rech od toga, da prez prave vere nemore prave pobozsnoszti bit, ali niti dobri csini, niti pobozsnoszt zsitka nemore prez prave vere doszt bit na zvelicsenye; ar Apostol je rekal: da sze prez vere nemoremo Bogu dopadati. Oni sze nenahajadu va nogi grihi; ali ta jedini grih nevernoszti, ali krivoverszta je doszt na szkvarenye; ar szveti Apostol Paval krivoversztvo medane grihe racsuna, zbog koga cslovik Kralyesztva Bozsjega nemore poszeszti. Nogi veli: mi neszmimo nikogar szkvarit. To je jisztina, ali mi nikogar ne szkvarimo, neg nevernoszt, krivoversztvo szkvari one lyude, od ki govorimo. Goszpodin Bog je szkvari zbog nyihove nevernoszti, i krivoversztva. Mi neg ono velimo, csa che jim sze jednucs zgodat, ako szu krivi nyihove nevernoszti, i krivoversztva. Oni ki niszu Katholicsani dabi je do pital, jeli sze zsidov, ali pogan more zvelicsit, ako kut pogan, ali kut zsidov umre, polag Evangyelya moradu rech: ne. I oni ovoga ne szkvaru, neg ga szkvari Rics Bozsja. Ti me pitas, morem zjisztinom rech: ov, ali on krivoveracz che sze szkvarit? Ja ti nato odgovorim: Ne, ar neznam, jeli je kut krivoveracz umerl, ali jeli je on szvojemu Krivoversztvu krivacz. Moguche je, da nam sze nogi zvana vidu kut dabi krivoverczi bili, ali po katholicsanszku umru; ali zdruge sztrani je i takovi, ki zvana kut Katholicsani umru, ali zjisztinom szu krivoverczi. To sztanovito mores rech akoje ov kut ne

katholicsan umerl, ko je szkvaren; ar toje kotrig nase szvete vere: da sze oni szkvaru, ki va szvetoi Materi Czrikvi ne umru. Ov nauk szi dobro zapameti, ter sze ne daj pòbludit od oni, ki drugacse govoru, ako szu oni, do szu; ar drugacse pred Bogom niszi Katholik. Szveti Augusztin Otacz veli: „Zvana Katholicsanszke Czrikve more cslovik sze jimat, neg vekovecsno blazsensztvo ne. Nigdir drugdi neg va Katholicsanszkoi Czrikvi sze zvelicsenye nahaja. Szaki, ki od Katholicsanszke Czrikve odlucsen zsivi, ako i stima, da dobro i hvale vridno zsivi; ko vindar zbog toga jedinoga griha, da je od jedinoszti Krisztusa odlucsen, neche zsitka jimat; nego szerditoszt Bozsja zverhu nyega osztaje."

Na dan devetnaisztoga Aprila.

Szveti Verner, szveti Rudolf, i szveti Simeon, tri mladenczi ki szu od Zsidovov szmert Mucsenikov preterpili.

Va leti Krisztusa tiszuch dvi sztov oszamdeszet szedmom szu tverdokorni zsidovi na denasnyi dan jednoga nekrivicsnoga mladencza zjimenom Verner nemilo umorili. Ov szeje va szeli Vammerath od sziromahski, ali pobozsni sztarji rodil. Otacz muje zaran umerl. Mati nyigova szeje podrugiput odala, ali zloga Muzsa je dosztala, ki je zmalim Vernerom nemilo zahajal. Ov toga duglye ni mogal terpit, zato je zdomu prosal, ter je Obervezel isal, da va szluzsbu sztupi. On je delal, kadi je dela dosztal pri Kerschaui, i pri Zsidovi; polag toga je pobozsno zsivil. Pri Prodika, i pri drugoi Bozsjoi szluzsbi szeje marlyivo nahajal, i szvete Szakramente je vechkrat pobozsno prijimal. Jednucs va Korizmenom csaszi szuga zsidovi zvali, da jednu diboku jamu zi zemlyum va pivniczi zagradi. Spunil je ovo marlyivo. Na veliki csetertak je szvoju vazmenu szpovid, i pricseschanye pobozsno odversil. Po podnevi szuga zopet zsidovi pozvali, da delo, ko je zacsel, doversi. Ali kumaj je sztupil va pivniczu, velyen szuga zhusztili nikuliko zsidovi, uszta mu zolovnom kogulom zatverdili, i

zavezali, da nebude kricsat mogal; onda szumu szu pra-tes ztela szkinuli, i nyega na noga, i ruka povezanoga na jedan sztup ubiszili na vechu muku zglavum doli ubişenum. Onda szuga zacseli mucsit. Naiper szuga nemilo bicsevali, onda szumu na vech meszti zsile prerizali, i ovako szuga tri dni viszechega osztavili, doklen muje sza kerv zczurila. Jedna Kerschanka, ka je va onom sztani bila, je to upa-met zela, i Szudczu naznanye dala, i nyega nato meszto odpelyala, kadi je nekrivi mladenacz jos zsiv viszil. Zsi-dovi prehstrahseni szu nistvridnomu szudczu veliku Summu pinez ubechali, ako mucsal bude. Ov od pinez zaszliplyeni Szudacz je ovu sztrahsnu zlochu zamucsal, a zsidovi szu nekrivoga mladencza zizma umorili. Po nochi szu nyigovo mertvo telo na plav zeli va tom nakanyenyu, da chedu je kade zakopat. Szu noch szusze plaukali, a vindar niszu dosli do onoga meszta, kamo szu kanili. Jutro pri zori szu nedaleko vidili jednu zternyem zarasenu raku, vavu szu szveto Telo podlozsili, ter naizad sze vernuli. Dojduchu noch po tom szu nochni virosztivniki zgrada na onom me-szti veliku szvitloszt vidili. Jutro szu isli nato meszto gle-dat, i nasliszu nemilo raszmerczvareno Telo mladencza, ter szu Preposztavnim na znanye dali. Poglavari szu dali mertvo Telo va varosku hizsu doneszt, i ziprat. Szi ki szu je vidili szusze preszenetili nad velikum zlochum, ka je nye nato szpravila. Vreda szeje zvidilo, do je ta mladenacz, i kako je zbog vere Kerschanszke mucsen posztal Onda szu nyigovo szveto Telo va Kapeli szvetoga Kuniberta lipo pokopali. Znyigovoga Tela je jako dobra duha dohajala. Pri nyigovom Grobi je Goszpodin Bog nogo csudni csinov ucsinil na szlipi, santavi, i drugi betezsni, i Jime Vernera odicsil.

* *
*

Va tom iztom leti szeje kovomu szkoro szpodobno pri-petenye va varosi Bern zgodalo. Nikuliki zsidovi szusze dogovorili, kako bi Kerschanszko dite mogli dosztat, zkoga kervlyum bi mogli szvoju vrazsju zsaju zagaszit. Jedan zmed nyimi szeje uszegural, ter je jednoga nekrivicsnoga mladencza zjimenom Rudolfa zplacze va szvoju hizsu zmu-

sil, preztoga dabi bil do upamet zel. Onda szusze szkupaszpravili ovi kervizsajni lyudomerczi. Dite szu va pivniczu odprimili, i na szem telu, kadi szu neg stimali, da chedu kervi dosztat, naranili, tako dugo dokle je kervi, i zsitka jimal. Kada szu ovako puni veszelya szvoi jad nad ovim nekrivim mladenczom zatihsili, szu upamet zeli, da je nyihova prates sza zkervlyum mladencza zamazana. I ubraz onoga, ki gaje va hizsu doprimil, je bil pun kervi. Ov i oni drugi szu szebe i pratezs zacseli zipirat; ali zaman je bilo sze nyihovo trudno. Kerv je na ubrazi, na ruka, i pratezsi osztala, nikarkosze ovoga szvidoka nyihovoga lyudomorsztva niszu mogli oszlobodit. Kakov sztrah je nye popal, szi moremo miszlit. Ktomu szu i szi pobludjeni posztali, na meszto dabi sze bili szranili, szu jedni na placzu van isli. Kumaj szuje zagledali, velyen szusze lyudi zacseli szumlyit, Poglavarsztvo je nye dalo polovit. Nekrivo umoreno dite szu va pivniczi nasli, i ovi lyudomorczi szu obsztali szvoje zlocsinyenye, i na koli zsivi do szmerti kastigani. Sze one druge zsidove szu zvarosa szpudili, i niszu potlyen szmili va nyem prebivati. Telo Rudolfa szu va naj vechoi Czrikvi varosa pokopali, i k Oltaru szvetoga Krizsa polozsili. Od onoga csasza szu Rudolfa kut szvetoga Mucsenika dicsili. Nyigov Grob je ravnotako krez noga csudocsinyenya odicsen.

* * *

Kovomu dvojemu pripetenyu chemo i treto prilozsit, ko szeje Trienti va leti tiszuch csetira sztov szedamdeszet petom godalo. Kerschanszko dite zjimenom Simeon, ko jos ni bilo oszamnaiszt miszecz sztaro je jedan zsidov zpraga hizse szvoji sztarji, kadi je szidilo, prekral, ter va jednu zsidovszku hizsu odneszal, kadi je nyihova szynagoga, ali templ, bila, ovoszeje sztalo vecser na veliki csetertak. Po nochi szu dosli zsidovi szkupa va tu hizsu, da dite zbog oduravanya Krisztusa mucsu. Rabbi Moizes je pocsetak nacsinil. Uszta muje csverszto zavezal zrubczem, da nebude kricsat moglo; onda muje pratezs ztela zkinul, da je po szvojoi volyi budu mogli mucsit, ruke, i noge szumu povezali. Kumaj je ovo ucsinyeno bilo, onda je jedan zsidov

dosal zklischami, ter je sziromahskomu ditetu meszo ztela kinul; jedan drugi gaje znozsem va glavu ubol, oni drugi szuga zjiglami, i zsili po szem telu boli. Onda szuga znozsem ubrizali. Kerv, ka je znyigovi zsil czurila, szu va jednu zdeliczu szranili. Po obrizovanyu je ovo dite szoje ocsi jos jednucs k Nebu ubernulo, on da je preminulo. Ovo neg csut je sztrahsno. Ali ova zsidovszka zlocha ni dugo zatajana osztala. Ovi lyudomorczi szu szami obsztali, i szvoju kastigu prijeli. Szveto Telo Simeona szu lipo upravili, i dosztoino pokopali. Na onom meszti, kadi szeje ovo lyudomorsztvo zgodalo szu Kapelu zgradili. Zsidove szu zvarosa szpudili. Pri grobi szvetoga Diteta szu nogi betezsni szvoje zdravlye naizad prijeli.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Zovi tri pripetenyov sze mores naucsit, kako csudnovito Goszpodin Bog nogoputi na vidilo doprimi, csa sze je va otajnom ucsinilo. Goszpodin Bog more i tvoje otajne grihe na vidilo doneszt. Kakobi ti bilo pri tvojem szerczu, dabi Bog to zaisztinu ucsinil. Csa ali szada ne ucsini, to che nani veliki dan ucsinit. Jedan kotrig nase vere je, da chedu sza nasa dobra, i zla csinyenya, szi nasi grihi, i nase kriposzti nigda pred szim szvitom ocsitovani bit. Szveti Paval veli: „Mi chemo szi ocsitovani bit pred szudczkim sztolczem Krisztusa.“ Pravicsnim che ocsitovanye nyihovi dobri csinov na diku szluzsit; ocsitovanye nyihovi grihov nyim neche na spot bit; ar szu zanye pokoru csinili. Ali do che moch zgovorit on spot, koga chedu jimat grihsniki, kada sze pred szim szvitom nyihova zla csinyenya ocsituju. „Ja chu sza tvoja zlocsinyenya pred tvojim liczem, szim narodom tvoju golochu, szim Orszagom tvoj szpot ocsitovat.“ Veli Goszpodin Szemoguchi. Kakovu szramotu, i spot ches pred szim szvitom jimat, ako sze szi tvoji grihi, ke szada zakrivas, i szranyas, szim lyudem ocsitovali budu? Kako ches sze pred liczem Bozsjim, pred Szveczi, i pred prokleti szramovat morat? Dabi szi sztanovniki va-

rosa, ali szela, vakom prebivas, tvoje otajne grihe znali, kako bi sze ti szramoval. Csa ches pak csinit na zocsi tuliko milionov lyudi? Ako oches ovoi szramoti ujt, ko'neka odszidob nist takovoga ucsinit, zbog csesza bisze na szudnyi dan szramovat moral. Ako szi ali jur csa takovoga ucsinil, nist drugo ti pomoch nemore, neg prava zversena, i zsalosztna szpovid. Ako sze szramujes tvoje grihe Szpovidniku valovat, ko poszluhsaj, csa szveti Augusztin Otacz veli: „Bolye je pred jednim cslovikom malu szramotu preterpit, neg jednucs na szudnyi dan pred nozsinum lyudi od sztraha szahnuti.“ Premiszli, da che tvoi Szpovidnik pri ovom Szudcztvi na zocsi bit, nekasze ada szramovat, szada na tvoje lasche szpaszenye nyemu ono ocsitovat, csa che tako nigda na tvoi nai vechi spot ziznat.

II.

Goszpodin Bog ni szamo Duhse oni tri szveti mladenczov Vernera, Rudolfa, i Simeona va vekovecsno veszelye va Nebo pozval, nego i nyihova Tela, zkimi szu zbog Krisztusa terpili, je na zemlyi odicsil, i che je na szudnyi dan pri obcsinszkom gorisztajanyu jos odicsnie ucsinit. Csa che sze tvojemu telu sztat? Ja chu ti na kratki razlucsno povidat. Ako tvojega tela, i nyigove kotrige niszi na zbantovanye, nego na szluzsbu Bozsju hasznoval; ako szterplyeno podnasas, csa terpit moras; ako tvojemu telu ne ugajas, nego, ako je polag nauka szvetoga Evangyelya pokoris, i kastigujes; ko che pri obcsinszkom gorisztajanyu va neizrecsenu diku izviseno posztat, i z Duhsum szkupa sze naNebi veke veszelit. Szveti Paval veli: „Ochesze dicsno gori sztati.“ Ali ako tvoje telo, i nyigove kotrige na zbantovanye Bozsje hasznujes, ako szi va nevolyi neszterplyen, ako mu sze csa oche, dopusztis; onda che pri gorisztajanyu kut naivecha merszkocha sze gori sztat, ter che na veke z duhsum szkupa va pakli kastigano bit. „Tebi gorisztajanye neche na zsitak szluzsit, toje na diku ti neche bit“ je jedan zmed brati Makabaeusov grihsnomu Kralyu Antiokusu rekal. Ja to izto tebi velim: pri obcsinszkom gorisztajanyu sze za tvoje telo nijedne dike,

nijedne plache, nijednoga blazsensztva nemores nadijat, ako je szada na zbantovanye Bozsje hasznujes. Csa ti je potribno csinit? Odgovori szi szam zonoga, csa ti je zgora recseno. Neka tvojega tela, i nyigove kotrige na zbantovanye Bozsje, nego na diku Bozsju hasznovat. Szveti Paval Apostol je Rimlyanom ovako piszal: „Kut szte vase kotrige na szluzsbu necsisztoche, i krivicze uzsivali, tako je szada uzsivajte kut poszude na praviczu ter poszvechenye.“

Na dan dvaiszetoga Aprila.

Szveta Agnesz zbriga Policziano.

Szveta Agnesz ka jima pridavak monte Politiano od nye narodnoga varosa, szeje va leti tiszuch dvi sztov szedamdeszet csetertom narodila. Va onoi hizsi va koi szeje narodila szu zverhunaturalszku szvitloszt pri narodjenyu vidili, csa szu za zlamenye nye buduche szvetoszti derzsali. Va nye ditinsztvi, kada je kumaj malo zacsela govorit, szu szpoznali va nyoi velik naklon k molitvi. Kada szuju ucsili Otacz nas, i Zdravu Mariu molit, ko szeje vechkrat od oni drugi odlucsila, ter je va jednom kuti szvoje hizsicze pokleknula, i duglye csasza onde klecse osztala. Kada szuju pitali, csa onden csini, ko je odgovorila. „Ja sze ucsim csa mije na ucsnyu dano.“ Kip Jezusa Krisztusa, i preblazsene Divicze Marie je va nyoi veliko veszelye zbudil. Jos sesztoga leta ni presztupila, jur je szvojim sztarjim rekla: nye jedina, i csversztа volya je va duhovni sztalis sztupit, od ove volye nigar neche odsztupit. Zcsim je va leti vecha raszla, ztim je vechu zselyu jimala za duhovnim sztalisom. Nye pobozsni Sztarji nyoi toga kratili niszu, nego szu nyu zaran szprohodili va Kloster szvetoga Dominikusa. Va ovom je Agnesz navredi nasztala pelda kriposzti. Naj vech szusze csudili nad nye pokorenyem, nad nye poniznum pobozsnoschum, nad lyubavum k molitvi, nad nye poszluhsnoschum, i Angyelszkum csisztochum. Va odversavanyu zapovidanoga nai tezsjega dela je szag-

dar veszela bila. Jedna pobozsna Opticza, kaje polag zapovidi Biskupa Klostre pregledala, je pri pogledu nye zversenoga zsitka ocsitno ovako govorila: Ja sze ufam, da che Szesztra Agnesz Duhovnomu sztalisu na takovu diku bit, kut je nigda Szveta Agnesz krez szvoju muku Bogu na diku szluzsila. Kumaj je sesztnaiszt let sztara bila, ko szuju Koludricze ke szu od nye szvetoga zsitka docsule va jednom novom Klostri za szvoju Poglavariczu odibrale; i pokidob da je Nikolaus cseterti Papa ovo odibranye potverdil, je morala Agnesz va ti Kloster pojti, i szkerb Opticze nasze zet. Kada szeje ovo sztalo, ko je jos zvechum gorlyivoschum Bogu szluzsila; ar ona je rekla da ona kut Poglavaricza mora onim drugim Koludriczam na peldu prave zversenoszti szluzsit. Nye csini pokore, poniznoszti, i krotkoche szu csa oszebuinoga va szebi jimali. Od petnaisztoga leta szeje szenck pri vodi, i kruhi posztila. Tverda zemlya je nye posztely bila, tverd kamen nye blazinya. Vechputi szeje do kervi bicsevala. Ona je va nye pokori tako daleko isla, da szu joi nye Szpovidniki jedan del morali prepovidat, ar nye zdravlye je mlahavie nasztajalo. Molitvu je tuliko lyubila, da joj je prepiszani csasz ktomu prekratak sze vidil. Kada szuju od molitve kraj zvali, ali da je zbog poszla morala molitvu prekinut, to je za nyu nai vecha muka bila. Szvoju molitvu je va nai vechoi poniznoszti i va szvetom premislyavanyu odversavala. Ni bilo tote bludenya pameti; ar nye szercze, i nye duhsa je z Bogom ujedinana bila. Jednucs je na nedilyni dan od peti ur juternyi va molitvi do vecsera osztala; kada je docsula, kako kaszno je, onda je nyu to nai vech bolilo, da je zamudila szveto pricseschanye. Goszpodin Bog je nyoi poszlal Angyela, ki joj je szvetu Ostiu na uzsivanye dal, i krezato neszamo nye tugu utisil, nego nai veche veszelye doneszal. Nye csisztocha je pravo Angyelszka bila, ter je i druge k lyubavi csisztoche za szobom vlikla. Od nye ditinsztva nigdar ni bilo pri nyoi va opravi nikarkove oholije nebeszie, ali nedosztoinoszti viditi. Va nye narodnom varosi je bila jedna hizsa raszglasena od nai veche necsisztoche, va koi szu sze nistvridne persone zaderzsavale. Agnesz je vechkrat rekla, dabi rado vidila ovu hizsu na Kloster preubernutu. Vidila ju je, Goszpodin Bog je nyu nato odibral,

da je za isztinu ovu hizsu na Kloster preubernula. Ona je ov novi Kloster tako lipo uredila, da szu ov Kloster za csudnovitu skolu Kerschanszke kriposzti, i zversenoszti prestimavali. Va ovom je do koncza osztala. Krez noge betege, i pokore premlahavena je zdihavala, dabi mogla Boga gledati, i uzsivati. Pred nye szmertjum je veliku bol jimala, ali polag toga je bila szenek veszela. Zadnyics po pobozsnom prijimanyu szveti Szakramentov je szvoju csisztu Duhsu va leti sztaroszti cseterdeszet tretom va ruke Sztvoritelya prik dala. Nye Duhovne szesztre Koludricze je pred szvojum szmertjum ovako ucsila: „Moja dicza! lyubite jedna drugu; ar lyubav je zlamenye dicze Bozsje.“ Nye szmert szu malyahna dicza va varosi raszglaszila; ar ova szu kricsala: „Agnesz szveta je umerla.“ Nye Grob je zbog nogi csudni csinov glaszovit. Jos va nye zsitku je noga csudocsinyenya ucsinila. Jedna Koludricza je zbog glavne boli uszlipila. Nye sztarji szuju kanili z Klostra van znet, da sze laglye zvracsit bude mogla; alikada ova Koludricza ni tila szvojega Klostra osztavit, je szvoju Poglavariczu proszila, da za nyu Boga moli. Zcsim je ova molila, je velyen uzdravila, i vidila. Na onom meszti, kada szeje szveta Agnesz polag uredbe vracsitelya kupala, je prozvirala voda, ka ni szamo tezsakom na utisenye zsaje, nego i nogim betesnikom na zadoblenye zdravlya szluzsila. Jednucs szu k szvetoi Agnesz dite doneszli, ko szeje va kupelyi utopilo; Agnesz je zanye molila, i uzsivilo szeje. Jeducs szeje krez nye molitvu za ukriplyenye nye podlozsni voda na vino preubernula. Ali jos vech sze csudit moramo nad tim, da sze je jedan tverdokoran grihsnik na nye molitvu k Bogu ubernul, i szveto zsivil. Trideszet let sze ni szpovidal. Szveta Agnesz je va nye molitvi vidila ono meszto va pakli, ko je za nyega pripravno bilo. Zato je nyemu tako dugo govorila, dokle je noge szusze tocsech szvoju szpovid odversil, i potlye tako pobozsno zsivil, da je szveta Agnesz pri nyigovoi szmerti vidila Angyele, ki szu nyigovu Duhsu va Nebo szprohajali. Ovi Nebeszki Duhi szu szvetu Agnesz vechkrat va nye zsitku pojiszkali, a po szmerti szu ju va Nebo szprohodili. Nistnyu tuliko ni veszelilo, kut izkazanye Divicze Marie, ka je nye Bozsanszko diteszcze nyoi na ubjamenye dala, komu je jednucs krizsich

na nyigovom vrati viszechega doli znela. Pri drugoi priliki je nyoi Divicza Maria tri drage Kamene dala, ki szu jedan kut, i drugi teski bili, a vindar szi tri szkupa zeti niszu tezsji bili neg jedan oszebito; ovo szeje sztalo szvetoi Agnesz za plachu zbog nye velike pobozsnoszti k preszvetemu Troisztvu.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveta Agnesz je od ditinsztva molitvu lyubila. Va molitvi je nye nai veche veszelye nahajala. Molitvu osztaviti, ali prekinuti je za nyu muka bila. Szagdar je szvoju molitvu znai vechum pobozsnoschum odversila, ni zpametum bludila va molitvi. O! kako dobro zlamenye je to, ako cslovik od ditinsztva molitvu lyubi. Ali kako zlo zlamenye je, ako cslovik velyen va pervi leti molitvu zanemermeche, i kada sze zgrozsnyum, ali zbitkum mora gonit k molitvi! Ali jos je gorje, kada odrasen cslovik, ki bi potribsinu molitve moral poznat, nima lyubavi k molitvi, ali kada molitvu neg kako tako prez sze dosztoinoszti prez paszke odversi, ter zcsimperlye od nye kraj bizsi. Ar kako sze takov cslovik pri szvojim szakidanyem deli, pri pogibeli duhse, i tela, more pomochi Bozsje nadijat? Ako blagoszlov Bozsji oches jimat, lyubi molitvu, gvisne csasze szi knyoi odredi, szpuni ju pobozsno, szega bludenya pameti sze csuvaj. Szveti Augusztin veli: „Oni ki molu, sze neka na szvojem telu tako ponasaju, kut on, ki kakovomu velikomu Goszpodinu prosnyu nuter da, i pri tom ali kolena ugibne, ter ruke protegne, ali na zemlyu upade.“ Szveti Krizoszthomus veli: „Kada sze ti zvelikim Goszpodinom, ali ztvojim pretelyom pominas, ko sze to sztane zvelikum dosztoinoschum. A kada sze z Bogom pominas, i od nyega oproschenye tvoji grihov proszis, onda szi nogokrat len, i ako zvana i tvoje koleno ugibnes, ko vindar zmislenyem po szajmi, ali va hizsa bludis.“ Csa ti takova molitva hasznit more? Odszlye tvoju molitvu ponizno, i pazech odversi.

II.

Csisztocha szvete Agnesz je bila Angyelszka. Nigdar pri nyoi ni bilo upamet zet nist nedosztoinoga nit va ricsa, nit va opravi, ali va nye drugom ponasanyu. Kriposzt csisztoche nasz Bogu, i lyudem drage nacsinya, drugim na peldu szluzsi, i nye na dobro pelya. Ali zdruge sztrani nedosztoinoszt, raszpuschanoszt nasz pred Bogom, i pred lyudi odurne nacsinya, i drugim na szpacsenye szluzsi. Szveti Paval Kerschane vech meszti upomenyuje navu kriposzt, ka je Jezusu Krisztusu, i Apostolom lasztovita bila. Ova kriposzt sze mora kazat va ricsa, va ocsiu, va hodi, i sztanyu, va szem nasem vainszkom ponasanyu. Szveti Augusztin veli: „Va szi nasi csini, va szem nasem vainszkom ponasanyu nist takovoga bit neszmi, csabi blizsnyega szpacsilo, i nyemu neugodno bilo.“ Ocsi szimo tamo hitat, szvoju glavu vreda na jednu, vreda na drugu sztran ubrachat, csuda sze razgovarat, necsiszte ricsi govorit, zglasza kricsat, ali zdrugimi sze vadit, ali sze szmijat, zrukami, i znogami prez potribsine kuto koszit, va hodi sze priganyat, ali zlenoszti jako tiho hodit, va opravi necsiszt bit, ovo je sze csa sze Kerschanu ne dosztoji. Csuvaj sze ovoga szega, ako oches pravadan Kerschan bit. Szveti Bernhard je jednucs k jednomu Duhovnomu piszal. „Va vainszkom sze tako ponasaj, da sze szaki, ki te vidil, bude, nad tobum veszeli, i na dobro zbuja, da nigdor, ki te vidil bude, neszmi dvojit, da szi Duhovni.“ Ovo je szakomu Kerschanu recseno.

Na dan dvaiszet pervoga Aprila.

Szveti Anzelmus Nadbiskup, Kandelbergi.

Szveti Anzelmus glaszoviti Nadbiskup Kandelbergi va Englenderszkom szeje Piemonti va leti tiszuch trideszet tretom narodil. Od nature je bil szercsen, i pun Duha na

viszoke nauke. Kumaj petnaiszt let sztar szije zselyil va Duhovni sztalis sztupit, ali niszuga nuter zeli, ar szusze szerde nyigovoga Ocza, i sze nyigove plemenite rodbine bojali. Nato szeje Anzelmus tuliko rasztuzsil, da je va velik beteg zapal. Va ovom betegi je zopet ponovil szvoju zselyu, i naiperzimanye va Duhovni sztalis sztupit. Ali kada szeje zizdravil, je pozabil Anzelmus na szvoje nakanyenye, zgubil je szu volyu za Duhovnim sztalisem, ter je szlobodnie zacsel zsivit, neg je pervo naucsen bil. Nyigova szricha je bila, da ga Otacz ni vech tako rado jimal, kut pervo, nego zisnyim ostro, i nelyubezlyivo zahajal. Anzelmusu sze ovo ni dopadalo, zato szije nakanil putovat pojt, da sze med timtoga szercze Ocza nyigovoga uberne, i knyemu nagne. Va Franczoszko je prosal, i onde tri leti osztal. Onda szeje najednucs volya na ucsnyu, kaje bila va nyem zaszpala, na novo prebudila. I kada je csul, da nyigov zemlyak Lanfrank va jednom Klostri mladinu ucsi, je knyemu isal, i nyega proszil, da ga med szvoje Ucsenike zame. Lanfrank je rado privolyil na nyigovu prosnyu, i Anzelmus je pod ovim Naucsitelyom tako raszal va Nauki, da je sze szvoje tovaruse predasal. Va ovom csaszu szeje va nyigovom szerczu na novo zbludila gorlyivoszt kpobozsnoszti, i kriposzti, i zselya va Duhovnom sztalisu Bogu Goszpodinu szluzsit. Ovo szvoje naiperzimanye je szpunil va szedam dvaiszetom leti sztaroszti, ar je va onom iztom Klostri, kadi szeje ucsil, va Red szvetoga Benedikta sztupil, i po szpunyenom pervom leti szkuszenya je va ti szveti Red priszegal. Kako je va Kerschanszkoj zversenoszti raszal, to ztoga moremo vidit, da je po tri leti za Poglavara onoga Klostra na meszto Lanfranka szvojega Naucsitelya, ki je va drugom Klostri Opt nasztal, odibran posztal. Nogi, ki szu jur duglye va Klostri bili, szu nyega zbog toga znenavidnoszti oduravali, i proganyali; ali Anzelmus je krez szvoju csudnovitu krotkochu, poniznoszt, i szterplyenoszt nyihova szercza znal zadobit, da szeje nyihova nenavidnoszt, i hudobnoszt na postovanye i lyubav proti Anzelmusu preubernula. Nyigov szveti zsitak je ktomu naivech prinasal. On szeje szkoro szakidan posztil, tako da szeje nyigovo telo ususilo. Po vadne je druge va Bozsjem nauki ucsil. Po nochi je nai vech csasza va molitvi, i premislya-

vanyu sztrosil. Betezsnim je dan, i noch dvoril, on je nyim jilo daval, i nye zlaschimi rukami ubrachal, i sznazsil. Kraszpetomu Jezusu je oszebujnu pobozsnoszt jimal. On je zsuhke szuze tocsil, kada je csul, kako ovoga dragoga Odkupitelya, ki je za nasz tuliko terpil, lyudi tulikoputi, i tako jako bantuju. Grih je tako oduraval, da je szam rekal, dabi volil va pakal pojt, neg jedan szmertni grih ucsinit. Jos i naimanyega, csa je stimal, da je Bogu neugodno, szeje marlyivo csuval; ar sze nist neszmi za takomalo derzsat, zcsim sze Goszpodin Bog zbantovati more; i nogoputi od malyahnoga dugovanya ali vekovecsno blazsensztvo, ali vekovecsno szkvarenye viszi. I k Diviczi Marii bise nyigova pobozsnoszt velika. On je bil jedan med pervimi, ki je precsiszto prijeche Divicze Marie zricsum, i zpiszmom glaszil. On je i druge knige na diku Marie piszal, ter szeje terszil i druge na nye diku zbujat. Po szmerti Opta szu Anzelmusa za nyigovoga Naszlednika odibrali, akoprem szeje terszil szakojacski ovo od szebe odvaliti. Va ovoi szvojoi novoi csaszti szvoi pervanyi zsitak nist ni preminil, neg je jos gorlyivii bil va molitvi, i pobozsnoszti. Glasz nyigove szvetoszti, i mudroszti szeje szenek dalye raszsiroval; tako da ga niszu szami Biskupi, i Kralyi, nego i szveti Otacz Glava Czrikve Gregor Papa szedmi viszoko prestimavali; Gregorius Papa je vechkrat nyemu piszal, i nyigovoi molitvi szebe, i szvetu Czrikvu zrucsal. Jednucs je moral va poszli szvojega Klostra va Englenderszko putovat. Nyigovo Jime je bilo onde jur poznano; zato szuga szagdir kut Szvecza lipo i dicsno prijeli. Va onom csaszu je Lanfrank ki je pervo Naucsitely szvetoga Anzelmusa bil, potlye Opt, onda Nadbiskup Gandelbergi umerl. Kraly Englenderszki je velyen szvetoga Anzelmusa za nyigovoga naszlednika odredil, i akoprem szeje on kratil nato privolyiti, je vindar moral na obcsinszku prosnyu Duhovnoszti ovu csaszt nasze zeti. Pri poszvechenyu za Biskupa je noge szuze sztocsil. Po szvojem poszvechenyu szeje terszil zle navade lyucztva krez Prodike, krez knige, i krez Czrikvena szpravischa Biskupov popraviti.

Szeje szrichno, i dobro islo. Ondaje Kraly szam va Orszagu zblud nacsinil. On je naimre noga Czrikvena Jimanya szilno szebi poszvojal, i ni til dopusztit, dabi drugoga,

neg nyega szamoga, Kralya za Glavu Czrikve prestimavali. Szveti Anzelmus je szercseno prez sztraha branil praviczu Czrikve, ter szeje grihsnomu naiperzimanyu Kralya szegurno szuprotposztavil. Nistvridni Tolnacsniki Kralya szu szvetoga nadbiskupa proganyali, nyigove pretelye zdomovine szpudili, nyemu nyigove dohodke zeli, i sze zlo nyemu ucsinili, va tom mislenyu, da cheduga krezato zmeksat, zisztrahsit, i va volyu Kralya prignut. Szvetacz je polag szega ovoga csverszt, i nepregiblyiv osztal, on je pripravan bil pervo umrit, neg va naimanyem szvoju duzsnoszt zaosztavit. Ali kada je stimal, da chesze szerditoszt Kralya pervo dat utihsit, ako drugi Biskup bude; zato je v Rim odputoval, i Papu ponizno proszil, da ga od szvoje Biskupie odpuszti. Ali Papa nyigove prosnye ni til uszlisit, neg je Kralya jiszkal ubernuti na pomirenye z szvetom Czrikom. Medtimtoga je ovoga Szvecza za szvojega Namesztnika pri Czrikvenom Szpraviscli szuproti krivoverczev odredil. Po kratkom csaszi je va varos Lyon va Franczoszkom isal, neg dasze onomu velikomu postovanyu, ko szumu v Rimi zkazsevali, ugne. Kada szeje va ovom varosi jedan csasz zabavlyal, je dosal glasz, da je Kraly Englenderszki, ki je ovoga Szvecza, zato csaje praviczu Czrikve tako szegurno branil, oduraval, krez neszrichnu szmert umerl. Ovoga je naimre pri jogadvi jedan Franczoszki voschanszki csasztnik neszrichno krez szercze presztrilyil, da je prez szega zlamenya pokore va vekovecsnoszt moral odajt. Ov glasz je ovomu Szveczu neizgovornu turobnoszt uzrokoval, ar je vechputi rekal, dabi rado szvoi zsitak dal, akobi krezato neszrichnoi duhsi Kralya pomoch mogal. Pervo neg je ov glasz Lyon dosal, je szveti Hugo Opt Klostra Kuniak k szvetomu Anzelmusu ove ricsi rekal: Kraly Vilhelm je pred Bozsjim szudcztvom na vekovecsni ogany odszudjen.

Po szmerti Vilhelma je nyigov szin Kralyevszki thronus poszel. Henrik krez neszrichnu szmert szvojega Ocza presztrahsen je zacsel szvoi orszag bolye redit. Velike naloge je na manye szpravil, proti szakomu szeje kazal lyubezlyiv, i dobrotivan, Duhovnoszt je postoval, od duhovnoga Jimanya szi nist zderzsal, dohodke Duhovni szi ni poszvojal. I pokidob je znal, da je szveti Anzelmus pri szi

dobri viszoko prestimavan, je nyega va szvoi orszag naizad pozval, i zvelikim postovanyem prijel. Ali ni dugo duralo, szveti Biskup je zopet v Rim moral putovat, da praviczu Czrikve ravno szuprot ovomu iztomu Kralyu brani, ar i on je va naszlede ocza szvoga zapal. V Rimi je ono dobil, csaje pravicza znasala. Kada je Kraly to docsul, je Szveczu prepovidal va Englenderszko naizad dojt. Szveti Anzelmus je zopet Lyon prosal, i ovden sesznaiszt miszecz prebival. Szaki dan je polag Aldova szvete Mase noge molitve za pobojsanye Kralya, i za szpaszenye nyigovoga orszaga Goszpodinu Bogu aldoval. Vasz Englenderszki orszag je zdihaval za szvojim Pasztirom. I szesztra Kralya ni mirovala, dokle szc ni Kraly preubernul, i Szvecza naizad pozval. Kada je Szvetacz va szvoju Biskupiu naizad dosal, je szu szvoju kriposzt nato ubernul, da szvoj csasz, koga jos jima na szvitu zsivit, na haszan szvoji Ovcsicz hasznuje. Tri leti je va miru zsivil. Kada zadnye dneve ni mogal szam szvete Mase odversavat, ko szeje va Czrikvu dal odneszt, da pri ovom nai szvetijem Aldovi nazocsi bude; ar toje bilo nyigovo nai veche veszelye. Szredu va velikom tajedni, kada je szvete Szakramente pobozsno prijel, szeje dal zpokornum pratezsum upravit, na zemlyu zpepelom naszipanu povalit, i Muku Jezusa Krisztusa pred szobum stat. Pri stenyu Muke Krisztuseve je szvoju Duhsu mirno szpusztil va szedamdeszet sesztom leti sztaroszti. Noga csudocsinyenya ka szusze pri nyigovom Grobi godala szu szvetoszt nyigovu pri szem Kerschansztvu glaszovitu nacsinila.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Anzelmus je tako oduraval grih, da je til rech: „akobi zjedne szrani grih, a zdruge szrani odpert pakal vidil, i dabi szi moral jedno zmed dvojim odibrat, ko bi volil prez griha va pakal szkocsit, neg jedan grih ucsinit.“ Griha szeje vech bojal, neg pakla. Ovako govoru, i szudu od griha oni, ki pravo szpoznaju, csa je grih, i kako velika zlocha je va nyem. Kako ti govoris, i szudis od griha?

Kako ti grih oduravas? Tvoje ponasanye odgovara na meszto tvoji uszt. Neg zlahka jedan grih za drugim ucsinyis, da sze kakove male skode, ali kakovoga szviczkoga zla mentujes, ali daszi kakovu szviczku szrichu, ali kratko veszelye nacsinyis. Bi ti to csinil, dabi grih pravo oduraval? Sztanovito ne. Ali zacs ti griha pravo ne oduravas? Vasz uzrok, stimam va tom sztoji, kad ne poznas neizgovorno veliku zlochu griha. Dabi ti tu zlochu pravo poznal, ko bi grih tako oduraval, kut gaje oduraval szveti Anzelmus, i drugi Szveczi. Csa ti je potribno csinit? Proszi Goszpodina Boga nepresztano, kut on evangyelszki szlipacz: „Goszpodine! daj da vidil budem." Daj mi miloschu, da ja zlochu, i odurnoszt griha szpoznam. „Pocsetak szpaszenya je, grihe pravo szpoznat, i uplakat." Veli szv. Hyeronimus.

II.

Szveti Anzelmus ni szamo szmertni grih oduraval, nego i lahke, male grihe; ar i krezave Boga bantujemo, i pokidob, da nogokrat od jednoga dugovanya, ko sze nam neg malyahno vidi, nase vekovecsno blazsensztvo, ali szkvarenye viszi. Zovoga szi na denasz ta nauk znami: Nogokrat vekovecsno szkvarenye cslovika viszi od dugovanya, ko musze neg malyahno vidi, kut je: ako mali grih szamohot ucsinimo, ako grihsnu miszal od nasz ne odvernemo, ako malo dobro zamudimo. Cslovik, ki ovo csini, polahko dalye dojde, dokle va szmertni grih zapade, ter sze szkvari. Szkvarenye nogi lyudi sze je zmalim dugovanyem zacselo. Szveti Krizoszthomus ovako szudi, da szeje szkvarenye Kaina, i Saula zmalim dugovanyem zacselo. Kain je Goszpodinu Bogu ono aldoval, csa je gorje bilo. Kada je vidil, da je aldov Abela Bogu drazsji, neg nyigov, je nyemu nenavidan bil, ka nenavidnoszt je nyega na umaranye brata napelyala, ztoga je dosla zdvoinoszt, i nyigovo szkvarenye. Dabi on zpocsetka szvoi aldov bolye uredil bil, ko sze sze ono drugo nebi bilo zgodalo. Kain nebi bil va velik grih zapal, nebi bil szkvaren posztal. Pri Sauli je bila zpocsetka neg malyahna neposzluhsnoszt uzrok griha, i nyigovoga szkvarenya. Ovako pise szveti

Krizoszthomus. Kut szmert tela nogoputi od malyahnoga dugovanya dojde, chemo zet, od jednoga va vruchini napitka, od malyahne rane. Ovako je nogoputi malyahno dugovanye uzrok szkvarenya. Zamudenye Prodike sze neg malyahno dugovanye vidi. Vindar nist ne dvojim, da je ovo pri nogi pocsetak szkvarenya bil. Dabi Prodiku bili poszluhsali, bi bili vasze isli, i pokoru csinili. Ali kada toga ucsinili niszu, szu va szvoji grihi zaosztali, i szkvarili szusze. Ovo valya i od drugoga malyahnoga dugovanya. Csa ztoga van dohaja? Ono csaje szveti Krizoszthomus rekal: „Oni lyudi, ki va nai veche grihe zapadu, szu zmalimi zacseli. Zato sze neszmimo szamo veliki, szmertni grihov, nego i od malyahni csuvat, jos i onoga csa priliku na grih daje; i onoga ne zamudit, csabi dobra ucsinit mogli.“

Na dan dvaiszet drugoga Aprila.

Szveta Oportuna Opticza, szveti Vilhelm Firmatus Szpovidnik.

Szveta Opticza Oportuna szeje od plemeniti sztarji va Normandii va varosi Szecz narodila, i odhranila. Od ditinsztva ni naimanyega veszelya ni jimala va szviczkoi diki, i radoszti; ali za tuliko veche va molitvi, i va pojiszkovanyu Czrikve. Kada je jednucs va Czrikvi ove ricsi Evangyelya csula: „Poj, prodaj sze csa jimas, udili je ubogim, ter mene naszleduj;“ szije nakanila ovo upominanye naszledovat, sze osztavit, i Krisztusa naszledovat. Zcsim je domom dosla, je pred szvojimi sztarjimi pokleknula, i rekla: „Proszim vasz za Jime Jezusa Krisztusa, koga ricsi szam szada va Czrikvi csula, nekatemi nist rech od zemalyszkoga zarucsnyaka; ar ja szam szi Jezusa Krisztusa Szina Divicza Marie odibrala. Zi ovim szamim sze zselyim porucsit.“ Nogi szusze nahajali od plemenitoga pokolenya, ki szu nyu zbog nye plemenitoszti, bogatsztva, i lipote va histvo proszili. Ali Oportuna je nyim na kratki odgovorila: „Ja szam nasla onoga, koga moja Duhsa lyubi.

Nyega chusze derzsat, i nigdar osztavit.“ Da szvoju vernoszt k Nebeszkomu zarucsnyaku bolye derzsat bude mogla, je zdovolyenyem szvoji Sztarji va Kloster Benedikta isla. Nike pobozsne duhse szu vidile, kada je nyu Angyel tamo szprohajal. I potlye szu nye Angyela csuvara vechkrat videchega uzanyu sztat vidili, ki je nyoi szvete nauke daval. Kada je nyoi laschi brat Godegrand Biskup Szerczi plahticzu koludricsnu prikdal, szeje terszila va szem csiszto polag regule Klostra zsivit, i va kriposzti, oszebuino va krotkochi, i poniznoszti raszt; ar ona szije k szerczu zela Ricsi Jezusa Krisztusa: „Ucsitesze od mene; ar ja szam krotkoga, i poniznoga szercza.“ Szaki dan je bilo pri nyoi lipi peldov od toga viditi. Ona je polag toga jako oster, i pokoran zsitak zsivila. Mesza, i vina nigdar ni ukuszila. Szredu, i Petak nist ni jila, nit pila. Po nedilye je zmirom bila zjarcsenim kruhom, ter zribami. Kada szuju za uzrok pitali zbog ove velike ostroche, je za odgovor dala: „Adam, ter Eva szu nasz krez lakomnoszt z Paradicsoma zpudili; mi sze moramo terszit, krez poszt, ter pokoru zopet va nyega dojt.“ Mater Bozsju je od ditinsztva szvoga od szercza dicsila. Va szi szvoji potribsina je szvoje zaviche zditinszkim ufanyem pri nyoi jiszkala. Po szmerti Opticze Klostra, va kom je Oportuna szveto zsivila, szu nyu za Opticzu odibrali. Ponizna Divicza szeje dugo kratila, i kada ni na dalye sze szuprotposztavlyat mogla, szije tri dni, i tri nochi szproszila, da sze z Bogom dogovorit more, csa joj je csiniti. Vasz ta csasz je va molitvi sztrosila; to izto szu csinile i one druge Koludricze. Po ti dnevi je Duhovnoszt pri szvojem odibranyu osztala, i Oportuna je morala privolyit. Csa je nye personu utiszkalo, va szvojoi ostrochi nist ni popusztila; ali kszvojim tovaruskinyam Szesztram je neizgovorno lyubezlyiva bila, sze je nyim szpunila, csa jim je potribno bilo. Ona je nye ucsila, i upomenyivala na szluzsbu visnyemu Bogu. Betezsnim, i ubogim na pomooh bit, bise nye veszelye. Nogu noch je pri betezsni, va molitvi prebavila, onim je lyubezlyivo, i szkerbno szluzsila, ovu je pobozsno obversavala. Nigdar ni bila szerdita, nigdar ni bilo znye uszt nedosztoine ricsi csut. Biskup Godegrand nye brat, je v Rim, i Jeruzalem va szveta Meszta odputoval. Szkerb na szvoju Biskupiu je szvojemu ro-

jaku Grodebertu prikdal. Ali ov szeje nedosztoino, i szpacslyivo ponasal, ter je ta glasz raszsiroval, da je Biskup Godegrand umerl. Zato szeje dal za Biskupa poszvetit. Ali kadaje Godegrund zszvojega szodischa zdrav naizad dosal, szeje Grodebert csinil, kut dabi nyemu Biskupiu kanil naizad dat, zato gaje k szebi va szvoi Grad dal pozvat, ali na puti gaje dal umorit. Oportuna szeje prik toga kruto turobila, ali Goszpodin je nyu ubatril ztim nazvischenyem, da je nye brat kut Mucsenik pravicze va Nebo zet posztal. I ona je goruchu zselyu jimala va Nebeszki sztan kako pervo dojt. Zato je Goszpodina Boga ponizno proszila, da bi nyu zumrechega tela oszlobodil, i krez blazsenu szmert k szebi zel.

Nye molitva je uszlisena posztala. Goszpodin Bog je nyoi dan szmerti na znanye dal. Zato je szvojim podlozsnim zadnye upominanye, i nauk udilila, nye za oproschenye proszila, i szvete Szakramente pobozsno prijela. Zadnyi dvanaiszt dan je va goruchoi zemlyiczi jako terpila. Nochno vrime je nye hizsicza znebeszkum szvitloschum, i duhum napunyena bila. Ona je vidila szvete Divicze Mucsenicze Lucziu, i Czecziliu, ke je polag Divicze Marie oszebuino postovala, ar szu ove velike lyubitelyicze csisztoche bile. Oportuna je nye pitala, csa Bozsja Mati od nye potribuje? One szu knyoi rekle: „Precsiszta Mati Bozsja cseka nate; da ti z nye Szinom, koga szi na zemlyi od szercza lyubila, va Nebi na veke porucsena posztanes.“ Kada je ovo izkazanye ovi Divicz szkersznulo, onda je zali duh dosal, da ovu Diviczu zadnyics szkusava, i od Jezusa odlucsi. Ali ona je glaszno kricsala okolo sztojechim: „Poglejte ovde je satan, ter bi me rad sztrahsit. Molite zmanum, ter miga pomozite szpudit.“ Onda szeje k satanu ubernula, i rekla: „Va Jime Jezusa Krisztusa tebi zapovidam, da od mene odides! Ti szluzsbenicze Jezusa Krisztusa neches ubladat, kut szi ubladal Evu.“ Onda je szkersznul satan, i ova Divicza je mirno lezsala i ubatrena bila. Na konczu dvanaisztoga dneva kada szu szi za nyu molili, je najednucs zglasza zacsela kricsati: „Glejte, ovde je Blazsena Divicza, moja predraga Mati, da mene k szvojemu Szinu odpelya. Ovoi vasz sze preporucsam.“ Ovako govorecha je szvoje ruke gori podvignula, kut dabi Bozsanszku Mater otila ubjamit, i ovako je szvoju Duhsu szpusztila.

*
* *

Ovako blazsena je bila szmert i szvetoga Vilhelma Firmatusa, ki je va leti tiszuch devedeszetom Mantilii va Normandii umerl. Ov Szvetacz szeje va varosi Tours od bogati sztarji rodil. Zbog nyigove mudroszti, i kriposzti je Kanonik nasztal, ali zovim jos ni bil zmirom, neg je na nikuliko let va boj isal, kasnye szeje vracsitelya ucsil, i va tom glaszovit nasztal. Krez nogo szrichno zvracsenye nogo bogati lyudi, szi je veliko bogatszvo szpravil, i sze za vechim je hlepil, ter je szvoje szercze zizma na nye ubiszil. Goszpodin Bog je nyega ali od szviczkoga odlucsil. Jednucs je po Bozsjoi szluzsbi domom dosal, ter je velyen k szvojemu kincsu va ormari gledal, da sze va pogledi toga kincsa raszveszeli. Ali kada je zaloga duha va szpodobi opicze na ormari szedechega nasal, szeje presztrahsil, ali kada je od sztraha kszebi dosal, onda je zaloga duha pital, csa pri nyigovi pinezi dela. Zali duh muje odgovoril: „Ja csuvam moje pineze, ja csuvam moi kincs.“ Vilhelm je nemer zaloga duha zi zlamenyem szvetoga Krizsa szpudil, ali nyigov odgovor szi je tako kszerczu zel, da szi je naiperzel vech za szviczkim ne hlepit, nego za vekovecsno sze szkerbit, i va jednoi szamoti Bogu szamomu szluzsit. Ovo szvoje naiperzimanye je szvojoi Materi ocsitoval, ona ga ni od toga naizad derzsala, ter zusztavlyala, nego muje ubechala, da che i ona zsnyim va szamotu pojt. Zato je szvoje kincse med uboge razdilil, ter je zszvojum Materum va jednu pusztinu ne daleko od Toursa varosa prosal, i onde nikuliko let szveto zsivil. Po szmerti nyigove Matere je znikulikimi pobozsnimi Kerschani va szveti Orszag va Jeruzalem na szodische isal.

Na putu tamo szeje ovo csudnovito pripetenye zgodalo. Ovi pobozsni Putniki szu morali krez jednu veliku szuhu pusztinu putovat. Velika vruchina je pri nyi veliku zsaju uzrokovala. Na daleki ni bilo nit zdencza, nit potoka zkoga biszi bili mogli vode vadit, i sze ukripit. Szveti Vilhelm je miloval szvoje putne tovaruse, ki szu od zsaje zivali, zato je zacsel molit, onda je zel szvoju putnu paliczu, nyu

na jednu szkalu posztavil, i kada je nyu krai znel, na jednucs je zsnye csiszta voda prozvirala, zkum szusze szi putniki ukripili. Pri drugoi priliki szeje sztalo, da szu sze va jednoi pusztini pobludili, i szvoi put zgubili, tako, da niszu znali, kamo chedusze ubernut. Vilhelm szeje k Bogu ubernul, ter je csudnovito jednoga putnika nasal. On je va szvojoi pusztini pervo jednoga gavrana jimal, koga je hranil. Ov gavran je najednucs doletil, Vilhelma pozdravil z szvojim gakanyem, ter je nikuliko dan pred putniki hletil, i nyim pravi put kazal; szi szu Boga dicsili zavu miloschu. Vreda po tom je Goszpodin Bog ovim Putnikom dal priliku nyemu za lyubav csa terpit. Turki, med kimi szu morali putovat, szu nemilosztivno zsnyimi zahajali, niszu jim sze szamo ukrivlyali, neg szuje i va uzu hitili, da ali pinez zsnyi zpresadu, ali zoduravanya zato da szu Kerschani. Kako dugo szu va uzi morali terpit, to ni znano, ali da szu nogu nevolyu, glad, i zsaju preterpit morali, to je gvisno. Zcsim szusze krez oszebuinu miloschu Bozsju uze oszlobodili, szu szveta Meszta pobozsno pohodili. Po tom je Vilhelm zopet va Franczoszko naizad isal, i novo meszto za sze jiszkal, kadi je szranyen od szvita Bogu mogal szluzsit. Ovo meszto je nasal va Normandii ne daleko od varosicha Moritonio. Ovden je jako oster, i pokoran zsitak zsivil. Nyigov poszal je bil molitva, poszt, virosztovanye, i jacsenye Jacsak Davidovi. Poszte je oszebuino jako lyubil, ar je rekal, da je poszt potriban za grihsnike, i za Pravicsne. Csa muje na hranu potribno bilo, tomuje Goszpodin Bog krez dobre lyude, i krez szvoje Angyele szlal. Goszpodin Bog muje dal dar prorokovanya, i csudnovita dugovanya csinit. Jednoi jako szkupoi zseni je naiperpovidal, da che po szmerti muzsa szvojega za kastigu szvoje velike szkuposzti, szvoi kruh morat proszit, ali velyen je nyu i ubatril ztim, da che ovo nyoi na blazsensztvo szluzsit. Csa je Szvetacz naiperpovidal, to szeje zgodalo. Jedna druga zsena je knyemu dosla, i nyega proszila, dabi za nye szina molil, ki je ulovlyen, i va uzi, i va uzi terpi. Szvetacz je nyoi rekal, da neg domom ide, da che nye szin navredi knyoi domom dojti. Kumaj je domom dosla, ko je nye Szin zlanczi va hizsu sztupil, i nyoi povidal, kako csudnovito je krez molitvu Vilhelma odszlobodjen posztal. Je-

dan dicsak je k Szveczu dosal, i almustvo od nyega proszil; da almustvo gvisnie dosztane, je szvoju zkruhom napunyenu torbiczu na sztran posztavil, i ovako dosal, ter kuszich kruha proszil. Szvetacz muje rekal: „Ne dite moje! neg poj, ter poji pervo kruh koga sziszi naproszil; onda dojdi, ches dosztat, csa proszil budes.“ Dicsak je ztoga zpoznal, da szveti Vilhelm i otajna dugovanya zna, ter szeje zbog szvoje himbenoszti szramoval. Ovako je islo i jednomu Mladenczu, koga je jedna zsena k Szveczu poszlala, da mu rib odnesze. Mladenacz je nai bolye krai znel, ter je je va jedno suplyato drivo szranil, csemerne muje doneszal. Vilhelm muje rekal: „Ja nit ovi, nit oni rib, ke szi znadahnenya zaloga duha szranil, nechu zeti. Poj ter je odneszi naizad onoi, ka ti jeje dala.“ Ova, i druga pripetenya kazsu, da je Goszpodin Bog szvojemu vernomu szlugi oszebuine dare, i milosche udilil. Krezato je va szoi krajini glaszovit posztal. Va nyigovom zsitku szu nyega postovali kut Szvecza krez koga prosnyu Goszpodin Bog szakojacske milosche udilyuje. Ali po nyigovoi szmerti je jos vech postovan bil. Goszpodin Bog je nyemu csasz nyigove szmerti nazvisztil. On szije szam meszto szvojega Groba zibral. Umerl je, kut je zsivil szveto. Nyigovo szveto Telo je dobru duhu od szebe davalo, nyigov grob je bil zaviche betezsni, i nevolyni, ki szu pri nyem pomoch jiszkali, i nasli.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

„Adam, ter Eva szu nasz krez szvoju lakomnoszt z Paradicsoma szpudili, misze moramo terszit, da krez poszt, i pokoru zopet va nyega dojdemo.“ Zovimi ricsami je szveta Oportuna odgovorila onim, ki szu ju pitali, zacs sze tako ostro poszti. Ona je naimre poszt na zvelicsenye za potribnoga prestimavala. Szveti Vilhelm je ravnotako miszlil, da je poszt grihsnikom, kut i Pravicsnim na zvelicsenye potriban. Ovo szu szi szveti Oczi, i Naucsitelyi Czrikve ucsili, i verovali: ar oni z szvetim Augusztinom velu:

da je poszt od szamoga Boga zapovidan, i da je szveta Mati Crikva neg gvisne dneve ktomu odredila. Ako je poszt od szamoga Boga zapovidan, ko je kzvelicsenyu i potriban; ar prez obderzsavanya zapovidi Bozsji sze nemoremo zvelicsit. Ali chemo zet, da Goszpodin Bog poszta ni zapovidal; ko vindar znamo, da je Mati Czrikva poszt, i zdersavanye od meszni jilisov va gvisni csaszi zapovidala. Ako ali Czrikve Bozsje ne poszluhsamo; ko i Boga ne poszluhsamo; ar Goszpodin Bog nam je zapovidal, da Czrikvu moramo poszluhsati. Ako Bogu niszmo poszluhsni, kako sze moremo nadijat zvelicsenya? Zato je szveta Opturna dobro rekla, da je poszt, i zderzsavanye k zvelicsenyu potribno. Nai vechi del lyudi szadasnyi csasz drugacse miszli: Lyudi stimaju da sze prez poszta, ter zdersavanya zvelicsit moru. Ali do jima pravo ovi szviczki lyudi, ali Szveczi? Komu vech verujes, zkim ches derzsat? Navo szi szam odgovori, ter ono csini, csa je bolye. Glej, ako ti one, ki poszt za nepotriban derzsu, pital budes, jeli szeje ki zmed odraseni prez poszta zvelicsil, i doje ta izti, ko ti nijednoga nechedu znat jimenovat. Ali zdruge sztrani, oches va ovi kniga zsitka Szveczev, i va drugi kniga nozsinu Szveczev od szakoga sztalisa, i sztaroszti najt, ki szu drugacse od poszta miszlili, ki szu sze za isztinu posztili, i ki szu krezato i va Nebo dosli. Zato szam szudi, jeli ni zate szpametnie, ako zovimi Szveczi derzsis?

II.

Szveta Opturna je oszebuine milosche od Divicze Marie, od szveti Angyelov, i od szveti Divicz va zsitku, i va szmerti prijela. Zacs? Ona je csiszto zsivila, csisztochu je zverhu szega lyubila. Angyelii kut csiszti Duhi rado zahajaju zcsisztimi duhsami. Szvete Divicze na Nebi lyubu one, ki je na zemlyi naszleduju. Szveta Mati Bozsja, kut je ona nai csisztija, tako pred szimi one lyubi, ki csiszto zsivu; zdruge sztrani one odurava, ki szu grihu necsisztoche podani, ter nimaju prave volye szvoi zsitak pobojsati. Zselyis szi lyubav Angyelov, i Divicz na Nebi, i pred szim lyubav i zmozsnu obrambu precsiszte

Bozsanszke Matere va zsitku, i szmerti; ko sze terszi polag sztalisa tvojega csiszto zsivit; i sze, jos i naimanye grihe necsisztoche oduravat, va mislenyi, govorenyi, i csinyenyi. Zami szi kszerczu one lipe ricsi szvetoga Jivana Damaszczenusa: „Maria je Divicza, i lyubi Divicze. Ona je csiszta, i lyubi csiszte. Ona je nepretelyicza szega griha necsisztoche. Zato, ako sze terszili budemo za csisztochum tela, i duhse, ko chemo nye lyubavi delniki nasztat."

Na dan dvaiszet tretoga Aprila.

Szveti Jurjo Mucsenik.

Szveti Jurjo glaszovit Mucsenik szvete Czrikve szeje va Kappadoczii od plemeniti Sztarji rodil. Nyigovo junacsko szercze, i nyigova telovna jakoszt je va czveti Mladoszti nyega va boj odmutila, va ovom szeje tako vitezko ponasal, da je za naivechega Poglavara vojszke izvisen posztal, i to va seregu Czeszara Diokleczianа, ki je nyega zbog nyigovoga viteztva viszoko prestimaval. Czeszar ni znal, da je Jurjo Kerschan, ali pri naszlednom pripetenyu je to dovidil. Ov Czeszar kut nai vechi nepretely Kerschanov je jednucs sze szvoje Tolnacsnike szkupa zizval, i nyim na znanye dal, da szi je naiperzel sze Kerschansztvo va szvojem orszagu zatert, ali ove Tolnacsnike je proszil, da mu povu csa oni od toga miszlu. Jedan Tolnacsnik za drugim je volyu Czeszara hvalil. Neg szam Jurjo ni ovo za dobro prestimaval, neg je szegurno rekal, da on nikarkor nemore popaszti, zacs bi, i zkum praviczum bi Kerschansztvo zatirali, pokidob da je nyihov nauk, i nyihova vera szpametna, nyihova zapovid szveta, nyihov zsitak lip, i hvale vridan. Szi, ki szu na zocsi bili, szusze nave ricsi preszenitili, ter szusze zacseli szumlyit, jeli ni Jurjo Kerschan. Zato szu mu jzedne sztrani pred ocsi posztavili miloschu Czeszara, nyigovu viszoku csaszt va koj je sztal, nyigovo Jimanye, i bogatsztvo, ko je jimal, i ko che jos moch szkupa szpravit; zdrugne sztrani szerditoszt Czeszara,

zgubitak dike, i Jimanya, teske muke, i szmert, ako zonimi drugimi Tolnacsniki szkupa ne szlozsi, ter Czeszaru va volyu ne ide, ali ako je Kerschan, ako ovoi veri ne odpovi. Oni szu marcsa od zmozsnoszti nyihovi bogov govorili, i Kerschanszku veru ziszmihavali, i zanemermetali. Sze ovo szu govorili, neg da Jurju od prave vere odlucsu, i k poganszkoi veri zopet naizad dopelyadu. Jurjo je nye jedan hipacz mirno poszluhsal. Ali kada szu zacseli Kerschanszku veru, i nye Pocsetnika Jezusa zanemermetat, sze ni mogal duglye zderzsat, i pokidob da je stimal, da zali duh zsnyi govori, je szegurno rekal: „Ja szam Kerschan! ja molim jedinoga pravoga Boga, koga szluszbe zbog milosche jednoga cslovika, ali zbog vrimenitoga Jimanya osztavit nechu. Ja szi za nai vechu diku derzsim, ako moju kerv za moju pravu veru ztocsit budem moral. Da vi od Kerschanszke vere, i od nye szvetoga Pocsetnika tako krivo, i szpacslyivo, govorite, to od vase nerazumnoszti dohaja. Dabi vi veru Kerschanszku bolye poznali, ko bi drugacse govorili.“ Onda szeje ubernul k Czeszaru, i rekal: „Zakuliko bolye bi bilo za vase Velicsansztvo, dabi zmanum pravoga Boga molili. Ov bi vam za csuda blazsenije Kralyesztvo nigda udilil, neg je szada jimate.“

Nemoresze zrech, kako szeje Czeszar navo nedomislyivo valovanye Jurja raszerdil. Velyen je zapovidal ovoga szercsenoga Valovnika Jezusa Krisztusa va teske lancze povezat, i va skuru uzu hitit. Drugi dan je nyega dal na jedno zbodlyivim zselezom ukovano kolo privezat, i polahko po nyem valyat, tako da je sze nyigovo telo jedna rana bilo. Ovu muku je Szvetacz veszelo, kut da je nebi chutil, preterpil. Pri ovom mucsenyu je bilo csut glasz odzgor, ki muje rekal: „Nist sze ne boj, ja szam pri tebi, neg szercseno sze vojuj! Po ovoi muki szu szvetoga Jurju zopet va uzu odvlikli. Ovden je Goszpodinu Bogu hvalil na izkazanoi jakoszti pri nyigovoi pervoi muki. sze Kerschane, ki szuga pojiszkali, je na sztalnoszt upomenyival, i nike betezsne, ke szu knyemu doneszli, je krez zlamenye szvetoga Krizsa uzdravil. Goszpodin Bog muje poszlal Angyela, ki je sze nyigove rane zvracsil, i nyega na sztalnu jakoszt upomenyival. Drugi dan szuga zopet pred Czeszara odpelyali, i kada je vidil sze nyigove rane

zavracsene, ko je ovo viskarii prepiszal. Onda gaje zacsel krez ubitanye, i zaszliplenye na klanyanye poganszkim bogom nagovarat. Szvetacz je proszil znat, kakovim bogom bi sze to moral klanyati. Czeszar pun veszelya da je krez szvoje nagovaranye sztalnoszt Szvecza ubladal, je ovoga Szluga Jezusa Krisztusa va szprohajanyu szvoji Tolnacsnikov, i szame Czeszaricze va Templ bolvanov pelyal. Ovden szeje Szvetacz jedan csasz ugledal, onda je sztal pred kip Apollo bolvana, i pital: „Szi ti ta izti, ki od mene on aldov potribuje, ki szamomu Goszpodinu Neba i zemlye szlisi? Kada je ovo szprogovoril, je szveti Krizs vergal szuprot tomu kipu. Onda je vrag onde szranyen zvelikim glaszom zacsel zarikovat, i govorit: „Ne ne, ja niszam bog. Ni drugoga Boga, zvan onoga, koga ti molis.“ Nato je Jurjo rekal: „Kako sze mores uszegurat pred mojimi ocsima sztoje osztat?“ Kumaj je ovo zrekal, ko je velyen bilo csut novo zarikovanye, i jaukanye; szi kipi bolvanov szu z Oltarov poszpadali, i na male kusziche sze porazbijali. Popi bolvanov szu navo pripetenye veliku larmu szpravili, i za fantenye kricsali. Czeszar od jada zvan szebe, je ovoga viscza, kut je rekal, szakojacski dal mucsit, ke muke popiszat bi prevech bilo.

Nogi stimaju, da je szveti Jurjo pervi Aldov bil, koga je Czeszar Diokleczian zbog vere Jezusa Krisztusa mucsil, i umoril; zato je ov Tyran ovoga Szvecza na zisztrahsenye drugi oszebuino nemilosztivno mucsil. Ali kada zi szimi mukami nist ni nad ovim Szveczem mogal zacset, ko muje dal glavu odszich. Zi snyim szu i Czeszariczu Alekszandra na meszto odszudenya pelyali. Ova je jur pervo va otajnom Kerschanka bila; ali kada je vidila, csa szeje zkipi bolvanov godalo, onda je i ona szegurno valovala, da i ona jedinoga szemoguchega Boga Kerschanov moli, i szpoznava. I nogi drugi szusze onda k Jezusu ubernuli, ki szu potlye ravnotako szvoi zsitak za veru Jezusa aldovali. Czeszaricza Alekszandra je zvelikim veszelyem na meszto szmerti isla. Na puti tamo je zpodvignutimi ocsima k Nebu molila. Kada je szveti Jurjo na meszto szmerti dosal, je klecse szvoju molitvu odversil, i Bogu hvalil, da muszeje dal va kerschanszkoi veri narodit, i va nyoi do szmerti sztalno zaosztat. Onda je molil i za pogane, da bisze Goszpodin Bog ovomu

szlipomu lyucztvu szmiloval, nye raszvitil, i kpravoi veri dopelyal. Onda je dobrovolyno szvoju glavu pred haharom na zadnyi udoracz prignul.

Ovoga Szvecza nai vechkrat napisu, kako jednu diviczu od zmaja oszlobodi, ali kako zmaja prebada. Krezato tuliko ochedu zlamenovat, da je szuproti paklenszkomu zmaju vitezki vojeval, ki je, kut sze va ocsitovanyu szvetoga Jivana pise, jednu Diviczu, to je szvetu Mater Czrikvu, kut csisztu Zarucsnyu Jezusa Krisztusa va onom csaszu otil pozserknut. Drugi zopet stimaju, da sze krez zmaja razumi pogansztvo, zkoga trubcza je szveti Jurjo Czeszariczu Alekszandra odkupil, ku je krez szvoju szegurnoszt na szegurnu Valovniczu, i Mucseniczu Jezusa preubernul. Ona je ta izti dan szvoi zsitak dokonyala.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Poganszki Tolnacsniki szu veru Kerschanszku ziszmihavali, i zanemer metali, neg da szvetoga Jurju od nye odvernu. Ali on sze ni dal pobludit; ar je znal, da zali duh zisnyi govori. On je sztalan osztal. Da szu pogani odvere Kerschanszke mrazno govorili, sze ni csudit. Oni toga niszu bolye razumili. Da je ali dan denasnyi doszt takovi, ki ravnotako mrazno od vere Kerschanszke govoru, akoprem sze Katholiki jimenuju, prik toga sze moramo csudit. Kulikimi Katholiki od kotrigov vere, od zapovidi, i od Czeremoniov szvete Czrikve tako govoru, kut krivoverczi. Oni sze ziszmihavaju zi szpovidi, z posztov, zi szodischov, z Proczesziov, z Szpovidnikov, z Prodikacsev, z Duhovni va obcsinszkom, kut krivoverczi, ali nogokrat jos gorje neg krivoverczi. Noge temelyite nauke vere taju, ter Krivoverczem va nogom pravo davaju na szpacsenye drugim. More bit, da va szerczu ne chutu tako, kut govoru, oni bi radi kut jako ucsni sze kazat, ki bolye znadu, i razumu neg Duhovni, neg szu szveti Oczi znali. Ali jim od szercza ide, ali ne; ko va tom kruto grihsu, i velik odgovor jimadu zbog szpacsenya, ko nacsinyadu. Zi szvetoga dugova-

nya szmih nacsinyat je szagdar velik grih. Pri takovi lyudi jur ni prave nuternye vere. Zgovora szu poznali Petra, ki je Jezusa zatajal, da je Galileanacz. Tako i zgovora takovi lyudi moramo poznat, da niszu pravi Katholiki. Previ Katholik szvoju veru viszoko postuje, ter dicsno govori od onoga, csa knyoi szlisi. Szada paszku jimaj. Ako ti takove govore csujes, tako szercseno nye zaverni, ako znas. Ako neznas, ko sze nedaj krez takove csemernyake va veri pobludit. Neka jim verovat. Vrag iz ovi govori, kut zpoganov, kut szam ti tolics rekal. Nato sze szpomeni, csa tiszeje va Prodika, i Kerschanszki nauki povidalo. Ako tim csemernyakom verujes, ako sze va tvojoi veri od nyi das pobludit, neches moch pred Bogom zato odgovarat; ar ovi csemernyaki niszu nato posztavni, da te ucsu. Goszpodin Bog tije szvoju szvetu Czrikvu za naucsitelyiczu posztavil, i nye Masnike za naucsitelye. Ove moras poszluhsat, ovim moras verovat. Ako szuproti zapovidi csinis, niszi vridan pomilovanya, ako sze szkvaris: „Ricsam krivi prorokov, ki vam prorokuju, i vasz hinyu, nekate dat poszluha. Ja nyi niszam poszlal, oni lazslyivo prorokuju; da vasz szkvaru, i da sze vi pogubite.“ Ovako je Goszpodin upomenul szvoje lyucztvo krez Jeremiasa Proroka. Krisztus nas Goszpodin veli: „Csuvajte sze krivi Prorokov, ki kvam dohajaju va ovcsiji halya, a znutra szu zgrablyivi vuczi.“

II.

Poganszki Tolnacsniki szu hvalili ono zlo nakanyenye, naimre Kerschansztvo zatert. Ovo szu csinili, da milosche pri Czeszari ne zgubu, neg da nyemu povolyni budu. Ali szveti Jurjo je ocsitno raszlozsil, da je ovo nakanyenye jako zlo, i grihsno, ter voli miloschu Czeszaru pogubit, neg miloschu Bozsju. Paszku jimaj, da nigdar onoga ne hvalis, i za dobro ne derzsis, csa za krivo, i grihsno szpoznavas. Neka onim pravo dat, ki velu, ovo, ali ono ni grih, csa znas da je zlo, i grihsno. Neka nigdar kazat veszelya va takovi ricsa, ar drugacse ches tuji grihov krivacz bit. „Joj vam, veli Goszpodin Bog, ki zlo jimenujete dobro, a dobro zlo.“ Povi ravno, csa za pravo, ali krivo

derzsis, ako i drugim nebude povolyi. Ar na miloschi Bozsjoi ti mora rech lezsano bit, neg na miloschi lyudi. Goszpodina Boga, koga bantujes, ako zlo jimenujes dobro, ako zlo hvalis, sze jimas vech bojat, neg lyudi. Onu haszan, ku od lyudi jimat mores, szuprot posztavi onoi haszni, ku od Boga docsekat mores. Onu skodu ku od nezadovolynoszti lyudi docsekat jimas, szuprotposztavi onoi skodi, ku od nezadovolynoszti Bozsje docsekat oches; onda szam szudi, csa ti je csiniti. Jezus veli: „Nekatesze oni sztrahsit, ki telo umaraju, ali duhse umorit nemoru, nego sztrahsitesze Onoga, ki telo, i duhsu va pakal hitit more.“

Na dan dvaiszet csetertoga Aprila.

Szveti Fidelisz Mucsenik.

Va leti tiszuch pet szov szedamdeszet szedmom szeje Mucsenik Fidelisz va Sigmaringen va Schvabszkom narodil. Va szvetom Kersztu je Jime Marko dosztal. Od ditinsztva szeje szenek lipo ponasal. Nyigovu nekrivicsnoszt je szenek neuszkrunyenu zobdersal, akoprem je bil szakojacski szkusavan. Va ucsnyi je tako marlyiv bil, da je med tovarusi szagdar pervi bil. Freiburgi szeje szviczke skole, Villingeni duhovne zucsil. Nai naiper pokidob je i praudo ucsan bil, je nasztal Advokat, i pokidob je dobro ucsan, i polag toga pravicsan bil, je sze praude szrichno dokonyal, i dobil. Nigdar ji ni odvlacsil; ar szeje zbog toga griha bojal. Ali ravno to ni pravo bilo, onim drugim Advokatom, ki szu szamohot praude odvlacsili, da neg za tuliko duglye lyudi derat moru. Jedan zmed nyimi je k Markusu dosal, i nyega upomenul, da sze z praudami tako nepaschi; ar da drugacse nemoru zsivit, i zsenu, zdiczum szkupa hranit. Markus szeje nave ricsi rasztuzsil, i toga nistvridnoga osztavil, ter szeje k Nebu ubernul ztim zdihavanyem: „O Bozse! kako daleko je zlocha ovoga szvita dosla!“ Od ove ure szi je naiperzel, szvoi sztalis preminit, ar szeje bojal, dabi po csaszi on szam va takovu kriviczu mogal zapaszt, kut nyi-

gov tovarus. Po duglyem premislavanyu szije odibral szv. Red Kapuczinov, va kom je brata jimal, ki je pobozsno, i zadovolyno zsivil. Kada je duhovnu pratezs nasze zel, je Jime Fidelisz dosztal, to je tuliko: veran. Nyigov Mester je ove ricsi Ocsitovanya szprogovoril: „Budi veran do szmerti, ko chu ti korunu zsitka dati.“ Ove ricsi, ke je nyigov Mester pri nyigovom va Red sztuplyenyu szprogovoril, szi je diboko k szerczu zel, on szije je na papir na piszal, i szenek pred ocsima derzsal. Pervo leto probe je zvelikum gorlyivoschum zacsel, i dokonyal. Kada szu mu drugi govorili, da tako jako gorlyiv nebude, je til nyim rech: „Nekateme zusztavlyat va vinogradi Goszpodinovom delat; ar ja szam kaszno dosal. Vi szte va czvetu mladoszti nuter sztupili, a ja szam moja perva leta ovomu himbenomu szvitu prikazal. Zato sze moram terszit, da zamudjeno nadomesztim.“ Po szvojoi priszegi va szvetom Redi nist ni popusztil va szvojoi gorlyivoszti, neg je sze vech raszal va zversenoszti krez molitvu, premislyavanye, i pokorenye. Kut Prodikacs je noge krivovercze, i tverdokorne grihsnike k Bogu pripelyal. Feldkirchi va Spitali je voschanom va velikom, i dobavlyivom betegi tako lyubezlyivo szluzsil, da szu i krivoverczi nyigovu csudnovitu lyubav hvalili. Szagdir kamo je dosal, je grihsnike na pokoru ubrachal, vreda krez pred ocsi posztavlyenye Nebeszke plache, vreda krez grozsnyu Bozsje kastige. Jednucs je jedan voschanszki Csasztnik na konyi predanyega dohajal, koga pervo nigdar ni vidil. Pred ovim je posztal, nyega ostro pogledal, i nyemu rekal: „Dobri pretely! vi szte jur dugo csasza pszoszti podlozsni, i nijednucs sze niszte terszili pobojsati. Ovoje zadnye upominanye, ko vam Goszpodin Bog krez moja uszta daje. Pobojsajtesze, i osztavitesze toga velikoga griha; ar drugacse chete navredi kastigu Bozsju ukusziti. Vi chete zmecsem prebodeni posztat, i ovako va vekovecsnoszt prik sztupit.“ Ov csasztnik szeje szmijal ovomu Proroku; ali navredi je szkuszil, da szeje to prorokovanye szpunilo; ar je zjednim drugim va deganye dosal, ki gaje zmecsen prebol, i ov neszrichni je prez szega zlamenya pokore umerl.

Va leti tiszuch seszt sztov dvaiszet drugom szu szvetoga Fidelisza zdrugimi devetimi za Aposztolszka Miszio-

nariusa, ali ti Poszalnika odredili, da va derzsanyi Ricsz krivoversztvo, ko szeje onde raszsirilo, zatare, i Katholike va veri ujacsa. Kovomu szvetomu poszlu szeje nikuliko dan krez molitvu, i premislyavanye pripravlyal. Pervo neg je z Feldkircha prohajal, je naiperpovidal, da vech naizad dojt neche, nego da che od krivoverczev umoren posztat. Na Szvetak tri szveti Kralyi je zacsel szvoje poszalsztvo. On je zvelikum szegurnoschum prodikoval, polag toga je pravo po Apostolszki zsivil, tako, da szuga i nepretelyi szvete vere Katholicsanszke postovali. Goszpodin Bog je blagoszlovil poszal szvojega vernoga szluge. Tulikimi Kalvini szusze kpravoi veri povernuli, da szu sze nyihovi Perdikurte bojali, da che sze sza nyihova vera zatert. Zato szu dokonyali Fidelisza zputa szpravit. Jedan Katholik, ki je ovo docsul, je nyega pital, csa bi csinil, dabi ga krivoverczi znevercza, to je va otajnom umorit otili? On je dal za odgovor: „Ja bi to izto ucsinil, csa szu nogi szveti Mucseniki zlyubavi k Jezusu, i k szvetomu Evangyelyu ucsinili. Ja bi szi to za nai vechu miloschu derzsal.“ Vreda po tom szu Katholiki z Szevisz ovoga Apostola na Prodiku pozvali. On je nyim ubechal; ali pokidob je nyemu Goszpodin Bog nyigovu szmert naiper nazvisztil, szeje pervo szpovidal, szvetu Masu stal, i prodikoval, ter sze csiszto na sztalnoszt va veri upomenul. Onda je szvojemu tovarusu rekal: „Ja idem Szevisz, da onde moje pobigalische dokonyam.“ Dvaiszet csetertoga Aprila je tamo dosal, i velyen je na Prodikalniczu sztupil. Na Prodikalniczi je zvelikimi szlovami ove ricsi napiszane stal: „Denasz ches jos prodikovat, a potlye vech ne.“ On sze zbog toga nist ni presztrahsil, neg je szvoju prodiku zovim predgovorom zacsel: „Jedan Bog, jedan Goszpodin, jedan Kerszt, jedna vera.“ Med Prodikom je jedan krivoveracz zakriknul: „Ne dalye ti prezetni“ i velyen je na Szvecza sztrilyil, ali niga ni ubersznul. Velyen je va Czrikvi bilo vidit szakojacskoga oruzsja, i velika larma je nasztala. Szvetacz szeje bojal, da che va Czrikvi med Katholicsani pak med Kalvini kervavi boj nasztat, zato je doli isal z Prodikalnicze, jedan csasz je pred Oltarom molil, onda je szercseno z Crikve van isal; onda je okolo dvaiszet Kalvinov za nyim doslo, ovi szuga znogami szuvali na zemlyu hitili, i nyemu zacseli gro-

zit, da chedu ga umorit, ako Katholicsanszku veru ne osztavi. On je nyim nato veszelo odgovoril: „Dragi pretelyi! ja niszam kvam dosal, da na krivu veru sztupim, neg da vasz pravu veru ucsim. Onda szu nadanyega udrili. Szvetacz je na kolena upal, i zazival nai szvetija Jimena Jezus, Maria, i Jozsef. Jedan Kalvin muje nato glavu raszkolyil zmecsem, drugi szuga zrazsnyi prebadali, a drugi zbaticzami zselezom ukovanimi nyega tukli. Zjednum ricsum, csaje ovim krivoverczem neg na miszli doslo, zi szim szuga mucsili. I nyigovo mertvo telo niszu na miru osztavili, neg szu po nyem szkakali, kut dabi krezato veliko viteztvo ucsinili bili. „Nut, szu rekli, ovoje on, ki nasz je otil sze za Papiscze nacsinit, i nasu veru zatert.“ Ova muka szeje zgodala va leti tiszuch seszt sztov dvaiszet drugom. Nogo csudni csinov szeje na prosnyu ovoga Szvecza zgodalo.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Fidelisz je onda, kada je va duhovni sztalis sztupil, zvechum gorlyivoschum Bogu szluzsil; ar szeje szpomenul, da muje kaszno zacsel szluzsit. Morebit szi i ti kaszno Boga szpoznal, i nyemu zacsel szluzsit. Zato i ti podvoji tvoju gorlyivoszt va szluzsbi Bozsjoj, da zamudeno nadomesztis. Oni tezsaki, ki szu okolo jedinaiszte ure va vinograd pozvani posztali, szu krez marlyivoszt nadomesztili, csa szu zamudili, i deszetak tako prijeli, kut oni, ki szu csuda duglye delali. Tako i ti ucsini, ako szi kaszno va szluzsbu Bozsju sztal. Ali csa je csinit, ako jos ni szi zacsel Bogu szluzsit. Nist drugo, neg da sze za tvoju tamnoszt pokajes, i da jos denasz zamudeno pobojsas. Jos denasz, ar neznas kuliko csasza jimas Bogu szluzsit, i za tvoje zvelicsenye sze szkerbit. Jezus je rekal: „Noch che dojt, va koi vech nechemo moch delati, naimre za nase szapaszenye.“ Kada che ova noch dojt, toga neznamo. Ki szi to raszmiszli, da od toga czela vakovecsnoszt viszi, ta neche ni ure zamudit. Szveti Apostol veli: „Csinimo dobro, dokle

csasza jimamo." Jos szada csasza jimas, kako dugo che durat, toga neznam. Morebit, da che vreda konacz jimat. Zato zacsni velyen delo. Denasz jos zacsni Bogu gorlyivo szluzsit.

II.

Szveti Fidelisz szi je k szerczu zel ono, csa je nyigovo Jime zlamenovalo, aliti upominanye nyigovoga Mestra: „Budi veran do szmerti. Zato je Bogu veran osztal, i sztalan va dobri do szvoje szmerti. Csa szi ti Bogu tvojemu va szvetom Kersztu ubechal? Kuliko va tvoji szpovidi? Kuliko va tvojem betegu, i va drugi prilika? Szi ali Bogu veran osztal?. Szi tvoje ubechanye, i dobro naiperzimanye szpunil? O! szramuj sze pred tvojim Bogom, ako pomiszlis, kako szi sze proti nyemu ponasal. Ti onakovoga cslovika oduravas, ki ti je csa ubechal, a ni szpunil. Nima Goszpodin Bog vech uzroka tebe odurit; pokidob da szkoro nist szpunil niszi, csa szi mu tako csverszto ubechal? Proszi Boga za oproschenye zano zbantovanye, ko szimu krez tvoju nevernoszt zaudal. Terszi sze na potlye tvoje ubechanye, i dobro naiperzimanye bolye szpunit; ar drugacse Korune zsitka vekovecsnoga neches zadobit; ar piszano je: „Budi do szmerti veran, onda chu ti Korunu zsitka dati." Szveti Bernhard veli: „Da sze cslovik zvelicsi, mora ono dobro, ko je ubechal, verno derzsat, i szpunit."

Na dan dvaiszet petoga Aprila.

Szveti Marko Evangyelista.

Va szvetom Piszmi sze od dvi Szveczev szpominanye nacsinya, ki szu Jime Markus jimali. Pervi je Markus Evangyelista, koga denasz szvetimo. Drugi je Markus z predjimenom Jivan, ki je szvetoga Paula, i Barnabasa va glaszenyu Evangyelya verni tovarus bil. Pervi od koga je denasz govor, je bil rojen zsidov z pokolenya Levi. Jedni

stimaju, da je bil jedan zmed szedamdeszet Ucsenikov Krisztusa. Drugi zopet stimaju, da szeje na Duhovszki Szvetak krez Prodiku szvetoga Petra k Jezusu ubernul, i ukerschen posztal; zato gaje ov Apostol va szvojem Piszmi szvojega Szina jimenoval, pokidob je nyega krez szveti Kerszt na Duhsi preporodil; ovako je i szveti Paval Onezimusa szvojega Szina jimenoval, i Korinthianczom piszal, da je nye krez Evangyelye rodil. Kumaj je szveti Markus ukerstyen bil, je takovu gorlyivoszt va szvojoi novoi veri kazal, da ga je Peter za szvojega putnoga tovarusa, i tolmacsnika odibral. V Rimi, kamo je zovim Apostolom putoval, je zveszelyem vidil szad, koga szu Prodike szvetoga Petra doneszle, ar broj Kerschanov szeje od dneva, do dneva poveksaval. Kada je szveti Peter z Rima moral va poszli odputovat, onda je szkerb na Kerschane szvetomu Marki prik dal. Pokidob da szuga Kerschani proszili, dabi jim ono popiszal, csa szu zi uszt szvetoga Petra, i znyigovi uszt od Nauka, i csudni csinov Jezusa csuli, dabi sze laglye nato szpomenut mogli, i szvoi zsitak polag Nauka Krisztusevoga redit; ko je Markus ono Evangyelye popiszal, ko dan denasnyi va szvetoi Czrikvi Jezusa jimamo. Szveti Peter, kada je naizad dosal, je ovo Evangyelye prestal, i potverdil, i va szkupa szpravischi Kerschenikov sztat zapovidal.

Po csaszu je szv. Peter szvojega dragoga putnoga tovarusa va Egyptom, i va szuszedszke orszage poszlal, da onde Evangyelye prodikuje, csa je zpravum Apostolszkum gorlyivoschum szpunil. On je od varosa do varosa, od meszta do meszta putoval, Evangyelye Jezusa glaszil, i tako daleko dugovanye doprimil, da niszu szamo tiszuchi kipi bolvanov poruseni posztali, nego da szu neizbrojni pogani veru Jezusa szpoznali, i polag ove vere zsivili. Ov Orszag, ki je bil pravi poganszki orszag, je navredi orszag Bozsji, va kom szu nogi Pusztinczi, i verni szluge Bozsji bivali, posztal. Ovi novi Kerscheniki niszu ztim zmirom bili, csaszu polag Evangyelya duzsni bili szpunit, nego oni szu i ono szpunili, csa Evangyelszki tolnacsi Kerschanu szvituju. Oni szu szvoje Jimanye med uboge podilili, niszu nist laschega jimali, poredu, i va csudnovitoi mertucslyivoszti szu zsivili, ar szusze polag pelde szvojega Naucsitelya od me-

sza, i vina zderzsavali, i szkoro szu sze szenek posztili. Neizbrojni szu bili, ki szu szvoju csisztochu neuszkrunyenu zderzsali. Zovako gorlyivimi Kerschani je bil vasz Orszag, oszebuino varos Alekszandria napunyen, va kom je szveti Evangyelista Czrikvu od nyega zaszadjenu devetnaiszt let redil. Nai tverdokornie pogane je onde nasal, ki jos ni jimena Kerschana niszu mogli terpit. Vindar je szveti Markus krez nyigove Prodike, krez nyigov szveti zsitak i krez noge csudne csine, ke je na nogi lyudi krez zlamenye szvetoga Krizsa, ali krez zazivanye Jimena Jezusevoga csinil, tako daleko dosal, da ona hisa, kadi szusze novi Kerschani szkupaszpravlyali Nauk Jezusa poszluhsati, ni bila doszt velika, nego vech takovi his szu morali nato odrediti. — Poganszki popi szu od jada puczali, zato szu one druge pogane proti szvetomu Marki razdrazsili, da ga umoru. Szveti Markus va szkerbi, da sze obcsinszko progonsztvo Kerschanov ne sztane, va kom bi nogi novo pokerschen mogal od vere odpaszti zbog sztraha szmerti, zato je Anianusa, koga je velyen va pocsetku pokersztil, i va veri dobro naucsil, za Biskupa poszvetil, i nyemu szkerb na Kerschane prik dal, a on je na jedan csasz va otajnom zvarosa prosal. Po dvi leti, ke je va pojiszkovanyu Czrikvov od szebe zaszadjeni sztrosil, je zopet Alekszandriu naizad dosal. Vreda po tom szu pogani na diku bolvana Szerapisz velik szvetak derzsali, i na diku nyigovu noge aldove doprinasali Jadoviti bolvanszki popi, ki szu zvidili, da je szveti Markus va varosi, szu zacseli kricsat, da pred szimi Galileancza, ar ovako szu szvetoga Marku jimenovali, moradu bolvanu Szerapisz aldovat, ar ov je nyigov naivechi nepretely. Lyucztvo je ove manene naszledovalo. Pojiszkali szu szvetoga Markusa, i nasli nyega pri Oltari, kada je szvete Mase Aldov doprinasal. Velyen szumu konopacz okolo tela hitili, na zemlyu povalili, i nyega z Czrikve van zvlikli, ter po placza varosa tako nemilosztivno terzali, i vlikli, da je put szagdir od nyigove kervi zazlamenovan bil, i nyigovo telo nemilo raszmerczvareno. Po nochi szuga va skuru szmerdlyivu uzu zaperli.

Po nochi je knyemu dosal Angyel Goszpodinov, i nyemu rekal: „Markus! ti szluga Bozsji; tvoje Jime je va kniga zsitka. Tvoi szpominak neche nigdar presztat. Ar-

kangyeli chedu tvoju Duhsu va mir prijeti.“ Kumaj je ovo izkazanye szkersznulo, muszeje szam Jezus va onoi Szpodobi, va koj je na zemlyi pohajal, izkazal, i ove kratke ricsi nyemu rekal: „Markus! mir ztobum budi!“ Kako veliko veszelye je Szvetacz pri ovom pogledi jimal, sze nemore zrech. Szu noch je va diki Bozsjoi, i va zazivanyu Bozsje pomochi sztrosil. Kumaj je zora nasztala, szu dosli kervizsajni hahari, i nyega zuze van zvlikli, i nyega tako dugo navlacsili po zemlyi, doklye je szvoju szvetu Duhsu szpusztil. Med szum mukum je dicsil Boga, i Jezusa Krisztusa prodikoval, i zveszelyem kricsal, da che rado za veru Jezusa Krisztusa umrit. Nyigove zadnye ricsi szu bile one, ke je Jezus Krisztus na Krizsu szprogovoril: „Va tvoje ruke zrucsam Duhsu moju.“ Pogani szu otili nyigovo szveto Telo popalit; ali najednucs je velika tucsa nasztala, i nye raszpudila. Kerschani szu krezato priliku jimali ovo szveto Telo zi szum dosztoinoschum va jedan grob va szkali ziszicsen, pokopat. Po nogi leti szu ovo szveto Telo Venedig doneszli, kadi sze dan denasnyi va velikoi diki derzsi.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Markus Evangyelista Jezusa Krisztusa szeje od mesza, i vina zderzsaval, szkoro szaki dan szeje posztil, i szvoje nove ovcsicze je na pokoru, i traplenye tela zricsum, i zpeldum pelyal. Je szveti Markus pravoga Duha Jezusa Krisztusa, i nyigovoga szvetoga Evangyelya jimal? Do che va tom dvojit. Nut ko Duh Jezusa Krisztusa, i nyigovoga szvetoga Evangyelya je Duh pokore, i szamoga szebe zatajanya. Kakov duh va tebi lada, kada ti pokorenye tela ne szamo oduravas, nego tvojemu telu ugajas, i sze prepuschas, csamu je povolyi, akoprem znas, da je to szuproti zapovidi Bozsje, i nyigove szvete Czrikve? Zacs szi tvoje telo proksis, i tako nenaredno za szim hlepis, csa muje drago, i csa je zsaklyi? Zacs ga ne pokoris? Ovoga te Duh Jezusa Krisztusa ni ucsil; Duh Jezusa Krisztusa, i nyigovoga szvetoga Evangyelya doszidob ni ztobum ladal.

Potlye naimanye poszluhni ovoga szvetoga Duha, ter sze nyemu podlozsi. Ne prepuszti telu tvojemu grihsnoga pozselenya. Zakrati mu od csasza do csasza i drugo nogokrat dopuschano raszveszelenye. Trapi je polag pelde Szveczev znogim szamovolynim pokorenyem. Szveti Bernard veli: „Ztelom tako moramo zahajat, kut zbetezsnikom Nogokrat betezsniku zakratimo takova dugovanya, ka bi rad jimat, ako i va szebi zla niszu. Nogokrat mu csa i szuprot nyigove volye nuter damo.“ Ovako i ti ztvojim telom csini. Ako drugacse csinil budes, ter mu sze prepusztis, csa neg oche, neg damu po volyi ide; ko che sze pri tebi szpunit, csa je szveti Paval Rimlyanom piszal: „Ako po telovnom zsivili budete, ochete umriti.“ Naimre neszrichno, na veke umrit.

II.

Szvetomu Marki je ocsitovano posztalo, da nyigovo Jime va kniga zsitka zapiszano sztoji. Je li tvoje Jime va nyi zazlamenovano? Va tom ti nemer nemorem gvisnoszti povidat; ali sztanovito ufanye mores jimat, da je va nyi zazlamenovano, ako iti ono csinis, csa Jezus va szvojem szvetom Evangyelyi potribuje. Va ovom je Jezus put va Nebo pokazal. Ako po tom hodil budes, ko ches va nye dojt. Jezus je szvitlo pokazal, csa je na zvelicsenye potribno. Ako ovo szpunis, neszmis dvojit, da je tvoje Jime va kniga zsitka zapiszano. Zato zami vechkrat szveto Evangyelye va ruke, ter sti va nyem, i szamoga szebe izpitaj, jeli je tvoi zsitak polag nyega uredjen. Ar ni doszt szamo valovat szveto Evangyelye, ali stat, nego mi moramo sze csa je va nyem verovat, i polag nyega zsivit. „Csinite pokoru, ter verujte Evangyelyu“ je rekal Jezus va szvojoi Prodiki, ku je na brigu derzsal. Ki Evangyelyu veruje, ta ne szamo za isztinszka derzsi, csa sze va nyem zaderzsava, nego i polag toga zsivi. Szveti Czyprian veli: „Kako more cslovik rech, da va Jezusa veruje, ako mu ni poszluhsan, ali ako szvojega zsitka po nyem ne redi?“ Ako ali Evangyelyu ni podlozsan, ko nima uzroka verovat, da je Jime nyigovo va Kniga zsitka zapiszano. „Niszu szi poszluhsni Evangyelyu,“ veli szveti Paval. I to je uzrok, da Jimena

nogi lyudi niszu zapiszana va kniga zsitka, i da sze nogi ne zvelicsu. „Moje ovcze poszluhsaju moj glasz,“ je rekal Krisztus. Med ovcsiczami, ke chedu bit na deszmu sztran Szudcza porejene, razumimo Odibrane. Ovi poszluhsaju Glasz Jezusa, i po nyem csinu. Va Evangyelyi glasz Jezusa gluhsi, va ovom govori Krisztus Goszpodin. Ki oche med Odibrane szlisit, mora Evangyelyu poszluhsan bit. „Moje Ovcze moi glasz poszluhsaju.“ Poszluhsas ga ti?

Na dan dvaiszet sesztoga Aprila.

Szveti Adalbert Biskup Mucsenik.

Szveti Adalbert dicsni Biskup i Mucsenik, szeje va leti devet sztov pedeszet sesztom od plemeniti Sztarji rodil. Ovi niszu na drugo miszlili, neg da cheduga za szviczki sztalis odhraniti. Ali Goszpodin Bog je nyemu jos va ditinsztvi velik beteg poszlal, zato szu nyigovi sztarji szvoje zaviche pri Diviczi Marii jiszkali, szvojega maloga Adalberta na nye Oltar polozsili, i ubechali, da chedu szvojega jedinoga Szina na szluzsbu Bozsju va Duhovnom sztalisu zverseno ofrovat, ako mu Divicza Maria krez nye zmozsnu prosnyu od Boga zdravlye szproszi. Nyihova molitva bise uszlisena. Na szmert betezsno dite je uzdravilo, i oni szu nyihovo ubechanye szpunili; ar kada je devet let sztar bil szuga va skole dali, i po dicsno odverseni skola je va Duhovni sztalis sztupil. Z pocsetka nyigovo ponasanye ni bilo naj bolye. On je vech jiszkal, i lyubil szloboschinu, neg sze za Duhovnoga dosztoji,on sze je szpusztil va szviczko raszveszelenye, i va tom nogo csasza prez haszni sztrosil. Za kriposzt, i pobozsnoszt szeje malo maril. Ali Goszpodin Bog je nyega csuval, da ni va velike grihe zapal. Jedno pripetenye je nyemu ocsi odperlo, i nyemu put na szvetoszt odperlo. Pragszki Biskup, ki ravnotako ni zsivil, kut sze za Biskupa dosztoji, je va tezsak beteg zapal, va kom je umerl. Pred szvojum szmertjum je nyega szpominanye na szvoi premi-

nuti zsitak jako sztrahsilo, zato je jaukajuch ove ricsi rekal: „O mene chedu paklenszki duhi va pakal, va szkvarenye odprimiti.“ I zovimi ricsami je preminul. Adalbert, ki je zdrugimi na zocsi bil, je nave ricsi Biskupa zacsel derhtat, i velyen szije naiper zel szoi szviczkoi nebeszii odpovidat, i potlye Duhovnomu dosztojan zsitak zsivit; da ztako neszrichnum szmertjum i on nigda ne premine. Csa szije naiperzel, to je prez stentanya i szpunil. On je szvoje duhsnoszpoznanye krez zsalosztnu szpovid zcsisztil; ni jedne ure vech ni sztrosil va szviczkom veszelyu; csuval szeje tovarustva, ko je perlye tuliko lyubil, va szamotu szeje szranil, nai vechi del csasza je va molitvi, i va stenyu szveti Knig sztrosil, szvoje telo je trapil, i Bogu hvalu daval, da mu ni dal va pozselenyu szviczkoga veszelya umriti. Duhovni, ki szusze szkupa szpravili, da Biskupa odiberu, szu szi szkupa Adalberta proszili, da ovu csaszt nasze zame. Adalbert szeje tako dugo branil, kut je moguche bilo; ali na zadnye je moral glasz Bozsji poszluhnut.

Kada je za Biskupa poszvechen bil, szi je za peldu zel noge szvete Biskupe, ki szu va kriposzti, i zversenoszti Bogu szluzsili, i nye naszledoval. On szije vasz csasz tako uredil, daje jimal gvisne ure na molitvu, ter na odversavanye Bozsje szluzsbe, on drugi csasz je na szpunevanye szvoje Biskupszke duzsnoszti hasznoval. Nyigove dohodke je na csetire dele razdilil. Pervi del je ubernul na pomaganye ubogiji Duhovni, drugoga na sziromahe, tretoga na odkuplenye ulovlyeni, csetertoga na zsivlenye lasche, i szvoje druzsine. Kubogim je oszebuino milosztivno szercze jimal. Nijednoga ni prez almustva odpusztil. Jednucs gaje jedna zsena na placzi za almustvo proszila, ali pokidob da pri szebi nist ni jimal, je nyoi rekal, da drugi dan va nyigov sztan dojde, da cheju onda nadilit. Ali kumaj je ta zsena nikuliko korakov od nyega prosla, muje velyen zsal bilo, da juje tako odpusztil, zato je nyu naizad kriknul, ter joj je laschu halyu, ku je na szebi jimal, dal govorechi: „Zami ovo za almustvo; ar do zna, jeli chu zutra zsivit.“ — Zvelicsenye szvoji ovcsicz muje oszebuino na szerczi lesalo. Zato je nye sze dobro upomenyival; szaki dan je nyim prodikoval, i nye na Kerschanszki zsitak pelyal. Velika zlocha, i raszpuschanoszt je med lyudi onda ladala, tako

da szveti Biskup polag szega szvojega truda, i szkerbi, nye ni mogal na pravi put ubernut. Doszt zbantovanya, i ukrivlyanya je moral preterpit. I pokidob da ni vidil ufanya pobojsanya lyucztva, szije naiperzel szvoju Biskupia na jedan csasz osztaviti. Zato je pun tuge v Rim putoval, da onde Grob szveti Apostolov pojische, i nye za nyihov zagovor proszi. Onda je kanil i va szveta Meszta va Jeruzalem putovat, ali pervo je izal na brig Kaszino, da onde glaszovite szvete Muzse za tolnacs proszi. Ovi szu mu szvitovali, da tamo ne putuje, zato je zopet v Rim naizad isal, i onde va Klostri szvetoga Bonifacziusa dvi leta va pobozsnoszti sztrosil. Med tim toga szu nyigove ovcsicze szpoznale szvoju kriviczu, ter szu szi zselyile szvojega Biskupa naizad. Zato szu Poszalnike poszlali v Rim ztum poniznum prosnyum knyemu, dabi knyim naizad dosal, da szu oni pripravni Nauke szvojega szvetoga Pasztira bolye raszstimavat, i poszluhsat. Adalbert je polag volye Rimszkoga Pape z Poszalniki naizad isal, pun szvetoga pozselenya ovcsisze szvoje ubatrit, i na put zvelicsenya pelyat. Sztanovniki Praga varosa i szega Cseskoga orszaga szuga lipo zvelikim veszelyem prijeli. Ali kada je nye Biskup na pravo poboisanye nyihovoga grihsnoga zsitka upomenyival, niszu nyega poszluhsali. Szveti Biskup szeje szakojacski trudil, nye na pravi put Bozsji ubernut; ali szeje bilo zaman. Zato je nye zopet osztavil, ter je zopet v Rim va Kloster isal, ztim naiperzimanyem ov Kloster vech ne osztaviti. — Po kratkom csaszi nato je Otto Czeszar v Rim dosal, ter je Rimszkoga Papu proszil, dabi Biskupa Adalberta nagovoril, ali dabi nyemu zapovidal, da jos jednucs va szvoju Biskupiu naizad ide, ter da pokuszi tverdokorne csehe na pravi put dopelyat. Rimszki Papa je szvetomu Biskupu prosnyu Czeszara ocsitoval, i nyega proszil, da ju szpuni, vindar ali, ali ako upamet zame, da ztimi tverdokornyaki nist nemore ucsinit, onda da va drugi orszag ide veru Jezusa nazvischavat. Adalbert je szpunil sze, csa szu od nyega potribovali. Na szvojem putu je va Polyszko isal k szvojemu vernomu pretelyu Herczegu Boleszlausu, da sze zsnyim dogovori, jeli che moch va szvoju Biskupiu na miru, naizad pojt. Boleszlaus je te miszli bil, da pervo neg va szvoju Biskupiu naizad ide, Poszalnike tamo posalye ztim

pitanyem, jeli cheduga za szvojega Biskupa szpoznat, i jeli chedu nyigove nauke naszledovat. Ali Csehi szu Poszalnike nyigove csemerno prijeli, i nye zukrivlyanyem, i zbantovanyem naizad poszlali. Zato szveti Biskup ni knyim isal, neg je polag zapovidi Rimszkoga szvetoga Occa va Ugerszki orszag isal, veru Jezusa prodikovati. Goszpodin Bog je nyigove trude va ovom orszagu blagoszlovil; ar je na vredi polag Herczega Geiza nozsinu lyucztva na pravu veru preubernul, kut chemo va zsitku szvetoga Stefana pervoga Kralya Ugerszkoga na dalye moch stat. Kada je szv. Biskup novim Kerschanom va Ugerszkom Biskupe i Duhovne Pasztire odredil, ter posztavil, onda je na prosnyu Boleszlausa Herczega va Preiszko isal, da i va ovom zvechega poganszkom orszagu szvitloszt prave vere Jezusa raszsiri. Adalbert pun szvete zselye za veru Jezusa szvoju kerv prolyati, je szobum zel nikuliko Masnikov, ter je va Preiszki orszag dosal. Zcsim je tamo dosal, je zacsel kut pravi Aposztol Krisztusa Rics Jezusa szijat, i krivu veru poganszku zatirat. Ali poganszki popi, i tverdokno lyucztvo niszu otili Apostola Krisztusevoga poszluhsati, neg szuga znyihovoga Orszaga van szpudili. Jedni ztim jos zmirom niszu bili, neg szu za nyim potegnuli, i nyega na jedan viszok brig dovlikli, i ovden nyemu glavu odszikli, i nyigovo szveto mertvo Telo zrazsnyi, i spikami poprebadali. Kada je Boleszlaus Herczeg ovo docsul, je poszlal knyim Poszalnike, da mu szveto Telo Mucsenika dadu. Ali ovi pogani niszu tili drugacse privolyit nato, odlag ako jim Herczeg tuliko funat szrebra posalye, kut ovo szveto Telo vagalo bude. Boleszlaus je i nato privolyil. Ali Goszpodin Bog je csudnovito odredil, da je mertvo Telo szvetoga Adalberta neg malo vagalo. Pobozsni Herczeg Boleszlaus je ovo szveto Telo va varosi Gnezen lipo, i dicsno dal pokopat. Med drugimi szpominanya vridni ricsami szvetoga Adalberta, szu bile ove: „Lipo, i dicsno je Biskupszku kapu na glavi, zlatu paliczu va ruka, i zlat persztany na perszti ponasat; ali na veliki szudnyi dan che sze pokazat, kako teska szu ova dugovanya.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Adalbert szije pri pogledu neszrichne szmerti jednoga Biskupa naiper zel, szvoi szlobodni szviczki zsitak osztaviti, da i nyigova szmert tako neszrichna ne bude. Krez lyuczku skodu szeje zmudril, ter je zacsel pobozsno zsivit, da blazseno umre. Ni szi jur od markoga csul, ali more bit szam vidil, da je neszrichno umerl? Zacs sze i ti krez lyuczku skodu ne zmudris? Zacs ne zacsinyes pobozsnije zsivit? Zselyis szi blazseno umrit. Ali i on z Boga pozablyeni Balaam szi je to izto zselyil, kada je rekal: „Moja duhsa neka premine z szmertjum Pravicsnoga.“ Ali ova zselya nyemu nist ni hasznila, ar je va szvojoi zlochi zaosztal. Ravnotako malo che i tebi tvoja zselya hasznit, ako tvojega zsitka ne poboisas; ar zgrihsniki nistvridno zsivit, a na zadnye z Pravicsni blazseno otit umrit, to je nemoguche. Szmert je naivechputi takova, kakov je bil zsitak. Ako szmo va grihi zsivili, va grihi ochemo i umrit. Ako szmo pobozsno, i va miloschi Bozsjoi zsivili, tako chemo i umrit. Csudo miloszerdnoszti Bozsje je, da jedan, ki je szenek va grihi zsivil, vindar va miloschi Bozsjoi blazseno umre. Oches sze, ali mores sze, ali szmis sze ovakovoga csuda nadijati? Szveti Paval veli: „Nekatesze bludit draga bracha! Goszpodin Bog sze neda zi szebe spotati. Csa cslovik poszije, to che i zset. Ki va telovnom szije, ta che od telovnoga szkvarenye zset. Ki va Duhu szije, ta che od Duha vekovecsni zsitak zseti.“ I za isztinu, tako je. Kut zsivimo, tako chemo umrit. Ki grihsno zsivi, ta che neszrichno umrit, i na veke szkvaren bit. Ki pobozsno zsivi, ta che blazseno umrit, i sze zvelicsit. Zovoga szi szam miszli, csa ti je csinit, ako blazseno oches umrit.

II.

„Do zna jeli chu zutra jos zsivit?“ Ovako je rekal szv. Adalbert; i zato almustva ni otil na drugi dan odvlacsit. Znas ti moi pretely; jeli ches jos zutra zsivit? Toga nemo-

res znat. Jos manye mores znat, jeli ches po leti, po dvi po deszeti, ali dvanaiszti leti jos zsivit. Broj tvoji dnevov, i let je Goszpodinu Bogu szamomu znan. Zacs odvlacsis od dneva do dneva, od miszecza do miszecza, od leta do leta, ono, csa znas, da je kzvlecsenyu potribno? Zacs je jos denasz ne szpunis? To szpoznavas, da ti je zsalosztna szpovid tvoji grihov potribna, ar szi morebit mar ki grih zamucsal, ali szi morebit mar ku szpovid prez pravoga kajanya odversil. Zacs ovu szpovid odvlacsis? Na zvelicsenye ti je potribno, da lyuczko dobro polag moguchnoszti naizad das. Ali da sze ztvojim nepretelyom pomiris, i tako vech. Zacs ovo odvlacsis na zutra, pokidob da neznas, jeli ches zutra vech zsivit? Thomas Kempis pise: Zutra je negvisan dan, a do zna, jeli ches zutrasnyega dozsivit? „Poszluhni upominanye Duha szvetoga: „Ako denasz glasz nyigov, toje rics Bozsju, csuli budete, nekate zatverdit szercza vasa.“ Denasz, Bog nebi rad, da do zutra csekas. „Neka stentat k Bogu sze povernut, i neka odvlacsit od dneva, do dneva; ar nyigova szerditoszt che naglo, kad ni nebudes miszlil, dojti.“

Na dan dvaiszet szedmoga Aprila.

Szveta Zita Divicza.

Szveta Zita lipa pelda szluzsbenikov szeje va Talianszkom ne daleko od varosa Luca va jednom szeli od sziromahski sztarji narodila; ali pobozsno je bila odhranyena. Dvanaiszt let sztara je zacsela plemenitoi hizsi Fatinelli, na blizu Czrikve szvetoga Frigidiana, szluzsit. Pervo neg szusze drugi jutro sztali, je ona jur molila, i szvetu Masu pobozsno poszluhsala; onda je k delu isla. Va cseterdeszet oszmi leti szluzsbe nye nigdar ni bilo vidit va mangovanyu. Ona je tila rech: nai lipse lasztovitoszti dobroga szluzsbenoga szu; sztrah Bozsji poszluhsnoszt, vernoszt, i lyubav k delu. Ove lasztovitoszti je ona va szebi jimala. Csa je nai csudnovitie va nyoi bilo, je da je va szvojem deli szenek veszela bila, ni nyoi nist merzilo, ona je szvojim Goszpoda-

rom prez naizad odgovoranya szenek poszluhsna bila, jos i va nai tezsjim deli. Kada ni szmila delat, je csasz va molitvi, i stenyu szveti knig sztrosila. Pri deli je ravnotako jimala szvoje molitvicze, ke je odversavala. Nigdar ni isla va csemerno tovarustvo, a naimanye va tovarustvo zdruge spole personami; nigdar ni isla k tanczu, ali kdrugomu pogibelynomu raszveszelenyu. Szvoju molitvu je ztakovum pobosnoschum odversavala, da je kuto zvan szebe bila, i i pri nyoi szuze tocsila. Na szvoje telo je jako ostra bila. Ona szeje zkonopczi tako csverszto upaszala, da szu joj sze va meszo zazserali, i nyoi veliku bol uzrokovali. Vnochi je ali na goloi daszki, ali na zemlyi na kratki pocsivala. Szkoro krez sze leto szeje ub kruhi, i vodi posztila. Nye jilo je zdovolyenyem szvoje Goszpode med sziromahe razdila, ke je jako milovala. Szvoju plachu je ravnotako ubogim podilila. Csa je neg mogla od szvoji Goszpodarov szproszit, to je nevolynim dala. — Ali Goszpodin Bog je znogimi csudnimi csini pokazal, kako draga je nyemu ova Kerschanszka miloszerdnoszt szvoje verue szluzsbenicze. Jedan ubogi je od nye napitak vina proszil, ona ga ni kaplye ni jimala, ali zela je poszudu, ter je kzdenczu isla, navadila vode, i nut ova je velyen na vino preubernuta posztala. Zernye va komori, muka va skrinyi, od csesza je nyoi Goszposchina dopusztila ubogim csa podilit, szeje csudnovito poveksala. Kada je jednucs k Polnochiczi, toje na Bozsich k szvetvi Mati po polnochi, isla je nyoi Goszpodar dopusztil nyigovu subu zet zbog velike zime. Ona szije nemer tu subu zela, ali kada je va Czrikvi jednoga ubogoga od zime trepechega vidila, je tu subu nyemu dala, neg to szije szproszila, da joi nyu po Bozsjoi szluzsbi zopet naizad da. Bozsja szluzsba je bila dokonyana, ali ubogoga zsubom ni bilo. I szveta Zita je prez sube morala domom pojt. Kada je nye Goszpodar ovodocsul, je nyu ostro ukaral. Upodne kada szu kjilu isli, szeje ubogi na stiga pokazal, i subu naizad doneszal, zahvalil sze, i szkersznul predo csima Goszpodara, zaszobum osztavlyajuch neizgovorno batrenye va szerczu nyigovom. Zovoga je Goszpodar novu priliku dosztal, kriposzt szvoje szvete szluzsbenicze vizsje prestimavat. — Zpocsetka je ova szveta szluzsbenicza zbog tihoche, krotkoche, i pobozsnoszti od szvoji szluzsbeni tova-

rusev, i tovaruskiny morala csuda terpit. Oni szuju kut priprosztu ziszmihavali, pri Goszpodaru krivo nuterdavali, tako da szu vechkrat zsnyum ostro zahajali. Ali ona je sze csudnovito szterplyeno prinasala, nisze dala va nye pobozsnoszti pobludit, ona je znye trapitelyi lyubezlyivo zahajala, i krezato je nyihova szercza zadobila, tako da je nye od noge prilike na grih odvernula, na molitvu na vernoszt szuproti Goszpode, i na poszluhsanye Ricsi Bozsje, i na vechkratno prijimanye szveti Szakramentov napelyala. Nigdar sze ni raszerdila, odlag ako je do ku rics szuproti csisztoche dal csut; ar ovu Angyelszku kriposzt je zverhu szega lyubila, i csuvala. Pri naivechoi vruchini, kada je pot po nye ubrazi czurkom czuril, ni ni szvojega rubcza zvrata doli znela; ar i ovo je za nedosztoino derzsala. Jednoga mladencza, ki szeje bil uszegural knyoi priblizsavat, da cheju kusnut, je od szebe szunula, tako da sze vech ni uszegural nyu na dalye szkusavati. — Ovako je szveta Zita do nye seszdeszetoga leta zsivila, cseterdeszet oszam let va szluzsbi pri jednoi Goszposchini, prez toga, dabi sze bila kada tuzsila, ali zle volye bila. Nye Goszposchina je nyoi zbog nye dugoga vernoga dela otila polaschinu nacsinit; ali ona je otila do koncza zlyubavi k Bogu delat, dokle je nyu Goszpodin Bog na vekovecsnu plachu pozval. Goszpodin Bog je nyoi lahku zemlyiczu poszlal, ku je ona za poszalnika szmerti szpoznala, zato szeje krez pobozsno prijimanye szveti Szakramentov k szmerti pripravlyala. Vreda nato je puna veszelya va molitvi szvoju Duhsu szpusztila va leti tiszuch dvi sztov szedamdeszet drugom. Va uri nye szmerti szu predsze csasza zverhu one hizse, kadi je umerla, lipu szvitlu zvezdu vidili. Sza dicza varosa szu sze ktoi hizsi szkupa sztekla, i glaszno kricsala: „Szveta Zita je umerla, bizsmo, da ju budemo vidili." Nye szveto Telo szu va Czrikvi szvetoga Frigidiana lipo pokopali. Va leti tiszuch pet sztov oszamdeszetom szu ovo Telo neuszkrunyeno nasli, i va dragu skrinyu polozsili. Noga csudocsinyenya, ka szusze na zazivanye ov szvete Szluzsbenicze godala, szu nyu po szem szvitu glaszovitu nacsinila. — Ali i va nye zsitku szusze zsnyum noga csudnovita dugovanya zgodala, od ki nemer onda je malo do znal, ali po nye szmerti szusze raszglaszila. Med drugimi szu ova: Ova

Divicza je jimala va zakoni szaku szobotu va jednu szvetim Angyelom csuvarom pozvechenu Czrikvu pojt, ka je od varosa na seszt Talianszki jezericz, mily, daleko bila. Jednucs zbog szvojega dela ni mogla pervo projt neg vecser. Pokidob je polahko odhajala, je jedan knyoi dosal, ki je ravnotako ktoi Czrikvi kanil dojt. Ov je nyoi kut ukrivlyajuch rekal: zovum Postum ches kaszno tamo dojt, kamo szi szi nakanila. Zita je nyemu rekla: „Neg odhajajte, kako hitro ochete. Mene che Jezus Krisztus jur tamo odpelyat.“ Ov cslovik je konya ubol, ter hitro odhajal. Ali kada je ktoi Czrikvi dosal, je preszenechem vidil, da Zita pri Czrikvi klecsi, i moli. Pital je nyu, kako je tako vreda mogla dojt? ona muje odgovorila: „Kako szeje Bogu vidilo, tako szeje sztalo.“ Drugi put je zopet jednucs isla k Czrikvi Szvete Marie Magdalene, ka je ravnotako na deszet talianszki mily dalyine od varosa bila. Va ovoi Czrikvi szeje Bozsja szluzsba nochno vrime odversavala. Kada je tamo dosla, je Czrikvena vrata zaperta nasla. Zato szeje zvana Czrikve pokleknula, ter molila, i molecha zaszpala. Kada szeje prebudila, je onu szvichu, ku je zszobum doneszla polag szebe goruchu nasla, i szkoro do polovicze zgorenu; ona je ni nazsgala, polag toga je tako velik veter puhal, da je po cslovicsanszku nemoguche bilo szvichu na prosztom goruchu zderzsat. Ona je i Czrikvena vrata vidila da szu sze od szebe odperla, tako da je szlobodno va Czrikvu mogla nuter sztupit. — Jednucs szeje sztalo, da je u polnochi Czrikvu isla, ar va oni csaszi szu Klosterszki Duhovni i po nochi szvoju pobozsnoszt odversavali, i drugi Kerschani szu ravnotako ktoi pobozsnoszti hodili, ter szeje do jutra va molitvi zaderzsala. Onda je nyoi na pamet doslo, dabi on dan morala kruh pech, zato szeje domom paschila. Domom dojduch je sze pripravno nasla, neg da sze kruh va pech mora metat. Pokidob je stimala, da je nye pobozsna Goszpa nyoi za lyubav dala kruh zamiszit, i na hlibe razdilit, je knyoi isla, sze zato zahvalit, i nyu za oproschenye proszit, da szeje tako dugo va Czrikvi zabavila. Ali nit Goszpa, nit do drugi od toga nist ni znal. Onda szu szpoznali, da je to telo Angyel csavar, koga je oszebuino postovala, odversil. — Kovomu dvojemu csudnovitomu pripetenyu chu jos neg jedno prilozsit. Tolics szmo rekli

da szu szvetu Zitu nye szluzsbeni tovarusi, i tovaruskinye ziszmihavali, i nyoi sze zbog nye pobozsnoszti ukrivlyali. Vechputi szeje sztalo, da szu pobozsnu Zitu pri velikoi godini vreda szimo vreda tamo zvan sztana va kakovom poszli szlali, ki ni bil potriban, ali neg da priliku budu jimali, nyu ziszmihavat, ako sza premocsena domom dojde. Ova szveta szluzsbena je szagdar poszluhsna bila, nigdar sze ni zgovarala; ali szagdar je nye uszramotila, ar ona je szagdar szuha naizad dosla, akoprem je po naivechoi godini szimo, i tamo hodila. Ova, i noga druga csudocsinyenya sze nahajaju va zsitku ove szvetioze popiszana; zki moremo van znet, kako draga je Goszpodinu Bogu bila.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveta Zita je va szvojem poniznom, i od szvita zaversenom sztalisu blazsena posztala, zato, ar je polag sztalisa szvojega pobozsno zsivila. Zovoga sze moremo naucsit, da ne szamo va Klostri, ali va szamoti, nego i na szvitu med lyudi, va sztalisu nogokrat od szvita zaverzsenom, moremo szveti naszt at. Neg nato dohaja, da pobozsno zsivimo. Ktomu je nai vech potribno, da szmo znasim sztalisom zadovolyni, va koga nasz je Goszpodin Bog posztavil. Nemoremo szi veliki Goszpodini, ali Goszpe, csasztniki, ter goszpodari bit, moradu i szluzsbeni, ter tezsaki bit. Goszpodin Bog tako dili sztalise, kut zna, da je na nase zvelicsenye potribno. Ako teje Goszpodin Bog va takov sztalis posztavil, koga nemores preminit, va nyem budi zadovolyan. Nenavidi drugim, neka szi drugoga sztalisa zselyit, neka sze tuzsit, ter morgovat, nego sze terszi va tvojem sztalisu pobozsno zsivit. Od szvetoga Ganfreda stemo, ki je va Klostri szvetoga Bernarda pobozsno zsivil, i Biskupie, ku muje szveti Otacz ponudil, ni til prik zet, da sze je po szvojoi szmerti jednomu dobromu pretelyu izkazal, i nyemu rekal: „Ja szam zvelicsen, ali dabi bil Biskup naszt al, bi bil med prokleti.“ Ja znam, dabi nogi, ki szu va nisz-

kom sztalisu pobozsno zsivili, i sze zvelicsili, ravno ovako govorili, dabi nam sze szmili izkazati. Dabi va viszokom, i prestimanom sztalisu bili posztavni, bi bili med prokleti. Zato neka szaki zi szvojim sztalisom zadovolyan bude, bar je kako zaverzsen. Va nyem sze laglye more zvelicsit, neg dabi na szvitu viszok, i prestimavan bil.

II.

Szveta Zita ni terpila nijedne nedosztoine ricsi, va nai vechoi vruchini ni odkrila szvoje perszi, ona szeje szuproti szakomu branila, ki bi sze bil uszegural nyoi neg kusacz dati. Ovo je nai bolye zlamenye, kakoje szveta Zita csisztochu lyubila, i kako je ov nai vechi kincs csuvala. Ki va szvojem sztalisu pobozsno zsivit, i sze zvelicsit oche, tomu ono velim, csa je Jezus onomu praudo znanczu rekal: „Poj, ter i ti tako csini.“

Pri ovoi priliki moram zi zsitka szvete Zita oszebuini nauk prilozsit za szluge i divojke, va obcsinszkom za sze szluzsbene. Szveta Zita je va szem szvojem ponasanyu nai lipsa pelda za sze szluzsbene. Bog daj! dabi szi csiszto nye zsitak szenek pred ocsima jimali. Pred szim neka nato paszku noszu. Szveta Zita je oszam cseterdeszet let pri jednoi Goszposchini szluzsila; ona zbog mali uzrokov ni zjedne szluzsbe va drugu bizsala, ona je zszvojim sztalisom szenek zadovolyna bila, nigdar sze ni tuzsila, ona je verno szluzsila, poszluhsnaje bila szvojim Goszpodarom, va deli szenek marlyiva, i veszela, nigdar joj nist merzilo ni, od szluzsbe ni tila zlahkotena posztat, neg je va nyoi do koncza osztala. Onoga csasza, va kom je szlobodna bila, ni na mangovanye, neg na molitvu, i stenye szveti Knig ubernula; nigdar ni ktanczu, ali kpogibelynomu tovarustvu isla; szvoju csisztochu je marlyivo csuvala, ona je szuproti ubogi szagdar milosztivna bila, ali szuprot szebi ostra, i va progonsztvu szterplyena. Ona sze od szvoje pobozsnoszti ni dala odvernut krez nijedno ziszmihavanye, ukrivlyanye, ali nuterdavanye. Sze takove kriposzti, va ki ovu szvetu Szluzsbeniczu szaki szluzsbeni naszledovat more, i naivechkrat mora, ako oche zvelicsen bit. Szveta Zita je rekla, da

szu nai lipse lasztovitoszti jedne dobre szluzsbene, sztrah Bozsji, poszluhsnoszt, vernoszt, i lyubav k delu. Ovo je, csa szaki szluzsbeni polag duhsnoga szpoznanya mora szpunit. On sze mora Boga bojat, vech neg szvojega Goszpodara, ter Goszpodariczu, vech neg szvoje szluzsbene tovaruse; zato nigdar Goszpodaru za lyubav, ali Goszpodariczi za lyubav, ali szvojim szluzsbenim tovarusom za lyubav, neszmi Boga bantovat, ali va grihsom csini nye pomagat. On je polag cseterte Bozsje zapovidi duzsan szvojim Goszpodarom va onom poszluhsan bit, csa ni grihsno, i nye postovat. Ako nye ne poszluhsa, ako je ne postuje, nego zanemermeche, nye huda, ali ako nyim pred drugimi postenye zimlye, ali ako sze nyim posztavlya, ali nye pszuje; ko sze zagrihsi, i nogoputi sze krezato szmertno zagrihsi. On mora szebi zapovidano delo ucsinit, ono csa muje prikdano csuvat, i haszan szvoji Goszpodarov poveksavat; ar zato jima hranu, i plachu. Ako je krez nyigovu kriviczu uzrok skode Goszpodara, ako je va szvojem delu len, ko sze zagrihsi, ter szvojemu Goszpodaru plachuz zsepa krade. Szluzsbeni mora szvojemu Goszpodaru oszebuino veran bit. Ovu duzsnoszt va szadasnyi csaszi nogi szluzsbeni ne szpunyuju. Oni hinyu szvoje Goszpodare, kadi je moru, oni je hinyu ali va pinezi, ali va drugoj vridnoszti; vreda szi poszvojadu malo, vreda csuda. Oni nogoputi drugim dilu, ali ne od szvojega, neg od Goszpodarovoga. Nogi pomazsu szvoje szluzsbene tovaruse va hinybi, ali mucsu pri tom, kadi bi mogli skodu od Goszpodara odvernut, ali nyemu povidat. A csaje nai gorje, oni szi ztoga nist nenacsinyadu, kut da nebi zato odgovora jimali, ni ne miszlu na navrachanye skode, ali onoga, csa szu szi poszvojali. Ali neka znaju, da sze krez szaku nevernoszt kruto zagrihsu, i szebe szkvarit moru; ar szaka nevernoszt je tatbina polag szedme zapovidi. Oni moradu znat, da moradu sze csa szu zaneverili, i pokrali, Goszpodaru tako nadomesztit, kut i drugi tati. Nyihovo zgovaranye pri Bogu tako malo valya, kut zgovaranye tatov. Polag toga sze jur na ovom szvitu neszrichne ucsinu. Verne szluzsbene szagdir rado jimadu, neverne szagdir oduravadu. Csa veran szluzsbeni zszvojim potom szkupaszpravi, to Bog blagoszlovi, i ocsiveszto poveksava. Ali csa szi neveran

szluzsbeni szkupa szpravi, to nima sztalnoszti, ar nima Bozsjega blagoszlova. Szkuszenye nasz i to ucsi, da nevernim jos i ono projde, szkerszne, csa szuszi pravicsno zaszluzsili. Zato sze neka szi szluzsbeni, ki sze nebi radi na ovomszvitu, i na drugom neszrichne nacsinit, marlyivo terszu sze nevernoszti sze csuvat. Ki je morebit va tom jur zagrihsil, ta neka dobroga Szpovidnika za tolnacs proszi, csa muje csinit pri navrachanyu; ar ovoje vech potribno, neg szi nogi miszli, i ni prez sztraha, da che nogi, ki je zamudil zeto dugovanye navernuti, szkvaren posztat. Bog daj, da szi szluzsbeni ov nauk k szerczu zamu. Ktomu che csuda prinasat, ako ricsi szvetoga Paula dobro raszmiszlu. Va jednom piszmi k Titusu veli: „Upomeni szluzsbene, da szvojim Goszpodarom poszluhsni budu, i va szem povolyni, da nyim ne pregovaradu, da jim nist ne uredu, nego da va szem verni budu.“ Na drugom meszti zopet pise: „Vi szluge poszluhsni budite vasim telovnim Goszpodarom va sztrahu, i derhtanyu, va krotkochi szercza, kut Krisztusu. Ne na oko, da sze lyudem dopadali budete, nego kut szluge Krisztusa, ki volyu Bozsju od szercza csinu, i zdobrum volyum szluzsiju kut Goszpodinu, ne kut lyudem, znajuch, da szaki, ki csa dobroga ucsini, ali je szluga, ali szlobodan cslovik, da che Goszpodinu zapretan posztati.“ Paszku jimaj naiper, da szaki szluzsbenik zpostovanyem, zdobrim szerczem, zdobrum volyum, ne zbog szile, ali neg na oko szluzsit mora. Drugics, da szvojim Goszpodarom Bogu za lyubav, i tako da nyim poszluhsan bude, kut dabi szamomu Goszpodinu Jezusu Krisztusu va personi szluzsil, i poszluhsan bil. Ki ovo szpuni, tomu sze nist neche zteska sztat, neg che sze rado, i zveszelyem ucsinit. Ar csa nebi Bogu za lyubav zveszelyem ucsinili, i preterpili? Csa nebi rado ucsinili, i zveszelyem, dabi z Uszt Jezusa ktomu zapovid csuli? Na zadnye Apostol veli, da che Goszpodin Bog szam vernoga, poszluhsnoga szluzsbenoga naplatit. Kuliko batrenye je ovo za dobroga szluzsbenoga! Nogi Goszpodari ne szpoznaju vernu szluzsbu szvojega szluzsbenoga, oni je ne naplatu po zaszluzsbi, neg jim nogoputi ukidaju prez pravicsnoga uzroka nyihovu plachu. Ako ti sze to sztalo bude, moj drag pretely! neka zdvajat, ako tvoju szluzsbu verno, i Bogu za

lyubav odversis; ko cheti Goszpodin Bog jednucs zato obilyno naplatit. On szpozna tvoju szluzsbu, i obilynu plachu tebi udilit oche.

Na dan dvaiszet oszmoga Aprila.

Szveti Vitalisz. Szveta Theodora, i szveti Didimus Mucseniki.

Szveti Vitalisz Otacz szvetoga Gervaziusa, i Protaziusa szeje Mailandi od plemeniti sztarji rodil. Kadaje doraszal, je voschan nasztal, i pri nogi prilika je pokazal szvoju szercsenoszt; zato je nyega Poglavar Paulinus viszoko prestimaval. Paulinus pogan ni znal, da je Vitalisz Kerschan; ali pokidob gaje postoval, je vindar nogokrat na nyigov zagovor z Kerschani milosztivnije zahajal, niji dal tako mucsit. Kada je jednucs Vitalisza szobum Ravennu zel za putnoga tovarusa, je Vitalisz docsul, da je jedan Kerschan zjimenom Urziczinusz polag szvojega sztalisa vracsitely, po velikoi preterplyenoi muki zbog sztraha szmerti va veri uszlabil, onda je Vitalisz sze paschil da na meszto mucsenya u pravom csaszu dojde. Jos je doszpil, i Urziczinusu tako dugo k szerczu govoril, da sze je ov zacsel zbog szvoje szlaboszti kajat, i pak szercseno szvoi zsitak za Jezusa aldoval. Paulinus je ovo docsul, i Vitalisza k szebi dal dozvat, i nyega pital: jeli je i on Kerschan, da je jednomu Kerschanu tako kszerczu govoril, doklen je zveszelyem za szvoju veru umerl? Vitalisz je nyemu odgovoril: „Da, ja szam Kerschan!“ ter je Paulinusu milo govoril, da osztavi szlipo pogansztvo, ter da i on Kerschan nasztane. Poglavar je ovo vasz preszenetjen poszluhsal; ali pokidob da je tverdokoran nepretely Kerschanov bil, je zapovidal, szvojega tako dragoga Vitalisza povezat, i va uzu hitit. Drugi dan je nyega nemilosztivno dal na sztoliczu muke raztegnut, i z zseliznimi grebeni razkidat, da szu szami habari morali presztat, ar niszu duglye te muke mogli gledat. Vitalisz sze krezato ni dal zisztrahsit, nego je ocsitno Jezusa Krisztusa dicsil, i valoval, i Paulinusa na veru Ker-

schanszku nagovaral. Ovo je Paulinusa jos vech raszjadalo; zato je zapovidal da Szvecza nato izto meszto odpelyadu, kadi je Urziczinus terpil, i umerl, ter da nyega, ako nebude bolvanom aldoval, zsivoga zakopaju. Szveti Mucsenik ni til aldovat, zato szuga va diboku jamu hitili, kamenye na nyega berczali, i ovako zsivoga zakopali va leti Krisztusa sztov i szedamdeszet pervom. On bolvanszki pop, ki je Paulinusa nagovoril, natu sztrahsnu muku, je va onom hipczu od zaloga duha obszedjen posztal, i sztrahsno zacsel kricsat: „O Vitalisz! ti Mucsenik Krisztusa kako me pecses, kako me trapis, i mucsis! Szedam dan je ova nyigova muka durala, onda szeje szam va vodi od zdvojnoszti utopil.

*

* *

Na denasnyi dan sze szveti szpominanye szvete Theodore Divicze, i Mucsenicze rojene va Alekszandrii, pak szvetoga Didimusa Mucsenika. Theodora szije velyen va pervi leti Jezusa Krisztusa za szvojega zarucsnyaka odibrala, i szvoju csisztochu nyemu aldovala. Jedan zmed nai plemenitijimi sztanovniki varosa je nyu va histvo proszil; ali kada mu ni va volyu isla, je szvoju lyubav na jad szuproti nyoi preubernul, i nyu pri Poglavniku Eusztracziusu obtuzsil, da je Kerschanka. Ov je nyu dal dozvat, i nyoi zapovidal, da ali bolvanom alduje, ali da che nyu dat med nistvridne zsenszke zaprit. Theodora ka szije csverszto naiperzela Jezusu verna osztat, ali i szvoju csisztochu obderzsat, szeje natu zapovid presztrahsila, zato je szvoje ocsi k Nebu podvignula, i puna ufanya ovako zdihavala: „O Bozse! ki szi csisztu Zuzannu va nye csisztochi csudnovito ucsuval; ki szi i one tri mladencze oposzred va ognyi neuszkrunyene obderzsal, dojdi mi na pomoch!“ Med ovim zdihavanyem szu csisztu Diviczu va hizsu merszkoche szilno odpelyali. Kumaj szuju onde va jednu hizsu zaperli; velyen szu dosli neszramnyaki, ki szu nyu otili pokvariti. Ali med nyimi szeje i jedan Kerschanszki voschan dorival zjimenom Didimus, i kada je vidil, da szeje Divicza presztrahsila, je nyoi rekal: „Nist sze ne sztrahsi! Ja niszam dosal, da tvoje divojacstvo uszkrunim, neg da je ucsuvam.

Daj mi tvoju pratezs, ter zami moju. Zmojum ches moch szegurno prez pogibelya van dojt, i tvoju csisztochu ucsuvat. Ja chu ovden va tvojoi pratezsi tako dugo osztat, dokle sze ti szranis.“ Theodora je ove ricsi zcsudenyem poszluhsala, ali vindar jim ni tila verovat; ar szeje bojala, da che prekanyena. bit. Ali kada je nyoi Didimus za Jime Jezusa govoril, onda je privolyila. Theodora je kut voschan z hizse van prosla, Didimus je va nyoi osztal. Ne dugo nato je zopet jedan mrazsnyak dosal va tom mislenyu, da che moch szvoju naszladnoszt pri Theodori zaszitit. Ali Didimus je nyemu ocsitoval, da ni ovden Theodore, akoprem je nye pratezs na nyem. Ovo szeje velyen Poglavniku dopovidalo, ki je zapovidal: da Didimus na meszto Theodore mora umrit. Nist drazsjega nebi bili Didimusu mogli nazvisztit; ar szije zdavno zselyil za veru Jezusa szvoju kerv prolyat. Zveszelyem je isal na meszto muke. Ali kada je Theodora ovo docsula, szeje tamo paschila, i ni tila dopusztit, da on na nye meszto umre. Ona je rekla: „Ja szam pripravna za Jezusa umrit. Ja te niszam nato najela, kut jednoga, ki va muki, i szmerti moi namesztnik bude; nego za branitelya moje csisztoche.“ Didimus je rekal: „szmertna szentenczia je zverhu mene szprogovarena; i ja sze tomu veszelim, ar chu zveszelyem umrit.“ Thedora ni tila odsztupit, neg je sze vech govorila, da pokazse, da ne on, neg da ona umrit mora. Ali i Didimus ni til popusztit, neg korunu Mucsenikov szebi poszvojat. Ovo csudnovito deganye je lyucztvo zvelikim csudenyem poszluhsalo, ko je tako dugo duralo, doklen je Eusztraczius Poglavar zato docsul. Ov je zapovidal, szim dvim Teodori, i Didimusu glave od szich. Zapovid je velyen szpunyena bila, i ovako szu szi dva prijeli, csa szu szi zselyili, naimre korunu Mucsenikov. Theodora szeje dvojeversztno szrichnu prestimavala; ar je kut neuszkrunyena Divicza mogla umrit.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Vitalisz je Urziczinusa, ki je va veri jur zacsel szlabiti, zopet va veri ujacsal, i krezato nyemu va Nebo

pomogal. Poganszkoga Poglavara Paulinusa je zopet od skurine poganszke kanil oszlobodit, i od vekovecsnoga szkvarenya odkupit.. Krezavo szije zaszluzsil korunu Mucsenikov, korunu dike vekovecsne. Poganszki pop, ki je Poglavnika na novu muku szuprot Vitaliszu nagovoril, je od zaloga duha obszedjen, i neizgovorno traplyen, szeje od zdvoinoszti va rodi utopil, i va paklenszku dibinu zapal. Nagovaranye, i razdrazsenye drugoga na zlo je nyega va vrimenitu, i vekovecsnu kastigu zapelyalo. I ti szi mores korunu dike vekovecsne zadobit, ako sze terszil budes druge na dobro upomenyivat, i va Nebo pelyat, i ako druge od zla odvrachal, i od pogibelya szkvarenya ucsuval budes. Ako priliku jimal budes ovo csinit, neka ga zamudit. Duh Szveti upomina: „Odkupi one, ke na szmert pelyaju, neka zamudit one oszlobodit, ki va szkvarenye setuju. Ti velis, nimam tuliko mochi; On ki va szercza vidi, to pozna, i Odkupitely tvoje duhse neche prekanyen bit; On che szakomu polag nyigovi csini naplatiti.“ Szveti Krizoszthomus veli: Pokidob je nas Szpaszitely za nasz terpil; zacs mi nasega blisnyega za nasega kotriga nebi szpoznzali, koga moramo ztrubcza satana oszlobodit, i na put kriposzti naizad dopelyat? „Ali csuvaj sze, da nebudes druge, kut Paulinus, na zlo nagovaral; ar drugacse ches kut Paulinus, ako ne na ovom szvitu, ko sztanovito na drugom kastigan bit. Ako szi ali morebit doszidob to ucsinil, ko sze kaji zato, csini ostru pokoru, ter sze potlye terszi toga sze csuvati. Oszlobodi one, ki szu va szmert vekovecsnoga szkvarenya krez szvoje velike grihe zapali. Goszpodin Bog che ti ov csin lyubavi naplatit. Viszoko postovani Beda veli: „Lipo, i Bogu drago delo je, ako blizsnyega od szmerti tela oszlobodimo, ko perlye, ali kasnye umrit mora; kako zaszluzsno, i Bogu drago mora sztoper bit ako ga od szmerti duhse, ka cha na Nebi na veke zsivit, i sze veszelit, oszlobodimo.“

II.

Szveti Didimus je szvoi zsitak vagal, ter szeje paschil Theodori va pogibelyi na pomoch. Theodora je va naivechem pogibelyi szvoju csisztochu pogubit, Goszpodina Boga

zazivala, i bise csudnovito ucsuvana. Nemores i ti prez sztraha szmerti drugomu, ki je va pogibelyi szvoje zvelicsenye pogubit, na pomoch dojti? Zacs stentas, ako mores? Zcsim je vechi pogibely, ztim sze bolye paschi, da sze draga zkervlyum Jezusa odkuplenya duhsa na veke ne pogubi. Ona cheti nigda va vekovecsnoszti zato zahvalna bit. Ako szi ti szam va pogibelyi griha, i tvoje zvelicsenye pogubit, ko sze ugni tomu pogibelyu, kuliko je neg moguche. Ako musze ugnut nemores, ko zazivaj Boga zvelikim ufanyem na pomoch, ter sze szercseno brani. Goszpodin Bog cheti dojt na pomoch, i tebe oszlobodit, akoje potribno, jos i csudnovito. Goszpodin Bog, ki je one tri tovaruse Daniela Proroka oposzred va ognyi ucsuval, oche i tebe va nai vechem pogibelyi od szkvarenya ucsuvat. Ali joj tebi! ako pogibely szam jiszkal budes, ako sze va pogibelyi szamohot zaderzsas, ako upominanye Szpovidnika zanemerverzses, ali ako sze szercseno ne branis. Ali stimas znam, da akoprem szi va velikom pogibelyi, da ches sze vindar griha ucsuvati; ko poszluhni, csa szveti Czziprian pise: „Ki sze szamohot blizu pogibelya zaderzsava, neche dugo ucsuvan osztat. Ki sze szam va lancze satana zamelya, ta mu neche ujt.“ I zopet na drugom meszti veli: „Hinyba, i zaszliplenye vrazsje je, ako stimas da sze od griha ucsuvan, akoprem szi va pogibelyi griha.“ Ovako sze hinyis i onda, ako stimas, da je doszt, ako va pogibelyi griha na pomoch zoves Boga, a ti sze toga pogibelya ne csuvas; ar szveti Augusztin veli: „Ki sze pogibelya ne csuva, akoprem bi sze mogal, ta Boga szkusava, kada ga na pomoch zaziva, ne dabi sze va nyega ufal.“ On Boga szkusava zato, ar nyigovu pomoch drugacse jische, neg bi moral. Ako ada od szmertni grihov, i od vekovecsnoga szkvarenya oches ucsuvan bit; ko sze neka szamohot va pogibely griha podat; ali ako szi va takovom pogibelyi, ko bizsi zi snyega kuliko je neg moguche. Ako sze ti szamohot va takov pogibely szpusztis, ali ako szamohot va nyem osztanes; ko je zlamenye da pogibely lyubis. Ali neg poszluhsaj csa szveto Piszmo od toga veli: „Ki pogibely lyubi, ta che va nyem pogublyen bit.“ Ovden szveto Piszmo ne veli: ki je va pogibelyi, ar nogi more prik szvoje volye va pogi-

bely dojt, ali va nyem sze nahajat. Nego veli: Ki pogibely lyubi, to je, ki sze szamohot va nyega szpuszti, ali szamohot va nyem osztane ·ta che pogublyen bit.

Na dan dvaiszet devetoga Aprila.

Szveti Peter Mucsenik.

Szveti Peter Mucsenik szeje Veroni od krivoverszki Sztarji narodil va leti tiszuch dvi sztov i petom. Jur va ditinsztvi je krivu veru Ariusa, i Manikeusa oduraval, zato sze jos i zonum diczum ni til tovarusit, ka szu va toi veri bila. Nyigovi sztarji szu nyega va Katholicsanszku skolu szlali, ar druge onden ni bilo. Va ovoi sze ni szamo stat, ter piszat naucsil, nego i Kotrige vere Katholicsanszke. Kada je szedam let sztar bil, je jednucs zskole iduch z szvojim Sztriczem szkupa dosal, ki je krivoveracz bil, i nyega pital: csa szeje naucsil. Mali Peter je odgovoril: „Ja szam sze naucsil valovanye Apostolszko: Ja verujem va Boga Ocza szemoguchega Sztvoritelya Neba i zemlye.“ Nyigov Sztricz muje nato rekal: Pfuj! to ni pravo. Bog ni Sztvoritely zemlye, neg vrag. Ali Peter sze krezave ricsi Sztricza ni dal pobludit, nego je ponovil pervi kotrig vere, ter je pak i druge Kotrige vere szercseno povidal. Nyigov Sztricz pun jada je velyen knyigovomu Oczu isal, i nyemu povidal, csa szeje godalo, i nyega upomenul, da Petra vech va Katholicsanszku skolu ne salye. Ali Otacz ni poszluhsal nato upominanye, neg je Petra Bolognu poszlal va veche skole katholicsanszke. Ovden je Peter doszt prilike jimal krez stenye Katholicsanszki knig veru Katholicsanszku szpoznat, i va nyoi sze ujacsat. Va ovom varosi szeje szpoznal zonim glaszovitim Naucsitelyom, i Redovnikom z szvetim Dominikusom. Ovoga je klecse proszil, dabi nyega va szvoi szveti Red prijel. Nyigova prosnya bise uszlisena, i Peter szeje tuliko terszil za duhovnum zversenoschum, da je va kratkom csaszi nasztal pelda sze kriposzti. Po odversenom nauki, i po nyigovom za Masnika poszvechenyem, je za Prodikacsa posztavan posztal. Ov poszal je tako dicsno, i hasznovito odversaval, da je va

szem Talianszkom Jime Apostola prijel. Med tim toga je Goszpodin Bog, da sze zaszluhski ovoga vernoga szluge poveksavadu, prepusztil, da je jako ugovaran, i va postenyu uvalyan posztal. Peter je va szvojem Klostri polag zakona va molitvi kuto zvan szebe bil. Onda szu sze nyemu tri Divicze i Mucsenicze, ke je zbog nyihove csisztoche oszebuino postoval, izkazale, szveta Agnesz, szveta Katharina, pak szveta Czeczilia. Ove Szveticze szu sze zsnyim dogovarale, kut sze cslovik zcslovikom dogovara. Jedan zmed nyigovi klosterszki tovarusov je mimo nyigovi vrat isal, je ov razgovor csul, i szpoznal da glasz zsenszki csuje; zato je velyen k Poglavaru isal, i nyemu rekal: da je Peter zsenszke va szvoju hizsiczu pusztil, i da sze zsnyimi dogovara. Poglavar je ovo za veliko szpacsenye szpoznal, ter je szvetoga Petra k szebi dal dozvat, i nyega na zocsi drugi zacsel karat. Peter zvelike poniznoszti ni til ovu veliku miloschu iz Neba szebi izkazanu ocsitovat, neg je na kolena upal, i rekal: „Ja szam grihsnik, i pripravan szaku kastigu preterpit.“ Ove ricsi szu tako zeli, kut dabi bil obsztal ono, csa je ta nyigov tovarus od nyega rekal, ter szuga va jedan drugi Kloster poszlali, i onden zaperli, kadi ni szmil nit prodikovat, nit zlyudi sze pominat. Nekrivicsni Peter je szterplyeno podnasal sze, ar szeje ufal, da che Goszpodin Bog nyigovu nekrivicsnoszt ocsitovat. Ali kada je nogo miszecz proslo, onda je zacsinyal male vere nasztajat, zato je jednucs va Czrikvi pred kip raszpetoga Jezusa upal, i knyemu ovako zdihaval: „Dragi Jezus! csa neznas, da ni szam kriv? Zacs mi das tako dugo terpit? Zacs ne ocsitujes moju nekrivicsnoszt? Ja nist ni szam zakrivil, toje Tebi znano.“ Nave ricsi je z Krizsa ove ricsi csul: „Csa szam ja zakrivil moj Peter, da szu mene na Krizs prikovali? Neka bit male vere. Naucsi sze od mene szterplyenoszt va tvojem krizsu, ki sze kmojemu priszpododit nemore.“ Nave ricsi sze je Peter szramoval, ali i znuternyim batrenyem napunil, i nist drugo ni proszil, neg Jezusu za lyubav jos duglye terpit. Goszpodin Bog je potlye nyigovu nekrivicsnoszt ocsitoval, i nyigovi tovarusi szu zacseli nyega viszoko postovat, on je va pervanyi Kloster poszlan posztal, ter je zopet zacsel prodikovat va nogi varosi, i orszagi. Nogo tiszuch grihsnikov je na pokoru, nogo krivoverczov na szpoznanye

prave vere napelyal. — Satan ni mogal dobrovolyno preterpit, da musze tuliko duhs znyigovi csampov van szkida; zato je ovoga Szvecza szamoga zacsel szkusavat, ter gaje dan, i noch trapil zszkusavanyem szuproti vere. Peter szeje zi szum mochum branil, ter je szvoje zaviche, kut drugda, tako i va ovom pri Bozsanszkoi Marii jiszkal, i proszil, da biga od ovoga szkusavanya oszlobodila. Kada je jednucs ovako molil, je od kipa Marie one izte ricsi csul, ke je nigda Jezus k szvetomu Petru govorili: „Ja szam zate molil Peter! da tvoja vera ne uszlabi; ti ujacsaj tvoje brate.“ Va onom hipczu je nyega osztavilo szkusavanye, i on je na novo zacsel va vinogradi Goszpodinovom delati zvelikum hasznum duhs lyudi. Goszpodin Bog muje dal dar csudocsinyenya, prorokovanya i nuternya szerczev szpoznat. Nogo harticz nebi bilo doszt nozsinu csudni csinov, i prorokovanya nyigovoga popiszat. Krivoverczi szu ova csuda, za zaszliplyenye, i hinybu prozivali. Zato da ovo pokazsu, szeje jedan na nagovaranye drugi szlipil za betezsnoga, ter je szvetoga Petra kszebi dal pozvat, i nyega proszil za zvracsenye. Peter od Boga raszvischen je nyemu rekal: „Jezus Krisztus, koga ja polag vere Katholicsanszke prodikujem, neka ti da zdravlye, ako szi za isztinu betezsan; ali ako me prekanit oches, neka ti da beteg.“ I nut na meszti je ta nistvridnyak vruchu zemlyiczu dosztal, i kruto traplyen bil. On je obsztal szvoju zlochu i Szvecza za oproschenye proszil. Ov mu szeje szmiloval, i nyega uzdravil, i na pravu veru ubernul. Kada je ov Apostolszki mus nogo let va Prodikovanyu vere Jezusa sztrosil, je nyemu Goszpodin Bog priblizsavajuchu szmert nazvisztil, i takovu szmert, ku szi je zdavno zselyil, naimre za veru Jezusa szvoju kerv prolyati. Va jednoi Prodiki, ku je Mailandi derzsal, je rekal: „Ja znam, da szu krivoverczi veliku sumu pinez na moi zsitak sztavili. Oni szu lyudomorcze najeli. Ali neka znaju, da me nemoru szrichniega nacsinit, neg ako ja moi zsitak za veru Jezusa pogubim. Zavu miloschu szam nugo let pri szvetoi Masi Boga proszil. Ali oni krez moju szmert nist nechedu dobit.“ Po cseternaiszti dnevi nato je z Komo Mailand putoval. Dva lyudomorczi szu na puti nyemu zaszeli. Pervi je kut manen zgermlya nadanyega dotekal, i nyega zmecsom na glavi na vech

meszti naranil. Szvetacz je na zemlyu szpal, ter jedan perszt va szvoju laschu kerv namocsil, ter na zemlyu ove ricsi piszal: „Ja verujem va Boga Ocza.“ Onda je ocsi szvoje k Nebu ubernul, i zovimi ricsami: „Goszpodine va tvoje Ruke preporucsam Duhsu moju, je umerl. Lyudomoracz je nyega jos nikulikoputi prebol, i prosal. Szveto Telo szu zvelikum dosztoinoschum Mailand doprimili, i va Czrikvi szvetoga Eusztorgiusa pokopali. Zbog szvetoszti nyigovoga zsitka je bil va zsitku, a szada je jos vech po szmerti odicsen.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Peter ki szeje va krivoi veri rodil, sze je kut dicsak va Katholicsanszkoi skoli kotrige szvete vere naucsil. Va ovoi veri je zverseniji nasztal va visji skola, i krez stenye dobri knig. Nogo Katholicsanszko dite, ne hodi skolu, i ako skolu hodi sze nist nebi rado ucsit. Nogi Katholicsan ne dabi dobre Katholicsanszke Knige stal, neg sze szakojacske storicze, i nistvridne knige, krezake szu sze vech, i vech va szvojoi veri szlabi. Sztarji salyite vasu diczu marlyivo skolu, da sze naucsu, i pocsversztu va nyihovoi veri. Dicza! hodite rado skolu, ter sze marlyivo ucsite, da od szimena Ricsi Bozsje ko sze onde va vasa szercza szije, po csaszu nogo versztni szad noszite, szad za vekovecsni zsitak! Joj onim Sztarjim, ki szvoju diczu skolu ne salyu, ar chedu jednucs tezsak odgovor pred Bogom zato davat morat! Joj onoi diczi, ka skolu rado ne pojischuju, i ka sze onde zhranum Ricsi Bozsje ka jim sze ponuja, ne na hranu, ar chedu gladit, i na veke zagladis!

II.

A csa szam ja zakrivil moi Peter! da szu mene na Kris prebili? „Ovako je Jezus k szvetomu Petru govoril, kada szeje tuzsil, da nekrivo terpi. Ove Ricsi szi diboko va tvoje szercze zatiszni, ter sze vechkrat

na nye szpomeni, ako te krivo va csem potvoru, i ako zato terpit budes moral. Ako szi kako nekriv, ko je tvoi Jezus zacsuda nekrivicsnii bil; a vindar kuliko je moral terpit! Mores ti tvoju muku knyigovoi priszpodobit? Ovo szpominanye tebe neka batri, i ujacsa, ako nekrivo terpit budes moral. Ali ako zbog tvoje krivicze terpis, ali ako sze na tvoje ucsinyene grihe szpomenes, i ako sze zanye jos zpokoril niszi; O! onda sze neka uszegurat proti Bogu sze nit zricsum tuzsit, nego szi miszli, ali reczi pri szebi: ja szam to zaszluzsil, i jos vech szam zaszluzsil. Pobozsni Mikäeas je rekal: „Ja chu szerdn Bozsju podnasati, ar szam proti nyemu grihsil.“ Szpominanye na tvoje grihe che ti sze, csa terpis, na laglye nacsinit. Szveti Gregorius veli: „Ako na nase zlocsinyenye miszlimo, ko che nam sze sze csa terpit moramo, neg malyahno vidit; ar chemo szami szpoznat, da szmo jos vech zaszluzsili. Mi chemo krezato nagnani posztat, da Bogu hvalimo, a ne da sze proti nyemu tuzsimo.“ Ar to che szagdar isztina osztat: „Goszpodin Bog nasz ne kastiguje polag nasi grihov.“ Na ovom szvitu nasz csuda milosztivnie kastiguje, neg szmoszi zaszluzsili.

Na dan trideszetoga Aprila.

Szveta Katharina od Sziena Divicza.

Sziena je varos va Toskani, ono szrichno meszto, va kom szeje va leti tiszuch tri sztov cseterdeszet szedmom szveta Katharina narodila. Vasz nye zsitak je bil pun pobozsnoszti, i kriposzti, ali i pun milosche Bozsje. Va petom leti szu nyu zbog nye krotkoche i pobozsnoszti malu Szveticzu jimenovali. Jur onda je na szakoi stigi, ku je prekoracsila Diviczu Mariu z ricsami Angyela pozdravila: Ave Maria. Va sesztom leti szeje nyoi izkazal Jezus va szprohajanyu szvetoga Petra, ter Paula, i Jivana, ter szvetoga Dominikusa, nyu dragolyubno pogledal, i nyu blagoszlovil. Ovoje bil pocsetak oni nogi i csudnoviti izka-

zanyov, ka je Szveta Divicza do koncza zsitka szvoga jimala. Od ovoga csasza je nye szercze od lyubavi Bozsje vazsgano bilo. Ona je marlyivo sztala zsitak Szveczev, ter szeje terszila nye naszledovat. Va nye szedmom leti je szvoju csisztochu Bogu aldovala. Nye jedino veszelye je bila szamota, molitva, delo, i pokorenye. Na nagovaranye szvoje szesztre szeje bila zacsela lipse i nebeszno upravlyat, i nye vlaszi po zakoni szvita rudlyat. Ali ni to dugo duralo, ar je va molitvi szpoznala da to Goszpodinu Bogu ni povolyno, i da che nye drugacse pobozsna szesztra zato morat terpit va Purgatoriumi, zato je to na sztran vergla, i sze kajala zbog te grihske doklen je zsivila. — Nye Sztarji szu otili, da sze oda, ali ona je nyim za odgovor dala: „Ja szam znai plemenitijim zarucsnyakom zarucsena, i nigdar moje lyubavi sztvorenyu nechu aldovat.“ Zato szije vlaszi szama porizala, i szvoju glavu zplahticzom uvila. Da nyu Sztarji od te miszli na Klosterszki zsitak odvernu, szu nyoi szu domachu szkerb na vrat navalili, i nai odurnije delo zapovidali, tako da je malo csasza na molitvu, i na stenye szveti Knig jimala. Ovo je nyu zpocsetka jako zteska szpalo, ali od Jezusa je upominanye dosztala, da szi va szvojem szerczu malu Kapeliczu zgradi, va koi oposzred szvoji poszlov molit more: naimre krez aldovanye dela Bogu, i krez kratko zdihavanye. Od one ure va koj je ovo upominanye dosztala, je va szvojem szerczu neizgovorno batrenye chutila, i zvana je veliko veszelye kazala. Krezato szu sze nye Sztarji uputili, i nyoi szlobodno prepusztili zsivit polag szvojega szvetoga naiperzimanya. Zato je zacsela jos szamotnie zsivit, va ostrochi tela, kruh, ter zelische je bila nye hrana, voda nye napitak, dvi daszke, i szlamna vricha bise nye posztely. Telo je zbodlyivim paszom upaszala, koga pasza ni pervo kraj vergla, neg nikuliko uri pred szmertjum polag zapovidi szvojega Szpovidnika. Neg jednu, ali dvi ure dugo je szpala, on drugi csasz nochi je va molitvi, i va premislyavanyu Bozsji szkrovnoszti sztrosila. Trikrat szeje szaki dan bicsevala, vechkrat do kervi. Ov oster zsitak je od oszamnaisztoga leta, do nye szmerti obderzsavala. — Kada je va Kloster sztupila je bila prava pelda zversenoszti. Satan je nyu szakojacski szkusaval, dabi nyu va szvetom zsitku pobludit

mogal. Ali Katharina je krez molitvu i pokorenye sze szkusavanye ubladala. Ali vindar mira od satana ni jimala, ar je nyoi szakojacska zla mislenya nuter daval, ovo je nyu nai vech turobilo. Onda szeje nyoi Jezus Goszpodin izkazal, komu je ona ovako govorila: „O Goszpodine! kadi szi bil tako dugo? Zacs szime zaosztavil?“ Jezus je nyoi odgovoril: „Va tvojem szerczu szam bil.“ „Kako, ona govorase, va mojem szerczu szi bil, ko je znecsisztim mislenyem napunyeno?“ „Szi ti va nye privolyila? Szi jimala veszelye va nyem?“ je pital Jezus. „O ne, je rekla Katharina, to je zame naivecha muka bila, da szam ta zla mislenya chutila.“ Jezus je nyoi nato rekal: „I nut, to je, csa tebi szluzsi za zaszluhske, da niszi va nye privolyila. Ja szam tebe gledal, kako szisze branila, i ja szam te pomagal.“ Nato szu presztala sza szkusavanya vrazsja pri szvetoi Katharini. Ali zatuliko vechkrat je jimala batrenye, i miloschu, ar Jezus Krisztus, Precsiszta Divicza Maria, i drugi Szveczi szusze nyoi vechkrat izkazali. Vechputi je va preszvetom Oltarszkom Szakramenti vidila Jezusa va szpodobi dragolyubnoga Diteszcza. Kovomu nai szvetijemu Szakramentu je nai vechu pobozsnoszt va szvojem szerczu jimala. Szkoro szaki dan je ov Szakramenat va nai vechoi pobozsnoszti, i szuze tocsech prijimala. Csudnovito je bilo, da je zovim preszvetim Oltarszkim Szakramentom, ne szamo szvoju Duhsu hranila, i kripila, nego da je i szvoi telovni zsitak zsnyim zderzsala. Ar ona jednucs od csiszte szrede, do Krisztusevoga va Nebo zasztuplenya, ni druge hrane va sze prijela, neg szamo, i jedino preszveto Telo Krisztusevo. Nye Poglavaricza je nyu polag poszluhsnoszti jednucs nato proszilila, da i druge jilise mora va sze zet, ali pri tom je Katharina kruto veliku muku preterpila; zato je nyu potlye osztavila va miru, i ni joj vech nist takovoga ni zapovidala. — Ona je od Jezusa Krisztusa zapovid prijela, da csine lyubavi blizsnyemu izkazsuje. Zato je zacsela betezsne dvorit, i nyim szluzsit. Med drugimi je dvi zsene dvorila, zmed kimi je jedna gubava bila, a drugu je rak zseral. Pri ovoi drugoi je oszebuino szama szebe morala zatajat. Ar je vonyavi gnyoi zsnye ran morala van gnyavit, i zvodum zipirat. Kada szeje nyoi jednucs oduravalo, da szama szebe zato vech zataji, je zran zvodum ziprani gnyoi

szpila, i potlye szvojemu Szpovidniku ocsitovala, da va nye zsitku nist szlasznijega ni pila. Drugu noch nato szeje nyoi Jezus izkazal, i nyu pohvalil zato, da szeje ubladala, i nyu zato zvelikim batrenyem naplatil. Na vechu teskochu je nyoi bilo, da je ravno ova zsena, koj je ztulikum lyubavum szluzsila, nyu karala, sze zlo na nyu govorila, po szem varosi nyu za nai gorju zsenszku raszglaszila. Ovo je nyu kruto zsalosztilo. Ali Jezus szeje nyoi izkazal zdvimi korunami, jedna je bila ternyena, a druga zlata, i nyoi ovako govoril: „Ku szi od ovi dvi proszis?“ Katharina je nato odgovorila: „Goszpodine! va ovom zsitku szi zselyim Tebi szpodobna bit; Tvojoi muki szpodobnu muku terpit je moje veszelye.“ Zovimi ricsami je poszegla za ternyenu korunu, ter szi je nyu na glavu pretisznula. Onda je nyoi Jezus zapovidal, da i potlye natu nezahvalnu betezsnu szkerb noszi. Csaje ona znaivechum lyubavum szpunila. Jos vechu lyubav je szuproti oni izkazsevala, ki szu na duhsi betezsni bili. Za tverdokorne grihsnike je noge molitve, i velike pokore Bogu aldovala; i krezato je noge grihsnike, ki bi bili drugacse zdvojili krez miloszt Bozsju na pokoru ganula. Jedna zsena je na szmert betezsna bila, vindar szvojega fantenya nad Katharinum, ka nyoi nist zloga ucsinila ni, ni tila popusztit. Zavu je Katharina tri dni nepresztano molila k Jezusu, i knyemu zadnyics rekla: „Zovoga meszta sze nechu perlye ganut, neg mi Ti o Jezus ovu Duhsu darujes.“ Krisztus je ovu Duhsu nyoi krez miloschu pokore, i pobojsanya, i krez nye blazsenu szmert daroval. — Ona je od Boga jimala miloschu nuternya cslovika szpoznati; zato je nye upominanya tako znala uredit, kut szu komu potribna bila. Kada je knyoi dosal jedan ki je va necsisztochi zsivil, je nyoi tako szmerdilo, da szi je nosz, i uszta morala zatverdit. I druge noge milosche je nyoi Goszpodin Bog izkazal, ke sze prebrojit, bi prevech bilo. Jedna med nai vechimi je bila da je Jezus Krisztus nyoi szvoje petere Rane pretisznul, ali tako, da zvana nist ni bilo vidit, ali znutra je bol terpila, ar ona je Jezusa proszila, da ovu miloschu szvoji peteri szveti Ran szvitu ne da na pokazanye, da nyu szvit zato nebude izvisaval. Noga csudacsinyenya ka je na betezsni, i uvrazseni csinila, i ona nebeszka mudroszt, zkum je od Boga bila nadarovana,

szu nyu pred szim lyucztvom, pred szvetim Oczem Rimszkomu Papi, i pred Kralyi szvita jako glaszovitu nacsinila. V Rimi, kamo je nyu Rimszki Papa pozval, je na szmert ubetezsala, i csetire miszecze nai vechu bol terpila, ali polag velike boli ni presztala Boga hvalit, i dicsit. Kada je szvete Szakramente prijela, je Goszpodin Bog, ki je csudnovit va szvojem szudcztvu, i pravicsan, dopusztil, da szeje na zadnyics morala kruto vojevat. Satan je naimre nyu krivil, da je pri szvoji deli miloszerdnoszti, i pri izkazanyu Krisztusa, i Divicze Marie, neg szamo szviczku diku jiszkala. Ali ona je i zadnyics krez miloszt Bozsju ovoga nepretelya ubladala. Po ovom zadnyem ubladanyu szeje z Jezusem, ki joj szeje izkazal, dragolyubno dogovarala, i va nyigove szvete Ruke je szvoju Duhsu va trideszet tretom leti sztaroszti prik dala. Nye zadnye ricsi szu bile: „Goszpodine va tvoje Ruke preporucsam Duhsu moju!“

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveta Katharina je va szem szvojem zsitku onu malu grihsku krez zsalosztno kajanye uplakala, ku je na szvitovanye szvoje szesztre va nebesziji oprave ucsinila. O! zakuliko vech uzroka jimaju nogi szvita lyubitelyi szvoje va opravi, va velikoi czifri, zkum nogoputi drugim na veliko szpacsenye szluzsu, ucsinyene velike grihe uplakat, i zanye sze kajat. Katharina je szpoznala, da Goszpodinu Bogu ni povolyna nebeszia, i czifra va opravi. Kako che Goszpodin Bog oduravat nogoga nyigovu szpacsnu oholiju, i mimorednu czifru va opravi, ku nogi neg zato nasze ubisa, da sze drugim lyudem vidil bude. Szesztra szvete Katharine je na drugom szvitu zbog nye nebeszie morala terpit. Csa chedu sztoper szadasnye zsene, i divojke zbog nyihove nebeszije terpit morat? Katharina je szvoju grihsku, zcsim juje szpoznala, pobojsala. Proszi Goszpodina Boga, da ti da miloschu, da i tebi tvoje velike grihe nebeszie da szpoznat, ter potlye sze csuvaj ovoga Bogu odurnoga griha. Veruj mi, da je poniznoszt va opravi, i va ponasanyu nai

lipsi kincs jednoga Kerschana. Ali ohola, szpacsna pratezs, i prevelika szkerb za lipotu, i czifru tela je zlamenye, da takov cslovik malo miszli na szvoje duhsnozvelicsenye, ali da vech szkerbi za szvoje umreche telo, neg za neumrechu duhsu. To je zlamenye da je nyigovo szercze ali jur podano necsisztochi, ali da che vreda nye zluga posztat. Szveti Czyprian veli: „Ako sze prevech kincsis, da sze drugim dopadal budes; ko neka rech, da szi va tvojem szerczu csiszt, i szrameslyiv; ar tvoja czifra i nebeszia va opravi, che tebe uvadit, i va lazsi lovit.“ Szveti Bernard zopet veli: „Vainszki kincs va opravi je zlamemye, kako merszko je tvoje szercze.“

II.

Szveta Katharina je szvoje delo zveszelyem upravlyala, ter szije krez dobro nakanyenye, i molitvu pri deli zaszluhske szpravlyala. Szuproti szkusavanyu vrazsjemu szeje szercseno branila. Sze ugovaranye, i sze tuge je znaivechum szterplenoschum podnasala. Ucsi sze od nye, kako sze pri ugovaranyu, va tugi, va szkusavanyu, i va deli ponasat moras. Szveti Bernard pise: „Kako je moguche, da sze mi neszramujemo, kada lipe pelde Szveczev vidimo, ter nye knasemu zsitku i ponasanyu priszpodobimo?“ Csa je Jezus Krisztus szvetoi Katharini zbog szkusavanya va zlom mislenyi rekal, to szi oszebuino zapameti. Ovakova szkusavanya terpit ni va szebi grih, ako i duglye duraju. Ako neg knyim priliku nedas. Ako takova mislenya upamet zames va szebi, ko velyen k Bogu bizsi za pomoch, ter sze szercseno bari. Ako szeje jos i onda ne oszlobodis, neka zato zdvajat, Goszpodin Bog te neche zapusztit; on nate gleda, kako sze branis, on ti daje miloschu, i jakoszt, ter ti za tvoje barenye pripravlya plachu na Nebeszich. Ako ti ovu Jisztinu diboko va tvoje szercze primes, ko neches va tom szkusavanyu ulech, ter premlahavit. Szveti Czyprian veli: „Goszpodin Bog nasz gleda va nasem barenyu, Angyeli nasz gledaju, Jezus nasz gleda. Kakova dika i blazsensztvo je na zocsi Boga sze barit, i od Jezusa korunyen posztat.“ Kako nasz Goszpodin Bog va nasem barenyu gleda, to szveti Augusztin zovimi ricsami

razlazse: „Goszpodin Bog nasz ne gleda, kut cslovik, ki barechega gleda. Ar ovakov cslovik more nemer kricsat, ali pomoch, i kriposzt dat nemore, ar je neg cslovik, i ne Bog. Goszpodin Bog ali, kad onoga gleda, ki sze bari, nyemu pomazse, i kriposzt daje, ako ga neg zato proszi.“

III.

Szveta Katharina je od Boga zapovid prijela, da dela lyubavi, i miloszerdnoszti szvojemu blizsnyemu izkazsuje. Szi stal, kako gorlyivo je ovu zapovid szpunila? Ona je takovim betezsnikom dvorila, ki szu nai odurnije betege jimali, ona je pri tom szamu szebe zatajala. Ona va ovoi lyubavi i onda ni popusztila, kada je jedna zmed ovimi betezsnimi nyu pszovala, na nyu sze zlo govorila, i nyu pred szim varosom kut nai csemerniu personu raszglaszila. Oszebuino duhsno zvelicsenye szvojega blizsnyega je nyoi na szerczi lezsalo. Kade nye lyubezlyivo upominanye nist ni hasznilo, onda je Goszpodinu Bogu szvoje molitve, i pokorenye aldovala, da za tverdokorne grihsnike miloschu pokore, i poboisanye zadobi. — Kerschanszki cslovik! ni i tebi Goszpodin Bog dal zapovid, da dela miloszerdnoszti, i lyubavi tvojemu blizsnyemu izkazses? Ali mores szpunit zapovid Krisztusa: lyubi blizsnyega tvojega, kut szamoga szebe, ako zcsinom ne pokazses? O kuliko prilike jimas va dnevi dela lyubavi blizsnyega szpuniti? Ali tebi nogoputi manyka dobra volya ovakove prilike uhasznit, i zapovid Bozsju szpunit. „Ja nechu zovoga meszta projt, ako mi ove duhse ne darujes,“ ovako je molila Katharina za poboisanye jedne tverdokorne zsene. Kulikoputi szi ti za poboisanye grihsnikov molil, kuliko pokore, i szamoga szebe traplenya szi ti za grihsnike Bogu aldoval? Dragi moi pretely! odszidob bolye naszleduj szvetu Katharinu. Veruj mi ove duhse, ke szi ti krez tvoju molitvu va Nebo szpravil, ochedu jednucs pred Szudczem Nebeszkim tvoji zagovoritelyi bit.

* Denasz je zadnyi dan miszeczа. Csini ono, csa szam ti na konczu Januara rekal.

Imena Podpisznikov
va Jurszkoi Biskupii.

Belosselo. Körtvélyes.

Peter Jankovich.
Ive Berdenich.
Mathe Fabsich.
Maria Szegner.
Jure Bartolich.
Ive Bartolich.
Gregor Roth.
Stefe Roth.
Ive Valdsich.
Fabe Valdsich.
Gergo Bugnyar.
Ive Markusich.
Jure Derpa.
Mathe Susich.
Ive Szlezak.
Vide Bartolich.
File Bartolich.
Ive Teucsich.
Jandre Szegner.
Jakov Berdenich.
Sime Berdenich.
Miho Roth.
Stefe Szlezak.
Jandre Pum.
Sola Ziegler.
Francz Kniefacz.
Gergo Kriszt.
Mathe Roth.
Ferencz Valerich.
Gaspar Markusich.
Ive Vojcsich.
Sola Pum.
Stefe Windisch.
Merte Karall. 35.

Bezonya. Bezenye.

Sime Stergerich.
Ive Wolf.
Ive Martinsich.
Gaspar Szikora.
Ive Valentich.
Martin Cselinszki.
Stefe Virág.
Miho Jankovich.
Stefe Windisch.
Ive Benkovich.
Gergo Vojncsich.
Jakov Windisch.
Ive Domsich.
Sime Windisch. 14.

Czindrof. Czinfalu.

Anton Herits. 1.

Csunovo. Csun.

Jozsef Csenár.
Bare Puhovich.
Reza Tomsich.
Jure Valentich.

Sime Puhovich.
Ive Koschak.
Rezu Vuk.
Ive Kovatsich.
Miko Város.
Sime Paradeisz.
Mathe Brosz.
Miho Bogovich.
Reza Babich.
Sime Varacsik.
Sime Preisinger.
Martin Dvornich.
Jure Hirsich.
Mathe Kossir.
Maria Brosz.
Lovre Kausich.
Stefe Windisch.
Vide Rhubi.
Sime Stefansich.
Martin Kovatsich.
Vide Kovatsich.
Miko Dedovich.
Sime Kovatsich.
Eva Puhovich.
Lovre Gregorich.
Jozsef Kovatsich.
Miho Jagadich.
Pave Dukosich.
Jakov Kule. 33.

Frekenava. Franko.

Martin Zeichmann. 2.
Mathe Strommer.
Jandre Haiszan.
Juliana Kollorich.
Anton Mersich.
Jozsef Mersich.
Marko Horváth.
Jozsef Goger.
Jandre Pavetich.
Pave Dreiszger.
Tome Gregorich.
Sime Strommer.
Jozsef Winter.
Gergo Blazovich.
Stefe Mersich.
File Gregorich.
Mathe Gregorich.
Stefe Prözs.
Lovre Bubich.
Peter Horváth.
Magda Metlesich.
Miho Gregorich.
Mathe Risz.
Ignacz Mersich.
Miho Gradner.
File Gradner.
Luka Kancz.
Pave Dreiszger.
Miho Prikoszovich.
Mare Blazovich.
Jozsef Pröts.
Maria Kancz.
Barthol Gregorich.
File Horváth.
Blazs Bubich.
Albert Mersich.
Martin Mersich.
Francz Bubich.
Mathe Mersich.
Francz Prandler.
Ive Mersich.
Daniel Blazovich.
Ive Stifter.
Francz Prikoszovich.
Maria Leopold.
Pave Strommer.
File Blazovich. 48.

Füles.

Lovre Balog.
Ferencz Gregorich.
Jakov Prikoszovich.
Anton Derdak.
Fabian Taics.
Sandor Karla.
Dora Rostyan.
Luka Tomsich.
Ive Domnanovich.
Ferencz Kuzmits.
Jandre Perger.
Vinczencz Pavetich.
Albert Tomsich.
Ferdinand Buczolich.
Ferencz Schaffer.
Jure Krizmanich.
Lovre Domnanovich.
Ive Perusich.
Mathe Derdak.
Maria Schaffer.
Sime Orisich.
Ferencz Lukanich.
Maria Nogalj.
Ignacz Latinovich.
Pave Kirchknopf.
Jandre Schwaiger.
Tome Kuzmich.
Merte Meszarich.
Mathe Taits.
Jure Buczolich.
Vincze Krizmanich.
Mathe Karall.

Kolnof. Kópháza.

Sumich Karol Farnik.
Ive Payrich.
Anton Pilsich.
Stefe Radich.
Ive Fabiankovich.
Ambros Klemensich.
Jakov Traub.
Maria Pinezich.
Ferencz Czvitzko.
Adam Behofsich.
Maria Wainacht.
Ferencz Szinkovich.
Ferencz Szinkovich.
Jure Firtl.
Lovre Payrich.
Ive Payrich.
Ive Spanicz.
Anna Egresich.
Dora Payrich.
Maria Radich.
Miho Lovranich.
Reza Egreczich.
Vinczencz Csák.
Stefe Klemensich.
Ive Gmasz.
Ive Tocsner.
Jure Fabiankovich.
Jozsef Fabiankovich.
Maria Payrich.
Jandre Schneider.
Jozsef Lovranich.
Thome Grubich.
Jozsef Grubich.
Joska Grubich.
Gergo Lovranich.
Jozsef Grubich.
Pave Pinezich.
32. Ive Egresich.
Miho Pinezich.
Jandre Egresich.
Mathe Egresich.
Martin Szolmer.
Martin Grubich.
Maria Klemensich.
Ive Grubich.

Jakov Szinkovich.
Lovre Czvitzko.
Gaspar Bugletich.
Miho Michtich.
Lena Fabiankovich.
Ive Pilsich.
Jure König.
Ive Tauber.
Karol Schneider.
Mikula Lovranich.
Jozska Szinkovich.
Pave Bugledich.
Ive Knull.
Jure Payrich.
Ive Jankovich.
Ive Gludovatz.
Jure Fabiankovich.
Jakov Egresich.
Misko Egresich.
Sime Egresich.
Ivan Egresich.
Mathe Grubich.
Ive Pinezich.
Miho Kovatsich.
Mate Fabiankovich.
Jandre König.
Pave Frütz.
Ivan Schliesser.
Sime Pilsich.
Ferencz Pilsich.
Jozsef Szinkovich.
Miho Pinezich.
Mari Faimann.
Joska Knull.
Ferencz Pilsich.
Mate Pinezich.
Ivan Neubauer.
Jozsef Payrich. 83.

Kis Marton. Brig.

Miho Pichler Propst. 2.

Köpcsény. Gecza.

Miho Praudich.
Jure Paradeisz.
Mate Tax.
Stefe Schausz.
Fabe Stefansich.
Ive Peresich.
Martin Csimesich.
Gergo Böhm.
Ive Streck.
Kate Csimsich.
Stefe Schwarczmayer.
Jandre Kohlhofer.
Sime Kadrich.
Maria Bogovich.
Jandre Haschmann.
Jandre Moser.
Vide Moser.
Ive Pidakovich.
Ive Tomasich.
Mate Skerlan. 20.

Kalistrof. Császárfalu.

Mathe Buranich Farnik. 3.

H. Kemlya. Horváthkimle.

Ivan Grainer farnik. 2.
Martin Milkovich.
Anton Krankovich.
Martin Tercz.
Martin Tomasich.
Ive Szoldatich.
Maria Németh.

Eva Stipkovich.
Maria Németh.
Mate Novich.
Maria Ramuss.
Pave Tomasich.
Agnes Gorgosilich.
Martin Stipkovich.
Ive Milkovich.
Stefe Farkas.
Jure Jankovich.
Pave Györgyövich.
Ive Megyimori.
Stefe Wolfram.
Ive Dohnya.
Magda Farkas.
Martin Stipkovich.
Ive Németh.
Pave Milkovich.
File Janischek.
Ive Sinkovich.
Miho Adura.
Anton Milkovich.
Pave Megyimori.
Ive Krankovich.
Anton Móór.
Anton Wojnischek.
Ive Tomasich.
Stefe Novich. 36.

Horv. Jandrof. Horv. Járfalu.

Jandre Zancsich farnik.
Skolnik.
Miho Varenich.
Jozsef Vitolich.
Bara Jankovich.
Pave Treuer.
Gaspar Vitolich.
Vinczencz Vitolich.
Vide Zécz.
Jakov Novak.
Gabriel Novak.
Jakov Novak.
Jakov Wispl.
Stefe Bankovich.
Blazs Wispl.
Mate Bartolich.
Jure Bojnesich.
Mate Vick.
Lovre Jankovich.
Anton Streck.
Ive Szaule.
File Zécz.
Jive Radovich.
Stefe Varenich.
File Vuketich.
Jele Vuk.
Blazs Jaborek.
Jive Hajdovatz.
Jure Roth.
Stefe Steck.
Blazs Szaule.
Jure Zsupan.
Ive Novak.
Agnes Mimlich.
Jakov Bankovich.
Ive Vuk.
Ive Vidacz.
Anton Viedler.
Jandre Treuer.
Luka Lakner.
Jozsef Szlezak.
Stefe Zsupan.
Jakov Vuk.
Mate Dvornik.
Filomena Milesich.
Jure Szlezak.
File Pauhof.
Ive Pauhof.
Vide Treuer.

Sime Wuchta.
Reza Baráth.
Ive Vuk.
Magda Streck.
Ignacz Jankovich. 56.

Vedesin. Hidegség Homok.

Stefe Szalay.
Ivan Wegerbauer.
Mate Körper.
Jozsef Horváth.
Martin Krajcsich.
Jozsef Horváth.
Miho Himbert.
Mate Pozsgay.
Miho Horváth.
Jozsef Horváth.
Stefe Horváth.

Hidegség.

Mate Jurinkovich.
Liza Grubich.
Maria Erdösy.
Mate Fabiankovich.
Gaspar Glavanich farnik.
Ive Koloszár.
Kate Zsubrich. 18.

Klimpu. Klempa.

Mate Reif. 3.

Laytha. Laythafalu.

Bartol Wagner.
Mate Jakics.
Vide Jakics.
Maria Mikulich.
Vide Vittits.
Ferencz Petronich.
Lovre Wagner.
Ferencz Kuzo.
Fabe Kirschner.
Maria Plaukovich.
Maria Primusz.
Jozsef Kutsera.
Miho Ambrusch.
Stefe Gutmann.
Jure Wittits.
Anna Simatovich.
Gaspar Wlasich farnik. 17.

Oroszvár.

Stefe Predl farnik. 3.
Lovre Káràl kaplan.
Rosa Fercsak.
Jandre Bartolich.
Ive Bartolich.
Maria Bartolich.
Anna Schwelak.
Magda Pallesich.
Maria Schebetka.
Lovre Strek.
Ive Treuer.
Ive Jordan.
Stefe Machan.
Anton Jurkovich.
Vide Pallesich.
Maria Novák.
Jure Vuk.
Stefe Wenhart. 20.

Szveticza. Lók.

Jandre Stöckert kaplan.
Mathe Fercsak.
Mathe Karal.
Peter Fuchs.

Pave Fercsak.
Ferencz Veszely.
Miho Sostarich.
Martin Krajcsich.
Anton Maresich.
Miho Maresich.
Stefe Horváth.
Jozsef Hiller.
Ive Pogancsich.
Vide Kibler.
Dora Wolf.
Liza Egresich.
Maria Draganich. 20.

Novoszelo. Ujfalu.

Mate Blaskovich.
Anton Belihart.
Thomas Mikula.
Ferencz Krupich.
Ive Blaskovich.
Fabian Kotzian.
Stefe Kustrich.
Gaspar Kustrich.
Jure Kustrich.
Lovre Kustrich.
Anton Rapp.
Ive Glogovatz.
Jakov Kosz.
Dorka Wátz.
Gaspar Szkodler.
Jure Kindler.
Ive Ronczay.
Albert Mikula.
Ive Kosz.
Mate Mikula mlaji.
Mate Kindler.
Jakov Theiszl.
Ive Kotzian.
Gergo Kotzian.
Mate Marenits.
Mate Mikula sztarji.
Rozala Petterle.
Mate Vodnar.
Maria Szaller.
Maria Mersich.
Gaspar Reibach.
Anna Kustrich.
Ive Szicherle.
Liza Kürner.
Liza Tyran.
Jure Kovatsich. 36.

Pandrof. Pandorf.

Ive Kotzian farnik. 5.
Mate Szalabak.
Maria Bresich.
Anna Maria Bresich.
Jozsef Korláth.
Fabe Hammerschmidt.
Pave Reiter.
Ive Reiter.
Vide Vojnesich.
Jure Leszkovich.
Jure Vitsich.
Mate Reiter.
Stefe Bresich.
Jure Ladich.
Ive Vitsich.
Ive Gorgosilich.
Ive Martinkovich.
Fabe Gorgosilich.
Zsuzsa Stergerich.
Lovre Gorgosilich.
Mate Mimlich.
Anton Vitsich.
Stefe Schneider. 27.

Pangort. Kertes.

Martin Maurovich farnik.
Za skolu. Maurovich.
Sime Francsich.
Sime Vukovich.
Mate Stagl.
Stefe Bernhard.
Peter Golubich.
Ive Hauszmann.
Pave Juraszovich.
Eva Hombauer.
Ive Illetich.
Jele Pichler.
Mate Ferzsin.
Maria Tobler.
Vide Fischer.
Maria Frank.
Vide Rotpuller.
Stefe Raitarich.
Jele Ivancsich.
Gaspar Gornik.
Ferencz Hauszmann.
Stefe Reif.
Tome Marhold.
Reza Ivancsich.
Liza Fischer.
Bara Mikáts.
Ive Vukovich.
Agnes Dubrovich.
Ive Fischer.
Jandre Dorner.
Martin Ivancsich.
Eva Fischer.
Bare Pichler.
Reza Juraszovich.
Maria Ferzsin Jivakova.
Juliana Presich.
Maria Francsich.
Ive Maria Pinezich.
Jozsef Bara Hombauer.
Ive Ugrinovich. 40.

Susevo. Likvánd.

Pave Blazovich farnik.
Karol Vranich.
Albert Póór.
Dora Kultsár.
Kalmann Katsich.
Maria Batasich.
Ive Domnanich.
Dora Batasich.
Mate Domnanich.
Ivan Palatin.
Ivan Oszvold. 10.

Dolnya Pulya. Alsó Pulya.

Robicza Sándor farnik.
Dudovich Mate.
Tullich Mate.
Behofsich Jure.
Jure Mersich.
Sime Kotsis.
Tome Pernhart.
Ferencz Magyar.
Jandre Mersich.
Stefe Satovich.
Fabe Mersich.
Pave Fercsak.
Anna Schreiner.
Mate Domnanich.
Ive Csenár.
Mate Barkovich.
Ferencz Németh.
Geristovczi 10.
Veliko Boristovczi 2. 29.

Rauschar. Gatta.

Luka Barilich farnik.
Mate Kallinka.
Dora Wittmann.
Ive Schultz.
Ive Tollovich.
Maria Kremminger.
Pere Partolich.
Mate Schulz.
Ive Krupich.
Anton Szlanich.
Stefe Schultz.
Mate Kallinka.
Jozsef Thiringer.
Ferencz Kniefacz.
Leopold Lampl.
Mate Krieg.
Miho Kremminger.
Ive Bartolich.
Lovre Vodnár.
Maria Krupich.
Jandre Köplinger.
Mate Kremminger.
Mate Kremminger sztarji.
Jure Knéfacz.
Fabe Krupich.
Jure Pinterich.
Maria Tollovich.
Jakov Roth.
Ive Wampetich.
Miho Poller.
Ferencz Krieg. 31.

Veliki Boristof. Nagybarom.

43.

Voristan. Szarkvö.

Martin Prikoszovich farnik.
Ferdinand Auer.
Juliana König.
Maria Szupancsich.
Pave Sinovacz.
Pave Raimann.
Sime Machovich.
Jozsef Glavanich.
Sime Szinovacz.
Veronika Fetter.
Liza Fetter. 11.

Uszlop. Oszlop.

Gaspar Barilich farnik. 1.

Priszika. Peresznye.

Fuka Markovich.
Lerencz Brezovich.
Stefe Grozner.
Gaspar Csenár.
Stefe Csébics.
Mate Dumovics.
Stefe Horvath.
Lovre Csenár.
Mate Nikl.
Ive Nikl.
Miho Rezner.
Mate Berzlanovich.
Jandre Luxl.
Albert Szabár.
Jozsef Berzlanovich.
Stefe Szabó.
Ferencz Windisch.
Ive Karlovich.
File Csizmazia.
Pave Varga.
Stefe Draiszger.
Imre Ecker.
Albert Berzlanovich.

Stefe Horváth.
Pista Horváth.
Ferencz Barisich. 26.

Czikles. Sziklós.

Mate Wukovich.
Jakov Millevlich.
Ive Kriegler.
Jozsef Ivancsich.
Ignacz Sperl. 5.

Unda. Und.

Martin Stifter farnik.
Kathe Horvath.
Ive Ribarich.
Ladiszlav Metlesich.
Magda Balog.
Juliana Czipetich.
Anna Ribarich.
Miho Petkovich.
Sime Domnanovich.
Jure Balog.
Gaspar Balog.
Tome Balog.
Ive Balog.
Sime Ribarich.
Pave Szabó.
Pave Gurmich.
Jozsef Balog.
Miho Ribarich.
Ive Stifter.
Jure Németh.
Ferencz Berta.
Mathe Balog.
Reza Gurmich.
Stefe Balog.
Jure Németh.
Mate Farkas.
Ive Prets.
Jure Czipetich.
Ferencz Kapovich.
Ferencz Piufsich.
Mathe Ribarich.
Mathe Kirády.
Jakov Ribarich.
Jure Petkovich.
Stefe Barasits.
Anton Dudovich.
Ferencz Lévay. 37.

Zsidan. H. Zsidány.

Peter Palatin.
Miho Tóth.
Imre Hutter.
Fabian Pusker.
Mate Csizmazia.
Anton Palatin.
Imre Tosner.
Liza Puszker.
Miho Bilisich.
Martin Mersich.
Stéfe Horváth. 11.

Stikaprón. Büdöskut.

Mathe Pallesch farnik.
Jozsef Tomasich.
Jozsef Glavanich.
Stefe Gallioth.
Gaspar Stanich.
Jandre Mesgolich.
Paval Krausz.
Maria Würcz.
Anton Slaisich.
Mate Gludovacz.
Jozsef Benedik.
Gaspar Ibesich.

Jure Kossich.
Mate Radaicz.
Anton Filipsich.
Jozsef Mesgolich.
Pave Agatsin.
Ivan Slaisich.
Francza Lassakovich.
Ferencz Putz.
Jozsef Kossich.
Anton Mesgolich.
Jandre Gludovacz.
Pave Bedenik.
Jakov Vallaskovich.
Jozsef Vernich.
Agatha Kusolich.
Jozsef Harbich.
Ivan Kossich. 31.

Szambothelszka Biskupia.

Imena Podpisznikov neznana. Szkupa: 215.

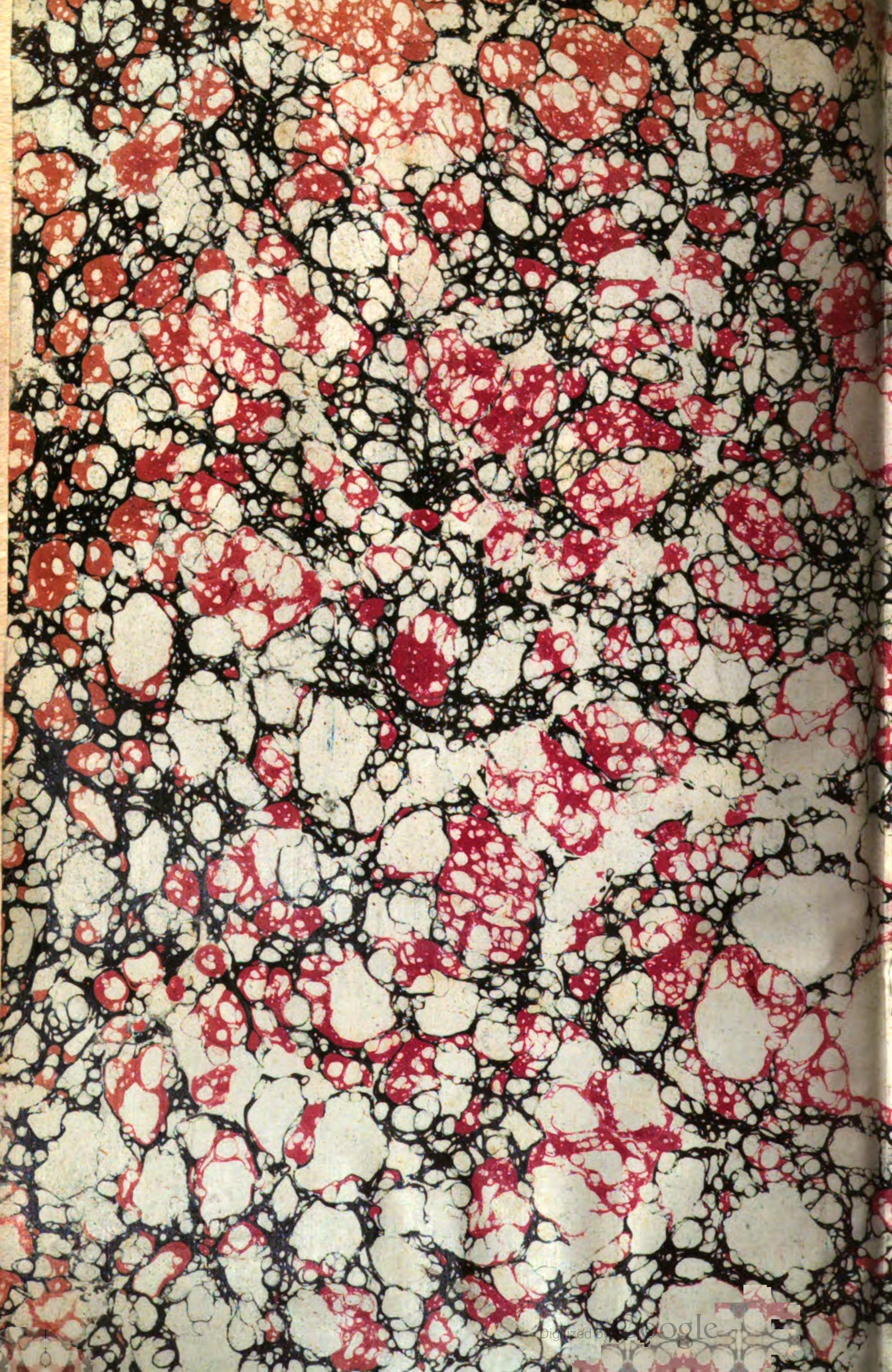
Zmed ovimi je naiperplacheno 22 fl. 10 kr. e. p.

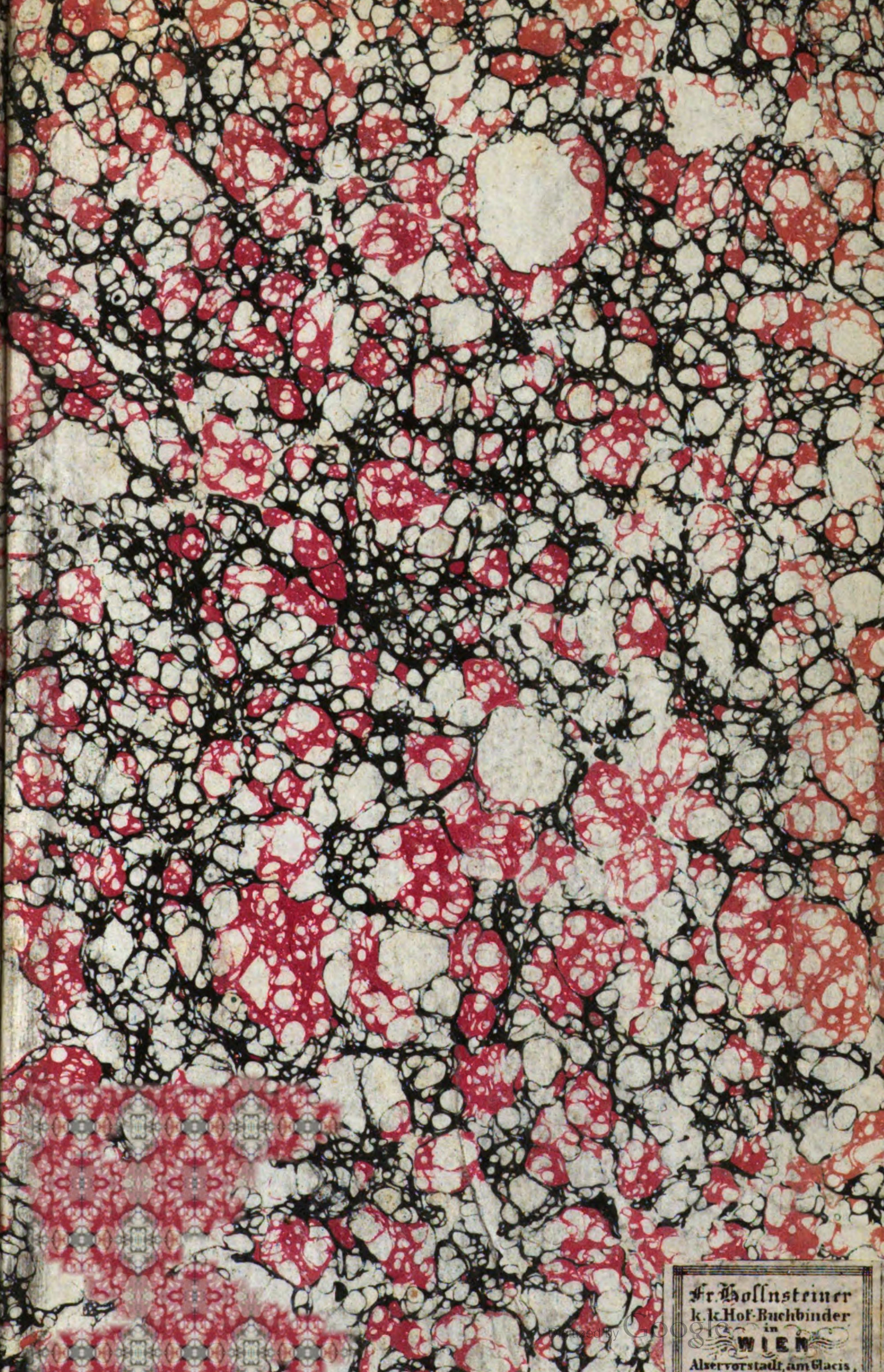
Z Ottave va Jurszkoi Biskupii je naiperplacheno 15. fl. 30 kr. e. p.

Ovde neznam kuliko je Podpisznikov, polag stimanya: 9.

Drugi del che z stampe van dojt na konczu ovoga leta.

Fr. Hollnsteiner
k. k. Hof-Buchbinder
in
WIEN
Alservorstadt, am Glacis,

